UNGDOMSVÄNNEN

ILLUSTRERAD TIDSKRIFT FÖR HEMMET

1909

REDAKTION:

S. G. YOUNGERT,
Hufvudredaktör
LUDVIG HOLMES
F. M. ECKMAN
A. SCHÖN
G. N. SWAN
J. A. KRANTZ
JULES MAURITZSON
A. A. STOMBERG

ROCK ISLAND, ILL.,
AUGUSTANA BOOK CONCERN, 1909

STÖRRE ILLUSTRATIONER

* Vignetter och smärre illustrationer äro icke införda i ofvanstående förteckning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid.

Uppbyggelseartiklar.

Poesi.

Allmänna och litterära ämnen.

Biografier och biografiska notiser.

Kyrkliga förhandlingar.

Bland ungdomen.

Litteratur.

STEN STURE D. Y:S DÖD PÅ MÄLARENS IS.
Oljemålning i Nationalmuseum af C. G. HELLQUIST.

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., FEBRUARI 1909. N:R 2

DAVID OCH SAUL.

FÖR UNGDOMS-VÄNNEN AF H. S.

Hvem är den höge mannen
med blicken mörk och tung?
Guldsmide bär hans änne —
det är visst Juda kung!

Mot fallen tigers bringa
han söker hvila nu.
"Ho kan väl tanken tvinga?
Blott sången kan det ju."

Då träder inför kungen
mörklockig, fager sven.
Sin harpa lätt han stöder
mot kinden, sammetslen.

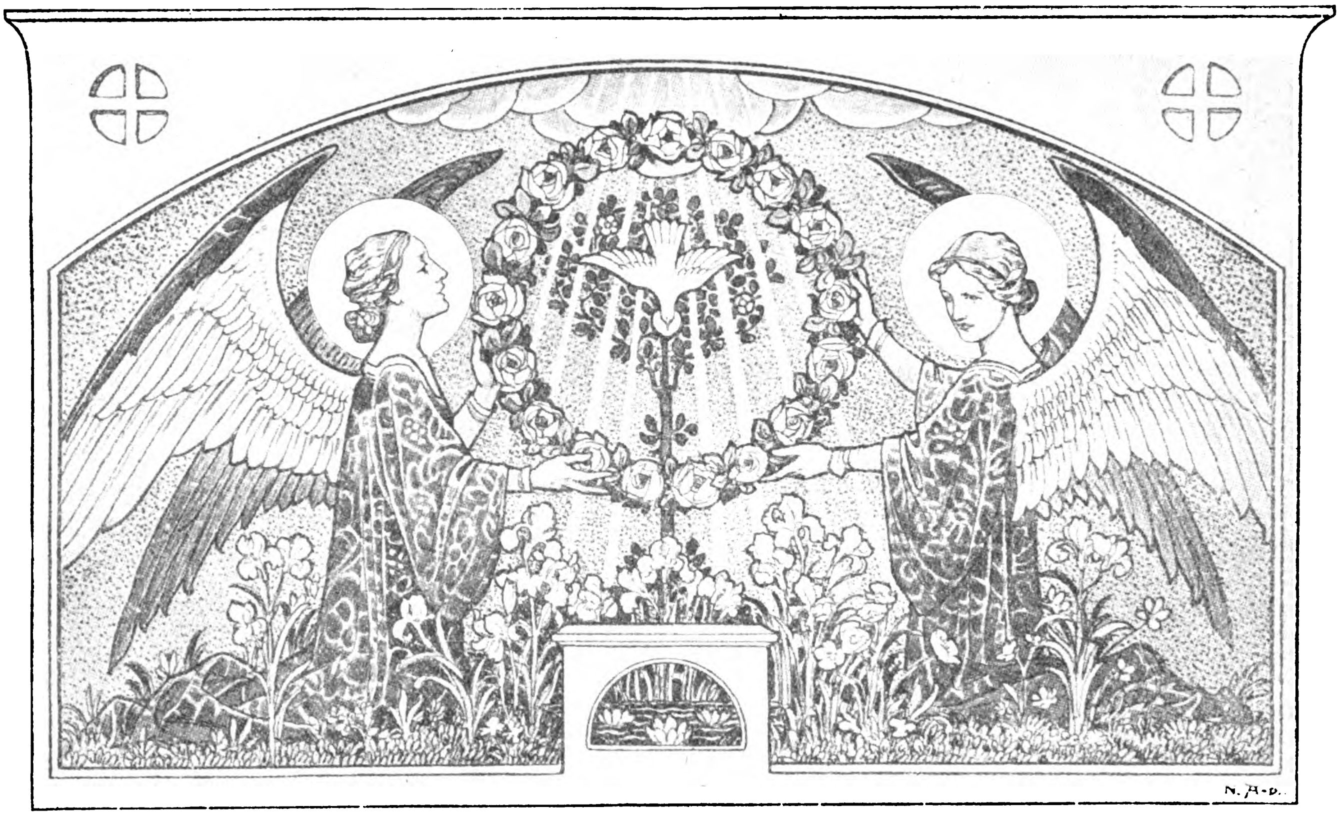
Till Herren uti höjden
en suck ur själen går:
"Läk du min konungs sinne,
gjut balsam i hans sår."

Nu flög ett ljud ur strängen,
likt suck i pinieskog,
när aftonvinden lekte
och sol i hafvet dog.

Så ljufligt toner välla!
Frid bringa de och tröst.
Se, Sauls panna ljusnar
vid herdegossens röst!

Hvad skimrar väl på kinden
och där — i ögonfrans?
Hvad skakar hjältens lemmar,
likt blad i höstlig dans?

Se Saul, Juda konung,
gråt ut sitt hjärteve!
När herdegossen tystnat,
kan kungens öga le.

"Ikläden eder alla ödmjukhetens tjänardräkt".

Jag är midt ibland eder såsom den som tjänar" (Luk. 22: 27), i det ordet kan med fullt skäl hela Jesu lif från början till slut, i ord och gärning, i lidande och verksamhet, sammanfattas. Ja, tjänaresinnet genomtränger äfven nu hans väsende, sedan han aflagt förnedringsdräkten, och skall till och med såsom från hans personlighet oåtskiljbart lysa fram, äfven när allt blir fullkomnadt: se Luk. 12: 37.

Men nu kan det ju icke nekas, att det är hans lärjungars största ära att likna honom. Och vore det då icke stort, om enhvar af oss, icke i ord, men genom väsende och lif, aflade bekännelsen: "Jag är midt ibland eder såsom den som tjänar." Paulus kan äfven i ord bekänna det vara något för honom betecknande: se 1 Kor. 9: 19—22. Målet stod klart för honom: "för att vinna de flesta, för att på allt sätt frälsa några." Må det stå klart för hvarje troende K. F. U. M:ist och särskildt för hvarje ledande kraft inom det arbetet! Är *det* icke målet, då förlora vi det för just *oss* såsom arbetare för unga män särskildt karakteristiska. Men för det syftet hade han gjort sig till "allas tjänare". Han var, såsom det ju är hvarje kristens stora förmånsställning, "oberoende af alla", ytterst endast bunden åt ett håll, uppåt, vid Kristi lag, och således manligt självständig gentemot alla. Men på samma gång var han allas tjänare; han gick tjänandets väg för att vinna, för att frälsa andra.

Bröder, skola vi icke bedja våra själars herde och biskop att han ställer detta på nytt klart och lefvande inför oss, då vi börja en ny arbetstid, att det är vår höga uppgift att ständigt tjäna i hans kärlek?

Men låtom oss då ännu en gång slå fast, att vårt mål är att tjäna våra bröder framför allt genom förmedling till dem af det bästa och största, frälsningen, evighetslifvet! Icke ens det renaste, sannaste, ädlaste, rikaste i denna världen kan helt fylla en människas hjärta. Att verkligen lefva, det är för oss af Gud till Gud skapade att lefva i Gud genom Kristus. Kunna vi hjälpa våra bröder till än så mycket godt på olika områden, men icke lyckas leda dem till Kristus, då hafva vi ändock icke gjort dem den bästa tjänsten, då äro vi icke heller på ett deras djupaste behof verkligt motsvarande sätt betjänade. Till Kristus! är målet.

Men må vi å andra sidan vara förvissade om att Gud för vinnandet af detta mål i nåd kan betjäna sig af den allra minsta tjänst, som vi få tillfälle att i Kristi kärlek visa en broder! Små orsaker ha ofta stora verkningar. Huru mycket kunna vi icke t. ex. till en människas frälsning vinna, därigenom att vi under en i råd och dåd framträdande tjänstvillighet på lifvets lägre områden tillvinna oss hennes förtroende och därmed en öppen väg in i hennes hjärta för vårt sanningsvittnesbörd? Ja, vi våga tro, att intet, icke ens det minsta i tjänande kärlek gjordt är helt förspilldt.

Men måste vi icke för att kunna på bästa sätt tjäna

en broder söka taga honom, där han står? Låtom oss ännu en gång återgå till 1 Kor. 9: 19—22 för att se, huru Paulus gjorde. "Den som icke förstår sin tid kommer aldrig att behärska tiden", läste jag nyligen och förstod det så, att det var sagdt i syfte att på bästa sätt till välsignelse *leda* tidens barn. Men hur få det rätta greppet om våra bröder för att kunna leda dem? Det är sant, att af sig själf känner man andra. Det är ock en kostlig väg att anförtro sig i bön åt Herren och hans ledning, han som känner alla. Men af hvilken särskild betydelse är det icke ändock härutinnan att personligt närma sig dem det gäller, och det icke å ämbetets vägnar, på ett ytligt eller uppstyltadt sätt, utan såsom människa till människa! Herren frigöre oss därtill!

Vår uppgift är således att i ödmjukhet tjäna. Men *hindren* äro många, mest inom oss själfva.

Först vårt högmod. Det synes oss törhända förnedrande att göra en ringare tjänst. Det bjuder oss så emot att böja oss, ödmjuka oss. Och det gäller ju, såsom det gällde för Jesus, då han tvådde lärjungarnas fötter. Men — läs Joh. 13: 3, 4! Han gjorde den förödmjukande tjänsten i fullt medvetande om sin höghet såsom Guds Son, och strålade icke hans härlighet fram så mycket mera just genom tjänandet? Det är endast för din inbillade höghet, som det är förnedrande att göra ödmjuk, ringa kärlekstjänst. Men din härlighet såsom Guds barn lyser så mycket rikare fram därunder.

Ett närbesläktadt hinder är vår lust att göra oss gällande att flyta ofavnpå, att betyda något. Och den träder särskildt fram, i den mån vi komma till någon ledareställning, vare sig på ett större eller mindre område. Vi vilja gärna "härska" och kallas "nådiga herrar", alldeles efter denna världens skick (Luk. 22: 25). Men hvad säger Jesus: "I icke så; utan den som är störst ibland eder vare såsom den yngste, och den förnämste (eg. "den ledande") vare såsom den som tjänar" (v. 26). Hvarför är oss en ledande ställning betrodd? Att vi må hafva så mycket större och bättre tillfälle att tjäna. Det är vår uppgift att leda, men leda i tjänande kärlek.

Skola vi nu ödmjuka oss på nytt och taga fatt uppgiften: att tjäna? Ja, slutom ett förbund därom inför vår ständigt tjänande Frälsare. Men huru skola vi komma ut med uppgiften? Endast genom ett innerligt samlif med honom i ordet och bönen. I den mån vårt fördolda lif med Kristus i Gud blir präDgladt af uppriktighet, ödmjukhet, öfverlåtelse, verkar han i oss både sinne och vandel, både vilja och gärning. Vi blifva delaktiga af hans natur. Vi kunna icke annat. Hans kärlek tvingar oss. Vi varda ständigt förnyade i vårt sinnes ande.

Bröder, "ikläden eder alla ödmjukhetens tjänardräkt" (1 Petr. 5: 5, 1908 års öfversättn.). Men därför "ikläden eder Herren Jesus Kristus" (Rom. 13: 14)!

T. L—N.

EN STUND

Hvad är en stund? En tid, som går
så hastigt som en dröm.
Hvad är en stund? Ett långsamt år
på tidens tröga ström.

Hvad är en stund? I natten dag
och vår i vintersnö.
Hvad är en stund? Ett tordönsslag,
en ton, som ej kan dö.

Den knyter band och sliter band,
ja, den kan rymma allt!
Den läker sår och stillar brand,
gör lifvet ddt och kallt.

En liten stund — ett korn af sand,
ett löf af lifvets träd —
kan störta dig vid brottets rand,
kan rycka himlen ned.

En stund, en stund — en droppe blott
ur evighetens haf —
kan ge den arme kungalott,
kan reda tidig graf!

En stund är evighetens sådd,
den du i tiden sår,
ett ringa korn, som skjuter brodd,
och bortom grafven når.

H. S.

Vår College-bildnings betydelse och värde

Föreläsning för de studerande vid Upsala College den 16 oktober 1907

af *Emil Lund*

Med "colleges" förstå vi här fullständiga högre läroverk. Vi äga fyra sådana inom vår Augustana-synod. Ett af dem, det yngsta och det minsta, är Upsala College. Ehuru pilten är spad och liten, är det dock godt gry i honom. Han har tillkämpat sig vederbörligt erkännande både här och i Sverige, och han är ej en bit sämre än sina äldre kamrater. Får han lefva och ha hälsan, blir han snart stora karlen äfven i utvärtes måtto; och alla tecken gifva vid handen, att så skall ske. Lycka till!

* * *

När jag säger "vår college-bildning", menar jag i första hand den bildning, som erhålles vid våra egna colleges, de fyra nyss nämnda.

En liten föreställning om de affärer, med hvilka vår college-verksamhet är förknippad, kunna vi erhålla af följande sifferuppgifter, som hämtats ur officiella referat.

För skolåret 1906—1907 steg utgifts- och inkomststaten vid våra fyra högre läroverk till följande belopp:

Augustana College and Theological Seminary..	$62,093.13
Bethany College	52,041.56
Gustavus Adolphus College	20,455.71
Upsala College	15,883.65
Summa	$150,474.05

De tre konferenser, som hafva egna colleges, bidrogo för sist förflutna skolår till deras underhåll med följande summor:

Minnesota-konferensen	$10,736.21
Kansas-konferensen	19,075.01
New York-konferensen	3,298.98
Summa	$33,110.20

Till Augustana College and Theological Seminary bidrogo dessa konferenser under nämnda år med $8,932.32 (enligt de statistiska tabellerna) och offrade således för skolväsendet det året $42,042.52. Illinois- och Iowa-konferenserna bidrogo enligt vederbörlig kassörsberättelse till Augustana College and Theological Seminary's underhåll med tillsammans $13,620.20 och de öfriga konferenserna med $946.01 och således alla konferenserna gemensamt med $23,498.53. Den högre College-bildningen kostade alltså under sist förflutna år våra konferenser och församlingar $56,608.73, ($23,498.53 plus $33,110.20).

Taga vi dessutom i beräkning de ansenliga subskriptioner, som i synnerhet inom Minnesota- och Kansas-konferenserna under samma tid upptagits, så ökas naturligtvis nyss anförda summor betydligt.

De olika skolornas fastighetsvärden uppgifvas vara:

För Augustana College	$221,346.14
För Gustavus Adolphus College	105,000.00
För Bethany College	125,109.54
För Upsala College	54,250.00
Summa	$505,705.68

Dessutom stiga Augustana Colleges and Theological Seminary's fonder till det nätta beloppet af $87,768.53.

Ofvanstående uppgifter äro lämnade endast för att visa, åtminstone till en del, de kostnader och uppoffringar, som äro förenade med vår college-verksamhet, och med hvilka penningsummor den rör sig. När vi tänka på hvad denna verksamhet kostat och kostar, så ligger för oss den frågan nära till hands: "Lönar det sig för oss, svensk-amerikanska lutheraner, att för slika ändamål offra så mycket pengar? Svarar vinsten mot kostnaden? Få vi nöjaktig valuta?" Det är dessa och dylika frågor, som i det följande få sitt svar. Eller rättare sagdt: då vi betraktat "vår college-bildnings betydelse och värde", blifva de alldeles obehöfliga dessa frågor.

Fråga för resten hvem du vill af dem som genomgått ett fullständigt college, om han haft nytta däraf, om han ångrar, att han där år efter år arbetade, försakade och kämpade; han skall utan betänkande svara dig, att han, långt ifrån att han ångrar sig, tvärtom med den innerligaste glädje och tacksamhet tänker på sin college-period, och att han önskar sig den tillbaka. Den tiden var för honom en glädjens och välsignelsens tid; och välsignelsen, som han där undfick, följde honom ut i lifvet, och den räcker för lifvet.

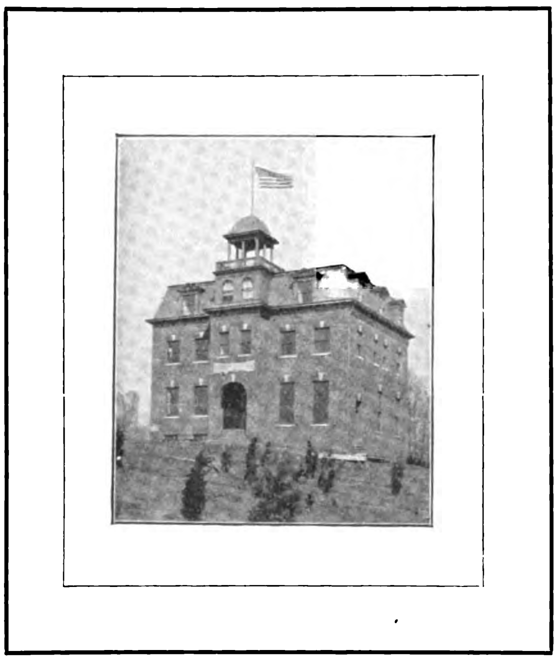
1. Redan i *materiellt* afseende lönar sig college-bildningen rätt väl. Den betingar högre arbetspris i det verksamma lifvets tjänst. Man har beräknat, att en vanlig kroppsarbetare förtjänar $450 om året, på 40 år således $18,000, men att en college-bildad man lätt skaffar sig en inkomst af $1,000 per år, för 40 år således $40,000. Skilnaden mellan $40,000 och $18,000 (= $22,000) skulle alltså vara college-bildningens materiella värde för en mans sammanlagda arbetstid här i lifvet.

2. Hvad *affärsområdet* angår, gör äfven detta i våra dagar anspråk på män med college-bildning. Uti ett tal till Muhlenberg College's alumner yttrade Chas. A. Schieren för ej länge sedan: "I denna framåtskridandets tid är det intet, som tycks vara så värdefullt för en ung man som en grundlig college-uppfostran. I forna dagar ansågs den ej nödvändig för vanlig affärsverksamhet; tvärtom, den betraktades som en förlust, ty den tog både pengar och tid, men affärsmetoderna hafva nu gestaltat sig annorlunda, och tillväxten af industrier och stora korporationer kräfver utomordentlig skicklighet och kunskap. För att väl kunna fylla ansvarsfulla platser och leda korporationernas vidlyftiga affärer behöfver man högre bildning. Jag är glad att se så många blomstrande colleges, deras förefintlighet betyder stadga och säkerhet i detta lands affärer och i dess

sociala och kommersiella välfärd." En person, som har naturlig fallenhet för affärslifvet och dessutom fått uppfostran i denna riktning, blir naturligtvis i ännu högre grad skicklig att förestå och sköta sitt "business", om han till sina affärsinsikter lägger en god college-bildning. Denna sistnämnda är ägnad att skärpa tanken och vidga blicken; genom den blir omdömesförmågan ökad, och konsten att beräkna och planlägga och ordna blir större: man får ett redigt hufvud, och hjärnans verksamhet blir uppöfvad. Och hvad behöfver en business-man bättre än ett klart hufvud och en skarp blick?

Bildningens inflytande på affärerna *höjer äfven det sociala lifvet.* College-bildade business-män utöfva nämligen ett hälsosamt inflytande på den säregna värld, där de röra sig, och på det samhälle, där de bo. Och som de och deras familjer ofta äro "tongifvande" där, kunna de ock åstadkomma mycket i god riktning. Dessutom känna sig bildade affärsmän i regel manade att pekuniärt understödja och befrämja upplysning och allmän bildning, ty de veta af egen erfarenhet, af hvilket oskattbart värde dessa äro för det mänskliga lifvets in- och utansida. Bildnings- och uppfostringsanstalter hafva ock därför i dessa män varma vänner och liberala gynnare. För en verkligt bildad affärsman är ej penningen *allt* i denna världen; han har fått sin ande riktad uppåt och inåt mot högre intressen, som han önskar och söker att vårda och befrämja.

3. College-bildningen är betydelse- och värdefull, emedan *den utgör det rationella underlaget för de s. k. professionella eller lärda yrkena.* I college lägger den unge mannen grunden icke blott till sin egen individuella utveckling, utan ock till duglighet i *det allmännas tjänst.* Det är här som det merendels på bestämmande sätt afgöres, hvad man skall blifva därute i lifvet, och huru han på bästa sätt skall tjäna samhället och fosterlandet.

UPSALA COLLEGE.

En god präst kan man möjligen blifva äfven utan college-bildning, en god lagkarl och en god läkare kanske ock; men man blir dock en bättre präst, lagkarl och läkare *med* allmän bildning än *utan* sådan. Och när man skall blifva något i det allmännas tjänst, bör man bli det med besked och bereda sig därför på allra bästa vis, äfven om beredelsen kräfver stora offer af tid och pengar samt stor försakelse och het strid.

Jag har sett det uppgifvas, att omkring 80% af detta lands *ledande* präster, lagkarlar och författare äro män med college-bildning. Det är väl sant, att icke heller hvar och en som genomgått ett college kan hoppas att på nämnda områden blifva en *ledare;* men han är dock så utrustad, att han under gynnsamma förhållanden *kan* blifva det. Har du ett mål i sikte, och förnimmer du en inre kallelse för detsamma, så nöj dig icke med tanken på att blifva en "medelmåtta", utan sträfva efter och bered dig för att blifva det bästa i den lifsriktning, på hvilken du ämnar slå in!

Jag har på nära håll iakttagit, att af vårt lands *folkskollärare* de äro mest eftersökta, som erhållit college-bildning, att de svinga sig upp till de bästa platserna och få två, tre gånger så stor lön som de andra, hvilket ju ock är rätt och billigt, eftersom de äro de mest kompetenta.

4. Äfven på *politikens, representationens* och *statsförvaltningens* områden finna vi, att college-bildningen är af högt värde och stor betydelse. En aktad college-president yttrar: "*En* person på tusen i Förenta staterna har aflagt afgångsexamen vid något college, och dock hafva 50% af våra ledande representanter inom landets styrelse och förvaltning — såsom kongressmän, senatorer, medlemmar af högsta domstolen och presidenter — kommit från denna lilla skara." Kansas universitets kansler Strong säger: "Större delen af college-studenterna äro på grund af sin inneboende förmåga och sin karaktärs hälsosamma utveckling och träning skickliga att blifva statens ämbets- och styresmän." Det är ju en självklar sak, att en college-bildad man äfven härvidlag måste hafva fördelarna på sin sida. För statens förtroendeposter äro inga andra lämpliga och dugliga än män med kunskaper och bildning, män med öppen, vid blick och fostrad karaktär.

5. College-bildningens stora betydelse och höga värde ligger icke så mycket däri, att den gifver oss en massa kunskaper, som fastmer däri, att *den sätter oss i stånd att använda dessa kunskaper,* ej så mycket däri, att den fyller och öfvar minnet, som fastmer däri, att *den lär oss nyttja hvad den anförtrott åt vårt minne.* College-bildningen är ingalunda afsedd att göra vår inre människa till "ett sädesmagasin, utan till en kvarn, där de intellektuella produkterna malas." Den anförtror visserligen ädel säd åt anden och magasinerar den äfven på visst sätt därinne, men ej på det säden skall ligga stilla och obrukbar, utan på det att den skall "söndermalas", genomtränga hela vår varelse, assimileras därmed och användas till det helas båtnad. College-bildningen är ägnad att rikta förståndet med vetande; att odla och skärpa själens förmögenheter och göra dem mer och mer mottagliga; att utrusta människan med nödvändigt arbetsmateriel, men ock med förmåga att framgångsrikt bruka det; att sätta svärdet i den blifvande kämpens hand, men ock att sätta honom in i den heliga krigskonsten; att lära ynglingen känna lifvets allvar och möda, men ock konsten att väl reda sig där; att för honom klart framställa lifvets mångahanda problem, men ock gifva honom nyckeln till deras rätta lösning. College-bildningen afser, för att tala med Benjamin Harrison, "att göra de unga skickliga att på lifvets täflingsplats gå till fronten eller stiga fram i teten med goda metoder, skicklighet och drift. Gör dig till den mest värdefulla man i verkstaden, i handelsboden eller ämbetslokalen, och du kan vara viss om framgång!" Minns, yngling, att du är här för att lära dig så mycket som möjligt af vetandets olika grenar och innehåll, men hufvudsakligen för att göra det som gifves dig här till din verkliga egendom: icke ett dödt, utan ett räntebärande kapital, en lefvande skatt till din egen och andras fromma!

"Gif", har någon sagt, "ynglingen förmånen af en genomgående college-undervisning, och du sätter i händerna på ho-

nom vapen, hvilka, rätt använda, skola tillförsäkra honom seger i lifvets brännheta strider." Jag önskar tillägga: för att "rätt kunna använda" dem, måste du *lära* dig handtera dem; och det är just den lärdomen som college-bildningen gifver. En college-student med blott kunskap och minnesläxor i sig är ett oting, en opraktisk varelse, som kommer att bruka sagda vapen till sitt och andras fördärf; han är lik en seglare, som på landbacken visserligen lärt sig något om sjö och skepp och vind, men som aldrig sökt tillämpa navigationskonstens regler och därför, ur stånd att manövrera, gör skeppsbrott på tidens stormiga haf. Men är din kunskap lefvande och praktisk och verksam, skall din segling ske under förliga vindar.

6. College-bildningen har stor betydelse och högt värde med hänsyn till *samhällets förbättring och lyftning i sedligt afseende.* Den gamle pedagogen Comenius har sagt: "Allt inhämtande af kunskap är medel till sedlig lyftning." Om nu inhämtande af kunskap i allmänhet är ett sådant medel, så måste ju inhämtandet af högre kunskap särskildt vara det. Våra colleges äro härdar, på hvilka fosterlandskärlekens eld brinner; här uppställas höga, rena och sköna ideal för de ungas blickar, ideal, som draga, lyfta och höja, och som de önska att följa och lefva upp till; aktning för lag, rätt och ordning inplantas; i kamratkretsen fostras den sant demokratiska andan; själfviska intressen och mål pressas till bakgrunden. Uti en nära och daglig beröring med kamrater dels i studerkammaren, dels i klassen, dels i den eller den föreningen, såväl under det allvarliga arbetets id som ock i sportens och lekens glada täflan, uppfostras ynglingen eller jungfrun till sällskapsmänniska, till en verksam medlem af samhället, till en man eller kvinna, som vet, att det ej duger att "lefva sig själf", att man måste göra skäl för sig ute på lifvets stora arbetsfält bland sina medmänniskor.

"Den sociala sidan af college-lifvet", säger universitetskansleren Strong, "är mycket viktig. Det är just den sociala beröringen, som frambringar den erfarenhet, på hvilken människan grundar den största framgången i lifvet; det är den sociala beröringen, på hvilken den sanna demokratien är grundad. Du kommer att stå där rådlös och ej veta, huru du bör umgås med många af lifvets problem, om du ej lärt känna människor; och du kan ej känna dem utan att pläga umgänge med dem."

Hvad du i berörda hänseende uti college inhämtar och tillägnar dig: disciplin, aktning för lag och ordning, kunskap om dina skyldigheter mot det allmänna, mot samhället, sann idealism och sann realism, det omsätter du sedan bland dina medmänniskor på de fält, där du kommer att utföra din lefnadskallelse. College-bildningen ingjuter ständigt nytt blod i samhällets kropp, och därigenom befrämjar den sedlighet, laglydnad, patriotism, lifskraft och en frisk samfundsanda.

7. College-bildningens högsta betydelse och värde bestå däri, att den är af *karaktärsbildande* natur. Redan den gamle uppfostraren Pestalozzi sade: "Bildandet af en dygdig karaktär och ett religiöst sinne är uppfostrans högsta mål." Samma uppfattning af college-bildningens art och uppgift hafva äfven nutidens förnämsta skolmän. President Butler vid Columbia-universitetet uttrycker sig därom sålunda: "Huru olika våra intressen här än äro, och huru skiljaktiga våra dagliga göromål och uppgifter, så hafva dock alla fakulteter och skolor, alla lärare och vetenskapsmän ett mål gemensamt: *karaktärsbildning.* Om vi misslyckas härutinnan, så blir allt vårt lärande intet annat än ett ondt. Det gäller att i tid och otid göra klart för sig själf och för allmänheten den verkliga betydelsen af en karaktär och att aldrig tröttna med predikan om att karaktären, och karaktären allena, medför kunskap, skicklighet och rikedom till individer och samhälle." Vår landsman Frank Nelson, Kansas f. d. skolsuperintendent, och nu själf en college-president, uppställer såsom college-bildningens mål, att den måste lära de unga "att blifva uppriktiga och sanna, så att de bilda sig de rätta motiven och begreppen, de rätta vanorna och bruken, så att de, när de komma ut i världen, äro starka nog att stå på egna fötter och att stå upp för och kämpa för den lefvande sanningen i hvarje lifvets kallelse."

Skall en college-bildad man kunna göra sedliga inlägg i världen och trycka på henne en sedlig prägel (och det *bör* han, såsom vi sett), så måste han själf vara en sedlig karaktär. Det är till *sedliga karaktärer* som våra colleges i första hand önska bilda de unga.

"Ynglingaålderns stora fråga", säger Wilhelm Er. Svedelius, "handlar därom, huru det skall lyckas att gifva stadga och fasthet åt det sväfvande och bestämma det obestämda, så att mannen må komma att äga hvad ynglingen saknar, en afgjord karaktär." Med detta viktiga spörsmål är det som college-uppfostran sysslar: huru den skall kunna göra karaktärer af de unga, göra dem till *män* och *kvinnor*, själfständiga personligheter, fasta och starka i öfvertygelsen, orubbliga i den ädla föresatsen, okufliga, när det gäller ett slag för sanning och rätt, omutliga, ej fala för smickrets röst och ej rädda för våldets hot och ej böjliga för tidens vindkast; ja, göra dem till män och kvinnor, som stå på sin post, och som, trogna sin kallelse, konsekvent utföra sin uppgift med målet stadigt i sikte.

Vår *kristna* college-bildning har till sin förnämsta uppgift att bilda kris*tna karaktärer.* Ordet "karaktär" betyder egentligen något som är "intryckt" eller "stämpladt" på ett föremål, den bild, som därpå är aftryckt. Att på våra unga män och kvinnor och på all deras umgängelse trycka sanningens insegel och den kristna dygdens prägel, så att, när de komma ut på bemärkta platser i lifvet, Kristi bild må stråla fram lefvande och klar från dem — det är våra kristna colleges' hufvuduppgift. Det är, så hålla vi före, på kristendomens grund och i dess jordmån som sedliga karaktärer skola bildas; och utan kristendom gifs där ingen verklig sedlighet. *Religiöst-sedlig* uppfostran är därför, hvad våra högre läroverk angår, vårt undervisningsväsens A och O. Må våra colleges aldrig förgäta denna sin högsta och skönaste bestämmelse: att sända ut i världen unga män och kvinnor, på och i hvilka Kristi bild strålar! Och i samma mån de lösa denna sin ädla uppgift, i samma mån växer deras värde. De gamla skolorna och universiteten här i landet, de af puritanerna grundlagda, taga allt mer och mer afstånd från sin första och ursprungliga bestämmelse: att befrämja Kristi rikssak. Må aldrig den dagen komma, då våra skolor eller vårt folk glömmer, att undervisningens och bildningens högsta betydelse och värde bestå i frambringandet af kristna karaktärer!

För personlighetens eller den sedliga karaktärens daning har vår college-uppfostran en särdeles stor betydelse i det hänseendet, att våra studenter stå i personligt och förtroligt förhållande till och umgänge med sina lärare, och dessa med dem, en förmån, hvars värde ej nog kan behjärtas. President Wilson vid Princeton universitetet inser och erkänner denna fördel, i det han säger: "Våra colleges erbjuda en omedelbar, personlig förbindelse mellan lärare och lärjungar, något som universiteten ej äro i stånd till." Om nu läraren är lifvad af Kristi Ande och Kristi heliga kärlek, tänk, hvilka välsignade frukter en sådan personlig förbindelse kan och måste bära!

8. Våra colleges hafva en stor betydelse och ett högt värde för vårt *kyrkosamfund*, i det de söka uppfostra våra studerande icke blott till kristna karaktärer, utan äfven till en elitkår för vår kyrka och till en bildad och trogen

skyddsvakt omkring henne. Eder college-bildning, I unga vänner, har utom andra mål ett särskildt: det nämligen, att I, när I en gång såsom politici, författare, präster, lagkarlar, lärare, doktorer eller i någon annan egenskap ärligt försöken att lösa edra lifsuppgifter och utföra edra lefnadskallelser, att I då frimodigt tagen eder kyrkas parti, stån på hennes sida och kämpen hennes strider; att I då hållen hennes fana högt; att I troget tjänen henne, vandren henne värdigt och söken vinna människor för henne och hennes sak. Det är ju prästens kall, säger du. Ja väl, hans i första hand. Men *den* kallelsen har hvarje man och kvinna, som fått kristlig uppfostran och bildning vid våra colleges, att i de frivilligas led arbeta och kämpa för sin andliga moders hälsa, bestånd och tillväxt. Här skolen I lära eder, I käcka ynglingar och I väna ungmör, att i den striden gå framåt med upprätt hufvud och öppet öga samt med okufligt mod och en aldrig tröttnande uthållighet. Skam åt den som sviker eller kastar öfver bord den kyrkliga bildning han här erhållit! Skam åt den af våra college-studerande, som i kyrkligt afseende blir ett "rö för vinden", en liknöjd eller feg stackare, som ej gitter eller törs visa färg, som ej håller profvet i lifvets rastlösa strid, som i världens yra och bråk tappar bort den "käpp och staf" och den resekost han tog med på vägen, när han gick ut från det lugna hemmet vid älskadt lärosäte!

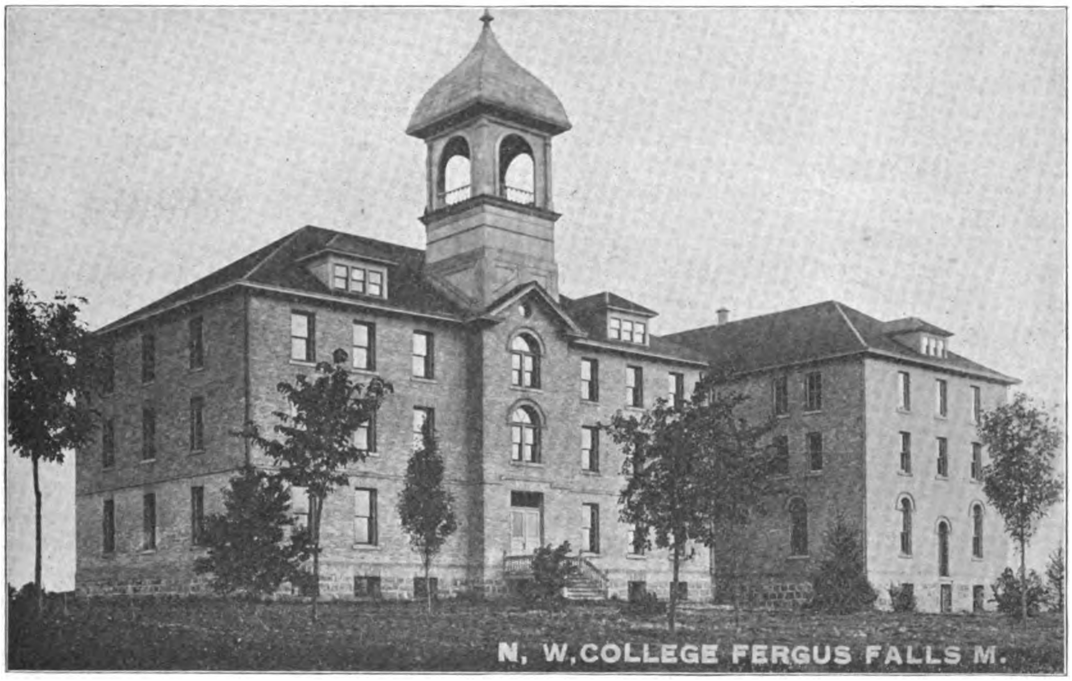
* * *

Enkelt och rakt på sak hafva vi sökt visa betydelsen och värdet af vår college-bildning: den tillförsäkrar oss materiell framgång och ekonomiskt oberoende; den gör oss till dugliga affärsmän, präster, författare, talare, advokater, lärare, läkare, ämbetsmän, ja, statsmän, ty den utrustar oss därför med de rätta egenskaperna; den skaffar samhället goda män och kvinnor, som äro iståndsatta till att vara och blifva dess ledare och pelare i sedligt afseende; den bildar kristliga karaktärer och trogna väktare på vårt Sions murar.

* * *

Skall college-bildning för dig, min unge broder och syster, få denna betydelse och detta värde, så måste du fatta din vistelse och ditt arbete här på fullt allvar, ständigt röra dig framåt på bildningens stråt, ej tröttna, men hålla ut och se mot målet eller lönen. I detta sammanhang anser jag det lämpligt att anföra ännu några ord af den beryktade professorn W. E. Svedelius: "Icke blef dig snillets blick förlänad för att rikta densamma på små personliga nöjen, icke begåfvades du med förståndets ovanliga lättrörlighet eller genomträngande skärpa för att öfva dessa egenskaper blott på förvärfvandet af egna njutningsmedel eller för att nedlägga dig i en lättjefull hvila eller för att stanna på halfva vägen eller för att tröttna vid första motgången. Har du vunnit en lager, så tänk aldrig att hvila på den! Den hjälte, som hvilar på lagrarna, så länge någon återstår att vinna, hans ära slocknar. Har du uppnått ett mål, sök dig ett annat, alltid återstår något att uträtta, och om du dör af ansträngningar, dör du en hjältes död."

Om du här lär dig att blifva en flitig arbetare, en *karaktärsfast* man, som efter hvarje brottning eller kraftprof blir starkare, en *god* man, hvars inneboende trosguld blir renare och renare med hvarje pröfningsdag som går, en *nyttig* och *brukbar* man, som genom daglig öfning vinner större och större färdighet, en *andligen frisk* man, som oupphörligen söker och finner hälsa vid den kristna sanningens källsprång, då har jag skäl att gratulera dig. Jag behöfver ej vara profet för att säga: din framtid är ljus och klar som himlafästet en stjärnklar afton: segrar vänta dig; dina *rena* ungdomsdrömmar skola gå i fullbordan; du skall uträtta storverk. Du kan vara viss om framgång.

NORTHWESTERN COLLEGE, FERGUS FALLS, MINN.

På husförhörssstråt.

För Ungdomsvännen af K. B—g.

„Skrif någonting roligt från Dalsland för UNGDOMSVÄNNEN", så manade mig dess hufvudredaktör, min gamle kamrat och gode vän. Mer än en gång har jag med bekymmer tänkt på det halft gifna, ännu ouppfyllda löftet att efterkomma hans begäran. Men då det t. o. m. finnes en gräns för en "öländings" tålamod, vågar jag ej längre fresta detsamma. Löftet måste uppfyllas, från Dal måste jag skrifva någonting; om det sedan blir roligt, det blir en annan sak.

Oktober har ingått med kulna dagar och regndiger luft. Den hvinande vinden sliter i trädens kronor och strör i yrande dans omkring de gulnade bladen. Om död och förgängelse talar den tafla naturen företer. Vid denna tid på året hållas på de flesta ställen de s. k. husförhören, betungande nog för den svenske prästmannen, i synnerhet om han nödgas taga sig fram på obanade stigar, öfver sjö och fjord. Detta senare har fallit på min lott på grund af min församlings egendomliga belägenhet, dels på fjället, dels på båda sidor om en 8 svenska mil lång insjö. Men min gamle Spets, min trogne kyrkvaktare och ett verkligt "factotum", delar vedermödan med mig, och delad börda är blott half börda. Spetsen vore värd en särskild runa. Det är en gammal "gratialist", d. v. s. en f. d. soldat, som med heder tjänat kgl. m:t och kronan hela sitt lif, och som nu för sitt välförhållande åtnjuter pension med — 24 kronor om året, d. v. s. omkring 6 dollars och 49 cents!

Men Spetsen med det grå, böljande skägget, den ännu resliga gestalten, den ärliga blicken har ock fått den eftersökta platsen att för några kronor per år vara församlingens kyrkväktare. Och den sysslan sköter han som en hel karl. Sedan sammanringningen är verkställd, kommer Spetsen alltid in i sakristian och ställer sig i stram "gif akt" framför sin pastor, för den händelse denne skulle hafva någon befallning att gifva honom. Och först då han får en vink att allt är klart och ingenting mera kräfves af honom, gör han helt om och går till sin bestämda plats i kyrkan. Ivan är en varm djurvän, men ve den hundstackare, som är olycklig nog att smita inom kyrkans dörr!

Spetsen hade fått min order att följa med på husförhören, bära hela församlingen — d. v. s. kyrkohandboken — på ryggen och ro båten, i hvilken vi delvis skulle färdas till de olika skolhusen, där förhören hållas. I god tid "rapporterade" han sin närvaro, och sedan han stoppat den tunga husförhörsboken i sin soldatväska och svingat denna på sin bastanta rygg, knogade vi iväg. Öfver sjön Stora Lees böljor, som ibland ej äro att leka med, skulle vi delvis färdas. Den första dagen hade vi tur. Solen söndertrasade molnen och tittade leende fram; västanvinden var oss till stor hjälp, kyrkbåten, som vi lånat af "Mal i Näs", var bra och pålitlig, och så stötte vi från land och begynte vår husförhörsfärd.

"Tala om något märkvärdigt från denna urgamla bygd, min käre Spets", bad jag, under det jag makligt hvilade i båtens för och Spetsens seniga armar skötte årorna på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. "Ser pastorn kullen därborta", sade Spetsen och pekade på en hög ås, omgifven af härlig granskog, kringskvalpad på tre sidor af Stora Lees vatten. "Det där är socknens kolerakyrkogård, och där hvila 30 stycken af socknens innebyggare, som för 40 år sedan föllo offer för den fasliga pestilentian. Ingen hade förstånd att vara rädd, förrän det var för sent, men då blef rädslan så mycket större. I kyrkogården tordes man ej jorda de i farsoten aflidna, och så letade man upp denna otillgängliga ödemark, och där reddes de fallnes sista hvilorum." Men nu hade skogen vuxit öfver grifterna, nu susade det så dystert och hemskt i oktoberdagen i granarnas kronor öfver de namnlösa grafvarna; ej ett kors, ej ett minnesmärke, som antydde att här var helgad mark. Det kändes så vemodigt att stå där och betrakta denna dödsåker, men ofrivilligt rann mig i sinnet de gamla orden: "Namn och plats väl Herren känner, då han kallar sina vänner".

Men vi fingo ej längre stanna på kolerakyrkogården i vildmarken. Åter klyfver Spetsens åror Stora Lees vatten, och så komma vi till en underligt utskjutande stenudde. "Det här är Sund, och just här var det som "Stark-Olle" ödde 11 jutar på en gång." Jutar, ja, det var Spetsens namn på våra grannar andra sidan kölen. "Si, det var så", sade Spetsen, "att i Sund bodde en man, som för sin styrka kallades Stark-Olle. En dag — det var på den tiden, då ständiga fejder rådde mellan jutarna och svenskarna — kommo 11 stycken af det förra slaget farande öfver stora Lee. Vid Sund vågade de emellertid ej lägga till för Stark-Olles skull, men just honom ville de åt för att uppgöra någon gammal räkning, som endast kunde betalas med blod. Och så foro de förbi och landade i Valsebo. Men Stark-Olle hade skarpa ögon. Hvarje båt i sjön kände han, och när han såg jutarna, kände han igen dem på ullen. Han gick och skar sig en bastant enepåk och styrde kosan mot Valsebo. På vägen dit mötte han de 11, som nu inmundigat hvad som gaf dem det förut saknade modet, och morskt sporde de gubben, om han visste, huruvida Stark-Olle var hemma eller ej. 'Jo, han var hemma, när jag gick', sade gubben, 'och han är redo att tala med er, lönnmördare och mordbrännare'. Och så drog Stark-Olle fram sin enpåk och drap alla jutarna utom en, som förfärad lyckades fly till stranden. Men båtarna voro för långt uppdragna, och den ensamme flyktingen hade ej styrka nog att skjuta ut någon af dem. Snart var Stark-Olle öfver honom, och hans enpåk utförde samma verk på den siste juten som på de andra. Så frälstes Sunds by från sköfling och brand.

Men Stark-Olles styrka var dock ingenting mot en annan, som ännu lefver och bor här i socknen, jag menar 'gossungen i Sämb'. Men nu ser jag vi äro framme. Jag får tala om gossungens bedrifter efter förhöret, då vi fara hem igen", sade Spetsen. Och jag får väl också uppskjuta att tala om "gossungen i Sämb", tills jag nästa gång skrifver till UNGDOMSVÄNNEN.

Svensk-Amerikanska författare.

För Ungdomsvännen af G. N. S.

XVI.

ERNST ZETTERSTRAND.

I den serie uppsatser, jag under ofvanstående rubrik skrifvit för denna tidskrift, har det fallit på min lott att skildra flera "sångens söndagsbarn", sådana som, om icke uteslutande dock gärna och i somliga fall företrädesvis, rört sig inom "bunden form". Då jag nu ämnade berätta ett och annat om en af UNGDOMSVÄNNENS flitigaste och mest värderade medarbetare under de senare åren, kom jag ofrivilligt att tänka på skaldens ord:

"På prosa gick hans lif, och prosa är
dock mänskolifvets grundval och dess kärna",

ty han står onekligen i främsta ledet af våra prosaister, och, för så vidt jag har mig bekant, har han ej alls, åtminstone sedan han på allvar började författa, skrifvit vers. Jag tycker mig för öfrigt kunna sluta därtill af ett tal, som han ursprungligen höll 1887, men offentliggjorde först 1903, med ämne: "Loftal öfver skaldekonsten", och hvari förekommer följande yttrande: "Vore jag själf en skaldegenius, besläktad med någon af dessa stora sångarandar, som tid efter annan framträdt och tjusat sin samtid med tonerna från sina lyror, skulle jag nu i ett högstämdt ode beprisa skaldekonsten. Detta vore, tror jag, det värdigaste sättet att upphöja den. Men ehuru jag ej äger skaldens poetiska begåfning och snille, är det mig därför ej omöjligt att älska och beundra skaldekonsten samt att också för andra uttala denna min beundran, äfven om det skulle ske med ord, som äro alltför fattiga för ett så rikt och upphöjdt ämne, och äfven om uttalandet af min beundran ej skulle vara i stånd att hos eder uppväcka större kärlek till poesien, än I redan hafven." —

"Men prosan äfvenväl sin skönhet har
— hvar ljus och ordning äro, där är skönhet —
kysk, enkel, ren, ej svällande och yppig",

fortsätter skalden, och detta passar väl in på den vackra, rent svenska, på sak gående, formfulländade prosa, som Zetterstrand så väl förstår att skrifva. En lärjunge af den "svenskaste svensken i Amerika" och i mycket af samma kynne som denne (dr C. M. Esbjörn), har Zetterstrand i allt sitt verk ådagalagt en djup och sann kärlek till allt svenskt, och han har städse satt en ära uti att på rent svenskt språk gifva uttryck åt sina tankar. Afhållen och högt värderad som författare och talare har han dock aldrig sökt att blifva eller blifvit populär i detta ords vanligaste bemärkelse, och jag har den uppfattning, att hans litterära alstring ej tillbörligt uppskattats af den läsekrets, den svensk-amerikanska ungdomen, för hvilken större delen i första hand varit skrifven. Huruvida detta beror, såsom jag ibland har tänkt, därpå, att hans författarskap förutsätter en i de flesta fall högre bildningsnivå, än denna ungdom uppnått, eller, som kanske är mera sannolikt, orsakas af ämnesvalet, att han företrädesvis rör sig på områden, dit dess intressesfär ej sträcker sig, d. v. s. svenska, — det vill jag nu ej söka afgöra. Öfverhufvud taget får man ej frånkänna den svensk-amerikanska ungdomen vetgirighet, men den, som aldrig så litet umgåtts med denna ungdom, känner nogsamt, med hvilken ovilja den ägnar håg och tanke åt det flydda och i synnerhet åt svensk historia och svensk kultur. Hans uppsatser erbjuda för öfrigt ej spännande situationer, löjliga uppträden, skrattretande episoder eller dylikt, som särskildt tilltala vår tids ungdom. De äro däremot, de flesta af dem, didaktiska, afsedda att undervisa och fostra, vädja förnämligast till förståndet, sällan till känslan. Och läsningen af hans uppsatser fordrar ett vaket sinne och tankeverksamhet; den, som läser endast eller hufvudsakligen för förströelse, finner föga i Zetterstrands alstring, som tilltalar honom. Den däremot, som läser med vetgirighet, är villig och benägen att lära, och som sätter värde på och önskar få behållning af sin läsning, han skall ej förgäfves ägna tid och uppmärksamhet åt denne begåfvade författares verk. Och på honom kan man, tror jag, både som talare och författare, med rätta tillämpa skaldens ord:

"Han vill ej lysa, men upplysa endast,
vill ej förleda, endast leda tanken."

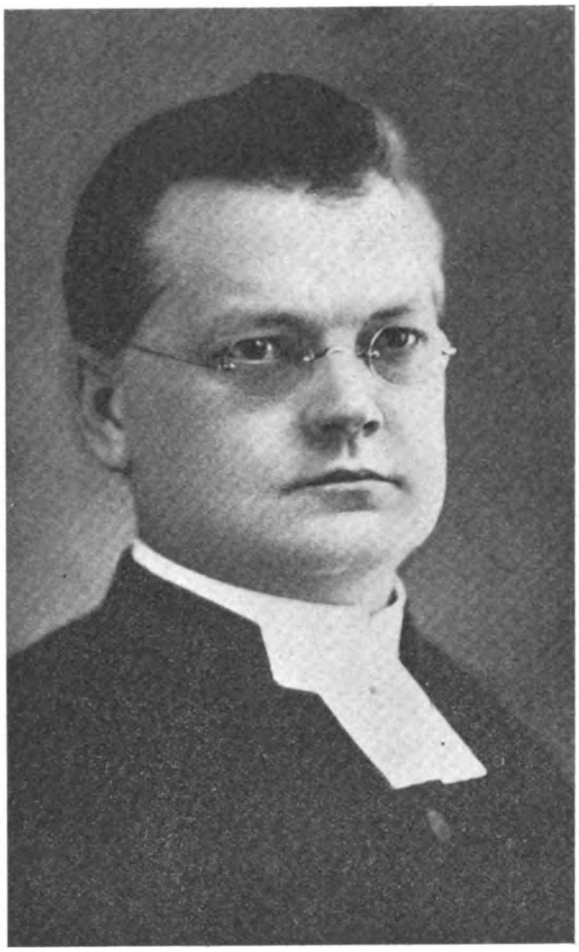
* * *

Det är nu öfver tjuguett år, sedan Zetterstrand för första gången framträdde i tryck. Vid afslutningshögtidligheterna i Rock Island, Ill., i juni 1887, då han vid Augustana College "tog studenten", höll han ett tal, som väckte ej så litet uppmärksamhet på grund måhända mest däraf, att det var så olikt de flesta dylika; och detta tal offentliggjordes något senare i *Luthersk kvartalskrift.* Ämnet var Tegnérs verser:

"Det sköna är evigt: med fiken håg
vi fiska dess guldsand ur tidens våg",

och om, i ljuset af hans senare författarskap, detta tal nu, hvad innehållet beträffar, förefaller delvis omoget och i språkligt hänseende kanske något uppstyltadt, så var det dock som studenttal ett af de allra bästa, man kan få höra och kan ännu läsas med intresse. Det anslog en ny sträng vid Augustana. Skönhetskulten hade dittills ej haft någon tolk vid denna lärdomshärd; filosofi hade väl mer eller mindre slentrianmässigt en följd af år studerats därstädes, men konsten hade man knappt ägnat en tanke. Jag vill minnas, att jag var närvarande vid detta tillfälle och då blef bekant med Zetterstrand, och att han föreföll mig ganska sluten, blygsam och tillbakadragen. Det dröjde några år, innan jag lärde närmare känna honom. Då fann jag i honom en själsfrände, högt begåfvad, men anspråkslös, fördomsfri, högsint och tolerant, estetiskt anlagd och med beundran och håg för allt skönt och ädelt, känslig och sympatisk, med sunda, bestämda åsikter och mod att uttala dem, i besittning af gedigna kunskaper och grundlig bildning; och då började oss emellan ett personligt vänskapsförhållande, som alltsedan utan brytning fortvarit. Jag hoppas emellertid, att detta förhållande ej skall vare sig förleda mig att i oriktig dager framställa hans öfverlägsna personlighet eller hindra mig i att göra rättvisa åt hans litterära verksamhet.

Då jag, i tanke att här något närmare redogöra för hans författarskap, nu ögnat igenom de gamla årgångarna (1899—1908) af UNGDOMSVÄNNEN, hvilken tidskrifts redaktion han under tiden tillhört, och i hvars spalter en stor del af hans litterära produktion sett dagen, har jag frapperats af icke blott mängden af hans bidrag — tillkomna under en kräfvande verksamhet som professor och församlingslärare — utan ock, ja, i synnerhet af hans mångsidighet. Det var, som sagdt, 1887, han debuterade i tryck. De följande åren idkade han studier med prästämbetet i sikte, och sedan han nått sitt mål, hängaf han sig med ungdomlig ifver och kraft åt sitt kall, och det blef då ingen tid öfrig för andra sysselsättningar. Först 1894 uppträdde han åter i tryck, då med en predikan, som hölls vid Iowa-konferensens årsmöte i Des Moines, Iowa, den 9 mars, "Om barnens och ungdomens kristliga uppfostran", och som med anledning af konferensens beslut därom befordrades till tryck. Påföljande år offentliggjorde han i *Augustana* en om ingående studium vittnande historisk-kritisk undersökning rörande "Gustaf Adolfs krigspsalm", och 1897 utgafs på Augustana Book Concerns förlag "Vid Juletid, II. Vinterblommor samlade för de små, af E. A. Z." (En ny samling, "Vid Juletid, III", redigerad af E. A. Z., utgafs 1899.) Detta är, jämte hans magisterafhandling, hvarom mera längre fram, för så vidt jag kunnat utröna, allt som Zetterstrand lät offentliggöra före 1899, då hans egentliga verksamhet som författare tog sin början; och inom ramen af de följande nio åren är det, som vi skola finna hans för svensk kultur i Amerika så fruktbärande och viktiga insats i den svensk-amerikanska litteraturen.

E. A. ZETTERSTRAND.

Sedan UNGDOMSVÄNNEN, som fyra år tidigare i St Paul och Minneapolis börjat utgifvas af enskilda personer, på hösten 1899 öfvergått i Augustana Book Concerns ägo, yttrade den nye redaktören i sin anmälan i decemberhäftet sagda år bland annat: "Prof. Zetterstrand skrifver om den svenska litteraturen och konsten." Han hade redan då dokumenterat sig som väl skickad och i alla afseenden ägande de nödiga förutsättningarna för att med heder kunna sköta befattningen i fråga. Redan innan han med 1900 års ingång ingått som fast medarbetare i UNGDOMSVÄNNEN, hade han nämligen i tidskriften (1899) offentliggjort en ypperlig afhandling rörande Karl August Nicander, detta med anledning af etthundraårsminnet af skaldens födelse den 20 mars 1799, samt en skildring af Olaus Petris lif och verksamhet apropos aftäckningen af den stora reformatorns minnesstod i Stockholm 1898. Han hade också i samma årgång infört en väl genomtänkt och grundlig framställning "Om deklamation". Att börja med skref han ej så sällan text till svenska mästares taflor, hvilka reproducerades i tidskriften, såsom Winges "Tors strid med jättarna", Koskulls "Kyrkstötens kollekt" m. fl. Men det är i synnerhet som tolkare af svensk litteratur för svensk-amerikansk ungdom, som han inskrifvit sitt namn i vår odlingshistoria. Af utrymmesskäl kan jag ej i tur och ordning här uppräkna alla hans senare offentliggjorda bidrag, men som bevis på att han häfdat sin plats som svenska litteraturens målsman, meddelas här nedan förteckning på de viktigare uppsatserna, som egentligen höra hit: "Poesiens arter", "Georg Stjernhjelm", "Per Wieselgren", "Bernhard Elis Malmström" (1900), "Om Havamal", "Albert Teodor Gellerstedt", "Döbeln vid Juutas", "Döbelniana" (1901), "En prenumerationsanmälan från år 1733", "Gustaf af Geijerstam", "Anna Maria Lenngren", "Kalevala-sångerna" (1902), "Loftal öfver skaldekonsten", "Svenska akademien" (1903), "Esaias Tegnér och svenska akademien", "Johan Ludvig Runeberg", "Den Runebergska diktens grundstämning", "Runebergiana", "Den yngste bland 'de aderton'" (1904), "Svensk skönlitteratur under 1904", "C. J. L. Almquists lif och färder i Amerika", "Carl Snoilskys 'Svenska bilder'", "Litterära inflytelser på Tegnérs Svea", "En märklig dödsfånge" (kapten Anders Lindeberg), "Ett nytt uppslag" (recension), "Lars Wivallius", "Lars Wivallius' dikter" (1905), "En nyupptäckt svensk författare och ett enastående verk" (Olof Högberg och hans arbete "Den stora vreden"), "Svensk diktkonst under år 1905" (1906), "Ett bidrag till C. G. af Leopolds biografi", "Carl von Linné" (1907).

Bland ämnen, som beröra svensk historia, svensk kultur och svenska språket, hvilka han behandlat, nämna vi: "Luciafesten" (1900), "Ur Orvar Odds saga", "Sagan om Disa" (1901), "Svenska språkets tilltalsord' (1902), "Den heliga Birgitta", "Birgittas uppenbarelser", "Beslöjade eder" (1903), "Hem" (1906), "Tåget öfver Bälten", "Lapparnas mytologi", "Bildgalleri från kriget i Finland 1808—09", I—VIII (1908), Af rent praktiska ämnen och sådana, som äga aktuellt intresse för oss som svensk-amerikaner, har han skrifvit om bland andra följande: "Några skäl, hvarför svenskarna i Amerika böra bevara det svenska språket" (1899), "Gustav Andreen" (1900), "Personligt inflytande" (1902), "Penningen" (1903), "Engelskans inflytande på det svenska språket i Amerika" och "Svenskan i Amerika bedömd af en svensk vetenskapsman" (1904). — Dessa två språkvetenskapliga uppsatser anser jag mig böra särskildt understryka såsom rörande sig på ett hittills föga odladt område och af stort intresse för vetenskapsmän både här och i Sverige. De ha också uppmärksammats och vunnit erkännande af framstående språkforskare, exempelvis prof.

A. Noreen i hans monumentala arbete "Vårt Språk"; och dr Ruben G:son Berg, i tidskriften "Språk och Stil" (1905), skrifver som följer dess angående: "Den lilla studie öfver det svenska språket i Amerika, hvilken jag införde i Språk och Stil för 1904, har varit föremål för en del diskussion och omnämnanden i Amerika. Samtliga mycket välvilliga i sitt omdöme, ha mina svensk-amerikanska kritiker på samma gång meddelat åtskilliga tillägg och rättelser till det af mig gifna materialet. Därvid har jag särskildt att nämna pastor E. A. Zetterstrand, som i UNGDOMSVÄNNEN för 1904 lämnat en rikhaltig och betydelsefull uppsats om 'Engelskans inflytande på det svenska språket i Amerika' och i samma tidskrifts novemberhäfte i artikeln 'Svenskan i Amerika bedömd af en svensk vetenskapsman' gaf ett kritiskt referat af min uppsats." — "Om Kindergarten och dess stiftare" (1906), "Henry Wadsworth Longfellow", "Några karaktärsdrag hos Linné såsom förebilder för en studerande ungdom" (tal vid Upsala College, 1907), "Är en återinflyttning till Sverige af svensk-amerikaner önskvärd?" (1908). Utom allt detta och en del referat öfver kyrkomöten, utflykter m. m. d., har han för samma tidskrift skrifvit ej så få uppsatser af religiös art, bland hvilka följande må nämnas: "Hvad är sann storhet?" (1899), "Trettondedagsstjärnan", "Ett och annat om påskens uppkomst och firande" (1900), "Betraktelse vid julgranen" (1902), "Kristus-bilden" (1903), "Skapelsens suckan", "Våra samfundsförmåner" (tal) (1906), "Genom död till lif" (påskbetraktelse), "Den stora glädjen" (julbetraktelse) (1907), "Bibeln och naturvetenskapen" (1908). Bland uppsatser, som icke under ofvanstående kategorier upptagits, förtjäna äfven följande att omnämnas: "Huru kan man göra läsningen af poetiska verk till ett fruktbärande studium?" (1901); "Rembrandt. Ett trehundraårsminne", och "Konstantinopels intagande af turkarna" (1906).

I möjligaste korthet har jag nu sökt redogöra för Zetterstrands verksamhet som medarbetare i UNGDOMSVÄNNEN. Det är för mig en gåta, huru han hunnit med så mycket. Men ännu återstår mera. Och vi skola nu se efter, hvilka bidrag han lämnat till andra publikationer, och hvilka arbeten han utgifvit i bokform. Till den ansedda illustrerade veckotidningen *Idun* i Stockholm, Sverige, bidrog han i numret för den 25 augusti 1900 med en ypperlig skildring af Augustana College och Teologiska Seminarum i Rock Island, vid hvilken anstalt han då var fäst som professor i svenska språket och litteraturen. Om denna uppsats yttrade en svensk-amerikansk tidning: "Fördelaktigare kunde knappast svenskarnas i Amerika förnämsta läroverk framställas för Sveriges folk." I *Tidskrift för teologi och kyrkliga frågor* (Rock Island) har han låtit införa tvenne lärda afhandlingar, den första 1901 öfver ämnet: "Har konsten någon berättigad plats i den kristliga kulten?" den senare (1904) rörande: "Den lutherska kyrkans materialprincip." Den förra af dessa uppsatser tilldrog sig ej ringa uppmärksamhet. Så t. ex. skref en högt ansedd och mycket spridd svensk-amerikansk tidning därom: "Särskild uppmärksamhet önska vi att fästa på en af prof. E. A. Zetterstrand författad uppsats med titeln: 'Har konsten någon berättigad plats i den kristliga kulten?' Denna uppsats är helt enkelt ypperlig, och vi skulle med största nöje velat redogöra för dess innehåll, om utrymmet tilläte det. Vi få nu inskränka oss till att uttala den önskan, att många flera uppsatser af liknande slag må i Tidskrift inflyta." — Tid efter annan har han insändt längre eller kortare meddelanden till ***Augustana, Hemlandet, Nordstjernan*** m. fl. tidningar, och för kalendern ***Prärieblomman*** har han skrifvit följande uppsatser: "John Ericsson. En karakteristik af den store uppfinnaren" (1904), "Professor Anders Olof Bersell. Minnesteckning" (1905), "C. J. L. Almqvist. Lefnadsteckning" (1906), "Om Esaias Tegnérs 'erotiska passion'" (1907) och "Konung Oscar II. Karaktärsteckning" (1909). Till den af Svenska vitterhetssällskapet vid Augustana College 1906 utgifna publikationen "Julrunan" bidrog han med "Ett original", utgörande intressanta interiörer från skollifvet i Linköping på 1870-talet.

I bokform har Zetterstrand utgifvit följande skrifter: "Grunddraget i svenska poesien. Afhandling för vinnande af graden Artium magister, till offentlig granskning framställd vid Augustana College, Rock Island, Ill., den 25 maj 1898." Om denna afhandling skref en anmälare: "Synnerligen väl behandlar han vårt sköna, kraftiga, klangfulla modersmål. Det är en glädje att läsa något så vackert och välskrifvet, som hvad denna afhandling är. Prof. Zetterstrand visar sig i och genom denna afhandling vara väl värd icke blott sin magistergrad, utan jämväl att vara lärare i svenska språket och litteraturen vid vårt äldsta och största svensk-amerikanska läroverk." Påföljande år utgaf han från trycket: "Himmelsnyckeln af N. Fries. En berättelse för äldre barn. Öfversättning från tyskan af E. A. Zetterstrand", samt: "Svensk Rättskrifningslära för nybörjare." Ur en anmälan af denna bok tillåter jag mig anföra: "Prof. Zetterstrands rättskrifningslära bör, såsom den är uppställd, vinna vidsträckt användning vid Augustana-synodens och för öfrigt öfriga denominationers församlingsskolor och sommarkurser. Det framställningssätt, som af författaren har begagnats i nämnda arbete, är såsom varande strängt progressivt för såväl läraren som lärjungen af största nytta, i synnerhet gällande satsanalyserna och stafningsreglerna. Det är alls icke för mycket sagdt, att denna bok kommer att lämna ett bidrag till vården af våra fäders sköna språk i detta land, om den vinner den användning, som den verkligen är värd." År 1900 utgaf Zetterstrand följande tre böcker: "Jesus, den gode Herden"; "Jesus, Mästaren med den lärda tungan"; "Jesus, den mäktige hjälparen", hvardera med subtitel: "Biblisk bildbok för barn. Med text af E. A. Zetterstrand". I en broschyr på 32 sidor utgaf han, tillsammans med en ämbetsbroder, 1902: "Lutherska kyrkans lära om det heliga dopet, i korthet framställd och försvarad af Ernst A. Zetterstrand och Carl Elof Cesander"; och 1904: "Bibliska berättelser ur nya och gamla testamentet. Barnens första lärobok i bibliska historien. Utgifven af General Council of the Evangelical Lutheran Church i Norra Amerika. På svenska bearbetad af E. A. Zetterstrand". Om jag nu till slut omnämner, att han i egenskap af New York-konferensens af Augustana-synoden sekreterare sedan våren 1903 skrifvit nämnda konferens' protokoll och årligen utgifvit i tryck redogörelse för dess förhandlingar, protokoll som, hvad angår uppställning, reda, fullständighet och ett mönstergillt språk, stå vida öfver allt vi här i landet äro vana vid, så torde jag så fullständigt, som på mitt begränsade utrymme varit möjligt, hafva redogjort för Zetterstrands litterära verksamhet hittills.

De yttre konturerna af hans lif äro snart berättade. Son af organisten och skolläraren Jonas Petter Johansson och hans hustru Ulrika Eleonora Zetterstrand, föddes Ernst Adrian i Värna socken, Östergötland, den 6 mars 1863. Efter att i hemmet hafva mottagit förberedande undervisning, inträdde han i högre allmänna läroverket i Linköping år 1873 och studerade därstädes till och med 1880. Sedan han i ett års tid tjänstgjort som informator och senare i Stockholm och Norrköping studerat farmaci, utvandrade han till Amerika på våren 1884. Vid höstterminens början sagda år sökte och vann han inträde i Sophomore-klassen vid Augustana College, där han vid vårterminens slut 1887

aflade mogenhetsexamen. Efter genomgången fullständig kurs i läroverkets teologiska seminarium prästvigdes han i Moline, Ill., den 16 juni 1889. Redan förut hade han mottagit kallelse från svenska ev. luth. Salems-församlingen i Creston, Iowa, och han tillträdde genast sin befattning som dess lärare. Han kvarstod som sådan till hösten 1891, då han antog kallelse från Elim-församlingen i Pullman, Ill. Han betjänade denna och närgränsande Tabor-församling i Harvey, Ill., till hösten 1893, då han på kallelse från Augustana-församlingen i Sioux City, Iowa, flyttade dit. Här fick han emellertid ej länge kvarstå, ty redan vid synodalmötet i St. Peter, Minn., 1894 vardt han af synoden vald till ordinarie professor i svenska språket och litteraturen vid Augustana College, hvilken befattning han antog och tillträdde strax efter nyåret 1895. Efter något öfver sex års troget och träget arbete som svenska språkets målsman vid synodens läroverk nedlade han sin lärarebefattning den 14 mars 1901 och tillträddde strax därefter Salems-församlingen i Naugatuck, Conn., och kvarstår han ännu som dess pastor.

Det skulle taga i anspråk allt för mycket utrymme, om jag här skulle redogöra för alla de förtroendeuppdrag, som konferensen hedrat honom med. Som redan är nämndt, är han sedan flera år tillbaka dess sekreterare. För närvarande är han dessutom medlem af dess missionsstyrelse och konstitutionsutskott. Han är också medlem af direktionen för Upsala College i Kenilworth, N. J., hvilken direktion, innan han ännu tillhörde den, hedrade sig själf och honom genom att våren 1907 på förslag af fakulteten förära honom doktorsgraden L. H. D. Och däraf hade han visserligen gjort sig förtjänt, liksom han förut genom studier in cursu förtjänt sig graderna A. B. (1887) och A. M. (1898). Zetterstrand är medlem af "The National Geographic Society" i Washington, D. C., samt af "Svenska litteratursällskapet" i Sverige.

Åren 1898 och 1907 besökte han det gamla fosterlandet, sistnämnda år i sin hustrus sällskap, då resan utsträcktes till Danmark och norra Tyskland.

Det ligger utom ramen för denna uppsats att bedöma Zetterstrands verksamhet som professor och präst. Ej heller har jag ansett mig böra mera ingående karakterisera eller kritisera de olika alstren af hans litterära produktion. Den personliga åsikt tvekar jag emellertid ej att uttala, att många af hans här ofvan nämnda afhandlingar äga permanent värde, och den önskan, hvari säkerligen många förena sig med mig, att han måtte göra ett urval och i en volym sammanföra och utgifva sådant, som borde göras mera tillgängligt och som med gagn och intresse länge bör kunna läsas af gammal och ung. Hit hör, enligt min åsikt, isynnerhet svenska skalders minne och de präktiga festtal, han hållit under en följd af år. Många af hans tal ha ännu ej varit synliga i tryck.

Sedan den 15 maj 1890 är han i äktenskap förenad med Helena Elisabet Öhman från Neder Luleå, Norrbottens län, och har deras äktenskap välsignats med åtta barn, af hvilka dock ett redan i späda år med döden afgått. Fru Zetterstrand är en utmärkt husmoder och maka, som i nöd och lust troget stått vid sin mans sida, gladt och uppmuntrat honom och underlättat hans ofta tunga och ej alltid tillbörligt uppskattade arbete.

Vintern

Klart solen skiner öfver slätter vida
och värmer luften, smälter isen bort,
fort lust och trefnad sig bland mänskor sprida,
och vinterdagen synes skön, fast kort.
Men rymden tjocknar, mörka molnen draga
i dystert sällskap öfver himlen blå;
snabbt elementen hotad anblick taga,
och luften blifver kylig, mörk och grå.

Nu natten sänkes öfver frusna jorden,
allt lefvande sig söker hägn och hus;
ja, själfva ulfven är vemodig vorden
och nalkas skuggrädd något ensamt ljus;
hur godt ändå att uti skydd få vara,
när Bore rasar uti vintertid,
när köldens makter riktigt vildt framfara
och inga stängsel vilja kännas vid!

Hör uti kvällen, huru stormen ryter
och isen emot nakna rutan slår!
Ohejdad vinden frusna grenen bryter,
förfryser allt, där trotsigt han framgår.
Den lösa snön ock öfver fältet ilar
och bländar vandrarn uppå ödslig stråt,
se'n slår den läger, där de mörka pilar
nedböjda susa dyster klagolåt.

I hvarje stuga synas ljusen brinna,
och rummen värmas af kaminens glöd.
I muntert samkväm vi hvarandra finna,
och uppå ämnen gifves ingen nöd;

ty många minnen väckas upp i kvällen,
och tanken vida uti världen far;
den sväfvar ofta till de enkla tjällen,
den tränger sig till längst förflydda dar.

Nu bragder skildras ifrån gångna tider,
och mången nämnes, som i härfärd gått,
som faror trotsat och i heta strider
eröfrat riken och stor ära fått,
men ännu mer får fantasien leka,
ty sagor, gåtor uti långa tal,
de täljas, tydas, och att sinnet smeka
på tomtar, spöken gifvas rikligt val.

Väl vinden tjuter, men i enkel hydda
familjekretsen äger frid och ro;
om stormen rasar, höga makter skydda,
och tryggt det kännes i det lugna bo.
När därtill sömnen tynger tröttadt öga,
man lugnt sig lämnar uti hvilans famn.
Med änglavakten ifrån rymder höga
den frommes bostad är en säker hamn.

När solen sedan sina första strålar
i morgonstunden kastar öfver jord,
i hvitklädd skepnad vackert marken prålar,
och skön är taflan, mycket präktigt gjord.
Från hvilokammarn också mänskan stiger
samt blickar tacksamt öfver nejden ut.
Med bön i hjärtat hon sin dag inviger
och sträfvar sedan den med fröjd till slut.

Carl Kraft.

PEARYS POLARFÄRD.

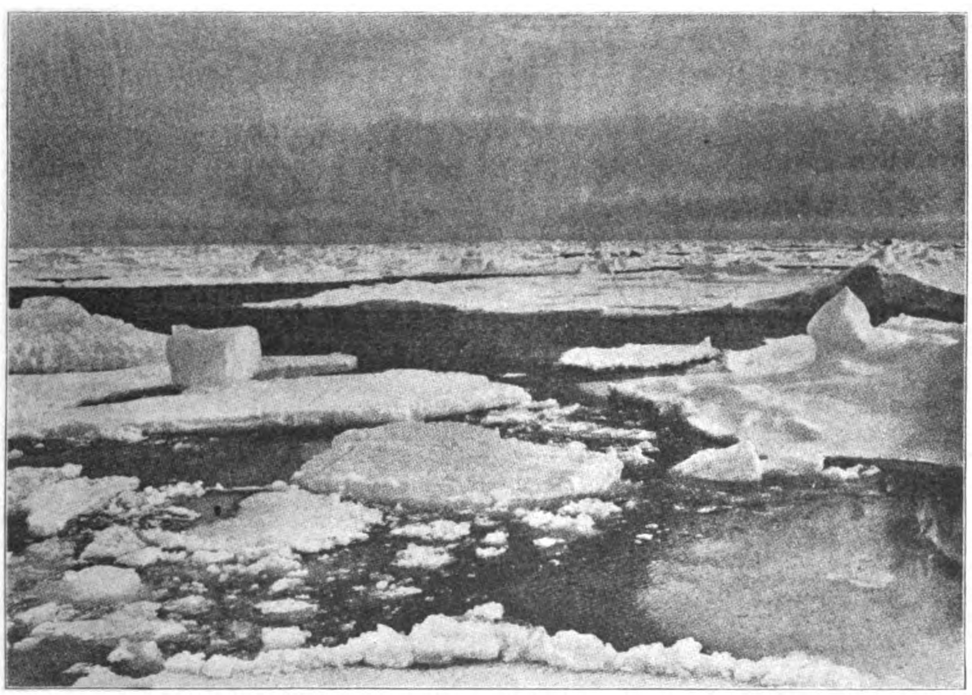
För Ungdomsvännen af E. A. Dime.

Forts. fr. föreg. n:r.

Till nordpolen är resan lång, omkring ett tusen mil fram och åter ifrån närmaste förrådskvarter, så att för hela denna sträcka är man bokstafligen lämnad åt sina egna resurser, då proviant och andra nödvändigheter icke kunna erhållas efter som man far fram. Och här gäller en marsch öfver en så ojämn yta, att det ibland är omöjligt att tillryggalägga mer än en och en half mil på tio timmar, man må bemöda sig huru hårdt man vill. Öppen sjö emellan flytande isfält afskär också understundom framfarten. Ibland får man bygga isbryggor öfver vattendrag, som forma sig, då isen brister itu. Det händer ock understundom, att sällskapet måste ligga stilla på en isflake, som drifves af vinden, och vänta, tills kölden blir så stark, att den öppna sjön fryser öfver igen. Man är ej sällan tvungen att färdas öfver nattgammal is, som således är ganska tunn, och under sådana förhållanden sätter man lätt nog lifvet på spel. Peary och hans män måste ofta gå på skidor för att ej bryta igenom, och då hände det, att isen böjde sig i vågor framför och bakom dem. Under hans sista polarfärd kommo han och hans trogna följeslagare nära att bli förolyckade. De hade öfverfarit en bred sträcka af ganska tunn is, och när de hade nått fram till det fasta isfältet, sågo de sig om och varsnade en öppen vak på mindre än en half mils afstånd. De hade på ett underbart sätt blifvit skonade från en annars nästan säker undergång.

Så länge som forskaren endast är hänvisad till hundarna såsom drifkraft och måste på den långa färden på slädarna medtaga alla de lifsmedel, som äro nödvändiga under tiden, är det svårt att säga om man kan nå polen. Den nordligaste udden af Grönland är 450 mil aflägsen från polen fågelvägen. Hvarje hund kräfver för lifsuppehälle ett pund "pemmican" (torrt kött) per dygn. Nio hundar utgöra ett "team", och således förtära de tillsammans nio pund om dagen. Kusken, som kör hundarna, behöfver tre pund af mat för dagen, och så måste inberäknas vikten af fotogenoljan, som begagnas för smältning af is till dricksvatten och kokning — det hela utgörande tolf pund föda för människa och djur för blott ett "team". Om man kunde tillryggalägga tio mil om dagen, så toge det ett hundra dagar för att fullborda den tusen mil långa resan. Men man bör komma ihåg, att lifsmedel för kusk och hundar för ett hundra dagar väger 1,200 pund, och om man lastar släden med mer än 600 pund, så går den sönder, den må vara huru stark den vill. Jämte vikten af lifsförråd har man ock att beräkna vikten af utrustningen för hvila och sömn ute i det fria, såsom tält, sofpåse, kokredskap, extra kläder, navigatörsinstrument, nödiga böcker, gevär och ammunition. Och ingen polarforskare, som är klok, företager en sådan riskabel resa utan att medtaga något slags båt för återresan under sommaren, då solen upplöser isen och man måste fara öfver vida vattengap.

Men hittills har ingen resande lyckats att färdas ett medeltal af tio mil om dagen. Kapten Cagni med hertigens af Abruzzi expedition kunde ej tillryggalägga mer än sju mil om dagen, dr Nansen tågade framåt med en hastighet af fem mil per dag, och det bästa som Peary har lyckats göra under sina förra resor är ett medeltal af fem mil om dagen.

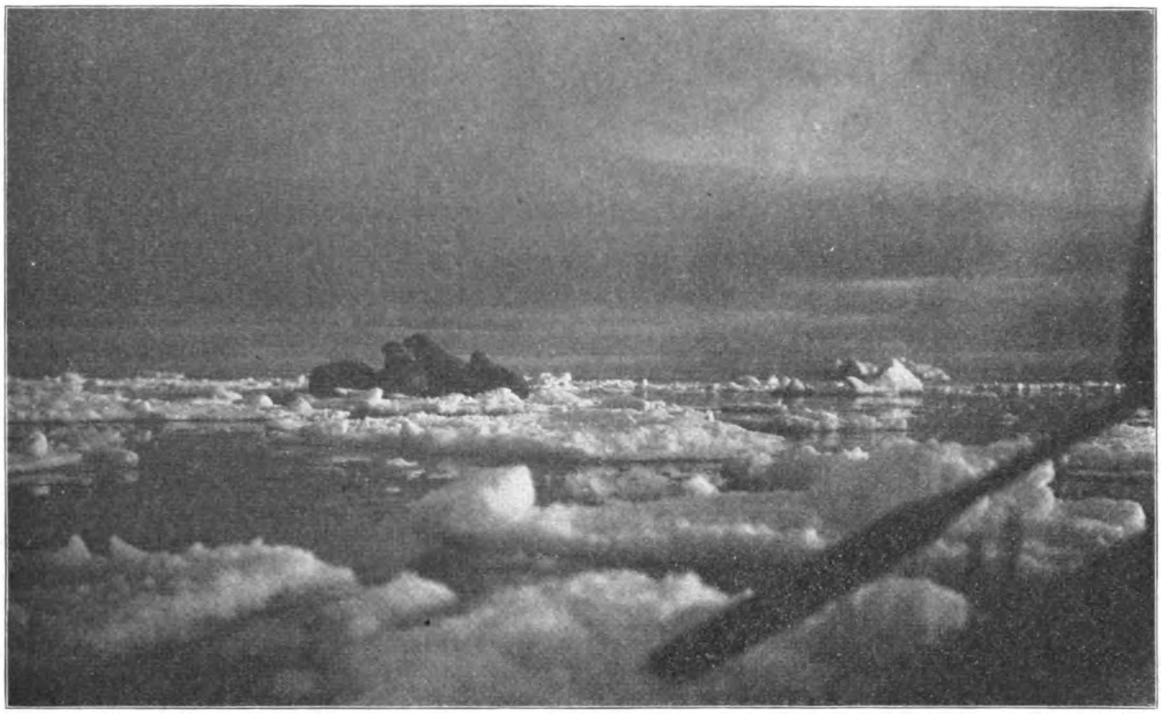

By courtesy of the Travel Magazine

AF VINDEN SÖNDERDELAD FLYTIS

Således kan läsaren göra sig en föreställning om hvilka hinder polarfarare hafva att möta under sina försök att nå den nordligaste punkten af vårt jordklot. Om Peary denna gång lyckas att nå polen, så är det nästan ett underverk. Vi önska honom all möjlig lycka i hans företag och hoppas att han blir krönt med en segerkrans såsom ingen annan i världshistorien.

Under sin polarfärd åren 1905—6 nådde Peary en polhöjd mycket högre än den, som nåtts af andra forskare, och han var då närmare polen än han varit någon gång förut. Det var den 26 april 1906, som den djärfve äfventyraren planterade sjärnbaneret på isfältet, där hans instrument visade 87 grader och 6 minuter. Mellan denna plats och polen var afståndet knappast så långt som mellan New York och

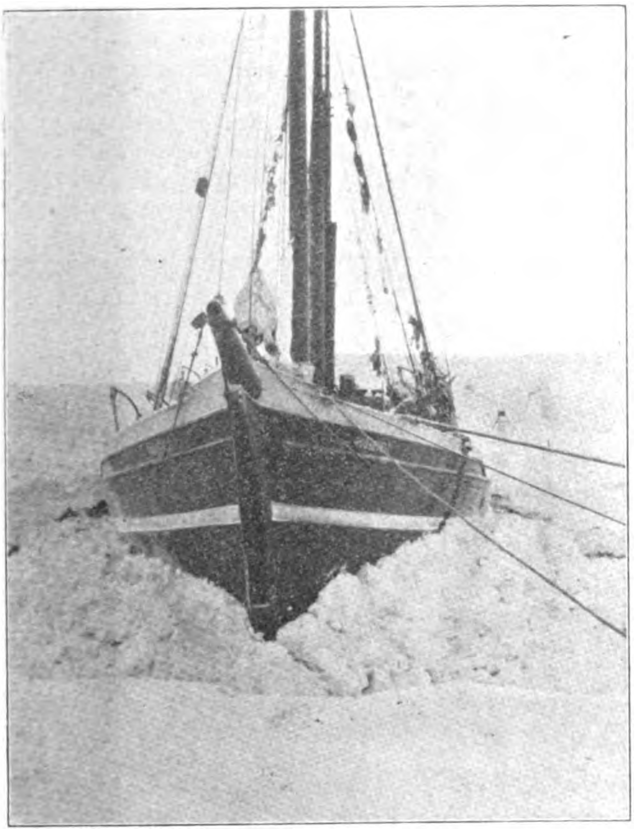
Copyrighted 1906 by Anthony Fiala.

HVALROSSAR FLYTANDE PÅ ETT ISSTYCKE NÄRA KUSTEN AF FRANS JOSEFS LAND

SOLENS FARVÄL Början af den långa polarnatten

From "Nearest the Pole" Copyright, 1907, Double Page & Co...

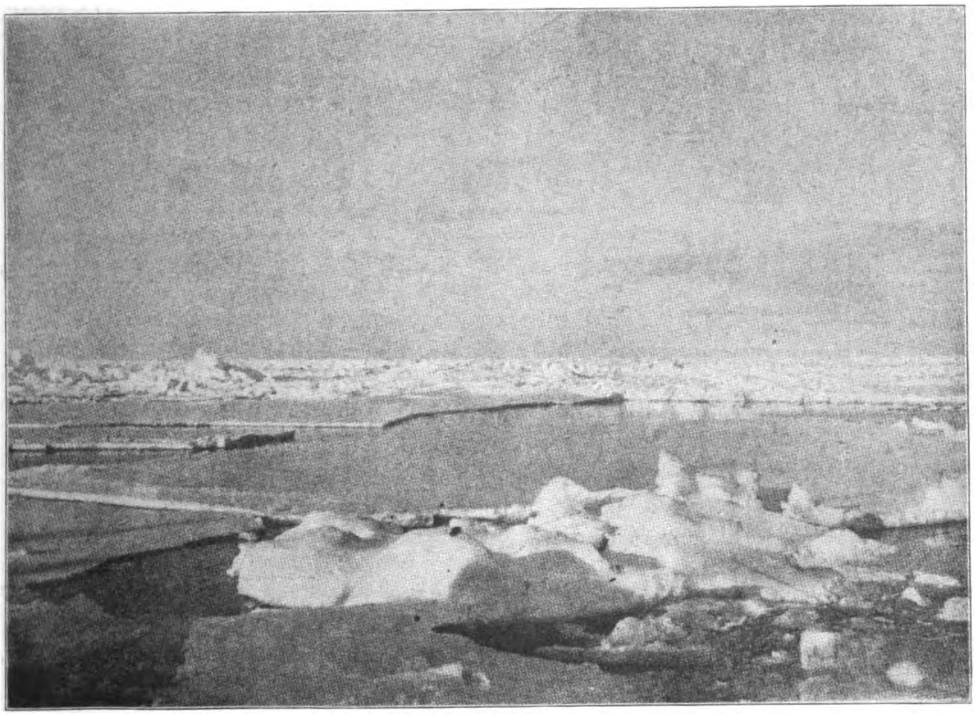

BOGEN AF "ROOSEVELT" I VINTERKVARTER.
From "Nearest the Pole" Copyright 1907. Doubleday Page & Co.

Boston. Innan Peary nådde denna höjd, hade han förlorat flera utaf sina hundar. De svagare djuren, som gåfvo tecken af uttröttning, slaktades, och deras kött gafs åt de öfriga hundarna. Lifsmedlen för Peary och hans kamrater hade också minskats betydligt. När ledaren för denna expedition på den förut nämnda historiska dagen såg sina glesnade hundled och sitt knappa matförråd samt påminde sig de flytande isfält, som lågo mellan honom och fastlandet, beslöt han att återvända. Han klippte en bit ur flaggan han hade med sig — samma stjärnbanér som han sex år förut hade fört med sig rundt den nordliga kusten af Grönland — och stoppade stycket i en flaska, i hvilken han också inkorkade en papperslapp innehållande en kort beskrifning på hans resa.

Angående jordklotets utseende vid nordpolen äro åsikterna delade. Kanhända finner man där endast ett stort isfält eller blott flytande ismassor; men det är ock möjligt att polen omgifves af fast mark. Vid ett samtal jag hade med Anthony Fiala, som var kommendör för Zieglers polarexpedition, sade han, att det är en möjlighet att land finnes kring polen, och skälen för en sådan förmodan äro dessa: Alla fåglar som man ser inom arktiska cirkeln styra sin flykt emot norden. Det vore ej troligt att de så gjorde, om där ej funnes land, som de sökte. Ibland händer det, att man får se isbjörnar och räfvar ströfva öfver isfälten, och för det mesta komma de från norr och gå mot söder. Detta tyder också på att de komma från något land. När jag frågade hr Fiala hvad hans omdöme var angående Andrés öde, sade han, att ehuru den svenske forskaren troligen gick sin död till mötes, när han uppsteg i ballongen, det dock kunde vara en möjlighet, att han kommit ned på ett landstycke, där han sedan varit en fånge alla dessa åren, då han ju ej hade några utvägar att komma därifrån.

Den som läser dessa rader kanhända undrar till hvad nytta det tjänar att företaga polarfärder. För oss nutidsmänniskor sammanfoga sådana färder två koordinerade motiv. För det första inför finnandet af nordpolen ett nytt kapitel i världshistorien och gifver oss ett större internationellt anseende. För det andra gifva oss dessa polarfärder större insikt uti geografiska, hydrografiska och andra vetenskaper som röra förhållandena i polarregionerna. Så till vida har Peary gifvit vetenskapen någonting nytt hvarje gång han har återkommit från en polarfärd, och mer skola vi lära, om han lyckas i sitt företag denna gång.

SOMMADAG VID POLENS ISAR.
By courtesy of the Travel Magazine.

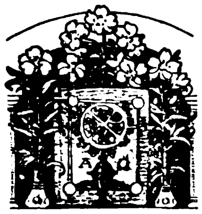

E. A. DIME

Denna artikel vore knappast fullständig, om man ej nämnde en sak, som berör Pearys käraste på jorden. I sitt sköna hem i Washington, D. C., sitter fru Peary med ängsligt hjärta och väntar på underrättelser. Med sina två barn bidar hon sin makes återkomst nästa höst. Men ovissheten om hvad slags nyheter "Roosevelt" då bringar, gifver henne nu en dyster stämning. När hennes man lämnade henne, var det mycket osäkert, om hon skulle få se honom i lifvet igen. Hans färd är full af äfventyr, och många äro de gånger då han har så godt som sett döden i ögonen. Dessa äro långa månader för hans ömma maka och de kära barnen; de kunna ej brefväxla eller sända nyheter sins emellan. Från de kalla och ödsliga polarfälten, som nu bada i norrskensljus, sänder han sina tankar till hemmets härd, och under tiden kan hans hustru blott längtansfullt vänta.

Mor.

(Motiv ur "Midvinter")

Det blef så tungt i kyrkan,
där Per på läktar'n satt,
af sömn han fått så litet
i mången svunnen natt,
ty sent han kom i sängen,
och tidigt upp han stod,
i tjänst hos rike bonden
blef tändt hans unga blod.

Det var så varmt däruppe,
och lång predikan var,
och kanske intet budskap
hon till den lille bar,
och sömnen kom så sakta
och trötta ögat slöt,
men då kom äfven drömmen
och in i själen bröt.

Han ryckte till, det tycktes
som om helt nyss han hört
sin moders röst och denna
en hälsning honom fört:
"Kom hem!" — så rösten ropat.
"Kom hem, min lille Per!"
Och Per smög ut ur kyrkan,
det hän mot hemmet bär.

Fast endast tolf år gammal
i tjänst han länge gått.
Hos ortens störste bonde
han lifvet pröfva fått,
och hårdt ibland han hade,
men torparänkans son
fick icke anspråk hafva
i allra minsta mån.

I fickan låg hans frukost,
blott ost och litet bröd,
nu kunde den väl smaka,
men då rann fram den nöd,
som stundom tryckte modern,
han gömde den igen,
ty hon, den kära sjuka,
kanske behöfde den.

Så kom han fram till stugan,
men allt var där så tyst,
som om en dödens ängel
till hvila allting kysst,
och tyst hans fotsteg föllo,
där låg på tarflig bädd
hans mor, så blek och stilla,
i hvardagsdräkten klädd.

"Mor—mor"—han sakta hviskar,
då lyftes hennes hand,
och matta ögat öppnas:
"Ack Per, så tungt ibland
det kännes, nyss jag tänkte:
ack hade jag blott här
en stund invid min sida
min lille käre Per!

Min hosta är så stygger,
jag blir så matt och trött,
och det är tomt i stugan,
och mjölet är förödt,
tänk, om du ändå finge
på lönen litet råg,
och ginge så till kvarnen
och där den malen såg."

"Se, lilla mor, här har jag
till dig båd' ost och bröd,
och jag skall bedja bonden
oss hjälpa i vår nöd,
ät nu! Jag går till källan
och hämtar vatten klart,
se'n springer jag till bondens
och är tillbaka snart."

Hon log så godt mot sonen
och smekte kinden lätt
och kysste friska läppar,
men, kände han väl rätt,
hon var så kall om handen,
och kall var denna kyss,
som på hans varma läppar
den kära tryckte nyss.

"Tack Per! — Du alltid varit
ett snällt och lydigt barn,
och Gud skall dig nog skydda
för syndens dolda garn.
Jag kan nog vara ensam
en liten stund ännu,
och så på efternatten
från kvarnen kommer du."

Han bröd och vatten ställde
vid moderns hufvudgärd,
och sedan bar den åter
till bondens gård hans färd
och efter många böner
en skäppa råg han fick
och efter kvällens sysslor
med den till kvarnen gick.

Han var så trött, den lille,
och väntan blef så lång,
och söfvande, enformig
ljöd gamla kvarnens sång,
men jämt den bleka modern
på bädden, där hon låg
utarmad, tärd, försliten,
den stackars gossen såg.

Vid första hanegället
han hem mot stugan drog,
men mödosam var färden
igenom dyster skog,
sist stod han där dock åter
vid bädden hos sin mor,
nu sofver hon — och bättre
snart blir hon, så han tror.

Och solens första skimmer
igenom rutan bröt,
då smög han fram och modern
intill sitt hjärta slöt.
"Mor, mor, det börjar dagas,
och jag får springa fort
och se till att mitt arbet'
blir rätt och redligt gjordt!" —

Men hon ej mera väcktes,
och brödet orördt var,
i hela vida världen
han stod så ensam kvar,
och ingen kunde mäta
hans smärta djup och stor,
från stugan endast hördes:
"Mor — mor — min lilla mor!"

LUDVIG.

Hvem Sven Dufva var.

HANS BORTGLÖMDA GRAF PÅ LYCKSELE KYRKOGÅRD.

I Iduns senast utkomna nummer har den unge norrlandsförfattaren Valdemar Lindholm infört en berättelse om den af Runeberg besjungne Sven Dufva, hans verkliga namn, hans senaste öden som byskomakare i en svensk lappmarkssocken och hans död. Vi tillåta oss härmed återgifva en del af skildringen:

Hvem har ej läst om den enfaldige, envise finnen Sven Dufva, han, som vid Virta bro ensam uppehöll en rysk förpoststyrka, intill dess att Sandels hann fram med förstärkning? Och hvem har ej rörts af skaldens vittnesmål på den döde hjältens graf:

> "Ett dåligt hufvud hade han,
> men hjärtat — det var godt."

Ingen torde motsäga den meningen, att Sven Dufva väl är värd ett namn i historien, då hans bragd dock var glänsande. Men hans namn står ej på historiens blad — han var blott en menig soldat — och få äro de, som veta hvem den modige finnen var, som under namnet Sven Dufva besjunges af Runeberg. Och ännu färre torde de vara, som veta, att denne hjälte nu sofver sin sista sömn i svensk jord — på en liten kyrkogård i Lappland.

Sven dufvas namn — det verkliga namnet, och ej det af skalden gifna — var Mathias Bång. Och det tragiska slut, som skalden gifvit honom — döden på slagfältet — blef ingalunda hans lott. Tvärtom fick Mathias Bång lefva ännu många år efter det olyckliga krigets slut. Och i Lycksele, södra Lapplands hufvudort, står ännu kvar den stuga, där den finske hjälten tillbragte sina sista dagar. Efter fredsslutet ville han ej tillbaka till Finland — det var ett eröfradt land, och han var en fri man.

Strax intill Lycksele kyrkoplats finnes ett litet berg, som nu kallas Bångberget. Det är inte stort större än en kulle, och vid dess fot ligger en liten landtgård, hvars namn är Räddhågan. Bångberget bär Bångs namn, och Räddhågan är af begynnelsen brutet af gamle Mathias Bång, hjälten från Virta bro. Här bodde han och en hans krigskamrat vid namn Orädd — däraf namnet Räddhågan, gifvet af en skämtsam länsman. Och på Lycksele kyrkogård har Bång sin nu förgätna graf.

Men ännu lefver på folkmun en del historier om den gamle finnen. Hans egentliga lefvebröd var skomakeriyrket — ja, han innehade t. o. m. den hedervärda befattningen såsom sockenskomakare. En godmodig, men ofta synnerligen lättrörd person måtte han ha varit. Många historier berätta därom.

Han hade kommit hit upp, ännu medan kriget ej var afslutadt. Tillsammans med Orädd och en annan kamrat hade han under en patrullstrid blifvit tillfångatagen af ryssarna — det var nere i Västerbottens kustland — men lyckats rymma. Ryssarna hade satt efter honom och kamraterna, och de hade flytt för lifvet. Emellertid hade den ena kamraten under flykten fallit och brutit sitt ben. I förtviflan öfver att behöfva falla i ryssarnas händer, där blott en plågsam död väntade, bad nu kamraten att Bång skulle skjuta honom. Och Bång gjorde det....

När Bång sedan talade om den historien, grät han och sade: "Jag hade ej gjort det annars — men han var min bästa vän."

Godmodig och hjälpsam var Bång alltid, men en sak tålde han ej — att man skämtade med den tapperhetsmedalj, som han bar vid högtidliga tillfällen, och som Sandels själf fäst på hans breda bröst efter fäktningen vid Virta bro. Folket där i bygden, som inte visste, att Mathias Bång var en hjälte, och som trodde han ljög när han berättade sina historier från kriget, hade väl föga aktning för den lilla obetydliga silfvermedaljen, och det hände nog att en och annan försökte göra sig lustig på Bångs bekostnad, när sockenskomakaren vid storhelgerna uppträdde på kyrkbacken i en gammal finsk uniform och hederstecknet på bröstet. Men ve den, som öppet visade vanvördnad för Bångens medalj. Om Bång annars var from och godmodig som ett lamm, blef han vid sådana tillfällen ett veritabelt "rytande lejon", och folksägnen vet ännu berätta, hurusom Bång hållit på att skjuta ihjäl en bonddräng från Knaften därför, att denne en gång på kyrkbacken högt yttrat: "Se i dag har Bången hängt skälla på sig."

Gammalt folk i min barndom visste ännu att berätta, hurusom likväl Bången till slut blifvit hedrad ändå. Det hade kommit bref från höga myndigheter till kyrkoherden i socknen om hvad Bången var för en karl. Men då var Bång redan död — han hade dött nyss förut. Och han blef begrafd på Lycksele kyrkogård, nära intill den gamla "stengrafven", där fint folk jordades, och prästen talade på hans graf och sade att Mathias Bång var en hjälte — fastän han dog som sockenskomakare.

Men folk tyckte ändå att det var underligt, att en hjälte kunde se så oansenlig ut. Och så glömde de bort hela historien, och grafven fick växa öfver, och ingen visste mer om Mathias Bång, än att han en gång lefvat och varit sockenskomakare och att Bångberget af honom fått sitt namn.

Redan som pojke hörde jag historien om Bång och fick reda på hvilken man Bång varit. Och så gaf jag mig till att söka igen hans förgätna graf.

Men det var ett lönlöst arbete. Intet kors, ingen sten, ingen kulle utmärkte den plats, där den finsksvenske hjälten funnit sin sista hviloplats. Dock — hvad var det? Under mitt sökande hittade jag en liten, halft förmultnad brädlapp, där en paradplåt ur en finsk militärmössa var fastspikad. Kanske var detta minnesvården på Sven Dufvas graf?

Jag älskar att tro så.

Den gamle soldaten behöfver nog intet annat minnesmärke på sin gräsbegrodda graf än hederstecknet, som han bar i stridens dagar — då han klädde blodig skjorta för sitt fosterland.

SVEN DUFVAS SISTA HVILORUM.

Kyrkoböckerna hänvisa på Wilhelmina kyrkoplats.

Som bekant går för närvarande genom pressen en notis, däri hr V. Lindholm vill konstatera, att Runebergs hjälte Sven Dufva hetat Mathias Bång, hvilken efter finska krigets slut flyttat till Lycksele, lefvat och dött där samt jordats på Lycksele kyrkogård. Med anledning af denna förklaring har generalen grefve G. Sandels, son till den tappre chefen för Savolaxbrigaden, beslutat att resa ett mounment öfver Sven Dufva å Lycksele kyrkogård. Hr L:s uppgift har emellertid blifvit emotsagd; man har framhållit, att Sven Dufva lefvat i Wilhelmina och där funnit sitt sista hvilorum. Ume-bladet meddelar inhämtade uppgifter, stödda på kyrkoböckerna både i Lycksele och i Wilhelmina, om den förmente Sven Dufvas lefnadsöden och dödsort. Ume-bladet skrifver: Bång i Lycksele och Bång i Wilhelmina äro tydligen samma person. Det heter i handlingar, som förvaras i Lycksele kyrkoarkiv, att en finne vid namn Johan Zacharias Bång dit inflyttat "från Sveaborg", står det i kyrkoboken. I förhörsboken för 1818 står det antecknadt, att Johan Zacharias, som var född den 14 april 1782, "ankom från Umeå". Bång var gift med Anna Greta Rådin, född den 3 mars 1787. De hade sönerna Johan Reinhold, född 1815, och Karl Oskar, född 1818, död genom drunkning 1820. Paret hade en dotter, född 1828. En klammer omkring dessa namn återfinnes vid uppgifterna i kyrkoboken. Bredvid denna klammer står skrifvet: "utflyttade till Wilhelmina". Att det här är fråga om samma familj Bång som åberopas som Wilhelmina-familj, bevisas också däraf, att i kyrkoboken för Wilhelmina för 1829 återfinnas Johan Zacharias och hans hustrus namn med ofvan nämnda födelseår. Bång med familj slog sig ned å nybygget Bångnäs inom Wilhelmina, där hans ättlingar ännu lefva. Denne Bång skröt både i Lycksele och Wilhelmina enligt samstämmiga uppgifter från ortsbefolkningen, som från äldre generationer bevarat minnet af den bångstyrige morske krigaren, om sina många tappra bedrifter i finska kriget. Han talade äfven om sitt berömliga uppträdande vid försvaret af en bro (Virta bro) och visade med stolthet två medaljer för tapperhet i fält. Bång lefde i Wilhelmina till år 1845, då han afled, och är begrafven å Wilhelmina kyrkoplats.

Så långt autentiska uppgifter. Af det här ofvan sagda framgår tydligt, att Lindholms uppgifter äro vilseledande i det Bångs sista hvilorum icke är förlagdt till Lycksele.

Ur lifvet.

Verklighetsbild för Ungdomsvännen af ——

En vacker oktoberdag 1898 stodo tvenne unga flickor vid femton eller sexton års ålder utanför stationen A. otåligt väntande på tåget, som skulle föra dem till en större stad, dit båda skulle bege sig för att förtjäna sitt uppehälle och försöka sin lycka. Intet verkligt behof tvingade dem att så tidigt lämna barndomshemmets hägn, men likt så många andra unga ville de ut, ut i den lockande, förtrollande världen. De längtade att se och höra något nytt, att pröfva och lära känna hvad som månne fanns utanför den stilla landtby, där deras glada barnaår förflutit. De hade aldrig varit i någon större stad, och deras inbillning var full af tjusande föreställningar om lifvet därstädes. Det började, såsom Elin uttryckte sig, att bli tråkigt och enformigt på landet. "Och tänk, Anna, så roligt att bli fri och få rå sig själf och att ej behöfva fråga mamma efter allting. Ty nog är mamma snäll och menar väl, men hon är för sträng och noga. Jag får ju aldrig mina klädningar sydda, som jag vill, och så får jag aldrig gå med andra flickor ut och roa mig på söndagarna. Jag ser alls intet orätt i att ha roligt och vara glad likt alla andra. Tycker du inte så med?"

Anna var mera allvarlig och stillsam än kamraten och svarade på sitt hjärtliga sätt: "Kära Elin, vi böra ej göra oss så stora föreställningar; det blir kanske ej så roligt, som vi tro. Du får heller aldrig glömma, hur trefligt vi haft det här hemma, hur ofta vi lekt och roat oss tillsamman i skog och på äng. Det få vi ej i staden; det blir då tråkigt." Härmed tryckte de hvarandras händer och kommo öfverens om att intet i världen skulle störa den förtroliga vänskap, som under barnaårens lyckliga dagar vuxit upp dem emellan.

Där kommer tåget fräsande och pustande in på bangården! Flickorna ta farväl af Annas farfar, som kommit med deras koffertar. Under det han fattade Annas hand, hviskade han: "Min lilla älskling, glöm ej din Gud, glöm ej din bibel och glöm ej hemmet. Kommer du i någon nöd eller i något bekymmer, så vet du hvar du kan finna hjälp. Du känner den vännen, som följer dig äfven ut i den kalla, stora världen. Bed honom bli din sällskapsvän, så skall allt gå dig väl." Nu blott ett nickande och viftande åt bekanta, och så ilade tåget sin väg.

Nästan lika fort som det skyndade bort, flögo ett par år sin kos. Våra vänner hade fått arbete i en klädesbutik. Det var ej alltid så roligt heller att vara borta från hemmet! Att dag ut och dag in stå innestängd bland en folkmassa i en kvaf, mörk butik blef både tröttande och enformigt. Var detta den efterlängtade friheten, undrade Anna, och hon tänkte ofta med tårar i ögonen på syskonen där hemma, som nu under sommaren ströfvade omkring i skog och mark och på den täcka, lilla trädgården, där de planterade och ansade. Nästan ständigt var man där ute i den friska, sköna naturen; och här måste man stå den ena timmen efter den andra, se glad ut och vara påpasslig, fast man ofta höll på att digna af trötthet. Månne inte den bästa friheten finnes i ett godt hem?

Anna och Elin hade tillsammans hyrt ett litet rum. Här tillbringade de sina kvällar med läsning och diverse handarbeten. Ur de goda böcker, de från hemmen medfört, föreläste de i början regelbundet för hvar andra. Detta nöje varade dock ej länge, ty de voro ofta trötta, när de kommo hem, och hunno ej med mer än att hålla sina kläder och sitt rum i ordning. Anna läste visst ett kapitel ur bibeln hvarje kväll, kanske mera af vana och därför att hon lofvat farfar det, än af behof. Ibland läste hon högt, men Elin syntes ej mycket intresserad däraf, och så slutades läsningen. Anna själf började också att ej mer vara så noga. Hon tänkte: "En gång gör ingenting; i kväll är jag för trött." Hemma hade hon aldrig kunnat somna, förrän hon bedit sin aftonbön. Hon tänkte därpå och blef illa till

mods. Snart slutade emellertid Anna att läsa bibeln och somnade lika tryggt utan någon aftonbön.

Och hur gick det med Elin? Jo, Elins vackra ansikte och glada, lifliga sinnesstämning förskaffade henne snart fullt upp med vänner. Bland de många biträdena i butiken blef hon snart en favorit. Så kommo bjudningar: "Kom med oss, Elin, så skola vi ut och ha roligt." Och Elin gick den ena gången efter den andra och fann detta nya lif alldeles i sin smak. Bland kamraterna blef hon smickrad och beundrad, och Elin tyckte om att behaga.

Anna brydde man sig ej så mycket om. Hon var tyst och tillbakadragen och gjorde ej något försök att närma sig de andra. Hon hade lagt märke till att deras samtalsämnen uteslutande rörde sig omkring föregående aftonens nöjen, om danstillställningar, "shows" och annat dylikt. Anna hade från sitt kristliga hem medfört så mycket af dess anda, att hon kände fåfängligheten af allt detta. Det var med smärta hon såg, att Elin mer och mer blef intagen af denna tomhet. Så kom det sig, att Anna snart fick tillbringa kvällarna ensam. Hon saknade Elin mycket; hennes skämtsamma pratande och glädtiga skratt fick hon ej ofta höra, ty Elin kom vanligtvis hem sent, ofta långt efter det att Anna gått till hvila. Anna var en varmhjärtad flicka och höll mycket af sin barndomsvän, och eftersom Elin ej fick mycken tid öfrig, hjälpte hon henne att hålla sina kläder i ordning och höll utan hennes hjälp deras lilla rum snyggt och trefligt. Det oaktadt kände hon med smärta, att Elin ej mera var tillfredsställd i hennes sällskap.

En afton satt hon så fördjupad i tankar, att hon ej märkte huru tiden flydde, tills Elin oförmodadt väckte henne ur hennes drömmar. Anna hälsade vänligt, men kunde ej afhålla sig från att säga i en mildt förebrående ton: "Snälla Elin, hvad du ser trött ut. Gör du rätt, tror du, i att så här slita ut dig? Du klagar hvarje morgon öfver trötthet och öfver olust till ditt arbete. Du kan ej hålla ut i längden på detta sätt."

"Du lilla mamma, det behöfver du ej bry dig om. Och nu skall jag tala om något för dig, men du får ej bli ond eller ledsen. En af flickorna skall lämna staden en tid, och hennes rumkamrat vill, att jag skall komma och stanna hos henne ett par veckor, ty hon är rädd för att bo ensam. Hon sade, du skulle nog bli glad att bli mig kvitt en tid. Det tror jag dock icke, eller hur, Anna? Men jag vet, du är inte rädd för att bo ensam. Och tycker du ej jag gör ett barmhärtighetsverk med att gå? Om två veckor kommer jag till dig igen, sedan skall jag bli riktigt snäll och göra dig sällskap ofta."

Anna blef ledsen, mycket ledsen, men svarade blott: "Ja, Elin, du är ej bunden vid mig, utan har din fria vilja. Men hvad jag kommer att sakna dig! Hvem är då flickan, du skall stanna hos?"

Elin svarade något förlägen: "Jessie Brown."

Jessie var en flicka, för hvilken Anna redan första dagen fattat afsky. Och nu skulle Elin, hennes bästa väninna, komma i så nära beröring med denna lättsinniga och lösa karaktär! Hon kunde ej somna den natten, och hennes smärta upplöste sig omsider i heta tårar. Hvad hon kände sig ensam i denna stora stad. Hon hade gjort den första bittra erfarenheten af att jordisk vänskap är bedräglig och skör. Elin skulle aldrig komma tillbaka, det kände hon. Så ilade tankarna hem. Hvad var det gamle farfar hade sagt? Det där rådet, han gifvit, hur lydde det? Jo, "kommer du i någon nöd, så tala om det för Jesus. Bed honom bli din sällskapsvän." "Sällskapsvän", ja, det var just hvad Anna behöfde nu, när Elin skulle lämna henne. Och farfar han visste nog hvad det rådet dugde till, som han gifvit henne. Han hade sett och erfarit så mycket i lifvet, både af sorg och glädje. Under lifvets alla växlingar ägde han något, som var sant och oföränderligt, och det var Frälsarens vänskap. Anna mindes, hur förtroligt farfar talade med Gud i bönen, alldeles som med en fader. Skulle hon månne kunna bli så förtrolig med Gud och finna sådan glädje i att läsa sin bibel som farfar? Guds vänskap måste dock vara något skönt och eftersträfvansvärdt! Farfar hade i sextio långa år pröfvat den och funnit den trofast. Anna beslöt sig för att också söka den.

Följande dag, söndagen, bad hon Elin följa henne till kyrkan. Men Elin hade ej tid. Hon måste laga sig i ordning att gå på en bjudning på eftermiddagen, och på kvällen skulle hon vara färdig att flytta till Jessie. Anna gick ensam, och från den dagen blef hon en regelbunden åhörare i Herrens gårdar. Hon fann där ljus och ledning samt trifdes bland Guds folk. Jesus blef från den dagen hennes käraste umgängesvän. Hon satte sig vid hans fötter och lärde af honom, som är mild och ödmjuk i hjärtat.

Två veckor förflöto, tre och fyra, men Elin kom icke tillbaka. Snart lämnade både hon och Jessie butiken, och de båda barndomsvännerna gingo sina skilda vägar.

Anna hade ej sett Elin på ett par månader, då hon en söndagsafton helt oförmodadt fann henne i kyrkan. Gladt öfverraskad utropade Anna utanför kyrkdörren:

"O Elin, så kärt att se dig! Nu måste du låta mig följa dig hem, ty det är så länge, sedan jag såg dig, och jag har så mycket att tala med dig om. Hur mår du nu för tiden?"

"Tack, rätt bra, och ser du, jag har varit i kyrkan i kväll, ja' är inte riktigt så stygg, som du tror."

"Så du pratar, ja' har aldrig trott, att du varit stygg, Elin lilla, ej heller att jag själf är så märkvärdigt snäll, därför att jag går i kyrkan. Men jag har bedt dig komma dit, emedan jag där funnit något som tillfredsställt mig och önskar, att äfven du måtte finna det."

"Ja, vet du, Anna, när jag sitter och hör predikan, så skäms jag för mig själf och tänker jag skall bli bättre. Jag skall låta bli att gå på så många världsliga nöjen, att deltaga i så mycket skämt och tomt prat. Ja, jag har t. o. m. föresatt mig att läsa bibeln och bedja morgon och afton, som mamma brukade göra. Men det går icke för mig. Mina goda föresatser ramla omkull."

"De ramla omkull, därför att du ej börjar på rätta sättet. Tänk inte alls på att bli bättre, utan kom till Frälsaren sådan du är och lär känna hans kärlek. Gör hans personliga bekantskap. Du skall då finna, att hans kärlek väcker genkärlek i ditt hjärta, och du skall finna ett sådant nöje i hans umgänge, att det ej blir alls svårt att lämna världens nöjen."

"Du talar om glädje, Anna. Är det någon glädje att vara en kristen? Hvarför talas så mycket om kamp och strid ibland de kristna? Jag har varit på deras bönemöten ett par gånger och tyckte det var så sorgligt och tryckande alltsammans."

"O Elin, om jag blott kunde förklara för dig, hvad jag känner och vet. Jag kan ej motsäga dig, när du påstår, att strid och möda följa en kristen i spåren. Det står fast i Guds ord, att igenom mycken bedröfvelse måste man ingå i Guds rike. Men säga vi ej ofta om världsliga ting, att det som lätt och utan möda fås är knappt värdt att ägas. Människor kunna arbeta och försaka otroligt mycket för ernåendet af något föresatt mål här på jorden. Ju högre och ädlare ett mål är, desto mer uppoffring och arbete är man villig att underkasta sig för detsamma, tänkande, att när man vunnit det eftersträfvade, blir det i sig självt en rik vedergällning för all möda det kostat. Skola vi då ej för det högsta och ädlaste mål, någon dödlig kan föresätta sig, vara villiga att kämpa och försaka? Skulle vi vilja ha

en religion, som ingenting kostar? Likväl, Elin, är det glädje och fröjd att vara en Jesu vän. Det bästa råd jag kan ge dig är detta: 'kom och se', kom och erfar, att det finns glädje i Jesus sällskap."

"Ja, Anna, jag har tänkt flera gånger, att du nog har det bättre än jag. Men hur kan jag bli en kristen? Hvad skulle mina vänner säga, skulle de ej skratta åt mig och säga, att jag blifvit besynnerlig och mera sådant? Så för resten är det ej så brådtom. Jag är ännu ung. Gud räknar ej så noga. Medan man är ung, måste man roa sig. Du, Anna, är då alldeles för gammalmodig. Man kan vara en kristen utan att ta saken så allvarligt."

"Ack, Elin, om du visste, hur illa du talar och handlar. Du håller mer af människors omdöme och pris än af Guds. För jordisk vänskap kan du uppoffra himmelsk. Hvad gör det, om en människa skrattar åt dig, om du är viss på att du äger Guds erkännande och välbehag? Hans trofasta vänskap, som aldrig rubbas i lifvet eller döden, är värd mer än hela världens. I dödens stund till exempel huru mycket kunna jordiska vänner hjälpa oss, om de älska oss aldrig så högt. Vänner äro en Guds gåfva och sann vänskap en källa till mycken glädje och trefnad, men blifva vänner ett hinder för oss, som stänger vägen till Guds rike, är det bättre att nedmyllas i jorden utan att äga en enda vän, som fäller en tår vid grafven."

"Nej då, Anna", inföll Elin skrattande, "hvilken skada, att du ej kan bli präst; du kan nästan hålla en predikan, du är så vältalig."

"Dock, Elin, dessa saker bör man ej skämta med. De tåla att tänka på. Du tycker, att du är för ung att tjäna Gud. Likt många andra svarar du honom, när han erbjuder dig sin tjänst: 'Ja, Herre, men jag kan icke börja nu. Min sköna ungdomstid kan jag icke offra dig. Så mycket kan jag ej försaka för din skull. Någon gång, innan jag dör, skall jag vända mig till dig.' Men, Elin, vet du då, hur mycken tid du får? Dessutom betänk, Gud låter icke gäcka sig. Hans tålamod kan taga slut. Nej, man kan ej vara en kristen utan att ta saken på allvar."

Nu hade flickorna uppnått Elins bostad och skildes åt efter att hafva sagt hvarandra godnatt. Den natten kunde ej Elin somna förrän långt fram mot morgonen. Hon blef förargad på Anna. Anna hon talar då alltid om obehagliga saker, som kunna hålla hvem som helst vaken. Så beslöt Elin att undvika hennes sällskap. I kyrkan skulle hon ej gå mera. Hon tröstade sig med att hon ej var värre än andra. De flesta människor ha ej brådtom med att vända sig till Gud. Hon kunde också gärna vänta en tid. Arma Elin! Hade hon bara vetat, hvad framtiden har i sitt sköte!

Omkring ett år därefter fick Anna spörja, att Elin låg svårt sjuk på ett af stadens hospital. Vid första lediga stund skyndade hon dit. Här fann hon Elin mycket blek och aftärd. Hennes ena ben hade på grund af "cancer" måst aftagas. Intet under att Elin gråtit dag och natt, tills tårekällan utsinat! Där voro flera andra vänner hos henne, när Anna inträdde, hvilka kommit för att trösta henne. Men hvilka tröstare, tänkte Anna, då hon hörde dem skämta och säga: "Cheer up, Elin, du blir snart frisk, och med ett korkben kan du dansa lika bra som förut. Och när du kommer upp och fått krusa ditt hår och fixat upp dig, ser du lika vacker ut som någonsin."

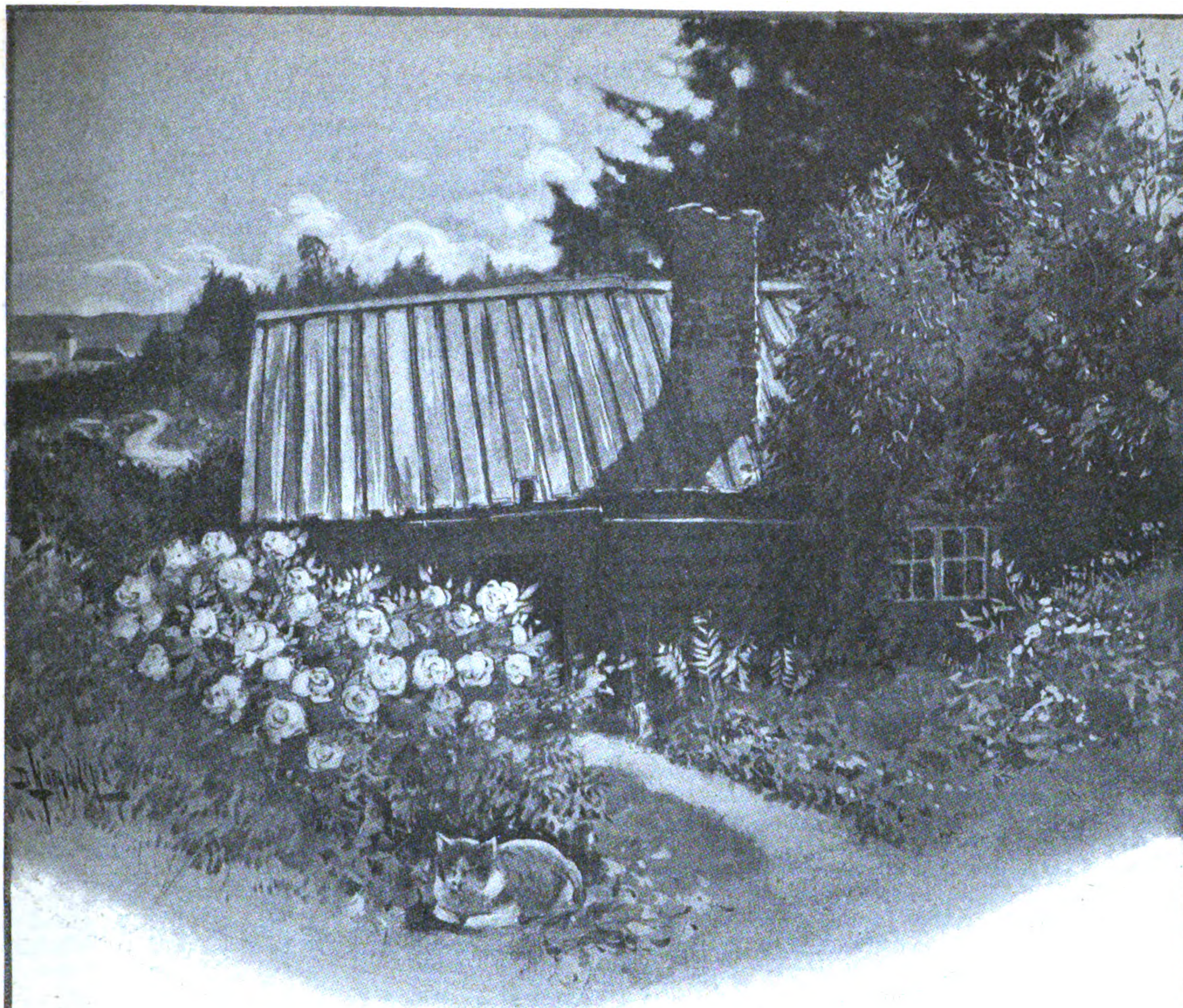
Anna blef mycket bedröfvad vid detta tal, men kom sig ej för att säga något. Hon stannade länge, i hopp om att få vara ensam några minuter med barndomsvännen. När alla slutligen gått, gick hon till sängen och slöt gråtande Elin i sina armar.

Denna hviskade: "Anna, jag tycker ej om att de tala så. Tror du, jag skulle vilja dansa mer nu, det vore ju att riktigt gäckas med Gud, och han kunde låta något mycket värre hända mig. Anna, bed för mig."

Anna bad en hjärtlig bön för den arma flickan, bad om att Gud måtte bevisa henne nåd och gifva henne själens hälsa först och främst samt lära henne hvad han menade med detta hårda slag. Sedan läste hon upp en liten sång, och när hon var färdig att gå, bad Elin henne komma igen, hvilket hon gärna gjorde. Hon hade glädjen att se Elin tillfriskna så småningom och bli mer och mer lik den glada, lifliga flicka, hon varit före sjukdomen. Snart var hon så stark, att hon kunde resa hem, och Anna såg henne ej mer. Hade Elin på allvar vändt sig till Frälsaren? Det visste icke Anna. Väl tyckte hon om att höra talas om Jesu kärlek och den sköna himmelen, så länge hon var mycket sjuk, men sedan hon tillfrisknat, visade hon sig ej särdeles intresserad däraf.

Ett år har åter flytt, och Anna står en vacker junimorgon och gråter vid en ny graf. På grafven ligger en blomsterkrans med namnet Elin i midten. Så hade då den unga, vackra, lefnadsglada Elin fått sluta sitt lif redan i den soliga morgonen. Anna sörjde henne djupt, men ej hopplöst. Hennes barndomsvän hade ju möjligen för det blodets skull, som renar från alla synder, fått gå in genom pärleportarna. När hon slutligen såg, att intet af allt som hon värderat så högt på jorden, vänskap, glädje och nöjen, kunde följa henne längre, blef hon kanske nöjd med att vända sig till den Frälsare, som under lyckans och hälsans dagar förefallit så tråkig. Och huru god han var, som ej i elfte stunden stötte bort en sig ångrande själ. Hon hoppades, att på Elin de orden besannades, att den som mycket förlåtes, han älskar mycket. Anna hade hört, att under de sista dagarna af Elins lif förspordes en innerligare längtan hos henne efter frid samt äfven en tillväxt och ett mognande i nåden, så skönt som man sällan får se. Hon hade gladt sig barnsligt åt att snart få möta sin himmelske brudgum. Det enda, som kom hennes anlete att mulna, var tanken på att hon ej skulle få tillfälle att visa sina kamrater, hvilken Mästare hon nu tjänade.

Anna, där hon stod och grät vid grafven, tänkte på Elins sista bön, som vänner omtalat för henne: "Min Frälsare, om jag blott finge vittna om dig för mina vänner eller på något sätt tjäna dig! Men jag måste komma tomhändt in i ditt rike och får icke inbära några kärfvar där, såsom min kära Anna och många andra väl få göra. Men jag är så trött af världen och så nöjd att blott få komma hem." Anna kunde ej sluta med att gråta, men hon grät ej så mycket för Elins skull som för sin egen. Hvad hon själf blifvit liknöjd och slö på sista tiden. Hvart hade hennes första kärlek tagit vägen? Hade Gud tröttnat på henne, skulle hon någon gång komma in i Guds stad, dit Elin hade gått? Vägen syntes så mörk. Det var så lätt att gå vilse. Huru skulle hon bli bevarad? Då ljödo i hennes själs innersta de kända orden, som alltid bringat ljus och frid: "Jag är vägen, sanningen och lifvet" och: "den mig följer, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall få lifvets ljus."

SÖNDAGSHVILA.

Där ute i täppan stå buskarna tunga
af rosor, hvita och röda.
I vinden körsbärsklasarna gunga,
de glittrande klungorna glöda.
Bland brandgula krassen i blomsterrabatt
solar sig husets välfödda katt.

Där inne på pinnstolens hyende sitter
en skumögd nittiårsgumma,
vänd emot dagern och sommarens glitter,
med lederna darrande, krumma.
De stela ögonens blickar gå
mot rutornas solljus glanslöst blå.

I söndagsstillhet hvilar allt huset.
Folket vandrat till kyrka;
där lyss de till ordet och orgelbruset,
i böner Herren de dyrka.
Hon ser dem i templet, hon hör dem — men
vore de bara snart hemma igen!

Hon sitter i stilla och stum förbidan:
nu tar det i dörrens klinka,
nu får hon sitt barnbarnsbarn vid sidan;
de skälfvande händerna vinka.
"Min tröst", så hon talar med stämma svag,
"hvad var det för döda i kyrkan i dag?"

Hon hör deras namn, som prästen förkunnat:
de gamla, de blomstrande unga,
som re'n före henne i nåd blifvit unnadt
att Lammet sin lofsång sjunga.
Och namnen åter hon höra vill.
Så lycker hon sakta ögonen till.

Hon täljer de döda, som tidt hon dem talde.
I dragen spelar ett glimmer:
många de äro, de Herrens utvalde;
hon kring sig igen dem förnimmer.
Mångt talar hon med dem; kring läpparna smått
det rör sig — de döda hafva det godt!

Så dväljes hon säll bland de saligen döda,
fjärran från strålande dagen,
fjärran från rosorna, hvita och röda,
och sommarens glädje i hagen.
Då upp hon de mattblå ögonen slår,
i blicken ett underbart skimmer står.

A. U. BÅÅTH.

Den blågula fanan.

För Ungdomsvännen af Oscar Ebb.

Liksom solstrålarna sammandragas af solglaset och antända, så sammangjuter sig uti den blågula fanan allt, som tillhör Sverige, såsom historia, land och folk, och eldar patriotens hjärta. Vikingens tapperhet och bragder, drakskeppet, som trotsade oceanens vågor och stormens hot, som bar Europas besegrare och Amerikas upptäckare, bärsärkens vapengny och oemotståndliga svärd, nordbons djupsinniga och högstämda mytologi med sin gode och allvise Odin, sin kraftige och segersälle Tor, sin fredsälskande och välsignelsebringande Frej, sin sångkunnige och inspirerande Brage och sin blida och kärlekseldande Freja, allt detta framkallas i minnet vid anblicken af den blågula fanan. De strålar, hvilka under medeltidens dunkla morgon framträngde till Nordens son och för honom vittnade om den klara sol, som sprider det sanna ljuset, voro ej klara nog att helt skingra mörkret, men de förmådde dock att omskapa folkets tro. Historien upprullar stora och sköna medeltidstaflor. Uppriktig tillgifvenhet för Kristi lära lägges i dagen. Folket undervisas i den nya läran. Kyrkor och kloster uppbyggas. Med outtröttligt nit färdas missionärer genom landet. Martyrers blod begjuter Sveriges jord. Helgonen lefva i folkets minnen och dyrkas såsom skyddande andar. På standar höjas deras bilder.

Men ännu fanns ej något enhetstecken för nationen. Huru skulle den flagga blifva, som vore värdig att vara symbol såväl för de ärofulla forntidsminnena som för landets framtidshopp? Fosterlandskärleken dikterade: "Himmelens klara blå och mognade skördars guld". Men var väl detta nog för ett folk med ideella sträfvanden och djupt allvarligt kynne? Såg man ännu på denna duk det, som helt motsvarade hjärtats djupaste känsla? Nej, ännu felades något. Hvem kunde väl skapa det ännu felande, att symbolen måtte varda fullkomnad? Fäderneslandet var i nöd. Kristians tyranniska spira var utsträckt däröfver. Men Sverige kan ej böja sig för en främmande monark. Det fördrar ej orättvisa. Det främmande förtrycket måste bort. En fosterlandsälskande yngling känner sig kallad att utföra verket. Han erbjuder sin tjänst, ja, sitt lif för fosterjorden, men han mötes af misströstan och hopplöshet. Ensam irrar han omkring i Dalarnes djupa skogar. Hans blick höjes till honom, som leder folkens öden. Såsom fordom Konstantin den store skådade segertecknet och hörde rösten: "In hoc signo vinces", så röres äfven Gustaf Vasa af den gudomliga ingifvelsen. Han anbragte guldkorset på vapen och sköldmärken. I detta tecken segrade han. Det gula korset blef snart nationens gemensamma segertecken, och flaggan vardt fullbordad. Omkring denna symbol samlar sig det svenska folket och svär att vara den troget i kommande sorg och glädje, i strid och fred, i nederlag och segrar.

Den unga flaggan svajar öfver ett fritt land, ett land befriadt från danska fogdar och bödlar, hvilka betecknade sin väg genom landet med galgar och ädlingars blod, och befriadt från påfvedömets välde, som genom aflatshandel och annat ockrande under århundraden sugit Sveriges must och märg. Korsfanan utvecklar sina färger öfver ett fritt folk, som på sitt modersmål läser bibelns rena och klara ord och i öfverensstämmelse med samvetets röst dyrkar sin Gud.

Olyckliga trosförvanter på Tysklands jord sucka ännu tungt under påfvens tryckande hand. Ännu något litet och papisterna skola höra den sista sucken från de krossade protestanterna. Men sucken förvandlar sig till ett klagoskri, som tränger upp till Nordens konung. Skall deras rop höjas förgäfves? Skall deras hopp, som är riktadt mot Nordens segertecken, svikas? O nej, den fanan sviker ingen. Inom kort har hon bringat räddning. Se dessa färger, den gula och den blå, huru de injaga skräck hos de stolta kejserliga härförarna. Fruktansvärda äro de för påfvens blodtörstiga och äregiriga legodrängar. I hjältarnas blå uniformer med de gula kyllren, i fanorna, som omgifva guldkonungen, skrida de lugnt och modigt framåt från seger till seger. Se huru det befriade folket i tillbedjan fäster sina blickar på den blågula fanan! Hör huru det jublande uppstämmer sina sköna psalmer under dess beskydd! Fanan kunde ej svika, ty hon bar trohetstecknet. I det vanns frihet åt Luthers folk i Tyskland. I det vanns samvetsfrihet åt världen.

De lysande segrarna förskaffade fosterlandets standar ej endast beundran och tacksamhet, utan äfven geografiska utsträckningar: stolt svajar det öfver östersjöprovinserna och öfver den svenska kolonien i Nordamerika.

En luttring förestod dock den stolta flaggan. Det såg ut, som om de vilda stormarna skulle bortsopa henne, när czar Peter den store och andra mäktiga härskare beslutade Sveriges ruin och "den unge hjältens" fall. I den ojämna striden, "där en mot tio ställdes', räddades dock till slut flaggan med uppoffring af eröfrade landområden, tappra karoliner och konungens blod. Korsfanan, frihetstecknet, skulle ej svaja öfver underkufvade länder, hvilka icke Skaparen förenat med Sverige. Men från Svea med sitt land och sina trofasta söner kunde den ej röfvas.

Frigjordt från tanken att förblifva en stormakt och fritt från ansvaret af att regera främmande folk sticker Sverige sitt svärd i skidan och ägnar sina krafter helt åt insatser på det område, där det egentligen är ämnadt att vara en stormakt. Jordbrukaren plöjer sina tegar och belönas med rika skördar, hvilka gifva honom själf och öfriga innebyggare det dagliga brödet. Intet öfverflöd, inga stora rikedomar lofva fälten, ty Sveriges natur är sig i allt lik. Hon är allvarlig och färdlös; hon vill ej veta af lyx och slösaktighet; tillräcklig föda, enkla kläder och torftiga hem bjuder hon sina söner.

Med de för vinden lekande blå och gula tungorna besöker väl ännu Fylgia främmande stränder och vittnar om den stolta svenska flottans kraft, men hon kommer ej för att väcka skräck och fasa, utan hon kommer som en välkommen gäst och för med sig en fridens hälsning från ett fredsälskande folk.

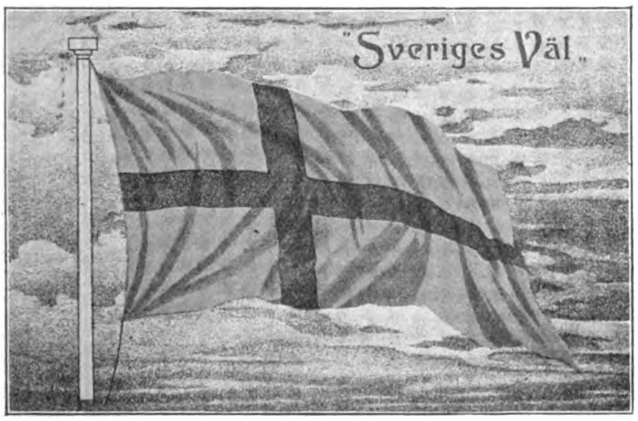
Handelsflaggan pryder tusentals skepp, som plöja världshafvens vågor och bära en dyrbar last, som röjer bergens malmförråd och skogarnas mängd af majestätiska furor. Från Järnbäraland utskeppas stålet, som pansrar stormakternas örlogsmän. Ihärdig flit, skarp iakttagelse på fosterjordens rika tillgångar, snillrika uppfinningar, storslagna järnvägsanläggningar, präktiga kanaler och liflig sjöfart hafva bidragit till att Sveriges idustri blifvit i proportion till folkmängd större än andra länders.

Hos nordbon har vishet sedan urminnes tider stått i högt anseende. I Den Höges sång sjunges:

> "Ej bättre börda
> man bär på vägen
> än vishet mycken."

För sin törst efter kunskap prisas Odin af skalderna. Gärna offrar han ögat för en dryck ur Mimers brunn för att kunna utforska naturmakternas hemligheter, hvilka han sedan i runskrift anförtror åt människorna. Till skalderna lyssnade man med beundran, ty de sjöngo vishet, meddelad af gudarna. Och i den blågula fanans land har det alltid funnits män, hvilka varit villiga att betala det pris, som kunskap och vishet kosta. Mot rymdens oändliga blå hafva spanande blickar riktats för att utforska planeternas och stjärnornas gång. I Floras värld lustvandrar blomsterkonungen och varsnar där Skaparens ordnande hand. Mekanikens, kemiens och industriens förkämpar hafva hvar och en på sitt område skurit in- och utländska lagrar.

Till den mångsträngade lyran hafva under alla tider harmoniska toner ljudit. Från mäktiga snillen hafva de framsprungit, och i folkens hjärtan hafva de vunnit genklang, Beundran för fädrens ärorika bragder har klart vunnit ut-

tryck genom odödliga sånger. At fäderneslandets skyhöga berg, majestätiska skogar, brusande floder, porlande bäckar, lundars sus och fåglars drillar hafva ägnats sköna eterneller. I de melodiska folkvisorna har den trånande kärlek, som bor i svenskens bröst, tolkats. I högstämda psalmer har Skaparens vishet och kärlek besjungits.

Länge har den blågula fanan hissats af detta folk, och, vi tro det, länge skall den från sin höjd vittna om sitt lands självständighet. Det trogna folket betraktar den och låter fosterlandskärleken eldas. Själfviska intressen, afund och inbördes strid måste vika för nationens gemensamma väl. För att fosterlandet må behålla flaggan, själfständighetens symbol, anses ingen uppoffring för stor. Den sista penningen, ja, den sista blodsdroppen gifves gärna. Nog höjas emellanåt missljudande röster af ovärdiga män, hvilka påstå, att Sveriges ställning är förtviflad, att friheten är förlorad, blott de mäktiga grannländerna finna för godt att så besluta. Olycksprofeter, fastän de varit få, hafva alltid funnits. När Gustaf Adolf beslutade att draga i härnad mot religionsförtrycket, utlät sig riksrådet i följande klagolåt: "Vi äro icke starka nog att försvara oss på ett ställe, än mindre på alla. Vi hafva intet förråd af kanoner, kulor och krut, icke en vitten till aflöning af krigsfolket, som därför är ovilligt; skattkammaren är tom, svenska köpmän hafva ej stort att gifva till låns, hos främmande köpmän hafva vi ingen kredit, ej heller förbund med eller understöd af någon enda utländsk makt." Men trots den brydsamma ställningen inträffade ej rikets undergång, nej, dess stormaktstidehvarf grydde. Hotande moln hafva mången gång hopats och sett olycksbådande ut, väldiga stormar hafva uppstått och rasat omkring fanan, men de hafva åter lagt sig till ro, och fanan har sväfvat högt som förut. Napoleon beslutade, att Sverige skulle delas mellan Ryssland och Danmark. Men 30,000 svenskar voro med i den förenade här, som dref Napoleon på flykten. Napoleon såg sin makt bruten och sin armé förlorad, men ett deladt Sverige såg han aldrig.

Sveriges frihet är ingen nådegåfva af främmande furstar. Nej, sedan urminnes tider har den ägts af dem, som trampat Sveas jord. Ingen, utom Gud, behöfver svensken tacka för sin frihet, och ingen, utom Gud, kan taga den från honom. Och han gör det icke, så länge folket är troget korstecknet. Såsom Bileam skall den, som af vinningslystnad ämnar tillfoga Sverige skada, om han nämligen lyssnar till samvetets röst, hvilken han förnimmer, när han skådar den sköna fanan, utropa: "Välsignad vare den, som dig välsignar, och förbannad vare den, som dig förbannar." Den som ej lyssnar till rättkänslans varnande röst, utan i ondt uppsåt närmar sig flaggan, han skall finna att den är höjd på en kraftig stång, och att denna åter är sänkt i det fasta hälleberget. Skall flaggan sänkas af en fiendes hand? Nej, stången på hvilken den höjes, är den modige krigarens arm, och hälleberget är svenskens orubbliga trohet. Att komma vid landets heliga klenod är ett brott, som retar Sveas lejon till raseri, och att med hot eller svek försöka förvandla det till en rysk knähund är lönlöst. Lejonet förblir sig alltid likt. Europas länder veta det sedan flydda tider. Glömma de det, skola de få orsak att beklaga sin glömska. Det gifver sig ej gärna, det underkufvas aldrig. Väl kan det dö, men det dör ett lejon. Men ännu, efter att hafva genomgått hårda prof och blifvit illa sargadt, lefver det och vaktar troget sin sköna fana.

Må denna fana länge hafva trogen vakt! Må "guldkorset i det himmelsblå" få leda sitt folk framåt till utveckling och ära och uppåt mot det sanna och eviga! Påminn Sveas söner, hvarhelst du vecklar ut dina sköna färger, om deras härliga land! Påminn dem om barndomens sälla dagar i syskonringen! Påminn dem om faderns kärleksfulla ord och moders ömma blickar! Påminn dem om deras plikt mot fosterjorden! Svaja allt framgent öfver konungens borg och öfver arbetarens hydda! Flyg som fordom öfver hafvets blå vågor! Svaja öfver det rena snötäcket, som upplyses af norrskenets skimmer! Låt dig smekas af den milda sommarnattens fläktar! Svaja fri och stolt till världens slut!

Hvarthän?

För Ungdomsvännen af Hjalmar.

Hvarthän, o fågel, bär din snabba färd,
då du som pilen klyfver höstlig sky?
Af hvilken inre, hemlig längtan tärd
drifs du att så mot söderns himmel fly?

Är det ett minne af ett bättre land,
där sol och sommar aldrig växla mer?
En hjärtats saga om en annan strand,
där evigt rosen doftar, fjäriln ler?

Säg, är det så — o, stanna, fågel, då —
låt mig få följa dig uppå din färd,
långt, långt bortom de tjocka molnen grå,
långt bort ifrån en kall och frusen värld.

Men nej, du flyger, — och jag stannar kvar.
Dock ögat följer drömmande ditt spår
och längtar: snart jag samma vägen far,
då själen sina himlavingar får.

SÄTERSTUGAN.

af Margarethe.

Forts. fr. föreg. n:r.

Hanna var tämligen oförändrad och framkallade så lefvande minnen från de första ungdomsdagarna. De påminde hvarandra om många små händelser uppe i jungfruburen, små och obetydliga i sig själfva, men vittnande om en lycklig och bekymmersfri tid.

Så skulle Hanna afgifva sin reseberättelse. Hon hade varit rädd att komma för sent till båten, hade därför legat i kläderna för att icke försofva sig och kom också i god tid ombord, men — hennes resväska stod kvar på hotellet. I fyrsprång skyndade hon då upp till hotellet, och då hon kom ned igen, var landgången redan indragen, så att hon måste lyftas ombord.

Hon gaf en så humoristisk skildring af den ynkliga figur, hon gjorde under allt detta, att Magda allt emellanåt fick sig ett godt skratt.

Hon visste icke, att hos Hanna fanns denna godmodiga humor, som var så alldeles fri från skärpa, något som alls icke var fallet med hennes eget skämt; och därtill var det alltid hennes egen person, som var föremålet för skämtet.

Så lätt och fri, glad och förnöjd kunde icke heller Magda minnas henne; oftast hvilade något tryckande öfver henne under vistelsen i Kristiania.

Kusinens vänliga inbjudning hade värmt hennes hjärta och försatte henne genast på denna rättframma fot.

De lärde nu känna hvarandra på nytt, och Magda upptäckte med glad förvåning, att Hanna var långt lifligare, än hon kunde minnas henne. Hon förstod icke, att det delvis var hennes bref, som framkallat förändringen. Att komma såsom efterlängtad, såsom den där hade något att gifva, det gaf henne denna frimodighet, som hon icke ägde, då hon i Kristiania mottog allt såsom gåfvor från sin onkels hand.

Gång på gång måste Magda betrakta henne, tog af hennes stora solhatt för att se, om hon var mycket förändrad.

"En äkta landtlig lärarinna, icke sant?" frågade Hanna leende. "Se blott, tunga, klumpiga skor, en minst tre år gammal hatt, fason på klädningen — ja, alltsamman gammalmodigt, jag ser det nu tydligt, då jag står bredvid dig!"

"En liten förändring kunde du ju behöfva, men jag skall taga dig under behandling, och du skall få se, att du skall resa härifrån som en prinsessa."

Hon har egentligen ett vackert ansikte, tänkte Magda för sig själf, fina drag, ett tänkande, förståndigt uttryck, men hon behöfver ett annat fodral. Hon kunde knappast fatta, att hon ett ögonblick hade blygts vid sin kusin, hvilket hon verkligen gjort där nere på bryggan, oaktadt sina skarpa ord till dr R.

"Berätta mig nu litet om din skola", bad Magda följande dag, då de sutto med sina arbeten ute på trappan.

Magda hade redan satt i verket något af förvandlingen och varit hennes hårfrisörska; och det var märkvärdigt, hvad det gaf henne för ett täckt och ungdomligt utseende. Nu höll hon på med hatten, som måste moderniseras.

"Du kan tro, jag har många små söta barn, det gjorde mig riktigt ondt att lämna dem."

"Det vore då att binda sig onödigt och icke nog värdera friheten. Den är ett kosteligt ting, håll på den, medan du äger den."

"Så att jag inte gifter mig, menar du kanske. Du tryckes väl hårdt af äktenskapets band, kan jag tro."

"Den känner bäst, hvar skon klämmer, som har den", skämtade Magda, "men huru var det nu med skolan och barnen, är det icke ett förfärligt tröttande och uppslitande lif?"

"Om man icke hade kärlek till barnen, skulle det nog vara så, men om man med intresse följer hvarje barns utveckling, så blir det en ständig omväxling, och allt emellanåt får man se hos dem det, som gläder hjärtat."

Hanna berättade ett litet drag af en elev, som, just innan hon reste, kom och bekände en stöld, som hon begick för flera år sedan. Nu medförde hon penningarna, ty hon kunde icke få ro, förrän hon godtgjort det brott, som hela tiden gnagt på hennes samvete. Efter sista kristendomslektionen blef det henne för tungt.

"Du kan tro, det är ljufliga stunder, Magda, då vi få se, huru Gud blir en själ för stark, så att den måste böja sig, ty barnet var verkligen djupt bedröfvadt. Dock var hon nu inte längre något barn."

Det föll sig naturligt för Hanna att blanda in lifvets allvarligaste frågor i samtalet, emedan hennes tankar ständigt sysselsatte sig med barnen, men så hade hon också muntra och roliga små händelser från skollifvet, som det roade Magda att höra.

Det var på det hela taget ett mildt lugn öfver henne, som likt ett stilla vyssjande verkade lugnande på Magdas oroliga sinne.

Men midt under samtalet var Magda plötsligt med sina tankar på annat håll.

"Såg du den herrn, med hvilken jag talade på bryggan, tyckte du om honom — han med den gula halsduken? Gult är en stygg färg, den passade honom för resten bra, det var inte illa valdt. Nå, huru var det nu med barnen, berätta mera."

Hanna visste sig knappast ha skrattat så mycket — men dessa Magdas språng i tankegång förefölle henne så komiska. Hon var själf mera långsam, tog saken grundligare och kunde icke alltid följa med. Stundom uppfattade hon meningen långt efteråt, då Magda nästan hade glömt, hvad hon hade sagt.

De underhöllo hvarandra dessa två, så att dagarna gingo fort och angenämt.

Mer än en gång häpnade Hanna; dessa Magdas framkastade yttranden tycktes visa, att hon icke var alldeles oberörd af lifvets allvar; men ville hon hålla fast i dem, tränga litet djupare in i frågan, då gled Magda bort ifrån henne.

Ehuru dagarna förrunno helt stilla, utan att ensamheten afbröts af besökande — ty de sågo ej en enda människa — kände Hanna sig vid dagens slut ganska trött. Det var ansträngande att följa Magda i alla hennes tankeutflykter och språng.

De togo sig långa promenader i skog och mark, roade sig med att samla sällsynta växter, ty de voro båda blomsterälskare.

Trötta af en sådan vandring och utan att veta, hvar de egentligen voro, blefvo de en dag gladt öfverraskade af att plötsligt befinna sig framför ett litet hvitmåladt hus, som låg uppe på en höjd.

De följde strax gångstigen fram till huset, men blefvo stående här, öfverraskade af den utsikt, som utbredde sig framför dem.

Utsikten var mera begränsad än den från säterstugan, men denna arm af fjorden med dess stränder låg liksom inramad af träd och gaf ett tjusande behag åt den lilla taflan, som var alldeles betagande.

Under det de stodo där, ljöd med ens en vacker barnsång ut till dem; den riktigt elektriserade Hanna, som nu kände sig, som om hon vore hemma. Det var icke dessa skrikande barnröster, som ofta ljuda så skärande, i synnerhet på landet; nej, underbart rena, klara stämmor, anförda med säkerhet och beledsagade af en kraftig mansröst. Just det behärskade i sången lät det fina i barnastämman framträda. Magda och Hanna hade satt sig ned på en bänk och lyssnade med glädje till sången.

"Han har disciplin i sin skola, det kan jag förstå af det sätt, hvarpå de sjunga", hviskade Hanna.

"Har ditt lärarinneöra strax uppfattat det? Kom, låt oss gå in och undersöka förhållandet."

Där inne var det lif och rörelse, och hela barnskaran kom störtande ut, åtföljd af sin lärare. Alla hejdade sig, förvånade vid åsynen af de båda damerna, men på en vink af läraren skyndade barnen till sin lekplats, under det han kom fram och hälsade på dem.

Han hade ett tilltalande yttre, icke så ung, omkring trettiotalet, hurtig och behaglig i sina rörelser, fri och ogenerad i sitt väsen. Han talade landsmål utan något försök att tala de bildades språk.

Hanna fann genast samtalsämne. De hade ju samma kall och måste ju sålunda hafva samma intressen. De voro genast uppe i "skolprat", som Magda kallade det. Mot vanan satt nu hon, som eljest alltid var den, som förde ordet, tyst och lyssnade till samtalet.

Vid första ordet af lärarens mun, studsade Magda, det var liksom något bekant i rösten, men hon visste icke, hvar hon skulle finna igen det. Hon hade aldrig förr sett honom, men likväl var hon viss om att hon hört denna stämma förr, men hvar och när?

Med ens visste hon det. Hon reste sig hastigt från bänken, nu kände hon honom, kände hans lifs historia. Så skulle hon ändå träffa honom, men hade hon ofrivilligt blifvit delaktig af hans hemlighet, så skulle hon också bevara den och inte ens för Hanna röja den.

Nu var han en annan person i hennes ögon, en, som hon omfattade med lefvande intresse. Nu var hon midt uppe i samtalet, ryckte det med sig och förde det, dit hon ville, flög muntert från det ena till det andra, var blixtrande kvick och liflig, så att ovillkorligen både han och Hanna måste följa med.

Nu var rasten förbi, men han skulle endast ge barnen läxor. Ville damerna vänta litet, skulle han snart stå till tjänst och visa dem vägen till säterstugan.

Han kände sig så uppfriskad som en vårdag, då vårbäcken slipper lös. Ovillkorligen måste han göra denna jämförelse, ty den unga fruns samtal hade något af vårbäckens friskhet och fart i sig.

"Är det icke ofta ödsligt att bo så alldeles ensam i skogen?" frågade Magda, under det de vandrade framåt stigen, han i spetsen för att visa vägen, efter honom Magda och sist Hanna.

"A, jag är icke alldeles ensam, jag har en gammal moster, som sköter mitt hus, och så vet ni, hvad Björnson säger oss, att det ej är utan sina fördelar att bo för sig själf i skogen:

> Fåglar hälsa dig från gren,
> bygdeskvallret tiger,
> luften blifver mera ren,
> ju högre upp du stiger."

Han tystnade här, kanske kom han icke ihåg mera, men Magda fortsatte ögonblickligen:

> "Fyll ditt glada bröst och sjung,
> och små barndomsminnen,
> nickande bland snår och ljung,
> visa röda kinder."

"Har ni erfarit något däraf, herr Horne, jag menar att sjunga sig glad?"

"Hvem har icke gjort den erfarenheten?"

"Det har jag aldrig gjort." Hon påminde sig, huru hon alltid skulle sjunga för främmande och för öfrigt blott sjunga för öfnings skull, aldrig hade hon sjungit af ett gladt hjärta.

"Ni har kanske icke heller behöft sången för att framkalla glädje, min fru."

"Eller kanske har du icke sjungit sånger af det slaget, som förmår framkalla den djupa, innerliga glädjen", anmärkte Hanna.

"Jag skall hjälpa dig att fortsätta, Hanna, eller också har du icke den resonansbotten, som ger genklang, var det icke så du menade? Du finner alltid rätta uttydningen, kära kusin. Ni älskar väl Björnson som skald, eftersom ni citerar honom?" sade hon, vändande sig till Horne.

"Hvilken norrman gör inte det?"

Nu dryftades så väl skalder som skaldestycken. Han höll Magda tillbaka, så att hon icke fick flyga riktigt så hastigt. Hon hade visserligen läst mycket mer än han, men det han hade läst, hade han studerat grundligt, sökt få tankegången klar, och han höll på att få henne fast mer än en gång, men hennes fyndighet och tankeflykt hjälpte henne.

Vägen till säterstugan förekom dem alla så kort, och innan de visste ordet af, stodo de vid dörren till Magdas hem.

Han fick inte lämna dem så hastigt, de hade nog ännu mycket att tala om; ville han dricka en kopp te med dem, skulle han göra dem ett nöje.

Horne mottog med glädje inbjudningen; på länge hade han icke haft ett så intressant samtal.

Där rådde alltjämt en sådan öppenhet, där spilldes ingen tid på artigheter, och samtalet flöt så lätt, att det förekom dem alla tre, som hade de känt hvarandra i lång tid.

Det var en hänförande vacker afton, och fjorden låg spegelblank. De sutto ute på trappan, just som solen höll på att gå ned. Man var trött på att samtala, och där uppstod en liten paus. Då började Hanna sakta gnola:

"Nu hvilar hela jorden."

Horne föll strax in och sjöng med, men Magda blef sittande tyst. Hon hade tyckt, att denna sång var så utnött, men nu var det en sådan stämning öfver den, och den passade så väl in i situationen i afton, att hon själf blef vek om hjärtat.

"Ni hörde nyss, att jag ej lärt mig konsten att sjunga mig glad."

"Då bör ni lära den. Jag hör på er, då ni talar, att ni har en god sångröst, och nu slipper ni icke."

Om det var skolmästaren i honom, som kräfde lydnad — alltnog, han hade den fasta, bestämda hållning, som en kvinna svårligen kan motstå.

Magda ursäktade sig med att det var så få sånger, hon kunde orden till. Strax tog han upp ur fickan en liten sångbok och fick så verkligen i gång en trestämmig sång. Man kunde genast märka, att han var en öfvad ledare, ty det hela gick med lif och lust.

Det var sent, när man skildes, och Horne måste lofva att snart komma igen och fortsätta sångöfningarna.

Forts.

BRYGGAN.

För Ungdomsvännen af K. G.

I öster kantas heden af en långsträckt sjö, som på en sträcka af mer än tjugo mil utgör gräns mellan tvenne stater. Naturförhållandena på sjöns båda sidor äro ganska olika, beroende därpå, att den ena sidan — den östra — blifvit odlad och bebyggd långt innan den andra, som först de senare åren öppnats för nybyggare. Sjön är mycket smal, når ingenstädes två mils bredd och krymper på några ställen samman till mindre än en half. Kontrasten emellan de båda strändernas natur framträder därigenom så mycket skarpare. Den östra sidan är upptagen af välodlade fält; präktiga skogsplanteringar omgifva de välbyggda boningarna, dalgångarna äro inhägnade till betesmark, och hvarje fotsbredd brukbart land har kommit till användning. Icke så den västra — icke än. Där är jorden ännu jungfrulig, där är landet "nytt", och stora sträckor tillhöra ännu indianerna. Ej ett träd kan ses på strandens kullar; kala och ödsliga ligga de, så långt ögat når. Men nere i "ravinerna" finnas träd, vilda, själfplanterade och förkrympta träd, och från dem samla hedens barn om sommaren sina vinterförråd af plommon och vildäpplen.

Sjön är rik på fisk — isynnerhet gäddor och simpor. Och nybyggarna förstå att draga fördel däraf. Tidigt om våren, strax efter islossningen, ägna de mycken tid åt fiske. Dagar i ända tillbringa de vid sjön och hemforsla i kvällningen hela vagnslaster med fisk. Hemma vid brunnen rensas den och nedsaltas i tunnor, och på detta sätt får man en billig och välsmakande kost under sommaren. Ja, sjön är till stor välsignelse för det fattiga folket på heden.

Tvenne landtungor skjuta ut midt emot hvarandra från de båda stränderna och dela sjön i tvenne lika hälfter. Dessa landtungor äro än ytterligare förenade med hvarandra genom en väg, som så småningom åstadkommits medelst trädgrenar och vass, grus, gyttja och sten. Mycket arbete har nedlagts där, ty en förbindelseled mellan de båda sidorna är för nybyggarna oumbärlig. På den östra sidan, några mil från sjön, ligger "staden", där de hämta sina förråd och sälja sin gröda — funnes ingen väg öfver sjön, så måste de gå sjön omkring. Därför arbeta de på vägen, ditköra sand och stenar hvartenda år, och tröttna ej därmed, fastän vågorna gång efter annan fördärfva hela deras arbete.

Midt emellan landtungorna, där sjön är djup och strömmen stark, ha hedens barn lagt en brygga af timmer. Den bryggan är ingen prydnad, och skröplig ser den ut, men hitintills har den trotsat vågorna, äfven då de skoningslöst bortspolat "vägen" dit från båda sidor. Bryggan har stått kvar och står där än, allt fortfarande utgörande den enda förbindelseleden på en sträcka af mer än tjugo mil mellan de båda staterna.

* * *

Det har kommit en fnurra på tråden mellan befolkningen på sjöns båda sidor — särskildt mellan affärsmännen i gränsstaden och nybyggarna på prärien. De sistnämnda hafva haft missväxt — och denna omständighet är väl hufvudsakliga anledningen till missförhållandet.

Ty det har icke alltid varit så. När reservationen för några år sedan öppnades, rådde godt samförstånd och hemsökarna blefvo mycket väl bemötta. Någon kredit fingo de visserligen icke de första åren; allt hvad de köpte måste kontant betalas — antingen med penningar eller med produkter. Men affärsmännen understödde frikostigt deras vägarbete och brobyggnadsföretag, behandlade dem i umgänget såsom andra kunder och läto esomoftast några billigare handelsvaror följa med på köpet. Och så fattade hedens barn förtroende till de förekommande invånarna i gränsstaden.

Men i samma mån som nybyggarnas framgång på heden förmärktes, i samma mån tycktes förtroendet växa å affärsmännens sida. De började gifva kredit — det hette så åtminstone. Men nybyggarna fingo alltid lämna säkerhet och ofta betala tjugo procents ränta. De smarta affärsmännen visste nog hvad de gjorde — och de enfaldiga landtmännen voro tanklösa nog att nappa på kroken. De köpte och lånade, satte land och kreatur i pant och hoppades på att framtiden skulle ställa allt till rätta. Men krisen kom, och den gifna krediten blef mångas undergång. Den hårdt förvärfvade torfvan föll i obevekliga fordringsägares händer, och den lilla kojan, som med svett och möda uppförts, måste öfvergifvas. Handelsmännen blefvo emellertid för hvarje år allt rikare — och allt obarmhärtigare.

Under sådana förhållanden är det pinsamt för hedens barn att besöka staden på andra sidan sjön, men de hafva ingen annan utväg. De måste tiga och lida. De märka nog bodbiträdenas hånfulla blickar och stadsboarnas föraktfulla anspelningar, då de komma in med sina äggkorgar och smörkrukor för att utbyta innehållet däraf mot andra lifsförnödenheter. De veta nog, att deras reservation fått öknamnet *starvation* för att antyda fattigdomen därute. Ja, där är fattigt, det är visst och sant — låge ej den välsignade sjön så nära, vore det väl än fattigare. Men bära hedens barn skulden därför? De kunna arbeta, de kunna bryta mark och så, men de kunna icke gifva växten.

Endast i nödfall besöka de staden. De äro i "fiendeland", så snart de öfvergått bryggan på gränsen.

* * *

I en af de djupa ravinerna på sjöns västra sida — blott några mil från bryggan — ligger en torftig liten koja. Till mer än hälften är den nedgräfd i backen; den öfriga delen är täckt med tjärpapper och takspån. Om vintrarna, då ravinen blir ett riktigt draghål för den skarpa sjövinden, måste kojan än vidare utrustas med skyddsmurar af gödsel och jord, och vore det icke för de två fönstergluggarna och dörröppningen, kunde man med skäl sätta ifråga, huruvida kojan verkligen vore en bostad får människor.

Kojans inre står i full öfverensstämmelse med dess yttre — allt vittnar om fattigdom och försakelse. Dess invånare, Lars Bredberg och hans hustru, höra ock till den klass af människor, hvilka måst kämpa en bitter kamp för tillvaron. De hafva kommit hit senare än de andra. De voro ej bland dem, som "stodo på linan" den dag, då reservationen öppnades, voro ej bland dem, som hastade ut för att finna det bästa området. Öfver ett år hade landet legat öppet, då de kommo dit; därför måste de nöja sig med hvad som fanns kvar. Bland strandens kullar funno de ett område, som andra försmått — där slogo de ned sina bopålar.

Intet ägde de, utom hälsa och arbetslust, men det är ju äfven rikedomar. Hälsan satte de ofta på spel, arbetslusten tycktes aldrig sina.

Hela deras kreatursuppsättning bestod af en ko och ett par grisar. Med dem kunde de näppeligen bruka landet,

därför fick det tills vidare ligga öde. Men mannen satt nere på bryggan nästan hvarje dag och drog upp gäddor och simpor. Gäddorna sålde hustrun i staden, simporna åto de själfva upp. När hösten kom, köpte mannen en bössa — då blef det hett för änderna i vassen och präriehönsen uppe på heden. Under tiden plockade hustrun vildplommon i ravinerna, och så vandrade makarna åtta mil till fots till staden och återvända glada i hågen med lifsförnödenheter och slantar dessutom. Om vintern fångade mannen vesslor och vargar; skinnen sålde han och fick bra betaldt. Hustrun stickade strumpor och vantar och väfde trasmattor och hade åtgång för allt hon kunde förfärdiga.

När våren kom hade de sparat ihop öfver hundra dollars. Nu skulle de köpa hästar, bryta mark och börja odla.

Hästarna voro dyrare än de väntat. Kredit kunde de icke få. En kreatursbandlare i staden samtyckte slutligen till att sälja dem ett par mulåsnor för två hundra dollars. Ena hälften erlade de kontant; med den andra fingo de sex månaders anstånd. Äganderätten till djuren skulle säljaren behålla, tills allt vore betaldt. De oerfarna människorna trodde alla om godt. Handlingar och notor undertecknades, och intet ondt anande drogo de i väg med sina mulåsnor till ravinen på andra sidan sjön.

* * *

Sex månader ha förflutit, och under tiden har missförhållandet mellan hedens barn och köpmännen i staden uppkommit. Grödan har slagit fel, och de som hafva fordringar hos nybyggarna indrifva dem på det mest hänsynslösa sätt.

Äfven på strandkullarna har det misslyckats — den lilla nyrödjningen lämnade ej den afkastning man väntat och hoppats på. Tiden är inne, då djuren skola betalas, och kassan är tom. Men Bredberg är en ärlig själ; på förfallodagen träder han in på fordringsägarens kontor och berättar huru sakerna stå. Han begär anstånd — blott ett par månader —, grödan hade slagit fel, men han kunde sälja några smågrisar längre fram, och så kom jakttiden snart och plommonplockningen — ja, han skulle nog skaffa det erforderliga inom ett par månader.

Men kreatursbandlaren var af annan mening. Här var "en god affär", som han icke fick låta gå sig ur händerna. Och mycket bestämdt låter han Bredberg förstå, att i dag är skulden förfallen, i dag måste den ock betalas och det med ränta — "före kl. 12", så säger handlingen.

Med jämnmod mottager gäldenären det nedslående beskedet. Han står en stund tyst begrundande vid dörren och tummar sin slitna hufvudbonad. Köpmannen vänder honom föraktligt ryggen och återtager sitt arbete, såsom vore hela saken redan undanstökad.

"Köpet får väl gå tillbaka då", säger Bredberg slutligen matt.

Som en pil far köpmannen upp ur sin stol, ställer sig bredbent framför Bredberg och utbrister hånfullt:

"Köpet gå tillbaka — hva' pratar han för smörja? — *Köpet* gå tillbaka, säger han? Dumheter — djuren äro ju mina, tills de äro fullt betalda....och kan han inte betala dem inom en timme, så tar jag dem från honom."

Nu blir Bredberg ond och brusar upp: "Ni kan ta' dem med detsamma, om ni så vill — jag har dem med till staden. Gif mig blott tillbaka, hvad jag betalt på dem, så äro vi kvitt."

"Sakta, sakta i backarna", fnyser köpmannen. "Ge tillbaka, säger ni? Inte en cent. Hvad ni betalt, är hyra blott för djuren under dessa sex månader, så framt ni icke inbetalar allt — så säger handlingen, som ni undertecknat."

Så tages handlingen fram, och Bredberg får veta, hvad han aldrig vetat förr: han har samtyckt till att första inbetalningen — hans surt förvärfvade hundra dollars — skola betraktas såsom hyra för djuren, och dessa återgå till borgenären, så framt icke hela återstoden punktligt inbetalas den öfverenskomna dagen före kl. 12.

Bredberg ser på sin klocka — det är efter elfva — och förstår att han förlorat. Utan att yttra ett ord vänder han kreatursbandlaren ryggen och lämnar skyndsamt kontoret.

"Ni kan få *hyra* dem sex månader till på samma villkor", ropar fordringsägaren medgörligt efter honom, men Bredberg känner sig icke tilltalad af anbudet. Han vandrar med snabba steg gatan ned, och köpmannen vidtager genast sina mått och steg, ty han anar hvad som är i görningen.

* * *

Nu gäller det att stufva vagnen full med hvad man möjligen kan behöfva den närmaste tiden, och det måste göras fort — före kl. 12. Bredberg arbetar för två och lyckas att blifva färdig. Middagstimmen har just ingått, då han från en bakgata kör ut från staden och styr kosan väster ut mot reservationen.

Han märker emellertid snart att han ej är ensam. Knappt har han lämnat staden en half mil bakom sig, förrän han varseblifver sheriffens hvita hästar svänga ut från hufvudgatan. Han hade knappast trott, att de skulle hinna så fort — men kreatursbandlaren hade väl uträknat allt på förhand. Nu gäller det sålunda att skynda sig. En kapplöpning förestår. Man vill taga djuren ifrån honom — lägga beslag på dem medan de ännu äro inom denna stats område. Men han skall göra allt för att rädda dem öfver gränsen.

Och så bär det af i flygande fläng. Bredberg dunkar på sina mulor, och sheriffen skonar icke sina hästar. Mil efter mil tillryggalägges; förföljaren vinner alltmer, hans hästar äro uthvilade, hans åkdon är äfven lättare; Bredberg har den tunga timmervagnen.

Nu äro de blott på några famnars afstånd ifrån hvarandra. Båda anstränga sig till det yttersta. Då rullar Bredbergs tunga vagn med doft buller öfver bryggan på gränsen. Han är i säkerhet. Mulorna hållas in; nybyggaren hoppar ur vagnen.

Sheriffen har också stannat — men på andra sidan bryggan. Nu tala de med hvarandra uppriktiga ord, förföljaren utan myndighet, den förföljde utan fruktan, ty de befinna sig i olika stater.

"Tro ej", säger Bredberg, "att jag flytt för att slippa betala — jag är en ärlig man, långt ärligare än uslingen, du tjänar. Han försökte föra mig bakom ljuset och lura mig i en fälla — jag är ju blott en fattig nybyggare —, men jag kom underfund med knepet och var slugare än han. Nu kan han sända hundra sheriffer efter mig, om han vill, men längre än till bryggan kunna de inte komma — och de veta det också. Denna stat har andra lagar än er — här är egendomen fredad — och här har inte du att göra. Men hälsa den som skickat dig, att mulorna skall jag behålla, ty de äro goda djur, det har jag vetat förr än i dag; det var också förståelsen, när han fick mina penningar. Hvad som fattas skall han få i vinter, och vill han inte vara nöjd med det, så får han låta bli. Rätt ska' va' rätt, och hvarje cent ska' han få och räntan med. Men vrånga lagar och illmariga handlingar har jag ingen vördnad för. — Djuren skll han slippa se; jag har gått till fots till staden förr, och nog kan jag göra det, tills jag fått det usla papperet tillbaka."

Bredberg har lättat sitt sinne och med gladt mod kör han vidare mot ravinen, i sitt hjärta välsignande den skröpliga timmerbryggan på gränsen.

Sheriffen står en stund och ser efter honom, halft road, halft förargad. Det är kanske icke första gången han fått vända om vid bryggan med oförrättadt ärende.

"Lagar äro bra, *män* äro bättre", mumlar han för sig själf, vänder om hästarna och kör tillbaka till staden.

LIFVETS VÄXLINGAR.

(Från svensk synpunkt.)

För Ungdomsvännen af Gustaf Flodin.

Det är sol öfver ultima Thule. Det är vår i luften och vår i sinnena, en sådan vår, som endast norden kan skänka sina söner och döttrar, och man skönjer hopp och längtan i allas anleten. Moder Svea ler vid det hon kläder sig i högsta prakt och skrudar sig liksom till fest, och aldrig sågs en drottning så skön. På vägen, som leder genom bygden, syntes en åldring, hvit af åren och böjd under bördan, stapplande framåt, men då han vid vägen ser folket, som under sång och glam, med glada sinnen reda jorden för sådd, tyckes han rätta upp sig, under det han mumlar: Månne detta är lyckan? Han närmar sig en yngling, som med kraftig arm just hugger plogen i jorden för en ny fåra, och spörjer: "Hvadan all denna sång och munterhet från folket?" Ynglingen hejdar liksom motvilligt sitt ök och ser frågande på den gamle, vid det han säger: "Hvem är du och hvadan kommer du, som ej vet att det stundar till fest uti moder Sveas rike?" Den gamle liksom vaknar, då han svarar:

"Jag är en biltog, som vandrat vida,
min ålder mätes ej mer med år;
jag söker lyckan, den sköna, blida,
när den jag hinner, jag hvila får."

Ynglingen lägger smekande sin hand på den gamles skuldra, och hans ansikte lyser af fröjd, då han talar: "Jag är glad kunna säga dig, att du är nära hvilan, ty stanna nu blott här och du har hunnit ditt mål."

"Hvi gycklar du med mig?" säger den gamle.

"Nej, nej", svarar ynglingen, "jag vill berätta för dig skälet för mitt påstående. Länge hafva äfven vi saknat den fulla lyckan i moder Sveas rike, och detta har legat tungt öfver allas sinnen. Vi voro många syskon, men flere af dem hafva lämnat oss och farit till främmande land, ehuru vi älskade dem alla lika högt, och vår kära moder Svea har med oss fällt mången tår efter dem. Moder Svea vill så gärna se alla sina barn lyckliga hos sig, ty hon är så god och älskar så högt, att hon nämner oss alla sina egna. Du, som sett så mycket på din väg, se nu på henne hur vacker hon är, säg sedan, hafver du någonsin sett något så skönt, och tror du då hon kan vara annat än god?"

Den gamle blickar utåt, och ett småleende breder sig öfver hans skrumpna ansikte, under det han nickar förstående, hvarpå ynglingen fortsätter:

"I dessa dagar har det kommit goda nyheter från våra kära därborta. De längta åter till oss och moder Svea för att igen få slutas i hennes blida famn. Förstår du nu, att glädjen är så stor och att lyckan är nära?"

Den gamle böjer menande sitt gråa hufvud och säger: "På min långa och mödosamma väg har jag mången gång trott mig lyckan lika nära, men har lika ofta blifvit besviken; dock vill jag stanna och pröfva hållfastheten i dina ord."

Tidens timglas stannar ej, och de kära hafva lyckligen anländt, blifvit hjärtligen välkomnade och under jubel tryckta mot föräldrars och syskons klappande bröst. Alla äro glada att åter äga hvarandra; moder Svea har iklädt sig sin prunkande sommarfägring, prålande i leende sol med gröna ängar och rika blomsterfält, och de unga vandra hand i hand, under lek och glam, utbytande tankar och meningar, den ene mera ifrig än den andre att få berätta allt som händt under deras långa skilsmässa. Allt tyder på idel fröjd och gamman.

Den gamles ögon lysa, då han ser och hör allt detta. Och då han ser ut öfver moder Sveas skimrande, glada anlete, som strålar öfver sina barns sällhet, utbrister han gladt: "Detta må visserligen vara lyckan!"

* * *

Det är fröjd öfver ultima Thule. Skördetiden har börjat, och alla deltaga med lif och lust uti arbetet under, såsom det synes, den mest glada stämning, och då de efter slutadt arbete samlas för samkväm och ordlekar, är ständigt den gamle med, uppmärksamt lyssnande och spejande, liksom vågade han icke ännu tro på den fulla lyckan.

Därborta vid en grupp, som talar om forntid och nutid, om hur allt förändrat sig till det bättre i moder Sveas rike, stannar den gamle, men han märker snart, att de, som föra ordet och med hänförelse för sina återkomna bröder och syskon måla moder Sveas framtid i de ljusaste färger, också äro de, som förblifvit i sitt hemland.

Då framträder ur hopen en kraftigt byggd man, i hvars drag man ser typen af mannastyrka och energi, och på hans enkla dräkt och oberoende hållning synes, att han är en af dem, som lyckats därborta i främmande land. Med personlig öfvertygelse säger han: "Nog är det vackert, det gamla landet, men när man sett litet mera af världen, förefaller det likväl något obetydligt."

När den gamle hör detta, tänker han: "Var detta ändå inte lyckan?"

Någon vågar högt invända, att han mera tror på lyckan i ett förnöjsamt sinne under det trogna hemmets hägn, men hans ord drunkna i larmet från dem, som af de nyss uttalade orden ytterligare eggats att söka lyckan utanför hemlandets gränser.

Med sänkt hufvud gick den gamle bort, och då han i skymningen med tunga steg passerar en hydda, stannar han vid ljudet af röster, som tränga ut från det på glänt stående fönstret. Det är två unga, som efter en för dem lång skilsmässa funnit hvarandra och som nu hviska om kärlek och tro samt i rosenskimmer måla det hem, de gemensamt ämna reda. Men hvad är detta, som den gamle hör — har äfven här tvedräkten smugit sig in? Den ena af dem vill stanna bland sina kära vänner under moder Sveas spira, prydande hemmet, om än så litet, med de blågula färgerna; den andre åter vill bygga slott i det stora landet i fjärran med det guld, som där så rikligen gifves. Så bryta sig meningarna om hvarandra, tills den gamle hör en bedjande röst, som säger: "Skall då allt offras för penningar, och är min kärlek då intet värd?" Orden dö bort i snyftningar, då af en vindil fönstret plötsligt slås igen. Den gamle stapplar vidare med en tröstlös sorg öfver sina tärda drag.

* * *

Förstämningen har bredt ett sorgtäcke öfver bygden, då dagen för affärd är inne. Moder Svea ser från stranden efter de bortvändande och med blödande hjärta fördömer

hon det kulturens vidunder, som med demonisk kraft tar bort det käraste hon äger. Hennes hjärta gråter, och då hon ser ut öfver sina kvarvarande sörjande barn, tyckes hon vilja fråga: "Är jag ej heller nog för eder, emedan I så sörjen?" Någon svarar: "Jo, för oss är du nog, ty du är så skön och god, och vi äro stolta att få kallas dina, men vi sörja våra kära, icke förstående hvarför de lämna dig och oss. Hade du ej bröd nog för oss alla, eller räckte din kärlek icke till äfven för dem?" Då framträder den gamle, talande med graflik, bruten stämma: "Jag kom hit sökande lyckan, och då jag såg edert sköna land med edra förhoppningsfulla sinnen, trodde jag mig äfven hafva funnit den, till dess jag en dag mötte penningedyrkan, hvilken här liksom annorstädes växte högre dag för dag, och då jag till sist såg, att äfven kärleken fick vika för guldbegäret, då förstod jag, att lyckan ej heller var bofast här. Jag går nu vidare — skall jag månne någonsin finna den?"

De sorgsna, som med böjda hufvud åhört den gamles monolog, vilja höra mera af honom, men då de se upp, är han borta. De sjunka åter samman, och tårar vattna jorden i moder Sveas rike.

Det är sorg uti ultima Thule.

* * *

Tiden rullar alltfort, läggande smekande glömska öfver svidande sår. En susning liksom af aflägsna klocktoner nå de sörjande, och buren af vinden framsväfvar "Hoppet", och alla rikta frågande blickar mot den sköna uppenbarelsen. Med af sorg darrande stämma fråga de: "Hvem är du, och hvad tidender bringar du oss? "Hoppet" svarar: "Har jag då varit eder så länge fjärran, att I ej ens kännen mig? Jag är Hoppet och kommer från nordan, från sunnan, från östan, från västan och bär eder bud från edra kära därborta i världen. Jag har följt dem noga och hört dem tala godt om eder, längtande att återse eder igen. Mången längtans suck förnam jag, och hos gammal som ung såg jag tårfyllda ögon, då de talade om sina kära, om hem och fosterland.

Det är hopp uti ultima Thule.

LITTERATURANMÄLAN.

Ännu några ord om boken

Äktenskap och Familjelif eller "Konsten att bilda ett lyckligt hem" af Emil Halvorsen och K. N. Rabenius.

Boken består af nio afdelningar. De sex första afdelningarna, som äro författade af Emil Halvorsen, en framstående norsk pastor och författare, och öfversatta af K. N. Rabenius, innehålla: Kärleken och äktenskapet, Valet af följeslagare genom lifvet, Hemmet och dess grundläggning, Mannen och hustrun, Hustrun och mannen, Hemlifvet. De tre sista afdelningarna, som äro författade af K. N Rabenius, innehålla: Föräldrarna och barnen, Barnen och föräldrarna, Hemmet och några af dess fiender.

Författarnas namn och anseende borga för bokens goda beskaffenhet. Det norska originalet har inom loppet af två års tid utgått i tre upplagor med öfver 30,000 exemplar. I förordet heter det: "Läsaren skall säkert finna, att boken från början till slut andas en varm kärlek till hemmet och familjelifvet". Undertecknad kan sanningsenligt intyga, att han funnit det. Allt hvad som står skrifvet i boken andas kärlek; och icke nog därmed: det har förmåga att väcka och underhålla "hem- och familjekärleken" och komma denna kärlek att brinna med klar låga och värma med helig eld. Kärlek — den rena och starka kärleken, som är ett utflöde ur Guds eget kärlekshjärta — är den röda tråd, som löper genom boken och alla dess afdelningar. Den framställes klart och kraftigt såsom äktenskapets, hemmets och uppfostrans säkra och sköna grundval.

Visa och mogna äro de råd, som gifvas i fråga om förlofning och förlofningstid, om boets byggande utan skuld och hämmande förbindelser, om äktenskapets poesi och prosa, om mannens och hustruns förhållande till hvarandra under det dagliga lifvets strid, om husliga plikter, om villkoren för ett lyckligt hemlif: gudsfruktan, trohet, ömsesidig hedersbevisnnig, höflighet, ordning i stort och smått, barnens omsorgsfulla skötsel och vård, deras uppfostran i tukt och Herrens förmaning m. m.

Kraftig vädjan ställes till barnen, att de må älska, hedra och lyda sina föräldrar, följa deras råd, hafva dem i trogen och kär hågkomst, sörja för dem på deras ålderdom och alltid under lifvets kamp låta tanken ila tillbaka till barndomshemmets ljus och frid.

Boken varnar ömt för hemmets fiender, såsom okunnighet, lynnets ostyrighet, orenlighet, dryckenksap, spel och utelif.

Boken är en liten skattkammare med oförfalskadt guld i sig Den vill vara en trogen vägvisare på vår lefnadsstig samt en uppriktig vän och ett godt sällskap. Den är tillägnad "hemmet och särskildt dess ungdom". Ungdom, skaffa dig boken; och när du läser den, så minns, att "den råd lyder är vis"! · I svenska hem, låten ej boken saknas hos eder! Den kan sända en klar ljusstråle till någon mörk vrå där hemma samt frid till något oroligt hörn. Den vill och kan bidraga till ljusets och fridens bevarande samt till kärlekseldens underhåll på hemmets altare.

"Äktenskap och familjelif" lämpar sig utmärkt som gåfva. "Konsten att bilda ett lyckligt hem" är en svår konst, men helt visst en af "de sköna konsterna". Vill du lära dig något af den, köp, läs och begrunda "Äktenskap och familjelif"!

Boken — 176 sidor — kostar 60 cents. Den är tryckt på Augustana Book Concerns officin och kan köpas i dess bokhandel.

Språket är rent, papper och tryck förträffliga. Bokens yttre är värdigt dess sköna innehåll. EMIL LUND.

Frithiof's Saga. Translated from the Swedish of Esaias Tegnér in the original meters by Clement B. Shaw, A. M., with Illustrations, Foreword and Annotations, The Twelve Original Songs of Crusell, and Other Addenda; Private Edition published by the Translator, 74 Auditorium Building, Chicago, 1908.

Så lyder titeln till denna nya öfversättning af Frithiofs Saga, hvilken till vår stora öfverraskning här om dagen kom oss tillhanda.

För UNGDOMSVÄNNENS läsare behöfva vi ju icke omtala hvad Frithiofs Saga är, alldenstund både den och dess författare äro af alla eller åtminstone de flesta väl kända. Utom de religiösa skrifter, som funnos i mitt föräldrahem

och vi som barn läste, var det just Frithiofs-sagan, som jag allraförst af svensk litteratur kom i beröring med. Den sjöngs af de äldre och den lästes af oss yngre, hvartill kom att vi ock ägde en svensk öfversättning af den egentliga sagan, sådan den förekommer i den ursprungliga formen, som naturligtvis är prosans. Denna berättade vi för hvarandra och lärde oss ur den och de åtföljande anmärkningarna till texten icke så litet af nordisk mytologi. Så var det med oss och Frithiofs-sagan, och så lär det väl hafva varit med alla som hafva haft tillfälle att göra sig bekanta med detta mästerstycke af poetisk sagodiktning, med denna "The Iliad of Scandinavia", som herr Clement B. Shaw i sitt förord med rätta kallar det. De flesta af våra läsare veta nog ock, att Frithiofs Saga blifvit öfversatt till snart sagdt alla civiliserade nationers tungomål, och att den på åtskilliga af dessa finns i flera olika försök till öfversättning. Så är fallet med tyskan och engelskan i all synnerhet. På hvardera af dessa språk finnes Frithiofs Saga i omkring tjugo olika öfversättningar. Svårt har det dock varit för öfversättarna att kunna förblifva trogna mot skaldens ord och tankar i originalet, och ännu svårare att kunna bevara den ursprungliga versformen någorlunda oförvanskad; och i all synnerhet har det visat sig så, då det gällt öfversättningar till engelskan, såsom hvarenda en af dessa bevisar. Ej mycket bättre är det med de tyska, ehuru språkens frändskap här kommit öfversättarna mera till hjälp.

Det är därför mycket glädjande kunna intyga, att herr Shaw, den senaste öfversättaren, lyckats i sin uppgift på ett mycket bättre sätt än någon af sina föregångare i att både återgifva poemets tankar och form. Man känner här igen alltsammans och måste därför gifva öfversättaren sitt odelade erkännande för väl utfördt arbete. Att få säga detta är oss en glädje, och ehuru vi annars icke hafva nöjet äga personlig bekantskap med öfversättaren, bedja vi dock att på det hjärtligaste få tacka honom för den präktiga gåfvan och för den njutning, som denna medfört åt oss.

Om boken kommer att finnas i marknaden, känner jag icke till, men antar att den så gör. I så fall bör vår svensk-amerikanska ungdom förse sig med exemplar af densamma och således på det språk, som de bäst känna till, göra sig bekanta icke blott med det härliga poemet, utan ock på samma gång med förfädrens tänkesätt i alla de frågor, som rörde deras högre lifsområde. Ingen kan rätt läsa en sådan bok som Frithiofs Saga utan att hafva både nöje och nytta däraf, och därför rekommendera vi den. Den som blott kan läsa den på engelska har här ett ypperligt tillfälle att i alla fall blifva bekant med den, och den som kan läsa den på båda språken skall finna mycket nöje i att jämföra de två.

Att vi dock icke skulle kunna upptäcka svagheter äfven i denna öfversättning, vore för mycket påstådt, ty absolut fullkomlig är den icke, utan kan nog förbättras. Vi säga blott, att den på det hela taget är den bästa öfversättning af Sagan, som finns på det engelska språket. Häri öfverensstämma ock de flesta kritici, som redan förut uttalat sig om herr Shaws arbete. Så säger herr T. Arnoldson, prof. i skandinaviska språk vid Chicago univertitet: "I know of no English verse translation that has been more faithful to the meaning of the original, or more scrupulously preserving its form. Mr. Shaw is, so far as I know, the first English translator who has preserved this important element of the work." Och herr J. B. Oakleaf, som själf äger en af de fullständigaste samlingar af Frithiofs-saga-litteratur, säger: "I am satisfied that he (Shaw) comes as near making a true translation of the Saga as can possibly be made in the English language." Den välkända litteratören E. W. Olson, som ju ock själf med framgång försökt sig på samma uppgift som herr Shaw, säger: "Having met with a number of English and German renderings of widely different degrees of merit, I confess to an agreeable surprise while perusing the proof-sheets of Mr. Shaw's translation of Frithiof. He has gone to his task with a true devotion, a fine sense of beauty, a spark of poetic fire, traceable throughout his work"...

I dessa omdömen äro vi fullt villiga att instämma, och utan att närmare ingå på någon egentlig kritik, hvartill vi ej hafva tid och utrymme, taga vi oss friheten att ännu en gång rekommendera arbetet til våra läsare.

S. G. Youngert.

TILL UNGDOMSVÄNNENS LÄSARE och LÄSARINNOR.

Undertecknad skulle vara mycket tacksam, om någon af eder kunde hjälpa honom att af *den "gamla Ungdomsvännen"* erhålla årgångarna 6 och 7, d. v s. för åren 1884, 1885 samt dessutom 1:sta årg., som utkom under 1879. Helst skulle jag vilja hafva dessa årgångar obundna och skall gärna gifva skälig ersättning för dem, helst genom utbyte af Ungdomsvännen sådan som den numera utkommer eller under de senare åren utkommit.

Likaledes skulle jag vara mycket tacksam, om någon kunde skaffa mig Augustana-synodens protokoll för 1860 och 1861, d. v. s. de två först utkomna protokollen, och dessutom Augustana Colleges årskatalog för läsåret 1880—1881.

Vördsamt,

S. G. Youngert.

EGEN BÖRDA.

För Ungdomsvännen af Teofilus.

Hvad själen djupast känner,
hvad hjärtat ömmast när,
hvad innerst hetast bränner,
hvad lifvets lugn förtär,
hvad lidet var, hvad njutet,
hvad än jag väntar på —
skall allt, i sucken slutet,
med samma suck förgå?

Finns ej ett brodershjärta,
som rätt kan mitt förstå
och dela vill min smärta,
min klagan akta på?
Må vekligt så jag fråga?
Nej, så jag tänka vill:
Jag har min egen plåga,
hon hör mig ensam till.

Hvar man sin tyngd får bära
och har väl nog af sin.
Då må ej jag begära,
att andra bära min.
Jag vill min mun tillycka
ock för min bäste vän.
Hur bördan än må trycka,
skall jag dock bära den.

SCEN FRÅN JORDBÄFNINGEN I SÖDRA ITALIEN: BLAND MESSINAS RUINER.
Efter en originalteckning af Riccardo Pellegrini.

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., MARS 1909. N:R 3

Gustaf V:s bönedagsproklamation.

För Ungdomsvännen af Ludvig.

*Till svenska folket nyss från tronen ljöd
ett varningsord och kärleksfullt tillika,
till bot och bättring det allvarligt bjöd
de yra massor, som från Herren vika,
det bjöd till honom, som så väl förstår
att läka folkens djupa syndasår.*

*Det hämtade sin värma och sin kraft
från honom, som bär alla världars spira,
det bar inom sig denna lifvets saft,
som tvingar sådden att ur mullen spira,
det ljöd så fast i denna tviflets tid
från hjärta, som vid korset funnit frid.*

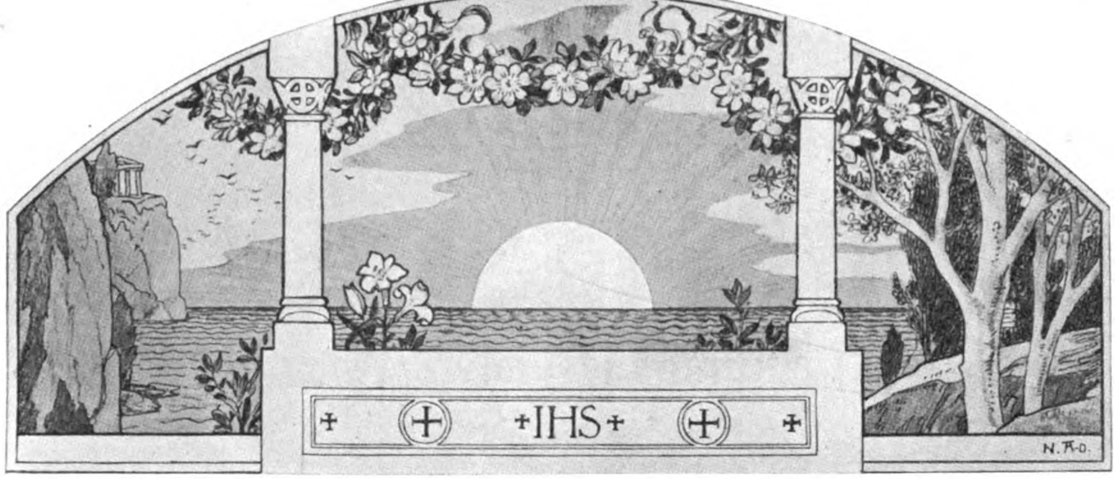
*Mångtusen troende med stilla fröjd
förnummo hälsningen, och böner sändes
till Gud, som leder från sin ljusa höjd
nationers öden, och det hoppet tändes
ånyo klart, att han med mäktig hand
skall hägna konung, folk och fosterland.*

*Och genklang ordet vann i västerled,
där stora skaror sig tillsamman slutit
omkring det kors, där Mänskosonen led,
där Lammets blod för världens synder flutit,
det kom som vårfläkt öfver fjärran haf
och helig glädje våra hjärtan gaf.*

*Och äfven här det väckte böner opp
för fosterjord, för hem och vänner kära.
Det som ett ilbud fram ibland oss lopp
och förde själarna hvarandra nära,
det ägde hos sig denna friska klang,
som fram ur strid och vunnen seger sprang.*

*Men ack, det väckte äfven hat och hån
hos dem, som ej i synden vilja störas,
och ropen, som ur massors vilda dån
allt mera hotande kring landet föras,
förnimmas åter: "Rif allt gammalt ned
och altaret och tronen sköfla med!"*

*Men starka altaret och tronen stå,
när Herrens ande får de båda hägna,
och vilda vågor sist till hvila gå,
och ljuflig frid skall fromma hjärtan fägna.
Välsigne Gud vårt kära fosterland,
han stärke spiran i kung Gustafs hand!*

"HVEM SÄGEN I MIG VARA?"

Den frågan ställdes en gång till Jesu första lärjungar. Och denna fråga gäller Jesu lärjungar än i dag. Det är ej af så stor betydelse hvad Jesu *fiender* säga om Jesus, men det är oändligt viktigt, att *Jesu egna lärjungar* afge ett sant svar på denna fråga, ty på deras svar beror framgången af Guds rikes verk på jorden.

"Hvem sägen I mig vara?" Vi afge svar på denna fråga, ej endast med våra ord, utan också med våra handlingar, ja, med hvarje vår lifsyttring. Och dessa våra svar äro vittnesbörd inför våra medmänniskor och bidraga till att bilda deras såväl som vår egen lifsriktning. Våra fördoldaste tankar utöfva inflytande på vår egen inre människa och genom denna på våra ord och handlingar, hvilka ju härleda sig från hjärtat. Om vi låta otro och tvifvel få rum i våra hjärtan, så kunna vi ej afge något sant svar på Jesu fråga, ty då lämna vi ej rum för Jesu löfte: Jag, Guds Son, som fått all makt i himmelen och på jorden och som är din och dina medbröders Frälsare, är när dig alla dagar. Och se vi bort från ordet och löftena, så komma vi aldrig att kunna gifva samma svar, som det apostlarna afgåfvo både genom lif och bekännelse, och som är så skönt uttryckt i Pauli ord: *"Allt förmår jag genom den, som styrker mig."* Fil. 4: 13. Hemligheten till detta sköna svar ligger däruti, att apostlarna läto Jesus vara den han verkligen är, *Guds Son, deras och vår lefvande Frälsare.* Huru oändligt mycket ligger ej i de orden: *vår lefvande Frälsare!* Hvad allt har icke Jesus som Frälsare gjort för oss! *Fullkomligt* utplånade han vår skuld, då han till sista droppen tömde Guds vredes kalk, iskänkt till straff för våra och all världens synder, och så kunde han framställa hvarje syndare fullkomligt rättfärdig, helig och behaglig inför sin himmelske Fader. *"Se, jag kommer för att göra din vilja, o Gud — och i denna vilja hafva vi blifvit helgade genom Jesu Kristi kropps offer en gång för alla — ty med ett enda offer har han för beständigt fullkomnat dem, som varda helgade."* Ebr. 10: 9, 10, 14. Detta få vi tro och gladligen bekänna. Men ännu mer. För oss har han ock öfvervunnit djäfvul, kött och värld och allt, hvad fiende heter, så att vi *i honom hafva vår seger.*

Vår lefvande Frälsare har slutligen också öfvervunnit vår yttersta fiende, döden. Då han såsom dödens besegrare bröt grafvens stängsel och som lifvets furste lämnade dödens boning, då öppnade han äfven för oss samma väg från döden till lifvet. *"Jag lefver, och I skolen lefva."* Joh. 14: 19.

Men dessa outsägliga förmåner glömma vi så lätt, eller se vi bort ifrån dem, och så blir vårt lifs bekännelse om Jesus en falsk bekännelse.

Och huru besvara vi Jesu fråga med afseende på hans kärleksbud: "Ett nytt bud gifver jag eder, att I skolen *älska hvarandra, såsom jag har älskat eder",* Joh. 13: 34?

Försumma vi ej att bekänna, ja, förneka vi ej rent af genom att göra oss skyldiga till kärlekslöst dömande, klander, förtal m. m., att vår himmelske Mästare är kärleken själf? Jo, vi måste erkänna, att det tyvärr ofta är så.

Och om vi tänka på vårt bönelif, så besvara vi ej där frågan bättre. Jag är rädd, att vi genom otro och misströstan ställa Jesus på en helt annan plats än den han verkligen innehar. Har han icke sagt, att han sitter på Faderns högra sida och städse beder för oss, och att våra böner på grund af hans förtjänst skola blifva hörda, och likväl omfatta vi ej detta löfte med tillit och förtroende. Ja, vi kunna t. o. m. lita mer på en människas ord än på hans, Guds Sons, ord.

Skola vi därför kunna besvara denna fråga efter Jesu önskan, så måste detta vara hans verk i oss. Låtom oss då fly till honom med bön om att han i alla afseenden

måtte blifva vår fullhet, *blifva vårt allt.* Hafva vi i Jesus Kristus vår enda rättfärdighet, vår helgelse och förlossning, vårt lif, vår frid, vår glädje och vår starkhet, vårt *allt i alla,* då skola också vi *genom honom* kunna i alla lifvets skiften afgifva samma sköna bekännelse som Petrus, då han sade: *"Du är Kristus, den lefvande Gudens Son",* Matt. 16: 16, och Paulus: *"Kristus är mitt lif, och döden är min vinning",* Fil. 1: 21.

HANNA.

JAG BEHÖFVER DIG, MIN JESUS.

Af J. E. Rosenberg.

Jag behöfver dig, o Jesus,
utan dig jag intet är.
Af din nåd och rika kärlek
är jag lycklig redan här.
Låt mig uti såren dina
ha en fristad, ljuf och skön;
där jag saligt lugnt får somna,
då jag sagt min aftonbön.

Jag behöfver dig, min Jesus,
på min mörka pilgrimsfärd
genom dessa tåredalar
i en ond och syndig värld.
Jag behöfver af dig, Jesus,
frälsning för min arma själ.
Utan dig så är jag intet;
har jag dig, är allting väl.

Jag behöfver dig, o Jesus,
hvarje timma, hvar minut,
hvarje morgondag, som randas,
hvarje afton, som tar slut.
Lär mig, dyre Jesus, mera
uti kärlek likna dig.
Må jag följa dig i spåren,
om ock än på törnestig.

Jag behöfver dig, o Jesus,
då min väg är mörk och svår;
och då fienden lik lejon
rytande omkring mig går.
Jag behöfver dig, o Jesus,
dig, det sanna världens ljus,
till en lykta på min resa
genom mörka jordens grus.

Jag behöfver af dig, Jesus,
blifva renad mer och mer;
i det dyra nådablodet
helt och hållet sänkas ner.
Jag behöfver af din kärlek
mera för att likna dig;
för att tåligt kunna bära
korset mitt på törnestig.

Jag behöfver dig, o Jesus,
till ledstjärna på min stig
genom denna mörka öken,
där så mycket sårar mig. —
Och då otrosstormar rasa
vildt omkring min arma själ,
då behöfver jag dig, Jesus,
för att kunna strida väl.

Jag behöfver dig, o Jesus,
när som solen sjunken är
och din sköna blåa himmel
uti svarta moln sig klä'r. —
Då på bönens hvita vingar
lik en dufva säll jag far
till de sköna himlagårdar,
där mitt rätta hem jag har.

Och när dödens sakta hviskning
jag uti mitt öra hör,
kan jag somna lugnt och saligt,
viss att du mig säkert för
till den sälla himlastranden,
hvarest änglar möta mig
för att hälsa mig välkommen
i det sköna hem hos dig.

Herrens bonhörande nåd.

Af Mich. S.

Uti vår kära bibel hafva vi rikligt af härliga löften om bönhörelse och bevis på huru Herren infriat sina löften och hört bön. Den, som i Jesu namn tager sin tillflykt till Gud i bönen, skall snart få erfara, att Herren hörer bön och är en mästare till att hjälpa. Men se bort ifrån dig själf och allt, hvad du är och har, och förlita dig endast på Jesus Kristus, din löftesman och förlossare, så att du begär allt och väntar allt endast i och för hans dyra namns skull, och Herren skall gifva dig, hvad ditt hjärta önskar.

Allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra, på det Fadern må blifva förhärligad i Sonen. Om I bedjen något i mitt namn, skall jag göra det. Joh. 14: 13, 14. *Om I förblifven i mig och mina ord förblifva i eder, allt hvad I viljen skolen I bedja, och det skall ske eder.* Joh. 15: 7. Somliga bedja, men lita mera på sina böner än på Herrens nådelöften om bönhörelsen. Andra bedja och lita mera på de vackra orden i bönen eller på den värme och kraft, de förnimma under bönen, än på hans förbarmande nåd och varma kärlek, som lofvat oss bönhörelsen. Genom sådant bedjande kommer man endast närmare sig själf, men icke i nära barnaförtroende till Herren. Nej, gå till Herren som ett barn, säg honom förtroligt allt som ligger på ditt hjärta och grunda all din begäran på hans egna löften och vänta dig allt af hans blotta nåd och barmhärtighet i Kristus Jesus! Då varder du hulpen och Herren ärad. Du har *ingenting* att vänta för din skull, men *allt* för Herren Jesu namns skull. En rätt bedjare är därför en sådan, som förlorat all sin egen berömmelse och förtjänst och därför kommer utfattig till nådastolen för att få barmhärtighet och finna nåd och hjälp i rätt tid. Och denna nåd och hjälp skall icke uteblifva. *Förr än de ropa, skall jag svara, och medan de ännu tala, skall jag bönhöra.* Es. 65: 24. *Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig.* Ps. 50: 15.

Att Herren hörer bön och infriar alla sina nådeslöften om bönhörelse, är lika visst som att han har skapat himmel och jord. Låter han dig stundom vänta på svar på dina böner, så tröttna ej, bed utan återvändo, och hjälpen kommer i rättan tid.

DEN SKÖNA LEFNADSKALLELSEN.

Ett ord till våra unga män af J. A. Krantz.

Om någon begär ett biskopsämbete (= prästämbete), så åstundar han en god verksamhet." 1 Tim. 3: 1. Hade aposteln Paulus lefvat på vår tid och läst de egendomliga artiklarna i prästbristfrågan, som varit synliga i våra kyrkliga tidningar, eller lyssnat till de tal och diskussioner i frågan, som förekommit, så hade han nog uppträdt med samma nitälskan och stränghet som t. ex. mot den förvillade församlingen i Galatien eller de vilseledda korintierna, ty dessa skrifvelser och diskussioner synas hafva haft till hufvuduppgift att afskräcka de unga männen från att tänka på att helga och afskilja sina lif åt kyrkans tjänst. Äfven om detta icke varit en uppsåtlig och medveten afsikt, så har dock följden blifvit den antydda. Fastän Paulus var en man, som, allt sedan Herren sändt Ananias till honom i Damaskus med hälsningen: "Han är mig ett utkoradt redskap . . . och jag skall visa honom huru mycket han måste lida för mitt namns skull", fick genomgå hela detta lidandesprogram och erfara mera af hvad lifvet har bittrast att bjuda på, än någon annan, näst hans store Herre och Mästare, likväl framhåller och berömmer han sitt ämbete och prästämbetet i allmänhet såsom den skönaste och bästa verksamhet, ja, rent af såsom en afundsvärd sådan. Vi torde förstå, att med uttrycket "biskop" menades i den apostoliska tiden och enligt den nytestamentliga uppfattningen en församlingsledare eller föreståndare och således hvad som ingår i den nutida sköna benämningen "pastor'. Därför, när man antingen nedsätter detta sköna ämbete eller utmålar det i tal och skrift så, att det blir afskräckande, så har man först och främst begått en svår synd mot Herren, vare sig man bär pastors- eller fadersnamn, ty det är han, som instiftat detta heliga ämbete, själf ansett det oumbärligt för honom själf och hela mänskligheten och därför bestämt, att det alltid skall finnas på jorden, och sedan gör man sig skyldig till att motverka honom och hans högsta intressen i missionens och hela den kyrkliga verksamhetens angelägenheter i öfrigt. Och vi torde härutinnan kunna spåra en af de djupast liggande orsakerna till den inom vårt samfund förefintliga prästbristen.

Det är de unga männen inom vår kära Augustana-synod, som jag med dessa ord söker nå. Kära unga vänner, då I bestämmen eder för edert framtida lefnadskall, så glömmen icke att allvarligt öfverväga, huruvida Herren icke vill hafva eder att förbereda eder for detta höga kall. Det ligger hans hjärta nära, och han hindras uti att kunna utföra sin stora världs- och frälsningsplan, om han icke får ett tillräckligt antal af hängifna arbetare. Fält stå mogna till skörd allestädes, men arbetare saknas. I hafven sett hur det går på västerns stora sädesfält, när säden står mogen och icke illräckligt antal skördemän finnas, huru landtmannen därigenom förlorar tusentals dollars; eller då ett större byggnadsföretag skall utföras och endast helt få arbetare äro tillgängliga, huru det icke blott försenas, utan måste t. o. m. afstanna. Herren behöfver eder i sin tjänst, ty det är därför han har utrustat eder så rikligt med både nådens och naturens gåfvor. Han har icke gjort detta ensamt därför, att I skullen kunna sättas i tillfälle att bereda eder en timlig inkomst, utan på det att han skulle få nytta och glädje af eder. Därför har han låtit eder uppväxa som plantor i hans egen örtagård, församlingen, där hafven I fått åtnjuta den ömmaste vård och fostran, och han har fäst stora förhoppningar vid eder. Om han då kallar och manar eder till arbetet i hans vingård och I finnen eder hafva någon gåfva, som han behöfver och som kan användas i hans rikes tjänst, så svaren honom gladt och villigt: "Herre, här är jag; sänd mig." Om denna sak skulle vålla eder oro och villrådighet, så uppenbaren edra hjärtan för eder pastor, och I skolen i honom finna den bäste vännen och rådgifvaren och på samma gång bereda honom genom ett sådant förtroende och samtal en af de lyckligaste stunder i hans lif. Eller om I icke hafven sådana tillfällen eller icke kommen till klarhet, läggen då saken i bön inför Gud och begifven eder till någon af våra kristligt skolor; där skall med tiden allt blifva uppenbart.

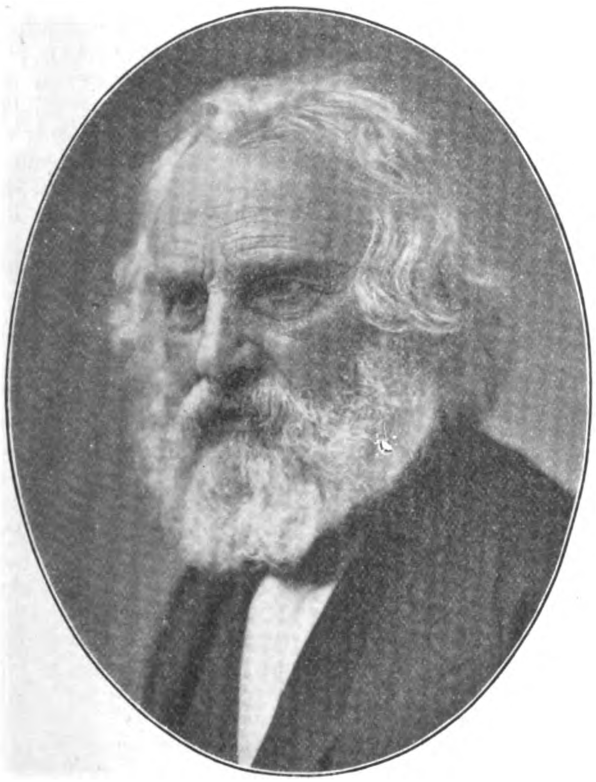
Paulus säger, att den som väljer detta kall, han åstundar en god verksamhet. I denna åstundan ligger sinnelaget och förutsättningen för ämbetet uttryckt. Denna åstundan är verkad af Guds Ande, ty den är icke en som är grundad vare sig i sträfvandet efter ära, penningar, maklighet eller annat, utan uti hvad detta sköna kall är i och för sig och de tusen tillfällen man däruti finner till allt godt, ja, till att frambära både kropps- och själsgåfvor att offras på detta Herrens tacknämliga altare. Icke hvarje lefnadskallelse är god. Söker man ett lefnadskall blott därför, att det förefaller en vid jämförelse såsom inkomstbringande, så blottställer man sig därigenom för oändliga faror och frestelser af allehanda slag, och man får till slut hvarken håg eller lust till det goda i och för sig. Och hvad har man då vunnit för sig och för lifvet, och hvilken grund har man lagt för evigheten? Då är lifvet mer än bortkastadt, det är förfeladt och har varit till skada. Vi förneka visserligen icke, att det finnes andra lefnadskall än prästkallet, som äro både behöfliga, goda och tillåtliga, men högst och mest betydelsefullt är dock det kall, där man offrar sig i den goda verksamheten och det godas tjänst, ty det har afseende på evigheten. Hvarje gärning, som frambringas af kärlek och tro, är en evighetsföreteelse och ett himlabarn, klädt i en jordisk dräkt. Dessa verkligt goda gärningar komma icke blott i åminnelse inför Gud, utan de gå i förväg dit upp, och Gud har bestämt, att vi skola "vandra i dem" och skapat oss därför.

Detta är också en verkligt lycklig kallelse, ty att tjäna Gud är både himmelens och jordens största salighet. Hvad kan vara lyckligare än att få gå hans ärenden till en förtappad och förlorad mänsklighet och bjuda den tillbaka till fadershemmet, eller att vara en "förvaltare af Guds nåds rikedomar". Huru glada äro icke de som få gå någon filantrops ärenden till någon behöfvande och bönfallande människa! Han får visserligen bevittna mycken nöd, sorg och elände, men så får han också stå och se på tacksamheten och glädjen öfver den hjälp han fått framföra i nödens stund. Och är det icke detta prästämbetet gör och är afskildt till att göra? Visserligen har det sina pröfningar och nedslående erfarenheter med sig, ty man kallas att dela "Kristi lidande för församlingen", men där det

skötes af oegennyttig kärlek och i den rätta andan, där har det sina uppmuntringar och rena fröjder som intet annat, och man har allt gemensamt med sin Gud, arbete och lidande, himmel och salighet. Paulus tackade alltid Gud för nåden att få vara en Jesu Kristi tjänare, och aldrig hörde man ett knot öfver hans lott gå öfver hans läppar, och likväl var hans lif ett offerlif i en dubbel bemärkelse. Och till hvilken nytta kan man icke vara i denna tjänst! Hvad skulle t. ex. vårt folk i detta land varit, om vi icke haft våra fromma fäder, som på ett oegennyttigt sätt tjänat Gud och folket? Inga kolonisationsförsök, inga stiftelser af andra slag hade så kunnat hjälpa och tjäna oss som den tjänst vi fått genom detta ämbete. Och nu glesna leden fort. I kära unga, Herren väntar att I skolen intaga de fallna troshjältarnas plats. Låtom honom icke vänta förgäfves på eder.

Hvem kan uttala den härliga lön och vedergällning detta ämbete för med sig? Dess verk är förblifvande här på jorden och skall icke störas af tidens växlingar. Det för frid, lycka och sällhet med sig för detta lifvet och sedan, när Herren själf kommer att utdela nådelönen på den stora vedergällningens dag, och lärarna skola lysa som himmelens ljus och de, som många undervisat till rättfärdighet, såsom stjärnor i evighet" — månne vi då skola ångra, att vi varit med och valt det såsom vårt lefnadskall? Eller när vi komma med jubel inför vår Gud och bära våra kärfvar, månne vi då skola ångra det utsäde vi gjort under tårar?

Kära unga vänner, ställen eder därför med villig och tjänstaktig glädje inför eder Herre och sägen: "Här är jag, sänd mig!"

HENRY WADSWORTH LONGFELLOW.

IN MEMORIAM.

"God sent his singers upon earth
With songs of sadness and of mirth,
That they might touch the hearts of men,
And bring them back to heaven again."

Så sjöng du själf; och du i sanning var
en sådan sångare, vår skaldefar!
Från stoftet såg du upp och sjöng för andra
om all den höghet, sällhet, ädelhet,
som du där såg och, se'n du slutat vandra
härnere, njuta må i evighet!

Och "för det ädla" jämt du strängade
din lyra, känslig för båd' fröjd och ve,
dess ljufva toner njutning ren oss skänkte.
Ja, du förstod att tolka allas bön
och allas känslor; ädelt stort du tänkte,
må dig därför beskäras härlig lön!

Nyss kom en jobspost sägande, att du
ej mer är till, ej mera sjunger nu;
att du gått hädan till den sköna himmel,
som du ock tecknat. Grånad, mätt af år,
du dock fick flytta ifrån världens vimmel,
och på din graf skall fällas mången tår.

* * *

Du sångarkung, som sjöng så ljuft, så skönt,
snart prunkar gräset på din grift så grönt,
och friskt blir minnet af dig såsom gräset.
Här kvad du ständigt! Sångmön följde med
till högre rymder, länge blir dock läset
hvad här hon sjöng och du oss tecknat ned.

Du sjöng naturens, dygdens, fredens lof:
i frid, vänsälle sångare, nu sof
och njut den frid och sällhet du här anat!
Helt säkert längtade du upp till dem,
de som gått före, som dig länge manat,
må nu dig hälsa få: välkommen hem!

Hängdende "på tidens sand" du har
"kvarlämnat fotspår", hvilka för enhvar
till ledning bli, till glädje och till nytta,
ty sant du sade: "Stora andars lif
oss mana uppåt", du allre'n fått flytta
till hemmet där från världens storm och kif.

* * *

Det är väl sant, att dödens kalla hand
din stämma tystat, men ditt fosterland,
"Evangelinas" skald och "Hiawathas"
och "Nattens rösters", gråter vid din bår.
Väl af Europas folk du högt må skattas:
du var, du är, du blir dock särskildt vår.

Farväl, du sångare, som nu gått bort!
Långt var ditt jordalif, dock alltför kort;
men länge minnet af dig här förblifver.
Väl mången skald ännu sin lyra här
må stämma, men som du ej någon skrifver,
vår skaldefar; ty blef du oss så kär.

"O holy trust! O endless sense of rest!
Like the beloved John
To lay his head upon his Saviour's breast,
And thus to journey on!"

—WA—

Minnen och Bilder från Finland.

För Ungdomsvännen af Carl J. Silfversten.

Vid Vasa.

General Bergenstråle fick af konungen uppdrag att landsätta trupper i och omkring staden Vasa i österbotten. Konungens mening var att härmed oroa ryssarna och få dem att uppdela sin styrka. En löjtnant sändes med 50 jämtlänningar till en punkt strax söder om Vasa, medan Bergenstråle med hufvudstyrkan närmade sig staden norrifrån.

Omkring tolf engelska mil norr om Vasa är Kveflax socken belägen på en kort, men bred halfö. Utanför denna ankrade flottan, och Bergenstråle landsteg samt skyndade med sitt manskap söderut mot Vasa, här och där påträffande ryska förposter, som antingen drefvos undan eller togos till fånga. När Bergenstråle kommit omkring två engelska mil öster om staden, sände han kunskapare i förväg. Dessa kommo snart tillbaka och berättade, att den ryska hufvudstyrkan utrymt staden samt kvarlämnat blott tvenne kompanier till dess bevakning. Nu skyndade Bergenstråle i språngmarsch med sitt manskap mot staden i hopp om att vara där innan ryssarna återvände. Men snart visade sig åter en större rysk kolonn, och nu gällde det, hvem som skulle vara först i staden, Bergenstråle vann försprånget härvidlag. Men i staden möttes han af gevärseld från alla fönster, dock kunde intet afskräcka honom, han gick på, och hade snart staden varit i hans händer, om inte ryssarna fått förstärkning. Men denna kom, och en häftig eld uppstod längs gatorna. Ryssarna slogos tappert, och Bergenstråle sårades. Snart tycktes dock ryssarnas motstånd försvagas, de drefvos af svenskarna ut mot Toby i söder, men i detta ögonblick fingo de åter förstärkning. Nu måste Bergenstråle tänka på återtåg, men däremot satte sig löjtnanten von Knorring, som djärft ville kasta sig mot fienden. Bergenstråle lydde och ordnade åter till anfall, men v. Knorring blef sårad, och soldaterna, som dragit sig tillbaka, ville knappast följa Bergenstråle. Han måste retirera till staden, men ryssarna voro ock snart vid stadsporten, och Bergenstråles återtåg var härmed afskuret. Nu var ej annat val än att dö eller gifva sig fången, och Bergenstråle gjorde det senare. Omkring 400 ryssar och svenskar lågo döda eller sårade på gatorna. De hade kämpat med förbittring ifrån gata till gata, ifrån hus till hus. Detta inträffade den 25 juni 1808.

Ryssarna rusade nu in i husen och nedsköto eller genomborrade med bajonetten de värnlösa människorna — ett mycket vanligt ryskt sätt ännu i dag. De ville hämnas blott, och ingen kunde lyfta ett finger, till sitt försvar. Sköflingen fortgick i flera dagar, medan den ryske generalen och den tillsatte guvernören njöto af sin hämnd i fullaste drag. Först den 30 juni lämnade ryssarna staden, och många olyckliga människor, som fallit i deras våld, släpades med och plågades obarmhärtigt.

Den gamla staden Vasa är icke mera till, men en ny stad har uppstått i den gamla stadens närhet, ett nytt släke har uppvuxit, och hos detta lefver minnet af de olyckliga händelserna, som voro förenade med landstigningen vid Vasa.

STADSHUSET I VASA.

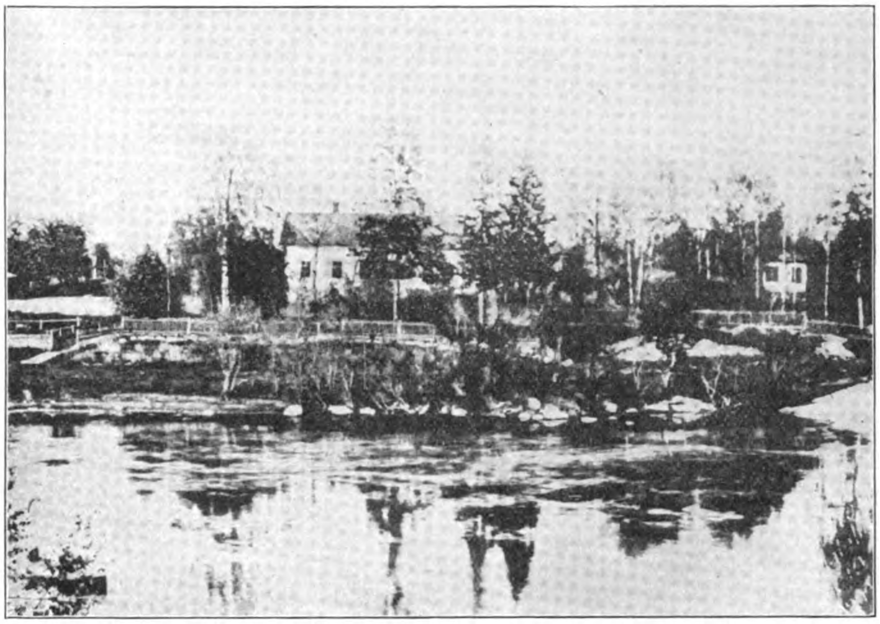
Midsommardagen 1808 vid Nykarleby.

Staden Nykarleby har ock sina minnen från krigets dagar 1898. Här vid Nykarleby var det, som Klingspor kom inom synhåll för fienden, och hade han så när kommit att få vara med om en batalj, om ej Adlercreutz varit med. Men då faran syntes som störst för fältmarskalken, då var Adlercreutz till hands, och åt honom öfverlämnades befälet. Klingspor åter skyndade till sitt högkvarter.

Adlercreutz upptog striden med ryssarna, dref dem öfver bron, hvilken dessa sedan brände bakom sig. Von Döbeln, som skulle på en omväg kringgå ryssarna, kom olyckligtvis för sent, annars hade den ryska styrkan med sin befälhafvare säkert blifvit tagen till fånga. Då von Döbeln kom med sina björneborgare, voro ryssarna på västra stranden af älfven, och von Döbeln

sprang med full fart i vattnet i fiendens åsyn och var nära att drunkna. I båtar lyckades det de tappra björneborgarna att komma öfver ån, och nu drefvos ryssarna flera mil söderut. Ryssarna förlorade 80 man i döda och sårade. Denna händelse inträffade midsommardagen 1808.

Bron öfver älfven har länge varit iståndsatt. Vid dess östra ända står ännu det hus, hvari von Döbeln låg sjuk före slaget vid Jutas. Här var det som herr prosten och doktorn besökte den febertärde krigaren, och Nykarlebyborna äro icke litet stolta öfver minnen, som äro förknippade med händelserna i och omkring deras "Nordens Betlehem", stadens smeknamn.

TOPELII HEM. NY KARLEBY. KUDDNÄS.

Vid Jutas.

Krigshändelserna hade undergått olika skiften, och de finska krigarna hade fått vara med om både segrar och nederlag mellan striden vid Nykarleby och von Döbelns seger öfver ryssarna vid Jutas den 13 september 1808. — Jutas är en by strax söder om Nykarleby och har uppkallats efter en dansk godsägare, hvadan namnet icke bör vara det fennomanska "Juutas".—Till denna by hade ryssarna kommit och voro färdiga att kringränna hufvuddelen af den finska hären, som nu stod under Adlercreutz' befäl längre i sydväst. Döbeln låg för tillfället sjuk i feber, och då han hörde, att någon till och med vore benägen att dagtinga med fienden, lämnade han sin säng och gaf sig ut midt i natten att uppsöka sina tappra björneborgare. Med dessa skyndade han till Jutas och ordnade till anfall. Men på grund af sin sjukdom måste han åter skynda till Nykarleby och för en stund intaga sängen. Lång blef icke hans hvila, ty själf säger han: "Jag måste upp, om jag i grafven låg", ty "Vid Jutas hade skotten tystnat alla, sen döden gjort där re'n sin första skörd". Nu väntar man på von Döbeln, som också snart är där igen. Sedan han mönstrat sina trupper, som mycket glesnat, gifver han befallning till anfall. "Längs linjen höres snart ett jubel skalla: Framåt, framåt till seger eller död." Och segern tillhör snart von Döbelns trupper, ty "innan kvällen hann sin skugga sända, var ryska styrkan kastad öfverända och räddad Adlercreutz och fri hans färd".

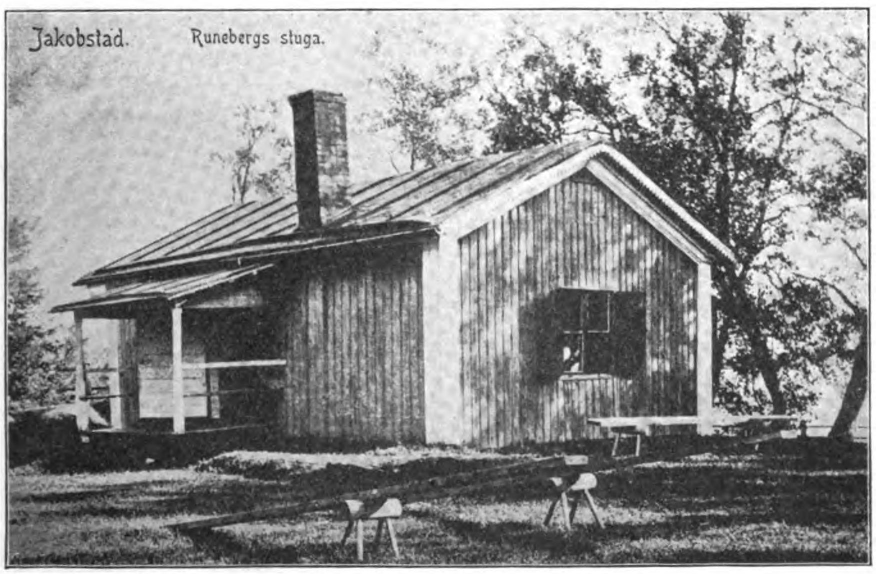
Det finska folket har upprest en minnesvård af sten på den plats, där Döbelns trupper stodo. Vården bär von Döbelns bild, och under denna, på sockeln, läses följande vers på svenska och finska:

"O fosterland, hvem spanar dina öden?
Förborgadt är, om lyckan eller nöden
en gång skall röjas i din framtids drag;
men hur du jublar då, men hur du klagar,
skall ständigt dock bland dina skönsta dagar
du minnas denna, minnas Döbelns dag."

Bakom vården läses: "Af fosterlandet till de fallnes minne. Björneborgarne, Gyllenbögels frikorps."

Ett hundra år är det nu, sedan krigets åskor här rullade fram genom skog och dal invid Jutas. De tappre hafva sofvit länge från sina bedrifter, men fosterlandet skänker sin vördnad åt sina hjältemodiga fäders minne. Nu skänka ock ängarna sina blommor åt de fallnes grafvar, och skogen omkring dalen, där slaget stod, susar sin hemlandssång till de segrandes ära.

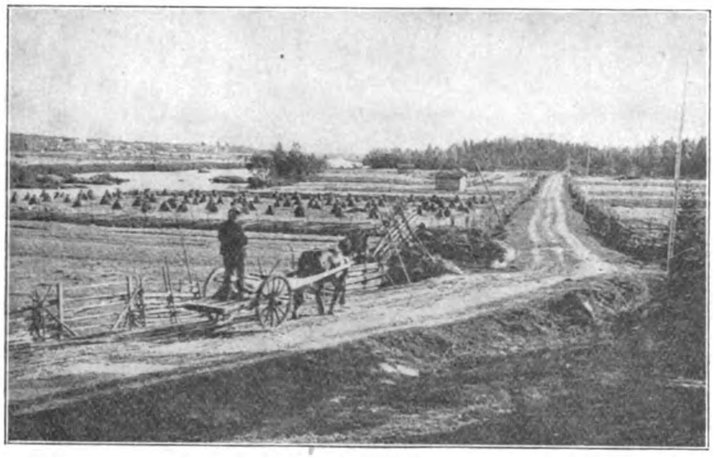
"Jag stod på kampens kulle. Allt var lugnt,
där vreden rasat förr, nu rådde friden:
man stred ej mer, man sof där djupt och tungt,
man sof en sömn, som mer ej störs i tiden."

JAKOBSTAD. RUNEBERGS STUGA.

Vid Oravais.

Klingspor, som hade fått den oväntade befallningen att "jaga fienden ur landet", hade i sitt hjärtas ängslan lämnat hela befälet åt Adlercreutz.

SLAGFÄLTET VID JUTAS.

Denne stod nu i en stark ställning vid en höjd söder om Oravais kyrka. Hären utgjorde nu omkring 5.000 man, hälften svenskar, och dessutom hade man 17 kanoner. Mot honom hade den ryske befälhafvaren Kamenski öfver 7,000 man och 20 kanoner. Den tappre Kulneff började leken med att jaga den förenade svensk-finska hårens förposter tillbaka. Men Adlercreutz lät sina samlade skaror rycka fram, och ryssarna började allt mer och mer gifva vika. Då beslöt Adlercreutz att såsom vid Siikajoki genombryta den spridda ryska härens center. Han öfvergaf sin fasta ställning på höjden och slog sig segrande genom fiendens leder. Men plötsligt mötte han ryska eftertrupper, och nu blef han anfallen från båda sidorna; hans leder sprängdes, upplöstes och trängdes till höger åt skogen, till vänster i hafvet, allt under envist motstånd. Man kämpade till kvällens inbrott, men då voro den svensk-finska härens krafter brutna, och ryssarna behöllo slagfältet. Med spillrorna af sin här kom Adlercreutz till Nykarleby. På fältet lågo nära tre tusen sårade och döda, bland hvilka funnos öfver ett tusen svenskar och finnar, vittnande om båda de stridande härarnas mod och dödsförakt. Bland de fallna var ock Wilhelm von Schwerin, som under striden manligt skött sina kanoner.

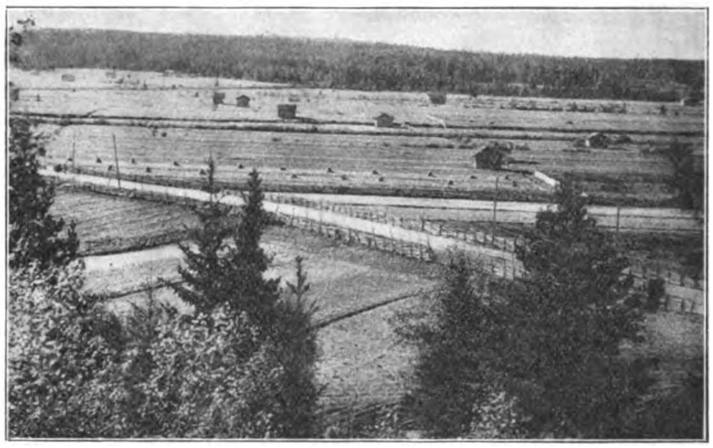
Med striden vid Oravais var Finlands öde beseglad. Dock har den vunnit en plats för alltid i Finlands och Sveriges historia, ty nu upplöstes det band, som i 650 år varit knutet mellan Finland och Sverige. Väl sörjde Svea öfver hvad hon förlorat, men Suomi, kosackens röfvade brud, var otröstlig. Hoppets fackla, som brunnit i Suomis bröst, slocknade mer och mer. Det var höst i naturen, höst var det ock uti finnarnas hjärtan, ja, en höstnatt, hvars mörker knappast än har skingrats. Ifrån ryskt håll kan ej sådant mörker skingras, och Finlands folk står än i dag liksom frågande: Hvad blir det nästa? då det vänder blicken mot Ryssland.

DÖBELN-MONUMENTET VID JUTAS.

De tappra skarorna hade dock kämpat med hjältemod på Oravais' fält; tappert hade de kämpat på hvarje fält, där en drabbning ägt rum. Ingen kan säga om de skaror, som stodo till Finlands försvar, att de saknat mod. Det fattades aldrig mod hos dessa skaror, icke ens då hoppet sveks genom förräderi, icke ens då gifna löften om undsättning brötos, icke ens då skarorna fingo lida genom köld och hungersnöd. Men de ägde mer än mod, de ägde fosterlandskärlek. Och därför kunde ock Runeberg säga: "Jag såg en här, som kunde allt, blott ej sin ära svika". Men för oss efterkommande är det lämnadt att fråga: "Hur kunde, arma fosterland, du dock så älskadt vara?"

På en kulle strax söder om Oravais kyrka, där striden stod, har upprests ett högt monument af huggen granit. På detta läsas öfverst orden: "Helgadt åt minnet af krigare fallne på Oravais fält den 14 september 1808", samt längre ned:

SLAGFÄLTET VID ORAVAIS.

"Fallne för plikt och för fosterland
kämparne hvila från blodig strid,
men bragdernas minne lefver
älskadt, välsignadt till evig tid."

Jag dröjer en stund på kampens kulle invid minnesvården. Där striden stått förut stått på det vida fältet, bärgas nu nu de mognade skördarna. Nu är här frid och lugn, men jag tänker på dagen, då stormen drog fram öfver fältet och bärgade dödens skörd på de bördiga tegarna. Jag tänker på min farfars far, som varit med år åttioåtta re'n och tänkte sig få sluta sina dagar på det torp, som Finland gifvit honom, men som här fick sitt banesår och fann sin graf. Hur gärna hade jag icke velat finna den för att gifva honom en blomma på hans graf och ett tack till hans minne.

Här såväl som på andra fält firar fosterlandet fester till kämparnas minne. Ty:

"Det tackar dem för detta trogna mod,
som än vid polens is ej slöt att brinna,
det tackar dem för allt det ädla blod,
de för dess framtids räddning låtit rinna,
att genom dem dess lösen kan förbli:
Än kommer dag, än är ej allt förbi."

ORAVAIS. PLATSEN FÖR SCHWERIUS KANONER.

MONUMENTET VID ORAVAIS.

MIN HEMBYGD.

(Sommaren 1908.)

Min hembygd uti norden
nu ser jag dig igen,
din klara fjärd jag hälsar
och stränderna kring den.
Jag hälsar dina sjöar
och dina vackra öar
och tusenden af fåglar,
jag såg så längesen.

I skogen hör jag furornas
och granarnas musik,
och trastens sång i lunden
den är ju än sig lik,
och ärlan uppå renen
och sparfven uppå grenen
och göken uti rönnen
invid den lugna vik.

Blåklockorna på ängen
de tjusa ögat så.
Där gunga sig för vinden
violerna de små.
Hvad doft på vindens fläktar
af väpplings ljufva näktar;
den blida julikvällen
hur skönt till ängen gå!

Hur skönt, hur skönt i norden
uti mitt fosterland,
hur kunde jag förgäta
min kära hembygds strand,
och böljans lek kring hällen
den ljusa sommarkvällen,
och ängens blomsterslöja
i sommarsolens brand!

CARL J. SILFVERSTEN.

Predikan pr telefon for lomhörda.

Efter restaureringen har den gamla ärevördiga Storkyrkan i Stockholm på sätt och vis blifvit Sveriges modernaste kyrka. Den är, såsom komminister Kiellman-Göranson vid ett samtal uttryckte sig, Sveriges, ja kanske världens mest elektriska kyrka. Elektriciteten har där användning på icke mindre än sex olika sätt, nämligen för belysningen, för ventilationen, för sopningen, hvilket sker medelst elektriska dammsugare, för orgelverkets drifvande, för klockringning samt för predikan medelst telefon för lomhörda.

Det senare är en speciell nyhet. I Kristine kyrka i Falun lär man ha inrättat hörlurar för lomhörda, men i Stockholms storkyrka äro hörlurarna kombinerade med elektriska ledningar från en större mikrofon vid predikstolen. Betlehems-kyrkan i Göteborg har också praktiserat telefonsystemet, men på annat sätt, i det att det framför allt gällt att sätta de i hemmen kvarvarande i tillfälle att äfven höra predikan.

I Storkyrkan är strax bakom predikstolen 10 bänkplatser reserverade för lomhörda. Vid hvarje bänkplats hänger en liten lur i en hake. Då predikan börjar, klargöres det i predikstolen anbringade elektriska batteriet, och hvarje predikantens ord uppfångas af den under honom befintliga, för åhörarna osynliga mikrofonen, hvilken kraftigt fortsprider ljudet. De lomhörda kunna uppfatta hvarje ord af predikan lika tydligt, som om någon starkt talat tätt invid deras öron.

Anordningen har hälsats med stor tillfredsställelse af dem, som lida af detta lyte, och de för lomhörda reserverade bänkplatserna äro i regeln alltid anlitade. En gumma, som ej på 15 år hört en predikan, blef öfverförtjust att nu ändtligen bli i tillfälle att höra den lika bra, som när hennes hörselorgan gjorde full tjänst.

UNGDOMSVÄNNEN har sig ej bekant, om det i Amerika finns någon dylik "inrättning" ännu, men är böjd att tro det Sverige här såsom i så många andra fall är föregångaren.

En alvarsaga.

Af Hugo Öberg.

Augustisolen brände redan markerna, fast det var tidigt på morgonen och det drog litet från hafskusten.

Hedarnas ande hade sträckt ut sig i hela sin längd intill en af de långa stengärdesgårdar, som ruta upp alvaret* söderpå. Som han låg där i den alltmer krympande skuggan från vasten, så hade han en förvillande likhet med omgifningen och var svår att urskilja för ett ovant öga. Bålen såg mest ut som en stor, oval gråbummel, djupt nedsjunken i torfven, hufvudet liknade en solbränd tufva med en krans af blekgula stjärntistlar kring hjässan och ett skägg som en kryp-en nedåt bröstet. Benen hade han skrefvat ut med under de riktiga enbuskarna, som stodo styfva och karska i solgasset längre ut från skuggan vid vastens låga räcka. Men hans skor kunde man se, där han tydligt i vresigt trötthetshumör sparkat af dem, innan han vräkte sig. Det var ett par stora utplattade dykartofflor med petrifikater i de tjocka sulorna, gamla minnen från de tider, när han lefde amfibielif och hafsvattnet ibland gick honom öfver hufvudet.

Nu sof han lugnt i värmen, och hans andedräkt flödade som en genomskinlig ånga öfver de vida markerna. I hans tofviga, gulgröna hår stod en vipa på lätta ben och pillade efter småkryp, och emellanåt riste han nästan omärkligt det strida skägget, som var alldeles fullt af oroande fästingar.

Plötsligt spratt han till så häftigt, att vipan i hans hår for upp med ett skri. En rödbent tolk, som bugande och kippande suttit på vasten, stack i väg som en raket och slog alarm, så det ekade öfver hafsstranden. Fåren borta i andra ändan af hagen svarade med ett samfälldt bräkande, och några ystra hästar voltade åstad så det dånade i torfmarken.

"Hvad nu, hvad står på?" skrek hedarnas ande yrvaken och reste litet på hufvudet, men gitte inte stiga upp, varm och slö som han var.

Först stirrade han bländad upp i den blå rymden öfver sig, men när han vred på nacken, så fick han se en skepnad som en hvit sky sväfva fram öfver enbuskarna. Den kom rätt på honom och sade med en underbart klar silfverstämma:

"Jag är gossens goda ande, och hör nu noga på hvad jag har att bjuda dig, hedarnas ande!"

Hedanden riste förtrytsamt sitt stora enbuskskägg, och hans röst knarrade med en skrattmåses hånande läte:

"Jag tar inte emot order från någon annan än Hoburgsgubben. Och om det, som jag kan förstå, är fråga om den där pojken, som nu sedan sex år hvarje sommar går omkring här på mina marker och dödar, så lär han vara besatt utaf allt annat än goda andar, det ynglet."

Silfverstämman klang igen:

"Det är sant, sedan sex år går gossen omkring här och dödar. Men i dag är det på det sjunde året, som är förändringens år, och jag har i natt kvalt honom med grubbel. När han nu om en stund kommer på heden för första gången i år, så är han tveksam och olustig, och eldvapnet tynger honom. Det blir din sak att ställa så till, att han får sin ondska klar för sig och upphör med dödandet."

Hedarnas ande hväste som en trampad huggorm i solsteket.

"Nå, hvad dödandet beträffar, så ska det nog bli slut på det. Hoburgsgubben har svurit hans undergång, sedan han förra året klättrade upp till hans borg och sköt på svalfalkarnas bo under takåsen. Redan då höll det på att gå illa för honom, och gubben kan ännu i denna stund inte begripa, att inte pojken föll ner och slog ihjäl sig. Och året förut, när vi hade lagt svärtorna utanför brohufvet för att narra ut honom i stormbyn, var det lika nära. Byn låg på från land, och båten dref utåt hafsgattet, men fastnade på stenarna i yttersta refvet, så att han kunde krafla sig i land halfdränkt. Ett stenkast längre utanför udden, och det fratet hade gått till hafs i sitt nötskal! Jo, han är hård, den där valpen. En vecka senare, när han klef öfver vasten här, petade jag litet i muren, så stenarna ramlade om hans knäskålar och eldröret smällde af alldeles under hakan på honom. Då blef han i alla fall rädd, så att benpiporna skälfde i stöfvelskaften!.... Men jag begriper inte hvarför jag bryr mig om att resonera med dig, ditt töcken? Dunsta af, känner du inte hur hedarnas sol bränner?"

Den ljusa skepnaden hade stått liksom bortvänd och lyssnat åt fjärran, medan hedarnas ande talade.

Nu ljöd dess klara röst:

"Där kommer han!"

Hedarnas ande gaf till en viphvissling i öfverraskningen och vände sig ett kvarts hvarf på armbågen för att kika genom ett hål i vasten.

"Ja, minsann, är den lymmeln inte där igen!" flåsade han till, så flera fästingar lossnade ur skäggbusken. I häftigheten kom han åt en sten, som satt osäkert i vasten och länge varit nära att lossna. Nu rasade ett par alnar af muren med ett förfärligt rammel, tolkarna gåfvo hals, viporna yrde omkring, råkorna i närmaste hage höjde sig som ett kraxande moln, får och hästar rände i väg som galningar.

Hedarnas ande hade fått några bumlar i hufvet och skrek som en hare i örnklor.

"Där fick du igen för att du ville gossen ondt!" sade skepnaden.

"Åh hut!" hväste hedanden och vände sig mot den ljuse. Men i detsamma stelnade han till och låg orörlig som marken.

Töckenskepnaden hade tagit tydligare form och liknade nu en människa, fast med ett förklaradt skimmer omkring sig. Den lyfte en hand och talade:

"Hedarnas ande! Du står under det stora tecknets vilja. Detta tecken!"

Skepnaden slog ett kors framför sig och fortsatte:

"Du har nu fått den lösen, under hvilken självfva Hoburgskungen måste böja sin gamla styfva nacke. Lyd därför! Gossen där är ingen vanlig gosse. Han är född under det stora lidandets tecken, och han skall lida mångfaldt hvad han låter andra lida. Men nu skall han väckas, och det blir din sak, som jag sade. Hedarrnas och strändernas väsen lyda dig, styr dem i gossens väg och låt honom få se hvad andra gossar icke se. Du behöfver blott göra hvad du känner att jag vill. Nu går jag till honom och följer hans steg."

Skepnaden slog åter ett kors framför sig och försvann som en dunst i den böljande andedräkt, som flödade ur bröstet på hedarnas ande, där han låg på ryggen och flämtade i solgasset.

* * *

* Äfven Gotland har som bekant sitt "alvar".

"Att de lefver så?" undrade gossen, där han gick fram öfver tufmarken med hedens hela fågelvärld i fullt uppror omkring sig, redan innan han ens tänkt lossa ett skott. "Har någon varit före mig här och skrämt dem?"

Vipor och rödbenor dröjde ej med uppfloget tills de voro inom skotthåll, utan lyfte i god tid och sällade sig till det stora fågelmoln, som likt en myggdans stod öfver den aflägsna stranden.

När han kom ditåt, höjde fågelmolnet sig med ens rätt upp i luften under ett bedöfvande larm. Det täta, dunkla molnet genomblixtrades oupphörligt af silfvertärnornas studsande och tvära luftsprång, där de sköto ned för att skräna sitt hat i öronen på inkräktaren och hugga åt honom med sina lancettnäbbar.

Men under det att hedens och strandens fåglar så underligt flydde, utan att vara påskjutna, märkte gossen förvånad att en ejderflock, eller hvad det nu var, styrde rätt in mot land från djupvattnet. Fåglarna summo så att det forsade om de feta brösten och gingo upp på flatstenarna i tångskoningen vid närmaste udden. Där ställde de upp sig och sträckte på halsarna med de breda näbbarna, alla riktade åt det håll, hvarifrån gossen med bössan nalkades. Han kände sig utpekad och hukade sig ned på en gång skamsen och lysten. Så började han krypa som en mask ned mot stranden.

Det blef mödosamt, solen brände honom i nacken, enar och stenar refvo sönder hans händer, jaktväskan var obekväm och bössan farlig att sköta bland markens alla försåt. Hagens får följde i samlad trupp med dallrande mular och pinglande svansar, deras utmanande bräkanden blandades med vipornas entoniga klagan, tolkarnas gälla alarmskrik, skrattmåsarnas hesa gurglanden och tärnornas ilskna fräsande till en kör af förbannelser.

Gossen hötte med ena stöfvelklacken åt alla dessa sammansvurna, där han låg och hasade sig fram öfver den ångande jorden. Han hade aldrig förr känt sig så hatad och hisnade nästan af en underlig rädsla. Han hörde en röst inom sig, dof som ur djupa schakt:

"Så som dessa djur nu hata dig, skola en gång människor hata dig. Vänd om, du är inte skapt till att döda!"

Några ögonblick blef han liggande med bultande tinningar, så kröp han vidare.

Nu borde jag snart vara i håll? undrade han och reste försiktigt hufvudet öfver en tufva. Men han hukade sig häpen ned igen, ty han fann att han kommit alldeles inpå de stora fåglarna på strandhällarna.

Jag reser mig plötsligt och skjuter midt i högen, tänkte han och spände alla muskler för att springa upp i ställning. Men just som han skulle till, så ramlade en sten borta i närmsta vast, och ett vrål som en ilsken tjurs rungade genom luften.

Han slaknade af och vred hufvudet för att titta. Mjölhattens arga tjur, som bröt igenom gärdegården?

Nej, ingen tjur syntes till, men en strandskata kom sträckande från det misstänkta hållet, stötande ursinniga skräcksignaler i sin långa röda näbblur. Aldrig hade han hört en strandskata skrika så skärande, det lät riktigt spöklikt. Och det där tjurvrålet som inte var något? Konstigt i dag på heden!

Nu sprang han upp och kastade bössan till axeln. Men hällarna framför voro tomma, och långt ute på djupvattnet lågo de stora dykänderna och gungade i svallet. Lu-ra-ad! knarrade en brunhufvad mås och gjorde en lof inåt heden så högt uppe, att den var utom håll.

Hvad hade fågelmolnet blifvit af? Som bortblåst i ett tag.... Nå därute syntes i alla fall de outtröttliga tärnorna dyka mot vågkammarna. Men hvad var det de höggo efter? Någon mörk fågel, som strök fram tätt öfver vattnet snedt in mot land! Nu kom den åt hans håll!

Han kastade sig ned på ett knä och höll geväret färdigt. Ahå, en af Hoburgsfalkarna kanske! Och den hade en tärna i klorna. Nu styrde den rätt på honom och hela svepet af skränande och huggande tärnor efter. Nej, den kom för nära och för lågt, han måste släppa den ett stycke ifrån sig för att kunna sikta.... Så, nu.... klick! Andra pipan. Klick!.... Ack så illa, nu drog den in öfver alvaret och sänkte sig i enbuskarna. Efter!.... Där var det visst! Nya knallhattar på först.... Framåt i samma linje!... Där måste det vara, just i den buskplätten.... Färdigt gevär, nu lyfter den.... Det var märkvärdigt, ingen falk! Och ingen annan fågel heller, så långt blicken når. Heden alldeles som utdöd på en gång!

Där stod han och stirrade, het och snopen. Men hvad var det? Ett fågelöga, som såg på honom ur busken där! En vipunge, troligen utom sig af förfäran. Men hvarför sprang den inte undan?

Med ett blixtsnabbt grepp hade han det lilla djuret i händerna, men släppte det strax af vämjelse. Det var alldeles fullsatt af sugande och uppsvällda fästingar, som gått så illa åt det, att det inte orkade röra sig längre, utan blef liggande där han släppt det, blodigt och ätet.

Gossen hörde åter en röst inom sig, nu alldeles klar:

"Hit blefvo dina steg ledda för att du skulle få se naturens lidande. Öka inte detta lidande med att gå omkring och stympa och döda. Vänd nu om hem och tag det stackars djuret med. Kanske det ännu kan räddas genom dina omsorger.

Men han lyfte sin grofva stöfvelklack öfver den hjälplösa fågelns hufvud och krossade det i ett tag till en massa.

"Hvart tog lifvet vägen?" mumlade han rysande. "Att det inte sprack ut som en rök ur djurets skalle, när jag trampade till! Hvart tog det vägen?"

Olustig gick han ned till stranden igen. Men den klara rösten inom honom talade. "Djuret kunde nog ha räddats, om du bara velat försöka. Du är en ond varelse, och du skall få göra tung bot en gång."

Nere vid stranden sköto två tärnor ned på honom så våldsamt, att han började frukta för sina ögon, som de tycktes måtta åt. Han slog omkring sig med bössan, men de djärfva djuren läto ej schasa bort sig, utan förnyade sina anfall. Då blef han ond, sprang ett stycke undan dem och sköt först den ena och sedan den andra ned i marken. De voro blott vingskjutna, och han måste gå fram och döda dem.

Medan han höll dem om strupen, en i hvardera handen, hörde han åter den klara rösten inom sig:

"Dessa modiga djur ha blott sökt försvara någon unge i närheten, och du har af ilska stympat dem. Så som du nu håller dina grymma tummar på deras strupar, skall ödet en gång klämma dig, vingskjuten, om halsen med sina järnfingrar, och din fasa skall vara gränslös. I de ögonblicken kommer du att minnas dessa stympade tärnors dödsångest.

Han ryste och släppte fåglarna, som döda föllo till marken. Så gick han pinad vidare, och hela naturen tycktes honom ha mistat sin glans.

Hela dagen ströfvade han utmed stränderna och gjorde afstickare inåt hedarna. Men allt lefvande tycktes undvika honom, och ingen lust kände han heller att döda. Han irrade blott omkring som en osalig.

Mot aftonen kom han till lotsarnas udde med det stora valnötsträdet. Där stod åter ett fågelmoln öfver något som låg i vågskvalpet. En skrattmås svängde emot honom, när han nalkades för att se hvad det var. Då fågeln kom rätt öfver honom, skrattade den till, och ur dess gap föll något rakt i gossens uppåtvända ansikte. Han ryckte till och tvärstannade. Det var en stor, gul, oljig likmask, som måsen

släppt i hans ansikte. Nu låg den där på marken och sprattlade. Åter ryste han. Sammanhanget förstod han väl: därnere i vågsvallet låg ett sälkadaver, fullt af mask, och därför stod fågelmolnet öfver stranden.

Han gick förbi, utan att se närmare efter, och kom till valnötsträdet. Där satte han sig, äcklig till mods, och funderade. Om en stund hörde han som ur det lummiga trädets sus åter den klara rösten:

"Kommer du ihåg, när du dref i land på refvet här midt utanför? Det kunde likaväl ha varit du, som legat där nu sälen ligger och kokar, full af mask."

"Jag tror jag slutar med det här skjutandet", sade gossen om en stund. "Det är inte roligt längre, jag har visst vuxit ifrån det."

Så reste han sig och gick hem öfver alvaret, som låg tyst och öde i skymningen.

Eolsharpan.

Efter en gammal sägen. För Ungdomsvännen af Ellen Carlen.

Af sommarkvällens skymningsflor omsluten
en fader med sin lilla dotter satt
vid insjöns strand, af månens sken beljuten.
Så trollsk den glindrade i sommarnatt.

Och fadern täljde dottern mången sägen
om älfvor, vättar och om näckens sång,
om gamle tomten, som så god och trägen
för hemmets välfärd vakar natten lång.

Hans dotter lyss, ty sagans eld förtjusar.
Då störes plötsligt nattens lugna ro
utaf en ton, som hemsk i rymden brusar,
vildt skärande som ulfvens tjut på mo.

Det lät, som om all jordens sorg och smärta
i denna enda ton sitt uttryck fått.
Och fadern tryckte dottern till sitt hjärta,
hans öga utaf sorgens tår var vått.

Ännu en ton igenom rymden brusar,
dock, hvilken skillnad mellan dessa två.
Så mild, så ljuf lik aftonvind den susar
och upp mot skyn dess vågor höras gå.

Liksom en änglasång den känslan smeker,
så full af harmoni, så rik, så skön.
Liksom då vårens vind i björken leker,
ja, liksom näktergalens aftonbön.

Man kunde tänka jordens alla fröjder
i denna enda ton sitt uttryck fått.
Och barnet ser med fröjd mot himlens höjder,
men faderns öga var af glädje vått.

Mitt barn, jag sagan tälja vill, han säger,
om dessa båda toner du nyss hört,
en saga, som dock mycken sanning äger,
och hvilken månget hjärta hårdt har rört.

* * *

Emellan himlens hvalf och jordens dalar
gå strängar, som vårt öga ej kan se,
med dem vi bundits fast, så sägnen talar,
då strängen slits, blir lycka eller ve.

Om den vid jorden slits, på lätta vingar
och löst från alla jordens kval,
en mänskosjäl till himlens hvalf sig svingar
och räknas snart i frälsta skarans tal.

Då hörs i rymden toner underbara,
för höga och för ljufva att förstå,
då blir där fröjd bland himlens änglaskara,
så härligt klinga deras sånger då.

Men om från himlens hvalf den slites åter,
att fatta kvalens vidd vi ej förmå,
full af förtviflan änglaskaran gråter,
ej mera klinga deras sånger då.

Då hörs från själen, som i mörkret hamnar,
ett rop om nåd, men ack, tyvärr för sent,
ty döden obevekligt offret famnar,
då strängen slits, all bättring är förment.

* * *

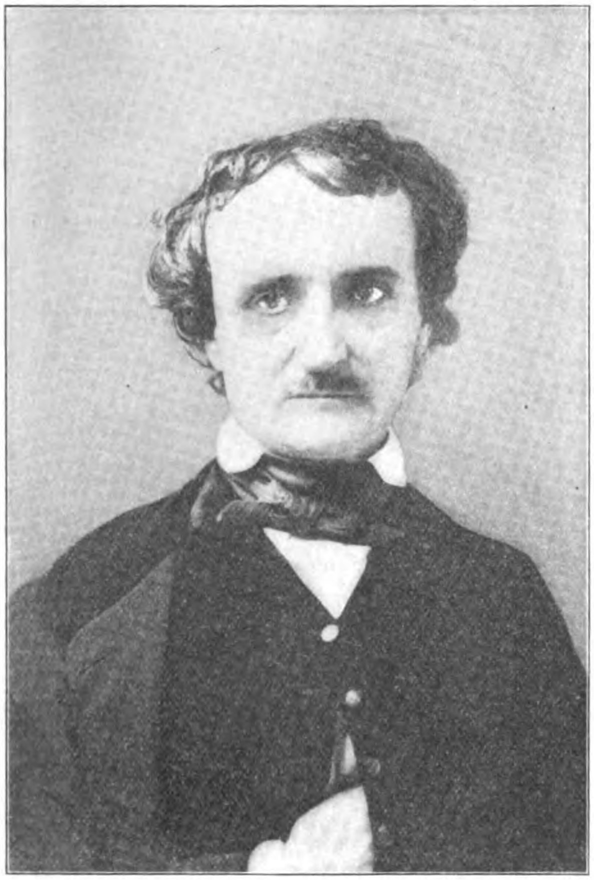
Mitt barn, förglöm ej Eolsharpans saga,
men håll den städse i ditt hjärta kär!
Och må du därifrån den lärdom taga,
att hastigt sliten lefnadstråden är.

Edgar Allen Poe.

Till hundraårsdagen af hans födelse den 19 januari 1809.

Den som njutit af Dickens' blodiga satir i "Martin Chuzzlewit" har fått en färgstark och obarmhärtigt karrikerad bild af det amerikanska samhället under det sista århundradets tidigare decennier. I förvrängningen och öfverdriften ligger emellertid gömd den sanning, som alltid utgör kärnan i en god karrikatyr: det slående klarläggandet af det *väsen*, som bor i de förvridna formerna. Skillnaden mellan Nordamerika nu och då är enorm. Amerika är nu ett kulturland, i vissa afseenden det främsta i världen. Vid tiden för Dickens' skildring var den unga nationen som bäst i färd med att växa samman till en verklig enhet. Dess bästa kraft togs under denna epok af stark materiell utveckling och tillväxt i anspråk för att skaffa nya lifsbetingelser, särskildt genom uppodling af oerhörda jordsträckor, och ehuru i synnerhet i de östra staterna kulturintresse långt ifrån saknades, var den stora allmänhetens genomsnittsbildning låg.

Det är mot bakgrunden af dessa förhållanden man måste se Edgar Poes diktarbana för att förstå hur den för en man af hans sällsamma snille kunnat i fråga om de rent yttre lefnadsvillkoren blifva en sannskyldig via dolorosa. De amerikanska författarna i allmänhet hade under denna tid en hård kamp för tillvaron, ej minst i följd af konkurrensen

EDGAR ALLAN POE.

med den engelska litteraturen, som icke åtnjöt rättsskydd på andra sidan Atlanten och därför af förläggarna utan kostnad aftrycktes efter behag. Endast de mest populära författarna kunde lefva af sin produktion. Man beröres på en gång tragiskt och komiskt, då man läser de bref, i hvilka Poes vänner och gynnare uppmana honom att skrifva "populärt". En af dem, den intelligente och framstående skriftställaren John Kennedy, som i viss mån kan sägas ha äran af att ha "upptäckt" Poe, råder honom att slå sig på fabrikation of — farser och vådeviller efter franskt mönster! Om dessa välmenta råd hade följts, är det möjligt, att Poe funnit det betydligt lättare att, som han själf uttrycker det, mynta ut sin hjärna i silfver. Men konsten var för honom något annat än ett handtverk; den var ett djupt, ofta ett fruktansvärdt allvar.

Andra orsaker, delvis af honom själf förvållade, stötte ock till, hvilka bidrogo till att fördystra hans lif och göra honom främmande för sin omgifning.

Så blir den yttre verklighet, hvari han lefver, för Poe så kall och frånstötande, under långa perioder af hans lif så tröstlös, att den nödvändigt drifver honom att söka glömska i den verklighet han bär inom sig. Förenade skapa dessa två faktorer hans öde och hans diktning. I en lyckligare omgifning skulle detta sönderslitna hjärta, denna ensamma hjärnas bikt ha förlorat mycket af styrkan och äktheten i sitt patos, äfven om Edgar Poe tillhör de obotliga, hvilka blott i ängder, som blomma bortom lifvets gränser, finna det vatten, som släcker deras törst —

> "a water that flows
> with a lullaby sound
> from a spring but at very few
> feet under ground."

Hur enastående och originella i sin art såväl hans dikter som hans noveller äro, stå de likväl mindre utan förebilder än man skulle förmoda efter att blott ha läst t. ex. Poes ytterst skarpa kritik af Longfellow, som han rent ut beskyller för plagiat äfven i fall, där det ej kan vara tal om efterbildning af annan art än den Poe själf tillåtit sig. Låt sedan vara, att hvarannan sida i Longfellows dikter smakar efterklang eller plagiat af något som man läst, fast man inte alltid minns hvar. Poe är först och främst tydligt påverkad af Coleridge. Denne använder med förkärlek den svagt varierande upprepning, som blef ett af Poes käraste och mest suggestiva poetiska verkningsmedel. Vidare kunna Tennyson, Byron och Moore nämnas bland de förnämsta af de engelska skalder, hos hvilka han gått i skola. Hvad novellerna beträffar påverkas de kanske främst af tysk romantik, men äfven af Bulwer, de groteska historierna i Blackwoods Magazine, Defoe och andra.* Tennyson och Moore röjas tämligen klart som källfloder till några af dikterna, dock egentligen blott de mindre betydande. Shelley andas i en sådan dikt som *To Helen* (I saw thee once....). *For Annie* erinrar ej så litet i formen om Hoods *Bridge of Sighs* — som Poe mycket beundrade — ehuru den snarlika tekniken här drifvits till ännu mera vidunderligt mästerskap. *The Bells* saknar ej sidostycken inom den samtida romantiska diktningen, och den världsberömda *The Raven* är säkert icke i alla detaljer byggd på sin mästares ingifvelse, något som Ingram och äfven andra ledt i bevis; Poes egen bekanta skildring af dess tillkomst måste tagas med mycken försiktighet, såsom Ola Hansson närmare påvisat i en intressant uppsats.**

Men därför äro ej Poes verk mindre originella, lika litet som Byrons skildring af skeppsbrottet i "Don Juan" blir mindre originell, därför att handlingen byggts på ett domstolsreferat ur en tidning. Som en helhet bilda dessa verk dock en värld, som är något absolut *för sig*, icke liknande något annat, en värld af hallucinationer, där det overkliga, det ogripbara, det som icke finnes blir förfärande verkligt och lefvande och stiger upp ur mörkret i tusen oväntade skepnader, som äga en feberdröms intensitet. Om *Ligeia*, som Poe själf satte konstnärligt högst af sina *short stories*, säger han själf, att den inspirerats af en dröm. Den är dödens, multnandets och förintelsens epos, denna diktning, och den koncentrerar sig i den hemska målningen af "tragedien människan och dess hjälte, den segrande masken".

> "That motley drama — oh, be sure
> It shall not be forgot!
> With its Phantom chased for evermore
> By a crowd that seize it not,
> Through a circle that ever returneth in
> To the self-same spot,
> And much of Madness, and more of Sin,
> And Horror the soul of the plot."

Som en blixt i en ovädersnatt belysa dessa ord den namnlösa fasa, som utgör botten i Poes förnimmande af lif och död.

Edgar Poe var en underbar konstnär, och hur oerhördt långt han rent artistiskt stod framför nästan alla sina samtida, har först ett halfsekel efter hans död hunnit bli klart,

---

* Defoe har tydligen särskildt starkt influerat på Poe. Jämför flera af hans smärre berättelser, t. ex. skildringen af pesten i London och historien om en andeuppenbarelse med *The Masque of the Read Death* och andra af Poes noveller. En egendomlig tillfällighet är, att Defoe och Poe båda fått sin uppfostran i Newington Green utanför London, och en annan, knappt mindre märklig, att Defoe egentligen blott hette — Foe! Allt går igen, säger Strindberg med rätta.

** Kåserier i mystik, sid. 166.

då det tekniska behärskandet af lyriken och den korta prosanovellen nått en ståndpunkt, hvarifrån de flesta skapelserna af Poes samtida tekniskt sedt te sig föråldrade. En lyrikens mästare som Swinburne vet hvad Poes verskonst är värd, och hur högt en Kipling, en Robert Louis Stevenson eller en Paul Heyse ställer hans prosadiktning, är icke obekant. Af Amerikas skalder är han den enda, som med afståndet i tiden vuxit till imponerande och dominerande storhet, inom sitt eget område ännu oupphunnen i konstnärlig kraft och verkan. Hans begränsning är i främsta rummet, att han i allmänhet stannar vid de rent yttre affekterna, helst vid den fysiska fasan, och hans underbart skarpa blick för patologiska och perversa själsrörelser får icke förväxlas med en djup och genomträngande psykologisk skärpa. Han har icke stigit till eterns högsta regioner, och icke heller har han pejlat de djupaste afgrunderna, men som en af rymdens irrande stjärnor går hans bana mellan himmel och afgrund, skarpt lysande mot natten.

Gunnar Bjurman.

LYCKOLANDEN.

Där drog åstad
en kämpe glad
att söka Lyckolanden....
Käck var hans gång,
han sjöng en sång
på sin färd till Lyckolanden.

Så skredo år....
Grått blef hans hår;
och vägen — lång han fann den!
Fast åldrad re'n
han icke än
sett en skymt af Lyckolanden!

Så mötte han
en riddersman,
en skugga med staf i handen.
"O pilgrim, nu
mig säg, om du
vet vägen till Lyckolanden? —"

"Upp öfver månens
hvita berg,
ned mot den skugghöljda stranden
du vandra må,
om du vill nå
en gång till Lyckolanden!"

Edgar Allan Poe.

Bilder från det af jordbäfningen hemsökta Italien.

Den fruktansvärda katastrof, som till en skräckingifvande afslutning på år 1908 hemsökte Syditalien och Sicilien, utgör såväl med hänsyn till jordbäfningsområdets storlek och antalet offer som i fråga om jordstötarnas styrka en af de allra svåraste världshistorien känner. Om allt detta ha ju ock de dagliga tidningarna gifvit utförliga skildringar, så att vi kunna förutsätta alltsammans såsom för våra läsare väl bekant. Men det finns dock säkerligen ingen mänsklig penna i stånd att ens tillnärmelsevis gifva en föreställning om den oerhörda olyckans gräsliga detaljer. Flyktingar ifrån det sköna Messina, staden med sina tusenden af oersättliga minnen, med anor från åttonde århundradet före Kristus, berätta om de hemskaste scener från stadens undergång. Också Reggio har till stor del upphört att existera, och här utspelades samma fasansfulla nattliga drama som i Messina, ehuru antalet af omkomna här ej var så stort som i den andra staden, hvilken ensam förlorade omkring 150,000 människor. Och icke var detta nog. Småstäderna och byarna längs hela kusten och på de närliggande öarna såväl som i det inre af Calabrien hafva lidit af samma oerhörda förstöring, ehuru platserna inåt landet ej såsom de vid kusterna belägna hemsöktes af någon allt fördränkande flodbölja från hafvet. Förödelsen var dock icke desto mindre obeskriflig.

Förskräcklig som ödeläggelsen var lindrades den dock i hög grad af den hjälp, som från alla länder kom det arma italienska folket til godo. Icke kunde dessa medel och de storartade räddningsförsöken återkalla de döda eller mycket lindra sorgen hos de tusenden, som i olyckan förlorat sina närmaste, men för de lefvande var det en glädje öfver all beskrifning att så snart ersålla hjälp. Krigsfartyg och privata ångare af alla nationaliteter voro de första som blefvo i stånd att undsätta de olyckliga. Förenta staternas krigsskepp voro bland de första som kommo till räddning, och härifrån ha äfven de jämförelsevis största penningesummorna kommit, ehuru hjälpen från alla håll var både skyndsam och stor. Världens regenter hafva därjämte bidragit ur sina egna kassor såsom väl aldrig tillförne. Italiens konungapar har ock visat sig redo att i främsta rummet göra allt hvad i mänsklig makt står för att rädda och hjälpa. De voro bland de första som ilade till de hemsökta platserna för att med sin närvaro uppmuntra folket och deltaga i räddningsarbetet. Därmed hafva de ock så mycket mera gjort sig afhållna af den nation, hvars kärlek de redan förut i så hög grad besitta.

RYKTBARA JORDBÄFNINGAR.

Den största jordbäfning, som före Messina-katastrofen drabbat Europa, var den, som den 1 november 1755 hemsökte Lissabon och slukade 30,000 offer. I en allmän redogörelse för olyckan märkas några intressanta exempel på de aflägsna verkningar, som åtfölja dessa väldiga naturfenomen.

Man läser där, att en herde i Pyrenéerna, som vallade sina får i Larboust-dalen, framåt 11-tiden på förmiddagen slog sig ned vid en källa, där han brukade äta sin frukost. Han hade just druckit ur handen af det kristallklara vattnet, då han plötsligt fick se, att källan blef till den grad grumlig, att han trodde vattnet förvandladt till blod. Förskräckt öfver denna syn sprang han sin väg som en galning. Men han hade ej hunnit långt, förrän han märkte att bäcken, som slingrade sig genom dalen, uppvisade samma fenomen. Han började då ropa på hjälp, andra herdar skyndade till med kyrkoherden i spetsen, och man konstaterade med häpnad, att vattnet i bäcken var blodblandadt. Fyra källor upptäcktes, som genomgått en dylik metamorfos.

SCEN FRÅN JORDBÄFNINGEN I SÖDRA ITALIEN.
Under bar himmel bland ruinerna af förstörda hem.

Vattnet hade en märkvärdig smak och lukt och afsatte ett slags gyttja. Två andra källor hade äfven förvandlats, men deras vatten var hvitt, som om man löst upp gips i det. Detta berodde förmodligen på de underjordiska skakningarna, som grumlat de rännilar, som bildade källorna. Det var först senare, som man fick veta, att det berodde på jordbäfningen i Lissabon, som inträffat klockan 10.

Samma fenomen, d. v. s. grumlade källor, observerades i Provence, i trakten af Angoulême och på flera andra ställen i Frankrike. Det observerades äfven åt motsatta hållet ända in i Marocko: källorna i Tanger stannade och afgåfvo sedan, till infödingarnas stora fasa, blodrödt vatten. I Amsterdam blef kanalernas vatten häftigt upprördt, och ljuskronorna i kyrkorna darrade. I Danmark blefvo bl. a. en mängd timmerflottar sönderslagna, och i Sverige hördes underjordiskt buller och förnummos häftiga skakningar. Hela Italien skakades, och Casanova skrifver i sina memoarer, att han, som då stod vid ett fönster i Doge-palatset, kände sig lyftas och såg stenarna ofvanför sitt hufvud röra sig.

Hvad svallvågen beträffar, så gick den öfver hela Atlanten och uppträdde med synnerlig våldsamhet vid ön Barbados och flera af Antillernas öar.

Den jordyta, som då skakades, var lika stor som 4 gånger Europa och har beräknats till 35 millioner kvadratkilometer. Det är den största jordbäfning, som vi hittills känna, ehuru ej så tragisk i fråga om offrens antal. Man är lätt förledd att bedöma jordbäfningens intensitet efter de olyckliga offrens mängd, men detta är ett misstag, eftersom antalet offer ju beror på hur pass tät befolkningen är i de af stöten träffade trakterna. En 10 gånger så stark jordbäfning som den af den 28 december skulle, om den inträffade i en öken, knappast märkas, såvida man ej hade seismograferna, som inregistrerade den.

Jordbäfningen i Lissabon var betydligt häftigare än den i Messina. Båda äro de största historien känner, den förra rent geologiskt med hänsyn till fenomenets styrka, den senare med hänsyn till den massa offer den kräfde och de olyckor och det elände den dragit med sig.

VINTER.

För Ungdomsvännen af E. A. Söderström.

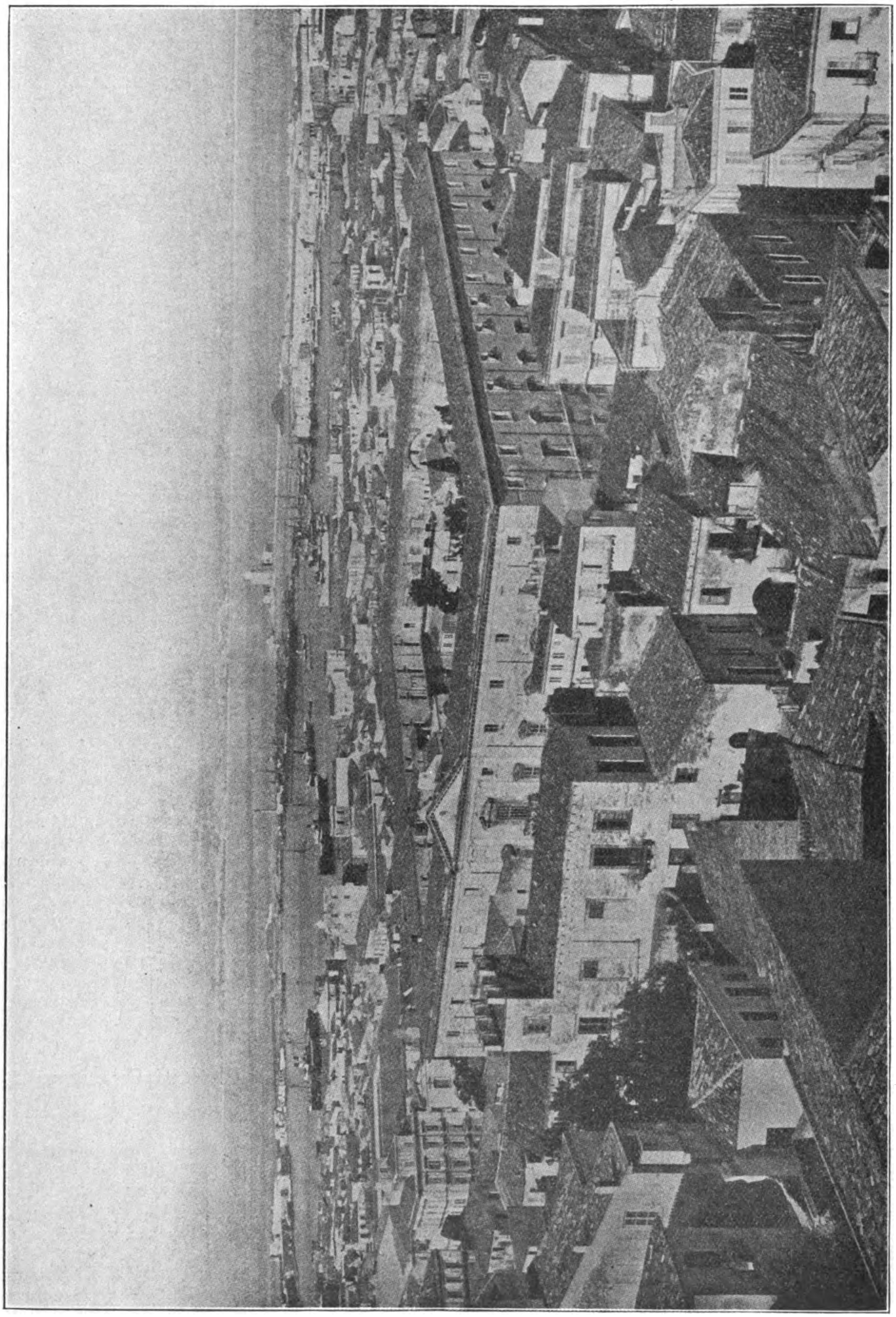
Se, hur vinterns vackra flingor sväfva
ner ur rymden likt små änglabarn
och åt jorden vinterns festskrud väfva
af sitt mjuka, hvita silkesgarn.

där som allt i festligt vinterglitter
skimrar under snöigt silfvertak,
där den fagra sagodrottning sitter
i sitt hvita, bländande gemak.

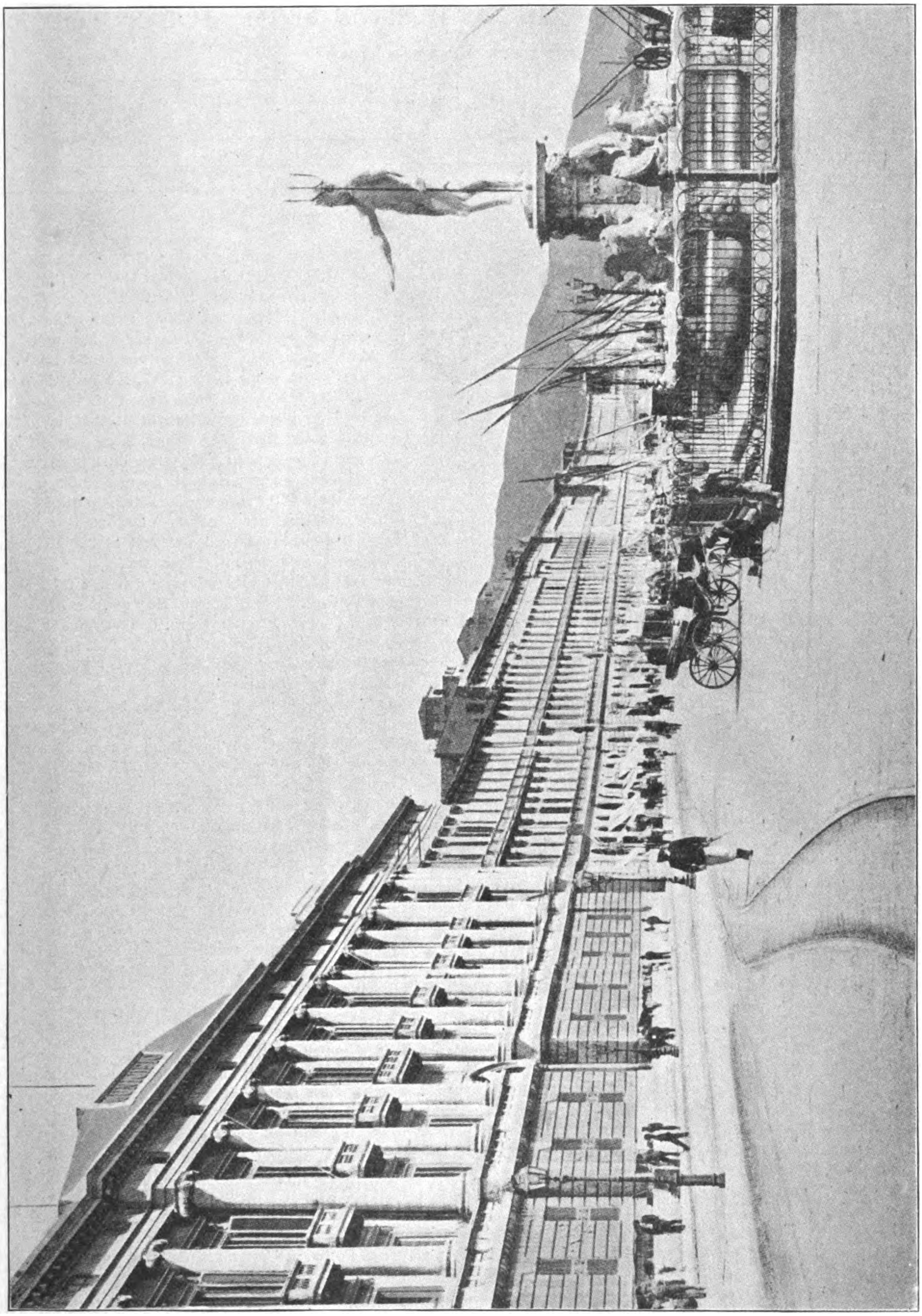
Se, hur träden digna uti parken,
digna under hvita flingors fall,
känn, hur ljufligt frisk den hvita marken
andas vinterdoft så ren och kall.

Bjällran klingar, glädjens lusteld flammar
ack, så hurtigt går vår vinterfärd
mellan höga, silfverhvita stammar
in i skogens vackra sagovärld,

Vid den vackra, klingande musiken
hasta emot målet glada vi
genom vinterns ljusa sagoriken,
genom skogens tysta feeri.

MESSINA FÖRE DESS FÖRSTÖRING.
Parti af staden.

MESSINA FÖRE DESS FÖRSTÖRING.
Corso Vittorio Emanuele med Neptuns-fontänen.

Framstående Svensk-Amerikaner från 1638–1850

För Ungdomsvännen af Amandus Johnson.

II.

JOHAN PRINTZ.

Nya Sveriges guvernör 1643—53.

Johan Printz är nog mer eller mindre bekant för de flesta af UNGDOMSVÄNNENS läsare. Hvar och en, som vet något alls om Svensk-Amerikas tidigare historia, känner till Johan Printz, åtminstone till namnet. Men fastän Printz är mer eller mindre känd, får man dock söka förgäfves efter en tillfredsställande och pålitlig biografi öfver honom. I både äldre och nyare svenska biografiska verk förekomma lefnadsteckningar öfver honom, såsom i Gezelii Biog. Lexicon; Stiernmans Höfdingaminne och "Adelns Matrikel"; Biografiskt Lexicon öfver namnk. Svenska Män; Anrepps "Ättartaflor"; "Sw. Biogr. Lexicon" och "Nordisk Familjebok" samt i Svenska Mercurius, Jan. 1740, och på andra platser. Men dels äro dessa ofullständiga, dels opålitliga. Det otryckta materialet till en mera fullständig biografi öfver Printz är ganska rikhaltigt. Blott en förteckning på de bref och handlingar från, till och om Printz, som jag genomgått i arkiverna i Sverige, skulle fylla mer än tre tryckta sidor af UNGDOMSVÄNNENS storlek. Det kan naturligtvis ej bli fråga om att här gifva en fullständig bild af den i många hänseenden märklige mannen, blott några "anteckningar".

Det fanns flera med namnet Printz i Sverige under detta tidehvarf. En Carl [Johan] Printz var befallningsman (Riksr. 1653, juni 8, 14; juli 1 o. s. v.); en Per Svensson Printz var statstjänsteman 1673 (Krigsk. sr. juli 9, 1673). En annan Johan Printz, som, så långt jag vet, ej finnes nämnd i något biografiskt verk, var krisgkommissarie. 1643 var han handtlangare vid artilleriet i Stockholm, gick samma år till Tyskland i "öfverste Grootz regemente för frijryttare", där han senare blef korporal och kvartermästare. Vid Schweinfurt blef han tillfångatagen, såldes trenne gånger, men återfick sin frihet, då Wrangel senare intog staden. Han blef sedan återigen utnämnd till kvartermästare, deltog i kriget mot danskarna 1658 och utförde många uppdrag åt Carl X. 1660 anställdes han i Skåne och uppsökte därstädes öfver 100 kronan undansnillade hemman. 1668 blef han utnämnd till landkommissarie öfver Skåne, Blekinge och Bohuslän. Blef återigen krigskommissarie "i dessa krigstider', levererade en stor mängd krigsmaterial och vårdade många sjuka 1677. Han lefde ännu den 14 febr. 1684, då han affattade ett bref, som förvaras i svenska Riksarkivet, och dog troligen i början af 1690-talet.

Enligt Anrepp fanns där ännu en Johan Printz vid denna tid, som var major vid ett tyskt kavalleriregemente och som adlades 1645 med namnet Prinzensköld. Bref från flera andra med namnet Printz finnas i Riksarkivet.

Johan Pritz, föremålet för denna uppsats, föddes i Bottnaryds prästgård (Småland) den 20 juli 1592. Hans fader var kyrkoherden Bero Johannes, och hans moder var Gunilla Printz. Han erhöll en vårdad uppfostran. 1603 skickades han till Skara skola och 1608 till Linköping. Han besökte sedan universiteten i Rostock och Greifswald. där han studerade teologi, men måste snart afsluta sina studier på grund af medellöshet. 1620 erhöll han understöd af Gustaf Adolf och kunde då återigen vistas vid utländska högskolor. Han besökte nu Leipzig, Wittenberg, Jena och andra platser. I Schwaben blef han tillfångatagen af några soldater och måste medfölja till Italien. Vi finna honom sedan än i den kejserliga österrikiska arméen, än i öfverste Rantzaus regemente i Frankrike, än kämpande mot de spanska skarorna under Cordova, än mot andra fiender. 1625 återvände han till Sverige. Han ingick nu i svensk tjänst, och det säges, att Gustaf Adolf förärat honom tvenne fullt rustade hästar från sitt eget stall. Han medföljde de svenska krigarna till Tyskland. 1630 blef han ryttmästare vid Österbottens regemente och fick följande år arrende på 400 fång hö i Österbotten. Han avancerade senare till major öfver en skvadron ryttare, och vi finna honom i egenskap af sådan uppfärdad åt Åbo 1634. Åren 1635 och 1636 kämpade han under Ture Bjelkes befäl i Tyskland och blef sistnämnda år tillfångatagen af de kejserliga. Han måste köpa sig lös för 800 r. d., hvilket belopp dock återbetalades honom af svenska regeringen. På grund af tapperhet och trogen tjänst blef han ihågkommen af förmyndareregeringen, och den 25 mars 1638 affärdades bref till Johan Banér och Harald Stake, att han skulle befordras till öfverste vid Västgöta ryttare, och att denna plats skulle hållas honom öppen. 1640 inneslöts han af fienden i staden Chemnitz. Här försvarade han sig tappert, men måste efter blott några dagar uppgifva staden. Nu begick han ett misstag, som förorsakade honom mycket obehag. Han återvände nämligen till Sverige utan general Banérs pass och blef därför arresterad i Stockholm och äfven anklagad för att ha uppgifvit Chemnitz "med största nesa och skam" (Rådy). Anklagelsen blef således tvåfaldig, dels att han utan Banérs pass lämnat Tyskland, dels att han nesligt uppgifvit Chemnitz. Han sattes i fängsligt förvar i Smedjegården i Stockholm den 18 juli 1640. Den 22 aug. blef han dock frigifven under borgen i afvaktan på målets utgång. I februari följande år afkunnades domen i krigsrätten. Han frikändes från beskyllningen att ha nesligt uppgifvit fästningen; och för förseelsen att ha lämnat krigsskådeplatsen utan Banérs pass ansågs han redan ha utstått sitt straff, då han satt fången i Smedjegården. Men då Riksrådet sedan skulle granska och stadfästa domen, beslöt detta att skilja honom från hans befäl såsom ett varnagel åt andra olydiga officerare. Det var således ej på grund af Chemnitz uppgifvande, som han fick utstå sitt straff, utan på grund däraf, att han lämnade Tyskland utan Banérs tillstånd.

Då det 1641 blef fråga om att utse en efterträdare till Hollinder såsom guvernör öfver Nya Sverige, föll valet på Johan Printz, och han antog anbudet eller, rättare, fogade

JOHAN PRINTZ

sig efter regeringens order. Våren och sommaren 1642 var han sysselsatt med att förbereda sig till den långa resan. Hans hästar fodrades på statens bekostnad under vägen till Göteborg, och den 15 aug. fick Kammarrådet befallning att öfverlämna 400 r_4 d. till respenningar åt honom. Dessförinnan (den 30 april) hade adelskap beviljats honom af Riksrådet, och den 21 juli utfärdades en "Donation för öffwerste Leutenanten Johan Printz på någre hemman under Norköpings beslut".

Hans sköldebref utfärdades den 20 juli 1642. Sköldemärket, "som hans moderfader för honom hafwer hafft och brukat", beskrifves såsom "ett kors medh himmelsblå färga och twå Sexudde försilffrade Stiernor, then ene ofwan och then andre nedan forkorssat uthij ett förgyllt fiäll eler Sköldh. Offwanpå Skölden en öpen Tornerehielm, Crantzen och hiellmtäcket blått och förgyllt; ofwan opå hielmen ett Timmeglas emellan Tree Ekequistar, hwar quist medh Trij Löff, stiälckarne förgyllte och löfwen gröne, eftersom det här med sina egentliga färgor affmåhlat står" (R. R. d. 20 juli 1642).

Förberedelserna till expeditionen drogo ut på tiden. Först i slutet af oktober voro de båda fartygen "Svan" och "Fama" färdiga, och den 1 nov. lämnade de Göteborg på väg til Nya Sverige. Den 15 februari 1643 anlände de till Christina. Printz grep verket an med kraft och energi. Men tillgångarna voro små. Under de första två åren dogo många af kolonisterna på grund af det hårda arbetet och den otillräckliga födan. Ställningen förbättrades dock så småningom. Flera nybyggare anlände efter hand, och handeln med indianerna och grannkolonierna var vid somliga tider ganska liflig. Under senare åren af Printz' guvernörstid lämnade regeringen kolonien åt dess öde, och Printz hörde intet från färderneslandet på flera år. Flera af kolonisterna blefvo upproriska, somliga flydde till närgränsande kolonier, andra återvände till Sverige. Printz beskylldes för grymhet och öfvervåld. I en klagoskrift heter det, att han fråntog en finne dennes land utan all rätt och slog det under sig, och på ett annat ställe beskylldes han för att ha illa misshandlat och slagit en annan finne, blott därför att denne vågat hembära en handkvarn som han själf köpt utan att dessförinnan ha underrättat guvernören om saken. En och annan af dessa beskyllningar torde vara sanna, men att de flesta äro öfverdrifna, är dock troligt.

Ställningen i kolonien försämrades mer och mer. Omkring den 6 september 1653 begaf sig Printz på väg till Sverige. Hemkommen dit blef han utnämnd till öfverste. År 1657 blef han kommendant på Jönköpings slott, och följande år utnämdes han till landshöfding. I Riksarkivet förvaras en välskrifven bok, som berör Printz' landshöfdingeämbete från den 1 dec. 1660 till och med den 12 sept. 1662. På vänstra bladet finnas alla kungliga instruktioner och bref antecknade, och på högra bladet midt emot är införd en kort redogörelse huru dessa instruktioner blifvit utförda. Han synes ha varit en af de få landshöfdingar, som efterkommo riksdagens beslut, att sådana böcker skulle föras, och detta är ett exempel på huru samvetsgrant han fullgjorde sitt ämbete. Johan Printz har blifvit alltför hårdt bedömd af eftervärlden både såsom guvernör öfver Nya Sverige och som krigare. Hade den ej lämnat Nya Sverige 1653, är det troligt att kolonien förblifvit under svenskt välde ännu i många år. Som det nu blef, gick den förlorad för moderlandet redan 1655.

Printz synes ha varit en religiöst anlagd personlighet. Han säges ha ofta läsit psaltaren, och under sin studietid fick han tillåtelse att predika i sin faders församling. Han dog den 3 maj 1663. Printz var gift tvenne gånger, första gången med Elisabeth Bock, som dog 1640, andra gången med Maria Linnestau, hvilken dog 1660. Han hade fem döttrar och en son, (Biog. Lexicon uppgifver fyra döttrar och ingen son XI. 365—69).*

Printz' guvernörslön i Nya Sverige bestämdes till 1200 D. om året. Hälften af detta skulle tagas ur tobaksaccisen i Sverige och den andra hälften från Österbottens ordinarie räntor. Men lönen utbetalades ej till honom härstädes, och dessutom måste han ofta af egna medel göra försträckningar till folkets underhåll. Hans lön från 1642 till och med 1653 beräknades till 14,000 D. och försträckningen till folkets och koloniens underhåll samt kompaniets betjänte uppskattades till 15660:79½ D. Vid sin död hade han dessutom en del af sin landshöfdingelön att fordra, men denna såväl som guvernörslönen blef dock senare betald af regeringen. Den försträckning ,som han gjorde i Nya Sverige, kvarstod länge såsom skuld till hans arfvingar. Från 1660-talet ända till långt in på 1700-talet förekommo en massa handlingar och bref om denna sak.* Den 8 april 1672 befallde konungen skattmästaren och Kammarrådet att utbetala Örneklos och Christmas fordran, och detta synes ha skett den 6 aug. följande år. Äfven några af de öfriga arfvingarna erhöllo sin andel, men då Elsa [Printz] du Rees afled den 24 sept. 1720 voro ej ännu alla kronofordringarna från Printz' guvernörskap betalda. De sista memorialen jag funnit angående denna sak äro inlämnade i slutet af år 1735 och början af 1736, och det är troligt att de återstående fordringarna nu utbetalades.

---

* Följande stamtafla är hämtad från anteckningar och handlingar i K. A. och R. A. i Stockholm.

Gunilla Printz—Bero Johannes.

Johan Printz—Elisabeth Bock—Maria von Linnestau.

Gustaf; Christina; Catharina; Gunilla; Armegot (g. med maj. Papegoja, död den 26 november 1695) ;*Elsa.*

Uppgiften i *Prärieblomman* 1903, (s. 148—57) att Papegojas hustrus dödsår "torde.... ha inträffat före 1696" är således riktig.

* Man jämföre Risings fordringar. Handlingarna om Risings fordringar upptaga också en tid af nära ett århundrade.

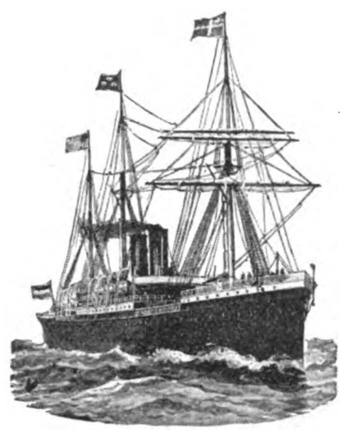
Skepp som mötas i natten.

Ur Anno Domini af Bertel Gripenberg.

På fräsande, vreda vågor,
som svarta i natten slå,
ett fartyg ur mörkret dyker
med sviktande mast och rå.
Ett sjunkande fartyg drifver
på skummande sjö förbi —
det seglar med lik i lasten
och besättning i fullt myteri.

Med bundna händer på däcket
befälet fängsladt står
och ser i pinande oro
hur bakvändt manövern går.
Kring ratten tränges och kämpar
besättningen, man mot man;
och fartyget kränger i stormen
och reder sig bäst det kan.

En blodröd flagga fladdrar
och flaxar i vinden vildt,
på seglen pråla fläckar
af blod, i vanvett förspilldt.
Och skrofvet knarrar och knakar
och kränger allt djupare ner,
men besättningen skränar och strider,
medan skeppet sjunker allt mer.

Då lyser det till i mörkret
i fjärran vid himlens rand.
Ett annat gungande fartyg
styr ut från en okänd strand.
Dess segel blänka hvita
som oskulden och tron,
och det glimmar af hoppets guldglans
kring reling och gallion.

Det växer, det nalkas, det höjer
sig mäktigt på fräsande våg,
det lyftes, det bäres, det glider
mot fjärran i gungande tåg.
Det bär på en last af förhoppning,
af önskan och längtan och tro,
det gungar, det glider mot fjärran,
det känner ej rast eller ro.

Du fartyg med lysande segel,
med ofläckad flagga i topp,
som vaggar på gungande plankor
vår framtid, vårt bäfvande hopp,
må allt som har gått vara gånget,
må allt vara sjunket och glömdt,
som det blodiga skeppet, som natten
och stormen och böljorna gömt.

Du nya, du skinande farkost,
som hoppet om framtiden bär,
dig bida väl stormar och faror
och mörker och lurande skär,
må höjdernas makter dock gifva
din kryssning ett ljusare slut
än skeppet, som sjunkit därborta
vid bränningens rasande tjut.

SÄTERSTUGAN.

af Margarethe.

Forts. fr. föreg. nr.

"Har du någonsin känt dig irriterad af naturen, Hanna?" frågade Magda följande morgon.

"Öfver för mycket eller för litet regn, menar du?"

"Nej, min kära prosaiska kusin, det var icke så jag menade, men det kan vara vissa partier, som väcka lust hos mig att göra förändringar här och där, liksom jag allt emellanåt företager små ommöbleringar i mitt rum. Har du lagt märke till den där lilla bergstoppen, som sticker upp midt nere i dalsänkningen? Det kan komma en så obegriplig lust öfver mig att skära af den."

"Det skulle vara som att flytta ut alla möblerna ur rummet; den lifvar upp den dystra omgifningen. Men det är en märkvärdigt afskuren bergstopp med fält och ängar, ja, där ligga till och med ett par gårdar."

"Där är något hemlighetsfullt och dystert där bakom; det ser ut, som om den under ett leende ansikte ville dölja något förskräckligt. Jag tror inte jag blir lugn, förrän jag undersökt förhållandet. Kom, låt oss genast gå dit, litet molnhöljd himmel gör ingenting."

Hanna gjorde några invändningar, fruktade att vägen var omöjlig, eller att de kunde gå vilse, men då Magda hade föresatt sig någonting, lyssnade hon icke till några invändningar, och kort därpå befunno de sig på väg dit.

De stodo vid den mäktiga, tvåarmade forsen, hvilken med dånande brak störtade ned från fjället och bildade en ljus sky omkring sig af fradgande skum. Forsen skilde dem från bergstoppen, men nu voro de den ganska nära, kunde se in öfver fjälldalen, dit långa smala forsar likt silfverstrimmor kastade sig ned för de nästan lodräta fjällväggarna.

Här var det omöjligt att tala under forsens dån, de stodo därför alldeles tysta och lyssnade till detta underbara språk.

Molnen hade skockat sig, och det började småregna. Hanna föreslog därför att vända hemåt, men Magda försäkrade, att det var henne omöjligt. Hon tyckte sig vara den bergtagna, som hade förlorat sin fria vilja, hon måste framåt, se hvad som gömde sig bakom detta hemlighetsfulla fjäll med dess leende framsida.

Följande älfven fortsatte de nu sin vandring. Man hade sagt dem, att de längre upp skulle finna en öfvergång, och ganska riktigt nådde de den, följde så stigen inåt bakom toppen och stodo plötsligt såsom instängda af fjäll.

Ingen öppning syntes. Höga fjällväggar på alla sidor, till och med fjälltoppen var här brant och kal såsom de andra fjällen. Dalbottnen var uppfylld af nedstörtade klippblock, intet grönt, spirande lif mötte ögat, intet ljud från ett lefvande väsen nådde örat, endast dånet af de många mäktiga forsarna. En mera vild, sönderslitande tafla kunde man knappt få se.

De hade helt stilla slagit sig ner på en sten, på samma gång högtidliga och beklämda, och vågade knappast öppna sin mun, ängsliga för att höra sin egen röst.

"Hela naturen suckar under smärta", hviskade Hanna och gaf därmed uttryck för sina känslor och tankar. "Jag tror aldrig jag sett människans synd så tecknad i naturen som här. Denna syn skall jag sent glömma."

Då Hanna såg upp på Magda, var denna alldeles blek, och hennes kinder buro spår af tårar.

"Månne synden rasat mera här än på andra ställen, jag menar dolda synder, som aldrig kommit i dagen, emedan denna vilda gryta ligger så gömd af leende fjäll. Hu, man blir ängslig till mods här inne, Hanna, låt oss skynda härifrån och dit, där vi åter se spår af människor. Man kan visst komma fram på den andra sidan."

De följde fortfarande den lilla gångstigen, det enda tecknet till att människofötter trampat detta ställe. Stigen gjorde en liten krökning, och inom få minuter hade de hela det leende landskapet framför sig, under det de vände ryggen åt den vilda fjällklyftan, öfver hvilken täta och tunga skyar sänkte sig.

De stannade ett ögonblick för att hämta sig, det förekom dem, som kunde de icke andas där inne mellan fjällen.

Magda skakade på hufvudet, som ville hon skaka af sig det obehagliga intrycket, lyfte handen hotande mot den leende fjälltoppen och sade:

"Fy, så du ljuger, det har du nog lärt af människorna, öfverskyla något så sönderslitande med ett leende anlete. Sådan är världen, Hanna", vände hon sig undervisande till sin kusin.

"Hvilka djupa erfarenheter har du gjort i det afseendet?" frågade Hanna leende. Hon fann alltid Magda komisk, då hon påtog sig en värdig min.

"Erfarenheter? — Ack, långt flera än du tror, men man pladdrar väl icke om allt, ser du."

Magda var åter densamma, men besöket där inne på fjället, som hon kallade det, hade gjort ett outplånligt intryck på henne. Också för hennes sinne stod bilden af synd, men icke hennes synd.

På hemvägen mötte de skolläraren Horne, som lofvade att på aftonen komma och fortsätta sången, och det blef nu en vana att hvarje afton ha en sångstund.

Mången gång stannade en vandrare där nere på landsvägen och lyssnade; det ljöd så vackert och melodiskt i den stilla kvällen. En och annan tänkte också, att det måtte vara glada, lyckliga människor, som bodde där uppe.

Men där sjöngs icke endast, där samtalades också, och om än Magda ägde större världskännedom, fick hon dock erfara, att Hanna kände till en värld, för hvilken hon var främmande.

Från bönens värld hade både hon och skolläraren Horne många vackra drag att förtälja, och Magda suckade mången gång därvid och tänkte, att nog var den lycklig, som kunde ha en sådan förtröstan. Tänk, att kunna säga som den där änkan: "Du har tagit min man ifrån mig, du måste också begrafva honom". Hon var viss om bönhörelse, och där kom också penningar.

Man måste ju nästan le åt en sådan barnslighet, men huru rörande var det icke på samma gång att höra samma änka säga: "Var nu så god, käre Gud, och gif mig litet mat, du ser, att vi äro utan". Hon kom icke heller den gången på skam, ty kort därpå stannade omnibusen utanför hennes dörr, och en stor, skön torsk bars in till henne.

Månne alla, som ha samma förtröstan på Gud, få hvad de önska? Skulle hon väl få det? Dock kunde han icke aflyfta den börda, som tryckte henne; det, som var gjordt, kunde icke göras ogjordt.

Sådana samtal, hvarvid Magda vanligen var en tyst åhörare, slutade mestadels med bön, och Magda lät sig föras med i detta religiösa lif, dock utan att tränga in i sitt eget hjärtas djup. Den fridfulla stämning, som hvilade öfver det hela, gaf henne en stark känsla af att här fanns tröst för ett sorgtyngdt sinne. Den förde henne in i ett religiöst drömlif och lindrade svedan i det öppna såret.

På samma gång fortgick en utveckling hos henne. Hon fick fäste för sina tankar och reflekterade öfver lifvet, jagade icke som ett tanklöst barn hastigt förbi allting; hon mognade under denna tid till en fullt utbildad kvinna, och allt det spridda hos henne blef mera samladt.

Själf trodde hon, att hon genomgick en religiös kris, ty de för henne ovanliga, andliga samtalen lade ett visst religiöst skimmer öfver alla hennes tankar.

Hanna lade märke till att något jäste inom Magda, att en förändring försiggick, och gladde sig innerligt däröfver. Magda talade aldrig rent ut därom, kom endast med sina små, afbrutna meningar, som hon lämnade åt den andra att gissa fortsättningen af, och Hanna gissade så gärna det bästa, trodde sig se mera andligt lif än där fanns, hvarvid hon omedvetet styrkte Magda i hennes uppfattning af sig själf.

Men under allt detta var Magda dock icke mera upptagen, än att hon också hade öga för de båda, som omgåfvo henne. Hon hade redan en längre tid lagt märke till att de alltmer drogos till hvarandra i ömsesidigt intresse. De voro måhända icke medvetna om att däri låg något annat än andlig syskonkärlek, men härutinnan hade hon bättre förstånd.

Och vore det då icke att glädja sig åt, om det ginge så? — Jo, helt visst, trots deras olika uppfostran passade de för hvarandra. Det käcka och manliga i hans karaktär skulle göra det naturligt för Hanna att underordna sig; det var något så fint och nobelt i hans tänkesätt, och just det, att han icke ville vara annat än en bonde, att han satte sin ära däri och på den grund höll fast vid sitt landsmål, det satte honom högt i deras tankar, det hade de ofta förut talat om. Tarfliga förhållanden skulle icke afskräcka Hanna.

Hvilket öfvertag mannen dock har, där karaktären är käck och nobel. Magda hade så tydligt märkt det vid deras sammanvaro här. Det sätt, på hvilket han framställde sina argument, var mera kraftfullt och bestämdt, han kunde bättre öfverväga sina ord. Deras påståenden voro mera lösa. Om hon än icke i yttre måtto gaf efter, kände hon sig dock ofta öfvervunnen.

Hanna skulle kunna lita på honom, han skulle icke svika hennes förtroende, och han — månne han skulle få se, att något bättre var honom förbehållet?

Hon var mera säker på Hanna än på honom, hon visste icke, om han verkligen kunde glömma den första. Stundom var där något varmt i hans väsen gent emot henne, en annan gång åter var han stilla och allvarlig och försjunken i tankar. Hvad månne han grubblade öfver?

* * *

En stackars sjuk dam hade kommit till granngården, berättade skollärare Horne en afton. Hon hade synbarligen icke tålt vid resan, ty hon hade varit mycket sjuk, så att läkare hade måst hämtas.

De båda damerna hade många deltagande frågor att göra. Det måste vara förfärligt tungt att komma sjuk till en främmande, aflägsen ort, långt från alla de sina. Magda ville gärna veta hennes namn och hvarifrån hon var.

"Jag tror, det sades, att hon var dotter till garfvaren Paulsen i Kristiania."

Magda sprang plötsligt upp från sin plats och in i huset. Det var väl något som hon hade hade glömt, tänkte Hanna. Hon förblef ganska länge borta, men man kunde ej förmärka något ovanligt, då hon åter kom ut.

Följande natt låg hon dock och kastade sig på sin bädd, utan att sömnen ville infinna sig. Det, som hon ville skjuta ifrån sig, hade kommit henne in på lifvet i en ny gestalt.

Den som hon hade tillfogat oförrätt och som kanske just därigenom fått sin sjukdom, hon befann sig nu blott några få minuters väg från henne, sjuk, kanske dödssjuk. Å, det var en förfärlig tanke!

Magda kom ned till frukosten med hufvudvärk och bleka kinder.

"Du besöker väl den sjuka damen, Hanna?"

"Ja, Horne bad mig därom, men du går väl med?"

"Jag skall följa dig till dörren, men du vet, att det är mig motbjudande att se sjuka."

"Då bör du så mycket mer vänja dig därvid", invände Hanna i en förmanande ton.

"Försök för all del inte att uppfostra mig, Hanna, du vet, att jag ändå går mina egna vägar."

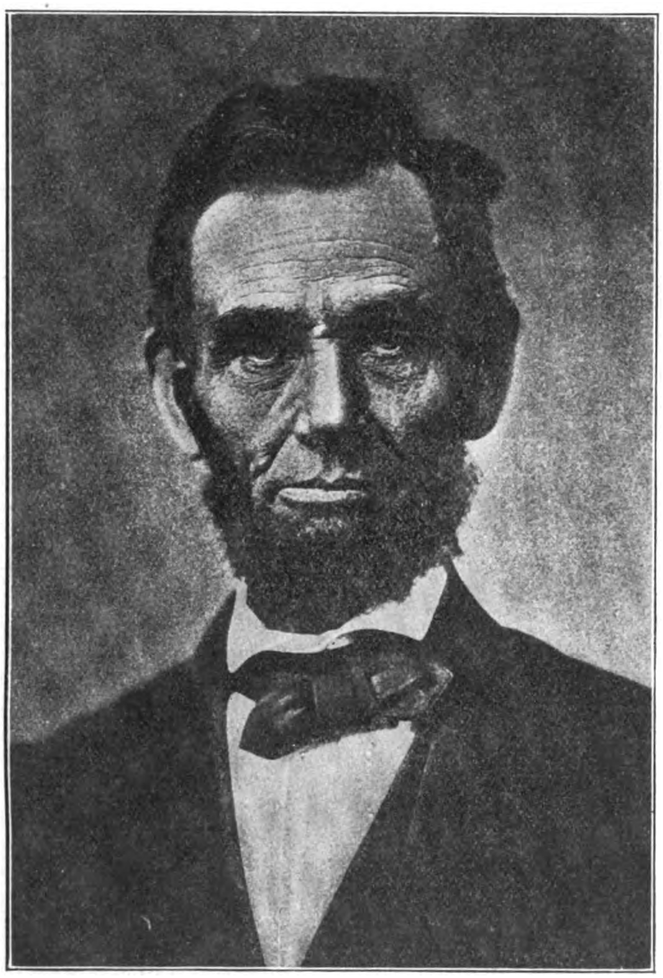
Hanna såg missräknad ut öfver att just nu se detta drag af själfviskhet. Hon hade haft så godt hopp om Magda. Men att icke kunna öfvervinna sig litet, då det gällde att därigenom få glädja en sjuk, detta bedröfvade Hanna.

Solen lyste åter varmt efter några dagars dystert regnväder, allt var friskt och grönt, och den lilla skogsstigen, som slingrade sig mellan träden, inbjöd till en längre promenad. Först då de nått ända fram till huset, tänkte Magda på att vända om, men nu var det för sent. Den sjuka, som satt i en hvilstol invid solväggen, hade redan fått syn på dem. Utan att vara ohöflig kunde Magda inte draga sig tillbaka.

Då gick hon hastigt förbi Hanna och fram till den sjuka, frågade efter hennes befinnande, sade att de hört, att de nu fått en granne i närheten och ville gärna hälsa på henne.

Under det Magda brådskande framsade dessa ord, fäste den sjuka sina stora, allvarliga ögon skarpt på henne. Hon såg förvånad och öfverraskad ut, och hennes kinder öfvergötos af en stark rodnad.

Magda hade hoppats, att liksom hon själf aldrig hade sett fröken Paulsen, denna icke heller kände henne, och att visiten sålunda kunde aflöpa utan att den sjuka finge veta hennes namn. Forts.

ABRAHAM LINCOLN. 1809—1909.

Af Jakob Bonggren.

I Kentucky, där slafvarna piskades
obarmhärtigt af mången Legree,
där det länge förrädiskt hviskades:
"Till revolt, så vår stat må bli fri!" —
där vardt född uti torftäckt koja
den man i en lycklig stund,
hvilken bröt våra bundnas boja,
brände upp gammal träldoms Troja
och höll värn om vårt statsförbund.

Allaredan ett sekel försvunnit,
sedan Abraham Lincoln vardt född;
vida högre har odlingen hunnit
uti fristat, på folkvilja stödd.
Men ehvad oss än månde hända,
ett växa vi ej ifrån:
det djupast och varmast kända.
Vår kärlek skall ej taga ända
till Amerikas ypperste son.

För Cæsarerna, för Alexandrarne
sjöngs där lofsång, då de hade makt,
men de knappt hade dött, förrän klandrarne
kommo fram med sitt hån och förakt.
På en Lincoln, då makten han hade,
styrde stormdrifvet statsskepp i hamn,
man de drygaste bördorna lade,
man om honom det bittraste sade;
nu välsignas hans frejdade namn.

Se'n i södern förbundet de bröto,
ha förgått snart femtio år,
och där kämpande bröder då göto
sitt blod, nu endräkten rår.
Nu beprisas af yngre släkte
den mannen, värdig en tron,
hvilken upprorets vingar stäckte,
hvilken slafvarnas bojor bräckte
och bevarade vår nation.

Nu en hvar i Förenta staterna
månde jubla i festlig skrud
med de grånade vapenkamraterna,
hvilka kommo på Lincolns bud.
Vår honnör för de glesnade leder,
veteranernas härjade lag!
Nu befriaren själf blickar neder
med mång tusende hjältar till eder,
då I firen hans födelsedag!

Fader Abraham! Ära bekröner
detta verk, du dig offrade för,
Fader Abraham! Se dina söner,
och vår jublande hyllning hör!
Huru ödets trådar än spinnas,
fastän sekel på sekel flyr,
så länge än fria finnas,
här skola vi tacksamt minnas
vår fristats störste martyr.

Svensk-Amerikanska författare.

För Ungdomsvännen af G. N. S.

XVII. VILHELM BERGER.

Vänner af svensk-amerikansk litteratur ha städse ögonen öppna för nya "förmågor", och med ett visst intresse spana de i tidningar, tidskrifter och kalendrar efter nya stjärnor på litteraturens himmel. Med hvarje år, som flyr, uppträda nya författare, och då man upptäcker, öfver ett förut obekant märke, ett poem, en skiss eller en novellett, som röjer anlag och ger löfte om framtida alstring, gläder man sig i hoppet att få räkna med en ny förmåga. Men det ena märket efter det andra försvinner efter en tid, och, af alla tecken att döma, har än en, än en annan löftesrik författarbana i förtid lyktats.

En och annan skribent framträder emellertid allt oftare på scenen, rör sig med allt större säkerhet, ger prof på talanger, om ej snille, och lägger i dagen en viss målmedvetenhet. Han gör sig allt mera gällande som en kraft, man väntar på hans uppträdande, jämför de nya alstren med de förra och gläder sig, då man skönjer utveckling och framgång. Med sann tillfredsställelse ha vi de senare åren kunnat konstatera, att vår svensk-amerikanska författarfalang rekryterats med ej så få lofvande förmågor.

Som tidigare framhållits i denna serie kan vår unga litteratur redan uppvisa alster på så godt som alla områden. Hvad vår skönlitterära produktion angår, och vi tänka nu närmast på prosadikt, så kan det väl knappt med fog påstås, att vi ännu frambragt något af bestående värde, något som kan tåla jämförelse med det bättre i denna genre i svenska litteraturen. De berättelser, längre eller kortare, rörande emigrantöden och nybyggarlif, som hittills blifvit offentliggjorda, försvara visserligen sin plats i vår kulturutveckling och skildra mer eller mindre troget ett viktigt skede af svensk-amerikansk historia. Strängt taget äro de väl dock alla efemära, af kort och tillfällig varaktighet, och ha nog i de flesta fall tillkommit mera som förströelselektyr än som troget utstuderade och analyserande kulturbilder. Den författare, jag denna gång har äran att presentera för läsaren, har varit synnerligen pruduktiv hvad beträffar detta slags vitterhet, och som ett allmängiltigt slutomdöme torde man rörande hans hittills offentliggjorda alster i denna genre kunna säga, att de hvarken äro bättre eller sämre än andra dylika. Huruvida författaren själf tilldelar dem större betydelse, känner jag ej, men enligt min åsikt har han nedlagt bättre arbete och af större vikt för vår kultur å andra områden, såsom vi längre fram få se.

Det dröjde länge innan Vilhelm Berger kom på rätt hylla i lifvet och valde det lefnadskall, för hvilket han visat sig äga goda anlag och mindre vanlig begåfning. Men då han ändtligen kom till sig, uppträdde han med ens fullväxt som författare och började röra sig på olika områden med en förvånansvärd säkerhet. Hans öppna blick, goda insikter och rika lifserfarenhet jämte förmågan att tillgodogöra sig dessa egenskaper och på ett tilltalande och intresseväckande sätt omkläda sina tankar i förening med hans i ungdomen förvärfvade grundliga kunskaper har gjort att han de senare åren med framgång och erkännande kunnat uppträda som biograf, häfdatecknare, novellist, skald och öfversättare; och som redaktör vid en större veckotidning har han visat sig vuxen kallet, att objektivt och troget skildra dagshändelserna.

Då några år sedan små skisser och berättelser blefvo synliga i våra svenska tidningar öfver märket "Felix Vivo", var det nog mer än en, som undrade hvem som dolde sig bakom det märket. På sommaren 1902 utsände han från Boston, Mass., ett litet häfte innehållande tio noveletter under den betecknande titeln "Rätt och Slätt", och samtidigt fick man reda på hans rätta borgerliga namn. I förordet till detta häfte, hvars subtitel är "Svensk-amerikanska berättelser af Felix Vivo", yttrar han, att han "försökt att teckna människorna 'rätt och slätt', som de vandra omkring mig. Ganska väl vet jag, att många kunnat göra det vida bättre än jag, och därför säger jag blott, att jag försökt." Sedan dess har han med frikostig hand strött omkring sig dylika berättelser, och att han, särskildt hvad angår framställningen och "språkets rycht och richtighet", betydligt förkofrat sig, det lär väl ingen, som följt med hans verksamhet som skriftställare, vilja förneka. Jag nämnde hans rika lifserfarenhet. Här nedan få vi se, att han under en följd af år kämpade en hård kamp för tillvaron och då gifvetvis kom i beröring med folk af olika slag och karaktär. Mången bildad ung man från Sverige har måst genomgå sådana hundår i Amerika, och ej så få ha dukat under i den hårda kampen, där en mindre kunnig och känslig person redt sig bra. Att Berger slog sig lös från den gamla omgifningen och slog in på en ny bana, länder honom till heder. I flera af hans berättelser spårar man omisskännligt ett själfbiografiskt drag, och man kan däraf sluta sig till, att han fått pröfva på såväl det ena som det andra.

De flesta af Bergers uppsatser och berättelser, frånsedt hans oräkneliga bidrag till *Nordstjernan*, hvars redaktion han tillhört sedan 1903, ha de senare åren först sett dagen i tidskrifterna Ungdomsvännen och *Valkyrian*. För sistnämnda tidskrift började han skrifva 1903, och under en längre tid saknades sällan hans namn i de med hvarje månad utkommande häftena. Många af hans däri offentliggjorda noveller har han senare sammanfört och utgifvit i bokform. Till Ungdomsvännen har han lämnat bidrag från och med 1904. I dess årgång för 1907 lät han införa ett synnerligen vackert och tilltalande skaldestycke: "Svensk-amerikanska odlare", och detta, såväl som tidigare tryckta poem, ådagalägger, att han ej saknar poetisk begåfning, ehuru han så sällan uppträder i bunden form. På vackert ledigt språk har han från italienska öfversatt några lyriska dikter, och bland hans offentliggjorda originalpoem har jag i synnerhet fäst mig vid hans sonett "Min lifsgärning", som jag i detta sammanhang ej kan neka mig nöjet anföra:

"När snart min sol mot lifvets zenit skrider
och jag ej längre följa kan er andra,
ej vill jag sätta mig att endast klandra
den nya tid, som kom med nya strider.
Nej, jag vill tänka på de glada tider,
då jag fick ock på diktens stigar vandra
och öka något på den skatt, som andra
en gång få hämta, när vår afton lider.

VILHELM BERGER

Om blott min lefnads teg en kärfve bringar
utaf det ädla, som kan hoppet öka
hos dem, som sedan skola arfvet taga,
då gör det föga, hvad mitt lifsverk tingar,
och nya släkten må se'n fåfängt söka
mitt namn. I lugn skall jag från jorden draga."

* * *

I bokform har Berger till dato utgifvit följande arbeten:

"Rätt och Slätt. Svensk-amerikanska berättelser af Felix Vivo. Boston, Mass. 1902."

"Hvardags-Händelser. Svensk-amerikanska berättelser af Felix Vivo. Boston, Mass. 1903."

"Emigrant-öden. Tecknade af Felix Vivo. New York, 1904."

"Hundår och Lyckodagar. Tecknade af Felix Vivo. New York, 1905."

"Ungdomskärlek. Svensk-amerikansk novell af Felix Vivo. Worcester, Mass. 1908."

"Svenskarne i New York. Historiker och Biografier samlade af Vilh. Berger. Häftena 1—3, New York, 1908—09." (fortgår).

Till kalendern *Prärieblomman* har han lämnat följande bidrag:

"Egna-hems-frågan. Svensk-amerikansk skiss." (1905).

"När hemmet var i fara. Skiss." (1906).

"Prins Wilhelms besök i Förenta staterna. Kort redogörelse för de till hans ära anordnade festligheterna." (1908).

"Rike morbror. Skiss ur verkligheten." (1908).

Det skulle taga i anspråk allt för stort utrymme, om jag nu skulle uppräkna titlarna på alla hans i de nämnda tidskrifterna införda bidrag under de senare åren. Men några af dem önskar jag nämna, dels för att styrka mitt här ofvan gjorda påstående, att han varit verksam på olika områden och alltså icke ständigt och uteslutande dväljes i inbillningens värld, dels för att visa på hvilka vidt skilda fält han är intresserad, och att han både i ett och annat afseende följer med sin tid. Af hvad jag redan anfört torde tydligt nog framgå, att jag ej utan skäl kallat honom skald och novellist. Som häfdatecknare är han nu verksam i utarbetande af sitt här ofvan nämnda historiska arbete rörande "Svenskarna i New York." Men flera af hans förut offentliggjorda uppsatser höra äfven hit såsom exempelvis: "Augustana-synodens kultur- och välgörenhetsarbete" (*Valk.* 1906), "Det första koloniseringsförsöket i Amerika", "Svenska konungaparets guldbröllop", "Fylgias besök i Amerika" (ibidem 1907) och "Oscar II:s regering" (1908). Som biograf har han i *Valkyrian* skrifvit om "Konung Oscar II" (1904) och "Leo Tolstoj" (1908), och han har i nämnda tidskrift en nu pågående serie uppsatser rörande "Bemärkta svenskar i Amerika", i hvilken hittills influtit lefnadsteckningar öfver v. konsuln Henning Fernström, öfversättarinnan fru Velma Swanston Howard och legislaturmedlemmen i Rhode Island, pastor K. N. Rabenius. För UNGDOMSVÄNNEN har han under det flydda året, i en serie med titel "Svenska ingeniörer i Amerika", hittills skildrat N. Lorentz Malmros, C. J. Mellin, H. Fernström, Emil F. Johnson och V. Hybinette. Och som öfversättare håller han nu som bäst på med att kläda i svensk dräkt vår käcke "President Roosevelts jakthistorier", som från och med december-häftet varit införda i *Valkyrian.* Men utom de hittills omnämnda är det några uppsatser, jag särskildt vill understryka och som jag funnit intressanta och beaktansvärda, såsom: "Några ord i vår språkfråga", i hvilken han slår ett kraftigt slag för svenska språkets bibehållande och användning bland svensk-amerikaner, (*Valk.* 1094), "Språken i Sverige" och "Några svenska karaktärsdrags amerikanisering" (ibidem 1908). För UNGDOMSVÄNNEN har han bland annat skrifvit uppsatser rörande "Svenska ordnar i Amerika" och "Några tankar om emigrationsfrågan" (1908).

Från och med detta års ingång är Berger redaktör af tidskriften *Valkyrian*, som, att döma af redan utkomna häften och de förbättringar, han har för afsikt att vidtaga, nu går en ljusare framtid till mötes. Han kommer dock att kvarstå som medlem af *Nordstjernans* redaktion. Rörande hans lefnadsöden såväl i Sverige som här i landet har han varit vänlig nog att ställa till mitt förfogande följande rättframma och oförblommerade själfbiografi, som jag tager mig friheten att meddela ordagrant:

"Jag härstammar från en vallonsmed Johan Berger, som under Carl XI:s regering inkom till Sverige och slog sig ner i trakten af Karlskoga bergslag i Värmland, där släkten allt sedan fortlefvat och där en bruksegendom, Håkanbol i Nysunds socken, gick i arf inom släkten i fyra generationer. Under de mer än 200 år släkten bott i Sverige har ingen af densamma varit präst och endast en militär.

Mina föräldrar voro bruksägaren A. A. Berger och hans hustru, född Löwenhjelm. Min far var en i sin ort bemärkt man; han var några år ordförande i Värmlands läns landsting och från 1849 till sin död 1871 ledamot af riksdagen, där han gjorde sig bemärkt. Jag föddes på Håkanbol den 17 oktober 1867, yngst af en kull på elfva. Den äldste af bröderna var, då jag föddes, 23 år och redan då kandidat vid Uppsala universitet. Mina syskon hafva i allmänhet slagit sig bra fram, en af bröderna, Ossian Berger, var justitieminister 1902—1905 och var den, som i riksdagens Andra kammare försvarade regeringens fredspolitik vid den norska revolutionen.

Mitt val af föräldrar och syskon, som ju lär vara ganska viktigt, kan man ju inte gärna klandra, men ändå ville det inte bli något af mig. Jag fick ju förstås del af den beprisade högre undervisningen och satte i mig både grekiska och hebreiska, fastän jag aldrig ämnade bli hvarken präst eller

jude. Mamma födde upp mig med flaska, när jag var liten, och smaken för flaskan satt kvar i kroppen i 30 år. Jag var en slarfver i Sverige, och som familjens rötägg flöt jag hösten 1896 öfver Atlanten, och när jag omsider vaknade upp till besinning, satt jag i svenska luth. Immanuels-kyrkan i Chicago.

Jag hade kommit till Chicago med 34 cents i fickan och gick sedan där och dref ett halft år utan arbete. Jag slet oerhördt ondt, sof ute i smällkalla vintern och praktiserade för öfrigt som svältkonstnär. Jag vände mig i min nöd till min kusin, dåvarande professorn vid Nebraskas statsuniversitet Hjalmar Edgren (hans mor var syster till min far), hvilken välvilligt nog gaf mig en liten handräckning ett par gånger, hvarjämte mina syskon äfven kommo ihåg mig.

Hjälpen var emellertid tillfällig, och frågan gällde i alla fall mitt vara eller icke vara på jordklotet, och jag räddades slutligen af ett par hjärtegoda människor, och jag hoppas, att jag ej går grannlagenheten för nära, då jag nämner deras namn. De voro doktor och fru C. A. Evald. Sedan jag bott i deras gästfria hem, kom jag genom dr Evalds hjälp till New York. Där gick det bättre för mig. Jag hade plats som målargesäll, ladugårdskarl, diskare på en sommarrestaurant, fönstertvättare vid en kontorsbyggnad m. m. Sedan blef jag resagent för *Gamla och Nya Hemlandet* och kom under mina resor till Boston, Mass., där jag slog mig ned.

I Boston sysslade jag i lifvets mångslöjd. Jag tog upp prenumeration på tidningar, sålde biblar, böcker, Jönköpings tändstickor, vykort, gratulationskort, arbetade på ett boktryckeri och på ett bokbinderi, tog upp order på förstoringar af fotografier, tog upp brandförsäkringar, sålde orglar och pianon på afbetalningar, gaf ut en adresskalender för Bostons svenska organisationer samt sökte äfven, fast förgäfves, min lycka i en hönsgård. I två år var jag äfven kyrkoväktare vid svenska luth. Immanuels-kyrkan i Boston, men gjorde ingen lycka inom ecklesiastikstaten. Mina nära sex år i Boston voro ingen dans på rosor. År 1898 gifte jag mig, men blef änkling redan 1900. Äktenskapet välsignades med en dotter, som af en välvillig familj togs om händer.

När jag gick och sopade i kyrkan i Boston, satte jag ibland bort kvasten och tog tag i pennan samt skakade fram ur armen någon liten skiss från det svensk-amerikanska hvardagslifvet. Början skedde i februari 1902, och allt sedan har jag sysslat med skrifning.

I november 1903 kom jag ner till New York för att hjälpa till vid *Nordstjärnan* under redaktör Hallanders sjukdom. Gubben blef aldrig frisk, utan dog efter ett par års aftynande, och jag sitter fortfarande kvar vid redaktionen. I april 1906 gifte jag mig med en hjärtegod landsmaninna, hvilken liksom jag varit gift förut. Vi ha skaffat oss en liten stuga ett par stenkast från Atlanten, där vi draga oss undan storstadens buller. Vi tillhöra svenska luth. Bethlehems-församlingen i Brooklyn.

I det dagliga arbetet och ett särdeles lyckligt äktenskap har jag slutligen funnit lyckan efter många växlande lefnadsöden."

Jag bör kanske tillägga, att herr Berger är medlem af New York-konferensens af Augustana-synoden konstitutionsutskott samt af styrelsen, och dess sekreterare, för Augustana-hemmet för ålderstigna i Brooklyn, N. Y.

Stor donation.

Af A. Schön.

Den största donation, som någonsin kommit en svensk-amerikansk institution till del, kungjordes af president Gustav Andreen torsdagseftermiddagen den 28 jan., då han inför läroverkets professorer och studenter tillkännagaf, att arfvingarna efter aflidne sågverksägaren F. C. A. Denkmann i Rock Island, Ill., och hans likaledes aflidna maka utfäst sig att, till minne af sina föräldrar, skänka läroverket en biblioteksbyggnad till en kostnad ej understigande $100,000.

De frikostiga gifvarnas namn äro Frederick C. Denkmann, Edward P. Denkmann, fröken Sue Denkmann samt fruarna J. J. Reimers, T. B. Davis, W. H. Marshall och E. S. Wentworth, de två förstnämnda söner och de fem sistnämnda döttrar till framlidna makarna Denkmann.

Denna gåfva utgör en storartad tillökning till det gamla aktade läroverkets utrustning och möjliggör ännu större gedigenhet och framgång i det inre skolarbetet. En värdigare minnesvård än Denkmann Memorial Library (eller hall), som biblioteksbyggnaden torde komma att kallas, kunde ej uppföras åt grundläggarna af en familj, hvars namn är så oupplösligt förenadt med staden Rock Islands tidigare historia och fortsatta utveckling. Och att den storartade donationen kom just Augustana College och Teologiska Seminarium och ej någon annan institution till del, visar ej blott den stora och framstående Denkmann-släktens fulla uppskattande af läroverkets arbete i det flydda, utan äfven dess tro på denna svensk-amerikanska institutions stora betydelse för framtiden.

Läroverksdirektionens exekutiva kommitté mottog också kort därefter vederbörlig notifikation om den storartade gåfvan. Uppförandet af biblioteksbyggnaden skall påbörjas så snart som möjligt, på det att densamma må blifva färdig i tid för läroverkets femtioårsjubileum i juni 1910. Dess läge torde blifva strax väster om läroverkets nuvarande hufvudbyggnad i linie med denna och sålunda med front åt 7th avenue boulevard. Byggnaden får sålunda ett mycket imponerande läge.

Det är donatorernas önskan, att läroverkets representanter måtte studera och jämföra samtliga större biblioteksbyggnader inom staten och sedan bland dessa utvälja den byggnadstyp, som kan anses för ändamålet bäst passande, såväl med hänsyn till det yttre som i fråga om inredningen. Donatorernas afsikt är, med ett ord, att skänka Augustana College en biblioteksbyggnad, som ej står tillbaka för något som helst college-bibliotek i denna del af landet.

Denna hittills i Svensk-Amerikas historia enastående donation har gifvits utan alla villkor från donatorernas sida. Dock är det deras uttryckliga önskan, att densamma skall bidraga till förverkligandet af de planer, som uppgjorts och delvis genomförts för samlandet innan juni 1910 af $250,000 för läroverkets egna grundfonder.

Det är sålunda en dubbel hederssak, att svensk-amerikanerna själfva före denna tid teckna och inbetala denna summa.

Torsdagen den 28 jan. 1909 blef således en stor dag vid Augustana College och dess närmaste omnejd. Kl. 4 e. m. samlades lärare och lärjungar, på presidentens kallelse, i

läroverkets kapell. Ingen utom dr Andreen och ett par professorer hade en aning om hvad som skulle komma. Sedan sv. ps. 500: 6 gemensamt afsjungits, framträdde dr Andreen till talarestolen. Med af rörelse vibrerande stämma gaf han en kort återblick på läroverkets hittillsvarande arbete, tecknade i korta drag fondinsamlingsarbetets tillkomst och ändamål och tillkännagaf slutligen för sitt undrande auditorium den stora nyheten.

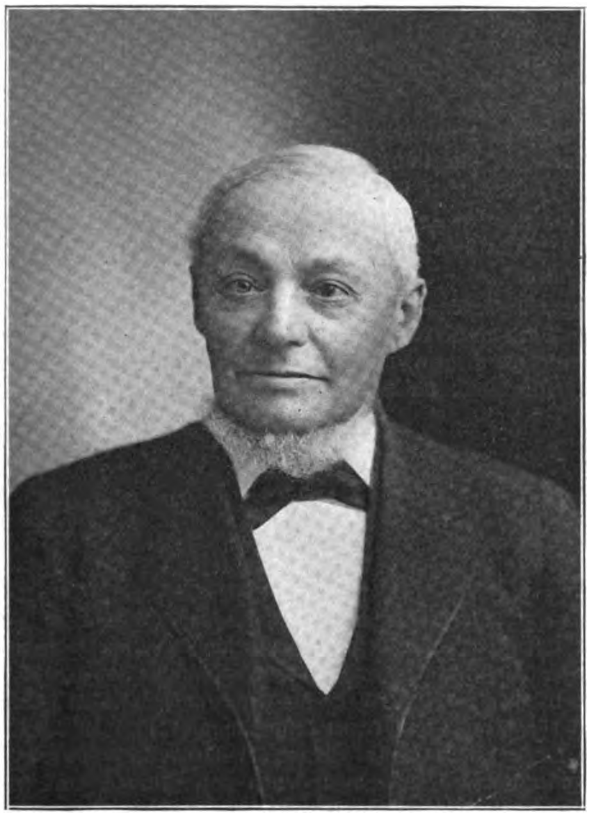
Verkan af denna på både lärare och studerande var rent af öfverväldigande. Tårar glänste i mångas ögon — glädjens och tacksamhetens tårar. Men i nästa minut togo sig glädjen och tacksamheten ett annat uttryck. De bröto ut i ett jubelrop, som snart sagdt kunnat spränga fönstren i kapellet.

Och jublet blef långvarigt...

äro, liksom läroverksdirektionen, läroverket med dess lärare och lärjungar samt dessutom hela Augustana-synoden att lyckönska till denna storartade donation. Midt i det för flera år sedan planlagda, i utförandet ingalunda lätta och tacksamma arbetet att insamla grundfonder för läroverket hafva de här fått ett det starkaste och mest substantiella bevis på bärkraften i sin idé: *ett större, skuldfritt, starkt, själfuppehållande Augustana!*

Nu till sist några ord om den släkt, som genom denna donation på ett outplånligt sätt inristat sitt namn i Augustana Colleges och Svensk-Amerikas historia.

Friedrich Carl Augustus Denkmann, till hvilkens eget och hans makas minne biblioteket skall uppföras, föddes i Salzwedel, Preussen, den 8 april 1822. Hans fader, Diedrich Denkmann, var en rik och framstående fabrikör. Som följd

MR F. C. A. DENKMANN.

MRS F. C. A. DENKMANN.

Den enkla, men gripande högtidligheten afslöts med afsjungandet af sv. ps. 500: 7.

Nedkomna i korridoren beslöto på stående fot de studerande att ännu samma kväll, trots det strida regnet, med fackeltåg, sång och tal uppvakta samtliga Denkmann-familjerna. Inom kort stodo de manliga medlemmarna af studentkåren — bland dem Wennerberg-kören — med tända facklor i spetsen, uppställda utanför läroverket. Och inom kort ringlade sig tåget som en lysande jätteorm ned mot staden.

Den ena efter den andra af de till den storartade donationen bidragande familjerna uppvaktades. Svensk körsång klingade, tal höllos, och studentkårens lefverop för donatorerna hördes vida i kvällen...

Med synbar glädje och tillfredsställelse mottogo donatorerna den vackra hyllningen.

Dr Andreen och hans varmt intresserade medhjälpare i insamlingsarbetet, pastor Theo. Ekblad och professor A. Kempe — samt för Texas' vidkommande pastor M. Noyd —

af de napoleonska krigen sköflades emellertid hans förmögenhet, och familjen råkade i fattigdom. Carl, som var yngste sonen, nödgades vid 14 års ålder lämna skolan och inträda som lärling vid en maskinverkstad. Efter att hafva grundligt lärt yrket praktiserade han under några år detsamma på olika orter i sitt fädernesland och var på grund af sin ovanliga skicklighet mycket eftersökt.

Till följd af oroligheterna i Tyskland 1848—49 med den däraf härflytande osäkerheten inom industrien emigrerade Denkmann sistnämnda år till Amerika och slog sig ner i Erie, Pa. Den 9 december samma år ingick han här äktenskap med en ung landsmaninna, Anna Catherina Bloedel från Niedersaulheim, en by vid Rhen. Under två års tid arbetade Denkmann i sitt yrke i Erie, hvarefter han med sin unga maka begaf sig västerut. Efter ett kort besök hos en sin broder i Walcott, Ia., slog han sig ned i Moline, Ill., men flyttade, år 1851, till grannstaden Rock Island, där de sedan bodde till sin död.

Under de första åren i Rock Island arbetade Denkmann

i sitt yrke och sammansparade härunder så mycket, att han kunde, år 1858, här öppna en speceributik. Denna skötte han med stor omsorg. Året förut hade Elizabeth Bloedel, en syster till hans hustru, ingått äktenskap med sin landsman Friedrich Weyerhaeuser, då anställd som förman vid en brädgård i Coal Valley, Ill. Denna brädgård erhöll sitt virkesförråd från ett omkring år 1850 i Rock Island uppfördt sågverk. Då sågverksbolaget år 1860 stupade, inköptes dess anläggning af Weyerhaeuser och Denkmann. Därmed var första grunden lagd till en sågverksrörelse, som med tiden skulle blifva den mest omfattande i sitt slag i Amerika och som efter åtskilliga år skulle göra de båda kompanjonerna till mångmillionärer.

marker i nordvästern transporterades ned till Mississippi och bogserades i väldiga flottar ned för floden till Rock Island, där det försågades, och hvarifrån det sedan utsändes i marknaden.

Man kan göra sig en föreställning om affärens omfattning, då man får veta, att redan i slutet af 1890-talet uppgick produktionen vid firmans sågverk i Rock Island till mellan 70 och 117 millioner fot virke årligen!

Hr Weyerhaeuser flyttade med tiden till St Paul, Minn., hvarifrån han ännu leder sin vidsträckta skogs- och sågverksrörelse, den största i Amerika och kanske i hela världen. Hr Denkmann däremot kvarstannade i sitt kära

MRS. J. J. REIMERS F. C. DENKMANN MRS. W. H. MARSHALL
E. P. DENKMANN MISS SUE DENKMANN MRS. T. B. DAVIS MRS. E. S. WENTWORTH

Grundlagd samma år som Augustana-synoden och Augustana College kan också den Denkmannska affären samtidigt med dessa fira sitt 50 års-jubileum.

De båda svågrarna kompletterade hvarandra på ett särdeles lyckligt sätt. Denkmann, som ju var skicklig mekaniker, skötte själfva sågverket med allt hvad därtill hörde, och Weyerhaeuser, som redan förstod sig på virke, köpte timmer och utförde i marknaden den förädlade råvaran.

Firmans affärer utvidgades efter hand, och nya affärskombinationer organiserades. Ett af de största stegen framåt togs redan 1864, då firman begynte köpa på rot stående timmer. Dessa skogsköp antogo allt större dimensioner. Det ena sågverket efter det andra i Rock Island inköptes och förbättrades. Timret från firmans vidsträckta skogs-

Rock Island, och här afled han den 2 mars 1905 i den höga åldern af 83 år. På hans ålderdom öfvergick ansvaret för skötseln af de vidsträckta affärerna på hans två söner, de ofvannämnda Frederick C. och Edward P. Denkmann, på hvilka den gamles framstående affärsmannaegenskaper liksom också en icke ringa del af hans förmögenhet, gått i arf.

Hans ädla maka, hvilken med sin mans fulla vetskap och gillande utöfvade mycken välgörenhet, afled den 15 januari 1907 i en ålder af 75 år. Det var medan hon ännu lefde, som släkten uppgjorde planerna till den storartade donation, hvilken snart kommer att visa sig i en präktig och tidsenlig biblioteksbyggnad vid Augustana College and Theological Seminary.

A. Schön.

I DE UNGAS KRETS.

För Ungdomsvännen af N. J. W. Nelson.

De ungas stigande intresse för det kyrkliga arbetet är en glädjande företeelse inom vår kära Augustana-synod. Numera berättar UNGDOMSVÄNNEN allt som oftast om de ungas stormöten i distrikt och konferenser, något som för få år sedan var alldeles okändt. Och syftemålet med våra lutherförbunds verksamhet och möten är ju att ytterligare väcka intresset för och kärleken till vår kyrka och dess heliga lära samt att befordra kyrkans stora missionsuppgift.

Och det är som sig bör, att de unga taga en liflig del i detta arbete. Alla böra vi ha stor lust att arbeta för det som är vårt, och som tillika är ägnadt att främja vårt eget sanna bästa. Se t. ex. med hvilken ifver somliga arbeta för rent af ovärdiga ändamål! I min ringa erfarenhet har jag träffat på fall, där en kyrkomedlem lagt sig all vinning om att förvärfva medlemmar för sin hemliga förening, men som icke "lagt två strån i kors" för församlingens tillväxt. Snarare tvärtom.

Under förhoppning om att i någon mån kunna elda de ungas intresse vill jag i denna uppsats erinra om några af de skäl, som böra beveka dem att aktivt deltaga i det kyrkliga arbetet, både det lokala och det allmänna.

Eder Herre och Frälsare har kallat eder till detta arbete. Därtill blefven I invigda genom det heliga dopet. Genom meddelad kristendomsundervisning har kallelsen inskärpts hos eder, och vid eder konfirmation hafven I självfmant lofvat att troget tjäna Herren. Om en mäktig person begär en tjänst af oss, vilja vi gärna utföra den efter bästa förmåga. Huru mycket mer, när det är Herren själf, som kallar oss att tjäna i hans rike!

Jesu eget exempel manar på det kraftigaste i samma syfte. Från tidiga barndomen intill hans död på korset finna vi honom städse "i det, som hans Fader tillhörde". Helt hängaf han sig åt det verk, som den himmelske Fadern gifvit honom att utföra, oss till godo. "Det är min mat att göra hans vilja, som sändt mig, och att fullborda hans verk."

Kyrkan behöfver de ungas tjänst. Hennes arbete är stort och af mångsidig beskaffenhet. De ungas kraft, entusiasm och uthållighet kommer därvidlag väl till pass. I hednafolkens andliga nöd förnimma vi ropet: Kom hit öfver och hjälp oss! Till de ungas led blickar kyrkan efter arbetare att utsända som svar på detta rop. På missionsfältet hemma är förhållandet enahanda. Där behöfvas unga krafter och sådana, som äro villiga att underkasta sig de mödor och försakelser, som arbetet där har med sig. Det kännes något vemodigt, när unga prästkandidater neka att gå till de synbarligen hårda fälten och i stället välja fält eller församlingar, där de i jämförelsevis stor maklighet kunna utöfva sitt ämbete. Det Kristus-lika, självuppoffrande sinnet tyckes saknas. Kyrkan behöfver ock de unga med deras arbete i söndagsskolan, i hvardagsskolan, i ungdomsföreningen och andra för kyrkans fromma verksamma föreningar; att inbjuda folk till gudstjänsterna och söka förmå dem att sluta sig till församlingen; att uppsöka och hjälpa nödställda och besöka sjuka; att närvara vid och deltaga i församlingens gudstjänster; att tala väl om församlingen; att bekläda ämbeten inom församlingen — för allt detta behöfver kyrkan de unga, och hon må akta sig för att, som ibland sker, gå dem förbi, där de kunna användas.

Så är det ock de ungas plikt att aktivt deltaga i det kyrkliga arbetet. Och i detta fall är plikten liktydig med en förmån. Allt sannskyldigt godt, främst andligt godt, åtnjuta de genom sin förbindelse med kyrkan. Tacksamheten för allt detta goda bör bjuda dem till troget och ihärdigt arbete.

Därigenom befrämja de dessutom sin egen högsta välfärd. Ty de komma i sällskap och under inflytande af den mest hälsosamma beskaffenhet. Man kan icke undgå att mottaga intryck af det, man har för händer. Och äfven frånsedt det personliga tillägnandet af nåden i Kristus, hvilket icke bör försummas, måste själfva den atmosfär, i hvilken man kommer genom det kyrkliga arbetet, utöfva ett förädlande inflytande på en.

Det personliga exemplets makt bör icke heller förbises. "Exemplet smittar", också när fråga är om det goda. På samma gång vi sysselsätta oss med något arbete, och i synnerhet om tydligt framgår, att vi göra det med glädje, blir själfva vårt arbete för åskådaren en tyst, men kraftig predikan om vår kärlek till just det arbetet. Om vi därför med lust och glädje arbeta i Guds rike hvar med sin gåfva, så kan det blifva till rik välsignelse äfven för dem, som icke då äro direkt föremål för detsamma. Månne icke Jesus syftade på något sådant, när han sade: "Så lyse edert ljus inför människorna, att de må *se* edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen." Man ihågkomme ock, att "gärningar tala högre än ord." Ord utan gärningar betyda föga, men gärningar utan ord äro ofta en mäktig kraft.

Till sist påminnes om att vårt lif är kort. Tänk icke: Jag är ung, ännu har jag ett helt långt lif framför mig, i framtiden får jag godt tillfälle att deltaga i detta arbete! Nu vill jag vara fri och njuta af lifvet. Nej, *nu* är det, Herren vill hafva din tjänst. Han säger icke: Gå *i morgon*, utan: Gå *i dag* och arbeta i min vingård! Det är skönt att tjäna Gud i ungdomens dagar.

GUSTAF V:s BÖNDAGSPLAKAT FÖR 1909.

Det är med verklig glädje vi meddela UNGDOMSVÄNNENS läsare detta utmärkta dokument. Positivt kristligt såsom det från förra året synes det vara ett ännu bestämdare uttryck för uppfattningen af den ställning, uti hvilken vårt gamla fosterlands folk befinner sig, en ställning dels af tro, dels af uppenbar otro och gudsförnekelse.

Gustaf V vet, att "synd är ett folks fördärf", och han påpekar det utan fruktan, men han vet ock, att "Jesus Kristus kommit i världen för att frälsare syndare", och såsom en sann landsfader och kyrkans högste styresman hänvisar han sitt folk med alldeles tydliga ord till denna frälsning.

Att det är en glädje för alla kristna att från konungen själf få höra en sådan bekännelse, är ju alldeles klart, såsom de ock alla hafva med tacksamhet till Gud gifvit denna

sin glädje tillkänna i pressen och på annat sätt, då däremot de gudlösa och hedniska i landet, hvilka Gud klagadt synas utgöra ett stort antal, på allt sätt söka förvända, håna och begabba de trofasta kungsorden.

Vår innerliga bön till Gud och hjärtliga önskan för det svenska folkets väl är, att konung Gustaf V måtte få länge lefva för att i Guds namn och med all konungslig makt och omsorg om sitt folk verka för dess återförande till ett allt tydligare erkännande af kristendomens betydelse för landet, till en mera målmedveten fosterlandskärlek och att inom alla områden visa allt större mån om den tro och heder, som alltid gjort svenska folket aktadt och ansedt i världen.

Det märkliga böndagsplakatet låta vi här inflyta, då vi ju veta, att våra läsare skola med verklig glädje och intresse taga del däraf.

Vi Gustaf, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, tillbjuda Eder, Oss älskeliga, Våra trogna undersåtar, som uti Vårt konungarike bygga och bo, så ock alla andra, som däruti vistas, Vår synnerliga ynnest, nådiga benägenhet och gunstiga vilja med Gud allsmäktig.

Ett år af ostörd yttre fred för det svenska folket har åter snart skrifvit sitt blad fullt med hvad tideböckerna skola därom förtälja. Ett står främst, ägnadt att fylla våra hjärtan med tack och lof: Han som bor i höjden och som har allt i sin makt, han som styr och leder folken liksom de enskilda människorna efter sina eviga fridstankar, han våra fäders trofaste Gud har i nåd och barmhärtighet också nu varit vårt folks hjälp. I sin kärleks tålamod har han låtit sin välsignelse flöda. Våra tegar hafva burit rika skördar; odlarens förhoppningar hafva icke blifvit gäckade. Väl har vår synd ropat mot honom, men han har hellre lyssnat till de tysta böner, som gått ur fromma hjärtan, än till de högljudda ropen från dem, som förneka honom. Han har låtit sina domar tiga; han har skonat, fastän vi ingen skonsamhet varit värda. Och hans ords röst har ibland oss icke tystnat, han har låtit sitt frälsnings evangelium ljuda för att kalla oss till tro på sin Son och till lydnad för sin evigt goda vilja.

Men huru hafva vi mött denna vår Guds godhet? Som en mörk bakgrund till rikedomen i den nåd, Gud bevisat oss, står vårt folks synd. Det har såtts ibland oss en sådd, som, om den får växa och bära frukt, skall enligt den rättfärdighetens lag, som är Guds egen, sluta med vårt folks fördärf. Med en råhet, som borde komma oss att tiga med alla stora ord om vår tids bildning, träder under hån och hädelser en kristendomsfientlighet fram, för hvilken intet är stort, intet heligt. Och människorna lyssna, de unga lyssna med begärlighet därtill. Själfva barnen lära sig att låta all tro på Gud fara, att i hans ord se idel lögn, och i stället tro, att lifvet på jorden och för jorden är det enda, som finnes, och som är värdt att arbeta för. Det jordiska förvärfvet och stundens njutning skola vara det högsta, det enda goda. Lifsglädje och lifslycka få hvarken hafva himmelsk rot eller himmelskt mål. Och så storma de förförda och förvillade fram, färdiga att, om de kunde, rifva ned och fördärfva hvad vårt folk under århundraden byggt upp; färdiga att gifva till spillo hvad hugstora fäder lefvat, kämpat och blödt för: ett fritt land, hägnadt af lag och rätt, med ett folk, starkt i tron på sin Gud och färdigt att offra lif och blod, för att det landet ock skulle vara deras barns. Vi hafva fått se, huru misstroende och hat söndrat, huru kampen blifvit allt hårdare mellan dem, som dock äro hänvisade till hvarandra att hjälpas åt i ett fruktbringande arbete för vårt folks välstånd och lycka. Samhällsordningens band vilja brista, känslan af ansvar söfves, och onda krafter, som varit bundna, ha blifvit lösta. Med häfvan frågas, hvad som skall blifva af allt detta. Det har blifvit vårt fördärf, att vi satt oss upp emot honom, som varit våra fäders och vår hjälp.

Skola vi då låta oss gripas af misströstans ande? Nej, vi hafva en Gud att fly till, som har outgrundliga djup af barmhärtighet och nåd. Bland allt det myckna, som talar om synd och fördärf, saknas dock icke tecken, att törsten efter Gud, denna vårt väsendes djupaste hemlighet, börjar vakna, äfven där den synts vara alldeles borta; att tomheten i ett lif utan Gud börjar kännas, och ett frågande efter Gud förspörjes, ofta dunkelt och famlande, men dock ett vittnesbörd, att man behöfver komma tillbaka till Gud. Skall Gud möta oss igen? Ja, ty han har sin lust uti att skaffa bort orenligheten, han vill förlåta synden, också ett folks synder. Genom tro *kan* vårt folk få lefva, och det *skall* få lefva, om det söker sin rättfärdighet hos och i Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne, som ännu är oss nära, som ännu vill, och som är den ende som kan samla oss, han som kan taga bort missgärning.

Blir Kristi namn åter stort för oss, får Jesus Kristus åter makten öfver vårt folks tankar och lif, då är räddningen kommen, och vårt rum bland folken skall då icke vara ett tomt, ett förödt rum. Herrens härlighet skall lysa öfver oss. Och när så sker, skola vi icke då såsom de där själfva erfarit räddning med ny ifver och hänförelse vilja vara budskap om denna härlighet till dem, som ännu icke hört något därom, och gärna följa ropet ur hednavärldens djup: kom och hjälp oss.

Det folk, som Herren får dana åt sig, skall förtälja hans lof. Måtte då Herren få dana oss till ett folk åt sig. Kanske behöfver han därtill använda allvarlig tuktan. Ske hans vilja! Må blott vi i gemensam, uppriktig syndabekännelse böja knä vid hans fötter; må vi i trons förtröstan bedja i hans heliga namn; må vi blott fly till nådastolen, att vårt folk må genom Jesu Kristi, Guds Sons, blod blifva renadt från alla synder: då skall Herren göra under och vi kunna sjunga till hans ära och lofsäga honom med fröjd.

Så bjuda Vi nu och förmana Eder alla, andliga och världsliga, unga och gamla, män och kvinnor, som uti Vårt konungarike bygga, bo och vistas, ingen undantagen, af hvad stånd och villkor han vara må, som ej af oundgängligt förfall är hindrad, att I på fyra allmänna tacksägelse-, faste-, bot- och bönedagar, dem Vi efter gammal god sed påbjudit och förordnat att firas under år 1909 söndagarna den 7 mars, den 9 maj, den 11 juli och den 17 oktober, sätten alla världsliga sysslor å sido och tidigt och enhälligt träden upp i Herrens hus att därstädes endräkteligen betrakta hans heliga ord i de därtill förordnade texter under böner och lofsånger.

Vi befalla Eder samt och synnerligen Gud allsmäktig nådeligen. Stockholms slott den 31 december 1908.

GUSTAF.

EN SVENSK KONSTINDUSTRI-UTSTÄLLNING.

Den första allmänna svenska utställningen för konsthandtverk och konstindustri kommer att öppnas i Stockholm den 4 juni 1909 och fortfara till den 15 september s. å. samt stå under h. m:t konungens beskydd.

Det svenska konsthandtverket har från långa tider tillbaka utvecklat en säregen karakteristisk stil. Den allmänna folksmaken har naturligtvis under skilda tisdperioder tryckt sin stämpel på folkets lif i Sverige såväl som annorstädes, men den bestämdt nationella smakriktningen

har alltid varit dominerande. Så är särskildt förhållandet med textilindustrien. Väfning i hemmen har pågått i alla delar af landet från urminnes tid.

Hvarje provins har något karakteristiskt i sin stil, men mönstren i alla provinser äro sirliga och rika och färgerna blandade underligt, men dock harmoniskt.

I Skåne och Dalarne har detta slags textilarbete blomstrat i stor skala. Därjämte har ett säreget slag af spetstillverkning pågått, särskildt i Vadstena, som är beryktadt för sin spetsknyppling.

Detta kvinnornas konsthandtverk började emellertid så småningom, särskildt under påtryckning af den i midten af förra århundradet uppblomstrande industrien, att aftaga och nästan falla i glömska, ett öde, som drabbade så godt som alla grenar af konsthandtverket. Omkring 1870 bildade några damer, varmt intresserade för konstindustrien och sant fosterlandsälskande, en förening med ändamål att rädda hvad som räddas kunde af svensk konstväfnad och att söka sätta nytt lif i konsthandtverket och lyfta det upp från dess undanskymda plats, till hvilken det sjunkit både i Sverige och i andra länder.

Denna förening tog namnet "Handarbetets vänner". Det var början till den utveckling, som alltsedan oafbrutet fortgått och som gjort Sverige till ett föregångsland inom konsthandtverkets område.

Mot slutet af nittonde århundradet nådde renässansen inom alla konstens grenar, som uppstått i England, under sitt segertåg genom världen äfven den aflägsna Norden, där den fann en god och väl förberedd jordmån. I Sverige liksom i andra länder hafva den senare tiden artister tagit ledningen inom konsthandtverket och konstindustrien, och resultatet har redan visat sig i en märkbar förändring af allmänhetens smak.

Med dessa förhållanden i sikte har uppstått tanken på en allmän svensk konstindustriutställning, vid hvilken alla, som bedrifva konsthandtverk och konstindustri, skulle blifva satta i tillfälle att utställa sina senaste arbeten, så att man kunde få en föreställning om konstindustriens nuvarande ståndpunkt i Sverige.

Initiativet till denna utställnnig har tagits af Svenska slöjdföreningen, som med statsanslag arbetar på att uppmuntra konsthandtverket och utveckla och förfina konstindustrien. Utställningskommittéen har äran att räkna h. k. h. prins Eugene bland sina hedersmedlemmar. Ordförande är f. d. landshöfding A. E. Svedelius, och allt detaljarbete är öfverlämnadt till ett arbetsutskott. Till utställningens kommissarie har antagits hofintendenten Carl L. Bendix och till biträdande kommissarie amanuensen E. G. Folcker, hvilka tillika med utställningens arkitekt, Ferd. Boberg, utgöra utställningens kommisariat.

Platsen för utställningen är särdeles naturskön och utgöres af ett område i Friesens park å kungl. Djurgården, som h. m:t konungen beredvilligt ställt till utställningens förfogande. Den öppna plats, på hvilken byggnaderna uppföras, omgifves af skogbeklädda höjder, som sakta sänka sig ner mot vattnet, hufvudinloppet till Stockholms hamn.

Fastän den för utställningen upplåtna tomten är liten, har dock utställningens arkitekt lyckats att åstadkomma en utställningsbyggnad af alldeles ny fason, som både beträffande praktiska anordningar och yttre stil är unik.

Hela den lilla planen upptages af utställningsbyggnader, framför hvilka anordnats en del planteringar, under det den omgifvande skogen utgör en anslående ram till det hela. Byggnaderna innehålla en mängd olika stora rum och gallerier, hvart och ett af dessa särskildt afsedt för en särskild gren af konstindustrien och konsthandtverket. De salar som ligga under hufvudkupolen äro afsedda för de två största industrigrenarna, porslin- och glastillverkningarna, och rummen närmast dessa äro för väfnader, den vackraste af Sveriges alla konsthandtverk.

Andra rum innehålla utställningar af guldsmedsarbeten, bokbinderi, skolmaterial, slöjdalster, hvilka ära så karakteristiska för Sverige. Vid sidan af dessa utställningar finner man äfven fullt möblerade rum, visande på ett särdeles åskådligt sätt möbelindustriens ståndpunkt

Dessa interiörer, som äro ganska många, bilda utställningens starkaste sida och förläna densamma hemtrefnadens behag, som naturligtvis bör finnas vid en utställning af "konsten i hemmet".

Den arkitektur, som omgifver dessa interiörer, är särdeles originell. De hvita väggarna komma att prydas med färgrika blommor, och rader af skuggträd gifva det hela en behaglig omväxling. Här och där påträffar man kaskader och fontäner, och omgifna af blommor resa sig statyer och grupper af Sveriges bästa skulptörer, hvilket allt gifver det hela en artistisk och på samma gång behaglig prägel.

I parken, gränsande till vattnet, uppsättas villor och små byggnader, visande hemmen hos olika samhällsklasser, och mellan dessa villor finner man paviljonger för förfriskningar af olika slag; en nyhet inom detta område, som säkerligen skall tilldraga sig besökarnas uppmärksamhet, är ett roterande kafé. Själfva hufvudrestauranten, som blir förlagd på en i vattnet utskjutande udde, kommer att blifva två våningar hög samt byggd i form af en halfcirkel. Från gallerierna och verandan har man en den mest förtjusande utsikt öfver inloppet till Stockholm med de skogbeväxta stränderna och de hundratals båtarna, som fara fram och tillbaka, tillsamman bildande ett panorama, som med rätta kan kallas för ett af de mest hänförande i världen.

YTLIGA LIF.

För Ungdomsvännen af Edward Sundell.

Ytliga lif, som lefs uti flärden,
lyst af begärens lockande ljus,
fresta mig ej, ty aldrig i världen
söfvas jag skall af ditt yallmorus.

Nej, såsom förr i det tysta och stilla,
hemlifvets lugna och sköna bo,
ytliga lif, så fri från din villa,
söka jag skall och finna min ro.

Ytliga lif, kom ej dörren nära,
innanför den ett altare står.
Kärlek och hopp och tro där hembära
offer som helt från hjärtat går.

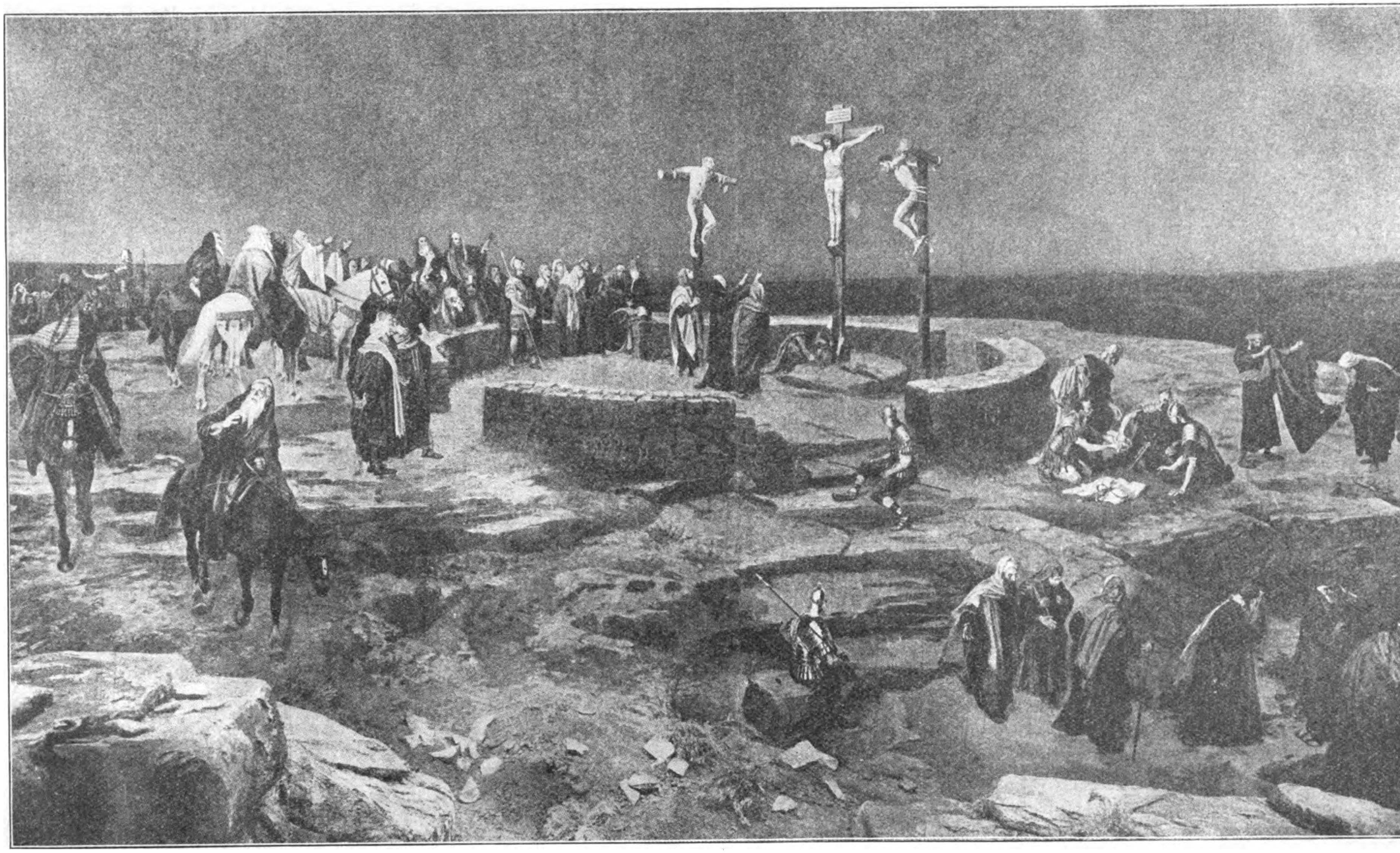
Lutherförbundet inom Boston-distriktet af Massachusetts höll sitt årsmöte i Emanuels-kyrkan i Boston lördagskvällen den 5 december.

40 delegater voro närvarande, representerande 11 föreningar. Förbundet har nu 944 medlemmar, hvilka tillhöra 13 lokala föreningar.

26 möten hafva anordnats för 1909, och det beslöts äfven att hålla en serie föreläsningar inom de olika föreningarna.

Förbundets årliga utflykt nästa Labor-dag kommer att hållas vid barnhemmet i Avon, vid samma plats som föregående år.

Följande styrelse invaldes för det kommande året: ordf., pastor A. C. H. Helander, North Easton; vice ordf., pastor J. Alfred Anderson, Campello; sekr., Carl R. Wallin, Quincy; korr. sekr., Ellen B. Christianson, Boston; kassör, J. P. Fredrikson, Boston. E. B. C.

LÅNGFREDAGENS UNDER

Se sidan 103

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., APRIL 1909. N:R 4

LILLE-BROR.

Se, storken går ibland på lur,
Så stolt i fjäderkappa!
Men ingen vet, just när och hur
Han vill på dörren klappa.
Inunder kappan bär han lätt
En gosse eller flicka nätt.

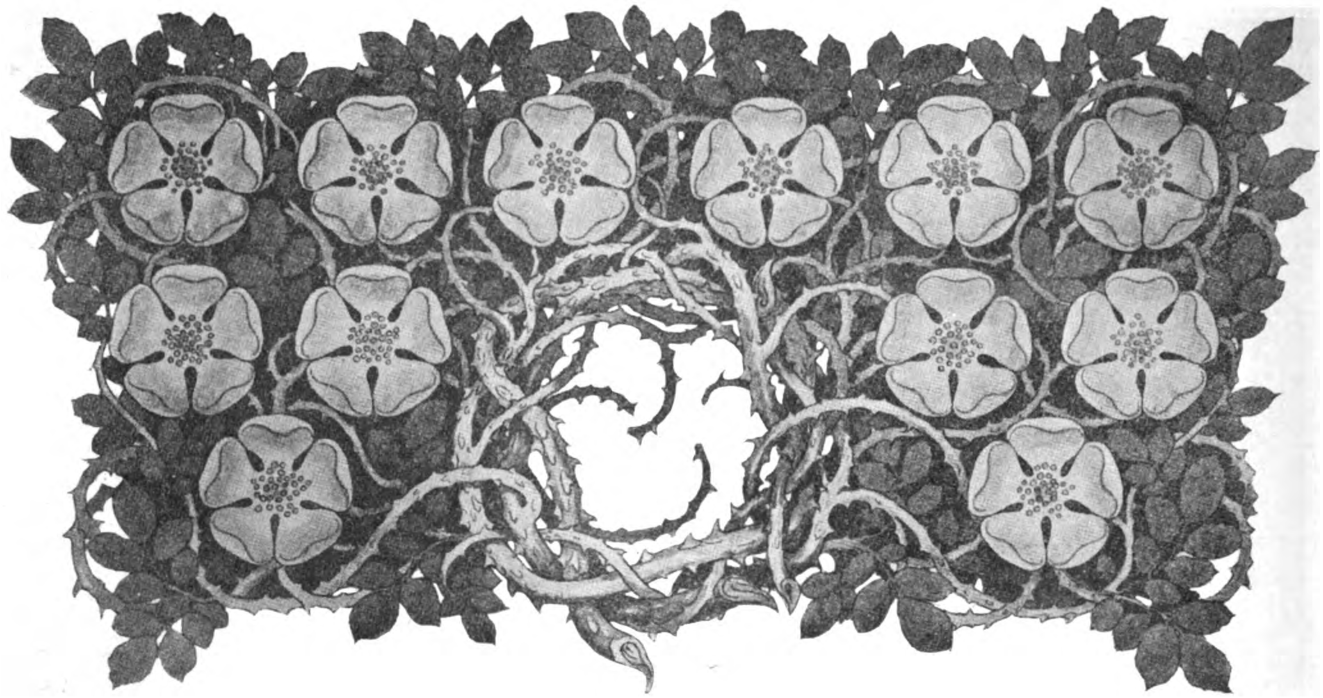
För fyra år se'n kom han hit,
När Mars var klädd i lufva.
Han bar en pilt, så fin, så hvit
Som blomst på ängens tufva
Med silkelock och ögon blå
Och händer, fötter — o, så små!

Och far tog liten pilt i famn,
Så själaglad i hågen.
Och mor gaf honom ljufva namn,
Och lilla syster såg'en.
Och allas glädje var så stor,
Och strax han kalla's "Lille-bror".

Se'n dess har fyra vintrars snö
Från ängen svunnit redan,
Och vårens blommor hunnit dö
Och nya vuxit sedan,
Och "Lille-bror" har vuxit med,
I hemmets hägn, som gran på hed.

Gud signe dig, du "Lille-bror",
Med sinne klart som vågen!
Du växe upp så stark, så stor
Och ädel uti hågen!
Ditt fosterland i väntan står;
Du är dess hopp, dess friska vår!

H. S.

Gal. 4: 4, 5. *)

Då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem som voro under lagen, att vi skulle få barnaskapet. Gal. 4: 4, 5.

I dessa ord framhåller aposteln Paulus nya testamentets tid med dess stora förmåner. Han talar om en tid, som är fullbordad, och en tid, som med den fullbordade tiden inträdt. "Då tiden var fullbordad", heter det. Denna tid kallar aposteln i det föregående omyndighetens tid. Den tid, som skulle förflyta från det ögonblick, då löftet gafs, till Kristi framträdande, tänkes här såsom ett mått, som ännu icke var fullt, så länge icke hela tiden före Kristus lupit till ända. Tidens fullbordan inträdde, då förberedelserna för Kristi ankomst voro fullbordade, då hela Abrahams säd och hedningarna i förening med Israel skulle blifva af Gud välsignade. Gud hade kunnat sända sin Son i världen strax efter syndafallet, men han hade sina heliga orsaker, hvarför han icke gjorde det förrän 4,000 år senare. Ja, det är en synnerlig Guds vishet, att Kristi ankomst i köttet så länge fördröjdes, och det skedde bland annat af den orsaken, att människorna desto bättre skulle inse sitt elände och nödvändigheten af en Frälsare och på det att de frommas längtan och deras glädje öfver hans ankomst skulle blifva desto större. Fråga vi närmast, huru för Israel tiden var fullbordad, då se vi Guds vrede ligga tung öfver förbundsfolket: ty det står under de hedniska romarnas herravälde, och dess skriftlärde och fariséer höllo sig blott till lagens bokstaf och dödade det lif, som sträfvade till verklig helighet och frihet. Men Gud har med sin lika mäktiga som visa ledning beredt äfven hednavärlden för Kristus. Det var dess uppgift att söka Herren, att "känna sig för och finna honom", men den hade därvid råkat i allmän hjälplöshet och förtviflan. I Israel såväl som i hednavärlden var alltså allt så att säga uttömdt på hvad som kunde stilla människohjärtats längtan; hvarje allvarligt kämpande människa måste ha lärt sig att endast ifrigt bida en förlossare. Att denne genom sitt ord skulle blifva känd i hela världen, därför hade det blifvit sörjdt genom det romerska rikets enhet, äfvensom genom ett världsspråk, nämligen grekiska språket. En vändpunkt i hela världshistorien var för handen, därför *kunde* något nytt inträda, därför måste frälsningen uppenbaras. Just då i denna tidens fullbordan sände Gud sin Son. Det var alltså en Guds gärning, i det han ur skötet af sitt treeniga väsen skickade den förut i honom varande Sonen till världen. Det var en stor sändning, då änglarna sändes att lämna lagen i Moses hand (Gal. 3: 19). Men denna Guds sändning af Sonen var den största, den dyrbaraste: *Så* älskade Gud världen, att han gaf världen sin enfödde Son (Joh. 3: 16). Gud sände sin Son, men skulle Gud kunna sända sin Son, så måste hans Son förut hafva funnits till. Han sände i syndigt kötts likhet sin Son, som af evighet var hos Fadern och

---

*** Från den både i Sverige och bland Amerikas lutheraner så välkände homileten, kyrkoherde C. E. Sandgren på Öland har denna betraktelse mottagits för att ingå i Ungdomsvännen under fastlagstiden.**

själf var Gud. Det var Guds egen, enfödde Son, Guds kärleks Son, han som är Guds härlighets återsken och hans väsendes afbild och hade härlighet hos Fadern, förrän denna världen var. Kristus bör skiljas från alla andra som kallas Guds barn eller Guds söner och döttrar; de troende äro söner, men endast genom den enfödde Sonen. Men denne Guds Son sändes icke emot sin vilja, utan har i Guds eviga rådslut af fri kärlek erbjudit sig att blifva människa och frälsa människosläktet. Men han har icke stigit hit ned till jorden i sin gudomliga härlighet, utan han är född af en kvinna. Han förnedrade sig själf, på det att han skulle upphöja oss. Kristus har uppfyllt löftet om kvinnosäden (1 Mos. 3: 15), i det att han har antagit mänskligt kött och blod genom födelsen af en kvinna, så att han verkligen förenat hela den mänskliga naturen med den gudomliga i en person. Han blef oss i allt lik utom i synden. Kristus har alltså blifvit en sannskyldig människa. — Men Kristi förnedring bestod icke blott i människoblifvandet, utan äfven däri, att han föddes under lagen. Född af kvinna, född under lagen, säger därför aposteln. Han underkastades omskärelsen och alla lagens öfriga bestämmelser såsom hvarje annat israelitiskt barn: under ceremoniallagen (Luk. 2: 21), under den borgerliga lagen (Matt. 17: 27; Joh. 19: 11), under sedelagen: han har tillbringat sitt lif i kärlek till Gud och nästan, men då har han ock tagit på sig lagens förbannelse för oss, ja, för oss uppfyllt lagen. Han har på två sätt gifvit sig under lagens *verk*, hvartill han ej var skyldig, emedan han var lagens *herre:* han har låtit omskära sig, offra för sig och rena sig i templet, på bestämd tid farit upp till Jerusalem, varit fader och moder underdånig, och så gaf han sig frivilligt under det straff, hvarmed lagen hotar dem som öfverträda honom. Detta har han gjort för att friköpa dem som voro under lagen, att vi skulle få barnaskapet. Här är fråga om friköpning från lagen. Han har erlagt en lösepenning, och denna är hans fullkomliga lydnad, hvarmed han utköpt från lagens herravälde: ty blott detta är det fråga om här, och afses närmast de troende bland judarna. Han har, för att taga friköpningen helt, ej blott genom att lida lagens straff friköpt oss från lagens förbannelse (Gal. 3: 13), utan äfven (1 Petr. 2: 16) genom att förläna den troende sin rättfärdighet och sin Ande åstadkommit, att denne ej vidare är en *träl under* lagen, ej vidare behöfver i egen kraft sträfva att fullgöra den, utan såsom ett *barn,* ja, såsom en myndig son har han lagen *i* och ej öfver sig. Skickliggjord därtill och på ett invärtes sätt drifven af den Helige Ande tjänar han nu Gud fritt, gärna och med gladt sinne och kan fördenskull fullgöra lagen i dess fulla, andliga bemärkelse.

Ändamålet med Kristi människoblifvande och lydnad är alltså enligt vår text dels de troendes befrielse från lagens tvång och förbannelse och dels vinnandet af barnaskapet. Han har återställt åt oss barnaskapet och gifvit oss inträde däri. Därigenom uttagas *alla* troende från träldomen och inträda i barnaskapets fria ställning. Kristus är *af naturen* Guds Son; vi, som tro, äro det genom Guds nåd och förbarmande. Genom tron äro vi komna till det myndiga och fria barnaskapet och vänta det härliga barnaskapet, som består i en fullkomlig besittning af det eviga arfvet (Gal. 3: 26; Rom. 8: 23; Luk. 20: 36). Barnaskapet är för vår räkning bestämdt och förvaradt och skall i och med löftets uppfyllelse komma oss till del. Vi hafva att taga emot det och få här i tron njuta fritt af arfvet och äro saliga i hoppet.

C. E. Sandgren.

Stor är vår Gud.

För Ungdomsvännen af Gustaf E—n.

Stor är vår Gud, och evigt är hans välde,
hans namn lofsjunga vi,
som stjärnorna på deras banor ställde
i glans och harmoni.

Stor är vår Gud — allt han med vishet leder
uti det höga blå,
och mildt hans fadersöga skådar neder
till jordens minsta vrå.

Stor är vår Gud. Af honom ser du spåren
i stjärnans stilla gång.
Hans röst du hör i vindens sus om våren,
i näktergalens sång.

Stor är vår Gud. Tillbedjande vi skicka
till honom lofvets ljud.
I nåd och miskund du har lofvat blicka
till dina barn, o Gud.

Stor är vår Gud, som uti vårt elände
var oss en Fader huld
och af blott nåd oss ende Sonen sände,
som på sig tog vår skuld.

Stor är vår Gud, som så har älskat världen,
att han sin Son oss gaf
att rädda oss från farorna och flärden
och sist en hopplös graf.

Stor är vår Gud — hör segerropen skalla,
uti vårt samvete,
han som oss Boken framför böcker gifvit,
där lifvets väg vi se.

Stor är vår Gud, som helga eldar tänder —
halleluja — hans namn
är kändt och äradt uti alla länder —
en fristad är hans famn.

Stor är vår Gud — hör segerropen skalla,
att riket varder hans,
och för hans tron skall frälsta skaran falla,
där synd och sorg ej fanns.

Och då skall sången evigt mäktigt brusa
i salig harmoni,
och uti himlarna de sälla, ljusa
är sorg och natt förbi.

"HON MENADE, ATT DET VAR ÖRTAGÅRDSMÄSTAREN."

Joh. 20: 11—18.

"Men Maria stod och grät utanför grafven. Under det hon nu grät, lutade hon sig in i grafven och fick se två änglar i hvita kläder, sittande, den ene vid hufvudet, den andre vid fötterna, där Jesu kropp hade legat.

Och dessa sade till henne: Kvinna, hvarför gråter du? Hon sade till dem: De hafva tagit bort min Herre, och jag vet icke hvar de hafva lagt honom.

Och när hon hade sagt detta, vände hon sig om och fick se Jesus stå där, och hon visste icke, att det var Jesus.

Jesus sade till henne: Kvinna, hvarför gråter du? Hvem söker du? Hon menade, att det var örtagårdsmästaren, och sade till honom: Herre, om du har burit bort honom, så säg mig, hvar du har lagt honom, så att jag må taga honom.

Jesus sade till henne: Maria! Hon vände sig om och sade till honom: Rabbuni! det är mästare.

Jesus sade till henne: Rör icke vid mig; ty jag har ännu icke uppfarit till min Fader, men gå till mina bröder och säg dem: Jag far upp till min Fader och eder Fader och till min Gud och eder Gud.

Maria Magdalena gick och förkunnade för lärjungarna, att hon hade sett Herren, och att han hade sagt henne detta."

Långfredag.

Se titelplanschen.

Långfredag närmar sig åter och riktar våra blickar hän mot korsfästelsens stad. I Jerusalem finnes en gammal, ärevördig kyrka, hvilkens orientaliska kupoler anses hvälfva sig öfver platsen för korsfästelsen och den heliga grafven. Golgata är här helt och hållet inmuradt. Intet fönster släpper in solljuset. Ett hemlighetsfullt dunkel fyller rummet. Däremot är allt till den grad öfverfylldt af altaren, helgonbilder, dyrbara ljusstakar och hänglampor, att man rent af har svårt att finna korset, på hvilket den Korsfäste hänger och vid hvars sida Johannes och Maria stå. Det är icke lätt att i detta mörka och instängda rum tänka sig den fria klipphöjd, där Jesus böjde sitt hufvud och uppgaf andan. Får man nu därtill bevittna, huru det går till i denna, den Heliga grafvens, kyrka, huru olika kristna bekännare, anförda af munkar och präster, slå hvarandra blodiga sin helgedom till ära, huru turkiska soldater måste med vapenmakt skilja dem åt, huru muhammedanska väktare, rökande och kaffedrickande, sitta inne i självfva kyrkan för att bevaka de stridslystna kristna, så är man glad att veta, att denna plats icke kan vara det verkliga Golgata.

Hellre träda vi ut och upp på Jeremias-grottans klipphöjd, den enda höjd invid staden, som med sitt läge nära intill norra stadsmuren sedan många år genom sin egendomliga form af en hufvudskalle dragit Golgata-sökarens uppmärksamhet till sig. Redan dess djupa stillhet och ensamhet, trots stadens omedelbara närhet, tilltalar oss. Under det att alla "heliga platser" alltmer ohejdadt öfverbyggas af kloster, kapell och kyrkor, får man på grund af här befintliga muhammedanska grafvar enligt koranens stränga lag icke uppföra någon byggnad. Så får ingen störa platsens heliga ro. De stora minnen, som måhända äro med densamma förknippade, få här utan att störas af rökelsekar och litanior hvila så stilla som de döda i de omkringliggande grafvarne. Men Guds vindar draga i passionstid brusande fram däröfver och sjunga öfver den heliga höjden ett evigt requiem.

Dit upp visar oss den mästare, som har skapat den gripande långfredagsrundmålningen i Altötting, från hvilken vår titelplansch är tagen. Emellan det i hemskt dunkel höljda landskapet och staden, på hvilka den döende Frälsarens öga hvilade, reser sig klipphöjden med korset. Hela Jerusalem är såsom skakadt af feberrysningar för denna afrättning, som om dess väl och ve däraf berodde, och allt skådar liksom betvingadt upp till den korsfäste, hvilkens kropp klart belyst aftecknar sig mot bakgrunden af den mörka, molnfyllda himmelen, — upp till det Guds lamm, som bär världens synd.

Så stå också vi åter i passionstiden och skåda upp till korset som till en Guds-hemlighet. Scenen vidgar sig för våra ögon. Bakom Golgatas drama se vi världshistoriens stora drama. Och när långfredagens namn såsom en dof, mäktig klockton åter går genom världen, stanna millioner på världens färdevägar och skåda såsom betvingade upp till korset och lystra till denna den väldigaste predikan utan ord, som någonsin hållits på jorden. Ty icke en människa predikar här, utan korset är ett vittnesbörd af den Evige själf, som här i en gripande, öfver hela världen synbar, äfven utan ord uppfattbar åskådningsundervisning visar oss det högsta — Frälsaren, som dör för oss syndare. Och mången, som eljest är än så bortkommen, blifver därvid åter varm om hjärtat, och inför de utsträckta korsarmarna förnimmer han en aning:

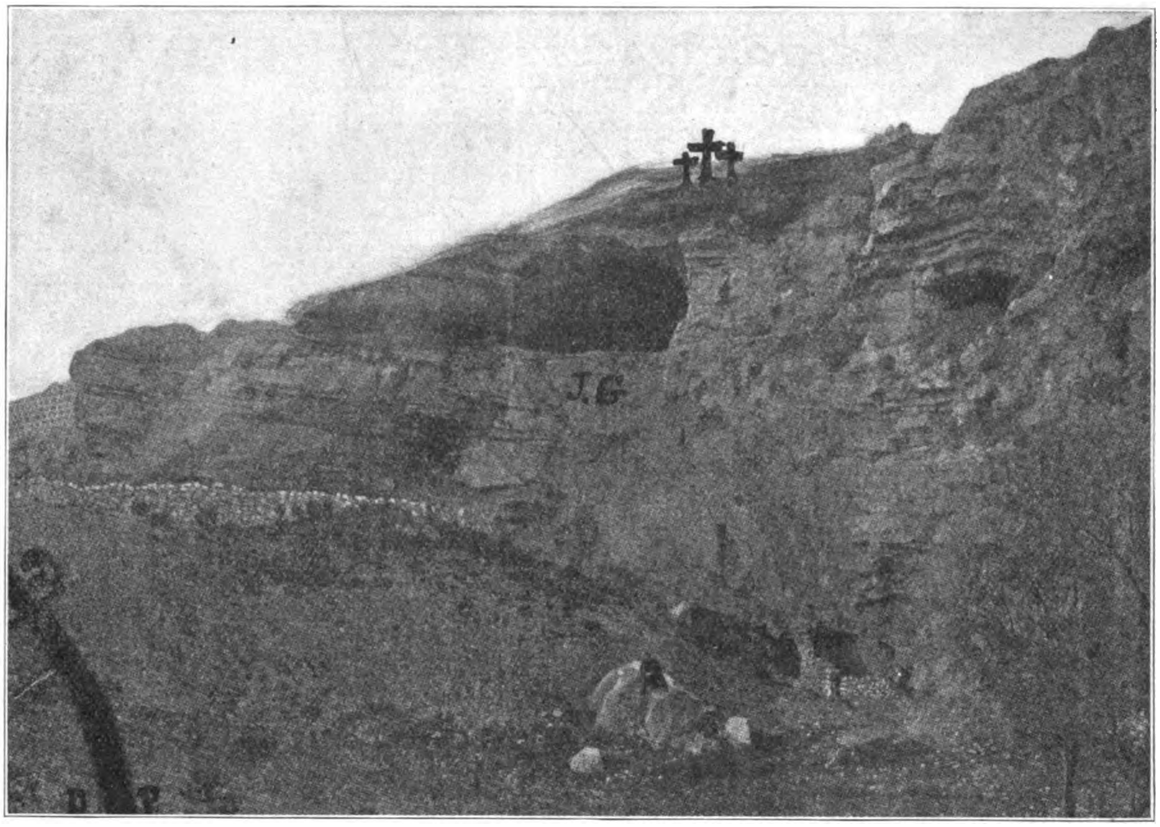
De visa rätta vägen
hem till vårt fadersland.

Dessa visare, som nu i alla världsdelar visa den kristne vägen till rätta faderslandet, hafva tyvärr under en historia, full af olyckor och lidanden, gått förlorade för det Heliga landet själft. Det land, där korset en gång stod, känner icke mera sin herre. Muhammedanernas halfmåne höjer sig öfver de heliga höjderna, och för de ännu öfrigblifna kristna är evangelium icke mera kändt.

Jesus för världen gifvit sitt lif:
öppnade ögon, Herre, mig gif!
Mig att förlossa offrar han sig,
då han på korset dör ock för mig.

O, hvilken kärlek, underbar, sann!
Aldrig har någon älskat som han.
Frälst genom honom, lycklig och fri,
will jag hans egen evigt nu bli.

Hemlandssånger n:r 66.

GOLGATA ENLIGT SENARE FORSKARES ANTAGANDEN.

J G. Jeremias grotta, som ligger i en låg klippvägg något nordost om Damaskus-porten i midten af Jerusalems norra stadsmur. Denna "grotta" är troligen en gammal grafplats i klippväggen, kanske Josefs af Arimatia.

† † † *Hufvudskalleplatsen* ofvanför denna s. k. Jeremias grotta och ett litet stycke längre mot norr.

D. Vägen från Damaskus, 135 mil norr om Jerusalem, till Damaskus-porten "D. P.", den vanliga stråkvägen för resande från Syrien och Palestina till *den heliga staden.* På denna väg och omkring det utskjutande klippsprånget kommer man från Jerusalem till en stig, som leder upp till den numera såsom *Golgata* ansedda höjd, där Jesu kors en gång restes, då han "våra synder själf offrade i sin lekamen på trät." 1 Pet. 2: 24.

Det rödaste hjärteblod.

För Ungdomsvännen af Maria Olofsson.

Det skulle väl gjutits i sång och sägn,
som droppar af himmelens svala regn
på brunbrända backar dugga.
Det skulle väl gifvit vårt språk sin form
af stiltje och storm,
af växlande solsken och skugga.

Dess kraft skulle vara som vårens vind
och öppna vintrarnas stängda grind ,
att landet vuxe i styrkan
och kunde börja med lif och lust
en väldig dust
mot glänsande bilders dyrkan
och skölja dammet från klippig kust
och feja fönstren i kyrkan.

Hvar man skulle dricka sin lefnads kraft
ur sitt rödaste hjärtblods saft
och bygga så högt han förmådde,
att intet stoftgrand ur öknens grus
hans lefnadsgärnings gyllene hus
med skymmande dunkel nådde.

De finaste känslorna djupt i vår själ
dem skulle vi väl
för den skäraste drömmen spara.
Men nu hafva de brunnit en efter en
och slocknat — som fallande stjärnors sken
på mörknande hösthimmel fara.

Och nu har ditt hjärteblod blifvit så tunt,
dina verk äro slagna i stycken,
du har offrat din styrka på mull och strunt
och dagens flyktiga tycken.
Nog minnes du svagt det stora du drömt,
men hjärtat sofver, svalnadt och tömdt
på den signade gudadrycken.

Kan du böja dig djupt och hämta mer,
kan du dricka ur hemmets torfa, som ger
sin kraft till din andes frälsning,
då kanhända ännu din äras frö
skall gro till en vårens hälsning
åt ditt fosterland, som af torka skall dö,
om ditt rödaste hjärtblod du byter
mot det vatten ur fåfängans grunda sjö,
som i högsommarhettan tryter.

Hälsning från Sverige.

Af Alfred Sandell.

I det jag härmed tackar för UNGDOMSVÄNNENS erhållande för förra året utom no. 12, som ej anländt, när detta skrifves, meddelas här redogörelse för trenne möten, hvilka torde hafva sitt lilla intresse äfven för UNGDOMSVÄNNENS läsare. Mötena hafva hållits i Skåne.

Det första hölls *i Skepparslöfs vackra "Församlingshem"* — där finns nämligen ett sådant — den 1 november 1908 en söndags e. m. och var hufvudsakligen en Gustaf Adolfsfest, enär den firades till minne af Gustaf II Adolf. Söndagen den 1 nov. valdes i stället för fredagen den 6 för att få mera folk, och den rymliga och vackra lokalen blef äfven i det närmaste fullsatt af alla åldrar, men särskildt af ungdom från orten. Festen öppnades med tal af församlingens nitiske och verksamme kyrkoherde *J. Thulin* efter att några för tillfället lämpliga verser af J. Th., hvilka, tryckta, utdelades till de församlade, hade sjungits. Af dessa må den första och sista här meddelas. De lyda så:

"Vaknen upp och samlens alla!
Förfäders tro till strids oss kalla,
Guds kyrkas väl och bröders nöd.
I Jesu namn förbund vi bilda,
att hädanefter, ej mer skilda,
vi handla må, som skriften bjöd.
Vi, som så mycket fått,
ej tröttne göra godt
mot hvar mänska;
men mest ändå
vi ömma må
för dem, som närmst i tron oss stå.

Vaknen upp! Må själar väckas
och brodershänder trofast räckas
till mera enigt trosförbund!
Lider en, så lida alla;
här bröder frestas, bröder falla —
det griper oss i hjärtegrund.
Vårt trosbanér med fröjd
vi högt mot himlens höjd
samfäldt lyfta.
Kring världen all
det svaja skall,
och bröder räddas så från fall."

Af själfva talet må här anföras: Grunden utgjordes af ett samma dag från Lützen erhållet bref med skildring af de äfven i år där tillämnade stora festligheterna både af svenskar och tyskar. Han omnämnde äfven den på detta område kände fackmannens, professor Lundströms i Uppsala, föredrag å den då nyligen afslutade allmänna lutherska konferensen i Hannover i Tyskland öfver *Sverige såsom protestantismens skyddsmakt i Europa*, något i sanning hedrande för Sverige och svenskarna, och dess storslagna vittnesbörd om våra minnens helgd. Han talade äfven om den tacksamma stämning mot Sverige, som vid Gustaf Adolfs-föreningens årsmöte i Strassburg fick sitt kraftiga uttryck, och om årsberättelsens många glädjande intyg om hur Gustaf Adolfs-föreningens arbete allmänt utvidgar sig. Icke mindre än 2,227 församlingar hafva under senaste året fått del af de gåfvor af omkring 2 millioner tyska mark, som kunnat utdelas, och föreningarnas antal har växt från 2,021 till 2,035 och de kvinnliga arbetsföreningarna från 665 till 696.

På förmiddagen, då söndagsskolbarnen hade sin lilla högtidsstund i sammanhang med högmässan, i hvilken reseombudet *Sandell* predikade, gaf kyrkoherden en skildring af de svårigheter, med hvilka de i de katolska länderna förströdda protestantiska kristna hafva att kämpa, och ur hvilka de ej komma utan Gustaf Adolfs-föreningens och andra mindre dylika föreningars hjälp. Högtidstalet rörde sig vidare om det rent fosterländska i Gustaf Adolfs-minnet med ledning af yttranden i bref från Gustaf Adolf själf och skrifter i öfrigt, hvilka äro rika på för alla tider värdefulla drag; och slutligen erinrades om konung *Oscars* hälsning till sitt folk — en af de sista han fick ge oss — genom inskriptionen å minneskransen vid Lützen-festen: "*Hvad Gustaf II Adolf varit och verkat, står ständigt inristadt i svenska folkets tacksamma hågkomst*", och gifve Gud, att denna tacksamma hågkomst icke fördunklades ibland oss! — Nu sjöngs psalmen 378 i vår svenska psalmbok med allvar och kraft, hvarefter fröken *Pipon*, ursprungligen själf finska till börden, läste den högstämda dikt, som åtföljde kransen 1907 af det finska rytteriet. Därefter sjöngs gemensamt finska rytteriets marsch: "Sjung, svenska folk", och andra fosterländska sånger, hvarefter kantor *Östergren* sjöng solo, Hæffners bekanta sång från Gustaf Adolfs-festen 1832: "Låt dina portar upp, du minnenas ljusa tempelgård."

Därpå följde allmän kaffedrickning mot betalning, och skulle nettoinkomsten däraf tillfalla, om jag minns rätt, Fosterlandsstiftelsens sjömanskyrka i Hamburg, och förre skolläraren Rydholm utbragte därefter ett fyrfaldt *lefve* för fosterland och konung, hvilket kraftigt besvarades af de församlade med afsjungandet af kungssången, hvarpå följde ett af kantorn föreläst poem om "Guldkonungen vid Lützen", och detta namn, Guldkonungen, fick Gustaf II Adolf, som bekant, på grund af sitt guldgula hår. Därpå afslutades festen med psalmsång och en kort betraktelse af reseombudet *Sandell* från Östergötland öfver Matt. 13: 44.

Ur denna betraktelse må här meddelas följande: *Himmelriket*, som liknas vid en *skatt*, är nåde- och frälsningsriket på jorden, hvilket Jesus grundat och medfört hit. Genom det föres man till härlighetsriket i himlen, om Herren får meddela och bevara oss i sin nåd intill änden. *Skatten* betecknar himmelrikets andliga och eviga goda eller allt, hvad Jesus har förvärfvat åt fattiga syndare, med Jesus själf först och sist. Denna skatt gör syndaren *rik*. En man *fann* skatten, hvilket tyder på att han *sökte* den; ty den som söker, han *finner*, säger Jesus. Då han fann

skatten, fick han *glädje* däraf, sedan han förut *föddolt* eller gömt den, så att ingen skulle taga den ifrån honom, hvilket tyder på den *omsorg*, hvarmed själen vill rätt behålla Jesus och hans frälsning i sitt hjärta. Denna glädje är *glädjen i Jesus*, glädjen öfver hans nåd och syndernas förlåtelse m. m. Denna glädje gör, att mannen går och *säljer allt, hvad han äger*, och köper *åkern*, i hvilken skatten var fördold (enligt en annan läsart). *Säljandet* här betecknar, att man låter allt *fara*, som hindrar, och i *den mån* det hindrar själens frälsning, och *köpandet* af åkern, som betecknar nådemedlen, genom hvilkas rätta användande man finner skatten, säger oss, att vi här få *köpa "utan penningar och för intet"*. Har du, min käre vän, gjort så?

* * *

Den andra festen hölls i *Gärdsköpinge* fredagen den 6 november och var egentligen en skördefest, men äfven en Gustaf Adolfs-fest tillika. Den hölls i missionshuset och tog sin början kl. 4 e. m. Den öppnades med psalmsång och ett tal af församlingens käre och nitiske kyrkoherde *L. E. Lagerroth*, ett tal, som hufvudsakligen bestod i läsandet och kommenterandet af en utmärkt skön skördesång, författad af en folkskollärare och fader till den framstående komministern Paul Nilsson, hvilken bl. a. utgifvit ett förslag till ny reviderad psalmbok för svenska kyrkan, och det är skada, att jag icke är i tillfälle att nu meddela något af denna sångs goda innehåll. Sedan kyrkoherden slutat och psalmsång åter förekommit, blef det min tur att tala, hvilket skedde öfver Es. 9: 3: *"Du gör folket mycket, därmed gör du icke glädjen mycken: men för dig varder man sig glädjande, såsom man glädes i skördanden, och såsom man glad är, när man utskiftar byte"* — ett tal, som sålunda tog hänsyn till den förevarande skördefesten, men som tillika äfven, enligt uttalad önskan, rörde sig till en del om Gustaf II Adolf och hans förnämsta lifsgärning. Efter förnyad psalmsång och sång i öfrigt hölls själfva auktionen, som gick lifligt och bra, å skänkta naturaprodukter och andra saker till missionen, efter en förut skedd kaffedrickning, hvilken väl icke heller här får förbigås. Det hela afslöts sedan med läsandet af psalmen 145 i Psaltaren och bön af predikanten *Nils Persson* i Asum, hvilken äfven tjänstgjorde som "ropare" under försäljningen, och var äfven denna fest rätt talrikt besökt af både unga, medelåldriga och äldre. I stället för upptagandet af kollekt till Fosterlandsstiftelsens mission anslogs nettobehållningen af kaffeförsäljningen därtill, nämligen till dess hednamission, och uppgick denna behållning till 11 kronor.

Kanske vi äfven här skulle meddela ett och annat af skördefesttalet. *Du*, o Gud, *gör folket mycket*, men *därmed gör du icke glädjen mycken* (enligt Luthers öfversättning), nämligen för de obotfärdiga judarna, som icke kunna glädjas öfver Guds folks förökelse. Eller (enligt en senare öfversättning): Du gör folket mycket, du gör dess glädje stor; ty för dig varder man sig glädjande etc. Och Herren har förökat och förökar *sitt folk* genom hedningarnas ingående i Kristi kyrka i synnerhet. För honom, Herren Jesus, varder man sig glädjande, såsom man glädes i skördeanden, i skördetiden, och såsom man glad är, då man utskiftar byte, här krigsbyte, som tagits och tages från den slagne och flyende fienden, och detta genom hjärtats tro på Jesus och syndernas förlåtelse i hans namn; ty det skänker glädje såsom intet annat. Svenskarna förstå måhända icke ordet om denna skördeglädje, men judarna förstodo det och glädjen med. Vi få nu skörda, hvad Jesus har utsått för oss genom sitt lif, sitt ord och sina frälsningsgärningar, samt skifta det byte, som han genom sin död, uppståndelse och himmelsfärd har vunnit åt oss alla, och hvilket äfven *räcker till* för alla. Deltager också du, som läser detta, i detta skiftande af frälsningsbytet?

Den tredje festen var egentligen ett mindrre missionsmöte, som hölls i *Axtorps* skolhus i Munka Ljungby församling i Skåne under ledning af kontraktsprosten *H. B. Hammar* i *Ängelholm*. Han, den nitiske och varmhjärtade läraren och vännen, mottog mig med mycken glädje, efter allt att döma så mycket mer, som han under den senare tiden blifvit missförstådd och lämnad af en del missionsvänner på orten. För mitt besök hade han anordnat detta möte, som blef ganska talrikt besökt, och där man efter en liten inledning af prosten samtalade öfver frågan, huru man rätt skulle förstå Luk. 13: 24 och Joh. 8: 21 i förhållande till Matt. 7: 8, hvilka båda förra språk synas motsäga det senare. I Joh. 7: 34; 8: 21 står det nämligen: I skolen *söka* mig och icke finna mig. I skolen dö i eder synd. Dit jag går, kunnen I icke komma, och i Luk. 13: 24: Kämpen för att komma in genom den trånga porten; ty många, säger jag eder, skola *söka* att inkomma och skola dock *icke* kunna. Men i Matt. 7: 8 heter det: Den som *beder*, han *får;* den som *söker*, han *finner;* och för den som *klappar* varder *upplåtet*. Dessa ställen synas alltså motsäga hvarandra; men det visades under samtalet, i hvilket äfven ett par allmogemän deltogo, att motsägelsen endast är skenbar. Ty då Jesus säger: I skolen *söka* och *icke* finna mig, så afser han det mer och mindre ytliga och skrymtaktiga sökandet af honom eller det blotta herreropandet, och då kan man icke finna, hvad man söker. Det är i så fall icke ett sökande *af allt hjärta*, utan af ett mer eller mindre *deladt* hjärta. Vidare skola många söka Jesus, söka att inkomma genom den sanna omvändelsens trånga port, då det är *för sent* att söka Herren till frälsning, d. ä. då nådetiden är slut, hvilket särskildt framgår af sammanhanget i Luk. 13: 24—28. Men den, som af allt hjärta söker Jesus, söker att ingå genom den trånga porten, och detta medan nådetiden varar, *han finner* o. s. v.; för honom lyckas det. Men det betonades härvid bl. a., att porten är så trång, att man icke kan komma in genom den vare sig med en enda hyllad synd eller genom en enda egen god gärning. Mötet, som i sanning äfven var festligt, afslutades sedan med betraktelse och bön af den, som skrifver dessa rader. Att därpå äfven följde psalmsång, torde väl knappt behöfva meddelas.

Till sist ber jag få uttala min hjärtliga hälsning till Ungdomsvännens ärade läsare, kända och okända, och ej minst till mina släktingar, ifall att dessa eller någon eller några ibland dem skulle få syn på dessa rader. Likaledes önskar jag af allt hjärta Herrens rikaste välsignelse till Ungdomsvännens verksamhet för Herrens ära och själars frälsning bland både unga, medelåldriga och äldre samt till spridande af god och sund upplysning i öfrigt bland vårt älskade svenska folk i — skola vi säga så? — förskingringen i väster!

Svensk-Amerikanska lärare.

För Ungdomsvännen af ANTONIO B.

II.

ALFRED J. PEARSON.

Head of the Department of Modern Languages vid Drake-universitetet.

Vi ha denna gång nöjet meddela bilden och en kort skildring af en annan svensk-amerikansk lärare. Dessa uppsatser ha fått "hvila" en tid. Det har ej berott på författarens vilja och föresats, men väl därpå, att andra göromål kommit emellan och tagit all tid i anspråk. Vi hoppas dock härefter mera regelbundet än hittills kunna meddela dessa skildringar.

Professor Alfred J. Pearson föddes i Landskrona, Skåne. Omkring ett år efter hans födelse utvandrade föräldrarna till Amerika och bosatte sig i Illinois. Därifrån flyttade de sedermera till Kansas. Här uppväxte den blifvande svensk-amerikanske professorn på en farm, långt från stadslif och kulturcentra, och lärde sig hvad ärligt arbete och verkligt folklif vill säga, en kunskap, som icke alla besitta. Han säger också själf, att han skattar det som den största lycka, att han fick uppväxa på landet, och att han fått föräldrar begåfvade "with a large amount of common sense". Hans tidigare skolbildning var den vanliga en västerns landtgosse får. Men skillnaden mellan Alfred Pearson och andra gossar i grannskapet var denna, att Alfred blickade bortom den trånga synranden af sin omgifning och längtade efter att se hvad som låg utom gränserna af hvad han redan lärt och erfarit. Den utmärkte dr Swenssons skapelse, som varit så mången nybyggareson till gagn, och som väckt mången slumrande begåfning till lif och självmedvetande och varit ett medel till att bereda många fattiga ynglingar till framskjutna platser, erbjöd den unge Alfred Pearson tillfälle att dricka djupare ur kunskapens källa, än han kunde i sin hembygds skolor. Och till Bethany College gick han, och här tog han graden A. B. 1893. Under sin studietid vid Bethany "brände han icke blott sin midnattsolja", utan han tog äfven en aktiv del i de litterära föreningarnas verksamhet och vann priser såsom vältalare. På hösten 1893 började han "post-graduate" studier vid Yale och promoverades till filosofie doktor på våren 1896. Samma år valdes han till lärare i engelska och tyska vid Upsala College och undervisade därstädes med stor framgång till på våren 1898, då han kallades till lärare i engelska språket och litteraturen vid Gustavus Adolphus College i St. Peter, Minn.

Vid G. A. College bar dr Pearsons arbete rika frukter. Han omorganiserade sin afdelning; uppväckte intresse för engelska språket och engelska litteraturen; bildade en förening, hvars mål var att arbeta för talekonst och att anordna oratoriska täflingar, och genom hans inflytande fick denna förening tillträde till statens "Oratorical Association". Under sommarferierna besökte dr Pearson ofta andra lärosäten i olika delar af landet och bedref studier och forskningar för att vidare utbilda sig i sitt ämne. På hösten 1907 tillträdde han sin nuvarande befattning såsom Head of the Department of Modern Languages vid Drake University efter att ha tagit afsked från G. A. College.

ALFRED J. PEARSON
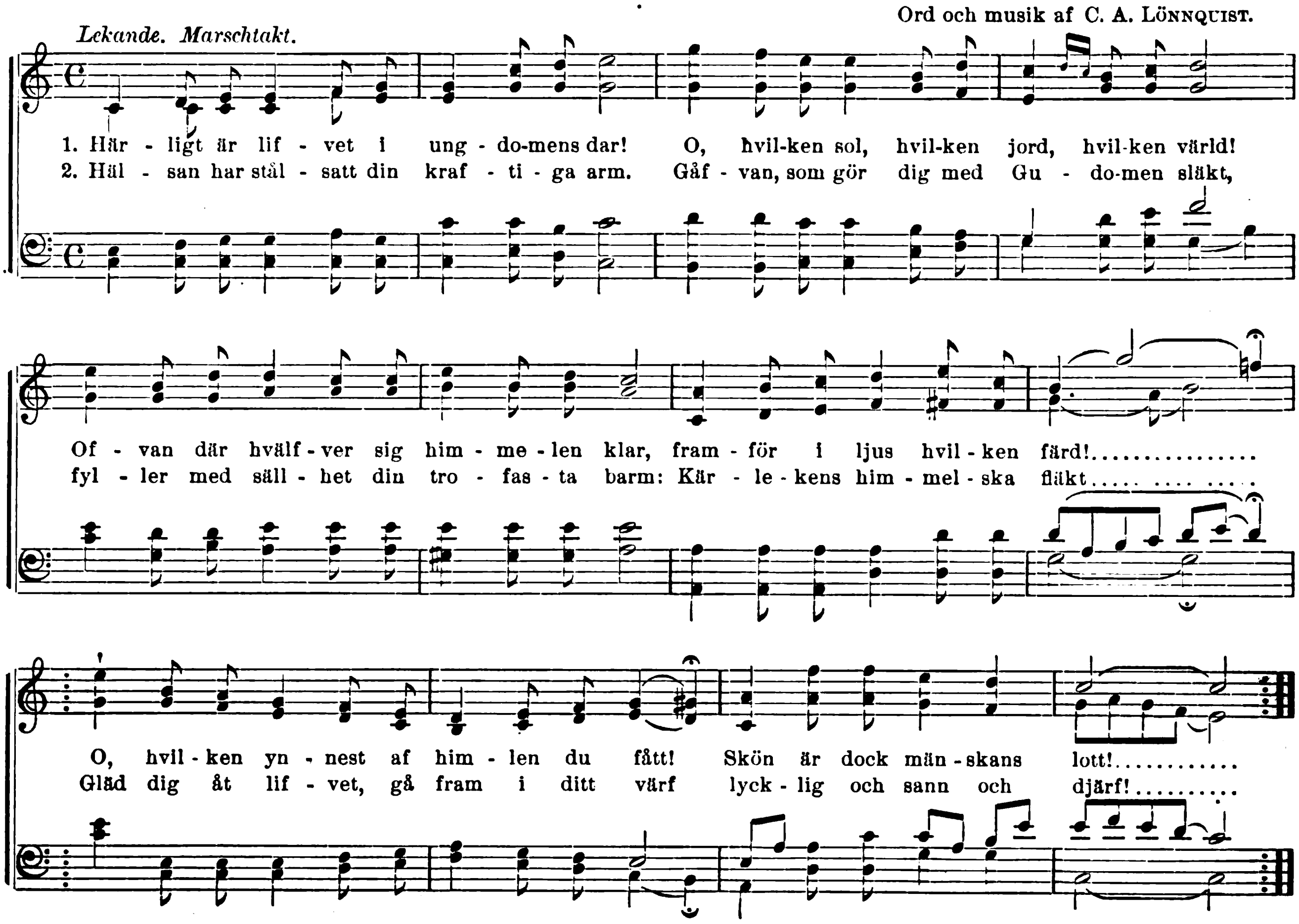
Vid Drake har han redan utvecklat en storartad verksamhet och lyckats få läroverkets direktion och president intresserade i de skandinaviska språkens införande såsom läroämne vid universitetet, och en lärostol i dessa ämnen torde genom hans bemödanden snart komma till stånd därstädes.

Såsom lärare har dr Pearson varit lyckad, i synnerhet då det gällt att undervisa mera försigkomna elever. Mest intressant för lärjungarna gör han det dock då han lämnar "textboken" och föreläser öfver ämnet i fråga. Någon har sagt, att hans undervisningsmetod är för regelmässig, men regelmässighet kan också ha sin plats i dessa "do-as-you-please"-tider.

Prof. Pearson är äfven författare, och han har skrifvit en del stycken i bunden stil samt öfversatt andra. Hans öfversättning till engelskan af "Östersjön" fick smickrande beröm af skaldestyckets författare, konung Oscar II, och anses vara särdeles lyckad. Under senare året har han äfven framträdt mera allmänt såsom föreläsare öfver olika ämnen, och på detta område är han alltid intressant och alltid lärorik. Hans föreläsningar öfver "The Contributions of the Scandinavians to Literature, Science and Art" och "Ibsen and Strindberg" borde i synnerhet beaktas af vårt svensk-amerikanska folk.

I Ungdomstid.

Ord och musik af C. A. Lönnquist.

Verklighetsbilder.

Upptecknade för Ungdomsvännen af Nathan af Korpagård.

MR. ROBERT KNIGHT.

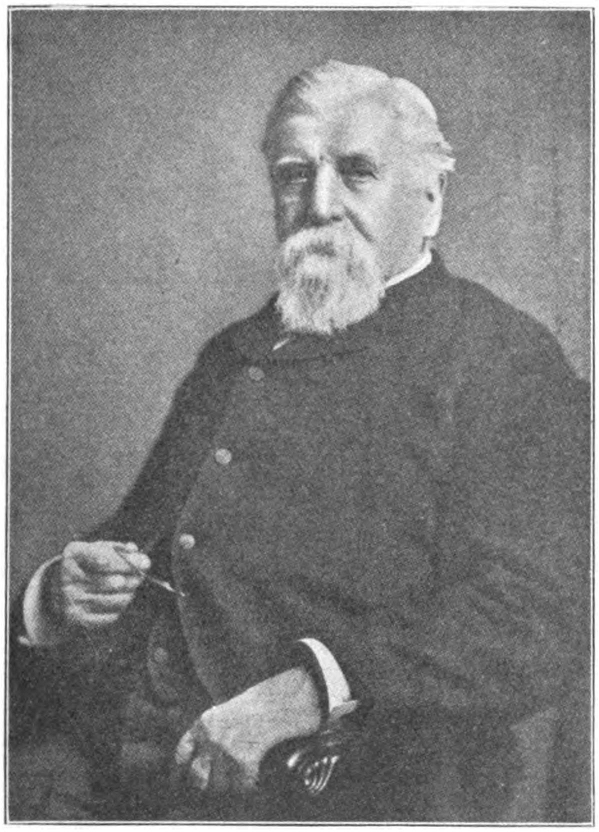
Det är mig ett kärt och stort nöje att denna gång för Ungdomsvännens värderade läsare få presentera bilden af Amerikas störste väfnadsfabriksägare, mr Robert Knight.

Mr Knight förtjänar en minnesruna uti Svensk-Amerikas finaste och bästa ungdomstidning af flere orsaker. Han har genom en outtröttlig arbetsförmåga steg för steg arbetat sig upp från den yttersta fattigdom och är nu en förmögen och äfven god arbetsgifvare. Genom sitt arbete och sitt flärdfria lif är han ett verkligt efterföljansvärdt föredöme. I egenskap af arbetsgifvare har han ock gifvit arbetsförtjänst och bröd åt många tusen svenskar i östern.

Mr Knight är till börden amerikanare. Han är född i den minsta af unionens stater, nämligen det lilla vackra Rhode Island, hvarest han också har sina flesta fabriker. Emedan han är ägare af så många och stora fabriker, kallas han ofta "The Cotton King". På arbetets område är han också kanske som ingen annan en kung, såsom äfven hans vackra lefnadssaga skall säga oss.

Mr Knight fyllde den 8 sistlidne januari 83 år. Af denna hans långa lefnadstid hafva 75 år ägnats åt det mest ihärdiga och, vi må väl äfven säga, det mest framgångsrika arbete vi gärna kunna tänka oss. Hvarken åren eller det hårda arbetet ha dock förmått böja den nära nog jättelika och kraftiga gestalten. Han liknar mera en rask sextioåring än en åttiotreåring.

Mr Robert Knight föddes den 18 januari 1826 i en liten om fattigdom vittnande koja nära Rocky Point vid Narragansett-viken. Men kojan bar icke blott vittne om fattigdom. Därinne var det nära nog omöjligt att bereda en enda någorlunda tillräcklig måltid åt den stora familjen, som bestod af far och mor samt nio barn. Så snart barnen blefvo så stora, att de kunde arbeta något, måste de därför ut för att söka förtjäna något till sitt lifsuppehälle. Då Robert var åtta år, sändes han tillsammans med en något äldre broder till Cranston Print Work, hvarest hvit bomullsväf trycktes eller färgades. Och därmed började hans rastlösa arbete. Ung och liten var gossen, och lönen blef äfven därefter — endast 75 cents pr vecka. Arbetstiden var 14 timmar pr dygn. Inom ett halft års förlopp höjdes veckolönen till $1.25. Vid 18 års ålder hade han $8 i månaden, och då hade han sparat så mycket, att han kunde resa till

Westerly för att gå i skola därstädes. Här stannade han halftannat år och gjorde så stora framsteg, att han erbjöds plats som lärare i en publik skola i Exeter. Som lärare tjänstgjorde han blott en kort tid, hvarefter han blef kontorsbiträde i Pontiac.

När jag uppvaktade den ärevördige åldringen på hans födelsedag den 8 januari, så frågade jag honom, hvarför han började att arbeta uti fabrik så tidigt, och om han någonsin lidit men af det ständiga arbetet. "Ah", svarade han, "det var fruktansvärd fattigdom, som tvingade mig att börja i så unga år; hemma hade vi ej nog att äta för att känna oss fullt mättа; bröd och molasses utgjorde nära nog den enda rätten, men genom arbetsförtjänst fingo vi det bättre; så växte hågen för arbetet allt mer och mer, och att jag aldrig lidit någon skada af arbetet, det kan ni se på mig samt äfven förstå däraf att jag, Gud vare tack, har en så stark hälsa, att jag ännu arbetar minst fjorton timmar hvarje dygn."

För några dagar sedan hörde jag från en af mr Knights barndomsbekanta följande berättelse. Några af arbetarna vid Cranston Print Work skulle ha en utflykt till sjöstranden en lördagseftermiddag. De båda bröderna Knight skulle äfven med, men innan resan började, uppgjordes reseomkostnaderna, och det visade sig då, att dessa uppgingo till några få cents mera för hvarje deltagare, än hvad man förut beräknat. Robert och hans broder stodo där vackert. Det fattades dem några cents. Med tårar i ögonen förklarade de, att de icke kunde följa med. De måste stanna hemma.

När Robert Knight var 21 år mammal, kom han till den då tämligen obetydliga väffabriken i Pontiac som kontorsbiträde. Det dröjde icke länge, förrän fabrikens ägare, mr John E. Clarke, fattade ett synnerligen stort intresse för den flitige och praktiske kontorsarbetaren och satte honom såsom föreståndare för fabriken. Efter en kort tid föreslog Clarke, att Knight skulle arrendera eller också köpa fabriken. Att köpa fabriken vågade mr Knight icke, utan arrenderade densamma på ett års tid. Allt gick dock så bra det året, att han köpte hela egendomen, då arrendetiden var ute. Det var 1850, och mr Knight var då endast 24 år gammal.

Mer än ett halft århundrade har sedan dess svunnit, eller närmare 59 år, och därunder har bomullsväfnadsindustrien gått framåt med jättesteg. Att denna industri på det kraftigaste befordrats genom mr Knight, är uppenbart, och han får därför äfven ofta bära namnet "The Cotton King" Uti sjutton städer eller byar äger mr Knight nu tjugotva stora fabriker, bland dessa äfven Cranston Print Work, hvarest han som åttaåring började sitt arbete. Uti väffabrikerna har han icke mindre än tillsammans 12,000 väfstolar. Arbetsstyrkan uti samtliga hans fabriker uppgår till mellan sju och åtta tusen personer. I arbetslöner utbetalar han omkring två och en half million dollars hvarje år eller omkring $50,000 hvarje vecka.

För hvarje fabrik har han en superintendent samt kontor med räkenskapsförare. Hufvudkontoret har han i Providence, och där äro anställda tolf biträden, bland dem mr Knights två söner. Själf leder han fortfarande med kraft och energi det hela. Han är dessutom direktör i flere större affärsföretag och bankinrättningar.

I närheten utaf de flesta af hans fabriker har mr Knight byggt upp mycket ändamålsenliga bostäder för arbetarna. Inalles har han 1.875 sådana bostäder. De väl underhållna husen ha från två till sex lägenheter, hvarje lägenhet bestående af fyra till sex rum. Hyresafgiften för de största lägenheterna är endast $1.10 pr vecka. Detta låga pris har bibehållits, huru mycket hyrorna i de privata husen än ha stigit. Endast sådana familjer, som ha någon eller några medlemmar såsom arbetare i mr Knights fabriker, få hyra någon lägenhet. De ha dock full frihet att bo hvar de behaga.

Som arbetsgifvare är mr Knight omtyckt, hvilket kanske bäst bevisas däraf, att han aldrig haft några svårigheter med sina arbetare. Någon egentlig strejk har aldrig förekommit. Ett eller annat "rum", d. v. s. afdelning af en fabriks arbetsstyrka, har vid ett par tillfällen gått ut för att få högre betalning, men allt har genast uppgjorts till ömsesidig belåtenhet.

Till bekännelsen är mr Knight episkopal, utan att dock vara partisinnad. Jag frågade honom, om han alltid varit intresserad i det kyrkliga arbetet, och fick till svar: "Då jag var barn och växte upp, så var det mig kärt att vara i kyrkan tre gånger hvarje söndag. Jag försummade sällan eller aldrig någon gudstjänst, och ännu deltager jag med glädje uti gudstjänsterna". Mr Knight, som har sitt residens i Providence, tillhör Grace church därstädes, och hans måg är pastor för den församlingen. I Pontiac har han låtit uppföra en ganska dyrbar kyrka för de engelsk-talande och aflönar till största delen den församlingens pastor. Vår svenska lutherska kyrka där på platsen har alltsedan dess stiftelse 1874 årligen erhållit ett hundra dollars till pastorslön. Svenska lutherska församlingen i grannstaden Natick har ock erhållit bidrag af honom.

Mr Knight utöfvar en icke ringa välgörenhet i det tysta. Då pastor T. O. Linell förra året låg sjuk, gick jag upp till mr Knight och underrättade honom därom — de voro bekanta sedan Linell för 25 år sedan var pastor i Pontiac — och frågade om han önskade gifva något för att uppmuntra den sjuke. Han frågade om församlingen ämnade göra något, och då jag upplyste att ett offer den följande söndagen skulle upptagas, så svarade han, att han gärna skulle gifva en summa motsvarande halfva offret, men att hans gåfva ej borde särskildt omnämnas. Och då jag nämnde

att offret sannolikt komme att uppgå till omkring $50, så lämnade han genast $25.

Det talas och skrifves mycket om och emot våra dagars millionärer. Kanhända omdömena om många utaf dem skulle blifva mycket mildare än hvad ofta är fallet, om man blott närmare kände deras verksamhet och lefnadshistoria. Mr Robert Knight hör till en af dessa rika, som man måste beundra och högakta. För sjuttiofem år sedan hade han icke själf "bröd och molasses" nog för att äta sig ordentligt mätt. Genom ihärdigt arbete, som varade 14 timmar om dygnet och som till en början gaf honom 75 cents i veckan, och genom kloka beräkningar bereder han i dag arbetstillfälle för flera tusen människor, däribland många svenskar, och gifver sålunda bröd åt ett långt större antal. Vi kunna tala om "arbetets stormän" i dessa ords vackraste betydelse. Till dessa hör för visso mr Robert Knight.

FÖRVÅREN.

Af Per Hallström.

Af smulten frost är gatan våt, —
— hvad har det händt?
Här skälfver jubel, skälfver gråt,
som förr jag känt.

I glitter, glitter allt jag ser.
Min blick blir blind . . .
— Nu! Våren, böjde den sig ner
med kind mot kind?

Var den intill mig med sin sång
om allt som gror?
— En klang af lösta vattens språng
förbi mig for.

Hör, hur det spelar underbart . . .
— Af löf ett sus? —
Kastanjens knoppar glimma klart
som tända ljus.

Vår, vår, tänk hvad det ordet bär
af glans och fröjd.
Se tornet, hur det lyser där
mot blekgrå höjd.

O, lyftas, lyftas upp och fly
— farväl, förnuft! —
Se, allt är ljus, det finns ej sky,
se, allt är luft!

Och lärkans första gälla drill
kan knappt ha spelt . . .
— Blott det, som ännu ej är till,
jag älskar helt.

Swen Swenson i Barkeryd som blef millionär i Amerika.

En fattig f. d. smålandsheres lefnadssaga, tecknad af A. Schön.

På duktigt, välbärgadt svenskt folk lida vi ingen brist här i Förenta staterna, men se svensk-amerikanska millionärer — de äro verkligen "few and far between". En af dessa få var bankiren S. M. Swenson i New York, "rike Swenson" kallad, men nu är han för länge sedan död. Han afled redan den 13 juni 1896, således för snart 13 år sedan. I lifstiden aktade han sig noga för att komma i någon större eller närmare beröring med landsmännen, hvadan det inte blef någon lätt sak att få ihop nog material till en lefnadsteckning öfver gubben. Men med litet ihärdighet gick det dock, och här är resultatet.

Hans vagga stod i mörkaste Getapulien.

Swenson var smålänning — naturligtvis! — Ty hvilken annan än en smålänning kan svinga sig upp som han gjorde? Han föddes i byn Lättarp i Barkeryds socken af Jönköpings län 1816, dagen hafva vi oss ej bekant, ej heller huru Swenson tillbringade sin ungdom. Det troliga är dock, att han, liksom ett stort antal af den småländska landsbygdens söner, förnötte sina ungdomsår med att vara en trogen följeslagare åt ett par magra stutaknabbar. Swenson var dock ej skapt till att bli bonde, det ser man däraf, att han, innan han ännu var 20 år gammal, var fullriggad bodbetjänt i den goda staden Eksjö.

Swenson tröttnar på att vara bodknodd.

Den merkantila banan i Sverige måtte emellertid hafva förefallit honom mindre ljus och lofvande; åtminstone frestas man att tro så, då man hör, att han redan 1836 sade disk, strutar och sillfjärdingar farväl och styrde kosan till det då för svenskar i allmänhet så godt som okända Amerika. Anade ynglingen då måhända, att Förenta staterna skulle erbjuda rikare tillfällen till lönande köpenskap och egendomsförvärf än hembygden?

Västern var då ännu helt litet känd, och Swenson fann det därför säkrast att stanna kvar där han landsteg, nämligen i New York. Visserligen fick han ej genast anställning i sitt yrke, men han hade, såsom det på svensk-amerikanska heter, "kommit för att stanna", och han högg i och arbetade med hvad som föll sig lägligast. Framgång utan kunskaper, i synnerhet i engelska språket, fann dock snart den unge smålänningen det vara svårt, om ej rent af omöjligt, att vinna, hvarför han under en tid tillgodogjorde sig undervisningen i en skola i Sing Sing, dit han under tiden flyttat.

Kort därefter finna vi honom såsom "rallare" vid en järnväg i Baltimore. Med vanlig småländsk seghet och ihärdighet uthärdade han det ingalunda lätta järnvägsarbetet. Fram skulle han.

Till Texas bär den forne smålandsherens färd.

Och han vann framgång Det dröjde ej länge, förrän han var bokhållare vid en firma i Baltimore. Af sin principal synes han hafva varit omtyckt, att döma däraf, att denne, påtagligen af intresse för honom och hans framtid, skaffade honom anställning i Texas. Detta var 1838. Här började han handel i staden Brazoria och därefter i Houston, i den sistnämnda staden i bolag med en doktor Long. Sedan denne en tid därefter dött, gifte sig Swenson med änkan. Hon dog 1850.

Swenson importerar smålänningar till Amerika.

Swenson hade året förut återvändt till Sverige, mindre för att återse "de gamla, kära ställen" än för att göra affärer, såsom det synes. På återresan medförde han omkring 50 svenska drängar, de där med arbete skulle aftjäna öfverresan. Enligt hvad det påstås, fingo somliga arbeta i hela två år innan skulden var betald, men fingo då ett stycke jord hvardera.

Det var väl för Swenson, att lagen om kontraktsarbete och arbetare då ej existerade, ty då skulle denna transaktion obarmhärtigt hafva omintetgjorts på den ort, där de landstego.

Om det var då eller vid en möjligen senare effektuerad import af svenska arbetare Swenson rönte den förargliga motgång, vi nu skola relatera, är ej bekant, men historien om den misslyckade affären lyder som följer:

Han hade från sin födelsebygd Barkeryd importerat ett stort antal arbetsfolk, hvilket sedan mot låg aflöning skulle å hans egendomar i Texas aftjäna öfverfarten. På ångaren var emellertid en svensk spjufver, som varit i Amerika förut. Denne, som kände till ställningar och förhållanden här i landet, rådde i hemlighet arbetarna att lämna sin husbonde, då de kommo till New York. Nästan allesammans, påstås det, lydde rådet och gingo åt hvar sitt håll, där god arbetsförtjänst kunde vara att påräkna.

Dessa och möjligen andra inträffade förluster kunde dock ej vålla någon rubbning i Swensons redan då antagligen mycket stadgade ekonomi.

Af den forne oxfösaren blir en slafdrifvare.

Icke ens inbördeskriget, som gjorde ett så svårt afbräck i Förenta staternas handel och näringar, förmådde skada den sluge och omtänksamme smålänningens finanser. Liksom alla större plantageägare — Swenson var nämligen bomullsodlare i stor skala och förtjänte väldiga summor på denna råvara — höll han slafvar. När han såg hvartåt vinden blåste, d. v. s. att slafvarna till följd af kriget skulle komma att frigifvas, skyndade han att göra sig af med hela det svarta sällskapet.

Han *frigaf* dem väl, tänker kanske den ärade läsaren.

Nej. Swenson var *affärsman* framför allt, och därför sålde han dem. Att den siste ägaren ej skulle erhålla någon ersättning för sin lefvande vara, bekymrade honom ej det ringaste. Transaktionen var ju fullt laglig!

Var han af omständigheterna tvingad att vara slafägare, så gjorde han dock ej gemensam sak med sydstatsborna i deras lösslitningssträfvanden gent emot unionen. Han kände nordstaternas styrka i alla afseenden och stod därför afgjordt på deras sida, viss om att rebellerna skulle komma att draga det kortaste strået. Hans åsikter delades af Texas' dåvarande guvernör, Samuel Houston, med hvilken Swenson var vän och nära förtrogen.

Swenson finner Texas en smula för hett.

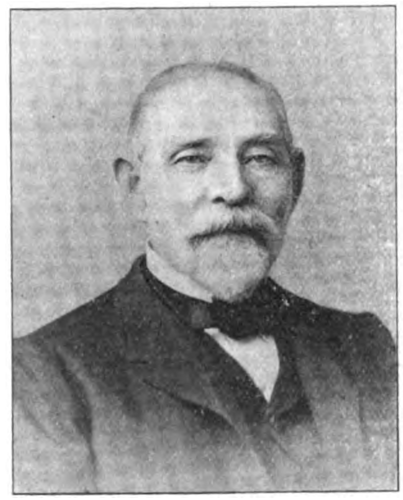
Texanerna sågo i följd häraf Swenson med allt annat än blida ögon, och fiendskapen mot honom blef slutligen så stor, att han måste rymma till Mexico, sedan han först, enligt hvad det berättas, under eldstaden i sitt hus nedgräft en del penningar, somliga säga 25,000 dollars. Swenson var nu för andra gången gift, och då en person bar ett bref från honom i Mexico till hustrun, blef denne mördad.

Lättarpa here blir bankir och millionär.

Swenson hade nu fått nog af Texas och återvände ej dit, utan flyttade först till Brooklyn och senare till New York, där han sedan dess var bosatt och i no. 15 Wall street — bankirernas guldgata — idkade bankrörelse, under de senare åren af sitt lif i bolag med sina söner, Eric P. och S. Albin Swenson, under firma S. M. Swenson & Sons. Sitt hem hade han i no. 20 East 69th street, där han ock utandades sin sista suck.

Enligt hvad vi sett uppgifvas, idkade han under sin Texas-tid jämväl bankrörelse i Austin samt i New Orleans, La. Han lär ock hafva till sin död fortsatt bomullsodlingen i Texas samt därjämte sockerodling i Louisiana, nu med *fria* svarta arbetare samt hvita, företrädesvis italienare, hvilkas daglön, i likhet med negrernas, uppgick till omkring 60 cents.

Swenson ansågs och var en af de rikaste svenskar, som någonsin funnits i Förenta staterna. Tidningen *Bradstreet Fiancier*, som vanligen plägar vara väl underrättad i hit-

SWEN SWENSON.

hörande saker, uppgifver, att han ägde öfver en million dollars.

Detta är, i stora drag, den forne smålandsherens, den svensk-amerikanske millionärens historia, hvars senare del åtminstone är skäligen knapphändig, af orsaker, som i början antyddes. För att i någon mån fullständiga densamma vilja vi meddela några smådrag ur senare perioden af hans lif.

Han var i all sin dar "en tavarlig pajk".

Huru kunde han samla en för sina förhållanden så ansenlig förmögenhet, frågar kanske någon.

Jo, Swenson kunde ej endast konsten att *arbeta och förtjäna*, utan äfven den ännu svårare konsten *att spara*. När han en gång kommit i besittning af en styfver, höll det hårdt att förmå honom att åter gifva ut den.

Såsom ett exempel härpå kan följande tjäna.

Swenson tillhörde i många år med sin andra hustru, som i likhet med den första var amerikanska, en stor episkopalförsamling i Brooklyn, vid hvilken den numera aflidne dr Hall var pastor. Denne var god vän med en därstädes boende svensk prästman, och då Bethlehems-församlingens gamla kyrka uppfördes, lofvade dr Hall prästmannen i fråga att uppmana sin församling till frikostighet mot företaget.

Huru mycket de öfriga församlingsborna gåfvo, är ej bekant, men bankir Swenson — den ende svensken i församlingen — gaf 50 dollars.

Hans bidrag till Gustaf Adolfs-kyrkan i New York.

När den nuvarande svenska lutherska Gustaf Adolfskyrkan i New York byggdes, fick millionären en dag besök af församlingens sollicitör, som frågade, om ej hr Swenson skulle vilja vara af den godheten och till kyrkobyggnadsfonden bidraga med en summa. Sollicitören, som nästan öfverallt annorstädes, närhelst han framställde sitt ärende, till och med hos amerikaner, rönte den största välvilja, och som hade glädjen att från olika personer erhålla rätt ansenliga summor, väntade — och det må man ej förtänka honom — att af stadens rikaste svensk få en rundlig summa.

Bankiren tog sig dock god betänketid, innan han lämnade någonting, och det var först sedan han haft flera besök af de enträgna insamlarna, som han kunde förmå sig att lämna — 50 dollars.

Ändå något! Men samtidigt bidrogo svenska tjänsteflickor och med dem likställda i allmänhet med ett lika stort och i några fall med ett flera gånger större belopp.

Hvad en svensk kokerska gaf.

Så t. ex. tecknade sig vid det stora massmöte af svenskar, som hölls, sedan beslut fattats om kyrkans ombyggnad, en svensk kokerska för ett bidrag å 500 dollars. Hon bekostade dessutom altartaflan, hvars pris var 360 dollars. Men ej nog härmed; hon bidrog senare med ytterligare 500 dollars och därpå med åtskilliga mindre summor, så att hela hennes tillskott till kykobyggnadsfonden belöpte sig till omkring 1,500 dollars.

När sistnämnda kyrka skulle invigas, skref dess pastor ett höfligt bref till bankiren med inbjudan att närvara vid högtidligheten. Swenson måtte hafva tyckt, att han ändå varit väl njugg mot sina kyrkobyggande landsmän, och lät därför sitt svar åtföljas af en växel å 50 dollars. Men till invigningen kom han inte.

Här bör ock kanske nämnas, att Swenson i vanliga fall gick tarfligt klädd, till det yttre ej mycket olik en farmargubbe i hvardagslag, och svårligen kunde man af hans utseende sluta sig till, att han var karl om så mycket penningar.

"Rike Swensons" sista besök i Sverige.

Gubben var sista året han lefde ute och gick i de svenska tidningarna. Det var då han var hemma för att försälja det omkring en half fjärdingsväg från Nässjö belägna herresätet Ingarsberg, som han åtskilliga år förut inköpt till änkesäte åt sin åldriga moder, och för att utreda arfsangelägenheterna efter henne. Modern var en i kvinnlig handaslöjd såsom spånad, väfnad o. s. v. ovanligt skicklig kvinna, och alstren af hennes flit voro utställda och blefvo belönade på många småländska landtbruksmöten. Hon var tillika en kärnfrisk människa, något som framgår däraf, att hon uppnådde den höga åldern af 97 år.

Swenson låter sig intervjuas af en svensk tidningsman.

Det var, om vi minnas rätt, ***Smålands Allehanda*** som först presenterade honom för den svenska allmänheten, sedan en dess medarbetare på näsvist amerikanskt sätt intervjuat gubben.

Af hvad han då yttrade bekräftas hvad vi här ofvan uppgifvit om hans ungdom.

"Far min ägde en liten gård härborta, men jorden var dålig, och han hade fullt slit för att kunna gälda alla utskylder. Jag var 19 år, då jag utvandrade, och se'n dess har jag arbetat mycket mer än de göra här i Sverige", sade han.

Enligt sin egen då meddelade uppgift deltog han i mexikanska kriget 1848 och avancerade därunder till öfverste. Om honom kunde dock på tal härom sägas detsamma, som Fänrik Stål säger om salig Klingspor, att hans

— — — hjälteban har burit
uppför kommissariatet.

Swenson deltog nämligen ej i bataljerna, utan var anställd vid kommissariatet, och var det för sitt välförhållande vid detta han blef befordrad.

På spekulationer hade han ej förtjänt en cent, utan bara på reguljärt arbete, sade han.

Vi vilja tro hans egen försäkran, trots det *Nordstjernan* någon gång år 1895 påstod, att han förvärfvade det mesta af sin förmögenhet under kriget genom att handla med bomull, som med stor risk fördes norrut genom de s. k. döda linjerna.

Vi förbigå hans halft barnsliga skryt i denna intervju om sina bekantskaper med John Ericsson, Thomas A. Edison, fru Cleveland m. fl., sitt politiska inflytande, den handräckning han i ekonomiskt afseende gifvit staten New York, då denna för några år sedan hade dålig kredit, o. s. v., men fästa oss vid hans om svenskarna i New York fällda yttrande, som kanske i någon mån kan kasta ljus öfver orsakerna till hans obenägenhet att umgås med landsmän.

SWEN SWENSSON MODER.

Hvarför han inte umgicks med svenskarna.

"Har ni eljest mycken beröring med landsmännen?" frågade rapportören.

"När de ä' utfattiga, komma de till mig eller skrifva de till mig. Så länge de ha något på fickan, ser jag aldrig till dem."

Enligt hvad man meddelat oss, företog Swenson, åtminstone under senare åren, regelbundet hvarje år en tur till Sverige. Hans omfattande affärsintressen här i landet hade sålunda ej kunnat förkväfva kärleken till det land, där hans vagga stod.

Men han hade ju också därhemma sin åldriga moder. Denna lär en tid före inbördeskriget hafva vistats hos sonen i Texas.

Hans motvilja för bidrags tecknande till kyrkobyggnader framträdde äfven i Sverige. Under sitt besök i Nässjö uppvaktades han af samhällets kyrkobyggnadskommitté med begäran om något understöd från hans sida i och för kyrkobyggnaden, men han besvarade denna anhållan med nej.

"Det finnes alldeles tillräckligt redan nu med gudstjänstlokaler", skall han hafva yttrat.

"Rike Swenson" som grafskriftsförfattare.

Hos en stenhuggare i "Jönseping" beställde han samtidigt en grafvård att resas öfver faderns, moderns och en äldre, kort förut afliden broders graf. Själf bestämde han lydelsen af inskriptionen, hvars första rad förråder, att gubbens svenska under alla dessa år i Amerika blifvit mäktigt påverkad af engelskan. Inskriptionen lyder:

I minne af
SVEN ISRAELSSON I LÄTTARP
*1791, †1871.
HANS HUSTRU
MARGARETA ANDERSDOTTER
*1795, †1894.
Hans krafter ägnades åt skulder och skatter,
hennes i att väfva matter.
DERAS SON
JOHAN SVENSSON
*1814, †1894.
En ärlig bonde, som odlade backar och kärr,
hvar fordom växte blott mossar och barr,
men genom hans möda
nu gifver årlig gröda.

Af årtalen ses, att fadern och brodern, i likhet med modern, uppnådde hög ålder. Det tyckes hafva varit äkta svenskt virke i den släkten.

Inskriptionerna, huru konstiga de än må förefalla en och annan, äro dock mycket betecknande och visa gubbens fyndighet och förmåga att med få ord rätt teckna situationen.

Hufvudsumman af sin egen lefnadsfilosofi angifver millionären på grafstenens sockel i följande strof:

Heder och beröm på intet stånd beror.
Sköt väl ditt kall, däruti hedern bor.

Och härutinnan gifva vi den forne smålandsheren rätt.

Vår historia.

För Ungdomsvännen af F. M. E.

Gifven akt på den klippa, hvarutur I blifvit huggne, och på den brunnsgrop, hvarutur I blifvit uppgräfne.
Es. 51: 1.

Vår historia — därmed mena vi här Augustanasynodens, dess församlingars, konferensers och inrättningars historia. De jubelfester, som det blifvit sed bland oss att fira, ha bland annat fått tjäna oss betydelsefullt i att väcka oss till uppmärksamhet på vår egen historia. De minnesrika festligheterna ha likasom tillropat oss: "Gifven akt på den klippa, hvarutur I blifvit huggne." Men vår historia sysslar ej ensamt med vår härstamning, eller huru vi blifvit till såsom ett evangeliskt-lutherskt samfund i detta land — så ytterst intressant denna del af vår historia är — utan vi hafva ock redan en ganska försvarlig historia, som visar huru vi vuxit, verkat och vunnit resultat. Vår synods historiegraf, dr Norelius, har gifvit oss en stor skatt i sitt historiska arbete om grundläggningstiden för vårt samfund: "De sv. luth. församlingarnas och svenskarnas historia." Årskalendern "Korsbaneret", som utkommit i 30 årgångar, innehåller i sina lefnadsteckningar och skildringar mycket, som ock är högst värdefullt rörande vår historia. De jubel- och minnesskrifter, som på senare tider utgifvits af församlingar och konferenser, äro äfven värdefulla såsom bidrag till bevarandet af vår kyrkas historia. Det af doktorerna Swensson och Abrahamson år 1893 utgifna Jubel-Album omfattar hela vår synod och är ett stort företag i sitt slag, som icke blifvit nog uppskattadt. Alla dessa framställningar af vår historia blifva dock med åren mera värdefulla för åtminstone dem, som förblifva vår kyrkas verkliga vänner.

Den mest detaljerade framställningen af vårt kyrkliga arbete ha vi i våra årligen utgifna synodal- och konferensreferat. Hvilken mängd af historiskt stoff finnes icke i alla dessa referat! I alla dessa rapporter skildras af "åsyna vittnen" ställningar och förhållanden, lif och verksamhet inom samfundet år efter år. Jag undrar, om det icke skulle vara verkligen intressant att i "ordningsföljd" genomläsa t. ex. synodens alla referat. Om alla, som ämna sig till synodens stora jubelmöte, gjorde det, så skulle det helt visst gifva ökad impuls och medvetenhet åt jubelfirandet. Men olyckan härvid är, att högst få hafva tillgång till alla dessa referat. I allmänhet sätter man ej så stort värde på dem, att man gör sig mödan att förvara dem, och i många fall torde de ej ens läsas af dem, som råka få ett exemplar vid utdelningen. Önskligt vore, om *vår ungdom* ville börja läsa dessa rapporter om vårt missionsarbete, våra skolor och barmhärtighetsinrättningar inom synod och konferenser. Underrättelserna om vunna segrar skulle helt visst glädja, och nödropen om "män och medel" skulle gå till hjärtat och sporra till ifrigt deltagande i arbetet.

För att vara en god medborgare och kunna på ett intelligent sätt bruka sina medborgerliga rättigheter måste man känna till sitt lands och folks historia. Därför lägges, och det med rätta, stor vikt vid detta ämne i landets skoluppfostran. Icke mindre betydelsefullt är det för oss att lära känna *vår kyrkas historia* för att kunna värdera rätt vårt af Gud förlänade andliga arf, förstå vår kallelse och väl använda de resurser vi äga såsom ett kyrkfolk. Ett folks religiösa lif och utveckling är ju ock det mest ingripande i folkets hela lif, så att man kan med skäl säga, att det är inför sina altaren, som hvarje folk skrifver sin egentliga historia.

Den flydda tidens historia innesluter äfven en rik skatt af fromma fäders erfarenheter och trosstärkande exempel i arbete, lidande och tålamod. Denna skatt är en del af vårt fädernearf, som vi böra omsätta i vår egen lifsutveckling, då vi säga: "På dig förtröstade våra fäder, och du räddade dem. Till dig ropade de och blefvo hulpna; på dig förtröstade de och kommo icke på skam" (Ps. 22: 5, 6).

Vår historia vittnar väl ock om synder och skröpligheter, om misstag och felslagna förhoppningar. Äfven häraf äro lärdomar att hämta. I allt uppenbaras dock förnämligast Guds barmhärtighet, hjälp, ledning och välsignelse. Blifve vår historia allt mer en lofsång till Herrens ära!

FRAMÅT, HERRENS KÄMPAR!

(Onward, Christian Soldiers!)

Öfversättning af Ludvig.

Framåt, Herrens kämpar,
fram på härnadsfärd!
Höjen korsets fana
i en fallen värld!
Jesus är vår höfding,
som i spetsen går.
Vi till seger draga
i vår höfdings spår.
Framåt, Herrens kämpar,
fram på härnadsfärd!
Höjen korsets fana
i en fallen värld!

Jubelropen skalla,
mörkrets skaror fly,
fram då, Jesu kämpe,
räds ej vapnens gny!
Nattlig afgrund bäfvar
vid vår jubelsång,
sjungen Jesu ära,
kämpar, än en gång!

Mäktig framåt drager
Kristi kyrka än,
vägen är den samma,
helgon vandrat den.
Enade vi äro
i en enda kropp,
hafva samma kärlek,
samma tro och hopp.

Väl må troner falla,
riken störtas ned,
Jesu tron skall stånda
och hans rike med.
Mörkrets portar alla
äga ingen makt
mot Guds kämpaskara.
Så har Jesus sagt.

Framåt, trogna bröder!
Vägen är ej lång.
Blanden edra röster
i vår jubelsång!
Tack och lof och ära
bären Jesus fram,
till dess allt, som andas,
prisa skall Guds Lamm!

ATT TÄNKA PÅ.

När skola vi väl inse, att när Gud talar om arbetare för sin skörd, han därmed menar ej endast präster och missionärer, utan hvarje man, hvarje kvinna, hvarje ung flicka, hvarje barn, hvarje själ, hvarje hjärta, alla, som äro fyllda af någon kärlek till honom och af något medlidande med mänskligheten? När skola vi taga åt oss de uppmaningar, Gud ställer till sina barn? När skola vi känna, att vi alla, hvilka vi än äro, af skördens Herre fått en enträgen maning att gå ut i hans myckna skörd för att inbärga kärfvar?

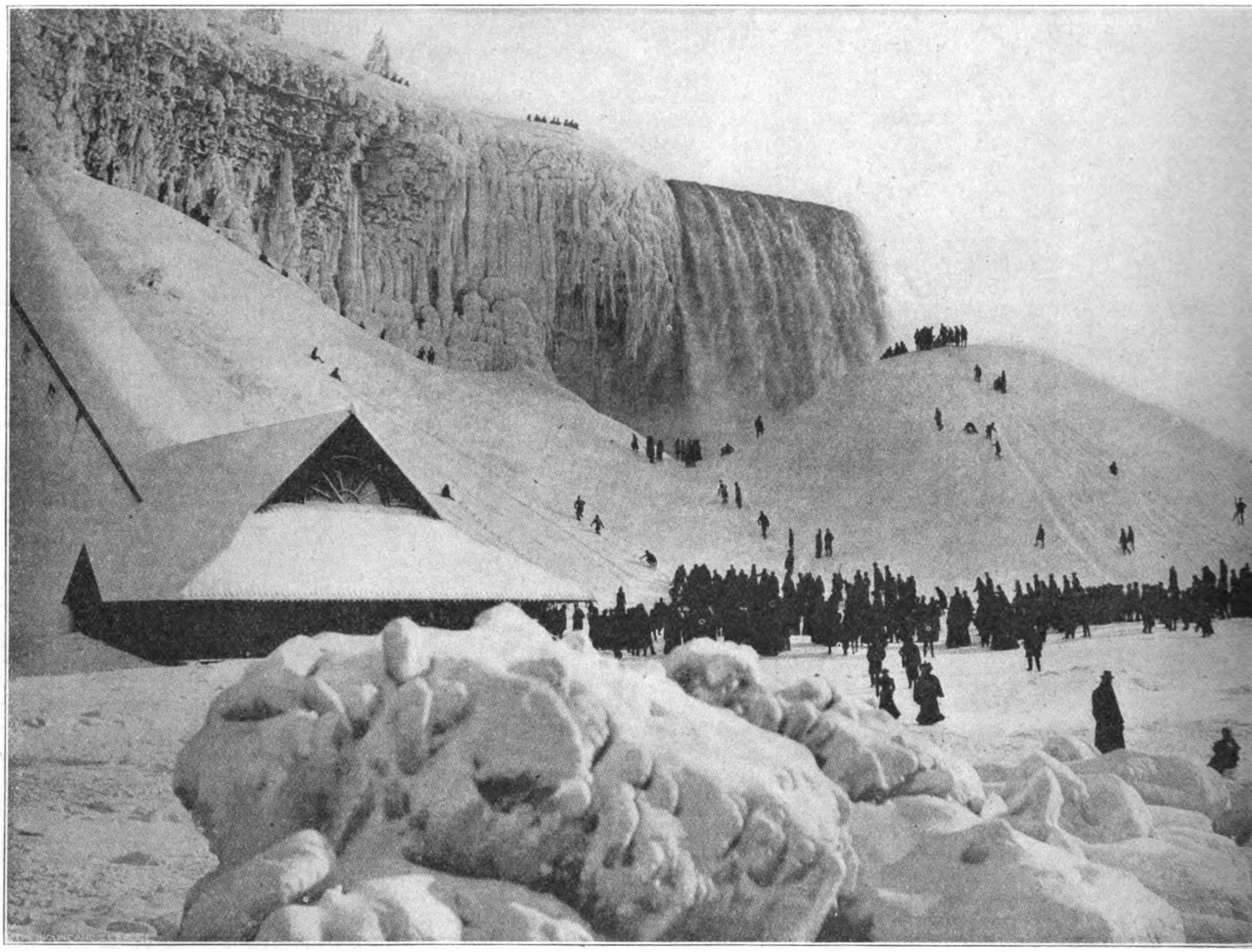
H. DIETERLEN.

Bilder och intryck från Niagara.

För Ungdomsvännen af J. Edor Larson.

Det är icke endast skrifklåda, som gör, att jag vid detta tillfälle försökt gifva Ungdomsvännens ärade läsare några bilder och intryck från ett besök vid Niagarafallen. Den som stått inför detta naturunder kan icke i tal och skrift meddela andra hvad han där sett och erfarit, dock kan han ej underlåta att göra ett försök. Ingen kan få en rätt föreställning om hvad Niagara är, ingen kan fatta dess storhet, som ej sett fallen i verkligheten. Ord och bilder kunna aldrig gifva hvad verkligheten ger, allraminst här. En bild visar oss hur fallen se ut, men ställ dig framför dem, och bilden får lif.

Redan före besöket vid fallen hade välvilliga människor varnat mig för att antaga de många "godhjärtade" skjutsböndernas liberala anbud att "visa herrn fallen", särskildt om jag ville ha god tid samt undslippa dryga skjutspengar. Därför lyssnade vi, min följeslagare och undertecknad, ej till "hackmännens" enträgna inbjudningar, utan anlitade våra egna fortskaffningsmedel, d. v. s. apostlahästarna. Storligen öfverraskade att redan vara framme vid det efterlängtade Niagara funno vi oss snart stående invid det stora amerikanska fallet. Här hade man framför sig en intagande syn. Att se dessa väldiga vattenmassor störta ned i bråddjupet, liksom krossas mot klippblocken där nere, åter förenas och sedan flyta stilla för en stund för att åter liksom i vrede och smärta kasta sig i "The Whirlpool" — detta måste göra intryck på hvarje åskådare.

NIAGARA I VINTERTID.

De amerikanska fallen beräknas vara 1,060 fot breda och 167 fot höga. De kunna ses väl både från fastlandet, "Prospect Point", och från den stora "Goat Island". Intagande är den tafla besökaren har framför sig, då han blickar ut öfver fallen från "Prospect Point". Rakt framför ligger det stora fallet, där vattenmassorna ständigt störta utför denna väldiga ättestupa. Man blickar ned och undrar hvart allt vattnet tagit vägen, ty därnere ser man blott till utseendet små rännilar komma fram ur skummet och dimman och leta sig väg mellan stenarna till den djupa floden. Man hör det åskliknande mullrande dånet, hvilket tycks tilltaga i styrka, ju längre man lyssnar, under det man längre bort ser Hästskofallet och Canada; allt utgör en intagande tafla,

hvilken den beundrande besökaren ej gärna kan glömma.

De amerikanska fallen kunna ock med fördel ses från den stora "Goat Island", från en plats som kallas "Stedman's Bluff". Här har man närmast det s. k. lilla fallet, som visserligen är litet i bredd, men stort i kraft och dån. Emellan detta och det stora fallet ligger den lilla vackra ön "Luna Island". Hvad som särskildt tilldrager sig åskådarens uppmärksamhet är den utmärkta vy, som här fås af det stora amerikanska fallet. Den som vill se en verkligt vacker ström, han betrakte denna. Vattnet, som nyss flöt så tungt och stilla, synes med ens förlora sin tyngd och skiftar i alla möjliga färger, tills det försvinner "tån" af hästskon, dock är det svårt att få klarhet om hur fallet där verkligen ser ut på grund af de dunstmoln som ständigt uppstiga. Underligt är det också att se hur ett sådant moln nästan skingras, då ett nytt uppstiger i det förras ställe, så att dessa dunstmoln, som åstadkommas genom vattnets fall mot de klippblock, som måste finnas nedom fallet, aldrig äro fullkomligt borta.

Den som tror sig härmed hafva iakttagit allt sevärdt misstar sig storligen. Ingen besökare bör uraktlåta att se de "rapids", som finnas ofvanför fallen. Står man på en af systeröarna och ser uppåt floden, så synes den längst borta likna en orolig insjö, men allt efter som den närmar

NÄRA STRANDEN AF NIAGARA.

i dimman där nere. Jag hade äfven lyckan att bese fallen vid den tid, då den vackra regnbågen äfven var synlig.

Andra platser af intresse äro "Porters Bluff" och "Terrapin Point", från hvilka man har god utsikt öfver hästskofallet. Alla fallen äro hvarandra i mycket lika, men styrkan och storleken variera. Sedt från den amerikanska sidan är hästskofallet mindre än de öfriga i vattenmassa, men från Canada-sidan synes det t o. m. öfverträffa det stora amerikanska fallet både i fråga om vattenmängd och höjd. Konturen beräknas mäta 3,010 fot. Från hvilken sida man än betraktar fallet, synes strömmen vara starkast i själfva sig, blir den oroligare, tills den tar gestalten af en rytande och stridslysten fors. Det ser ut som om hela denna vattenmassa hade en förkänsla af att fara är för handen och i förtviflan vrider sig i flodbädden, kastande sig mot stenar och klippor för att hejda farten och undvika "ättestupan". Men nej, det misslyckas — ett nytt energiskt försök, samma resultat, samma missräkning — ingen räddning, utför, utför öfver fallen — mot målet. Samma företeelse, som vi här sett ofvanför fallen, kan äfven bevittnas nedom desamma i "The Whirlpool Rapids". Dessa äro belägna omkring två engelska mil nedom fallen. Floden

är här ovanligt smal, och vattenmassorna komma med en beräknad hastighet af tjugosju mil i timmen och med ett dån, som är bedöfvande, genom denna djupa, steniga och fasta flodbädd.

Niagara har alltid något ovanligt, något intagande att visa, fastän det i viss mån växlar med årstiderna. Sommartiden förete omgifningarna en grönska, som är svår att finna motstycke till, och vintertiden står den klädd i klarhetens och renhetens ofläckade skrud, då de dunster, som uppstiga från fallen, öfverallt frysa och isbekläda stränderna. Här visas en vacker tafla. Här ser man en natur, som bär den hvita skruden, träd med tjocka snö- och ispälsar. Ja, hvem hänföres icke af denna tafla! Äfven den väldiga isbrygga, som vintertiden bildas strax nedom fallen, drager åskådare från nära och fjärran. Då jag stod på stranden och såg på de äfventyrare, som vandrade omkring bland de stora isblocken nedom fallen, tänkte jag på våra djärfva nordpolsfarare, hurusom de på något liknande sätt måste klifva och leta sig fram mellan ismassorna.

Hvad som i år särskildt tilldragit sig världens uppmärksamhet är, att fallen varit nästan igenfrusna, något som endast inträffat två gånger förut, nämligen den 29 mars 1848 och den 22 mars 1903. Den 14 och 15 februari voro de minnesvärda dagarna, då man kunde se Niagara vara isbundet. Under två dagars tid hade den norvästliga vinden hopat ismassorna så, att de bildade en 5 till 10 fots hög mur öfver en stor del af floden. Hvad icke människan kunde utföra, det gjorde naturkrafterna. I stället för en vild, brusande ström visade det stora amerikanska fallet väldiga 40 till 60 fot höga ispelare, och en del af hästskofallet liknade ett stort isberg. Niagara beundras, antingen det står klädt i grönskans dräkt eller isens kalla rustning, antingen det brusar fritt och lustigt eller det är bundet och fånget i isens kalla bojor.

Den store svenske naturvännen Linné sade en gång, att "man kan se Guds bild i naturen", och om vi kortsynta människor icke alltid kunna se något stort i den natur, som dagligen omgifver oss, så kan väl ingen undgå att erfara djupare och ädlare känslor, då han står inför detta öfverväldigande naturens under, Niagara. Man känner sig liksom stående framför något oändligt stort och mäktigt, då man ser vattenmassorna utan uppehåll flyta fram och kastas utför fallen. Människan utför sina planer och synes åstadkomma verkliga storverk, men en stöt eller en ryck från naturen, och allt ramlar i spillror. Det besök, som jag gjorde vid Niagara, gaf mig intryck, hvilka sent skola glömmas, och jag är innerligt tacksam till min ciceron, hr Adolf Yngve, som godhetsfullt visade mig allt som kunde ses vid fallen både från den amerikanska sidan och från den kanadensiska.

HUSETS DOTTER.

För Ungdomsvännen af Maria Olofsson.

Ser jag ditt hufvud böjdt öfver sömmens
lustigt dansande tråd vid tråd,
undrar jag, huru du formar drömmens
skimrande sidenvåd.

Aningar om en kommande lycka,
röda rosor på snöhvit grund,
växa ur nålen fram för att smycka
barmens höghvälfda rund.

Ser jag din hand hålla fast i de gamlas,
undrar jag, om i lifvets dust
för en annan dess styrka skall samlas
till stödet i nöd och lust.

Skall du, hemmets värmande låga,
skåda strimmor af samma eld
lysa som svar på din längtans fråga,
hän mot framtiden ställd?

Sjunger du, medan den ljusa kvällen
mörknar till sommarens ljusa natt,
stiger i guldglans upp emot pällen
själens evighetsskatt.

Och då vet jag, att om du koras
till en tidens jäktande träl,
och om din panna af sorger fåras,
friboren är du likväl.

Och då jag ser dig ordna i glasen
parkens brokiga blomsterskörd,
är du som rosen, hägnad af vasen,
än af frosten ej rörd.

Sparfboet öfver min dörr.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuch.

När våren kom, kommo äfven sparfvarna. De voro tvenne, mamma och pappa. Öfver min dörr byggde de sitt ringa bo. Båda arbetade ifrigt och kommo, gladt kvittrande, än med ett grässtrå, än med en fjäder eller något annat föremål, som kunde tjäna till boets inredning.

Huru brådt de hade, dessa två!

De flögo bort, kommo snart igen och flögo åter, alltid medförande någonting för sitt lilla hem.

Så kom sommartid.

En dag, då jag stod på verandan, hördes ett visst pipande ljud från sparfboet. Det hade nu upptagits af små sparfungar, hvilka på sitt vis hälsade mamma och pappa välkomma, hvarje gång de återkommo med föda.

Äfven i denna sysselsättning visade de sig outtröttliga. De flögo bort och fram, kvittrade gladt, då de nalkades boet, och syntes outtröttliga i sina försök att tillfredsställa sina små barns hunger.

Och hvilket pipande sedan, då de slogo sig ned på hemmets tröskel! Glädjen hos de små syntes verkligen stå högt i tak. — Den kunde ju äfven lätt göra så, ty det var blott två tum till taket.

Till att börja med voro vi — mina hyresgäster och jag — obekanta med hvarandra, och hvarje gång jag kom ut på verandan, togo de äldre sparfvarna till flykten, under det de små pepo af alla krafter. Det gjorde mig ondt att skrämma mina vänner i sin lofvärda sysselsättning; och för att komma i närmare bekantskap med dem kramade jag sönder en skorpa och lade den på golfvet vid trappan.

Sparfpappa satt hela tiden uppe på en bjälke och tittade på, oviss om han borde stanna eller ta till flykten.

Nu fick han syn på skorpan.

Han såg på den, såg mot sparfmor och boet och kvittrade lite grann, liksom ville han säga: "Jag undrar, om man kan lita på den där figuren där nere, kanske han vill oss ondt?"

Men så kvittrade äfven sparfmor lite, och förmodligen

sade hon: "Du är ju stark och bör ej glömma dina små! Var inte rädd!"

Det hjälpte; ty med en blick mot de sina flög han ned och högg en stor bit af skorpan.

Det blef ett ändlöst jubel, då han återvände till boet.

En lång stund hade de alla ovanligt brådt och höggo i skorpan med lif och lust.

Det måste hafva varit en rätt ansenlig familj i boet, ty fast mor och far ansträngde sig af alla krafter att mata de små, fanns det alltid några, som ropade på mer, mer, mer!

Efter många dagar blefvo vi så bekanta med hvarandra, att någon fruktan ej mera förefanns.

Långa stunder kunde sparffar och sparfmor sitta och betrakta mannen på verandan.

När de suttit så där en stund och vändt på hufvudena och sett, blefvo de otåliga och kvittrade till ett tag, liksom ville de säga: "Förstår du inte, att vi äro hungriga?"

Gick jag då efter en skorpa, blef det jubel och arbete af.

Slutligen blefvo de så hemmavana, att de flögo ned på staketet omkring verandan och sutto inväntade min ankomst.

Fördröjdes denna allt för länge, flögo de upp till köksfönstret och knackade på rutan med sina små näbbar, alldeles som de önskat säga: "Hvarför kommer du ej ut och gläder oss lite grann i dag?" — För mig blef denna bekantskap verkligen angenäm.

Själf en hyresgäst kände jag betydelsen af att hafva en sparffamilj öfver min dörr, hvilken delvis såg på mig såsom dess beskyddare. Det är ju skönt att öfva barmhärtighet, och det ligger en viss njutning däri, äfven om vår kärleksverksamhet skulle gälla blott en liten föraktad sparffamilj.

En dag voro mina grannar och hyresgäster flyttfärdiga.

Utkommen på verandan möttes jag af sex små sparfvar, hvilka kvittrade vänligt, tackande för god hjälp och bjudande farväl.

Det var verkligen trefligt att betrakta sparfpappa. Han tittade på sina små med en viss stolthet och så på mig och slutligen på golfvet.

"Ser du en sådan präktig familj jag har", kvittrade han. "Tack skall du ha, att du hjälpt mig att försörja dem! Gif mig nu en skorpa till, så skall du slippa oss sedan!"

Jag förstod meningen och gick efter en skorpa.

Det blef ett intressant flyttkalas. De små sparfvarna kvittrade och viftade med vingarna, medan de tvenne större skyndade sig att mata dem, ett arbete hvilket kräfde både tålamod och energi. Det riktigt rördes i mitt hjärta vid den trefliga anblicken.

Sedan ändtligen afskedsfesten afslutats, gaf sparfpappa mig en vänlig blick och ett kvitter, tog återstoden af skorpan i näbben och flög bort. Hvarthän? — Ja, hvem kan säga det? Säkert är, att deras afflyttning och det tomma boet gjorde mig liksom lite nedslagen.

Sparfpappa återkom visserligen ibland och satte sig på listen och kvittrade: "Tack för sist, hur mår du?" Men hvar han hade sin familj, talade han aldrig om, och jag fick aldrig se dem mera.

Nu är boet tomt, och ingen sparf kommer mera tillbaka.

Hvar äro de nu? — Kanhända fallna för någon gosses slunga? — Kanhända långt borta på andra orter, långt fjärran från storstadens buller? Möjligen skola de komma tillbaka en annan gång, då det åter blir vår, och söka upp sitt gamla bo?

Hvem vet?

Ett är säkert, att Gud sörjer äfven för dem, ty ej en sparf skall falla till marken hans vilja förutan.

Emellertid väckte bekantskapen med sparffamiljen en hel del tankar. — Vi äro beroende af hvarandras sympati och vänlighet. För mycket däraf få vi nog aldrig. Tvärtom är det just saknaden af dessa hjärtats rika skatter, som mången gång gör lifvet så tomt och kallt.

Många af lifvets stora olyckor och mörka taflor fingo sin färg och utseende genom människors hårdhet och oresonlighet mot hvarandra. Falskhet, lömska planer, egoism och maktbegär, dessa svarta skuggor, hvilka följa människorna på deras väg genom lifvet, hafva i tusende växlande former rest skiljemurar mellan oss och våra medmänniskor. De hafva kastat misstroendets slöja öfver vår tillvaro och förbittrat lifvet, så att vi måste bära liksom en mask för vårt ansikte, då vi mötas på vägen.

Sparfven kände misstroende till mannen på verandan, ty han hade lärt sig att i människan se en af sina värsta fiender.

Men vänligheten och deltagandet gaf honom mod. Han trädde närmare, och rädslan var försvunnen.

Alla människor hafva fel och brister på ett eller annat sätt. Det är äfven dessa våra svagheter, hvilka bringa oss otaliga svårigheter och, i den mån de tillväxa, kanhända olycka och fördärf.

Att bedöma vår nästas fel och rycka på axlarna åt hennes olycka är den lättaste sak i världen, men vore det dig och mig olyckan gällde, skulle vi nog känna oss innerligt glada, om någon vänligt räckte oss handen och sade förtroendefullt: "Kan jag hjälpa dig?"

Det går äfven så lätt, om man menar sig hafva makt, att trampa den obetydlige under sin fot och triumferande framhålla sina förmenta rättigheter.

Och likväl har den mest obetydlige äfven sina rättigheter och sina anspråk på lifvet. Då vi trampa honom under fötterna, sönderkrossa vi därmed ett lif fullt af förhoppnnigar och glädje, äfven om det för oss såg så ringa och obetydligt ut.

Ack, hur ofta har ej människorna fått gråta inför svekets och härsklystnadens demoner!

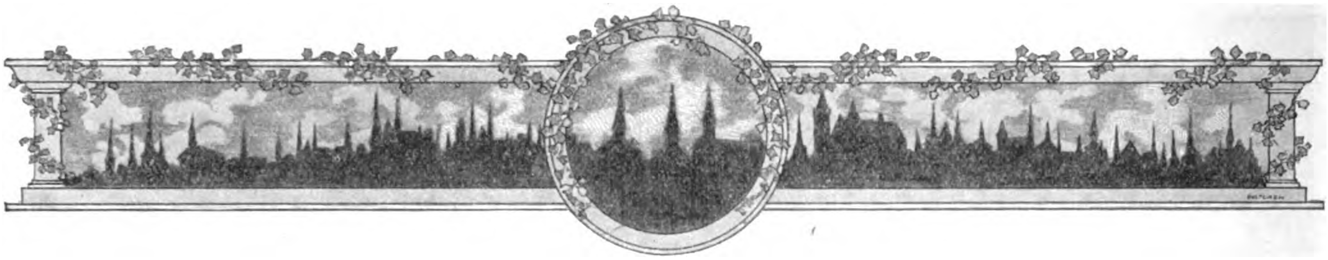
Till och med inom Kristi egen kyrka på jorden hafva de stigit in, trampat brödrakärlek, förtroende och tillit under sina fötter och i stället rest upp en afskyvärd bild, bakom hvars kalla drag den politiska maktandan grinat emot oss.

Kunde vi mera deltaga med hvarandra och på närmare håll lära känna hvarandras bevekelsegrunder, skulle nog mera sympatier framväxa och vår nästas handlingar te sig i bättre ljus, än hvad de mången gång göra.

Huru skönt handlade ej vår Frälsare i detta stycke! Han satte sig in i sina medmänniskors ställning, deltog med dem, till och med de mest föraktade, och sökte leta fram ur hjärtats djup de förkväfda bättre känslorna. För honom voro den rike och fattige likställda, ty han såg till deras hjärtan. Hade han ej på detta sätt satt sig in i och deltagit med förtrampade hjärtan, skulle aldrig synderskan i Simons hus gått hem lycklig eller röfvaren på korset kunnat dö i frid.

"Älsken hvarandra, tjänen hvarandra!" sade han, den gode hjärtevännen, och under de tusende år denna värmande sanning smugit sig från släkte till släkte, har hon ständigt bevarat sin friskhet. Den som mottog henne blef själf fylld af en outsäglig lycka.

Mera sympati, mera intresse för hvarandra — och vårt lif blir både varmare och rikare. Människorna äro hvarken så otillgängliga eller dåliga, som vi ofta i vår inskränkthet äro färdiga att tro, blott vi närmare kände deras förhållanden. Det tilltrampade, hårda hjärtat kan äfven mjukna, om deltagandets sol lyser därpå.

Presidentvalen i Förenta Staterna.

För Ungdomsvännen af Julius Lincoln, elektor för staten New York vid nyss afslutade presidentval.

Den allmänna föreställningen om huru det tillgår vid val af president och vice president i Förenta staterna kan i korthet sammanfattas sålunda: hvart fjärde år uppsättas kandidater för dessa ämbeten af de olika politiska partierna vid konventet, sammankallade för det ändamålet. På dessa kandidater röstas sedan på valdagen, som inträffar på tisdagen efter den första måndagen i november månad, och de som då erhålla röstöfvervikten förklaras valda. Det ser ju ganska enkelt ut, och mången tycker nog att det är alldeles onödigt att upptaga utrymme i denna tidskrift med ett försök att skrifva i en sak, om hvilken intet är att säga. Den allmänna föreställningen om presidentvalen skiljer sig dock så långt ifrån verkliga tillvägagåendet, att en uppsats öfver detta ämne säkerligen kan godt försvara sina anspråk på att blifva synlig i dessa spalter.

Allra först fråga vi, huru många af den ärade prenumerantkretsen hafva läst Förenta staternas grundlag, eller konstitution, som den ock benämnes? Jaså, icke flere? Då undra vi alls icke längre, att det stora flertalet har en oriktig uppfattning om en så viktig tilldragelse som ett presidentval. Får undertecknad göra ett förslag? Jo, att vårt lands konstitution upptages som en studiekurs i större och mindre sällskapskretsar, i föreningar och i de många präktiga svensk-amerikanska hemmen. Den är ett värdigt dokument! Dess like söker man förgäfves uti de olika nationernas arkiv. Icke är det väl för mycket begärdt af oss medborgare i denna republik, att vi känna till vår konstitution?

På den trettonde dagen i september månad år 1788 tillkännagafs det i den gamla kongressen, att de flesta staterna i den genom frihetskriget tillkomna republiken hade antagit konstitutionsförslaget. Sedan den dagen har grundlagen varit gällande. Åtskilliga amendement hafva blifvit gjorda, däribland ett i fråga om sättet att välja president och vice president. Den ursprungliga bestämmelsen (Art. II, § 2) har i fri öfversättning följande lydelse: "Hvarje stat skall tillsätta elektorer, på sätt som legislaturen föreskrifver, till antalet lika många som medlemmarna i representanthuset och senaten, men ingen representant eller senator eller någon annan, som innehar ett förtroendeämbete under Förenta staterna, får tjäna som elektor. Elektorerna skola sammanträda i sina respektiva stater och välja två personer, hvilka dock ej få vara medborgare i samma stat. Elektorerna skola uppställa en fullständig lista på alla kandidaterna samt uppgifva huru många röster de erhållit och i förségladt konvolut sända resultatet till senatens president. I senatorernas och representanternas närvaro räknas rösterna, och den som befinnes hafva det högsta röstantalet förklaras då vald till president. I händelse två kandidater hafva lika många röster, åligger det representanterna att förrätta valet, och om ingen har majoriteten af alla afgifna elektoralrösterna, skola representanterna välja någon bland de fem, som i röstantal stå högst på listan. Vid val af vice president föreskrifves samma tillvägagående med det undantaget, att om valet ej kan förrättas af elektorerna, så hänskjutes det till senaten."

Där hafva vi ungefär allt som fäderna hafva bestämt om val af president och vice president. Tydligt framgår af denna paragraf, att folket icke direkt röstar på president i Förenta staterna. Med ett ord sagdt, I röstaden icke vid förra novembervalet på Taft eller Bryan eller Chafin eller Debs, utan på elektorer. Här i staten New York valde vi 39 elektorer, emedan vi äga 37 representanter och 2 senatorer. Elektorerna nomineras af de olika kongressdistrikten, men man röstar på dem alla i hela staten. Således förekom mitt namn, fastän jag representerade det 37:de distriktet, på valsedeln i alla distrikten. Om de republikanska elektorerna erhålla de flesta rösterna, så äro de valda, och då antages, att de skola välja den kandidat till president, som nominerats vid nationalkonventet, fastän det ej finnes något hinder för en elektor att rösta på hvilken valbar person som helst. Tänkom oss hvilket spratt våra elektorer kunde spela oss, om de ville! Men säkrast vore nog för dem, ifall de ej lydde folkets röst, att aldrig komma tillbaka hem.

Det är nog svårt att fatta hvarför denna konstitutionsbestämmelse någonsin antogs, ty i våra dagar förefaller den minst sagdt underlig. Den välkände engelske ambassadören till Förenta staterna James Bryce säger i *American Commonwealth:* "Det hade kanske i hela landet väckt en farlig oro, om man låtit folket direkt välja president, liksom det ock hade gifvit tillfälle åt kandidater med mindre lämpliga gåfvor att söka ämbetet". Närmaste anledningen torde dock hafva varit den, att ingen då kunde ana, att i framtiden så många olika partier skulle uppkomma och olika program vinna gehör hos folket. En stor gemensam fiende hade nyss bekämpats och besegrats, då frihetsälskande amerikaner tvingade England att frånträda sina rättigheter i den nya världen. Staterna och befolkningen voro eniga. Det långvariga kriget stärkte gemensamhetsbandet, och det man nu minst kunde frukta var misshälligheter inbördes. En bidragande orsak till detta primitiva sätt att välja president, om vi så få uttrycka oss, torde hafva varit de dåliga kommunikationerna. Inga järnvägar funnos. Telegrafen och telefonen voro okända. Dessutom funnos ganska få tidningar, och det tog lång tid att befordra dem till aflägset boende prenumeranter. Icke heller få vi glömma, att det nyligen utkämpade frihetskriget hade ställt hela landets bästa borgare liksom i förgrunden, och för dem ägde den öfriga delen af befolkningen ett stort förtroende. De voro patrioter. Åt dem skulle man tryggt kunna anförtro en så viktig sak som att kora republikens högste styresman.

Vid de två första presidentvalen gick allt efter beräkning. Ett namn var i hvars mans mun — George Washington. Enhälligt blef han också två gånger vald, något som aldrig sedan har händt. År 1820 hade James Monroe erhållit alla rösterna, om icke den åldrige William Plumer ifrån New Hampshire bestämdt beslutit sig för att rösta emot denne

Wm H. TAFT

JAMES S. SHERMAN

kandidat, på den grund "att George Washington skall hafva hedern af att vara den ende kandidat, som enhälligt valts." Men då Washington drog sig undan till privatlifvet och efterträdare skulle väljas, då yppade sig den första bristen i konstitutionsföreskriften rörande val. Tvenne politiska partier hade sprungit fram, Federalisterna, hvars banerförare var John Adams, och Republikanerna, hvars självskrifne ledare var Thomas Jefferson. Adams erhöll 71 elektoralröster och Jefferson 68. Enär konstitutionen föreskref, att den som erhållit högsta röstantalet skulle blifva president, och den som erhöll näst högsta röstantalet skulle blifva vice president, följde nu det löjliga förhållandet, att man till landets högste styresmän fick två män af olika politiska trosbekännelser. Tänk, om vi i dag hade Taft till president och Bryan som vice president! År 1803 gjordes därför den ändringen i konstitutionen, att man skulle rösta på särskilda kandidater för båda ämbetena. Om man undantager detta tillägg, står konstitutionen i dag oförändrad i denna viktiga sak. Det går på samma sätt till nu att välja president och vice president. På grund af trasslet år 1876, då till allt utseende den demokratiske kandidaten Tilden valdes, men den republikanske medtäflaren Hayes installerades i ämbetet, utspann sig en liflig debatt i kongressen om nödvändig konstitutionsförändring. Efter en tio-årig debatt antogs år 1887 ett förslag, som säkerligen kommer att förebygga sådana svårigheter, som för 32 år sedan hade så nära störtat landet i inbördes krig. Detta förslag förändrar dock icke metoderna vid valen.

Vi hafva förut nämnt, att elektorerna nomineras i de olika kongressdistrikten. Om vi ej äro misstagna, är detta det vanliga sättet i alla staterna. Konstitutionen lämnar i detta stycke fullkomlig frihet åt de olika staternas legislaturer att bestämma. Detta förklarar den stora olikhet, som fanns i de olika staternas sätt att utse elektorer. I somliga valdes de af legislaturen, i andra af distrikten och åter i somliga af staten som ett helt. Den stora hvart fjärde år i november återkommande valdagen är icke omnämnd i konstitutionen. Först år 1845 föreskref kongressen, att elektorerna skulle väljas i alla staterna på tisdagen efter den första måndagen i november månad, och därifrån daterar sig sedan att då sammankalla amerikanska borgare till det stora folktinget.

Att emellanåt vårt valsystem spelar oss spratt, torde vi alla veta. Det är icke alltid den som uppvisar den största styrkan af folkröster, som väljes till president. I regel är det sant, men undantag hafva dock funnits. År 1824 valdes Andrew Jackson till president af folket med en majoritet af 50,551, men John Quincy Adams utsågs af representanthuset och installerades i sitt ämbete. År 1876 hade Tilden 250,935 flere röster än Hayes, men blef ändå icke president. År 1888 hade Cleveland 98,017 flere röster än Harrison, men den senare blef president. Det är således icke nödvändigt att erhålla det högsta röstantalet, utan att segra i de stater, som disponera öfver de flesta elektoralrösterna. Så t. ex. har det republikanska partiet icke ansträngt sig så mycket att reducera den demokratiska majoriteten i den solida södern som för att segra i New York, Pennsylvania, Ohio, Illinois och andra representations-starka nord-stater.

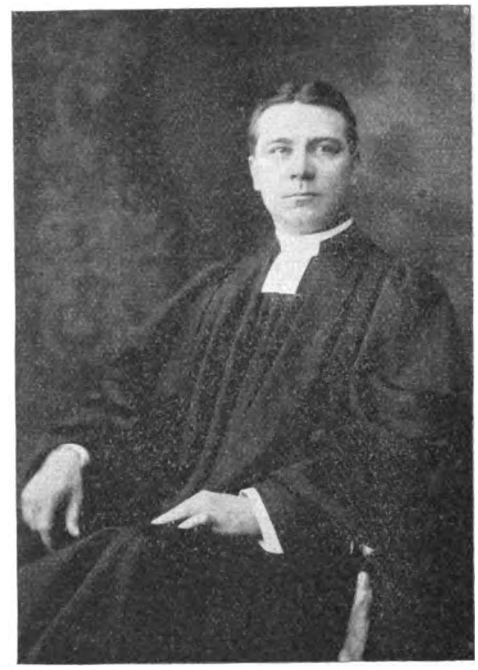
Med afseende på elektorerna själfva uppkommer spörsmålet, om det ej är riskabelt att gifva dem en sådan oinskränkt makt vid val af president och vice president. I våra dagar, då skillnaden emellan de olika partierna är så skarpt markerad, torde någon fara att ej elektorerna skulle blifva trogna sitt partis program vara så långt aflägsen, att den icke ens förtjänar att nämnas. Sedan valet stått, veta de sin egen stats önskan i fråga om president. Att någon enda elektor skulle sätta sig emot sin stats uttalade mening, kan väl knappast komma i fråga, för så vida han har sitt rätta vett i behåll. Ett sådant handlingssätt skulle öfver hela landet stämplas som förrädiskt, för att icke säga dårhusmässigt. Till och med då både republikaner och demokrater lyckats i samma stat invälja några elektorer, såsom förra hösten hände i Maryland, afgåfvo dock dessa sina röster i öfverensstämmelse med folkets tydligen uttalade tanke, hvar och en för sitt partis kandidat.

Det är ett ganska intressant studium att följa de olika partiernas uppkomst och utveckling. Endast på det sättet lärer man sig känna till vårt politiska system, som i våra dagar går som ett oljadt maskineri. Såsom redan är nämndt voro Adams och Jefferson liksom självskrifna kandidater för presidentsysslan år 1796. De nominerades icke af något konvent. Men år 1800 uppsattes på ett formligt sätt tvenne valsedlar, Adams och Pinckney af federalisterna i kongressen och Jefferson och Burr af republikanerna. Redan då började ledarna närma sig den metod, som nu är så vanlig, att komma öfverens om lämpliga kandidater. År 1824 började folket med misstroende och förakt betrakta senatorernas och representanternas själftagna makt att nominera presidentkandidater. De olika staterna började föra talan och framhålla sina kandidaters meriter. Under denna tid uppkom det demokratiska partiet, som till ledare fick den käcke Andrew Jackson. President blef han ej den gången, utan beklädde detta höga ämbete två terminer litet längre fram, men folkets röst hördes nu högljuddare än någonsin förr under den unga republikens historia. Det första national-konvent, som sammankallades i Förenta staterna för att nominera president, hölls i Baltimore 1831 af "Anti-frimurare partiet." På grund af den emot frimurare-logen ut-

slungade anklagelsen, att den vore skyldig till William Morgans i Batavia, N. Y., mord, väcktes en rent af förfärande oro i landet. Ett politiskt parti bildades, som uti sin plattform antog paragraf, riktad emot frimurarna, och bestämdt förbjöd någon som tillhörde orden att beklädа något ämbete. Samma år sammanträdde medlemmar af det republikanska partiet också i Baltimore och nominerade kandidater. Dessa konvent följdes af ett tredje 1832 i Washington, där landets unge män endosserade Henry Clays kandidatur för president. Och nu är början gjord till vårt nuvarande system. Sedan år 1840 hafva alla partierna hållit konvent, där de nominerat kandidater och antagit val-program. Till en början voro dessa konvent blott stora massmöten, utan någon systematisk reda. Det tog ganska lång tid, innan partierna hunno till den närvarande, väl uttänkta planen. Nutidens nationalkonvent bestå af dubbelt så många delegater som elektorernas antal och därtill delegater ifrån District of Columbia, territorierna och ö-besittningarna. Vid förra valet funnos 483 elektoral-röster, men vid första omröstningen i republikanska nationalkonventet i Chicago afgåfvos 979 röster. Delegaterna till nationalkonventet utses af kongress-distrikten, alldeles som elektorerna, men de väljas icke af folket, så som fallet är med de senare. Förutom delegaterna utses suppleanger, hvilka vanligtvis också infinna sig vid konventet, hvadan man har en till nära 2,000 personer uppgående samling vid de stora konventen, förutom de nästan oräkneliga skaror, som lockas dit af nyfikenhet. Det är också värdt att resa långt för att få vara med om ett af dessa konvent. År 1904 tillhörde undertecknad New York-delegationen som suppleang, och hade han då tillfäle att ifrån första bänkraden i Chicagos väldiga Coliseum på nära håll iakttaga huru ett stort parti nominerar president. Sådana tal! Hvilket dån! En sådan entusiasm! Gamla gubbar glömma sin ålder, de applådera, de skrika, de ställa sig på stolar och vifta med hatt, med paraply, eller med hvad de kunna få fatt uti! Och då det namn nämnes, som bäres af den man väntar skall bli utsedd till kandidat, då vet jag ingen plats på jorden, dit man kan resa för att få höra mera skrän eller se tydligare bevis på ohejdad hänförelse än just i konventet. Dussintals musikkårer spela på en gång, och ur tusentals strupar höras skallande hurra. Skall det gå riktigt ordentligt till, så marschera de olika delegationerna omkring i det stora rummet under jubelrop. Nu för tiden synes det vara en liflig konkurrens emellan de två ledande partierna i fråga om hvilket som kan hålla på längst med denna demonstration. Förlidet år voro visst demokraterna i Denver segrare, i det de orkade skrika några minuter längre än republikanerna kunde göra i Chicago. Men sådant hjälper icke alltid. "Mycket skrik, litet ull", sa' visst någon en gång.

Strax efter konventet påbörjas kampanjen. Hvarje parti har en kommitté, som leder arbetet. Broschyrer utsändas, talare resa omkring, klubbar bildas och alla krafter uppbjudas för att vinna röster. Denna är en ganska intressant sida af det amerikanska folk-lifvet, men har dock sina faror med sig. Den största olägenheten är nog den, att landets industriella verksamhet lider afbräck. Många klarsynte affärsmän och statsmän tro att hela landet skulle vinna på om presidentvalen ägde rum hvart åttonde i st. f. hvart fjärde år.

Då valet stått, vet ju hela världen snart hvem som blir den amerikanske presidenten. Elektorerna få sina val-certifikat sig tillsända, med befallning att infinna sig i statens kapitolium den andra måndagen i januari månad, året efter president-valet. I år fick eder skribent vara med i New Yorks kollegium såsom elektor, ett tillfälle som jag länge kommer att uppskatta, och för hvilket jag på det förbindligaste tackar de republikanska valmännen i "kejsarstaten".

JULIUS LINCOLN.

På bestämd timme samlades de 39 i senatorernas kammare i den ojämförligt ståtliga kapitoliebyggnaden i Albany, på Hudson-flodens strand. Den konstitutionsenliga eden förelästes och underskrefs af samtlige elektorer. Statssekreterare Koerner tjänstgjorde som tillfällig ordförande. President och sekreterare i kollegiet valdes, och så voro vi snart redo att upptaga det egentliga göromålet. Men vi se oss omkring i den vackra "kammaren" för att betrakta elektorerna och det sällskap, hvaruti vi befinna oss. Med ens blir jag slagen af förvåning att se så många anleten med starkt utpräglade judiska drag. Statssekreteraren själf var jude, och en af de män, som valdes till sekreterare, var också af judisk börd. Nästan hvartåt jag såg märkte jag någon representant af egendomsfolket. Det sades mig, att så ser det också ut i den lagstiftande församlingen. Tammanyligans irländare hafva blifvit så småningom utträngda af Jakobs ättlingar. I den stora staden New York vinna judarna allt större terräng på alla områden. En af president Roosevelts ministrar var ju en New York-jude, Oscar Strauss.

Af presidenten för vårt kollegium utsågs jag till en af valdomarna. Väl tryckta kort med följande inskrift utdelades: For President of the United States William H. Taft of the State of Ohio, New York Electorial College, 1909. Hvarje elektor tillsades att skrifva sitt namn på kortet, och sedan uppsamlades de och räknades. På samma sätt gick det till vid vice presidentens val. Konstitutionen föreskrifver att tre kopior af resultatet skola göras och förseglas och sändas, en med posten till Washington, en med ombud till senatens president och en tredje likaledes med ombud till Förenta staternas domare i det distrikt, där kapitoliet är beläget. I närvaro af elektorerna förseglades de stora kuverten, på hvilka vi hade skrifvit våra namn, och så hade vi fullgjort folkets uppdrag. Hvarjehanda resolutioner antogos, hälsningstelegram utsändes och emottogos, och så ajournerades.

Ett trefligt intermezzo fingo vi uti den fina middag, som bekostades af en Albany-elektor. Guvernör Hughes och öfriga statens tjänstemän voro närvarande. Inga tal förekommo, men stämningen var liflig och otvungen. Den frejdade guvernören var vid godt lynne, hälsade på oss och gjorde på alla det bästa intryck.

De personliga ombuden till Washington hafva nu fullgjort sitt uppdrag, och "med all säkerhet" är William H. Taft vald till president och James S. Sherman till vice president. Dessa "messengers", som de kallas, infunno sig i Washington den andra onsdagen i februari månad. Då räknades rösterna, och då stadfästes folkets val ändtligen, slutligen och oåterkalleligen. Nu återstår blott installationen den 4 mars. Då tidskriften hinner fram till läsarna, hafva vi redan haft presidentombyte. Till den orädde Roosevelt säga vi ett tack för god vakt; till den nyvalde, mogne och väl utrustade Taft uttala vi vårt "lycka till!" Gånge honom och landet väl.

TILL EN FALLEN EK.

För Ungdomsvännen af John E. Nelson.

I.

I sekler har du stått här stark
och lugn och trygg på hemlandsmark.
Din breda stam och djupa rot
ha trotsat stormars vilda hot.

II.

Helt visst du minns, när först du såg
den röde mannen på sitt tåg.
Hans sinnelag var grymt och vildt,
i slaktning mycket blod han spillt,
och skogens rädde åbo föll
för pilen, som hans koger höll.
Men aldrig för snöd vinnings skull
och för det lumpna röda gull
han satte yxan i din rot.

III.

Så svunno sekler, och en dag
hit kom ett folk af annat slag.
Fast hvit och skär dess hudfärg var,
dock hjärtat mörka färger bar.
Med brännvin och med bly och krut
drefs indianen västerut
till skogs- och ödemarkers vrår,
och tätt uti de rödes spår
gick odlarn; skogen nu blef röjd
med eld och yxa; marken plöjd;
och gyllne skördar hvarje år
som lön för mödan odlarn får.

VI.

Allt mera åker, mindre skog!
Allt trängre krets till dig man drog,
till dess en gång en vacker dag
emot din rot ljöd yxans slag.
Du föll och ligger nu omkull,
i stoftet ännu vördnadsfull.

V.

Ej mer af västanvinden vek
du smekas skall, du stolta ek,
ej på din gren i skogens ro
skall fågeln bygga mer sitt bo.
Ej mer liksom en kämpe båld
du kämpa skall mot stormens våld.
Förbi är urtidsskogens ro;
här skola gyllne skördar gro,
att kanske en gång gifva bröd
åt dem, som nu få lida nöd.

VI.

Du, som mång' hundra vintrars snö
har skådat, nu adjö, adjö!
Ditt lif på kamp och strid var rikt,
du fyllt din uppgift, gjort din plikt,
och dubbelt ljuf blir hvilan då
för träd och människor också.

Vännerna.

Grefve B. till —sjö hade endast en son, Gustaf. Han tillät emellertid, att prosten L:s son fick komma till —sjö och läsa tillsammans med Gustaf för dennes informator.

Gossarna voro jämnåriga och blefvo inom kort goda vänner, "oskiljaktiga", som greve B. ofta skämtsamt sade.

Gustaf var liflig och glad. Ernst tankfull och svärmisk.

Tiden kom, att de skulle till Lund. Ernst fick bo hos Gustaf, och allt delade de broderligt.

Gustaf ämnade blifva officer. Ernst studerade teologi. Under deras ensamma timmar talade de ofta om teologiska ämnen, synnerligast själens odödlighet och tillståndet efter döden.

Omsider slöto vännerna sig till ett sällskap unga män, hvilka brukade träffas en gång i veckan för att röka och prata.

Alla möjliga ämnen afhandlades här, så ock teologien. Den fick vältaliga motståndare.

Ernst, som bibehållit den barnafromma tro hans föräldrar med öm omsorg inplantat hos honom, led af deras oförsynthet och förfäktade varmt sin tro, understödd af Gustaf.

En afton föll talet åter på teologiska ämnen. Ernst förfäktade tappert sin tro på ett lyckligt eller olyckligt *härefter* för allt hvad *människa* heter.

Några af kamraterna försökte att nedgöra honom, men han bibehöll lugnt sin ställning och framkallade halft på skämt det förslaget, att den af dem, som först doge, skulle efter döden visa sig för alla dem som nu här voro församlade.

Det dröjde ej länge, förrän en af de unga männens platser stod tom. En af dem, som ifrigast sökt bekämpa Ernsts "enfaldiga tro", som han så öfverlägset brukade säga, hade dött.

Några månader efter den unge mannens död sutto vännerna i sin vanliga samlingssal.

En af sällskapet utstötte ett utrop, som kom de öfriga att se upp.

Då de följde riktningen af hans blick, såg hvarenda en af dem tydligt en skuggestalt, en afbild af den nyss hädangångne. Han stod med ansiktet vändt emot dem. Ögonen fäste sig med ett sorgset uttryck långsamt på den ena medlemmen efter den andra, sedan försvann gestalten, som skuggan försvinner, då solen döljes af moln.

"Stackars gosse", hviskade de till hvarandra, "han, den störste tviflaren bland oss alla, höll dock sitt löfte."

"Ja", sade Gustaf B. afbrytande, "för att styrka allas vår tro!" — — —

"Ernst", sade Gustaf, då de kommit hem, "lofvar du mig att bli kyrkoherde i —sjö, då jag en gång sitter som herre på —sjö?"

De ungas vägar skildes kort därefter. Efter tolf år satt Gustaf som herre till —sjö. Vid första lägenhet kallades Ernst till —sjö socken, och han verkade där som kyrkoherde i många år.

HUR NISSE SVAGIS BLEF STARKE-NILS

eller

Trolltinget, som gör den svage stark och den fattige rik och till och med kan hjälpa tjufvar och dagdrifvare att bli hederligt folk.

Saga af HARALD ÖSTENSON.

Den Nisse, som jag nu skall berätta om, det är inte densamme Nisse, som träffade nyckelpigornas drottning, utan det här är en annan Nisse. Den här Nisse, han hade det bra han, ska du se. Åtminstone tyckte han så själf. Han fick ligga och dra sig om morgnarna, så länge han ville, och kaffe på sängen det fick han hvarendaste dag. Och hugga ved och bära vatten och sådant det behöfde han aldrig befatta sig med. Tycker nåogn det! Därtill var hans gamla snälla mormor allt för rädd om honom. Men skulle man sett så besynnerligt! Ju längre han låg och latade sig om morgnarna, och ju mer kaffe han drack på sängen, och ju mer han förkofrade sig i konsten att göra

ingenting, desto usligare vardt han. Sämre pojke att slåss fanns inte i hela den landsändan. Om en liten pys, som var hela fem år yngre än han, petade till honom ett tag, så ramlade han på näsan med detsamma, och bjöd han till att vara med och hoppa bock eller ta liftag eller snärja höns eller tämja stutar, så vardt han strax så förbi, så hans mormor visste sig ingen annan råd än att lägga honom på sängen och ge honom ett par koppar kaffe extra. Det där, tyckte de andra pojkarna, var galet, förstås, och så kallade de honom Nisse Svagis.

Efter en tid blef Nisses mormor död, och så var han ensam i stugan. Dagen efter begrafningen låg han som vanligt och väntade, att någon skulle komma och ge honom kaffe på sängen.

Men det kom ingen.

"Då ligger jag väl, tills de kommer med middagsmaten", tänkte han, "men då skall jag allt säga dem, att så'nt här söl och slarf det är jag inte van vid, och det får de allt akta sig att göra om."

Och Nisse tog sig en lur till, och middagen kom i vanlig tid, men middagsmaten den kom inte alls den.

Till sist vardt Nisse så hungrig, så han fick lof att gå opp och kläda på sig och göra något vid saken.

Och sen han funderat en stund, så gick han bort till grannarna och frågade dem, hur han nu skulle bära sig åt, för det kom ingen till honom med kaffe på sängen och inte med någon middagsmat heller. — "Det är allt bäst, du stänger din stuga och ger dig ut att söka tjänst som drängpojke", sade en af grannarna.

Så stängde Nisse sin stuga och gaf sig åstad att söka tjänst som drängpojke. Men det vardt ingen rolig resa, ska du se.

"Det är ju Nisse Svagis", sade folket. "Tror du, vi behöfva någon dräng att ligga på sängen och dricka kaffe? Nej tack, du, det kan vi hjälpa oss med själfva." Och så skrattade de åt honom och visade af med honom. Och Nisse fick gå från gård till gård, och han vardt allt hungrigare och eländigare.

Ändtligen träffade han på en bonde, som bodde så långt bort, så han hade inte hört talas om honom, och han tog honom på försök.

Men han hade inte sett på hans arbete i fem minuter, förrän han kom under fund med hvad Nisse dugde till. — "Kära hjärtandes, pojke", sade han, "du duger ju till rakt inte. Du har inte mer kraft i kroppen än en dö' sill. Här ska du få litet mat, och den ger jag dig till skänks, men sen får du ge dig i väg."

Så måste då Nisse ge sig af igen, och nu förstod han riktigt, att han inte hade någon styrka. En gång, medan han gick omkring och svalt och for illa, fick han höra talas om en gubbe, som bodde långt borta i skogen, och han var en sådan vis man, så folk trodde till och med, att han kunde trolla.

Nisse gick till honom. — "Hvad önskar du?" frågade han.

"Jag skulle hälsa så mycket från mig och be att få ett trollting, så att jag blir stark och duktig som andra", sade Nisse.

"Då ska du först tala om, hur du hittills haft det", sade gubben. Nisse berättade om det. "Kläd nu af dig, så jag kan se, hvad det är för fel med din kropp!" sade gubben sedan.

Nisse lydde nu också. — "Jaha", sade gubben, "nog finns det ett trollting, som kan göra dig lika stark och duktig som andra och mer till. Men om jag skall kunna hjälpa dig med det, så måste du tjäna mig i tio år och göra allt, hvad jag befaller dig."

"Ja, tack", sade Nisse. "Det skall jag göra."

Och nu ska du se, att det vardt ett annat lif och lefverne, än när han var hemma hos sin mormor. Han fick stiga upp först om morgnarna och tända upp eld och koka mat åt både sig och gubben. Så fick han hämta vatten och bära hem ved från skogen och hugga sönder den. Så fick han så och plantera och gräfva diken och skörda. Så fick han plocka sten och lägga upp den till stängsel kring gubbens trädgård och åkertegar. Kring den första tegen fick han

bygga stängslet af stenar, som inte voro så värst stora, men hvar gång han började med en ny teg, fordrade gubben, att han skulle ta större stenar, och när han till sist tog itu med muren kring trädgården, fick han lof att använda riktiga bjässar till stenar. Första tiden gjorde det förfärligt ondt i Nisses rygg och hans armar, och han tänkte många gånger springa sin väg från alltihop. Men så kom han ihåg, huru alla andra människor kört bort honom och kallat honom Nisse Svagis, och då stannade han kvar och började på med arbetet igen.

En dag, när Nisse varit hos gubben i fem år, sade han: "Nu ska vi tills vidare sluta upp med att bygga stängsel. Det får du hädanefter knalla med, när du inte har annat att göra. Nu ska du få börja fälla skog i stället. Se'n ska du få hugga timmer, och se'n ska vi bygga en ny stuga. Och när den blir färdig, ska du få börja odla jord, så jag får flera åkertegar."

Och det var för märkvärdigt, att fast arbetet blef allt tyngre, så gick det ändå så småningom allt lättare. Aldrig hade han trott, att han skulle kunna lyfta sådana tyngder, som dem han omsider byggde trädgårdsmuren af, men gå skulle det, och gick gjorde det. Aldrig hade han trott, att han skulle kunna fälla sådana träd, som han nu högg omkull, och att han skulle kunna bygga hus af dem, men gå skulle det, och gick gjorde det. Aldrig hade han trott, att han skulle kunna bryta upp stubbar och odla jord, så att det blef böljande sädesfält, där det varit vilda skogen, men gå skulle det, och gick gjorde det.

"Det är trolltinget, som verkar", tänkte Nisse.

Den, som hade sett, hvilken spinkig och eländig stackare han var, när han kom till gubben, skulle inte ha kunnat känna igen honom, när de tio åren voro gångna.

Nu hade han blifvit en stor, stark karl med breda axlar och svällande muskler, och kom det någon och ville mucka gräl med honom, så tog han sin gode man i kragen med den ena handen och i byxbenen med den andra och vände honom upp och ned, och sen ville ingen mucka gräl med honom mera.

"Ja", sade han till gubben, när han skulle ta afsked, "lång har min tjänstetid varit, och tungt har mitt arbete varit också, men det är ditt präktiga trollting värdt. Kan jag få se det nu?"

"Ja, nog är det ett märkvärdigt trollting", sade gubben, "och det är inte nog med att det gör den svage stark, utan det gör också den fattige rik, och det kan till och med hjälpa tjufvar och dagdrifvare att bli hederligt folk. Det är inte så beskaffadt, att man kan ta det i hand och visa det, men jag skall säga dig, hvad det heter, i stället — Dess namn är *det nyttiga arbetet.*"

"Är det ingenting annat!" utbrast Nisse, och så funderade han en lång stund. "Det här ska jag då tala om för hvar och en, som jag träffar", sade han sedan.

"Gör det, så gör du dem en god tjänst", sade gubben. "Och här ska du få, hvad du förvärfvat genom ditt arbete här hos mig."

Därmed tog han fram en pung med guldmynt och gaf dem åt Nisse. — "Farväl med dig, min gosse", sade han till sist och klappade honom på axeln. "Gud vare med dig!"

Nisse han begaf sig nu tillbaka till sin hemtrakt.

På landsvägen, som gick förbi den stugan, som han ärft efter sin mormor, stod en häst, som var förspänd en arbetsvagn.

Två stockar voro lagda så, att deras ena ända hvilade på marken och den andra på vagnens kant. Ett par karlar höllo på att med järnspett jämka en stor sten uppför stockarna, så att de skulle få den på vagnen. Nisse kände igen dem. Det var de, som först kallat honom Nisse Svagis.

De jämkade och jämkade, men det gick långsamt för dem.

"Stå inte så där och krångla!" sade Nisse. Och så tog han tag i stenblocket med bara händerna och lyfte upp det på vagnen.

"Du var mig en karlakarl", sade båda karlarna på en gång. "Hvad heter du?" — "Jag heter Nisse Svagis", sade Nisse skrattande. "Det måtte ni väl veta, som själfva gifvit mig det namnet." — "Är det möjligt?" sade karlarna och blefvo så häpna, så de tappade järnspetten på marken. "Ja, då få vi väl säga Starke-Nils då i stället nu. Men hur har det gått till, att du blifvit en sådan bjässe?" — "Det har skett genom ett trollmedel, som gör den svage stark och den fattige rik och till och med kan hjälpa tjufvar och dagdrifvare att bli hederligt folk." — "Hvad är det för ett trollting?" sade karlarna och voro så nyfikna, så ögonen höllo på att trilla ur hufvudet på dem. — "Det är det nyttiga arbetet", sade Nisse. — "Det trollmedlet ha vi allt lärt känna också", sade karlarna, "men vi ha inte blifvit så starka som du, fast vi voro så mycket duktigare i barndomen." — "Ja, det beror mycket på hur arbetet är ordnadt", sade Nisse. "Den, som ordnade det åt mig, det var en gammal vis man, som varit mig i faders ställe, och som jag aldrig nog kan tacka."

Nisses stuga var nu så förfallen, så den kunde knappt stå för sig själf, men han tog strax itu med att bygga om den. Sen började han odla upp jorden omkring den, och efter några år hade han både en ny, präktig stuga och åkrar och ängar och hästar och kor och får och grisar.

En höstkväll kom Nisse i skumrasket åkande från staden, där han sålt ett lass potatis.

Han hade farit hemifrån midt i natten, och nu satt han och halfslumrade, medan hästarna gingo sin jämna lunk på landsvägen.

Rätt som det var, hörde han en jämmerlig röst, som sade: "Snälla herre, låt oss åka med ett stycke! Vi ä' alldeles uttröttade."

När han vände på hufvudet, såg han ett par ynkliga, haltande figurer, som mödosamt släpade sig fram bredvid vagnen.

"Nå, sätt er opp då!" sade han godmodigt.

Det hade nu blifvit alldeles mörkt, och inga andra vägfarande syntes. På ömse sidor om vägen utbredde sig en ödslig, obebodd hed.

Rätt som det var, grepo karlarna på en gång tag i hans armar, den ene i den högra och den andre i den vänstra, så stannade de hästarna, och så ropade de med en röst, som inte alls var jämmerlig längre: "Nu ska du allt få släppa till dina pengar, bonde!" Och därmed började de trefva efter plånboken. Men innan de visste ordet af, hade Nisse ryckt sig lös och huggit en af dem i kragen. När den andre märkte, hvad Nisse var för slags karl, hoppade han ur vagnen och skulle ta till benen. Då tog Nisse den ene tjufven och slog till den andre tjufven med den, så det sa'

skvatt i kropparna på dem båda två. Och nu lågo de där i en hög på backen och kunde knappt röra sig. Men Nisse tog och lade upp dem i vagnen igen. — "Jaså", sade han, "ni ä' af den sortens folk, som tackar för skjuts på det viset. Nu ska ni få välja. Vill ni, att jag ska fara till länsman med er med detsamma, eller vill ni stanna hos mig och arbeta ett år på mina åkrar?" De två uslingarna valde strax det sista. Se, länsmannen voro de rädda för, kan en veta.

Hos Nisse fingo de arbeta styft, men han gaf dem också både god mat och god lön och godt husrum. Några tjufknep vågade de aldrig försöka med hos honom. De hade mist lusten strax i början. När nu året var gånget, sade Nisse till dem: "Ja, nu ha ni er frihet att gå, hvart ni vill." — "Ja", sade de, "det är nog tacksamt det, men om husbond' vill ha oss kvar, så såge vi allt det helst." Och de stannade hos Nisse, så länge de lefde, och skötte sig som duktiga arbetskarlar.

Den här historien om Nisses trollting, som gör den svage stark och den fattige rik och till och med kan hjälpa tjufvar och dagdrifvare att bli hederligt folk, den fick själfva kungen höra.

Och han lät sin skrifvare skrifva upp den, och sen fick en härold läsa den högt för allt folket nästa gång det var marknad.

På den marknaden var min farfars farfar med, och han talte om historien för sin son, som var min farfars far. Han talte om den för sin son, som var min farfar, och han för sin son, som var min far. Och min far talte om den för sin son, och det var jag.

Och nu har jag talt om den för dig, och du får tala om den för hvem du vill.

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

Forts.

Men nu förstod hon, att detta ej var fallet, och hon kände blodet stiga uppåt kinderna.

Hanna hade emellertid kommit till och inledde ett samtal, under det Magda såg sig om efter något, vid hvilket hon kunde fästa sin uppmärksamhet, och då just en flicka gick öfver gården för att ge dricka åt en kalf, följde hon henne för att se på djuret.

Hanna hade slagit sig ned hos fröken Paulsen och åhörde deltagande en lång sjukberättelse.

"Man trodde, att fjälluften skulle vara till nytta för mig, men jag tror icke att något kan hjälpa mig mera. Det kan också vara detsamma, — jag har ju intet att lefva för."

"Det får ni icke säga, Gud har en uppgift för alla, till och med för den sjuka."

"Jag är Guds styfbarn, eller också har han glömt mig. Har ni icke erfarit det under ert lif, att det finns människor, för hvilka lyckan flyr, och jag är en af dem. En gång trodde jag nog, att jag fångat den, men just då jag trodde, att jag hade den i mina händer, blef den mig frånryckt."

Hon såg bort på Magda.

Hanna kunde icke förstå det uttryck af hårdhet och bitterhet, som hade kommit öfver hennes ansikte; månne det plågade henne att se andra glada och förnöjda?"

"Jag har ofta lagt märke till, att Gud måste taga bort en människas jordiska lycka för att själf få plats i hennes hjärta. Han ger mångdubbelt igen för det han tager åt den, som vill mottaga hans gåfvor", sade Hanna mildt.

"Å, jag var väl nöjd med hvad jag hade, jag längtade icke efter något byte", ljöd det bittert från den sjuka.

Hanna kände sig helt beklämd, det var omöjligt att komma henne nära, dessutom var det något oroligt öfver henne. Hennes blick följde Magda, men då denna kom fram för att säga farväl, hade den ett hårdt, ovänligt uttryck.

Icke desto mindre kvarhöll hon Hannas hand och bad henne snart titta in igen, tiden var så förfärligt lång.

Magda var fåordig under hemfärden och gjorde inga anmärkningar på Hannas utgjutelse öfver det sorgliga sjukläger, de nyss besökt.

"Man måste dock hafva innerligt medlidande med henne. Jag ämnar följa uppmaningen att besöka henne, ehuru det då ej blir några uppfriskande besök. Jag tror nästan hon missunnade dig ditt muntra, friska utseende."

Magda plockade blommor och svarade ej på Hannas anmärkning.

Magda hade kokat gelé åt den sjuka och placerat det i en korg, fantastiskt och smakfullt smyckad med blommor, såsom hon så väl förstod att ordna det. Med denna i handen gick Hanna ett par dagar senare åstad för att förnya sitt besök.

"Har fru Stub själf ordnat detta åt mig, och hvarför tror ni hon har gjort det?" frågade den sjuka förvånad.

"Hvarför? Kan det väl vara någon annan orsak än den, att hon gärna vill visa vänlighet mot en sjuk främling?"

"Nej, naturligtvis, jag ber er framföra mitt förbindligaste tack."

Hanna var ännu mindre nöjd med henne denna gång. Hennes tack kom så kallt och pliktskyldigt. Magdas vänlighet och uppmärksamhet hade förtjänat en större erkänsla från den sjuka.

Försiktigt sökte Hanna leda samtalet in på religiösa ämnen, men fröken Paulsen afbröt henne, hon ville tydligen ej gå in på det området, utan frågade tämligen omotiveradt:

"Hvarför är icke er kusin hos sin man? Ni sade ju, att de varit gifta endast en kort tid."

Hanna kunde alls icke erinra sig, att hon hade talat om Magdas giftermål. Åter öfverraskades hon af det stora intresse, men tillika motvilja, som den sjuka lade i dagen gent emot Magda.

Hennes man är officer och är nu på möte", svarade hon kort. Hon fann denna fråga helt ogrannlaga.

"Ja, det är ju ganska naturligt. Hon förefaller lätt och

glädtig, er kusin, och har väl också gjort många bekantskaper bland gästerna här?"

Nej, nu gick det för långt, den lugna Hanna blef rent af förargad. Hon låtsade ej höra frågan, utan gjorde några anmärkningar om utsikten och frågade så rent ut, om hon finge läsa något för henne af det hon tagit med sig, "Blad för sjuka", små korta betraktelser, särskildt afsedda för sjuka.

Hon nickade och samtyckte, tackade visserligen också för denna omtanke och vänlighet, men Hanna lämnade henne med samma nedslående intryck, dock med den fasta föresatsen att fortsätta sina besök.

Hanna fann fröken Paulsens uppförande mycket besynnerligt. Hvad hade då detta att göra med Magda? Det föresväfvade henne nu, att hon hade hört något om en tidigare förlofning, som ställde sig hindrande i vägen för Magdas förbindelse. Det kunde väl aldrig vara — men i alla händelser hur besynnerligt, att de skulle träffas här uppe.

Då hon tänkte närmare därpå, var det ju något egendomligt hos Magda, denna ovilja att gå med in och deras sammanträffade. Ju mera Hanna tänkte därpå, desto tydligare blef det henne, att hon var på rätt spår.

Men Hannas tankar öfvergingo snart till ett annat för henne långt mera betydelsefullt och intressant ämne.

Det hade blifvit så förunderligt tomt och ensligt uppe i säterstugan. Hanna visste orsaken och blef nästan förskräckt däröfver. Skollärare Horne hade rest bort på en kort tid, och de sedvanliga sångaftnarna voro inställda.

Hon hade blickat in i sitt eget hjärta och kommit till visshet om att det icke längre var fritt. Hellre ville hon dela de enklaste lefnadsförhållanden med honom än härlighet och rikedom, om det bjöds henne, med en annan.

Men om hon hade bedragit sig, om han alls icke tänkte på något närmare förhållande? En tid hade hon trott det, men på sista tiden hade han varit så besynnerlig, och så denna bortresa? Hennes hjärta snördes samman, och hon kände sig mycket beklämd.

Måste hon genomgå detta bittra lidande, så skulle hon gömma det djupt i sitt hjärta, tala därom med Gud, utbedja sig kraft att bära det och så återvända till sin skola.

"Gud, bistå mig och lär mig att vara stilla", suckade hon gång efter annan.

Det blef sent, innan hon den aftonen uppnådde säterstugan. Det började skymma — man hade icke längre de långa, ljusa kvällarna — allt hade något så ödsligt och vemodigt öfver sig, tyckte hon.

Magda väntade med teet. Icke heller hon var vid sitt vanliga muntra, skämtsamma lynne, hon var feberaktigt orolig. Denna sjuka, som hade kommit henne så nära in på lifvet, hade medfört en förändring i hennes tillvaro här uppe på fjället.

Hon kände ständigt en maning att göra något, afbedja sitt fel, sin synd, men hon afskydde ingenting så mycket som scener; dessutom hade den sjukas uppförande mot henne icke varit särdeles uppmuntrande.

Sålunda gick hon i en ständig kamp med sig själf, kunde icke förmå sig att förnya visiten, men kände sig ej heller till freds med att låta bli.

Också hon saknade mycket skollärare Horne och längtade efter hans återkomst. Mer än någonsin saknade de dessa stilla, stämningsfulla och samlade aftnar, som alltid plägade afslutas med Guds ord.

Magda anade orsaken till hans resa — i enskilda angelägenheter, hade han sagt. Månne den ej stod i sammanhang med hans första kärlek? Med en viss oro tänkte hon på att hennes kusins öde för visso nu låg i vågskålen. At hvilken sida lutade det väl?

Men hvarthän det än lutade, skulle Hanna dock ej förlora jämvikten. Hon ägde det, som kunde hålla henne uppe, hon skulle i alla händelser ha något att lefva för.

* * *

V.

Magda hade gissat rätt: det var för att pröfva sig själf, om de känslor, han nu närde, kunde likställas med hans första kärlek, om de voro af den beskaffenhet, att han vågade bygga en samlefnad därpå.

Mest fruktade han, att han måhända skulle göra henne orätt, som han nu kände sig dragen till, om han icke vore fullt säker på att hon var honom ännu kärare och hade bortskymt bilden af den, han först älskat.

Han hade sett henne blott en enda gång, sedan hon blef gift. Han hade undvikit att sammanträffa med henne för att icke på nytt upprifva såret. Nu ville han dock pröfva på, om hjärtat klappade lika oroligt vid hennes åsyn.

Det var en söndag. Han följde sin gamle vän kantorn till kyrkan och satte sig bredvid honom i klockarbänken. Här kunde han ha öfversikt öfver hela församlingen.

Där kom hon nu med en liten fyraårig gosse vid handen, åtföljd af sin man, hvilken satte sig på manssidan, under det hon tog plats på kvinnosidan med barnet.

Hjärtat började bulta i bröstet i detsamma han fick syn på henne, och minnena trängde på, men, märkvärdigt nog, varade det blott ett ögonblick, så blef det åter lugnt. Hon var förändrad, hade blifvit fet och något gammal, och så var där något trött och dåsigt öfver henne.

Gossen var orolig, hon hade synbarligen ingen makt öfver honom. Trots alla hennes hviskningar sprang han plötsligt öfver golfvet fram till sin far och såg sig om med en min, som tydligen sade: detta vågar jag göra. Därpå återvände han genast glad och förnöjd.

Då psalmsången började, satt gossen stilla, och snart blefvo ögonen tunga, och han sof ljufligt i sin mors armar.

Skollärare Hornes ögon voro oafvändt fästade på den lilla familjen. En gång log hon mot gossen, han kände igen detta leende. Det hade följt honom så många gånger. Men detta var endast en glimt, där satt hon åter trött och sömnig.

Predikan hade börjat. Det var ett allvarligt, inträngande Guds ord. Det måste göra intryck på hvarje tänkande människa, tyckte han. Men hon, som satt där med barnet i sina armar, såg alltmer slö och likgiltig ut. Hufvudet sjönk djupare, ögonen blefvo så små, och till sist slötos de helt och hållet — hon sof.

Kanske har hon vakat i natt för barnen, tänkte han till hennes ursäkt. Han påminde sig ovillkorligen Hannas ansiktsuttryck under gudstjänsten, det var som en hel predikan för honom. Jämförelsen var icke till förmån för den förstnämnda. Horne satt litet gömd bakom kantorn, så att hon hade icke sett honom.

Ute på kyrkogården gick han fram och hälsade på henne. Kanske fick hon litet friskare färg i detsamma, för öfrigt kunde man intet märka.

Han talade om prästen och predikan, men hans ord vunno ingen genklang, hon gick där och teg.

Nu kom hennes man, och han hade ett och annat att invända mot prästen, han var alltför sträng och ville ej lämna folk i fred. "Huru var det med ditt syskonbarn?" vände han sig till sin hustru.

Hon berättade händelsen, som skulle utgöra bevis på prästens hänsynslöshet, och det var tydligt, att hon hade samma mening som mannen, under det Horne fann exemplet vara blott ett bevis på prästens stora omsorg för de enskilda medlemmarna af församlingen.

Här var en annan luft än den, han var van att lefva i, och han kände sig illa till mods, afslog en inbjudning att

äta middag hos dem och skyndade tillbaka till sin gamle vän.

"Nå, huru är det med dig?" frågade den senare, då de blifvit ensamma, synbarligen syftande på det samtal, de haft med hvarandra under sin promenad på landsvägen.

"Jag tror du har rätt i att möjligen något bättre är mig förbehållet."

Den gamle vännen log belåtet.

"Det duger icke att vandra ensam genom lifvet. Sorgen blir lättare att bära, då den bäres af två, och glädjen blir större. Men du ser dig väl för, så att du är viss om att ni gå samma väg."

Ja, den han nu tänkte på hade hunnit långt på den vägen — hon var i själfva verket alltför god för honom — men om hon ville ha honom, nog var han säker på att han blefve en lycklig man.

Den gamle var litet nyfiken, hade gärna velat veta, hvem det gällde, men Horne förhöll sig tyst.

Nu, då han var säker på sig själf, längtade han hem såsom aldrig förr. Hade det inte varit för skams skull, så skulle han gärna rest samma afton, men han hade släktingar, som han först måste besöka.

Han var glad, då han åter stod på bryggan. Han gick så lätt uppför backarna och tyckte, att hans lilla hem där uppe i skogen aldrig förr synts honom så tilldragande.

Huru mången gång hade han icke, då han kommit hem från små utflykter, känt det tomt och ensamt, men i dag var det helt annorlunda.

Hvarför? — Där fanns i närheten någon, som utöfvade dragningskraft på honom, och det förekom honom, som vore det en så lång tid, sedan han sist såg henne. Men var han då så säker på henne? — Nej, visst icke, men han lefde i hoppet. I en sak hade han emellertid nu blifvit viss: det, som under många år varit honom en tung börda, var nu öfvervunnet. Han var frigjord från detta minne. Hade han tidigare företagit denna resa, så hade det måhända för länge sedan skett, ty det var en fantasibild, som han på sista tiden hade hängt fast vid.

Huru olika hans känslor dock voro för dessa två. Under den tid, då den förstnämnda utöfvade sin bedårande makt öfver honom, följdes han alltid af en sådan oro. Tanken på Hanna medförde lugn.

Huru hade icke bilden af hans första kärlek ofta trängt sig mellan honom och Gud och rent af stört honom i bönen. Tanken på Hanna framkallade snarare bön, fyllde hans hjärta med en ren glädje, som liksom nu i denna stund gaf honom en glad förvissning om att Gud genom henne ville göra honom godt.

Det var kanske djärft af honom, men han kunde icke annat än vara förtröstansfull, och så sjöng han, under det han gick framåt:

> Härlig är jorden, härlig är Guds himmel,
> skön är själens pilgrimsgång.
> Genom de fagra riken på jorden
> gå vi till paradis med sång.

Denna sång kom just för honom och gaf uttryck för glädjen i hjärtat.

En japansk underofficers historia.

Ett stycke självbiografi.

Som barn lärde jag mig något engelska af en amerikansk missionär i Kobe och studerade äfven bibeln något litet. Jag ägnade dock föga tanke åt någon religion. Hela mitt intresse var riktadt på möjligheten att "komma fram i världen".

Den 19 mars 1904 kallades jag under fanorna och fick order att afgå till Manchuriet. Nu var stunden inne, då jag måste vara beredd att offra mitt lif för fosterlandet. Och för första gången uppsteg i mitt hjärta en allvarlig tanke på döden. Långt förut hade jag beslutat att i händelse af behof offra mitt lif såsom en fäderneslandets försvarare. Då jag afreste till krigsskådeplatsen, var det med föga hopp att få återse detta härliga land. Öppet sagdt, jag kände mig djupt bedröfvad.

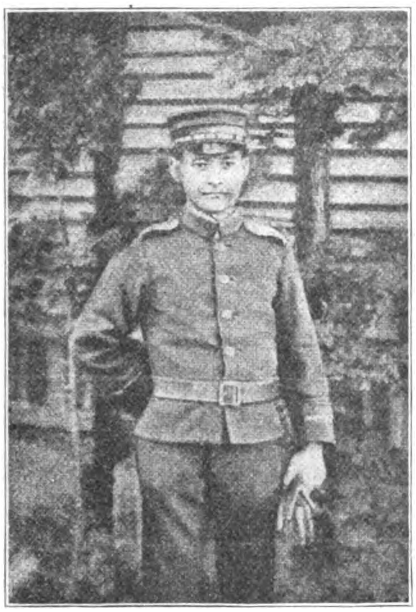
Under resan höll jag modet uppe och såg glad ut. Många af mina kamrater lämnade sina hem med glädje, åtföljda af skarornas jubel. I mitt inre var jag likväl orolig. Trots det fasta beslutet att offra mig själf var jag icke beredd att när och hvar som helst möta fiendens dödande kulor.

Vi blefvo landsatta på Liao-tong-halfön. Jag deltog i de stora slagen vid Kinsju och Nansjan, där jag med möda undgick döden. Efter en marsch söderut, mötte vi ånyo fienden vid Port Arthur.

Sommaren kom med häftiga regn. Vi hade att bekämpa icke blott en stark fiende, utan äfven hettan och fuktigheten, som gåfvo upphof till sjukdomar. Jag tror, att halfva antalet soldater insjuknade. Jämte min vanliga tjänstgöring fick jag order att vårda de sjuka. Det dröjde icke länge, innan äfven jag blef angripen af sjukdomen. Jag sändes till sjukhuset i Dalni. Det befann sig i sådant skick, att blotta tanken därpå ännu kommer mig att rysa. Jag såg hvarje dag kamrater dö och bäras bort. Mitt mod sjönk. Jag ville hellre dö på slagfältet än på sjukhuset. Min fruktan för döden blef för hvarje dag starkare. Jag kom emellertid icke att dö där, utan skickades till Japan, där jag återvann hälsan.

Under min vistelse på sjukhuset där fick jag ett exemplar af nya testamentet och några kristliga traktater af en missionär. Därigenom leddes jag till att känna och tro på Gud och Kristus. Jag kom till den öfvertygelsen, att kristendomen är den religion, på hvilken alla böra tro, men att den alldeles särskildt är till hjälp för soldaten. Endast då vi tro på Jesus Kristus, kunna vi på rätt sätt fylla vår plikt. Vi frukta då icke för döden, men kunna med villighet offra vårt lif för fosterlandet. Att vara trogen mot vår himmelske Fader är att vara trogen mot kejsaren och fäderneslandet. Ja, vi soldater, hvilkas lif ständigt står på spel, kunna få andlig tröst och kraft endast genom tron på Gud och Kristus.

En månad efter mitt tillfrisknande utsändes ett upprop om frivilliga för att förnya angreppet mot Port Arthur. Jag erbjöd mig, oaktadt många vänners afrådande. Ställningen vid Port Arthur var synnerligen svår. Fienden försvarade fästena med största tapperhet. Upprepade försök att taga fästningen med storm misslyckades. Därvid omkom ungefär hälften af de angripande. Sådan var ställningen, när jag begaf mig af. Sannolikheten för att jag någonsin skulle komma tillbaka var icke stor. Men nu trodde jag på Jesus och fruktade icke mer för döden. Den

Y. ENDO.

oro, som fyllt mitt hjärta förra gången jag gick ut, var nu alldeles borta. Jag kunde blott tacka Gud för att tron på honom kan medföra en sådan förändring.

Då jag uppnått Port Arthur, blef jag beordrad till ett regemente nära fästet Sjo-dju-san. När en stormning företogs, var jag med i stormkolonien och skyndade fram i främsta ledet, men undgick helt och hållet att såras. Följande dag fick jag order att jämte några andra rekognoscera fiendens ställning. Vi kröpo i en löpgraf, till dess vi endast voro på kort afstånd från fienden. Men då blefvo vi beskjutna. Två af oss dödades genast. Jag fick ett sår i högra foten, men lyckades återvända.

Jag hade lämnat allt i Guds hand och skulle icke mycket beklagat, om jag dött där. Men jag kunde icke annat än sörja öfver mina döda kamrater. Nästa dag erbjöd sig fienden att kapitulera. Vapenhvila ingicks, och jag gick till löpgrafven för att uppsöka mina fallna kamraters kroppar. Fienden lånade mig välvilligt en bår, och så förde jag dem tillbaka för att begrafvas.

Efter Port Arthurs fall marscherade vi norrut till Mukden. Det var vinter. Vi måste marschera i skarp motvind med häftigt snöglopp, ett afstånd af mer än 50 svenska mil. Lidandena under denna marsch voro obeskrifliga, men i min tro på Gud öfvervann jag svårigheterna och umbärandena och nådde lyckligt bestämmelseorten.

I slaget vid Mukden sammanstötte vår afdelning flera gånger med den i antal öfverlägsna fienden. Vi kämpade i två dagar, under det att vi fingo föga mat och fingo sofva på snön. Slutligen voro vi helt och hållet omringade. De flesta af våra officerare och manskapet voro döda eller sårade. De som stodo under mitt befäl minskades stund för stund, till dess blott få återstodo. Jag blef sårad i bröstet och föll till marken. Mitt medvetande blef omtöcknadt, och jag kände hjärtat häftigt klappa. Jag trodde, att jag skulle dö. Jag ropade till Gud och tyckte mig höra en röst, som sade: "Herren din Gud är med dig". Jag vet icke, hvarifrån den kom. Jag öppnade mina ögon och såg den hemska synen på slagfältet. Trots den häftiga smärtan från såret reste jag mig upp och frambar, hvad jag trodde vara min sista bön. Litet senare träffades jag, medan jag låg där, af en annan kula vid vänstra höften. För att afleda uppmärksamheten kastade jag ut min fältkappa ett stycke ifrån mig, under det att jag själf höll mig flat på marken. Kulorna träffade upprepade gånger kappan men icke mig. Slutligen blef jag hämtad till sjukhuset. I den sjukvårdssoldat, som förestod min afdelning, fann jag en gammal vän, som hälsade mig med stor kärlek.

Där funnos många svåra fall i samma sal. Särskildt gjorde en kavallerisergeants uppförande intryck på mig. Hans sår voro svåra, och det fanns intet hopp om hans vederfående. Han låg strax bredvid mig, och jag iakttog, huru lugn och stilla han var, jämförd med många andra, som ropade af smärta. Följande dag kallade han på sjukvårdaren och bad honom taga fram en bok, som var gömd i hans tornister. Jag såg då, att det var ett nytt testamente. Jag märkte, att han läste boken med stor glädje. Följande morgon var han död. Hans själ hade förts till paradiset, medan jag sof.

Åsynen af huru en broder i Herren hade fått gå hem i frid stärkte mycket min tro, och jag berättade för de andra, huru man kan få evigt lif genom tron på Gud. Ehuru mina sår voro ganska farliga, fortgick förbättringen hastigt nog, och efter att hafva flyttats från det ena sjukhuset till det andra kom jag hit, där jag nu ligger. Närhelst smärtan vill blifva mig för stark, så beder jag och erinrar mig, huru Kristus led på korset, i jämförelse hvarmed min smärta är intet. Det är endast genom Guds beskydd, som jag ännu är vid lif. Det är han, som har fört mig hit för att gifva mig tillräcklig tid att studera "Hans bok." Här känner jag mig lycklig i trots af den dystra omgifningen. Mina erfarenheter i kriget betyda kanske icke så mycket, men erfarenheten af trons värld är för mig oskattbar, och jag vill allt framgent lefva ett rent lif efter Guds vilja. Y. ENDO.

CALIFORNIA.

För Ungdomsvännen af Axel Fredenholm.

I have seen that land of beauty
By the great Pacific Sea.
I have seen its purple mountains,
Seen its torrents wild and free.
I have seen its fruited valleys,
Ever-verdant trees and glades.
I have seen its fields and orchards,
Vernal nooks and palisades.

I have seen its mighty forests;
Well I know the hunter's ground
Where the pine trees stand defiant
In the solitude profound.
I have seen its laureled canyons,
Rock-hewn caves and endless plains.
I have felt the mighty pulses
Throbbing in its silver veins.

I have seen its summer evenings
When the shadows softly fall,
And a sort of glory lingers
'Round the Mission's ancient wall.
Seen how over crumbling arches
Evergreens and roses climb
Lovingly in fond endeavor
To conceal the scars of time.

I have fed my soul on beauty
In the lovely valleys there.
And from heaven-kissing summits
How the world seemed large and fair.
I have seen that land of wonders
By the great Pacific Sea.
'Tis a land of wealth and beauty,
Song and love and mystery.

LITTERATUR.

Jubelminnen från lutherska Minnesota-konferensens halfsekelfest i Minneapolis, St. Paul och Center City den 7—11 okt. 1908, tillägnade konferensens 405 församlingar. Rock Island, Ill., Augustana Book Concern, 1909. Pris $1.25.

Denna skrift är således ett eko från Lutherska Minnesota-konferensens stora jubelmöte eller femtioårsfest, som hölls förliden oktober, och om hvilken vi redan hafva haft tillfälle göra omnämnande i sammanhang med anmälan af dess Jubelalbum och i en särskild artikel skrifven af Minnesota-konferensens ordförande dr J. A. Krantz. Se **Ungdomsvännen** för januari 1909. Den nu utgifna skriften är 166 sidor stark och innehåller de tal och hälsningar, som förekommo vid festligheterna på de särskilda ställena. Hvarje samfundsvän skall nog veta att förskaffa sig exemplar af dessa Jubelminnen.

Passionspredigten von H. Sieck, Ev.-Luth. Pastor, Merrill, Wis. St. Louis, Mo., Concordia Publishing House 1909. Preis 50 cents.

Denna bok är förtjänstfull i hög grad såsom passionsskrift.

Verhandlungen der zweiundzwanzigsten Versammlung der Evang.-Luth. Synodalkonferenz von Nord-Amerika zu New Ulm, Minn., vom 19, bis zum 22 August 1908. St. Louis, Mo., Concordia Publishing House. Preis 15 cents. Ämnet för afhandlingen i denna "berättelse" är **"Das herrliche Gut der glaubensbrüderlichen Gemeinschaft"** och med dr. F. Pieper såsom referent.

Catecismo Menor del Dr. Martin Lutero Traducido por el Rdo. Alfredo Ostrom, A. B. Por la autoridad de la "Junta Misionera para Puerto Rico", del General Consejo en Norte America. San Juan de Puerto Rico 1908. Utom Lilla katekesen innehåller denna öfversättning äfven Luthers morgon- och aftonböner, bordsbönerna samt hustaflan. En liknande öfversättning företogs för några år sedan af pastor G. S. Swensson, då såsom studerande anställd i General Councils tjänst efter att först på egen hand hafva upptagit mission i Porto Rico. Pastor Swenssons öfversättning innehåller samma stycken som pastor Ostroms, och äro naturligtvis de båda öfversättningarna hvarandra mycket lika. Det är blott i språkligt hänseende de något skilja sig åt. Få böcker hafva blifvit öfversatta till så många språk som Luthers lilla katekes. J. G. Walch uppger i sitt arbete "Bibliotheca Theologica Selecta", vol. I, 455—457 icke mindre än 22 öfversättningar, bland hvilka också en till spanskan. Måtte den kära katekesen blifva till stor välsignelse bland våra spansktalande kristna i vår västindiska mission.

Missionsvännerna i Amerika. En återblick på deras uppkomst och första verksamhetstid af C. V. Bowman, granskad och tillökt upplaga, Minneapolis, Minn. Minneapolis Veckoblad Publ. Co. 344 sidor. Pris $1.25. Denna bok bör vara af icke litet intresse för missionsvännerna själfva, hvilka genom densamma kunna få rätt godt besked om deras samfund, något som i historiskt hänseende är af icke ringa betydelse, men den har ock sitt intresse för oss lutheraner på grund af de synpunkter, som ofta framträda. Hvilken styrka skulle vi svenskar i Amerika dock icke hafva haft, om vi hade kunnat förblifva ett i bekännelsen, såsom vi äro det såsom folk. Säkert är dock, att det icke är lutheranerna, som afvikit från den gamla, fasta lutherska bekännelsen, hvilken en gång mäktigt enade det svenska folket, utan är det missionsvännerna som så hafva gjort, där skillnad verkligen förekommer, och det är nog i många viktiga frågor, såsom de själfva veta och ej sällan framhålla. På det hela taget är dock herr Bowmans bok hållen i objektiv riktning och gifver en ganska fullständig framställning om missionsvännernas tidigare verksamhet, med inströdda anmärkningar om "de lutherska prästernas oförmåga att tillfredsställa deras andliga behof." Författaren erkänner ju dock, att missionsvännerna så småningom kommit till insikt om att de "icke i fråga om försoningen kvarstå på den gamla teologiens mark", ett erkännande, som lika mycket gäller många andra viktiga frågor.

Logical and Historical Inaccuracies of The Hon. Bourke Cochran in his Review of the Lutheran Letter of Protest to President Roosevelt by Prof. W. H. T. Dau. Second Edition. Concordia Publishing House, St. Louis, Mo. Price 10 cents.

Dictionary of the Bible. Edited by James Hastings, D. D., with the co-operation of John A. Selbie, D. D., and with the assistance of John C. Lambert, D. D., and of Shaler Matthews, D. D., professor of theology and Dean of the Divinity School in the University of Chicago, New York, Charles Scribner's Sons, 1909.

This is the title of the latest Bible Dictionary, as well as one of the most comprehensive. It is, indeed, a report on the Bible given by a great number of the most modern theologians in Europe and America and as such it must be of the very greatest interest to every Bible Scholar, whether keeping within the conservative lines or belonging to those of a more progressive order, for it should be interesting indeed to know what these men have to say of the most sacred of all books. The historical setting of the books themselves and especially of those of the Old Testament is of course presented according to the tenets of modern critics, though the older and more conservative views are also given. Yet all statements seem to be made in the most moderate and reverent spirit, so that the treatment itself is perfectly acceptable to all, while of course one cannot hold as true all the views presented. The work may certainly be read with profit, no less by us of the old school of biblical interpretation than by those who have adopted later and more advanced principles.

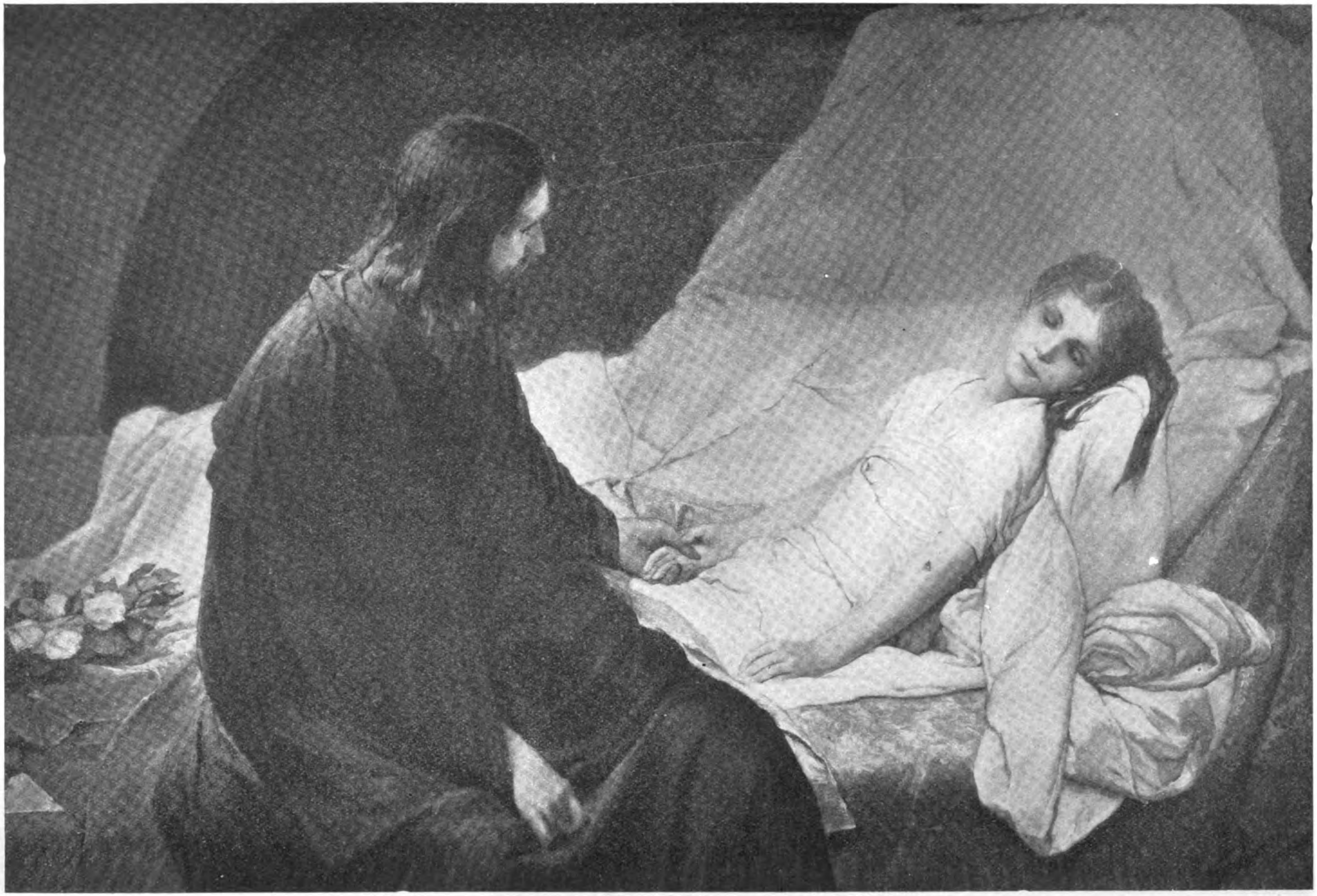
A great number of contributors have been engaged in the production of this dictionary, not less than 105, mostly belonging to the Episcopal, Presbyterian and Congregational denominations. Some of them are from Germany and with names of note in the biblical world of to-day, but very few are Lutherans.

Some of the contributors were also engaged in writing the "Larger Hastings": 4 vols. and the extra vol., but where this is the case they have not written on the same subjects in this book, so that the one volume Dictionary is by no means an abridgement only of the one in five volumes.

Every article is signed by the author, which fact lends more interest to the respective subjects and also makes the treatment itself more authoritative.

The work certainly contains a vast amount of information, and such information indeed as one will sometimes find it difficult to obtain. It has good print and covers 992 pages large octavo, plus 16 pages of introductory matter, is well bound in heavy cloth and sells at a price of $5.

S. G. Youngert.

JESUS UPPVÄCKER JAIRI DOTTER. *Se sidan 132.*

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., MAJ 1909. N:r 5

Den blommans doft har du ej.

För Ungdoms-Vännen af Otto Lundell.

En Sarons ros, en blomma ljuf och ren,
sin sköna kalk mot himlen ödmjukt höjde.
Bland snår och ogräs stod hon fram allen
och som till bön sin krona stundom böjde.
Mot himlens sol hon slog sitt öga opp —
och spred sin doft af kärlek, tro cch hopp.

Du, som i världslig välmakt mången gång
din åtrå emot himlens fröjder svingar,
minns! Babels torn det föll med väldigt bång,
och himlen når man ej med örnens vingar.
Du kan ej hinna detta mål, ack nej,
ty blommans ljufva doft du äger ej.

Du kläder dig i purpur, siden, guld,
produkter utaf andras svett och möda,
är känslolös och ökar städs din skuld —
i tanke på ditt hull att ständigt göda,
och därför slutes himlens port för dej,
ty blommans ljufva doft du äger ej.

Jesus uppväcker Jairi dotter.

Mark 5: 22—24, 35—43.

Och Jesus gick in där barnet låg och tog barnet vid handen och sade till henne: Talita kumi, hvilket betyder: Flicka, jag säger dig, stå upp. Och strax stod flickan upp och gick: ty hon var tolf år gammal. Och de vordo öfvermåttan bestörta.

Mark. 5: 40—42.

Vår berättelse handlar om ett barn vid samma ålder som Herren Jesus själf i den enda berättelse, som blifvit förvarad från hans barndom. Det är icke så lätt att säga, hvilken denna Jesu kärleksgärning närmast angår, antingen flickan, som blef återväckt till lifvet, eller föräldrarna, hvilka återskänktes sitt döda barn. Vi få i bibeln icke veta någonting mer om Jairi dotter, hvarken före eller efter hennes återkallande till lifvet. Men vi kunna dock förstå, att Jesus genom att återväcka henne till lifvet ville bereda henne för ett än större mått af salighet, än hon nu kunnat mottaga, och att han ville gifva henne tillfälle att genom ett lif i hans tjänst på jorden mogna för en högre tjänst i himmelen.

Vi kunna af berättelsen förstå, att Jairus själf varit främmande för Herren, ända till dess denna stora nöd — att hans enda barn ligger döende — tvingar honom att uppsöka Jesus, i hopp att hos honom finna den hjälp han förut förgäfves sökt hos mänskliga läkare. Jesus hade nämligen vid denna tid redan vistats ett år i Kapernaum, men af det främmande sätt, hvarpå Jairus nu närmar sig Jesus, förstå vi, att han förut icke kände honom. Nöden drifver honom nu att falla ned för Jesu fötter och bedja honom komma in i hans hus. Och Jesus, som ömmar för all nöd, röres till medlidande med den bedröfvade fadern, på samma gång han ser, att det bakom bedröfvelsen döljer sig en gnista tro, som Jesus i sin förbarmande kärlek vill förvandla till en så stark tro, att mannen genom den icke endast skall kunna återvinna sin döda dotter, utan äfven frälsa sin egen själ.

“Frukta icke, allenast tro”, sade Jesus. Och det ser ut som om Jesus med de orden, så att säga, talat tron in i mannens hjärta. Så gjuter Jesus än i dag genom sitt ord och sitt löfte tron in i hvarje hjärta, som öppnar sig för honom. Jairus måste tro tvärt emot hvad han hörde, tvärt emot sitt eget förnuft. Han måste lämna alla egna meningar och endast tro — något så oerhördt som att hans döda dotter skulle väckas till lif igen.

Så vill Jesus än i dag, att vi, som höra honom till, skola tro på hans ord, hans nåd, hans kärlek, hans kraft, hans förmåga att hjälpa, äfven då det för människoögonen ter sig som mest omöjligt. Och äfven om han icke skulle komma med den hjälp, som vi utbett eller tänkt oss, så få vi dock stilla hvila vid att han, som ser så mycket längre än vi, och vet så mycket bättre än vi, hjälper just på *rätta sättet* och med den *bästa hjälpen.*

MITT DAGSBETING.

För Ungdomsvännen af Signe Ankarfelt.

Mitt dagsbeting jag fick i arla morgonstunden,
långt innan solens stråle kysste daggens pärlor uti lunden.
Jag valde ej, bad ej därom, jag fick det från en hand,
jag icke såg, ty mina ögons ljus var doldt af ett förband.

Jag leddes fram att börja dagens tunga mödor:
“*Väf stycket ut*”, en röst mig sade, “medan solen glöder,
se här din skyttel! Sedan granskas skall ditt verk.
Din tråd är spröd, med vilja god den blir nog stark.”

Snart började jag drömma stolta, vackra drömmar
om konstrik väfnad, färgprakt; tänkte: “Sen jag sömmar
mig själf en dräkt långt skönare än någon annan kan”.
Men färglöst, knutigt garn jag i min hand blott fann.

Dock, skytteln måste gå, men drefs af matta händer
emellan knut på knut, och det blef inga vackra ränder.
och mången utaf varpens tråd brast snart och åter brast,
men skytteln fram och åter gick förutan ro och rast.

Som timme efter timme slöt, allt dystrare blef färgen,
och solen sänker sig med hast mot kala, mörka bergen.
Förfäran likt en örnklo nu uti mitt hjärta grep,
och alla drömmar flyktade, och modet ock mig svek.

Mitt dagsbeting ju hämtas skall i särla aftonstunden.
Re'n skuggorna sig smyga fram, likt spöken, ifrån lunden,
snart varpens trådar, en och en, din hand ju klipper af,
döm ej för strängt, o Gud, det verk, du själf mig gaf.

Ty varpens trådar spunnos dock af *undergifvenheten*,
och *tålamodet* inslag spann så tyst i ensamheten.
Om väfven ej blef allt, som af dig ämnadt var,
förlåt mig, Gud, som barnet hoppas blifva af sin *Far*.

Uppståndelsen.

Af J. L. Runeberg.

Ho vill mer för döden bäfva som för en allsvåldig makt?
Kristus lefver och skall lefva, han har döden nederlagt.
Döden är ej fruktansvärd. Frukta mer för synd och värld!
öfver härjaren med glafven hafver Kristus brutit stafven.

Visst försöktes dödens tänder, hur de kunde bita bäst,
när han en gång fått i händer den, han fruktat allramest;
men det var som ville natt taga självfva dagen fatt,
stoftet himlens sol betäcka eller mörkret stjärnan släcka.

Detta är vår påskaglädje: Jesus lefver, fast han dött,
till hans död från vår vi vädje, i hans lif vårt lif är födt.
Jesu, hjälp oss hvarje stund dö från synd och värld i grund!
Då först få vi rätt förfara, hur du månd' uppstånden vara.

När vi dagligt oss bemöda att med Jesu Kristi nåd
gamla män'skan i oss döda med dess lustar, verk och råd,
se vi, att en ny uppstår, som allt större krafter får;
det är oss till tecken gifvet af uppståndelsen och lifvet.

Påskdagen.

Af J. Källander.

Hvem är, som vill fördöma? Kristus är den, som har dött, ja än mer, som har uppstått.
Rom. 8: 34.

Hvilken visshet, hvilket jubel i dessa ord! Paulus var dock en lycklig man! Å, så viss! "Hvem är, som vill fördöma?" Må han komma, hvem som vill! Icke att han kan, han skall icke ens våga försöka. Kristus har ju dött — ja än mer, han har uppstått.

Finns hos oss något af Pauli höga segerkänsla? Eller är det kanske icke alls för oss? Det hör blott en apostel till att triumfera öfver fördömelsen, icke oss, så fattiga, så svaga i tro och kärlek, som vi äro. Om någon af oss skulle våga jubla som Paulus, så må han göra det, ifall han hunnit långt i helgelsen och kan hänvisa på en trogen och framgångsrik öfning att öfvervinna synd och brist och offra sig i Herrens tjänst.

Ja, så vilja vi ha det. Men det är ju att läsa alldeles orätt! Läs rätt! Hvad är grunden till Pauli visshet och fröjd? Är det hans höga ställning som apostel? Är det hans medvetande om grundligheten i hans bättring, om fastheten i hans tro och elden i hans kärlek? Är det hans helgade lif och brinnande nit i Herrens tjänst? Nej, o nej! Allt detta var helt och hållet borta ur Pauli tankar, när han jublade öfver frälsningen. Och hvem känner icke, att en enda ton af det slaget skulle hafva skämt hans lofsång här i Rom. 8.

Grunden till Pauli visshet och fröjd var endast och allenast den, att Kristus dött och uppstått och nu var sittande på Guds högra sida. Detta är grunden till hans trosvisshet och dristiga mod.

Men detta, att Kristus har dött och uppstått, det har skett för oss lika väl som för Paulus, icke mer för honom än för oss, icke mindre för oss än för honom. Skulle inte vi också kunna jubla då: "hvem är, som vill fördöma?"

Segern är vunnen. Öfver hvad? Öfver allt, som kunde fördöma. Det kom allt till korta mot denne ene, som dog för alla. Han dog. Alltså stod han profvet så långt det räckte, alltså gick han lydnadens väg till slutet, alltså offrade han sig till det yttersta. Men än mer, han uppstod. Alltså var det icke ett tomt ord, när han sade: "Det är fullkomnadt." Han har segrat. Ja, än mer, han lefver för att segra. Hvem är, som vill fördöma?

Jubla, min själ! Gör Pauli ord till ditt — till ditt hjärteord! Det blir en uppståndelse i dig, en födelse till ett lefvande hopp genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda.

En gammal påsksång.

Se grafven är öppnad, där Jesus står opp, och synden är vorden begrafven.
Vår hjälte sig reser, nu fylles vårt hopp: här ligger den mäktiga glafven,
som fördes af satan, men Jesus bröt af
och efter sin seger till lösen oss gaf:
Jag lefver, I skolen ock lefva!

Se Lifsfursten går med triumf ur sin grift af egen gudomlig förmåga,
för döden och synden ett dödeligt gift, för helvetets andar en plåga.
Sin egen upplifvande kraft han oss ger
med rop ifrån höjden, som kommer här ner:
Jag lefver, I skolen ock lefva!

Förläna mig, Jesu, att uppstå med dig, att evigt förenas och lefva
med dig, som är död och uppstånden för mig; att aldrig i synd mig bevefva,
men lämna dess svepning i grafven som du; du har oss försäkrat och gör det ännu:
Jag lefver, I skolen ock lefva!

O död, här i tiden din skugga jag ser, som sträfvar att dagningen skymma;
men då sig min sol i sin härlighet ter, så måste med allo du rymma.
Jag lägger frimodigt mig ner i min grift, min Jesus själf sätter på grafven den skrift:
Jag lefver, I skolen ock lefva!

Ur n:r 156 af "*Kyrkosånger för församlingen, utgifna af Consistorium Ecclesiasticum i Upsala*" 1793.

LILJORNA PÅ GRAFVEN.

För Ungdomsvännen af Anna Hallander.

De buga sig ödmjukt
för vindarnas fläkt,
och kalkarna öppnas
i morgonens väkt.

O, sägen oss, liljor,
som härliga stå
i blomstrande fägring,
hvi bugen I så?

"Ur dim-höljda grafven
nyss utgått han har,
hvars blödande panna
en törnkrona bar."

"En segrande Konung,
Allsmäktig, han är,
då buga vi liljor
för Frälsaren kär."

"Vi höra hans fotsteg
i vindarnas sus,
hans stämma vi märka
i böljornas brus."

"Med glädje vi hälsa
Guds enfödde Son:
ej grafven förmådde
behålla sitt lån."

"När klockorna ringa
med jublande fröjd:
lofsjungen, I änglar
i himmelens höjd,"

"Uppstånden är Kristus
ur grafvarnas famn!
Då buga vi liljor
vid Frälsarens namn."

Uppståndelsetro.

1 Kor. 15: 14.

Tron på de dödas uppståndelse hade begynt vackla hos de kristna i Korint. Det gällde för aposteln Paulus att bekämpa denna församlingen och dess lif ödeläggande otro, som smugit sig in på hemliga vägar. Det gör ock aposteln med anda och kraft. Han visar så klart i detta kapitel, att finnes ingen de dödas uppståndelse, så är icke heller Kristus uppstånden. Men är icke Kristus uppstånden, hvarför predika vi då honom såsom sådan, och hvarför tro vi honom såsom verkligen uppstånden? Apostelns svar är, att "vi befinnas vara falska vittnen", och icke blott det: "predikan är fåfäng" och "tron är fåfäng"; allt är fåfängt, och synden härskar fortfarande (1 Kor. 15: 17).

Samma iskalla, förödande tvifvelsvindar, som svepte fram på den tiden öfver den korintiska församlingen, ha tyvärr äfven sedan gått fram öfver "vingården". Samma otrosvind blåser ännu i dag. Just detta frälsningsfaktum, med hvilket kristendomen står eller faller, söker man i våra dagar rubba. Den moderna otron träder fram med en sådan fråga som: är tron på att Kristi materiella kropp blef lefvande i grafven väsentlig för kristen uppståndelsetro? Svaret ifrån deras sida, som framställa den frågan, är klart: det är icke väsentligt att tro på Kristi kropps uppståndelse. Detta är ock många människors tro i våra dagar. Här borttages den viktigaste och största grunden för tron på lifvet och frälsningen. Är det nu så, att Kristus icke är *verkligen* uppstånden, hvad blifver det då af Jesu eget vittnesbörd, som evangelierna förtälja att han aflade efter sin uppståndelse, och af hans ord till Tomas (Joh. 20: 27)? Hvad blifver det af de otaliga vittnesbörd härom, som t. ex. i Apostlagärningarna afläggas, och Pauli vittnesbörd: "Vi befinnas vara falska vittnen" (1 Kor. 15: 15 v.)? Hvad blifver vår tro? En "fåfäng tro", en tom fantasi, en drömbild, som försvinner för verkligheten. Hvad blifver vår predikan? En fåfäng predikan, ett ordande om sköna och stora ting, som icke skett. Hvad vi behöfva tro för att icke förgås till vår inre människa här i tiden, tron på lifvets makt, det kunna vi icke få tro. Lifvet var icke mäktigt att genombryta mörkret, segern blef ändå dödens. Den Jesus, som sade: "Jag är uppståndelsen och lifvet", (Joh. 11: 25) han blef ändå besegrad af döden och dödsriket, och Pauli härliga segersång (1 Kor. 15: 54—58), hvad blef det då af den?

Dock, tillfredsställer detta ditt efter lifstro, lifshopp och kraft trängtande hjärta? Nej, och åter nej! Vi måste tro på lifvets allt mörker och allt motstånd öfvervinnande kraft. Hur underbart det än är, "Gud har uppväckt Jesus från döden". Det är detta, som endast och allenast kan bringa *segerns* jubel in i vårt påskfirande, som kan skänka oss en *tro,* som "bland världens smädeljud på skam ej nå'nsin blifver."

Detta skall du hålla fram för ditt hjärta såsom det vissaste af allt. På den grunden och den allena kan du bygga ditt hopp om din egen frälsning och eviga salighet. Jesus har segrat, och då skall ock du, om du annars strider den heliga striden, *segra* i hans kraft.

Må du aldrig, aldrig förlora detta!

"Välsignad vare Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, som efter sin stora barmhärtighet har födt oss på nytt till ett lefvande hopp genom Jesu Kristi uppståndelse ifrån de döda" (1 Petri 1: 3). Amen, Halleluja!

J. Lgz.

NÄR SJÄLEN VAKNAR. *Målning af J. J. Sandt.*

IDEALET.

Idealet är något eftersträfvansvärdt, det är något som man söker upphinna, det är något som man delvis lärt känna och hvilket man högt uppskattar, värderar och älskar. Imiteras, kan det i många fall, men aldrig fullkomligt uppnås. En längtan och sträfvan efter det yppersta är nedlagd i hvarje människas natur. I barn- och ungdomsåren formas en god och ädel karaktär genom kristligt inflytande, först och främst i hemmet och kyrkan, men också den i närmaste omgifning för öfrigt. Då Jesus Kristus, vår Frälsare, får i de ungas själar blifva det stora idealet för kärlek, lydnad, själfuppoffring och renhet,, så formas medvetet eller omedvetet den goda och fasta karaktär, i hvars närhet det är en njutning att vara. Då sammanbindas själarna till gemensamma intressen för att sprida ljus och sann glädje i världen. För en kristlig ungdom må detta vara det största ideal i all vår sträfvan.

Då rikedom, fåfänglig ära och prål få intaga den första platsen i den unga människans hjärta, och då världslig belefvenhet fordrar att hjärtedörrarna skola slås upp på vid gafvel, så är också synden gärna en inbjuden gäst. Likväl är kunskap och förstånd stora gåfvor från alla gåfvors gifvare, hvilka vi skola bemöda oss att uppodla och till det bästa förvalta, så att de blifva oss själfva till gagn, våra medmänniskor till nytta, och Gud till ära.

På vägen genom lifvet möta vi en ständig växling af sorg och glädje, hat och kärlek, tvifvel och tro, hvar och en erbjudande sig åt oss såsom följeslagare. Väl må vi då som Salomo bedja Gud om vishet och förstånd. Då vi älska Gud öfver allting, kunna vi älska våra medmänniskor varmt och innerligt utan att låta något som helst stå mellan Gud och oss.

N. N.

Idealet lyse för dig, unga,
under lifvets fröjd och tunga,
lyse, när dig lustar locka,
syndens makter på dig pocka,
drifva dig från brant till brant
ända fram till afgrundskant.
Idealet, höga lefnadsidealet,
då du står i val och kvalet,
själens vingar blifva matta,
viljan vill åt synder skatta...
stråle det för dig i glans,
utan det ej seger vanns.

Strid på lif och död i själens schakter,
strid på lif och död mot mörkrets makter,
strid på lif och död mot otrons härar!
Striden ej en trogen själ förfärar.
Kristna idealet vinns blott genom strid,
som i själen bringar djup och stadig frid.

Idealet låt det aldrig svinna,
för ditt inre ögas syn,
Låt det under tidens sorl påminna
dig om rätta hemmet ofvan skyn.
Skrif det djupt i alla öden,
uti lifvet intill döden,
in i själens djupsta vrå,
och det skall sin fullhet nå;
icke här i jordens dalar,
men där solen aldrig dalar,
dit vi känna, att vi längta,
under lust och nöd blott trängta.
Själens vingslag ej de höras,
men de kännas, om de föras
med vår hela andes vilja.
Vi dem tydligt kunna skilja,
om de upp ell' nedåtdraga,
om de oss på stridsstråt jaga
eller oss i fridshus taga.

R. S—ll.

LÄS DIN BIBEL.

Du har ingen så dyrbar bok som bibeln, och du får aldrig någon bok, som är dyrbarare än den. *Tag med dig ut i lifvet som en lefnadsregel att läsa ett stycke i bibeln för hvarje dag!*

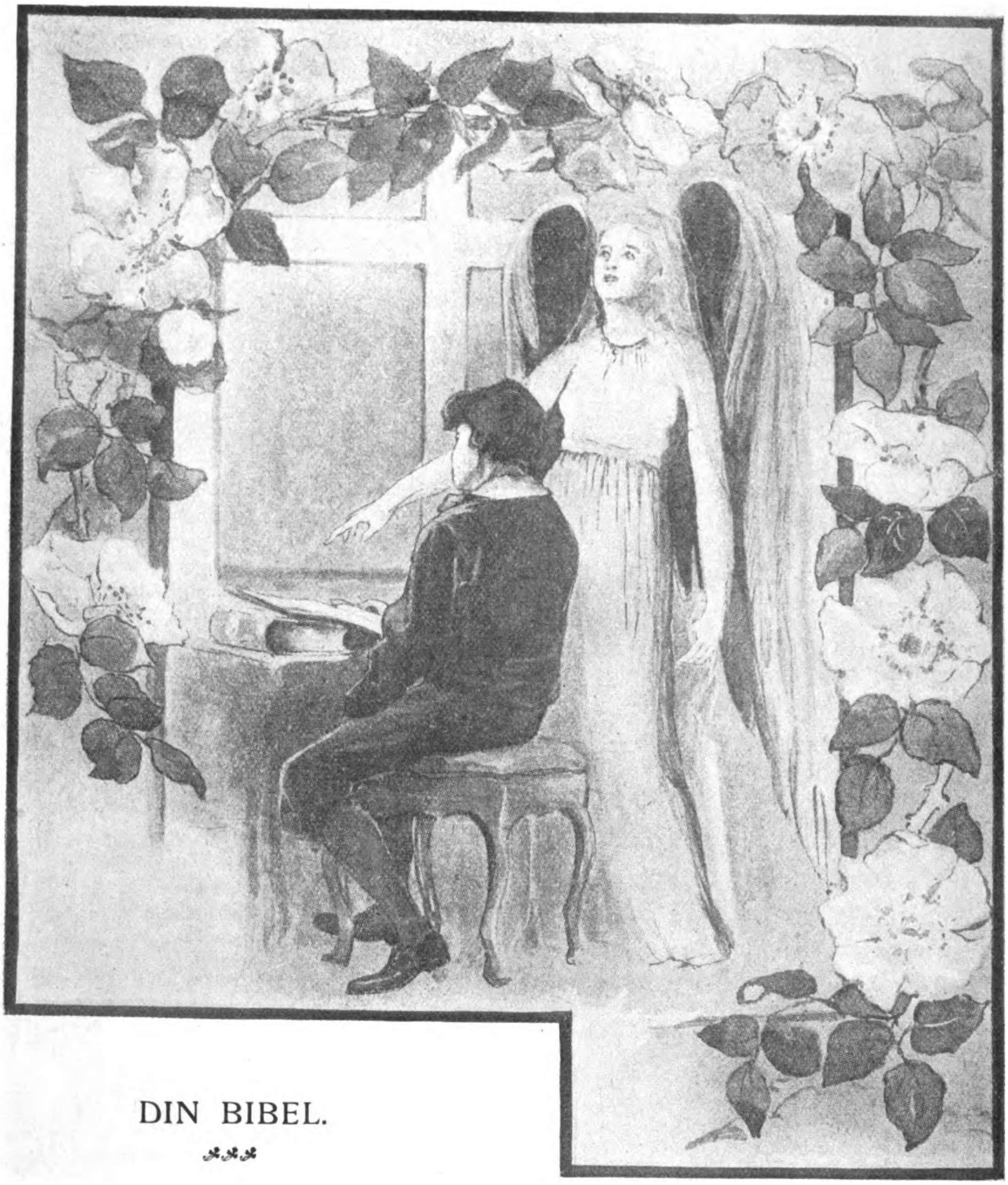
* * *

Bibeln är en *guldgrufva*, rik på oförgängliga skatter (Ps. 19: 11). Det gagnar till intet att vara i grufvans närhet, om man ej vill göra sig möda att gräfva fram guldet. Det ger heller ingen välsignelse att ha en bibel, om man ej under träget forskande och stilla bön gräfver fram dess rika skatter. Men "den som söker, han finner."

I bibeln strålar fram *ljus från ofvan* (Ps. 119: 105).

I det ljuset ser du allt klarare ditt lifs höga *mål* samt *synden*, som hindrar dig att nå målet, och *honom, som frälsar från synd.*

Den unge, som läser bibeln, ser lättare *det farliga*, som annars kanske fördärfvat honom; han ser också lättare det stora, som kan göra hans lif rikt och fylldt med innehåll. Han bevaras lättare från villovägarna; han ser vägen, som leder till det eviga hemmet.

DIN BIBEL.

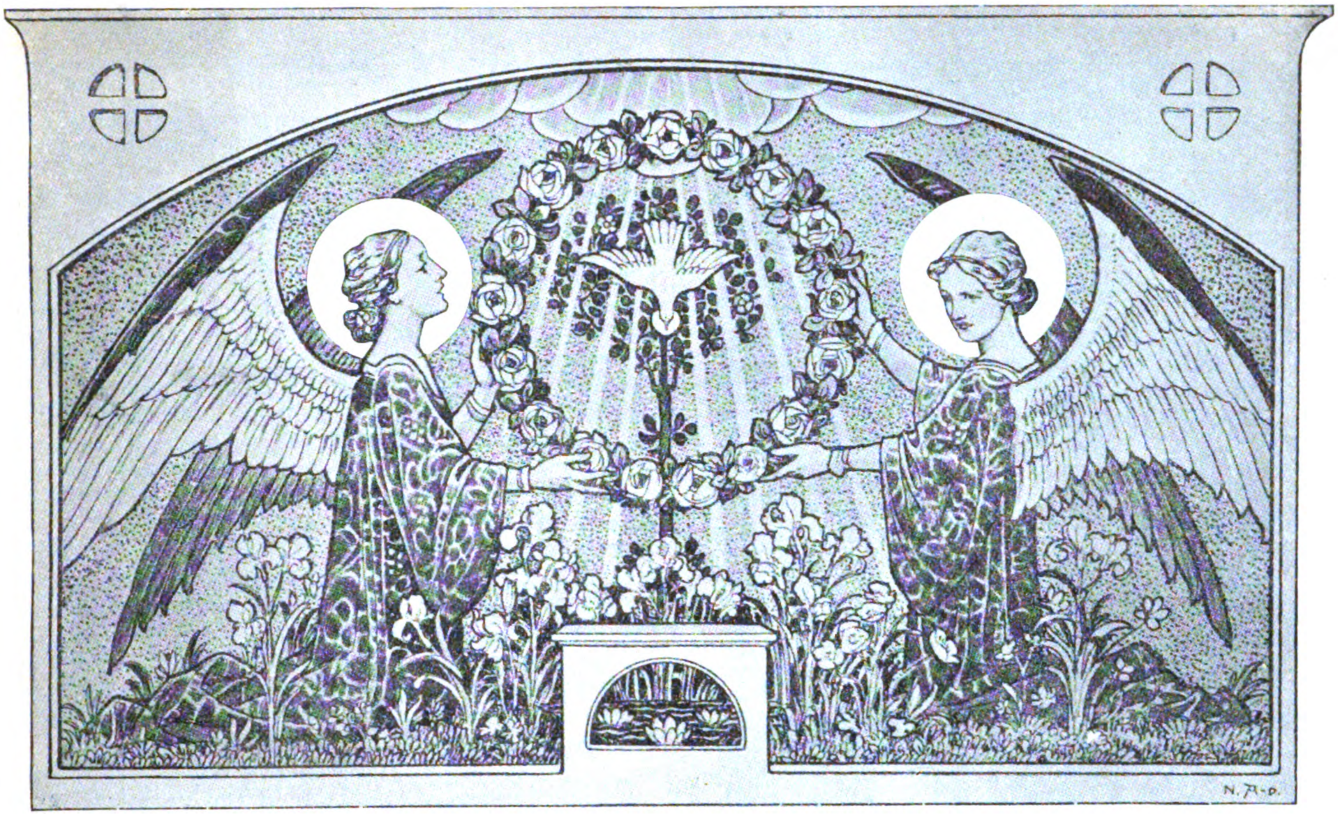
Denna bok innehåller Guds tankar angående människans tillstånd, frälsningens väg, syndares dom och de troendes lycka. Dess lärdomar äro heliga, dess föreskrifter bindande, dess berättelser sanna och dess bestämmelser oföränderliga.

Läs den, så att du må blifva vis; tro den, så att du må blifva frälst; lef efter den, så att du må blifva fullkommen! Den innehåller ljus till din vägledning, föda till ditt uppehälle och tröst till din uppmuntran. Den är den resandes karta, pilgrimens staf, lotsens kompass, soldatens svärd och ett rättesnöre för den kristnes karaktär.

I bibeln öppnar sig för dig *en källa*, som stillar din själs törst och fyller ditt inre med hälsa och lifskraft. Ty där mötes den törstande själen af honom, som sagt: "Hvilken som dricker af det vatten, som jag skall gifva honom, han skall icke törsta till evig tid, utan det vatten, som jag skall gifva honom, skall blifva i honom en källa med springande vatten till evigt lif" (Joh. 4: 14).

* * *

Här är paradiset återupprättadt, himmelen öppnad och helvetet blottadt. Dess härliga ämne är *Kristus*, vårt väl är dess mål och Guds ära dess afsikt. Den bör fylla minnet, råda hjärtat och vägleda våra fötter.

Herren är trofast.

Af Anna H—m.

Elise satt tillbakalutad i soffan. Det låg ett drömmande, tankfullt uttryck öfver det fina ansiktet, och kring läpparna lekte ett stilla, lyckligt leende. Uppslagen i knäet låg hennes bibel, och hennes hand hvilade på dess öppna blad. Genom de öppna fönstren kastade aftonsolen sina strålar, och en skön, ehuru något kall vårluft strömmade in i rummet. På afstånd hördes helgemålsklockorna ringa.

Det var helgdagsafton, och i morgon var den dag inne, som Elise så mycket tänkt uppå och längtat efter. Där fanns icke en skymt af oro eller tvifvel att läsa i hennes ansikte. Skulle barnet tvifla på sin Fader? Skulle lammet tvifla på sin Herde? Läsa vi öfver hennes axel, se vi, att det är Davids tjugotredje psalm, som ligger uppslagen, denna sköna psalm, som handlar om herden och lammet. Och vi förstå, att denna unga flicka är ett lamm, som hvilar i den gode Herdens armar. Han har fört henne till det friska vattnet och de gröna ängarna. Hon dväljes där, hon är på rätt väg och hon fröjdas däröfver. Ljufva, sköna stund i lifvets vårmorgon, när den unga själen får vara ensam med sin brudgum och skåda honom, Konungen, i hans härlighet och i stilla bön sjunka ned vid hans fötter för att få nåd att mottaga honom själf i hans heliga nattvard. Vi vilja lämna henne ensam där, försjunken i tankar och bön.

* * *

På vägen fram emot prästgården går en yngling med raska steg. Hela hans hållning uttrycker beslutsamhet och energi. Men ju närmare han kommer prästgården, desto mer saktas stegen, och när han är framme, ser man, att det är med en tvekan, som han har svårt att öfvervinna, som han ringer på tamburdörren.

"God afton, Gunnar, min gosse! Stig in, stig in, så få vi språkas vid!"

Och Gunnar vet icke en gång, hur det kommer sig, att hans tvekan så lätt försvinner, och att han snart lättar sitt

Af alla dem, som Fadern gifvit honom, borttappade han ingen.

hjärta och för den kärleksfulle läraren talar ut allt, som han grubblat på sedan länge. Men kanske är det därför, att hans skäl mötas med motskäl och icke hårdt fördömande.

Den mognade själasörjaren förstår, att det gäller för ynglingen att veta, hvad han skall tro uppå, och att han har en sanningssökare framför sig. Till slut säger Gunnar:

"Hur skulle pastorn göra, om pastorn vore i mitt ställe? Jag vet, att mitt hjärta klappar varmt vid tanken på hvad Jesus gjort för mig. Jag vet också, att jag gärna vill följa honom, men min tro är så dålig. Jag fruktar, att jag icke skall kunna stå fast, när jag kommer ut ibland kamraterna, och att det är rättast af mig att vara frånvarande, när de andra i morgon gå till Herrens bord. Ty hvad jag vill, men skrymta det vill jag icke."

Med kärleksfullt allvar såg pastorn på den unge och sade: "Min gosse, du har bedt mig ställa mig på din ståndpunkt och säga, hvad jag skulle göra. Kanske kan jag det icke helt, men det vet jag, att vore jag i ditt ställe och visste hvad jag nu vet, då skulle jag förtröstansfullt gå fram till min Frälsare och säga honom, att jag ville komma, att min tro var dålig och att han på sig finge taga ansvaret att bevara mig."

"Men, pastorn, det är väl ändå för mycket?"

"Nej, min gosse, ty det står, att af alla dem, som Fadern gifvit honom, borttappade han ingen. Vill du af hjärtat följa Jesus, så får du lägga ansvaret på honom att bevara dig, och du skall i sanning icke blifva borttappad."

"Ja, ser pastorn, det enda som jag riktigt säkert vet är, att jag *vill*. Och vågade jag tro att jag kunde blifva bevarad, då skulle ingenting hindra mig att lämna mig helt åt Gud."

"Våga tro? Hvem är det du skall våga tro uppå, Gunnar?"

Det tankfulla, bekymrade uttrycket i gossens ansikte vek undan, alldeles som när solen plötsligt bryter igenom ett mörkt moln, och ett nytt ljus lyste upp hans blick, när han sade: "Jag ser det nu. Det är orätt att tvifla på honom. Jag vet, att jag vill följa Jesus, och jag tror, att han skall bevara mig."

Den i Mästarens tjänst mognade läraren och den vid lifvets vårbrytning stående ynglingen böjde så knä tillsamman. Och Herren välsignade dem båda.

När pastorn genom fönstret såg efter den bortgående, upprepade han sakta för sig själf: "'Af dem du mig gifvit, borttappade jag ingen.' Käre Herre, bevara honom du!"

När Gunnar kom in i trädgården, kom hans kusin Elise emot honom. Gunnars föräldrar voro döda, och han hade från sitt sjunde år haft sitt hem hos sin farbror och förmyndare. Hans ett år yngre kusin Elise och han hade vuxit upp tillsamman, och nu hade de äfven emottagit konfirmationsundervisning af samme lärare. Vid första anblicken af Gunnar sade Elise: "Du kommer ifrån pastorn, Gunnar. Då är nog allt godt och bra. Eller hur, käre Gunnar, har icke pastorn kunnat visa dig, att det icke alls är så svårt att tro?"

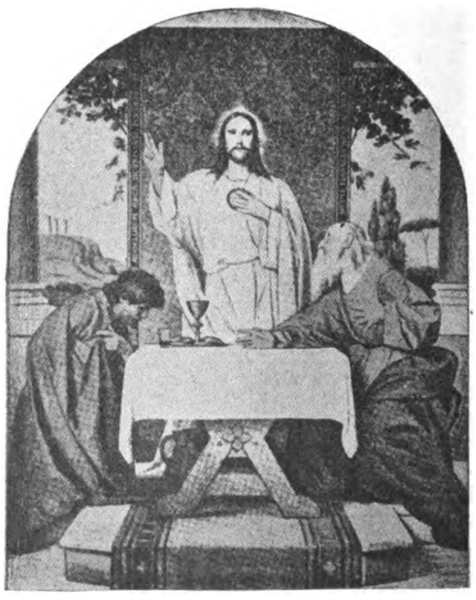
"Jo, men ser du, det var svårt, ända tills jag kom under fund med rätta sättet. Jag trodde, att jag skulle bevara mig själf, men nu vet jag, att Jesus både frälsar och bevarar mig."

"Men det har jag ju sagt dig hela tiden."

"Ja, det är nog sant, kära Elise, men ser du, det blir nog icke riktigt klart, så att man fattar det, förrän man hört Gud själf säga det."

* * *

Söndagsmorgonen var inne. I det blomsterprydda koret i kyrkan satt den unga nattvardsskaran lyssnande till de allvarliga, men kärleksfulla orden från den åldrige läraren. Han talade om kallelsen och Guds bevarande nåd. "Han har kallat dig i dag, du kära, unga vän, och han står i beredskap att på ett särskildt sätt skänka sig åt dig. Bäfvar du, känner du dig ovärdig all hans nåd? Ja väl, må du känna dig så. Men längtar du efter att få mottaga honom, behöfver du honom, då är ock han din rätta tillflykt. Den brustna urtidsklippan är en ljuflig tillflyktsort för den sargade själen. Hvila i klippans rämna och låt blodet från Golgata strömma öfver din själ. Då skall du ock på ett rätt sätt kunna fira denna åminnelsemåltid, och du skall i densamma få smaka sötman af hans nåd. Hvila sedan med ditt hjärta vid hans löfte, att han, som har kallat dig, äfven skall bevara dig, och att ingen skall rycka dig ur hans hand."

För eder utgifvet och utgjutet.

Den goda säden föll djupt ned i unga, veka sinnen. Böner uppsändes, och tårar skimrade likt glänsande daggdroppar i mångas ögon.

En ljuflig stillhet rådde, när de unga böjde knä vid altarrunden. Psalmsången klingade dämpad och sakta. Och till hvar och en hviskade pastorn ett härligt löfte, ett minnesord från Gud till den unga själen att taga med ut i lifvet.

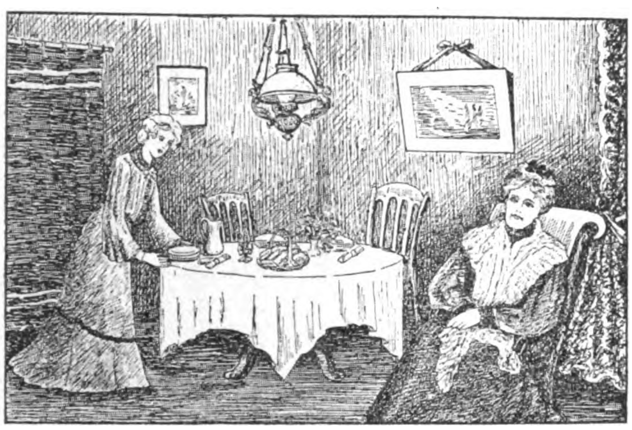
Men lifvets högtidsstunder förrinna snart. Slutpsalmen tonar genom templet, och omgifna af sina kära tåga de unga ut. Skola de stå trogna sin Frälsare i lifvets strid, eller skola de rycka sig loss ur hans armar, som i dag med nåd mottagit dem? Herren allena vet det. Men han, som har kallat dem, han är ock mäktig att bevara dem till uppståndelsens dag.

* * *

Det var en vacker vårdagseftermiddag sex år senare. Bekvämt tillbakalutad i en länstol sitter en äldre dam. Hon ser sjuk och lidande ut, men hennes blickar följa med ett solvarmt leende den unga flickan, som ordnande sysslar vid det prydligt dukade kaffebordet.

I den unga flickan igenkänna vi Elise. Hon sjunger för sig själf, under det hon ordnar blommorna på bordet och nickar då och då gladt åt modern.

"Är det bra så här, mamma lilla? Nu kan Gunnar komma hvilken stund som helst."

Är det bra så här, mamma lilla?

Elise gick fram till fönstret och böjde sig lyssnande ut genom detsamma, och med utropet: "Nu hör jag vagnen komma!" skyndade hon ned för att redan på trappan emottaga den käre gästen.

De gångna åren hade förändrat mycket för våra vänner. Såväl mor som dotter buro nu sorgdräkt, och det trefliga, enkla hem, de hade, var dock icke det förra, kära gamla hemmet. Många mörka moln hade skymt undan solen sedan Elise' konfirmationsdag.

Det var ett tungt slag, när det gamla hemmet måste säljas, men ännu tyngre blef det, när fadern dukade under för sorg och bekymmer och mor och dotter fingo vaka vid hans dödsbädd. Han fick gå hem i frid, men detta sista slag bröt alldeles ned de förut hårdt medtagna krafterna hos Elise' moder, och ända sedan dess hade hon varit en svag, hjälplös sjukling.

Men Elise' mod hade icke sjunkit. De tysta, ensamma bönestunderna med Herren hade blifvit längre, och så hade där kommit sol i blicken och jämvikt i sinnet. Och om än ögat ibland skymdes af tårar, hade hon dock kunnat sjunga: "Intet ondt jag fruktar här, ty min Herde är mig när. Där är ljus uti dalen för mig."

Men i dag var himlen klar. Det var icke endast vårsolen som lyste, utan glädjens solsken låg utbredt öfver hemmet och strålade fram ur de klara, milda ögonen. Hennes barndomsvän och kamrat skulle ju komma hem och hälsa på. De hade icke träffats, sedan han kort efter konfirmationen lämnade deras hem för att i universitetsstaden fortsätta sina studier. Nu skulle han åter liksom förr tillbringa sina sommarferier hos dem.

Men där komma de. Gunnar ilar fram och mottager sin fasters varma välkomsthälsning. Det är en glad liten trio, som nu slår sig ned kring det dukade kaffebordet.

Efter kaffet gingo Gunnar och Elise ut för att se sig omkring på de gamla kära platserna. De båda vännerna hade så mycket att säga hvarandra, men ingen af dem kom sig för att börja. Tysta gingo de framåt den välbekanta skogsstigen. Vårkvällen var härlig. Solen sjönk liksom dröjande ner, och aftonhimlen betäcktes af skimrande guldmoln.

Då hördes öfver nejden helgemålsklockornas klang, och det var som om de då funnit ord för allt hvad de gått och tänkt uppå.

"Minns du, Elise, när jag kom den här vägen ifrån pastorn kvällen före vår nattvardsgång? Den kvällen blef vändpunkten i mitt lif, ty då fick jag förvissning om att jag hörde min Frälsare till."

"Ack ja, visst minns jag det. Jag hade varit så olycklig öfver att du icke kunde tro, när det ändå var så enkelt. Men den kvällen, då du sade, att Jesus måste själf säga det till dig, för att du skulle förstå det, förstod äfven jag, att det icke är nog att höra sanningen ifrån människors läppar, utan Herren måste själf tala till vårt hjärta, för att vi skola kunna komma till en rätt tro på honom."

"Ja", inföll Gunnar, "och sitt ord det ryggar han aldrig. Tänk, hur nådefullt han bevarat oss under de gångna åren. Vet du, Elise, mången gång var jag vacklande, men jag kände, att hans ledande hand aldrig släppte mig, och att om han än tuktade mig, så öfvergaf han mig icke. Nu äro vi rätt många af kamraterna, som älska Jesus."

"Det måste vara skönt", sade Elise, "när många unga män sluta sig till Jesus. De ha ett så rikt fält och kunna göra så mycket för honom. Men tro icke, käre Gunnar, att jag själf är missnöjd öfver att min plats är ringa. Hela mitt hjärta jublar öfver lyckan att få tillhöra Jesus och öfver att han älskar mig."

"Det har varit tunga, pröfvande dagar för dig, Elise. Jag är långt ifrån säker på att din plats varit ringa. Ej heller tror jag, att det stora eller det lilla i vår tjänst afgöres af yttre förhållanden. Vikten ligger uppå att vi äro trogna på den plats Gud har ställt oss."

Elise och Gunnar hade kommit igenom skogen, och framför dem på sluttningen låg den vackra lilla kyrkan, omgifven af höga träd.

"Det är förunderligt med klockorna", sade Elise, "de ha riktigt blifvit mina kära vänner. De tyckas mig alltid sjunga samma sång, fastän på olika melodier. När jag är glad, då ringa de med jublande klang: 'Gud är god, Gud är God!' Är jag sorgsen åter, då tona de tröstande och upplyftande: 'Gud är god'. Och, vet du, Gunnar, jag har alltid måst instämma i den sången, äfven då tårarna kväft min röst, så att intet ord kunnat komma öfver mina läppar."

"Så låt oss instämma äfven nu", sade Gunnar och uppstämde med klar röst:

"Själ, vak upp och svara
dem med nyfödt mod!
Höj din lofsång klara,
kvittra: Gud är god!
Gud är god!"

Sången fyllde deras hjärtan med glädje, och när de kommo hem, böjde Elise sitt glädjestrålande ansikte ned öfver modern och hviskade: "Mamma, älskade lilla mamma, hvad Gud är god."

Och modern mötte den glädjestrålande blicken ur dotterns öga med kärleksfull värme och sade: "Ja, i sanning, barn, och aldrig bevisar sig hans godhet vara större, än då han vinner de unga för sig och för himmelen och räddar dem undan farorna af ett lif i synden. Gud är god, han är mer än god, han är trofast och skall ingen borttappa af dem han har vunnit."

Och i den lilla kretsen voro alla hjärtan fyllda med tack och lof. De unga fröjdade sig öfver lyckan att i ungdomen få tillhöra Herren. Men större än deras glädje var dock den åldriga, lidande moderns, ty när hon såg tillbaka på sitt lif, såg hon endast nåd och trofasthet, och när hon såg framåt, såg hon fröjd och härlighet. Hennes make hade gått före till härlighetens hem, och de unga, som stodo hennes hjärta närmast, voro med på vägen, och — — Herrens trofasthet varar ifrån släkte till släkte.

(D. U. T.) ANNA H—M-PREINITZ.

Vårkvitter.

Af C. E. S.

Hvi rodnar du, luftiga, simmande sky,
som bruden för älskarens käraste frågor?
Hvi glömmer du, stjärna, din glimmande hy
i blånande hafvet af skäraste vågor?
Hvi strålar, o lilja, i ögat så klar
din pärla så fager? O, gif mig ett svar!

Då öppnade liljan sin rosiga mund,
och stjärnornas körer begynte att sjunga,
och molnet fick stämma i samma sekund,
ty vårliga vindarna löste dess tunga:
"Hell, saliga timma!" de jublade, "hell!
Se solen går upp öfver dalar och fjäll."

Och solen gick upp — majestätiska syn!
och glödde på fjällarnas isiga toppar,
och stänkte kring purprade himmelens bryn
sitt gyllene pärlregn i tusende droppar:
hur härligt, I himmelska brudar, med er
att rodna och jubla, då solguden ler!

Konkordia! hell! Då han kysser sin brud,
försmälter i lågor den sydliga polen.
Ty helgom, o bröder, vårt hjärta den Gud,
som fröjdar i blomman och värmer i solen!
Och läggom på kärlekens altar vår krans,
han skänker oss glädjen, och solen är hans.

Du har en vän, som framför andra vänner
vill blifva när dig så i lust som nöd;
den vännen du från barndomstiden känner,
han varit och han är alltjämt ditt stöd.
Nu på din hjärtedörr han klappar sakta
och ber dig på hans ord och löften akta.

Han talar: "Barn, på dig jag ser och tänker
uti den allvarsstund, som inne är,
då du din tro vid altaret mig skänker
och lofvar att mig städse hafva kär.
Vet, du är svag, men jag, som mig förbarmar,
vill bära dig på mina frälsararmar.

Ack, jordens dalar äro mörka, trånga,
där törnen mellan rosor spira tätt,
och lifvets stötestenar äro många,
den unge, oerfarne snafvar lätt;
men om du frestas, barn, ja, om du syndar,
med handen räckt jag till ditt bistånd skyndar.

Jag ser till ångerns tår uti ditt öga
den stund, då du bekänner för din Gud,
mer skön han syns i himmelen den höga
än daggens pärlestänk på liljans skrud.
Guds helga änglar med dig stilla gråta,
och fadershjärtat längtar få förlåta."

Så skynda, barn, till denne vännens möte,
bevara i din själ hans ljufva bild,
vid lifvets stormar fly intill hans sköte
och lär af honom blifva ödmjuk, mild!
Minns: blott i ödmjukhet, de minstas like,
du finner ingång till Guds himmelrike.

CHARLOTTE LINDHOLM.

En stund vid Pontus Wikners graf.*)

Af Maria Annerstedt.

Junisolen strålade brännande ned öfver gatorna i Uppsala, och hettan kändes olidlig. De löfrika promenaderna, parkerna och lunderna, hvari den täcka staden liksom ligger inbäddad, gåfvo dock åt vandraren skuggiga, sköna platser till hvila och skydd.

För att finna en sådan plats ställde jag mina steg in på den lummiga och välvårdade kyrkogården. Huru svalt kändes det ej härinne i skuggan af de höga, skyddande träden. Man kände att här hade oron, brådskan därute i staden intet att skaffa — invånarna här hade arbetat ut.

Hvarje gång foten beträder "de dödas åker", gripes djupet af min varelse af en känsla af maktlöshet inför förgängelsens obevekliga lag. Trots den härliga midsommarskrud, som naturen nu hade iklädt sig, trots att hvarje grässtrå, hvarje buske och träd talade sitt tysta, men vältaliga språk om nyvaknadt lif, firade dock döden här en triumf, en seger öfver lifvet. Voro icke dessa, som nu genomgingo förgängelsens process därnere i jorden under mina fötter, bevis härpå? Hade icke hvar och en af dem lefvat ett lif här på jorden, samma friska, synliga lif, som hvarje gräs och blomma inför mina ögon — och var icke deras lif förgängligt likt naturens? Om några månader skulle äfven detta lif, jag nu såg, vara sköfladt och borta och vinterns bårtäcke vara lagdt öfver det hela, det har då endast delat allt annat lifs natur — att dö.

Under det mitt hufvud arbetade med sina tankar och jag vandrade bland grafvarna, måste jag vika af från en af gångarna för att slippa möta den skara sörjande, som nyss måst lämna ett nytt offer åt förgängelsen. Plötsligt stod jag inför en grafsten, som på ett särskildt sätt väckte mitt intresse. Den var hög och hvit, och i själfva stenen var uthuggen en fördjupning, hvari bilden stod af den man, som jag aldrig sett, men som likväl mången gång fört min själ och tankar till ro. Jag kände att det var han, innan jag läst namnet därunder, och mina blickar voro liksom fastnaglade vid de ädla dragen. Jag stod inför *Pontus Wikner* — vid hans graf. Stoftet låg därnere i grafven — multnadt och förgånget. Han är borta ur lifvet, och smärtan däröfver tar en stund ut sin rätt, men småningom börjar minnet — klarare och klarare — framkalla hans ord och tankar, och bland dem hör jag ett ord, ljudligare och mera lifgifvande än alla andra, hvilket jagar undan skuggorna, som en stund velat samla sig omkring mig, — jag hör liksom hans egen stämma hviska till mig: *"Jag har en fast tro på uppståndelsen. Ja, jag till och med tror, att döden och begrafningen är en synvilla, som den lefvande tron korrigerar. Jag tager därför min tillflykt till tron."*

Och trons stråle bröt sig vid denna hälsning på ett förunderligt sätt mot grafven, det blef "ljus öfver griften". Fjärrskådande blickade mina ögon in i de vidder, som allt mer öppnade sig, och det dunkel, som nyss omgaf mig, började skingras, jag såg — för att taga Viktor Rydbergs ord — "den stråkväg, som går till det eviga hän från förgängelsens land", jag förstod, att lifvet omkring mig ej var en fata morgana, utan en början till det lif, som förblifver — jag såg i tron *Honom*, som löser alla gåtor, som för lifvet till seger.

Nu kunde jag äfven se omkring mig med en helt annan blick än för en stund sedan — dissonansen var borta — jag såg nu endast, att skapelsen var iklädd sin skrud och stod och "drömde om Gud", bidande den frihetsdag, då förgängelsens lag skall upphäfvas, då den skall kunna lefva det fulla, rika lif, hvartill den är bestämd.

Men ännu en hälsning når mig från grafven, under det mina ögon ånyo försjunka i betraktandet af bildens ädla drag: *"När jag skall tala, vill jag framlägga mitt lif som vittnesbörd"* — så lyda orden.

Hos ingen framstår lif och lära i större samklang med hvarandra än hos Pontus Wikner. Han var en fullödig personlighet, en kristlig karaktär, och därför han han ock kunnat uträtta så mycket i lifvet, därför var han mera än någon skicklig i att hänföra och leda sin stora ungdomsskara, som han älskade med hela den glöd, hvaraf hans väsen var mäktigt. Dock — det är icke blott som uppfostrare, tänkare, filosof, skald, skriftställare m. m. som Pontus Wikner är stor — klarast kanske hans bild strålar mot oss som människa. Och det är i lidandets svåra skola, han fostrats för denna uppgift. Han låter ibland en flik af täckelset falla, som döljer för människoögon den lidandets väg, han vandrat, synnerligast gör han det i ett själfförsvar en gång, då någon kallat honom "kvinnligt vek": "Att under hela sin ungdom" — säger han — "mer än två decennier, dagligen hafva haft att bekämpa tysta kroppsliga smärtor, ådragna fordom, nere i fattigdomens, brödlöshetens koja: storm och snö och regn nådde ända till den späde i vaggan — jag talar *icke* i bilder — att ideligen höra de unga, friska, starka förlöjliga ens bristande krafter och oduglighet i manliga idrotter, utan att någonsin någon — knappt en gång egen moder — hört ett ord till klagan — kanske har det varit kvinnlig vekhet". — — — —

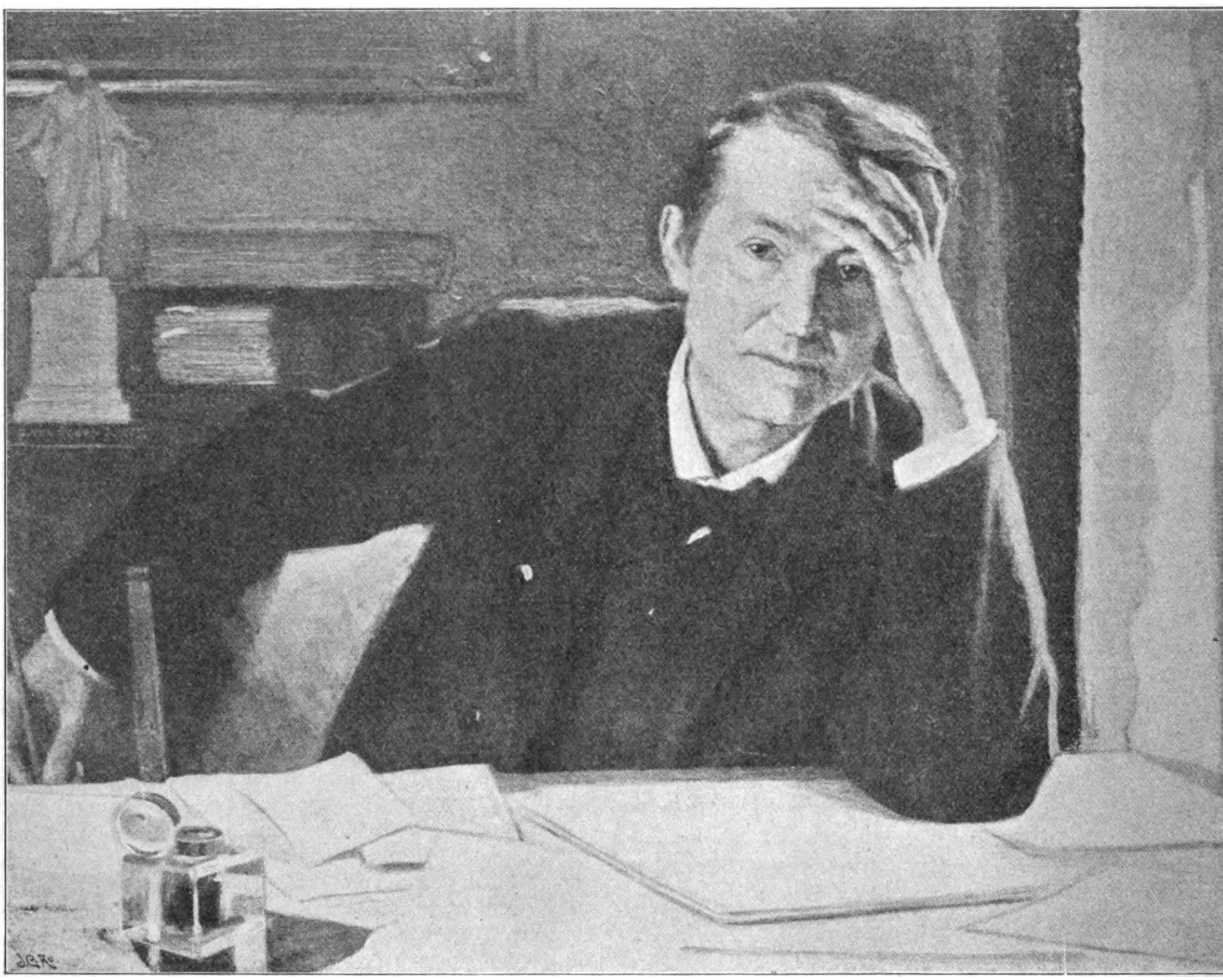
Och i ett bref till en vän skrifver Pontus Wikner en gång: "Tror du, om jag ej behöfde renas, att jag då blefve underkastad denna reningsprocess, denna, om jag så får säga, afkvistningsprocess, hvilken sedan 13 år tillbaka karakteriserar mitt inre lif? Jag är ett träd, som likt andra trän skjuter kvistar och grenar, bär blommor och frukter, om hvilka man säger, att de se bra nog ut; men det finns hos mig ingen enda gren, hvilken icke blifvit afhuggen så tätt invid stammen, att, när den afhöggs, det kändes i stammens innersta märg. Tror du, att den store trädgårdsmästaren skulle behandla mig så — jag har ofta för mig själf tänkt: så verkligen grymt och skoningslöst, ty mina kval hafva stundom varit så underligt tillspetsade, som man annars brukar finna det endast i tragedien — om han funnit, att saften, som flyter uti trädets grenar, vore fullkomligt frisk och ren? Säkert icke. Men jag är i sanning glad öfver den tuktande uppmärksamhet, hvilken den stora örtagårdsmästaren ägnar mig. Den är en borgen på det, att jag kan blifva ett dugligt träd i Hans gård, och att jag en gång skall blifva verkligen ren. O, att du visste hvad jag älskar renhet, hvad min själ trängtar efter den! Rena anletsdrag, en ren stämma, ett rent öga, en ren känsla, en ren tanke, en ren vilja, dessa äro för mig drag af himmelen" — — —

Vi få genom dessa hans egna ord en tillräckligt djup inblick i hans rika lidandes lif, och där kunna vi ock fatta hans stora mänsklighet — om jag så får kalla det — hans kärlek till alla, särskildt till alla de af sorg kvalda människohjärtan, som öfverallt mötte honom i hans väg, som girigt och törstande sökte förståelse och kärlek hos honom. Och han förstod ock, att intet så som lidandet är ett reningsmedel, hvarigenom Gudsbilden klart danas fram. När han här och där finner drag däraf, såg han också något af himmelen.

* Pontus Wikner dog den 15 maj 1888.

Nu är hans törst mättad, hans längtan stillad, där han står inför människones Son. Frågorna hafva tystnat, han har fått dem alla besvarade, och gåtorna äro lösta; han ser nu fullt och klart in i djupet af den rikedom och visdom och kunskap, som finnes hos Gud; tron är förvandlad i åskådande, men en ton bryter sig hit ned till dem, han lämnat i striden, den ljuder så ren och klar från oförgänglighetens land:

"Nu behöfver ej min ande
mer med Tomas ängsligt spörja:
"Hvar är vägen?" — Nu behöfver
ej min tanke rådvill leta

PONTUS WIKNER.

efter sanningen i gruset
af de ramlade systemer.
Nu behöfver ej mitt hjärta
tvina bort i ändlös trånad
efter lifvet, som det lefves
i osäglig, helig kärlek:
Allt jag funnit, *allt* jag vunnit
i den ende, som är Vägen,
som är sanningen och lifvet.
— — — — — — — —

Under det jag så stod och hörde, såg och lärde inför grafven, väcktes jag ur mina drömmar af att en liten ärla flög ut bakom bystens rygg. Hon såg sig oroligt omkring, och då hon fick se mig, vågade hon sig icke riktigt fram. Jag började ana, att hon bakom bilden hade sitt lilla bo, och så var det ock — när jag böjde mig framåt, såg jag det lilla redet. Hon visste, hvad hon gjorde, den lille ärlan, då hon där valde sitt bo, — ingen tänkte där på att plundra, störa eller skada — där var hon skyddad för både storm oväder och fiender. — En gripande bild af hur äfven de små och värnlösa funnit skydd hos Pontus Wikner.

Men jag måste slita mig från den kära grafven, jag fick ej stanna här längre, hvad jag funnit, fyllde dock mitt hjärta med tacksägelse. Jag hade ej hunnit många steg från grafven, då jag såg en ung student hastigt komma emot mig. "Säg mig", frågar han, "hvar är Pontus Wikners graf?" Det var som han visste, att jag kom därifrån, och då jag visade honom till grafven, skyndadc han dit. Han var en af de finska studenter, som under dessa dagar gästade vår lärdomsstad. Jag kunde ej låta bli att tänka på Wikners ord: "O, hvad jag törstar efter sådana själar", då jag såg den unge mannens ifriga steg mot grafven. Måtte han där få erfara något, af hvad jag förut fått mottaga, måtte han kunna tränga sig igenom dunklet, mörkret, som gärna lägrar sig kring våra grafvar, och i tron blicka djupt in i hans kärleksfulla väsen, som är vägen, sanningen och lifvet!

Elsa Borg.

Af Axel Swanberg.

Hvita bergens drottning" är ej mer.

I den bortersta delen af Katarina församling på Söder kallades af "det äldre Stockholm" en samling bergkullar för "Hvita bergen".

Om denna trakt skref i slutet af 1880-talet den kände Stockholms-skildraren Cl. Lundin: "Nutidsstaden med sina stora byggnader rycker allt längre fram mot Stockholms utkanter, men ännu ser det föga storstadsaktigt ut i Hvita bergen. Där ligga många måleriska kojor mellan bergsskrefvorna eller hänga på klippväggarna, men deras inre är allt annat än glädjande. I åtskilliga af dessa kojor råder ett sådant elände, att människorna måste rysa vid dess bekantskap. Och likväl har det varit långt värre förut, men sedligheten står ännu på låg ståndpunkt, dryckenskapen på så mycket högre. Gräl och slagsmål äro hvardagstilldragelser. Andlig och lekamlig smuts äro kojornas ständiga bohag."

I en sådan omgifning var det, som fröken Elsa Borg år 1875 började sin verksamhet såsom föreståndarinna för ett s. k. *bibelkvinnohem*, upprättadt af några varmhjärtade damer efter föredöme af ett dylikt i London, instiftadt redan 1857 af fru Ellen Ranyard.

Tio år senare har Elsa Borgs verksamhet nått en lofvande utveckling. Hon har då i gång utom det nämnda bibelkvinnohemmet, hvars elever besöka fattiga och sjuka samt lämna både andlig och lekamlig hjälp, ett *skyddshem*, ett *missionshem* samt *fyra* i olika hus belägna *barnhem* med tillsammans några och sextio flickor.

ELSA BORG.

Betydande summor behöfdes till det dagliga brödet på dessa hem och till lön åt lärarinnor och vårderskor. Redan 1888 kostade hela missionsarbetet 27,000 kr. årligen, hvaraf minst 17,000 måste täckas genom frivilliga bidrag.

År 1901 företer verksamheten än ytterligare tillväxt. Nu förfogar den också öfver *tre* barnhem på landet, vid *Edesta* i Vårdinge socken uti Södermanland. Alla hemmen tillsammans omsluta 153 personer. Vid den 25:te kursens slut hade i bibelkvinnohemmet 382 kvinnor erhållit sin utbildning att tjäna de elända i stad eller på land, i inre eller yttre mission, uti barnhem, barnkrubbor, skyddshem, sjömanshem, sjukhus.

Å skyddshemmet ha varit intagna 424 kvinnor, af hvilka 200 varit i fängelse, 166 utgått i tjänst, 16 inträdt i äktenskap, 28 återvändt till sin hemort och 15 aflidit.

Elsa Borg har ända till sin död varit den ledande själen i hela denna omfattande verksamhet. Det märkliga är, att hon ej haft vid sin sida någon sorts styrelse eller bakom sig stödet af någon förening eller sällskap med stadgar och dylikt. Ej heller har arbetet väckt intresse bland allmänheten genom några årliga utkommande redogörelser. Allt i den vägen utgöres af ett par *Återblickar*, utgifna den ena efter förloppet af de första femton åren och den andra efter de tjugofem. Det hela är ett trons verk i stillhet inför Gud. Honom såg Elsa Borg i händerna efter allt, och hon blef aldrig i sin tro besviken.

Elsa Dionysia Borg, såsom hennes fullständiga namn lydde, föddes den 18 juli 1826 i Västmanland, där fadern var kyrkoherde i Rytterns pastorat. Ehuru tidigt föräldralös erhöll hon en gedigen uppfostran och visste att äfven efter afslutade skolkurser genom ifriga själfstudier fördjupa sina kunskaper, så att hon kom att stå långt fram i ledet bland sin tids bildade kvinnor. Den sysselsättning, hon valde till lefnadskall, var lärarinnans, och häri var hon verksam ända till sitt femtionde år. Detta skede i sitt lif afslutade hon i egenskap af föreståndarinna för en flickskola i Gäfle.

Redan under sin lärarinnetid hade Elsa Borg blifvit vida känd i landet genom sin varmhjärtade kristendom och sitt själfuppoffrande nit, då det gällde att hjälpa arma vilsekomna människovarelser. Och då fråga vardt om upptagande efter enkla, kristliga grunder af en barmhärtighetens gärning bland de fattiga på Söder i Stockholm och om upprättandet af ett bibelkvinnohem i samband därmed för att bringa hjälp och räddning åt förlorade och sjunkna kvinnliga samhällsmedlemmar, gingo tankarna till henne, och hon kallades att förestå och leda denna gren af den kristna trons verk i världen. Ett bättre val hade säkert icke kunnat göras. Hon hörde i kallelsen Guds röst samt tillträdde denna nya befattning väl icke utan

bäfvan, men med fast och lefvande tro till den allsmäktige Guden.

När nu Elsa Borg insomnade i samma tro, nära 83 år gammal, hade hon rest sig i otaliga människors hjärtan osynligen och i de olika barmhärtighetens inrättningar synligen ett monumentum aere perennius* — varaktigare än kopparn.

* Som varar genom tiderna.

NATT.

För Ungdomsvännen

Af Carl Kraft.

Du tysta natt, ditt mörka flor
du dragit öfver jordens yta;
nyss var det guld på västansky,
och silfverfärgad böljan lekte.
Den lätta vinden smekte ömt
den bleka liljans blad och stängel.
och lågt, melodiskt vespersus
uppfyllde dalarna och skogen.

Du mörka natt, du kom och göt
dödskyla öfver varma känslor;
ty uti rik och yppig prakt
i skymningsfärger nejden lyste.
Naturen bjöd åt sinnet då
en högtidsstund, en fridens timma.
Så snart du kom, gaf glädjen rum
åt sorgsna tankar, dystra bilder.

Du hemska natt i kolsvart dräkt,
som följer dagen uti spåren!
Allvarligt vittnar du därom,
att efter lifvet, följer döden.
För människornas skrämda blick,
med dystra vålnader omgifven,
i spöklik form, en gastars vän,
du hjärtats rum med fasa fyller.

Du stilla natt, du bjuder dock
åt trötta vandrarn hvilans sötma;
och dagakarlen åt sitt bo
med tacksam känsla stegen vänder.
När dagen lyktats, sol gått ned,
du svalka ger samt mildt förkunnar,
att efter striden följer ro
och efter tiden frid och sällhet.

Du fagra natt i sorgeskrud,
vemodigt, stilla, tyst du tronar;
men på ditt milda, ljufva sätt
du dock om ljuset, lifvet, talar,
ty månens sken och stjärnors glans
förläna färg åt dunkla taflor
och vittna om den stora dag,
då mörkret flytt för ljusets välde.

Ungdomsmöte i Blasieholmskyrkan.

För Ungdomsvännen af F. Boström.

Stockholm den 7 mars 1909.

Det har kommit snö till hufvudstaden den gångna veckan, mycken snö, och på gatorna ligga ibland ganska höga vallar med snö att genomtränga. Visserligen bidrogo de många fötternas tramp till att göra den svart och oaptitlig, men den har ändå för några stunder åtminstone fyllt sin mission, att skyla öfver all smuts och hvardaglighet och höja våra tankar till de ljusare vidderna.

I dag, söndag, är det ungdomsmöte i Blasieholms-kyrkan. Vi vilja följa de människor åt, unga såväl som gamla, som i afton samlas där. Blasieholms-kyrkan är rymlig, med många läktare rundtlöpande och flera ofvanför hvarandra, och i dag äro de talrikt besatta. Alla äro samlade i stämningsfullt allvar. Mötet börjar med en gemensam sång till Integer Vitæs melodi:

"Helige Fader, kom och var oss nära,
låt oss förnimma kraften af din lära,
du, som kan gifva mer än vi begära,
hör oss, o Fader" etc.

Det var skön text till en skön melodi, som stärkte känslan af "gemenskapen med honom och med hvarandra".

Därefter sjöng en ung flicka solo med ackompanjemang: "Hur ljuft det är att komma till Herrens tempelgård" etc, och efter sångens slut bestegs predikstolen af pastor R. Vikmark. Det utmärkta föredraget, hvilket jag här endast i korthet vill söka referera, hade till ämne: "Ungdomskärlek." Talaren yttrade: "Du unge man och du unga kvinna, vi glädja oss alla öfver er styrka och hälsa. Nog *är* du väl stark och nog känner du dig ung, du vill tänka och du vill handla, du vill kämpa och segra, men äfven älska och uppoffra dig. Du märker nog, att jag nu ställer mina ord alldeles direkt till dig och vill tala om det allra innerligaste i din varelse, men tillika det farligaste. Således är det endast helt naturligt och som det bör vara, att ynglingens och jungfruns hjärta uppvärmes af kärlek och tillgifvenhet, ja, hängifvenhet för det älskade föremålet; den ungdom vittnar om sjuklighet, som ej har förmåga att hänföras och beundra, och det tycks vara en kräftskada, som mycket griper omkring sig i den närvarande tiden. Men, mina kära unga, jag nämnde, att detta också kan vara en farlig sak, en lek med eld, ty i den onda världen lura faror och vedervärdigheter på dig utaf alla slag, och ditt unga, varma hjärta är för godt att bli dess byte. Det är då Jesus, din barnavän, som träder fram för dig och säger: 'Gif mig, min son, ditt hjärta!' Liksom det i ungdomen är den lämpligaste tiden att i yttre mån göra 'sitt val för lifvet', så är det äfven bäst och lyckligast för dig, om du i ungdomen ger ditt hjärta åt Jesus, du slipper då ifrån många faror och frestelser. — Jag märker på dig, att du tycker det är svårt, detta tal om att lämna världen. Vi skola vara rättvisa. De unga äro naturligtvis med många band fästade vid världen; de ha ju föräldrar, syskon, hem och fosterland i världen, och detta allt inverkar naturligtvis på dem. Det är ej vår mening, att du, min unge vän, skall träda ut ur världen för att bli en eremit i öknen. Nej, du skall söka att inne i världen bilda en fristad för Jesus och hans vänner, ty det skulle nog se ännu mycket sorgligare ut i denna onda, fördärfvade värld, om ej Jesu vänner vore som ett vittnesbörd om det godas eviga bestånd. Gif således åt honom din ungdomskärlek, ty han är den ende, som ej kan svika dina förväntningar. Och han längtar efter dig. Du blickade nyligen ut i världen, men innan du gjorde det, såg han dig och tänkte på dig i oändlig kärlek, och innan du visste hvad hem och fosterland var, beredde han ett hem och fosterland åt dig därofvan i det rätta fadershuset. Detta är väl *kärlek*, eller hur!"

Efter detta sjöng pastor Vikmark solo: "Simon Jona, älskar du mig" etc.; därefter körsång af kyrkokören, och omedelbart därefter besteg pastor Sam. Thysell predikstolen. Han ville på botdagen tala med de unga om "Kristi kors" med ledning af Johannes 19: 17, 18. Han talade:

De unga ha svårt att förstå talet om "Kristi kors"; de förstå ej höjden, djupet och omätligheten af Kristi lidande och kärlek. Det är ganska naturligt, de hafva ej långt vandrat och ej mycket lidit. Jag känner med mig själf, att skulle jag redan från barndomen kommit i min Frälsares närhet, hade jag ändå svårt att förstå "Kristi kors".

Jag hörde här om dagen en "stor" Kristus-hatare och hädare på Folkets hus tala om Kristi kors. "Det var ingenting märkvärdigt med Jesu lidande och död på korset; många människor ha lidit lika mycket", sade han. Så kan man tala, då man ej tar hänsyn till den inre människans lidanden, utan endast tänker på fysiskt lidande. Då han, som var den ende syndfrie och rene, fick känna Faderns hela vrede öfver vår myckna synd, då han, som aldrig gjort sig skyldig till en enda låg eller ful handling, blef begabbad och törnestungen för din skull, äfven om du är hånaren och korsfästaren, då måste du, o människa, som en mask böja dig djupt i stoftet neder och blygas öfver alla dolda och uppenbara synder, hvarmed du ökat hans lidande. Det tycks mig vara stort, ja, öfvermåttan stort och underbart, att han gjort detta för dig och mig i sin gränslösa kärlek. — Samme omtalade Kristus-hatare påstod, att människorna i botten äro goda och ej syndiga, det är endast omständigheterna, som göra dem så onda. Detta tal är mycket ytligt. Skåda på Jesu omgifning och säg om du känner igen gestalterna! Vid Pilati sida ser man människofruktan, vid Petri feghet, hos öfversteprästerna själfgodhet, hos krigsknektarna råhet, hos folket lättsinne. Handen på hjärtat, dessa fula bilder ha fått insteg äfven hos dig, min unge vän, äfven du gör gemensam sak med dem alla. Betänk, att du har del i deras synd, som korsfäste Kristus; att du sårat detta älskande hjärta till blods, men att detta hjärta ändå väntar på dig, just på dig, att du må komma och få tillgift!"

Det var ord, som satte hjärtesträngar i vibration. En hel del solo- och körsång samt musik för violin och orgel afslöt den högtidliga och glädjande stunden, hvars minne, som ett vittne om god sådd för evigheten, säkert kommer att bevaras i tacksamma hjärtan.

Nu är det frisk och hög luft. Norrström, vid foten af det anderika, härliga, gamla slottet, sofver lugnt under sitt kalla täcke; lyktorna kring dess stränder äro insvepta i dunkel dimma, men öfver hela denna sköna tafla strålar månen i kungligt majestät, värdig den himmelska rymd, hvars tjänare han är kallad att vara.

Hvita kläder.

Af Gunnar.

"Hvita kläder." — Ja, de tälja
om en himmelskt salig stund,
då i hvita, skära dräkten
du vid helgad dopefunt
blef en medlem af det rike,
som ej någon rubba kan,
för att fostras till hans like,
som all världen öfvervann.

"Hvita kläder" redan buros
af din själ en tid framåt,
då i ostörd barnafromhet
än du trådde lifvets stråt;
medan än de friska läppar
stammade sin barnabön
och ej syndasorgens tårar
skymma fått din nådelön.

"Hvita kläder" som dig gifvits. —
Bäras de ännu af dig? —
Har din dopedräkt ej rifvits
utaf törnen på din stig? —
Har den icke ständigt fläckats
utaf synd och otro svår? —
Har utaf din oskuld lämnats
kvar ett enda ringa spår?

Teol. dr Carl A. Evald.

Detta namn är väl bekant för tidskriftens läsare. Tid efter annan hafva de varit i tillfälle att läsa värdefulla tal och uppsatser signerade med initialerna till det namnet. Dr Evald har tillhört Ungdomsvännens redaktionsstab i flera år, och voro hans bidrag än icke många, så voro de dock så mycket mer välkomna, när de framträdde. Det var något af Krummacher i Evalds framställningssätt, och som orator hade han väl tillägnat sig retorikens regler. De sanningar han muntligen eller skriftligen förkunnade voro dock icke så omhöljda af blommor, att de voro svåra att komma åt, utan förenade han alltid med vacker form ett godt innehåll. Att öfver hans stoft anställa jämförelser mellan honom och andra samtida inlåta vi oss ej på. Det är väl nog att säga, att han i alla hänseenden var en af de ädlaste och trognaste män vår kyrka i detta land ammat och betjänats af, och det bästa är nog, att vi kunna äga det fast grundade hoppet, att han, som förlänat punden, ock kunnat säga till denne tjänare vid arbetsdagens slut: "Du gode och trogne tjänare, gack in i din Herres glädje."

Såsom pastor kännetecknades Evald af djupt och innerligt allvar och redligt nit om själars frälsning. I den mera intima vänkretsen kunde Evald vara glad och upprymd som ett barn, och om han drog fram sitt förråd af nätta anekdoter, kunde han tvinga äfven den mest surmulne att instämma i ett hjärtligt klingande skratt. Någon gång före jul besökte han den som nedtecknat dessa rader. Det var ett af hans sista besök hos vänner. Vi kommo att tala om julen hemma i Sverige och den julstämning, som där hvilade öfver land och folk, och så öfvergick samtalet till julens kulinariska bestyr. Han började räkna upp en hel del rätter, som voro säregna för Sverige, och sade: "Sådant får man aldrig se eller smaka här". — "Hvilka af dessa rätter tycker du bäst om?" frågade jag. — "Det är bra alltihop" — och till hans stora förvåning fann han på middagsbordet just hvad han nyss uppräknat. Som förut sagts, det var sista gången vi hade glädjen att se den kärvordne vännen i vårt anspråkslösa hem. Den kraftiga gestalten sjönk hastigt samman, och när hemgångsklockan klang, var hyddan blott en skugga af hvad den en gång varit.

Såsom ett erkännande af lång och trogen predikoverksamhet och pastoralvård samt af hans skriftställareverk-

DR CARL A. EVALD.

samhet tilldelades dr Evald år 1900 af styrelsen för Augustana College och Teologiska Seminarium teologie doktorsgraden.

Doktor Evald föddes i Kihl socken, Nerike, den 25 maj 1849. Efter att ha studerat i Örebro verkade han som informator och äfven som predikant, genomresande en del af Sverige i sällskap med pastor P. A. Ahlberg. Tanken att blifva präst mognade till beslut, och behofven bland de förskingrade landsmännen i Amerika drogo honom till detta land. År 1871 anlände han till Paxton, där han fortsatte sina teologiska studier. Efter sin prästvigning 1872 betjänade han församlingen i Minneapolis, Minn., till 1875. Från den tiden till sin död ägnade han under trettiofyra år sin kraft och sitt lif åt verksamheten inom Immanuels-församlingen i Chicago. Han deltog ock ifrigt i kyrkans tjänst på månget område, som andlig talare och skriftställare, som ifrig deltagare i hospitalsarbete, missions- och skolverksamhet. 1904—5 var han äfven Illinois-konferensens ordförande. Efter ett långt lidande, som med tålamod bars, afled han i tron på sin Frälsare lördagen den 13 mars 1909, kl. 5:30 e. m.

Dr Evald var två gånger gift. Den 4 oktober 1876 inträdde han i äktenskap med fröken Annie F. Carlsson, dotter till teol. dr Erland Carlsson och hans fru Eva Charlotta, f. Andersson. Fru Annie Evald afled i Stockholm, Sverige, den 27 november 1880. Den 24 maj 1883 ingick han ånyo i äktenskap och denna gång med sin aflidna makas syster, fröken Emmy C. Carlsson. Detta äktenskap har välsignats med två barn, döttrarna Annie Fidelia Christina, gift med pastor Conrad E. Hoffsten, och Frances Lillian Charlotta.

Han öfverlefves af maka, förenämnda döttrar, svärmor och två svågrar.

Begrafningen, som försiggick den 19 mars, var nog den högtidligaste och ståtligaste som förrättats efter någon Chicago-svensk. Prästsällskapets i Chicago nästan alla medlemmar voro närvarande, och dessutom många från både nära och fjärran liggande städer och byar.

Å prästsällskapets vägnar föredrog en af dess medlemmar följande elegi:

Det dånar vid Michigans stränder,
det bullrar på gator och torg.
Mot guld sträckas giriga händer
i hålor och skimrande borg,
och feberhett pulsarna glöda,
ty skatten skall samlas i dag,
hvad gör det, om tusenden blöda
af motgångens krossande slag? —

Och äflan och täflan sin prägel
djupt trycka på brådskande mängd,
och missnöjet bräddar sin lägel,
när vägen till lycka är stängd,
och knotande skarorna larma,
och grönögda afunden tär
i hjärtat hos gäckade arma,
som slungats mot klippor och skär.

Men fram genom sotrök och dimma
de boningar sända sin blick,
där själarna kunna förnimma
den frid, som från Fridsfursten gick.
Immanuels-kyrkan har samlat
från buller till altarets frid
mång tusen, som vacklat och famlat
i lifvets förvillande strid.

Där ljudit i åren, som svunnit,
en stämma, så klingande klar,
en eld i ett hjärta där brunnit,
som lånad från himmelen var,
och törstande andar sig böjde
vid porlande springkällan ned,
och, stärkte, de vingarna höjde
mot hemlandets stjärnströdda led.

Men stämman, den klara, förklingat,
och hjärtat, det varma, är kallt,
en isande hälsning oss bringat
den död, som förvandla kan allt,
och stelnad är trofasta handen,
som signande ofta sig lagt
på mången och visat mot stranden,
som strålar i evighetsprakt.

För tidigt visst bäddades båren,
så kännes det djupt i vårt bröst,
och själfva den gryende våren
oss tyckes som hvinande höst,
och dimmorna tätt kring oss falla,
sen vännen, den vördade, gått
att hvila i kammaren kalla,
tills fullt varder åldrarnas mått.

Farväl! hviskar maka, som lider,
farväl! snyfta barnen i dag,
farväl! — hur det bränner och svider,
det ordet — så tungt är det slag,
som fallit på älskande hjorden,
när herden, som ledt den, ej mer
den föder med eviga orden
och kärlekens varningar ger.

Farväl! hviska darrande gamla,
som luta mot bidande graf,
och hvilka du ofta fick samla
kring rätterna, Herren dig gaf.
Farväl! hviska sörjande tusen,
som knäböjt vid altarets rund,
och hvilka du förde till ljusen,
som glimma i dopets förbund.

De bröder, som här stått dig nära,
dig säga ett smärtfylldt farväl.
De fingo i pröfningen lära
rätt känna din trofasta själ.
Farväl! dallra suckande strängar,
sof, broder, i svalkande ro,
vi mötas på doftande ängar,
där evighetsblommorna gro.

LUDVIG.

XVI. FRÅN EN SVENSK SJÖKADETT.

Den 2 september 1908.

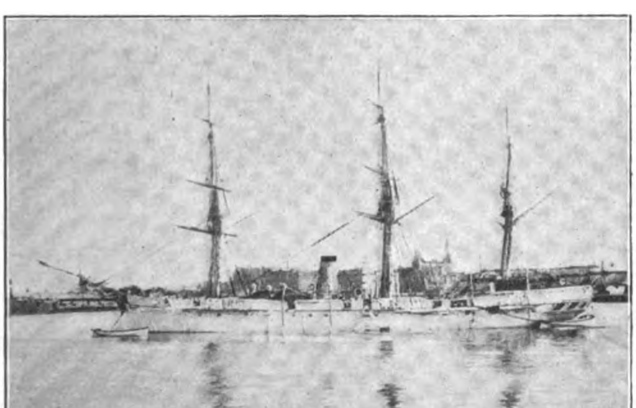
Käre broder!

I söndags kväll kom jag hem efter att hafva varit på sjön i fyra månader. Det har varit en mycket treflig och lärorik resa. En kort skildring af densamma torde kunna vara af intresse för dig.

Efter att hafva åtnjutit en veckas permission i början af maj begaf jag mig till Karlskrona, en af svenska flottans hufvudstationer. "I joined my ship", ångkorvetten Saga (1,530 t.), ett af skolfartygen, ombord å hvilket kadetterna under sommarmånaderna öfvas. Utbildningen till sjöofficer inskränker sig sålunda icke blott till det teoretiska — till den sexåriga kursen i sjökrigsskolan — den praktiska sidan tillgodoses äfven: hvarje sommar utrustas öfningsfartyg, som utgå på expedition till aflägsnare farvatten. Äfvenså utrustas hvarje år en kusteskader, bestående af pansarbåtar och torpedkryssare, å hvilka fartyg skjut-, signal- och eldare-skola anordnas.

I Karlskrona lågo vi några dagar och hade skjutningar med karbin. Därefter lättade vi ankar och afgingo till Öresund. Under denna färd hade vi ett litet missöde: pistonstången till en cirkulationspump i maskinen gick sönder, så att vi fingo sätta till segel. Brisen var till en början svag, hvarför det gick mycket sakta, men inom kort fingo vi en härlig sydöstlig vind, hvilket gjorde, att vi sköto fart och kommo upp i Sundet. Vi ankrade utanför Barsebäcks hamn, som ligger litet norr om Malmö. Medan vi nu lågo här, hade vi kadetter landpermission en söndag, hvilket vi icke underläto att göra oss bruk utaf. Ett par dagar senare seglade vi till Malmö, där en bogserångare mötte oss vid hamninloppet och förde oss in.

Under vår vistelse i denna stad fingo vi deltaga i stora högtidligheter. Malmö firade en stor fest med anledning af att staden varit svensk i 250 år. De egentliga festligheterna gingo af stapeln på stortorget. Kring Karl X Gustafs staty uppställdes trupper från alla regementen i Skåne samt vi kadetter och skeppsgossar från Saga och de andra skeppsgossefartygen, Jarramas, Najaden och Gladan, hvilka också inkommit till Malmö. Tre sidor af torgkvadraten upptogos af trupperna, den fjärde, rådhussidan, var reserverad för Malmö nobless och honoratiores. Å denna sida var äfven uppförd en paviljong för prinsessan Margareta, som kommit till staden för att öfvervara högtidligheterna. Festligheterna inleddes med bön af biskop Billing, hvarefter musiken spelade en psalm. Sedan biskopen därefter hållit ett tal, af hvilket man icke kunde höra ett ord, trädde prinsessan Margareta fram till statyen och nedlade vid dess fot en krans. I samma ögonblick saluterade "Sagas" kanoner. Musiken spelade åter en psalm, trupperna defilerade förbi prinsessan, hvarefter vi marscherade tillbaka till fartyget.

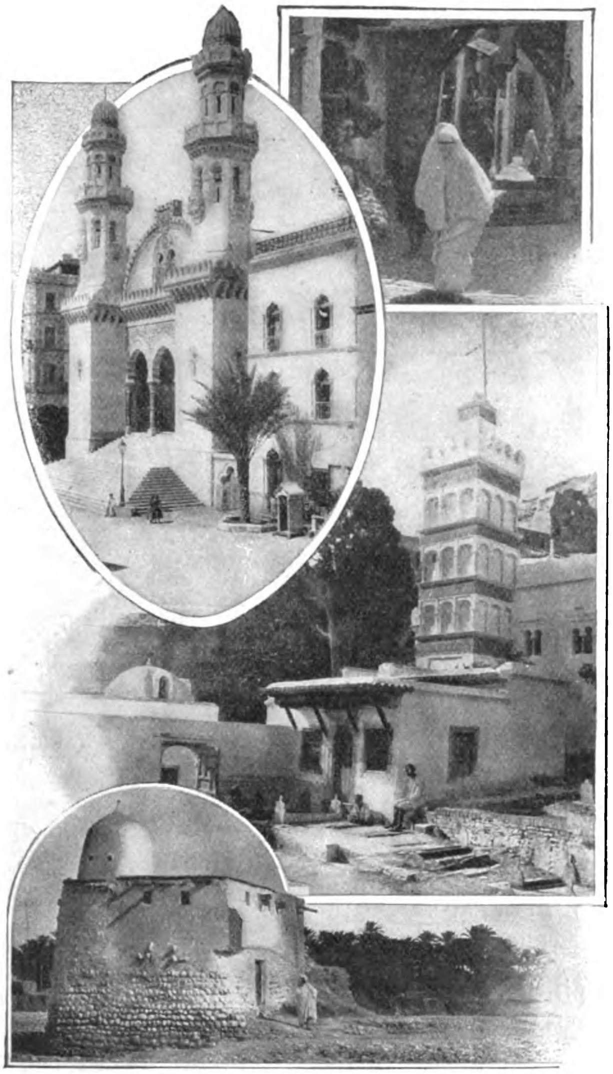
KORVETTEN SAGA I MALMÖ HAMN.

Maskinen var nu reparerad, och dagen därefter gingo vi till Marstrand, där vi lågo ett par dagar. Lämnade så Sveriges kust för ett par månader.

Första målet för vår färd var Alger, hufvudstaden i Algeriet på Afrikas norra kust. Resan tog 22 dagar. Vi ömsom seglade, ömsom ångade, beroende på vinden. Det är ganska roligt att ligga på sjön så länge, och vi hade bra väder under hela resan. Hvad maten beträffar, så var den ju salt, och mot slutet bestod den mest i konserver — men den var på det hela taget oklanderlig. Under resan hade vi vanligen på förmiddagen en lektion i segelexercis eller något annat biämne, t. ex. sjömanskap, organisationskännedom, vapenlära, signalering, navigation eller maskinkännedom, och på eftermiddagen hade vi äfven något af dessa ämnen. För öfrigt voro vi upptagna af våra vakter. Vi voro 53 kadetter, fördelade på fem vaktkvarter — alltså i allmänhet 11 kadetter i hvarje kvarter. Vakterna äro sex: första vakten 8—12 på kvällen, "hundvakten" 12—4 på natten, dagvakten 4—8 på morgonen, förmiddagsvakten 8—12:45, middagsvakten 12:45—4 och eftermiddagsvakten 4—8. De fem kvarteren turades om vakterna, så att hvarje kvarter hade 20 timmar mellan två vakter.

I Alger lågo vi sex dagar och hade därunder talrika tillfällen att taga närmare kännedom om denna egendomliga stad. Alger har ett vackert läge på sluttningen af ett berg, klädt med löfträd. Förr i tiden var det en sjöröfvarestad, och ännu kvarstår den gamla borgen Caspa, belägen på en höjd, fem hundra fot öfver hafvet. Från denna punkt har man en hänförande utsikt öfver hafsbukten nedanför. Den äldre delen af staden är utprägladt orientalisk, då däremot den nyare bär en fransk prägel.

Vi voro uppe i arabkvarteret — det var förfärligt smutsigt där. Voro äfven inne i en moské och betraktade med stort intresse mohammedanernas gudstjänst. De lågo i långa rader och bådo. Ett tu tre reste de sig upp och

ALGER: Gatuscen. — Katedralen. — Sidi-Abderhamans moské. — Marabouts graf.

började tjuta af alla krafter, så föllo de på knä igen eller hufvudstupa, om det skulle vara riktigt bra, och så fortsattes tjutandet. Man fick noga akta sig att icke trampa på den mattbeklädda delen af golfvet — mohammedanerna själfva togo af sig på fötterna och tvättade sig, innan de gingo in till gudstjänsten.

De flesta husen i Alger äro bländande hvita, hafva endast en våning och äro terassformigt grupperade såsom en amfiteater. Araber, turkar, morer och beduiner i sina brokiga dräkter förläna åt staden en österländsk prägel. Karavaner med tungt lastade kameler och åsnor anlända dagligen — ormtjusare och sagoförtäljare uppträda på gatorna.

Sista dagen af vår vistelse i Alger företogo vi en utfärd. I fjorton vagnar färdades vi genom staden, upp på berget och ned igen. Bland annat besökte vi den botaniska trädgården "Le jardin d'essai", hvilken var mycket vacker — rik på palmer, banan- och gummiträd samt alla sorters sydländska växter. Vi besökte äfven ett hafsbad, mycket långgrundt och med sandbotten. Vågorna rullade härligt in — badet i det salta vattnet var mycket uppfriskande. Sedan åto vi alla "lunch" tillsammans och togo afsked af Afrika, som vi samma dag skulle lämna.

Efter tre dagar kommo vi till Cadiz, en viktig handelsstad i sydvästra Spanien och hufvudstad i provinsen med samma namn. Staden är omgifven af höga murar och bildar nästan en fyrkant. Husen äro byggda af hvit sten, gatorna äro trånga, men väl stenlagda och belysta. Några egentliga sevärdheter har Cadiz ej att bjuda på. Det är emellertid en af Europas äldsta städer, byggd som den är af fenicierna 347 år före Roms grundläggning eller omkring 1100 före Kr.

Hvart man kom sprungo småpojkar omkring och ropade "Bonna Magarita". — Jag var inne i en kyrka och åhörde aftonsången; kände mig emellertid föga tilltalad; det föreföll som gyckel alltihop, och korgossarna gingo och skrattade hela tiden.

Äfven här företogo vi en utfärd, besökte en stor vinfirma och besåg dess stora etablissement. I både Cadiz och Alger kommo "krejare" ombord för att sälja frukt: persikor, plommon, citroner o. s. v. Det var emellertid i slutet af frukttiden.

Efter fem dagars vistelse i Cadiz lättade vi åter ankar och begåfvo oss nu på hemvägen. Till en början gjorde vi bruk af seglen och fördes långt ut i Atlanten. Fartyget omsvärmades dagligen af delfiner och springhvalar.

När vi kommo upp i engelska kanalen, mötte vi svenska seglare, och våra hjärtan klappade af fröjd, då vi sågo den blågula flaggan. Efter 21 dagars sjöresa nådde vi Sveriges kust och gingo in till Strömstad, där vi stannade i fyra dagar. Härifrån till Marstrand, den trefligaste hamnen under hela resan, och sedan ned till Sundet. Vi lågo nu en tid dels i Espegjaerde på danska kusten, dels i Helsingborg. Här fingo vi visit af prins Karl, prinsessan Ingeborg och småprinsessorna. Vi gåfvo dem en ståtlig mottagning, voro i full uniform, mannade rår, under det kanonerna saluterade. De förut omtalade skeppsgossebriggarna lågo här också. De höga gästerna gingo ombord och togo fartyget i skärskådande. Bland annat hade de en apa att se på och hade mycket roligt åt den — kadetterna hade tillsammans köpt den i Alger för 20 francs; vi skänkte den sedermera till chefen. Sedan "lunch" intagits hos afdelningschefen, lämnade de besökande fartyget, under det vi åter mannade rår.

Dagen därpå gingo vi till Hallands Väderö och kastade ankar midt emot Torekow. Här hade vi landstigningsöfningar, exercis och skjutning. Äfven anordnades en kappsimning. Jag erhöll därvid 8.5 i betyg, men intet pris.

Härifrån gingo vi till Hakefjorden, norr om Marstrand, där vi inspekterades tillsammans med skeppsgossekåren af amiral Dyrsen. Efter ett kort besök i Marstrand begåfvo vi oss söderut i den svåraste storm jag ännu varit ute i. Hela besättningen stannade på däck. Vi hade det värsta

CADIZ.

besvär att sätta segel och voro alldeles genomblöta, då det var gjordt. Jag hade vakt till kl. 12 på natten.

Den 28 augusti kommo vi till Karlskrona, den 29 riggade vi af, den 30 reste vi kadetter hem. Jag fick mina betyg, innan jag reste. De voro ganska bra — i medeltal mellan BA och AB. Ämnena voro som följer: sjömanskapets första grunder (sjömanskap, organisation och vapenlära), maskinlära, navigation, signalering, artilleriexercis, segelexercis, båtars handterande, skjutning, simning, lodhyfning, sjömanning, lämplighet, uppförande.

Och nu är jag hemma och latar mig; hela september har jag permission; den 30 reser jag åter till Stockholm och börjar höstterminen. Med dessa rader har jag nu sökt gifva dig en inblick i huru vi kadetter tillbringa sommaren; i ett annat bref skall jag omtala ett och annat som kan vara af intresse äfven från sjökrigsskolan. — — —

Jannes bicykel.

Af Arne

“Tänk inte på det, Janne, är du snäll! Du vet, att vi endast hade det nödvändigaste, och hvarifrån skola vi då taga penningar till en en så dyr tingest?”

“Ja, men jag behöfver ju betala bara 10 kronor i månaden, och så får jag den för 120 kronor, eftersom den är något begagnad förut.”

“120 kronor äro mycket pengar för den, som ej har mer än 200 kronor i pension, förutom stugan här och den lilla täppan utanför.”

“Aldrig kan jag få någonting. De andra gossarna behöfva minsann ej gå den långa vägen till prästen två gånger i veckan. Både Karl Wall och Larssons Erik hafva fått velocipeder, och Larssons ha väl inte mer än vi.” Rösten var häftig och pockande.

“Min käre gosse, liten skillnad är det väl ändå. Eriks far lefver, och hans två bröder äro fullväxta och arbeta med på verkstaden. Dessutom blir det ganska mycket utgifter nu, innan du blir konfirmerad.” Den ömsinta modern kväfde den sorg, hon kände öfver att ej kunna tillfredsställa sin gosses önskan och gifva honom den velociped, hvilken för närvarande var hans högsta åtrå.

Janne gick, men då han på eftermiddagen kom hem, var han vid ännu sämre lynne än på morgonen. Innan han lämnade kyrkbyn, hade han än en gång varit inne hos järnhandlaren och sett på velocipeden samt fått det löftet, att om han erlade 20 kronor kontant, skulle han slippa betala det öfriga förr än på hösten, blott han kunde ställa säker borgen för sin skuld.

Modern var mer än bekymrad. Hon afskydde skuld och fruktade, att det skulle blifva till skada för Janne, om han finge sin önskan tillfredsställd genom att skuldsätta sig. Hon hade sett, huru farlig en sådan vana är, och hon visste, att mer än en därigenom gått förlorad.

Då de senare på kvällen intogo sin enkla måltid, såg Janne helt hastigt upp med ett uttryck i sitt ansikte, som hade han fattat ett orubbligt beslut. Med en röst, som vittnade om hårdhet och oböjlighet, sade han:

“Jag har tänkt ge mig till gästgifvarn som skjutspojke nu, när jag slutar för prästen.”

Modern såg upp, träffad hårdt ända innerst i själen. Hvad skulle det bli? Sådant ställe! Sådant sällskap! Hon, som hoppats få se sin Janne som barnalärare! Med lugn röst kunde hon dock fråga:

“Hvarför skall du göra det?”

“Därför att jag skall få pengar till min velociped.”

“Har du tagit den redan?”

“Ja — ja, det vill säga, att jag har bestämt mig för att taga den. Om jag betalar 20 kronor kontant, får jag vara skyldig det öfriga till hösten, om jag ställer borgen eller säkerhet för skulden. Eftersom mamma inte vill låta mig få den, tänker jag fråga gästgifvaren, om han vill gå i borgen, då jag lofvar att stanna där, till dess jag betalt.”

“Tänker du inte på att jag ej kan reda mig ensam med täppan och skörden, du vet hur klen jag är?”

“Mamma får väl taga någon annan till hjälp då.”

Så talades ej mer om den saken, men den natten sof ej modern en blund. Hon bad och grät och grät och bad.

På torsdagsmorgonen, då Janne åter skulle gå till prästen, tog mor fram 20 kronor samt en skrifven lapp, hvilken hon räckte Janne med orden:

“Janne, då du nu ej kan öfvervinna din lust efter en velociped, vill jag ej att du skall sätta dig i skuld hos främmande människor. Lämna nu dessa 20 kronor och fråga, om detta kan gälla som säkerhet till hösten.”

Janne tog lappen och läste: “Till handlanden P. Gröndahl betalar undertecknad den 1 oktober detta år en summa stor ett hundra (100) kronor eller, om skulden sagda dag ej blir betald, till honom öfverlåta min ko ‘Stjärna’.

K-torp i W. den 16 maj 18—

Karin Asklöf.”

Janne kände sig något skamsen inför moderns sorgsna blickar, men tog både lapp och pengar och gick.

Under läsningen tumlade hans tankar vildt, så att han gaf mer än ett bakvändt svar.

Från sockenstugan styrde Janne sina steg till Gröndahl. Då han lämnat moderns skuldsedel, yttrade Gröndahl:

“Aldrig kunde jag väl tro, att någon ville gifva sin ko för en velociped, men det blir din mors egen skull.”

Då Janne sedan for hem, kände han sig ej alls så glad som han hoppats blifva, då han skulle få en velociped, nej, aldrig då han *gått* hem, hade han känt sig så illa till mods som nu. Han ville dock visa sig munter och begynte vid hemkomsten inför sina kamrater visa sin skicklighet i åkning. Hur han nu åkte och åkte, for han slutligen för nära den nedfallna gärdesgården på den sidan åt branten till. Som han ej förmådde hejda farten, for han ned i bråddjupet.

De veckor, som nu följde, voro smärtsamma för så väl den ensamma modern som för den på sjukhuset varande Janne. Den senare hade nu god tid att öfverväga sina handlingar, och han insåg mer än väl, att just hans egenvilja fört honom till den plats, på hvilken han nu befann sig.

Den 15 oktober utskrefs Janne från sjukhuset, således några dagar efter det “Stjärna” öfvergått i Gröndahls ägo, ty icke hade skulden kunnat betalas på annat sätt, då alla penningar modern kunnat spara åtgick till skötsel och underhåll för Janne. Karin Asklöf hämtade själf sin gosse från sjukhuset, men hur det kändes i modershjärtat, då hon såg sin förr så raske Janne med nöd gå öfver golfvet stödd mot käpp och krycka, kan endast en älskande moder fatta. Läkarna hade nog sagt henne, att höften var svårt skadad, men att Janne skulle för hela sitt lif blifva lytt, hade ingen

haft mod att säga. Genom den kraft, som kommer ofvanifrån, var det henne dock möjligt att visa sig lugn, men hon slöt Janne i sin famn så fast, som om hon på sina svaga armar velat bära honom genom lifvet, och hviskade blott: Käre, älskade Janne!

Så kommo de då hem till stugan. Janne tittade i alla hörn. Det var så nytt för honom, allt det gamla, och så kärt. Så blef kaffet drucket — med grädde. Janne såg på mor; han kunde ej fråga med ord. Mor svarade med en tåreblick, och det var mer än Janne kunde uthärda. Det måste sägas, om hans hjärta skulle få frid. Högt snyftande böjde han sitt hufvud mot moderns sköte och hviskade med ett förkrossadt hjärtas hela ödmjukhet: "Mamma, mamma, förlåt mig!"

När har en mor sett sin sons ånger och hört hans bön om förlåtelse och icke gifvit honom hans bön? Karin tillade äfven:

"Om detta gjort min käre Janne till en ödmjuk, kärleksfull gosse, som kan försaka sin egen vilja, är priset ej för högt."

"Mamma! — Och velocipeden?"

"Den ligger på vinden, min gosse." — Ja, där lågo alla både små och stora bitar, hvilka modern sammanplockat, af Jannes krossade velociped.

På bröllopsdagen.

För Ungdomsvännen af Karl Johanson.

Och soliga dar ha svunnit,
och skiftande tider flytt,
och nornorna de ha spunnit
och blåklint i tråden knytt.

Sitt sommarhus lyckan timrar,
där vintrar ej henne nå,
i silfver storsalen skimrar
med himmel så klar och blå.

Som tärnor blommorna niga
så vänligt vid dörren där,
och glädjen stämmer sin giga
för vän, för sin hjärtekär.

Men nornorna le och spinna
för så lyckligt ett brudepar
och rosor i tråden tvinna
i glittrande kärleksdar.

De sätta en krans på bruden,
på brudgum en blommas vår, —
i strålande bröllopsskruden
det lyckliga brudpar står.

Och glädjen står högt i taket,
och glädjen står högt i sky,
hvar tärnas hjärta är vaket,
hvar ungersven är ett gny.

Hej, hej! för brudparet alla.
Vår välgångsönskan nu tag!
Hej, hej! Ja så skall det skalla
till allas fröjd och behag.

De leende nornor spinna
för älskande brudepar
och blåklint i tråden tvinna
till framtida lyckodar.

I vårglansen lifvet skimrar,
två hjärtan i samklang slå.
Sitt sommarhus lyckan timrar,
där vintrar ej henne nå.

En idrottsmans historia.

Oliver H. Brook var "champion" inom Australiens cyklistvärld. Han var blott 21 år gammal och hade endast ridit i fyra år, men därunder vunnit pris till ett sammanlagdt belopp af omkring 20,000 kronor. Han tilldrog sig först uppmärksamheten genom att taga första priset vid distanstäflingen Gouldburn — Sydney för 4 år sedan och har sedan dess tagit första pris i alla täflingar, hvari han deltagit. Efter att så ha blifvit Australiens champion kom han till Europa för att söka vinna nya lagrar, men han återvänder nu för att draga sig tillbaka från täflingsbanan, icke på grund af något nederlag eller någon ohälsa, utan af den anledning, som han själf anger i följande intervju, meddelad i en af Sydneys tidningar.

"Jag reste till Europa i hopp att vinna världsmästerskapet, men jag vann något som var bättre. På vägen till England blef jag bekant med en ung man herr N. Proctor tillhörande K. F. U. M. i Christchurch, Nya Zeeland. Vi samtalade ofta och länge i religiösa frågor. Tanken därpå släppte mig icke, när jag fann mig tvungen att deltaga i täflingar på söndagar såsom i Berlin, Spandau och Köpenhamn.

Jag hade ofta läst bibeln och försökte på egen hand vinna klarhet, men jag var långt ifrån religiös. Min syster är en präktig troende flicka, och då jag reste hemifrån, gaf hon mig en bibel att ta med på resan. Jag har sedan fått veta, att hon bad för mig hela tiden.

På hemvägen hade jag den lyckan att återigen få ressällskap med herr Proctor, och vi återupptogo våra samtal. Min omvändelse ägde rum en afton kort innan vi kommo till Port Said. Jag har tänkt igenom alltsamman, och med kännedom om hvad som pågår bakom kullisserna har jag kommit till den slutsatsen, att jag icke kan vara yrkescyklist och kristen. Jag har därför beslutit mig för att lämna täflingsbanan; jag har valt en bättre. Det gäller för mig nu att vinna min utkomst på annat sätt, hvilket kanske icke blir så lätt, då jag icke förut sysslat med annat.

Major Taylor är en kristen och yrkescyklist, jag vet det, men hans ställning är en annan än min. Såsom innehafvare af världsmästerskapet kan han uppställa sina egna villkor och bestämma, på hvilka dagar han vill deltaga i täflingar. Ja, jag blyges icke för att bekänna, att jag är en kristen och absolutist. Innan herr Proctor och jag skildes, valde vi gemensamt till motto:

"Vaken, stån fasta i tron, varen män, varen starke."

I vårens tid.

För Ungdomsvännen af Anna Hallander.

Det bubblade och porlade i bäckarna, som just höllo på att bräcka isarna, hvilka hela vintern hållit dem fångna. Ur den fuktiga jorden skulle snart vårens första blommor titta upp, helt försagda i början, innan de blifvit fullt försäkrade om att solen verkligen på allvar drifvit bort alla de kalla drifvorna.

Då kom vårens ängel gående genom skogen, och de höga furorna bugade sig djupt för henne. Hon log emot dem och nickade, hälsande till höger och vänster samt lyfte lätt sitt trollspö.

Då spirade gräset upp, ljust och fint, hvarhelst hon satte sin lätta fot, och hvitsipporna höjde försiktigt sina hufvuden ur den varma mullen. Och solen blickade fram ur molnet och såg sin spegelbild i böljorna, som, alldeles yra af glädje öfver att de ändtligen befriat sig från vinterns välde, dansade fram och åter i solskenet och kastade en glittrande kaskad högt upp på stranden.

Där uppe på klippan satt en ung flicka, täck och ungdomsfrisk som vårens ängel, och hon såg med glada, förtjusta blickar än ut öfver de solbelysta, frigjorda vågorna, än bort emot skogen och kullarna, hvarest hon såg naturen vakna till lif på nytt efter vintersömnen.

Hon syntes njuta i fulla drag af det fria, friska lifvet härute.

Hon var så upptagen af att betrakta allt det härliga, som hon här såg omkring sig öfverallt, att hon knappast märkte annalkande steg bakom sig och ryckte lätt till, då en hand lades på hennes axel. Hon lyfte upp hufvudet och smålog, då hon såg sin far stå bredvid sig.

"Redan ute och beundrar naturen, mitt barn", sade han med djup, välljudande röst, i det han satte sig bredvid henne på klipputsprånget. Hon vände sitt unga, glädjestrålande ansikte emot honom, och han tryckte en lätt kyss på hennes hvita panna.

"Ja, pappa", svarade hon, "du vet, att jag älskar det myllrande lifvet härute lika högt som du själf, du som lärt mig känna och beundra hvarje blomma och blad, hvarje spirande gräs i naturens omätliga rike. Ända sedan min tidigaste barndom har du invigt mig uti och öppnat för mig naturens hemlighetsfulla bok. Skulle jag då icke älska af allt hjärta hvarje grönskande strå, hvarje doftande blomma i naturens rike?"

Han log åt hennes ifver.

"Just så ville jag hafva dig uppfatta Guds mäktiga under, just så ville jag att du lyssnade till den Eviges stämma. Den kärlek till naturen, som jag sökt ingjuta i din mottagliga barnasjäl, har vuxit upp i kapp med dig och har vuxit sig stark under årens lopp."

"Det är sant, pappa", svarade hon och tillade med förtjusning: "Och, pappa, se, därborta kommer vårens ängel! Jag såg henne, jag, när hon nyss kom vandrande på skogsstigen, och jag såg så många lefvande väsen plötsligt spira upp i hennes spår. Härlig är våren!"

"Ja, du har rätt, Veronica". sade hennes far, "våren är visst vacker. Du vet nog icke, du, huru många gånger jag också kallar dig våren, liksom jag en gång för länge sedan benämnde en annan, din mor, mitt hjärtas vår."

"Pappa", inföll hon ifrigt, "berätta mig något om henne. Du har alltid varit så förbehållsam beträffande henne."

"Ja", svarade han, "det är sant, men du har hittills varit så godt som ett barn, och ingen fläkt af de stormar, som kallas lifvets stormar, har ännu nått dig. Du har ju alltid varit lycklig med mig, Veronica?"

"O ja, pappa, alltid så lycklig, det vet du väl. Du har varit både far och mor för mig, så långt jag kan minnas tillbaka."

"Ja, just så har jag alltid velat vara för dig. Men ser du, mig hafva de där stormarna berört, och att tala därom är att upprifva hjärtesåren på nytt. Du vet, att din mor var ett barn af den soliga södern, och vi gåfvo dig, som ju också först öppnade dina ögon mot lifvets sol i din moders fosterland, äfven hennes namn. När du och jag på min vetenskapliga resa i somras besökte Italien, var jag ofta frestad att med dig återse de ställen, som *hon* och jag många år förut brukade besöka, men jag förmådde det ännu icke. Ja, jag kallade henne min ljusa, min glada och leende vår, ty hon var allt detta under den korta tid, endast tvenne år, jag fick behålla henne. Hur fort satte hon sig icke in uti och intresserade sig för mitt arbete, just liksom du, då hon med mig genomströfvade trakten under mina studier i växtriket. Dessa voro oförgätliga dagar, och endast kära minnen äro förknippade med dem. Vi brukade ofta, medan vi voro ute på våra ströftåg, tala om Norden och all dess majestätiska skönhet."

'Åh, de mystiska skogarna', sade hon då och log, tills de mjuka groparna i hennes kinder tittade fram, 'huru de locka och draga mig dit bort till ditt land, blott du talar om dem. Jag skulle bra gärna vilja se dem, och det skall jag ju snart också få, blott vår lilla dotter blir litet större.'

Och ibland, när vi sutto vid stranden och lyssnade till vågornas sång eller promenerade genom lundarna, brukade

hon säga: 'Hör du hur det sjunger och sorlar från vågorna därute: 'Våren är här'! Och lundarna susa och svara: 'Ja, det är vår, vår öfverallt'? Hör du, hur löfven prassla i lundarna? Du brukar tala om Nordens sagor, men tror du icke, att vindarna bära dem ända hit till Södern och lundarna hviska om dem och tala om våren i Norden? Så här kunde vi ju drömma, drömma bort hela vårt lif, icke sant, medan allt omkring oss vittnar om att lifvet är så skönt och huru mäktig han, som skapat denna underbara värld. Tänk, på hans bud framspringa ur mullen alla dessa doftande blommor, som vi så högt älska, och hvarje lefvande väsen, hvarje liten fågel uppehålles och skyddas af hans starka hand.'

Det var icke långt därefter, som vi en natt vaknade vid att eld utbrutit i villan näst intill oss, och som vinden låg åt vårt håll, voro också vi hotade och måste skyndsamt lämna huset. Vi gjorde allt hvad vi kunde för att bistå våra grannar, och din mor lade dig för ett ögonblick på den mjuka gräsmattan, medan hon med ömt deltagande ledde en annan ung mor, som med sitt lilla barn i armarna flydde från det brinnande huset, i säkerhet. Just då störtade en brinnande bjälke ned och träffade din mor, och några dagar efteråt måste jag med sorg se henne, som gaf sitt lif för att rädda en annans, nedbäddas i sitt sista hvilorum. En vacker grafvård reste jag på kullen, men ännu har jag icke haft mod att åter besöka de kära ställen, där vi tillsammans brukade vandra, och där jag fann och så snart åter förlorade min högsta lycka."

Han tystnade.

Veronicas eljest alltid så glada ansikte var nu helt vemodsfullt, medan hon tyst lutade sitt hufvud mot sin fars skuldra och med tårfyllda ögon såg upp till honom.

"Ack, mitt barn", sade han, "efter så många år af djup saknad är det dock icke en hopplös sorg — nej, med fast förtröstan kan jag blicka framåt till ett återförenande. Och nu, då du så snart skall träda ut i lifvet vid sidan af den man, ditt hjärta valt, och som om blott några dagar skall komma till oss för att för alltid binda dig vid *sitt* hjärta, se, då skall du själf med honom besöka din moders hvilorum. Och inga sorgsna tankar nu, min dotter. Inga moln få skymma din bröllopsdag, nu så nära, och endast ljusa, glada minnen och vårhälsningar skall du taga med dig till *hennes* graf från Norden och mig."

* * *

Ut ur de dunkla skuggorna i skogen, ut i det glittrande solskenet därutanför gingo de sida vid sida, glädjande sig åt lifvet och våren och sin lycka.

Det var Veronica och den man, som hon lofvat sin tro, barndomsvännen, som nu återkommit från främmande länder för att inom kort åter föra Veronica med sig dit som sin maka på sin nya forskningsfärd.

De stannade då och då och sågo sig omkring, ty öfverallt funnos minnesrika ställen från deras barndomstid, där de tillsammans lekt eller byggt sina luftslott.

"Minns du, mina drömmars mö", sade han och log, "just bakom den där björken sutto vi och lyssnade till ekorren, då han berättade så många sagor för oss två, som voro de enda människobarn, som förstodo hans språk? Och på den där udden, du vet, sutto vi och hörde med hänryckning Näckens harpospel. Hvem kunde som vi förstå blommornas språk, då de lyfte sina daggfriska små hufvuden mot morgonsolen? Och skogen, den kära, mystiska skogen, den var vårt stora, ståtliga sommarslott, där vi fritt kunde drömma och anförtro träden därinne alla våra barndomsdrömmar! Det var först och främst din far, som i våra barnahjärtan nedlade denna djupa kärlek till naturen och förståelse för allt inom dess värld, hvilken sedan alltjämt följt oss. Men se, Veronica, min allra käraste, min barndomsbrud, därborta vid stranden ligger båten förtöjd och väntar på oss, — kom och låt oss fara dit ut till vår lycko-ö, som vi i våra barnaår brukade kalla den. Se, jag kommer åter till dig och fosterjorden från främmande land, och här, just här, återfinner jag min lycka, som jag aldrig kunde finna därute!"

Veronicas ögon skimrade af lycka, då hon nu såg upp till honom och i *hans* ögon, så glada och trofasta, läste ett säkert löfte om framtida sällhet vid hans sida.

"Ja, är det icke underbart i vårens tid", sade hon med ett lyckligt leende, och solen kastade ett varmt skimmer öfver hela hennes täcka ansikte, då de nu gingo ut ur skogen och ned till båten, "det är vår öfverallt omkring oss och vår likaså i våra hjärtan, Karl. Hur gladt porla icke vågorna och gunga båten framåt och björkarna buga och susa: välkommen i vårt rike och lyssnen som förr till vårens saga. Ja, låtom oss i dag taga afsked af vår lycko-ö och af alla våra kära träd och blommor, ty i morgon —"

"I morgon", inföll han med ett innerligt tonfall i rösten, "smyckas du till brud, min hjärtemö, och så för jag dig med mig långt, långt ut i världen vida, alldeles som jag som gosse brukade säga. Ser du, Veronica, vår ö är sig alldeles lik, endast kanske ännu vackrare just i dag."

De stego i land, och hand i hand vandrade de omkring. Veronicas hand for smekande öfver de doftande små blommorna, och hon tyckte, att de hviskade till henne: "Vi önska dig lycka på färden och lycka i lifvet, du blommornas syster och vårens älsklingsbarn."

Hon bröt försiktigt en blomma och tryckte dess fina kalk mot sin varma kind.

"Du, liten", sade hon, "skall följa mig ut i det nya, främmande lifvet och påminna mig om barndomshemmet och fosterjorden, och när vi återkomma, Karl och jag, skola vi besöka dina vackra syskon på vår lyckas ö."

"Men vår lycka, min älskade", sade han gladt, "den skola vi taga med oss, hvarhelst vi äro!"

REGNVISA.

Sitt
här å titt
i den här lille boka.

Hör
uttaför,
hur dä åsker å dåner.

Grå
int' mô' blå
hänger skyn övver take.

Rägn
unner hägn
kan int' göre nôn skae.

Smak
på mitt bak
utå bullar å limper.

Dreck
sän en sleck
utå kaffe — d'ä koka'.

Här
har du bär,
som ja plåcka i skogen. —

Usch
tåcken dusch
stackars Kalle han får säj!

Han —
nej, minsann,
ä'kke pôjken tebakers! —

Nu
ä dä du,
som ä tôli å vänter.

Snart
blir dä klart
både ute å inne,

Då
får du gå
å lägg' bena på nacken.

Våra fäder.

För Ungdomsvännen af F. M. E.

Det är en stor rikedom för barn att äga fromma föräldrar. På outrannsakliga vägar tillflyta välsignelser genom faders- och modersbönen, och minnet af de stilla stunderna omkring Guds ord i barndomshemmet och kyrkan följa de unga såsom en helig skyddsvakt ute i lifvets frestelser och stormar. Äfven de, som lidit skeppsbrott i tron och hålla på att "förgås af hunger", öfverväldigas ofta så af tanken på fädernehuset, att de ej kunna motstå maningen att "stå upp och gå hem." Ett kändt och ofta anfördt exempel på det räddande inflytandet från hemmet är kyrkofadern Augustinus och hans fromma moder Monika. Från "gillen och dryckeslag, kamrar och okyskhet" rycktes han såsom yngling genom sin moders böner. Härvid påminna vi oss ett ord af Frommel, ett råd till fromma fäder: "När du ej längre kan tala med dina barn om Gud, så tala med Gud om dina barn."

På intet område af lifvet bär en människas åtgöranden så fullt motsvarande frukter som på barn- och ungdomsfostrans område, ty där finner man det mest bildbara material, och man sysselsätter sig med det, som når djupast ned i det mänskliga väsendet. Tager man härvid miste och sålunda "förför", då har oberäknelig skada tillfogats, och man har mer än förspillt sitt eget lif. Vid tanken härpå yttrar Luther, att föräldrar på intet lättare sätt kunna förtjäna helvetet än på sina barn.

Att det nu stundom misslyckats, äfven under de synbarligen ädlaste försök till en rätt fostran, så att äpplet faller *långt ifrån* trädet, det är ett lifsproblem, som ingen dödlig förmår fullt lösa. Man kan lätt nog härvid göra antaganden, peka på "luckor" o. s. v., men att lägga sitt finger på den inre lifsutvecklingens detaljer och säga: "Där ha vi det", det är sannerligen ingen uppgift, för hvilken man skulle gärna vilja ikläda sig ansvar. Det är dock uppenbart, att det gifves särskildt tvenne hufvudorsaker, som mäktigt hota att förstöra de goda insatserna i fråga om uppfostran: 1) de *fostrandes* missgärningar och 2) de *fostrades* otacksamhet. Tydligt är, att fädernas böner "hindras", då dessa ej omslutas af en helgad umgängelse. Det unga sinnet upptäcker lätt sådan oegentlighet och gör till ytterlighet bruk däraf, emedan det bereder en ofta välkommen ursäkt för uraktlåtenhet att ingå på lydnadens väg.

Otacksamheten är en af de mest allmänna och förstörande synder. Den visar brist på uppskattande af de välsignelser, som vi äga. Däraf följer då i själfva verket ett förkstande af dessa välsignelser, och därmed är utsädet till nya skördar af välsignelse förstördt, ty här gäller den andens lag, att den, som icke har (behåller), från honom skall tagas äfven det han har.

Det klagas ofta öfver att den gamla föräldravördnaden är i aftagande. Där så är fallet, torde förnämsta orsaken vara den, att de ungas sinnen så tjusas af det *myckna nya*, som på hvarje område framträder, att man helt tanklöst föraktar det gamla — och *de gamle*, och därmed är den sanna lifsutvecklingens kedja bruten. Vår ungdom ville vi därför med all kraft tillropa att *förblifva vid föräldravördnadens bud och löfte*.

Men härvid kunde vi ju tänka på icke blott våra "köttsliga fäder", utan äfven på våra andliga fäder, våra ledare och *samfundsfäder*. Vi ha ju numera inom vår synod en lagstadgad *grundläggarnas dag*, som ger oss särskild anledning att minnas våra samfundsfäder. Och i sanning de äro värda att behållas i helig hågkomst och att hållas "synnerligen kära för deras arbetes skull." Våra grundläggare ha varit rikt begåfvade och helgade personer, varmt hängifna sin kallelse.

Den förste af dem var pastor L. P. Esbjörn, som blef grundläggaren för vår skolverksamhet. Genom sin mångsidiga och mångåriga verksamhet blef T. N. Hasselquist den, som utan tvifvel gjort den hittills största insatsen i vår samfundsdaning. Såsom pastor, predikant, tidningsman, synodalpresident, skolpresident och teologie professor ådagalade han en förvånansvärd arbetsförmåga. Hasselquist har mer än någon annan enskild gifvit en särskild prägel åt "Augustana-prästerna." Den energiske Erland Carlsson skulle vi kanske få kalla grundläggaren till vår barmhärtighetsverksamhet och den, som för öfrigt med kraft framhäft det mera *praktiska* i det kyrkliga arbetet. — Det är frestande att fortsätta med försök till karakteristik öfver fäderna, men grannlagenheten och utrymmet bjuder oss att stanna. Vi se dem annars i andanom framför oss, äfven de öfriga af fäderna, t. ex. Andrén, Swensson, Norelius, Sjöblom, Olsson, Swärd, Lindahl m. fl. Våra grundläggare bland präster och lekmän i "de djupa lederna" inom de olika konferenserna och församlingarna förtjäna ock att minnas. Många af dem ha i flera årtionden stått såsom pelare inom församlingar, som, många af dem, under tiden vuxit upp till makt och inflytande, både i samhälle och samfund.

Uppskatta vi till fullo och såsom sig bör fädernas *arbete* och den *andens kraft och ledning*, som känneteckna deras utförande af detta arbete? Mycket förekommer, som tyder på att så icke sker. Den ifver som förspörjes att vilja ändra och omskapa så mycket af vårt kyrkliga arf framträder ofta mycket pietetslöst, för att icke säga gäckande, mot fädernas arbete. Augustana-synodens andra generation står i fara att blifva en hop "tuktomästare" — sådana ha vi redan många, men hvad vi behöfva är "fäder i Kristus", som med helgadt mod såsom ledare vilja upptaga kampen och arbetet för Guds rike och med trons kraft slå sig igenom rätt fram till nya segrar på både gamla och nya fält. Våra grundläggare ha snart alla fått ingå i hvilan, men må deras arbete tacksamt minnas och välsignelserna däraf tillvaratagas, så skola vi såsom samfund få länge lefva på jorden.

Ett nytt distrikts-Lutherförbund torde snart komma att stiftas. Denna gång är det ungdomen inom det i New York-konferensens sydvästra hörn belägna Pittsburg-distriktet i staten Pennsylvania, som börjat förstå nyttan af sammanslutning. I höstas utgick från Lutherförbundet i Greensburg inbjudan till de öfriga förbunden att till nämnda stad sända delegater för att rådpläga om närmare sammanslutning. Och den 24 februari samlades en stor ungdomsskara i den nyligen renoverade Salems-kyrkan. Församlingens pastor, N. W. Swenson, hälsade de besökande välkomna. Kyrkokören och Salems stora, kraftiga manskör sjöngo präktiga sånger, och miss Hildur Cornell från Braddock spelade ett solo på den nya piporgeln. De närvarande pastorerna höllo korta anföranden om "Samlad ungdomskraft i kyrkans tjänst." En kommitté med pastor N. W. Swenson som ordförande utnämndes att utarbeta förslag till stadgar och sedan kalla organisationsmöte. Lutherförbundet i Pittsburg har inbjudit distriktet att hålla detta möte där.

Julius Hulteen.

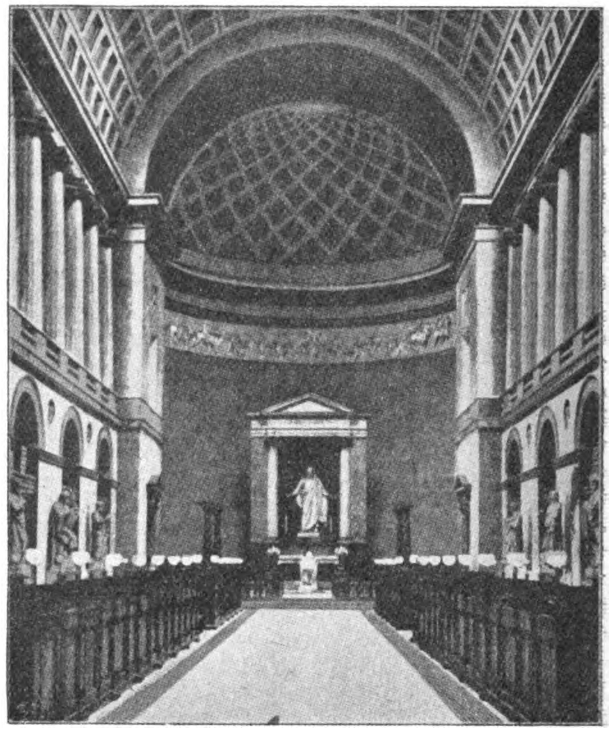
Minnen och Bilder från Danmark.

För Ungdomsvännen af S. G. Youngert.

Hvilket leende land är icke Danmark! Det är helt visst ett af de vackraste länder i världen. Det är öfvergångslandet mellan norra och mellersta Europa, något som visar sig såsom sanning icke blott i fråga om naturförhållandena, utan jämväl om landets egen natur. På alla sidor är det omgifvet af haf och äger således den lättaste förbindelse med en stor del af Europa, och hvar man bor i Danmark är det blott ett litet stycke till närmaste hamn, och det stycket är mycket vackert och vägarna i allmänhet goda. De kunna ock vara det, ty man har ej så långa sträckor att underhålla. Hamnarna äro också goda och lätt tillgängliga, ehuru den västra kusten härifrån bildar ett undantag, i synnerhet längs Jutland, hvars västkust icke äger en enda naturlig hamn. Inga floder finnas, utan endast åar, och berg saknas helt och hållet. Naturen är därför på långt när icke så omväxlande som i Sverige, men den är öfverallt leende och fager, och sommaren är längre än i vårt gamla fädernesland. Klimatet är mycket mildt och åkerbruk och trädgårdsskötsel mycket närande. Med hänsyn till allt detta är det nästan underligt att danskarna alls emigrera, ty de hafva det godt hemma, men så är icke heller procenten af danska emigranter på långt när så stor som den är i Norge och Sverige. Danskarna lefva ock ett ganska bekymmerslöst lif och tycka mest om att hafva det godt och angenämt omkring sig. Därtill har ju ock själfva naturen danat dem, om annars landet har någon betydelse för det folks karaktär och lynne, som bor däri.

Köpenhamn är Danmarks hufvudstad och detta icke blott såsom utgörande regeringens centrum, utan emedan den är medelpunkten för hela riket i både andligt och materiellt hänseende. Danmark är ju ej stort, men man kan få en ganska hel bild af landet genom att studera Köpenhamn och dess omgifningar. Köpenhamns medelpunkt bildas af *Kongens Nytorv*, hvarifrån en massa gator utgå till stadens olika delar.

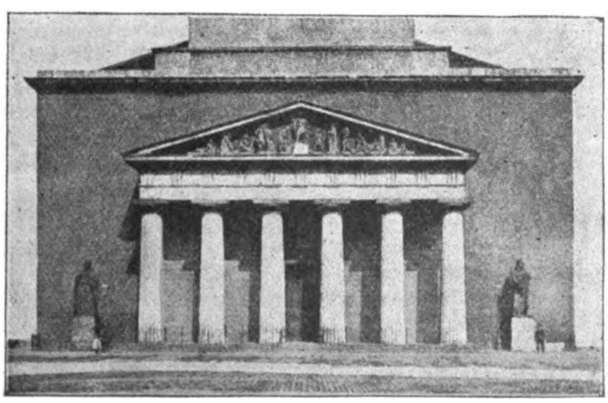
Af byggnader, som jag besåg under min vistelse i Köpenhamn 1907, har jag redan beskrifvit några i Ungdomsvännen, såsom Rundetaarn och muséerna m. fl. Här vilja

DET INRE AF VOR FRUE KIRKE.

vi nu framställa *Vor Frue Kirke*, något af *Thorvaldsens museum* samt *Tivoli*.

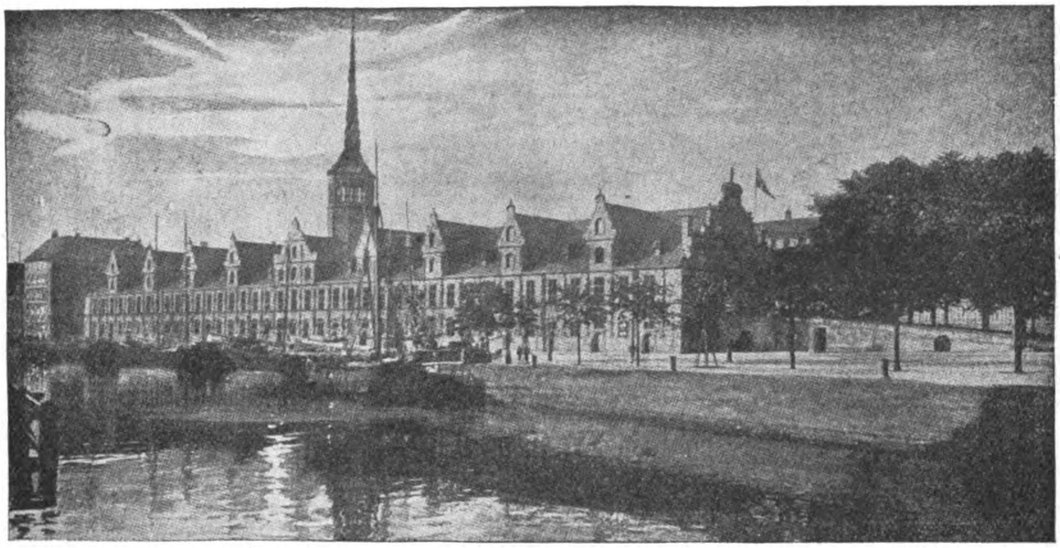
Till *Vor Frue Kirken*, landets förnämsta kyrka, ställer den resande allra först sina steg för att se och beundra Thorwaldsens berömda konstverk och framför allt *Jesus consolator* eller bilden af vår Frälsare med anledning af orden: "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder." Matt. 11: 28. Men utom denna och de andra konstskatterna, som här finnas, är själfva kyrkan värd att se såsom ett mönster för gedigen stil och ren smak. År 1807 under engelsmännens skamliga bombardement, blef den gamla Fruekirken, så väl som det närgränsande universitetet och så många andra byggnader i Köpenhamn, nedskjuten. Den nuvarande kyrkan är byggd af Hansen, som Köpenhamn också hade att tacka för Kristiansborgs slott och flera andra vackra byggnader. Kyrkan är en enkel basilika i morisk renaissance och med pelare, som just genom sin smakfulla enkelhet gör en utmärkt effekt. Till höger och vänster om ingången stå statyerna af Mose och David. Portalens front prunkar med en grupp af Thorwaldsen. Det har inga andra prydnader än Thorwaldsens bildhuggeriarbeten. Det hela gör dock ett mäktigt intryck.

PORTALEN TILL VOR FRUE KIRKE.

Thorwaldsen är ännu framför alla andra Danmarks stora konstnär. Det är han som gjort Köpenhamn till en af de sköna konsternas stad. Hans berömda museum är också en af de mest lockande platserna i hufvudstaden. Men

det är icke bara där man kan studera Thorwaldsen och hans konst, ty nästan öfverallt i staden ser man i parkerna, på byggnaderna och vid portarna till större hus reproduktioner af Thorwaldsens grupper, stundom små, stundom stora, men alltid täcka och vackra. Det s. k. Thorwaldsens museum är en till det yttre ganska tung och dyster byggnad. Fönsterna, utom i facaden, sitta högt upp, och väggarna prydas af en del inkrusterade bilder, hvilka framställa händelser i Thorwaldsens lif. Hufvudfacadens af kolonner uppburna tak prydes af en segergudinna, till hvilken Thorwaldsen själf gifvit utkastet. Byggnadens inre motsvarar fullkomligt det ändamål, hvarför den är bestämd, och gifver ypperligt tillfälle att framställa konstföremålen, så att de kunna ses i den bästa och fullkomligaste dager. Men egentligen var det blott om facaden vi denna gång tänkte säga något. Att denna är ett konstrikt utfördt arbete, är klart för hvarje betraktare. Man får där ett behagligt intryck, som gifver anledning vänta mycket mera, då man kommer in, och häri blir man ju ej heller bedragen. Kolonnerna äro kraftiga och ge nästan intryck af något egyptiskt och grekiskt på samma gång. Man erfar, då man kommer fram till muséet och stiger upp för den breda trappan, att man står inför något mäktigt och mystiskt, och det gör man ock, ty hvad af människoverk är mera öfverväldigande och hemligt lockande än konsten, den sköna konsten, hvilken Thorwaldsen såsom högst få företrädde.

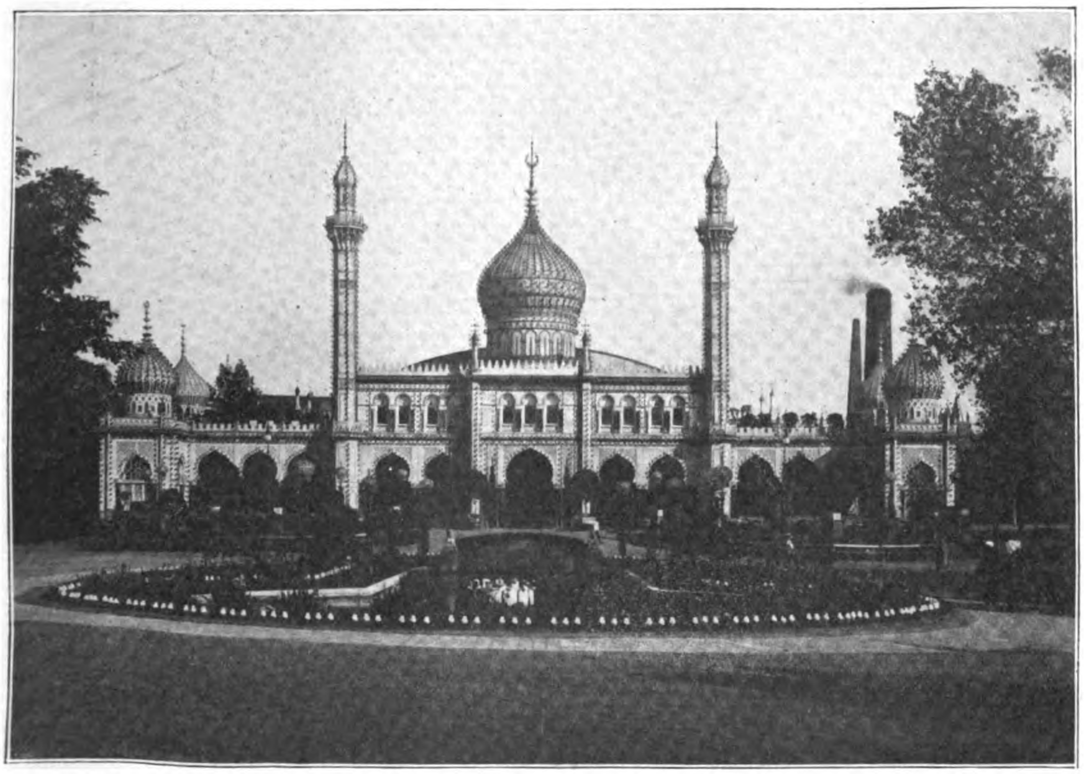

KÖPENHAMNS BÖRS.

Vid sin död förordnade Thorwaldsen, att alla hans arbeten, till hvilka han ännu hade äganderätt, skulle tillfalla danska nationen, att förvaras i ett museum, som skulle bära hans namn, och till dess underhåll skänkte han största delen af sin förmögenhet. Denna präktiga och enastående konstsamling utgör nu hans fäderneslands stolthet, och danskarnes påstående, att Thorwaldsen är världens störste bildhuggare sedan Michael Angelos tid, är nog väl grundadt.

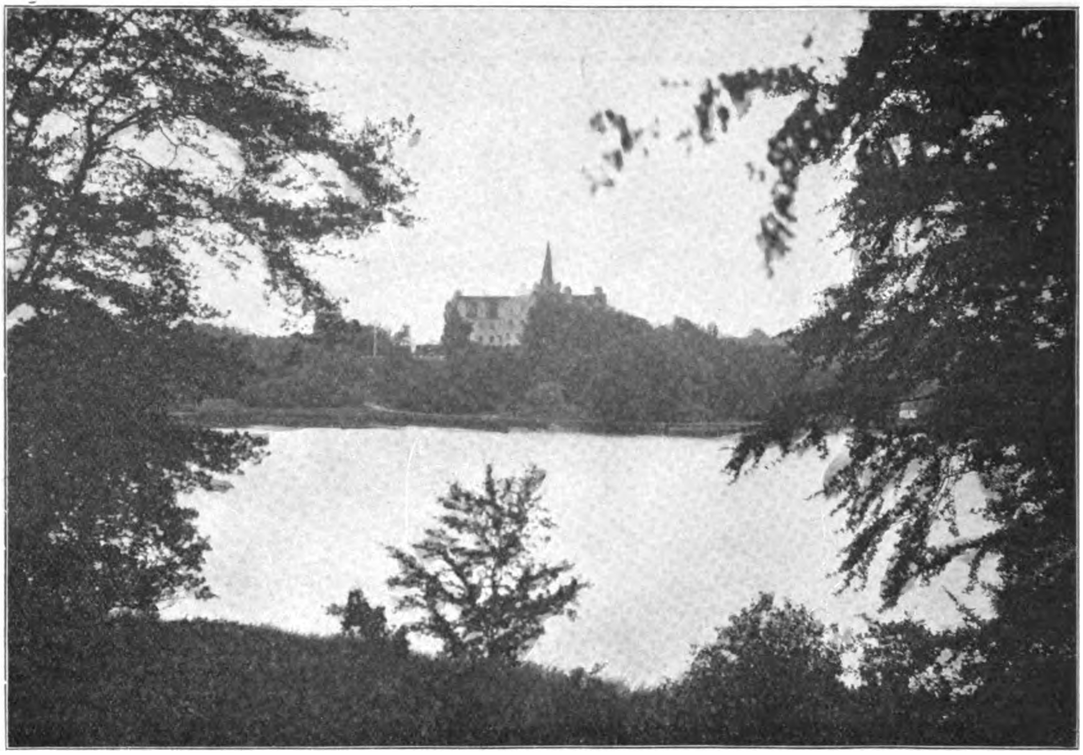
Börsen är en annan af Köpenhamns präktiga byggnader. Den är yngre till åren och byggd för att tillgodose ekonomiska intressen, men är likväl en skön byggnad, framvisande smak och god stil. I Köpenhamn äro för öfrigt många andra vackra byggnader att se, och vi kunna ej här ens få rum nog att omnämna dem, hvilket väl äfven skulle vara till föga nytta för den som ej sett dem. Men säkert är, att ett besök i Köpenhamn lönar sig både för konstälskaren och folklifsstudenten. Dess parker och omgifningar äro också mycket inbjudande för naturvännen.

Tivoli tillhör dessa parker och omgifningar, ehuru beläget inom staden. Det är

KONSERTSALEN I TIVOLI.

en förlustelseplats, liknande Djurgården i Stockholm, fastän mycket mindre och mera anlagd för egentliga folknöjen. Här i den s. k. Pavillon Mauresque erbjudes alla aftnar utmärkt musik, hvilken afhöres af äfven de elegantaste familjer, stundom och kanske ej sällan af furstliga personer och ibland af konungafamiljen. Inträdesafgiften är dock så ringa, att de mest obemedlade äfven kunna gå till Tivoli, som man helt visst kan säga utgör köpenhamnarnas egentliga stora "resurs", då fråga är om att behagligt fördrifva tiden. Alla främlingar besöka naturligtvis Tivoli.

TRANEKAER SLOTT

* * *

Till hvad här blifvit sagdt om Köpenhamn bedja vi ock få lämna ett par bilder från andra delar af Danmark. Den första är det härliga *Tranekaer slott* på Langeland, väl bekant från Oehlenschlägers "Langelandsreisen", och det andra är en bild från *Svendborgssund*, hvilket ligger i en af de vackraste trakterna i hela Danmark. Det var i denna trakt som Oehlenschläger inspirerades att sjunga:

"Der er ett yndigt land,
det staar med brede Böge,
ved salten österstrand."

BILD FRÅN SVENDBORGSSUND.

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

Forts. från föreg. n:r.

Han fann icke sin moster hemma, hon hade nog inte väntat honom så snart, och så kom en oemotståndlig lust öfver honom att titta upp till säterstugan.

Hade han gått raskt öfver backarna, så gick han med icke mindre raska steg genom skogen.

Där satt hon ensam på trappan, hon såg honom icke, förrän han stod midt framför henne. Hon blef så gladt öfverraskad, att hennes kinder fingo färg. Nu visste han det, han hade icke bedragit sig.

Då Magda hörde hans röst, kom också hon ut.

Det var då väl, att han icke hade rymt från dem; de hoppades, att han nu ordnat sina familjeangelägenheter till belåtenhet?

Ja, de hade ordnats på bästa sätt, förklarade han med ögon, som lyste, han anade icke, hur väl Magda förstod.

"Det är godt att vara på det klara med sina familjeangelägenheter" — hon såg litet skälmsk ut i detsamma, och det kom honom att studsa.

Nästa dag stod han på vakt, då han såg Hanna gå till den sjuka, och då hon kom tillbaka, följde han henne genom skogen.

Så kom det till en förklaring dem emellan, och hon fick höra talas om henne, som han först haft kär, om den resa, han företagit för att pröfva sina känslor, och slutligen huru han nu hade alldeles klart för sig, att ingen annan kvinna var för honom, hvad hon nu var.

Det var visserligen djärft af honom att komma med en sådan anhållan, men kärleken är dristig, och det var den, som dref honom att komma fram med den frågan, om hon ville bli hans hustru.

Äfven i detta ögonblick talade han sitt landsmål, och Hanna tyckte, att det aldrig haft en sådan melodisk klang i hennes öron som just nu.

Frågan kom icke öfverraskande, hon hade ju öfvervägt saken och behöfde därför ingen betänketid utan lade glad och lycklig sin hand i hans. Därpå vände de sig i bön till Gud om hans välsignelse öfver det förbund, de knutit.

De vandrade tillsamman upp till säterstugan för att underrätta Magda. Hanna var litet försagd, ty hon var ej alldeles säker på hvad hennes kusin skulle säga därom. Det var ej samma förhållande att få honom in i familjen som att på ett vänskapligt sätt umgås med honom här på landet.

De funno henne på trappan. Huru Hannas hjärta klappade, då hon gick fram till henne, slog armarna om hennes hals och hviskade:

"Har du en lyckönskan för mig, Magda?"

"Har det då ändtligen gått därhän; länge nog har jag gått och väntat därpå", svarade hon muntert, men drog i detsamma Hanna tätt intill sig, tryckte en kyss på hennes kind och hviskade: "Gud välsigne dig och göre dig lycklig!"

Hanna sprang in stugan för att blifva herre öfver sina känslor, hon behöfde vara ensam en stund.

Magda vände sig nu till Horne, räckte honom hjärtligt handen och sade med en betydelseful blick:

"Hade icke Gud sålunda förbehållit er något bättre? Ni får en präktig hustru."

"Ja, det är säkert", svarade han med värma, "men hvad menar ni, min fru, med dessa ord? Jag förstår icke..." han såg helt förvirrad på henne.

"Har ni icke redan märkt, att jag är begåfvad med förmåga att läsa i somliga människors förflutna", svarade hon muntert, men kastade i detsamma blicken på den plats, där hon suttit.

"Jag skall gärna säga er mer om det, som angår er. Hon är icke er första kärlek. Edra tankar hafva under lång tid varit upptagna af en annan —"

Han hade följt riktningen i hennes blick, och nu gick ljus upp för honom.

"Där har ni alltså suttit, och så har ni hört alltsamman?"

"Ja, jag måste bedja er om förlåtelse för att jag ofrivilligt kom att höra er bekännelse. Till en början förstod jag ingenting, men då ni kom till själfva saken, fattade jag allt. Jag lugnade mig med, att jag hvarken såg eller kände den talande, men då jag sedermera kände igen er på rösten, blygdes jag och har längtat att få bekänna det för er. Jag har emellertid troget bevarat er hemlighet."

Hon närmade sig honom och sade med låg röst:

"Ni gaf mig den gången en lärdom, som jag aldrig skall glömma, och för hvilken jag alltid skall vara er tack skyldig."

Nu återkom Hanna, och Magda vände sig leende mot henne och sade på sitt undervisande sätt:

"Ja, nu tro ni väl båda, att ni, emedan ni byggt på en fastare grund, skola bli besparade alla pröfningar, men de komma nog, ingen går fri."

"Jag är icke rädd", svarade Hanna gladt, "vi skola kanske få se hos hvarandra, hvad vi ej väntat, men så vilja vi också hjälpa hvarandra och bära hvarandras bördor."

"Ja, och hvad än dagen gifvit oss, vilja vi sluta den med gemensam bön om syndernas förlåtelse", tillade Horne.

* * *

Magda hade kommit i ett mer än vanligt nervöst tillstånd. Fröken Paulsens bild följde henne manande, hvar hon gick och stod. Hon hade en oförrätt att afbedja och därtill en mycket stor. Då hon såg de insjunkna kinderna och hörde den ihåliga hostan, därtill möttes af den nästan hatfulla blicken, gick det med förskräcklig klarhet upp för henne, att hennes skuld icke var ringa.

Det var hennes enkla plikt att bedja om förlåtelse, det var ett billigt kraf på henne som människa, för att icke säga kristen, som hon ju ville vara.

Men Magda hade aldrig haft lätt för att bedja om förlåtelse, att ödmjuka sig. Ångrade hon en eller annan handling, så sökte hon genom vänlighet och uppmärksamhet lägga i dagen sin ånger, men bön om förlåtelse — det ordet blef sällan eller aldrig uttaladt af henne; det kom ju icke an på formen, då bekännelsen fanns där och visade sig i hennes uppförande, menade hon.

Visserligen hade hon också nu genom åtskillig uppmärksamhet sökt visa vänlighet, men det var icke nog, här måste också ordet uttalas, och det var detta hon drog sig för. Så hade icke heller fröken Paulsen varit vidare tillmötesgående mot henne.

Efter att åter hafva tillbragt en sömnlös natt, fann hon sig omsider nödsakad att göra ett slut på detta, hellre springa i än krypa.

Öfverlämnande de nyförlofvade åt sig själfva och sina framtidsplaner om tiden för bröllopet, som skollärare Horne gärna ville ha utsatt redan till jul — då de ju icke hade något att vänta på — gick Magda för att taga en skogspromenad, som hon sade, men fast besluten att icke återvända, förrän hon aflagt det pinsamma besöket.

Hon vågade icke betänka sig, utan då hon kommit in i

skogen, gick hon med raska steg rakt fram till gården och in till den sjuka.

Denna fann hon i hvilstolen inne i sitt rum, ty ute blåste en fuktig vind.

"Jag vet, att jag gjort er mycket orätt och har kommit för att bedja er om förlåtelse. Få vi icke hädanefter vara vänner, fröken Paulsen?"

Hon talade i sin lätta, hastiga ton. Den sjuka betraktade henne med ytterlig förvåning. Det — att behandla denna för henne allvarliga lifsfråga, som om det gällde en barnträta — gjorde henne alldeles förbluffad. Men hos Magda fanns något godt, barnsligt och kärleksfullt, som visade, att hon innerligt gärna ville komma på god fot med den andra.

"Jag har aldrig på allvar tänkt på eller riktigt förstått, hvad det gällde, förrän jag nu såg er så sjuk och lidande", fortsatte hon, då den sjuka förblef tyst och endast förvirrad och häpen stirrade på henne.

Nu hade den sjuka dock hämtat sig något, färgen steg på hennes kinder, och ögonen blixtrade:

"Ingen människa i världen har gjort mig, hvad ni har gjort. Å, jag har hatat er, bittert hatat er. Hvarför kunde ni icke låta mig behålla honom? Hvarför smög ni er in på honom och stal hans kärlek?"

"Jag gjorde intet för att vinna den", svarade Magda helt stilla.

"Ni tog det oaktadt emot hans hyllning, ehuru ni visste, att han tillhörde en annan. Ni kunde, ja, ni borde hafva afvisat honom. Ack, jag älskade honom, älskade honom så högt, att jag vet icke, hvilket offer jag icke skulle kunnat bringa honom. Men från den stund, han kom under ert inflytande, var han ej densamme."

Hon lutade sig tillbaka i stolen och tillslöt ögonen. Synbarligen hade denna sinnesrörelse ansträngt henne.

Magda räckte henne ett glas vatten, hvarmed hon fuktade sina läppar. Hon satt så helt stilla, under det krampaktiga ryckningar visade sig i hennes ansikte. Det var något så lidande öfver henne, dock mera till själen än till kroppen.

"Jag skulle ha funnit mig i allt, om jag blott fått vara hos honom, om han ändå icke hade öfvergifvit mig, jag skulle ha varit tålig och öfverseende, men — o, ni har med grym hand krossat min lycka", brusade hon upp igen, men lugnade sig åter och fortfor: "Ni kan icke älska honom så, som jag gjorde — —"

"Huru kunde han dock svika den, som höll honom så kär", utbrast Magda harmfullt.

"Så borde åtminstone inte ni, min fru, tala", svarade den sjuka bittert — hans namn förmådde hon icke uttala — "det var ju för er skull; han trodde väl, att ni hade mera att bjuda honom, därför är det er plikt att vara riktigt god mot honom, göra honom lycklig, vara öfverseende!"

"Är det då i något särskildt afseende han behöfver öfverseende?" afbröt Magda ifrigt, och omedvetet ljöd hennes stämma skarp.

Åter steg färgen på den sjukas kinder.

"Hvem behöfver icke öfverseende, särskildt bland männen, de fordra det af oss kvinnor."

"Om kvinnorna vore litet mindre öfverseende, blef det kanske icke så mycket att ha öfverseende med", svarade Magda hastigt; hon var som alltid snabb i sina slutsatser. Hon reste sig nu, gick fram till fröken Paulsen och räckte henne handen:

"Jag kan icke uthärda tanken på att någon hatar mig, vill ni icke försöka att förlåta. Jag kan ju icke gifva er honom tillbaka, låt oss sluta fred, fröken Paulsen, tänk icke med bitterhet på mig."

Hon log så vänligt och förtroendefullt och såg i detta ögonblick så barnslig och intagande ut, att den andra kände sig öfvervunnen. Huru skulle hon dock kunna hata den, som på ett så älskligt sätt bad henne om förlåtelse? Hon hade, sedan hon talat med Magda, känt sig mera böjd för försonlighet, hon tog därför den utsträckta handen och sade med ett svagt leende:

"Jag vill anstränga mig att tänka godt om er och jaga alla onda tankar på dörren; det är en lättnad att ha fått uttala dem, men så måste ni också hålla ut med honom i onda som i goda dagar."

"Jag vill anstränga mig, så mycket jag kan", svarade Magda med samma tonfall som fröken Paulsen; det föreföll nästan komiskt midt under detta allvarliga samtal, så att de ovillkorligen båda måste le.

Nu kände Magda, att hon vunnit seger, och med ett muntert leende och en vänlig nick lämnade hon sjukrummet, betydligt lättare om hjärtat, än då hon inträdde.

På hemvägen genomgick hon i tankarna samtalet. Hon harmades öfver att han svikit en sådan kärlek och dock — hon hade känt blygselns rodnad stiga på sina kinder, under det fröken Paulsen beskref sin lidelsefulla kärlek. Hon visste alltför väl, hvad denna menade med öfverseende. Hon kände alltså till felsteget, men detta kunde icke störa hennes kärlek. Fy, hvilken omoralisk kärlek, som icke harmas öfver synden.

Gaf hon blott tankarna rum, så kokade det och brände inom henne, men hon vågade icke följa dem, hon ville vara stilla, ville slå bort dem, det var ju hennes plikt.

Hon tryckte händerna mot sitt klappande hjärta, under det hon stödde sig mot ett träd. Hennes kinder voro bleka, händerna kalla och fuktiga.

Så stod hon en stund i synbarlig kamp med sig själf. Då hon återkom till säterstugan, var striden genomkämpad, och hon kunde skämta och vara munter med de nyförlofvade, som om intet hade händt. Om sitt besök hos fröken Paulsen nämnde hon heller intet.

Men oaktadt Magda kände sig lättad, sedan hon fått fröken Paulsens förlåtelse, kunde hon icke blifva kvitt sin sinnesoro. Såret var upprifvet, uppgörelsens stund var snart inne, förklaringen måste ske och sedan — ja, sedan?

Ett par dagar senare medförde posten ett bref, icke från hennes man, utan från en af hans vänner. Han hade under en manöver kastats af hästen och hade i fallet brutit ett ben samt blifvit länge liggande i en våt graf och där ådragit sig en lunginflammation. Den var visserligen icke för ögonblicket svårartad, men man kunde icke veta, huru den skulle utveckla sig. Under alla omständigheter behöfde han omsorgsfull vård, och det var därför önskvärdt, att hon ville komma till honom ju förr desto hellre. Själf kunde han icke bedja henne därom, emedan han var utan medvetande.

Hon visste nu, hvad hon borde göra, och betänkte sig icke. Hon gick med första båt och så vidare med järnväg inåt landet.

Vid denna underrättelse hade hon fått en ny inblick i sitt hjärta. Den smärta, hon kände vid underrättelsen om att han var sjuk och lidande, sade henne, att kärleken till honom var icke utslocknad.

Tänk, om hon icke skulle träffa honom vid lif, om han skulle kallas bort utan att hafva gifvit henne någon förklaring och hon nödgas gå där med sin gnagande ovisshet, icke ens våga sörja honom såsom den, som tillhörde henne.

Nej, det fick icke ske. Hon ropade till Gud om nåd och barmhärtighet för dem båda. Vid samtalet med fröken Paulsen hade hon kommit till visshet om att han verkligen hade haft ett föregående, som han dock för henne själf lyckats dölja. Hoppet, att det hela var hopspunnen lögn, var henne nu beröfvadt.

Tänk, om han också hade ett närvarande att dölja. O, det vore förfärligt. Hon skulle vilja skrika högt, gifva luft åt sin smärta.

Hon tryckte händerna hårdt mot bröstet för att kväfva det häftiga utbrottet. Hon hade plikter, nya plikter mot ett väsen, som ännu icke skådat dagens ljus.

Det var detta band, som mer än något annat höll henne fast, och hon visste, att hon innan årets slut skulle vara moder.

För detta lilla ofödda väsens skull måste hon vara stilla och behärska sig. Måhända — ack, hon ville hoppas i det längsta, kanske kunde där ändå finnas en förklaring, som kunde lända honom till godo.

Så satt hon och kämpade i ständigt växlande stämningar, men med en alltjämt återkommande suck, att hon dock måtte finna honom vid lif.

Aldrig hade en resa förekommit henne så lång, och likväl greps hon af en tryckande ångest och önskade, att den räckt ännu längre, då hon omsider åkte upp till den gård i närheten af exercisplatsen, där hennes man låg sjuk.

Hennes blick hade frågat, innan orden kommit öfver hennes läppar, och det var med stor lättnad hon hörde, att förbättring inträdt, endast ett dygn hade det sett betänkligt ut.

Forts.

HVILOHEMMET I KODAIKANAL, INDIEN.

Hörlidet år i augusti-numret af UNGDOMSVÄNNEN (sid 247—250) införde undertecknad en skrifvelse från vår missionär i Indien, pastor O. O. Eckhardt, om missionärernas sommarlif och om deras behof af hvila och vederkvickelse på någon plats, som vore ägnad till sådant. Denna artikel borde hvar och en läsa om igen, som nu har dessa rader framför sig, d. v. s. om man har det numret af UNGDOMSVÄNNEN till hands, så att man kan göra det. Efter missionär Eckardts bref tillades följande ord, som vi här återgifva, emedan vi så innerligt önskade att de bättre behjärtades än hvad hittills har skett:

"Till ofvanstående ville UNGDOMSVÄNNENS redaktion så innerligt gärna foga den önskan, att våra läsare ville så frikostigt som möjligt bidraga till att däruppe i Kodaikanal uppbygga ett *sommar- och rekreationshem för våra trötta missionärer.* Tänk, huru lätt det skulle vara för oss att skänka dem ett sådant hem, och hvilken glädje det skulle blifva för dem! Denna tanke bör ock utan alltför stort dröjsmål förverkligas, och därför vore det önskvärdt, att så många och så rika bidrag som möjligt snart började inflyta. Dylika bidrag kunna sändas till mig, som då skall vederbörligen redovisa för dem i UNGDOMSVÄNNEN samt sända dem direkt till våra missionärer i Indien för att af dem användas till inköp af tomter och nödvändiga byggnader för deras påtänkta hvilo- och rekreationshem under den korta ferietid de åtnjuta. Vördsamt S. G. Youngert, 903—44th st., Rock Island, Ill."

Då dessa rader nedskrefvos, skedde det i den, som vi trodde, grundade förhoppningen, att många snart skulle komma för att understödja en sådan sak, men hittills har högst litet blifvit gjordt, och det ser ut, som måste idéen att erhålla en rekreationsplats för våra under det svåra arbetet och det tryckande klimatet dignande missionärer uppgifvas såsom outförbar, ehuru jag ej kan fatta, hvarför den skulle vara så. Blott *trenne* bidrag hafva hittills inkommit, nämligen $10 från *Frank Carlson*, Brantford, Kans., $5 från *John Beckstrom*, Oakland, Nebr., och $1 från *Aron Erickson*, St. Paul, Minn. Detta utgör tillsammans $16, och för dessa medel tacka vi än en gång på det hjärtligaste. Då jag emellertid antog, att ingenting vidare torde kunna göras, tänkte jag att återsända dessa belopp till de ädla gifvarna för att af dem användas till annan missionsverksamhet enligt deras eget godtfinnande, men allthittills har jag uppskjutit därmed, i hopp om att saken skulle lefva upp igen. Det är också i denna önskan jag skrifver dessa rader. Flera af missionärerna hafva ock skrifvit till mig och tackat för mitt försök att komma dem till hjälp. De hafva med största glädje uttalat sitt hopp att äfven de skola få ett hvilorum för några veckors rekreation under den heta sommaren, såsom andra kyrkors och länders missionärer hafva. Skola de gäckas i detta hopp? Jag törs icke svara på denna fråga och ber att slippa det. Deras och min hjärtliga önskan är emellertid, att planen kunde utföras. O, hvilken glädje skulle det icke vara, om så kunde ske! Glädje och tacksamhet *där*, ty de blefve hulpna, och glädje *här*, ty "det är saligare att gifva än att taga." Och hvarför skulle vi icke vilja gifva till en sådan sak! Tusende gånger bruka vi väl våra medel till sådant som i förblifvande värde på intet sätt kan jämföras med detta ändamål; eller kan man icke tänka sig hvad det betyder, att en trött och utarbetad missionär får några dagars eller veckors vederkvickande hvila i en sund och hälsosam trakt, då han annars nästan hela tiden måste kämpa med nöden och ej minst med den nöd, som kommer af ett ohälsosamt klimat. Och hans familj sedan! Behöfva vi att tala något om hvad ett sådant hvilorum skulle betyda för den? Men huru skola vi få det? Andra samfund och kyrkor hafva redan dylika hem för sina missionärer däruppe i de härliga Kodaikanalbergen, men vi hafva ingenting för våra och icke få vi några heller, om vi ej göra något därför.

Nu trodde jag och många med mig, att vi skulle kunna göra denna insamling snart och utan att behöfva att betunga vår missionsbestyrelse därmed, men kanske hafva vi i det stycket tagit fel. I så fall så skicka medlen dit, *men bestäm då hvartill de skola vara.* Komma dylika, så skola vi ock dit inlämna de medel som redan insändts eller komma att insändas till oss för denna önskvärda sak. Icke betyder det mycket hvilken väg det går, blott att målet vinnes. De som äro intresserade kunna meddela sig med undertecknad, och deras bidrag skola mde nöje mottagas och kvitteras. I nästa nummer skola vi införa en del af de bref, som hafva kommit från missionärerna själfva, bref som uttrycka deras djupa tacksamhet och stora glädje öfver att de kunna våga hoppas erhålla en dylik hviloplats för de trötta och utarbetade. Kunna de verkligen hoppas det? Hvad vill du, som läser detta, göra för saken? Hvad kunna och vilja våra ungdomsföreningar göra?

Tillgifnast, å våra ofta trötta, arbetande och betungade missionärers och deras familjers vägnar,

Eder

S. G. YOUNGERT.

LITTERATUR.

Från Augustana Book Concern.

Vägen till frälsning, enligt den lutherska kyrkans uppfattning af Guds ords lära, af prof. G. H. Gerberding, teol. dr. Öfversatt från engelskan af K. G. Wm. Dahl, pastor i Augustana-synoden. Pris kartonerad 75 cents, klotband $1.

Innehållet af denna bok har länge varit kändt för dem, som följt med i vår engelska samfundslitteratur. Mer än tjugu år sedan förekommo några af dessa kapitel i Generalkonciliets samfundstidning, och kort därefter sammanfattades de jämte åtskilliga nya i en bok, som första gången utkom 1887 under titel *The Way of Salvation in the Lutheran Church.* Detta var året efter det då undertecknad kom till Amerika, och jag minnes ganska väl, huru de studerande då gladdes öfver att hafva denna "frälsningsväg" framställd på engelska språket och af en pålitlig lutheran. Det var också en af de första böcker jag läste här i landet. Väl minnes jag ock, huru vi tyckte det var betydelsefullt att äga ett "renlärigt lutherskt arbete om frälsningssanningarna" på det engelska språket, hvilket på den tiden ej kunde uppvisa många sådana, om det ens kan så än. Det börjar ju dock nu att vara annorlunda. Så snart arbetet utkommit i bokform, spreds det ganska fort och har således hunnit blifva väl bekant under sin 22-åriga existens. Nu är den också utgifven på svenska, tack vare vårt seminariums seniorklass för 1907 och i all synnerhet pastor Dahl, som var medlem af den klassen. Dessa studerande hade nämligen genom att närmare studera boken lärt sig att högt uppskatta den, och då en önskan framträdde att få den öfversatt till svenska, åtog sig herr Dahl detta arbete, hvilket han också utfört på särdeles förtjänstfullt sätt. Det är nämligen så, att teologiska skrifter på engelska samt med en mera bestämd systematik och terminologi icke äro så synnerligen lätta att kläda i svensk dräkt, och detta så mycket mer som den lutherska kyrkans idéer och termer ej äro ursprungliga i det engelska språket. Dessa svårigheter ha dock öfvervunnits på ett mycket tillfredsställande vis, och pastor Dahl förtjänar vårt odelade erkännande och tacksamhet därför.

Att boken till sitt innehåll är sund och innehållsrik, det kan man vara öfvertygad om, men icke blott det, utan äfven att hon är lättläst och intressant, hvilket ofta nog knappast kan sägas om teologiska arbeten och i synnerhet om öfversättningar af sådana. "Vägen till frälsning" bör därför blifva välkommen hos alla lutherskt intresserade, men framför allt hos den delen af vår undgom, som helst läser engelska arbeten. Köpen nu denna bok och läsen den noga. Den skall hjälpa eder i ej ringa grad och tjäna till eder uppbyggelse i tron. De ämnen, som i arbetet afhandlas, äro bland andra: synden, pånyttfödelsen, nådemedlen, uppfostran, söndagsskolan, katekesundervisningen, konfirmationen, moderna väckelser m. m. Särdeles fullständigt är läran om dopet, nattvarden och rättfärdiggörelsen framställd.

Minnen af pastor Johannes Wikstrand, hans lif, verksamhet, död och begrafning, samt några predikningar, tal och predikotexter med ämnen, utgifna af hans efterlämnade maka. Pris 75 cents.

Detta är en vacker bok på 164 sidor, väl tryckt och med mycket snyggt band, allt utfördt hos Augustana Book Concern. Boken prydes med ett porträtt af pastor Wikstrand och skall helt visst blifva ett kärt minne hos den aflidne herdens många vänner både här i Amerika och i det gamla fäderneslandet. Arbetet är mycket tilltalande och ger en ganska fullständig bild af pastor Wikstrand. Ingen bättre anmälan kunna vi gifva än instämmandet i utgifvarinnans, fru Ellen Wikstrands, egna ord: "Jag hoppas, att våra många vänner skola i denna lefnadsteckning se honom lefvande framställd för dem, och att hans lefnad skall blifva en maning till de unga lärarna att i nitälskan och kristligt allvar söka att först och främst vara sin Gud till behag."

Till Jerusalem. Reseminnen från Palestina af Edward Nelander. Pris $1.50 i klotband.

Detta är en mycket treflig resebeskrifning och på ett så tilltalande språk, att man visst icke blir trött af att läsa den. Berättelsen om den svenska kolonien i Jerusalem skall utan tvifvel roa många, icke mindre än det som talas om Guds gamla egendomsfolk. Än en gång upprepa vi, att detta är "en mycket treflig bok" och hoppas den skall få bringa många läsare med sig på "jorsalafärd".

Musik. "Fader vår. Tillägnadt minnet af min fader, framlidne dr O. Olsson. Hannes S. Olsson. Pris 20 cents." Detta musikstycke är en vacker och innerlig framställning af en själs bön inför vår Fader, som är i himmelen. Musikälskare och i all synnerhet sådana, som föredraga det djupa och innerliga, skola i denna komposition finna mycken glädje, ty det är ej blott från det religiösa motivets synpunkt, utan äfven från rent musikalisk, som den äger högt värde. Den kan erhållas hos författaren, Hannes S. Olsson, 922 E. Foster ave., Chicago, Ill.

Frågor öfver Augustana-synodens af år 1901 reviderade och antagna katekes till tjänst för konfirmationsklassen och söndagsskolan, af pastor S. H Newman, Burnside, Iowa. Pris 10 cents.

Detta är en i frågform framställd analys af vår synods katekes och såsom sådan af praktiskt värde. Frågornas antal uppgår till omkring 1,200, och ganska få af dem kunna besvaras med blott "ja" eller "nej", utan tvingas den tillfrågade att närmare utfylla svaret. Några ämnen, som i katekesen erhållit en ganska kortfattad framställning, äro här mera fullständigt "utfrågade", hvaremot en del andra mindre fulständigt. Brukas den rätt, så kan denna bok blifva till stor tjänst för den som icke blott vill i minnet lära, utan också mera självständigt uppfatta katekesens innehåll.

Boken rekvireras hos författaren.

Från The Concordia Publishing House, St. Louis, Mo., har ingått:

Die Ungenaue Beweisführung, Bourke Cockrans in seiner Besprechung des Lutherischen Protestbriefes an Präsident Roosevelt. Von Prof. W. H. T. Dau. Preis 10 Cts portofrei.

Samt från samma bokhandel:

Rom und die Präsidentschaft. Präsident Roosevelts Brief. Die lutherische Antwort. Verschiedene Zustimmungen. Preis 10 ex. 25 Cts.

S. G. Youngert.

FRÅN BARNDOMENS HÄRD.

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., JUNI 1909. N:R 6

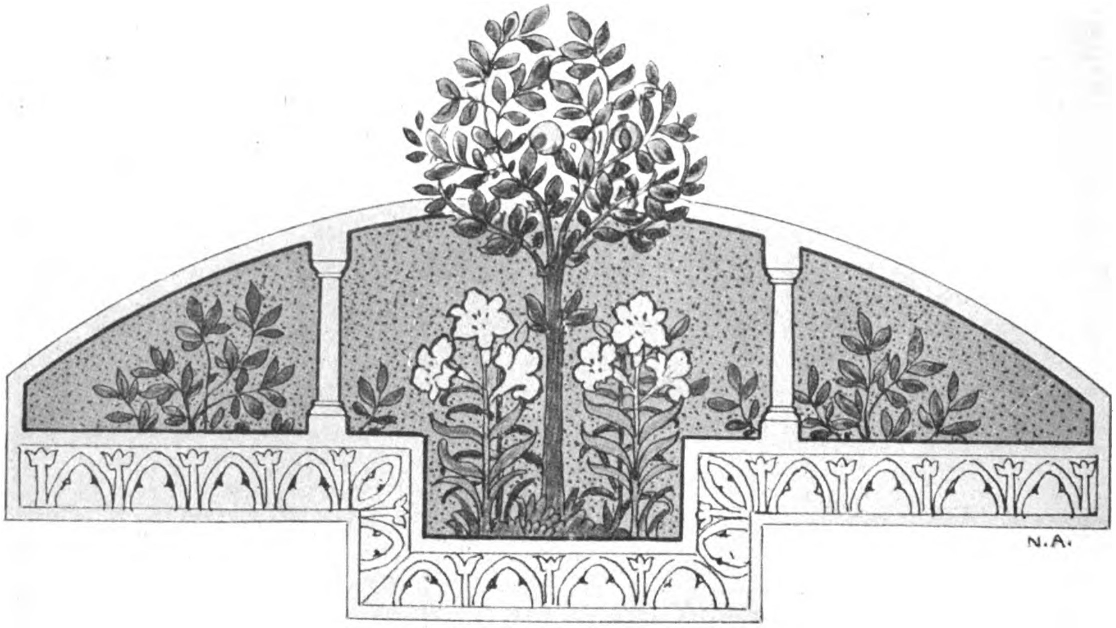
En blomma från barndomens härd.

Ack, gif mig en blomma till minne blott
Ifrån ungdomens lyckliga dar;
Ett minne från lekar, från tid som gått,
Då en telning jag själf ännu var,

Att när jag blir gammal, jag minnas kan,
Hur jag sprang på den grönskande slätt;
Hur oftast i lekar jag seger vann,
Att jag fordom var smidig och lätt.

Ty stapplar jag tung uti ålderns höst,
Skall ett minne från ungdomens tid
Upplifva mitt mod och mig skänka tröst
Och åt sinnet ge barndomens frid.

Otto Lundell.

Vi hafva funnit Messias.

Af pastor Fr. Zeuthen i Köpenhamn.

Läs den sköna berättelsen i Joh. 1: 35—51 om huru fem lärjungar funno Jesus. De öppnade sina hjärtan för honom, och de funno i honom allt hvad de längtade efter. De gingo bort, hänförda af den stora tilldragelsen och vittnade om denna för släkt och vänner: Vi hafva funnit Messias, vi hafva funnit Jesus som vår Frälsare.

Unge vän, du som läser detta, har du funnit Jesus som din Frälsare? Har du haft ett sådant möte med honom, som du aldrig kan glömma? Kom du med hela din ungdomslängtan, ditt begär efter att vara god, att vara ren, att segra öfver dina frestelser, att få ditt samvete renadt från alla dina synder, kom du och fann allt detta hos Jesus, din Frälsare? Var du förut ute i världen och hade ditt hjärta fånget i de ting som äro i världen, eller var du en varelse, som kände dig tyngd af synder — *kanske någon enskild synd* — eller var du en af dem, som beständigt lyssnade till Ordet och sökte att göra därefter, men som ändå gick där utan att finna frid? Men huru det än må hafva varit, fann du Jesus, och har du fattat det som det största i ditt lif, att han har upptagit dig, och du är en af hans, att han, Guds Lamm, påtog sig alla dina synder, och du är ren genom hans blod, att han har segrat och kan gifva seger i alla förhållanden, att han är din vän och Frälsare, att med honom måste du lefva, och att han vill och skall hålla dig fast i lif och död? Ja, då kan du förstå den glädje, som dessa lärjungar fattades af, när de hade fått tala ut med Jesus.

Och det är detta som en människa bör få erfara i sina unga år. Då är det långt lättare än senare, och det gör lifvet lyckligt. Det är det normala, att det sker i den tidiga ungdomen.

Men har du funnit Jesus i ditt lif, ja, så lef honom också, annars hjälper det gamla mötet intet; ty det är lifvet det kommer an på. Filippus följde Jesus från den dagen. Nathanael fick sedermera upplefva många bönhörelser i sitt lif (Joh. 1: 51) och Petrus blef klippmannen (Joh. 1: 42). Men detta allt skedde i samlifvet med Jesus.

Kom därför hvarje dag till Jesus och tag honom med i alla dina förhållanden. Lyd honom! Bekänn honom! Bed till honom och läs hans ord! Sök ofta nattvardsbordet! Var tillsammans med troende människor!

Men framför allt, lita på din Frälsare och bygg på hans nåd! Det är icke dina goda gärningar och det är icke dina synder, som du dömes efter, utan allenast ditt förhållande till Jesus och hans frälsarenåd. Förblif därför i samlif med honom, gör ständigt nya erfarenheter i honom, och var en klippa såsom Petrus i din tro på Jesus.

EN JUNI-SÖNDAG.

Af Gunnar Wennerberg.

Ljusa skyar segla under högblå himmel,
ljumma sommarvindar krusa vikens vatten;

ängens blommor dofta, skogens orgel brusar,
högtidsklädd och stilla hvilar hela nejden.

Herrens dag är kommen, och på starka vingar
bär han ned till jorden salighet af höjden.

Härlig är naturen, lyst af solens strålar,
härligare anden, lyst af Gud.

Huru Jesus fordrar vår tjänst.

Ur "Du och din själ" af O. Funcke.

Bland sanna kristna är lösenordet detta: "Tjäna Jesus!" Det ljuder nästan som en basunstöt från höjden, då vi höra *Kingsley* sjunga:

"Samlens, Guds stridsmän, omkring eder fana,
frihet, barmhärtighet, trofast mod!
Världen är gammal och bunden i vana,
gjuten i henne ert unga blod!
Vishet och kärlek, låt eder finnas
främst uti leden, och seger skall vinnas."

Icke sant, detta är väldiga och gripande ord? Men alla de härliga dygder, som Kingsley kallar upp till strid, de äro sådana, som uppväxa af sig själfva i hvarje människosjäl, som enfaldigt gifver sig i *Jesu tjänst.* Icke som skulle en Jesu lärjunge lägga an på att *framvisa* några särskilda slags dygder. O nej, en kristen har jämt och ständigt endast tanken riktad därpå, hur han skall bli mer och mer genomträngd och besjälad af sin Mästares ande. Hvarje morgon, innan vi begifva oss ut i lifvets oroliga äflan, måste vi i kärleksträngtan och bön djupt hämta andan hos honom; — vi måste i känslan af vår egen vanmakt anropa honom, att han drager oss allt närmare till och in uti sig. Kort sagdt, vi måste vandra med Jesus och i hans sinne, tro som han, älska som han, fördraga och lida som han. Där detta, om än i stor svaghet, sker, där *vittnar* man om Jesus, vare sig man därvid talar många eller alls inga ord, och vare sig man är hög eller låg i världen. Man är då bland sin omgifning ett Jesu Kristi vittne, äfven om man själf icke tänker därpå. Man är då äfven en människa, som inger förtroende hos andra, en, hos hvilken andra söka och finna sannfärdighet, barmhärtighet, trofasthet, rättvisa, medlidande, förstånd och vislighet. Den som känner något till människolifvet, han märker allt som oftast, huru äfven de, som äro helt världsligt sinnade, i tider af betryck och rådlöshet taga sin tillflykt till "pietisterna", de "stilla i landet", således till dem, som de förut måhända föraktat och utskrattat.

De bästa och verksammaste bland Jesu vittnen skola till dagarnas ända vara de, hos hvilka hans *herdegestalt* framträder tydligast. Hufvudsaken vid all andlig verksamhet är, att din omgifning får den uppfattningen, att Jesus för dig står framför allting annat, alltså i främsta rummet framför *dig själf.* Äfven i ditt hemlif är detta hufvudsaken. Är du en kristen, så låter du utan tvifvel efter apostelns maning "Kristi ord bo rikligt" i ditt hjärta och i ditt hus; säkerligen begagnar du, såsom Kristi lärjunge, hvarje tillfälle att till hvar och en enskild i din omgifning ställa några ord till väckelse eller förmaning, om du fått gåfvan härtill; sedan sörjer du nog ock för att ditt husfolk hvarken saknar nyttig läsning eller andra slags förädlande vederkvickelser; — men vill du föra dem till Jesus, så är grundvillkoret det, att de *ständigt äro öfvertygade om att din kristendom, trots all din skröplighet, likväl är verklig och uppriktig.*

Guds själfuppenbarelse.

För Ungdomsvännen af B. N. W=d.

En dåre säger uti sitt sinne:
Förvisso finnes det ingen Gud;
men vi som hafva hans ord i minne
och söka lyda hans helga bud,
vi honom dyrka
och Fader kalla,
hvars makt och styrka
har gjort oss alla,
som skapat himmel och haf och jord
och bär det allt med sitt allmaktsord.

Hur kan du, dåre, vår Gud förneka,
den Gud som en gång dig lifvet gaf;
hvars blotta tanke kan åter vräka
dig ned igen i den tysta graf?
Den Gud som gifvit
dig själ och sinne,
som själf har skrifvit
sin bild därinne,
den vill du neka, du dåre? Märk!
Du är ju själf bland hans händers verk.

Så härligt solen från fästet strålar
och skiner ned öfver ond och god,
och bleka månen med silfver målar
båd' slott och koja och sjö och flod,
och stjärnor många
så sakta skrida
i banor långa
på fästet vida,
de prisa Herren från år till år
på tungomål, som en hvar förstår.

Hvem skapat dessa millioner världar?
Hvem slungat ut dem i rymden blå?
Hvem är som hägnar, hvem är som gärdar
om alla dessa, där fram de gå?
De ofta mötas
där fram de vandra,
men aldrig stötas
emot hvarandra.
Hvem stakat ut deras banor så
i vida rymden, i fjärran blå?

Hur mäktigt allt i naturen talar
om denne Skapare, mild och god.
Hans lof besjunges af berg och dalar,
af eld och töcken, af ebb och flod.
Hvart ögat spanar,
hvart tanken hinner,
jag honom anar,
jag honom finner;
i gräsets grönska, i blommans prakt
jag skådar endast hans nåd och makt.

Han kläder lilja och ros i dalen
hvarenda sommar i sådan dräkt,
att aldrig hofmän i konungssalen
en sådan burit, en sådan ägt.
Och rosens knoppar
och blommans kalkar
med daggens droppar
han ljufligt svalkar
och gifver gröda och gifver bröd
med friska skurar i öfverflöd.

En huldrik Fader han är och blifver
för allt hvad lif och hvad anda har.
Han mat och näring åt alla gifver;
om allt han vårdar sig som en far;
han föder örnen,
i molnen gungar,
han mättar björnen
och dennes ungar,
och minsta mask uti jorden gömd
blir ej förgäten, blir ej förglömd.

Han tillser allt som här rörs och krälar,
ja, allt som lefver på denna jord;
han mättar kungar, han mättar trälar,
för alla dukas hans rika bord;
de folkslag, trygga,
i norr, han föder
och de som bygga
och bo i söder,
för västern låter han upp sin hand
och gifver rikligt åt österland.

Han föder fattiga, föder rika
med både jordiskt och andligt godt;
han gifver icke åt alla lika
men hvar och en sin beskärda lott
af spis och föda,
af ro och lycka,
af kval och möda
som sinnet trycka.
Han ser hvad hvar och en främjar mest
och gifver det som han finner bäst.

Och när mot honom vi brutit hade
och sölat ned oss i synd och last,
han all vår tuktan på Sonen lade,
hans fadershjärta af ömkan brast,
han såg oss arma
i vårt elände,
att sig förbarma
han Sonen sände,
och denne, eldad af kärleks glöd,
ljöt för oss korsträdets bittra död.

Må världens dårar och världens visa
i sin förnekelse fara fort;
min Gud, min Frälsare, vill jag prisa
för allt det goda han mot mig gjort.
Hans lof vi böra
af hjärtat sjunga,
han gaf oss öra,
han gaf oss tunga,
och må hans kunskap allt mer bli spord
i vida kretsar kring denna jord.

Må sunnanvinden hans kunskap föra
till eskimåer i högan nord,
som ännu aldrig hans ord fått höra,
ej blifvit bjudna till nådens bord.
Må nordan föra
hans lof mot söder
och kunnigt göra
för svarta bröder,
att han, som hudfärgen skiftat har,
är allas Frälsare, allas Far.

Och må en hvar som hans nåd fått smaka,
som blifvit förd utur syndens natt,
se uppåt, framåt och ej tillbaka,
se'n handen han har till plogen satt;
Här gäller strida
för Herrens ära,
här gäller sprida
hans ord, hans lära
och troget bruka det pund man fått,
att lindra nöden, att göra godt.

Se, lönen vinkar, den är ej fjärran,
den kommer närmare mer och mer.
Snart randas dagen, snart kommer Herren,
som makten hafver och lönen ger;
en afton bara
af kval och strider,
så få vi fara
dit hän omsider,
där inga sorger och ingen strid
skall vara mera till evig tid.

Sagan om musiken.

För Ungdomsvännen af H. S.

Paradisets port var stängd för alltid. En ängel med ett bart huggande svärd vaktade dag och natt vid dess port. Adam och Eva befunno sig nu utanför densamma, i den ödsliga världen. Deras tårar föllo bittra. Aldrig slog en blomma mer rot där dessa tårar föllo ned. Asiens strålande stjärnhimmel hvälfde sig som en oändlig, blomrik matta öfver deras hufvud, men de hade ej öga mer för dess skönhet. Daggen föll sval och kylde deras heta pannor och tårdränkta kinder, men smärtan i deras inre brände lika förtärande. Aldrig mer återse Eden! Aldrig se Guds ansikte, som strålat emot dem af kärlek, eller höra hans röst. Vid denna tanke var det som om bly hängt vid deras fötter, och de sjönko ned på den fuktiga marken i högljudd klagan. På afstånd skymtade dödens mörka gestalt, som skugglikt följde dem. I detta ögonblick var det som om vansinnets natt varit dem nära. Men se! — då glimmade löftets stjärna i fjärran, och de grepo om löftesorden så, som den drunknande griper efter ett fäste. "Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud." Sanningens mun hade sagt dessa ord, och deras tårar föllo nu stillare i natten.

Den ängel, som stod på vakt vid lustgårdens port, afbröt en gren af det underbara träd, som stod honom närmast — det var en helt liten gren blott — och han räckte den till Adam med ett obeskrifligt uttryck af sorg och kärlek, blandad med förebråelse, i sitt sköna anlete. "Tag den med som ett minne af Eden!" så föllo hans ord. Och Adam förde nu — i ett utbrott af outsäglig saknad — denna gren till sina läppar. Och hör! — nu välla underbara toner fram i natten. Allt, allt, som rört sig af sorg och längtan, af grämelse och ånger i deras hjärtan, tog gestalt på nytt och lefde i dessa toner. Paradisets underbara härlighet skymtade äfven i fjärran. Löftesorden lyste som stjärnor, och ett hopp, först svagt som dagens första ljusning, sedan allt starkare och starkare, strömmade ut i natten. Eva kunde åter le, när hon hörde dessa toner. Nattens underbara majestät och härlighet låg åter öppen för deras blickar. Lifvet, som tyckts dem värdelöst som en handfull sand, hade åter blifvit en dyrbar gåfva. Dessa toner söfde all deras smärta till ro, och de kunde stilla insomna, med en bön till den Evige på sina läppar. **Musiken var född i världen.** Synden och döden — de båda skräckgestalterna — hade fått en följeslagare, som var ljus och vän som morgonstrålen, friskare än källsprånget, ljufvare än ängarnas blommor. Allt det dunkla i natten, stormens vildhet, själens klagan bodde nu i strängaleken — och Edens slutna portar öppnades på nytt! Härliga strängalek! Du gafs dem till tröst på vandringen, och din makt har sedan gripit tusenden! När dagen — den första dagen — grydde för människosläktets första par, då vaknade synden och sorgen med, men strängaleken följde dem äfven — den härliga, som var en gåfva af paradisets ängel!

GRAFSMYCKNING.

Af E. W. Olson.

Sitt tapto aftontrumman slog,
och krigarn hvila fann.
Han fått af stridens mödor nog,
där blodet stridast rann.
På ryktets gamla sagogrund
han slagit läger re'n,
och äran går sin tysta rund
som vakt om hjältens ben.

Om fiendernas antåg mer
ej bringas nattligt bud,
som krigarn bäst i drömmen ler
mot hembygd och mot brud.
Ej ängslan mer hans sinne stör
i nattens feberblund,
ej mer trumpetens skrän han hör
i arla morgonstund.

Rost fräter brustna klingors tal,
stridsluren mist sitt ljud,
och fanan, frätt af tidens mal,
är krigarns svepningsskrud.
Från splittrad panna tårars flod
blodlefrarna har tvått
och ändtligt kämpaskaran god
till fredlig hvila gått.

PÅ DEKORATIONSDAGENS MORGON.
Akvarell af E. A. Forsberg.

Nu hästars tramp och klingors brak,
trumpeters skära tjut,
kanoners dån bland skansars vrak,
allt stridens larm är slut.
Ej krigets dån, ej segerns röst
skall elda mer till strid
de runomärkta hjältebröst,
där döden lyst sin frid.

I marmor fredens genius står
på blodbegjuten grund,
i vågor gyllne skörden går
emellan dal och lund;
där spirar på den gamla ren
så mången blomsterknopp,
och trasten stämmer från sin gren
sin sälla fridssång opp.

Så hvila under tufvors skygd
långt ifrån blodadt fält,
du tappra trupp, som kring vår bygd
till skyddsvärn upp dig ställt.
Med välbehag ses solen le
på vigda kullar ned
och tolka sin välsignelse
i blomstrens runoked.

Frid öfver er, I multnande,
i grafvens lugna famn!
På segerns triumfstod sig te
i guldskrift edra namn.
Ej glömmas skall er hjältebragd,
så länge minnet står
vid grafven än och halft försagd
på kullen blommor sår.

Kristlig utmärkelse.

För Ungdomsvännen af J. A. Krantz.

I den heliga passionshistorien framträda många drag och handlingar, som icke blott äro rörande, utan därtill lärorika och betydelsefulla och skola därför aldrig förblekna. Huru skön strålar icke Marias i Betanien hängifna handling; Johannes kvardröjande hos den öfvergifne och misshandlade Mästaren; Nicodemus' och Josefs af Arimatea ädelmodiga handling m. fl. Skönast framstår måhända Simons från Cyrene tjänst, i det att han hjälpte Jesus bära korset, då han höll på att digna under dess tygnd, och härigenom fick han en utmärkelse, som rent af borde vara afundsvärd.

Hvem denne Simon var eller hans ställning och förhållande till Kristus förut, därom hafva vi ingen närmare kännedom. Vi veta blott att han var från Cyrene i norra Afrika, samt att han tillika med så många andra från den trakten (såsom kan synas af Apg. 2: 10) infunnit sig i Jerusalem för att fira påsken. Han hade nu varit på besök i någon af de närgränsande byarna eller möjligen företagit en morgonpromenad för att dels undkomma bullret och sorlet i staden och dels i stillhet kunna få hängifva sig åt sådana betraktelser, som fyllde hans själ. Helt säkert var han en sådan själ, som hemligt, kanhända omedvetet, längtade efter mer än den judiska religionen kunnat gifva honom, och därför ledde Gud honom till insikt i korsets hemlighet på ett förunderligt sätt och förärade honom en utmärkelse, som kommit ingen annan dödlig till del. När han nu återvänder till staden, möter han korsfästelsetåget och det just i den rätta stunden för att kunna vara till verklig tjänst och själf få draga den allra största evighetsnytta af denna tjänst. Den intill döden ängsliga och marterade Frälsaren är öfverväldigad af sitt djupa lidande och det tunga korset och har dignat ner under dessa bördor. Det blef nog en folkskockning omkring den stupade. Och o, hvilken syn! Här ligger Guds enfödde och älskade Son, änglars och saligas beundran och tillbedjan, blodig, bespottad och döende af kval. Det hjälper icke hur man släpar på honom, slår, spjärnar, begabbar, svär och hädar — han orkar icke ett steg längre. Hans vänner kunna och få intet göra för honom, och fienderna vilja icke. Här kan och får han icke dö, ty då hade hvarken skriften blifvit fullbordad, ej heller hade korset fått sin nu välsignelsebringande plats, och vi hade gått miste om de saliga och evigt trösterika ord, som därifrån talades, och icke heller hade vi fått en inblick i den himmel, som nu däröfver öppnar sig. Simon banar sig väg fram genom folkmassan och drifves liksom af en osynlig makt, han måste se hvad som tilldrager sig. Där får han se det vederstyggliga korset, och under detsamma ligger han, som var "den mest föraktade och vanvördade", och öfver honom och detta kors äro hopade alla synder och styggelser, som en fallen mänsklighet kunde framdraga. Hvilken vanära var det icke att bekänna sig till detta kors! Simon är en främling, men hans beteende lägger i dagen en djup sympati för den neddignade och en protest mot hans behandling. Detta fördrog man lika litet som att Petrus lade i dagen sympatien, som vittnade om att han var en Jesu lärjunge. Båda måste de antingen upphöra därmed eller också med honom dela korsets smälek. Man drar därför fram Simon, och så öfverföra de från Jesu blodiga skuldra det tunga korset och lägga det på honom. Att börja med var det honom vederstyggligt, ty han fick ju också dela Jesu smälek. Men, o Simon, du har fått utföra den största tjänst och fått den allra högsta ära, som kunnat vederfaras någon i himmelen eller på jorden. Du har fått göra det, som änglar trånade efter att få göra, du har fått bereda Marterkonungen den sista och enda tjänst och vederkvickelse han fick under sin offerdöd. Du har också med ditt exempel fått mana millioner att, som du, tyst och tåligt bära korset i sin Mästares efterföljd.

Det står nu intet om huruvida Jesus och Simon hade något samtal under vandringen, åtminstone hafva vi icke fått veta det. Men är det antagligt, att den alltid vänlige och tacksamme Frälsaren icke skulle hafva haft ett ord att säga honom? Han talade ju med "Jerusalems döttrar"

under vägen och med sin moder och Johannes, då han hängde på korset, samt till röfvaren vid hans sida. Men hvad sade han då? Det få vi veta först när vi träffa honom i himmelen. Guds Ande har icke låtit oss få veta hvad han sade till de första sökande lärjungarna, som stannade hos honom en hel eftermiddag, ej heller hvad han sade till Sakkeus i hans hem. Men på något sätt måste han hafva talat med Simon och uttryckt sin tacksamhet och öppnat hans ögon, liksom röfvarens på korset, till att inse, hvad psalmsångaren uttrycker så skönt:

"Dyra kors, de trognas ära,
djupet af Guds hemlighet!
Vid din fot skall hjärtat lära
sanning, kärlek, ödmjukhet.
Världslig vishets tomma prakt,
tviflets skugga, otrons makt
för den kärleksblick försvinner,
som i Jesu öga brinner."

Ja, nog förstod han hvem det var han hjälpt att bära korset, och efteråt klarnade det för honom hvad betydelse det hade och den utmärkelse, som därmed var förknippad, och detta blef både hans och hans barns berömmelse, ja, en familjemedalj.

Huru litet anade icke han hvilken nytta och välsignelse han blef till, då han tog korset på sig och icke ryggade tillbaka för smäleken. I att upptaga och bära det ligger en icke anad välsignelse. Det är visserligen intet för kött och blod lockande, utan tvärtom. Huru motbjudande synes det icke för de unga och huru störande för deras jordiska lycka och framtid! Dock är detta endast en synvilla och ett bedårande af satan. Hvilket lif kan vara lyckligare och hvilkens lott skönare än en ung kristens, som tidigt fattar beslutet:

"Den blodmärkta dräkten med smädnamn jag tar,
om ingen i släkten det namnet dock har,
och följer med glädje, I kämpar, med er,
som tågen till ära vid Jesu banér."

Hvilket lif kan vara lyckligare än Johannes' och Timoteus' och jungfru Marias och dylikas? Om dem veta vi, att de gåfvo sina hjärtan tidigt åt Herren Jesus.

Käre unge vän, du vet icke hvad betydelse det har för dig och för världen, då du antar korsets inbjudning. "Det är saligt att man drar oket i ungdomen", säger en vis man, som pröfvat allting i lifvet och därigenom kommit till en sådan slutsats.

Men se hvilken betydelse denna Simons handling hade äfven för hans hem och hans familj. Själf blef han säkert mycket omtalad i den första kristna församlingen såväl som äfven hans maka och hans barn. Tvenne af sönerna hade blifvit så införlifvade med Kristus, korset och församlingen, att de hade till och med en vidsträcktare bekantskap än deras fader, ty han nämnes af evangelisterna såsom "Alexanders och Rufi fader". Och om vi antaga det vara samme Rufus, aposteln Paulus hälsar till i Rom. 16: 13, där han benämnes "den i Herren utkorade", så har också Simons maka fått ett särskildt omnämnande och vi få lära känna henne såsom en "älsklig, i församlingen verksam och omtänksam kvinna", ty Paulus kaller henne för "Rufus' och min moder". Således en hel familj, som följde sin gudfruktige och korsbärande fader i spåren, lefde i, arbetade och uppoffrade för det rike, som Kristus upprättade och genom sin offerdöd lade en osviklig grund till. Huru skönt, när en familj får en sådan utmärkelse i en församling och som i så helig och oegennyttig kärlek bär Jesu kors. Hvilken heder för barnen, när de kunna peka tillbaka på sina föräldrar såsom sådana korsdragare, fäder och mödrar i Kristus, och hvilken glädje för föräldrarna, då de få se sina barn följa i deras fotspår och icke draga sig undan korset och dess smälek, ty det är de kristnas ära och deras rätta segertecken, och ingen högre utmärkelse i tiden eller evigheten kunna vi få än detta tecken, ty det utmärker deras himmelska adelskap. Vid deras namn i församlingens kyrkobok behöfde man icke se anmärkningen "dropped", som så ofta blir fallet med söner och döttrar till fromma föräldrar i våra församlingar, eller också synas de så korsskygga och önska helst att draga sig undan. Nej, låtom oss sträfva efter att få behålla vår kristna utmärkelse och bemöda oss om att hålla den i ära, ty den är för hög och skön att förakta och bortkasta.

Lilla Anna.

För Ungdomsvännen af H. S.

Lilla Anna är så ljus som dagen,
lilla Anna är ett vinterny.
Hon är vårens första blomst i hagen,
hon är sommarhimlens lätta sky.
Hela dagen full af yra spratt
än hon leker "gömsle", än "ta fatt",
tvättar, stryker dockans kjol och linne,
är, som solen, både ute, inne.

Lilla Anna hon är pappas flicka,
hela famnen får hon, kyssar med,
och i fönstret plär hon stå och nicka,
när han kommer från sin arbetsled.
Många vackra sagor pappa kan.
Han är kung i sta'n och ingen ann'!
Nu han kommer! Se, han vinkar redan,
som ett yrfly ta'r hon trappan sedan.

Lilla Anna hon är mammas pärla,
Hon är mammas ljufva ögonfröjd!
Jämt hon kvittrar som en liten ärla,
hjälper mamma, så hon blir så nöjd,
tappar väl ett fat, en skål ibland,
stöter kind och skråmar liten hand —
Aj, aj, aj! men det har ingen fara;
Anna gråter inte, skrattar bara.

Solen sjunker, det är afton redan,
lilla Anna slumrar in i dröm,
leker väl med änglasystrar sedan.
Fjärran tonar tidens mörka ström,
fars och moders böner hålla vakt,
och den slumrar ännu, syndens makt.
Lilla Anna, ljufva änglars like,
endast barnasjälar nå Guds rike!

Efter en lång arbetsnatt.

Den fattiges lott här i världen är att arbeta och träla så länge lifvet varar. Så har det alltid varit, och så lär det väl ock förblifva, ty "de fattiga hafven I alltid när eder". Men Gud kan ju göra arbetet till en välsignelse, större än allt annat godt, som gifves, om han nämligen får lära den arbetande tålamod och hoppfullhet. Det är *tålamodet*, säger Tertullianus, som stärker tron, råder öfver friden, understödjer kärleken, leder ödmjukheten och bevarar anden. Synnerligen är detta ofta fallet med de ensamma och öfvergifna, såsom med änkan och den värnlösa. Den älskande modern i vår illustration har arbetat mycket, det kan man se på hennes trötta ansikte. Hela natten har hon måst arbeta, arbeta för att vinna uppehälle för sig och sitt barn, som ännu hvilar stilla i sin säng, utan att veta, hvilka uppoffringar moderskärleken ofta får underkasta sig. Tids nog får väl ock den lilla inträda i det verksamma lifvet och lära sig, hvilka fordringar detta ställer på människan. Under tiden får den fattiga modern arbeta och sträfva utan att unna sig någon hvila utöfver hvad som är alldeles nödvändigt för att kunna arbeta. Skall barnet månne minnas detta och vara tacksamt därför? Vi hoppas det. I många fall lägges ju också annars det bekymret på modershjärtat, att de unga, som vuxit upp och nu kunna reda sig själfva, glömma den kärleksfulla omvårdnad som gafs i det enkla hemmet. Måtte, om möjligt, alla våra arbetande och betungade mödrar slippa att erfara den sorgen, utan i stället få glädje af sina barn, och måtte slutligen, då arbetsdagen är öfver, en evig hvila och ro gifvas åt den trötta, den hvila, som Herren vår Gud har i beredskap åt hvar och en som han får vara när i arbetet och bekymren på jorden.

LILJAN.

Så skär som silfret
i molnets brädd
hon stod, min lilja,
i renhet klädd.
Hon stod vid vägen
i lifvets vår,
då hjärtat ännu
ej blödt af sår.

Men själf jag bröt den
så tidigt re'n.
Den hunnit vissna
för längesen.
Och när den vissnat —
hur det var fatt —,
jag hade tappat
mitt hjärtas skatt.

Då sköt ur jorden
invid min fot
en annan blomma
mig blygt emot,
så blå som himlen
i middagsglans,
med doft så ljuflig,
som väl där fanns.

Men ängsviolen,
ej bryter jag,
jag vårdar henne
båd' natt och dag.
Ja, liljan vissnat,
min hjärtevän,
Men ängsviolen
den blommar än.

När jag begråter
min liljas död,
violen tröstar
mig i min nöd.
Ty fager lilja
var oskulden,
och nattviolen:
förlåtelsen.

Min söndagsskolflicka.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuch.

Så brukade jag kalla henne, ty hon hade vuxit upp i min söndagsskola från en liten flicka i primärafdelningen till en blomstrande jungfru i konfirmationsklassen.

Hon var ett kärt barn, vacker, förståndig och lydig. Ur hennes ögon strömmade en glans, så oskuldsfull, att man riktigt njöt af den.

Begåfvad och läraktig var hon äfven. Alltid kunde hon sin läxa väl.

Hennes natur var ej att lysa eller synas märkvärdig, och dock var hon utan gensägelse kvickhufvudet i klassen. Och lydig sedan! Aldrig en enda gång behöfdes en förmaning att sitta stilla tillställas henne.

Det var helt naturligt att hon skulle uppföra sig väl i söndagsskolan. Och likväl kunde hon vara den gladaste och ystraste i leken.

Det är ju klart, att man fäster sig vid ett sådant barn och önskar af hjärtat, att all himmelens välsignelse måtte komma henne till del.

Det gjorde äfven jag. —

Så kom tiden för hennes konfirmation.

Med beröm hade hon genomgått de ämnen, hvilka erfordras för densamma, och hennes pastor omtalade, utan förbehåll, att hon var en af de snällaste och mest läraktiga flickor han någonsin undervisat.

Konfirmtionsdagn är ju barnens stora dag. Klar och strålande hade den ingått, klart och strålande var äfven min konfirmationsflickas ansikte.

Ack, den ljufva tid af lycka, då hjärtat ännu är barnsligt och ofördärfvadt. Det är blomstringens sommartid.

Full af förhoppningar tager själen vingar, och allt omkring oss är idel fröjd och ljus.

Hennes föräldrar, ett hederligt arbetarefolk, sutto, med tårade ögon, långt fram i kyrkan och följde sitt barn med den spändaste uppmärksamhet.

När hennes tur kom att läsa, gjorde hon det med en hög och klar röst, som hördes öfver hela kyrkan och kom mer än ett öga att tåras. Jag minns så väl de båda föräldrarnas utseende vid detta tillfälle. Modern satt sakta vaggande, med näsduken för munnen, medan tårade ögon ifrigt hängde fast vid det kära barnets gestalt.

Fadern satt styf och stel, som om han förgätit allt omkring sig, men man såg huru läpparna darrade, och ifrigt tummade han den nötta psalmboken.

Det var nog ett af deras stoltaste ögonblick i lifvet.

Hvem ville missunna dem det — hon var ju deras barn! —

Knappast jag själf kunde hjälpa att en tår smög sig ned öfver kinden vid minnet af de många stunder i söndagsskolan, då detta barns stämma och väsende fröjdat mitt hjärta. —

Konfirmationen är en vändpunkt i barnens lif.

Från den stund de aflagt sina löften och begått Herrens heliga nattvard äro de ej barn såsom förr. Atminstone vilja de flesta ej längre vara barn.

Lifvet liksom vänder sig och visar sin allvarssida där det förut blott visat leende och lek. Det blifver äfven en fråga hos far och mor, hvad deras barn skall blifva, och är hemmet fattigt, blifver valet ej långt, utan arbetsdagen börjar redan strax.

Så kommer sällskap, — ej längre i barnens glada ring, utan promenad, teater, dans och kurtissällskap, — och så kan det ofta hända att de ljusa förhoppningar, man fäste vid det eller det barnet, aldrig slå in, men hvad man hvarken velat eller ens vågat tänka, det kommer oanmäldt och drager sorger och bekymmer med sig i spåren.

Aldrig skulle man väl vågat tänka en sorgens tanke om min söndagsskolflicka!

Och likväl kom den utan att man tänkt därpå.

Hon kom först i flicksällskap. Det var ju naturligt att hon skulle söka det. —

Det blef ej så noga med hemkomsten i rätt tid på aftonen, hon var ju så snäll och alltid i godt sällskap.

Kväll efter kväll var hon ute, än här och än där, hos vänner.

Mamma ville ej missunna henne lite förströelse, hon behöfde ju att komma ut och se sig omkring.

Så följde herrsällskap, — äfven detta var ju så naturligt, ty kvällarna voro mörka och man behöfde beskydd.

Lätt och fint följer det ena på det andra i lifvets ungdomsyra. Huru mången flicka har ej med förtroendets oskuld kastat sig ut i glädjens lyckoskimmer, ej anande det frestelsens gift, hvilket dolde sig därunder.

Nog manade modern sin dotter rätt allvarligt mången gång, då hemkomsten blef sen; men ack, det var så svårt att börja bestraffa nu, då man aldrig gjort det förr.

Emellertid, sällskapet tog ut sin rätt.

Kyrkan glömdes. Löften mot Gud och församling likaså.

Aftonsamkvämen blefvo flera och längre.

Snart kunde hon ej lefva, om hon ej fick ut och springa på gatorna.

Modern grät, men, likt mången annan, sökte hon med kärlekens hand öfverskyla och förlåta.

Mången kväll måste far ut och söka efter sin dotter.

Han fann henne i sällskap med ynglingar, hvilkas utseende ej synnerligt tillfredsställde.

Han bannade.

Det blef tårar, hårda ord och gråt — och så fingo förhållandena gå sin gamla gång igen.

Stackars min söndagsskolflicka! Hon hade kommit ut på det marknadstorg, där oskulden säljes för en penning och där moral och dygd blifva beledda och utsparkade.

Sådant sällskap går lätt att få — men ej lika lätt att blifva af med. Många äro de flickor, hvilka utan att verkligen mena illa, likväl kommit förfärligt illa ut.

Sedan frestelsen aflat, föder hon synd, och synd är ej blott ett folks fördärf, det är äfven själens fördärf.

Så gick det äfven med min söndagsskolflicka.

Hon förleddes.

Lika hastigt som Gud och kyrkan glömdes självrespekt och dygd. Hon föll och blef ett offer på denna världens altare, bemängdt med så många sorger och tårar.

— — — — — — — — — — —

En kväll fick jag bud att komma och se min söndagsskolflicka; hon ville tala med sin gamle lärare.

Jag gick.

Inkommen i kammaren, där hon vistades, nästan häpnade jag öfver synen framför mig.

Där låg hon, blek och aftärd, med skammen på sin fordom så hvita panna och blygsel i sina förr så glänsande ögon.

Då hon kände igen mig, vände hon bittert ansiktet mot väggen.

Jag visste knappt hvad jag skulle säga eller göra.

Var det verkligen möjligt, eller kanhända jag gått in i orätt bostad?

Vändande mig mot de gamle, hvilka stodo bakom, betraktade jag dem ett ögonblick, undrande. Jo, det var sanning, fasansfull sanning.

Det var hon, min söndagsskolflicka, som blott för några år sedan stod framme vid Herrens altare och med rodnad på unga kinder läste högt och väl.

Och nu?

Herre Gud, hvad det kändes smärtsamt att se den, om hvilken man hoppats så mycket, ligga fördärfvad vid lifvets väg! —

Det blef en allvarlig afton i det lilla hemmet den kvällen.

Där sjöngs och klagades, och en barmhärtig Gud anropades ifrigt om förskoning och hjälp uti nödens stund. —

Min lilla söndagsskolflicka öfverlefde ej bitterheten, som följde på fallets dag.

En eftermiddag i september, då löfven börjat falla, bäddades en ny graf på kyrkogården.

En hvit kista nedsänktes däri. Det var min lilla söndagsskolflicka, som nu gick till hvila.

Där stodo de båda gamla och följde med tårade ögon sitt barn, då det sänktes i jordens sköte.

Ingen anade hvad de kände.

Endast Gud, alla lidandes vän, som fått mottaga så många tusende betungades suckar, mätte de tankar, hvilka korsade sig uti dessa pröfvade människors hjärtan. — — — — —

Så skyfflades grafven igen, och vackra blomsterkransar från forna vänner lades därpå. —

Här slutar berättelsen om min lilla söndagsskolflicka.

Hon föll likt bladen om hösten, — vissnad, skälfvande, — — — hon är ej den enda, som fallit på det sättet; mer än en lefnadssaga har slutat så.

KARDINALENS PORTRÄTT.
Efter en målning af Toby E. Rosenthal.

Denna bild talar helst för sig själf. Man kan dock icke annat än undra hur det skall gå för vår hederlige munk, som skall afmåla den sofvande kardinalen och likväl måste gifva honom på porträttet en helt annan ställning samt full vigör och lifskraft. Men det går nog för sig det såväl som mycket annat, som måste ske inom den katolska kyrkan. Det förefaller mig, som om hvarje katolsk pater just försökte att afmåla kyrkan sådan hon borde vara, men icke är, och äfven att det lyckas ganska bra, ty tusentals beundrande vänner af den konsten stå ju omkring och se på. Men en sak är likväl kardinalen i sin stol, den sofvande kardinalen, och en annan sak är målningen på taflan. Det ena är en sofvande kardinal och det andra en falsk bild af honom. Det är nog icke så litet bekymmersamt att bringa de två i harmoni, det kan man ju se på munkens bekymrade uppsyn, men gå måste det. Ej sällan äro vi själfva just sådana konstnärer.

Svensk-Amerikanska konstnärer.

För Ungdomsvännen af V. B.

AXEL HERMAN STAF.

En svensk konstnär, som i följd af vissa omständigheter blifvit föga känd af den stora allmänheten, under det den amerikanska firma, för hvilken han arbetar, fått medaljer och pris och lof i långa banor för de arbeten, som utgått från hans konstförfarna händer, är Axel Herman Staf i Providence, R. I.

Han föddes i Ransäter, Värmland, den 16 december 1869. Vid 15 års ålder flyttade han till Stockholm, där han under de första åren bevistade tekniska aftonskolan. Han genomgick därefter en treårig kurs vid Tekniska skolan i Stockholm med modellering och ornamentsbildhuggeri såsom hufvudämnen. Under sistnämnda tre år åtnjöt han stipendium från Svenska slöjdföreningen i Stockholm. Sedermera fortsatte han sina konststudier i Tyskland med stipendium från Kongl. kommerskollegium.

År 1893 anträddes resan till Amerika närmast med syfte att besöka världsutställningen i Chicago. Han erhöll emellertid strax efter ankomsten hit en förmånlig anställning hos firman Howard Sterling Company i Providence, R. I., där han kvarstannade i fyra år. Sedan han slutat där, har han varit anställd hos den världsberömda firman Gorham Manufacturing Company i Providence, hvilken firma tillverkar silfvervaror och gjort sig särskildt bekant genom sina eleganta prispokaler och andra större silfverpjäser.

Såsom modellör hos denna firma har Staf vunnit erkännande som en af de allra främste i sitt fack. Han har bland annat utfört de finaste skulpturarbetena för pjäser, som af firman i fråga exponerats å världsutställningar såväl i Amerika som Europa och där prisbelönts. På grund af firmans stränga kontroll öfver sina produkter kunna vi här ej införa några illustrationer öfver de mästerverk, som Staf utfört i den ifrågavarande firmans tjänst. Däremot äro vi dock i tillfälle att införa ett par andra illustrationer, hvilka kunna gifva läsaren en föreställning om karaktären af Stafs konstnärliga arbete.

Den ena af dessa illutsrationer visar den pokal, som New York Yacht Club förärade ägaren af amerikanska jakten "Defender", hvilken afgick med seger vid internationella kappseglingen om Amerika-pokalen 1896 med engelska jakten "Valkyrie". Pokalen utfördes af Howard Sterling Company, hos hvilket Staf då var anställd.

På pokalens ena sida framställas trenne figurer, en kvinnlig, priset, och tvenne manliga, representerande de båda jakterna. Det är en kraftig grupp med någonting djärft, som gör skulptören all heder.

Den andra illustrationen visar ett af Staf år 1897 utarbetadt förslag till jubileumsgåfva från svensk-amerikanerna till konung Oscar II, hvilket af prisdomarena erhöll tredje förslagsrummet och ett synnerligen smickrande omnämnande.

Pjäsen, som är utförd i rococcostil, vittnar om god och klar artistisk uppfattning samt utmärker sig för renhet i stil. Detaljerna äro omsorgsfullt lämpade efter hvarandra, och det hela sammanflyter till ett högst behagligt konstalster. De fyra sidorna af skålens bas upptagas af Svea, Columbia, den amerikanska örnen och det svenska lejonet jämte de respektiva vapnen. Ena sidan prydes af kung Oscars bild, och å motsatta sidan finnes ett öppet

AXEL HERMAN STAF.

NEW YORK YACHT CLUBS POKAL.

FÖRSLAG TILL JUBELEUMSGÅFVA TILL OSCAR II. FRÅN SVENSK-AMERIKANERNA.

fält för anbringande af inskription. Handtagen prydas af tvenne "triumfpojkar", och pjäsen krönes öfverst af fredsgudinnan med högt buren lagerkrans.

Vidare har han utfört åtskilliga monumentala arbeten, bland hvilka såsom exempel må nämnas de stora kandelabrarna å Astor Place i New York City.

Under fyra års tid har herr Staf tjänstgjort såsom biträdande lärare vid Rhode Island School of Design och har äfven varit erbjuden ordinarie lärarebefattning vid nämnda skola.

Staf är en af de landsmän, hos hvilka konstnärlig och materiell framgång ej förmått släcka kärleken till fosterländska och kyrkliga intressen. Han älskar med hänförelsens värma sitt gamla fosterland, dess språk, historia och minnen, och då fråga är att på ett eller annat sätt befrämja Sveriges ära inför andra nationaliteter härute, finner man honom alltid i första ledet. Han är sedan flera år tillbaka medlem af svenska lutherska Gloria Deiförsamlingen i Providence, R. I., hvars styrelse han tillhör. Han är ock en af dem som inser och varmt erkänner att Augustana-synoden både varit och är den egentliga bärarinnan af svensk kultur i Amerika. För öfrigt följer han med varmt intresse allt som angår svensk-amerikanerna.

V. B.

MR. ALGERNON CHARLES SWINBURNE.

Död den 10 april 1909.

Med Algernon Charles Swinburne har en af Englands och samtidens största lyriska skalder skattat åt förgängelsen — om detta nötta uttryck kan tillämpas på skaparen af så mycken oförgänglig skönhet. Ty en mästare som få var han, och i sitt rike en själfhärskare som ingen.

Som bekant var Swinburne en af kandidaterna till fjolårets litterära Nobel-pris; och då han i detta sammanhang var föremål för mycken uppmärksamhet i pressen, må några korta erinringar här vara till fyllest.

Swinburne är som näppeligen någon annan af det senaste halfseklets diktare lidelsens skald; jämte skönhetsberusningen, kärleken och förgängelsens smärta är det revolutionära elementet centralpunkten i hans väsen. Hans obändiga trots verkar med hela våldsamheten af en naturrevolution; det är som regel ett skrämmande och gigantiskt skådespel vi få bevittna, då vi gästa hans värld, och det är i själfva verket föga förvånande, att denna diktargenius vid sitt första framträdande för puritanerna verkade som en skräcksyn.

Som ren verskonstnär tillhör likväl Swinburne de största som lefvat; man kan tryggt säga, att hans teknik revolutionerat den engelska diktens metriska form. Genom sin utomordentligt rika orkestrering, sin oerhörda förmåga af onomatopoietisk verkan och sin hårfint förnimmande rytmiska känsla har Swinburne förstått att uppnå fullkomligt nya effekter, och i sin lyriska hänförelse har han mäktat lyfta och befria språket som ingen annan engelsk diktare i nyare tid. En konstnärlig svaghet delar han ock med många af sina landsmän från Tennyson räknadt; benägenheten för oskälig längd. Så öfversvallande är hans lyriska flöde, att det ofta svämmar öfver alla bräddar som en bergsflod vid islossningen.

G. B.

Människorna besvikas i sina förhoppningar och bedragas i sin förväntan.

UR DIKTEN PROSERPINAS LUSTGÅRD.

Af Algernon Charles Swinburne.

(Öfvers. af Edvard Fredin.)

Här i oändlig skugga
som vyssar världens id,
där vattusprången dugga
i vindlös hvilas frid
jag skådar öfver fälten,
där plogen gått och välten,
de tysta åkerfälten
som bida skördetid.

Se! lif och död här bida
på strandens gröna vall,
dit skuggskepp sakta glida
på somnadt böljesvall,
och öfver blanka vågor
mot solnedgångens lågor
där sväfva skygga frågor
om hvad som varda skall.

Ej rankor dofta lena
i yppigt blomsterflor,
men söfvande allena
den bleka vallmo gror,
ej klasar yppigt ljufva,
där eld och yra rufva —
blott dödsgudinnans drufva,
där glömskans nektar bor.

I land de döda ila
i ändlöst tysta led
och lägga sig till hvila
å kala fälten ned.
Och fastän såren ömma,
om lifvet än de drömma,
tills bleka flammor strömma
ur mulen östanled.

Odödlig står bland döde
Proserpina, hvars hand
för spiran å den öde
sorgbundet stilla strand:
hon blickar huld den blida
mot skarorna som skrida
i bäfvan sent och tida
från tusen skilda land.

Hon samlar sina trogna
ur koja som ur slott,
och frukt och äring mogna
för hennes skära blott.
Hon räknar jordens bårar,
hon ler åt sorgens tårar —
där vissna unga vårar
dit hennes blickar nått.

Kalles Amerikafärd.

För Ungdomsvännen af F. J. Johnson.

Så tyst, så tyst det är här i den mörka, dystra furuskogen. De enda ljud som höras är västanvindens underliga toner däruppe i trädens kronor och ekot af koskällornas romantiska klang därnere i dalen. Det lider mot kvällen. Så afbrytes tystnaden af ett sakta prassel, som blir allt mera förnimbart. Snart synes silhuetten af en stor, axelbred man skymta fram emellan de raka furustammarna. Låtom oss invänta honom och sedan göra honom sällskap, eftersom vi nu fått förmågan att göra oss alldeles osynliga och därtill lätta som molntapparna däruppe på den mörkblå himmelen. Nu börja linjerna i mannens anletsdrag att taga bestämd form, och snart stå vi ansikte mot ansikte med en af moder Sveas mest kraftfulla söner. Anletsdragen äro sant nordiska, men ett dystert vemod hvilar på den höga pannan, och ögonen hafva en fuktig glans. Vandraren stannar och ser sig omkring. Söker han någon? "Sista kvällen hemma", suckar han och stöder sig mot en murknad trädstam. Länge, länge står han där och bara ser och ser på de smärta furorna och de täcka björkarna. De äro hans barndomsvänner, dessa skyhöga furor, dessa smidiga björkar och dessa mossbeklädda stenar, som bjuda den trötte vandraren en stunds hvila vid den kristallklara bäcken, som än tyst och lugnt, än skummande och sorlande söker sig väg mellan buskar och moras. Den unge mannen börjar åter sin vandring. Där, höger om den smala, slingrande skogsstigen, ligger en stor sten. Är det väl underligt att han stannar ett par ögonblick här, ja, att han sätter sig en stund på stenen och gömmer ansiktet i de grofva, arbetsvana händerna, som nu tröttnat på att bereda Smålands steniga åsar för plogen och harfven. Det var ju här, som han och hon sutto den där vackra junikvällen, när han efter sju sorger och åtta bedröfvelser ändtligen kom sig för att hviska ett par ord till henne om kärlek. Men hvarför kännes den stora stenen så kall, så hård nu? *Då* var den mjukare än den allra dybaraste divan. Hvarför är det så dystert bland de gamla kära furorna nu? Då sjöngo de om idel kärlek, ren, varm kärlek. Glömmer du då, att du blott för en stund sedan tryckte *hennes* hand till afsked, att du nyss sagt *henne* farväl, kanske för alltid? Det är nog hennes sista, långa, hopplösa farväl, som blandar sig med furornas harmonier och förvandlar dessa till ett enda långt, vemodsfullt mollackord. Sagt henne farväl för alltid! Åh nej, hon skall ju komma efter, hon som många andra, och sedan skola de två få det så godt, så bekvämt där långt,långt väster ut, dit solen nu går. Där är löftets land; där är klarare dag, men här bli skuggorna allt längre och västanvindens sång allt vemodsfullare. "Stanna!" hviskar hon i furutopparna. "Stanna, stanna!" sorlar den lilla bäcken. "Stanna, stanna, stanna!" ljuder det från alla håll, ja till och med från den stora mossbelupna stenen. Den unge mannen störtar upp. "Stanna här, i detta gamla, usla land! Nej, nej, *nej!* Där borta — han vänder sin nu trotsiga blick mot väster — finnes lycka och guld." (Ack, människorna söka alltid att förena dessa två, vi hade så när sagt, motsatser!) "Därborta..." Han stannar. Han har nått skogsbrynet. Lofsången öfver det förlofvade landet dör bort, och — en klar tår rullar ned på den väderbitna kinden. Hvad ser san? Några stenskast ifrån skogsbrynet står på en liten kulle en gammal grå stuga. De små fönsterrutorna skimra som guld nu, när de återspegla den nedgående solens strålar. Utanför den lilla stugan sysslar någon med ett klädesplagg. Det är hans gamla mor. Fast hans blick är skum, så ser han likväl, att den gamla gång efter annan för afvigsidan af handen upp mot ögonen. Nog var det svårt att säga farväl till henne, därborta på andra sidan insjön, men det torde blifva ännu värre att säga farväl till mor, hon som så många gånger bedt honom att inte resa, och hon som slitit så ondt för hans skull. Hvad skall hon stackare taga sig till, när hon blir lämnad ensam här i den lilla stugan? "Bah, hon kan ju komma öfver till oss, ifall hon lefver så länge", och så försöker han se morsk ut, men — så kommer en tår till. Aldrig trodde han att det skulle bli *så* svårt att rycka sig lös från fosterjorden. — Men nu skimrar det ej mera från de små fönsterrutorna i mors stuga. Ännu några darrande, gyllene strålar ,och du har sagt farväl äfven till din barndoms sol. Nästa gång du skådar solen, skall hennes klara ljusflod för dig uppenbara helt andra naturtaflor än dessa, som du allt ifrån din spädaste barndom varit van att se och älska — kanske omedvetet till nu, när du står färdig att vända ryggen åt allt som varit dig så kärt. Ja, sätt dig på den gröna tufvan, och begrunda ännu en gång det steg du ämnar taga. Ännu är det inte för sent att göra reträtt, men klockan tolf i natt torde det vara för sent, ty då kommer ju Sven Perssons kärra, och då bär det af med dig och "Persas Anners" mot växlande öden.

* * *

Högt öfver den mörka furuskogen vandrar den silfverglänsande månen tyst sin bana fram, alldeles som hon gjort så många, många gånger förut. Allt är sig likt omkring Säfsjö. Den lilla insjön glimmar i månljuset, skogen står där tyst och allvarsam, och den lilla grå stugan kastar sin skugga på mor Majas potatisland. Är *allt* sig likt? Nej, inte riktigt. Vid den östra stugugafveln sitter på en gammal träbänk en ung kraftfull man och ser utöfver det dunkla månskenslandskapet. Hans blick hänger fast vid en ljus strimma på andra sidan skogen. Bortom denna ljusa strimma, i en liten stuga, inte stort större än denna, men rödmålad och med hvita knutar, tycker han sig se en ung kvinna, med sina tårdränkta ögon riktade kärleksfullt på honom, under det att de läppar, från hvilka han den där junikvällen hörde ett litet ord som förvandlade den dystra skogen till den ljusaste himmel, hviska: "Kalle, stanna här! För Guds skull stanna här hos oss! Vi reda oss nog här!" Men så tycker han att den silfverhvita strimman förvandlas till en bred guldflod, på hvars strand ett präktigt slott skimrar i solljuset. Under de blommande apelsinträden vandra han och hon arm i arm och lyssna till kanariefåglarnas kvitter. Det är annat än Smålands halftorra tallar, de små sura äppelkartarna och gökens entoniga ku ku. Han spritter till. Han hör i fjärran något som liknar ljudet af en gammal kärra. Månne klockan är så mycket? Han lämnar skuggan, träder fram i månljuset och ser på fars gamla tjocka ur — ett kärt minne — som aldrig varit med om sådant förr. Blott några minuter till, och den stora visaren har sprungit fatt den lille, alldeles på siffran tolf. Darrar den muskelstarka armen, eller se vi dåligt i månljuset? Kärran kommer närmare. Nu höres skramlet så tydligt mot den hårda landsvägen, och ljudet af röster når Kalle. Hvad har månne far och son att säga hvarandra nu? Anders har slitit sig lös från hem och moder. Tänk, om du Kalle vore så långt! Han springer in i stugan. Blott en minut, en enda kort minut och han är ute igen. Där, vid husknuten stå ett par kappsäckar, en gammal grönrandig, och en ny af mera modernt snitt. Se icke åt den där ljusa strimman, när du går efter dem, ty då... "*Ptro!*" Kärran stannar. Kappsäckarna äro

visst tunga. Nog ser det så ut, åtminstone. "Stå på dej, du Kalle!" Med tunga steg vandrar han ned åt vägen, emellan syren och hallonbuskar. Vi förlora honom snart ur sikte. Så gör äfven den gamla, som står vid det lilla fönstret. Så stapplar hon inåt rummet, kastar sig framstupa på den gamla skinnsoffan och gråter högljudt. *Han — har — gått.* Men från vägen höras röster. Komma de då aldrig i väg? Ifrån väster kommer ett svart moln seglande. Dess östra kant blir allt ljusare. Nu skimrar den som silfver. Så blir det mörkt omkring oss. Det suckar så hemskt i furuskogen, och den hvita strimman synes icke mera. Och detta moln kommer från väster, kommer kanske ända från det sköna, ljusa land, dit Kalle nu går. — Ändtligen knarrar det i den gamla kärran. Ändtligen har din färd börjat, du Sveas otacksamme son! Ändtligen har du — — — Tyst! Är det vinden, som förer väsen i mor Majas hallonbuskar, eller är det någon som kommer? Kanske hon, den unga kvinnan, kommer för att trösta den gamla, öfvergifna modern. Eller är det kanske bara den stora, hvita katten som varit nere för att bjuda Kalle farväl? Nej, nej. Vi förnimma tunga, taktfasta steg, och vi se liksom skuggan af en stor gestalt närma sig stugan. Nu se vi tydligt konturerna af en manspérson. Han stannar framför stugdörren, böjer sig ett ögonblick mot marken och försvinner sedan inom dörren. Vi hasta fram. Tänk, om mor Maja sväfvar i någon fara! I detsamma tittar månen fram ur dee mörka molnet, trind och blank som vanligt Nej, se! — Där utanför stugdörren, ligga ju — *Kalles kappsäckar.*

I fjärran höres skramlet af en gammal kärra, och bortom furuskogen synes en silfverhvit strimma. Det är den lilla insjön.

En indiansk sång.

För Ungdomsvännen af K. G.

Mången sommarkväll, då jag suttit utanför mitt tjälls dörr, ha tonerna af någon sång nått mitt öra. Väl har jag ej kunnat urskilja orden, men melodien har ofta varit välbekant. Det är min grannkvinna som sjunger — måhända för att fördrifva ensamheten och tystnaden på prärien. Hon är indianska — ehuru icke "fullblodig" sådan. Som tolfårig flicka kom hon till en missionsstation och fick där en kristlig uppfostran; sedermera har hon vid flera tillfällen tjänat som tolk för missionärer och guvernementets agenter. Nu är hon änka — hennes man ligger begrafven i St. Josephs kyrkogård. Hon och hennes barn äga nära två sektioner land — familjen är sålunda ganska förmögen. Den gamla kvinnan är emellertid äfven mycket hjälpsam. Nästan hvarje år har hon lämnat vackra arbeten till kvinnoföreningens auktion och äfven öppnat sitt hem för föreningens sammankomster. Då vi haft engelska gudstjänster har hon alltid varit närvarande. Ofta har jag bedt henne besöka prästgården, men fastän vi äro närmaste grannar, har det ej blifvit af förrän här om dagen. Då kom hon och medförde en indiansk sång, som hennes broder just öfversatt från engelskan. Hon har mycket indianlitteratur, men denna sång var af särskildt värde för henne och intresse för mig, emedan hennes broder öfversatt densamma — det är den engelska sången "God be with you, till we meet again."

MIN GRANNE.

Hela påföljande dag gick jag och gnolade de indianska orden på den kända melodien och lärde mig ett par verser utantill. Det finns ingen orsak, hvarför vi inte alla skola sjunga indianska. En indiansk sång kan ju äfven passa bra vid något ungdomsprogram. Därför meddelas texten här nedan — melodien återfinnes i *Hymnal.* För oss svenskar erbjuder uttalet inga svårigheter.

ODOWAN.

Wanikiya nici un nunwe,
Towahokonkiye kin on,
Optaye tawa opeya
Wanikiya nici un nunwe.

CHORUS:
Tohanyan, tohanyan
Jesus en unkipi sni,
Hehanyan, hehanyan
Wanikiya nici un nunwe.

Wanikiya nici un nunwe.
Tahupahu anicahpa,
Anpetu woyute nicu
Wanikiya nici un nunwe.

Wanikiya nici un nunwe.
Wowiyutan en niupi,
Tisto kin inayapa nun,
Wanikiya nici un nunwe.

Wanikiya nici un nunwe
Wocantkiya wapaha kin,
Niwaukamya ohni un nun,
Wanikiya nici un nunwe.

Wanikiya nici un nunwe,
Wiconte tohan tanikpa,
Wowinape nici un kte,
Wanikiya nici un nunwe.

Reminiscenser från Wennerberg-körens sångarfärd

genom Iowa och Nebraskai april 1909.

För Ungdomsvännen af Adolf A. Wilfrid.

Kören har sitt hemvist vid Augustana College i Rock Island, Illinois. Den har existerat nu snart i tio års tid. Medlemsantalet i kören är tjugo. Man måste vara studerande vid Augustana och förstå både svenska och engelska för att blifva medlem i denna organisation. Och det fordras ju mycket annat för medlemskap, men en väsentligt kvalificerande sak är naturligtvis sångargåfvan.

I Wennerberg-kören förekommer aldrig stagnation, ty nya medlemmar intagas årligen för att fylla de afgåendes plats. Detta sker ock på lätt förståeliga skäl, ty fastän skoltiden är dryg för mången, så stannar man ju icke för alltid vid läroverket såsom studerande.

I år bestod kören af 4 akademigossar, 8 collegeynglingar och 7 seminariemän. Såeledes fattades en för att antalet skulle vara fullt. Miss Gertrude Housel och miss Edith Johnston medföljde kören, den förra, lärarinna vid skolan, som violinist, och den senare, elev, som solosångerska.

I början af körens tillvaro leddes den af någon kompetent studerande, men under senare åren har professor primarius vid skolans musikkonservatorium varit organisationens direktör. Under den sista säsongen har det varit professor Peter Johnsons taktpinne, som tillropat oss lystringens presto. Vi sångare ha litet hvar förnummit, att den pinnen varit magnetiserad, och mången oinvigd har nog trott den vara en riktig trollpinne. En snäll landsman bekände efter en konsert för oss, att sådan sång hade han aldrig förr hört och väntade aldrig mer få höra, "ty det var ju som om endast *en* sjungit, så lät det", sade han. Han underrättades om att, när direktören gaf tecken med sin batong för attack, vi alla höggo instinktmässigt i, beredda eller ej, och när ledaren med pinnen afklippte sången, då beto vi alla af ljudet, afsiktligt eller omedvetet. Men hur *det* kunde ske, tyckte han var obegripligt.

Kören företager årligen en sångarfärd bland våra församlingar. Denna gång ledde vår "Eriksgata", som sagdt, genom Iowa och Nebraska.

Hafvande vår repertoar väl fylld med lämpliga sånger anträdde vi resan den 2 april kl. 3 på morgonen. Vår ankomst till Madrid, Iowa, inträffade samma dag. Här, bland pastor Morlands folk, skulle vårt första uppträdande äga rum. Inledningsvis sjöngo vi först några sånger på vårt här belägna ålderdomshem. Det egentliga programmet gick af stapeln, som vi tro, till ömsesidig belåtenhet. Vår vistelse här blef efemerisk, och så blef den hvarhelst vi aflade besök, ty så snart vårt ärende blifvit uträttadt, togs första lämpliga tåg för annan ort.

Dayton var näst i ordningen på vår marschruta. Den musikmäktige pastor Kron skingrade oss ögonblickligen i stadens alla väderstreck, hvarest gästvänliga församlingsmedlemmar omhuldade oss till vår varelses välbefinnade. *The Dayton Review* säger om oss bland annat: "The chorus sang well, and the work of the director was very commendable. A company of such intelligent, well-behaved young men is a great advertisement for the college. There was a contagious youthfulness and vivacity about them, which, although not made manifest in droll comedy, were far more pleasing than the jading attempts at fun-making so often displayed before an audience."

Nu är det söndag, och vi resa till Alta via Harcourt och Fort Dodge. I Harcourt bjuder pastor Lindén och ett par andra hospitabla familjer på frukost. På senare stället styr den entusiastiske pastor Carlson och vår driftige impressario, mr Ryden, det så, att vi byta om tåg, äta och utföra ett elfvanummersprogram på ringare tid än en timme.

Nu taga vi en eftermiddagslur och uppvakna i Alta. Här möter oss den människovänlige pastor Kindström med en trupp vänner. *Nolens volens* tagas vi med till deras hem för att ompysslas på det angenämaste. Det bästa som huset förmådde blef alltid vår lott hvarhelst vi kommo. Tack därför, vänner! *The Alta Advertiser* har bland mycket annat godt detta att säga: "The chorus work by the young men, who are so ably led by Prof. Johnson, is a revelation.... And to say the numbers were enjoyed is putting it mildly. The solo numbers by Miss Johnston and Mr. Ryden and Mr. Boström were fine, and Miss Housel on the violin won the appreciative and vigorous applause of her hearers. On the whole the event was a 'howling' success."

Nu komma vi till Albert City. Pastor Olsson distribuerar oss på allmänheten. Och det dröjer ej länge, innan vi äro inkvarterade och lokaliserade. I kyrkan mötas vi af en stor musikälskande samling. Vädret är härligt, därför kunna farmarna komma ut. Platsens tidning intygar, att kören höll "auditoriet" i spänd uppmärksamhet nära två timmar, men på grund af programmets underhållande halt syntes tiden som blott några få ögonblick.

Vår resa gäller nu Sioux City. Det mycket försenade tåget kommer slutligen fram, och jag betviflar icke dess snabbhet, men ni vet hur man känner sig vid farhågan af att komma för sent. Därför tyckte mången bland oss att tåget, musikaliskt taladt, denna gång krälade fram med riktig largettofart. Dock, här är ändtligen Sioux City och pastor Norrbom. Vi genomgå i prästgården på några minuter en verklig metamorfos till det yttre. Vi inträda i det prydliga och rymliga templet, hvilket är fullsatt med filharmoniska expektanter, ändock vädret var mycket ruskigt. Den musikaliske pastor loci's son, Carl, är med i kören. Vi få en extra undfägnad i undervåningen efter konserten. Att det är trefligt folk i Sioux City, märktes nogsamt på en del af gossarnas celadoniska åtbörder i afskedets stund. Tidningarnas utslag föllo så här: "The Swedish and American national airs, and the classical numbers were particularly pleasing"...."Complete success was scored by the chorus...."

Nu lämna vi Iowa för några dagar och fara till Nebraska. Först i Wakefield vidröra våra fötter terra firma i denna för många af oss nya stat. Pastor Rydbäck och hans församling möta oss i deras smakfullt inredda kyrka. Man

påstår sig vara belåten med besöket. Organisten, miss Agnes Johnson, är särskildt glad att se oss, ty hon har nyligen lämnat modern Augustanas hägn. Kyrkoväktaren här är 80 år gammal, men rask som en pojke. Hans namn är Petterson, tror jag. Han sade: "Jag har mycket att tacka Gud för, ty jag har aldrig varit sjuk." Han sade sig ha varit på sin vakt för demoraliserande inflytanden. "Men annars har jag arbetat mycket strängt och farit rysligt illa", sade han. Ursäkta denna digression, men ett ord om de gamle skadar väl icke oss unga. Adjö till Wakefield. Bakom horisonten är Oakland.

Nu se vi redan tornet å svenska lutherska kyrkan i O. Nebraska-konferensens vice president, smålänningen och f. d. österlänningen pastor C. F. Sandahl, träffas här. En trio af hans kvinnliga hjälpredor kommendera oss: "Höger om, vänster om, helt om och framåt marsch!" Vi lyda, fastän det ser något toffelhjälteaktigt ut. Men vi trösta oss med det påståendet, att man måste först vara en lydig soldat, innan man kan blifva en god befälhafvare. Om vårt huserande i prästgården och i de andra gårdarna säga tidningarna ingenting, ej heller jag. Dock underlåtes detta endast för konsekvensens skull. Men om konserten säger en Oakland-bo i *Omaha-Posten:* "Wennerberg-kören från Augustana College gaf förliden torsdagskväll en utmärkt konsert i sv. luth. kyrkan. Kyrkan hade för tillfället fyllts af en musikälskande skara, och ingen hade anledning att känna sig missräknad, då det samstämmiga vittnesbördet om konserten är detta: 'Bättre sång har man aldrig fått lyssna till i Oakland' och 'Miss Housels violinsolon förtjäna särskildt att omnämnas'." Mycket annat godt sades om oss i engelska bytidningen. Pastorn och de andra konsertens föranstaltare gåfvo oss äfven uppmuntringsord, när de med afseende på inkomsten sade: "Gif gossarna allt". Bra sagdt. Tack!

WENNERBERG-KÖREN.
Öfre raden: Jöranson, Purn, Norrbom, H. Olson, Johnson, Hogren.
Mellersta raden: Boström, Laurence, Parsons, E. Olsen, Ekblad, Alexis.
Nedre raden: Gustafson, R. Olson, Liljedahl, prof. Johnson, Skarstedt, Ryden, Ahlquist.

Nu skola vi till Funk — genom Omaha. Men där sker tågombyte; och när endast 5 minuters tid gifves för ombyte och stationerna äro så långt aflägsna från hvarandra, att vi omöjligen kunna hinna fram till den fjärmare i tid, hvad skola vi göra? Och detta är det enda tåg i dag, som "tager oss" till Funk i tid. Vår förträfflige manager frågar Chicago, om tåget i Omaha får vänta på oss en stund, men svaret blir ett kyligt "nej". Då frågas Omaha; åter ett bleklagdt "nej". Nu Lincoln; svar: "Ja, 15 minuter hålla vi det". Detta jakande svar kom genom dr Swärds i Oakland förmedling. Men skulle vårt första tåg komma på tid? Ja. Skulle det hålla tiden under vägen. Ja. "Omaha!" ropas det. Vi med vårt bagage rusa på våra väntande automobiler, hvilka med fart bära oss hurrande för Augustana genom staden. Tåget väntar än. Det lyckades. Brådskan och spänningen är öfverstånden. Ännu ett ombyte i Lincoln, hvarest vi dinera, sedan förflyttas vi gradvis på ett spasmodiskt tåg till Funk.

Nu äro vi i Funk. Pastor Andrén med gästvänliga församlingsbor forsla oss till våra respektiva kvarter. Vi supera, byta om habit och åka med farmarens bästa ekipage till kyrkan. Där sker intet ovanligt å vår sida, men för folket i dessa trakter är vårt besök ovanligt, och det låter tydligt förstå, att påhälsningen uppskattas. Hemkommen blef man ombedd att leda husandakten. Och andaktsstunderna, hvarhelst de förekommo, föreföllo oss som ljufliga oaser på vår färd. Ty äfven sångare hafva andliga behof, som icke musiken förmår tillfredsställa.

Nu åka vi efter häst till det några mil aflägsna Bethania. Vinden är stark, och då vi någon gång under färden öppna munnen och gifva ljud ifrån oss, känna vi oss som riktiga eolsharpor. Pastor Lönnquist bor här idylliskt, hvilket ju anstår en skald. Folket kom mangrant till konserten på lördagskvällen. På söndagen, som var påskdagen, predikade

MISS EDITH JOHNSTON.

MISS GERTRUDE HOUSEL.

en andra bas, en första tenor mässade, en annan första tenor skötte piporgeln, en första bas sjöng solo och kören sjöng två sånger. Efter predikan hälsades vi från predikstolen af pastorn i följande ordalag:

"Hjärtats nyckelknippa äges
af en sångarkung, det säges,
och det tros, att han kan locka
fram det bästa i vårt bröst.
Vid hans sång lär ljuflig sommar
springa fram, att allting blommar,
att man rosor så kan plocka
i den barm, där förr var höst.

Stor är sångens gåfva. Väldig
är dess makt i världen. Hell dig,
du som fått den och som öfvar
hennes höga konst till godt!
Sjung dig stark i alla lägen,
bortsjung allt som står i vägen,
allt som plågar och bedröfvar,
framsjung lifvets högsta lott!

Hell er, sångare, som tagen
allas hjärtan hvart I dragen,
som med edra klara röster
nån till djupet af vår barm.
Sent I skolen här förglömmas,
men bland minnena skall gömmas
näktergalarnas från öster
sång så frisk, så ungdomsvarm."

Första basen Martin har sitt hem i dessa trakter. Därför höllo vi honom icke precis räkning för alla hans tilltag under några dagars tid. Annars öfvas sträng disciplin.

Pastor Morén styr så till, att vi sjunga i Minden kl. 3 e .m. påskdagen. Men icke så många landsmän finnas här. Detta blef också den minst lyckade konserten. Tiden medgaf ej heller en längre förtöjning vid Mindens moringar, ty tåget kom innan klockan 5. Frustande drager det oss till Holdrege.

Nebraska-konferensens ordförande, den habile pastor Swanberg, är oss till mötes i H. Vi skönja äfven ett par här hemmahörande Augustana College flickansikten. Första basen "Dick" har sitt hem här. Han är född i H. Vi äro således på historisk mark. En andra tenor och en första bas predika på kvällen. Konserten gifves på måndagskvällen. Holdrege låg längst i väster på vår reskarta. Här gjordes därför helt om på vår extensiva resa. Här kommo vi äfven till en klimax (törhända jag borde sagt fortissimo) i finansiellt hänseende. Tidningarna förtälja bland mycket annat: "The concert was highly pleasing. The singing of the chorus could hardly have been improved." — "Practically every available seat in the commodious house was taken and a number of people were glad to take standing room. The gross receipts from the entertainment was $267.55." Tusen tack!

I Holdrege fingo körens ledsagarinnor blommor. Men det blef ett ideligt bestyr på tåget, innan en passande kruka påträffades, som kunde förvara desamma, tills Lincoln nåddes.

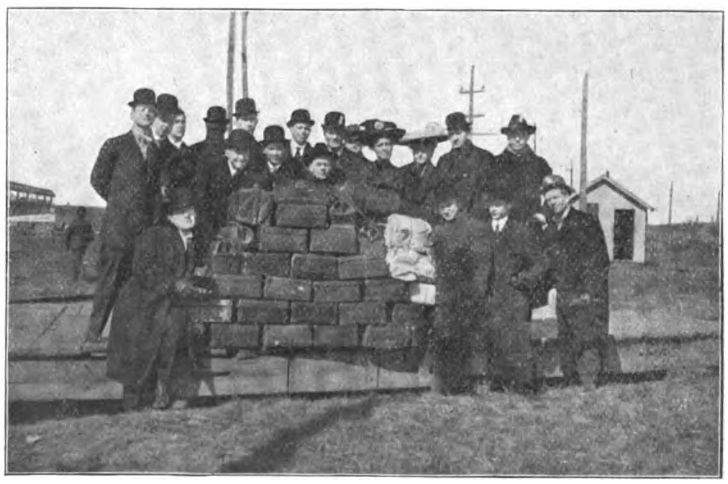
Det var ett bra tåg, som transporterade oss till Lincoln, ty det stannade sällan. Det gaf dem bland oss, som hade håg därför, tillfälle att studera medhafda böcker. Men mången ansåg sig ha anledning att utstudera medpassagerares idiosynkrasier. Och denna gång fanns det en sådan uppsjö af villiga subjekt.

I Lincoln tager f. d. W.-körmedlemmen pastor Knock emot oss. Efter de första numren på programmet erhålla vi en mycket uppmuntrande notis från en annan f. d. W.-körmedlem så lydande: "Great work, boys! I feel like shouting for joy. Petrus."

Här i Lincoln tillbragte vi äfven en stund i fängelset, besågo kapitoliet och besökte universitetet. Men vi skynda till Omaha.

Här besöka vi först Augustana-synodens diakonissanstaltskoloni. Pastor Hult och mr Hellgren äro våra ciceroner. Anstalten beses, och vi sjunga för de sjuka, invaliderna och systrarna. Syster Ingeborg fyller år i dag, och vi bjudas på eftermiddagskaffe. Då beder den 87-årige pastor Carlson bordsbönen. Han säger till mig: "I sjungen nog vackert, men jag kunde icke urskilja orden." Gifvande mig ett kraftigt slag på axeln tillägger han: "Sjungen och spelen Herren i edra hjärtan." *Hemlandet* i Chicago säger om vårt besök här: "Från Omaha, Nebr., skrifves den 18 april: Vårt samhälle gladde sig i går afton åt Wennerberg-körens länge väntade besök. De goda Rock Island-gossarna gjorde heder åt sig och det ståtliga program de utförde. Hur det än är, studentsång har en viss charme, som manskörsång i andra händer ej alltid har. Det är som om i regeln skolungdom djupare kände och innerligare tolkade dessa sångers innehåll. Alla våra svenska samhällen borde inbjuda våra Rock Island-gossar att konsertera."

Nu hafva vi lämnat Omaha och Nebraska och ånga in till

I AFVAKTAN PÅ TÅGOMBYTE VID EN STATION PÅ PRÄRIEN.

Essex, Iowa. Den vördnadsbjudande pastor Holméns församling äger här stycken af det rikaste farmland i hela världen, enligt en handelsexpedits utlåtande till mig på tåget. Här är andra tenoren Josefs hemvist. Och han tillser därför, att vi efter konserten blifva föremål för en extra förplägning i hans svågers, medikus Swensons, hem.

Det går hemåt. Trånaden efter skolan växer. Dock måste vi hålla vårt löfte till Stanton och Chariton. Pastor Randolph yttrade, att kören sjöng bättre nu än någonsin. Han sade äfven, att han och flera med honom hafva trott att endast sångare från Sverige kunna ordentligt sjunga de svenska sångerna. "Men det skall jag aldrig säga mer", påstod han. Augustana-alumnen Carlton säger delvis i *The Stanton Call:* "The concert was an unqualified success, and the chorus is assured of a welcome back again."

Här är Chariton. Pastor Elmquist hade allt väl ombestyrdt. Men vi stanna icke länge, ty klockan 12 midnatt afresa vi mot Rock Island. Ett par "predikande bröder" dröja dock kvar öfver söndagen. Alla synas hafva rest nog denna gång. Man sofver eller sitter i tyst meditation, man är lite hvar trött på vanlig abrakadabra. Vi stiga af tåget och gnola för oss själfva en del af sista sången på programmet: "We are at home, we are at home, we are at home." Om man träffar C, Ciss eller Cess bryr ingen sig om.

Så är då Wennerberg-körens lyckosammaste sångtur slutad. Det är ju naturligt för en hälsosam lifsorganism att en graduell utveckling ägt rum. Och frisk har alltid Wennerberg-kören varit. Men ännu önskas fullkomligare ting. Kören måste sträfva efter att sjunga bättre. Och vårt folk måste lära sig inse nödvändigheten af att gifva större garantier, då man önskar körens besök. Ty ännu har det aldrig lyckats så väl, att sångarna förtjänat ens en dollar om dagen under resorna, ehuru några hundra dollars hafva kunnat öfverlämnas till auditoriumfonden, emedan sångarna själfva under årens lopp sjungit för intet. Kören har redan haft några förmånliga anbud att ställa sig i s. k. lycéers tjänst, men den vill hellre sjunga för vårt folk, låt vara att inkomsten är mindre.

Pastorerna i de församlingar vi besökt äro värda ett uppriktigt tack för deras osparda möda att hjälpa till och göra denna resa så lyckosam och inkomstbringande som den var. Till alla de 187 familjer, som under färden åtagit sig bekymret och besväret för vårt välbefinnande, samt till alla kommitterade i de olika församlingarna, hvilka arbetat oegennyttigt, säga vi ett hjärtligt tack.

De i kören, som mest hafva bidragit till sångturens lyckliga påbörjan, fortgång och fulländning, äro prof. Johnson, manager Ryden och president Skarstedt. Men de båda damerna, såväl som alla kamraterna i kören, hafva gjort sitt bästa för resans trefnad och sakens befrämjande.

Och tillåt mig nu som afgående medlem uppriktigt säga: tack för godt kamratskap! Må den hos kören rådande inre harmonien aldrig störas, måtte aldrig dissonansens furier få vinna gehör i Wennerberg-kören. Men må harmoniens älskliga änglar leda kören, att den må sjunga sig in i vårt folks hjärtan, lifvande till förenade krafters sträfvan för det sanna, ädla, sköna, upphöjda, goda, heliga och himmelska.

Kyrkogården.

För Ungdomsvännen af J. E. Lönnquist.

Midt ute i den lilla byn därhemma i det nu så aflägsna Småland ligger, inhägnad af en mossbelupen mur, en kyrka. Hon reser trosfriskt sin spira mot den blåa himmelen. Tre runda kopparkupoler pryda hennes takås. Öppna den gamla järnporten och träd in, och du finner några hvitmålade kors, omväxlande med flata hvita stenar, nedsatta i jorden. Det är kyrkogården, som omsluter den lilla kyrkan. Ja, det är ej någonting annat än just en kyrkogård, hvarest alla de af jordlifvets strider och besvär uttröttade finna en efterlängtad hvila. Allt synes så stilla och lugnt på kyrkogården.

Barnens oskyldiga lek stannar utanför stenmuren, skrattet likaså. Endast den lilla fågeln höres sjunga sin enkla sång från de stora lönnarnas kvistar.

Till höger om kyrkan afbrytes ej den gröna gräsmattan af några kors eller stenar. Endast den ojämna ytan tillkännagifver att jorden har någon gång i tiden bearbetats af dödgräfvarens spade. Till vänster är en annan färg. De enkla korsen vittna om senare sorger. Jag ser en del grafvar, där ej gräset haft tid att ännu slå rot, och en annan, där den af rosor förfärdigade kransen ej ens ännu haft tid att vissna.

Betraktar du inristningarna på kors och andra vårdar, så ser du att här hvilar prosten, här brukspatronen, här torparen. Vid sidan af den stolte kaptenen ligger fattighjonet. Det synes som om rang och värdighet ej spelade någon roll här, utan den fattige såväl som den rike, den bildade såväl som den obildade få här utan vidare vara nöjda med sina kamrater.

Jag går längre bort. Jag ser en graf, prydd med slingrande vintergrönt. En liten hvit sten reser sig ur jorden. Du frågar: "Hvarför stannar du här?" Jo, här hvilar min moder. Dödens ängel unnade ej henne taga vara på ett då fem dagar gammalt gossebarn, utan gaf henne plats här i kyrkogården. Jag fortsätter min vandring litet längre framåt. Där finner jag ännu en graf, som tar min uppmärksamhet i anspråk. Prydd är den lika som den förra, dock har ej den slingrande vintergrönan slagit så fast rot här. Jag kommer väl ihåg när denna graf stod öppen. Jag stod ju där och såg huru den svarta kistan sänktes ned i densamma. Heta tårar rullade väl ned på en sjuårig gosses kinder, när dödgräfvaren fyllde äfven denna graf med grus och sand. Fadern var nu också borta. I grafven hvilar han, och den lille gossen stod äfven faderlös och därtill hemlös. Men ett hem står ännu åter, det bästa, det hem, i hvilket dessa kära skola evigt bo, hvilka nu för en tid lagts till hvila i "*Guds åker*".

STUDIER ÖFVER 19:de ÅRHUNDRADETS LITTERATUR.

För Ungdomsvännen af Signe Ankarfelt.

Litteraturen kan sägas vara civilisationens historia, en kronologi öfver mänsklighetens framsteg i intellektuellt och moraliskt afseende med idealet som mål och syfte. Lika litet som civilisationen är ett verk af en viss tidsålder, har man rätt att påstå att en litteratur är ett visst folks enskilda egendom eller dess egna själfständiga skapelse. Utan att förlora sitt folks individuella karaktär eller sin tidsålders kraf, af hvilken hon är en måttstock, måste hvarje nations litteratur präglas och likt det verkliga geniet göra henne, icke blott igenkänd, men omfattad och förstådd af en hel mänsklighet, hvars gäldenär, trots sin nationella rikedom, hon är och förblifver.

Såsom ett bevis på detta, icke allenast erkännande, utan ock tillgodogörande af det sanna snillets skapelser, behöfves endast antydas om en Tolstojs, en d'Annunzios, en Ibsens, en Kiplings, en Oliver Schreiners verk. Huru skarpt nationella de än månde vara, ha de dock blifvit universella. Förklaringen är lätt. De utmärkande dragen i människosinnet äro öfverallt desamma, och hvilken skald har i någon tid, i den aflägsnaste forntid till den ultramodernaste, andra grundtoner med derivationer för sin sång än kärleken, kriget och lifvet efter döden.

Men lika säkert, som egenkärleken är en af de mäktigaste känslorna hos individen, finnes den också som sådan, då dessa bilda en nation, men kallas då nationalstolthet och tjänar icke allenast till själfbevarelse, utan ock som den starkaste driffjäder till allt framåtskridande. Dock, en af våra allra modernaste vetenskaper, filologien, kan med skäl numera tillropa hvarje europeisk nation af våra dagar detsamma som prästen i Sais sade till Athens lagstiftare och vise, Solon: "Athenare, I ären icke ännu annat än barn." Filologien har nedbrutit det ena råmärket efter det andra af en förgången tids civilisation, hunnit långt bortom Roms och Athens murar, bortom Jerusalems tempel och Egyptens pyramider, hän ända till Indiens och Kinas tempelgårdar och pagoder. Vid åskådandet af de fragmenter af den ursprungliga kultur, filologien söker draga i ljuset, tyckes det som om de ord Stagnelius använde om judendomens urkunder i viss mån också kunde tillämpas på hvarje nations nuvarande kultur, att "den glimmar likt aftonrodnaden af vishetens sköna dag."

Men ämnet för detta lilla anspråkslösa utkast skulle ju vara en i allra största korthet och ofullständighet affattad öfverblick af det 19:de seklets litteratur i en allmännare mening.

Det nittonde seklets sol uppgick öfver en värld, skakad i sina grundvalar af revolutioner och omstörtningar på alla områden. Tid gafs föga för vare sig litterära eller artistiska sysselsättningar. Bland vapenbrak och trumhvirflar fanns för andens tankearbete ingen plats. Despotismens färla i en Napoleons hand hade piskat Friheten, i hvilken dräkt hon än visade sig inför hans ögon, tills hon blödande föll ned och tillbad honom såsom sin gud. En Chateaubriand och en Madame de Stael voro de första som satte sig i spetsen för den rörelse af tankens frigörelse, hvilken skulle blifva århundradets säregna kännetecken. Efter restaurationen, eller despotismens fall med Napoleon i Frankrike, tycktes hela den civiliserade världen för en lång tid liksom andas ut och hvila ut vid sina rykande ruiner för att sedan söka reda på sina förstörda gränsmärken och omkullkastade nationella minnesstoder. En följd däraf blef att, så snart den största utmattningen gått öfver, hvarje folk skyndade att samla sina historiska minnen, såsom i England af en Macaulay, i Tyskland af en Ranke, i Sverige af en Geijer, i Frankrike af en Chateaubriand, Thiers och Guizot, i Ryssland af en Karonzine, och likaledes i alla andra länder. Strax därefter föddes den moderna kritiken såväl på det litterära, som historiska området. Hittills hade kritiken slafviskt följt den traditionella smaken, mera fästande sig vid den inspiration, som besjälade författarna, än lokal färg och individualitet. Allt som skrefs måste följa antikens mönster, och detta var öfverallt den förhärskande smaken. En Shakespeare var, om ej alldeles glömd, af detta skäl nästan förbisedd vid denna tidpunkt. Men en Lessing och en Winckelman i Tyskland, Saint Beuve och La Harpe i Frankrike bland andra kritiker, syntes nu på en gång öppna en ny lista öfver förgångna tiders förhållanden och förtjänster. Men låtom oss återgå till hvad i vanligaste mening förstås med litteratur. Under denna period af lugn och fred blef det i synnerhet poesien, i hvilken en ung generation gaf uttryck åt en nyfödd entusiasm, närd af en fantasi, för hvilken knappast några gränser funnos, då det gällde sökandet af det okända inom det skönas område, romantikens gyllene tidsskede, som i en rosafärgad slöja sökte insvepa verkligheter eller, likt den unge tyske skalden Novalis, ville af lifvet göra ett lyriskt poem. I Frankrike hade redan Chateaubriand anslagit den ton, som sedan öfver ett halft århundrade skulle gifva klafven till den romantiska skolans poesi i alla länder. Efter honom hördes en Lamartines lyra vibrera, hänförande en värld med sina elegier på ett sätt, som endast den inspirerade skalden förmår, utan annat besvär än att lyssna till sitt hjärtas röst, gifvande uttryck åt alla dessa känslor af vemod och längtan, som näras i hvarje människosinne. Nästan samtidigt steg Victor Hugos sol upp öfver horisonten, denne store, starke, egendomlige ande, så full af obändig styrka, så motsägande genom den vekhet, hvilken dock låg djupast på botten af hans själ i hans svanesång, samlingen Feuilles d'Automne. I det ögonblick då Lamartines toner förklingat och Victor Hugos ännu mera liknande vapengny än strängalek, framträdde den milde, sorgsne Alfred de Musset och gaf mer än någon annan utryck åt denna "romantiska ledsnad", som var hans tids själssjukdom.

Ehuru romantiken redan i Frankrike långt förut genom Jean Jacques Rousseau och Bernhardin de Saint Pierre blifvit förberedd, hade den redan före sjuttonhundratalets slut fått fot och fäste i Tyskland genom K. W. von Schlegels och Ludwig Tiecks därtill utarbetade program, sedermera uppnående sin största fulländning i klarhet och moderation genom Tysklands störste skald Goethes kos-

mopolitiska snille. Denne skald, stående utom all jämförelse, öfversättare, orientalist, kritiker och filosof, utöfvade på sin samtid det största inflytande. Genom sina tankars djup och skärpa och den klarhet de kastade öfver en Shakespeares och Calderons snille, har han på tyska språket skapat monumentala mästerverk, som blifvit en hel världs arfvedel. Vid sidan af Goethe lyste bland många andra världsbekanta namn Schillers och Jean Paul Richters, "den ende", som han kallas i sitt fäderneslånd, emedan det aldrig där funnits en mera sant poetisk natur, i sig förenande en sådan mängd af alltjämt växlande skiftningar, om man icke får med "Jean-Paul" jämföra Hoffman, hvilken i sina fantastiska sagor förenar på det bigorraste sätt det mest realistiska med det öfvernaturligaste. Efter att hafva endast nämnt dessa få namn ur den äldre romantiska skolan i Tyskland skynda vi att komma till en telning af densamma, som kallade sig "Det unga Tyskland", af hvilken Ludwig Uhland blef en af dess tidigaste förkämpar och frigjorde sig från många af den romantiska skolans öfverdrifter. Henrich Heine och George Herwegh m. fl använde sin sångmö under de oroliga tiderna före 1848 i den sociala uppfostringens tjänst, snarare än i det rent esthetiskas. Eljest utmärker sig i synnerhet Heines poesi för sin verve, sin glädtighet och sin kapriciösa ombytlighet. Men, ehuru så många lysande namn från denna tid stå för alltid inristade i den öfverväldigande rika tyska litteraturens häfder, måste vi lämna dem för att kasta en blick på den engelska litteraturens ej mindre universella snillen från denna period.

Under det att de tvenne föregående seklen hade tillropat mänskligheten: "Du må resonera och tänka utan tvång", tillade det 19:de: "Du kan också älska efter din fantasi!" och aldrig i någon tid har väl kärleken i sin grundprincips olika yttringar inom det allmänna lifvet blifvit med sådan glödande hänförelse besjungen som af den romantiska skolans skalder. I Storbritannien tog denna skola egentligen sin början med Byron. Ehuru hans smak var rent klassisk och hans stil och versifikation fullt jämförliga med Popes, blef han genom sitt eldiga, lätt hänförda temperament en af denna skolas allra främste. I sin Childe Harold hade han afgifvit sin litterära trosbekännelse, och på sin samtid utöfvade han ett sådant inflytande, att för en tid alla nationer modellerade sin litteratur till en viss grad efter Byrons sånger. Samtidigt med Byrons uppsteg Walter Scotts stjärna, ej mindre lysande och inflytelserik. Med rätta kan man kalla honom den moderna romanens fader på samma gång som historiens pånyttfödare. Historien hade intill denna tidpunkt för den stora allmänheten tett sig som något skelettartadt, tomt och liflöst. Men Walter Scott förstod att åt henne gifva en dramatisk form och poetisk skönhet. Ett af de mest utmärkande dragen hos hela den engelska romantiken är en nästan magisk förmåga att inverka på sinnena och väcka deras åtrå efter det stora, sköna och ädla. Under denna renässansperiod hördes tonerna från en Coleridge, beundransvärda för sin lyriska styrka och filosofiska höghet. Wordsworth tjusade genom sin oupphinneliga enkelhet och genom den färg af idealisk skönhet hans poesi gaf åt de mest hvardagliga föremål. Southey är beundransvärd för sin rika och mäktiga fantasi, denna dock alltid sväfvande otyglad i de högre rymderna. Och så den bländande Shelley, hvilken redan vid 29 år, då döden ryckte honom bort, var skapare af en poesi, den måhända mest inspirerande man kan finna inom den moderna litteraturen, lämnande efter sig minnet af en företeelse af ljus och legend. Utom dessa af de s. k. "Lakeists" finnas många andra stora namn. Dock måste de utelämnas i detta ofullständiga sammandrag. De skandinaviska länderna hade ingalunda stått oberörda af denna allmänna intellektuella pånyttfödelse. I Sverige gaf den sig dock mest tillkänna genom inre lidelsefulla strider mellan den klassiska smakens förkämpar och fosforisterna eller romantikens lärjungar, hvilkas inflytande och öfverdrifter motarbetades af den götiska med en Geijer, Ling och Tegnér i spetsen. Dessa senare försökte att, likt Oehlenschläger i Danmark, återföra det svenska folket till en nationell själfständighet inom sin litteratur med återupplifvandet af den färgrika och enastående originaliteten af dess forntids poesi, bevarad i Eddan och de nordiska sagorna, samt därigenom rycka den svenska poesien från herraväldet af en Goethes och Klopstocks trollmakt, då hon nu ändtligen förmått lösgöra sig från den franska smakens fjättrar.

Oehlenschläger, hvilken af sin samtid kallades "prins af skandinavisk poesi", tycktes genom framkallandet af forntidens gudar och hjältar från glömskans skuggvärld till ljuset och lefvande lif, hafva bjudit sitt folk att läppja på en trolldryck, som kom dem, för en tid åtminstone, att förgäta alla sina öfriga sånger. Men denne store skald pejlade äfven människohjärtats djup, denna källa, som ej förändras till sin grundnatur med den litterära smakens skiftningar och gifver uttryck åt dess känslor af glädje och smärta, hvilka till tidens slut skola strömma därifrån. Norge, sedan århundraden bortglömdt under sin mantel af is och dimmor, framträdde 1811 och 1814, efter erhållandet af sin politiska frihet, helt käckt bland Europas nationer för att äfven på litteraturens område vinna stämma och säte. Med Johan S. Welhaven och Henrick Wergeland vaknade den norska sånggudinnan, som så länge slumrat. Ty före denna tid hade Norge hvarken ägt skalder, dramatici, historiker eller lärda af någon betydenhet. Karakteristiska äro Welhavens egna ord: "Det gamla norska lejonet, undergifvet som en hund, hade under århundraden sugit sin ram, under det att det viftade sin svans." Med Wergeland skulle en ny tid uppgå. Denne kraftige ande kan med skäl benämnas norska litteraturens fader.

En universell pånyttfödelse ägde rum i början af 19:de seklet. En väckande fanfar genljöd öfver alla Europas länder, från Norges fjäll till Tiberns historiska stränder. Italiens efter frihet trängtande och impulsiva folk var ej sent att lyssna härtill. En fläkt af den varmaste patriotism genomgår allt, hvad en Ugo Toscolo, Guisti och Leopardi vid denna tidpunkt sjöngo, manande sitt folk till kamp för sin så länge i främmande bojor slagna nationella frihet. I många andra afseenden kunde Leopardis sångmö genom sin spekulativa pessimism, hvilken t. o. m. öfverträffade en Schopenhauers, hänföras till århundradets senare period och således kallas en af de moderna. Ehuru utrymmet knappast tillåter det, måste ett par ord ytterligare nämnas om denne Leopardi, så synnerligt utrustad af naturen, men så djupt olycklig och missnöjd med allt det förgångna såväl som det närvarande, allt som gafs mellan himmel och jord, ej minst med sin egen tillvaro. Och ändå hade hans karriär varit den mest lysande och eftersträfvansvärda, som snillet kan önska sig. Redan före andra, äfven de största, vågat vänta sig en smula erkännande af världen, hade han uppnått celebritet. Vid 16 års ålder hade hans filologiska arbeten redan rönt det största erkännande af Europas lärda. Vid 20 års ålder var han berömd filosof, och vid 25 hyllades han såsom sitt lands förnämste, då lefvande skald. Dock, som vanligt i dylika fall, tog naturen, så öfverdådigt frikostig, tidigt sitt lån tillbaka på det mest smärtsamma sätt. Efter att hafva samtidigt blifvit angripen af tvenne obotliga, förfärliga sjukdomar dog il Pariris och Ricordanze's skald som en på alla lifvets illu-

sioner allra fattigaste varelse, innan han ännu knappast nått mannaålderns gräns. Utom Leopardi funnos samtidigt många stora sångare i La bella Italia, hvilkas lyror företrädesvis strängades i patriotismens intresse.

En lifaktighet gjorde sig nu gällande inom den spanska litteraturen ej mindre än i något annat land. En Byron, Walter Scott och Victor Hugos sånger tycktes hafva ingjutit ny eld i det castilianska blodet. Hvarje politisk händelse blef snart ett tema för en litterär skapelse, och spanska nationens hjärta klappade häftigt, uppfylldt af den nya tidens frihetsdrömmar.

Den store lyrikern Esproncedo och den för sina bitande satiriska pamfletter namnkunnige José de Lones lefde ett lif af oaflåtlig strid mot det andliga såväl som världsliga tyranni, som så länge förtryckt och sköflat Calderons en gång så rika, men alltjämt sköna fosterland.

Portugals folk, om hvilket man i allmänhet gör sig den orätta föreställningen, att det till lynne och karaktär fullkomligt liknar det spanska, är likväl till temperament och skaplynne dess fullkomliga motsats. Det dröjde visserligen innan det lät sig ryckas ur den dåsiga likgiltighet, som synes blifvit en logisk följd af de många yttre och inre kriser det haft att genomkämpa för att under ständigt öfverhängande yttre faror och inre splittringar ändock bibehålla sin nationella självständighet. Ett utmärkande drag i det portugisiska temperamentet är en omväxling mellan en sällsynt, men så mycket häftigare nervös lifaktighet samt långa tider af dvallik modlöshet. Romantiken, åtminstone i sitt första skede, hade ju haft för mål att återupplifva minnet af gångna tiders ära och traditioner. I Portugal blef det Almeida-Garrett, som, snart följd af andra, återförde portugiserna till deras stolta minnen af en lysande stormaktstid. Dessa, likt hvarje annan nation eller också individ, hvilken känner med sig själf, att af framtiden föga eller intet är att vänta, hängifver sig lätt åt hvad som varit, nästan till tröttande öfverdrift. Garrett, hvilkens förfäder kommit från Irland, förenade i sin poesi trenne egenskaper, nästan aldrig tillfinnandes hos samma författare, nämligen söderns passionerade häftighet, orientens drömmande melankoli och brittisk idealism.

Ryssland, hvilket ända till våra dagar i viss mening varit en "terra incognita" blef den sista att beröras af 19:de århundradets lifgifvande ande. Under långa sekler af halfbarbarism hade Ryssland gjort få eller snarare inga försök att tillgodogöra sig den öfriga världens andliga utveckling, vare sig i konst eller litteratur. Någon inhemsk sådan var också ej tillfinnandes, med undantag måhända af några hjältediktartade rapsodier, och ryska språket, som påstås vara så harmoniskt och välklingande, hade ännu ej funnit sin moderna litterära idiom. Visserligen hade under Chatharina den II:s regering uppflammat för en kort minut ett begär att taga kännedom om den västerländska kulturen, men detta kväfdes snart af henne såsom ett farligt hot mot despotismens makt. Men på en gång, oväntadt och oemotståndligt, bröt solen fram med Rysslands första skald, Pouchkine, och detta med en så strålande klarhet, att den beundrades öfver hela den civiliserade världen. Pouchkine, först lyriker allenast, blef senare, ännu på höjden af sin snillebana, också novellist, och man kan med skäl kalla honom vägvisaren för den efter honom kommande Tolstoj. Den förstnämnde med sin högstämda idealism, den senare med sin äkta moderna realism, hafva förmått en värld ändtligen att fatta, att deras olyckliga land, bebodt af slafvar i bojor, dock räknar bland sina inbyggare varelser med mänskliga känslor och hjärtan, som längta efter frihet och upplysning. Omkring Pouchkine samlades en hel skara af unga snillen, jämförliga i entusiasm och skapande kraft med deras ledare, ryska poesiens fader, Pouchkine.

I Polen, fastän inspirerade af helt olika känslor, uppträdde samtidigt med den ryska litteraturens nyfödelse flere stora skalder, hvilka besjöngo sitt arma fäderneslands olyckor och förnedring på det mest glödande och gripande sätt. Berusadt af dessa sånger reste sig Polen, först 1830 och sedan i den förfärliga insurrektionen år 1863. Man kan aldrig nog beundra sådana snillets alster som Mickievicz's "Pilgrimernas bok" eller Conrad Wallenrods "Dziady" (Farväl), om hvilket senare i synnerhet kan sägas att det är af en rent öfvernaturlig inspiration.

Detta är blott en ofullständig och knapphändig öfverblick af 19:de seklets första skede, då romantiken förde spiran i den europeiska litteraturen. Endast dess allra största och på den allmänna utvecklingen mest betydande märkesmän hafva i denna lilla skiss kunnat blifva nämnda. Härifrån måste vi skynda till en tidsperiod i allt så olika och motsägande, där realismen är den erkända härskarinnan inom snillets värld.

TILL FLICKORNA.

Af Ludvig.

En visa jag vill sjunga
för alla tärnor små,
som uti giftastankar
och giftasdrömmar gå.
Se, akten er för modet,
det är ett fasligt troll,
som kan förvandla glädjen
och göra den lik noll.

Nu är det väl på modet,
att kroppen som en nål
ser ut, men toppen liknar
mest hufvudet af kål,
och sätter man på detta
en väldig vattenså,
så har man fått en hattnål,
som fåfängt söker gå.

Och sitter hon i spårvagn, —
ifall hon sitta kan
på grund af detta snörlif,
som ned till skorna hann, —
så, stackars arma gossar,
som vilja flickor se,
de få blott se på såar,
och därför flykta de.

Nej, slängen era såar
i någon gammal vrå,
och edra små kasketter
i stället sätten på,
och edra korfskinn säljen
i någon slaktarbod,
så skall den stackars gossen
nog åter hämta mod.

Och edra lösa lockar,
ack, hafven I betänkt,
hvem fordom de tillhörde,
och hvar en gång de hängt? —
Tänk på de kolonier,
som kunna finnas där
af fetaste baciller,
som vålla stort besvär.

När farfars morfars mormor
var rask och ung en gång,
en flickas kjoltyg räckte
nog till en luftballong,
och hatten, ack, så näpen,
i form af en turban
ej stannade trafiken
på gatorna i sta'n.

Och hören mig, I svenner,
som gån på giljarfärd,
I vänden skyndsamt åter
till eder ungkarlshärd
och biden tåligt stunden,
då flickorna få sans,
och se'n skall saken gånga
så lustigt som en dans!

Madam Ströms tvätt.

Af J. Krohn.

Det är ett par år, sedan denna historia tilldrog sig. Sommaren kom ovanligt sent det året, men så kom den också underligt, ty det blef en ovanligt stark värme. Himlen var strålande blå dag efter dag. Solen blänkte och gnistrade på den lilla stadens röda tak och sände ned en sådan hetta, att många af stadsborna pustade och flämtade. Bland dem var den gamle, tjocke stadsläkaren. Han gick ändå flitigt omkring och såg till de sjuka; men många gånger om dagen måste han torka hela hufvudet med sin stora, röda silkesnäsduk. Han var en alldeles utmärkt man och känd af alla, och alla hälsade på honom; då en flock lekande barn hälsade på honom, nickade han till dem och sade: "Ja, barn, i dag borde ni leka indianer, ty i denna hetta bli ni brunstekta som rödskinn."

Sommarferierna hade nyss börjat, därför stod elementarskolan tom och öfvergifven, och dess sandade gård låg tyst i gassande solsken och påminde om en öken; men det blef lif i öknen, då madam Ström kom dit. Hon var en liten, fetlagd gumma med ett godt humör, som sällan klickade; men i dag var det ovanligt godt, ty skolvaktmästaren Andersson hade på grund af ferierna gifvit henne lof att torka stortvätt på skolgården och lånat henne snörena, som hon höll på att sätta upp, ty det brydde vaktmästaren sig ej om att göra. Hon var gift med skomakar Ström; de bodde ett par hus ifrån skolan och voro mycket lyckliga; men hänga upp tvätt på gården kunde hon icke, ty gården vid huset, där de bodde, var icke större än att kattorna kunde sätta öfver den i ett enda språng utan ansträngning. Men nu hade hon plats, och hon fick tvätten upphängd i en fart. Då hon slutat, torkade hon af sitt svettiga ansikte på förklädet och gick hem, medan solen sken och sken, så att alla termometrar i staden hade brådt med att stiga och stiga.

Det dröjde ej länge, förrän hon kom igen, bara för att ett ögonblick se solen torka tvättkläderna. Då hördes ett högt klatschande öfver den stilla skolgården; det var madam Ström, som slog ihop händerna af öfverraskning och glädje och förvåning — kläderna voro redan torra! Aldrig hade hon hört talas om att en tvätt torkat så fort, eller själf upplefvat ett sådant naturens under. Och hennes hänryckning däröfver var alldeles för stor att hon skulle kunna behålla den för sig själf, hon måste genast berätta denna märkvärdiga händelse för någon, som kunde dela hennes förvåning och glädje. Andersson var närmast till det, men att få tala med honom var omöjligt, då han var midt i sin sommarferiemiddagslur, som var åtta gånger så lång och fast och djup som hans vanliga middagsdvala. Då visade svarfvar Lundbergs hustru sig vid sitt öppna köksfönster, som vette utåt skolgården, och madam Ström skyndade sig att berätta henne, att hennes tvätt hade blifvit torr på en "knapp halftimme"; hon visste det alldeles bestämdt, ty klockan hade slagit uppe i kyrktornet, just som hon satte fast den sista klämmaren, och hon frågade madam Lundberg, om hon inte var alldeles omåttligt förvånad däröfver.

"Ja, det är ju stekhett", svarade madam Lundberg i vresig ton och utan ett spår till förvåning.

"Tala inte illa om sommaren, madam Lundberg!" sade madam Ström. "Jag tycker alltid, att den sköna sommaren är alldeles för kort, och det tycker Ström också. Men hvad säger ni om min tvätt, madam Lundberg? Tänk, knappt en halftimme! Är det inte härligt? Har ni hört på maken? Hvad säger ni? För något måste ni väl säga!"

"Å, jag säger: låt mig slippa höra talas om den där tvätten!" svarade madam Lundberg förnämt. "Sådan strunt kan jag inte tänka på i dag; det är ju den stora dagen."

"Hvad vill det säga?" frågade madam Ström förvånad.

"Vet ni inte, att det är dragning i teaterlotteriet i dag? Jag har ändå hört, att ni och er man spela. Göra ni kanske inte det?"

"Ja, ser ni, madam Lundberg, jag tycker nu inte om de där lotterierna, och Ström tycker alldeles som jag, det vill säga invärtes; men då han var bjuden på namnsdagskalaset hos repslagarens, lät han öfvertala sig af slaktar Hansson att vara med om en opplikasjon, och då kan han ju inte säga rent ut, hvad han tycker."

"Då är han ingen riktig spelare och är inte värd att vinna", sade madam Lundberg med djupt förakt. "Men jag och Lundberg, vi ä' värda att vinna, för vi ha hållit troget i med att spela, och det har kostat oss mycket pengar under årens lopp, men i dag vänta vi också alldeles bestämdt att få den stora vinsten, 50,000 kronor."

"Det var inte litet, det", utbrast madam Ström.

"Ja, någon måste ju få den", fortfor madam Lundberg,

"och hvarför skulle det inte kunna vara vi lika väl som någon annan?"

"Nej, det förstås", sade madam Ström.

"Dessutom drömde jag i natt, att jag gick upp med en ballong och höll en stor flagga i handen, och det måste väl betyda något. Klockan tre kvart på fem i eftermiddag kommer posten från Stockholm, och då är Lundberg på postkontoret för att genast få veta numren, och han har sagt, att om vi ha fått den stora vinsten, tar han en droska och kommer hem åkande, för då vill han inte gå."

"Det var inte litet, det", utbrast madam Ström återigen.

"Nej, det är ju inte mycket, för hvad betyder en droska, då man har vunnit högsta vinsten?" Därmed gick madam Lundberg ifrån fönstret.

Madam Ström hade haft otur med att vända sig till madam Lundberg; men hennes humör var alldeles för strålande, för att hon skulle bry sig det allra minsta därom; nu skyndade hon sig hem till Ström, han skulle nog som vanligt tycka detsamma som hon. På vägen mötte hon doktorn.

"Ni ser så belåten ut, madam Ström", sade han.

Hon neg så djupt hon kunde, ty hon tyckte det var stor ära att få berätta för en sådan man, hvad hon hade upplefvat, och hon förklarade saken för honom med den största omständlighet.

"Så skall det vara", svarade doktorn. "Gläd er ni bara åt allt, som är roligt! Ni hör till mitt folk."

Då uret uppe i kyrktornet slog tre kvart på fem, stack madam Lundberg ut hufvudet genom ett fönster åt gatan, och där stod hon kvar. Ändtligen såg hon en vagn vika af in på gatan. Hon stirrade som en falk — ja, det var Lundberg, som kom åkande! På långt afstånd kände hon igen honom på hans gamla buckliga halmhatt; men det satt ännu en karl i vagnen. "Han har väl i glädjen låtit en bekant åka med", tänkte hon. Men nu rusade hon bort från fönstret, ty hon blef alldeles yr i hufvudet af sin egen stora, omåttliga glädje, och hon var rädd att ramla på hufvudet ut genom fönstret.

"Vunnit!" tänkte hon. "Vunnit! Högsta vinsten! Hurra! — Ja, nu ska vi börja lefva riktigt fint! Och här" — hon såg sig omkring i rummet — "här skall minsann komma att se helt annorlunda ut; allt det här gamla skräpet skall bort i en fart, jag tål knappt se det längre. Det här ohyggliga tyget på soffan med alla sina hål" — hon stack in handen i ett af de största och ryckte till, och det möra tyget rämnade ögonblickligen från den ena ändan till den andra. "Och spegeln med den otäcka sprickan tvärs öfver, som jag har sett min förargelse på i så många, många år — bort med den!" Och med den gladaste min körde hon skyndsamt en stol in i spegelglaset med sådan kraft, att det sprang i tusen bitar, och ett ben gick af stolen och flög bort och gaf lampan på byrån en sådan knuff, att den icke allenast själf utan betänkande ramlade i golfvet och gick i kras, utan också ryckte med sig en stor porslinshund, så att den också gick sönder. — "Å hvad det är roligt att vara rik och ha råd till allt möjligt!" tänkte hon och slängde stolen ifrån sig. Den träffade det gamla skåpet, hvars dörr den slog in, men efter den betan hade stolen bara ett ben kvar. Då hörde hon vagnen stanna utanför huset och öppnade hastigt dörren och gick ut i farstun för att ta emot sin man och hans lyckobudskap med all möjlig högtidlighet.

Men hvad fick hon se! Slaktar Hansson och kusken komma släpande med Lundberg, och han såg allt annat än glad ut och jämrade sig högt, då de kommo in i farstun. Han hade icke vunnit något, och då han, alldeles utom sig af förargelse däröfver, ville rusa i väg hem, hade han ej sett sig för, utan ramlat utför postkontorets trappa och vrickat foten eller kanske bräckt något ben i den, ty den gjorde förskräckligt ondt, och då han hvarken kunde stöda på den eller ännu mindre gå, hade slaktar Hansson skaffat en droska.

Svarfvar Lundberg lades på soffan. Hur utpinad han än var, kunde han ej undgå att lägga märke till hur besynnerligt det såg ut i rummet, och frågade stönande: "Har här varit inbrottstjufvar, Julia?" Då måste madam Lundberg fram med förklaringen; det var inte för trefligt, och att slaktar Hansson hörde på, gjorde det ännu värre, då hon visste, att han gärna talade om roliga historier om andra.

Strax därefter kom doktorn. Han lät Lundberg lägga sig till sängs, så att han lättare skulle kunna undersöka foten, och han frågade noga efter alla närmare omständigheter. "Lotterigalenskap!" sade han och skakade på hufvudet. "Ni skaffar ju bara er själf lång näsa den ena gången efter den andra, min käre Lundberg."

Madam Ström infann sig också; hon ville höra om Lundberg, då ryktet om hans missöde genast hade spridt sig i grannskapet. Hon kom helt beskedligt och alldeles uppfylld af deltagande; men åsynen af henne retade madam Lundberg, så att hon utbrast:

"Nu fattades det bara, att ni skulle ha vunnit! — Har ni det? — Nå, hvarför står ni där och koxar som en höna utan att svara mig? Har ni vunnit något, ja eller nej?"

"Ja", svarade madam Ström ofantligt förlägen, "Ström har vunnit precis hvad opplikasjonen har kostat honom, och därför tycker jag det betyder, att han nu skall sluta upp med att spela, och det tycker Ström också."

"Det är således sant, att bara dumingar ha tur!" utbrast madam Lundberg. Hon *måste* ge sin stora förargelse luft, och det gjorde hon nu genom att öfverösa madam Ström med obehagligheter, och fastän det egenligen inte var någon mening i obehagligheterna, blef madam Ström så bestört öfver dem, att hon gick baklänges ut genom dörren

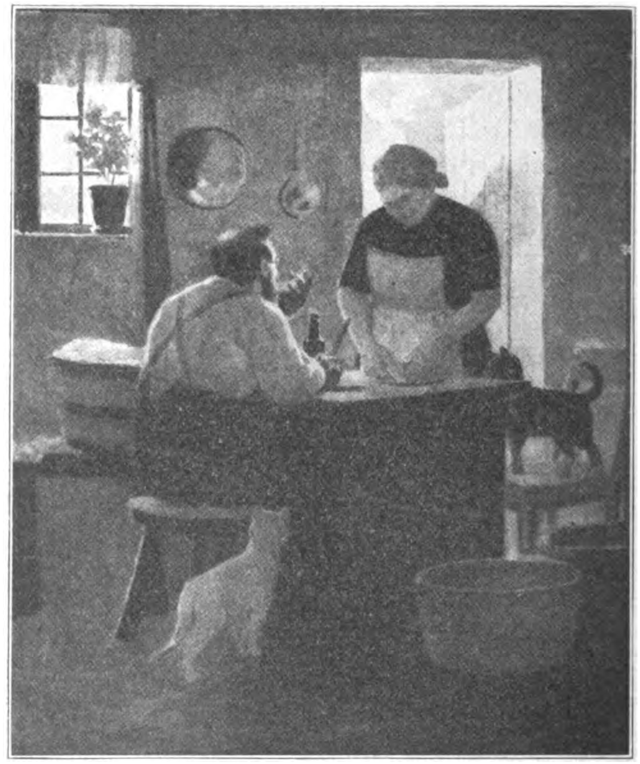
och glömde att stänga den. Men det gör godt att få luft, då man har varit så nära att kväfvas; madam Lundberg fortfor att ösa ut sina grofheter genom den öppna dörren och utför trapporna, tills doktorn kom ut från sängkammaren och röt: "Tig nu! Annars ger jag er beska medikamenter eller vaccinerar er på fläcken! Hvar i all världen har ni fått så många fula ord ifrån? Ni vet visst inte, hvilken präktig kvinna madam Ström är. Ser ni, då jag träffade henne i förmiddags, var hon lika glad öfver sin hastigt torkade tvätt, precis lika glad, som om hon hade fått högsta vinsten i lotteriet. Gör henne först det efter, innan ni alls talar om henne! Och skäms nu duktigt, tills vi träffas igen. Jag kommer igen i morgon och ser på er mans bakben."

Så gick den gamle doktorn; han blef sällan ond, men blef han det, så blef han det också med besked.

Solen, som hade lyst så härligt hela den långa sommardagen, närmade sig strax därefter sin nedgång, men ännu medan den dalade, sände den sina glittrande strålar vida omkring. En af dem letade sig in i det lilla köket, där makarna Ström sutto och åto kväll; den fyllde köket med glans och lekte i madam Ströms fina hvita mössa, i det hon eftertänksamt bredde sig en smörgås och sade:

"Ja, när jag tänker noga på saken, så har den här tvätten i dag ändå varit den märkvärdigaste tvätt jag någonsin haft."

Och Ström tyckte som hon.

STOLS.

En solljus högsommardag gick löjtnant Fredrik von B., åtföljd af sin moder, Stallgatan framåt i staden H.

Hunna till ett envåningshus, i hvilket fanjunkaren Stols bodde, för löjtnant B. handen till mössan, nickar vänligt och säger:

"God dag, Stols!"

"Hvar såg du Stols?" frågade modern och såg sig om mot det lilla huset.

"På förstugutrappan, mamma! Såg mamma inte honom?"

"Nej, det gjorde jag inte! På trappan stod bestämdt ingen, Fredrik. Jag förundrade mig öfver att de hängt lakan för fönstren."

Hemkomna möttes de af löjtnantens kalfaktor, som meddelade, att Stols aflidit föregående afton.

"Det var märkvärdigt", sade löjtnant B., "jag såg honom så tydligt. Jag tyckte nog, att han var ovanligt blek och såg så ledsen ut."

"Du borde gå till änkan", sade hans moder, "och höra om Stols möjligen yttrat något i afseende på dig, eller om det möjligen behöfs någon hjälp."

Detta gjorde löjtnant B. På hans fråga om Stols talat om honom, svarade änkan nekande. Döden, som förorsakats af hjärtslag, hade kommit så plötsligt. Stols sjönk ned utan att säga ett ord.

Löjtnant B., som var förmögen och godhjärtad, gaf hjälp till begrafningen och tillsade änkan, att ifall hon behöfde råd eller hjälp, skulle hon vända sig till honom.

Några veckor senare satt löjtnant B. en afton i sitt arbetsrum. Han hör ett lätt buller och vänder sig om. Vid dörren i full "gif akt"-ställning stod Stols. Ansiktet var blekt, stelt som en vaxbilds, och ögonen stirrande. Önskan att tala kunde tydligt läsas i hans ansikte, ehuru ej ett ljud kom öfver de blåbleka läpparna.

"Stols, är det ni?" sade B., mera deltagande än rädd, "försök att tala. Är det något jag kan göra för eder?"

Samma önskan — bemödande att kunna tala syntes i det bleka anletet, men endast en djup suck hördes, hvarefter gestalten så småningom utplånades och försvann.

Följande dag kom änkan till löjtnant B. Under strida tårar omtalade hon, att värden kommit och sagt upp henne till afflyttning.

Stols hade några månader före sin död och henne ovetande för att göra en glad öfverraskning köpt huset med tillstånd att få betala 500 kronor i hvarje termin. Första afbetalningen, 500 kronor, hade han betalt. Denna öfverlämnades till henne, ty värden hade fått högre anbud och önskade kontraktet med Stols upphäfdt och att änkan skulle flytta.

"Då skall jag göra ännu högre anbud!" sade löjtnant B., "jag köper huset för eder räkning."

Detta gjorde B. B. omtalade sedan allt för sin moder och slutade med de orden:

"Jag vet, kära mamma, att du gillar mitt köp af det lilla huset. Du kan ej föreställa dig änkans och barnens glädje! — Stackars Stols, nu förstår jag meningen med uppenbarelsen framför ytterdörren."

VISHETSORD.

Laga att barnen icke gråta! Ett långvarigt regn är skadligt för blommorna.

* * *

Ett stort lidande renar själen och kommer den att vända sig inåt.

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

VI.

Stunden var kommen, och uppgörelsen måste ske. Han hade hela tiden förstått på henne, att hon visste något. Så väl hennes ord som hennes bref hade ofta en underförstådd mening, och hennes munterhet var icke alltid naturlig. Något nervöst och ansträngdt hade kommit öfver henne.

Magda vårdade honom nog med omsorg, men i hennes väsen var icke den hjärtlighet och tillit som förr, det var mera en kall pliktuppfyllelse. Därtill behandlade hon honom med en viss öfverlägsenhet, som han förut icke erfarit.

Hans förbättring gick med stora steg framåt, och då de snart kunde företaga återresan till Kristiania, måste det komma till förklaring dem emellan. Hittills hade han, hvarje gång han märkte, att hon sökte komma ämnet på tal, med mycken skicklighet skjutit det åsido, men nu gick det icke längre. Han *måste* tänka öfver, *hur* han handlat.

Han hade förbrutit sig mot henne, det kunde icke förnekas. Det hade gått honom som så många andra. Under det han var förlofvad med fröken Paulsen och bodde i hennes föräldrars hus, hade han kommit i ett orätt förhållande till den tjänstflicka, som passade upp honom.

Den gången hade det också kommit till en uppgörelse, då det kom i dagen, att flickan icke längre kunde behålla sin tjänst, men han hade då sluppit jämförelsevis lätt undan. Hon blef skild från sin plats med hån och skam. Han ursäktades med ungdom och oerfarenhet, och — man förlät.

Han hade betagits af djup blygsel, då han gick för att bedja sin trolofvade om förlåtelse, men hon gaf honom den, innan han begärde den, hon fann en sann njutning och glädje i att kunna förlåta och stod så redo att ursäkta, att hans förseelse mot henne blef nästan till intet.

Nå ja, — det var en liten ungdomsförvillelse, som mannen i regel icke tager det så noga med. Kvinnan däremot brukar dock se saken i ett annat ljus. Då han lämnade henne, hade han återfått sitt mod och goda lynne, men — då han sedermera tänkte därpå, trodde han, att känslan af att genom förlofningen med henne hafva begått ett misstag, just i den stunden vaknade hos honom.

Magda kunde icke taga saken på samma sätt. Hos henne fanns mera kraft, icke den sjukliga vekhet i känslan som hos den andra. Det var måhända just denna motsats, som utöfvade en sådan dragningskraft på honom. Men fanns ej i hvarje kvinnas kärlek något af detta öfverseende? Kunde en kvinna låta bli att förlåta en man, som bad och anropade om förlåtelse och lofvade bättring?

Om det varit endast detta före äktenskapet, skulle det ju varit jämförelsevis lätt, men han hade ju åter glidit in i detta förhållande, och det var värre. Den stackars förförda kom med sina ideliga kraf på honom, och han var rädd, att det skulle komma i dagen och hade därför gått till henne för att ordna penningaffärerna och så — blef förhållandet åter detsamma.

Nu hade han ju fått henne i väg till Amerika, och förbindelsen var bruten. Han hade känt det som en lättnad, då han visste henne vara ombord på skeppet, hade hoppats, att därmed skulle allt vara begrafvet och han åter kunna se Magda öppet in i ögonen.

Att han hade afbrutit förbindelsen och fått henne ur vägen, återgaf honom något af självkänsla. Visserligen hade han burit sig illa åt, men han hade dock icke handlat så illa som många af hans kamrater. Han hade blott detta enda på sitt samvete.

Genom dylik advokatyr sökte han samla allt sitt mod, ty mod ville det till att aflägga en sådan bikt inför sin hustru. Han tyckte, att han hellre ville stå i ett kulregn, men *detta* hade något gränslöst förödmjukande med sig.

Han låg på soffan med sitt sjuka ben och kastade då och då en orolig blick på Magda, som ofta lät arbetet hvila och försjönk i tankar. Hon tog mod till sig, och hennes ansikte fick ett strängt uttryck, då hon fäste på honom en skarp och genomträngande blick, som om hon ville skåda in i hans hjärtas djupaste gömslen. Hon upptog ur fickan ett hopskrynkladt bref, räckte det åt honom och frågade hastigt:

"Känner du igen denna underskrift? Jag fick brefvet samma dag som du hade rest. Jag ser på dig, att det icke är främmande för dig. Det är alltså icke lögn och dikt?"

Det var en sådan ringaktning, men tillika djup smärta i tonfallet af hennes stämma, och hon vände sig bort, liksom förmådde hon icke se på honom.

Han måste nu gripa sig an; det blef svårare, än han hade tänkt sig, men då han väl börjat, gick det lättare.

Hvad andra förut ursäktat honom med, sökte han framhålla till sitt försvar: ungdom och oerfarenhet.

Men saken hade fått en alltför stor betydelse för Magda, för att hon skulle kunna se den i ett sådant ljus, därtill hade hon lidit för mycket. Ungdom och oerfarenhet var ingen ursäkt för en förlofvad man.

Under det hans mod och hopp växte vid hennes tystnad, fylldes hennes sinne af harm och förakt. Huru skulle hon kunna hafva förtroende för den, som så glömt sig, sökt dölja sitt beteende och nu ville framställa det hela som en obetydlighet.

Då han ändtligen slutat, reste hon sig och stod öfver honom med flammande ögon och ett outsägligt förakt i blicken. Han kunde icke möta den, utan vände hufvudet mot väggen.

Hon ville veta hela sanningen, om han hade varit henne otrogen, eller om det endast var denna ungdomsförseelse, han hade att förebrå sig.

Icke ett ord kom öfver hans läppar, han tryckte ansiktet mot soffan, och det var ett ögonblick en sådan tystnad i rummet, som innan ett oväder bryter löst.

"Också detta!" utropade hon och vred händerna i förtviflan. "Vid en sådan usling till man är jag bunden, ack, hvilken skam, hvilken skam!"

Han reste sig upp i soffan, glömde alldeles sitt sjuka ben och satte fötterna i golfvet, men kunde icke komma ur fläcken. Hans kinder voro hvita som den kudde, på hvilken han hvilat, och ögonen sköto blixtar — hon hade kallat honom usling.

"Hvad var det du sade, Magda?" frågade han med hes röst.

"En usling, ett ömkligt stycke människa." Hon var alldeles utom sig, visste knappast själf, hvad hon sade, kände sig så djupt kränkt, neddragen genom honom. Hela hennes hjärtas lidelsefulla häftighet fick nu utbrott, fördämningen var borta, och hon vidrörde honom icke med silkeshandskar.

Hade han själf sett saken i en ljus spegel, så visade hon honom nu en annan sida. Det var en ren kvinnas rättfärdiga harm öfver att blifva sviken af den, för hvilken hon haft fullt förtroende; och hans eget sätt att taga det lätt ökade hennes häftighet. Ack, huru han hade sjunkit i hennes ögon, ja, så djupt, att hon knappast kunde tänka sig, att ett samlif med honom hädanefter vore möjligt. Han var ju en helt annan än den, hon hade gift sig med.

Ändtligen hade hon uttömt sin harm. Hon kastade sig ned på en stol, gömde ansiktet i händerna och grät högt.

Han kände sig som på pinbänken, han visste sig aldrig hafva upplefvat en sådan stund. Hennes ord trängde in som sylar och efterlämnade en stickande smärta — han hade icke ett ord till svar.

Hvad som gjorde mest intryck på honom, var hennes djupa känsla af skam, att hon genom honom hade blifvit neddragen — och därtill hennes ringaktning.

Han hade burit sig lumpet åt, hon kunde med rätt kalla honom en usling. Och dock — var det något han ansett sig vara, så var det en käck och modig man, och nu — hade han handlat fegt och uselt gent emot henne.

Men på detta sätt gick det icke. Han hade tagit ett steg för att resa sig, han lofvade sig själf heligt och dyrt i denna stund, att han icke ånyo skulle gifva henne anledning att kalla honom en usling.

Oaktadt han kände, huru hon såg ned på honom, och hur skoningslöst hon utöste sin häftiga harm öfver honom, höjde hon dock i denna stund hans tankar om kvinnan.

Hade han första gången fått erfara, hvilket stöd som låg i en ren kvinnas rättfärdiga harm, så — ja, så hade han måhända icke nu haft att förebrå sig otrohet mot sin hustru.

Men han måste, han ville åter resa sig, vinna hennes aktning och sin egen självkänsla; att stå så utarmad i egna och en annans ögon, det var outhärdligt.

Hon hade antydt, att samlifvet med honom skulle blifva honom outhärdligt, då hon icke längre kunde lita på honom. Icke förrän i denna stund hade han till fullo förstått, hvad han ägde i henne. Hon var honom kärare än någonsin, och nu hade han måhända förspillt hennes kärlek för alltid.

Då hennes häftiga gråt omsider upphört och hon kom till mera ro, tog han till ordet helt lugnt och utan spår af häftighet.

Om han kunnat omintetgöra det han gjort, hvem skulle därvid känna sig mera lättad och lycklig än han, men det kunde nu icke ske. Han ville icke komma med löften; han insåg, att hon icke kunde fästa sig därvid. Hon hade haft rätt i sina beskyllningar mot honom, han hade burit sig skamligt åt mot henne, och han insåg, att förhållandet mellan dem aldrig kunde blifva, hvad det hade varit.

"Nej, aldrig så som det varit, aldrig!" utbrast hon lidelsefullt.

Hon hade talat om att öfvergifva honom, ja, hon hade rättighet att fordra skilsmässa och gifva deras äktenskapliga förhållande till pris åt skandalen. Måhända skulle hon gå jämförelsevis fri, under det han med rätta stämplades såsom den där gifvit anledningen. Men var hon viss om att hon skulle blifva lyckligare på detta sätt? Han kunde inte fordra eller vänta, att hon ville göra något för honom, men kunde hon icke göra ett försök att genom sin starkare, moraliska kraft stödja honom i hans svaghet, taga det som en uppgift att hjälpa honom, änskönt han förverkat sin rätt därtill.

Under det han talade, blef hon mer och mer stilla och lyssnade uppmärksamt till hans ord. Det var manlighet i detta, något annat än denna ömklighet, som ville ursäkta förseelsen och dölja den.

Om hon också i sin häftighet hade talat om skilsmässa, hade hon icke på allvar kunnat tänka på att lämna honom, ty om hon än icke kunde ha samma kärlek till honom som förr, var hon dock fästad vid honom och kände sig bunden vid honom med starka band.

Begärligt omfattade hon den tanke, som han framhöll för henne, att taga det som en plikt att stödja honom, stärka hans svaga, moraliska kraft med sin starkare.

Nu, då han anklagade sig själf, påminde hon sig sin egen skuld gent emot fröken Paulsen och sitt löfte till henne. Och barnet, som hon bar under sitt hjärta, kunde hon väl icke undandraga en faders omsorg.

Ja, hon ville blifva honom en hjälp, bringa honom detta offer. Hon skulle troget uppfylla sina plikter.

Hon kände tillfredsställelse i denna tanke, kände det som en seger öfver sig själf, vunnen genom sin nya religiösa åskådning. Hennes hjärta fylldes af en viss moderlig känsla för honom, hon skulle med omsorg vaka öfver honom, aflägsna frestelserna från honom.

Hon skulle vara honom ett stöd, på hvilket han tryggt kunde lita.

De blefvo ense om att så mycket som möjligt bevara det yttre förhållandet, söka hindra utomståendes blickar att tränga innanför och icke förändra sitt uppförande gent emot hvarandra.

Så räckte de hvarandra handen för att börja samlifvet på ett annat sätt.

Ehuru Magdas värsta farhågor blifvit bekräftade, var det dock med ett lättadt hjärta hon lämnade rummet. Det hade varit värre att gå och vänta på det, nu hade hon åtminstone ställningen klar.

Det var dock med en tung suck hon tillslöt dörren efter sig. Det värmande, lysande solsken, som hvilat öfver deras äktenskap, var borta.

Så var han ensam med sina tankar; också han kände en lättnad öfver att det kommit till uppgörelse. Måhända hade han aldrig blifvit man mer, om han fortsatt med denna gömda synd. Hans bättre människa hade vunnit seger, framprессad, ja, han kunde gärna säga, att hon genom sina våldsamma uttryck drifvit fram den.

Först hade han blifvit bragt nästan till raseri, men så kom bekännelsen, och han måste gifva tappt.

Hon skulle icke en gång till behöfva vrida sina händer i förtviflan öfver honom.

VII.

Så voro de åter i sitt hem i Kristiania.

Olikheten mellan förr och nu lade sig tungt öfver henne, och som så ofta gaf hon bitterheten luft i ett skämt:

"Nu börjar alltså föreställningen", sade hon, i det han hjälpte henne ur vagnen. "Men nu äro vi ensamma, märker jag." Orden utslungades tanklöst utan afsikt att såra. Hon skulle bättre vakta sin tunga hädanefter, men hvad det var svårt.

Föräldrarnas förtrytelse öfver att hon icke rest med dem till Italien lade sig med ens, då hon underrättade dem om hvad som förestod henne. Häri sågo de en förklaring öfver hennes underliga uppförande, som hade så förargat dem. De hade kommit öfverens om att hon nu var för gammal för en sådan barnslighet.

Men att hon under dylika omständigheter helst ville vara i stillhet och stärkande fjälluft, var ju både förståndigt och rimligt.

De funno, att Magda var förändrad, men blott till sin fördel. Det var något lugnt och förståndigt hos henne, och de sågo med glädje, att äktenskapet utöfvade ett godt inflytande på henne. Hon hade ju också fått en ovanligt präktig och älskvärd man.

Åter var hon själfva lifvet och munterheten i väninnekretsen. De hade saknat henne så, försäkrade de. En nygift väninna är alltid en intressant personlighet, då hon icke drager sig tillbaka från kretsen och går helt upp i sin man. Det hade Magda icke gjort och stod därför högt i deras ögon.

Hon var alltid det upplifvande elementet ibland dem och kastade ut ord och kvickheter, utan att tänka på hvad de kunde uträtta. Ingen blef heller så kritiserad som hon.

Också de märkte en förändring hos henne. Ehuru hon

var lika munter, växlade dock hennes uttryck. Hon kunde se så allvarlig ut, riktigt allvarlig långa stunder — dock, det kunde väl ha sin orsak, menade de. Men det underligaste af allt var, att Magda hade blifvit religiös! Hon gick flitigt i kyrkan. Tänk, Magda religiös!

Men hvad hade åstadkommit denna förändring? Det var väl blott ett af hennes stämningsutbrott, som hon hade så många.

Så småningom upptäckte de en ny sida hos henne, som gaf dem ämne till samtal, ja, rent af till förargelse.

Det var tydligt, att den unga frun led af svartsjuka. Alla hade de kommit på en mycket god fot med hennes man. Hon var själf orsaken därtill, och i fjol roade det henne, men nu blef hon ofta så besynnerlig.

Om någon af dem en längre stund talade med honom, kunde de vara säkra om att Magdas ögon följde dem, och så kunde hon infinna sig och plötsligt kasta sig in i samtalet ofta hals öfver hufvud och på ett brådskande sätt.

Hon ville hafva honom helt för sig själf, kunde man förstå, och kunde icke som förut finna sig i att han roade sig med andra unga damer, utan gaf sina små skämtsamma pikar hit och dit.

Det behagade honom icke alltid, det kunde de tydligt märka, men hon tycktes icke se eller förstå det. Han blef stundom förstämd, reste sig och gick ut. Men han förhöll sig märkvärdigt tålig gent emot hennes infall.

Unga fruar, som bäras på händerna af sina män, och som äro befriade från omsorger och bekymmer, finna väl gärna på orimligheter.

Så väl Magda som hennes man voro gärna sedda i sällskapslifvet. Hans jämna, goda lynne och hennes kvickhet och lifligbet gjorde, att enhvar af dem gärna samlade en krets kring sig, men man tyckte sig finna, att den unga frun talade med mera skärpa än förr.

"Akta dig, att du inte kommer under toffeln, du ser ut att vara på god väg", hviskade en äldre kamrat i hans öra en afton, då Magda kände sig trött och ville gå tidigt hem. Hon ville hafva honom med, icke följas af någon annan.

Detta yttrande var ett skämt, men han kände, att däri låg sanning. Genom sitt uppförande mot henne hade han själf bragt sig i denna ställning, gifvit henne ett öfvertag, som han svårligen kunde skaka af sig.

Var icke detta omedvetet öfverlägsna i hennes väsen en naturlig följd af att hon stod öfver honom, hade orsak att se ned på honom.

Ja, Magda tog samvetsgrant upp sin mission, hade alltid i tankarna att hjälpa och stödja honom.

Forts.

EN SJUSOFVARE.

I hafven väl hört berättelsen om de sju sofvare. De sofvo länge, men sjusofvare voro de icke, utan fingo de i stället under en lång sömn afbida Herrens underbara nåd. Enligt legenden skola nämligen sju kristna, för att undgå förföljelsen under kejsar Decius, år 249 hafva gömt sig i en bergshåla nära Efesus, där de insomnat och sofvit i 198 år, då de uppvaknat år 447 under kejsar Theodosius II:s regering. Med förvåning varseblef den af dem, som då sändes till staden för att köpa mat, korset upprest på alla torg, äfvensom att folket förundrade sig öfver hans

gamla penningar. Man skyndar till bergshålan. Själfva kejsaren kommer dit och talar med gubbarna, som därpå böja sina hufvuden och afsomna för alltid.

Men med sjusofvaren på vår tafla förhåller det sig icke såsom med de gamla sju sofvarna, utan där är det herdegossen ensam, som sofver till klockan sju, något som till och med fåren tycka är för mycket, så att de samlas undrande omkring herdens säng liksom för att fråga honom hvad det är fatt. Vår sjusofvare sofver ej heller af ett under, utan emedan han är trött och tycker det är så roligt att få ta sig en riktig morgonlur. Snart måste han dock upp, och då bär det ut i skog och mark igen med fåren, och hur roligt skall det icke blifva. Men "sjusofvare" är han dock i alla fall och kan icke mäta sig med vallflickan, om hvilken skalden sjunger:

"Tidigt med solen jag följer min hjord ifrån by,
sjunger min psalm, och små fåglarna spela i sky;
tonerna ljuda i skogen."

Kanske skall han dock med tiden blifva lika duktig.

I röfvarehänder.

Då vi en afton sutto och talade om den galne mullah'n — den vilde fanatikern, som förorsakade så mycken oro i Indien — berättade en engelsk journalist för mig följande äfventyr, som han hade upplefvat under den första tiden af sin vistelse i Indien.

En blygsam man har han aldrig gjort sitt äfventyr mera allmänt bekant, och jag fick taga hela min öfvertalningsförmåga i anspråk för att erhålla tillåtelse att offentliggöra hans berättelse.

Året 1889 kommer nog alltid — började han — att förbli i friskt minne hos invånarna i västra Punjab, på grund af de ödeläggelser, som detta år upprepade gånger förorsakades af några stammar, som kommo ned från Suliman-bergen och plundrade byarna, brännande, mördande och bortförande varor och boskap. Detta år är särskildt minnesvärdt för mig, ty jag upplefde då ett af de hemskaste äfventyr jag varit med om.

Jag hade en gång önskat att få beskåda en fäktning på nära håll. Jag utverkade mig därför tillåtelse att medfölja en af de straffexpeditioner, som så ofta förekomma i Indien, och som äro nödvändiga till följd af de plundringståg, som tidt och ofta tillställas af stammarna uppe i bergstrakterna.

En dag erhöll jag ett telegram från Multan, som underrättade mig om att en styrka om två hundra man under befäl af kapten Brodie, med löjtnant Leckie som sin närmaste man, omedelbart skulle gifva sig af på en straffexpedition.

Omkring en timme efter telegrammets ankomst var jag på väg, och efter ett par timmars färd var jag framme i Multan. Dagen därpå upphann jag straffexpeditionen och mottogs på det vänligaste af kapten Brodie och löjtnant Leckie, två mycket hyggliga unga män. Det var något alldeles nytt för dem att hafva en tidningskorrespondent med sig på en dylik expedition. De lofvade mig, att jag skulle få min önskan, nämligen att beskåda en strid på närmare håll, uppfylld. Det fick jag också, men icke på det sätt, som jag hade tänkt mig.

Ett par dagar senare kommo våra kunskapare med underrättelse om att en stam vid namn Watis, åtta till tio hundra man stark, nyss hade lämnat byn Dena och var på väg till en liten plats vid namn Guttapur.

Brodie hade genast sin plan färdig. Att rädda Guttapur var omöjligt; men vi kunde afskära röfvarna återtåget, då de begåfvo sig tillbaka till sina tillhåll uppe i bergen.

Hans plan var framgångsrik. Då vi fingo underrättelse om att infödingarna voro på återväg till bergen, höllo vi noggrann utkik och intogo en utmärkt ställning. Vi togo i besittning två klippafsatser (den ena öfver den andra), bakom hvilka vi voro fullkomligt dolda. Kapten Brodie med omkring 140 man slog läger bakom den ena klippafsatsen och löjtnant Leckie med de återstående sextio bakom den andra.

Löjtnantens afdelning var den första att gifva fyr. Infödingarna blefvo grundligt öfverraskade, men hämtade sig dock snart och öppnade en liflig eld. Det syntes emellertid tydligt, att de trodde, att de endast hade en handfull män att göra med. Med ett vildt skri rusade de emot oss, med den tydliga afsikten att taga vår ställning med storm. Men ännu en stor öfverraskning väntade dem. Två hundra gevär knallade plötsligt och sände en skur af kulor emot de framstormande infödingarna. Det var en hemsk massaker; en stor mängd banditer beto i gräset, infödingarna gjorde helt om och flydde nedför berget, kvarlämnande omkring två hundra döda och sårade på bergssidan, under det vi för vår del icke hade förlorat en enda man.

Men infödingarna voro vida talrikare än vi. Deras antal var mer än dubbelt större än det, som hade uppgifvits för oss, och deras stora antal gjorde dem tvifvelsutan modiga. Vi sågo dem dela sig i tre afdelningar, den första marscherade till höger, den andra till vänster, under det att den tredje drog sig tillbaka till en djungel i närheten. Deras rörelser förefällo mycket misstänkta. Men vi hade goda vägvisare, med hvilkas hjälp vi ändrade vår ställning; och när anfallet, som vi hade förutsett, kom uppifrån, voro vi i stånd att för andra gången gifva banditerna ett varmt mottagande.

Afdelningen i djungeln, hvilken såg, att striden skulle vara förlorad för deras kamrater, innan de kunde hinna till deras hjälp, flydde utan att aflossa ett enda skott. Vi sluppo dock icke undan utan förluster i denna andra drabbning, ty vi hade sjutton dödade och ännu flera sårade.

Naturligtvis ifrig att få afsänd till min tidning en beskrifning öfver drabbningarna ville jag genast rida till Chillanpur, den närmaste telegrafstationen, omkring fem mil från den plats, där vi befunno oss. Men kapten Brodie ville icke höra talas om en dylik galenskap. Han sökte att få mig att afstå från min plan genom att påpeka de usla vägarna. Han underrättade mig om att vi på vår marsch morgonen därpå skulle passera Chillanpur på omkring en mils afstånd.

Jag var emellertid fast besluten att redan samma kväll söka uppnå telegrafstationen. Om Brodie fick sin rapport telegraferad till hufvudkvarteret på samma gång som jag min skildring af drabbningarna, så skulle denna hufvudrapport stå att läsa i alla Indiens tidningar samtidigt med min skildring; och det ville jag på inga villkor vara med om.

Omkring klockan sju lämnade jag därför lägret och tog, som jag trodde, genaste vägen till Chillanpur. Jag hade icke ridit lång stund, förrän jag började frukta, att jag tagit orätt väg. Jag hörde egendomliga ljud, som sade mig, att det var vilda djur i närheten. Men jag hade tur. Det yppade sig inga afsevärda svårigheter på min färd; och efter fyra timmars ridt nådde jag en by, hvilken jag till min stora förtjusning fann vara just den station, jag var på väg till.

Jag såg om min häst och satt sedan och pratade till framemot midnatt med den telegrafstjänsteman, som hade expedierat mitt telegram. Telegraftjänstemannen sökte att få mig att afstå från all tanke på vidare färd den natten, men jag var ifrig att åter få komma i väg. Om jag fortsatte åt väster till, skulle jag komma till bergens centrum, och om jag sedan tog af åt söder, var jag säker på att träffa Brodie och hans trupper. Men jag upptäckte snart, hur dåraktig jag hade varit, som inte stannat kvar i Chillanpur öfver natten. Jag hade tänkt, att jag hela vägen skulle få färdas på slät mark; men jag hade icke färdats lång sträcka, förrän jag stötte på en djungel. Om jag vågade mig in i den, skulle jag med all sannolikhet råka vilse, för att icke tala om de vilda djur, som jag kunde råka ut för.

Under det jag tvehågsen rådslog med mig själf, om jag skulle fortsätta eller ej, gaf plötsligt min häst till en gäll gnäggning. I samma ögonblick såg jag mig omringad af ett dussin mörka figurer. Jag drog min revolver och gaf fyr. Jag hörde ett skri och såg en af de mörka figurerna försvinna. Jag hade knappt hunnit affyra ett skott till, som bommade, förrän jag fann mig öfvermannad och kastad till marken. Om icke anföraren för bandet hade hindrat det, skulle jag genast hafva blifvit mördad af de rasande infödingarna. Nu blef jag i stället grundligen mörbultad, bands till händer och fötter och lades på min egen hästs rygg.

Sedan fördes jag allt djupare in i den mörka djungeln, tills jag slutligen fann, att vi långsamt färdades uppåt. Med någon ansträngning kunde jag se, att vi voro midt inne bland bergen. Allt längre upp färdades vi genom ett trångt pass. Till slut nådde vi en öppen plats, omgifven af höga bergsspetsar. Här gjorde vi halt.

Jag lösgjordes från hästens rygg och drogs in i en kall grotta. Sedan visiterades jag vid skenet af en fackla. Mina revolvrar hade redan förut fråntagits mig, och röfvarna funno ingenting annat att anamma än mitt ur och mitt bälte, som endast innehöll litet silfvermynt.

I ett anfall af raseri gaf den usling, som verkställde undersökningen, mig en våldsam spark och aflägsnade sig tillsammans med sina kamrater, lämnande mig ensam i den dystra grottan, bunden till händer och fötter.

Jag lämnades icke länge i ovisshet om hvad som härnäst skulle hända mig. Männen återvände inom kort och lösgjorde repen om mina fötter, men jag var så stel af köld, att jag knappast kunde stå.

Till hälften dragen, till hälften skuffad, bortfördes jag från grottan. Rundt en flammande eld voro flera medlemmar af röfvarebandet församlade. Jag leddes fram till en af dem, som jag antog vara deras anförre, för att, såsom jag snart upptäckte, anklagas för att hafva dödat en af dem. De talade en bruten hindustanska, men jag förstod tillräckligt för att få klart för mig, att deras mening var att längre fram på dagen aflifva mig under en hemsk tortyr.

Hur bittert jag nu ångrade, att jag icke hade följt kapten Brodies råd och låtit det anstå med rapporten. Min tidning skulle visserligen vara den första att förkunna nyheten om bataljen; men till hvilket pris!......

Jag fördes tillbaka till grottan. Jag blef ånyo hårdt bunden och lämnades ännu en gång ensam i det förskräckliga mörkret. Där utmålade jag för mig själf den förskräckliga död, som jag skulle få om ett par timmar. Jag kunde se det fasansfulla tortyrredskapet med dess svängande påle. Jag kunde se mig själf hängande på pålen, under det att denna svängde öfver en stor eld......

Denna tanke var för ohygglig. Den gjorde mig rasande och eggade mig att göra en förtviflad ansträngning för att återvinna friheten. Friheten!.... Men hur? Jag slet förtviflad i de band, som omslöto mina handleder. Jag rullade mig upprepade gånger fram och tillbaka och sökte få banden afslitna mot de hvassa stenarna på grottans botten. Jag sågade och sågade, skrapande skinnet från händer och handleder, men smärtan gjorde mig endast ännu mera ihärdig. Banden gåfvo slutligen vika, och mina händer voro fria.

Jag letade rätt på en sten, med hvilken jag lyckades lösgöra mina fötter. Jag gned mina svullna fotknölar för att få blodet att cirkulera och svängde kraftigt mina armar för att blifva varm. Men hur skulle jag kunna fly från mitt fängelse?

Det började dagas. Jag kröp försiktigt fram till grottöppningen. Jag kände mitt hjärta klappa af hopp, då jag såg de två skiltvakterna ligga och sofva på marken utanför. Jag skyndade mig raskt fram till dem och såg mig försiktigt om till höger och vänster. Det var ingen i sikte. Nu var tiden inne. Jag tog ett fast grepp om det gevär, som en af mina väktare höll. Med en plötslig, våldsam ryckning slet jag det ifrån honom och gaf honom med kolfven ett kraftigt slag i hufvudet. Han föll till marken utan ett ljud, men den andre vaknade och var på fötter inom ett ögonblick.

Han gjorde alarm och höjde sitt gevär; men innan han hann ge fyr, hade jag slagit geväret i vädret, och kulan flög hvisslande öfver mitt hufvud utan att göra mig någon skada. Med ett väldigt dråpslag fällde jag äfven honom till marken, sedan kastade jag geväret och flydde. Men gevärsskottet hade väckt upp röfvarna ur deras slummer, och jag var snart förföljd af en skara infödingar.

Kulorna hvisslade omkring mig. Jag flydde alltjämt vidare utför bergssidan. Jag visste icke och frågade icke heller efter hvart det bar hän. Jag stötte på en ny stig, i hvilken jag tyckte mig känna igen den väg, på hvilken jag hade förts den där natten. Jag förvånades själf öfver min snabbhet. Jag har aldrig sprungit så fort i hela mitt lif. Mina förföljares gevär knallade fortfarande. Men de tycktes vara längre borta nu. Kunde det vara möjligt, att jag skulle undkomma?

Aj! Hvad var det? Ett styng i mitt vänstra lår. Jag snafvade. Flera gevärssalfvor. Denna gång nedifrån. Mitt hjärta stod stilla. Min flykt var helt visst afskuren. Jag snafvade ännu en gång och rullade utför bergssidan.

När kapten Brodie fick tag i mig och lagade att jag blef förd till ambulansen, trodde han, att det var ett lik, som han sände tillbaka till Chillanpur.

Det var för min skull, som kapten Brodie hade brutit upp tidigare än han hade ämnat, för att jag skulle få tillfälle att åter förena mig med dem.

Då de plötsligen fingo höra lifliga gevärssalfvor, anade det honom, att jag råkat i något trångmål, och han sände löjtnant Leckie med en liten skara män att taga reda på anledningen till gevärselden. De sågo mig komma ned för berget. De sågo mina förföljare, och det var mina räddares gevärseld, som kom mig att tro, att jag var anfallen både i fronten och ryggen. De sågo mig falla; och det var kapten Brodie själf, som bar bort mig.

Mitt äfventyr i Culimansbergen släckte helt och hållet min törst efter aktiv tjänst. Sedan dess har jag aldrig anmält mig till deltagande i någon straffexpedition.

SOMMAREN.

Af J. L. Runeberg.

Din klara sol, o Fader vår,
vidt öfver ond och god uppgår,
gör luften mild och dagen ljus
och klär i fägring jordens grus.

Nu vakna upp på höjd, i dal
löf, gräs och örter utan tal;
hvar fläck blir grön, hvar tufva rik
af växter, en ej annan lik.

O Gud, som låter sommarn nu
utom oss stråla lugn och ljuf,
låt ock inom oss i vårt bröst
ej råda mörker, storm och höst!

Då först är rätt din sommar här,
när ute sol och blomstring är
och i vårt hjärta lyser klar
den lifsens sol, som evigt var.

LILLA RUTH.

EN vacker dag på våren gjorde jag besök hos en liten flicka, som hette Ruth. Hon låg mycket sjuk i feber. Hon hade svårt att ligga stilla, lemmarna värkte, och en feberhet rodnad syntes på kinden.

Länge hade jag tänkt att hälsa på flickan, sedan jag fått höra, att hon var sjuk. Jag kom så väl ihåg den lilla frimodiga Ruth, som några månader förut legat på epidemisjukhuset, där jag skött henne. Då tillfrisknade hon och fick återvända till sitt hem för att åter få vara sin gamla mormor till glädje. Men det blef endast för en kort liten tid. — Den dagen jag kom till Ruth, var det lilla rummet, där hon låg, så solljust. Blommor älskade hon, och en liten bukett liljekonvaljer stod på en stol vid sängen. Jag satt en stund hos henne, och vi talade om ett och annat. Till sist räckte hon mig sin hand, den var så tunn och mager.

"Ack", undrade jag, "månne ej Gud snart sänder sin ängel för att hämta henne från jorden?"

"Är Ruth rädd för att dö?" sade jag till henne.

"Ack", svarade det sexåriga barnet, "jag är så rädd för att dö och komma till Gud. Han är så helig, så ren, och mitt hjärta är så fullt af synd."

Bittra tårar runno utför det magra ansiktet.

"Lilla kära vän, Gud har ordnat allt så väl, så väl för dig. Hans ende, käre Son älskar barnen och har talat så mycket om dem för Gud."

Ruth svarade då ifrigt: "I söndagsskolan har jag hört om Jesus, Guds Son, att han är den store barnavännen."

"Kommer du ihåg några ord, som han har sagt direkt *om* barnen?" frågade jag.

"Jo, jo", nästan ropade hon, "Låten barnen komma till mig och hindren dem icke, ty sådana hörer Guds rike till."

Hennes blick ljusnade, och glädje strålade ur ögat.

"Nu vågar jag komma till Gud", sade hon viss och glad, "när hans Son sagt, att Guds rike också hörer barnen till. Jag får alltid tänka på hvad Jesus sagt."

Följande dag gick jag åter till Ruth. — "Nu längtar jag att få dö", sade hon då. "Nu vågar jag dö, ty nu vet jag, att alla mina synder äro förlåtna, därför att Jesus sagt, att Guds rike hörer barnen till. Jag är så glad för det."

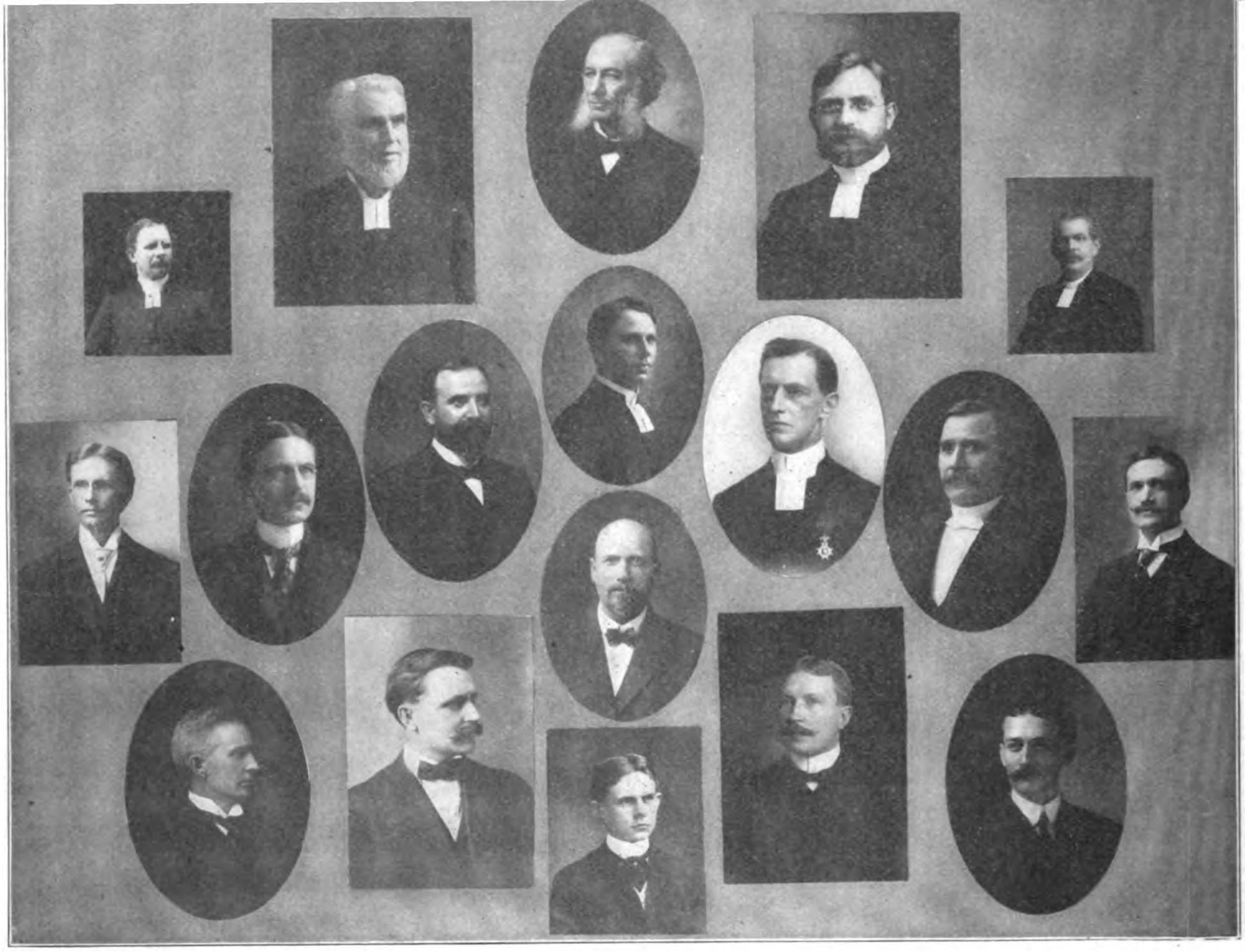
Inom ett par dagar stod lilla Ruth efter en kort dödskamp inför den helige Guden, som för henne blef den efterlängtade Fadern. Han tog henne tidigt hem till sig. Hon kunde ej längre stanna kvar här på jorden, ty hon var mogen för himmelen.

LITTERATUR.

From Funk & Wagnalls Company, New York.

A STANDARD BIBLE DICTIONARY. *Designed as a Comprehensive Guide to the Scriptures, Embracing their Languages, Literature, History, Biography, Manners and Customs, and their Theology, Edited by Melanchton W. Jacobus, D. D., Edward E. Nourse, D. D., and Andrew C. Zenos, D. D., in Association with American, British and German Scholars. Embellished with New and Original Illustrations and Maps. Price, Cloth, $6, Half Mor. $10* This is rather a long title. but it also covers the description of a big book, a book that will prove very valuable to all who are interested in biblical matters. Like Funk & Wagnall's Standard Dictionary of the English Language it is very concise in all statements and therefore very comprehensive and full of real information. For quick reference it will prove very useful to all kinds of people with a desire to know more about the Bible, such as students of theology, ministers, Sunday-school workers, interested Bible readers, etc. It will give information on topics of the widest range pertaining to biblical and kindred things. The *Doctrines* of the Bible are set forth with fulness and precision, the *Antiquities* are up to date, and the *Introductions* to the respective books of the Old and the New Testament likewise. Indeed, it is in every respect a Standard Bible Dictionary. Its maps are clear and good and enough of them so that the reader can get along without a special Bible Atlas. The illustrations are about four hundred in number and often very striking. The articles are all signed with the initials of their respective writers, and it seems as if a good deal of its material was drawn from original sources. There have been in all about 35 Bible scholars engaged in the production of this book and some of them are men of recognized standing as Bible students, eleven of them are professors at Hartford and McCormick Seminaries, while the rest are connected with other Protestant institutions, though rarely Lutheran. Its critical position is moderate and in some instances rather advanced. It transliterates all Hebrew and Greek words and gives pronunciation of all proper nouns. It offers quite a good bibliography to the various subjects under consideration, which fact alone is of much value to the student who wants more than he can find in this book. It will undoubtedly be a boon to many and for a long time serve as one of the best one-volume dictionaries of the Bible existing. Finally, it may be stated that the Hastings' one-volume dictionary, noticed in the April number of UNGDOMSVÄNNEN, is a good deal larger than this one, containing as it does about 400,000 more words and treating some articles more fully than the Standard. Such articles are those on "Jesus Christ," "Messiah," "New Testamest Canon and Text," "Paul," "Prophecy," etc. Of articles and cross references there are also a larger number in Hastings' — about 200 more — and its collaborators and contributors are more than twice as many as in Funk & Wagnalls'. Both of these works will, however, be serviceable and welcome among the great number of students who for years have been looking for a good one-volume dictionary of the Holy Bible. Both have their respective merits, and many a student will be glad to use them side by side, the one being of a more technical and the other of a popular character.

Se, hvart frö är en lefvande kostelig klenod. Det skall blifva till ax, till bröd och blod, till kvinnofägring och mannamod. Låt det gro, låt det växa och svälla. Du vårsol, du lifvets källa. Ur *Forsslunds dikter.*

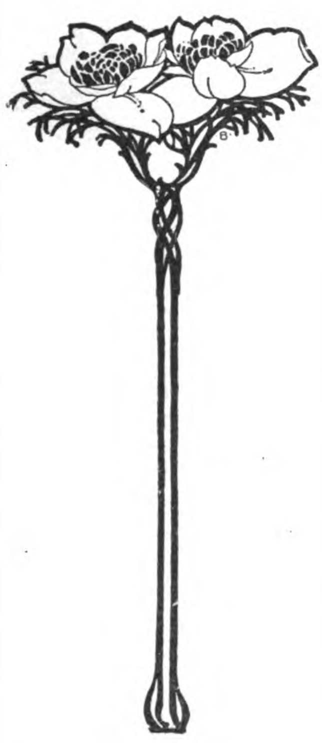

AUGUSTANA COLLEGES FAKULTETER JÄMTE DEN I ÅR GRADUERADE COLLEGE-KLASSEN.

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., JULI 1909. N:R 7

En fjärde-juli-sång för vår tid

"I vår Guds namn resa vi baneret upp." Ps. 20: 6.

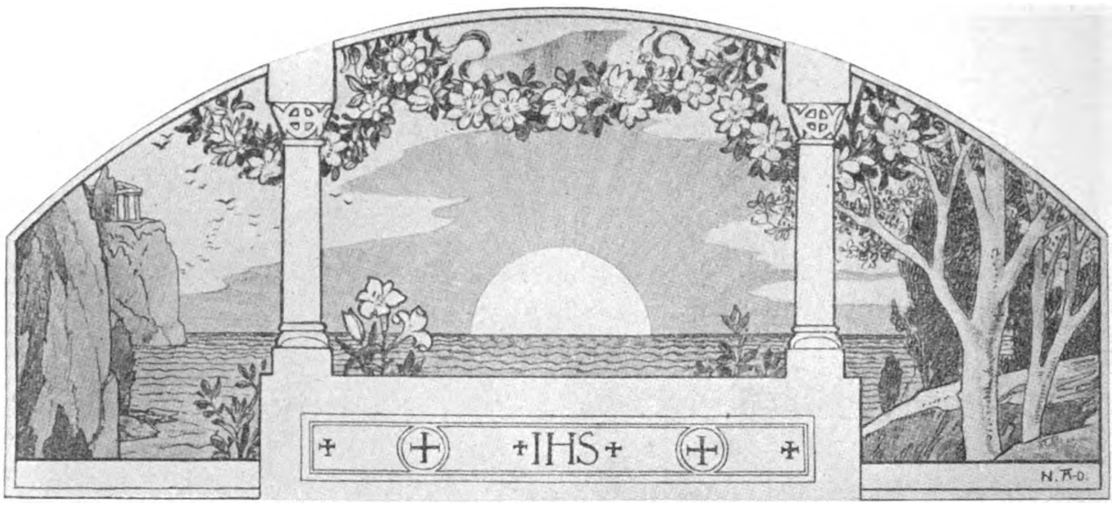
I ditt namn, o Herre, Herre, resa vi baneret upp!
Blott till dig — din nåd och sanning — står ännu som förr vårt hopp.
Led oss på hvad väg du vill, blott ditt rike hör oss till.

Otron fejar sina vapen, striden blir alltmera het;
Men likväl vi oss ej frukta: segern går i dina fjät.
Dina fiender du skall lägga till din fotapall.

Mänsklig storhet, makt och ära gälla intet inför dig.
På en vink de stolta böljor för din vilja lägga sig.
Men till dina barn du ser än med faderstrohet ner.

O, så hjälp oss alla dagar, se på dina löften blott,
Då vi fly likt arkens dufva "till ditt namn, vårt fasta slott!"
Där skall vågen oss ej nå, huru skyhögt den må slå.

Led oss du med dina ögon, foten skall ej slinta då,
Om än vi ock måste, Herre, med förbundna ögon gå!
Bäst du känner väg och stig, och vi lämna allt åt dig.

SANN STORHET.

En studie i Johannes döparens lif af F. S. Brockman.

Johannes döparen hade icke anseende till personen. Alla voro för honom lika; de voro syndare. Alltid, allestädes och till alla hade han samma budskap: "Gören bättring, gören bättring, gören bättring." En hvar som kom i hans närhet blef medveten om sin synd. Publikaner, fariséer, soldater rikta till honom samma fråga: "hvad skola vi göra?"

Intet antyder, att Johannes var en sådan man, som hade sin lust i strid. Tvärtom synes han ha varit tillbakadragen till lynnet. Men då han såg synd, var det som om hans hela väsen råkat i låga. Denne unge man från öknen, som icke ens gör anspråk på att kallas profet, brister ut i dessa fruktansvärda anatema öfver synden. Han blottar den hos höga och låga. Den kungliga purpurn skyddar lika litet mot hans angrepp som tiggarens trasor. Han fäster sig därvid hvarken vid tider eller omständigheter. Vi mena ofta, att taktfullhet är en viktig egenskap hos den som skall verka för Guds rike. Icke så Johannes. Då fariséerna komma från Jerusalem, borde han väl ha förstått att uppskatta det tillfälle, som här bjöds honom. Han, den ringe lekmannapredikanten, har uppställt för sig målet att bereda väg för Messias. Han har visserligen lyckats samla en skara af det lägre folket, men om han kunde för sitt syfte vinna de inflytelserika klasserna, fariséerna och saducéerna, då först kunde han ha utsikt att lyckas. Och se, detta tillfälle erbjuder sig. Johannes' rykte har nått Jerusalem och förmått de förnäme att begifva sig till honom. Skall han förstå att rätt begagna tillfället? Jag tycker mig höra Petrus och Johannes, Sebedei son, säga till honom: "Nu, Johannes, måste du lägga dina ord väl, var försiktig och taktfull, kom ihåg, hvilka dessa äro och hvem du är, sök att göra ett godt intryck på dem och så är ditt mål uppnådt och folket färdigt att mottaga Messias." Den eldige Petrus darrar och "Tordönssonen" bäfvar, då de ärevördiga männen komma, klädda i den värdighet, som länge öfvadt skrymteri förlänar. "Spänn din gördel fastare, släta dig i håret, nu komma de." Men Johannes låter icke tala vid sig. Han ser svarta hjärtan under de hvita mantlarna, han ser den orenhet som låder vid de ofta tvagna händerna, han ser de änkor och faderlösa, som trampats af de högtidliga stegen; och han sliter sig lös från Petrus och, pekande på ledaren, ropar han med okuflig harm: "I huggormars affödа." Hur taktlöst! Nu har han ju stängt vägen till Sanhedrin. Hvarför kasta bort ett så ypperligt tillfälle att vinna inflytande bland de maktägande! Det är ju fanatism!

Dock, en annan dörr öppnas för honom. Om han än förlorat de kyrkliga myndigheternas öra, har han dock gehör hos de världsliga. Herodes hör talas om Johannes och inbjuder honom till sitt slott. Den oskolade unge väckelsetalaren blir hofpredikant. I stället för att vistas i öknen bor han i rum med svällande divaner, musikens toner från palatsets gård nå hans öra genom det öppna fönstret; hvart hans öga blickar, ser han dyrbara konstverk. Konungen är i högsta grad älskvärd mot honom — och huru vinnande kan icke Herodes visa sig! Huru olikt allt mot förut. Nu måste väl också han själf bli olika. Två soldater, som förut varit bland hans åhörare, stå på vakt nere på gården. De peka upp mot fönstret, där han bor och säga med en betecknande nick: "Nu är det allt slut med att predika mot osedligheten." Men de kände inte Johannes. Han kunde icke lefva i fred med synden. Herodes närmar sig med ett välvilligt leende, beredd att meddela någon nådebevisning. Det är icke lätt för Johannes att säga, hvad han har på hjärtat, men klara och otvetydiga komma från honom orden: "Dig är icke lofligt." Men hvad tänker du på, Johannes? Var försiktig! Det är ju konungen som du talar till. Det här kan betyda fängelse för dig! Ja, en man som icke förstod att tiga om synden, en man som förfelade de tillfällen att vinna

gunst, som bjödos honom — en fanatiker! Ja, men lyssna till Guds vittnesbörd: "Bland dem som äro födda af kvinnor har ingen större uppstått."

I sin ställning gent emot synden kunna människorna uppdelas i fyra grupper. Först de, som älska synden. De ha tjusats af dess sötma och äro dess slafvar. Sodomsäpplena ha ännu icke förvandlats till aska mellan deras tänder. De tänka icke på den skuld och det straff som hänga öfver dem. Därnäst de, som leka med synden. Den gruppen räknar inom sig många äfven bland dem som kallas kristna. "Jag skulle", säger en sådan, "aldrig i världen göra det och det, men jag drömmer om hur skönt det skulle vara att göra det, om jag finge." Den tredje gruppen omfattar sådana som afsky synden. De ha kommit ett steg längre än de som leka med den. De veta, att den är förrädisk, farlig, förnedrande, att den smutsar hvarje hand, som vidrör den, om än aldrig så lätt. De förstå, att det är bäst för dem att hålla sig på afstånd från den och från dem som öfva den.

Slutligen finnas de, som hata synden. Det var till den gruppen Johannes Döparen hörde. De kunna icke lämna synden i fred. De ha förklarat den krig till det yttersta. Alla Guds store män ha hört till den gruppen, och det är icke att undra på. Gud har blott en fiende: synden; människan har blott en fiende: synden.

Vi kalla en general stor, icke om han kan föra en parad med pomp och ståt eller skrifva lärda afhandlingar om orsakerna till nederlag, utan om han kan besegra fienden. Stor kallas i himlen och i evighet den, som oförtröttadt bekämpat synden.

Ett af de utmärkande dragen i vår tid är den allmänna utbredningen af den förrädiska läran, att synd icke är synd, utan en svaghet, beroende på arf och omgifning, och att man bör ha medlidande med den, icke hata, utrota och tillintetgöra den.

Det är en annan sida i Johannes karaktär, som man icke ofta finner vid sidan af den krigiska riktning, som vi förut skildrat: det är hans ödmjukhet. Det är kanske icke så lätt för oss att uppskatta betydelsen af Johannes' ord; "Han måste tillväxa, men jag måste aftaga", ty vi se vår Frälsares ställning och karaktär i ljuset af allt hvad som tilldrog sig därefter, på ett sätt, som gör, att det icke synes oss som någon särskild yttring af ödmjukhet att villigt stiga åt sidan för honom. Men vi böra komma ihåg, att då dessa ord uttalades, båda voro jämnåriga unge män vid början af sin verksamhetstid. Johannes, den något äldre och mera populäre, ser den andre komma och draga till sig de skaror, som förut omgifvit honom, och binda hans lärjungar vid sig. Ingens ödmjukhet kunde utsättas för ett hårdare prof. Vi förstå det lätt nog, då vi tänka på Petrus och Johannes, Sebedei son, som ännu under Herrens sista färd till Jerusalem tvistade om hvem som vore den främste.

Ännu ett drag i Döparens bild må i hast beröras för att af en hvar närmare studeras: hans andliga klarsynthet. Hela Israel väntade Messias. När skulle han komma? Hvarifrån? Huru skulle man känna igen honom? Hurudant skulle hans rike vara? Huru skulle man bereda sig att mottaga honom? Sådana voro dagens brännande frågor. De två stora skolorna af lärda teologer i Jerusalem letade i sina bibliotek efter svaren, och här står den oskolade predikanten i öknen fram och ropar: "Gören bättring, ty himmelriket är nära!" omtalande gudsriket med samma uttryck, som Herren själf efteråt kunde bruka utan förändring. Johannes hade med örnblick genomskådat all tidens skolasticism och insett den enkla sanningen, att Guds rike var grundadt på rättfärdighet, och då Jesus, den unge timmermannen från Nasaret, visade sig bland folket, var Johannes den ende, som i honom igenkände Messias. Vi må icke föreställa oss, att det var något mystiskt eller onaturligt i denna hans insikt.

Vi stå i våra dagar i en period, som synes vara en af de mest kritiska i Guds rikes historia. Stora nationer, som legat nära nog utanför allt kristligt inflytande under århundraden, hafva bragts i den närmaste beröring med de kristna. Vi stå inför förändringar på det sociala området, som man icke kan öfverblicka. Många röster söka öfverrösta hvarandra. Vi höra filosofer och teologer föra sin vishet till torgs. Hafva vi Johannes döparens klara, enkla genomträngande syn?

Skynda dig.

För Ungdomsvännen af H. S.

Skynda dig att så ut kärlek,
innan lifvets sol går ner
och du står vid redda grafven
och din broder är ej mer!

Skynda dig att räcka handen
till förlåtelse och frid,
medan ängen ännu blommar,
innan det är frostens tid.

Skynda dig att ge den arme,
som försmäktar vid din dörr!
Gif också ett ord af kärlek,
där du blott gaf brödet förr.

Skynda dig att så ut kärlek,
innan lifvets sol går ner
och du står vid redda grafven
och din broder är ej mer!

SKAPELSEN.

För Ungdomsvännen af Maria Olofsson.

I. Kaos.

Öfver universums vida öken
härskar natt, som intet vet om gryning.
Tystnad råder här, ty ändlöst töcken
nås ej ens af himlahafvets dyning.
Obeaktad, medan årens droppar
i en omätt sekelflod förrunnit,
Gud som sol i evigheten brunnit,
och omärkligt svälla tidens knoppar.

Då vår tanke söker pejla djupet
af vårt lifs och alltets dunkla gåta,
stannar den försagd invid det stupet,
på hvars mörker världens ljus ej båta.
I, som efter alltings ursprung leten
hos den cell, som låg i evigheten,
fylld af lif, fast ingen gaf den lifvet
och med lifsbetingelser på vägen,
där ej värme var, förr'n ljus blef gifvet,
I, som icke kännen Gud, o sägen,
skall ej lifvets början nämnas Gud?
Då blott kaos möter edra blickar,
det ej minsta stjärnas sken förgyller,
bedjen, som den vilsegångne beder!
Se, den högre makt, som väg bereder
genom töcknet, eder vishet skickar,
vishet, som hvar själ med ljuset fyller,
bärande från tidens morgon bud.

Förrän bergens grund och toppar gjordes,
denna vishets varma fläktar spordes,
förrän jordens glöd i djupen stannat,
stod den färdig gifva bergets källa,
gömd ännu bland is, sin kraft att svälla.
Skapad vardt den före något annat
för att spänna luftens hvalf kring jorden,
som ur kaos bröts vid skaparorden,
och den går i evigheten för den store,
ledd af änglar, som hans barn den vore,
och den var, förr'n tidens gräns han timrat,
morgonstjärnan, som för honom skimrat.

Helga vishet, medan hafven hvälfde
sina vågor öfver jordens länder,
flög du som en dufva ur Guds händer,
och en formlös värld helt sakta skälfde.

Ur det tysta djup, som icke dömdes
till en evigt ordlös, tårlös kvidan,
steg en andaktsfylld och helig bidan,
då i mörkret ljusets lifsfrö gömdes.

II. Och Gud sade: Varde ljus.

Står jag på stranden och ser, hur mörker som flor öfver hafvet
döljer dess vågor, att de ej af min syn kunna nås,
flyger min tanke ibland till urtidens becksvarta morgon,
flyger mot öster och ser skimmer af molnets opal.
Morgonens rodnad, som först oss bådar den gryende dagen,
talar om Skaparens blick, hvilken i världsmörkret flög,
att det försvann och fick glans af den evigt leende våren,
som uti skyar af gull gömmer oss sommarens skatt.

Om denna förstfödda dag var ett år eller tusen — hvad mera,
då kring dess senaste väkt lyser af morgonens ljus.
Hör, som en bäfvande suck stiger dess längtan mot höjden:
dagen re'n vandrar med hast, o, när skall solen gå upp!

Djupt i en tigande skog, med dimma kring tallarnas stammar,
tystnad, som väntar det ord, hvilket skall gifva den klang,
klappar ditt hjärta ej där ännu af urtidens längtan,
fylld af ett svällande hopp att få se dimmornas flykt
och att få höra en sång om kärlek och brusande lifskraft,
sjungen af trastarnas kör högt mot en solbelyst sky?
Han, som ser själarnas djup, den ordlösa bönen förnimmer,
som han ur kaos förnam skapelsens törst efter ljus.
Och med en kärlek så stor, att himlarna knappast den rymde,
hejdar han mörkret, att det stannar vid morgonens gräns.

Stilla gick dagen till ro, och dufvan med pilsnabba vingslag
bar den att hvila hos Gud i hans oändliga famn.

Börjadt var daningens verk, och som lera i mästarens händer
formas att gifva idén linjernas sjudande lif,
växte ur kaos den värld, som funnits i Skaparens tanke,
hamrades länk invid länk af denna gyllene ked.
Tystnaden vek efter hand, ty hafvets bränningar sjöngo
vid den jungfruliga kust, som än af farkost ej rörts,
där under palmernas sus de tusende örterna knoppats,
bidande solen, hvars glans lockar fram blommor och frukt.
Stjärnornas tindrande här och månen med silfver i blicken
gingo ur himmelens borg ut till evinnerlig vakt.

Seklerna svunno som år, och klipporna grusades sönder,
bäddande skogarnas graf djupt i sin mjuknade famn,
ur deras multnade stoft dock ståtliga telningar spirat —
släkte vid släkte de så knoppats och vuxit och dött.
Tystnaden vek efter hand, och mäktigt som dånet af vatten,
när det ur fjälltoppens sjö störtar mot dalarna ner,
fylldes hvar vrå efter hand af lefvande varelsers jubel,
hafvet gick svallande högt, buret af jättedjurs stim.
Vingslag mot skyarnas glans af millioner drillande lärkor
gåfvo åt skapelsens hymn klingande sköna ackord.

Mörkret fick vika alltmer i denna väldiga brottning,
där under tordön och blixt Gud för sin skapelse stred,
där han ur intet bröt fram hvart väsendes högsta fulländning,
tills han som segrare stod midt i ett rike af ljus.

Lyssnande hör han en suck: Hvar är ditt ljusrikes furste,
hvar den juvel, som skall ge kedjan dess slutliga glans?

Skaparen böjde sig ner och tog en handfull af stoftet,
människans sköna gestalt gaf han därur såsom svar.

III. Ljusets barn.

Kvällens sol
darrar i guldglans på palmer och pinjer,
vinden flyger kring kullarnas linjer,
mättad med doften af hvit kaprifol.

Herrens steg
prassla sakta mot sanden och grönskan.
Skapelsen ser, hur dess innersta önskan
växer ur mullen af oplöjd teg.

I dess famn
redan multnade varelser gömmas.
Deras finaste fibrer sömmas
till Guds afbild i jordisk hamn.

Solen går
sakta mot natten af sjätte dagen,
som ur dess strålande fullhet tagen,
ljusets yngling undrande står.

Slumrade han
ensam under natten, den tysta,
väcktes, af Skaparens ande kyssta,
ljusets barn som kvinna och man.

Lätta slag
prassla åter i lustgårdens salar.
Böjd mot sin hustru mannen talar,
han, som förr gick ensam och teg.

IV. Den första söndagen.

Det var ljust och obefläckadt,
Herrens allra första tempel,
där ej synd och sorg och smärta
ännu satt sin mörka stämpel.

Universum sjöng i psalmer
all sin tacksamhet och lycka,
tog ur morgonrodnans klarhet
rosor att Guds altar' smycka.

Och som klang af stora klockor
ljöd ur skyn Guds egen stämma
ej förfärande för barnen,
ty de voro ännu hemma.

Vid hans varma fadershjärta
sutto de och voro glade,
ty i deras rena själar
Herren all sin vishet lade.

Och hans finger följde orden,
bjöd allt skymmande att vika.
Kan du riktigt fatta detta —
höra Herren själf predika.

V. När mörkret återkom.

Paradisets ljusa skärhet
skymdes af det ondas närhet,
som när dammet sudlar bladen
af en daggfrisk björk i skog.
Allt det heliga och fina,
hvilket sågs kring världen skina
i dess ljusa, ljusa morgon,
åter hän mot evigheten
i en kvalfylld snyftning drog.

Böjda gingo man och kvinna
att sin flydda sällhet vinna,
framför paradiset blixtrar
ängelns ständigt blanka svärd.
Då var ingen väg dem banad,
dunkelt blott dess stigning anad
genom slöjan, som det onda
sänkte öfver allt och alla
i Guds klara, sköna värld.

Böjda gå vi än och leta,
fast vi vägens klarhet veta,
o, det är ännu en fläkt af
mörkrets första starka slag.
Hand i hand vi, unga, gamla,
hän mot ljusets fullhet famla,
ty vi minnas som i drömmar
huru vackert solen lyste
före syndafallets dag.

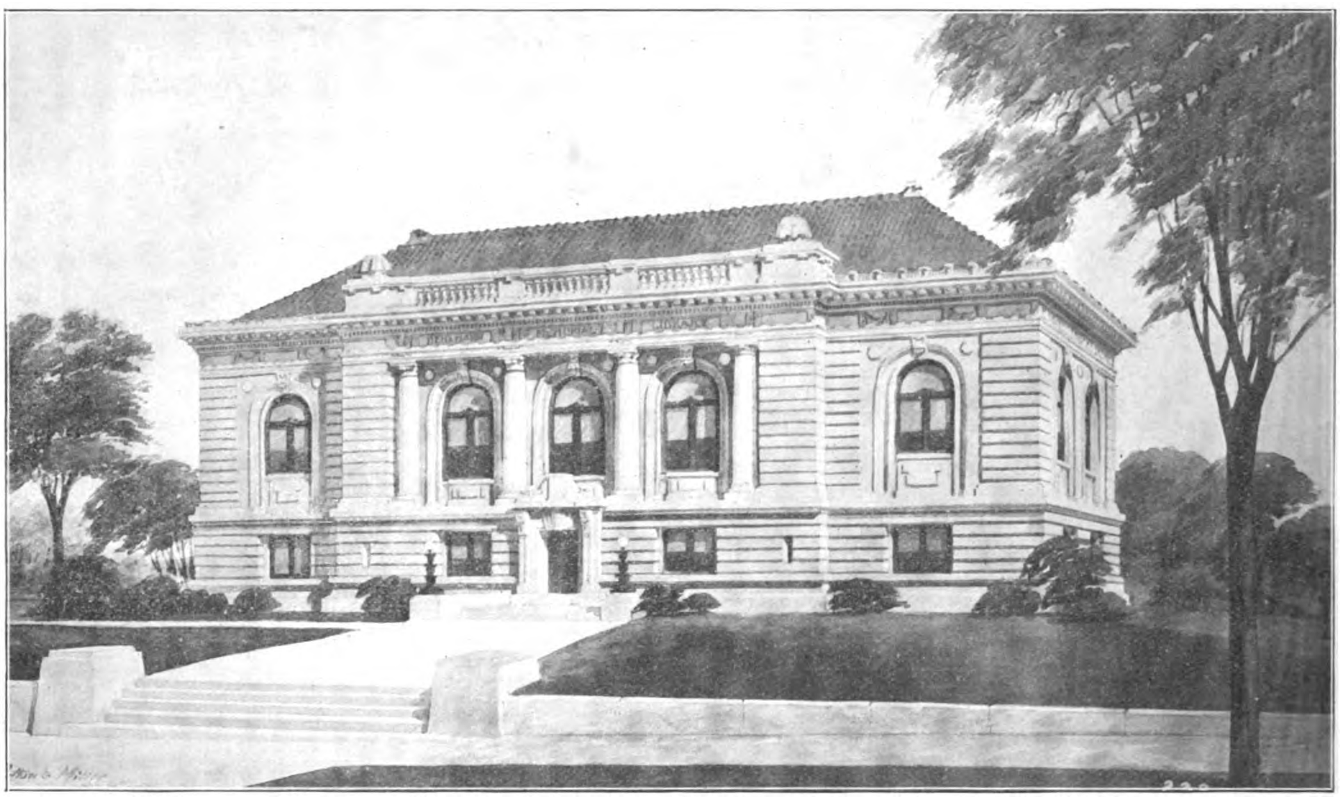
Och vi skymta morgontimman,
hörs ej susandet i dimman
af Gud Faders hvita dufva?
Kaos möter henne än,
intet träd för trötta vingar.
Men allt högre hon sig svingar,
flyger ej tillbaka, förrän
ljusets rike öppnat dörren
och ej mera stänger den.

VI. Uppståndelse.

Allt skapadt talar, om vi mäkta höra:
Se, är jag icke Herren i det höga,
som förr med Job jag låter upp ditt öra
och drager slöjan från ditt skumma öga.
Hvem är du stoft, som jag ur djupen lyftat,
att inför mig du mina verk förnekar
och, fastän bländad, liksom ännu tvekar,
om jag med allt till evig klarhet syftat.
Hvar gick du, då min hand tog luftens svalka
och svepte den om elden som en slöja?
Hvar — då ur isars aldrig rörda halka
jag lät de första trädens stam sig höja?

Du står så stark i din förmenta fromhet,
men jag tog jordens grund ur alltets tomhet
och håller än dess vida kretsgång bunden,
allt under jubel af Guds rikes söner
och morgonstjärnors dans kring himlarunden,
jag tändt den eld, som i Orion lågar,
och på min makt du ännu tvifla vågar.

Inför min tron församlas jordens böner,
där tändas nya, slockna gamla släkten,
där skall min värld stå upp i morgonväkten.
Uppståndelse! Det ordet håller samman
de spridda gnistorna att bilda flamman,
där tanken, som i skapelsen förborgad var,
en gång i evighetens dag skall stråla klar.

DENKMANN MEMORIAL LIBRARY VID AUGUSTANA COLLEGE.

Härmed ha vi glädjen presentera den förut omtalade biblioteksbyggnaden. Den kommer att uppföras i modern renässans-stil, som äfven kommer att väl stämma med stilen i den nuvarande hufvudbyggnaden. I den första våningen kommer att inrymmas en föreläsningssal, presidentens och kassörens kontor, direktionsrum samt s. k. seminar-rum. En ståtlig trappa leder upp till den särdeles sköna och ändamålsenliga lässalen, vid sidan af hvilken äro belägna bibliotekskontoren samt järnhyllor för böcker. Bibliotekets bokafdelning blir stor nog att i framtiden kunna hysa 100,000 volymer. I denna byggnad kommer äfven ett större rum att iordningställas för muséet. Dessutom komma sju eller åtta seminar-rum att gifva tillfälle för boksamlingar och studier i olika ämnen. En svit af rum kommer på donatorernas anordning att begagnas uteslutande af de kvinnliga eleverna. Både till byggnadsstil och anordning kommer detta bibliotek att blifva ett af de förnämsta och bästa vid något College i Amerika.

Dimensionerna af biblioteksbyggnaden blifva 120x96.

En hälsning fran Svensk-Amerika.

Tal hållet af Amandus Johnson vid medborgarfesten å Skansen i Stockholm den 1 maj 1909.

Meddeladt för Ungdomsvännen.

Ingen plats kan vara mera passande för en hälsnings framförande från svenskar i Amerika till svenskar i Sverige än Skansen, där svenska snillet byggt en helgedom åt Sveriges forntid och svenska bedrifter och visat världen, huru den skall minnas det, som varit. Här kunna vi se huru svensk allmoge lefvat, hvad den tänkt, hvad den sträfvat efter. Kyrktornet pekar mot höjden och påminner om svenskens inneboende längtan efter det eviga. Majstången och ringdanserna bära vittne om det lekfulla, det nöjeslystna i nordbons natur, som redan sagan talar om, då den förmäler huru "hornet gick kring laget" under de långa vinterkvällarna, då krigarna hvilade sig efter sina kämpalekar i öster- eller västerviking. Gå vi in i Nordiska muséet, som ju också tillhör Skansen, skola vi där se i smått, huru svenska folket och Sverige varit och huru det är. Där tronar Vasakonungen, Svea rikes fader, i majestätisk storhet! Höj blicken, och i blodstänkta troféer* kan du läsa svenska ärans stolta språk om bragder från ett tidehvarf, "då Oxenstjerna tänkte för Europa" och då främmande folk i tre världsdelar böjde knä för den blågula duken, ja, från ett tidehvarf, då "lejonet af Norden" skakade Europa med sina härnadståg, — och bland dessa bleknade fanor kan du se hägringen af mången svensk storhetsdröm! Det är på grund af dessa minnen, det är på grund af denna historia, det är på grund af dessa bragder, som det är möjligt att kunna framföra någon hälsning alls från svenskar i Amerika till svenskar i Sverige. Ty det är såsom Snoilsky har sagt, att ens fosterland ej är blott torfvan, där man är född, det är långt mera än så. Det är på grund däraf, att de, som lämnat Sverige, ha tagit med sig något af det fäderneärfda, något af det, som gör svensken till svensk, något af det, som Hazelii oförgängliga skapelse söker visa i materiella former och bevara åt eftervärlden, — det är på grund af allt detta, som det finnes svensk-amerikaner i Amerika och kommer att finnas ännu i många århundraden.

Här mötas svenskarna i dag i minnets tempelgård för att fira majfest. De osynliga band, som fästa den verkligt svenske vid Sverige och som här ha fördubblad styrka, sträcka sig till alla land, där det finnes svenskar, och deras dragningskraft tilltaga med afstånd i tid och rum. De ha väft ett nät af fosterlandskärlek öfver Atlanten och bundit mer än en million svensk-amerikaner vid sina fäders land. Något officiellt uppdrag att bringa en hälsning från svenskarna i Amerika har jag ej; men jag kan försäkra eder, att om svensk-amerikanerna därute hade en Swedenborgs siareblick och de kunde se oss här fira majfest, skulle ett "*Lefve Sverige!*" stiga ur hundratusentals svensk-amerikanska hjärtans djup, och hvarje svensk-amerikan skulle instämma i den hälsning, jag bringar, i synnerhet från det unga Svensk-Amerika. Vi söka därute, så godt vi kunna, följa med eder utveckling här, och vi glädja oss öfver hvarje ny seger, som svenskt snille och svensk dådkraft tillkämpar sig. Och skulle det hända någon gång, att mörka röster hördes öfver hafvet, röster som hviskade om att "Svea, moder åt oss alla" vore i fara, då skulle ett hälsningsrop från Svensk-Amerika förkunna, att äfven där finnas svenskar, och det skulle blandas med en sång af segervisshet, och under blågul fana skulle svensk-amerikaner i tusental kämpa och dö för att rädda "frihetens stamort på jorden".

Det synes mig, som om vissa för svenskens natur främmande element ha inkommit i den svenska karaktären i nuvarande tid. Svensken är af naturen en känslomänniska, han är idealist, och med detta är förbundet en viss religiositet. Svensken kan försöka vara materialist, men fullkomlig materialist eller realist blir han aldrig. En Strindberg kan håna, han kan vara materialist och realist, men svensken hos honom tar slutligen ut sin rätt, och äfven han blir idealist och religiös. Då en af Sveriges största nu lefvande vetenskapsmän framkom med en teori om "världarnas utveckling", byggde han den ej på Häckels monistiska världsåskådning med antagande att materien blott är evig. Nej, för honom är lifvet och materien båda lika eviga. Det är, mina åhörare, ett ofantligt svalg mellan denna uppfattning, att lifvet såväl som materien är evig, och Häckels monistiska idéer. Det är enligt min mening en långt ädlare uppfattning. Det är det idealistiska draget hos svensken, som kommer fram. Det folket är lyckligast, som följer sina egna böjelser. För den, som är materialistiskt anlagd, är det bäst att vara materialist, men den, som är af naturen idealist, blir aldrig en lyckad materialist. Det är nog ej så visst, att allt detta missionerande, som förekommer i vår tid bland alla möjliga folk, att omvända dem till alla möjliga och omöjliga religioner, är bästa sättet att "bringa det tusenåriga riket till jordens jäktande barn". För min del tror jag ofta, att det bästa vore att låta hvarje folk utarbeta sin egen lycka efter sitt eget skaplynne. Men ett folk såväl som individen är ej blott skyldigt att tänka på sin egen lycka, sin egen utveckling. Ett folk är skyldigt att taga del i den allmänna världsutvecklingen, att lägga sin sten till muren af den alltjämt pågående kulturbyggnaden. Detta kan ske blott därigenom, att ett folk *bevarar sina säregna drag*, tar något ur sin *egen själ*, omstöper det i allmänna former och införlifvar det med världskulturen. För att kunna göra detta är det nödvändigt att ett folk bibehåller sitt skaplynne och blir sig själft. Detta tror jag svenska folket måste sträfva efter, om det i framtiden skall spela den roll inom tankens och andens värld, som dess inneboende styrka och dess stora förutsättningar gifva hopp om.

Vi lefva i förbrödringens tidehvarf. Under de senaste åren har pågått en väldig utjämningsprocess, och världen håller på att omdanas till en stor folkrepublik. Lefnadsförhållandena i de skilda länderna bli mera lika hvarandra för hvarje dag. Mellan New York och London, Philadelphia och Paris, Stockholm och Amsterdam, Rom och Berlin är det ej så stor skillnad som förr. Klädedräkten, lefnadssättet och omkostnaderna på dessa platser äro mera lika hvarandra än fordom. Det är en strid på lif och död mellan skilda idéer och skilda former: amerikanska skor, engelska

---

* Fanorna från Riddarholmskyrkan äro nu upphängda i Nordiska muséet.

tyger, tyska leksaker o. s. v. kämpa om herraväldet. Hvad som uppkommer i ett land efterapas strax i ett annat, och här gäller satsen: "the survival of the fittest". I denna kamp kunna ej de små länderna täfla med de stora. Det är knappast troligt, att Sverige någonsin kommer att ge världen en ny modell för en damklädning, eller att en skräddare i Kristiania kan bli tongifvande i fråga om snitt. Men det är ej blott på det materiella området, som en utjämningsprocess pågår i vår tid. Tankar och idéer och synpunkter äro ej längre inspärrade inom en viss klass, inom ett visst samhälle eller inom ett visst land. Hvad Arrhenius tänker i dag, tillhör världen i morgon. Hvad Selma Lagerlöf diktade i går, tillhör världslitteraturen om en månad. Det är på detta, det andliga området, som de små folken kunna utöfva sitt inflytande; ty inom andens värld mätes ej ett lands storhet efter invånareantal eller ytinnehåll. På en liten landtunga vid Medelhafvet fanns fordom en republik, hvars lösen var andliga sträfvanden och ideella mål, och under mer än två årtusenden har grekiskt snille från den tiden innehaft högsätet i tankens domaresal. I anseende till Greklands inflytande på världen kunde man antaga, att Kina vore en ödemark. Det var en tid, då svenska vapen drogo på segertåg genom Europa. Det kan komma tider, då svenska idéer och svenska tankar gå på segertåg genom världen. Sällan eller aldrig har svenska namnet omstrålats med en sådan glans som nu, och aldrig ha tillfällena för svenska eröfringar inom andens rike varit större än nu. I sen på emigrationen såsom en fara, såsom ett ondt — och I han delvis rätt däri; men sedd ifrån en vidare synpunkt är emigrationen ett led i världsutvecklingen. Genom denna emigration gör Sverige en oskattbar insats i världskulturen, och den gör det möjligt för svenska tankar och svenska idéer att bli bättre kända i utlandet. De utvandrade svenskarna och deras söner i många led bli förkunnare af det bästa, som Sverige har, och de bli bärare af svensk kultur och svenska tänkesätt bland främmande folk. Det är just detta som många af Svensk-Amerikas representanter söka göra. Men det beror till stor del på eder, huru det skall lyckas. Från eder måste utströmma den elektriska patriotism, som utan trådar kan gå världen rundt, och som finner en mottagare hvarhelst där finnes en svensk. Om du själf är patriotisk, så kan du vänta att finna svensk patriotism äfven utom Sverige. Vill du därför verka för att bevara svenskhet utom Sveriges gränser, så blif svensk, blif dig själf. Det är naturligt för svensken att älska sitt fädernesland, att svärma för stora minnen, att kämpa för ett ideal, som ligger hans hjärta nära. Följer därför svenska folket sina naturliga böjelser, fortfar det att bryta nya banor "i tankens obesökta land", kan jag försäkra eder om att från Svensk-Amerika skola komma hälsningar till "moder Svea" icke blott om tio eller om fyrtio eller om hundra år, utan flera århundraden utefter.

Hawaii-öarna.

Mark Twain skref en gång om Hawaii-öarna: "Intet främmande land i hela världen är för mig så tilldragande som Hawaii-öarna. Intet land har så ofta varit i mina tankar om dagen och i mina drömmar om natten. Andra minnen försvinna så småningom, men minnet af Hawaii försvinner aldrig. I mitt minne kan jag alltid känna den friska vind, som ständigt smeker dessa öar, och deras milda solsken glimrar ständigt för min blick. Kan när jag vill höra ljudet af de väldiga böljornas och de lugna vågornas brus mot stranden omväxlande med hvarandra, såsom de endast göra omkring Hawaii-öarna, och de kransande klipporna framträda alltid såsom mäktiga skiltvakter, bjudande respekt, men också lugn för dem som bo i landet därbakom. Jag hör bäckarna hoppa i forsens mäktiga famn, som innesluter dem alla i sitt sköte, då han far ned för klipporna för att söka hafvet, den stora och väldiga oceanen, och jag ser palmerna vid flodernas stränder och i dalarna, huru de sträfva uppåt, ständigt uppåt, och jag förnimmer än doften

UTANFÖR PRINSESSAN AF OAHU'S VILLA.

GRAFMONUMENT TILL MINNE AF KAPTEN COOK

af de ljufva blomstren, som för mer än tjugu år sedan plockades af mig på Hawaii."

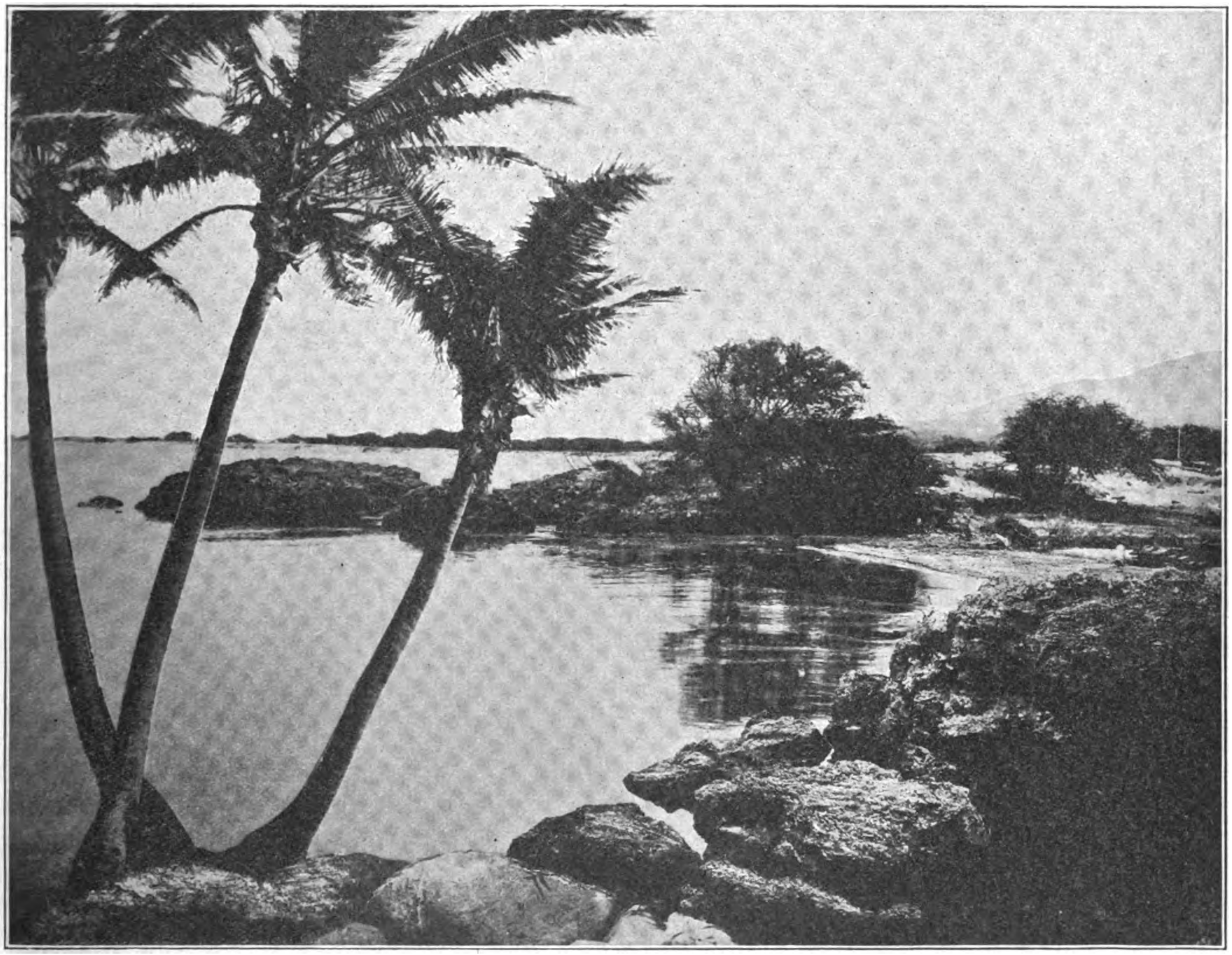
Det är från detta märkvärdiga land vi här vilja meddela Ungdomsvännens läsare några vyer.

Infödingarna på Hawaii-öarna kallas kanaker och höra till de vackraste af alla sydhafsfolk. De äro vanligen alla mycket välvuxna och äga de vackraste och mest öppna anletsdrag.

Hawaii-öarna upptäcktes redan af spanjorer 1542, men i egentlig mening besöktes de icke af européer förrän 1778. Den store upptäcktsresanden Cook besökte dem då, och han kanske vara svårt nog att med bestämdhet angifva från hvilken af dessa de härstamma.

Länge utgjorde dessa öar ett själfständigt konungarike, men 1893 blef den regerande drottningen afsatt, och en republik proklamerades. I augusti 1898 annekterades öarna af Förenta staterna, och år 1900 förklarades de för ett af dess territorier, hvarigenom hela Hawaii-folket blef amerikanska medborgare.

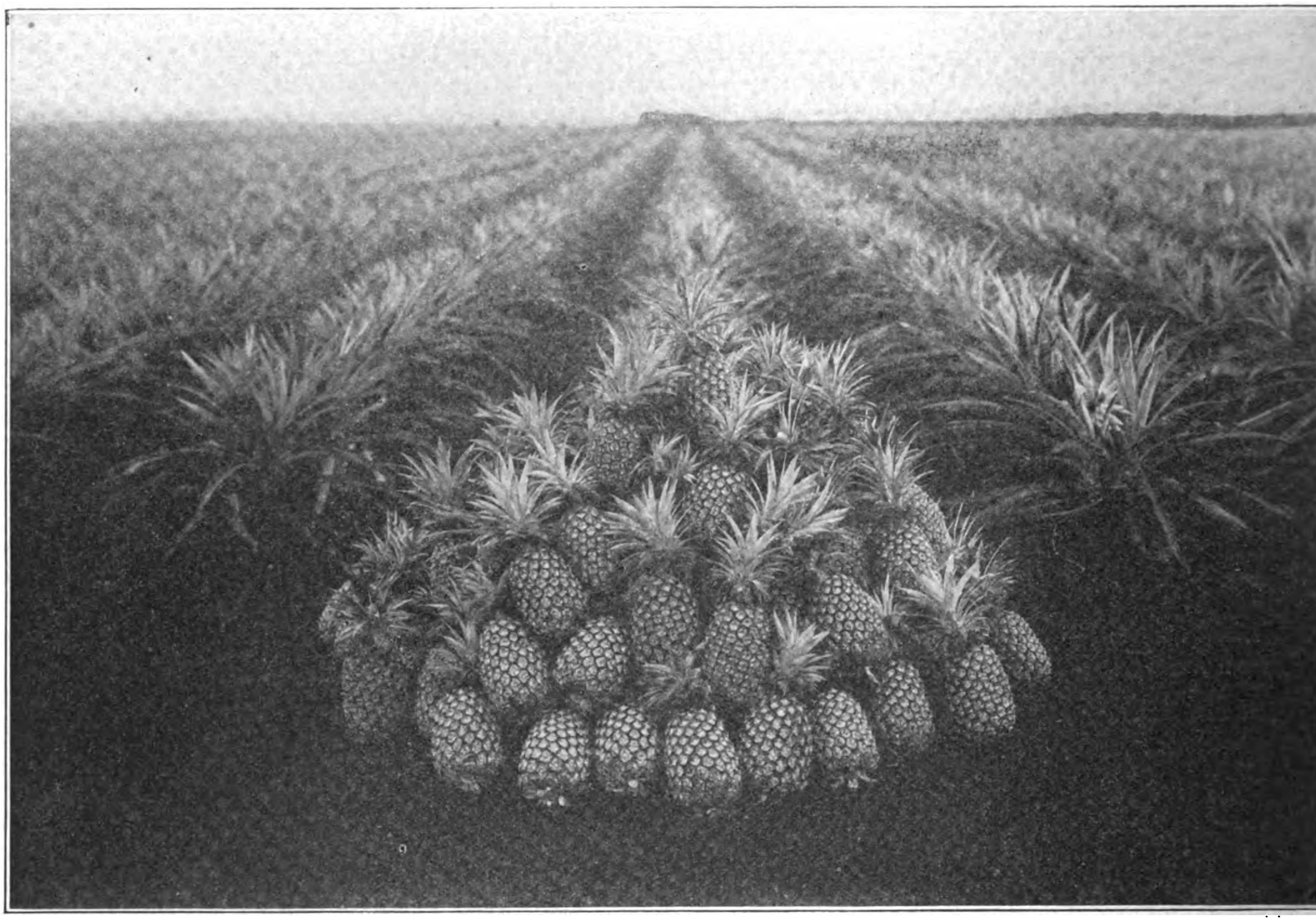
Att civilisationen här kunnat göra så stora framgångar som den har, förvånar nog alla som kommit hit första gången, såväl som dem, hvilka läsa därom. Honolulu, lan-

KUSTSCEN I HAWAII.

skildrar dess folk såsom driftigt och dugligt, men på samma gång ganska sedeslöst, då det gällde hem och äktenskap och nykterhet. Efter Cooks besök där började man snart med att sprida evangelium bland dessa rika och högt begåfvade naturbarn, men det har med svårighet gått för sig att här vinna mark för verkligt kristen tro. För öfrigt har också folket lidit mycket afbräck genom sin sammanblandning med européerna. Vid adertonhundratalets början ägde det ett invånareantal af närmare 300,000, då det nu knappast äger 30,000 verkliga infödingar. Det går med folket på Hawaii-öarna på samma sätt som med indianerna i Amerika. Kvinnorna synas dock dö ut fortare än männen, hvad det nu beror på. Möjligen ha dock männen fått större tillökning från de andra söderhafsöarna, och ibland kan det dets hufvudstad, kan bjuda på nästan allt som våra förnämsta städer äga både i god och dålig bemärkelse, ehuru kultur och byggnadsväsen förete en underlig blandning af österländska, europeiska och amerikanska mönster. Läroverkshus och andra publika byggnader äro moderna till form och ekipering, och folkskolesystemet är storartadt. Präktiga villor äro uppförda i stadens omgifningar och längs stränderna, och utmärkta vägar gör det lätt för folket att komma till städerna äfven från de mest aflägsna trakter, som ock för främlingen att besöka dessa. Kliamtet är synnerligen godt och hälsosamt, och en stor mängd amerikaner hafva flyttat till dessa öar ej blott af spekulationslust och vinstbegär, utan på grund af deras hälsosamma läge och friska klimat.

Honolulu ligger på 2,089 mils afstånd från San Francisco och 3,445 mil från Yokohama; mellan Manilla och Honolulu är det 4,700 mil. Hela antalet invånare är 154,000, hvilka bo på öarna Hawaii, Maui, Oahu Kauai, Molokai, Lanai och Nihau. Dessa utgöra nämligen de mest betydande af denna ögrupp.

EN HAWAII-ÅKER MED "PINE-APPLES."

Lifvets skiftningar.

För Ungdomsvännen af Ada J.

Kära UNGDOMVÄNNENS läsare. Viljen I stanna en liten stund inför en bild ur lifvet sådant det lefves af oss här i världen och i Amerika? Länge har jag burit på en önskan att förtälja den för eder.

För ett fjärdedels sekel tillbaka i tiden bodde i Göteborg en familj, som fått känna hvad det innebar, att dödsängeln hämtat mamma. Det var sorgliga dagar då, till dess en annan kvinna, full af medlidande med de tre små barnen, på faderns enträgna böner beslöt att, så vidt på henne berodde, göra hemmet ljust igen. Hon tog sig an Emil och Carl samt deras lilla syster Klara såsom sina egna kära barn.

Fadern var skomakare till yrket, den nya modern var sjuksköterska. De arbetade båda och hade ett trefligt hem. Så kom det bref ifrån en herr Linders broder, som bodde i Amerika, ute på södra Dakotas slätter: han hade egen farm, och han beskref i glödande färger ypperligheten af det nya landet i väster, huru man kunde stå i dörren och skjuta villebråd m. m. Detta uppeldade herr Linders fantasi, och det kunde nu ej hjälpas — åt Amerika skulle de med det samma. Fru Linder bad och resonerade emot, men det hjälpte ej, i väg skulle de och i väg bar det. När båten, hvarpå de inskeppat sig, lämnade Göteborgs hamn, svepte fru Linder sin kappa om hufvudet för att slippa se och vinka farväl åt de på stranden lämnade vännerna och för att begråta afskedet från sitt hemland, det så hjärtligt älskade Sverige. Resan var stormig och gjorde sitt till att fylla hjärtat med vemodiga aningar. Efter en lång och besvärlig färd på haf och på land, hvad under om det var med en suck af lättnad de hörde ropas på tåget: "N. N. nästa station."

När de stigit af tåget, började de att se sig om efter broder Linder. Det stod en lustig figur där borta på perrongen, iklädd "overalls" och slokhatt, med långa stöflar, hvari det ena byxbenet var nedstucket, och att fullborda dräkten hade han en röd duk knuten om halsen på "cowboy" manér.

Denne slättens typiske son kom emot våra resande med ett vänligt: "God dag och välkommen till Amerika!" Jo, det var ju bror Linder, och han hade en stor farmarevagn och ett par hästar, som han lånat af en granne, att forsla hem dem med. "Men", sade han, "det är väl bäst vi gå in här på hotellet och få litet till bästa först."

Fru Linder drog sin man i armen. "Inte kunna vi gå in

på ett hotell och spisa i sällskap med honom, som han ser ut", hviskade hon. Herr Linder tackade artigast för bjudningen, men sade de kunde godt vänta, tills de kommo hem. Så plockades "pick och pack" upp i den rymliga vagnen och "alle man" därjämte och så bar det af mot det nya hemmet.

Det var några mils afstånd ifrån staden N. N. — som för resten bestod af stationshuset, ett s. k. "hotell", ett par butiker och några boningshus — som svågern stannade och sade: "Här äro vi nu". Det var en s. k. jordkula och ett till hälften täckt skjul, hvaraf hemmet bestod. "Gören eder nu hemmastadda", sade Henrik Linder, "och du, svägerska, kan ju vara snäll och koka potatis, medan bror och jag kör med hästarna; där borta är bränsle", sade han med en rörelse af handen ned emot skjulet.

Svåger Linder hade köpt en gungstol, som svägerskan skulle få sitta uti, när hon kom, men den fick ej rum inne i kojan, utan fick lof att stå utanför. I den satte sig nu fru Linder för att hämta andan litet efter upptäckten af hvad sorts hem som väntade dem härute i det förlofvade landet. "Ack, min Gud, gör mig tålig och förnöjd", suckade hon, vändande sin blick ifrån den nakna verkligheten upp till höjden, hvarifrån hon väntade hjälpen att foga sig i omständigheterna.

"Men det var ju sant", sade hon, ryckande upp sig ur sin tillfälliga dvala, "det skulle ju kokas potatis. Spring ned efter ved, gossar, så få vi göra eld i spiseln." Det fanns nämligen en liten järnspis i kojan, som eljest ej hade mycket att bjuda på i husgerådsväg. Gossarna kommo snart tillbaka förklarande att det det ingen ved fanns. "Sända barn i by, får man själf gå åstad", sade modern leende. Hon gick nu själf, men söka bäst hon ville, kunde hon ej finna en enda sticka. När svågern kom tillbaka, frågade hon honom, hvar den omtalade veden var att finna. Han pekade leende på en stor hög af "corn cobs". "Detta är min ved", förklarade han. Så blef det då eld och litet kvällsmat till sist.

PALMER PÅ EN PRIVATEGENDOM I HONOLULU.

När det blef tid att gå till hvila, sade den artige värden, att bror och svägerska finge hålla till godo med hans säng — som befanns vara en brädlår uppe på väggen —, medan han och gossarna ginge ut och sofvo i ett tält, som han ägde.

"Hurra!" ropade Emil och Carl, "det blir ju riktigt som att vara ute på sommarnöje!" — Lilla Klara fick nöja sig med en improviserad säng på golfvet.

Då fru Linder gick till hvila den kvällen, var det med möda hon kunde tacka Gud för lyckligt fullbordad resa. Men hoppet hviskade: "Vi blifva ej här så länge, vi resa snart hem igen." Hon somnade med tanken fäst på det kära fäderneslandet. När skulle hon se det igen?

Under natten började det att storma och regna. Fru Linder vaknade vid det att Klara ropade: "Hjälp, mamma, jag drunknar!" Vattnet hade runnit in i jordkulan, och Klara, halfvaken, trodde hon var i hafvet. Så fiskades hon upp i lådan på väggen och somnade så tryggt på mammas arm.

Hur hade det gått med dem som sofvo i tältet? Petter Linder blef ej rådlös; han tog tältet och gossarna med och bar in det alltsammans i det hörn af skjulet, som hade tak. När det blef morgon, steg han upp och gick ut till sitt arbete.

Gossarna sofvo tills långt fram på morgonen. De kunde ej riktigt komma underfund med hvar de voro, då de vaknade upp, utan de måste stiga upp och se sig omkring. Men, o fasa! Hvad var det som kilade omkring där borta i hörnet? De vågade ej röra sig, utan gåfvo hals, tills mamma kom och förlossade dem ur fångenskapen, och då befanns det vara en oskyldig ödla, som så skrämt dem.

Hur skulle fru Linder kunna skrifva till Sverige och tala om hurudant de hade det i Amerika? "Gud förlåte mig, jag kan det ej", sade hon. Det blef hennes svåraste göromål att skrifva och släta öfver förhållandet, att det ej skulle låta för illa.

Den kommande vintern orsakade våra nykomna vänner ej så litet bekymmer. Svågern reste bort på arbete, och de fingo ju stanna i hans hus, men hvad skulle de få att lefva af? Fadern måste gå in till staden och sätta upp en skomakareverkstad i smått. Då blefvo ju fru Linder och barnen ensamma ute på slätten, där grannarna bodde vidt skilda och där det ej fanns annat att värma sig med än halm. Barnen fingo hjälpa mamma med att sno ihop halmen i band för att kunna få den i spiseln, och de måste stå ute, medan de gjorde det, i snöstormar och köld.

Ett par gånger i veckan måste fru Linder knoga af in till staden med mat åt far, och det var ej heller så lätt att göra på de ofta obanade stigarna, ej heller var det lätt att finna vägen hem igen, ty snön låg i drifvor, ofta mera höga än den koja, som de kallade hem. När därtill fru Linder måste ut på sjukbesök, då var det ej roligt för de små, men nöden har ingen lag. Frun knogade på sitt vis och försökte spara litet att hjälpa sin man i gång med skoaffären. Där han första vintern hade den, fick han sitta vid "stoven" och frysa om ryggen, medan snön silade in i springorna, så det blef riktiga små drifvor här och där.

Hösten därpå hade de kommit så långt, att de kunde hyra ett litet hus eller, rättare, skjul, hvari herr Linder satte

upp ny skoaffär, och familjen flyttade in till honom. Det var dock så kallt, att allting, som ej stod vid "stoven", frös.

Att börja med hade fru Linder ej brytt sig om att försöka lära sig engelska språket. "Ty", sade hon, "vi blifva ej här mera än fem år, vi gå hem igen". Men eftersom åren gingo, syntes det blifva allt mera omöjligt att utföra denna plan. Barnen gingo i skola och lärde sig landets språk, och när de började bruka det sins emellan, lärde sig modern det också.

Skoaffären gick rätt bra. Fru Linders praktik växte alltjämt. Det började ljusna!

Men dessa år af umbäranden hade undergräft herr Linders hälsa, och så följde en tid af sjukdom, en tid så lång och sorglig, att vi helst draga en slöja däröfver. En grafkulle därute och ofta vid den en lutad, utsliten kvinnogestalt bära vittne om hvad som hade utkämpats.

Fick hon gifva allt förloradt? Nej! Barnen, hans barn, hennes, som de ju ock voro, emedan hon trädt i moderns ställe, behöfde henne. De måste fostras; och som där ej fanns någon luthersk kyrka, flyttade hon till en af Minnesotas större städer, för att barnen måtte blifva konfirmerade. En af gossarna sjuknade och dog — i trots af moderns trogna vård. Den andre sonen gifte sig några år senare och bor kvar i förstnämnda stad. Dottern Klara gifte sig ock. I hennes hem skulle nu den trötta modern få litet hvila! Johan B— var så rädd om mamma som han var om sin egen lilla Klara. År af lugn följde nu på striden. Hade ej hälsan varit så vacklande, skulle det varit riktiga fröjdeår för den kära gamla. Hon hjälpte alltid till i hemmet hvad hon kunde, helst som Klara aldrig var riktigt stark, sedan tog hon sin stickning för att förtjäna litet småpengar och ej behöfva ligga någon för mycket till last, där hon annars satt så glad och blid som en vacker höstafton.

Johan var mycket på resor, hvilket lämnade de båda kvinnorna ensamma. Men de hade en trädgård, som var deras förtjusning om sommaren. Huru de arbetade bland sina blommor och så stolta de voro, när Johan kom hem och njöt af hvad de frambringat i sin trädgård och när han berömde deras prunkande blomsterrabatter. Så skönt att hafva ett eget hem!

Men på jorden är allting föränderligt. O, hur skör är dess vänskap, hur flyktig dess ro, det växlar beständigt! Johan blef sjuk och dog. Som en blixt från en klar himmel kom nyheten: Johan B. är död. Han, den starke, friske mannen, död? Och dessa två svaga kvinnor ensamma utan stöd! En annan af lifvets obesvarade frågor. Hvar få svar på dem alla? Bida blott! Allt blir genom Herrens godhet godt! Tåresäden, glädjeskörd, trones bön förvisso hörd; bida blott!

Vår gamla vän har nu gripit sig an med sin stickning med ny ifver. Klara behöfver själf förtjäna något, om hon ej skall förlora sitt hem. Den gamla vill göra sitt till att hjälpa. Hon hade därtill olyckan att för några år sedan bryta af sin högra arm vid handleden; den har alltsedan varit litet styf, hvilket ju försvårar arbetet.

Tron I nu, mina unga vänner, att denna gamla, så hårdt pröfvade kvinna sitter där "trumpen och tvär" Nej, hennes blick är lika varm, fastän tåren vill skymma den nu och då, och ett leende lyser upp hennes ansikte, när någon vän tittar in. Hon har sin *tros* ankare fäst litet "högre upp", därför kan hon vara lugn midt i stormen!

Lycklig den, som uti unga dagar
söker Herren, lydande hans bud,
finner fröjd uti Guds visa lagar,
älskar bibelordets sköna ljud.
Lycklig den, som uti lifvets strider
fäst vid Jesus hjärtats fulla tro,
han skall segra visst och sent omsider
uti himlens hem för evigt bo!

Öfversättningar.

For Ungdomsvännen af Ludvig.

I.

Hemlandssången 456.

O, Saviour dear, when willst Thou send for me
To bring me home from sorrows up to Thee?
I am so weary, I can not find rest
Until I reach the haven of the blest.

I often thought that it should better be,
If now from this and that I could be free,
But O! as long as I am wandering here
Shall only meet me worry, grief and fear.

I am a stranger in a foreign land,
A lonely traveler, Jesus, take my hand
And lead me on the path that Thou hast shown
Home, home to Thee, where I receive my crown.

I promise have alike my Saviour be
An heir with him, so happy, rich and free,
But if the crown shall sparkle on my brow
The cross I then must carry here below.

O, what a bliss my Saviour to behold,
What happy day, when I to come am told,
What joy to leave all sin and sorrow here
And be forever unto Jesus near.

II.

Sunday School Hymnal 146.

En dag jag hörde Jesu röst:
"Kom till mig, trötta själ,
dig luta tryggt intill mitt bröst,
och allt skall blifva väl!" —
Jag kom till Jesus som jag var,
eländig, arm och svag,
han blef min hjälp och mitt försvar,
och ljus blef lifvets dag.

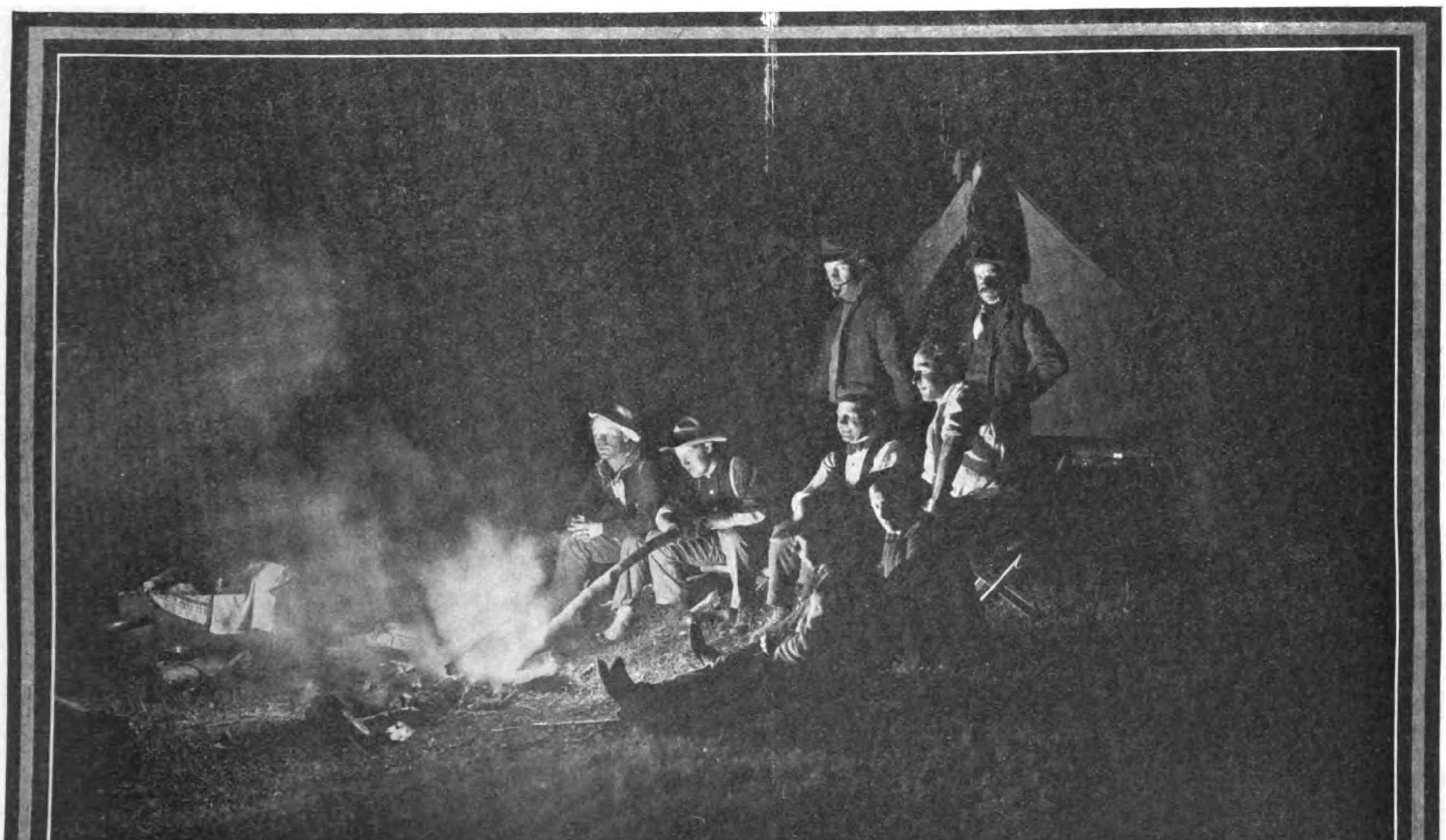
Och åter ljöd hans stämma klar:
"Tag lifvets vatten fritt!" —
Och själf han mig till källan bar,
och jag blef törsten kvitt.
Jag drack, och allt hos mig blef nytt,
min ande glad och fri
förnam hur sorg i fröjd blef bytt,
och ängslan var förbi.

Och än en gång hans stämma ljöd:
"Se, jag är världens ljus!
Se blott på mig, och natt och nöd
ej nalkas mer ditt hus!" —
Jag såg på Jesus, och jag ser
på honom stadigt än,
och hemåt klarnar det allt mer,
snart är jag hos min vän.

Under fritiden.

Af alla konster, som vunnit inträde i Amerika, synes konsten att lefva vara den som sist skall vinna erkännande. Konsten att arbeta erkännes allmänt. och det till den grad, att arbetet nästan blifvit allhärskande öfver människan i denna världsdel — åtminstone i Förenta staterna. Det synes som om man trodde, att lifvets hela lycka och välfärd bestode i att arbeta och att söka hinna med så mycket som möjligt. Jag skall nu icke skrifva någon arbetets filosofi eller tala om det egendomliga förhållandet, att folket här ibland måste arbeta, så att det kan stupa och sedan för längre tider icke hafva något att göra, utan att ändå äga något egentligt tillfälle att nyttigt och förståndigt göra bruk af den arbetslösa tiden; ej heller vilja vi diskutera om huru man under halfva lifstiden eller från 15 @ 20 år måste ständigt vara i selen och sedan anses nästan för gammal till arbete, då man fyllt 50 eller 55 år, något som väl icke är alldeles egendomligt för oss här i landet, men som är ovist i hög grad, då ju mången vid 50 @ 60 års ålder är i sin bästa vigör och har en erfarenhet, som de yngre sakna, men för öfrigt utan arbete ofta nog ej har medel att till någon egentlig glädje för sig eller andra göra bruk af de år, som en frikostig försyn ännu gifver. Men om detta få vi ej nu tala. Att få förhållandena i dessa saker sådana som de böra vara tillhör konsten att lefva, och de äro ännu få, som fråga därefter, utan är man i stället belåten, bara man kan existera såsom andra göra och hafva det — litet bättre eller åtminstone vara litet bättre ansedd än andra.

På senare tider har man emellertid börjat se åt rimlighetens håll litet mera, då man både själf tagit sig litet sommarferier och äfven visat, att man unnar andra göra det. Lärare vid skolor och universitet fara naturligtvis ut under ferierna och hafva alltid gjort det, om de hafva haft råd därtill, men nu börjar man ock gifva prästerna i de olika kyrkorna en månads tjänstledighet eller så hvarje sommar, hvilken tid då är ämnad att användas för rekreation. Äfven affärsmän taga sig nu en liten tids ledighet, och arbetarna i de olika industriella företagen börja ock erhålla en eller ett par veckors tjänstledighet med lön, för att kunna fara ut och göra — ingenting, ett riktigt lyckligt göra för hvar och en som tycker om att lefva. Vidstående bild ger en idé om hur det går till vid dylika tillfällen, då man kastat alla bekymmer i skräphögen, där de i alla fall höra hemma, och bara söker hafva så trefligt man kan. UNGDOMSVÄNNEN hälsar alla, som under den varma sommartiden kunna få tillfälle att taga sig litet ferier, ett hjärtligt "lycka till". Gören det så trefligt för eder som I kunnen, medan I ären ute. Och I, som måsten vara hemma, försöken äfven att göra sammaledes. Y.

Svensk-Amerikanska Författare

För Ungdomsvännen af G. N. S.

XVIII.

ERNST W. OLSON.

Vi lefva i en öfvergångsperiod, och ännu så länge är vårt folk tvåspråkigt. Huru länge det kommer att förblifva så, är svårt att säga; men att en förändring inom en öfverskådlig framtid kommer att inträffa, det behöfver man ej vara profet för att förutsäga. Då inom lutherska kyrkan, som är känd för sin konservatism, allaredan bortåt femtio procent, i städerna åtminstone, af barnen konfirmeras på engelska språket, så blir gifvetvis snart nog samma språk predikospråk. Uppgifver kyrkan vårt modersmål och emigrationen från Sverige aftager afsevärdt, äfven om den ej helt upphör, så inses lätt nog, att det endast är en tidsfråga till dess engelska språket blir vårt folks egentliga språk, och att sedan svenska språket kommer att studeras här i landet endast af dem, som intressera sig för Sveriges rikhaltiga litteratur, såsom nu sker med t. ex. fornisländskan. Vår språkfråga har då funnit sin lösning.

En af de ifrigaste och segaste anhängare af den åsikt, att vårt älskade modersmål ända in i senaste framtid borde bibehållas och användas af våra barn och barnbarn, är det med ett visst vemod, jag nu ger uttryck åt dessa tankar, som så småningom mognat till och ej längre vilja låta sig tillbakavisas. Enligt den engelske skalden: "Coming events cast their shadows before", och den är sannerligen blind, som ej ser handskriften på väggen. Jag tvekar därför ej längre att underskrifva de profetiska ord, som den, hvars namn läses öfver denna uppsats, yttrade mer än femton år sedan och som då föreföllo mig ej så litet kätterska. Tillfälligtvis tjänstgjorde han som redaktör af den i Rock Island på engelska språket utgifna tidskriften *Augustana Journal*. Språkfrågan diskuterades då väldeligen såväl i våra tidningar som man och man emellan, och, sedan han redogjort för stridens läge, uttalade han redaktionellt sin åsikt i ungefär följande ord: "Kämpa på hvad sätt vi än vilja kunna vi dock i längden ej undgå den förändring, som med visshet kommer; och om vi icke i tid behärska ställningen, så kommer den att behärska oss. Under tiden kunna vi måhända strafflöst förblifva svensk-*amerikaner*, men amerika-*svenskar* — knappast." Det är ej af nöden att anställa jämförelser mellan då och nu. Reflexionerna göra sig själfva. Erfarenheten har visat, att han hade rätt, och den förändring, han siade om, kommer kanske förr än han själf anade. Redan nu klaga äldre präster, som ej kunna predika på engelska, öfver att församlingarna, äfven på landet, ej vilja ha dem. De svenska tidningarna här i landet gå som sådana med snabba steg ett dylikt öde emot.

Ännu så länge är dock, som sagdt, vårt folk tvåspråkigt, men därmed vill jag emellertid ej hafva sagdt, att för närvarande alla svensk-amerikaner lika ledigt och lätt begagna sig af båda språken. De som födts och fått sin fostran i Sverige, äfve om de kommit hit i unga år, tala och skrifva med en viss förkärlek sitt modersmål. De åter som, födda af svenska föräldrar här i landet, erhållit sin utbildning vid våra publika- och högskolor, begagna sig helt naturligt helst af engelska. Många behärska dock båda språken ungefär lika, och ett fåtal har så grundligt gjort sig till herrar öfver dem, att, då de tala eller skrifva, man förgäfves spårar något utländskt inflytande. I främsta ledet bland dessa står oneckligen Ernst Olson. Ty han är en af de få, om hvilka det kan sägas att, då han skrifver engelska, vi tro oss läsa en infödings alster, och när han på vers eller prosa tolkar sina känslor på "ärans och hjältarnes språk", behandlar han detta med dess säregna idiom och finesser så, att man tror sig hafva att göra med en i Sverige utbildad författare. Högre beröm kan jag ej gifva honom.

Det var en tid, då alla svensk-amerikanska författare skrefvo på svenska — sådan som då denna var; men tiderna förändras och vi med dem. Det finns nu bland "de våra", äfven af dem som äro födda i Sverige, sådana som så godt som uteslutande skrifva på engelska. Och däri likna de den framstående tidigt bortgångne norsk-amerikanen H. H. Boyesen, som inskref sitt namn i Amerikas litteraturhistoria och under större delen af sin verksamhetstid här i landet författade sina böcker på det språk, engelska, på hvilket han var försäkrad om den största publik. Och från denna synpunkt börja nu synbarligen allt flera af våra författare att ordna sin verksamhet. Att Olson redan tidigt insåg, att engelska tvifvelsutan skulle blifva vårt framtidsspråk, därom vittnar ofvan anförda uttalande, och det faktum, att han på sagda språk utarbetat det monumentala arbete rörande svenskarna i Illinois, som nyligen lämnat pressen och på hvilket han nedlagt ett tre års långt träget arbete, tyckes tyda på att han tror tiden nu vara inne att i praktiken omsätta sina åsikter.

I sitt ypperliga företal till Fredmans Epistlar framhåller Kellgren som ett brott att "efter vanliga regler våga att granska hvad ej kan jämföras, hvad som varit utan mönster och skall blifva utan efterföljd." Han syftar uppenbarligen på det ursprungliga, det originella i Bellmans poesi. Det faller sig ej så lätt att jämföra Olsons alster med någon annans, och orsaken torde vara den, att han i vissa hänseenden är vår kanske mest ursprungliga och originella förmåga. Huruvida han ägt någon förebild, något mönster, som han sökt likna, skall jag lämna osagdt, — någon, vill jag minnas, har kallat honom vår svensk-amerikanske Mark Twain — men att han hittills åtminstone ej haft någon efterföljd, det tror jag mig kunna påstå. Han är humorist, han skämtar och vitzar. Kanske det kvickaste, som skrifvits af en svensk-amerikan, är det divertissement, som han vid sekelskiftet skref för *Svenska Tribunen:* "Gubbar eller Stor sekularfest för svenskarna i Amerika. Hållen nyårsaftonen och natten, ett godt stycke in på småtimmarna af det nya århundradet, å Coliseum i Chicago", i hvilket välkända svensk-amerikanska tidningsmän under fingerade men lätt genomskinliga namn uppträda som aktörer. I en not meddelar han, att "sedan detta var uppsatt och färdigt att gå i press meddelades oss att festen i sista ögonblicket blef inställd, emedan arrangörerna och åtskilliga af förmågorna plötsligen insjuknat i akut kassafeber. Men då detta inte är vårt fel, inflyter refera-

ERNST W. OLSON.

tet oförändradt." Under rubriken "Lekochalfvar" skref han under en längre tid för nämnda tidning en del skämtsamma stycken, i hvilka han på ett dråpligt sätt roar sig på sina kollegers och andras bekostnad. Han är desslikes en af våra främste satiriker. Så som han har ännu ingen gisslat de versmakare, som tyckas tro, att allt som behöfves för att skrifva poesi, är förmågan att hjälpligt rimma, och att rytm och reson spela en underordnad roll härvidlag. Han har också på ett öfverdådigt sätt förlöjligat dem, som i tid och otid, i tal och skrift, blanda ihop engelska och svenska. Som prof härpå anför jag följande "svensk-amerikanisering" af en strof i Snoilskys "På Vernamo marknad":

"I Sant Lois på stätfären
en ifning fin det var,
då Pit och Crissie chinsa ring
som fätfullt fästepar.
Se'n skildes de för att ta plass
en hvar med mod och höpp.
"Om sex år vill vi mit ägän" —
så ha de mäkat öpp."

* * *

Som litteratur-kritiker för öfrigt är han en af våra förnämsta. "Hans litteraturgranskningar", skrifver Bonggren, "ha gifvit tillkänna smak, beläsenhet och ett godt omdöme, och han har icke varit rädd för att ge ett piskslag åt äkta litterär humbug." Som skald är han icke en af dem, som, *a la* Runius, "rimma hvareviga timma", utan endast då särskilda tillfällen gifva anledning därtill, strängar han sin lyra. Ja, han är förnämligast tillfällighetspoet, men däri ligger för visso icke något förnedrande, — hans skaldeådra tyckes behöfva ett visst påtryck för att börja rinna: — sedan flödar den med en klar ymnig ström, som vittnar om mindre vanlig poetisk begåfning. "Af särskildt intresse för litteraturvännen", yttrade Bonggren flera år sedan, "ha Olsons dikter varit, både de på svenska och de på engelska. Det ligger en Tennyson-finess i dem, som bådar godt för framtiden. Tala i bilder kan han på ett sätt, som våra symbolister skulle kunna afundas honom." Och han har också, och ej med ringa framgång, försökt sig som novellförfattare — en af hans berättelser på engelska, införd i en Chicago-tidning några år sedan, blef till och med prisbelönt.

Som öfversättare såväl till svenska från engelska som vice versa har han ådagalagt stor skicklighet både på vers och prosa. Ja, Skarstedt yttrar härom: "Ingen är honom öfverlägsen att tolka svenska skaldestycken på engelska språket. Sålunda har han med mästerskap till engelska öfversatt en del af 'Frithiofs saga', Malmströms 'Angelika'. poem af Runeberg, Topelius, Wallin, Lidner, Braun m. fl. Till svenska har han öfversatt dikter af Moore, Southey, Hood, Holmes m. fl. och därjämte å båda hållen öfversatt åtskilliga psalmer och andliga sånger." Men allt detta har dock i egentlig mening hört till Olsons tidsfördrif på lediga stunder under ett träget arbete som publicist. I närmare fjorton år har han nämligen tillhört den svensk-amerikanska pressen. Härom skref Bonggren bland annat: "Sedan han började ägna sig åt tidningsmannaverksamhet, har han visat, att ett det mest prosaiska af alla värf ganska väl kan förenas med god poetisk produktion, och att hvarken prosan eller poesien behöfver bli lidande härpå. På redaktionssidan har han kort och klart, som en verklig tidningsman höfves, behandlat de politiska och sociala frågorna för dagen." Och Skarstedt säger därom: "Olson har länge ansetts som en af våra dugligaste tidningsmän. Han har skött sin tidning på ett sätt, som ådragit densamma stor uppmärksamhet bland dess kolleger. Olson har en kraftig stil och är en skarp kritiker. Dessutom är han särdeles stark i att skrifva korta, spetsiga och satiriska ledare samt är en ovanligt styf vitzare."

Kellgren yttrar i ofvan åberopade företal, att "ypperliga författare gjorde väl för vitterheten och sin egen heder att, medan de lefva, själfva samla och utgifva sina arbeten." Ack, om de det gjorde! Huru mycket besvär skulle de då ej bespara oss andra, som af en eller annan orsak tagit på oss att exploatera deras "händers verk"! Och att det för öfrigt faller sig svårt att nöjaktigt redogöra för dens litterära verksamhet, som ägnat sin mesta tid åt tidningsskrifveri, det inses ju lätt nog. Många af hans kanske yppersta alster äro begrafna i gamla tidningsårgångar — "flowers born to blush unseen" —; och ehuru jag under årens lopp bemödat mig om att ur glömskan rädda sådant af svensk-amerikansk litteratur, som jag kommit öfver, kan jag ej smickra mig med att hafva lyckats rädda allt eller kanske alltid det bästa. Med undantag af ofvannämnda historiska arbete, hvarom mera här nedan, och ett par öfversättningar (Emily Nonnens *Rubinringen eller sanningen skall segra* — The Ruby Ring, or Truth will Prevail — och *Familjen på Örnaholm eller Lifvets Skiften* — The Fortunes of Life, or the Struggles of the Ornshield Family) har Olson hittills ej i bokform samlat och utgifvit vare sig poesi eller prosa, och det gäller därför för oss att, på sätt vi kunna, taga reda på och omnämna ett och annat af hans litterära produktion.

Det var under hans studietid i Rock Island, som han första gången inför allmänheten framträdde i tryck. I den af tre litterära föreningar vid Augustana College år 1890 utgifna årsboken: *Balder. A Literary Annual*, införde han en novelett "Nästan ett hittebarn" samt en ypperlig tolkning på engelska af poemet "Necken" af Stagnelius. Till den under samma namn påföljande år utgifna årsboken bidrog han med två svenska och ett engelskt originalpoem samt en förträfflig karaktärsteckning af skalden Edgar Allan Poe, hvars hundraårsminne nyligen firats här i landet och i Europa och som därför just nu är af aktuellt intresse. I *The Lyceum Annual 1893* infördes hans ofvannämnda mästerliga tolkning af Malmströms "Angelica"; och jag öfverdrifver säkert icke, då jag påstår, att denna och Olsons studentkamrat och väns, den så tidigt hädangångne O. M. Benzons version af en del af Stagnelii "Martyrerna", införd i *Balder 1891*, märka höjdpunkten af svensk-amerikansk öfversättningskonst. I följande årgång af *The Lyceum Annual* infördes Olsons prisbelönta "Augustana College Song", som ännu med kraft och kläm sjunges vid läroverket, ett festtal, "Making the World Over", samt tvenne originalpoem "Grafsmyckning"* och "Oscar M. Benzon '91", det senare en minnesruna med anledning af vännens frånfälle. Till tidskriften *The Augustana Journal* bidrog han senare med flera ypperliga öfversättningar, bland hvilka jag särskildt vill nämna "Vintergatan" af Topelius och "Kvinnoögat" af von Braun, till engelska, samt "The Blue and the Gray" by F. M. Finch, till svenska. Hans vackra, trogna tolkning af den Wallinska julpsalmen "Var hälsad, sköna morgonstund" infördes också i nämnda tidskrift. Ett originalpoem på engelska, "Embers", inflöt i *The Alumnus* för 1892.

På hösten af sistnämnda år antog han befattning som redaktör af den i Rock Island, Ill., under ett par års tid utgifna tidskriften *The Young Observer*, en tidskrift, som enligt anmälan "tillkommit för att fylla behofvet af ett organ, som talar till och om ungdomen inom Augustanasynoden på dess barn- och ungdomsspråk, det språk, som denna ungdom nästan uteslutande begagnar." Att Olson var rätte mannen att redigera en sådan tidskrift, lider intet tvifvel, men af en eller annan orsak vann den ej nödig uppmuntran och upphörde våren 1894. I denna tidskrift offentliggjorde han först ofvan omnämnda tolkning af Malmströms "Angelika" samt sångerna I—VI af "Frithiofs Saga, A Tale of the North. By Esaias Tegnér. Rendered into English with reference to several of the best extant translations." Rörande denna tolkning har jag på annat ställe i berömmande ordalag uttalat mig, och vid dess första läsning fick jag det bestämda intryck, att endast en svensk-amerikan kan på ett tillfredsställande sätt lösa uppgiften att kläda dikten i mönstergill engelsk dräkt. En utlänning kan omöjligen sätta sig så grundligt in i svenska språket, att han förstår alla dess nyanser; den, som från barndomen lärt sig tala och läsa det, äger härvidlag tydligen företrädet, och då det gäller att på klangfull, idiomatisk engelska återgifva en svensk dikt, står svensk-amerikanen ingalunda efter infödingen; därpå hafva vi många bevis. I sagda tidskrift införde han en del smärre originalpoem på engelska samt öfversättning af några af "Sigurds" skisser och Lidners "Krigsskaldernas sång."

Under de närmast följande åren, då han i egenskap af redaktör af en större svensk-amerikansk politisk tidning strängt upptogs af de därmed förknippade göromålen, offentliggjorde han, utom en del tillfällighetspoem, intet, som i detta sammanhang kan göra anspråk på omnämnande. Men så började vid sekelskiftet utgifvandet af kalendern *Prärieblomman*, och till dess första årgång bidrog Olson med en berättelse: "Skeppsbrott. Fragment af en lifssaga", hvarom en anmälare yttrade: "Hans lilla novelett är raskt skrifven, och dialogen förtjänar en särskild *mention honorable*. Det skulle icke förvåna oss, om vi här hade en författare, som i en framtid komme att rikta den svensk-amerikanska romanlitteraturen, hvilket fält ju står alldeles öde för närvarande. Såsom ett förstlingsarbete sätta vi denna lilla berättelse mycket högt." Och till samma årgång bidrog han med förträffliga tolkningar af, till engelska, Wallins "George Washington" och, till svenska, af Eugene Fields "Dutch Lullaby". I kalenderns andra årgång (1902) infördes Gustaf Frödings vackra dikt "Narcissus" i ypperlig öfversättning af Olson, och i tredje årgången Olsons poem, "Emigranternas hälsning", som författats med anledning af och upplästes vid den svensk-amerikanska banketten för fil. lic. Carl Sundbeck under hans besök i Chicago den 12 april 1902. Som prof på Olsons diktkonst tillåter jag mig anföra de första och sista stroferna af detta känslofulla poem:

"Hälsa Svea, där hon sitter snyftande i åldrig borg,
att vi väl ha fattat djupet utaf hennes moderssorg
öfver dessa vandringsskaror, Sveriges kärna och dess must,
som okufligt utåt strömma från sitt hemlands karga kust.

Väg till Vinland röjde viking, där hans käcka drake sam,
må ej då det landet rödjas af en härdig vikingstam?
Det var han, som första runan uti västerns saga skref,
då dess sand för första gången plöjdes af en drakes stäf."

* * *

"Nämn ej främlingar de barn, du ammat vid ditt eget bröst,
om de bort från hemmet irrat, lockade af lyckans röst.
Älskar dig den sonen mindre, hvilken lydt naturens bud
och sin moder öfvergifvit för att blifva när sin brud.

Ej må du de barn begråta, som med kärlek hänga fast
vid sin stammor länge sedan yttre enhetsbandet brast.
Vig dock med din tår en torfva i den minnesrika Nord,
om vi komma hem att slumra uti älskad fosterjord."

* * *

I samma kalender för 1907 finna vi hans "John Ericson March" på engelska samt tolkning på samma språk af två svenska poem. I följande årgång infördes det vackra poem "Till Sveriges konungapar", som upplästes vid en fest i Chicago, firad med anledning af deras majestäters guldbröllopsdag. Och till kalenderns senaste årgång bidrog Olson med ett annat tillfällighetspoem "Sagoskämtan. I samkväm, när Montelius, fornfyndstydare, kom till gästning i Vindhem i Väster-Vinland", som upplästes vid Svenska Historiska Sällskapets i Amerika sexa för riksantikvarien Oscar Montelius i Chicago den 30 oktober 1908. I detta skaldestycke, en skämtsam efterbildning af fornisländsk poesi, hänsyftar han på Augustana College i följande verser:

"En å faller vida
genom västerdalar,
vattenfader kallad,
ensam står ö ur våg.
Där ser du stånda
stenbyggda salar,
djäknar mång hundra
dväljas däri.

Dädan män komma
mäkta boksynte,
visdomsbrunnar
vandrande på ben,
runoristare,
präntare och präster,
lagmän och läkemän,
lek och lärd.

Dädan män komma
mäkta målföre,
snälla snillen,
som snida rim,
reda sig att rida
sångens Sleipner,
den versfotade,
i vitter lek."

* Som ett apropos för dagen, och som prof på Olsons ungdomsdikter, infördes i föregående häfte ofvannämnda poem.

Men kanske det mest storslagna af Olsons poem är det, i hvilket han tolkar det unga Svensk-Amerikas känslor vid doktor Carl Swenssons bår:

"Hans sinne var öppet och ljus hans blick,
och barnafromt var hans väsen;
hans ord från hjärta till hjärta gick
och föll såsom dagg på gräsen.
Han stod bland sitt älskande, trogna folk
för lefvande ordet en målfyllig tolk."

Gärna skulle jag, om utrymmet tilläte det, vilja anföra flera prof på Olsons poetiska författarskap. I den allvarligare stilen har han bland annat diktat ett präktigt poem "Sekelskifte", som infördes i kalendern *Korsbaneret* för 1901, samt "Memorial Lines, Read at the Commemoration of Founders' Day at Augustana College, April 24, 1902." Ett af hans vackraste tillfällighetspoem, hvad angår såväl språk som innehåll, är det kväde "Till brudparen", som han skref med anledning af "dubbelbröllopet för systrarna Cora och Ruth Ranseen den 4 september 1902". Af hans öfriga originalpoem äro följande förtjänta af särskildt omnämnande: "Till doktor O. Olsson" (1895), "Vid doktor Joh. A. Enanders trettiåra journalist-jubileum" (1899), "Till svenska veteranerna vid deras kamratmöte i Chicago den 30 augusti 1900", "Till doktor Hjalmar Edgren" (vid afskedsbankett i Chicago 1901), "Till kvinnan" (biskopinnan von Schéele), "Till Lundasångarne" (1904) och en engelsk dikt "The Land of Song", som upplästes vid en fest för sångare i Chicago.

Olson är en af de ytterst få svensk-amerikaner, som försökt sig på att parodiera välkända lyriska poem, och på ett förträffligt sätt har han parodierat Nicanders "Mitt lif är en våg" och Lidners "O yngling, om du hjärta har."

Till de svensk-amerikanska tidskrifterna har han, mig veterligt, ej lämnat något bidrag på många år. I *Valkyrian* för 1898 har jag funnit en intressant uppsats "Vyer och interiörer från Augustana College" samt ett poem "Trikoloren", men sedan dess har jag förgäfves sökt hans namn i dess spalter. Han lär de senare åren hafva skrifvit ett och annat för angloamerikanska tidningar samt för svenska tidskriften "Hvar 8 Dag", hvilka bidrag jag emellertid ej haft tillfälle se.

Återstår nu att i möjligaste korthet något närmare redogöra för här ofvan i förbigående omnämnda historiska arbete, hvilket för visso i sitt slag är enastående och som utgör ett värdigt minnesmärke ej blott för den, som närmast bär ansvaret för dess innehåll, utan ock för förläggarna, genom hvilkas frikostighet arbetets utgifvande blifvit en möjlighet. Litet anade nog framlidne Jonas Engberg, då han för fyrtio år sedan började tidnings- och förläggarverksamhet i Chicago, att hans söner anno 1908 skulle komma att utgifva ett så viktigt och värdefullt bidrag till hans landsmäns historia i detta land.

Arbetet,* som utgifvits i tvenne digra volymer med tillsammans öfver 1,600 sidor i stort format och är rikt illustreradt, sönderfaller också i tvenne afdelningar, af hvilka den rent historiska inrymmes i första volymen. Denna innehåller inledningsvis en historik öfver staten Illinois och staden Chicago, och därpå följa skildringar af de första svenskarna i Illinois samt Bishop Hill-koloniens och andra tidiga svenska nybyggens inom staten historia. Därefter meddelas sakrika, i kronologisk tidsföljd utarbetade och öfverskådliga historiker öfver de fem olika svenska kyrkliga samfund, som inom staten räkna ett betydligare antal anhängare. Följer så redogörelse för svenskarnas insats i inbördeskriget, musik och musiker, tidningspressen och litteraturen, konst och konstnärer samt svenska föreningar. I andra volymen, som sönderfaller i två delar, inrymmas, i den första och största, biografier öfver mera bemärkta landsmän i Chicago, och i den senare, öfver öfriga sådana svenskar i staten Illinois. Den framstående skriftställaren O. A. Linder har i en längre anmälan af detta arbete därom yttrat bland annat: "Med fullbordandet af detta verk, som varit under arbete flera år, har Illinois-svenskarnas historia blifvit skrifven. Det är första försöket att mera grundligt teckna vår svenska nationalitets öden här, dess sträfvanden och de insatser svensk-amerikanerna gjort på olika områden till sitt adoptivlands fromma. Och såsom ett arbete, vid hvars planerande man icke haft tillgång till andras erfarenhet, utan måst leta sig fram på egen hand, ha de som omhänderhaft det gjort sig förtjänta af högsta erkännande för det i det hela taget särdeles lyckade resultatet. . . . Man märker ganska snart, att den metod, som man för ofta sett följas och som inte är någon metod alls, icke användts här. I stället för ett hoprafsadt, utan plan ordnadt material befinnes i föreliggande arbete det ur vederhäftiga källor hämtade och därefter omsorgsfullt arbetade stoffet ordnadt med en fullt självständig hållning. . . . 'History of the Swedes of Illinois' är i viss mån det betydelsefullaste bidraget till Svensk-Amerikas historia, som hittills lämnat tryckpressen." Den angloamerikanska tidningspressen har skänkt arbetet de amplaste vitsord. Så skrifves exempelvis i den ansedda Chicago-tidningen *Record-Herald:* "His (the editor's) English is of the finest, his literary style graphic, his materials always interesting." Och att han under arbetets fortgång haft dugliga medarbetare, förringar visserligen icke de förtjänster, han inlagt om det för såväl framtid som nutid viktiga verket.

Olsons yttre lefnadsöden äro snart berättade. Skåne var hans födelseort. Där i ett välbeställdt bondhem i Finja socken såg han första gången dagen den 16 mars 1870. Föräldrarna, framlidne Johannes Olson och hans hustru Johanna Grahn, hade elfva barn, och för att bereda dem en bättre utkomst i tillfällenas och möjligheternas förlofvade land beslöto de att utvandra till Amerika. Hit anlände de på våren 1878, och de nedslogo sina bopålar på en landtegendom i närheten af staden Wahoo i Nebraska. Då fem år senare Augustana-synodens Nebraska-konferens i nämnda stad upprättade en folkhögskola med först pastor M. Noyd, sedermera dr S. M. Hill som föreståndare och lärare, var Ernst Wilhelm Olson en af de första sex ynglingar, som där började studera.

Hans härstamning är icke litterär, men kunskapstörst måtte han hafva ärft af endera far eller mor. Han fortsatte sina studier vid Luther Academy till slutet af höstterminen 1887 och började strax därpå idka studier vid Augustana College i Rock Island, Ill., vid hvilken läroanstalt han aflade mogenhetsexamen på våren 1891. Under studietiden hade han gjort sig bemärkt för mindre vanlig begåfning som stilist, och han tjänstgjorde tid efter annan som medarbetare i eller redaktör af olika af de studerande utgifna publikationer. Det dröjde därför ej länge, förrän han erbjöds och antog anställning vid den svensk-amerikanska pressen, och det var vid den i Chicago utgifna veckotidningen *Fosterlandet*, han gjorde sina första lärospån. Såsom vi förut meddelat, var han senare en tid redaktör af den i Rock Island utgifna tidskriften *The Young Observer*, och på våren 1893 blef han därjämte utsedd till redaktör af den i Moline kort förut påbörjade veckotidningen *Nya Pressen*. En tid bortåt skötte han nu samtidigt

* *History of the Swedes of Illinois.* Part I, edited by Ernst W. Olson in collaboration with Anders Schön and Martin J. Engberg. Parts II and III, edited by Ernst W. Olson and Martin J. Engberg. Illustrated. Published by The Engberg-Holmberg Publishing Company, 119 E. Chicago Avenue, Chicago.

redigeringen af de två tidningarna. Som redaktör af *Nya Pressen* och en af dess tre utgifvare kvarstod han i Moline till början af 1896, då tidningen flyttades till Chicago, och sedan i sistnämnda stad till hösten samma år, då tidningen sammanslogs med eller uppgick i *Fosterlandet*. Olson blef nu denna tidnings redaktör, och då år 1900 tidningen genom köp öfvertogs af *Svenska Tribunens* utgifvare, valdes han till chef-redaktör af dessa stora och vidt spridda tidningar. Han innehade denna dubbla befattning i ett par års tid samt förestod den sistnämnda tidningens redigering till våren 1905, då äganderätten till båda tidningarna öfvergick i andra händer. Olson kvarstod som medredaktör till hösten samma år, då han, sedan tidningarnas program delvis förändrats, frånträdde sin plats.

Han har sedan dess mottagit flera lockande anbud att återinträda på den journalistiska banan, men har afböjt dem alla, emedan han föredrager den befattning han de senare åren innehaft som litterär rådgifvare och redaktör hos förläggarefirman The Engberg-Holmberg Publishing Co.

Sedan den 20 december 1899 är Olson gift med Anna Strand från Des Moines, Iowa, utexaminerad från Augustana musikkonservatorium.

Deras äktenskap har välsignats med fyra barn, två gossar och två flickor. Familjen tillhör svensk-lutherska Gethsemane-församlingen i Chicago, och Olson är för närvarande församlingens protokollssekreterare och kyrkovärdarnas ordförande. Han är för öfrigt sekreterare i bolaget Western Oregon Orchard Company och vice president i Svenska Historiska Sällskapet i Amerika. Redan 1899 mottog han för litterära förtjänster från Bethany College, Lindsborg, Kansas, hedersgraden A. M.

Olson är ännu i sina bästa år. Han är i besittning af omfattande, gedigna kunskaper. Hans begåfning som stilist såväl i bunden form som på prosa är obestridd. Vänner af svensk-amerikansk litteratur hålla honom säkert räkning för hvad han hittills gjort och vänta förhoppningsfullt på ännu flera och bättre alster från hans penna. Ingen är bättre skickad än han att skänka oss de interiörer från studentlifvet vid Svensk-Amerikas första och förnämsta läroanstalt, som vi så länge väntat på och hvilka kulturbilder väl förtjäna att berättas. Hans så lyckligt påbörjade tolkning af Tegnérs "Frithiofs Saga" är det att hoppas, att han fortsätter och fullbordar, och ännu finns det en rikedom af lyriska pärlor i vår svenska diktning, som borde införlifvas med den engelska litteraturen. Olson kan göra det mönstergillt.

PÅ VILLSAM STRÅT.

Af C. G. Peterson.

I.

Längst ut på ön uti en stuga bodde
en fattig änka med sin lille son.
Guds frid och lycka i det tjället grodde,
långt, som det låg, från världens larm och dån.

Den lille pilten var den enda trösten
för mor i hennes undangömda värld,
se'n fadern drunknat nittisju på hösten
vid fjärran bränning på en stormig färd.

En krans af lockar kring en höghvälfd panna
och ljusblå ögon nu ett minne var
utaf den döde, och ibland mor Anna
i sonens bild sig tyckte skåda far.

Hans lek, hans joller och hans kloka frågor,
allt gaf hon i sin kärlek akt uppå,
och när han tjustes utaf haf och vågor,
sitt hjärta kände hon af ängslan slå.

Nu växte han, blef stor, blef tjuguårig
och var sin moder ständigt öm och huld.
Hon började bli gammal, kinden fårig,
mest för de dagliga bekymrens skull.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

II.

En dag sad' Artur — så var gossens namn —
"Nu, moder, vill jag fara ut i världen;
det finns en hyra här i närmsta hamn,
och vi ha svårt och fattigt här vid härden.

DEN UNGE PURITANEN.
Teckning af B. Hallberg.

Jag reser ut och skaffar pengar snart
och kommer åter hem med dem till mamma!
Då får jag se mig kring, hur underbart!
Säg, mor, får jag ej resa med detsamma"?

Den gamla teg och suckade så tungt,
som endast modershjärtat det kan göra.
"Min gosse", sade hon, "här är det lugnt,
men öfver hafvet vilda stormar köra.

Nog är det sant, hvad du i dag har talt,
att det är fattigt i vår gamla stuga,
och det är sant, att brödet vårt är skralt,
men äfven hafvets löften kunna ljuga."

— — — — — — — — — — — — — — — —

III.

Hur bittert än så kom hans färdedag,
och modern packade sin gosses kista,
fastän hon stundom kände sig så svag,
som om det gamla hjärtat velat brista.

Det var så mycket, som hon lade ned,
allt godt, som kärleksfullt hon kunde tänka,
det skulle han, den käre, hafva med
att unga känslor fast vid hemmet länka.

Sen' hon nu tänkt på allt, båd' stort och smått,
som vore godt att hafva med på färden,
hon lade bibeln ned, hans arfvelott,
den bästa moderliga kärleksgärden.

Hon lade denna öfverst, tänkande:
"När han den ser, han minnes bäst sin moder,
och kanske har jag gossen då fått ge
på mörkt och stormigt haf ett säkert roder."

Så for han fjärran ut, for vida kring
och kände ensamhetens långa dagar.
Fastän han såg så många underting,
hans hjärta klagade, som saknad klagar.

En främling var han. Efter dagens id
han drog sig undan med sin moders gåfva.
Då värmdes han utaf en sällsam frid,
och godt det var att i den friden sofva.

Men världen kom med all sin yra lust
och sjöng, sirenen likt, om fröjd och lycka,
och se'n — hvar mil han for från hemmets kust,
hans bok mer tråkig blef, han började tycka.

Men boken kastades i kistan ner,
af slitna trasor höljd och helt förgäten.
Och snart uppå dess botten den ej mer
ifrån hans hjärta kunde slita näten.

Så var han fången, bibelordet glömdt,
hur kärt det en gång dock för honom varit.
I denna värld, där oskuld fordom drömt,
hans hjärta nu på vilse vägar farit.

Och rena barndomsminnens ljufva krans
och hem och mor de äro snart förglömda
och blifva så vid lustars fala glans
af tidens damm och världens lumpor gömda.

IV.

Hon vet ej, hon, som väntar på sin son,
att han har farit vill i fjärran länder.
Kanhända hon som bäst vid stormens dån
i trofast bön nu knäpper sina händer.

Och gamla ögon se på skumhöljd sjö,
och hjärtat längtar att se barnet åter.
Ack, visste hon hans fall, hon skulle dö,
fast suckande: "Min son, jag dig förlåter."

En plats står tom, hvar dag hon sitter ner
och af det tungt förvärfda brödet äter.
Med bästa stycket hon den jämt förser
och nånsin ej den väntade förgäter.

Hon tror så visst: en dag han komma skall,
fast på sin långa färd ännu han dröjer.
Hon tror ännu, fast hennes väntan all
den hvita hjässan ner mot jorden böjer.

Hon tror ännu, då ingen annan tror,
fast väntanstid gjort hennes kinder bleka.
Hvarför? Jo, därför att hon är en mor,
och moderskärlek kan sig ej förneka.

"Nej", svarar hon, "på bibelns alla blad
det står, att Herren lyss till hjärtats böner.
Jag tror därpå och hoppas därför glad,
att han bevarar äfven hafvets söner."

Så bidar hon, och långa dagar gå.
Därute han i böljesvallet drifver.
Skall ingen räddningsbåt den arme nå,
som honom åt hans moder återgifver?

— — — — — — — — — — — — — — — —

V.

Den vigda malmen klämtar allvarsam:
"En själ har lämnat jordens mörka dalar."
Ett ögonblick det tystnar, världens glam,
och hviskar hapet: "Det är Gud, som talar."

Det är en mor, som bärs till grafvens ro,
en mor, som länge bedit, trott och hoppats.
Därofvan blommar hennes hjärtas tro,
den ljusa tro, som här med nöd har knoppats.

— — — — — — — — — — — — — — — —

VI.

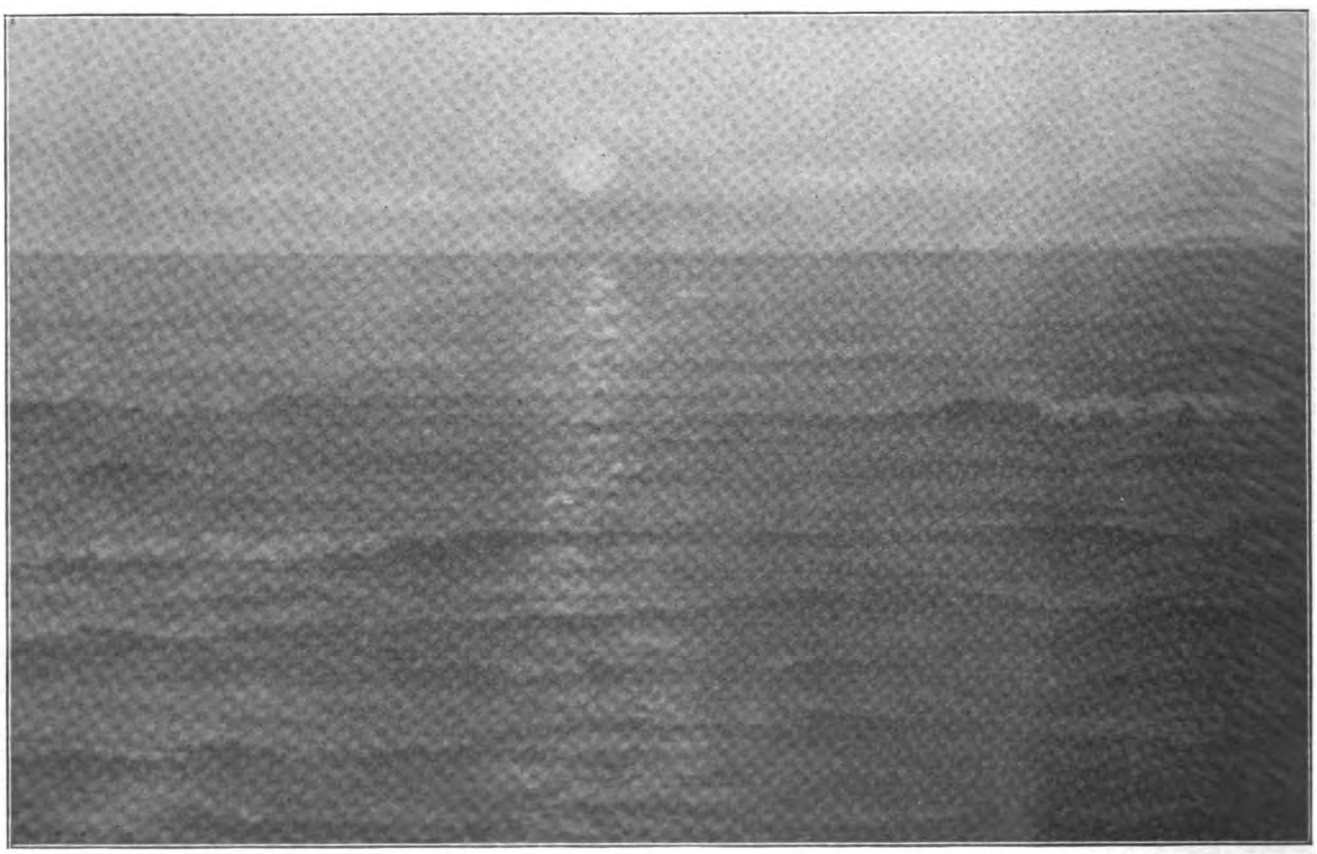
På knä vid kullen dröjer ännu kvar
en ensam främling, medan skuggan breder
sitt sorgflor ut. En moders bön får svar.
Tyst! Stilla tyst! Ty se, den vilsne beder.

Tyst, yra värld, och se emot det blå
och märk, hur klara tvenne stjärnor glimma!
Det är, som om en själ nu såge på,
att han kom åter, fast en senkvällstimma.

Svensk-Amerikanska Målares Taflor.

FRÅN TURTLE RIVERS, MINN., KÄLLA. *Oljemålning af Olof Grafström.*

SOLUPPGÅNG PÅ MICHIGAN-SJÖN. *Oljemålning af Charles Hallberg.*

STUDIER ÖFVER 19:de ÅRHUNDRADETS LITTERATUR.

För Ungdomsvännen af Signe Ankarfelt.

II PERIODEN (Realismen).

Sålunda hade romantiken uppeldat sinnena inom hvarje europeiskt land och blifvit inom litteraturen, hvad vårsolen är inom naturens rike, uppväckande och lifsbringande. Härliga och oförvanskliga äro också oändligt många af de litteraturens blomster, hvilka sågo ljuset i 19:de århundradets morgonväckt. Men romantiken hade, likt så mången annan segrare, då han kommit på höjden, skjutit öfver målet, utnyttjande med slöseri inbillningens och fantasiens yttersta resurser, tills intet däraf vidare återstod utom tomma hjärnspöken, utan all motsvarighet i verkligheten. En reaktion måste inträda. Den kom också, med den dag från dag växande positiva vetenskapens spörsmål och svar samt med det framträdande sociala begäret att under mikroskopet sätta alla de instinkter och passioner, som leda en mänsklig varelse till att handla vare sig i det ondas eller godas syfte. Publiken hade tröttnat på romantikens fradgande pokal och nekade att längre låta berusa sig af dess gnistrande vin. Den började snart envist ropa på att en mera solidt andlig spis måtte bjudas åt densamma. En tredje faktor hade också tillkommit, och denna var den rent finansiella sidan. I stället för den osjälfviska hänförelsen af åren omkring 1820 och 1830 hade det nyktra vinstbegäret börjat att smyga sig in bland författarnas leder. Man var ej längre öfverlycklig att offra sin talang för sina idéers främjande, man ville åtminstone själf hafva en bit bröd i gengäld för hvad man gaf. En Dumas och Eugene Sue hade redan med framgång försökt att af litteraturen göra en industri och handlade med tankar och känslor, som vanligt krämargods. Penningen hotade redan att låta utropa sig till kung, äfven inom litteraturens område, såsom han redan gjort öfverallt annorstädes inom det borgerliga lifvet. Men man får icke tro härför, att 19:de århundradets senare hälft är i saknad af snillets äktaste pärlor. Tvärtom, den kan med stolthet uppvisa sådana fullt jämförliga med den förra i oförvanskligt värde. Dock, i fullkomlig motsats voro ju dessa senare, i anläggning och i uppfattning. Det tyckes. som om inom andens rike "ebb och flod" lika oåterkalleligt måste vara till finnandes, utan människornas egen förskyllan.

I Frankrike gjorde realismen sin debut under andra kejsardömet. En Guizot, en Thiers, Michelet och Taine ägnade snille och penna i synnerhet åt historien och filosofiens tjänst. Vetenskapen i allmänhet bemödade sig att lösa lifvets och naturens gåtor. Så framträdde Balzac, den enastående, genom sitt mästerverk "La comedie humaine", hvari han osminkadt målade det moderna samhällets drag. Dumas' romaner och dramatiska verk öfversvämmade bokmarknad och teater. George Sand vann sin stora popularitet genom sina kärleksberättelser, vackert satta inom en ram af förtjusande idyll. Åtminstone hvad Frankrike beträffar, måste man anse Balzac som den moderna romanens fader. I förebigående bör nämnas, att under denna period romaner alltmera inkräktade på poesiens mark.

I Schopenhauers och Nietzsches fädernesland, Tyskland, hade inom litteraturen stora förändringar ägt rum. Inom romanen, poesien och dramatiska konsten tycktes man vilja sluta ögonen för allt, utom för den verklighet man så att säga kunde lägga handen på. Endast några, likt senare en Tolstoj, syntes fatta att genom en realistisk beskrifning af sak och förhållande *en lärdom kan hämtas och en sträng ansläs för ett idealt måls befrämjande.* Bland de många stora namn inom den moderna tyska litteraturen må vi här endast nämna en Hauptman, en Bahr, en Max. Nordeau, vidare Suderman och Wagner m. fl. Den senare är måhända den mest lokale och effektfullaste tolkare af det germanska idealet. Han besatt den nästan enastående förmågan att för detta ändamål betjäna sig af poesiens, musikens och dramatikens konstnärliga treenighet och blef därigenom skaparen af en revolution inom estetiken.

Inom England och Förenta staterna yttrade sig mera denna öfvergång från romantiken till realismen genom det ideellas sammanflyttning med den lefvande verkligheten utan vidare abstrakta moral-filosofiska spekulationer eller slutsatser. Sålunda omkring 1850 slogs en hel värld af förvåning och rördes till tårar och rättvisa af Harriet Beecher-Stowes bok "Onkel Toms Stuga." Denna bok, i hela sin sublima, men realistiska enkelhet, har bevisat, att pennan lika väl som svärdets egg kan användas att skära sönder de förtrycktas bojor. England hade vid dessa tider sin oförlikneliga George Eliot, hvilken i sina beskrifningar och mästerliga dialoger bevisar henne vara en af de skarpaste iakttagare af det mänskliga samvetet samt de känslor, som röras i människosjälen. Ingen före henne hade så målat träffande och säkert befolkningen i de engelska industriella samhällena eller kvinnan af medelklassens trånga och glädjelösa lif. Den engelska romanen fortsatte hos en Dickens att blifva instrumentet för experimental analys inom samma sfär, d. v. s. det mänskliga lifvets ljus och skuggsidor. Dickens är ömsom sentimental, ömsom i högsta grad humoristisk, men aldrig grof eller banal. Thackeray, hvilken också ägde denna hos de engelska författarna säregna förmågan framför alla andra att sätta sina porträtter och skildringar i den starkaste relief, gör de karaktärer, han sysselsätter sig med att skildra, outplånliga ur läsarens minne. Thackeray, Dickens och George Eliot kunna såsom psykologer endast måhända öfverträffas af en Balzac.

Ännu en gång vilja vi komma till *nordens litteratur,* hvilken i sin högt uppdrifna lifaktighet vid denna period tyckte bemöda sig att söka bjuda på samma gång både blomma och frukt. I *Sverige* fick naturalismen sin förnämsta representant i sin mest genialiske författare August Strindberg, hvilken i åtminstone en af sina böcker, "Tjänstekvinnans son", dref denna ända till cynismens yttersta gräns. Här tycktes dock själfva höjdpunkten vara nådd, och en reaktion inträdde så småningom ej blott hos författaren själf, utan äfven hos den generation, på hvilken han utöfvat ett så djupt inflytande. Svensken är och förblifver *idealist* i sin naturliga grundton, också är Strindberg själf, hvilket också bevisas af hans egna ord i en

nyligen utgifven diktsamling: "Man har att gå tillbaka till korsvägen, där vägvisaren står, sedan blifver det icke svårt att hitta hem."

Från *Danmark* slungade George Brandes, lärjunge af Stuart Mill och Taine, lik en väldig Tor, sina blixtar af pessimistisk kritik mot romantikens sista trogna i de skandinaviska länderna. En Helgor Drachman, en Jacobsen m. fl. firade nu de nya idéernas triumfer, där så kort förut den milde idealisten Hans Christian Andersen drömt sina ljusa, barnafromma drömmar.

Från *Norges fjäll* genljöd öfver världen en Ibsens och Björnsons stora namn, de mest fullständiga representanter af den moderna tillvaron. Den dystre, skeptiske Ibsen, som trodde sig i tviflets mörka schakt finna nya lagar för samvetet såsom en åklagare och därigenom åstadkomma den enskildes och samhällets förbättring. Björnson, den himmelstormande titanen, optimist och drömmare, som ansträngde sig att stifta förening mellan mysticism och vetenskap. Att förena själens oemotståndliga längtan efter det öfvernaturliga med den positiva tillämpningen af tidsenliga teorier. Dock, är det från norden med Ibsen, Björnson, Strindberg och Ola Hanson signalen kom för den dramatiska konstens nydaning. Denna konst, som för närvarande består hufvudsakligen af djupsinniga dialoger i och för lösandet af psykologiska gåtor utan hänsyn till dramatikens lifsvillkor, handling, rörelse och teatralisk effekt. Troligen skola ock dessa brister af en kommande generation snart nog fördömas och hela metoden sålunda kastas åsido såsom alltför tröttande och onjutbara. Men i alla händelser skall den för kommande tider kvarstå såsom den mest belysande allegorien af sin tids anda, nämligen den allhärskande oron, begäret efter en frihet utan gräns, nervösa anfall af moralisk känslighet, efterträdda af likgiltig slapphet samt kriser af andligt själslif, hvilkas hysteriska glöd ofta, likt stjärnor, slocknat i skepticismens mörker och natt. Emellertid hafva de trenne skandinaviska länderna under 19:de seklets senare hälft såsom aldrig tillförne i världslitteraturens historia intagit en ledande plats och gjort sitt inflytande öfverallt gällande.

Med en Tourgeneff, Goutcharaff, Nekraseff och framför allt den störste af den moskovitska litteraturens snillen, den universelle Leo Tolstoj, blef denna språkröret för hela Europas modernaste uppfattning på såväl det social-filosofiska området som de humanistiska. Denna unga litteratur, så kort förut endast en afbildning af de latinska och germanska folkens, framträdde nu på en gång fullkomligt nationellt. Dock, om Ryssland ej har frambragt stora filosofer i ordets vanliga bemärkelse, har genom en Tolstoj, en Destoiewski och en Gourki den mest poetiska analys blifvit gjord af de finaste dallringar, som genombäfva människans såväl fysiska som moraliska natur, eller, med ett ord, *lifvets* substans i hela dess oändliga mångfald.

Samtidigt med att realismen antog en allt hopplösare och krassare färgton i sina yttringar, klingade från Albions töckniga ö tvenne lyror uteslutande stämda till det ideellas lof, nämligen Alfred Tennyson samt Robert Browning. Den sistnämnde med sin stora tro på mänsklighetens framtid i dess naturliga godhet, styrka och frihetssträfvande, i hvilka ideella åskådningar hans lika snillrika maka, Elizabeth Barret Browning, också tillfullo instämde i allt det sköna hon alstrat. I Frankrike hade nu den s. k. naturalismens skola med Emil Zola kommit till stånd, försökande sig på att såsom platslogiska fenomen förklara de lidelser och oordningar, som behäfta människonaturen.

Men huru kunna blott omnämna de allra förnämsta namn under det 19:de seklet. Endast i förbigående kan här påpekas, att i Johann Huss' fosterland, *Böhmen*, härskade inom litteraturen den största lifaktighet och hänförelse, från hvilket land den episke skalden Zeyer och romanförfattarinnan Carolina Svietta vunnit ett universellt erkännande och det gamla historiska Prag ännu en gång blifvit centrum för lärdom och snille.

Serbien och *Bulgarien* hafva vid slutet af 19:de århundradet gjort sitt bästa att samla sina historiska minnen samt sina vackra folkvisor och beundransvärda rapsodier.

Icke minst intressant är att märka hur det pånyttfödda unga *Grekland* bemödade sig att sammanknyta sina äldsta och mest lysande traditioner af alla folks historia till sin egen tids. Hvilken berättigad stolthet måste icke hvarje skald, kritiker och författare känna, då han sålunda på en Xenophons härliga språk fick behandla nutidens ämnen.

Slutligen ett par ord om *Förenta staternas* beundransvärdt lifaktiga unga litteratur, som med värdighet intager sin plats bland de förut nämnda europeiska länderna. Som allt annat i detta land äger ju dess litteratur intet af något förflutet att stödja sig på, men så mycket mera af det närvarandes friska styrka och ovedersägliga hopp om ett stort tillkommande. Under den korta tidrymd, som förflutit sedan en Fennimore Cooper diktade sina indianska epopéer, hur många strålande stjärnor hafva ej uppgått på Förenta staternas litterära firmament. Se här endast ett namngifvande af några af de yppersta bland dessa många: en Longfellow, en Emerson, en Wendell Holmes, en Whittier och en Lowell, hvilkas toner tjusade den gamla världen genom deras utmärkande egenskaper af ungdomlig styrka och fraicheur de hämtat från en ung race, som ännu ägde dessa egenskaper som sina mest utpräglade drag. Vidare en Washington Irvings fina poetiska beskrifningar och en Edgar Allan Poes oförlikneliga medryckande inbillningsförmåga, en mrs Beecher-Stowes och en mrs Cunnings arbeten af det största inflytande på sin samtid såväl i politiskt som moraliskt hänseende, en W. Holmes pikanta fysiologiska satirer, en Hawthornes beundrandsvärda analyser af hvad som kommer människohjärtat att klappa för ondt eller godt, en Mark Twains oförlikneliga och genomgående amerikanska parodier, den målande beskrifningen af lifvet i California af Bret Harte och om creolerna af George Calbe, ända till de af våra dagar mest kända romanförfattare, såväl på denna som på andra sidan Atlanten, nämligen en Henry James, en Bishops, en Aldrich och många andra, hvilkas arbeten blifvit i England erkända icke allenast som likställiga, utan öfverträffande hvad man själf nu har i den vägen. Och en eminent kritiker, Th. Bentzen, har också yttrat, att det synes som om "romanen" nu emigrerar från Förenta staterna till England. Och ändå äger ju England sin G. Meridith och Thomas Hardy, båda så snillrika och populära.

I seklets afton har ännu en litteratur från en annan världsdel trängt sig in på den europeiska, nämligen den *japanska*, hvilken redan gjort sig njutbar för den öfriga världen genom förträffliga öfversättningar till tyska och italienska språken. I Japan utgifvas årligen flera böcker än i något annat land på jorden. Såsom ett bevis på böckers åtgång i detta kunskapstörstande land må nämnas, att af den buddaistiska encyklopedi, som skall omfatta 360 volymer och 1903 började utgifvas i Tokio, utgingo i marknaden 10 volymer i hvarje månad, utan att ändå tyckas tillfredsställa den vetgiriga publikens efterfrågningar och läslust.

Det intryck, som denna korta öfverblick af världslitteraturen i nittonde århundradet är ämnad att gifva läsaren, är: att mänskligheten med stora steg går mot förbrödring eller sammanslutning till en *enhet*. Allt tyder på att alla jordens folk skola blifva, med eller mot sin vilja, dragna inom samma cirkel. Detta är tidens tecken. Genom elektricitetens betvingande af människosnillet tyckas snart afstån-

dens svårigheter blifvit utplånade. De moderna kommunikationerna göra att snart ingen punkt på jorden förefaller aflägsen. Inom kort skall mellan Paris och San Francisco ingen skillnad märkas eller knappast något afstånd anses finnas. Öfverallt söker den ena människan att likna den andra. Våra dagars resande finna allt mindre af nationell originalitet, färg och stämning att beakta, hvarhelst de färdas fram, än i föregående tider. Med denna öfverallt insmygande kosmopolitism måste också nödvändigtvis litteraturen förändras till sin innersta natur och påtaga sig en modern international dräkt för att fullgöra sitt syfte, nämligen att vara sin egen tids gradmätare för dess civilisation och dess utveckling. Många fina nyanseringar och utpräglade drag skola härmed gå förlorade, och de sista resterna af ett pittoreskt förflutet skola snart vara endast ett historiskt minne. Dock, hvad som efter detta, liksom alltid tillförene, skall kvarstå oförändradt i midten af de förändringar, hvilka taga plats bland människor, saker och idéer, det är snillets privilegium inom konsten och litteraturen. Äfven om detta måste identifiera sig med sin tid, skall dock snillet aldrig upphöra att bibehålla sin individualitet, därigenom förlänande en hög och oförgätbar relief åt sin tidsålder, den må nu vara flack och enahanda som präriens slätter eller full af oväntade vyer som Rocky Mountains regioner.

Man skulle vara frestad att påstå, att vår tid är författarnas guldålder. Men i verkligheten är det motsatsen. Aldrig har talangen haft svårare för att hålla sig uppe och ej dragas ned i denna syndaflod af litterärt arbete, som öfversvämmar oss från alla sidor. Ofta tyckes det, som om antalet af författare vore vida större än de läsandes antal. Ty den stora allmänheten, som ej vet huru den skall välja bland alla dem, som tigga om dess bevågenhet, har kommit därhän, att den blifvit likgiltig och nöjer sig allt mer och mer med den tidningslitteratur, som billigt och kortfattligt gifver henne en stunds förströelse. Men i trots af detta beräknas det att 75,000 *nya* böcker utgifvas årligen. Sålunda: i dag som i går smida poeterna sina rim, filosoferna anstränga sig att uppsätta regler för den motsträfviga mänskliga intelligensen samt att utfundera "allt som rör både himmel och jord", historikerna fortfara att samla och ordna sina monografer — men kritikern, öfverrumplad af allt som kommer i hans väg, måste till största delen blunda, ty tid gifves ej att ens bläddra igenom allt, som de moderna tryckpressarna natt och dag slunga ut öfver världen. Endast journalisten förlorar icke fattningen, ty han är tidsandans man, denna, som idkeligen ropar på hast och ombyte. Det är honom gifvet att formera dagens opinion inom alla områden och öfver allt som rör det mänskliga lifvets frågor. Men blott för dagen, ty i morgon är hans opinion glömd och förgäten.

Olof Tolf.

För Ungdomsvännen af A. K.

Olof Tolf var med sin rika anläggning både i sin ungdom och ålderdom för många ett frågetecken. Några drag ur denne mans lif torde här få plats, alldenstund UNGDOMSVÄNNEN vill stå till tjänst med undervisning rörande olika lägen i lifvet. Man har uppmuntrande exempel på huru en människas gåfvor, om än små sådana, väl tillvaratagna, kunna blifva till stor nytta. Men å andra sidan gifvas de sorgligaste bevis uppå att genom att vårdslösa de rikaste gåfvor lifvet är mer eller mindre, om ej helt och hållet förfeladt.

Som barn hörde jag mycket talas om f. d. fältjägaren Tolf, emedan han någon tid varit inhyseshjon i min morfars stuga på Stenbacken. Och dessa barndomsminnen hafva tid efter annan upplifvats genom beröring med hans yngste son Olaus, min ungdomsvän, numera bosatt i Vinland, Fresno co., Cal.

Tolf var född 1771. Om sin härkomst, hem och släkt hade han föga att berätta. Och af hvad han hade att meddela rörande sin tidiga ungdom kunde man sluta, att han var en vildhjärna med fornnordiskt vikingalynne och oemotståndlig vandringslust. Krigareyrket lekte i hans håg, och med beräkning på denna bana som lefnadsmål leddes hans uppfostran. Som kadett var han med i det Viborgska gatloppet 1789. Han hade en mäktig gynnare i grefve Baltzar Bogislaus von Platen, och denne inflytelserike herre fästade stora förhoppningar vid sin skyddsling. Tolf kunde dock inte länge draga nytta af denna iörmån, därför att han snart för något fuffens måste rymma från Stockholm. Nu flackade han vida omkring. I Schweiz vistades han tre år som alpherde, klädd i buldan och träskor. I Steiermark lärde han smedyrket. Sedan tjänade han sju år vid ett hästregemente i den preussiska hären. Här började han som hofslagare och tjänade sig upp till löjtnants grad och hade till allt utseende en lysande bana framför sig. Men så kom han i krakel, duellerade med sin öfverste och högg af hans arm. Nu blef han af svenske ministern i Berlin tilrådd att resa till Sverige. Hemkommen tog han tjänst vid Värmlands fältjägarekår och var i detta regemente med om affärerna i Tyskland 1813 och 1814. Om det blodiga slaget vid Leipzig i oktober 1813 kunde han i sin ålderdom tala med ungdomlig hänförelse. Där måste han med sina kamrater ligga på öppna fältet en hel dag under fiendens kanoneld och invänta hufvudstyrkan. Hvarje man låg utsträckt som död och hade ej lof att med den minsta rörelse visa tecken till lif. När törsten blef alltför odräglig, sökte de oförmärkt peta till sig någon småsten för att lägga i munnen. Vid stormningen af Leipzig var Tolf med om att slå upp porten och var en bland de första som trängde in. Blod flöt i strömmar. Af gråjägarna, ett nio hundra man starkt regemente, blefvo blott tre vid lif.

Värmlands fältjägarekår har alltid stått högt i militärvärlden. Den har intagit samma ställning i den svenska hären som dödskalleregementet i den tyska hären, den att gå främst i elden, men i manskapets hembygd var allmogen länge van vid att se ned på detta vapen, därför att hvilken lösdrifvare och fribytarenatur som helst blef här mottagen. Därför var också "grönjägare" (af den gröna uniformen) nästan detsamma som skällsord. Så småningom upphjälptes dock regementets anseende. Första steget härtill var, att ingen fick inskrifvas vid regementet med mindre han kunde förete frejdbetyg från respektivt pastorsämbete.

Tolf var med i Norge 1814 och vid Waterloo 1815. Men mera härom längre fram.

Ändtligen hade krigets åska tystnat, och det så illa medfarna Europa kunde andas ut och tänka på att reparera hvad som blifvit förstördt genom Napoleons krigaresnille. Vår vidt erfarne vän var nu en bedagad man och af omstän-

digheterna tvingad att utbyta fältlifvets tumult mot en fredlig landsbygds lugna lif. Ombytet bekom honom väl, han önskade få ett hem, och detta lyckades på sitt sätt. Han var två gånger gift. Barn i första giftet voro: Per Magnus, Anders, Nils, Anna Lena och Maria. Olof Severin, son till Per Magnus, är öfveringeniör i norska flottan.

Tolfs andra hustru var prästdotter, och med henne hade han barnen: Jan Petter, Märta, Johanna och Olaus.

Om gubbens karaktär var blott en tanke: att han var omutligt rättvis, att han var ett brushufvud och att han ej gick från sina vanor. Som familjestöd var han nog inte så i allo mönstergill, ty med omsorgen om hemmet gick det emellanåt både si och så. Vagabonden tog hes honom ut sin rätt på bekostnad af hemmet. Men större andar än han hafva blifvit belagda med samma lyte. Det påstås ju, att den store Sokrates också var en dålig ekonom och ej sörjde som sig borde för hemmet, och i så fall hade nog hans kära Xantippa orsak att vara missbelåten med sin herre och man. Ty det är för mycket begärdt af en husmoder, att hon ständigt skall vara glad, vänlig och rar, då både källare och skåp sakna munförråd.

Om Tolfs sätt att vara säges, att han rörde sig med höfviska later, var talför och ägde en ovanlig sånggåfva. Med sina skarpa ögon skrämde han arga hundar att skrika af rädsla. Det kunde väl hända, att då han släppt tillsammans några supar, han i sina berättelser skar till i växten och ej ville "skämma gåtan för ett ord", som man brukar säga. Men säkert är, att han var gärna sedd af ortens militärer, som höfviskt umgingos med honom och försågo honom med kläder. Patron Värn på Baldersnäs skickade ofta bud efter honom för att få sig en muntration i hans sällskap, och på den vidtberyktade midsommarvakan 1855 trädde gubben Tolf första dansen med Värns dotter. Åttifyraåringen var vid bästa lynne. Krimkriget var nu allmänna samtalsämnet, och man ville gärna höra hvad den bepröfvade veteranen hade att säga om detta till allt utseende så ödesdigra krig. Officerarna voro idel öra, då den gamle talade. Länsman Kylander ville ej lefva under ryskt välde, skulle aldrig kunna underkasta sig rysk lag. Tolf svarade: Sverige reder sig själft, det kommer aldrig under ryskt välde. Ryssen går sin egen väg. Hans makt blir väl bruten till en tid, men det återgår snart till det gamla igen. Af personlig erfarenhet talade han om folkkaraktären i olika länder och lynnet i krigshärarna. För långa och ansträngande marscher ville han helst hafva svenskar. På slagfältet föredrog han preussare för deras oöfverträffliga pålitlighet. Fransmännen göra häftiga anfall, men få de bara stryk en gång, så äro de ena fega stackare. Norskarna — ja, vi ha inte slagits med dem. Detta, som skulle föreställa krig, var bara en barnlek. Det var detsamma som att köra vall en fårskock. Hade det kommit till en ordentlig affär, så hade det nog inte blifvit många norskar kvar att tala om huru det gick till.

Vid Waterloo var Tolf med, då Blücher skyndade fram med sin här och ej lät sig hindra af en klyfta, som slukade de främsta leden, tills djupet var utjämnadt, så att hären obehindradt kunde komma fram öfver denna dyrbara vägfyllnad. Hade denna manöver ej blifvit så skickligt utförd, hade Napoleon segrat.

Det medryckande i den gamle krigarens berättelser var enastående i sitt slag, och hvar han än var, ägnades hans tal odelad uppmärksamhet. Han hade också mycket att tala om, ty han hade varit med i tretton stora slag och oräkneliga skärmytslingar. Han talade med förnöjelse om med hvilken framgång han vid olika tillfällen anfört s. k. blänkpatruller, d. v. s. en trupp på femtio man, som i ilmarsch rörde sig omkring ett skymundan i fiendens åsyn och var försedd med olika fanor, hvaraf på bestämd tid en kastades och en annan upptogs i stället, så att det för fienden skulle hafva utseende af en ofantlig här. På så sätt hade det flera gånger lyckats att narra Napoleon.

Tolf var hastig i vändningarna och tålde intet söl, sa: samma med hvem han än hade att göra. Vid Svinesund gaf han general Vegesack en örfil och skulle därför arkebuseras. Generalen ägde benådningsrätt. Men Tolf kunde ej förmås att begära nåd, han fordrade endast rättvisa. Emellertid förföll saken. Här voro alltför dugande krafter att utan vidare kastas bort. Tolf sam i kulregnet öfver Svinesund med ett tåg för att därmed draga färjbåten till land.

En gång besökte han en autkion i en bondgård. Naturligtvis var man ej så nogräknad, huru man bemötte denne gamle, och han betalde med samma mynt och var heller inte nogräknad. Han gick bort och satte sig på ett stenrös ett stycke från auktionsstugan och blåste flöjt och med sin musik drog alla till sig. Hans käpp var så sammansatt, att den bestod af både kikare och flöjt.

Den gamle kunde vara grof och hade ej för vana att skräda orden, och detta så mycket mer, som han icke sällan blef ogrannlaga behandlad. Men grofheter upptagas olika från olika personer. Förnäma gratialister kunna vara så oförskämda som helst mot hederligt folk, och då den tarfligt klädde arbetaren okvädas, mottager han det tåligt och visar sitt godkännande med att lyfta på mössan.

Tolf trodde fullt och fast på en personlig Gud. En bonde skröt af att vara fritänkare. Tolf hörde detta och bestraffade smädaren på sitt egna vis: "Du, tjufbonde, påstår, att det inte finnes någon Gud. Du vet inte hvad du säger. När vi kommo till den och den staden, hade invånarna flytt för att rädda sig bäst de kunde. Vid vägen sutto två små barn och gräto, därför att deras föräldrar voro borta. Jag tröstade de små så godt jag kunde och sade, att Gud nog skulle hjälpa dem. I detsamma hven en kanonkula förbi och ryckte med sig de stackars barnen, och man såg blott några trasor af deras små kroppar. Det finns en Gud, jag har sett honom!"

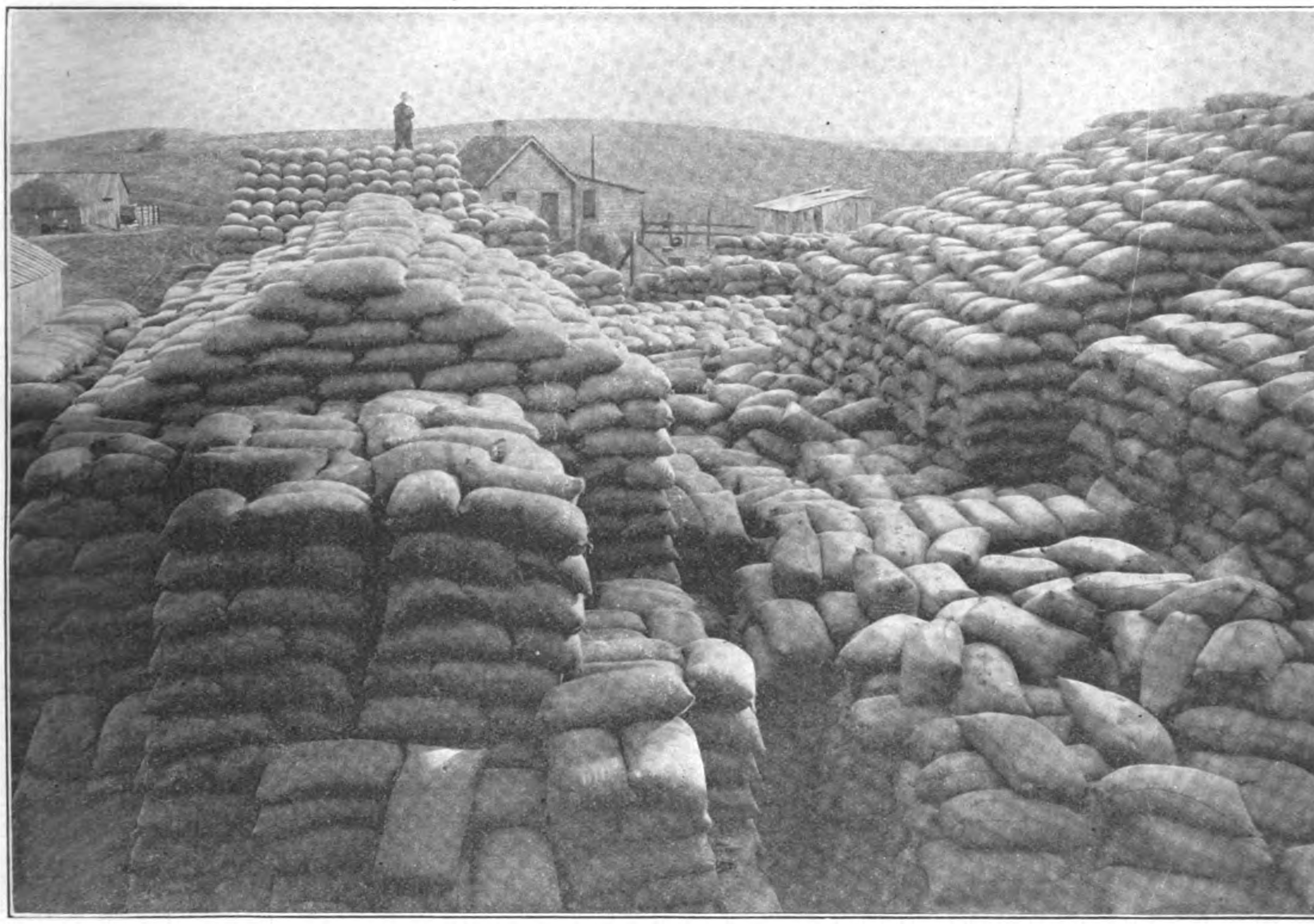
Om huru barnkär Tolf var, talar detta vackra drag. Då han bodde på Stenbacken, dog ett litet barn i Tolf familjen. Fadern tog detta mycket hårdt, kom fram till gården och beklagade denna hemsökelse såsom den största olycka, han ännu upplefvat. Mormor tyckte på sitt vis, att Gud nu varit mycket god, som tagit det fattiga barnet ur denna farliga värld. "Nej", sade Tolf, "för hvarje barn, som ökar familjen, ökas också välmågan. Så länge det blott var vi två, min hustru och jag, kunde vi nätt och jämnt lefva; men allt som familjen ökas, blir det mer mat och kläder i hemmet. Så detta var ren förlust."

Sin hederskänsla lade Tolf i dagen på mångahanda sätt. En dag kom han till sin granne och sade: "Nu har du gjort mig så många tjänster, att jag därför vill smida en lie åt dig."

Tolfs rättkänsla tog alltid ut sin rätt. En gång hade prästen Bäckelin kommit i delo med en fattig karl, som hade svårt för att reda sig ur det iråkade trångmålet. Tolf antog sig den lidande parten, och häraf inleddes en rättegång. Då på tinget målet uppropades, var Tolf svarande part. Då domaren visade sig partisk, röt Tolf med dundrande stämma: "Stig af stolen, domare, här får inte vara någon partiskhet." När svaranden lämnade fram räkning på sina utgifter, var denna affattad på mycket högt språk: Så mycket i dagtraktament, fyra hästar och vagn m. m. Då domaren hutade åt svaranden för oblyghet, höll denne upp sina åtta medaljer, två af guld och sex af silfver, och frågade: "Kan domaren värdera dessa?" "Är det dina förtjänster " "Ja.' Räkningen godkändes, och käranden fick betala sex hundra daler i rättegångskostnader.

Detta original till människa, som dog vid åttifem års

ålder, hade hopat en skatt i form af en mängd värdefulla anteckningar från de växlande erfarenheterna i sitt skiftesrika lif. Ingeniör Berger var angelägen om att komma i besittning af dessa dokument och ville därför med uppräckta händer betala fem hundra riksdaler. Men dottern Anna Lena hade allaredan tagit hela luntan i beslag för skolpapper. Och således blef man till stor del, måhända, lämnad i okunnighet om hvad samhället ägt i denne demokratiskt anlagda natur. A. K.

HVETEUPPLAG VID EN JÄRNVÄGSSTATION I NORRA DAKOTA.

För Ungdomsvännen af G. K.

Norra Dakota är en af Förenta staternas stora kornbodar. Icke blott vår bild, utan äfven de statistiska uppgifterna öfvertyga oss därom. År 1907 t. ex. producerades i denna stat 55,130,000 bushels hvete. Norra Dakota intager dock ännu endast tredje rummet bland detta lands hveteproducerande stater. Minnesotas hveteskörd uppgick under samma år till 67,600,000 bushels, och Kansas kommer näst i ordningen med 65,609,000. De tre nämnda staterna tillsammans producera nästan tredjedelen af Förenta staternas hveteskörd, hvilken 1907 uppgick till 634,087,000 bushels. Norra Dakotas hvetefält omfattade nämnda år det ansenliga området af 5,513,000 acres; alla staternas tillsammantagna 45,211,000 acres. Hela landets afkastning var i medeltal 14 bushels per acre.

I detta sammanhang torde det vara af intresse att jämföra andra världsdelars hveteproduktion med Nordamerikas. Hela världens hveteskörd uppgick 1907 till 3,108,526,000 bushels, enligt nedanstående tablå:

Nordamerika (inberäkn. Canada och Mexico)	740,693,000
Sydamerika	178,636,000
Europa	1,616,086,000
Asien	447,518,000
Afrika	51,626,000
Australien	73,967,000

Uppgifterna äro hämtade ur "Year-Book of the Department of Agriculture, 1907."

SOLSKENSTRÄDET

Saga af Anna Wahlenberg.

Det var en gång en god och söt liten gumma, som bodde för sig själf i sin lilla stuga uppe i skogsbacken.

Hon hade alldeles hvitt hår och de vänligaste, klara ögon. Inne i stugan låg granriset så färskt och doftande öfver det rena golfvet. De hvita pinnmöblerna hade rödrosiga öfverdrag. Och på bordet satt den tama staren, som kunde tala, och skrek, "välkommen, välkommen" åt alla, som stego in. Men det allra bästa därinne var den vackra solskensdagern, som icke försvann, om än himlen var aldrig så mulen, ty den kom icke från solen, utan från ett stort blommande päronträd, som stod utanför fönstret.

Det var ett underbart träd. Det blommade ach bar frukt på en gång hela året om. Och det var de skinande, hvita blommorna och de gula frukterna, som skimrade, så att det såg ut, som om solen lyst in i stugan. Därför kallades också trädet för solskensträdet, och alla, som hälsade på den lilla gumman och fingo sitta och sola sig i den varma dagern och äta af de söta frukterna, blefvo strax glada i håg och glömde alla sina sorger.

Men den gamla gumman var en sådan god gammal gumma. Hon ville inte, att de skulle komma ihåg sina sorger hemma hos sig heller. Därför gaf hon hvar och en ett skott af trädet.

De skulle plantera dem i god jord och vårda dem väl, så skulle de nog bli lika präktiga solskensträd som gummans eget.

Alla förstodo sig likväl icke på att vårda dem. Hos somliga dogo de tvärt. Hos andra blefvo de små tynande krukväxter. Hos åter andra sköto de upp till ganska stora träd, som gjorde det ljusare i stugorna. Men hos ingen blefvo de så stora och fingo så härliga blommor och frukter som hos den lilla gumman.

Nu var det emellertid så, att skogsbacken, där stugan och trädet stodo, icke var hennes. Hon hade fått bygga och bo där som lön för sina dagsverken åt godsherren. Och när denne fick höra talas om det vackra trädet, kom han en dag för att se på det.

"På min ära, rätt vackert", sade han gillande.

Men i dagern inne i stugan blef han ännu mer förtjust.

"Det här trädet skulle passa alldeles utmärkt att stå utanför fönstren ocs lysa upp min salong, som är litet mörk", sade han. "Jag tror, jag tar och flyttar det."

"Ack, nådig herre", sade gumman, som blef så rädd, att hjärtat hoppade i hennes bröst, "trädet är ju ändå mitt. Jag har satt det och drifvit upp det."

"Ingalunda. Allt, hvad som står i min jord, är mitt", förklarade godsherren.

Men gumman tiggde och bad för sitt kära träd. Det skulle dö, om det planterades om, sade hon. Och det vore mycket bättre att bara ta ett skott af det och sätta det utanför fönsterna.

Nå, godsherren lät till sist beveka sig och nöjde sig med ett skott. Men om det inte trifdes, skulle han komma igen och taga hela trädet, sade han.

Trädgårdsmästaren fick sätta skottet framför herrgårdsbyggnadens salongsfönster, och det vattnades och pysslades om på alla konstförfarna sätt. Men bladen vissnade, blommorna föllo af, och redan efter ett par dar var det dödt.

Då tog godsherrn med sig en hel hop karlar med spadar och en stor arbetsvagn och begaf sig bort till skogsbacken. Nu gafs det ingen pardon längre. Nu skulle solskensträdet gräfvas upp och flyttas bort till herrgården.

"Där kommer det att passa mycket bättre och trifvas, så det växer öfver hustaket, för där är det mycket bättre jord", sade godsherrn och gnuggade händerna af belåtenhet, under det karlarna började gräfva, ty han tänkte på hur afundsjuka hans grannar och vänner skulle bli, och det var det allra roligaste.

Men hur den stackars gumman än grät och bad för sitt träd, ville han alls icke höra på henne. Det enda, hon fick

lof till, var att taga ett skott af det till minne. Och så körde han hem med trädet.

Det ställdes också utanför salongsfönsterna. Och det fick förgyllda käppar till stöd och vattnades med mjölk och blod, för att det skulle taga sig och bli riktigt kraftigt.

Andra dagen föllo likvisst alla blommorna af, tredje dagen föllo alla frukterna och fjärde dagen alla bladen. Där stod nu det härliga trädet alldeles naket, brunt och dödt, så att det måste gräfvas upp igen och kastas på sopbacken. Och den tama staren, som kommit för att hälsa på trädet och se, hur det mådde, flög rundt omkring hufvudet af godsherrn och skrek:

"Hvad fick du för det! Hvad fick du för det!"

Men den lilla gumman hade satt skottet efter sitt kära träd i gropen, där detta hade stått, och det var alldeles otroligt, hvad det växte. Redan tredje dagen var det lika stort som det gamla trädet, och fjärde dagen stod det så skinande grant af klarhvita blommor och guldgula frukter, att stugan blef full af solsken som förut. Det var alldeles, som stode det förra trädet på sin plats igen, eller som om dess själ flyttat in i det nya. Och gumman gick där så lycklig och kunde aldrig se sig mätt på det.

Länge dröjde det likväl icke, förrän godsherrn fick höra talas om att gumman fått ett nytt solskensträd. Och strax kom han ridande med länsmannen och kronofogden i sällskap.

"Nu vet jag, hvad som var felet med det förra trädet", sade han. "Det är just den här jorden ett dylikt solskensträd behöfver. Och kan inte det komma till mig, så får jag komma till det. För mitt är det, eftersom det står i min jord, och jag ska ha det."

Därmed befallde han den lilla gumman att packa sig bort, för hennes stuga skulle rifvas, och på dess plats skulle byggas ett slott, genom hvars fönster solskensträdet skulle skina in och sprida glans öfver förgyllda väggar och sidenklädda möbler.

Den lilla gumman hade lefvat hela sitt lif i den gamla stugan, och hon tyckte, att hennes hjärta skulle brista, om hon måste förlora den och sitt älskade träd, och hon föll på knä och bad godsherrn ha förbarmande med henne.

Men han slängde undan henne. Hon skulle bara packa sig i väg, annars skulle länsmannen taga hand om henne.

Då runno tårarna öfver den fattiga gamla gummans skrynkliga kinder, och hon bad, att hon åtminstone skulle få taga ett skott af sitt träd.

Men inte heller det fick hon tillåtelse till.

"När jag rår om någonting, så vill jag vara ensam om det. Det förlorar kolossalt i värde, om kreti och pleti ha detsamma", sade godsherrn och satte förnämt ut magen.

Det fanns ingen hjälp. Plundrad och utfattig måste den stackars gamla gumman gå sin väg från allt, hvad hon ägde kärt i världen. Men först skulle hon ändå taga afsked af sitt älskade vackra träd. Och hon slog armarna om det och kysste det och smekte det med sina darrande händer.

Då ryggade de tre männen till af förskräckelse. De visste icke, om de skulle tro sina ögon, ty det såg alldeles ut, som om trädet böjde ner sina blommande, hvita grenar öfver den lilla gumman och smekte henne tillbaka. Och ut genom stugudörren flög den tama staren och kretsade kring godsherrns hufvud.

"Vänta du! Vänta du!" skrek han och flög så till de kringstående granarna och pratade med dem.

Och det började susa i deras kronor, och de sträckte sig framåt, som om de hotade att marschera närmare stugan.

Men nästa ögonblick stod päronträdet åter med raka grenar. Det susade icke längre så hotfullt i granarna. Staren hade satt sig på gummans axel. Och godsherrn, som trodde, att hvad han sett var en synvilla, tog gumman i armen och körde bort henne.

Nu kunde väl det dumma afskedet från trädet vara slut, tyckte han.

Men grannarna höllo mycket af den lilla gumman, som alltid varit så vänlig emot dem. En bonde gaf henne ett litet stycke jord i sin hage, som låg så till, att hon därifrån kunde se skogsbacken med päronträdet. En annan körde dit hennes bohag och den nedrifna stugan. En tredje byggde upp stugan igen. Och så hände det sig, att den stod färdig samma dag, som godsherrn fick sitt stora, präktiga hus bredvid päronträdet pyntadt och i ordning.

För att fira sin inflyttning hade han emellertid bjudit storfrämmande. Och sedan en kostlig middag serverats, gick man in i salongen för att se på det underbara trädet, som kastade en ljus, gyllene dager öfver sidensofforna och den granna mattan.

"Förtjusande, alldeles förtjusande!" sade de fina damerna och slogo ihop händerna af förundran.

Och godsherrn pöste af högfärd

och försökte upptäcka, om de inte sågo afundsjuka ut.

"Och tänk, det kan ju röra sig också", sade en ung flicka och pekade på trädet.

Ja, nu sågo de det allesammans. Trädet rörde sig. Det drog ihop sina blommande grenar åt två sidor, så att de liknade ett par hvita väldiga vingar. Och bäst det var, började det att slå med dem.

Vid andra slaget höjde sig dess rötter ur jorden, och vid det tredje lyfte det sig helt och hållet från marken och flög som en stor, härlig, snöhvit fågel bort öfver ängar och gården, tills det kom till hagen, där den lilla gummans stuga låg. Då sänkte det sig ned framför fönstret, trädde ned sina rötter i marken och stod där så fast och säkert, som om det alltid stått, där det stod.

Och den lilla gumman kom ut och kysste dess blommor och smekte dess stam och grät af glädje öfver att ha fått igen sitt älskade träd.

Men borta i godsherrns präktiga hus stodo alla människor som förstenade af fasa och stirrade efter trädet, tills det plötsligt skymde och blef svart för deras ögon.

Det var granarna, som trängde sig fram och omringade byggningen från alla sidor, så att det blef alldeles mörkt därinne.

"Gud nåde oss!" skreko alla gästerna och flydde i vild förfäran från det hemska huset.

Och godsherrn följde efter dem. Men medan han sprang öfver ängen, kom en fågel och kretsade kring hans hufvud. Det var den tama staren.

"Hvad fick du för besväret? Hvad fick du för besväret?" ropade den.

Och han blef icke af med den näsvisa fågeln, förrän han kommit in i herrgårdsbyggningen och slagit igen dörren.

Men från den dagen försökte godsherrn aldrig mer att taga det underbara trädet från den lilla gumman. Han förstod nu, att inte allt var hans bara därför, att det varit i hans jord.

Vid vågorna.

Fort Trumbull Beach, Milford, Conn., i juli 1908.

Trött jag var, min själ den sökte hvila;
från plikt och id jag ville bortåt ila
till ensamhet — ut till det vida haf,
där luft och bad mig kraft och hälsa gaf.

Din djupblå våg och din täcka strand,
de drogo min själ med tjusningens band,
jag ville drömma och hvila från allt,
som gladt min själ, men gjort hjärtat kallt.

Hur godt att få rasta, när sinnet är trött
och plikter och strider på tanken har nött,
hur godt att få svalkas i kärlekens haf,
där Gud åt min ande hugsvalelse gaf!

Hur godt att få bedja för stora och små
och hoppas att alla må lifvet förstå,
det lifvet, som *evighetsfrö* i sig bär
och vägen till Gud genom hvirflarna lär.

Hur skönt att få lyssna till böljornas sus,
till stormvindens toner i hafsvågens brus,
att åter få fäste på den sekelgrund,
som icke ens ryggar i dödens stund.

Att skild ifrån allt utaf missljud och strid,
som möter härnere oss tid efter tid,
som drager oss ned uti misströstans dy
och hindrar oss ofta mot himlen att fly.

Hvila ut — andas in hafvets härliga vind,
låt den strålande sol bryna händer och kind,
njut af allt och ej minst utaf stjärnornas ljus,
där de spegla sig skönt uti vågornas brus.

Uti stormande natt höres ringklockans ljud,
som sänder på hafvet till seglaren bud, —
denna klocka är ankrad vid klippans brant
och varnar i stormen för skärets kant.

I sömnlösa timmar en tanke framsprang,
då länge jag lyssnat till klockans klang:
I stormen och mörkret i världen det gifs
en klocka, som ringer från död och till lifs.

Den klockan hon ringer i storm och i sol,
hon ringer i år och hon ringde i fjol,
hon ljuder för alla på lifvets haf,
att synden ej må föra båten i kvaf.

Hon varnar för underskär, klippor och grund,
som hota fördärfva vår själ hvarje stund,
hon sjunger vid frestelsers stormande sång,
i nattens vaka och dagen lång.

Den klockan har klingat från urminnes tid
till släkter, som lyktat sin färd och sin strid,
till släkter, som ännu ej skådat sin dag,
Guds ord för dem skrifvit sin eviga lag.

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

Forts. fr. föreg. n:r.

Huru skulle hon då bättre kunna göra det än att alltid vara till hands, då han var tillsammans med unga kvinnor.

Sedan han hade bedragit henne, hade en misstänksamhetens ande farit i henne. Hon såg öfverallt dolda faror, stod som en vakt och passade på för att värja honom mot frestelserna. Det var ju, hvad hon hade lofvat honom.

Midt ibland släkt och vänner kände hon sig ofta så ensam, hon kände behof af att stödja sig vid någon, men vid hvem?

Sedan detta hade kommit emellan dem, kunde de icke tala öppet och förtroligt med hvarandra. Hon kunde aldrig vara viss på att där icke var något, som han dolde för henne. Det hade han ju gjort under hela deras äktenskap. Det var ju omöjligt att vara, som om ingenting hade händt, att tillitsfullt stödja sig vid honom.

eMn hon kunde icke heller söka hjälp hos någon annan. Det, som hvilade tryckande på henne, kunde icke anförtros åt någon annan, och så måste hon bära det ensam.

Det kunde komma en sådan längtan öfver henne att få styrka ett streck öfver allt det ohyggliga, men han hade rätt, då han sade, att det som en gång var gjordt, kunde ej göras ogjordt.

Då hon såg honom sitta där glad och förnöjd i kretsen af sina vänner och i lugn och ro, som intet tycktes kunna störa, berätta om sina upplefvelser från sjö- och fältlifvet, under det man hade roligt af hans humoristiska skildringar, då kunde hon knappast fatta, att han inte var den, som hon i forna dagar såg i honom, att det verkligen var han, som kunnat handla så, som han gjort.

Hon kunde stundom förarga sig öfver detta rättframma, hurtiga väsen. Månne det var något, som han hade från sitt sjömanslif, från samvaron med sjöfolket i sin födelsestad och på långresan med kofferdiskeppet i sin ungdom? — Han liknade i själfva verket mera en sjö- ;n landofficer.

Men misstänksamheten hade sänkt sig ned i hennes själ och låg där och gnagde.

Var det väl någon sanning i den kärlek, han hade visat henne, då han så kunnat glömma henne för en annan? Hon hade hört sådant benämnas förvillelse, som icke hade något med känslan att beställa; men hade kärleken till henne varit sann, skulle den bevarat honom.

Hennes tro på människorna hade i det hela blifvit rubbad. Från en barnslig, tanklös godtrogenhet, som hyste tillit till allt, öfvergick hon nu till en motsatt ytterlighet och såg lögnen lura bakom all vänlighet, som bevisades henne.

Men kunde han ej stödja henne skulle likväl hon vara honom en hjälp, huru tungt det än ofta skulle blifva för henne.

Om han var borta, satt hon troget på vakt, huru skulle hon kunna lägga sig lugnt, då hon icke visste, hvar han färdades? Orolig vandrade hon från det ena fönstret till det andra och såg ut. Hennes ångest steg, och med hvarje timme, som gick, växte också misstanken.

Med blekt och bekymradt ansikte mötte hon honom. Han irriterades af att se henne uppe och kände den misstanke, som låg däri. Och så de många frågorna, som det under andra omständighete skulle varit en glädje att besvara, kommo honom ofta att brista ut i häftighet.

De ledo båda därvid. Han ångrade efteråt sitt uppförande och måste ju tillstå, att han själf framkallat hennes misstänksamhet. Hon var icke sådan förut, och hon behöfde öfverseende af mer än en orsak. Han såg huru hon led, men hvad kunde han göra? Klyftan dem emellan blef endast större.

Men lifvet hade dock ännu glädje i behåll äfven för Magda; det fick hon erfara, då hon tryckte ett barn till sitt bröst. Sin lille gosse kunde hon gifva all sin kärlek, där blef hon icke besviken.

Hennes tungsinthet tycktes för en tid gifva vika, då denna händelse inträffade. Där låg hon med barnet i sina armar och med ögon, som strålade af glädje. För honom var det den skönaste syn, han hade sett, och han tog glad hennes hand och tryckte den med innerlighet till sina läppar.

Om hon i denna stund hade kunnat blicka in i hans hjärta, skulle hon ha hört honom upprepa för sig själf löftet att värna dessa båda, hålla ut hos dem och vara dem trogen.

Men den lille gossen där borta i Amerika, som hade skickats ut i vida världen för at aldrig komma inför sin fars ögon, månne han i detta ögonblick ägnades en tanke? Hade icke han samma kraf, samma rätt till kärlek?

Magda var under denna tid i en högtidsstämning liknande den, som behärskat henne där uppe på fjället. Då hon satt ensam med sitt lilla barn, kunde hon åter sjunga de sånger, hon lärt sig där uppe. Allt från denna tid stod så lefvande för henne, och i denna glada stämning sände hon ett lyckönskningsbref till Hanna, som just stod i begrepp att ha bröllop. Hon skref:

> "Vi pröfva båda samma öde. Ingen af oss är våra mäns första kärlek. När är egentligen en hustru det? — säkerligen ytterst sällan, utom i romaner. Jag har lärt så mycket som att det man läser och det man upplefver är från hvarandra skilda saker. Men ni båda kunna lugnt möta framtiden, ty ni ha byggt ert hus på klippan Kristus. Se, det har icke jag. Men jag äger en skatt, Hanna, och jag är jublande glad — jag har en son. Du kan icke tänka dig allt stort, han skall uträtta, men först och främst måste han älska sin mamma. Jag är så glad åt att det blef en gosse och inte en flicka." — — —

Magda är sig lik, tänkte Hanna, då hon leende läste brefvet.

Magda skyndade att få barnet döpt. Hennes lilla skatt måste läggas i Frälsarens famn. Hennes barn kunde lika så väl som andras tåla vid att komma ut en vinterdag. I den saken ville hon icke låta hindra sig.

Hon hade helst velat ha barndopet i stillhet, men det ville inte de glada morföräldrarna höra talas om. Om Magda var för svag att hålla dopet, ville de göra det, ty den förstfödde måste äras.

Med pomp och ståt fördes han till kyrkan och bars till dopet af sin mormor. Hans skål dracks i champagne, och många önskningar och förhoppningar om hvad han skulle bli i världen blefvo uttalade.

Månne någon ägnade en tanke åt en annan förstfödd, vid hvars dop icke något skåltal hölls eller champagne dracks, där icke heller några välönskningar eller förhoppningar uttalades? Och dock var denne det så högt ärade barnets köttslige broder.

Hvem hade väl hört talas om det barndopet för två år sedan, då det förskjutna barnet också lades i Frälsarens famn. Också han bars af sin mormor, en fattigt klädd

kvinna, som efter den ortens sed måste stå längst ned i raden med barnet, ty det var oäkta.

Men namnet bestämde gossens mor, och hon gaf honom det, som han hade full rättighet att bära; och ingen kunde taga det från honom, då det gafs honom i dopet. Hon uppkallade honom helt och hållet efter hans far: Harald Joakim Stub.

Där stod det i kyrkboken och vittnade om föräldrarnas synd.

Ack, hur mången sådan skugga faller ej på detta sätt in i äktenskapet, tänkte prästen, då han skref in barnet; hvad månne väl blifva af detta barn?

Ett år därefter såg han namnet i tidningen bland vigda och gjorde sig den frågan: månne hon vet det? En annan gång läste han: En son född, och han anställde då en jämförelse mellan de båda barnens olika lott i lifvet.

* * *

Under vinterns lopp ilade Magdas tankar ofta till fröken Paulsen undrande, om det lyckats henne att förlåta. Hade Magda varit viss därom, hade hon kanske besökt henne. Genom Hanna hade hon hört, att fröken Paulsen, kort efter sedan de lämnat säterstugan, återvändt till sitt hem.

Magda sökte alltjämt bland dödsannonserna, men ännu hade hon ej funnit hennes namn på den listan.

Men en dag fick han en biljett, skrifven med skälfvande hand, en bön om ett sista vänskapsbevis, att åter besöka henne. Hädanefter skulle hon icke kunna mottaga många besök.

Huru hon hade förändrats! Ansiktet var ännu mera infallet, så att man svårligen kunde igenkänna dragen.

"Jag skulle vilja säga er, att det icke varit mig svårt. Då jag påminde mig er vänliga blick, då ni nickade åt mig i dörren, så gick det som af sig självt. Ni borttog genom ert besök mycket af bitterheten. För detta ville jag så gärna tacka er."

Hon måste hvila en stund efter den långa meningen, som dock flera gånger afbrutits. Spörjande fäste hon sin blick på Magda, hvilken förstod meningen.

"Jag öfvar mig hvarje dag", svarade denna leende; hon ville icke, att den sjuka skulle förstå, hvilket svårt arbete det var för henne.

Fröken Paulsen tog fram ett paket. Hon såg litet förlägen ut, då hon frågade:

"Vill ni visa mig en sista vänlighet? Här är en liten medaljong, den första gåfva, han gaf mig, med sitt porträtt uti — jag kunde icke skilja mig från den och vill icke, att man skall finna den efter min död. Vill ni låta er lille son — jag vet, att ni har ett barn — få den som ett minne af sin far. Han får ju aldrig veta, hvem som har ägt den, och så låt den vara en bekräftelse på att all bitterhet är borta."

Magda mottog gåfvan med glad tacksamhet. Hon kände, att den orätt, hon gjort fröken Paulsen, var förlåten helt och fullt, och hon var mera rörd, än hon ville visa.

"Hälsa er kusin och säg, att jag ofta har tänkt på hennes ord, de hafva icke blifvit sagda förgäfves."

Magda såg, att den sjuka var mycket svag och icke tålde stor ansträngning, hvarför hon reste sig för att gå. Dock hölls hon kvar, och med en innerlig, bönfallande blick frågade den sjuka:

"Får jag se honom, innan jag går bort?"

"Ja, jag skall bedja honom komma." Magda borttorkade hastigt ett par tårar. Det var något rörande mildt öfver den sjuka, och att säga ett sista farväl gick henne mera till sinnes, än hon trott vara möjligt.

* * *

Han var mycket allvarsam, då han kom hem från sitt sjukbesök. Magda hade velat gifva mycket för att veta, hvad de talat om, men han gaf henne ingen skildring af sammanträffandet. Han sade endast:

"Du har fått ett stort rum i hennes hjärta, Magda, det var vackert af dig att visa henne vänlighet, tack därför."

Han följde med till grafven. Mången förundrade sig däröfver, men det brydde han sig ej om.

En krans blef lagd på kistan, men ingen visste, hvarifrån den kransen kom, ty något kort medföljde icke; men han igenkände den på det sätt, hvarpå den var bunden, och i hans ögon var den i alla fall den vackraste af alla, ehuru den icke var bunden af en trädgårdsmästare. Forts.

BOKANMÄLAN.

Från Augustana Book Concern.

Första läseboken för skolan och hemmet, af Hulda Magnusson, A. B. Vi vilja på nytt erinra om denna utmärkta bok för nybegynnare i svenska språket. Den underlättar på ett betydande sätt arbetet med lärjungarna i den svenska skolan. Vi önska, att våra barn skola lära sig att ordentligt läsa och skrifva svenska, och vi glädja oss öfver att vi för det ändamålet här hafva utmärkt handledning. Den "Första läseboken" kan erhållas antingen med den stafning, som vi ännu vanligen begagna, eller med så kallad nystafning. Se efter huru många ex. I behöfven i eder skola och skicken strax efter dem.

Från Almquist & Wiksells boktryckeri i Uppsala, Sverige, har inkommit ett mindre arbete af *Elisabeth Curtelius*, en kort biografi af *Carl Eric Laestadius*, hvilken lämnar en intressant skildring af denne bemärkte norrlandspräst. Boken, som är mycket läsvärd, kan erhållas genom Augustana Book Concern till ett pris af 25 cents.

Från Svea Publishing Company, Seattle, Wash., har ingått ett mycket vackert häfte, kalladt *Purpur och Hemspunnet, dikter och sånger af Axel Fredenholm*, som är värdt att uppmärksammas af alla vänner till svensk poesi. I förlidet års juninummer af UNGDOMSVÄNNEN förekom en utförligare biografi af denna skald, som visserligen tillhör de yngre bland svensk-amerikanerna, men icke dess mindre en som man vinner på att göra sig bekant med. Det häfte, som vi härmed anmäla, innehåller närmare ett sextiotal dikter och sånger, hvaraf några redan förut tid efter annan varit synliga i UNGDOMSVÄNNEN. *Svenskhet i lynnet samt en skär idealitet, som aldrig tangerar det smutsiga eller låga*, utmärker Fredenholms poesi. Vill man nu kalla den religiös, så må man göra det, ty religionen är den helgedom, i hvilken höga idéer dväljas, och sådana skymta fram hvarhelst man läser i denna bok. På svenskheten i Fredenholms poesi kunna följande verser tjäna såsom prof:

KAN DU GLÖMMA?

Kan du glömma det landet i Norden,
af hvars jord du har kommit och är,
och fann du en strand väl på jorden,
för ditt hjärta mer fager och kär?

Kan du glömma dess gärden och höjder,
där de röda små stugorna stå,
och dess vintrar med tusende fröjder
och dess somrar med flera ändå?

Kan du glömma dess minnen, de stora,
och det språk, som din moder dig gaf?
Har du råd att dess sånger förlora,
och önskar du där ej en graf?

KANA I GALILEEN.

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., AUGUSTI 1909. N:R 8

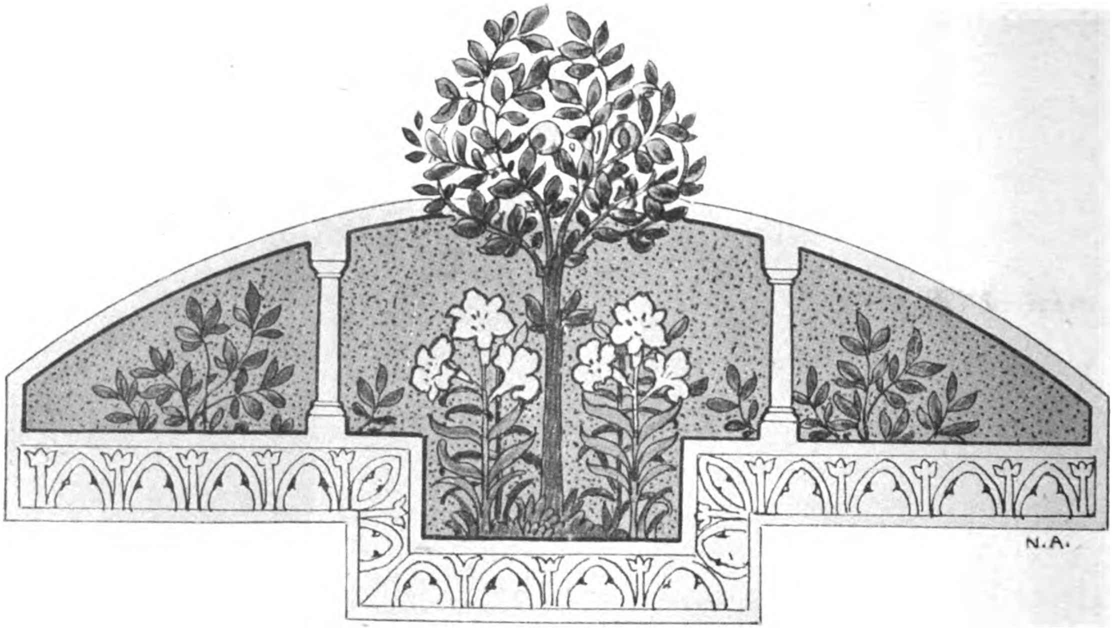
SOMMAR-FRÖJD.

För Ungdomsvännen af Otto Lundell.

När solen vidt sprider sitt flammande sken,
När blommorna dofta i skogen,
När fågeln hörs sjunga från gungande gren
Och säden står böljande, mogen,
I spegelblank insjö ser svanen sin bild,
Och stjärnan från himmelen vinkar så mild.

När susande vinden en hälsning framför
Af kärlek, från hjärta till hjärta,
När fröjdernas puls-slag beständigt man hör,
Man skyndsamt förglömmer all smärta,
Vår lifsvåg framrullar i yrande dans,
Och allting ses glittra i solstrålars glans.

Då höres ett eko, man känner en fröjd,
En doft från den eviga härden.
Då lyfter man blicken mot himmelens höjd,
Då väckes en längtan på färden
Från svinnande fägring, förgängelsens strand,
Till fröjdernas eviga, blomstrande land.

DET STORA VALET.

Mark. 10. 21.

Den rike ynglingen hade visst länge gått och burit på en inre oro. Han, som varit så from och god, var ändå icke lugn i sitt inre, och han kunde icke förstå hvarför. Så nådde ryktet om Jesus hans öron, och kanske hade han redan några gånger hört honom tala, och han hade liksom Nikodemus känt Andens vind blåsa i Jesu tal och person, fast han icke kunde förklara, hvarifrån den vinden kom, eller hvart den skulle leda.

Så en dag drefs han af de oroliga frågorna i hjärtat fram till Jesus och ned på knä inför honom. Det var väl som om en osynlig hand lagt sig tungt på hans hufvud, och han måste böja knä och bära fram sin fråga om evigt lif.

Hade det varit oroligt förut i hans hjärta, så blef det än mera oroligt nu, ty han drefs till det stora valet, som står angifvet i den anförda bibelversen. Det var valet emellan skatten på jorden och skatten i himmelen. Det var detta val, som arbetat på djupet af hans själ redan länge, fastän han icke hade förstått det, och nu stod han plötsligt och på ett oväntadt skarpt sätt ställd inför det stora valet.

Det syntes honom förvisso, att krafvet på försakelse af det jordiska var alldeles för starkt. Och kanske tycker du, unge man, det också, när du sätter dig in i hans ställning, och det tycker du ännu mer, om du tänker, att du själf skulle göra det stora valet på ett så afgörande sätt. Men för det första må vi komma ihåg, att Jesus såg in i den unge mannens hjärta och såg, huru farlig rikedomens snara var för honom, och att den måste afskäras med ett skarpt hugg, om han skulle blifva löst. För det andra må vi tänka på hvilken kraft han skulle hafva fått till valet, om han sett upp i Jesu ansikte och sett, huru älskad han var af Jesus, och om han läst i Jesu klara, himmelska blick, huru dyrbar skatten i himmelen är.

Nu såg han i stället nedåt, och blick och hjärta lådde vid skatten på jorden, och han måste gå bedröfvad bort. Glad i hjärtats innersta kunde han aldrig mer blifva öfver sin jordiska skatt, ty Jesus hade visat honom, att han var en fånge.

Kom han igen en gång för att få banden slitna? På den frågan få vi intet svar, af huru stort intresse det än skulle vara. Men du, som ville veta det, du skall gifva svaret i ditt eget lif, klart, bestämdt, afgörande.

Har du gifvit ditt bestämda svar inför det stora valet?

Om du också icke gifvit bestämdt svar, så arbetar dock det stora valet där inne i ditt hjärta. Det gör det äfven hos dem, som man minst skulle tro det om, fast de icke vilja erkänna det, och det är icke så lätt att få ro för det fördolda arbetet.

Det drifver själen närmare Jesus, på knä inför honom. Då blir kampen het och det stora valets ångest stor. Men har du kommit dit, så se upp i Jesu ansikte. Se, hur han älskar dig, ja, så, att han gaf sitt lif för dig! Se på skatten i himmelen, syndernas förlåtelse, hoppet för evigheten!

Hur stort, när för någon själ det stora valet blifver afgjordt vid Jesu Kristi kors! Ty där är Jesu kärleks fullhet. Där glömmer Nikodemus sin människofruktan. Där kanske ock den rike ynglingen fick kraft att släppa sin jordiska skatt. Vid Jesu kors, där blir det omöjliga möjligt.

Du som kan tacka Gud, att han lärde dig göra det stora valet, du står dock ofta liksom lärjungarna vid den rike ynglingens sida, och den bäfvande frågan bränner i din själ: "Hvem kan då varda frälst?"

Se då på Jesus! Han möter din blick, liksom han

såg på den rike ynglingen och på lärjungarna (v. 21 och 27). Det är, som ville han säga: "Förstår du mig icke? För människor är det omöjligt, men icke för Gud, ty för Gud är allt möjligt." Så bär han dig genom hvarje strid, tills det stora valet en gång är saligt afgjordt för evigheten. Kr. S.

Betingelser för ett framgångsrikt nykterhetsarbete.

Af G—s.

I.

Det bibliska ordet: "Icke kan väl en blind leda en blind", har åtskilligt att lära oss i fråga om vårt nykterhetsarbete. Det säger oss, att en ledare måste vara seende. Nykterhetsarbetaren vill leda sina medmänniskor till nykterhet. Såsom ledare måste han därför vara seende. Han måste inse dryckenskapens fara, hafva en klar och öppen blick för denna kräftskada inom samhället, fullt förstå huru den tär på samfundskroppen, jagar bort lyckan ur familjekretsen och undergräfver gudsfruktan och sedlighet. Men han måste också till fullo fatta nykterhetens välsignelse, klart inse huru den i strömmar skulle flöda öfver ett folk och hvarje enskild individ, om nykterheten blefve fullt rådande. Ser han dryckenskapens fara i hela dess djup och nykterhetens välsignelse i hela dess storhet, då skall han arbeta med lif och lust, låta hela sin personlighet gå upp i detta ideella arbete. Där så sker, där måste arbetet blifva framgångsrikt.

Det anförda ordet vill vidare med afseende på nykterhetsarbetet lära oss att arbetaren själf måste vara nykter. Det är ingalunda nog med att han inser dryckenskapens fara och nykterhetens välsignelse, utan han måste med nödvändighet i sitt eget lif omsätta och tillämpa, hvad han med förståndet har fattat. Huru låter det väl, då en drinkare varnar för dryckenskap. En sådan varning åstadkommer ej mycket. Den är att likna vid ett spjut, hvars udd är bruten. Dess enda frukt är oftast löje och detta i all synnerhet, om varningen från en sådan person framsäges från katedern eller talarestolen. Ord och handling, lära och lif måste med hvarandra öfverensstämma, om arbetet skall krönas med frukt. Det gäller därför för arbetaren på nykterhetens område att vara *absolut nykter*. Det är ett oeftergifligt villkor för ett framgångsrikt arbete. Hvarje nykterhetsförening på absolutistisk grund bör därför vara försiktig i valet af talare och ej kalla någon, som går under namnet "måttlig". Ett enda sådant föredrag kan hindra arbetet för lång tid och rifva ned hvad som under åratal byggts upp. Erfarenheten visar detta. Den som ej är absolut nykter gör klokast i att ej uppträda som nykterhetstalare. Då man vid det ena tillfället håller tal med glaset i hand och vid ett annat talar för nykterhet, då man så vänder kappan efter vinden, då uträttar man föga godt på nykterhetens område. Här gäller det att taga steget fullt ut, att vara antingen det ena eller det andra. Det gäller att offra för att vinna. Därför, vill du arbeta med framgång, var nykter och seende.

Nykterhetsarbetet är ett kärleksverk. För att arbetet skall bli framgångsrikt, fordras med nödvändighet, att det utföres i sann människokärlek. Kärleken till vår nästa skall vara driffjädern till vårt nykterhetsarbete. Vi få sålunda ej arbeta för egen vinnings skull, ej välja detta arbete för vår utkomsts skull, utan vår nästas nöd och kärleken till henne skola vara hufvudmotivet för och nödga oss till arbete. Ehuru den egna fördelen ej får vara bestämmande, så har dock äfven i fråga om detta arbete vår Herres ord sin fulla tillämpning: "Arbetaren är värd sin lön". Är din medmänniskas räddning målet för ditt arbete, då skall frukten af detsamma ej uteblifva.

II.

Ej heller få vi sluta oss till nykterhetsvännernas krets för nöjets skull, utan betänka att arbetet är ett kärleksverk. Att medlemmarna i en förening skaffa sig litet nöje och förströelse medelst anordnandet af en kaffefest eller utflykt eller dylikt, därom är intet att säga, då därtill väljes lämplig tid och i öfrigt allt tillgår skickligt och ordentligt. I sådant fall kan en dylik anordning vara till stort gagn för föreningsmedlemmarna och deras verksamhet. Men däremot äro fester, utflykter, lustresor och demonstrationer, där allmänheten har tillträde, i många, ja, kanske i de flesta fall till skada för nykterhetsverksamheten i stället för till gagn. Jag har haft tillfälle höra många nykterhetsvänner anföra just detta såsom ett skäl för att de ej vilja eller kunna taga del i det nu pågående nykterhetsarbetet. Ofta blir genom dylika anordningar sabbaten ohelgad, och många kristligt sinnade män kunna ej sluta sig till en förening, som gör sig skyldig till något sådant. På det sättet stöter man bort många dugande stridsmän i kampen mot alkoholen i stället för att vinna dem. Det kan kallas att motarbeta sig själf. Önskligt vore därför, om de särskilda nykterhetsföreningarna öfvervägde detta och, så långt det vore möjligt, undveke sådana anordningar, som väcka anstöt. Den ena synden får ej bekämpas medelst en annan, ty ett sådant tillvägagående medför ej någon varaktig frukt. Må vi därför ej sträfva efter nöjen och förströelser, utan i stället låta människornas nöd ligga oss om hjärtat och i sann människokärlek sträfva att få den afhjälpt. Då skall också vårt nykterhetsarbete krönas med framgång.

Då kärleken till vår nästa skall drifva oss till nykterhetsarbete, få vi taga oss till vara för att kärlekslöst döma och fördöma. Synden, lasten måste i kärlekens namn dömas, med den får man ej se mellan fingrarna, men därvid ha vi så stor benägenhet att fälla ett domens ord öfver dem, som i ett eller annat tänka annorlunda än vi själfva. Skola vi på nykterhetens område arbeta med framgång och verka till välsignelse, så gäller det för oss att respektera andras åsikter och i kärlek bemöta olika tänkande. Hvarje partiskt bedömande, hvarje kärlekslöst meningsutbyte är till största skada för vårt arbete. Gå vi däremot åstad i sann kärlek, då skola vi hafva framgång, och på den vägen kan det lyckas oss att vinna dem, som hysa andra åsikter än vi. Absolutisten får sålunda ej förakta måttlighetssuparen, den som gått in i en förening ej den som står utanför, ej heller den som gått ut ur densamma. Det gäller att bemöta alla med samma kärlek och ödmjukhet, ej tagande någon hänsyn till person eller åsikter.

Vidare få vi aldrig förtala eller nedsätta någon. Det händer rätt ofta, att nykterhetstalare i sina föredrag namngifva personer och anföra deras yttranden emot nykterhetsverksamheten. Sådant borde aldrig förekomma, ty det verkar alltid till skada. Ett yttrande af en fiende till nykterhetssaken kan ofta med fördel anföras, men därvid bör man göra till regel att aldrig nämna hans namn. På så sätt kunna vi vinna honom, då vi i motsatt fall stöta honom bort, men icke blott honom, utan äfven många andra. Vi få ej fordra att alla skola tänka lika med oss eller vilja detsamma som vi, men vi ha att söka på öfvertygelsens väg och genom ett kärleksfullt bemötande vinna dem. Därför måste vi arbeta i sann ödmjukhet och med tacksamhet till Gud för hans stora nåd emot oss, i det han frälst oss undan dryckenskapens fara.

Ännu en betingelse för ett framgångsrikt nykterhetsarbete vill jag omnämna, nämligen den att vi gå åstad i Jesu namn. Allt hvad I gören med ord eller gärning, det gören allt i Herren Jesu Kristi namn. Skall du kunna arbeta med varaktig välsignelse, måste själens frälsning blifva dig rätt angelägen. Då är det sann kristlig kärlek, som drifver dig till arbete, då efterföljer du honom, som för vår räddning offrade sig själf. Är det Kristi kärlek som tvingar oss till arbete för nykterhetens befrämjande, då kunna vi vara vissa om att frukten ej uteblifver.

C—G.

LITET LER.

Efter Henry van Dyke.

För Ungdomsvännen af S. C.

Blott en handfull vanligt ler
bland en större massa.
Spaden tränger till det ner,
denna klump med många fler
skall man nu förpassa.

Öfver stenig väg det bär.
Leret tål och tänker:
"Stigen alltid ojämn är,
som går ärans höjder när,
snart i prakt jag blänker".

Men vid färdens slut i ro
hedersplats ej gifves.
Leret kastas i en ho,
och den nöd som följde — o,
icke lätt beskrifves.

Blandas, klappas, trampas hårdt,
oupphörligt lida,
ack, det är i sanning svårt,
men så skall ej glömmas bort
sakens andra sida.

Hvad som vackert är och stort,
som är värdt att vara,
kommer, fast det ej går fort,
efter hand, då allt blir gjordt,
att sig uppenbara.

Åter uppå många sätt
leret mäktigt skakas,
svänges, pressas, formas rätt
och till sist i ugnen lätt
stänges in och bakas.

Sådant liten klump af ler
på dess bana hände.
Modet sjönk dock icke ner,
hoppet steg allt mer och mer,
hvad den annars hände.

"När mitt formande uppå
icke sparas möda",
klumpen resonerar så,
"blir jag något utmärkt då
och skall härligt glöda."

Att förskaffas svalka god
lyft den blef försiktigt,
sattes ned bredvid en flod,
att den kunde, där den stod,
få sig spegla riktigt.

Visst från slagg den blifvit skild.
Skulle ock betrakta
nu till sist sin fina bild? —
Blicken, aningsfull och mild,
sökte vattnet sakta.

Men bestört en syn den ser,
som kan förödmjuka:
rak och styf och ful sig ter
intet annat, intet mer
än en tarflig kruka.

Vanlig blomsterkruka blott! —
Upphör med att drömma,
klump af ler, du missförstått,
hvad dig lifvet förutspått.
Helst dig sök att gömma.

Krukan ännu skymfas fritt:
ned uti den sänkes
mull, och sedan i dess midt
torkad rot där obestridt
lägges in, — hvad tänkes?

Om en tid ett nyfödt hopp
svagt där inne rönes.
Leret förs i templet opp
att bland ljuflig blomstertropp
finna hur det krönes.

Skön och underbar musik
genom hvalfven ljuder;
fängslande och känslorik,
änglaharmonier lik,
den till andakt bjuder.

Leret fullt af undran är:
mer det icke sörjer;
men ett annat lerkärl där:
"Hvarför ha de satt mig här?"
hviskande det spörjer.

"Säg ock hvarför folket så
sina blickar vänder
hitåt?" Svaret blifver då:
"Har du icke reda på
allt som med dig händer?

Du en kunglig spira för
ibland liljor rara.
Deras hvita blad ej rör
minsta fläck, och hjärtat tör
guld uti dem vara.

Folket blickar mot dig här
från den myckna flärden,
ty den blomma, som du bär,
härligaste blomster är
uti hela världen."

Skaparen sin nåd och makt
städse uppenbarar.
På den ringe ger han akt,
och hos den ibland, som sagdt,
han en skatt förvarar.

MUNK, SOM PLOCKAR EN HÖNA.

Så lyder den enkla underskriften till vår illustration. Men denna underskrift tillsamman med taflan själf har en hel del att säga oss. Den talar om för oss, att medeltidens munklif icke var alls odrägligt, ty oftast var det icke för andra, utan för sig själfva, som munkarna plockade hönsen, och de visste både huru de skulle plocka dem och äta dem, det var fullkomligt visst. Och visst var munklifvet ett ganska idylliskt sådant. Ostörda voro de till stor del, dessa klosterbröder, af världens buller och bång, ty därifrån hade de dragit sig, då de gåfvo sig i kloster. Såsom munkar ansågos de heliga både af sig själfva och andra, allt under det de i innerligt sammanhang med den natur, ur hvilken de uppväxte, visste att tillgodogöra sig allt som kunde vara dem till hugnad och trefnad. Det som oroade dem ibland var synden och kyrkans begär efter penningar. Båda dessa måste tillfredsställas, den ena för ens egen skull och den andra för kyrkans. Huru det med den tillfredsställelsen tillgick, det veta vi af kyrkans historia och till och med af erfarenheter, som tillhöra vår egen tid.

KANA I GALILEEN.

Se titelplanschen.

Johannes 2: 1—11. Denna text beskrifver den enkla byn Kana i Galileen, och huru det tillgick där vid ett festligt bröllopstillfälle. Det är en idyll ur Jesu lif af mycket intagande skönhet. Hvar och en af våra läsare bör just nu taga fram sitt nya testamente och läsa denna lilla vackra berättelse.

Kana ligger fem mil från Nasaret i en vacker af oliv- och fikonträd beskuggad lund. Vår bild visar emellertid blott en liten del af staden, som inrymmer omkring hundra familjer eller något mera. Af dessa äro rätt många kristna, tillhörande den grekisk-katolska, bekännelsen. En grekisk kyrka synes ock till vänster på vår tafla. I denna kyrka förvaras enligt legenden de sex vattenkrukor, i hvilka vattnet förvandlades till vin. Källan, ur hvilken vattnet togs, visas ock för främlingen och synes i förgrunden af bilden. Likt så många andra städer och byar i Palestina hade väl denna också blifvit öfverlämnad åt glömskan länge sedan, om det icke varit för underverkets skull, hvilket Jesus här utförde, det första som han gjorde, då han för sina lärjungar uppenbarade sin härlighet, och de trodde på honom. Joh. 2: 11.

De två skolkamraterna.

Öfversättning af O. L.

Det var under stridigheterna i England mellan konungen och parlamentet. Kung Karls här hade blifvit slagen flera gånger, och de af hans anhängare, som grepos med vapen i hand, blefvo förda till de af Cromwell i hvarje stad tillsatta domarne och af dessa dömda som upprorsmän.

Sir Patrik från Newcastle var en af dessa domare. Han var en man med stränga seder, en man, för hvilken Cromwell hyste ovanligt stor aktning. Då hans svaga hälsa hindrade honom att inträda i armén, ansåg han det som sin plikt at deltaga i det politiska lifvet, och här verkade han med hela sin förmåga. Man betraktade honom som den bäste, men tillika som den strängaste och rättrådigaste ämbetsmannen i hela grefskapet.

En afton, då sir Patrik hade några vänner hos sig och man just i bästa stämning satt vid supén, inkommo några soldater och medförde en fånge, tillhörande kungapartiet, som nyss gripits. Det var en officer, som, sedan Karls här var slagen på flykten, hade försökt komma till kusten för att där finna någon läglighet att inskeppa sig till Frankrike. Sir Patrik befallde, att fångens händer skulle lösas, och att man skulle sätta fram stolar till de inträdande.

"Det är min födelsedag i dag", sade han, "och som vi börjat vår måltid under glädje, vill jag ej att den skall sluta under förstämning. Sätt fram förfriskningar till den fångne och sörj för att såväl han som de som hitfört honom bli väl försedda. För ögonblicket är jag hans värd, men om en timme skall jag vara hans domare."

Soldaterna tackade och satte sig ner vid det rikt dukade bordet vid sidan af sin fånge, som tycktes lugnt finna sig i sitt öde och nu med god aptit åt tillsammans med sina vaktare.

Sir Patrik vände sig åter till sina gäster och återtog det samtalsämne, han nyss lämnat.

"Nåväl, som jag berättat", fortsatte han, "intill mitt femtonde år var jag så usel och svag, att alla hyste medlidande för mig. Och min svaghet gjorde mig feg; hvad jag mest fruktade var emellertid lärarens färla. Jag gick i latinskolan i Westminster. Två af klasserna i denna skola voro skilda från hvarandra endast af ett förhänge, som det var oss uttryckligen förbjudet att röra vid. En dag höll jag på att somna under en tråkig lektion, men väcktes hastigt af att någon nös. Jag var nära att falla åt sidan och grep tag i förhänget, som därvid refs itu. Båda lärarne vände sig därvid hastigt om och observerade samtidigt hvad som skett. Pojkarna på andra sidan kunde lika väl som jag beskyllas för tilldragelsen, men min förlägenhet förrådde mig, och jag måste gå fram till läraren för att få tolf slag af färlan.

Jag försökte tala för att be om nåd, men kunde ej få fram ett ljud, mina knän darrade, och kallsvetten öfversköljde min panna. Då jag kom fram till läraren, föll jag på knä. Den förfärliga färlan var redan höjd till slag, då jag hörde någon säga:

"Slå ej, det är jag, som är den skyldige."

Den talande var en lärjunge i andra klassen, han som satt på andra sidan af förhänget, midt emot mig. Han befalldes komma fram, och han fick de tolf slagen. Först tänkte jag hindra det orättvisa straffet genom att säga, att det var jag som gjort mig förtjänt af det, men modet svek, och när de första slagen redan fallit, skämdes jag för att tala. Efter att ha utstått straffet gick gossen med blodiga händer tätt förbi mig och hviskade med ett leende, som jag aldrig i mitt lif kan glömma:

"Tag ej mera i förhänget, kamrat, ty färlan gör ondt."

Från den dagen fick jag afsky för min feghet och gjorde allt för att bli fri den. Jag hoppas också, att det har lyckats mig därvidlag."

"Och ni känner alls icke denne ädelmodige kamrat? Ni har aldrig sedan träffat honom?" sporde en af gästerna.

"Aldrig, tyvärr; vi voro ej i samma klass, och jag lämnade skolan kort därpå. Men jag har tänkt mycket på honom, och det skulle bli mig en stor glädje att åter någon gång få göra hans bekantskap, men det lyckas nog ej för mig."

I detsamma höjde fången sitt glas.

"Till minne af det sönderrifna förhänget i Westminster, sir Patrik", sade han. "Men på min ära, ert minne har svikit er, det var ej tolf slag jag fick, utan dubbelt opp, emedan jag ej genast anmälde mig."

"Jag minns det, jag minns det", utropade sir Patrik, "men är det möjligt, att det är ni! Ja, jag ser det", återtog han efter att ha observerat officeren, "ja, jag igenkänner dessa drag — det är han. Det är verkligen han — och i hvilken ställning — och i hvilken uniform!"

"I min konungs, sir Patrik. Som adelsman och som skotte gör jag min plikt. Jag följde min far i kung Karls här; min far är död, och snart är jag det också. Allt är, som det skall vara, och jag har bara att önska: Gud bevare konungen."

Sir Patrik hade blifvit tankfull. Efter att ha gifvit befallning om att fången skulle behandlas väl, reste han ännu samma afton bort utan att säga hvart. Tre dagar förblef han borta. Ändtligen fjärde dagen kom han och befallde då genast, att man skulle föra fången till honom. När fången förts in, utvecklade sir Patrik ett dokument och sade:

"Lord Derby, det är 20 år, sedan du visade mig dina blodiga händer och sade: 'Tag icke mera i förhänget, ty färlan gör ondt.' Se, här är ditt benådningsdekret, underskrifvet af protektorn; men nu är det jag, som säger till dig: Grip ej mera till vapen mot parlamentet, ty Cromwell är svår att böja!"

Solöga.

För Ungdomsvännen af H. S.

Såg du lilla Solöga? — Ja, henne ha vi ju alla sett! Hon är det ljufvaste man kan se, med lockar som finspunnet guld. Hennes andedräkt är lik blomdoft om våren. Hvart hon går vill glädjen följa henne. Hon är det hjälpsammaste lilla ting i världen! Än är hon här och än där — ja, ofta öfverallt på samma gång. Hon hjälper de skumögda gummorna att träda sina nålar, och om maskorna gått af stickan — vips är hon färdig att tjäna och hjälpa igen! — Hon kommer till den sjukas bädd och hviskar så vackert om våren, att den sjuka får nytt mod, de matta ögonen börja stråla och munnen helt svagt att le. — Lilla Solöga går upp i själfva kungens slott och jämkar helt lätt på kronan, när den kännes för tung ibland. Och hvad hon leker med de små bleka kungabarnen sedan! Hon rör helt lätt vid de mjuka kinderna och målar de vackraste rosor där. Klingande silfver lägger hon in i deras skratt. — Solöga bäfvar ej för de mörka, fuktiga fängelsemurarna; hon går glad genom gallret och lyser in på de förtviflade anletena där. Hon talar med mången fånge om den flydda barndomstiden, om en älskad moder, om den förgätna barnabönen — ja, hon talar med dem om Guds oföränderliga kärlek, som söker de borttappade och förvillade. Och tårar droppa sakta ned för fårade kinder — tårar af ånger och hopp. Och Solöga tar dem. I hennes händer blifva de till skimrande juveler. Kanske att Gud Fader bär dem en gång i sin krona, när himlaportarna slås upp! Ingen vet. — Ja, lilla Solöga är rar, och alla älska henne också. Själf vill hon alla så väl, tänker ringa om sig, vet ej af det goda hon gör, vill bara göra andra glädje. Blommor växa upp ur hennes spår. På vintern är hon allra kärast ändå! Då smyger hon fram som på tå, tinar upp isblommorna på rutan — först en och så åter en, tills de alla äro borta. Se'n kan hon titta in och le. — Till en fattig, sjuk kvinna kom hon en gång. Hvad hon lyste upp den mörka kammaren! Kall var den, och ingen ved vid spiseln heller. Solöga visste råd. Hon tände ändå en vacker brasa. Det var på själfva julaftonens morgon. "Tack, lilla Solöga, kom snart igen", hviskade den sjuka. Och Solöga lät ej bedja sig två gånger. Nästa morgon kom hon åter. Då låg där ved vid spiseln och bröd på bordet. Vänliga händer hade räckt det i julen. — Så kom våren. Solöga lekte på ängen och kallade de små vårblommorna vid namn. "Blåsippa! Hvitsippa! Gullvifva!" — och strax voro de alla där, först en och en — ty de voro ju så nyvaknade och blyga — se'n kommo allt flera och flera i stora flockar. Där låg som snö öfver ängen. "Blomsnö, blomsnö!" ropade barnen. — Snart kommo smultronen. Solöga målade dem. Hon hade brådtom då, må ni tro! Snart voro de alla färdiga, och det lyste helt rödt i skogen, öfver backar och gärden. Barnen plockade dem i sina näfverskäppor, gubbar och gummor kommo med och böjde sina styfva ryggar. "Pengar till kaffe! Pengar till bröd! Pengar till helgdagsrock och söndagskjol!" ringde det i deras öron. — Sommaren kom. Solöga lade honung i blomkalkarna, göt rödaste vin i drufva. Alltid var hon glad. Var det väl därför, att hon hade så brådtom, eller var det därför, att hon gick Guds ärenden? Båda delarna, tror jag. — Hur skall man kunna likna Solöga, när man blott är ett jordebarn? Kanske genom att tjäna, genom att gå Guds ärenden?

Världen är mörk och kall. Den behöfver månget Solöga. Skynda dig att göra som hon! Träd på nålen åt den skumögda gumman! Berätta för fången, att Guds kärlek ännu söker honom. Gif ett leende och ett vänligt ord, där du hör en suck eller ser en mulen panna. Du kan göra mer än Solöga, fast hon gjorde så mycket, om du blott vill vandra i kärleken! Kärlekens blomster äro ljufvare än vårens, och de vissna ej i döende höst. De blomma ännu bortom grafven, där tron och hoppet ej äro mer. — Välsignelse öfver lilla Solöga! Välsignelse också öfver hvar och en, som lär något af henne och omsätter det i sitt lif!

SANN KÄRLEK.

För Ungdomsvännen af R. S—Il.

När hviskningen af kärlek sann
i denna världen jag förnam,
hur dallrade ej hjärtats strängar
af toner från en högre värld,
som ofta här på lifvets färd
var skymd för själens öga!

Där djupast in i hjärtats värld,
skymdt kanske utaf tidens flärd,
där ligger något *äkta*,
som *synden* ej kan mäkta
att helt begrafva i sin väg,
och det är gudagnistan.

Det är ditt djupa, sanna själf,
som samband har med lifvets älf,
dess friska, klara strömmar.
Men, själ, du drack ej alla dar
utaf den källan underbar,
du drack ur brunnar usla.

Så drog du in hvad skadligt var,
och *syndens prägel lifvet bar*,
du, som så härligt skaptes.
Ack, gudagnistan skymdes bort,
och lefnadsdagen, som är kort,
blef spilld på tomma fröjder.

Men Herren klappar trofast på
uppå ditt hjärtas dörr — och så
din själ till honom vändes,
och dragen af Guds kärleks röst
du faller till hans milda bröst,
där tröst och hjälp du finner.

Så mättas åter själens kraf
af det, som endast hugnad gaf
för andens djupa trånad.
Ack, kärlek ädel, trofast, sann,
du blott hos Herren finna kan,
hos Gud, som trofast älskar.

INDIANEN. *Pennteckning af Ben Hallberg.*

En dubbel seger.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuck.

KAP. I.

Mot okända öden.

Hvad i en framtid tima skall, vet blott den Högste, som dess öden ordnar; ty för den dödlige, som söker forska i det tillkommande, visar sig allt här upp- och nedvändt, dunkelt och beslöjadt. A. BLANCHE.

Farväl! — Farväl, Fritjof, farväl, bror, lycka till och glöm oss ej! — Skrif så ofta du får tid! — Hälsa studerande A. från oss alla! — — — Glöm ej Gud, då det går dig väl i världen! — — — Kom tillbaka så snart du kan! — Så där ljöd det till höger och vänster och i alla möjliga tonfall från en tämligen stor skara människor, samlad vid den lilla stationen i C. för att invänta morgontågets ankomst.

Orsaken till den mer än vanliga liflighetenvid stationen och därtill den stora skaran af svensktalande ungdom, som samlats där, berodde på att en af stadens duktiga gossar, en framstående församlings- och ungdomsföreningsmedlem, just nu stod färdig att bjuda staden farväl.

Denna händelse var ju i och för sig ej af så stor betydelse, men den fick ett visst värde därigenom, att ynglingen i fråga skulle resa till samfundets skola, vanligen känd under namnet Augustana College, för att där utbilda sig till präst inom kyrkan.

Det var den första yngling, som någonsin rest från denna lilla plats med ett så lofvärdt mål i sikte, och hans handling hade framkallat både förvåning och hänförelse lite hvarstädes. Kära vänner hade skänkt honom penningar och blommor och nu till slut följt med till stationen att gifva honom en duktig afskedshälsning.

Där stod han nu, högväxt, ljuslockig och axelbred, en

äkta svensk typ, med blommor i knapphål och hand, lifligt pratande och skrattande.

Strax vid hans sida stod en ung flicka, som med tårfyllda ögon såg upp mot den vackre ynglingen; det var hans kära syster — en ståtlig flicka äfven hon, fast i dag ledsen och nedböjd.

"Gråt inte, Klara", tröstade ynglingen vänligt, "du vet ju. att jag har satt ett högt mål framför mig, och du vill ju gärna, att jag skall nå det."

"Visst vill jag det", svarade flickan under tårar, "men skilsmässans ögonblick är så bittert!"

"Du har rätt, Klara, men låt oss icke öfverlämna oss åt sorgen, utan i stället kämpa mot densamma. Det svider i mitt bröst vid tanken på att vi ej få mötas på länge, men jag har lärt att behärska mig."

"Du lofvar mig att skrifva ofta och tala om allt hvad du kommer att erfara?"

"Det lofvar jag med glädje!"

"Du får inte glömma hur ensam jag är nu, sedan du gått."

"Nej, kära Klara, inte vill jag glömma dig", och Fritjof tryckte systern varmt till sitt bröst.

"Glöm inte Herren, käre Fritjof", hviskade flickan, under det hon ömt smög sig till brodern och såg med sina stora blå ögon in i hans.

Gossen svarade ej, men syntes djupt rörd.

"Hvad stån I och gråten för?" ropade den lifvade Kalle P. och slog Fritjof muntert på axeln. "Fritjof skall snart komma tillbaka som fullärd präst, och då låta vi gubben, vi nu ha i församlingen, få resepass till annan ort."

"Fy, Kalle, att du vågar tala på det sättet om vår pastor. Du borde komma ihåg, att han är en Herrens tjänare, värd allas vår aktning!" ropade Fritjof med blixtrande ögon.

"Hå, hå, hå", skrattade Kalle P. "För all del börja inte att predika nu, det kan du vänta med, till dess du fått kragen på!" ropade Kalle hånfullt och såg sig om med ett triumferande grin.

Föraktfulla blickar besvarade emellertid hans grofva gyckel, och han drog sig skamsen undan.

"Varen flitiga i ungdomsföreningen och låt ingen förleda er till elakt gyckel med vår kyrka eller dess verksamhet, det skadar oss alla", fortsatte Fritjof allvarligt.

"Du har rätt, Fritjof", hördes från flera håll bland ungdomsskaran.

Nu kom tåget framrusande.

Blott några ögonblick dröjde det vid stationen, och då det åter satte sig i rörelse, stod Fritjof X. på sista vagnssteget och viftade farväl. Länge dröjde han kvar på sin plats och lät blickarna öfverfara vänskaran och den lilla nätta staden med sin ståtliga svenska kyrka, till dess de slutligen förlorades för hans blickar.

Han var nu helt för sig själf.

För första gången i lifvet var han ute helt på egen hand.

Visserligen hade han långt före detta burit eget ansvar och kämpat lifskampen för dagligt uppehälle, ty mor och far hade för många år sedan lagts till hvila i kyrkogården.

Han hade haft sin syster och många goda vänner vid sin sida och dessutom varit så hemmastadd i den lilla staden, att han aldrig behöft känna sig ensam. Nu var han det verkligen. —

I den mån de välkända ansiktena och stadskonturerna försvunno, bemäktigade sig en känsla af öfvergifvenhet det unga sinnte, och stora tårar stego fram i de unga blå ögonen.

Han, som nyss varit den starke, tröstande brodern, blef själf ett rof för tröstlöshet och ängslan.

"Hvad är att gråta? Fatta mod, än står dig hoppet åter!" — — —

"Ha, hvad var det?" — en klar stämma hviskade dessa ord i hans öra, och hastigt såg han sig omkring för att se efter om någon af vännerna råkat följa med tåget utan hans vetskap.

Nästa ögonblick krusade ett leende den unges läppar.

Det var ju hans egen fantasi, som upprepat gamla väl kända ord ur "Torp-flickan", ett poem han älskade framför andra.

Det lilla afbrottet satte dock det unga sinnet i jämnvikt. och halft omedvetet mumlade han ännu en gång de vackra stroferna.

Det hastigt växlande panorama, som oupphörligt framrullades under resan, tog snart ynglingens tankar till fånga och kom honom att glömma både vänner och afskedsstund.

En resa genom det bördiga Illinois en solklar septemberdag har sitt säregna nöje.

De leende landtgårdarna, omgifna af rika majsfält; de vidsträckta kuperade ängarna med här och där betande kreatursbjordar; små nätta skogsdungar och vackra åkertegar liksom dansa rundt vid sidan af det framilande tåget. —

Där på slätten letar en å sin väg mellan kullar och buskar. —

Hoj då! Nu körde tåget in mellan höga kalkstensväggar, hvilka nästan synas färdiga att hvilken minut som helst falla öfver den frustande ånghästen. Om ett ögonblick äro äfven de ur sikte, och åter framträda de stora och vida fälten. Så växla scenerierna oupphörligt. Små landtstäder passeras i oändlighet. Öfverallt arbete, brådska och prat. —

"Nej, men se så vackert!" — Tåget gjorde nu en svängning, och framför ögat utsträcker sig den stolta Mississippifloden, "vattnens fader", likt en väldig, glittrande orm.

Täckt resa sig de skogbekransade kullarna vid dess stränder och skänka den ett dubbelt behag.

Att se denna stolta flod för första gången verkar i hög grad hänförande. Visserligen är dess vatten långt ifrån klart och rent, och dess stränder sakna nog ej sin enformighet, men likväl är panoramat storslaget och tilltalande. Den som en gång sett det, särskildt i tidig morgongryning eller vid solnedgång, "han längtar dit igen." —

Det klappade varmt inom Fritjofs bröst, då han såg det leende landskapet framför sig.

Läroverksstaden var nu ej så långt aflägsen. Äfven den låg ju vid flodstranden.

Och hvad det skulle blifva trefligt att få ro ut på floden och följa dess stränder långt, långt bort! —

Han sjönk tillbaka i den mjuka vagnssoffan och slöt sina ögon.

Forts.

DET SLUMRANDE BARNET.

För Ungdomsvännen af S. C.

En grupp i hvita sommarkläder,
hvars medelpunkt den lille är,
se där den syn mitt hjärta gläder; —
ack, rosenknopp, så ljuf, så skär!
Du ligger trygg på hulda armar
och störes ej uti din ro,
fast oupphörligt världen larmar
dig närmare, än du kan tro.

Ditt ögonpar, det vackra, klara,
bakom dess slutna lock är gömdt.
Att glädjeljudens källa vara,
det tycks din mun nu ha förglömt.
Och händren små, kerubers lika,
i stillhet plats på bröstet fått.
Men ej har lifvet gifvit vika;
i modershägn du sofver blott.

Och därför le de väna, ömma
gestalter, som omkring dig stå.
På dig de se, om dig de drömma,
ty vaken drömmer man ändå.
En famn med möjligheter är du,
som Gud till människor har sändt,
och insvept uti höljen bär du
nog mycket rart, ännu ej kändt.

Hos dig det goda och det sköna,
som ingen än kan röra vid,
det skall vår väntans hopp belöna
och vecklas ut i sinom tid.
Vi hålla fast i tron den fromma,
åtminstone då sol syns klar,
att utaf knopp skall varda blomma,
som både doft och fägring har

I själens djup må kraft befinnas,
som karaktären gör för stark
att af det onda öfvervinnas —
som eken gro den i sin mark!
Till skyn och himmelen att hinna,
det lusten blifve, hvilken rår.
Och må den i så måtto vinna,
att uppåt det beständigt går.

På eder ring, I kvinnor väna,
i denna stund jag gifver akt.
I stån beredda till att tjäna
som uppenbarad änglavakt.
Ja, drömmen hur ni helst behagen
om skatten, ni ibland er fått.
Lycksaligt len, ty blid är dagen,
och liten pilt, han sofver godt.

LINDEN.

The Linden tree, Tilia.

Du vackra, milda, grönskande lind,
som gungar för den minsta vind
och doftar i sommartider,
för fågelnästen har du plats,
vid fattigmans koja, vid furstens palats
du tjusande trefnad sprider.

Af hela växtvärlden äro väl ändå träden det bästa. De lyfta sig högt upp öfver de andra plantorna och synas därför långt bättre, och de lefva mycket, mycket längre än buskar och blommor, och därför kunna vi ha så många vackra och högtidliga minnen tillsammans med dem; ja, de kunna till och med berätta oss om svunna tider, som vi ej själfva ha känt; de ha ju sett släkte efter släkte leka under dem och växa upp, och till sist komma långsamt gående som gammalt folk. Intet i den gröna naturen lägga vi så mycket märke till som träden, vi se på dem hela året om: om våren, då de vakna och ha så brådtom att öppna knopparna för de små, nyfikna, ljusgröna bladen, medan den gladaste fågelsång oupphörligt klingar ut från dem, — om sommaren, då deras fåglar sjunga svagare, men så innerligt belåtet, och de breda ut sina grenar i den varma luften och se ut, som om de gladde sig åt hur stora och vackra de äro, — om hösten, då de stå tysta, utan fågelsång, och bli mer allvarliga, medan de tappa blad efter blad, — och om vintern, då de hvila ut och drömma om nästa vår. Om man en dag mot vinterns slut börjar längta efter våren, behöfver man bara se på träden, så tycker man, att det är med dem på samma sätt, att de sträcka ut grenarna så längtansfullt, som om de ville säga: "Kommer då inte våren snart, så att vi kunna bli riktiga gröna träd?"

Kommer sedan våren, gläder man sig öfver träden i skogen, i trädgårdarna, vid landsvägarna och — icke minst, kanske till och med allra mest i städerna; ty mot väggar och stenläggning gör ett träd dubbelt godt; hur många vänliga ögon titta ej ner till ett enda grönt träd på en gård i staden från alla de fönster, hvarifrån det kan ses? — Men det är icke alla träd, som kunna hålla till godo med att växa i en stad, det är endast några få; de viktigaste äro kastanjen, lönnen, almen, poppeln och — linden framför alla.

Hos oss finnas ej skogar af lindar liksom i Ryssland, utan lindarna stå enstaka eller parvis eller i alléer, ofta mycket långa alléer, och en präktigare uppfart till ett slott eller en stor herrgård än genom en lindallé kan visst icke tänkas. Långt, långt tillbaka i tiden började man plantera detta träd vid husen; i riddarborgarna stod det gärna en lind midt på den kringbyggda gården, och byarna hade fordom en lind, hvarunder de gamla samlade sig för att rådslå eller endast prata och de unga för att leka, och i städerna funnos många lindar, på gårdar och gator och torg och i synnerhet framför kyrkorna; och ännu i dag följer linden villigt med in i städerna, till och med in i de stora städerna, och grönskar där fredligt midt i allt myller och oväsen.

Om linden sålunda är det träd, som man alltid helst har velat se vid sin boning, så är det väl icke blott emedan den är så vacker och ståtlig, utan säkert också emedan den är ett af de vänligaste träd, som finnas. Det är något förunderligt mildt hos detta träd, hvars krona rundar sig så mjukt och, hur stor den än blir, ändå fortfar att vara lätt och rörlig, emedan de hjärtformade bladen äro så fina och tunna och deras skaft så smala, att de röra sig vid svagaste luftdrag; stryker sommarvinden helt sakta förbi, susar linden så blidt som intet annat träd; det låter, som om den hviskade de allra mildaste ord, därför passar den så bra på kyrkogårdarna. Och kronan är tät och bred, och grenarna böja sig nedåt; det är, som om trädet gjorde sitt bästa för att tjäna människorna så bra som möjligt genom att ge dem all skugga det förmår. Man finner ej heller bättre och friskare skugga än i en lindallé, där det både är så väl stängdt och så högt till taket, hvarifrån fågelsången tonar ned. — Ser man noga efter, är det hjärta, lindbladet bildar, litet snedt; inne vid skaftet är den ena hälften alltid större än den andra.

Och gammal kan linden bli, urgammal; hundra år är ingenting för den, den kan drifva det till att bli tusen år; därför finnes det så många gamla lindar, som naturligtvis hållas i ära.

Linden har också den märkvärdiga egenskapen, att den är det enda af våra träd, hvars blommor dofta. Blommorna äro små och gula och sitta fyra, fem samlade i en liten knippa, hvars stjälk är sammanväxt med ett aflångt, blekgrönt blad. Det är myllrande fullt af dem, och då de om sommaren slå ut, utsända de många blommorna en så stark doft, att den kännes lång väg. Bien surra förtjusta omkring de söta lindblommorna, hos hvilka de kunna hämta så mycken honung. Då hösten kommer, ha blommorna blifvit helt små, gula nötter, och deras blekgröna blad är nu gult och styft, och då vinden så en dag rycker lös de mogna frukterna, gör bladet nytta som fallskärm, hvarmed de små fruktknipporna flyga bort från trädet. Det är den enda gången i sitt lif de kunna röra sig fritt, men däraf begagna de sig också, så att de förslår; det är den gladaste flygtur man kan se, en dans i luften, den muntraste ringdans, alltjämt snurra de rundt i hvinande fart. Blåser det hårdt, kunna de styra högt till väders och långt bort, men hela tiden i den mest hänförda, svindlande hastiga svängom, rundt, rundt — tills de slutligen hamna nere på marken och dansen är slut.

En gång låg en liten flicka mycket sjuk. Hennes mor stod om morgonen vid hennes säng i deras rum en trappa ner i källaren och var djupt bedröfvad öfver att nödgas gå bort och lämna henne alldeles ensam, men det var hon tvungen till, hon skulle ut på arbete.

"Solen skiner på muren", sade hon, i det hon gick och nickade till sin dotter, hvars enda utsikt från sängen var ett stycke mur, ingenting annat, men muren såg i alla fall bättre ut i solsken än i gråväder.

Det blef en svår dag för den stackars sjuka flickan; så dålig hade hon ännu aldrig varit. Och hon skulle ligga alldeles stilla, hade doktorn sagt; ingenting kunde hon företaga sig att fördrifva tiden med, hon kunde blott se på muren, som den klara höstsolen visserligen lyste på, men det blef ändå nästan alltför svårt för henne, hur tålig hon än var.

Var det då alls ingenting hon kunde se på, så att hon kunde glömma de svåra plågorna litet?

Jo, det kom. Det började blåsa, och ute på gården stod en stor lind; hon kunde ej se den, men dess frukter, som nu flögo ner, dem kunde hon se; vinden förde dem just in i vrån vid muren. Och hon såg och såg så ifrigt, som en stackars sjuk griper efter hvarje aldrig så liten hjälp; hon stirrade på deras glada, muntra snurrdans och räknade dem, allt efter som de kommo, och då hon med uppmärksamma ögon hade följt den ena lilla fruktknippan, tills den föll ned på stenläggningen, låg hon och väntade på den nästa, och de fortforo att komma och kommo hela dagen — det fanns ju godt om dem — och de roade henne så mycket och hjälpte henne så märkvärdigt bra att uthärda den svåra sjukdomen.

"Det välsignade trädet!" sade hennes mor, då hon kom hem och hörde, hur det hade varit.

Den lilla flickan tillfrisknade, det gick bra för henne, och med tiden blef hon gift med en hygglig ung man, som rådde om ett litet vackert hus med trädgård. Strålande glad visade han sin unga hustru omkring i deras hus; han kände till hennes förnöjsamma sinne och visste, att hon skulle bli så öfverraskad, som hon verkligen blef. Till sist öppnade han dörren ut till trädgården, som låg i vårsol.

"Saknas här något?" frågade han helt stolt och var säker på att hon skulle svara nej; men till hans stora förvåning svarade hon efter ett ögonblicks betänkande:

"Ja, en sak! Ty om jag skall vara med om att äga en trädgård, måste det stå en lind i den."

Därpå berättade hon honom, hur mycket en lind hade varit för henne på den svåraste dagen i hennes lif, hvilket hon aldrig hade glömt, och då förstod han henne genast.

Helt tidigt följande morgon planterades en ung lind i trädgården, och då hon rullade upp gardinen, stod den och vajade med grenarna, som om den sände en hälsning in till henne; och hon stod där i sin skära morgonklädning och såg ut på den så, som man ser på en kär gammal vän.

Sveriges midsommar.

Midsommar är det svenska landets fest, den svenska jordens högtidsdag.

Löst och ledigt är då allt, som legat fjättradt i vinterdvala. Lätta och ljumma leka vattnen, lena stå liderna och och åkrarna i böljande grönska. Den lifssafternas brygd, som det i stillhet arbetats med hela våren, slås upp i skummande horn: aplarnas skära blom, oxellundars och rönnars hvita kvastar bland dunkelgröna och silfvergrå blad, kastanjernas altarljus i juninattens florlätta dunkel — se där silfverskummet på naturens festbrygd! Känn hur kraftigt det doftar, hur blidt och lätt det berusar! Känn konvaljers och syreners ånga, grankottens lätta dunst, körfvelns och åbroddens kryddlukt!

Landets, jordens fest är också människobarnens fest. När alla ängar och marker, alla lundar och skogar skrudat sig i sin yppersta dräkt, då lösas sångens och glädjens andar också ibland de unga. För att riktigt se, hur fagert och vänt det blommar, binda de kransar af färgstarkaste örter, och för att riktigt visa, hur kalhetens välde bräckts, kläda de nakna stänger med lummigaste löf. Hand i hand draga de så rundt sitt verk i ring med sång och spel och jubel, själfva klädda i högtidskläder och blomstrande som markens ljufligaste ros och lilja, starka som skogens smidigaste ungfura.

Men högst på majstången vajar Sveriges blågula flagga. Midsommaren är inte allenast bygdernas fest, den är hela den svenska jordens fest.

Som det doftar och blommar, jublar och spelar här, så doftar och spelar det där — öfverallt i landet samma underbara ljus, samma lifvets fröjd. Jämnt är det deladt — längst uppe mot norr är det mindre med blom, men ymnigare med ljus — söderut är det sparsammare ljus, men slösande örtrikedom. Öfverallt griper landet med sin lust och fägring hjärtana, öfverallt förnyas i dunkla eller klarare känslor det tysta löftesordet: Jag vill lefva, jag vill dö i Norden. Här och där samlas man till stormöten med lek och med tal om det stora gemensamma landet och dess arf och om förpliktelserna, ansvaret inför framtiden. Här och där talas vid dessa möten också om den lifvets underliga blandning af vällust och ve, som svensken känner djupare än någon annan på jorden, och den längtan mot oförvissnelig skönhet och ovansklig glädje, som ock bor i hans hjärta, om känslan af främlingskap midt på hembygdens

förtrollgaste äng, hågen till medborgarskap i ett nytt rike på en ny jord med evig sol och sommar.

Det var nere i Danmark ett gammalt svenskt par, som slagit ned sina bopålar där för att inte mer bryta upp dem. De hade till hälften glömt sitt modersmål, talade en blandning af svenska och danska. Men alltid när den svenska jorden klädt sig i sin högtidsskrud, måste de "hem" — hem att styrka sina hjärtan med åsynen af fädernejorden. För svenske prästen i Köpenhamn berättade de på sitt brutna språk unegfär så här om sina känslor, då de löpte in i Helsingborgs hamn och sågo det svenska landets kustlinje: "Det käns alltid så som det måtte kännas en gång, när vi få lägga till vid himmelens strand."

Det var äkta svensk midsommarkänsla. O. M.

Vårt arbete.

För Ungdomsvännen af F. M. E.

Då man besöker våra synodal- och konferensmöten, får man tillfälle att se myckenheten och mångfalden af vårt kyrkliga arbete. Samma iakttagelse kan man ock göra genom att läsa referaten öfver dessa möten. Det torde kännas som en plikt för hvarje församlingsmedlem, både äldre och yngre, att på allt möjligt sätt göra sig förtrogen icke blott med det arbete, som rör Guds rike i lokalförsamlingen, utan äfven det som är gemensamt för hela samfundet. Brist på intresse i detta arbete är väl en hufvudorsak till den okunnighet, som råder härom, men det kan ock sägas att okunnigheten är en orsak till den brist på intresse, som förefinnes hos mången. Där kyrkans arbete blir hos allvarliga människor kändt, födes intresse; man måste tilltalas af arbetets höga uppgift, dess kraf och löftesrika framgångar. Men där ett varmt intresse väckes, där födes ock en känsla af ansvarighet, som man icke blir fri från utan uppoffringar. Det kostar något att bli intresserad i vårt kyrkliga arbete, och en aning härom, som hos många är rätt vaken, torde innebära en stark frestelse att icke *vilja* intresseras, att icke vilja "se fälten huru de hvitna till skörd".

Stundom kommer den tanken fram, att vi ha påtagit oss såsom synod och konferenser allt för mycket arbete — onödigt arbete, och de finnas ju alltid, som motsätta sig hvarje utvidgning af verksamheten. Huru har icke särskildt vår skol- och barmhärtighetsverksamhet fått hela tiden kämpa sig fram under sådant motstånd. Man yrkar på förblifvandet vid de första tidernas enkla arbetsprogram, med dess tvenne nummer: prästbildning och hemmission — i sanning två viktiga hufvudnummer för hvarje tid. Huru det i dag skulle sett ut på vårt kyrkliga arbetsfält, om vi hela tiden hade sökt att nedlägga alla krafter och medel inom dessa tvenne verksamhetsgrenar, är ej lätt att säga. För oss är det svårt att tro, att den utvidgade skolverksamheten skadat prästbildningen, eller att barmhärtighetsverksamheten skadat hemmissionen, eller att hednamissionen skadat hemmissionen. Vore växelverkan af sådan art mellan de olika grenarna af vårt kyrkliga arbete, då skulle man kanske nödgas säga, att himmelriket såsom surdeg skadar himmelriket såsom senapskorn.

En sund och kraftig utveckling af vårt arbete i alla riktningar, uppburen af kristlig kärlek och vidsynthet, befrämjar nog bäst båda delarna och det hela i vårt myckna arbete. I mångfalden af arbete gifves tillfälle för mångfalden af gåfvor och intressen att komma till användning. Intet kristligt arbete behöfver *undertryckas* för att upphjälpa ett annat. Därigenom komma många af de bittra striderna, hvarigenom *glädjen i arbetet* förstöres och krafterna förtäras förgäfves.

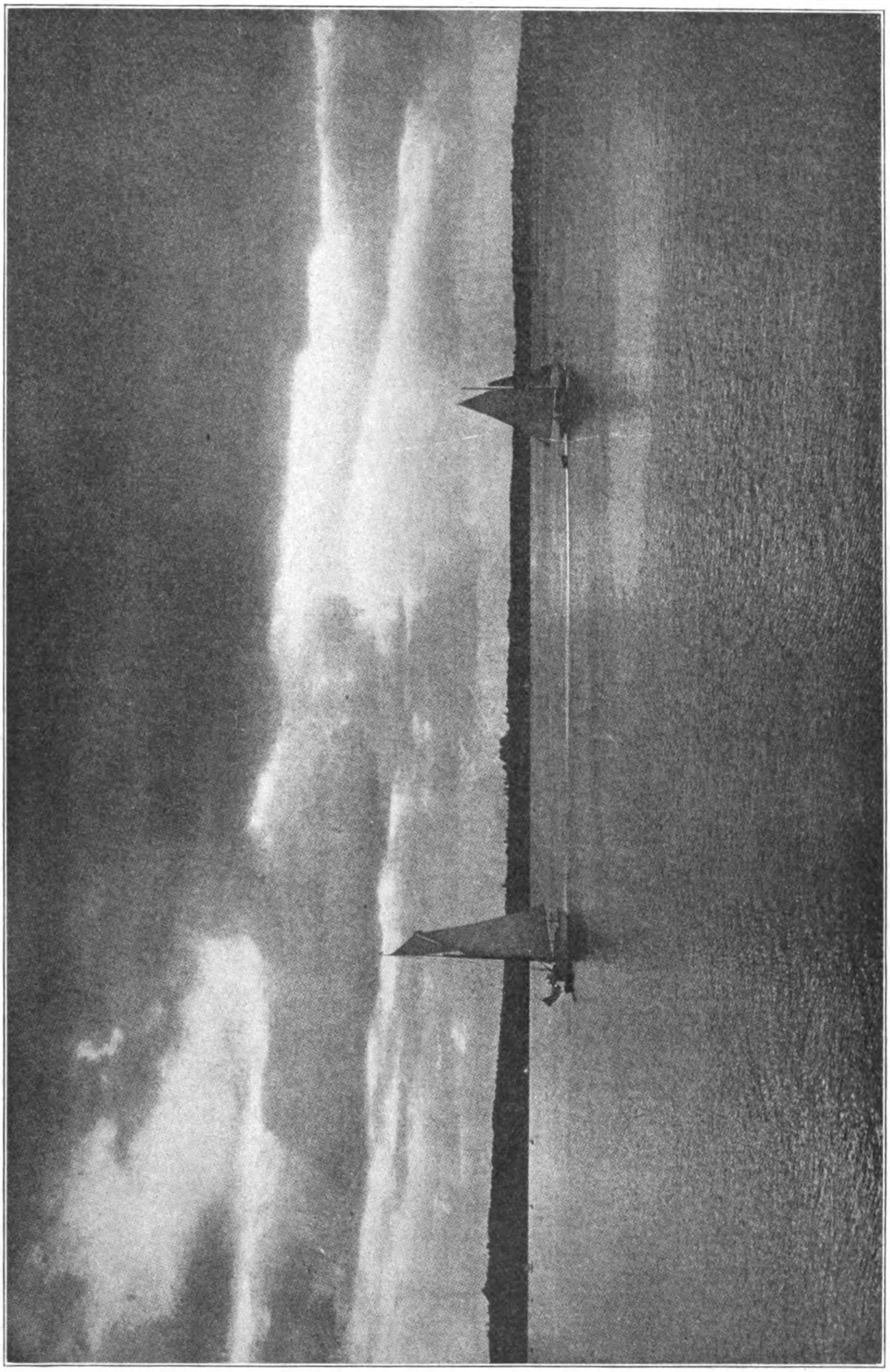
Vid tanken på vårt kyrkliga arbete ville vi nu tillropa särskildt vår ungdom — "I ynglingar, ty I ären starke" — att komma med i detta arbete. Det är icke rätt att stå fåfäng. Deltagen i församlingens gudstjänster, i söndagsskolan, ungdomsmöten, i insamlingen till det kyrkliga arbetet. Måhända har Herren utsett eder att träda in i någon särskild tjänst, sägen då icke nej, när han kallar, ty därigenom kan man grundlägga sitt lifs olycka.

Längs Long Island-kusten.

Att beskrifva Long Island och dess härliga kust är något, som man icke så lätt vågar sig på. För flera år sedan företog jag en resa genom sundet uppåt längs kusten, och den färden glömmer jag aldrig, så skön var den.

Stränderna af Long Island äro de härligaste man kan tänka sig, och jag undrar storligen, om man någonstans i världen kan få en mera tilltalande anblick. Dalar, höjder, skogar, parker, trädgårdar, villor, byar och städer möta ögat mil efter mil, allt under det att vågorna ständigt sjunga sin underbart tjusande sång och med toner, som oupphörligen växla i kraft, alltefter som vinden och den mäktigt befallande oceanen bjuda dem.

Men om det är härligt om dagen att resa längs denna kust, så är det så mycket mer förtrollande om natten, då tusentals ljus belysa den mörka bakgrunden, himlen är öfversållad af tindrande stjärnor, och månen stiger sakta upp vid horisonten därborta emellan de fantastiska klipporna, och så far man under aftonen förbi den ena staden efter den andra, där lyckliga människor bo eller människor finnas, som kunde vara lyckliga, om de sökte den sanna lyckan. Och så ser man det ena förlustelseställe efter det andra, allt i den vackraste belysning, och dit tusentals människor samlas för att söka glädje, ehuru oftast utan att finna den. Äfven det härligaste i världen är förgängligt och förmår ej tillfredsställa den själ, hos hvilken längtan efter det eviga vaknat. Och denna längtan gör sig oftast mest känd inför det stora och sköna i naturen, inför en natur sådan som den, som öfver land och haf utbreder sig längs efter den vackra Long Island-kusten. Y.

LÄNGS LONG ISLAND-KUSTEN.

När vi byggde luftslott.

För Ungdomsvännen af Teofilus.

"Tack, du gamle hedersvän, att du kom!"

"Det är jag, som bör tacka!"

"Om du kommer härifrån, ja!"

"Nej tack! Du är ohjälplig. I alla fall sätter jag ett ofantligt värde på din vänskap, som icke blott bjuder mig hit gång på gång, utan vet att göra mina besök fria från all fruktan för påhäng — ja, du förstår."

"Stig in och var välkommen!"

Vi klefvo så upp i mitt sanktum på andra våningen, min vän, pastor Stendal, och jag. Det var inte första gången han kom till mig i samma ärende som i dag, d. v. s. med intet ärende alls, om man icke räknar det som ärende att förströ en vän och kanske för egen del prata bort lite af ämbetsbördornas tyngd. För mig voro dessa påhälsningar högtidsstunder i en grufligt ödslig hvardagstid och alltså storligen efterlängtade. Ty Stendal hade inte bara ett stort hjärta, utan ett kvickt hufvud med historier och vitsar, som förnöjde. Och så sjöngo vi sedan eller följde de store skalder på deras pegaserier. Ack, I härliga tider!

Jag röker icke, men Stendal hade alltid ett välfylldt cigarrschatull väntande på sig hemma hos mig. Naturligtvis tände han en cigarr, så fort han kom upp på mitt rum.

"Nu skall jag tala om för dig, att *jag* är färdig att flytta till ditt poetiska drömland när som helst, bara *du* har det färdigt."

"Har du ändtligen tröttnat på de torra synodalprotokollen och alla tiggerier? Det var då väl! Då kanske du är med om att läsa Snoilsky en stund?"

"Ja, men vi ska odla höns, ser du! Människan lefver icke allenast af bröd — poesi, menar jag."

"Hvad har du nu råkat ut för, du som annars är så fastvuxen vid ämbete och församling?"

"Världen är ond, bror! Tiden är värre, och onda människor värst. Saken är den — men hvarför prata om elände? Låtom oss glömma tidens vedermöda och drömma oss in i idéernas värld, du vet. Jag är trött på all uselhet på denna planeten."

"Till Österland ville jag fara", tillade han sjungande.

"Det håller jag med dig om. Men pegasen är inte stark nog för mig att rida så långt på. Det finner jag nog ut om dagarna."

"Allvarsamt taladt, bror, jag vill bort, långt bort, förtvifladt långt bort. Och jag har senaste tiden inte bara drömt om ett land långt bort, utan på allvar funderat på en plan att förvandla drömmen i verklighet. Men jag vill ha dig med. Jag vet, att du ingenting har emot att vara kung i poesiens rike."

"Skoborstare, menar du."

"Det är du för högmodig till."

"Nåväl, hvar har du ditt land och dina möjligheter?"

"I Puget Sound."

"Västerut? Jag tyckte du sjöng om Österland."

"På en ö."

"Det vore härligt. Men ön kostar pengar, nota bene om den verkligen finns till."

"Om den finns till — hvad pratar du? Hvad tror du ett haf skall vara till, om inte för att ge upphof till öar? Du förstår dig inte på den saken, hör jag. För öfrigt vet jag, att det finns godt om öar just där, i Puget Sound, härliga öar, stora och små. Jag vill ha en, som blir lagom för dig och mig och en tredje, t. ex. Segerbom. Det kan vara något, det, att hafva en ö i Stilla hafvet. Och så "resa" vi höns och kål och potater."

"Och läsa poesi och drömma. Men pengarna, hvar ska vi få pengar ifrån?"

"Du bara pratar om dina pengar. Vi gå helt enkelt och annektera som Robinson Crusoe."

"Ja, naturligtvis! Då sätta vi dig till annekteringskommitté, så komma vi efter, Segerbom och jag."

"Kör till! Men det förstås, ni får betala min resa."

"All right, d. v. s. när du visar svart på hvitt, att den annekterade ön är en verklighet, stor nog och fruktbar nog för mer än bara en smålänning och en get."

"Teofilus, Teofilus, som vill vara poet och är så fängslad i materien! Det går bestämdt omstyr med din poesi."

"Sörj inte för det som aldrig fanns! Men jag är villig att ge min andel till resan på de nämnda villkoren."

"De nämnda villkoren, he? Att du, som är en smålänning, skall få ta mer än en get med dig? Naturligtvis får du ta med dig en gris också, du som är så materialistisk. Och så ska vi "resa" höns, har jag ju sagt."

"Hönsafvel har då hittills knappt varit min starka sida. Men det skulle kanske vara lika poetiskt som mycket annat, som de närvarande tingens förhållanden, omständigheter och tillstånd tvinga en till."

"Poetiskt! Var säker på det! Det kan du väl förstå, att inte skulle vi odla höns på vanligt vis. Allting skulle ske på ideellt sätt därute. Hönsaffären skulle, snart sagdt, sköta sig själf. Du har väl sett, huru hönsen krafsa fram sin mesta föda ur marken?"

"Inte vintertiden, bror!"

"Vi bry oss inte om att ha någon vinter därute!"

"Som du vill, bara du tar dig af att hålla den kvar på andra sidan sundet."

"Dummerjöns är du. Tror du, att jag plockar ut en ö, som har andra årstider att bjuda på än en ständig vår?"

"Tack skall du ha, då är jag nöjd och följer med dig."

"Nu talar du reson ändtligen. Ja, jag visste det, att du nog skulle omsider gifva efter för bevis."

"Än sen?"

"Så bygga vi oss ett slott af stockar, ett i hvarje hörn — ön skall vara trekantig. Gångar anläggas öfverallt i de naturliga parkerna. Midt inne i ön, lika långt från hvart slott, bygga vi oss en mötespaviljong, dit vi vid klockans ljud komma tillsammans för att vid cigarren — du måste lära dig röka, naturligtvis — diskutera världens gång "utför mitt fönster"."

"Naturligtvis! Vi bli dessutom troligen allvetande vid den tiden, så att vi kunna utan postförbindelse med den öfriga världen — — — "

"Utan postförbindelse! Vi skaffa oss blott vår lilla gasolinbåt, så är den saken beställd. Vi måste naturligtvis hvarje vecka sälja våra produkter."

"Jaså!"

"Du gör narr af mig!"

"Ingalunda. Jag bara börjar lefva på den där ön nu, och jag har ännu inte fattat, att vi behöfva pengar, sedan du tog den tron ur mig för en stund sedan."

"Pengar hit och pengar dit! Naturligtvis måste vi skaffa oss pengar, när vi bara kommit i ro. Jag måste betala mina skulder, och så skall jag få råd att köpa böcker."

"Du sade det."

"Råd får man aldrig på fasta landet. Det behöfs en ö i Puget Sound för att en präst skall få råd."

"Men är inte detta en lära, som du låter bli att predika från predikstolen?"

"Nu kör du mig från ämnet, bror. Vi följas alltså ditut. Det blir härliga tider för dig också, skall du veta. Ingenting som hindrar dig ifrån att i poesiens underbara drömvärld rida på din pegas från morgon till kväll och när du vaknar på natten!"

"Ack ja!"

"D. v. s. — — — "

I detsamma hördes steg i trappan och omsider knackningar på dörren. Jag såg ut genom fönstret. På gården stod en automobil. Jag öppnade dörren.

En karl frågade efter pastor Stendal. Man önskade bestämma om en begrafning, som skulle hållas dagen därpå. Han fick emellertid stanna tills på kvällen, då jag följde honom till stationen.

När han vinkade mig farväl, ropade han ut genom kupéfönstret:

"Vi flytta bort till vår ö, när jag har förrättat den sista begrafningen i min församling."

"Och så lämna vi oss själfva kvar härborta, när vi flytta."

Han nickade.

OBJUDNA GÄSTER.

Stackars Fido! Det är inte så roligt heller, då man så där utan vidare helt enkelt blir bortkörd från den kära middagen och icke ens vågar gå in i sitt eget hus. Där hade nu den lurfvige Fido fått allt så väl i ordning! Kojan bjöd välbehaglig ro och hvila efter middagen, som vänliga händer just ställt framför dörren, och det var nu bara fråga om att äta och göra sig en glad dag utan alla bekymmer. Men så komma de otäcka gässen och göra våldgästning hos den arme Fido. Då de på afstånd sågo den vackra mjölkstäfvan, uppsteg hos dem en oöfvervinnelig lusta till dess innehåll, och efter att hafva hållit ett kort, men också mycket högljudt krigsråd, drogo de åstad skrikande och hväsande så förskräckligt, att herr Fido, som just hade doppat sin tunga i den härliga mjölken, blef alldeles förskräckt och utan att ens försöka sätta sig till motvärn rusade upp på taket af sin egen boning, det enda ställe, som nu inom kedjans räckvidd syntes erbjuda honom välbehöfligt skydd.

Visst hade han mycket att skälla på gässen för, där han nu stod och, såsom han tyckte, knappast var herre öfver sitt eget hus en gång, men för allt hvad han orerade fick han sju för tu, ty han var ensam och var dessutom rysligt rädd om sina ben, då gässen däremot i hvar sin tur sörplade i sig mjölken, medan de andra hväste åt Fido och bjödo honom på smisk, om han vågade sig ned.

Under sådana omständigheter är det just inte så roligt heller att vara hund. Men så var Fido också bunden, stackars kräk, och huru skulle han då kunna försvara sig! Många gånger är det mycket bättre att hafva sin ädla frihet än att hafva god mjölk i stäfvan. Y.

Vid din moders graf.

För Ungdomsvännen af O. H. Sellin.

Lyssna, mitt hjärta! Hör, himmelska vingslag
susa kring döende moder, hvars timslag
nu slår som fordom för seklernas väkter.
ögat nu brister, som dagar och nätter
vakade troget för ynglingens väl.
Armarna domna, som alltid gjort väl,
läpparna slutas, som rördes i bön.
Kärlekens hjärtros, som blommade skön,
doftar ej längre för sörjande son.

Strålande stjärnor, I rymdernas facklor,
hörden I dånet af brusande harpor,
lysten I vägen för flyende anden,
anden, som, frigjord från himmelska banden,
fördes till hemmet i Allfaderns hus?
Sägen mig då, o, gif klarhet, gif ljus:
Bad, bad hon ännu med tårande blick
ängsligt för mig, som i farorna gick,
tänkte hon ännu på sörjande son?

Kallt sveper vinden på stormiga hafven,
kallt sjunka doken vid öppnade grafven,
tungt faller mullen vid heliga orden:
Jord skall du blifva, af jord är du vorden.
Tungt suckar hjärtat i sargade bröst:
Tystnad för alltid, din ljufliga röst,
visar ej längre mig vägen till Gud,
tolkar ej mera försoningens bud,
beder ej mera för sörjande son?

Sorgset mitt hufvud mot grafven jag sänkte,
saknadens eldsdop mitt inre hårdt brände.
Tystnen, I brusande, kvidande vindar!
Tystnen, o tystnen, I suckande lindar!
Lägg dig, o bölja, som rullar din kos!
Slut dina hjärtblad, du doftande ros!
— — Älskade moder, jag hviskade matt,
klappar ännu uti grafvarnas natt
moderligt hjärta för sörjande son?

Tröstlös jag föll på den sandiga kullen,
tröstlös min tår kysste iskalla mullen.
Borta, ack, borta mitt allt uppå jorden,
moder, ditt barn nu allena är vorden!
öppna dig, graf, för min flämtande själ,
slut dig igen och förena oss väl......
Sjungen, I heliga änglar! Se där!
Hon är nu där i kerubernas sfär
talande vänligt till sörjande son:

Ej höfves dig klaga, när moder du mist,
en himmelsk förening ju kommer till sist.
Väl tusen som du
stå sörjande nu
vid döende mor
och fader och bror,
det är lifvets omutliga kraf,
ja, dess lag.

Ej ensam du är uti jordlifvets strid,
dig följer så troget en skyddsande blid.
Han leda dig vill,
att du ej far vill
i glädje och sorg
till himmelens borg.
Det är målet med lefnaden här,
o, det lär!

I innersta själen den varning jag gaf:
Blif aldrig en syndens och lustarnas slaf,
ty ungdomens brott
ger lidande blott,
men ungdomens strid
ger ålderdom frid.
Välj nu i dag ditt eviga väl,
och — farväl!

Nej, aldrig.....

Af Alfred Kämpe.

Det var i skymningen en afton.

Ja, det var inte skymning ens, ty höstsolen förgyllde ännu torntuppen i Klara kyrka i Stockholm. Men kvällsfrid var dock nära för trälar, små och stora, och vimlet böljade i långa, långa vågor ute på gatorna.

Det suckade så tungt i de gulnade parkerna. Och från backitemplens rökomhvärfda paviljonger klungo tonerna mjuka, smekande, men tungt dystra — kanske dock en smula hetsande — — —

Men ute på den trånga afkroksgatan långt därborta mot ofredlig utkant, vandrade en ung man och en ung kvinna. Han såg sorgsen ut, gossen, och flickan hade tårar i bruna trånande ögon. Ingendera talade.

Gossen syntes ej vilja börja, ej heller flickan.

Från palatsen där borta vid strömmen kom då och då ett sorgset, långsamt ackord, ett smatter — — — så var det tyst. Endast skodonens enformiga klappande mot kullriga stenar — takt tu takt tu takt — lät de sorgsna unga förnimma närvaron af lefvande, fastän de själfva inom sig lefde allena långt, långt borta — — —

Så kommo de ned till hamnen, där inlandsbåtarna lägga till. Gossen skulle resa — söka sitt bröd bland främmande människor. Han skulle lämna den förföriska hufvudstaden.

— Du, Herman, sade flickan, du, ämnar du fortsätta den gamla tråden, ämnar du lefva som du left nu på det sista? Jag önskar veta det.

Orden kommo torrt, men tonfallet var mjukt och skvallrade om djupa känslor längst inne.

— Du önskar veta! Hvartill skulle det tjäna, kära Greta? Du vet inte, hvad jag vet. Om du det visste, skulle du inte ge frågan den formen. Fråga först om jag kan vända....

— Det kan du. Hvar och en är sig själf, hvar och en som vill vara det åtminstone.

— Nej, mängen kan inte vara sig själf, och jag kan det inte — nu....

— Jaså!

Det låg hån i blicken och i stämman.

Herman vände sig bort, och ett bittert förtvifladt drag flög öfver hans ansikte. Mekaniskt fattade han hårdt om resväskans läderhandtag och gick långsamt ombord, gick nervöst ett slag fram och åter på akterdäcket och i skydd af röksalongen — — —

— — — Ja, öfverrocken sprang upp som af sig själft, hans darrande hand drog upp kristallflaskan, och så drack han i långa, törstiga drag —

Han behöfde styrka.

Men af en bedragen andes hela oroliga misstänksamhet drefs hon att följa honom som en skugga öfverallt, och nu såg hon — honom ovetande — allt, allt. Såg att han stärkte sina nerver.

Suckande vände hon om och gick med darrande knän utför landgången långt ut på kajen.

— Greta!

Hon stod stilla och vände ej ens ansiktet mot honom.

— Greta, får jag säga dig ett ord.

Med dröjande steg gick hon närmare och såg honom fast i ögonen.

— Nu är du för alltid borta för mig, sade hon hårdt. — Skrif inte.

Han ryckte till. Hon hade alltså **sett**......

— Får jag inte skrifva?

— Nej!

— Vill du aldrig mera se mig

— Nej, aldrig — — —

* * *

Händelsen fogade så, att de än en gång i lifvet mötte hvarandra, Herman och Greta.

Det var på en resa. Och nu sutto de midt emot hvarann i den trånga, kvafva kupén.

Han hade aldrig skrifvit. Icke ett ord ens.

Ack, hvad hon hade väntat! Hvad hon många, långa och mörka nätter vridit sig på sitt läger och i rasande förtviflan skrikit hans namn för de lyssnande väggarna: "Herman, Herman, hvarför skrifver du inte? Hvarför ....?"

Ack, hon hade ju förbjudit honom att skrifva. Hon ville ju aldrig se honom mera?

Ack!

Och nu satt han där framför henne, lugn och allvarsam, talande om likgiltiga, alldagliga saker och förhållanden, fastän äfven inom honom känslornas återvaknande gudseld brände.

Men det visste inte Greta.

Minuter och timmar hade flytt, och nu voro de ensamma i sitt trånga krypin. De sutto tysta länge, voro liksom slagna af att vara allena med hvarann. Det var ju så länge sedan nu....

— Säg mig, började Greta omsider och famlade blygt efter Hermans arbetsvanda hand, säg mig — har **det** händt mera sedan....?

— Nej, aldrig — — —

Hon såg att han talade sant. Men hon lät honom ändå berätta kampens historia.

— — Men nu vill jag ha en fråga besvarad, Greta, afslöt han sin berättelse — **kunde** du glömma den usle slafven....?

— Nej, aldrig — — —

Hand i hand sutto de länge, och städer och byar flögo förbi. De sutto tysta och blickade frånvarande ut genom de dallrande fönstren. Regn föll smattrande mot rutorna.

Då kröp solen fram, gyllande landskapet i guld, och Herman började sakta sjunga en sång.

En sång till lifvet.

Turistskjuts i Norge.

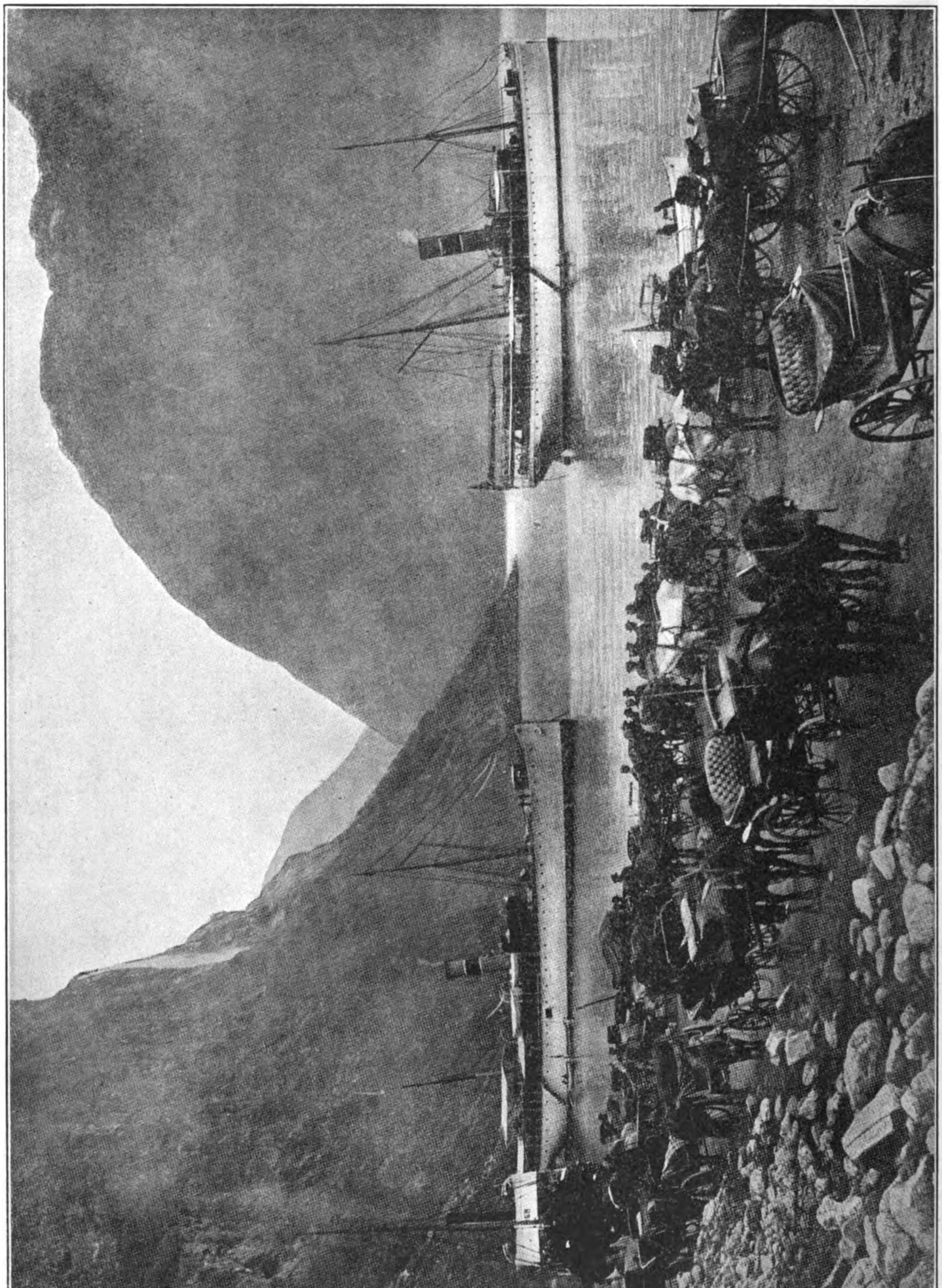
Se nästa sida.

Norge har länge varit ett af världens bäst kända turistland. Få äro väl de af Amerikas, Englands och Tysklands "globe trotters", som icke också rest igenom Norge och som icke från det ensliga Nordkap beskådat midnattssolen. Många resa naturligtvis på ångbåt längs kusten och inåt de härliga fjordarna för att där besöka städer, fisklägen och säterstugor, och många göra ju ifrigt bruk af sina egna fortkomstledamöter vid resor inåt landet, men de flesta måste väl ändå göra bruk af hästskjuts, då de önska färdas upp genom bergpassen och järnvägen icke räcker till längre, hvilken senare i alla fall icke har mycket af idyll och romantik att erbjuda.

Förr i världen lära dessa turistskjutsar hafva varit mycket primitiva och "uppskakande", men tack vare förtjänsten och senare tidens fordran på bekvämlighet kan man nu erhålla både god och billig — jämförelsevis billig — skjuts i Norge, och det är äfven värdt sitt pris att få företaga en sådan tur, ty en dylik färd på Norges underbart pittoreska skogsvägar glömmer man aldrig.

Lättast är det ju att lega skjuts från gästgifvargård till gästgifvargård, men ej sällan föredrager den resande, om han är ensam eller om de äro blott två i sällskap, att hafva sin egen. Lätta skjutskärror med häst och seltyg kunna erhållas nästan hvar som helst för omkring $75, mer eller mindre, allt efter som varan är till; och rätt ofta kan man köpa hela "resetyget" af någon som just återvändt från sin färd och är glad att få igen omkring hälften af hvad han själf betalt för det. Således kan man på vägarna i Norge ofta få se engelsmän, tyskar, fransmän o. s. v., som själfva i sina kärror fara omkring från plats till plats efter som resehandboken beskrifver "routen" för dem eller efter egen plan, om de äro mera bekanta med terrängen. Vid gästgifvargårdarna taga de sina måltider, till det mesta bestående af mjölk, ägg, fisk, fläsk, rågbröd och pannkakor samt naturligtvis alltid kaffe eller té. Att resa i Norge är således hvarken svårt eller tröttande, ty klimatet är under sommaren mycket godt, vägarna bra och maten närande, men brådtom får man icke hafva, om man vill resa med skjuts i Norge.

Y.

TURISTSKJUTS I NORGE.

KALEVALA.

DET FINSKA FOLKETS HJÄLTEDIKT.

I Finland lefva sida vid sida två olika folk. De ha gemensam historia, gemensamma segrar och gemensamma nederlag; de ha blandat blod på oräkneliga valplatser, men de äro af olika härstamning, och de ha hvar sitt språk. Det är *svenskarna*, som ha invandrat från Sverige tvärs öfver hafvet, och de egentliga *finnarna*, som äro släkt med osmaner, magyarer och tartarer.

De svensktalande finländarna ha alltid kunnat bygga på den gemensamma skandinaviska kulturen och litteraturen. De läste svenska författare, och svenskskrifvande finska författare skrefvo icke endast för sina landsmän i trängre mening, utan för hela Skandinavien. Detta gäller om män, sådana som den finska historiens fader, Henrik Gabriel Porthan (f. 1739), diktaren Frans Mikael Franzén (f. 1772), hvilken utvandrade till Sverige, då Finland kom under ryskt herravälde, Johan Ludvig Runeberg (f. 1804), som i "Fänrik Ståls sägner" besjöng "våra segrars, våra sorgers och vår äras gyllene tid", och hvilken inledde denna af fosterlandskärlek glödande diktsamling med den vackra sången "Vårt land', som blifvit Finlands nationalsång, samt hela den krets af skalder, som slöto sig omkring Runeberg: Fredrik Cygnaeus (f. 1807), Zacharias Topelius (f. 1818), författaren till "Fältskärns berättelser" och "Boken om vårt land", samt många andra.

Under denna tid hade den finskspråkiga litteraturen legat nere. Då Elias Lönnrot trädde fram i början af trettiotalet, var det finska språket ouppodladt som en ödemark.

Det fanns endast få finska böcker: en bibelöfversättning, en psalmbok samt några religiösa småskrifter, däremot intet historiskt, politiskt eller naturvetenskapligt arbete, ingen skönlitteratur, ingen resebeskrifning; ja, det fanns icke ens någon läroboksliteratur. ABC-boken och Luthers lilla katekes — det var allt. Af tidningar fanns så godt som ingenting. Blott ett par veckoblad förde en ömklig tillvaro. — I folkens djupa led hade emellertid behofvet af en litteratur växt upp, och detta behof kommo några yngre vetenskapsmän till mötes med ett stigande intresse för finskt språk och finsk folkdiktning. Främst bland dessa stod *Elias Lönnrot.*

Han föddes 1802 i en liten, ensamt belägen skogsbygd. Hans far, en fattig skräddare, sökte hålla sonen i elementarskola, men måste uppge det. Elias fick då plats som elev på apoteket i Tavastehus. Här läste han vidare på egen hand, och genom hjälp, som han erhöll af läkare, blef han 1822 student samma vecka, som två andra af Finlands andliga stormän, Runeberg och Snellman, inskrefvos vid universitetet i Åbo. Han studerade medicin och blef läkare i Kajana. Senare blef han professor i finska språket.

Redan som apotekselev sysselsatte han sig med den finska folkdiktningen. Zacharias Topelius d. ä., diktarens fader (f. 1781), hade under sina vidsträckta resor som distriktsläkare i landets nordliga trakter insamlat många fragment af den rika folkpoesien. Från Arkangels-distrikten i Ryssland, hvilka äro bebodda af finnar, utvandra årligen hundratals män, som om vintern färdas tvärt igenom Finland med sina kramlådor. Många af dessa gårdfarihandlare voro berömda folksångare, som kunde gamla runor och trollsånger, och Topelius samlade dem omkring sig och upptecknade deras sånger.

Lönnrot studerade Topelius' samlingar och reste efter hans anvisning, så snart han tagit sin examen, på samlarfärd till det sångrika Wuokkiniemi socken i det ryska Karolen. Han gjorde resa efter resa, och alltid kom han hem med en rik skörd.

Han berättar själf om en af sina folksångare: "Gubben var bortåt 80 år, men han hade i beundransvärd grad bevarat sitt minne. I hela två dagar och in på den tredje nedskref jag runor efter hans diktamen." Gubben blef förtjust, när han fick tala om sin barndomstid och sin för många herrans år sedan döde fader, af hvilken han lärt sina runor. "När vi på den tiden under fisket lågo vid stockelden på Lapukka strand", sade han, "så skulle ni ha varit med! Vi hade en medhjälpare från Lapukka, som också var en god sångare, men far min var hans öfverman. Hela nätter kunde de sjunga hand i hand vid elden, och aldrig sjöngo de en runa två gånger. Jag var en liten gosse då och lärde de förnämsta sångerna genom att lyssna på dem. Men mycket har jag glömt för länge sedan. Af mina söner blir ingen sångare efter min död, såsom jag blef det efter min far. Nu för tiden bryr man sig icke så mycket om de gamla sångerna .som man gjorde i min barndom, då de voro det förnämsta tidsfördrifvet både under arbetet och vid sammankomsterna i byarna. Visserligen hör man ännu, då folk kommer tillsammans, en och annan sjunga dem, i synnerhet när vederbörande ha druckit litet, men det är sällan sånger af verkligt värde. I stället ha de unga nu sina egna, oanständiga visor, hvarmed jag icke en gång vill besmitta mina läppar."

Det var hög tid, att Lönnrot samlade de gamla runorna, och han kom snart på det klara med att de bildade ett sammanhängande helt. Vägledd af de bästa folksångarnas upplysningar samlade han nu de olika fragmenten till afslutade sånger, ordnade dessa och utsände 1835

Kalevala.

Längre fram — år 1849 — utkom Kalevala i en genomsedd och utvidgad upplaga med 50 sånger och omkring 22,800 vers.

Kalevala börjar med att skildra världens skapelse och diktens hjältes, siaren och sångaren Wäinämöinens, födelse.

Ytterst betecknande för hela diktens anda är Wäinämöinens första strid. Han möter den unge storskrytaren Joukahainen, som utmanar honom till sångarstrid. Joukahainen kväder om allt hvad han vet:

> Vattnets källsprång är i fjället.
> Och från himlen elden stammar,
> järnets är i myren, kopparns
> djupt i bergets dunkla kamrar.

Då Wäinämöinen bespottar denna ytliga kunskap, slår Joukahainen på sitt svärd.

Men den gamle Wäinämöinen svarar härtill blott: din klinga likasom din ordströms tomma buller jag helt ringa aktar, så må du din stridslust dämpa, ej med dårar strida vill jag.

Och sångarstriden slutar med att Wäinämöinen i vrede sjunger Joukahainens svärd till en blixt på himlahvalfvet, hans båge till en regnbåge öfver sjöar och sund, hans pilar till att sväfva som hökar öfver lundarna. Hans häst med den långa, ljusa manen sjunger han till en sten i forsens hvirfvel, och Joukahainen själf sjuger han ned i jorden.

Joukahainen bjuder honom nu allt, hvad han äger, och till sist lofvar han honom sin unga syster, den fagra Aino, och Wainämöinen återkallar då sina ödesdigra ord och ger den unge Joukahainen fri. Men Aino gråter öfver sin grymma lott och störtar sig i hafvet:

"När vid stranden böljan suckar,
är det jag, som sakta kvider."

En väsentlig del af dikten upptages nu af berättelsen om tre Kalevala-hjältars friarfärd till nordlandet, Pohjola, jättarnas land, och deras äfventyr under dessa färder.

Wäinämöinen pröfvar förgäfves sin lycka. Ilmarinen förfärdigar Sampo, ett slags trollkvarn, som Pohjolas härskarinna begär för sin dotters hand, men äfven han vänder tomhändt tillbaka. Ännu värre går det den tredje friaren, Lemminkäinen, som dör under ett försök att skjuta en svan på dödsrikets älf. I bilder, som påminna om H. C. Andersens saga "En moder", förtäljas nu, huru Lemminkäinens gamla mor söker efter sin son:

"Söker sorgefull och trofast,
spörjer hvarje träd i skogen,
spörjer månen, spörjer vågen.
Skogens träd dock intet veta,
vågen intet svar kan gifva,
nattens måne kan ej tälja,
hvar den saknade skall sökas!"

Slutligen får hon af solen veta, hvar hon skall söka, och med en räfsa hämtar hon upp hans lik ur dödens älf. Och genom sin allt uppoffrande kärlek får hon honom återskänkt till lifvet.

Under tiden ha Wäinämöinen och Ilmarinen åter dragit till Pohjola, där den sistnämnde omsider efter åtskilliga vedermödor vinner sin sköna. Det firas ett festligt bröllop, där alla Guds gåfvor finnas i stort öfverflöd, men knappt är bröllopet öfver, förrän Lemminkäinen kommer tillstädes, börjar träta och dräper Pohjolas husbonde. Han lefver sedan i ständig fejd med Pohjolafolket, som bränner hans gård och härjar hans åkrar.

I ordningen kommer nu berättelsen om den mest tragiska gestalten i hela Kalevaladikten, den olycksfödde Kullervo, hvilken af den långa vinternattens och den ändlösa ödemarkens hela fasa liksom förtätats. Därefter skildras den årslånga striden mellan Kalevala och Pohjola. Wäinämöinen, Ilmarinen och Lemminkäinen draga i härnad för att åter eröfra Sampo, trollkvarnen, genom hvars hjälp Pohjolas invånare föra ett sorgfritt lif med öfverflöd på allt. Under färden danar Wäinämöinen af en gäddas käkben den första kantelen, det nationella, finska musikinstrumentet, och framlockar därur toner, som komma hela naturen att skälfva af hänryckning, medan gudarna fröjdas och människorna brista i gråt. Sedermera förfärdigar han en ännu mer välklingande kantele af stammen af en enslig björk, som sörjer öfver sitt öde; till strängar får han en hårlock af en ung flicka, som längtar efter sin älskade, och gökens kyllne toner blifva till guld och silfver, hvaraf han gjorde skrufvarna.

Kalevalas hjältar eröfra Sampo, men då de på hemvägen öfverrumplas af de förföljande fienderna, faller Sampo i hafvet och krossas. Endast några bitar däraf föras af vinden till Kalevalas strand till Finlands eviga lycka. Slutligen segrar Wäinämöinen öfver alla fiender, och det är fred och glädje i Kalevala.

I diktens slutsång kommer konflikten mellan den kristna tron och de hedniska föreställningarna till utbrott. En jungfru, Marietta, föder en son efter att ha ätit ett lingon. Wäinämöinen dömer barnet till döden, men det döpes i stället till kung öfver Karelen, och Wäinämöinen seglar i vredesmod bort från sitt land, men lämnar efter sig sin kantele, "Finlands folk till evig glädje", och han lofvar att vända tillbaka, när detta åter är i nöd.

Hela det finska folkets hjärta och själ ligga i dessa sakta och något entonigt flytande verser — dess vemod, dess naturglädje och dess kärlek till hemmet.

De är mera sinnligt glad, dramatisk festivitas öfver Homers diktning, men här är en stilla innerlighet och en egen, oberörd daggfrisk charm, som icke är mindre betagande. Och där Homer tecknar typer, skapar den finska folkpoesien människor.

Likheter mellan de båda dikterna är, att båda sysselsätta sig med det dagliga lifvet och berätta friskt och djärft härom, utan att nedsjunka till platthet, och att båda äro kulturmålningar och sedeskildringar af rang.

Men så olika är andan och grundstämningen i båda som solglöd öfver det vinfärgade Medelhafvet och norrsken öfver det snötindrande Suomi.

Den finske sångaren afskyr strid och blodsutgjutelse. Hans hjälte segrar genom andliga vapen. Visserligen gripa Kalevalas män i nöd och betryck till svärden och bruka dem såsom tappra kämpar, men starkast är dock den, som kan de gamla runorna, de mäktiga trollsångerna, de djupa *upprinnelse-orden*.

Och på ett underbart sätt slingra natur- och människoskildring sig samman. Naturen lefver och deltager i människans glädje och sorg, och från skog och sjö hämta människorna bilder för sina känslor och drömmar.

Då Kullervo, den olycksfödde, har förfört sin syster ,som han icke känner, och han i ångest öfver sin förbrytelse söker döden, utbryter sångaren:

"Ack, då gräto gröna ängar,
genom lunden gick en suckan;
alla örter små de sörjde,
ljungens blommor fällde tårar
öfver jungfrun, som förfördes,
moderns frukt, som lades öde;
gräset grönskar icke längre,
ljungen bär ej nya blommor,
nya strån ej mera vagga
sig på platsen ödesdiger,
där den unga mön förfördes,
där hans moders frukt föröddes."

Det lönar sig, om man vill förstå den finska folkkaraktären, att betrakta diktens olika personer.

Högt öfver alla reser sig Wäinämöinen, den vise, den sångkunnige, den allvarlige. Han kan klaga och gråta, därför att hans känslor äro starka och djupa — ofta tycka vi till och med, att han har något för lätt att gråta — men han ler aldrig, ty löjet är tecken på lättfärdighet och enfald. Han är modig, rådsnar och kraftig; endast när han uppträder som förälskad friare till helt unga flickor, faller det ett komiskt skimmer öfver honom. Mäktigast verkar han, när han genom sitt kantelespel och sin

sång hänrycker människor och gudar, granithårda klippor, sörjande björkar och markens, himlens och hafvets vilda djur.

Smeden Ilmarinen är representanten för hvardagslifvet. Han är utan känsla för poesi, och hans fantasi är vingbruten, men han är tapper och godtrogen, har ett godt hjärta och ett par starka armar. Det arbete, som han börjat, fullföljer han till slut, och hans skicklighet som smed är vida berömd. I hans kutande ihärdighet och prosaiska trofasthet finner man typen för den finske bonden.

Den tredje hufvudpersonen, den öfvermodige, lättsinnige, uppbrusande Lemminkäinen, representerar en annan sida af den finska folkkaraktären. Då Ilmarinen närmast måste sökas bland de tröga och tunga tavasterna, är Lemminkäinen en man efter den äfventyrslystne karelerns sinne. Han är kvinnokär och griper lätt till näfve. Han är beständigt på långa resor för att upplefva något. Hans stridslust för honom från konflikt till konflikt; hans vackra yttre, hans muntra sinne och hans trofasta kärlek till modern förlänar honom dock ett skimmer af sympati, så att man förlåter honom alla hans galna streck.

Mörk och tung mot dessa står Kullervo. Han är född till hämnare, och han kan icke finna sig en plats bland de andra. Hvarhelst han går fram, spirar olyckan upp, och då han fullbordat hämnden, sjunker han själf samman under sitt öde. Kullervo-sångerna äro de vackraste och egendomligaste i hela Kalevala-dikten.

Störst bland dess kvinnor är *Louhi*, Pohjolas härskarinna, jättelik i sitt begär efter rikedom och makt, hämndgirig ända till vildhet, en furieaktig kvinnoskepnad, som har sysselsatt folksångarnas fantasi på de andra kvinnogestalternas bekostnad. Bland dessa möta vi Aino, den oskuldsrena jungfrun, motsatsen till Kullervo, om än med ett lika tragiskt öde, och moderskärleken i dess starkaste och mest självförnekande yttringar. — Kalevala, som omgifves af en frodig småskog af andra folkdikter, trollsånger, folkvisor, gåtor och ordspråk, blef moderstammen till den finska diktningen, ja, till finsk konst i sin helhet.

Kalevala väckte den finska ungdomen, och det blef från denna diktcykel, som de finska folkskalderna och folklifsskildrarna hämtade sitt språk och sina bilder — ända från skalden Paavo Korhonen (f. 1775) till folklifsskildraren Pietari Päivärinto (f. 1827).

Askungen hade plötsligt blifvit förvandlad till en prinsessa med björklöf i håret, kantele i handen och med sköna toner på läppen.

Från Kalevala hämtar Alexis Kivi (f. 1834) ämnet till sin tunga ödestragedi "Kullervo", och *Juhani Ahos* rika glattslipade språkkonst och hans mest betydande arbete, "*Ponu*", som äfven finns i svensk öfversättning, har hämtat saft och kraft hos denna gemensamma moderstam.

Kalevalas rytmer återljuda i all nyare finsk lyrik, och dess senaste och klangfullaste toner ha sitt ursprung från Wäinämöiens kantele, fastän det onekligen äfven finns åtskilligt klingklang, som endast har enformigheten och vidlyftigheten gemensamma med förebilden. Men icke endast diktare och prosaförfattare ösa ur Kalevalas skatter, äfven bildhuggarna söka in i folkdiktningens susande skogar och återge Aino i all hennes jungfruliga, ljusa, unga fägring, Kullervo i hans rufvande, tunga grubbel öfver vedergällningens skräckbilder samt Wäinämöinen, som slår sin kantele till glädje för allt skapadt. Och målare som Gallén och Hallonen samt många andra söka nationalisera sin konst genom att tränga in i Kalevalas stämning och föreviga den på duken.

Det är, som om det starka tryck, som nu för tiden hvilar tungt öfver det finska folket, tvingat det in i självfördjupning, i trohet mot sin egen forntid — som om Wäinämöinens kantele åter ljuder öfver Suomis land.

HÅLL MUNNEN SLUTEN.

En man hade mycket att kämpa emot, alltjämt var det motigt för honom, och därtill hade han också mycket inre nöd och anfäktelse.

En dag kom han under en våldsam storm framåt gatan. Han kunde endast med stort besvär komma fram. Då såg han framför sig ett barn, som grät och klagade högt, och eftersom det genom sin gråt och klagan spärrade upp munnen, blåste vinden riktigt ordentligt in i den och tog så alldeles andan från barnet, att det icke kunde komma längre och till sist villrådigt och olyckligt tryckte sig uppåt en mur.

Då gick han bort till barnet och sade:

— Hör nu, mitt barn, sluta nu upp med att gråta och håll munnen sluten, så att vinden icke mera kan blåsa in i den, och kom sedan och tag mig i handen och håll dig bra fast i mig, så skall du få se, att vi två nog skall taga oss fram.

Och barnet fattade förtroende till honom och gaf honom handen, och de stridde nu tappert mot vinden. Snart kommo de till det ställe, där barnet bodde, och det sprang förnöjdt ditin.

Mannen fortsatte sin väg och tänkte vid sig själf: Du har ju egentligen hittills burit dig åt på samma sätt som detta enfaldiga lilla barn. I ditt lif har du haft mycken motvind, och du har också alltjämt öppnat munnen till klagan, knot och missnöje. Vinden har också tagit andan från dig liksom från det där barnet och har gjort din själ och ditt hjärta trött och eländigt, och du har icke kommit längre. Slut nu munnen och hör upp med att knota och klaga, fatta din Guds hand och låt dig föras af honom, såsom han vill, haf barnsligt och ödmjukt förtroende till honom, så skall det säkert gå bättre.

I LIFVETS VÅR.

Dröm ej om makt och ära, dröm ej om segrar blott,
ödmjuk i ledet ställ dig, där dina fäder stått!
Trogen ditt kall du sköte i klar som mulen dag,
innan du seger vunnit, möter dig nederlag:

Kämpa för rätt och sanning, segern skall då bli din,
ställ dig på ljusets sida — kämpa och seger vinn!
Drag dig ej feg ur striden, fastän den blifver svår,
kämpa, du glada ungdom, manligt i lifvets vår.

Skulle din väg dig föra ned i den mörka dal,
ställ för din blick din konung, renhetens ideal.
Om på din skuldra lägges lidandets kors — min vän,
närmare Gud det för dig, närmare himmelen.

Arbetet adlar mannen, fostrar en karaktär —
stå ej på torget fåfäng, intet du vinner där!
Arbetet ger dig hälsa, munterhet, trefnad, bröd,
lättjan dig för i armod, veklighet, synd och nöd.

Jesus vill dig ledsaga: lägg då din hand i hans,
trognare vän och broder aldrig på jorden fanns.
Härliga vyer ser du, där han dig leda får:
välj honom då till konung, ungdom, i lifvets vår!

GUSTAF E—N.

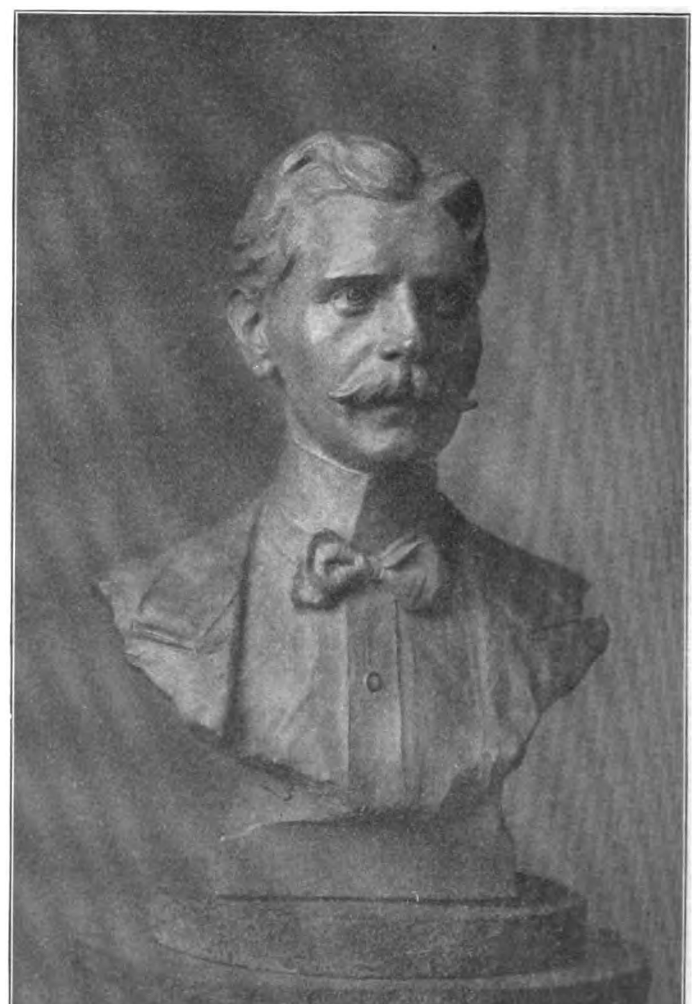

ÖDEMARKSMOTIV. *Kolteckning af B. Sandzén.*

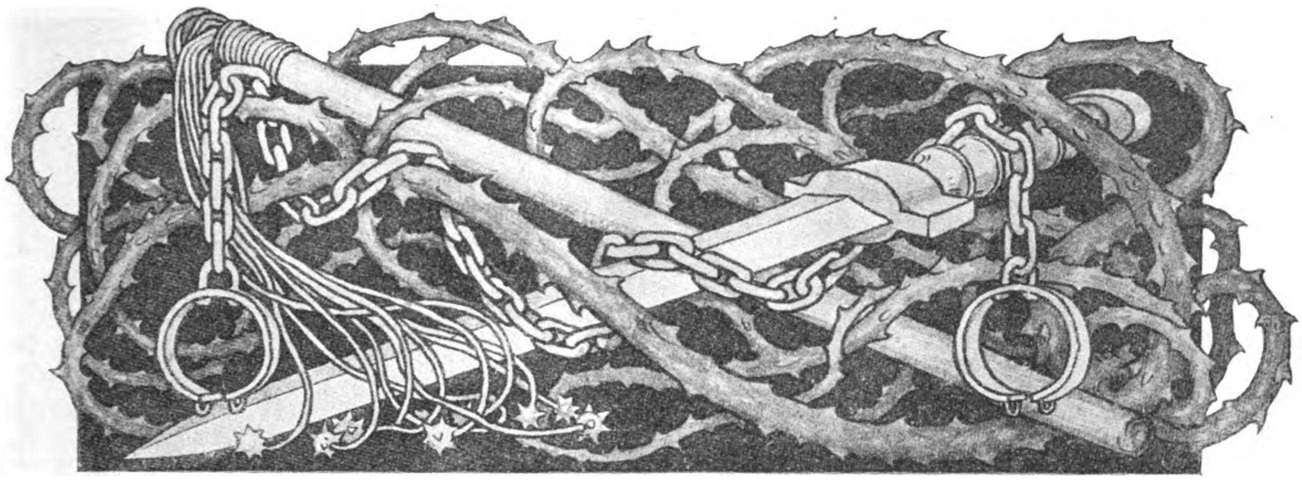
Svensk-Amerikanska konstnärers arbeten.

PORTRÄTTRELEIFER. *Af Henning Rydén.*

BYST AF PROF. GELKAAR. *Af Charles Friberg.*

Där det svenska stormaktsväldets sol gick ned i blod.

Några ord om Pultava-slaget och dess 200 års-minne. För Ungdomsvännen af A. Schön.

Två hundra år hafva i dessa dagar förflutit, sedan det för Sverige så olycksdigra slaget vid Poltava stod. Det utkämpades nämligen, som bekant, den 28 juni, (9 juli, gamla stilen) år 1709. Ryssarna firade, i närvaro af själfva tsaren och flera högre militärer och ämbetsmän, den 8, 9 och 10 dennes på det gamla slagfältet det för dem lika stolta som för svenskarna sorgliga 200 års-minnet. Och liksom för att ytterligare understryka detta 200 års-minnes betydelse har ryska regeringen bestämt, att ett af de nya, moderna slagskepp, till hvilka kölen i dagarna sträckts, skall benämnas "Poltava". Sverige å sin sida har — på initiativ af några få högtstående män — vidkänts sitt stora nederlag för 200 år sedan genom resande af ett monument på de i slaget fallna karolinernas grafvar. Monumentet har dock, dess bättre, formen af en enkel minnessten. Ett för några år sedan gjordt mindre välbetänkt försök att på samma plats resa hvad man skulle kunnat kalla ett det svenska nederlagets och underkastelsens nationalmonument blef, som väl var, urspåradt. Monumentet, föreställande den sörjande Svea, sänkande fanan öfver en fallen karolin, upprestes i stället vid artillerimuséet i Stockholm såsom en fosterlandets gemensamma minnesgärd åt alla i krig fallna svenskar.

Vid minnesfesten stodo de ryska historiskt ryktbara regementena uppställda i samma ordning som den de innehade under slaget för 200 år sedan.

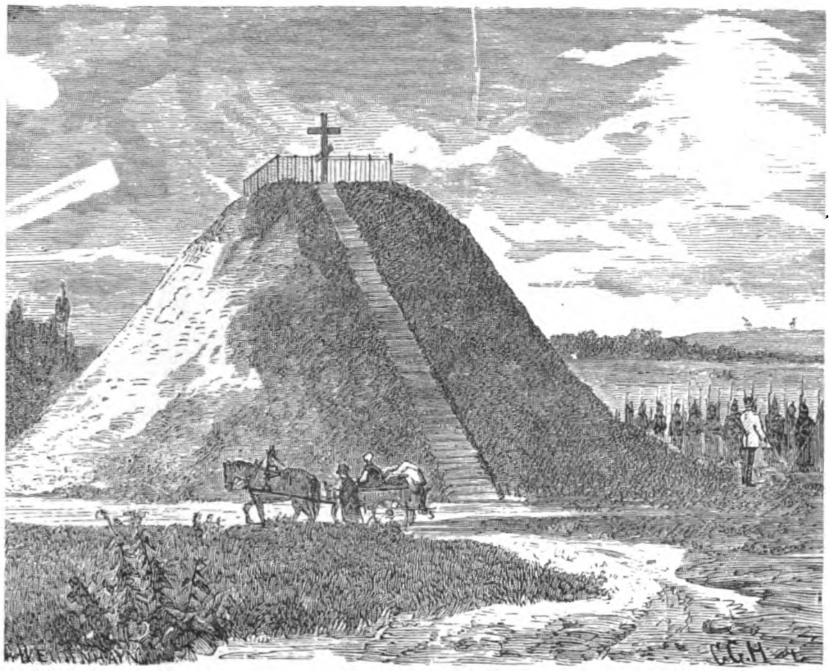
Det är ej vår mening att här söka skildra Poltava-slagets förlopp. Därtill sakna vi både tid och utrymme. Vår afsikt är endast att erinra om 200 års-dagen samt om slagets betydelse för de båda makter, som deltogo i detsamma.

Detta slag och de därpå följande händelserna — främst bland dem kapitulationen i Perevolotsjna den 1 juli, då hela den svenska hären, räknande 14,000 man, gaf sig fången åt ryssarna — utgjorde tillsammans en af de viktigaste vändpunkterna i vårt gamla fosterlands historia. Till följd af dessa händelser nödgades det genom långvariga folk- och egendomsförödande krig utmattade Sverige nedstiga från sin visserligen korta, men icke desto mindre fruktade stormaktsställning till den förödmjukande platsen af en makt utaf tvifvelaktig rang, under det att det dittills i politiskt afseende jämförelsevis obetydliga Ryssland genom segern vid Poltava och sina under de följande 12 åren från svenskarna gjorda eröfringar på östra sidan om östersjön förvärfvade sig öfverväldet i norden och kunde med större trygghet än förr gå fram på den väg till bildning, inre ekonomisk utveckling och yttre politisk makt, som tsar Peters snille åt detsamma utstakat. Det tog Sverige ungefär 50 år, innan det någorlunda hunnit repa sig efter denna och andra olyckor, som Carl XII genom sin envisa krigspolitik åsamkat landet.

Intressant i högsta grad är att jämföra tolfte Carls och tsar Peters yttranden om följderna af Poltava-slaget. Olyckorna vid Poltava och Perevolotsjna framställdes af Carl XII i bref till systern Ulrika Eleonora och till rådet såsom tillfälliga missöden, för hvilka han tänkte inom kort råda bot och om hvilka han uttalade det hopp, att "fienden

CARL XII.

RYSSGRAFVEN VID POLTAVA.

genom dem ej skulle vinna någon öfverhand, ej heller någon ringaste förmån". Att han verkligen hyste dessa tankar, är lika visst, som att han höll fast vid alla sina planer. Utan tvekan upptog han och fullföljde kampen mot ett olycksöde, som han till sist hoppades att öfvervinna.

Tsar Peter däremot hade en skarpare blick för det afgörande i katastrofen vid Poltava. Han hade sex år förut grundlagt vid Nevas utlopp fästningen St. Petersborg såsom Rysslands yttersta utpost mot det stora, hotade och fruktade svenska väldet. Några timmar efter slaget skref han till amiral Apraxin: "Nu hvilar ändtligen på säker grund vår stad vid Neva."

Och det blef så. Ryssland fick, tack vare den för detsamma lyckade utgången af Poltava-slaget, fast fot vid Östersjön och obehindrad utfartsväg till det civiliserade västerlandet, hvars kultur så småningom inträngde i det ofantliga tsarriket. Utan denna besittning af östersjöstränderna skulle Ryssland ännu kanske i århundraden förblifvit en barbarisk stat.

För Sverige betecknade kapitulationen i Perevolotsjna dess korta, men lysande stormaktsväldes fall — ett fall, från hvilket ingen upprättelse var i anseende till Sveriges medtagna, utmattade tillstånd möjlig.

Men tolfte Carl fortsatte det oaktadt att "stampa nya härar ur marken" och med dessa kämpa mot sitt oblida öde, till dess ändtligen nio år senare vid Fredrikshald en lönnmördares skott satte punkt efter hans hjältesaga.

* * *

Huru ser det ut i de nejder, där på aftonen af den 28 juni 1709 det svenska stormaktsväldets sol gick ned i blod? Vi skola här med några få ord försöka besvara denna fråga.

Hvad då först själfva staden Poltava beträffar, som på Carl den tolftes och tsar Peter den förstes tid var endast helt liten, så har den numera öfver 60,000 invånare och är en af Rysslands vackraste landsortsstäder. Den är hufvudstad i guvernementet med samma namn och drifver en betydande handel, särskildt med hästar, nötboskap, hampa m .m.

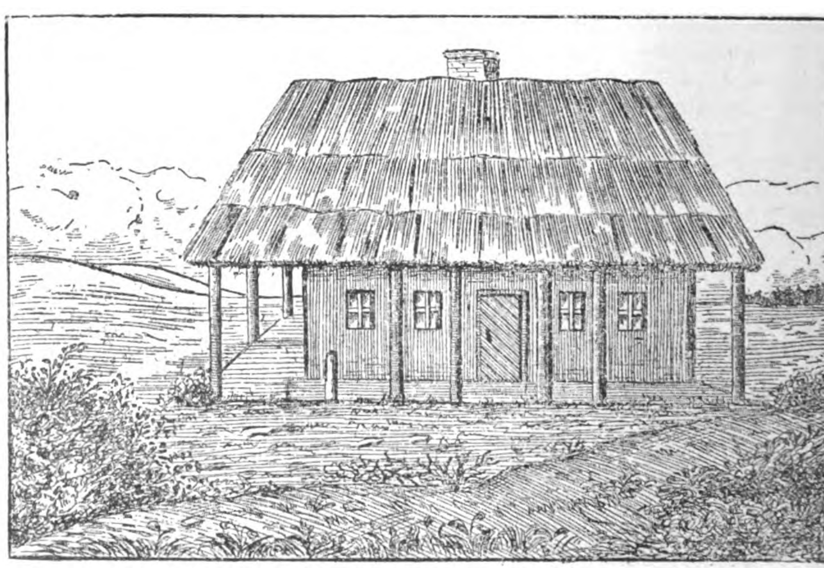
Den ligger på en stor slätt, som begränsas af mörka skogar i öster och nordost. Förbi rinner den lilla floden Vorskla, som faller ut i Dnjeper åtskilliga mil söderut.

På stadens första öppna plats, Alexanderplatsen, erinras man om stadens historiska betydelse. Där står nämligen en något öfver 50 fot hög, örnbekrönt piedestal eller pelare, rest till tsar Peters ära med anledning af segern öfver svenskarna vid Poltava.

Själfva slagfältet är beläget ungefär en half svensk mil nordväst om staden. För ett par rubel får man en droska dit ut. Vägen går, så snart man hunnit utom staden, öfver en jämn slätt, där kosackerna exercera sina små ystra hästar. Kommen till ort och ställe finner man ett grafmonument och därintill en ståtlig rysk kyrka, också den byggd till minne af segern. I fjol sommar blefvo både kyrka och monument restaurerade för att i prydligt skick kunna mottaga de tusentals militärer och civila, som i dessa dagar firat 200 års-minnet af den världshistoriska tilldragelsen.

Det af finsk granit huggna monumentet är rest på en väldig ättehögsliknande kulle. Denna gömmer stoftet ej af de i slaget stupade karolinerna, utan af 1,345 i detsamma fallna ryssar, något hvarom också den på ryska affattade inskriptionen å monumentet upplyser. Oaktadt det sålunda är ryska krigare, som ligga här begrafna, har högen och monumentet fått af ryssarna själfva det missvisande namnet "Swedskaja Margila" eller "Svenskgrafven". Den förklaring de ha att häröfver afgifva är, att de här begrafna ryssarna stupade för svenskarnas svärd.

Men hvar ligga då de fallna karolinerna begrafna? Det ställe, där dessa sofva sin sista sömn, är beläget cirka en half svensk mil västerut från "Swedskaja Margila". Genom en bördig trakt kommer man till platsen, som nu utgör en rysk bondes hemman med hans enkla halmtäckta stuga. Därborta på hans åkrar synas tre kullar, en större och två mindre. Det är under dessa, som karolinerna fått sitt sista hvilorum.

FRÅN SLAGFÄLTET VID POLTAVA.

Så ser det ställe ut, där de tappra karoliner mer än annars stridde och blödde för sin afgudade konung. Hvarje vår breder Syd-Rysslands yppiga flora ett nytt, prunkande täcke öfver deras enkla grafvar. Och dit är det, som hvarje nationalitetsmedveten svensk och svensk-amerikan helt säkert i dessa dagar i tankarna vallfärdat för att på denna åt den svenska troheten, modet och tapperheten helgade ort nedlägga minnets oförvissneliga blomsterkrans.

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

Forts. fr. föreg. n:r.

Hon greps af en sjuklig längtan efter säterstugan, efter att få upplefva en sådan sommar igen. Nu blef det henne så viktigt att få komma dit, ja, rent af som ett villkor. Allt som stod i hennes makt ville hon göra för att komma till säterstugan.

Hennes röst skälfde, då hon kom fram med förslaget, men hon hade ingen orsak att taga det så häftigt, det mötte intet motstånd, han gick villigt in därpå.

Han hade nu liksom vid föregående tillfällen ångrat sin häftighet och förebrått sig, att han icke kunde taga det mera lugnt. Han var öfvertygad om att han skulle vinna mera, återfå inflytandet öfver henne, om han endast förmådde behärska sitt häftiga lynne. Han var skyldig henne öfverseende, hennes sträfvan var ju endast att göra honom godt.

Därför kom han hem med ett mycket försonligt sinnelag och gick med intresse in på förslaget.

Han hade lagt märke till att hon på senare tiden varit mycket nervös, och helt säkert behöfde hon stärkas. Den lille gossen skulle hafva godt däraf.

Hon skulle dessutom inte saknas så mycket där ute på landtstället hos föräldrarna i år, då de väntade så mycket främmande.

Man skulle svårligen af det vänliga samspråk, som fördes vid middagsbordet, kunnat sluta till den mindre angenäma ordväxlingen vid frukosten.

"Måhända kan jag i år bli så snart färdig med exercisen, att jag kan komma och hämta eder", tillade han.

"Ack, så roligt, då skall jag visa dig fjälltoppen och alltsammans."

Hur underligt! På morgonen var det så nattsvart, och nu var allt så ljust. Hon lekte med och för sin lille gosse, de skulle ju följas åt till säterstugan.

Åter och åter kommo hennes tankar tillbaka till de orden: Jag kommer kanske och hämtar er.

I år kände hon ej samma ångest för honom som förra året. Hon kunde utan fruktan se honom resa till mötet.

Nu hade hon större förtroende för honom. Nu visste hon säkert, att hon kunde lita på honom, men då hon tänkte på sig själf och på alla sina stora förhoppningar med afseende på hvad hon skulle vara för honom, då suckade hon tungt.

* * *

Nu var Magda för andra gången i säterstugan, återsåg dessa kända trakter och kände samma uppfriskande verkan af att andas den höga luften. Trycket af allt, som under denna mellantid verkat nästan förkrossande på henne, gaf vika för känslan af att så väl i andligt som lekamligt hänseende få andas ut.

Där stod den kära, trofasta Hanna på trappan så vänlig, välmående och husmoderlig och tog emot henne. Huru hade hon väl så snart kunnat jaga lärarinnan på dörren, undrade Magda leende, då hon slog sina armar omkring hennes hals, under det hennes ögon blefvo fuktiga.

Nu måste de lefva samma lif om igen, fortsätta där de slutade, förklarade hon. Då hon såg Hanna och hennes man, tyckte hon nästan, att denna tid, sedan hon sist var här, hade varit en dröm.

Men hon var dock rikare nu, än sist de träffades. Med glad modersstolthet visade hon sin lille tjocke, rödkindade gosse. Han såg snarare ut att hafva vuxit upp på fjället än Hannas lilla halfårs gamla flicka, som var så liten och späd.

Huru väl Hanna förstått att sprida trefnad öfver det lilla enkla hemmet i skolhuset! Allt bar spår af en ordnande kvinnohand. Magda tog sig gärna en promenad dit ned och passade på att få vara med om-andaktsstunderna. Där hvilade frid öfver detta hem, Guds frid.

Men i år kunde hon icke såsom förut flyta på andras frid, dragas med in däri; tvärtom, hon kände sig mer och mer orolig.

Då de första dagarna voro öfver, ville det icke längre gå med drömlifvet, verkligheten trängde sig in på henne, Hade hon verkligen tagit miste i förhållandet till sin man? — det var den fråga, som alltjämt förföljde henne. Det var så svårt för henne att erkänna, att så var.

Den där Sandviksturen ville hon gärna erkänna icke var så välbetänkt, men att hon i det stora hela hade gjort det svårt för honom, lagt sten på börda, såsom han sade, det kunde väl icke vara möjligt. Det kunde lika väl vara han, som hade tagit miste och icke ville mottaga någon hjälp af henne.

"Hvad skulle du säga, Hanna", frågade hon en dag, "hvad skulle du tillråda en hustru, som hade den svåra uppgiften att uppfostra sin man?"

"Uppfostra sin man, det måtte vara ett underligt förhållande; jag beklagar den hustru, som skall utföra ett så svårt arbete."

Magda log åt sin misslyckade början och fortsatte:

"Ja, det är i ett särskildt afseende hon skall hjälpa honom, nämligen att öfvervinna sig själf. Och hon gör det så troget, vaktar på honom som om han vore hennes barn och aflägsnar frestelsen från hans väg. Jag tycker, att hon har varit outtröttlig och har aldrig gifvit sig ro."

"Då har det kanske också lyckats henne?"

"Jag vet icke riktigt. Det vill säga, jag tror nog, att han har öfvervunnit sig, men hon har icke skördat någon tack för alla sina bemödanden, tvärtom. I stället för att lägga märke till hennes uppoffring och omsorg har han snarare blifvit frånstötande, och det ser ut, som om de kommit längre från hvarandra än förut. Jag har svårt att råda henne i detta stycke. Jag tycker, att mannen är obillig mot henne, då hon menar så väl med honom. Hvad skulle du råda henne till?"

"Om jag rätt uppfattade din framställning, finner jag det ganska naturligt, att hon därigenom skulle stöta honom ifrån sig."

"Hvarför tror du det?" frågade Magda litet skarpt.

"Då hon vakat öfver honom som en mor öfver sitt barn, har hon ju låtit honom känna sin öfverlägsenhet."

"Men då hon verkligen står öfver honom, skulle det ju

vara osant att ställa sig så, som stode hon under honom; hennes sträfvanden hafva gått ut på att höja honom upp till sig."

"Ja, just därför hafva de strandat. Hon har ställt sig på höjden i stället för att stiga ned och stå sida vid sida med honom, där en hustrus plats är."

"Men hon kan väl icke göra sig delaktig af en synd, som hon icke har begått. Antag att jag hade en man, som stjäl, jag skulle väl inte därför betrakta mig som en tjuf, det skulle man kalla tillgjordhet."

Magda talade i en häftig ton och kände sig irriterad af Hannas yttrande.

"Om jag riktigt håller af min man" svarade Hanna lugnt, "så skall jag känna hans synd såsom min egen. Alltid är det något, jag kan förebrå mig, något, hvari jag icke varit honom till den hjälp jag bort och därigenom indirekt gjort mig delaktig i hans synd. Om jag ställer mig på höjden och räcker hjälpen nedåt, då sårar och retar jag honom, men står jag vid hans sida och tager ett tag med i bördan, så att den bäres af fyra skuldror i stället för två, då blir bördan lättare."

"Du talar visa ord, kära kusin, ehuru jag icke är viss på att de passa in här. Jag skall dock se till, att min väninna kan få någon nytta däraf."

Magda talade på sitt vanliga lätta sätt för att dölja det intryck, de sista orden hade gjort på henne.

I det ljus, hvari Hanna framställde saken, såg Magda ovillkorligen sitt eget förhållande. Då denna syn på saken någon gång förut velat tränga sig på henne, hade hon stött bort den, ty den var henne så pinsam, men nu, då den gafs henne af en annan, blef det henne så klart, att hon icke kunde komma ifrån den.

Erfarenheten gaf bekräftelse nog. Hon hade stått på höjden, men hade icke kommit någonstädes.

Hanna var ingen skarpsinnig iakttagare och mycket lättrogen, och det föll henne därför icke in, att Magda talade om sig själf.

Magdas muntra, lifliga väsen måste väl vara uttryck för ett gladt sinne, ett lyckligt, bekymmerfritt lif.

Men hon förstod, att Magda ännu icke hade kommit till ett verkligt lif i Gud, och detta bekymrade henne, ty hon höll sin kusin så innerligt kär.

Hon såg Guds skickelse i att Magda åter kommit i hennes närhet. Hon och hennes man hade här en mission att utföra, måtte de nu villigt gå Guds ärende.

Hanna talade med sin man därom, och de kommo öfverens om att dagligen i bönen bära henne fram för Gud, ty hans löfte stod fast, att hvad två komma öfverens att bedja om, det skulle de få.

Hanna anade icke, huru hennes bön belf hörd, innan hon ännu framsagt den.

Hennes ord om de fyra skuldrorna förföljde Magda hvar hon gick, det tryckte ned henne, och hon kunde icke skaka det af sig. Som en börda hvilade det anklagande öfver henne. Under denna tid sökte hon ofta ensamhet genom långa promenader i skogen.

Hon kunde sitta långa stunder och stirra på fjälltoppen; den föreföll henne så förändrad, talade ett annat språk än förr. Alltjämt hade den sin leende förgrund och sin mörka bakgrund, men denna vände sig så hotande mot henne.

Likväl längtade hon att komma dit, men då hon talade om att göra en tur dit, förklarade Horne, att vägen på försommaren var alltför fuktig och nästan ofarbar.

"Tänk, jag har icke varit där, sedan vi två gingo dit tillsamman, Magda", sade Hanna, "jag har icke haft den ringaste lust att göra den turen om igen, där var så dystert och ohyggligt."

"Har då icke det dystra någon dragningskraft för dig, Hanna, t. ex. att stirra ned i en fors?"

"Nej, jag har en verklig förskräckelse för att se ned i ett djup, jag kan svimma, bara jag tänker därpå."

Horne däremot förstod, hvad Magda menade, han hade känt något dylikt. Han kunde gripas af naturen nästan på samma sätt som af skön musik. Den kunde tvinga fram tårarna på honom, så att det blef honom omöjligt att tillbakahålla dem, ehuru han eljest ingalunda hade lätt för att gråta.

Han var viss, att det var Gud, som sålunda talade till människan, men om det var Guds närhet eller människans synd och affall från Gud, som framkallade denna stämning, det visste han icke, blott att det var ett outsägligt vemod och längtan förbundet därmed.

* * *

Huru präktig den var! Hög, smärt, majestätisk och på samma gång så täck och fin, insvept som i en brudslöja.

En enda gång förut hade hon sett denna blomma, då Horne för två år sedan förde hem en "fjälldrottning". Den var så sällsynt, emedan den i allmänhet växte på så otillgängliga ställen, att den icke var lätt att plocka.

Då Magda hade fått lust till något, lät hon sig icke lätt hindra. Hon stod uppe vid en afsats och såg blomman sticka fram i en fjällklyfta, dess små blad tycktes klänga sig fast vid fjället, under det blomsterstjälken lyfte sig upp mot höjden och utbredde sina fina, af blommor betäckta grenar.

Den var så underbart fin och vacker, och doften spred sig ända upp till henne. Hon måste hafva den, och hon visste, att hon kunde bevara den i en kruka flera veckor; den förra hade i en lång tid varit den vackraste prydnaden i hennes rum, och denna var ännu större.

Hon slog armarna omkring en liten buske och böjde sig ned, nej, hon måste våga sig ännu litet längre ut, nog håller björken, den är seg. Hon tog ett fastare tag, men då knakar det! — Hon ville draga sig tillbaka, men för sent — hon förlorar jämvikten och störtar ned.

Grenen höll tillbaka, så att hon icke kom med full fart. Då hon vaknade till medvetande, låg hon på en mossbetäckt afsats.

Var hon verkligen vid lif och icke alldeles krossad? Hon kände det omöjligt att röra en lem, och hon blef liggande alldeles stilla.

Skulle hon nu gå döden till mötes, dö här ute i skogen, skild från alla de sina, vågade hon dö?

Hon greps af en outsäglig ångest. Hon reste sig upp, men benen ville icke bära henne; då kröp hon bort öfver mossan.

Där var brant uppför och brant utför och ingen möjlighet att komma fram utan att klättra. Hon lade sig ned och grät, snyftade högt. Ingen skulle ju kunna finna henne här.

Ack, hur tankarna jagade hvarandra, uppgörelsens stund var kommen. Hela lifvet ända från hennes barndom låg anklagande framför henne, och som öfverskrift stod öfver det hela: Ett lif utan Gud.

Nu gällde anklagelsen icke blott detta ena, att hon misstagit sig gent emot sin man, nej, grundtonen i hela hennes lif hade varit att söka sitt eget.

Synden emot Gud, intet att hålla sig till eller klänga sig fast vid, ensam här ute i skogen med Guds dom öfver sig, allt detta frampressade nödrop från hennes själ; och han, som i sin förbarmande kärlek afvaktar stunden, då barnet vänder åter till fadershuset, hörde hennes rop.

Tiden kröp fram, och timme efter timme gick, det förekom henne som en hel evighet. Hennes ögon irrade spejande omkring, om hon icke skulle finna någon utväg till räddning; hon, som eljest var så rådig, låg nu som förlamad.

Hon hade många gånger varit i stor fara utan att tappa

modet. Hon påminde sig, huru hon som halfvuxen flicka en gång reste med tåget ut till föräldrarnas landtställe, och då hon tittade ut, upptäckte hon, att en hövagn mellan hennes vagn och lokomotivet hade råkat i brand. Hon ropade och vinkade, men ingen hörde henne. Då öppnade hon beslutsamt dörren, gick längs vagnen, under det lokomotivet var i full fart, nådde nästa vagn, kunde nu ge en vink, som uppfattades, och räddade så tåget.

Men skulle hon icke äfven nu kunna göra något? Djupt nere vid hennes fötter låg fjorden spegelblank och stilla. Där kom en båt, hon ropade och viftade med sitt förkläde, men hon var för långt borta.

Då tog hon sin brokiga schal och slingrade den med mycken möda omkring en gren, så att den svajade af och an för vinden.

Huru stirrade hon icke på båten! Nu såg det nästan ut, som hade man upptäckt henne, den styrde i riktning mot henne. Skulle hon blifva räddad, få lefva om sitt lif igen på ett nytt sätt?

Just som solen höll på att gå ned, och sedan hon tillbringat hela långa dagen på klippafsatsen, kom den efterlängtade hjälpen. Man hade sökt henne öfverallt, men ingen hade varit i närheten af detta ställe.

Magda slapp jämförelsevis lätt ifrån med endast en veckas sängliggande. Hon ville icke oroa någon af de sina, skref endast några rader till sin man:

"Högmod går före fall. Stiger man upp i höjden och ser nedåt, får man svindel; så har det gått med mig, och därför ligger jag nu här och kan anställa mina betraktelser. Det har något förödmjukande med sig att hafva störtat ned från en höjd, och det aflöper icke utan smärta, det känner jag hvarje gång jag rör mig. Däraf kan jag hämta lärdom och gör det också; det kan blifva till nytta för oss båda."

Tankarna trängde dock djupare, än orden läto förmoda, och mången fråga, som framställdes till Hanna och hennes man, visade, att hon nu tog saken på fullt allvar.

"Hvad skall man göra för att icke bedraga sig?" frågade hon en dag Horne.

"Man skall vara sann", svarade han i samma korta ton, "och så skall man tro."

"Men tron kan man icke gifva sig själf."

"Om man icke har den, kan man utbedja sig den, ja, jag menar den tro, som är tillit till Gud."

Dylika samtal, hållna i tvärhuggna, rättframma satser, under det man icke länge fasthöll en och samma sak, fördes alltjämt dem emellan.

Hanna måste ofta under denna tid tänka på Johannes döparen, brudgummens vän, som fick vara med om att bereda väg, se honom komma och fröjda sig.

Då Magda tillfrisknat efter fallet, sände hon åter sin man ett bref:

"Många olika tankar ha farit genom mitt hufvud under denna tid. Jag har lärt litet, hoppas jag; kusin Hanna har varit min läromästare utan att själf veta det.

Jag tror, att jag i fallet störtat ned från en ännu värre höjd, och jag vill försöka att hålla mig nere och icke krypa dit upp igen.

Hanna sade mig något häromdagen, som slog mig. Om makar skola kunna hjälpa hvarandra, måste de stå under bördan med fyra skuldror. Det har jag icke gjort, men jag vill försöka hädanefter, om det icke kan gå bättre för oss; och om du vill hafva tålamod med mig, kanske jag kan blifva dig en bättre hustru."

Forts.

SVENSKA LUTHERSKA ZION-FÖRSAMLINGENS SOMMARSKOLA, ROCK ISLAND, ILL.

(Se nästa sida.)

SKÖRDETIDEN.

Af Johan Olof Wallin.

Hör, hur i marken det skrattas, det sjunges, det bölas!
Alla ha fått sitt bestyr, och ingen vill svika.
Flickor med räfsor, gossar med liar, oxar med hölass
hafva sin olika ton, men glädjen är lika.

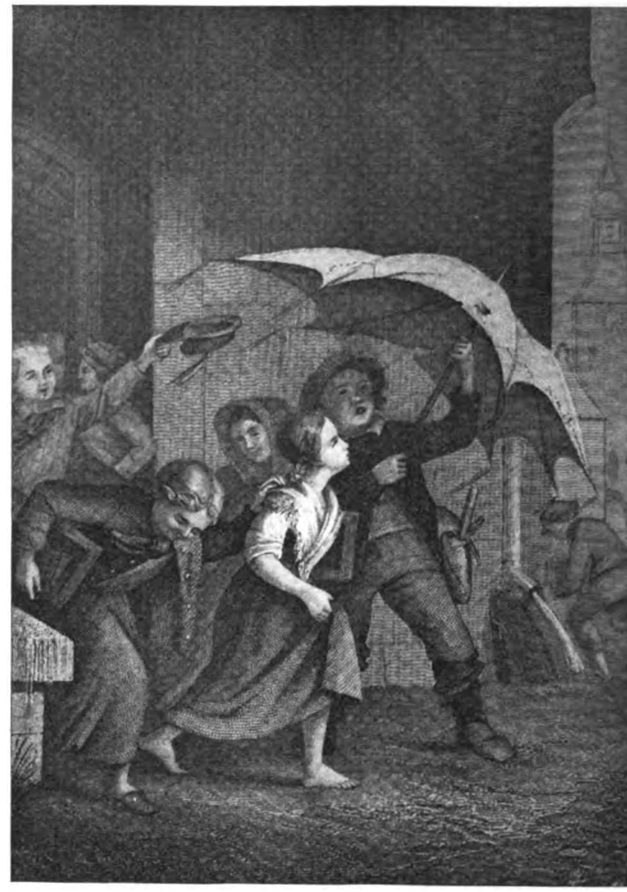
Glädjen står högt upp i tak och är ärlig och allmän,
växlar med arbete om, och arbetet löner.
Sommarn med blomstren, hösten med axen, julen med halmen,
hvar med sin yfviga krans sig gladeligt kröner.

Hösten dock alltid ej håller, hvad sommaren lofvar,
och då blir julhalmen torr och julgrisen mager.
Blomstrande sommar jorden med löften härligt begåfvar,
och hvad han hjärtligen gaf, han åter ej tager.

Därför, så länge han varar, så skola vi hoppas,
skola vi hoppa också och prisa vår sommar.
Blifver ej frukt och blifver ej bär af allt det, som knoppas,
ger det oss glädje ändå, så länge det blommar.

Glädje och grönska och välljud och vällukt och vällust
uti all ära och tukt är sommarens väsen.
Surmulen olust, modstulen sömnlust, argvulen grällust,
vike de, vissne de hän som bergade gräsen.

Men uti härlighet, gamman och glam så förnöjligt
skola vi muntra hvarann' och muntert arbeta.
Om ock vår glädje dör med vår sommar (det är väl möjligt),
lefver vår Herre ändå. Det är hvad vi veta.

"SKOLAN ÄR SLUT" — FÖR FEMTIO ÅR SEDAN.

SVENSK LUTHERSK SOMMARSKOLA.

Mångenstädes hyser man den tron, att den svenska skolan inom de svenska lutherska församlingarna i Amerika sett sina bästa dagar. Man menar, att det numera inte är lönt att försöka samla de svenska barnen ens till en sommarskola, som hålles 4 timmar om dagen i cirka 6 veckor. Det går inte, säger man. Och dock går det, om man bara vill. Zion-församlingen i Rock Island, Ill., har årligen haft sommarskola. I år har denna skola haft 85 barn inskrifna, och den har besökts af i medeltal 60 barn hvarje dag. Skolan har ledts af pastorn med biträde af två medhjälpare. Närgränsande församlingar ha ock haft sommarskola med godt resultat. Detta visar, att intresse för en så välbehöflig och lofvärd sak som svensk småbarnsskola i Amerika kan väckas, om man blott försöker. Omstående vackra bild framställer en svensk sommarskola i Amerika.

UNGDOMSMÖTEN.

UNGDOMSFÖRENINGSMÖTE MIDSOMMARDAGEN I MOLINE.

Rock Island-distriktets ungdomsförbund höll sitt årsmöte i Första lutherska kyrkan i Moline, Ill., den 24 juni. De lokala ungdomsföreningarna inom distriktet voro olika representerade. Orion-föreningen hade ej mindre än 52 närvarande. Tack, Orion-ungdom, att ni kom så allmänt! Geneseo, Andover och Davenport voro också väl representerade. De öfriga ungdomsföreningarna inom distriktet få skämmas, om de taga sig besväret att finna ut sin respektiva representation.

Affärsmötet, som hölls före middagen, var kort och godt. Till ämbetsmän för nästkommande två år invaldes: ordförande, Frank L. Anderson från Orion; sekreterare, J. W. Carlstedt från Sions-församlingen, Rock Island; korresponderande sekreterare, J. A. Hörberg, Cambridge.

På förslag att ingå i Illinois-konferensens ungdomsförbund uppstod en liflig diskussion. Föreningar, som redan tillhörde Luther League of America, voro ej färdiga att med detsamma ingå i någon annan förening för att ej samtidigt tillhöra två likartade organisationer. Äfven andra saker med afseende på denna fråga tycktes oklara, och man beslöt därför att bordlägga frågan för ett år.

Efter affärsmötets slut förflyttade vi oss till nästa rum,

där de rikt dukade borden väntade oss. Tack, Moline-ungdom, för att ni ordnat det så, att vi tillsammans fingo tillfälle att få både middag och kvällsvard!

Klockan 3 samlades vi i Prospect Park, hvarest följande program utfördes:

1. Sång—"Praise Ye Jehovah's Name."
2. Bibelläsning och bön................dr L. A. Johnston
3. Välkomsthälsning.....................August Brissman
4. Vokalsolo.............................Nellie Freeman
5. Vokalduett.......mr P. Larson och mrs E. T. Anderson
6. Tal—Herrens dag................Rev. Ira O. Nothstein
7. Klarinettsolo.........................Conrad Hogren
8. Diskussion—Ungdomen och kyrkan.................
   ....inledd af dr P. J. Brodine
   Ungdomen och hemmet..............Rev. H. P. Ottoson
   Ungdomen och församlingen.........Rev. A. T. Lorimer
   Ungdomen och sällskapslifvet............J. A. Hörberg
   Ungdomen och ålderdomen.............O. R. Karlström

Talen innehöllo många allvarliga sanningar och praktiska vinkar, hvilka vi böra minnas och försöka att omsätta i det dagliga lifvet.

Om vi som kristlig luthersk ungdom skola kunna utföra det arbete, som oss föreligger, så måste vi vara på vår vakt och icke låta oss och våra möten blifva förvärldsligade. Det är glädjande att träffa vänner, som alltid tyckas ha i minnet, att de äro kristna och såsom sådana gärna låta Kristi Ande leda sig. Dessa äro saltet och styrkan i våra ungdomsföreningar.

Vi träffa ock en annan grupp, som också tillhör våra föreningar, hvilka på grund af ett fåfängligt och världsligt lefverne skada verksamheten.

Ungdomsvänner, låtom oss vakna upp öfver oss själfva, så att vi som kristna må fatta hvad ställning vi böra intaga gent emot det onda och sedan liksom Paulus kämpa mera helt för Jesus, mera helt skiljas från världen! O. R. K.

UNGDOMSMÖTE.

Midsommardagen, den 24 juni, kan med rätta kallas svenskarnas dag, ty på den dagen samlas de i stora skaror, icke blott i Sverige, något som är en självskrifven sak, utan äfven här i Amerika. Här samlas vårt svenska folk för att tillsammans påminnas om det kära fosterlandet, hvarifrån de kommit och hvarifrån de fått det käraste de äga här på jorden — sin kristna tro. Här samlas äfven våra svensk-amerikaner för att påminnas om sina fäders jord, om det fosterland, som uppfostrat ett folk, hvilket med rätta kan kallas en ledare ibland folken. Ty intet folk på jorden kan jämföras med den klarögda, lefnadsfriska och gudfruktiga lilla nationen där uppe i högan nord. Den står i första ledet, då det gäller att försvara det som är ädelt, rätt och godt. Ja, vi kunna känna oss stolta öfver att vara ättlingar af sådana fäder. För att visa huru högt vi värdera våra fäders ädla minnen, samlas vi på denna för oss så stora och betydelsefulla dag för att på vårt kära modersmål tacka och lofva Gud, som gifvit oss en så dyrbar skatt, som den han gaf oss, när han skänkte oss en fader och moder, som älska honom, och som lärt oss att älska det som är ädelt och godt.

Hvad är det som gör våra sammankomster så fridfulla och efterlängtade? Är det månne emedan vi där få stilla våra syndiga begärelser? O nej! Det ligger däri, att Guds Ande får vara närvarande med sin frid.

Undertecknad hade nöjet att på midsommardagen få vara med vid ett af dessa svenska stormöten. Och när "Vår Gud är oss en väldig borg" uppstämdes af omkring fem hundra unga, kraftiga och lefnadsfriska svensk-amerikaner, så kändes det som lyftades man upp ifrån jordens sorgedal till himmelens förgård, om man så får yttra sig. Där rådde en sådan entusiasm, att man ej kunde annat än tänka på och lära värdera den saliga lott, vi såsom kristna äga. Tänk, hvad världsmänniskorna gå miste om mycket, som ej kunna deltaga uti den fröjd och glädje, som Guds barn få erfara! Och då Paxton-distriktets Lutherförbund höll sitt sjunde årliga konvent i Rankin, Ill., på midsommardagen, var det en glädje att se huru väl de unga uppförde sig. Det vittnade om hem, där far och mor såväl som barn samlas omkring Guds ord för att lära sig Guds vilja. Ty vill man veta huru det förhåller sig i ett hem, så gif akt på barnen, som komma ifrån det hemmet, och i nittionio fall af hundra slår det in, att barnens uppförande talar för eller emot det hemmet. Ja, det är en heder för eder, I unga, att I så väl bevaren det svenska namnets ära. Fortsätten att visa, att I ären svenska ättlingar, ty det är en heder, som ingen behöfver skämmas för.

Vid ofvannämnda möte blef undertecknad vald att rapportera mötets förhandlingar för UNGDOMSVÄNNEN. Han har aldrig förr försökt sig på något dylikt, men, som det synes, kan han ej undkomma denna gång. Han tackar förbundet för det förtroende, som man satt till honom, och han skall göra sitt yttersta att uppfylla detta förtroendeuppdrag.

Mötet kallades till ordning af förbundets ordförande, pastor J. I. Bergstrand, och öppnades kl. 10:30 f. m. med sång af de församlade samt bibelläsning och bön af ordföranden.

Föregående mötes protokoll upplästes och godkändes. På grund af sekreterarens, miss Ester Petersons i Bloomington, frånvaro upplästes protokollet af ordföranden. Till rapportörer för de olika tidningarna valdes följande: för *Augustana*, pastor Frykman; för *Young Lutheran's Companion*, mr Elmer Swanson; för *Hemlandet*, pastor Bergman; för *Luther League Review*, pastor Hemdahl; för UNGDOMSVÄNNEN, mr Martin Johanson. Till sekreterare pro temp. valdes miss Clara Peterson, Paxton. Sedan upplästes af miss Mertie Pearson en redogörelse för Illinois State Luther League Convention, som höll sitt möte i Chicago, Ill., den 10 augusti 1908. Denna rapport antogs.

Val af ämbetsmän för året utföll, som följer:

Ordförande, pastor G. E. Hemdahl, Paxton.

1:sta vice ordförande, pastor G. Bergman, Varna.

2:ra vice ordförande, mr Bernard Crone, Wenona.

Recording sec'y, miss Anna Sabel, Attica.

Corresponding sec'y, mrs Elmer Laurence, Paxton.

Kassör, mr Ernest Halstedt, Bloomington.

Mr Ahl Anderson blef utnämnd att representera Paxton-distriktet vid Illinois-konferensens Luther League-möte i Paxton nästkommande september.

Vidare beslöts att begära utträde ur State Luther League, till dess (om så är nödvändigt) att Augustana-synodens Illinois-konferens behandlat frågan och fällt något utslag, som ändrar förbundets redan antagna beslut.

Sedan förslag gjorts att afsluta sessionen, utfördes följande korta program:

Gemensam sång (svensk).
Välkomsthälsning............Mayor Chas. Morrow, Rankin
Gemensam sång (engelsk).
Välkomsthälsning...............pastor P. Pearson, Rankin
Sång.................................kvartett, Danville
Tal öfver 2 Tim. 1: 8—9....pastor M. Frykman, Gibson City
Gemensam sång.

Middag serverades från kl. 12:30 till 2.

Kl. 3 e. m. öppnades eftermiddagssessionen af den nye ordföranden, pastor G. E. Hemdahl.

Konventet tackade på det hjärtligaste pastor Bergstrand, den afgående ordföranden, för det myckna och välsignelserika arbete, som han gjort.

En inbjudan att hålla nästa möte i Varna mottogs och antogs med tacksamhet.

Följande program utfördes:

Pianosolo....................miss Nina Lundgren, Varna
Tal öfver Ordspr. 22: 28........pastor G. Bergman, Varna
Sång, "Jerusalem, mitt sälla hem"....................
............................M. E. T. T. kvartett, Attica

Diskussion öfver ämnet: "Ändamålet med vårt Lutherförbund", inleddes af mr T. N. Lief, Attica. De öfriga deltagarna voro: Austin Laurence och pastorerna Bergman, Frykman och Bergstrand. Medan diskussionen pågick, skulle konventet sjunga en sång för ombytes skull, och när "There will be showers of blessing" uppstämdes, började ett sakta regn att falla. Mötet måste nu på grund af regnet upplösas, och man skulle väl ej förvånats, om ungdomen rusat till stationen för att komma hem så snart som möjligt. Men nej! De samlades i stället i det stora skolhusets rymliga salar, som stodo till vårt förfogande, och där fortsattes diskussionen med lif och lust. De som då voro där församlade skola aldrig glömma det intryck, som samtalet gjorde på alla de närvarande.

Kl. 6 samlades man åter kring de väl dukade borden för att mättas med det jordiska brödet.

På grund af regnet, som föll på eftermiddagen, blef gräset för vått för att man vidare skulle kunna samlas ute i det fria, men genom pastor Pearsons försorg öppnades Rankin Opera House för oss, så att aftonsessionen hölls där. Efter gemensam sång, "In the cross", samt bön af stud. Frank Carlson, Paxton, utfördes ett godt program.

Konventet uttalade ett hjärtligt tack till pastor och fru Pearson samt de unga i Rankin för den gästvänlighet och det vänliga bemötande, som blifvit bevisadt de besökande. Efter några anmärkningar af pastor Pearson, hvari han uttryckte sin och ungdomsföreningens i Rankin glädje öfver att hafva haft Paxton-distriktets Lutherförbund såsom gäster, afslutades mötet med sången "Blest be the tie that binds" af konventet samt bön och välsignelsen af vår vördade gamle patriark mr Kjellstrand från Paxton.

Miss Mertie Pearson ackompanjerade sångerna under dagen.

Extra tåg lämnade Rankin kl. 10 och var i Bloomington något före kl. 12, då alla, som ej stigit af vid de olika stationerna under vägen, nu skildes åt. Alla voro belåtna och började redan att längta efter 1910, då de åter få samlas igen.

Följande studerande från Augustana College voro närvarande vid konventet i Rankin: miss Nina Lundgren, Varna; miss Edith Peterson, Gibson City; J. A. Martin, Varna; Elmer Swanson, Paxton; Frank Carlson, Paxton; A. Laurence, Paxton, samt undertecknad från Wenona. Genom UNGDOMSVÄNNEN önska vi tacka pastor Pearson samt ungdomsföreningen i Rankin för det särskilda emottagande vi såsom studerande fingo röna. Hjärtligt tack!

Undertecknad har nu i all korthet sökt att i någon mån redogöra för mötet i Rankin. Eftersom detta är hans första försök i den vägen, så känner han med sig, att det har blifvit bristfälligt gjordt, men vågar hoppas, att UNGDOMSVÄNNENS läsare ha öfverseende med de brister, som torde komma i dagen.

Högaktningsfullt,
MARTIN G. JOHANSON,
Wenona, Ill.

Den 1sta juli 1909.

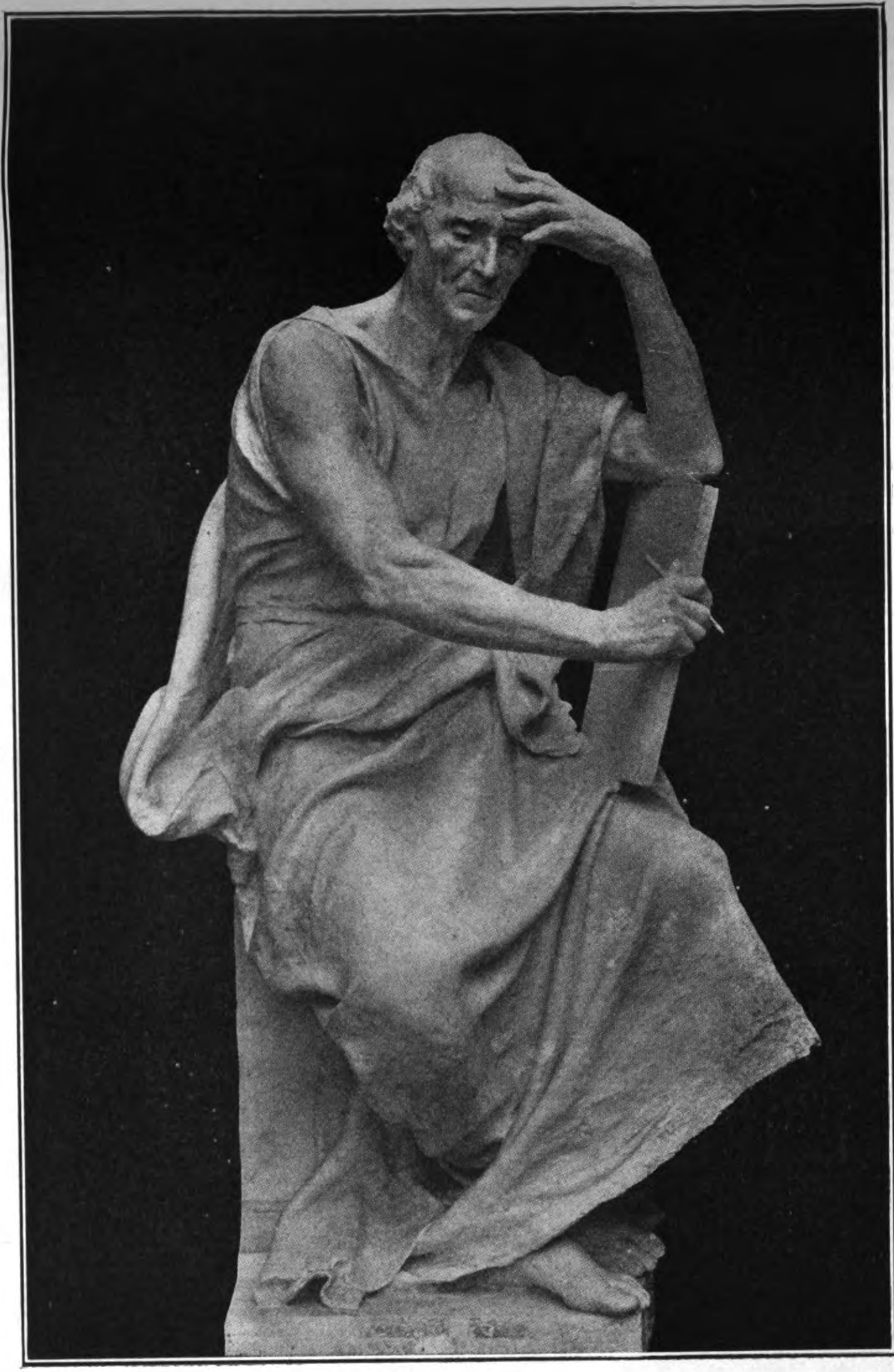
KUNGÖRELSE.

Från en svensk tidskrift utgifven på 1850-talet och nu välvilligt insänd af en af UNGDOMSVÄNNENS *läsare.*

Genom öppen och frivillig auktion, som hålles här i kyrkan kl. ett e. m. kommer till den minstbjudande att försäljas den stora och rika kvarlåtenskapen efter Emanuel, bestående af ett hemman som af Himmelen är; egendomen är väl belägen med skön utsikt; åkrar med jord som bär trettiofald, sextiofald, ja, hundrafald frukt. Och den som där sår i anden får uppskära af anden evinnerligt lif. Egendomen är välförsedd med gröna ängar och har riklig tillgång på friskt vatten, hvilket är tjänligt till borttagande af all orenlighet. Genom hemmanets trädgård flyter en klar älf med lefvande vatten, och på båda sidor om älfven står lifvets träd, som bär frukt alla månader om året, hvilken frukt är hälsosam och kostelig. Till hemmanet hörer en vingård, planterad på bärande jord med åtföljande vindrufvor som af must öfverflöda. Den har ock källor af vin, där Guds salighets strömmar skänkas åt människors barn. På hemmanets ägor äro anlagda åtskilliga förlustelseställen, dit köpare alla årstider kunna företaga lustvandringar, såsom till Betlehem, Golgata och Oljeberget. I samma köp uppbäras ock åtskilliga frälseräntor under namn af syndernas förlåtelse, rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande samt barnaskap, arfsrätt till evinnerligt lif och fröjd. Ett tryggt hvilorum utbjudes, som kallas Kristi rättfärdighet; en gyllene bägare, som heter välsignelsens kalk, samt en annan bägare, som förefaller mindre inbjudande, men kallas den hälsosamma kalken. Likaledes utbjudes en lägel att samla alla rätta tårar uti, ett kläde att aftorka alla tårar med, gångkläder bestående af salighetens mantel, rättfärdighetens kjortel och silkeskläder, som äro hvittvagna i Lammets blod. På samma gång utbjudes en blank och välbepröfvad vapenrustning, bestående af sanningens bälte och rättfärdighetens pansar, trons sköld, salighetens hjälm och Andens svärd. I samma köp ingå ock åtskilliga klenoder såsom rättfärdighetens, lifvets och härlighetens krona samt några musikaliska instrument att spela och lofva Herren uppå, såsom psaltare och harpa, trumpeter, basuner jämte annat som ej så noga kan uppräknas. Hela egendomen är försäkrad i Jesu blod och får tillträdas nuvarande sagda dag, så vida köparen tager fasta därpå, innan nådatidens utgång. Närmare underrättelse om egendomens beskaffenhet kunna hågade spekulanter erhålla jämte villkoren för dess åtkommande uti hemmanet tillhörande handlingar, kartor och beskrifningar, som äro tillgängliga hos profeterna, evangelisterna och apostlarna. Spekulanter som äro kända med Emanuel få köpa utan penningar och för intet. Anstånd med betalningen gifves för alla evigheters evighet. Deras anbud som komma med eget mynt antages icke. För främlingar som vilja hedra Emanuel med sin närvaro finnes läger att tillgå i hans sidosår samt förfriskningar, bestående uti vin och mjölk, lifvets bröd och lifvets vatten, allt utan penningar och för intet. Auktionen förrättas i jämmerdalen nuvarande dag i detta nådeliga Herrans år.

Enligt uppdrag.

HERRENS TJÄNARE.
Auktionsförrättare.

TANKEN. *Af Paul Dubois.*

TAPPERHETEN. *Af Paul Dubois.*

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., SEPTEMBER 1909. N:R 9

LIFVET.

En hvar sin egen bana fått
i lifvet. Kretsen syns ej vid
och är det ock törhända ej.
Stort rykte blir ej hvar mans lott,
och våra plikter fyllas slätt
med andfådd jakt för rykte blott,
vårt sinne jämt af trånad tärdt,
att snabbt vårt namn med glans blir höljdt.
Ej kräfver lifvets kämpalek
en skådebana vid och hög;
och månget af dess största dåd
ej ristats på de gyllne blad.
Nej, tro mig, bragder öfvas än,
hvar gång kring axeln världen vrids,
dem tiotungadt rykte ej
basunar ut, ej ens vet af.

Från engelskan af J. L—l.

FARISEEN OCH PUBLIKANEN.

C. A. EVALD.

I.

Fariséen.

Här hafva vi framför oss en lefvande bild af självrättfärdigheten. *Jag är, jag gifver, jag har* — det är alltid *jaget,* som ställes främst. Den självrättfärdige är sin egen grundval; han hjälper sig själf, fullkomnar sig själf och frälsar sig själf. Hvad som gör honom så trygg och självtillräcklig är det, att han *fastar och gifver tionde,* med ett ord, alla hans särskilda goda verk. Om sinnesförfattningen bekymrar han sig icke; fariséermanteln är ganska vid, däri kunna till och med kameler gömma sig. Han *tackar* Gud och vet icke, att han egentligen tackar sig själf. Alla de eländiga människor, som han lyckligtvis ej liknar, låta honom, om han jämför sig med dem, städse synas bättre; visserligen skådar han därvid alltid blott på dem, som stå under, icke på dem, hvilka stå öfver honom. En sådan människa kan taga enskilda plikter ytterligt strängt, men det är alltid dessa plikter, som kunna blifva mekaniskt affärdade och hvilkas uppfyllande inbringar världens lof. *Kärlek, barmhärtighet* och *självrannsakning* må man icke vänta sig af en farisé, lika litet af en kristen farisé som af en judisk. Han ingår väl i templet och förrättar sin gudstjänst, han har kanske sin husandakt, sin bordsbön, sina bestämda bot- och bönedagar, men allt är inrättadt efter klockslag, och han skulle mycket förvånas öfver dem, som däremellan ville uppfordra honom till bön och andaktsöfning. Huru kan en människa så döda sitt samvete? Ack! Intet är lättare. Man underlåte blott *en gång* att lyssna till samvetets röst, och nästa gång talar det redan mindre starkt, och snart blifver dess stämma ännu svagare, tills det slutligen helt och hållet förstummas. Men emellertid blifver självrättfärdighetens skorpa allt tjockare. Högmodet är också en bildhuggare, som kan forma saltstoder, öfver hvilka all mörkrets makt fröjdar sig.

II.

Publikanen.

Se här en bild, som ställes gent emot fariséen, bilden af den sanna botfärdigheten. Sinnets förändring går före lefvernets förändring och börjar med en till grunden gående syndakännedom. Samvetet har blifvit så slaget, att en fullständig väckelse inträdt. Den falska tryggheten är borta, Guds pilar stinga i hjärtat, och hvem är det, som då kan undkomma? Publikanen har ej längre tid att jämföra sig med andra människor, det bränner så häftigt i hans eget samvete, att han tycker, det allas ögon äro riktade på honom och att jorden skall öppna sig under hans fötter. Och där syndens kännedom finnes, där är äfven bekännelse af synden. Detta tvingar publikanen att ställa sig långt ifrån; där måste han framlägga alla sina blodröda synder, och hans ångest utgjuter sig i detta rop: *Gud, miskunda dig öfver mig, syndare!"* "Så länge jag teg, försmäktade mina ben vid min ständiga klagan", säger David (Ps. 32: 3, 4); "ty dag och natt var din hand tung öfver mig; min lifssaft förtorkades, såsom det varder torrt vid sommarens hetta." Men där det kommer till en bekännelse, där kommer också *friden* såsom en ström och sällheten såsom hafvets vågor (Es. 48: 18). "Den sorg, som kommer åstad bättring till frälsning, som man icke ångrar" (2 Kor. 7: 10). I detta tillstånd ser Gud publikanen. Den arme syndaren ropar blott efter nåd; han tänker icke på hvad människor döma om honom; frid med Gud är nu för honom allt. Hvilken innehållsrik bön: *"Gud, miskunda dig öfver mig, syndare!"* Hela bättringsverket träder här i dagen. Synden är bekänd, dömd och hatad, den förlorade sonen har vändt tillbaka, och i hans outsägliga elände lefver dock ännu den förhoppningen: din fader är ännu alltid din fader.

> "Hellre må du ligga
> uti stoft och tigga
> nåd i Jesu blod,
> än att självrättfärdig,
> helig, stark och värdig
> hafva tröst och mod.
>
> Blir du självbelåten,
> är du helt från stråten,
> som till lifvet bär.
> Endast de elända
> söka och använda,
> hvad oss gifvet är."

I passionstider.

Af Runa.

Han gick ensam ut i den ljusa marskvällen. Vårens längtansfulla vemod låg i luften, men i hans själ låg ett djupare vemod än vårens. Sitt lif ville han helga åt Gud, men kunde ej, som han ville. Ärlig var hans sträfvan, men den tröttade, ty den var så fruktlös. Fienderna voro så många och starka utom och inom honom, medan vännerna voro så få och så svaga. Tidsandan berörde honom så starkt, att tankens tvifvel förmörkade hans själ, och mot sin vilja kände han ringaktning för Faderns klena hjord. Han ville ge sig själf som ett värdigt offer, han ville arbeta ett godt arbete och göra en kraftig insats i världen för Guds rike. Men arbetet blef så tungt, ty krafvet växte alltjämt, och allt hans verk blef knappt som en droppe i hafvet och gaf ingen glädje. Och så kommo fiender honom in på lifvet och trängde honom så, att han började undra, om det var lönt att längre försöka värja sig.

Frestelsen att uppge kampen såsom hopplös var stark i kväll. Planlös och utan mål var hans vandring. Han var just i ett sådant tillstånd och på en sådan vandring, som göra en till ett lätt byte för hvem som vill locka.

Då mötte han sin unga syster.

"Hvart är du på väg?" frågade hon.

"Hvart som helst. Och du?"

"Till kyrkan i passionspredikan. Kom med!"

"Jag har ingen lust. Du skall väl sitta bland dina kamrater för resten."

"Det behöfs inte, jag sitter lika gärna med dig, om du går med mig."

Som han intet mål hade och ingen håg, var han lättledd och gick med.

Hon gick ej till sin plats bland konfirmanderna kring altarringen, utan följde honom till en skum vrå på läktaren. Han kände sig så trött och kall invärtes och tyckte sig därför passa så illa för kyrkan, att skulle han alls dit, skulle det åtminstone vara till den bortersta vrån. Alltså satte de sig där, fast han kände det oegentligt att draga med sig sin syster dit, hon var som dagg ur morgonrodnadens sköte och passade på sin plats närmast intill Guds altare, tyckte han. Det hade varit en tid, då han tyckt, att också han passat där, då han stått med högburet hufvud inför Gud och frimodigt erbjudit honom sig själf som en god offergåfva. Sedan den tiden hade han fått lära känna sig själf bättre, och nu blygdes han öfver sin oförståndiga frimodighet och ville draga sig undan Guds altare, ty utan vank måste det offer vara, som där lägges ned.

Svårmodet, som kommer af självkännedom, låg tungt öfver hans själ och hindrade honom att stämma in i psalmen, när orgeln spelade upp. Men hans syster sjöng med, och han hörde hennes ungdomliga röst tätt invid sitt öra, hon sjöng lågt, men känsligt och rent.

Guds Ande har många sätt att nå in i ett människohjärta, som tror sig slutet. Han kan komma i en händelse, som sönderslår berg — han kan också komma i en stilla susning.

"Denna stund är Jesu sista;
templets förlåt rifs itu,
solen mörknar, bergen brista —
öga, hjärta, hvad gör du?
Så som Jesu smärta var,
aldrig någons varit har.

Har du, människa, ett hjärta,
är din bäste vän dig kär,
känn din syndaskuld med smärta,
ty för den han korsfäst är!
Så som Jesu kärlek var,
aldrig någons varit har."

Så gled psalmen, sjungen af hans unga systers röst, lik en Andens stilla susning in i hans själs svårmod. Han satt tillbakalutad i bänken och såg på henne, medan hon sjöng. Helt var hon med i psalmens ord och sjöng med känsla, ja, han tyckte sig höra en lätt darrning i hennes röst vid sången om Jesu smärta. Var den rörelsen ett känsligt hjärtas medlidande blott, eller kom den af ett djupare förstående af den kärlek, hon sjöng om? Hade en tår från den lidande Frälsarens öga fallit befruktande i detta unga hjärta — en sorg öfver synden?

Psalmen var sjungen, och texten lästes upp, den gripande texten om Guds rena Lamms offergång. Stående lyssnade församlingen, men lyssnade väl någon så som han, hvilken blott händelsevis kommit hit i kväll? Textens ord voro honom så välbekanta, att han kunde dem mest utantill, och dock öppnade de nu en sluten dörr för honom. Självkännedomen och det djupa behofvet, som därigenom kommit, öppnade hans ögon och hans hjärta, så att han förstod skriften.

Intet ord af den predikan, som följde, undgick honom. Den man, som talade, visste bland sin församling intet annat än Jesus Kristus och honom korsfäst — att tala om korset och dess kraft var hans lifs välsignade gärning. Och på den unge man, som kommit så håglös och kall och färdig att uppgifvas i kampen i egen kraft, föll detta tal som regn på törstig jord.

— — — Kom till Jesus, som du är! När han säger sitt: "Jag vill, blif ren!" så är du i samma stunden ren som han. Först i det medvetandet kan du stå upp till nytt lif och bryta fram med ny kraft. Först när du funnit, att synden är dödsdömd, förmår du att strida segerrikt emot den. Först när du *är* rättfärdig inför

Gud, kan du öfva rättfärdighet. Kom till Jesus, som du är, och låt dig af honom tvås hvitare än snö!

Han, som nyss stapplat på lifvets väg, fick ny kraft; han, som nyss hopplös velat lägga ned vapnen, bröt nu med lyftadt mod fram i striden, ty han kunde se bort från sig själf till Kristus.

När slutpsalmen sjöngs, stod han ej stum, utan stämde in som i den nya sången:

"Guds rena Lamm, oskyldig, på korset för oss slaktad — — —"

TANKEN.

Se titelplanschen.

Du lyss på gräsen, som i vinden bocka,
på strömmen, som sin väg i dalen riktar,
allt hvad den yttre världen för dig biktar
du älskar att i dikten sammanplocka.

Inunder skogens hvalf, där fåglar locka,
du dig ett stort och heligt tempel diktar,
hvars torn är granen, som för blåsten sviktar,
där månen hänger som en malmstöpt klocka.

Din kyrka är ej min; jag vet en annan,
dess hvälfning restes ej för slikt ett joller,
Guds egen klarhet ur rotundan skimrar.

Kom, jag vill visa dig det hvalfvet: pannan,
därunder *tanken* jämt sin gudstjänst håller
och oförtrutet på sin himmel timrar.

C. W. A. Srandberg.

TAPPERHETEN.

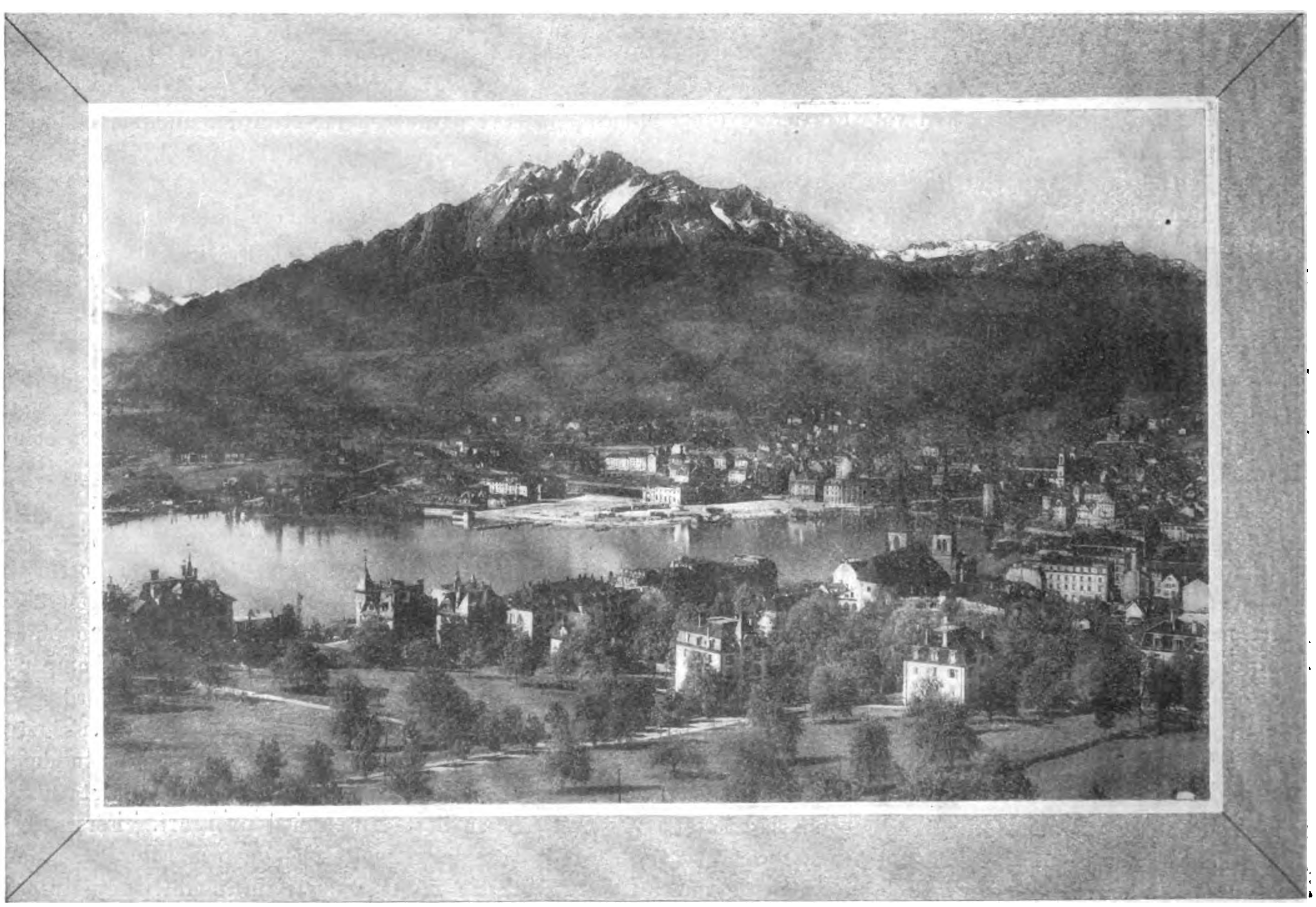
Se titelplanschen.

Blott den är riktigt tapper, som kan lida
hvad värst kan sägas samt sin smälek hänga
liksom en mantel sorglöst kring sin kropp
och aldrig låta kränkning gå till hjärtat
och väcka ofärd opp.
Är skymf ett ondt, som kräfver mord och plåga,
hur dumt att lifvet för det onda våga.

Shakespeare.

Ja, tappre män
få, när de se behjärtadt folk i fara,
deltagande för dem och kunna än
en blandning utaf björn och halfgud vara,
än som en storm, än som ett vax igen.
Liksom ett knotigt träd kan vaja, bara
en vårfläkt hviftar, formar sig jämväl
för veka intryck stundom deras själ.

Lord Byron. (C. W. A. Strandberg.)

VY FRÅN DET VACKRA SCHWEIZ.

I SCHWEIZ.

Schweiz är ett underbart och härligt land. Någon mera omväxlande natur, än den som råder i Schweiz, finns ej i världen. Där finnas nästan alla slag af klimat såväl som alla slag af jordmån. På samma sätt är det ock med de sociala förhållandena: en större blandning af dylika än den som Schweiz uppvisar, torde man få söka efter. Fyra språk talas i det lilla landet, franska, tyska, italienska och raetoromaniska, som ganska mycket liknar italienskan. Bildningen står högt, och undervisningen bedrifves med kraft i de schweiziska universiteten. Folket är mycket frihetsälskande och har under åratal fått glädja sig åt politisk självständighet. Städerna äro på samma gång både gamla och nya. De flesta äro flera hundra år gamla, och med förkärlek bevarar man de ålderdomliga husen och väljer dem till sina boningar, om man kan, men nya hus byggas ock, i fullt modern stil, synnerligen af fransmän och engelsmän, som slagit sig ned i det vackra landet dels för affärers bedrifvande och dels för att helt enkelt bo där. Med religionen är det numera icke så väl beställdt som det var på Calvins tid. Man gjorde som i Nya England, man spände bågen för högt, så att den slutligen brast. I Genéve t. ex., som en gång var den reformert- protestantiska kyrkans hufvudort, går folket knappast mera till kyrkan alls, utan går till teatern i stället och lefver för sin förlustelse. Månne det skall gå så äfven i de tyska städerna? Men kanske skall både Schweiz och Tyskland en gång vinnas tillbaka för evangelium igen.

LURAD.

För Ungdomsvännen af Ada J.

En vacker morgon i början af juni i "Midnattssolens land" satt en liten jungfru på toppen af af en klippa, som öfverhängde en liten insjö vid byn Torsbo utanför Göteborg. Hon höll på att binda en krans af sköna vårblommor, som hon plockat på väg hit ut till sin älsklingsplats.

Hon var liten — hälften barn, hälften ungmö, men hennes form var sådan, att en prinsessa kunnat afundas den. Hon var klädd i en enkel, hvit morgonklädning, som var låg omkring nacken för att gifva frihet åt hennes rörelser och visa en välbildad hals. Hennes lockar, som voro guldgula, voro fästade tillbaka från pannan med ett smalt blått band. Vid barmen hade hon fäst några violer.

Hon sjöng en melodisk vårsång, medan hon band på kransen, och inom sig tänkte hon, hur väl den passade samman med naturens sköna vårskrud. Hon spratt till och lyssnade — Jo: där kom det igen. Ku-ku. Ku-ku. Det var en fågel som om våren i Sverige låter höra sin enformiga men efterlängtade sång. Hans namn är Göken. Men han sjunger bara en sommar, ty följande sommar är han förvandlad till en sparfhök säger man. Hvarje vår lyssna ungmör på hans sång räknande hvarje hans ku-ku, ty så många år tar det, innan brudkronan kommer att pryda deras hufvud. Barnen vilja gärna hafva litet pengar om och blott ett öre, när de först om våren höra göken, ty då skola de hafva pengar hela året om.

Medan Margareta lyssnade, lyste hennes ögon af en inre tillfredsställelse, dessa vackra, tänkande ögon, som täflade med violen i djupblå färg, och hennes lilla välformade mun log, medan hon halfhögt sade. Jag undrar, om jag skall blifva brud i år?

Det måste säkert vara vackert därute i västern, såsom herr Patterson beskrifver det. Han är ju själf svensk, fastän han föredrager att lefva i Utah.

Men — i sanning — jag är rädd för honom ibland, när han får ett utseende i sina svarta ögon, som om han kunde svälja mig. Pappa säger han är en god och framstående man, och mamma säger "Daddy" vet hvad han talar om — så det blir väl bra. Nu är min krans färdig, och jag måste skynda mig till faster Britta. Hon kastade en sista längtansfull blick utöfver den lilla sjön, hvarest vattenliljorna just började spira upp, och kröp fram mellan grenarna af en björk, som öfverhängde klippan. Med ett lätt hopp var hon nere på marken. Hon trädde kransen på en af sina armar — och sprang iväg öfver ängarna, där män och kvinnor höllo på med vårarbete.

Med ett vänligt "god morgon" till dem alla trippade hon framåt, till dess hon kom till sin faster's hus. Utan att knacka, steg hon på, genom köket in i matsalen, där faster Britta just satt och drack sitt frukostkaffe. "God morgon! Har äran att få gratulera på födelsedagen", sade Margareta, medan hon fäste sin blomsterkrans på den åldriga damens hufvud. Sedan tog hon faster om halsen och kysste båda hennes kinder! "Är du inte glad i dag, käraste faster?" Den gamla såg på Margareta, tills ögonen blefvo fulla af tårar. "Du kära barn", sade hon slutligen, "hvem skall minnas mig så här, då du är borta? O, jag kan icke fördraga tanken på att du skall resa bort. Sitt ner, mitt barn, och håll till godo af min frukost — och säg mig, hvad i all världen skall du resa för. Hvad mera vill du hafva än hvad du åtnjuter här hemma?'

"Välan du ser, kära faster", började Margareta, "pappa var tämligen belåten här — med undantag af litet missförstånd med vår granne Jonsons, då vi gingo ifrån den lutherska kyrkan och blefvo baptister, till dess att herr Patterson kom och började tala om det underbara landet i väster. Han är en af de ledande männen i en mäktig kyrka där ute, och de äga ju sociell och religiös frihet såväl som vi, och han lofvade pappa, att om han gaf mig åt honom i äktenskap, så skulle pappa få en framstående plats därute också. Och för min del, så skulle alla se upp till mig, och han själf skulle blifva min villiga slaf.

Det blir ju trefligt också att få se litet mera af vår värld än den lilla fläck vi här bebo, fastän den är i sanning vacker" — och med en suck tillade hon: "Jag skall alltid minnas och sakna dig, min älskade faster. "Men huru blir det med Erik', frågade faster Britta. "O du vet, faster, att jag alltid sett upp till honom som till en äldre broder, men efter min far och hans fader kommo i dispyt med hvarandra ha vi ej sett mycket af Erik, och nu när jag är herr Pattersons trolofvade, har pappa förbjudit mig att tala till honom. Nu måste jag gå hem, mamma väntar mig helt säkert." Hon kysste sin faster farväl och skyndade hemåt. Hon hade dock ej gått mera än halfva vägen, förrän hon mötte Erik.

Han var på väg ut till ängarna att se till sina arbetare. Hon kunde ej undvika honom, det skulle sett för illa ut, så hon steg på och försökte se lugn ut. Erik stannade, och höll ut sin hand med ett vänligt "god morgon, Margareta. Är du ute så tidigt i dag? Och hur står det till?"

"Tackar bra", svarade Margareta med en lätt nigning men låtsade ej se hans uträckta hand och gick vidare. "Hvad brådskar? Kan du ej tala några ord med en gammal bekant?" bad Erik.

"Nej, ursäkta mig, — jag har brådtom", svarade hon. Men när hon skilts från honom, fick hon en så underlig känsla rundt hjärtat, att hon blef rädd och sprang resten af vägen hem.

Erik hade gjort en rörelse, som om han ämnat följa Margareta, men stannade, när han såg hennes önskan att blifva honom kvitt.

"O min Gud!" suckade Erik, "att tänka mig hafva förlorat en sådan klenod som Margareta! Huru jag älskat henne ifrån hennes barndom! Huru jag iakttagit hennes utveckling år från år och aktat mig att ej tala om kärlek med henne, förrän hon blef utbildad! Har jag då förlorat henne? O, den där uslingen, som stulit min skatt! Jag kunde vara i stånd att slå sönder hvarje ben i hans syndiga kropp, ty jag är förvissad att han är en skurk. Och ändå tro de honom och gifva honom ett älskligt barn likt Margareta är — som, Gud vet att jag ej ville se besmittad af synd, mer än jag ville förlora min egen själs salighet. Jag hade hoppats hon skulle blifva solen i mitt och min faders ensliga hem, ty sedan min moder dog, hafva vi bott allena med tjänarna. Vore jag blott säker, att hon kunde älska mig, skulle jag följa efter dem — och ännu fria henne ifrån denne mans nesliga anslag."

Försjunken i djupa tankar vandrade Erik framåt, till dess han nådde fram till ängen och sorlet från de arbetande nådde hans öron. Blickande upp till den himmelska vännen bad han en tyst bön om beskydd för den älskade.

* * *

Ombord på ett fartyg på väg till Amerika fanns en del immigranter från Sverige. De voro alla mer eller mindre sjösjuka. Särskildt var det fallet med en ung flicka, som låg halft medvetslös i en "berth", medan hennes moder satt bredvid och vakade öfver sitt kära barn. Hon kastade sig af och an i yrsel, talade än om sitt hem, faster Britta och Erik, än om underlandet i väster dit de voro på väg. Stundom grät hon och gömde sitt hufvud vid moderns bröst. "O jag är så rädd för herr Patterson! Han bad mig härom dagen om en kyss; jag svarade, att jag gjort ett löfte att ej kyssa någon man, förrän på min bröllopsdag, då jag skulle kyssa min make. Hans ögon glödde af återhållen passion några ögonblick — och så svarade han med det mjukaste tonfall han kunde, att det vore värdt att vänta för en sådan gåfva. Jag erfor en känsla af "hat" i mitt hjärta — men — han skall ju blifva min man — och pappa säger att jag nog lär att älska honom, när vi blifva gifta."

"Ja", svarade den tåliga modern, "din fader är en förståndig man, haf förtroende till honom."

* * *

Den långa besvärliga resan var öfver, de hade nått "det förlofvade landet" till sist!

Tåget höll just på att stanna vid stationen i Salt Lake City, Utah, då herr Patterson kom och artigt bjöd Margareta sin arm för att hjälpa henne stiga af. Hon var glad, att de voro så nära resans mål, och gaf honom sin hand, som han tryckte med ett leende, som skulle vara lugnande.

Det var varmt och dammigt, och larmet omkring henne gjorde henne yr i hufvudet, så hon var tacksam att hafva honom till stöd.

De hade blott varit på plattformen en kort stund, då ett par gossar kommo springande och ryckte herr Patterson i rocken med utropet "Hello Pappa!" Margareta såg och hörde detta, och som en blixt flög sanningen — den nakna, fula verkligheten — igenom hennes hjärna. Så försvann hela världen. Margareta föll afsvimmad vid herr Pattersons fötter, han ropade an en droska, och bedjande herr och fru Olson stiga in lyfte han Margareta upp och befallde kusken köra till ett hus, som han beställt för Olsons räkning.

Margareta låg där i feber och yrade några dagar, så kom sansen småningom igen, och hon försökte tänka ut någon väg att undslippa denna hatfulla boja, hvarmed man ville fånga henne. Hon förstod att ett sådant lif, som väntade henne, vore värre än döden. Mr Olson försökte att förklara för henne, hur det var. Patterson hade andra hustrur, men Margareta skulle blifva drottning för dem alla. Och hon skulle skynda sig att blifva frisk, ty snart skulle det blifva en stor festlighet i den mormonska kyrkan, och i samband därmed skulle mr Patterson, som var en af de ledande i församlingen af de sista dagarnas heliga, taga henne till hustru på hennes 18:de födelsedag den förste augusti. Margareta vände bort sitt hufvud, medan fadern talade, och försökte åter att — tänka. Dagen efter detta samtal kom en kvinna och ville se Margareta. Hon kunde tala svenska — och då hon blifvit bjuden att sitta ner, sade hon: "Jag har kommit att hälsa dig välkommen hit till vårt heliga samhälle. Jag är mr Pattersons första hustru." Margareta gjorde en rörelse, som hon ämnade fly, men hejdades af den andra. "Sitt neder, mitt barn, och var lugn", bad hon. "Jag förstår så väl, hur du känner det. Jag var som du helt ung, då jag och mr Patterson såsom nygifta anlände hit. Då min man omfattade de heligas religion och tog sig en hustru till, var jag upprorisk och hade så när dödat dem båda. Men så förklarade min man för mig den stora uppgift Gud gifvit den mormonska kyrkan och talade om för mig, att det är hon som skall växa så stark i detta land, att hon skall drifva ut de gudlösa och taga regeringstömmarna i sin hand. De äro redan i besittning af största röstantalet i flera af våra västra stater" skall jag säga dig. "Och vet du hvad! Den vi i vår barndom lärde känna såsom den första mänskan — Adam — han var Guds Son, som kom till jorden med en af sina hustrur — och han ville att världen skulle fort förökas, och därför är det oss kvinnor beskärdt att på vårt vis hjälpa till och vinna segrar för vår kyrka. Det är ock därför vi fröjdas, när familjen växer. Och nu skall du blifva en af oss och hjälpa till med att på detta sätt eröfra världen för vår heliga tro." Hon hade talat fort, liksom rädd för att gifva Margareta rum för ett ord. Den senare satt som förstenad. "Himmelske Gud, hvilket elände!" utropade hon, när den andra slutat. "Fräls mig ifrån ondo!" bad hon inom sig själf. Fru Patterson n:r 1 gick sin väg. En vecka senare var Margareta stark nog att gå ut och se sig om i staden. Ju mera hon såg af detta lif, ju mera afskydde hon det. Huru kunde kvinnor lefva ett lif sådant som detta var, likställigt med djurens. Och barn af ett dussin kvinnor hopblandade i en familj! Hon frågade sig själf, om hon kunde uthärda närheten af herr Patterson, mycket mindre ett lif såsom hans slafvinna. Hvad skulle hon göra? Fadern var fast besluten att hålla sitt löfte till herr Patterson. Han var äregirig och ville se sin flicka "öfver" de andra. Modern var en stackars viljelös kvinna och hon själf en liten hjälplös flicka i ett land, hvars språk hon ej förstod. Dag för dag närmade sig den fruktade händelsen. Hvart skulle hon fly?

* * *

Den sista kvällen af hennes frihet vandrade hon omkring, tills hon kom till stadens utkant. Där kastade hon sig i ett busksnår och grät, som om hjärtat velat brista. "O Gud,

om en Gud det finns, haf förbarmande öfver mig, och hjälp mig!" utropade hon i sitt hjärtas ångest!

Hvad var det? Hon tyckte någon kallat henne vid namn, och rösten — kunde det vara möjligt? Hon satte sig upp och gnuggade sina ögon af fruktan, att hon ej var rätt vaken. Drömde hon, ty där, ifrån ett annat busksnår, steg Erik, hennes barndomsvän, fram. "Margareta, o, Margareta", utropade han med af rörelse kväfd röst, "har jag funnit dig till sist? Jag fann ingen ro eller hvila, sedan du rest, så jag följde efter. Jag har sökt dig öfverallt här i staden. Är du fri?" Han såg på henne, som om hennes svar var afgörande för hans lifs välfärd. Hon svarade: "Fri! Gud ske lof, att du kom. I morgon hade de bestämt mig till offer på mormonernas afgudaaltare". "Vill du blifva min och gifva mig rätt att försvara dig?" frågade Erik, och öppnande sina armar emottog han den skälfvande Margareta som likt en rädd fågel flydde till hans bröst för att finna skydd emot hela världen.

"O, min Gud!" hviskade Margareta, ty nu vet jag att det finns en Gud, som hör bön. Jag tackar dig, att du frälst mig från satans snaror!" "Kom, älskade", sade Erik, "min häst väntar. Låt oss skynda hemåt till frihetens hemort, det land, där Gud och hans lagar hållas i vördnad."

* * *

När Margareta ej återkom om kvällen, blefvo hennes föräldrar ängsliga, men sade ingenting, fruktande herr Pattersons vrede, om han skulle få höra, att hon var borta. De gingo ut att söka sitt barn, men alla försök att finna henne voro fruktlösa. Det var sent, när de återvände, närande ett svagt hopp att finna henne hemma. Men nej. Fadern gick i sin oro fram och tillbaka i rummet, medan den lilla modern satt i ett hörn suckande. Då hördes en knackning, och herr Olson skyndade att öppna. Där stod en gosse med ett par bref, ett till herr Olson, och ett till herr Patterson. Herr Olson gaf gossen en tjugufemöring och skyndade att öppna det bref, som var ställdt till honom. Han läste:

"Kära Fader: När ni får detta bref, befinner jag mig på väg till mitt gamla hemland. Jag kunde ej lyda eder och blifva herr Pattersons maka, eller rättare, slaf. Gud har sändt en befriare att frälsa mig ifrån en sådan förnedring. Ni och mamma böra äfven återvända. Gif detta bref till herr Patterson. Och nu farväl. Med käraste hälsningar till mina dyra föräldrar ifrån deras egen lilla Margareta."

Herr Olson kunde knappast tro sina ögon. Hans egen flicka hade vågat trotsa honom.

"Ack, nu förstår jag sammanhanget", utbrast han om en stund. "Det är Erik. Det var han, som kom och hjälpte henne att fly. Hvad skola vi nu göra?" "Skynda härifrån, så fort ske kan!" sade hustrun. "Jag tror, du har rätt. Vi få försöka komma så långt som star till, innan morgondagen. Jag tycker mig se Patterson, huru arg han skall blifva."

Lämnande brefvet till Patterson på ett bord, skyndade de sig till stationen för att undkomma efterräkning.

* * *

Dagen för den utsatta festen i mormorkyrkan kom, ljus och vacker. "Den ledande mannen" skulle taga en ny hustru. Patterson ankom i god tid, klädd i all sin stät, och marscherade upp till altaret, där han väntade mr Olson skulle gifva honom sin sköna dotter. Han hade på faderns råd afhållit sig ifrån att se Margareta, men nu tyckte han sig knappt kunna uthärda några minuters väntan. Han väntade och väntade förgäfves. Slutligen sändes bud till mr Olsons hus, men budet återkom och tillkännagaf, att huset var tomt, samt att man funnit ett bref till mr Patterson på ett bord. "Tag hit", befallde den senare. Han slet upp det och läste: "Mr Patterson. Det är en sägen, att den onde hjälper sina egna, men denna gång hafven I båda gått miste om ert offer. När Ni läser detta, är jag där, hvarest Ni ej kan finna mig. Våga ej att söka mig, ty om Ni än en gång kommer inför mina ögon, så ve eder! Ni försökte lura mig, nu är det eder tur att vara lurad. Jag trotsar er att kunna skada mig. Margareta Olson." Mr Patterson stapplade som af ett slag och bad om hjälp att komma ut. Festen blef uppskjuten.

* * *

Det var skördetid i Torsbo, och männen svängde sina långa liar på hafrefälten, medan rödkindade tärnor bundo säden i kärfvar. Så fingo de se en lätt vagn komma landsvägen framåt, och när den kom litet närmare, igenkände de sin älskade husbonde och hans fagra kamrat, som de nu förstodo skulle blifva deras matmoder. Männen togo af sina hattar hälsande, och flickorna nego djupt. "Välkomna hem!" ropade de alla. Erik och Margareta besvarade hjärtligt deras hälsningar, och då de körde vidare, flögo hattarna i luften, och hurrah skallade vidt omkring. "Hurrah! Nu få vi bröllop! Hurrah!" Så togo de fastare tag om sina liar, och arbetet gick med sådan lust, som om det helt och hållet berott på dem att göra sin husbonde lycklig. När Erik och Margareta anlände hem, kom Eriks åldrige fader ut med öppen famn mot dem båda. "Nu kan en gammal man skiljas hädan i frid", sade han. "Icke så, fader", svarade Erik. "Lef länge att fröjdas med mig och min vän."

"Tag mig nu till min kära faster Britta. Till dess jag är din maka, vill jag bo hos henne!" Där i fasterns lilla hem firades trolofningen, som var blott en liten försmak af hvad bröllopsfröjden skulle blifva. Sedan det "lysts" för Erik och Margareta i kyrkan tre söndagar å rad, stod bröllopet.

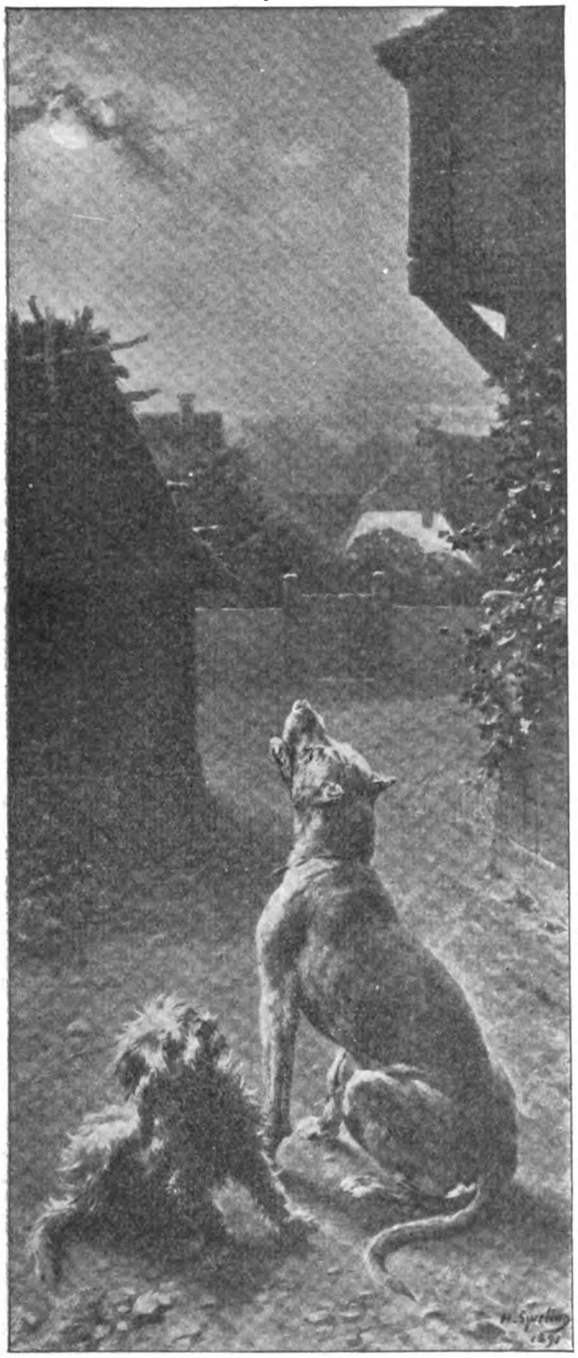
Eriks hem var prydt med blommor och grönt. Äreportar var det vid dörrar och grindar — och hela grannskapet hade klädt sig i högtidsskrud för att glädjas med dem, som voro glada. Margareta var klädd i en enkel, men smakfull hvit ylleklädning med slöja, krona och krans af myrten, och bar en den allra näpnaste lilla psalmbok, som var Eriks trolofningsgåfva. De hade vigts i kyrkan; Margareta och Erik tyckte det var intet, som fattades, utom att hennes föräldrar skulle varit med. Dag efter dag hade de väntat dem. Brudfolket skulle sätta sig till bords. Då hördes plötsligt en af tjänarna ropa: "Husbonde, här äro de efterlängtade!" Erik tog Margareta vid handen och skyndade ut att möta de hemkomna föräldrarna. "Välkomna! Välkomna!" ropade båda. "Vi sade just nu", tog Erik till orda, "att blott eder välsignelse fattades för att göra oss fullkomligt lyckliga. Viljen I gifva oss den?"

Herr Olson såg på sin ståtlige måg och sin vackra dotter i all hennes skönhet, och hans hjärta blef vekt. "Kära barn! Gud välsigne eder!" sade han högtidligt och omfamnade dem båda.

Margareta kastade sig i sin moders armar, och bådas tårar blandades — tårar af fröjd och lycka. "Men kommen nu in", sade Erik, "och fröjdens med oss."

Han tog sin brud vid ena handen och sin svärmoder vid den andra, och ledde dem in. Då kom hans gamle fader och erbjöd sin hand till förlikning åt sin forne granne. "Låt gammalt groll vara glömdt och var välkommen hem igen, vän Olson!" Den senare tog sin gamle väns hand med en varm tryckning och bad i sin tur, att gammalt skulle få vara både gömdt och glömdt. Jonson ville leda sin kamrat till bordet, omkring hvilket brudskaran nu samlades — bordet var dukadt i form af en hästsko, som skulle betyda lycka — men Olson vägrade att sätta sig, förrän han fått ge ett svar på alla vänliga frågor, utrop och nickningar från gamla bekanta. Vändande sig först till brudparet och sedan till de öfriga tog han till orda: "Kära barn, grannar och vänner! Jag får lof att erkänna just här och nu, att jag är riktigt glad öfver att min lilla flicka hade mera vett,

än jag hade. Jag är glad att vara tillbaka ibland eder igen, i ett land, hvars lagar säga: En man och en kvinna — att älska och hjälpa hvarandra. Ty det är likväl, kort sagdt, enda vägen till sann lycka och trefnad. Hvad sedan Gud har fogat tillsammans, må ingen människa åtskilja. Jag önskar eder, mina barn, ett långt lif och mycken lycka!" Och alla svarade amen.

EN MUSIKALISK HUND.

Det händer icke så sällan, att man påträffar hundar, som äro mycket musikaliska, och som hafva ganska godt öra för musik. Detta gifva de tillkänna genom att antingen förnöjdt lyssna till musiken, under det att de på alla sätt vända öronen till för att uppfånga äfven de finaste ljud, eller ock genom att tjuta på ett ihållande sätt, hvilket troligen i de flesta fall ger tillkänna deras missnöje med musiken, eller att de icke alls kunna fördraga den. Den franska pudeln plägar hafva ett mycket utveckladt musiksinne, hvilket ej sällan är fallet äfven med bulldoggen, men kanske beror detta på att dessa tvenne tillhöra de högst "civiliserade" raserna af alla hundar.

EN FÅGEL.

För Ungdomsvännen af C. J.

En fågel i lunden slog drill uppå drill,
ett älskande par hörde på,
så solklar var dagen, och vinden var still,
lycksaliga sutto de två,
i sällhetens drömland de sväfvade kring,
i rymder högt, högt öfver jordiska ting,
ty fågeln, som sjunger, har fäste och bo
blott i kärlekens hvälfvande blå.

I fjärran förnims bäckens sorlande låt,
där rastlöst den slingrande far,
de höra väl sången, dess klagande låt,
men fågeln på drillar ej spar,
han sjunger så lycklig på gungande gren,
det dallrar i luften ett klirrande sken
för älskande paret i grönskande lund,
som knyta sitt kärleksförbund.

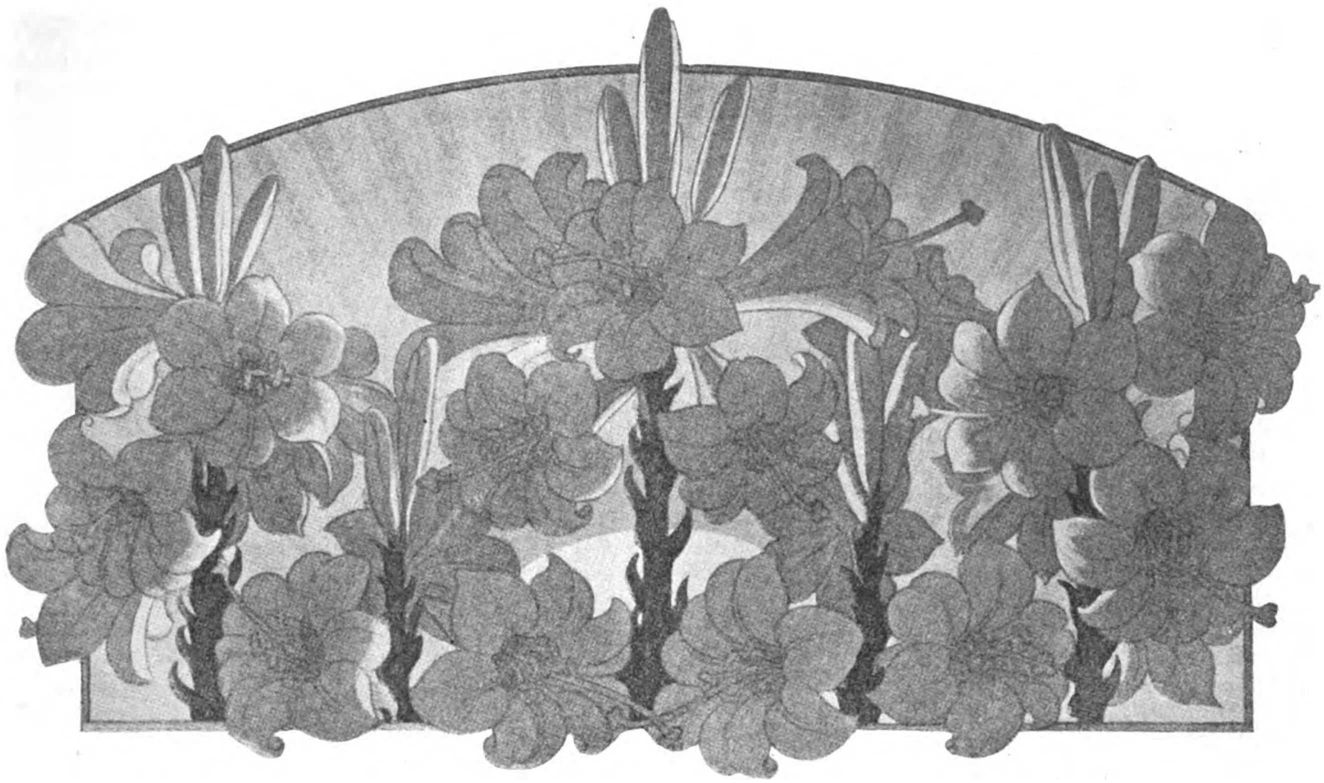
Så skönt är att sitta vid skuggande träd
och tala om vännen ibland,
när fågeln han sjunger: "O mänska, dig gläd,
men skrif dina sorger i sand.
För dig vill jag sjunga om fröjd hvarje dag,
om lycka och frid, ty det är Guds behag,
till dig vill jag komma med pärlor och guld,
om du är mig trogen och huld."

Det älskande paret vid skuggande träd
blott hörde på fågelens sång,
de sågo ej gulnade löf falla ned
och drifvas med bäckarnas språng,
de hörde ej visan de vittrade kvad:
"Vi blomstra en stund, sedan bleknar vårt blad,
och fallande sökes det eviga bo,
där vår längtande ande får ro."

Men trädet förtäljer sin saga så tyst,
och suckande vind den upptar,
hur älskande par tro hvarann' hafva kysst
i skuggan i soliga dar.
Då älskar han kyssa, den susande vind,
med svalkande fläktar den rodnande kind,
med lockarna leka kring skuldra och barm,
när dagen är solig och varm.

Och fågeln han sjunger för älskande par
sin visa så lycklig och glad;
när höstvinden ryter och sorg mig betar,
nog minnes jag sången han kvad,
och smärtor och sorger, som lifvet mig ger,
de vika ifrån mig, de störa ej mer,
men lifvet det blifver en skön harmoni
hvar dagsled, som ilar förbi.

Så sjung, lilla fågel, för älskande par
din sång, må dess toner ej dö,
för stapplande ålderdom klinge den klar,
för yngling och rodnande mö;
må tonerna ljuda i glädje och sorg,
i armodets koja, i högramad borg,
ty så blott vårt lif blir en skön harmoni,
när lefnadens dag är förbi.

NATURSTUDIET.

För Ungdomsvännen. Efter Herschel.

Intet kan vara mer ogrundadt än det inkast, som blifvit gjordt af några, måhända välmenade, men säkerligen ganska inskränkta människor, att naturvetenskapernas studium, och öfver hufvud alla vetenskapers, hos sina idkare väcker en obehörig och sig förhäfvande själfklokhet, leder till tvifvel om själens odödlighet och bespottelse af den uppenbarade religionen. Vi äro fullkomligt öfvertygade, att dessa studier måste verka raka motsatsen hos hvarje väl sinnad och ädel människa. Det naturliga förståndet måste visserligen, det må nu användas på hvad föremål som helst, nödvändigt stå stilla vid de sanningar, hvilka blott uppenbarelsen kan lära oss känna; men just emedan det ställer Guds tillvaro och förnämsta egenskaper på en så säker grund, att tviflet blir en galenskap och gudsförnekelsen en löjlighet, sätter det intet naturligt eller nödvändigt hinder i vägen för vidare framsteg. Det måste tvärtom just därigenom, att det som lifsprincip fordrar en obegränsad frihet att undersöka och en brinnande ifver efter kunskaper, befria själen från de fjättrar, fördomar af alla slag pålägga henne, samt lämna henne öppen och fri för hvarje intryck af högre natur, hon kan emottaga. Genom vanan att strängt undersöka bevarar det från öfverspändhet och själfbedrägeri, men uppmuntrar däremot, långt ifrån att undertrycka, allt, som kan gifva ett hopp eller tillfälle till en blick framåt utöfver det nu varande, otillfredsställande tillståndet. Den verkliga naturforskarens karaktär är, att hoppas allt, som icke är omöjligt, och tro allt, som icke strider mot förnuftet. Den, som i de fysiska och matematiska vetenskaperna sett ett mörker, hvilket syntes ogenomträngligt, i en hast förskingras och vetenskapens kalaste samt minst lofvande fält likasom genom ett trollslag förvandlas till rika och outtömliga källor genom blotta förändringen af synpunkt eller blotta upptagandet af en grundsats, som förut icke blifvit försökt, — den skall säkerligen alltid blifva den sista att vilja stanna vid nedslående åsikter af människans så närvarande som tillkommande lif. Men därjämte måste han, när han ser den gränslösa utsikten öfver så intellektuella och moraliska som materiella förhållanden öppna sig för honom på alla sidor under fortgången af dessa undersökningar, och när han lär sig känna den obetydliga plats, han intager på skapelsens trappa, samt oupphörligt finner, att känslan af hans egen svaghet och oförmåga att hämma eller förändra den enklaste rörelse af det ofantliga maskineri, hvaraf han omgifves, städse tränger sig på honom, — af allt detta måste han öfvertygas, att måttliga anspråk lika väl som hopp och tillförsikt äro hvad som bäst anstår en varelse af hans art.

Vetenskaperna kunna nedsättas därigenom, att man påstår dem stå i motsägelse mot religionen, och deras framsteg hämmas genom missförstådda begrepp om farorna af fri forskning. Men det finnes ock ännu ett annat sätt att förnedra deras höga värde, och detta sker, när de ställas i det ljus, som skulle de icke hafva annat ändamål än tillfredsställandet af våra frossande lustar. Frågan "cui bono?" till hvilket praktiskt ändamål leda och hvilka fördelar gifva edra undersökningar? — är något, som den sanna vetenskapsmannen, hvilken älskar vetenskapen för hennes egen skull och, som hvarje förnuftigt väsende borde göra, finner en hög njutning i blotta betraktandet af harmoniska, hvar af annan beroende sanningar, sällan kan höra, utan att känna sig förödmjukad. Han känner, att det finnes i hans forskningar ett högre, ett oegennyttigt nöje, som borde frikalla dem från sådana frågor; ty de meddela hans själ de renaste njutningar (näst efter utöfningen af hvad människokärleken och den moraliska känslan bjuder), som människan kan erfara, utan att syfta till någons skada; så att han mycket väl kan gifva detta till svar åt dem, som själfva äga ringa eller ingen förmåga, känna ringa eller ingen smak för intellektuella forskningar,

utan oupphörligt förfölja honom med frågor om den praktiska nyttan. Men kunde han förmå sig att nedstiga från sin höga och sköna ståndpunkt för att rättfärdiga sig själf, sina forskningar och sina nöjen i hopens ögon, så behöfver han endast peka på allt vetandes historia, i hvilken så många exempel finnas, huru af de till utseendet ofruktbaraste spekulationer nästan alltid de för praktiken yppersta resultater uppkommit. Hvad kunde väl t. ex. synas mer ogagneligt än de gamla geometrernas spekulationer öfver de koniska sektionernas egenskaper eller Keplers drömmar (såsom de naturligtvis ansågos af hans samtida) öfver den numeriska harmonien uti världsrymden? Likväl var detta den trappa, på hvilken vi stigit till kännedomen om planeternas elliptiska gång och till bekantskapen med lagarna för den allmänna tyngden med alla deras lysande teoretiska följder och ovärderliga praktiska resultater. Det åtlöje, hvarmed man i Hookes tid förföljde "swing-swangs", hindrade honom icke att ännu en gång föreslå pendeln som den bästa tidmätare, och pendeln har sedan genom kapten Katers snille och outtröttlighet så verksamt ingått i det praktiska lifvet. Hvad Boyle upptäckte vid sina undersökningar öfver luftens tryckning och elasticitet har också visst icke varit till hinders för den långa rad af upptäckter, hvilka slutat med ångmaskinerna. Alkemisternas drömmar förde dem in på experimenternas väg och väckte uppmärksamseten på kemiens under, ehuru de på samma gång förde sina anhängare till förtjänt undergång och förakt. Men i afseende på dem var det adepternas moraliska förkastlighet, som gaf det löjliga en vikt och en kraft, som det icke nödvändigt ägde i sig själft, ty bland alkemisterna själfva voro män af snille, hvilka reflekterade under det de laborerade, och, icke nöjda med att städse famla i mörker och svikas af sina försök, i den sorgfälligt undersökta naturen af de ämnen de begagnade funno en vägledare på sin bana — och dem hafva vi att tacka för den experimenterande naturvetenskapens uppkomst.

Dock är meningen med det nu sagda ingalunda den, att det uti de naturvetenskapliga forskningarna icke finnes något större eller mindre, eller att lösningen af en gåta är jämngod med upptäckten af en naturlag, och ännu mindre vilja vi här antaga Smiths löjliga definition, "att en naturforskare är en människa, hvars sysselsättning är att göra ingenting, men spekulera öfver allt". Så aflägsna naturforskarens spekulationer än må vara från den gamla slentrianen och de alldagliga behofven, äga de likväl, såsom de där stödja sig på det reela i naturen, nödvändigt en praktisk användbarhet; ja, än mer, en dylik användbarhet är just det samskyldiga kriteriet på deras sanning och gifver den skyndsammaste samt fullständigaste bekräftelse på äktheten af vetenskapsmannens teori, en bekräftelse, hvilken han lika litet försummar att lägga i dagen som en aritmetikus underlåter att pröfva sina räkningars tillförlitlighet eller en försiktig geometer försummar att försöka sina allmänna teoremer på enskilda fall.

Vi böra aldrig glömma, att det är principer, icke fenomener, lagar, icke enstaka fakta, som äro föremål för naturforskarens undersökningar. Som sanningen är blott en och städse öfverensstämmer med sig själf, kan en naturlag blifva lika fullständigt utredd genom det alldagligast förekommande faktum som genom det mest sällsynta och förvånande fenomen. De färger, som glittra på en såpbubbla, äro de omedelbara följderna af en naturlag, hvilken hör till de allra viktigaste genom mångfalden af de fenomener, som därigenom förklaras, och därjämte är den skönaste i hela optiken genom sin enkelhet och kompendiösa tydlighet. Kan naturen af periodiska färger blifva begriplig genom betraktandet af ett så obetydligt föremål, så blir detta från denna stund ett ädelt instrument i den naturkunniges hand. För honom kan det blifva ett berömvärdt bemödande och en allvarsam sysselsättning att blåsa en stor, regelbunden och varaktig bubbla, under det barnen stå omkring honom och gapa, eller de fullvuxna barnen lyfta sina händer och beskärma sig af förvåning att en tänkande man kan slösa bort sin tid på sådant sätt. För naturforskaren är icke något naturföremål utan vikt och betydelse. Af naturens obetydligaste verk hämtar han de viktigaste lärdomar. Af äpplets fall till marken kunna hans tankar ledas till de lagar, som följas af planeterna under deras gång kring solen; en liten kiselstens läge kan säga honom, huru jordklotet var beskaffadt årtusenden innan människan blef dess invånare. Och detta är i själfva verket en bland de rika källor för njutning naturvetenskapernas studium skänker sina idkare. Ett sinne, som en gång fattat håg för vetenskapliga undersökningar och lärt att tillämpa vetenskapens lagar pa allt som förefaller, har inom sig ett outtömligt förråd af rena, upplyftande ämnen till betraktelse. Man kunde med skäl förmoda, att Shakespeare hade afseende på ett sådant sinne, då han beskref den kontemplativa mannen så, att han funne

> "Tongues in trees, books in the running brooks,
> Sermons in stones, and good in every thing."

Van att uppdaga de allmänna orsakerna i deras verkningar och de allmänna lagarna i deras särskilda manifestationer gar forskaren midt uti en underbar värld, där det oöfvade, efter ingenting forskande ögat hvarken ser något nytt eller något skönt; hvarje föremal, som förekommer på hans väg, upplyser någon princip, gifver honom någon undervisning och väcker hos honom känslor af harmoni och ordning. Och det är icke ett blott passivt nöje han på detta sätt erfar. Beständigt uppstå tusende frågor i hans inre, tusende föremål för undersökning framställa sig och hålla hans själsförmögenheter i ständig verksamhet och hans tankar i oafbruten lyftning, hvarigenom ledsnaden aldrig kan få insteg hos honom, och han således aldrig blir frestad att söka dessa konstlade retelser och förströelser, hvilka leda så många till lättsinniga, ovärdiga och fördärfliga nöjen, efter hvilka någon åstundan icke mer finnes i hans bröst.

Det är icke heller en af de minsta fördelarna vid dessa sysselsättningar (ehuru de likväl dela detta med alla andra intellektuella nöjen), att de äro helt och hållet oberoende af alla yttre omständigheter och således kunna njutas i hvarje belägenhet, hvari människan här i lifvet kan befinna sig. Den högsta grad af världsliga förmåner är så långt ifrån att hindra eller stå i strid mot dessa sysselsättningar, att dessa förmåner däremot gifva nya fördelar, framför allt den friska och ständigt förnyade lusten för vetenskapliga sysselsättningar, hvilka uppkomma dels af kontrasten, dels från erfarenheten af det dem egna företrädet framför sinnenas njutningar, att de oupphörligt kunna ökas och beständigt återupprepas utan känsla af ledsnad eller mätthet. Dessa vetenskapliga nöjen kunna njutas under de lediga stunder de mest trägna sysselsättningar medgifva, och det lugna och opassionerade intresse, hvarmed de fylla själen, göra dem till den mest välkomna tillflykt från världens tvister och oredor, från de konflikter mellan passioner, fördomar och särskilda intressen, i hvilka den verksamme mannen alltid finner sig inveckland. Det ligger i betraktandet af naturens allmänna lagar någonting som mäktigt tvingar oss att glömma individuella känslor och att icke utan förbehåll öfverlämna oss åt dem, hvarjämte aktgifvandet på den lugna, kraftfulla regelbundenheten i naturen, den omätliga skala, hvari hon verkar, och den säkerhet, hvarmed hon vinner sina ändamål, oemotståndligt leder till att lugna och

trygga själen samt göra henne mindre tillgänglig för missnöjets och egenkärlekens lidelser. Och detta sker icke på ett sätt, som nedsätter vår natur till en föraktlig undergifvenhet för omständigheterna, utan vi upplifvas i stället, liksom ur en inre källa, utaf en känsla af adel och kraft, hvilken gifver oss förmåga att ställa oss högt öfver allt yttre; ty vetenskapen visar oss våra krafter och vår medfödda värdighet samt inbjuder oss därigenom till användande af de förmögenheter, genom hvilka vi äro i stånd att fatta så mycket stort och högt, och hvilka bilda liksom ett samband mellan oss och de ädlaste och bästa af vårt släktes välgörare, med hvilka vi umgås i tanken, samt sålunda deltaga i de upptäckter, hvilka höjt dem upp öfver andra dödliga och fört dem närmare deras Skapare.

Hos indianerna i Onondaga.

För Ungdomsvännen af S. G. Y.

De s. k. Iroquois-indianerna utgjorde ursprungligen fem olika stammar: Mohawk, Oneida, Onondaga, Cayuga och Seneca stammarna, som buro dessa namn efter de byar, i hvilka de bodde, men annars voro såsom en enda stam och detta i all synnerhet, då det gällde att anfalla eller försvara sig mot någon fiende. Därför voro de också af alla fruktade, ty till sin naturell voro de både vilda och tappra och blefvo det sedan i än högre grad, då de kommo tillsammans med holländarna, som vid Hudsonfloden hade anlagt staden Nya Amsterdam, och som voro ett både slugt och krigiskt folk. Af dessa holländare tillhandlade sig Iroquois-indianerna gevär samt kulor och krut och gåfvo i betalning hufvudsakligen finare pälsverk, med hvilka holländarna sedan drefvo handel på Europa, och hvarpå de tjänade mycket penningar. I norr däremot och i all synnerhet i Canada hade dessa indianer svårt att göra sig några vänner, ty där härskade fransmännen, med hvilka de nästan alltid lågo i bitter fejd. Emellertid ville ju fransmännen också handla med indianerna och komma åt deras pälsverk och slogo därför in med huronerna, en annan stam, som bodde omkring Quebec och som var fientligt stämd mot iroquoiserna. Jesuiterna skickades ut till huronerna för att omvända dessa och göra dem till fransmännens bundsförvanter, i hvilket de ock ganska väl lyckades, ja, så väl, att indianerna sinsemellan för mer än femtio år endast sträfvade efter att tillintetgöra hvarandra. Emellertid tröttnade man slutligen på detta vilda "röfvarelif" och sökte komma till bättre förståelse med hvarandra. Fördenskull upptogs med allvar missionsarbetet bland de vilda stammarna, och det är förunderligt huru fort man då lyckades att ställa allt till rätta och vinna detta folk för fred och vänskap. Många vunnos ju ock för Jesus Kristus och blefvo lefvande kristna samt evangelii vittnen bland egna kamrater, ehuru ej så få fingo lida mycket för sin tro af sådana, som fortforo i det gamla tillståndet. Missionsarbetet har ju ej lyckats i någon högre grad bland indianerna, men i Canada finnas nu just i dessa trakter, där iroquoiser och huroner en gång stredo om herraväldet och förföljde hvarandra med den bittraste grymhet, hela byar af kristna indianer, som idka jordbruk, fiske och trädgårdsskötsel och uppföra sig väl både mot hvarandra och mot de hvita. Äfven detta visar hvad evangelium förmår, där det blir förkunnadt i världen. Det är en Guds kraft till salighet för hvar och en som tror. (Rom. 1: 16). Närstående teckningar visa i trogen afbildning huru det nu ser ut hos åtskilliga af dessa civiliserade och kristna

indianer. De bo gärna i tält och ganska sällan i timrade hus, men hafva det eljest ganska bekvämt och hafva för öfrigt tillägnat sig ungefär samma lefnadsvanor som deras hvita bröder begagna. Det är onödigt nämna, att de nästan alla äro katoliker, såsom ju katolikerna i allmänhet synas vara de enda som riktigt lyckats med någon indianmission. Detta är i stort sedt sant, ehuru därmed icke förnekas, att t. ex. presbyterianerna hafva haft och ännu öfva en ganska lyckad mission bland indianerna i de nordvästra delarna af Förenta staterna.

Många af oss tycka nog att indianerna blifvit orätt behandlade, och att man icke ens brytt sig om att undersöka deras historia såsom man borde, men det är för tidigt att ännu afgöra detta, och hvad historien angår, så har t. ex. Förenta staterna däri under många år företagit djupa forskningar, hvilkas resultat årligen framlagts genom Smithsonian Institution, som just har till sin uppgift att studera indianernas historia.

Tänk på din mor.

Ett studentminne af W. K.

Tidigt en vacker söndagsmorgon i början af juni 1862 gingo åtta unga, lefnadsglada studenter framåt vägen till F., nära U.

De flestas afsikt var att använda den heliga dagen till muntra tidsfördrif; just nu hade fem af dem beslutit att gå in i en vacker skogsdunge för att spela kort och tömma de buteljer med "starka varor", som några hade försett sig med. —

Hvar och en af dessa ynglingar hade en mor, som bad för honom. Medan de pratade och öfverlämnade sig åt allehanda dåraktigt tal och gyckel, hördes plötsligt klockorna i den närbelägna kyrkan "ringa samman".

Vid kyrkklockornas ljud hejdade sig en af de unga — Georg Bensow — och förklarade för sina kamrater, att han för sin del icke ville gå med längre, utan var fast besluten att vända om för att gå i kyrkan.

"Hitåt, kamrater, hitåt!" ropade nu sällskapets "kvickhufvud", i det han antog en högtidlig min. "Kan ni tänka er, att Georg Bensow helt tvärt slagit sig på att bli from. Hvem vill hjälpa honom? Se här är vatten, låt oss döpa honom!" Genast slöts en skrattande krets omkring Georg, och alla envisades i sitt löjliga beslut att döpa honom i den närbelägna ån.

"Jag vet, att ni äro starka nog för att kasta mig i vattnet, ja, att dränka mig, om I så viljen", var Georgs lugna och allvarliga svar. "Är detta er afsikt, skall jag ej göra motstånd; men lyssnen åtminstone först till hvad jag vill säga eder. I veten alla, att jag här är på 60 mils afstånd från mitt föräldrahem; men kanske veten I icke, att min mor är obotligt sjuk och oförmögen att lämna sängen. Jag är den yngste af familjen, och som min far saknade medel att bekosta mina studier, erbjöd sig en hans vän att bekosta dem. Blott med svårighet kunde min mor förmå sig att samtycka till min afresa, och jag är viss, att den inre strid, som föregick detta afgörande, betydligt förkortar hennes lif. Länge bad hon till Gud om ledning i denna sak och gaf mig slutligen sitt samtycke. Förberedelserna vidtogos fort, och medan de varade, talade min mor aldrig om den uppoffring, hon gjorde. På morgonen den dag jag skulle afresa kallade hon mig upp i sitt rum, och sedan hon försäkrat sig om att allt var i ordning, lät hon mig böja knä vid sin säng. Hennes kärleksfulla händer lades på mitt hufvud, i det hon uttalade en brinnande bön för mig, hennes yngste son. O, huru ofta jag sedan i tankarna åter upplefvat denna stund! Jag må väl kalla den mitt lifs skönaste minne. Så länge jag lefver, skall jag aldrig glömma min moder och skall ord för ord när som helst kunna upprepa hennes ord. 'Min innerligt älskade son', tilltalade hon mig därefter, 'du vet icke, du skall aldrig kunna föreställa dig vidden af en moders själsångest vid hennes sista afsked från sin son. Sedan du rest härifrån, skall du aldrig mer på denna sidan grafven återse den, som älskar dig så som ingen på jorden någonsin skall älska dig. Du vet, att din fars medel icke medgifva en återkomst till hemmet före slutet af dina studier, det vill säga minst tre år. Så länge kan jag icke lefva, det känner jag; mina timmar äro räknade. I U., dit du far, skall du nog icke finna en öm moders ledning, sök då ditt stöd och din ledning hos Gud. Hvarje söndag mellan 10—11, från den stund kyrkklockorna börjat ringa, skall jag ligga i bön för dig. Hvarhelst du må vara vid den tiden, kom ihåg, att din döende mor ber med kärlek och med oro för sitt barn! — — — Men jag hör att vagnen kör fram! Farväl, min egen Georg! Gud välsigne och bevare dig!' — — — Kamrater", så afslöt nu Georg sitt tal, "jag skall aldrig på jorden återse min mor, men med Guds hjälp har jag bestämt mig att få återse henne i himmelen. Jag följde med eder i dag, ty naturens skönhet lockade mig, men kyrkklockorna återkallade mig igen. Hvem vill gå med mig?" Här tystnade han och såg på sina vänner. I de flestas ögon syntes tårar. Genast lossades den kring honom bildade ringen, och i det Georg skilde sig från gruppen, tog han vägen till kyrkan. I kamraternas blickar lästes vördnad och ett godt beslut. Den ene efter den andre vände om och följde honom, efter att hafva kastat kort och buteljer.

Denna söndag gjorde slut på dessa ynglingars kortspel och blef en afgörande vändpunkt i deras lif. I dag äro fem af dem i himmelen. Georg lefver ännu. Han blef en trogen Herrens tjänare, blef af världen kallad en "läsarepräst", men blygdes ej för det namnet, utan har alltid räknat det som sin högsta ära.

I BRYTNINGSTID.

För Ungdomsvännen af Gurdsten.

Kom liemannen ned till ängen,
han härjade som en tyrann —
vi voro med på slåttergängen,
på ängen doftande och grann.

Hvad blommor fälldes ned med gräsen!
Det sang med lieklang, håll still...
De aktas ej de blida väsen, —
men lärkan slår sin muntra drill.

Det stämdes upp till slåtterns ära.
Allt var ju väl — hvem var ej glad?
Ett liktåg kom därvid dock nära,
och sorgen kring dess kista kvad:

Hvarför skall så i ungdomsåren
den späde nås af härjarns hand,
och den, hvars skepnad böjts af åren,
gå längtande på griftens rand?

Det var förbi. I solnedgången
en hand så vän med blommor full
sig skyndar bort och nu som ofta
dem sätter ned på älskad mull.

Förstod väl då mitt rön från heden:
"Vi blomstra må — där kärlek var,
samt hopp och tro; på lefnadsleden,
där bärgningstid är alla dar."

En dubbel seger.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuck.

KAP. II.

FRÄMLINGEN BLAND VÄNNER.

Stora tankar och ett rent hjärta,
det är därom vi böra bedja Gud.
Goethe.

Den frustande ånghästen stannade ändtligen vid stationen i R. Det blef en brådska och ett jäktande bland passagerarna, innan alla fått fatt i sina effekter och slutligen stigit af.

Om några ögonblick stod äfven Fritjof X. på plattformen och såg sig omkring med undrande, nyfikna blickar.

Detta var då den mångbesjugna läroverksstaden vid Missisippis strand! —

Det nästan kändes redan här som vore luften mättad med lärdom och studenthistorier. —

Prat! — — Sådana fantasier som ändå kunna uppstå i en ynglings upphetsade själ! — — —

Men angenämt kändes det i alla fall! —

En god stund hade Fritjof stått så där och sett åt alla håll, dels på omgifningen, dels för att utforska om någon vän syntes till.

Af rent försiktighetsmått hade han, redan för flera veckor sedan, skrifvit till en viss stud. A. — en gammal bekant från förlidet år — och ödmjukt anmält sin ankomst.

Det är ju alltid godt att hafva en vän i viken, som kan hjälpa en stackars yngling, så mycket mer som det unga sinnet, under hopp och väntan, målat den gamla läroverksstaden, — om ej den största i Amerika, — åtminstone näst i ordningen.

Plattformen blef dock om några minuter alldeles öde och ingen ledsagare syntes till.

Förargligt! — — En skugga af missräkning smög sig öfver den höga pannan, och den första angenäma erfarenheten dunstade hastigt bort. I stället smög sig en obeskrifligt ensam känsla liksom förlamande öfver hans sinnen. — A ja! — Fritjof X. är nog ej den ende, som erfarit dylika förnimmelser från samma plattform. — Men ack, en sådan pjunker! — —

Se där ja! — han kände det nog, och en varm rodnad färgade kinderna.

"Det lönar sig minsann inte att bli surmulen för så lite, då man är så nära sitt mål", mumlade han och grep kappsäcken med stark hand och skyndade i väg.

Utkommen på gatan blef han i alla fall ett ögonblick villrådig om vägen. Händelsevis kommo tvenne män gående, och då de gingo förbi, hörde Fritjof att de talade svenska.

Förträffligt, — de måste veta hvar skolan ligger?

Med ungdomlig ifver skyndade han efter dem och ropade högljudt: Förlåt, — — hm — ni kunna säkerligen visa mig vägen till stadens svenska läroverk?" —

Männen vände sig till hälften och sågo föraktligt frågande på honom. —

"Jag sade vägen till det stora svenska läroverket!" ropade han ännu kraftigare, ty de måtte varit lomhörda.

"Ni menar prästfabriken på kullen?" grinade den ene gubben.

"Nej, jag menar en skola — det svenska läroverket?" —

"Ja, dä ä' desamma!"

"Skolan är väl ingen fabrik heller?"

"Jo, dä ä' ho!"

"Hvad menar ni?"

"Jo, jak menar att di stöpa präster där." — —

"A, disputera inte om dedäringa mä' en tocken pöjk, du Sven, lat dom ha sett å vi vårat", inföll nu den andra gubben.

" Dä ä' inte meninga att disputera, sir'u, jak vell bara sia sonninga te glötten, så han vet hva å rätta se ätter, sir'u." — —

"Följ vägen rakt fram ätter näsa, så hettar han dit", svarade nu den lugnare af gubbarna.

Fritjof tackade för anvisningen och begaf sig undrande i väg. Flera gånger såg han sig dock om efter gamlingarna.

"Ena underliga gubbar, de där — — ja, ja, konstigt folk kan man nog möta till och med i en stor läroverksstad" — — —.

September-solen brände varm och kappsäcken kändes minsann ej lätt, men med raska steg bar det af i alla fall, "ätter näsa."

Rätt som det var framskymtade på högra sidan af vägen mellan höga popplar en förtjusande tafla. På en hög terass låg en samling af präktiga byggnader, — röda och hvita, — med långa fönsterrader, hvilka solen just höll på att kläda i guld. Bakom den solbelysta gruppen frambröt en vacker trädbevuxen bakgrund, som just nu började skifta i otaliga lysande höstfärger. — Det klack till i främlingens bröst. Med ett omedvetet utrop lät han kappsäcken falla till marken och tog af sig mössan. —

"Nej, se så vackert! — — Ack, så hänförande!"

Nog hade han hundrade gånger förut sett denna bild å fotografier och affischer. — Han hade äfven suttit med dessa i sin hand i timtal och drömt, — och drömt, — och

nu? — O, hvad var bilden emot själfva verkligheten! — Där låg hon, den stora ljusa byggnaden med sina guldbokstäfver öfver ståtlig portal, lik en drottning i sitt tysta vördnadsbjudande majestät.

Och denna ståtliga inrättning hade byggts af svenskar i Amerika — af Fritjofs egna landsmän! — — Lefve svenskarna, ett hundrafaldt lefve för de tappre, de ädle! — — — —

"Men för alla del, hvad kommer åt pojken, har han blifvit galen?" hviskade tvenne damer sinsemellan och gingo öfver på andra sidan gatan i pur förskräckelse. —

Inte farligt alls, mina damer, — blott lite ungdomsifver och hänförelse. Det skadar sannerligen ej ibland att jubla öfver vårt sträfsamma folks minnen — bättre det än att ständigt knota. —

Detta ädla folk var sig likt — antingen hemma eller borta. Under fattigdom och nybyggarelifvets svårigheter sådde de i alla fall den kristliga bildningens ädla säd äfven i främmande land. — Huru många penningar hade hon ej kostat — den där vackra skolan, — huru många böner voro ej inflätade i hennes stenar, — kanske äfven tårar? Var hon älskad? — Ha, hvilken fråga! — Se blott på de tusenden, hvilka stodo med upplyfta händer färdiga till hennes stöd. — — —

Men Fritjof, då, hvad tänker du på? Skall du stå här och öda bort din dyrbara tid i hänförelsens drömvärld? — Framåt, framåt!

Han grep hastigt kappsäcken och skyndade vidare. Stegen kändes verkligen lättare, sedan han sett sig mätt på den vackra taflan. Styrande af från strandgatan kom han in på en tvärgata, hvilken tydligen ledde hän mot kullen, där skolbyggnaderna lågo.

Han blef ej heller besviken i sin förmodan, ty om några minuter var han vid kullens fot, och framför honom låg nu hela den vackra gruppen af byggnader utsträckt. Större och mindre hopar af unga män, i alla möjliga fasoner och med böcker under armarna, passerade förbi.

Somliga, ja, de flesta, voro nog enligt Fritjofs förmenande tämligen så skrangliga — men åh, — hvad de sågo lärda ut! — En del af dem pratade och gestikulerade med både armar och ben — men andra, i långa rockar, gingo grubblande och djupsinniga.

"Tänk i alla fall, hvad de måste veta mycket? — Ja, gå på bara, så får du nog en dag lika mycket vett som de!" —

Nu hade han nått en lång stenmur, som skyddande sträckte sig längs skolplanens fasad. Ofvanför densamma syntes grönskande terasser med näpna träd, och så de inbjudande skolbyggnaderna i rödt och gult. Skaror af ungdom skyndade fram och tillbaka där ofvanför. —

Men, se där! — Hvad var det för någonting? —

Han lutade sig fram öfver muren och spanade noga. Där stod ett namn inhugget i stenen. — Se där ett annat! Minsann var inte hela muren fullristad med namn!

Ha! — det var ju namnen på olika ungdomsföreningar, hvilka skänkt hvar sitt stycke af denna mur till skolans värn. Så intressant! Och så välkomnande! Nyss hade han lämnat en ungdomsförening — o hvad det kändes tomt! — Nu möttes han af en hel här af ungdomsvänner, som hälsade honom på sitt tysta sätt: "Välkommen, Fritjof X., här är du bland vänner!"

Undrar man på att det blef liksom litet vått i unga blå ögon? Hur rörande att se detta de ungas värn kring en älskad uppfostringsanstalt! Den skulle ju tjäna de unga till värn i lifvets strid — skulle de då ej stå som skyddsvakt vid hennes fot? — —

Så där ja! Nu hade han ändtligen hunnit uppför den långa dubbeltrappan och steg in under pelarprydd portal. Med en vördnad, som ofta kännetecknat vår svenska ungdom, tog han af mössan, då han nått stora korridoren. Det kändes nästan som om han stått på helig mark. —

Nu kom en rörlig medelålders man med bockskägg och fryntligt leende från ett af sidorummen. Händelsevis såg han den blyge främlingen och skyndade honom till mötes. Fritjof kände med ens igen den ankommande, han hade ju sett dessa anletsdrag så många gånger på porträtt, — det var ingen annan än den af skola och samfund så högt älskade och vördade dr O. — läroverkets rektor. —

"Hvad heter ni, min vän?" frågade rektorn småleende. "Fritjof X. från C."

"Jaså, det är Fritjof, som skref till mig för en tid sedan, — välkommen!"

"Tack, herr pastorn, — hm — hm, — jag — jag menade herr doktor." —

"Ja visst, jag förstår — ni menar väl!" —

Visst menade han väl, — men för ögonblicket tycktes det i alla fall som skulle benen svikta. —

"Kom med till mitt ämbetsrum, så få vi talas vid några ögonblick", bjöd den vänlige rektorn och skyndade med raska steg i förväg.

Detta var då presidentens kontor?

Fritjof såg med undran på föremålen där inne. De voro ungefär liknande möblerna i alla andra dylika rum: en skrifpulpet, några stolar och en stor järndörr på väggen. En väldig tafla af hans majestät konung Oscar prydde ena långväggen. Den var infattad i en djup guldram — hade en förfärligt mörk bakgrund, ur hvilken majestätet framträdde likt en vålnad i natten. —

"Sitt ned, min vän! — Låt se, ni kommer från C.?"

"Ja, herr past — herr doktor."

"Ni har en snäll pastor i er församling."

"Utmärkt."

"Ja, jag känner honom väl sedan många år tillbaka."

"Han sände med mig ett rekommendationsbref — — — om jag får lof att framlägga det?"

"Tack — — — så ni ämnar studera till präst, ser jag?"

"Det har varit min varmaste önskan sedan min konfirmation, herr doktor."

"Ja, säj de' — vi behöfva många sådana ynglingar." —

Den gode doktorn satt ett ögonblick liksom försjunken i djupa drömmar och glömde både omgifning och ärende.

Hvad tänkte han på? Kanske var det egen ungdomstid, som för ett ögonblick föddes på nytt för att nästa ögonblick med ett leende på läpparna slumra in och dö. —

"Ja, säj de' " — mumlade han lågt — men så kom han plötsligt ihåg att någon väntade, och han såg hastigt upp.

"Välkommen, min vän, må Gud välsigna eder i edert arbete. — Det blir nog ej alltid så lätt."

"Kanhända, — men vill man uppoffra sig för Herren så blir det ej tungt."

"Ja, ja, det kan nog synas så, då man är ung — men det kan hända att ungdomsvärmen svalnar, i den mån man stiger uppåt mot vetandets höjder." —

Hvad menade han i alla fall? Skulle hjärtats varma förtröstan till Herren svalna, — här vid denna kristliga bildningshärd? Var det ej för Herrens skull han tagit detta steg? O, nej! Aldrig skulle någon världskyla inträda i hjärtat, han måtte stiga hur högt som helst på bildningens ljusa höjder — det kände han. —

TILL TRON.

For Ungdomsvännen af S. C.

Ljufva barn, du står så trygg,
fast bakom din bara rygg
hafvets vågor rasa;
bölja öfver bölja slår,
vattenmuren färdig står
att slå ner — o fasa!

Ljufva barn, blir du ej rädd,
då du står vid hafvets brädd
ibland stenar stora?
Bakom dig är storm och natt,
och du är i fara satt
att ditt lif förlora. —

Nej, du är fullkomligt trygg —
faran är bakom din rygg.
Framom dig är ljuset,
och du håller blicken fäst,
där du torde skåda bäst
in i fadershuset.

Ack, däruppe, högt i skyn
himlen ligger för din syn
öppen alla stunder.
Säg, o säg oss hvad du ser —
hvi för hvad på jorden sker
du ej dukar under!

Väl den, som i trots af allt,
din förklarade gestalt
till sitt bröst får trycka.
Ljufva, oskuldsfulla tro,
genom dig jag äger ro
och en evig lycka.

Ungdomen och tiden.

För Ungdomsvännen af R. S—ll.

Rundt omkring oss växer upp en skara unga människoträd med ungdomens säregna drag. Ingenting erbjuder en så tjusande anblick som en skara välartad ungdom. Aldrig framstår människan till sitt yttre så fördelaktig som då, när ungdomens fägring förgyller gestalt och kind. Och aldrig är hon mera passande för att "gro i Gud", i det godas jordmån. Men hvad visar verkligheten? Gå ej de flesta bort och förslösa sitt sköna arf — hälsa, gåfvor, entusiasm, lifsglädje — till de usla brunnar, som intet vatten gifva, ingen tillfredsställelse skänka, utan i stället taga från oss allt det ädla och sköna i vår personlighet och lämna oss såsom ett "naket träd" i lifvets stora skog. Stanna och tänk öfver, huru *synden* ruinerar det skönaste människolif, och fråga dig, om du vill hängifva dig åt dess tomma fröjder och erhålla dess usla lön genom att böja dig under dess ok. Ganska tidigt får människan klart för sig, att lifvet har två vägar att gå på, den onda och den goda. Ganska tidigt får det mest förvillade sinne det klart för sig, att den onda vägen bär nedåt sakta och säkert eller fort och vådligt. Ganska tidigt känner ock den unga människan, att den goda vägen också är den rätta vägen och för uppåt, men äfven här är det klart för det unga sinnet, att det gäller att gå till sitt hjärtas rot och där begynna rensningsarbetet, så att det onda ej får växa sin fria, okufvade väg. Det gäller strid, och det fruktar man. Man låter söfva in sig i mångfaldiga "ro-melodier", och man går steg för steg ut på lifvets breda allfarsväg. Ungdom, vakna dock! Du har endast *en* ungdomstid, *ett* lif att lefva och *en* själ att vinna eller förlora. Då du fått klart för dig, att den onda vägen leder nedåt och det alltjämt, så välj den goda, som leder mot ljus, frid och lycka, och din själs hem hos Gud till sist efter de korta, hastigt försvinnande åren på jorden. Uti Jeremias 17: 5—8 stå afmålade två lifsvägar i så bjärta och talande färger, att hvarje ung person borde inskrifva dem djupt i sin själ. Först beskrifves den onda vägen och dess mål och lyder så:

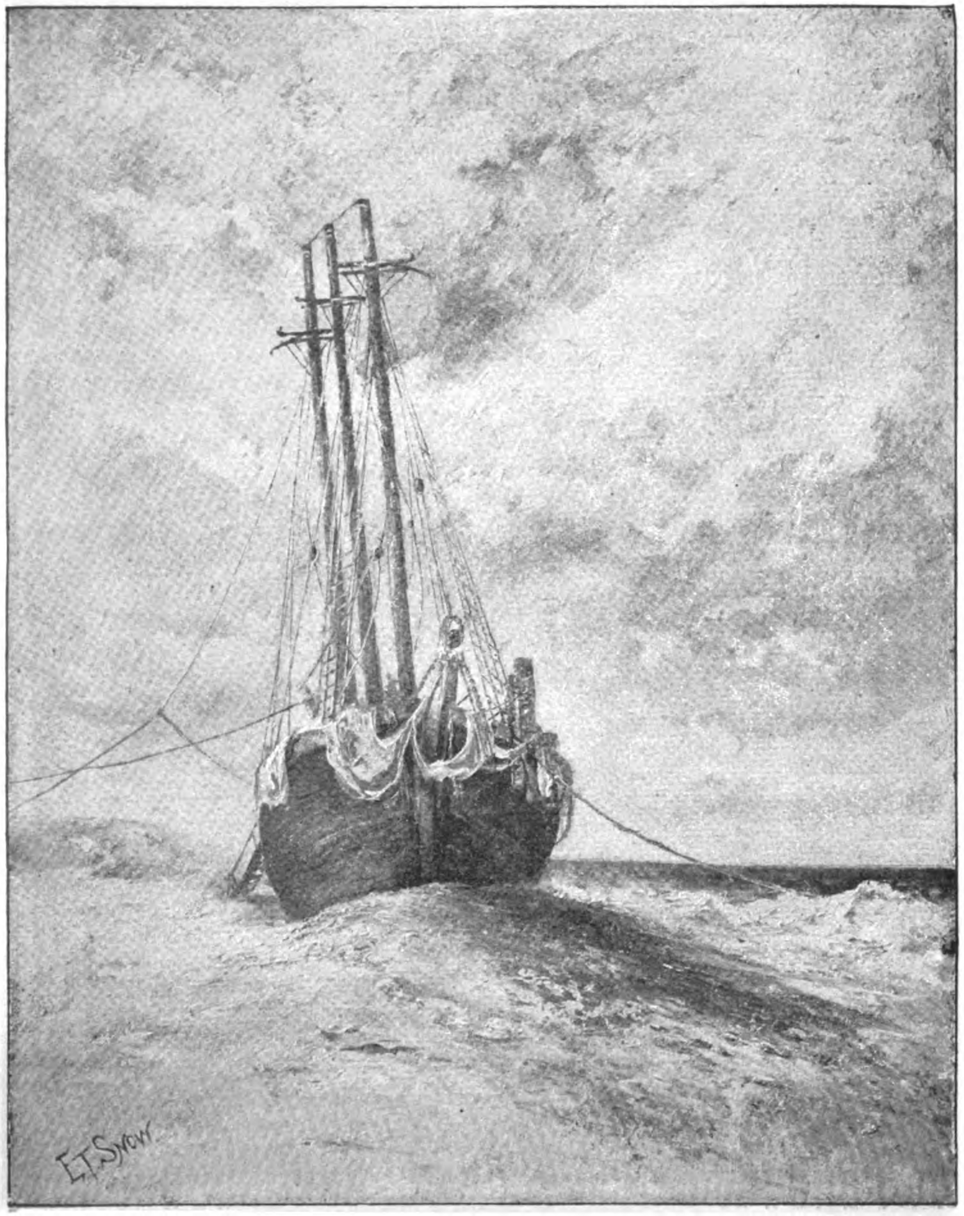
Förbannad är den man, som förlitar sig på människor och sätter sig kött till arm, och hvilkens hjärta viker ifrån Herren. Och han skall blifva såsom en öfvergifven i öknen och icke se något godt komma, utan han skall bo på förbrända platser i öknen, på en ofruktsam och öde mark.

Många ungas väg liknar denna. De gingo ut från sitt jordiska fadershus med de största förutsättningar i gåfvor, impulser och tidigare utvecklingsförhållanden, men väl komna utom "hemmets hank och stör", bort från moders- och fadersögonen, för att ej säga hjärteögon, så veko de af från Gud och började ett lif, ej värdt att nämnas, ej värdt att känna, ty syndens gärningar leda till döden. Du må försöka förgylla upp ytan bäst du vill, när kärnan täres af förruttnelse, så hjälper ej ett vackert skal. Det är *inifrån* och *utåt* vårt unga släkte behöfver omdanas, eljest gå vi fastansfulla tider till mötes, för individer och hela nationer. Låt oss föräldrar, lärare, prästfolk och alla sanna vänner till vår tids ungdom göra klart för oss de häpnadsväckande frestelser, som i våra dagars otro, litteratur och sällskapslif möta vår ungdom och anknyta sig till dess såväl som vår egen fördärfvade natur och vilja fälla dem till marken på otaligt många vis. Låt oss med förståelse och kärlek möta dem, där de "fastnat" i otrosruset, penningeruset, lättsinnes-ruset och världsväsendet i sin helhet, och genom predikan, ord och exempel visa dem en bättre lifsväg. Mången tänkande yngling skall på öfvertygelsens sunda väg bringas att skänka Gud sitt ungdomslif, sitt hjärtas kärlek, sedan han klarligen insett hvart syndens väg går. I hvarje ung själ bor det något, som vill uppåt. Det skall fångas och ledas in i de rätta spåren, innan ondskan fått hand om smaken och entusiasmen. Det är svårare att vid mognare år börja på nytt och gifva sitt lif en rätt riktning.

Den andra och goda vägen som profeten Jeremias beskrifver, ser ut så här:

Men välsignad är den man, som förlitar sig på Herren, hvilkens tillit Herren är. Han är lik ett träd, planteradt vid vatten, och som utsträcker sina rötter till en bäck, och som icke förskräckes, när hetta kommer, och hvars löf blifver grönt, och som, när ett år af vattubrist kommer, icke sörjer eller upphör att bära frukt.

Hvilken skildring! Så sann och tillika poetiskt vacker! Det är en annan väg med annat mål. Kära ungdom, vakna då upp öfver lifvets två vägar, uppgifter och mål! Gud vill dig väl, dina föräldrar och lärare vilja dig väl; hvilken väg vill du nu välja, sedan du blifvit visad på den bästa? För vårt öde äro vi, djupast sedt, själfva ansvariga. Vi hafva fått förstånd, samvete, Guds ords ljus och de flesta af oss god ledning på den rätta vägen. Hvem kunna vi förebrå, om vi, trots allt, välja djupen, träsken, synden och uselheten i stället för lifvet vid Guds ords kristallklara flod?

SKEPPSBROTTET,

STELLA MARIS ELLER "HAFVETS STJÄRNA",

Skeppsbrottet.

Af S. G. Y.

Har du någon gång under dina resor på oceanen sett ett öfvergifvet fartyg? Hvilken dyster syn erbjuder icke ett sådant! Eller har du kanske sett ett fartyg i sjönöd och dess besättning och skeppsfolk kämpa en förtviflad kamp för lifvets räddning? Den synen är ock dyster, fastän både mera hoppingifvande och mera uppskakande. Den som skrifver dessa rader hade en gång tillfälle att se ett sådant öfvergifvet fartyg, och han glömmer aldrig den synen; han har ock sett män förolyckas i hafvet och där länge kämpa för lifvet. Icke heller kan den anblicken glömmas. Men äfven om vi ej få se sådana skeppsbrott ute på det vida hafvet, så förekomma de dock mycket ofta till lands, där människor förolyckas alltjämt, somliga utan att man vet hvart de tagit vägen — endast att de hafva gått förlorade, och andra, som hafva kämpat med olyckan för att dock till sist få behålla lifvet. Vid olyckan på hafvet uppväckes vårt djupaste medlidande; skulle det icke ske så äfven vid de olyckor, som vi dag efter dag få bevittna bland våra medmänniskor, hvilka hålla på att gå under eller redan hafva gjort det? Orsakerna till dessa olyckor kunna vara många, utan att vi dock säkert veta, hvilka de äro. Men då måste vi också återhålla vår slutdom ännu så länge, tills vi bättre kunna se än hvad vi här göra. Här gäller visst skaldens ord:

"Döm ej strax den vilseförda,
stolte broder, med förakt!
Icke vägde du den börda,
ödet på hans skuldra lagt.
Icke talde du de strider,
som han stridde för sin dygd;
icke vet du hvad han lider
af sin ånger, af sin blygd.

Du, som re'n med fulla händer
uppå lifvets höjder står,
gör det goda, förr'n du vänder
åter med förblekta hår!
Bygg med svettig flit din boning,
bygg den uti fridens land,
bjud hvar ovän till försoning
och hvar vän till stöd din hand."

Stella Maris eller "Hafvets stjärna".

Af S. G. Y.

Vår fotografi af denna härliga målning gifver oss helt osökt sin egen tolkning. Se blott på den tillräckligt länge och tänk på hvad hvarje detalj betyder. Att hafvet är där, och att det är upprördt, det ser man ju strax, såsom ock att där äro människor i nöd, människor som med förtviflan söka att hålla sig fast i den förolyckade båtens mast, som kastas omkring i vågorna. Fadern och maken söka rädda den drunknande makan och modern, och hon i sin tur försöker att med en kärlek, som aldrig slocknar, hålla sitt barn ofvan vågorna, under det den enslige mannen, som ock är med, har fått ögonen riktade på hoppets stjärna, Stella Maris, den gudomliga barmhärtigheten, som är helt nära med sin hjälp.

Det är en underbart vacker tafla. Den visar för oss åtminstone i någon mån hvad det ordet innebär, som säger, att "kärleken är starkare än döden och dödsriket; många vatten kunna icke utsläcka kärleken." Höga Visan 8: 6, 7. Men där denna kärlek är, där är äfven Stella Maris; där är både hafvets och hoppets stjärna.

Harpospelaren.

För Ungdomsvännen af Jos. Lönnquist.

Det var en härlig juniafton. Trött af dagens arbete begaf jag mig ut att finna någon ro och hvila. Snart befann jag mig vandrande utmed en liten kulle, öfvertäckt af skönaste blommor och doftande liljor. Denna kulle ådrog sig min yttersta uppmärksamhet. Var det kanske någon hjältes grafkulle, som möjligen blifvit glömd af mänskligheten och nu endast pryddes af markens vilda rosor? Fastän jag mången gång förut vandrat samma väg, hade jag aldrig förr blifvit så fängslad af naturens skönhet, och jag måste gifva känslan rum och utropa: O, hur skönt! Den nedgående solens strålar skimrade likt en bruds guldgula lockar på bröllopskvällen. Vinden, ack den var ej mera vind, nej, likt en ängels andedräkt lekte den bland de somnande rosorna. Jag kunde ej fortsätta min vandring, fängslad som jag var, utan satte mig ned vid foten af den sköna kullen. Jag hade suttit där blott några minuter, då jag fick höra en underbart skön musik. Jag började se mig omkring efter den trollske spelmannen, men förgäfves. Där fanns ej spår af någon människa. Jag undrade verkligen om det var en osynlig ängel, som stigit ned till jorden för att hembära ett tack och lof till alltings skapare. Ty en människas hand kunde väl aldrig framkalla något så underbart skönt. Ibland hördes de ljufliga tonerna brusa som en flod af mycket vatten, och åter dogo de bort och försvunno, liksom fruktade de att blifva fångade af någon mänsklig själ. Jag kunde ej längre förblifva stilla. Hade jag haft en ängels vingar, skulle jag visserligen försökt följa de svallande tonerna till deras hemort, men jag var för tung, för tung att lyfta mig upp. Jag ville finna den hemlighetsfulla spelmannen. Jag var ej nöjd att blott höra, jag ville ock se, och därför steg jag upp. Hvad såg jag! Det var ej någon ängel, utan en man i trasiga kläder, som satt på kullens topp, lutande sitt grå hufvud mot en illa medfaren harpa. Det var ingen annan än han som förtrollade mina känslor. Hvem var denne man? Ja, hvem — —? Jag försökte att

gå upp till honom, men förgäfves. Jag stod där maktlös, allt jag förmådde var att se och höra. Min fot var för tung att ens höja sig till den förtrollande musikens rymder.

Nu begynte han sjunga. O, hvilken sång! En människas penna kan ej nedskrifva en sådan sång. Icke har en skald blifvit född, som kunnat kväda en sådan sång som denna. Det var en hjältesång. Han besjöng de forna hjältar, som kämpat för rätt och frihet. Här på edra grafkullar ville jag sjunga glädjesånger. Det är ej tillbörligt att sörja på hjältars grafkullar. Prisade ären I alla, om än I ären glömda af människor. Gräset nigar sakta till eder ära. Den lilla rosen kläder sig i en härligare skrud på edra glömda grafvar än den gör nere i dalen. Lycklig den jord, som gömmer edra förmultnade ben. Rätten älskaden I medan I lefden; för rätt och frihet gåfven I edra lif. Heder åt eder, I hjältar, åter heder! En slik sång sjöng den gamle mannen.

Daggens droppe föll på hans hvita hjässa, och sådant var han ej van vid. Och han försvann, lätt och oförklarligt, just så som han förut framställt sig för min åsyn.

Lek och allvar.

Berättelse af Amanda Kerfstedt.

Det var en af de sista dagarna i september. Nere hos tullförvaltarns sutto tvenne män på hvar sin sida om bordet och läste tidningar. Ett par talgljus i höga mässingsstakar brunno sömnigt; herrarna hade tydligen glömt att snoppa dem med ljussaxen, som stod midt på bordet på sin lilla bricka. Den ene af herrarna var tullförvaltaren själf, den andre var hans närmaste granne, hamnfogden. De höllo sina tidningar tillsammans för kostnadens skull, och när posten kom två gånger i veckan, brukade de turvis besöka hvarandra för att läsa dem och samspråka om de nyheter, de kunde innehålla. Tullförvaltarens trettonårige son, Fritz, satt vid bordets nedre ända och täljde pilar till sin båge.

"Nå", sade hamnfogden plötsligt och lade ifrån sig tidningen, "nu få vi tillökning på fästningen. Här står, att de ändtligen fått rätt på anstiftaren till upproret förra sommaren."

"Ja, det upproret var då ingenting att tala om, men vederbörande äro så rädda nu för tiden", sade tullförvaltaren.

"Ja, det har du rätt i. Vår Gustaf Adolf brås inte mycket på Gustaf II Adolf, det kan man då tryggt påstå. Som till exempel den här kapten Knutson. Var det reson i att sätta in honom på lifstid, bara för att han hade skrifvit litet kitsligt i tidningarna om ordningar och ställningar inom armén, han hade väl sett bättre anstalter, när han tjänade så länge inom franska armén, kan jag tro, och det ville han införa här. Det var väl intet ondt i det, tycker jag. Jag tror heller inte, att någon annan kung i hela världen skulle fästa sig vid det och kalla det för majestätsbrott."

"Det påstås", sade tullförvaltaren, "att man redan börjat införa, hvad han då föreslog. Men han sitter, där han sitter, på lifstid han, det är nu på tredje året."

"Ja, det var synd om den stackars hustrun med sitt lilla barn. Hon fick besöka honom i början, men nu har hon flyttat tillbaka till Frankrike, säges det."

Fritz hade slutat tälja på sina pilar och satt och lyssnade till samtalet med uppspärrade ögon. Han hade ofta, när det långa tåget af fångar gick förbi honom ner till arbetet på fästningsvallen, lagt märke till den långe, smärte officern med det sorgsna ansiktet. Oaktadt den grå fångdräkten med de stora bokstäfverna L. F. (lifstidsfånge) på ryggen, hade han förstått på hans hälsning och hans taktfasta gång, att just han var den där kaptenen, som hade en fru, som talade franska, och som grät så mycket vid sina korta besök i staden, och som var så ung och så vacker.

Bäst de tre så sutto i lugn och ro vid bordet, hördes plötsligt ett skott. Fadern steg upp och tittade ut. Det kan inte vara nödskott, sade han, det är ju alldeles lugnt.

Inom kort hördes ett andra skott. Nu kunde inte Fritz sitta inne längre, han sprang ut på gatan, och inom ett ögonblick mötte han tåget, som förkunnade händelsen, under det skotten fortforo att dåna. Först kom trumpetaren, som tutade i sin lur: "En fånge har rymt, en fånge har rymt, han kommer igen, han kommer igen!" Sedan kom trumslagaren, som ihärdigt slog sina hvirflar på trumman, och sist kom af pojkar en stor skara, som oupphörligt ökades. Man tågade stranden utefter till yttersta udden mot norr och sedan gata upp och gata ner, till dess hela staden var genomströfvad. Fritz följde med. — han fick höra, hur fången fått besöka en militär i staden och hur han, medan vakten stod på post nere i porten, trängt sig ut genom ett smalt fönster i själfva trappan, firat sig på ett medhaft rep

ned på en bakgård och försvunnit. Vakter voro ute och letade i alla stadens vinklar och vrår, hela stranden undersöktes, men ingen båt fattades. Fången var som sjunken i jorden, och oupphörligt tutades: "En fånge har rymt, han kommer igen. — igen!"

Tre dagar senare var det på eftermiddagen skurlof i skolan, och gossar och flickor samlades på den vanliga lekplanen i det så kallade paradiset, som på den tiden icke var planteradt med de stora träd, hvilka nu växa där. De började den vanliga leken: Fångar ha rymt. Skaran delades i två partier: vaktare och fångar. Medan vaktarna stodo med ansiktena mot väggen på ett gammalt magasin, passade fångarna på att kila i väg hit och dit utefter stranden och krypa in i de bästa smyghål, de kunde finna. Så snart en vaktare fick syn på en fånge, sedan han börjat sökandet, ropade han: "Halt, wer da!" Och då måste fången gifva sig, stanna midt i språnget och låta sig tagas. Men roligast var att härma skotten och tutandet och trummandet och att vara klädda som soldater och fångar. Till det förra fingo alla julklapps-kaskar och bantler, hvilka utgjort förra årets julklappar, användas, till det senare fick mången mamma släppa till sina förkastade nattröjor, hvarpå med pensel och färg målades de stora betydelsefulla bokstäfverna: L. F.

Emellertid var leken den dagen i full gång. Fritz sprang för brinnande lifvet mot norra inloppet, där den gamla fästningsruinen fanns; han störtade in genom den hvälfda porten, kröp på händer och fötter genom en trång gång och kom in i ett större rum med tämligen väl bevarade väggar och himlen till tak. Han hade föresatt sig att denna gång bli kommendant, ty kommendant i nästa lek blef den fånge, som sist blef tagen. Han såg sig om, ifall han skulle kunna klättra öfver en af väggarna och gömma sig på andra sidan, men då märkte han, hvad han aldrig förr upptäckt, ja, hvad han var säker om, att det aldrig förr funnits där, ett litet kryphål i ena hörnet tätt invid marken. Han var viss om att där förut legat en hög med stenar. Hur som helst, så kunde han väl försöka på att krypa dit, tyckte han, och som han var en beslutsam pojke, satte han tanken genast i verket. Han trängde sig in och kom till sin förvåning fram till en liten skrubb. Eftermiddagssolen började sjunka, och det var ganska skumt därinne. I ena hörnet låg en hög med stenar. Kunde det vara densamma, som förut legat utanför?

Han hann icke fundera länge på den saken, ty han hörde lekens soldater utropa: "Halt, wer da!" nedanför på stranden. Åhja, honom skulle de allt få söka efter än en stund. Kommendant skulle han bli både nu och i framtiden, det var då säkert. En riktig kommendant, som alla soldaterna gjorde honnör för, och som skulle bo där nere i fortifikationshuset. Då skulle minsann ingen fånge komma att rymma.

Då hörde han plötsligt, att stenarna började rulla bakom honom. Han blef så rädd, att han ögonblickligen kastade sig ned på marken för att krypa ut genom hålet, då ett sakta uttaladt: "Stanna!" hejdade honom. Stenarna skramlade ytterligare, och han såg sig om. Han ville ge sig af i alla fall, men en svag röst bönföll honom: "Stanna, för barmhärtighets skull!"

Fritz reste sig upp. Det var ju fången, den unge officeren, som låg där blek och medtagen, honom behöfde han icke frukta, det kände Fritz genast på sig.

"Hör på mig!" sade fången sakta. "Ni måste rädda mig, hvem ni än är. Ni är ung, ni kan inte vara obarmhärtig."

"Jag vill inte rädda någon brottsling", sade Fritz. "Alla fångar ha väl gjort något ondt. Man får icke hjälpa fångar att fly."

"Nej", sade mannen och satte sig upp, så att stenarna ramlade åt alla håll omkring honom, "inte om de mördat eller rånat, så att de äro farliga för allmänna säkerheten, men det har inte jag. Det är sant, jag skref förnärmande mot konungen, och man dömde det som majestätsbrott. Jag ångrar det djupt, fastän jag vet, att jag hade rätt i mina påståenden. Men jag visste icke, att den stackars konungen redan då var sinnessjuk och icke tillräknelig för sina handlingar. Tänk själf efter, ni, som är ung, som är ett barn, skulle ni icke vilja försvara, hvad ni tycker är rätt, säg?"

Jo, det tyckte allt Fritz, att han ville, och han svarade ett dröjande: "Jo-o, kanhända."

Fången talade åter ifrigt och flämtande, som för lifvet.

"Ni ensam kan rädda mig. Jag anförtror mitt lif åt er. Ni kan ange mig, om ni vill, och då är allt för mig förbi. Ni vet, att jag får prygel för rymningsförsöket, om det upptäckts, men ni skall icke svika mig. De unga äro ädelmodiga."

"Nej", svarade Fritz, "inte skall jag ange kapten, det kan kapten vara alldeles säker på."

"Jag tror dig, men du skall också kunna tiga."

Fritz brydde sig inte om att svara på den saken, han var väl inte någon skvallerbytta heller, när det gällde så allvarliga saker.

"Men hur skall jag bära mig åt, om jag skulle kunna rädda kapten?" sade han.

"Hör mig! Ute på redden ligger ett franskt skepp. I natt sättes det ut en båt från det skeppet. Den lägger sig och väntar på andra sidan om udden Maleperte. Där ligger den till klockan tre. Kommer jag icke då dit, så seglar skeppet. Men jag kan icke rymma i dessa hvita kläder, jag skulle genast bli upptäckt."

"Ja, det är nog säkert. Är det kläder jag skall skaffa?"

"En kappa att hänga öfver mig eller en rock eller hvad som helst, litet mat, ty jag är förbi af hunger, och en båt att ro mig öfver."

"Men om jag blir upptäckt", sade Fritz.

"Jag vill vara ärlig emot dig. Hur gammal är du?"

"Tretton år."

"Nå ja, då blir inte straffet svårt om ens något för dig, ty du är minderårig, men för mig... Jag har hustru och barn därborta..."

"Jag skall tala vid mamma."

"Nej, nej, tala inte vid någon! Du kan nog skaffa alltsammans själf. Kläderna får du med dig tillbaka."

"Om jag inte får tala vid mamma, så gör jag det inte", sade Fritz bestämdt.

"Men hon är rädd om dig, hon törs inte släppa ut dig midt i natten."

"Åh pyttsa'n", sade Fritz, "nog må kapten tro, att jag kan ro en båt, och att jag hittar vägen."

"Nå ja, på Guds försyn", sade kaptenen och sjönk tillbaka mot sitt hårda läger. "Plocka nu stenarna öfver mig igen!"

När Fritz kom ut ur sitt trånga kryphål, hörde han åter kamraternas röster nedanför. Han lät dem springa förbi, och därefter smög han sig längs muren ner till staden. Han brydde sig ej längre om att bli kommendant och lät sig lugnt tagas. Därefter föreslog han att sluta leken. Han hade blifvit äldre på den korta stunden, ty han hade sett olycka, hopp och förtviflan i en människoblick.

Hur skulle Fritz nu göra? Skulle han tala vid sin mamma? Men kanske det vore bäst, att hon ingenting visste, ifall han skulle bli upptäckt. Kanske hon kunde komma att straffas, om hon hjälpte till vid försöket att rädda fången. Nej, det ville han inte utsätta henne för, han kunde nog hjälpa sig ensam. Litet mat skaffade han sig af den snälla köksan, som villigt lät honom husera i skaffe-

riet. Från ett vindskontor tog han ner en gammal blå kappa, som hans far för länge sedan kasserat. Allt detta gömdes under sängen, och så förberedd inväntade Fritz tyst och allvarsam kvällen.

"Tag dig någonting för, min gosse", sade modern, när ljusen voro tända, "du sitter ju bara och stirrar framför dig, som om du såg spöken."

"Mamma", sade Fritz, "du håller väl riktigt mycket af mig? Jag har allt inte varit så snäll, som jag borde."

"Kära barn, hur kan du fråga, om jag håller af dig? Jag är ju så rädd om dig som om min ögonsten."

"Och någon sorg vill jag inte göra dig — aldrig, nej, aldrig, tro inte det!"

"Käre gosse, hvad pratar du för dumheter! Jag vet, att du inte vill göra mig sorg. Jag litar alldeles på dig." Och hon sträckte ut handen öfver bordet emot honom. Fritz tog den, men han vände bort hufvudet; han hade så gärna velat kasta sig i hennes famn och gråta. Men han behärskade sig.

Tullförvaltaren var borta till kvällen, och Fritz läste läxorna som vanligt, fastän orden dansade för hans ögon, och hans tinningar bultade. Efter maten gick han ut i mörkret, han var tvungen att redan nu ro båten bort till norra udden. Just som han hoppade i båten, hörde han en munter röst: "Hvart skall du ta vägen i skumrasket?"

Det var en kamrat. "Jag skall ut och se, om det blir månsken", sade Fritz så käckt han kunde.

"Får jag följa med?"

"Nej; jag skall bara ta mig en liten sväng, jag kommer genast hem igen", och med det afskedet gaf han sig af. Han band båten vid yttersta udden tätt under bron, som kröker mot väster. Bara den inte nu låg och skrapade mot stenarna, så att den upptäcktes, ty därborta var icke båtarnas vanliga landningsplats.

Ja, det kunde nu icke hjälpas — han måste skynda sig hem.

Fritz' rum låg innanför föräldrarnas. Han visste, att han omöjligt skulle kunna gå ut genom deras sofrum, och därför lyfte han af fönsterhakarna och stoppade ett viket papper mellan fönstret, så att det stod på glänt, därpå släppte han ner gardinen och lade sig klädd under täcket.

Modern brukade alltid komma in och taga godnatt af honom, sedan han lagt sig. Han drog täcket tätt omkring halsen och väntade på henne. Nu kom hon! Skulle hon se, att inga kläder lågo på stolen?

Hon såg sig hastigt om i rummet, därpå böjde hon sig öfver honom. "Gud välsigne min gosse!" sade hon, och så gick hon. Hon hade således ingenting märkt.

Fritz låg med bultande hjärta. Tänk, om han skulle somna! Före elfva kunde han inte ge sig af, kanske inte förr än half tolf. Måtte månen bara inte vara uppe! Han hörde fadern komma hem, och hans lyssnande öra öfvertygade honom om att han snart insomnade. Klockan pickade sitt tick, tack och slog sina kvartslag på sitt vanliga jämna vis, men Fritz tyckte, att tiden skred fram med snäckgång.

Ändtligen, ändtligen slog hon half tolf. Då smög sig Fritz sakta upp och sköt ljudlöst upp fönstret. Först lät han kappan falla, därpå släppte han sakta ner sina skor och matknytet, och sist kröp han själf ut. Hoppet var icke högt och lyckades bra, svårare var det att räcka att skjuta igen fönstret med papperet emellan, men äfven det gick. Han satte på sig skorna, men han märkte, att de klapprade mot stenarna, och han tog af både skor och strumpor och gick barfotad.

Det gick ganska lätt att komma upp i ruinen, månen glimmade stundom till från en mulen himmel, så att han kunde leta sig fram.

"Här är jag nu", sade han, då han väl kommit in i skrubben, "är kapten redo, så ska vi hoppas, att det går."

"Mat", sade en svag röst, "har du glömt maten?"

"Nej, här är en pannkaksbit och två köttbullar, men skynda er!"

Han trefvade efter kaptenens hand, och den uthungrade mannen åt med glupskhet.

Därefter kröpo båda ut genom hålet och voro nu i det större rummet. Fritz hängde kappan öfver kaptenens axlar, någon mössa hade Fritz ej tänkt på. Kaptenen var barhufvad, och så började de stiga utför.

"Hvar ligger..."

"Tyst", sade Fritz, "tala inte!"

De kommo ner genom hvalfvet öfver vägen och skulle just gå utför strandsluttningen till hafvet, då de hörde steg.

De svängde sig under broräcket.

"Kasta er ner på marken", hviskade kaptenen, "tätt, tätt intill stenmuren!"

Där lågo de tätt tryckta intill hvarandra utsträckta på de skrofliga stenarna och vågade knappast andas, medan stegen allt mera nalkades.

Snart hörde de nästan öfver sina hufvuden någonting halft sång, halft rop: "Sofven i ro! Klockan är tolf slagen. Vinden är ost sydost!"

Fritz drog ett djupt andedrag af lättnad. Det var den gamle nattvaktaren. Då var det ej så farligt. Men hur det var, hade han troligen märkt båten, ty han böjde sig öfver räcket och ropade: "Är någon där?" Men då han ej fick något svar, fortsatte han sin gång.

"Fort i båten! Jag skjuter ut den. Lägg er ner, jag ror."

Hvad var det för en ande, som flugit i Fritz? All rädsla var borta, han kände sig endast stark och beslutsam. Men som han skulle fatta årorna, kom ett par gående på bron arm i arm. Det var en af stadens jungfrur med sin vän.

"Hvem är där", ropade mannen öfver räcket, "hvem är ute så sent?"

"En äfventyrare", ropade Fritz tillbaka, i det han stötte ut båten, "behagas det en roddtur?"

"Låt karlen vara", sade flickan, "jag får lof att skynda mig hem nu." Och de gingo långsamt bort arm i arm som förut.

Fritz rodde skickligt och tyst, som hvarje västkustpojke kan, afståndet var ej stort, och snart hade de klarat Kap Maleperte. Och riktigt, där låg båten. Kaptenen kastade af sig kappan och hoppade i den. Fritz hörde orediga ord på ett främmande språk, han hörde en kvinnas röst och såg, hur en fin gestalt kastade sig till kaptenens bröst. Han såg tre par åror glimma till i månskenet, men själf hade

han vändt sin båt och sträfvade nu hemåt, roende snabbt och tyst, som han kommit.

Men då han landade, reste sig en gestalt, som setat nedhukad på stenarna. Det var hans mor. Hon hade förstått, såsom endast en mor förstår, på hela hans väsen, att han hade något viktigt på sinnet, och hon hade följt honom. Hon öppnade sin famn för honom och sade: "I kväll har du blifvit en man, Fritz." De stego båda i båten och rodde sakta och tysta hem. De talade aldrig mer om saken den hösten.

Men när julen kom, fick Fritz ett långväga paket. Det innehöll en guldklocka med kedja till. Ja, den var det nog roligt att få, men ännu roligare var det att läsa brefven, som följde med, ty så mycken glädje och tacksamhet, som de innehöllo, det tyckte Fritz, att man knappt kunde rå med att bära.

Och kaptenen? Ja, som åren gingo, ändrade sig förhållandena i Sverige, och det dröjde icke alltför länge, innan han kunde återvända till sitt fädernesland, ty då satt hans ungdoms älskade hjälte, Carl den fjortonde Johan, på Sveriges tron.

Studentminnen och kulturbilder.

För Ungdomsvännen af J. A. Broden.

Hvem ursäktar icke gärna tanken, om han ibland erfar en flegmatisk böjelse att dröja kvar en stund i minnenas ljufva, halft illusoriska tempelgårdar! Med hvilken tacksam känsla mottaga vi icke den oskuldsfulla barndomens fridsdufva, när hon med sitt vackra olivblad i munnen smyger sig intill oss, hviskande om glada händelser och upplefvelser i vår tillvaros tidiga morgonstund! Det kännes så godt att i minnet åter få tala vid och höra förbönens ljud från den ädlaste kvinnan vi sett, vår egen moder, detta äfven om vindarna i många år sjungit sitt "sof i ro" öfver hennes helgade grafkulle. Det är så skönt, i synnerhet för en ambulerande pastor, utan verkligt hem, och som måste säga: "Ubi bene, ibi patria", att i sällskap med minnenas änglar lustvandra mot hemmet i det mångbesjungna landet, hvilket "himlens drottning" favoriserar så mycket, att hon understundom icke bryr sig om att dala. — Hemmet var kanhända "ringa, dess dörr var så låg, men aldrig en sällare boning jag såg på hela den grönskande jorden". — Här nådde ljusets strålar från en evig glädjevärld oss första gången, här vaknade själen mer och mer till självmedvetande och förnam en samhörighetskänsla med Gud, här lärde vi icke blott att taga de första stapplande stegen på den knaggliga vägen från vaggan mot grafven, utan fingo äfven kännedom om vägen till himmelen, om Jesus, den gode Herden, som i sin underbart stora och ömma frälsarfamn kan sluta både små och stora. Här öppnades himmelens och evighetens dörr så mycket på glänt för oss, att vi fingo se en bild af Människosonen, vår Frälsare, som var väl afpassad för att göra ett behagligt intryck på vår barnasjäl. Ja, "lofva Herren, min själ, och förgät icke hvad godt han dig gjort hafver" från första dagen intill nu; "Här han mig från synden tvår, och till slut jag himlen får."

Efter dessa preliminära, något sentimentala och hemsjukförrådande minnesreflektioner vilja vi igen, enligt löfte, en stund dväljas ibland de vid foten af "Sions kulle" på 80-talet i kunskapernas borg ut- och invandrande. — Studenter och studerande hafva alltid varit ett lifligt, roligt och intressant släkte, som brukar ha många fuffens och ofta ganska triviala upptåg för sig, äfven om lifsallvarets känsla ligger tungt på hjärtats djup. Vid denna tid voro de studerande vid Augustana College med högst få undantag ganska framskridna i ålder, hvarför de ej voro svåra att disciplinera, i händelse de felade och förgingo sig, i synnerhet som de flesta läto Guds Helige Ande tukta sig. Blotta tanken på att den vördade gudsmannen Hasselquist fanns till afhöll många halfkanaljer från att idka krocketspel, röka tobak, sitta uppe för länge på kvällarna eller besöka Barnums cirkus m. m. Man kunde icke undgå märka — ehuru gudsfruktan i allmänhet var en hjärteangelägenhet — hurusom en del fariseiska åtbörder nästan voro nödvändiga för att den kristne gentlemannen skulle kunna framstå utan vank. Att gå eller stå riktigt rak, att ha militärisk hållning på kroppen, ansågs af många bröder, till och med af en professor, som ett bevis på stramhet och högmod. Men om man däremot kunde gå lite lutande och låta kroppen "lösaktigt" glida fram, vända fötterna inåt i 33 graders vinkel samt hålla hufvudet bra mycket på sned — om man kunde detta, blef man approberad som en *god* kristen, om man nämligen för öfrigt uppförde sig väl. Många af de studerande behöfde ej anstränga sig alls för att vara en kristen efter sistnämnda mönster, ty Gud hade behaget skapa dem sådana. Allas vår käre och högt aktade prof. O. Olsson utgjorde för många af pojkarna det högsta jordiska idealet både med hänsyn till gång, hållning, gudaktighet, tale- och predikosätt, och de försökte i tid och otid att spela Olsson, men blefvo nästan alltid föremål för en känsla, som tydligt uppenbarade medlidsamhet och förakt. Pastorerna C. A. Evald och L. A. Johnston voro rätt ofta utsatta för aperi af studerande med prästkallet som mål.

När en pygmé kommer på den galna idéen att stjäla Goliats kläder för att bli stor, så utsätter han sig för faran att helt och hållet osynliggöra sig själf. Det var sällan att någon försökte sig på att imitera prof. Hasselquist, ty det ansågs vara en omöjlighet. Hans personlighet tycktes vara en sådan förunderlig kombination af lag och evangelium, af nutid och forntid, af hierarki och liberalitet, af goda seder och öfverdrifna dygder m. m., att det vore bäst låta honom vara i fred, ty han kunde aldrig "gå igen" i någon. Men hans gärningar följa honom efter, han lefver i dem, och må hans och de öfriga fädernas ande förnimmas ibland det delvis nya släkte, som vandrar vid sluttningen af den vackra Zionskullen, som varit skådeplatsen för så många Jakobsstrider och ännu genljuder af de många hjärtegripande och himmelsstormande bönerna, hvilka öfver helgade fäders läppar banat sig väg till den bönhörande Guden på Zions berg, i de frigjorda andars stad — i himmelen.

Att fromhetens och gudaktighetens ande trifdes väl vid vår Alma Mater på denna tid blef man snart behagligt förvissad om, så man icke blott besökte de vanliga gemensamma andakts- och bönestunderna i kapellet, utan äfven lyssnade till de varma och innerliga böner, som i de olika studentrummen uppsändes till en barmhärtig och allgod Fader i himmelen. Jag tror icke att de rum funnos till, där man försummade morgon- och aftonandakt, åtminstone voro de ej disponerade af studerande. — Hvilken stark ljusets riddarvakt har icke ett samfund i en stor skara bedjande studerande, som icke blott gräfva i kunskapens och vetenskapernas djupa schakter, utan äfven söka att med bönens sänklod pejla djupet af Guds förbarmande kärlekshaf i Kristus Jesus! — Hvarje lördags afton hade studentkåren gemensamt bönemöte i kapellet. Detta möte leddes vanligtvis af någon "teolog" eller professor och var mycket allmänt besökt af de studerande. Här var ingen klass- eller rangskillnad. Förste klassisten och teologen aflöste hvarandra vid nådastolen, här grät och bad man om hvarandra för sig själf, för "vår skola" och för Guds rikes seger öfver det onda. Här kom mången till frid med Gud och sig själf och började tacka Gud för rening i Jesu blod. — Bland dem, som fått flytta till bönens hemland, erinrar jag mig den i bönen brinnande och i predikan hänförande C. A. Bäckman; den liflige och ifrige Vibelius, som nästan alltid ville pocka sig fram hos Gud; L. J. Sandén, som i innerlighet och bevekande bön var en mästare. Jag minnes äfven den oförgätlige C. A. Swensson som deltagare med på några bönemöten. Ja, dessa och många andra, som då samlades till bön och sång vid vår lärdomshärd, hafva nu fått full förvissning om att alla deras böner i Jesu namn voro hörda, de ha fått se sitt böneföremål, Jesus, sådan han är och blifvit honom lika.

Några af de högre klasserna brukade äfven hafva s. k. klassbönemöten, uti hvilka inga andra deltogo än medlemmarna. För dessa mera privata möten uppsattes understundom böneämnen, sådana som den "Evangeliska Alliansen" i nästan stereotyperad form årligen publicerar.

Så småningom banade bönens ande väg för klassbönemöten äfven i de första klasserna. I dessa funnos många elever, som tio gånger hellre deltogo i ett sådant möte än i en verklig lektion. Broder S—r sade en gång, när han var riktigt upplifvad, att ett enda bönemöte skulle tillskynda oss mera välsignelse för tid och evighet än alla lektioner man haft vid skolan i svenska grammatiken. Här var sannerligen tro så det förslog! Många äldre fromma män kommo till skolan på denna tid med tanke att "studera till präst", som icke ville studera annat än bibeln, "Kristens resa", "De kristnas eviga ro" och Skarstedts predikoutkast. När så Rydholm kom fram med den obegripliga svenska grammatiken, Williamson med räkneboken, Granére med "De Bello Gallico" och de andra professorerna hotade med lika svåra och okristliga saker, så blef det snart färre prästkandidater. Dessa välmenande och fromma studerande "in spe" gingo ofta "igenom skolan" på mindre än en vecka. När de så drogo dädan hem igen, tackande Gud för att de hade det andliga lifvet i behåll, kände de sig lika missräknade som Luther efter sitt besök i Rom. Det fanns då äfven ibland oss många så sjukliga pietister, att de trodde att man ej kunde sysselätta sig med studier i sekulära och profana ämnen utan "att taga skada till sin själ". Den Helige Ande kunde ej hafva hjärna och hjärta till sin verkstad, om man däri inrymde allt möjligt världsligt om judar, hedningar och mohammedaner, om djur och himlakroppar, om jordens innandöme och luftkretsen m. m. I dessa dagar skulle många anse personer med dylik uppfattning för betydligt "vridna", men jag vågar påstå, att sådana rädda kristna hafva under banbrytningens dagar och ända till nu varit af oskattbar välsignelse för vårt samfund, ty äfven om de varit lite vridna, så hafva de, Gudi vare tack, varit vridna åt rätta hållet, åt Jesus. Om blott hjärtat är rätt för Gud, så rättas allt annat så småningom. Festus påstod att Paulus var vriden. Paulus önskade att både Agrippa, Festus, Felix och hela konsistorium skulle blifva lika vridna som han var. Han önskade att de alla skulle bli vända åt "soluppgången från höjden", åt världens ljus, Jesus, så skulle hedningen fly från deras hjärtan och syndaslafveriets bojor krossas mot korsets fot.

De apostoliska fäderna, kyrkofäderna och den långa raden af sanningens försvarare upp till skolastikerna voro vridna i mångt och mycket, ja, så illa vridna, att många af dem skulle icke kunna få inträde i Augustana-synoden. Hvem ville ta emot Origenes, och den store Augustinus måste modifiera sin predestinationslära betydligt, om han skulle kunna gå igenom ministerium; för många af de andra lönade det sig icke att försöka. De vore alla på sned i dogmatiken, och symboliken torde de icke ens tittat i. Naturvetenskaperna voro högst oklara för dem, de trodde t. ex. att jorden var flat som en pannkaka och där solen gick ned var världens ände. Skolastikerna och Luther voro böjda för att tro detsamma. I många afseenden voro dessa stora män barn af sin tid. De vore i många ting vridna, men åt det hållet, från hvilket ljus i hvarje lifsangelägenhet utstrålar, åt Jesus. "Se på eder själfva", säger Paulus. Icke många ädlingar, icke många filosofer eller världsvisa, icke många hårklyfvare eller spetsfundiga, icke många naturvetenskapsmän äro kallade, utan de ringa, föraktade, på Jesus barnsligt troende har Gud utvalt. Hvad som för Paulus var värdt att veta var "Jesus Kristus och honom korsfäst". Däri ligger nyckeln till all sann kunskap.

När för ett halfsekel sedan hjärtskärande macedoniska rop nådde fosterlandets stränder från tusen munnar här i Amerika, var det blott några ringa, obetydliga och obefordrade prästmän, som sade: I Jesu namn vilja vi "gå öfver" hafvet och hjälpa våra bröder efter köttet, som ropa efter himmelskt bröd. Biskoparna, domprostarna, kyrkoherdarna, komministrarna och många andra vände döförat till och sade, åtminstone i handling: "Hvi skulle jag taga vara på min broder?" Utan dessa ringa, obefordrade konstistoriepräster, L. P. Esbjörn, T. N. Hasselquist, Erland Carlsson och O. Olsson, hade Augustana-synoden ej funnits till; ljushärden vid Zions kulle hade man förgäfves spanat efter; fyrbåken Bethany på Kansas-slätten hade aldrig lyst; Gustavus Adolphus hade ej fått någon minnesstod i St. Peter; Uppsala vid Fyrisån hade aldrig fått en syster i Kenilworth o. s. v. Det var nog icke något misstag, som Gud begick, när han sände dessa unga, Jesusälskande och begåfvade män till Amerika för att bryta lifvets bröd åt hungrande själar och lägga grunden för ett svenskt lutherskt Sion. I Sverige

vunno de ej befordran; här blefvo de befordrade till så höga platser, som en frikyrka kan befordra sina trogna och kvalificerade män, och nu har kyrkans öfverherde krönt dem med evig ära och härlighet. Hvad ringa är för världen har Gud utvalt, på det hans ära skall så mycket skönare framträda. Esbjörns, Hasselquists, Erland Carlssons och O. Olssons namn skola nämnas med djupaste vördnad af ännu ofödda släkten! Augustana-synodens gemensamma läroverk skall stå i sekler, som komma, som ett det skönaste monument efter dessa banbrytande oförgätliga fäder.

Sedan dessa gudsmän med hundratusendens och Guds hjälp fått Sions murar ganska högt mot himmelen, komma kyrkoherdar, komministrar och andra utvalda hit från Sverige för att se till, huru det står till med oss. Det är roligt att se dem, men de borde ha kommit 50 år sedan.

SÖNDAGSMORGON.

För Ungdomsvännen af C. A. Johnson.

Ljuset tändes, dagen vaknar
hög och klar kring berg och dal.
Gig, o Gud, jag dig ej saknar,
ljusets kraft i hjärtats sal.

Rundt kring jordens alla länder
dagen gryr till sabbatsro
och för dig med lyfta händer
folken stå i bön och tro.

Stilla frid sin andakt breder —
helig stund i kyrkosal —
ifrån allvarsstämda leder
går till Gud en skön koral.

Ja, när sabbatsdagen vaknar
hög och klar kring berg och dal,
gif, o Gud, jag dig ej saknar,
ljusets kraft i hjärtats sal.

SKOMAKAREFILOSOFI. *Lavering af Ben Hallberg.*

SÄTERSTUGAN.

Af Margarethe.

Forts. fr. föreg. n:r.

Hon fick snart svar på detta bref. Särskildt fäste hon sig vid ett par rader, hvilka genomandades sådan glädje:

"Magda, jag kommer till säterstugan, så snart öfningarna äro slut, och jag tror, att det i år blir förr än vanligt. Ja, vi vilja börja på ett annat sätt."

Hon skulle hafva gladt sig ännu mer, om hon sett honom vid genomläsandet af hennes bref. Att Magda gjorde sig förebråelser, då det ju var han, som bar skulden till missstämningen, han, som så skamligt förgått sig, det nästan öfverväldigade honom. Aldrig hade hon varit så stor i hans ögon, så kär, så efterlängtad.

Då Hanna såg Magdas glädje vid underrättelsen om att hennes man ville komma och hämta henne, vek hvarje tvifvel, som då och då framkastade yttranden väckt. Det har syn för sägen, att Magda måste vara lycklig i sitt äktenskap.

Gossen, som just öfvade sig i talkonstens första grunder

och med hvarje dag ökade sitt ordförråd, fick nu lära af sin mamma:

"Snart kommer pappa till gossen!"

"Hvad säger gossen om det"

"Så säger gossen", och så klappade han sina små händer.

* * *

Magda är Magda, tänkte Hanna ofta, då hon iakttog sin alltid lika lifliga, raska och företagsamma kusin, men hennes själs- och tankelif hade fått ett nytt intresse. Numera rörde det sig icke kring jaget, utan sökte ett föremål utom henne själf, där hon kunde vara till gagn för andra.

Sångöfningarna hade återupptagits och lockade en och annan att stanna och lyssna. Ja, icke sällan hände det, att landtborna togo sig en aftonpromenad upp till skolhuset för att höra sången och tillika se den intressanta lärarefamiljen och deras gäst, om hvilka många små historier, så väl sanna som uppdiktade, voro i omlopp.

Magda hade just hört Horne berätta om en ung änka, som nyligen genom olyckshändelse hade mistat sin man och nu satt ensam med några små barn. De talade om hvad som kunde göras för henne, men huru mycket de funderade, blef det endast en hjälp för tillfället.

"Kunde vi inte sjunga för henne?" utbrast Magda plötsligt med liflighet.

"Det skulle kanske uppmuntra henne, men någon hjälp kan det väl inte blifva", anmärkte Hanna leende, då hon fattade Magdas ord bokstafligt.

"Jag menade då inte, att vi skulle vandra upp i skogen och sjunga utanför hennes dörr", log aMgda, "nej, vi hålla en konsert här i skolhuset, få hjälp af organisten och andra musikaliska krafter här. Vi kalla det sommarfest med musikalisk underhållning, taga ordentligt entré, och ni skall få se, att det kommer att lyckas."

Horne gick in på förslaget, och nu voro de mycket upptagna af förberedelserna. Magda var naturligtvis själen i det hela, den, som kom med den ena originella idéen efter den andra för att få det mindre vanligt, men först och främst sörjde hon för att det uppbyggliga elementet flätades in, så att ingen skulle gå därifrån utan att hafva fått något för sin själ.

Plötsligt öfverfölls hon af ångest, att hennes unga troslif åter skulle kväfvas. Just under det de voro som mest upptagna med öfningar och anordningar, försvann hon en dag och blef länge borta.

Det var en brännande het dag, då hon vandrade nedför fjällsluttningen mot forsen. Länge satt hon där ensam med sina tankar och lät sig svalkas af det fina stänket från fallet, och hennes sinne kom till ro.

Så vandrade hon vidare stigen förbi skolan. Hon var icke denna gång fullt så modig som sist. Nu visste hon, hvilken syn som skulle möta henne, och hon kände ångest därvid. Dock måste hon dit, hon hade haft en stark längtan att återse det.

Nu var hon där, utestängd från allt lif, med tillintetgörelsens ödslighet framför sina ögon. Hon satte sig ned på en sten och grät, grät öfver sin synd. Hvad andra hade syndat, var i denna stund fjärran från hennes tankar, nu var det bott hennes egen synd, som hon såg i hela dess gruflighet. Förvirring, ofruktbarhet, tomhet och ödslighet hade den efterlämnat i hennes själ, men Gud ske lof, där fanns också upprättelse, försoning och nåd.

Hon reste sig och fortsatte vägen, gick också denna gång omkring kullen och kom fram på den andra sidan.

Då denna förtjusande, leende dal med dess frodiga växtlighet, dess blommande rosenhäckar och dignande fruktträd utbredde sig för hennes blickar, då hoppade hjärtat i henne af glädje, och hon förnam så tydligt, att Guds välsignelse hvilade öfver jorden, att också hon var kallad till ett rikt och välsignadt lif, som ännu i skördens tid kunde bära frukt.

Hon stod just på samma plats, där hon förra gången hade lyft handen hotande mot fjälltoppen och tyckt sig läsa världens bedräglighet och lögn i naturen omkring henne.

Hvilket helt annat språk talade den icke nu! Kullen låg där med sin leende förgrund, midt i syndadjupet vittnande om Guds frälsningsgärning med sina barn, hvilken öfverskylde detta djup och förvandlade det besmittade hjärtat till en ny jordmån, mäktig att grönska, blomstra och bära frukt.

Hon erfor en glad förvissning därom, att nåden skulle öfverskyla också hennes synd och skapa ett nytt lif.

Nytt lif också i samlifvet med hennes make. Han skulle inte förstå den nya källan, som hon nu lärt att ösa ur. Hon skulle vara ensam därom, till dess Herrens tid kom också för honom.

Innan hon gick vidare, kastade hon ännu en blick på fjälltoppen:

"Huru kunde jag dock hota dig, du kära fjälltopp; men så är det, när blicken är förvänd, se vi allting förvändt, till och med då Gud talar kärleksfullt till oss. Jag skall aldrig glömma dig, utan inprägla dig i mitt minne, så att då må kunna påminna mig, hvar gång jag börjar se skeft."

Då hon kom hem, låg där ett bref; han kunde komma förr, än han hade tänkt, om några dagar skulle han vara där.

Hon stod med brefvet i handen, glad och dock ängslig. Huru skulle det väl gå? Synden hade lagt sig förstörande öfver äktenskapet, skulle nåden utplåna den, skulle det lyckas henne att återvinna, hvad hon förlorat?

Hon stod vid ett nytt skede i sitt lif, ett nytt samlif.

Ett visste hon, att hon hade börjat det i förtröstan, i förtröstan på Gud och i tillit äfven till honom, till hvilken förtroendet förut varit rubbadt.

Hon kunde icke hindra, att till och med i denna stund vemod lade sig öfver hennes själ vid tanken på de många felsteg, hon gjort, men så hviskade hon helt sakta:

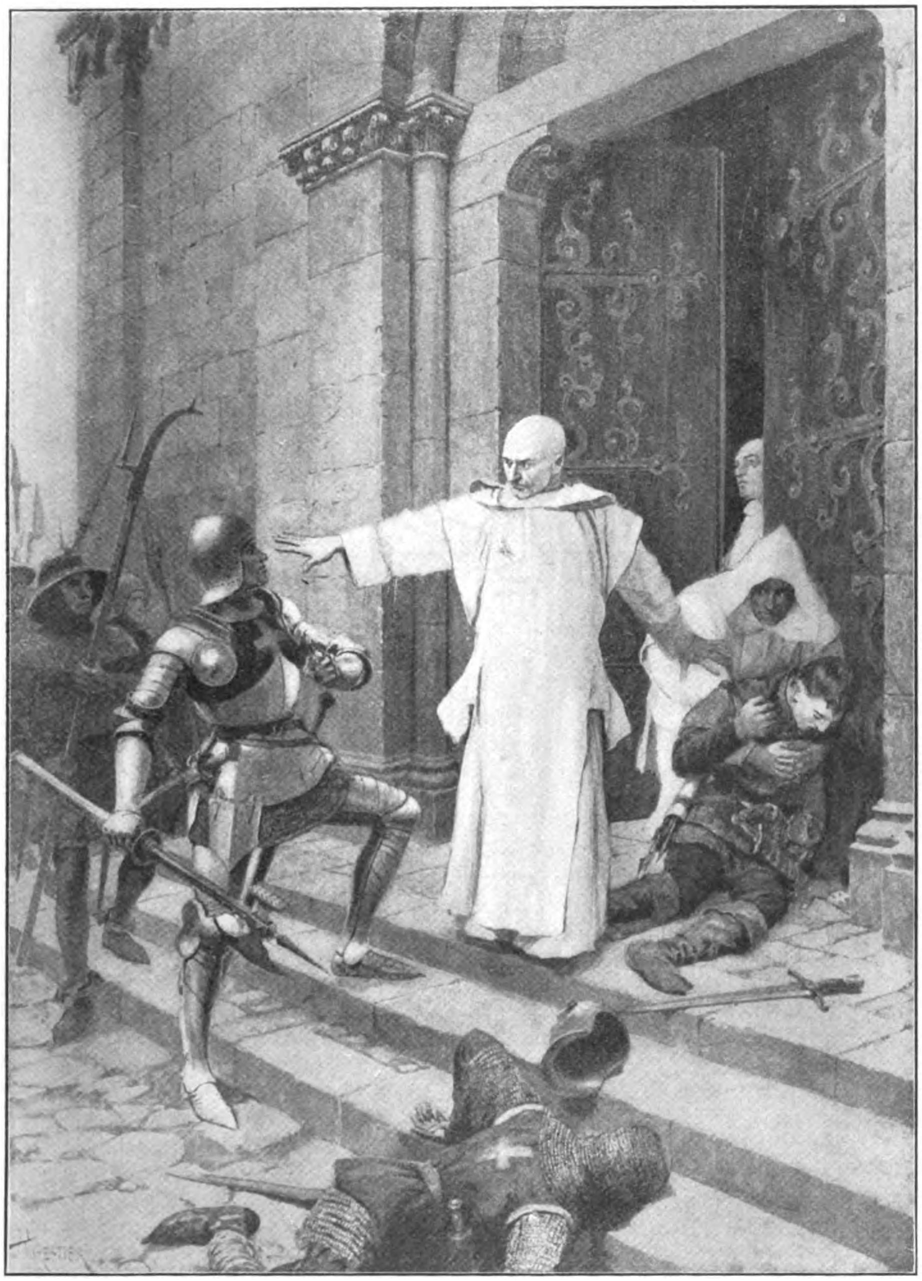
"Icke uppifrån nedåt, utan nedifrån uppåt, hjälp mig därtill, käre Gud, och hjälp mig att aldrig glömma Hannas fyra skuldror."

SLUT.

I klostrets skydd.

Af S. G. Y.

Vår konstnär har här framställt en bild från medeltiden. Den försätter oss till klostrets helgade murar, inför hvilka all vapenklang och allt tal om mord och hämnd måste vara för evigt bannlysta. Det var en af de betydelsefulla rättigheter, som den katolska kyrkan hade vetat tillskansa sig, att få hafva sina kyrkor och kloster såsom fridlysta områden. Detta var nog något prisvärdt under den tidigare delen af medeltiden, då man ännu ej kunde tala om någon egentlig civilisation, synnerligen i det norra Europa, och då kyrkan behöfde att uppfordra all sin makt för att kunna hålla de mäktiga småfurstarna och herremännen i styr. Hon tjänte då med sina kloster och kyrkor samma ändamål som fristäderna hos Israel under det gamla testamentets tid, och många voro de, som uteslutande hade kyrkan att tacka för lif och säkerhet. Att nu dessa sedermera blefvo kyrkans lydiga barn och, så långt de kunde, sökte att gå hennes ärenden, skall icke förundra någon. Så långt kyrkan ville det goda, var ju detta också godt och väl, men då hon själf sedermera började göra sina kloster och biskopssäten till mötesplatser för hemliga konspirationer, blef det ganska farligt att nödgas tillerkänna henne den gamla "gudsfriden", som likväl ingen vågade öfverträda. Vid reformationstiden och vid tiden för trettioåriga kriget hade detta system utvecklat sig så långt i orätt riktning, att nästan alla mordplaner mot furstar och generaler eller i allmänhet mot mera betydande personer lades i klostren och utfördes af "påfvens kreatur", som väl visste, att deras lön för trogen tjänst skulle blifva stor både i detta och i det tillkommande lifvet.

För agnarnas skull får man icke öfvergifva Herrens lada eller för de dåliga fiskarna slita sönder nätet eller för kärlen till vanheder skilja sig från Herrens hus. En hvar se själf till, att han kan blifva hvetet och kärlet till heder. AUGUSTINUS.

Ett glas i ram, du unge, ditt hela lif må bli,
där Herren själf kan sätta sin egen bild uti.
Men du får aldrig glömma i jordens lust och ve,
att alla mänskoblickar uppå den taflan se.

Att taflan troget akta tillkommer dig, o själ! —
Hvar dag du måste vårda den stora skatten väl.
Må glaset ej fördunklas af jordens stoft och skarn,
ej heller öfverdragas med fina spindelgarn!

Men hopa sig på glaset så fläckarna, att man
den helga bild därunder ej längre skåda kan —
du måste gå till korset, till kälian underbar,
tills Kristi bild uti dig ånyo strålar klar.

En hemlighetsfull vigsel.

Gammal tysk sägen.

Det hade snöat och stormat nästan hela dagen. Tunga moln hängde hotande å himlen, och snön drefs af en isig vind mot fönstret till den unge prästens studerkammare. Men där inne var det lugnt och varmt, och när prästen hörde på vindens tjut därutanför och hur snön rasslade mot fönster och väggar, drog han den mjuka rocken tätare om sig och kände sig tillfredsställd öfver att han icke som så många andra stackars människor behöfde vara ute denna natt.

Klockan var tolf på natten, och ehuru det var så sent, stannade han likväl uppe. Han tänkte på sin företrädare, hvilken en natt just för ett år sedan hade spårlöst försvunnit. Han hade sent på natten blifvit kallad af ett ilbud från byn och följt detta, men aldrig sedan hörts af. "Snart är andarnas timme inne", mumlade prästen, "Gud vare hans själ nådig."

Därute tilltog ovädrets raseri. Stormen tjöt kring knuten och böjde de kala träden mot jorden. Den unge prästen gick fram till fönstret och blickade ut i natten. Det hven och gnisslade därute, det var som om sägnernas vilda jakt rasat förbi. Ibland tyckte han sig förnimma liksom en klagande människoröst, och så föll en dof klang in, det var klangen af kyrkklockan, hvilken af den fruktansvärda stormen bragts i svängning.

I detsamma tyckte han att han hörde en knackning på dörren. Han lyssnade andlöst. Jo, det knackade på ytterdörren, och nästan bäfvande gick han för att öppna.

"Hvem där?" ropade han.

Intet svar, men nu hördes knackningen på nytt och hårdare, det var mot ytterdörren. Han öppnade, och därute i mörkret urskilde han ett par manliga gestalter.

"Hvad önsken I?" frågade han.

"Ni måste följa med oss", svarade den ena med befallande röst, det gäller att förrätta en vigsel, men fort, hvarje minut är dyrbar.

"Hvad vill det säga?" frågade prästen, på det högsta förundrad. "En vigsel så här midt i natten? Hvarför skall den ske vid så ovanlig tid?"

"Du vägrar", ropade den andre, i det han med hotande åtbörder gick emot prästen, så att denne ofrivilligt tog ett par steg tillbaka. "Nå så gör som du vill då, men i morgon är du ett lik!"

Prästen öfvervägde. Han förstod att han var helt i dessa mäns händer, och att de kunde göra hvad de behagade med honom. Och han tänkte, att om han dödades, blefve hans gamla mor, hvars enda stöd han var, lämnad allena; och så befästes folket i sin vidskepliga tro, att denna natt vore farlig, det var just ett år sedan hans företrädare på ett så hemlighetsfullt sätt försvann.

"Hvad gör ni mig, om jag följer med?" frågade han.

"Ingenting; inte ett hår skall bli krökt på ditt hufvud. Tvärtom, du skall bli rikt belönad, kom blott genast."

"Så må då ske; jag skall strax vara färdig."

"Men kom ihåg", sade den ene af männen, "att ni ingenting får berätta om detta. Svär, att ingen får veta af er hvad i denna natt skett."

"Jag svär!" sade prästen och gick för att kläda sig.

När han kom åter, bands en svart duk för hans ansikte, och han kände att en påse mynt blef lagd i hans ficka. Så leddes han af de båda männen fram mot kyrkan, medan stormen röt omkring dem i mörka natten. Slutligen voro de framme; hade prästens ögon ej varit förbundna, skulle han ha sett två män vid skenet af en lykta ifrigt arbeta med att gräfva en graf vid ena kyrkoväggen. Prästen blef införd i kyrkan, där orgelns toner doft tonade under hvalfven. Här blef bindeln löst från hans ögon, och han såg två människor knäböja vid altarringen, en djupt beslöjad dam och en man med mörk, dyster blick. Darrande trädde han fram till altaret, med skälfvande röst vigde han de båda, och därpå blef han förd ut ur kyrkan igen. Och han hotades till lifvet, om han ej gick rakt hem eller vågade vända tillbaka.

När han kommit ett godt stycke på väg, hörde han något, som kom hans blod att isa sig i ådrorna. Ljudet af ett skott skar genom luften. Det kom från kyrkan. Prästen stannade ofrivilligt, men så fattade han ett raskt beslut, sprang fram till byn till organisten, väckte denne och nödgade honom att följa med till kyrkan i allra största hast. Men när de kommo dit, funno de allt tyst och stilla. Ingenting gaf vid handen, att människor nyss varit där, men då de gjorde en rond kring templet; funno de vid dess ena sida en nyss ingenfylld graf. De båda männen stannade som förstenade, men så sade prästen: Låt oss se hvad grafven gömmer. Och de skyndade efter spadar och började kasta upp jorden. Det dröjde ej länge, förrän grafven var öppnad, och i denna låg — den djupt beslöjade bruden. Prästen utstötte ett rop af förskräckelse, kallsvetten pärlade fram på hans panna och han sjönk afsvimmad mot jorden.

När han om en stund bragtes till medvetande, sade han:

"Säg ingenting om detta, svär, att ni ej öppnar grafven mera, och att ni ingenting berättar härom."

De skottade hastigt igen grafven och jämnade jorden ofvanpå. Och vinden sjöng sin sorgesång. Så bad prästen organisten gå hem och gick själf in i kyrkan. Judasguldet, som brände i fickan, tömde han i fattigkistan, och så gick han in i sakristian och nedskref en berättelse om hvad han upplefvat denna fasansfulla natt. Och den berättelsen förseglade han och lade in den i ett skåp, sedan han försett omslaget med påskrift om att det ej finge öppnas förrän efter hans död.

Öfver hans läppar kom ej ett ord om den förfärliga hemligheten, först efter hans död blef den uppenbarad.

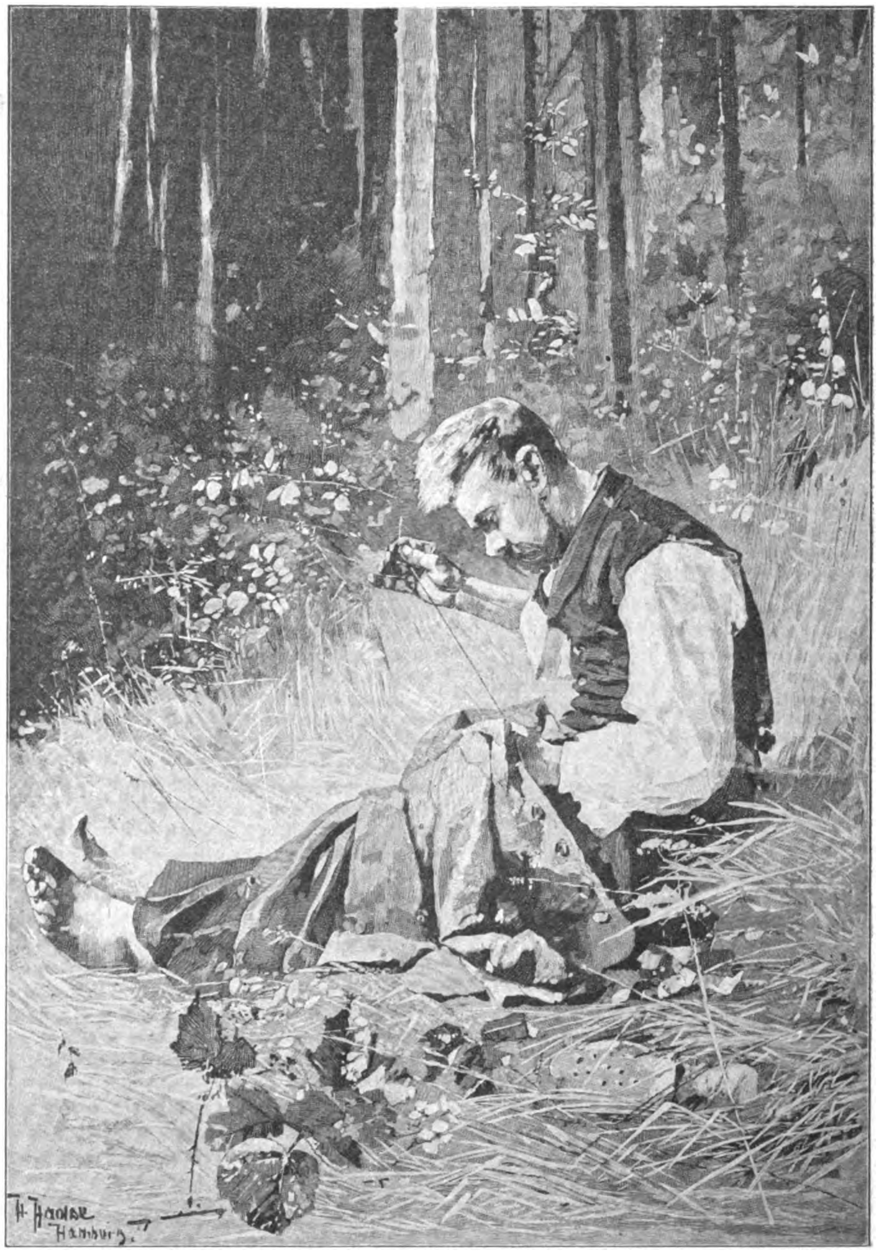
— — —

I en liten stad i det sköna Sverige lefde en förnäm man, en grefve, hvars enda barn, en bildskön dotter, var förlofvad med en officer. Den unga flickan eftersträfvades äfven af en rik dansk, som gång efter annan, ehuru utan framgång, giljat till henne. — Bröllopet stod för dörren, då grefvinnan Maria plötsligt spårlöst försvann. Hon kom aldrig igen från en längre promenadtur, som hon företagit ensam. I orten blef tillkännagifvet att de, som möjligen kunde lämna någon upplysning om den försvunna grafvinnan, skulle anmäla sig efter uppgifven adress. Men ingen af dessa efterfrågningar nådde den unge prästen.

Ungkarlslifvets nöje.

Af S. G. Y.

Är det då säkert, att det blir bättre med de håliga strumporna och den trasiga rocken, därför att man gifter sig? Ja, det är också en fråga. Huru skulle det vara, om alla gifta damer, som ha tid att laga pappas strumpor och sätta knappar i hans rock, då dessa hafva fallit ur, men som icke alls fråga efter det, skulle taga sig för att "i verkligheten" besvara denna fråga. Vi säga sådana, som väl hafva tillfälle, men icke det minsta bry sig om vare sig rock eller strumpor; ty vi veta ju, att dwet finnes många, som alls icke ha tid, och många andra, som nästan alltid äro riktiga lappskräddare, så att det är en ren konst att komma undan deras sax och deras synål. Och så hafva vi ju våra snälla fruar och hustrur, som i likhet med Salomos "dygdiga hustru" alltid äro i ordning och ha allt i ordning. Men hur det nu är med den där husfilosofien och erfarenheten af lappade och olappade strumpor, så tycka vi allt, att vi känna litet medlidande med denne man i vår illustration, som till och med måst gifva sig i väg åt skogen för att i fred och utan att observeras af någon taga itu med att laga om åt sig. Men vi högakta honom icke desto mindre därför, att han gör'et.

SOMMARNATT.

För Ungdomsvännen af H. S.

Högsommarnattens trollska slöja
ligger lätt öfver blad och strå,
fagra nymfer på vågen dröja,
dyka ned i det svala blå.
Dagen, strålande nyss och varm,
hvilar stilla på nattens arm,
vaknar, när morgonglöden
väcker till id och larm.

Ser du — ser du, hur drömmar sväfva
af och an i det dunkla blå,
hur den vänaste väf de väfva,
lyckotrådarna sammanslå!
Sången stiger i sommarnatt
trånfullt fager ur myr och kratt,
medan en ensam stjärna
glimmar i rymden matt.

Furuskogen har sagor friska,
sommarvinden på sånger bär.
Hör, hur blomstren de börja hviska
till hvarandra i månglans skär,
nattviolen och rosmarin
och det böljande, väna lin,
kungsljus, nejlika och klöfver,
fagraste blåklint fin.

Högsommarnattens trollska slöja
ligger lätt öfver blad och strå,
fagra nymfer på vågen dröja,
dyka ned i det svala blå.
Se, hur älfvorna dansa hän
öfver saftiga ängen len,
medan lysmasken glimmar
klart som en ädelsten!

Gammal kärlek.

Lifvet och hennes egen dåraktiga vilja hade skilt dem åt. Likt två stjärnor, som under den mest lysande delen af sin bana vandra tillsammans på firmamentet och sedan förlora sig i världsrymden för att aldrig eller endast genom en tillfällighet åter mötas, så hade de i en stund af förhastad envishet gått ifrån hvarandra. Bandet, som höll deras själar samman, löstes utan smärta, utan klagan. De visste ju inte, hvad de gjorde! De trodde, att de endast sade farväl till en gammal öfvervunnen ungdomsvana, men i stället kastade de med detta band sina hjärtans dyrbaraste klenod. Elaka människor hade trädt emellan dem med förtal och hatfulla yttranden. De hade trott på de onda tungorna — det var deras första orättvisa, och sedan fanns ingen hjälp mer för dem! De hade tagit afgörandet af sitt öde i sina egna händer.

Han kastade sig i armarna på arbetet, gifte sig med en snäll och enkel kvinna och blef mönstret för en äkta man och en plikttrogen människa.

Hon stod ensam i världen. Men med kall och misstrogen blick såg hon framtiden till mötes. Hon ryste för ensamheten under långsamt svinnande år, för kampen för de nödvändiga fordringarna under kommande dagar. Då — band hon med en half känsla af glädje öfver att finna ett hem sitt öde vid en äldre mans, nöjd öfver att få utbyta fosterjorden mot ett främmande land och att få lägga det vida hafvet emellan sig och sin ungdoms land. Hon tillkämpade sig med åren ett slags lugn, hvarmed hon jagade bort påminnelserna om de dagar, som en gång lofvat henne sällare fröjder.

För båda var det förflutna dödt. Som en försvunnen lycksalighetens ö låg det gömdt i djupet af deras hjärtan, och de aktade sig för att smaka på den frukt, som för dem var genomdränkt med ett sött, kväljande gift.

Efter två oändligt långa årtionden dog hans fru; han sörjde den hädangångna uppriktigt och drog sig allt mer och mer tillbaka från människorna.

Då — det var i maj, och som han ännu ägde fantasi och illusion, så hade våren alltjämt en trollformel att väcka dem — då hörde han en morgon i en af stadsparkens uppgrönskande alléer ett namn nämnas, som en gång med guldbokstäfver stått att läsa öfver hans lif. Det berörde honom sällsamt att höra detta namn uttalas af varma läppar, det förekom honom som hörde han ur grafvens djup något, som han trodde längese'n glömdt. Han stannade. De talande passerade förbi honom.

"Hon har kommit tillbaka till Sverige", sade en röst — "hennes man är död — hvem vet, kanske hon snart kommer hit.—"

"Tror du," frågade den andre. "Det skulle förvåna mig, om hon så gjorde. Hon hade ju här i gamla dagar en historia med den nuvarande —" och så nämnde de äfven hans namn; de visste ju icke, att han hörde dem.

Han slog in på en sidoväg och nådde fram till en bänk, öfver hvilken solstrålarna glittrade fram genom grenarna. På marken stodo sipporna i blom. Här var det tyst som i djupa skogen. Här var våren ensam härskare.

Han satte sig och stödde hufvudet i handen.

"Det var en gång", den gamla melodien ringde med sitt eviga vemod i hans öron. Då drog plötsligt en känsla af ungdom genom honom. Han påminde sig de dagar, då kamraterna skämtande sagt honom, att han hade "för mycket hjärta", — huru annorlunda hade det icke blifvit! Hjärta? Javisst! Hon hade en gång haft ett sådant, och den, som det tillhörde, som gick från honom, som han lät gå, hon lefde ju ännu och var fri som han!

Hans tankar svindlade. Nu visste han också, hvarför han under de långa åren alltid rusat förbi hvarje plats, där ett ungt, älskande par såg hvarandra i ögonen, hvarför han icke kunde höra några folkvisor och hvarför han talade så bittert om sentimentala människor — han hade utan att veta det byggt upp en mur mellan sig och sin ungdom. Men nu var han i sin rätt att rifva ned muren, att skåda tillbaka på en förspilld lycka, som han dock en gång kallade sin egen!

* * *

Våren blef med hvarje dag allt vackrare. Åtminstone tyckte han, att träden aldrig hade blommat så vackert, floden hade ännu aldrig dragit en så härlig, silfverglänsande ring kring slottsparken. Han gick åter ut bland människorna.

"Tänk hvad han blifvit ung, sedan äktenskapet ej längre är en börda för honom," sade de; man hade ju alltid ansett honom högre anlagd än hans snälla, enkla fru!"

Men nu dref han icke längre intresselöst genom gatorna. Ofta sväfvade hans ögon sökande längs promenaderna öfver den regerande ungdomens lätta steg under blommande kastanjer. Han tänkte aldrig på att de tjugu gångna åren kunde ha förändrat den lefnadsfulla, varmhjärtade flicka, han en gång kallat sin, till en allvarlig, blek kvinna. I dessa tankar såg han henne ännu med gyllene, ringlande lockar öfver skuldrorna och med blå band däri, som han så många gånger gladt sig åt.

Hon hade emellertid kommit. Hemlängtan drar henne tillbaka till den plats, som en gång varit vittne till hennes lycka och dårskap — men honom sökte hon icke. Underrättelsen om att hans hustru dött, hade icke nått henne. Hon bedrog sig, då hon tillskref den längtan, som hon aldrig blifvit fri från därborta i främmande land, efter den susande skogen och de grönskande ängarna och icke de lugna dragen af den förlorade kamraten under hennes lyckas dagar. Under kastanjerna hade de första gången mött hvarandra. Men hon hade gått med sänkta ögon, och han hade icke sökt hennes ansikte under gråa hår, icke där bekymren sedan länge blekt kindernas friska rosor. De kände hvarandra icke längre, inga snabbare pulsslag, ingen varmare känsla förrådde hennes närhet för honom. Det susade i löfven öfver hans hufvud; fåglarna sjöngo och aftonsolens strålar skimrade mellan stammarna, och de, hvilka en gång så högt älskat hvarandra, gingo nu förbi hvarann!

Samma afton kom han tillbaka från en sen visit och gick på Stadsgatan. I butiksfönstren var det ännu upplyst. Blommorna doftade här med sin första blomnings starka doft, där tittade en hvit marmorvenus fram bakom en mjukt bågformad vas, och trötta människor gingo långsamt upp och ned. Från den närbelägna konsertträdgården tonade musiken ut en glad vals, som syntes hånle åt allt allvar och djup.

I ett gathörn stockade sig plötsligt trafiken. En vagn svängde fram från en sidogata, de gående stego tillbaka och för en minut gjorde strömmen af människor halt. Han steg under lyktan. Ljuset strömmade just ut öfver hans ögon, med hvilka han tanklöst såg sig omkring. Då föll hans uppmärksamhet på en tjock grå hårknut — alldeles bredvid honom, med en slöja däröfver och ett band, som lätt sammanhöll den under hakan. Han älskade vackert hår, ja, han kunde till och med blifva poetisk

däröfver; därpå tänkte han äfven nu. Du härliga hår, hvarför är du icke fortfarande blondt?

I detta ögonblick vände sig hufvudet åt sidan, i den riktning, hvarifrån musiken kom. En snabb rysning genomfor honom. Han böjde sig hastigt fram, det var som kom hans ungdom åter tillbaka, som om den löste bandet kring hans hjärta, han andades djupt och nämnde, knappt hörbart, som i en suck ett namn — "Elisabet".

Hon vände sig om.

Vagnen hade hunnit förbi, — strömmen af människor drog vidare. Valsen slutade tvärt och högljudda, skallande applåder klungo ut från trädgården.

"Frans", sade hon sakta.

Han såg henne djupt i ögonen. Han tänkte på Nibelungens ring därnere i den kalla Rhen. Hans Nibelungsskatt låg i dessa ögon, och han hade icke tagit upp den!

Plötsligt tycktes hon besinna sig. Hon mumlade något, som han icke förstod, strök sig med handen öfver pannan, vände sig om och hade nästa ögonblick försvunnit i dörren till hotellet bredvid.

Han stod kvar ensam under lyktan, och det som han under alla dessa år ej hade tänkt på, — kom nu för honom. De hade ju båda blifvit gamla!

Nästa dag besökte han henne på hotellet. Fönstret mot stadsparken stod öppet, och doften från gatan blandade sig med gullvifvornas på fönsterbrädet. Han satt midt emot henne och talade om likgiltiga saker; men han visste icke hvarom han talade. Blott en tanke stod i hvarje ögonblick för honom, att ett enda ord för mycket, som föll från hans läppar, kunde förtära det ytterligt oskyldiga förhållandet dem emellan — eller — ja, bakom detta "eller" låg det drömmar, ungdom och solsken; där stod en full bägare på kärlekens altare! Men det som unga händer med ett raskt grepp skulle tillägnat sig, därför darrade de gamla händerna, de visste ju icke om icke dess rätt med åren förgått!

Han hade blifvit gammal, snart ett halft århundrade, en kort tid. hvilken barnet tänker sig som en evighet och som man dock så fort upplefver. Han hade förändrat sig mycket till det yttre. Hållningen var styfvare, mer otillgänglig än förut, och ett tjockt helskägg täckte nästan munnen, som en gång lett så ungdomligt! Blott i ögonen lyste ännu en och annan gång den gamla elden genom det vanliga uttrycket, en sak, som ofta händer med de människor, som försöka beljuga sitt ideal med munnen — ögonen bestraffa lögnen! Här fanns ännu en gnista af hans bästa jag, gudagnistan, hvilken mest åtskiljer människan från andra skapade varelser.

Hans ögon riktigt oroade henne. De väckte den gamla smärtan till lif, hvilken hon trott vara död. Dock märktes icke denna varmare känsla i hennes ögon, blott hennes händer darrade, dessa bleka, fina kvinnohänder, som tycktes liksom danade att smeka sjuka hjärtan.

Hennes skenbara lugn kom honom att misströsta.

Ju längre han betraktade henne, desto mer återfick han bilden af sin ungdoms älskade, och då hon en gång skrattade åt ett af hans yttranden, blef han för ett par sekunder stum. Och dock dolde han icke för sig, att det icke fanns en enda vekare ton i hennes röst, och att hennes lugna sätt på intet vis förrådde ett uppvaknadt hjärtas snabbare slag.

När människor, som en gång i vredesmod skilts, åter mötas och detta utan agg, så måste såren ha läkts, tänkte hon — eljest blöda de ju alltid, då den andre närmar sig -- ja, han kände ju det själf.

Deras samtal blef plötsligt afbrutet genom två damers inträde, gamla bekanta till henne, så kallade väninnor, hvilka förr i världen efter den där gamla historien hade dragit sig från henne, men som nu öfverhöljde den, som man sade, förmögna änkan med sitt djupa deltagande. De tillhörde båda den där farliga sorten, som anse det som yrke att helst utsprida ett osannolikt rykte, att icke låta något ord undslippa sig, utan att det bär möjligast dålig frukt. De mönstrade både henne och honom med ett menande leende, och sedan kom det gamla vanliga: "Förlåt, att vi störde!" hvarpå de rusade på dörren.

Hon rodnade oroligt och såg bedjande på honom. Så svårt det än kändes att gå just nu, då hennes ögon så rörande och hjälplösa sökte hans, fattade han dock raskt sitt beslut och lämnade henne med tungt hjärta.

Därute badade staden i ett haf af solsken. Våren härskade här enväldigt och ingöt det klara skenet äfven i hans hjärta.

* * *

När han kom hem, skref han till henne — icke som en svärmande drömmare, utan klart och bestämdt, och frågade henne, om hon ville blifva hans hustru. Han vågade icke uppskjuta denna fråga, tills ännu en gång de onda tungorna skulle bemäktiga sig hans lycka. —

Brefvet fann henne i ett upprördt tillstånd.

Först genom de båda väninnorna hade hon fått veta, att han var fri — nu kom det med en gång för henne, att hon icke haft rätt att återvända hem, som måste hon bort, ut i världen, hvart som helst, där hon icke mer behöfde möta honom. Hon darrade — icke blott för förtalet, hvars gadd hon redan en gång förut själf lärt känna — hon darrade ännu mer för att hennes hjärta åter begynte klappa ungt och fort som för årtionden tillbaka.

Hon slet häftigt upp brefvet och läste. Därpå kastade hon sig i en stol och grät af glädje.

* * *

De voro visserligen båda gamla, och dock blefvo de lyckliga.

De blefvo lyckligare än dessa, som en äkta, skön känsla drifver tillsammans, men som genom dagligt bruk utnyttja och förlora det första skimrande värdet, utan att ögonen märka det.

Det var, emedan deras lycka var byggd på en säker, om än smärtsam grundval.

Ofta, då de voro tillsammans med glada människor, möttes deras ögon och dröjde länge vid hvarandra, som måste de ta igen försummade blickar. Ofta grep han då hennes hand, och under det en tanklös, lättsinnigt pladdrande mängd skämtade omkring dem i de ljusa rummen, var det för honom, som om en vemodig skugga stod mellan honom och henne, det bleka spöket af långa, obrukade ungdomsår, under hvilka deras bästa intressen försummats, och en höstlik klang tycktes blanda sig i deras rena lycka.

Ungdomsmöten.

I Bay City, Mich.

I Bay City, en af Michigans största och vackraste städer, afhöll Grand Rapids-distriktets ungdomsförbund sitt årsmöte den 3—4 juli. Detta var första gången, som ett dylikt möte hölls i Zions-församlingen. Kyrkan var klädd i skönaste festskrud, och mötet var öfver all beräkning trefligt och lärorikt. De allra flesta af distriktets ungdomsföreningar voro representerade af tvenne valda ombud samt de

respektiva församlingarnas pastorer. Från flera håll kommo dessutom många både yngre och äldre för att öfvervara högtidligheten. Den ungdom, som vid detta tillfälle stämt möte vid Saginaw Bay, var en hygglig, sina ungdomsföreningar och församlingar hedrande ungdom.

På utsatt tid, 7:30 e. m. lördagen den 3 juli, öppnades mötet med afsjungandet af Hemlandssången 174 af församlingen.

Konventets president, pastor C. A. Eckström från Grand Rapids, läste Guds ord och höll bön. Zions-församlingens pastor, August P. Säter, trädde nu fram och hälsade alla välkomna till kyrkan och hemmen samt till den nu i dagarna femtio år vordna staden. Herr Albin Person från Bay City spelade ett violinsolo. Miss Ida Johnson från Muskegon deklamerade "Se på målet". Ett vokalsolo, "Bland fjällen", sjöngs af fru P. Gullander från Big Rapids. Miss Olivia Youngquist från Whitehall föredrog i ett längre tal berättelsen om "The Story of the Other Wise Man". Ett pianosolo spelades af miss Thea Säter från Bay City. Stud. F. G. Olson från Lisbon deklamerade "Gustaf Adolfs häst". Tvenne solon, ackompanjerade med cittra, utfördes af miss Marie Rasmus från Muskegon. Deklamation, "Varningsord till ungdomen", af Alb. Anderson, Reed City, följde därpå. Församlingskören och manskören sjöngo hvar sin sång. Miss Vendla Söndahl från Grand Rapids deklamerade "Molnets broder", och miss Inez Lundström från samma plats deklamerade "Old". Herr Richard Olson från Whitehall läste ett stycke ur UNGDOMSVÄNNEN, och miss Anna North från Bay City deklamerade "Det hafven I ock gjort mig" och Mathilda Johnson från Reed City "Jesus allena". Herr Isidore Broman från Lisbon höll tal på engelska öfver "Söken först efter Guds rike", och pastor J. B. Bennett afslutade programmet med bön.

Nästa dag, som var söndag, hölls skriftermålstal af pastor P. Gullander och högmässopredikan af pastor C. A. Eckström.

På e. m. kl. tre hölls affärsmötet. Till ämbetsmän för innevarande år valdes: pastor J. B. Bennett, president; Aug. P. Säter, vice president; Esther Säter, sekreterare. Nästa möte bestämdes att hållas i Big Rapids.

Ett kort, men lärorikt samtal hölls öfver ämnet: "Församlingslifvets betydelse för de unga." Detta samtal inleddes utaf pastor P. Gullander med en ypperlig skrifven afhandling, hvilken här medföljer för att införas i UNGDOMSVÄNNEN.

På aftonen af den första dagen i veckan hölls afslutningen med tal, deklamation och sång af såväl pastorer som ungdomsdelegater. Fru Gullander, miss Marie Rasmus och Zions-församlingens tvenne sångkörer försågo oss med utmärkt skön sång.

Mötet är afslutadt, men välsignelsen lefver kvar. En mera fullständig redogörelse kan läsas i *Augustana*, tecknad af en van hand och väl skuren penna.

ESTHER SÄTER.

I Harcourt, Iowa.

Sioux City-distriktets Lutherförbund höll sitt sjätte årskonvent i Harcourt, Iowa, den 30 juli—1 aug.

Deltagarna i detta så lyckade ungdomsmöte voro omkring 60 väl valda delegater, 10 pastorer och tvenne studerande samt stora skaror från lokalföreningen, från Ft. Dodge, Gowrie och Dayton.

Mötet öppnades på fredagskvällen, då herr Oscar Engqvist, en Augustana-gosse, hälsade oss hjärtligt välkomna. Lutherförbundets ordförnade, pastor Norrbom, predikade öfver Ps. 71: 5, hvarvid han framhöll betydelsen af ungdomskonvent. Mycket sades, som kunde mana de unga att lefva ett dygdigt, kristligt lif. — Medan tal, deklamationer, sång och musik utfördes, grät naturen strida glädjetårar öfver den högstämda festfirande skaran.

Lördagen kl. 9:30 f. m. började affärssessionen på sedvanligt sätt. Bland andra rapporter, som upplästes, voro äfven rapporter från hvarje lokalförening, och åhördes dessa med stor uppmärksamhet.

Emedan Sioux City missionsdistriktet förliden vår delades, tog man för gifvet, att Sioux City-distriktets Lutherförbund skulle rätta sig därefter. När frågan väcktes, märkte man, att de allra flesta voro emot delningen af distriktet. Detta förbund är grundadt på äkta kärlek, hvilken syntes bli allt starkare och varmare, när det blef fråga om skilsmässa. Hvem hade hjärta att skilja dem åt? Ingen! Vi beslutade att gå hem, som vi kommo: ett hjärta och en själ, och med konferensens tillåtelse skall förbundet oss emellan blifva allt fastare.

Pastor A. Norrbom återvaldes till ordförande; pastor E. T. Lindeen invaldes till vice ordförande; miss Esther Olson, Sioux City, till sekreterare efter herr C. O. Anderson, som haft denna syssla fyra år. För troget arbete fick Anderson icke blott tack och beröm, utan äfven en större gåfva i penningar. Miss Marie Callerström, Gowrie, Iowa, återvaldes till kassör.

Kl. 2 e. m. utfördes några sång- och musiknummer samt tvenne stycken, som behandlade missionen, hvarefter stud. Geo. H. Ryden inledde ämnet: "The L. L. and the Ministry and the Deaconess Work." Att dessa rikhaltiga och väl utförda program gjort djupt intryck på de närvarnade, besannas däraf, att innan sessionens slut beslutade Lutherförbundet underhålla en infödd missionär i Kina och en i Indien. Det är ett glädjande tecken att se ungdomen ömma för hedningars omvändelse. Må missionsnitet tillväxa!

Kl. 8 samlades man åter igen att höra ett utmärkt program, utfördt uteslutande af de unga. Miss Ada Wassgren uppläste ett orginalpoem (Hvad är vårt mål?), för hvilket vi hembära henne tack.

Söndagen inbröt skön och härlig, och folkskarorna tågade upp till Herrens gårdar för att fira Herrens heliga nattvard — så passande, därför att nattvarden är en förbundsmåltid, hvilken sluter oss närmare till vår Frälsare och hvarandra. Det är en skön syn att se de unga och de gamla böja knä vid altarrunden, och denna stund var höjdpunkten vid vårt möte. Undertecknad höll skriftetal öfver Es. 55: 1—2. Vid nådebordet gifves hvila och vederkvickelse åt trötta och hungrande själar. Pastor O. N. Verenius predikade i högmässan.

På e. m. hölls möte under skuggträden. Bland annat förekommo tal af följande: pastor J. A. Christenson — De unga och bibeln; pastor A. Gunberg — De unga och bönevrån; stud. C. E. Holmer — De unga och nattvardsbordet. Detta goda och långa program afslutades med en hälsning från Des Moines-distriktet af pastor J. A. Hemborg.

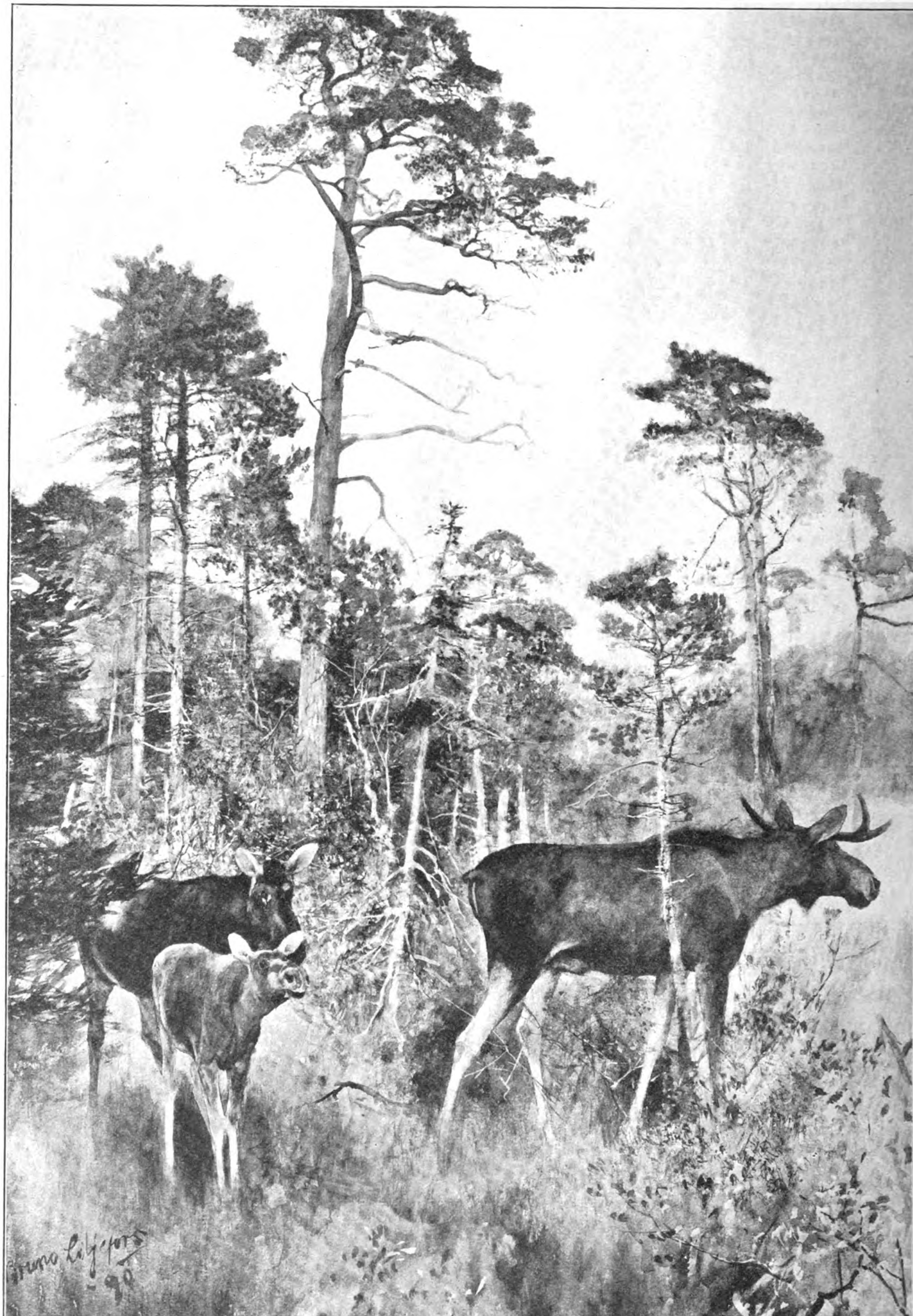
På söndagskvällen predikade pastor C. O. Nordell öfver ämnet: "Our Young People Confessing their Saviour." Pastor J. A. Mattson predikade öfver aftonsångstexten.

Vi önska särskildt tacka pastor A. Norrbom, stud. Carl Norrbom, stud. Geo. H. Ryden och herr C. O. Anderson för de sånger de sjöngo tillsamman och äfven de olika solosångarna.

En tillfällig kör sjöng Davids 24 psalm på söndags f. m. och den 150:de på kvällen. Vi tacka hjärtligt för denna storslagna sång!

Ett uppriktigt tack till pastor Lindeens, till församlingen i Harcourt och icke minst till de snälla kvinnorna, som arbetade och hade Marta-bekymmer, så att vi alla hade ett rikligt dagligt bröd under vistelsen i Harcourt.

Alta, Iowa, den 10 aug. J. O. KINDSTROM.

ÄLGFAMILJ. Af *Bruno Liljefors.*

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., OKTOBER 1909. N:R 10

GAMLA ÖGON

AF

SELMA HOLMGREN

Gamla ögon, milda ögon! Huru blef er blick så sällsam,
som om funnes ej i världen någon lockelse för er?
Liksom insjöns lugna yta ljusnar, allt som himlen klarnar,
så ni ljusnat under bidan efter ting, som man ej ser.

Gamla ögon, trötta ögon! En gång voren I ock unga,
skådade med lust mot lifvet, färgades af framtidshopp.
Och ni strålade mot dagen, som åt hjärtat skulle skänka
skatten utaf lif och lycka — — dag, som kanske ej rann opp.

Gamla ögon, stilla ögon! Var det uppfylld hjärteväntan,
som gaf stillheten och lugnet, som nog speglas däruti?
Eller kom med många sorger, sviket hopp och brustna drömmar
alltings skönhet er att speja efter gudomsplan däri?

Gamla ögon, goda ögon! O, jag anar, hvar I vunnit
blicken, som likt dagens skymning skänker svalka, skänker ro:
I den stilla ensamheten, vända inat, vända uppåt
ha'n I tårats att åt hjärtat vinna frid och hopp och tro.

Gamla ögon, rena ögon! Snart de ljusa pärleportar,
som än dölja lifvets mening, skola svängas upp för er!
Då skall glansen komma åter med en evig ungdoms varme,
ty i tidens smältugn renas själen, som nu Herren ser.

"STÅ STARK!"

För Ungdomsvännen af K. V. Froude.

"Stå stark, du ljusets riddarvakt!" Så lyder första strofen till Johan Nyboms välbekanta skaldestycke, "Fansång". Skalden vill härmed väcka upp det unga släktet och ingjuta mod, lefnadslust och fosterlandskärlek i dess barm för ädla bedrifter, manliga stordåd samt ljusa och fria framtidsdagar. Tanken här är stor och vidtomfattande. Den inbegriper mer än blotta fosterlandets och de nationella färgernas försvar. Den kan tillämpas på alla områden i lifvet, och i all synnerhet då det gäller att bekämpa gemensamma fiender. Framtiden med allt som den bär i sitt sköte tillhör de unga. Då det ena släktet dör, lämnar det fältet till det efterkommande för ny odling och kamp, och om dessa skola kunna hålla stånd i kampen för tillvaron, upplysningen och friheten, så fordras framför allt enighet och samverkan. Men hvad hafva vi såsom en luthersk ungdom att vara på vakt emot? Är denna uppmaning: Stå stark o. s. v., behöflig för oss? Eller äro vi så starka och eniga, att vi utan någon fruktan kunna stå emot hvarje fara och anfall, som hotar den saks framgång, omkring hvilken vi hafva ställt oss som "riddarvakt"?

Dessa äro frågor, som tåla att tänka på. Den ene efter den andre af de frihetsälskande, grånade kämparna nedgå i det tysta. Leden glesna allt mer och mer. Hvilka skola fylla dem? Jo, de unga. De äro kallade att vara ljusets riddarvakt. Hvilken skön kallelse, men på samma gång hvilken ansvarsfull och hög kallelse! Icke fattas det kanhända mod i barmen och en fast beslutsamhet att stå stark, då farorna och fienderna tränga på, men huru obepröfvad är icke denna kraft. Men trots detta tro vi likväl på den sanningen: "Såsom din dag är, sådan skall din kraft ock vara."

Om det blott finnes en fast tro på ljusets och det godas seger, så är halfva striden redan vunnen. Ljuset och sanningen hafva många fiender, och oerhörda försök göras af dessa att rifva ned och omkullkasta hvad som af trogna och goda fäder blifvit uppbyggdt. Det närvarande tidehvarfvet är ostadigt och vacklande. Mångahanda lärdomsväder svepa fram öfver nationer och folk. Man vill hafva någonting nytt. Det gamla goda och bepröfvade är ej så modernt, något som nutidens rastlösa och uppfinningsrika släkte tror sig behöfva. Och så göras försök att uppsätta nya teorier och system såsom en ledning för den kunskaps- och sanningssökande framtidsmänniskan. Detta ger sig tydligt tillkänna på alla områden i lifvet, ej minst inom det religiösa. Ingen kan förneka det eller vara så kortsynt, då det gäller forskningen och framåtskridandet, eller påstå att vår tid har hunnit så långt i utveckling, att inga förbättringar behöfvas. Nej, visst inte. Förbättringar behöfvas på alla områden, äfven inom kyrkan, då det angår den yttre formen och de mänskliga lagarna och författningarna. Men då försök göras att förbättra och modernisera själfva kärnan i kristendomen, då är det tid att göra motstånd och manligt strida. Då gäller det för ljusets riddarvakt att sluta sig tillsammans som en man och hålla ljusets banér högt samt försvara det, så att det ej blifver neddraget i smutsen. Aldrig skulle vi tillåta att någon nedtrampade eller smutskastade vårt lands flagga midt för våra ögon. Nej, vi skulle helt visst med ungdomlig kraft och mod hejda en sådan niding och gifva honom ett välförtjänt straff. Ej heller skulle vi lugnt kunna åse att någon röfvade vår dyra fäderneärfda tro ifrån oss. Visst skulle vi med ungdomens hela ifver kasta oss i striden och segra

eller dö för ljusets och sanningens sak. Helt visst skall den dag komma, då vår barnatro skall skakas djupt nere i sina grundvalar och hoppets stjärnor hota att förblekna. Må vi då komma ihåg den svensk-finske skaldens ord: "Än är det tid, än är ej allt förbi". Och om någon faller eller öfvergår till fienderna, så skall ändock ljusets kämpatrupp aldrig svika, utan bilda en ännu starkare mur omkring ljusets banér.

Vi hafva i sanning något som är värdt att skydda och uppoffra för, och vi kunna aldrig sätta stort nog värde uppå att vi tillhöra en kristen församling, som fostrar oss för att kunna möta lifvets strider och mödor. Huru mången har ej dukat under i lifskampen ute i världen, därför att han eller hon saknat ett andligt hem. Må vi, som hafva ett sådant, skydda och vidmakthålla detsamma, att eftervärlden och kommande släkten måtte få åtnjuta samma förmåner som vi äga. Hvad skulle världen vara, om ej kyrkan och den kristna religionen funnes! Det är detta som gjuter en klarare dager öfver de mångskiftande uppträdena på världens vida skådeplats. Den upplyftande tron på det godas framgång är kunskapens grundfäste och hjältemodets lifskraft. Den inrymmes ej i den feges, den egennyttiges trånga bröst; i stora själar lefver den och föder upphöjdt lugn och självständig verksamhet. Mänskligheten går oemotståndligt fram till ett högre mål; det sanna, det rätta, det ädla skall genombryta hindren; friheten och ljuset skola behålla fältet i striden mot förtryck och mörker. Väl stormar våldet för att förhärja dygdernas och sinnesodlingens härligaste skördar; tyranniet och passionerna kasta tidtals öfver världen sina vulkaniska lågor; men månne de hädanefter skola mer än förut hämma vårt släktes framåtskridande, upphäfva odlingen och ödelägga jorden? Nej, svaras det från himmelen, ljuset skall segra, sanningen skall segra. Därför, stå stark, du ljusets riddarvakt, kring den ädla sak, som är dig anförtrodd, och tro fast på ljusets slutliga seger.

Huru ynglingar blifva män.

I ett föredrag öfver detta ämne, hvilket utgifvits i tryck af Gustaf Adolf-förbundet i Sverige, yttrar författaren, folkhögskoleföreståndaren T. Holmberg, bl. a. följande tänkvärda ord:

För en yngling måste det ovillkorligen vara ett stort och högt mål att blifva en man, en verklig man. Det är hans ära och lycka att stå fram som sådan, och män är det, som lifvet på alla områden fordrar: i hem, i arbete, i umgängeskretsen, i krigsväsendet, å det kommunala och politiska området.

Hur skall jag då blifva en man i detta ords bästa betydelse? Jag vill söka besvara denna fråga genom att visa dig de vägar, du måste beträda för att nå fram till målet.

1. Du skall gå det allvarliga arbetets väg. Det är första villkoret. "När jag var ett barn, talade jag som ett barn, men när jag blef en man, lade jag bort det barnsliga", lyder ett gammalt visdomsord, och det säger, dels att man skall först vara ett riktigt barn, innan man kan blifva en riktig man, dels att det rätta allvaret bör komma, när den mer mogna åldern är inne. Ty snart ser man, att lifvet ej är lek, men ett väldigt gripande skådespel med arbete och kamp, med åska och solsken i underbar blandning.

Det lekande och planlösa måste aflösas af ett bestämdt satt lifsmål, som skall uppnås genom ett ihärdigt och samvetsgrant arbete. Detta mål kan vara snart sagdt hvilket mål som helst och kan växla i det oändliga efter olika människors inre och yttre omständigheter. Man kan lämna föräldrahemmet och gå ut i världen för att skapa sig ett eget arbete och en egen framtid, man kan också stanna hemma och fortsätta det fäderneärfda yrket och söka drifva upp detta. Hvilket ärligt arbete som helst är aktningsvärdt och kan skänka själfbestånd och lefnadslycka. Arbetet är en ära.

Genom det ärliga arbetet under årens tysta, men snabba gång växer vår erfarenhet till en mans mognad. Och samlad kärnfast erfarenhet är den dyrbaraste behållningen af ett människolif, men den vinnes ej genom ifrig och ständig jakt efter tomma nöjen och förströelser; den är arbetets och allvarets frukt. Ty skämt och muntert väsen låta fullväl förena sig med en manlig karaktär, och det är ett nöje att höra det friska skrattet, den glada sången; men det ständiga flinandet hos en person, hvars hjärta knappast rymmer en enda förnuftig tanke, låter som en åsnas skriande, som en kalfs bräkande.

2. Sök kunskap och upplysning, fyll den lediga tiden med ädel sträfvan efter mera ljus — det är det andra villkoret för att blifva en själfständig man.

Många stora män, hvilka lyst som stjärnor af första ordningen i vetandets värld, lekte som barn i fattiga hem. Men de hade en sökande ande, hvars maning de följde, och den dref dem framåt och uppåt.

Har du skolbildning — och det hafva vi ju alla i Sverige mer eller mindre — så är det bra, men fortsätt med studier på egen hand, släpa själf fram stenar till den kunskapsmur du kan uppbygga i ditt inre allt högre och fastare.

Detta är icke så svårt i vår tid, ty vi lefva ju i socken- och folkbibliotekens, i vandringsbibliotekens,

läsestugornas och föreläsningsföreningarnas tidsålder. Många bord äro dukade för dig; sätt dig då till bords, tag skeden i hand och lägg för dig!

3. Var plikttrogen! Kanske, när allt går omkring, detta är den manliga karaktärens viktigaste beståndsdel, själfva sabelstålet i mandomen.

Dit må vi räkna uthålligheten. Ett yxhugg på hvarje träd i skogen fäller intet, men för de upprepade slagen störtar äfven den massivaste tall. På en rullande sten gror ingen mossa, men väl på det stadiga klipplocket.

Uthållighet flyttar berg! Var ihärdig i ditt yrke, det må vara andligt eller kroppsligt! Håll ut som elev i skolan, som tjänare, som husbonde, som medborgare! Håll ut i trohet och kärlek mot föräldrar och andra människor, till hvilka ditt hjärta en gång knutit sig! Håll fast vid det förbund, som en gång ingicks mellan din ande och Guds!

Till pliktkänslan hör äfven ordningssinnet, så att man har hvarje föremål på sin plats och gör hvarje sak på sin rätta tid och ej uppskjuter till i morgon hvad som i dag skall ske.

Dit hör vidare det moraliska modet, så att man följer sin öfvertygelse och handlar efter bästa samvete, visserligen noga pröfvar hvarje steg och ej gör något i förhastande, men står fast vid hvad man pröfvat vara rätt och sanning.

Det finns tre slags människor. En del hör till dem, som säga: "jag vill". Det är detta slags folk, som uträttar allt stort i vårt fädernesland, som danar välskötta åkrar, som bygger järnvägar och skolor, mejerier och verkstäder, som torrlägger mossar och myrar samt utsår bildningens, vetenskapens och de sköna konsternas frön, folk, som får Sverige att se ut som en trädgård och åkrarna att bölja af säd.

En annan part människor hör till dem, som säga: "jag vill icke". Dessa äro missnöjda med allt och med alla och mest med sig själfva, och de uträtta icke något till gagn eller glädje.

En tredje part slutligen hör till dem, som gäspa: "jag kan icke". Det är den stora hopen af feta, lata, sömniga, viljelösa drönare, som äro det tunga blocket på människosläktets fot och som fördröja allt framåtskridande.

Alla verkliga män höra till den skara, hvars fältrop är "jag vill, jag kan och jag skall", den tappra förtruppen, som röjer väg genom hinder och snår för mänsklighetens många millioner.

4. Lär dig att lyda och försaka! Detta är en af farlederna till mandomens fjälltopp. Vägen till frihet går icke genom självsvåld och slappt smekande af den egna lustan och de egna nyckerna. Lydnad är en af den sanna folkfrihetens grundpelare; i dess skola danas starka, helgjutna medborgare. Våra bästa jordbrukare, köpmän, soldater och ämbetsmän hafva i sin ungdom gått i lydnadens skola. Utan lydnad gifs det ingen solid folkuppfostran, och just emedan vi icke hafva kommit i Sverige så långt med hänsyn till denna senare, är jag viss om att den utsträckta värnplikten skall lända vår nation till gagn äfven af det skäl, att om våra unga män skola blifva fullt värdiga frihet och medborgerliga rättigheter, så mogna de härför under inflytande af den militära disciplinen. Det gömmes mycken sanning i det gamla ordspråket: "Man måste först blifva en duktig korpral, innan man kan duga till general!"

Man skall kunna försaka också, i synnerhet då man är ung, och det ehvad man är fattigmans- eller rikemansbarn. Vill man blifva herre öfver sig själf, måste man i tid vänja sig vid att säga ett orubbligt nej till lockande frestelser och förespeglingar. Gör man icke så, varder man blott en misslyckad halfherre.

Jag är icke okunnig om att rätt många i våra dagar anse, att bön, lydnad och försakelse blott äro ett ok, som gör människor till trälar. Om möjligen någon skymt af sanning skulle kunna röjas i ett så underligt påstående, skulle det vara medan det understundom kunnat tyckas, som om dessa bud ålagts mer de ringare än de högre ställda, förkunnats mer nedåt än uppåt, fastän de tydligen äro i lika mån adresserade till alla människor. Men icke dess mindre är det i allt väsentligt en ödesdiger lögn, då man påstår, att människan genom att bedja, lyda och försaka får ett trälmärke sig påtryckt. Hon blir tvärtom icke blott härunder mer fri och självständig, hon garanterar sig på denna väg äfven en säkrare, snabbare och mer lyckosam framtid.

5. Håll hjärtat varmt! — se där den femte och sista anvisningen för den yngling, som vill blifva en man. Hat kyler, men kärlek gör varm, och det är sorgligt, då ungdomen icke eldas af något ädelt och godt. Vi hafva så mycket att älska, till exempel hemmet, vårt lefnadsyrke, kamratkretsen, vårt sköna svenska fosterland, vår ärorika historia, vår upplysning och nationella utveckling. Något att lefva för och att lyfta sig till skall en man hafva.

Den fosterländska häfden, skaldernas diktning, sången och musiken samt framför allt den kristna religionen äro mäktiga att sätta örnvingar på vår själ, mäktiga att blåsa upp vår andes lilla gnista till en flammande eld.

Det är ståtligt att se en yngling stiga fram att försvara den svage eller värja mot baktal en frånvarandes goda namn och rykte. Det är en skön syn att skåda purprade kinder och strålande ögon, när det gäller rätt och sanning. Men det är sorgligt att hos unga män finna loja, liknöjda sömngångare, utan intresse för något, unga gubbar, stelfrusna redan i lifvets midsommartid.

* * *

Ja, låtom oss sträfva fram mot mandomsmönstret! Men ingen kan bygga ett hus af bara sten eller trä; man måste hafva en ritning, en plan för ögat, med ett ord, något att gå efter.

En mans mönster kan icke vara en död ritning, men en annan lefvande man. En sådan finns, värd att vara

den högsta förebild för alla, som vilja pryda sin hjässa med mandomens krona. Det är han som är alla tjänares tjänare, alla herrars herre, Människosonen. Han visar ett lif fullt af kärlek, fullt af mod, fullt af arbete. Han var trogen mot sig själf, trogen mot Gud. Han skall till jordens sista dag närmas som det högsta, renaste, yppersta mönstret.

Den som följer honom, han är en man, en kristen man!

ETT OFFER.

För Ungdomsvännen af H. S.

Högt tronar Moria i morgonglans,
beskuggadt af åldriga cedrars krans
med dagg öfver blad och strå.
Där går en väg ifrån dal till höjd,
bland fagra örter är vägen röjd —
där vandra så tysta nu två.

Så hög är den gamle med snöhvitt hår,
sorg bor i hans öga, att offra han går
hvad kärast i lifvet är.
Bredvid går en yngling med rosig kind
och steg så lätta som bergets hind,
och offerveden han bär.

Där väller en suck ur djupet ibland,
där glimmar en tår vid ögats rand—
men Jehova offret bjöd!
"Min fader, min fader, se veden här!" här!"
Men hvar är väl offret?" — "Gud det beskär,
och då har det ingen nöd!"

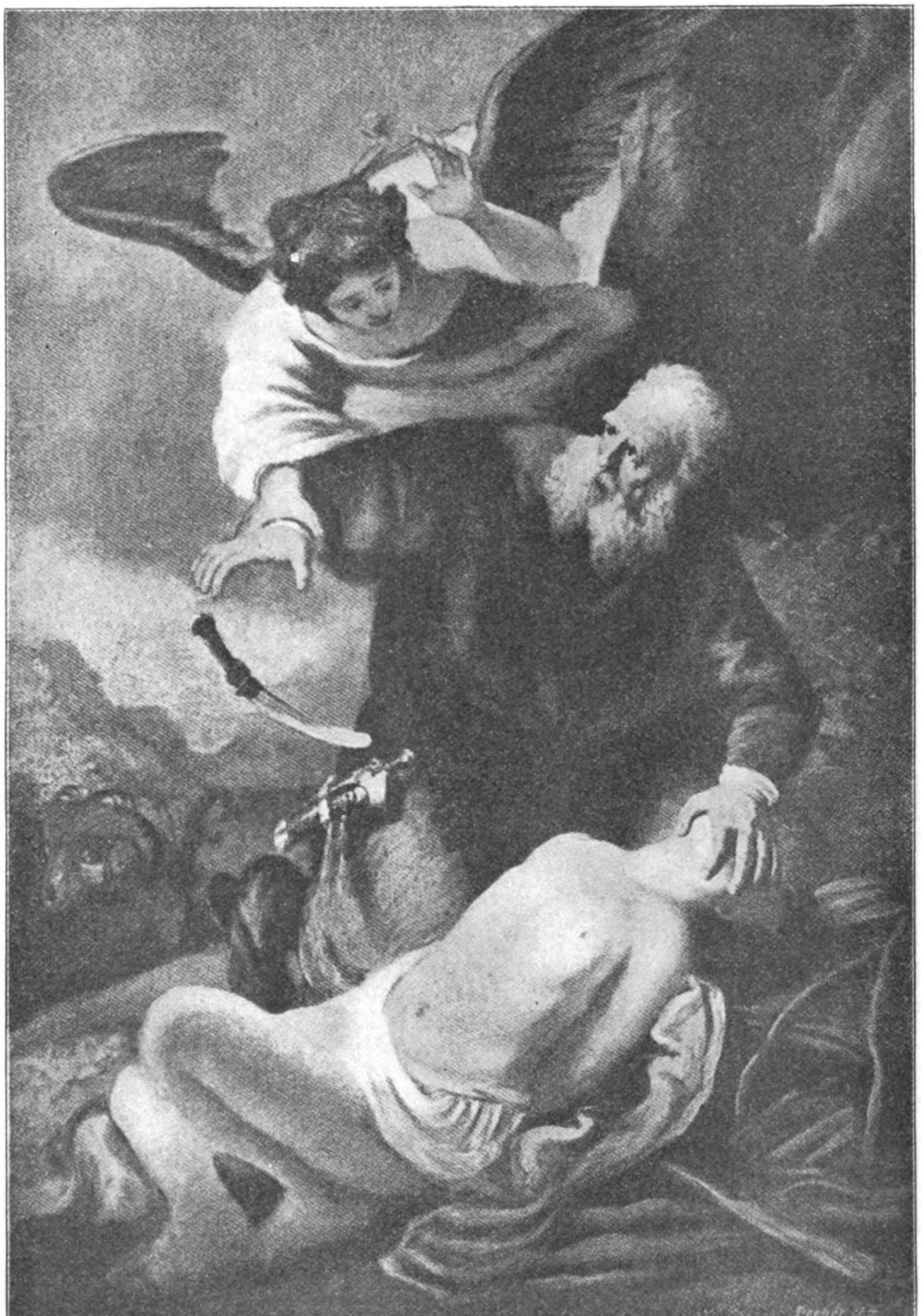
På Moria-bergets högsta topp
ett altare bygger Abraham opp
och lägger se'n ved därpå.
Där binder han Isak, sitt hjärtas tröst,
tar offerknifven; — då hörs en röst
af himmelen ropa så:

"Rör icke vid pilten! Jehova ser.
Han fordrar ej offer utaf dig mer;
han viljans offring begär.
Hvem täljer fröjden i själens grund
hos Abraham? Se, hans Guds förbund
i stjärnorna skrifvit är!

"Oräkneliga som stjärnors tal,
som hafvets sand under bölja sval
din säd skall vara, ty se!" —
så säger Gud — "för du lydt min röst,
skall genom dig komma all världens tröst,
all' folk få välsignelse."

För *hvarje själ*, som har Jehova kär,
det kommer en stund, då han offer begär,
ett offer kärt som ditt öga!
Ej andra gudar du hafva må;
de skola förbrännas som hö och strå;
så lyder hans bud, det höga.

Men fast och visst är hans fridsförbund.
Förr sjunka bergen till hafvets grund,
än han sitt ord skulle svika!
Allt annat växlar beständigt här;
Jehova ensam ovansklig är,
hans ord och löften så rika.

DE HVITA.

För Ungdomsvännen af K. G.

I.

Indianerna ha fått penningar — mycket penningar. Regeringen har tillerkänt dem ett ansenligt understöd — flera hundra tusen dollars. Det kom så oväntadt. Man hade för länge sedan uppgifvit hoppet.

En gammal tvistefråga har ändtligen blifvit afgjord. I fyrtio år har stammen varit misskänd; till slut har den dock fått upprättelse. Den beskylldes för deltagande i den stora massakern på de hvita för många år tillbaka. Ingen kunde bevisa det — men det låg så nära till hands att draga den slutsatsen, ty stammen hade ofta visat tecken till mordlust och krigiskt sinnelag.

Förgäfves bedyrade indianerna sin oskuld; höfdingarna anropade "den hvite fadern" om rättvisa, men utan framgång. Stammen beröfvades sitt årliga underhåll, dess traktatsberättigade inkomster indrogos, och allt som stod den åter var landet — den jämförelsevis obetydliga reservationen i nordvästern. Dit blefvo de förorättade hänvisade och sattes under en ämbetsmans uppsikt.

Stammen var icke stor — den räknade endast sexton hundra medlemmar. Dess land var litet, men kunde dock skänka rum åt många fler. Det var ett härligt land — yppiga grässlätter, fagra sjöar, rikedom på villebråd. De röde männen trifdes där och tycktes snart glömma den oförrätt de lidit. För hunger och brist behöfde de ej utsättas; sjöarna voro fiskrika, buffelhjordarna ännu stora, och dalgångarna vimlade af pälsbärande djur. Lugnt och sorglöst förflöt indianernas lif på reservationen, och aldrig oroades kringliggande nybyggen genom fientligheter från de röde männens sida.

Regeringen sökte äfven i viss mån komma de röde männen till hjälp. Skolor upprättades och missionärer utsändes, man sökte sökte civilisera indianerna, lära dem åkerbruk och handaslöjd, under förhoppning att de så småningom skulle blifva goda medborgare. Ganska allmä t tillgodogjorde sig indianerna undervisningen — men återvände dock snart till sitt gamla lif, till fällor och fångst samt till otvungen lek på den jämna och yppiga prärien.

Hastigt befolkades emellertid nordvästern, och snart började regeringen kasta begärliga blickar på den lilla reservationen. Den var för stor för en så liten stam. Den kunde lämna rum till flera tusen nybyggare. Genom blandning med de hvita skulle indianerna nog också fortare blifva "civiliserade".

Underhandlingar inleddes med stammens höfdingar — och pågingo, tills regeringens syftemål vunnits. Och det vanns godvilligt — annars hade det naturligtvis vunnits med våld. Reservationen skulle öppnas för nybyggare, sedan indianerna utvalt hvar sin fjärdedels kvadratmil land, hvilken de förbundo sig att icke sälja på tjugo år. Det blef ungefär fyra hundra kvadratmil för hela stammen; det öfriga — omkring två tusen fem hundra kvadratmil — köpte regeringen för en jämförelsevis liten summa, hvilken sedermera under en följd af år skulle utbetalas till indianerna.

Så gjorde då de hvita sitt intåg på heden, och med deras ankomst började en ny tingens ordning äfven för de röde. Ej längre kunde de tumla om på hästryggen hvarthelst hågen dref dem, utan hindrades af taggtrådsstängsel, åkrar och upplöjda fält; ej längre voro de ensamma om villebrådet, utan fingo bevittna huru buffelhjordarna nedslaktades och utrotades af de hvita, ofta blott för nöjes skull. Det jäste i sinnena, men indianerna höllo sig likväl lugna Regeringens utbetalningar för landet kommo dem regelbundet till del, och de ledo ingen nöd i lekamligt hänseende.

Förhållandet mellan nybyggarna och de röde blef emellertid allt mera spändt för hvarje år. De senare voro lättledda och läto förmå sig till många dåraktiga affärer. Sitt land läto de i allmänhet ligga orördt eller arrenderade ut det till de hvita för nästan hvilket pris som helst — tio cents acren, tio dollars kvarten, ja, mången gång för en enda klunk ur eldvattensflaskan.

Det fanns dock undantag. Flera af stammens höfdingar voro upplysta män — regeringens skolor hade icke varit till utan all nytta. Sakernas bedröfliga ställning låg klar för dessa, och med bäfvan blickade de hän mot framtiden. Stammen gick sin undergång till mötes — ett förskräckligt öde förestod densamma. Snart skulle regeringens utbetalningar upphöra, snart skulle de tjugo åren vara förflutna, efter hvilka indianerna fingo sälja sina jordstycken. Huru skulle det då gå med de röde? Månne icke de hvita inkräktarna skulle tillnarra sig deras områden, hvarenda fotsbredd, steg för steg. Och sedan återstod endast elände, hunger och död.

Så tänkte och talade höfdingarna vid lägereldarna bland kullarna. De ömkade sig öfver stammens nöd, de grämde sig öfver lidna oförrättter — allt det gamla vaknade upp till nytt lif. Ännu en gång ville de vädja till "den hvite fadern", ännu en gång fordra rätt och rättvisa, ännu en gång — den sista....

En af senatorerna åtog sig deras sak. Han förde de röde männens talan inför regeringen. Han skildrade den orättvisa de lidit, då de för fyrtio år sedan beröfvats sina traktatsberättigade inkomster — stammen hade icke deltagit i massakern. Han tolkade deras bittra känslor, framställde deras mörka utsikter, yrkade på att deras framtid skulle betryggas och att de så småningom skulle återfå de millioner, som orättvist blifvit dem beröfvade.

Och senatorn vädjade icke fögäfves. Det tog tid, men hans begäran blef i hufvudsak beviljad. Regeringen var mera human nu än för fyrtio år sedan. Den ville godtgöra hvad som förbrutits. Indianerna skulle ännu en lång följd af år få åtnjuta underhåll och såsom en särskild upprättelse från regeringens sida omedelbarligen erhålla ett understöd af fyra hundra dollars per individ.

II.

Indianerna ha fått penningar — mycket penningar. Det kom så oväntadt — icke blott för indianerna, utan äfven för de hvita.

Annars bruka de hvita ha reda på dylika ting långt i förväg. Särskildt affärsmännen i städerna pläga göra sig noga underrättade om betalningsdagarna. Dessa ha infallit ganska regelbundet fyra gånger om året, allt sedan landet öppnades. Och då har det gällt att hålla sig framme. Ju djärfvare och fräckare man gått till väga, desto mer har man lyckats roffa till sig.

De äro rika nu — krämarna och godtköpshandlarna, som kommo hit då landet var ungt. De äga fina hus i staden och stora gårdar på landet. De färdas omkring i eleganta automobiler och omgifva sig med lyx och grannlåt. Många af dem ägde för tjugo år sedan ingenting. Somliga till och med tjufåkte på frakttåget till närmaste station och vandrade därifrån med ränseln på ryggen ut på landet för att göra affärer. Det gick lätt att lura indianerna och äfven nybyggarna på den tiden.

Snart sagdt oräkneliga äro de sätt, hvarpå de smarta bedragarna förstå att lura till sig den röde mannens penningar och ägodelar. Här, om någonsin, brukas "falska varor och svek." De känna till indianens svaghet för grannlåt och brokiga färger. Särskildt kvinnorna tycka om det som är bjärt och i ögonen fallande. Därför förse sig affärsmännen i god tid före utbetalningarna med blommiga, rutiga och randiga tyger af billigaste slag, men prunkande i alla regnbågens färger. Måhända äro de på sin höjd värda fem cents yarden, men de enfaldiga indianerna råka rent i hänryckning och betala gärna en dollar i stället. Hufvuddukar, värda på sin höjd halfannan dollar, säljas med lätthet för tio; mässingsgrannlåter med kulörta glasbitar betinga högre pris än i vanliga fall guldsmycken med ädla stenar.

Men icke blott kvinnorna låta lura sig; äfven männen falla offer för handelsmännens knipslughet. Alla möjliga ting, för hvilka de ej ha ringaste användning, påtvingas dem till orimligt pris. Många indianer låta utan svårighet förmå sig att köpa pianon eller orglar, och då utrymmet i wigwamen ej tillåter instrumentets placering där, får det stå utanför, där solsken och regn snart draga försorg om att det ej kan lämnas tillbaka.

Somliga bedrägerier förefalla rent af sagolika. En indian kommer in till staden för att köpa ett åkdon för sig och sin familj. Man visar honom en likvagn. Den stackars mannen har aldrig förr sett något så vackert. Han har just fått mycket penningar och vill naturligtvis hafva "det bästa." Han köper likvagnen för sex hundra dollars och betalar hela summa kontant. En tid bortåt använder han densamma; familjen placeras på pallar och skinnfällar, och alla tyckas belåtna med det nya praktfulla åkdonet.

Men så kommer missionären och vill att han skall lämna den tillbaka. Det är en vagn för de döda, säger han. Indianen lyder och tar vagnen till staden. Affärsmannen är villig att återtaga den, men "kan" ej betala mer än femtio dollars för den. Nöjet har kostat den stackars mannen fem hundra femtio.

Ofta händer det att indianen får betala sina skuldsedlar flera gånger om. När underhållet utbetalas vid agenturen, infinna sig fordringsägarna för att bevaka sina intressen. Väl vinna de icke tillträde till regeringsbyggnaderna, men hålla noga utkik utanför. Ingen undslipper. Indianen söker i allmänhet icke heller att komma undan. Han betalar — och tror saken därmed vara uppgjord. Men fordringsägaren har stoppat skuldsedeln tillbaka i fickan, och nästa år eller nästa betalningsdag kräfver han samma belopp ännu en gång och ränta dessutom.

Ja, affärsmännen sväfva ingalunda i okunnighet om när de röde männen få sina penningar. Och därefter taga de sina mått och steg. Så hafva de gjort i många år, och därför äro de nu rika. Alltid ha de varit väl beredda för betalningsdagen och rikligt försedda med billiga varor — afsedda uteslutande för indianerna.

Men denna gång blefvo de öfverraskade. — Och summan var så ovanligt stor. Tänk, hvilka storkap de skulle kunnat göra, om de blott vetat om det i tid. Men — det kom så oväntadt...

Dock, hvad som ej vunnits med list, torde ännu kunna vinnas med våld — så tänka många af de hvita.

III.

Jim Crowe är en af de få indianer, på hvilka regeringens skolundervisning och umgänget med de hvita utöfvat något nämnvärdt inflytande. Så mycket har han gifvit efter för civilisationens påtryckning, att han ändrat sitt namn från Big Crow — stora kråkan — till Jim Crowe samt på egen hand börjat röja mark och bruka sitt land på samma sätt som de hvita. Han är dock fortfarande indian till själ och hjärta — en af stammens ledande män och en bitter fiende till de främmande inkräktarna. I sin ungdom har han varit en väldig kämpe, väl förtrogen med pil och båge, en oförvägen ryttare och buffeljägare. Som liten gosse — för ett halft århundrade tillbaka — åtföljde han sin fader och de äldre krigarna till Lightnings Nest, ett gammalt landmärke i norr. Ett vagntåg, lastadt med förnödenheter för Fort Abercrombie, plundrades där, och indianerna bortförde ett stort förråd af bössor, ammunition och lifsmedel. Själf har han dock aldrig lyft sin hand mot de hvita — men hat till dem har han insupit redan med modersmjölken.

Jim Crowe har legat i stora affärer med nybyggarna och gjort bekantskap med mer än ett slags folk. Många fula spratt ha affärsmännen sökt spela honom vid inköp af redskap och maskiner, men han har alltid hållit ögonen öppna och kommit skadeslös undan. Kort före den oväntade utbetalningen råkade han dock i skuld. Det var endast ett par hundra dollars, men man fordrade som vanligt riklig säkerhet. Sex månaders betalningsanstånd lämnades, och i handlingarna uppgaf Crowe sina kreatur som säkerhet. Det var honom mycket motbjudande, men efter allt att döma var det fullkomligt ofarligt. Djuren kunde ju inte tagas från honom på sex månader, och till dess finge han nog tillräckligt penningar att betala skulden med. Därutinnan misstog han sig icke heller. Kort därefter inträffade underrättelsen om det stora understöd, som skulle komma indianerna till del. För Jim Crowe och familj blef det en hel liten förmögenhet — de voro fem — således två tusen dollars — — — —

Jim Crowe står i stalldörren och röker sin middagspipa, då en vagn förspänd med två lifliga hästar svänger in på gården. Indianen har följt den med blicken en lång stund; den kom från stadshållet — och det bådar icke något godt. I vagnen sitta tvenne män, af hvilka Crowe i den ene snart igenkänner sin fordringsägare.

Lugn och trygg går han främlingarna till mötes, väl medveten om att skulden icke än på länge är förfallen. Hvad vilja de? — Hvad är deras ärende? Han får strax besked därom: de vilja hafva penningar. Han anade det — det är ju den gamla vanliga historien.

Men indianen tar saken lugnt.

"Inte än", säger han och blossar tryggt på sin pipa.

"Du har penningar nu, Jim Crowe, och nu skall du betala oss", säger fordringsägaren barskt, under det han hoppar ned ur vagnen.

"Inte än", återtager indianen, bolmar några slag och tillägger kort: "skulden är inte förfallen."

"Sak samma, om den är förfallen eller ej — vi behöfva

penningarna nu — och du kan betala dem, om du vill — så kom nu hit med dem bara".

"Inte än — om jag också hade dem — men det har jag inte. Inte lyft min andel än", genmälde Crowe, lika lugn och obesvärad som förut.

Men fordringsägaren vill inte sätta tro till indianens ord — han är öfvertygad om att gäldenären har penningar. Och då han icke på annat sätt kan vinna sitt mål, tar han sig orådet före att bruka våld.

"Tredskas du, ditt röda kräk, skall jag väl locka fram slantarna på annat sätt", ryter han till — men inte en muskel rör sig i indianens ansikte.

Främlingen går in i stallet. Crowe följer efter, men stannar vid dörren.

I en af spiltorna stå två brunfläckiga ponies, hvilka Crowe gifvit sin son, en hurtig pojke på sexton år. Fordringsägaren löser dem och leder dem ut.

"Kommer du inte fram med penningarna, rödskinn, så får du släppa till djuren", hånar han och börjar binda hästarna bakom vagnen.

"Inte än", säger Crowe, men lyfter ej ett finger för att hindra honom...

Denna lilla scen på gården har under stor oro bevittnats af indianens unge son. När han ser favoriterna bindas bakom främlingens vagn kan han emellertid icke längre hålla sig stilla. Han störtar fram, knuffar undan hästtjufven och rycker till sig djuren.

"Mina ponies — mina ponies — hvita skurk — hvita skurk", ropar han ursinnigt.

Ett knytnäfsslag träffar honom i hufvudet, han faller stönande till marken; en ymnig blodström börjar välla fram ur gossens näsa och mun.

Detta är för mycket äfven för Jim Crowe och nu börjar indianblodet sjuda. Med ens blir det lif i honom — han är förskräcklig i sin vrede. Besinningslöst rusar han in i wigwamen och rycker till sig ett gevär. Utanför dörren fattar han posto och innan främlingen ånyo hinner rycka till sig hästarna genomborras han af indianens kula. Han segnar ned vid sidan af den sanslöse gossen, som ännu med grimskaften krampaktigt fasthåller sina favoriter.

Den andre främlingen, som stannat kvar i vagnen, gripes af fasa. Han ger hästarna ett rapp för att komma därifrån — lämnande olyckskamraten helt och hållet åt sitt öde.

Men Jim Crowe är icke nöjd med det offer som redan vunnits. Mera hämnd — — mera blod! Hans raseri känner inga gränser. Vreden förlänar honom kraft och med snabba steg börjar han förfölja den flyende. Han löper öfver gården, nedåt vägen, ut i stubbåkern för att genskjuta honom. Så stannar han och ger eld. Ett enda skott....

De lifliga stadshästarna sätta af i sken. Intet hejdar dem, ingen hindrar dem — en liflös varelse håller slappt i tyglarna.

Indianen betraktar en stund det bortilande åkdonet. Så vänder han åter till de sina för att taga farväl. Han vet hvilket öde väntar honom, om han erkänner... Men han vill icke söka undkomma. De hvita skola döda honom, men stammen skall prisa Jim Crowe, som hämnats på den röde mannens förtryckare. Den äran är värd att offra lifvet för — villigt skall han därför lämna sig i myndigheternas händer.

— — —

På aftonen samma dag vandrar Jim Crowe till staden. Nyheten om det dubbla mordet har just nått dit, då han själf lämnar sig i sheriffens händer. Han sättes i fängsligt förvar — inspärras i en cell i tingshusets mörka källarvåning.

Stor uppståndelse råder i staden; förbittringen mot indianerna är allmän. Penningarna ha gjort dem öfvermodiga, heter det — de ha fått för mycket penningar.

Men äfven de röde äro förbittrade — de ha fått kännedom om sakernas verkliga förhållande. Tidigt följande morgon samlas de i hundratal kring tingshuset. Under hotfulla åtbörder fordra de den fängslades utlämnande. Men sheriffen är inte rädd — han är situationen vuxen — han kan konsten att ljuga.

"Crowe är redan förd vidare", betygar han gång på gång. Och indianerna tro honom slutligen, lugna sig och vandra så småningom hvar och en till sitt.

Men ett par dagar därefter få de bittert ångra sin godtrogenhet. På en kulle utanför staden finna de en morgon Jim Crowe dinglande i en galge — de hvita ha ej kunnat invänta rättegången, utan själfva tagit makten i sina händer. Han var ju en eländig brottsling, indianen, som med berådt mod mördat två fredliga medborgare. Han hade förtjänt ett sådant straff — — —

Så sades det — och stort var hans brott, det är sant. Men hvem bar största skulden därtill? Månne icke de hvita — — —?

Älgfamilj.

Ur en svensk tidskrift. Se titelplanschen.

"De orientaliska folkslagen skryta af sina elefanter och kameler. Vi behöfva icke sådana djur i vårt land. Vi hafva älgar. De kunna skaffa en oändlig båtnad i vår hushållning. Deras kött gifver oss en både mättelig och smakelig föda. Deras hår tjänar oss till stoppning af madrasser; af deras hofvar eller klor kunna de vackraste arbeten förfärdigas. Deras hud öfverträffar i flera hänseenden alla andra kreaturs i världen. Huru förfärlig har icke svenska mandomen varit i sina kyller! Huru hafva icke våra förfäder i dem trotsat fiendens spjut och lod!"

I allt detta kan man gifva den hederlige Johan Fischerström — bekant för våra läsare, om ej för annat så för fru Nordenflychts romantiska kärlek till honom — kan man, säga vi, gifva Fischerström rätt. Älgen är ett ståtligt djur, och det är en heder för vårt land, att det hyser honom i sina skogar. Men då nyssnämnda sagesman i sin *Den enfaldige naturforskaren* (1769) tillägger: "Naturen har ämnat dessa djur att blifva hemtamda. Jag vet icke af vilda djur något, som bekvämligare och lättare kan tämjas", så äro vi icke längre med. Isak af Darellis ryktbara försök ådagalägga, att älgen, fångad helt späd, visserligen kan tämjas, men till föga hugnad. Han synes icke tåla vid e t civiliseradt lif i ladugård eller stall. Älgen är ett lågkulturens djur; i afsides marker, bland kärr och myrar, i hvilkas grannskap finnas sälj och vide eller asp och al, rönn och björk, trifves han bäst. Han begär icke mycket; blommande ljung smakar honom väl, och kalflekan är honom en delice; i brist på bättre repar han af buskarna. Må man unna honom hans tarfliga kost! Det kan väl

hända, att han går illa nog åt lärkträden, men de kunna får oss icke blifva mera än prydnadsträd; han beskylles ock för att antasta löf- och höhässjor i skogen, men från dem afhålles han ju lätt med några uthängda näfverstrutar med stenkolstjära. När man kallat honom ett skadedjur, har det varit rent af löjligt. Liksom vi skulle vara så ömsinta om våra skogar!

Artisten har framställt en älgfamilj i begrepp att träda ut på en glänta i skogen. Tjuren går främst och ser sig före; att speja har blifvit hans andra natur. Han är ju så sällan säker. Väl har hans gamle fiende, vargen, blifvit tuktad och hörs knappt mera af; men i tjufskytten har han en farlig förföljare, och till och med söndagsjägare vilja åt honom. Det har blifvit en ambitionssak att få honom på sin lista; tidningarna omtala ju som en bragd, att herr Den-och-den skjutit en älg. Men ännu finnes här och där en gammaldags patriot, som försakar en dylik ära och vill, att det ståtliga djuret skall lämnas i fred, liksom det säges, att den finkänslige man, som en gång träffats af det döende djurets blick, icke en gång till vill vara med om älgskytte.

Den svenska lutherska kyrkans begynnelse i Californien.

För Ungdomsvännen af Philip Andreen.

Den första begynnelsen till svensk, luthersk församlingsverksamhet i San Francisco har hitintills varit en oskrifven historia. Under de fem år, jag här varit pastor, har jag tid efter annan hört att det skulle hafva varit luthersk verksamhet här, långt innan vår synod utsände pastorer till California. Vi beslöto oss därför att samla så mycket som vi kunde, fullt tillförlitligt, innan det bortglömdes. De allra flesta af den *gamla* svenska stammen från 50-talet hvila nu i sina grafvar; blott några få äro kvar, och när de gått all världens väg, så finnes ingen som längre kan berätta om det som en gång varit, men numera icke är. De flesta upplysningar vi här meddela hafva vi fått från änkan efter den man, som var den ledande själen uti grundläggandet af en svensk församling redan så tidigt som år 1860, eller samma år som vår Augustana-synod stiftades. Fru kapten Charles J. Janson bor ännu kvar här, i en af San Franciscos förstäder, Mill Valley. Äfven har den gamle musikanten, professor August Wetterman berättat för oss en hel del. Han har nu ett hem till död-dagar i San Francisco's Old People's Home.

* * *

Kapten Charles J. Janson, (kallad kapten, emedan han varit sjökapten) är den man, som började redan på 50-talet yrka på att de få svenskar som bosatt sig i San Francisco borde förena sig uti en församling. Han ankom hit 1850, året efter den rikliga guld-upptäckten i California. Han var en man med stort affärsgeni och bildade snart firman Janson, Bond & Co., hvilken dref stora affärer och förtjänade penningar. Deras affär var "wholesale dry-goods", och under årens lopp inköpte firman sina egna skepp, med hvilka de drefvo sin förtjänstbringande handel. Janson räknades snart till en af penningefurstarne efter den tidens mått af rikedom och blef ock ägare af utmärkta tomter i den del, som nu är San Franciscos centrum. I förbigående låt mig nämna, att hans änka, fru Teresia Janson, var en af de fem kvinnor (där voro nämligen tre svenska och två danska), som grundlade, år 1874, "The Scandinavian Ladies' Benevolent and Relief Society', som 1878 inkorporerades. År 1884 omändrades namnet till "Old People's Home", under hvilket namn denna nu vidtomfattande barmhärtighetsverksamhet ännu är känd. Millionärs-familjen Crocker blef intresserad i hemmet, och genom deras stora gåfvor har hemmet blifvit det förnämsta i sitt slag i vår stat. Fru Janson var hemmets första kassör. Hennes barn som lefva äro döttrarna änkefru Louise Lindskog, fru Hildegaard Croelius, fröken Elin Janson, fröken Elizabeth Janson och fru Ebba Hillbom. Sönerna Ludvig och Robert hafva aflidit. Gamle fader Wetterman skrifver om sin ankomst till San Francisco: "I maj månad 1852 anlände till San Francisco svenska krigsskeppet Eugenie med kapten Virgin såsom kommendör och högste befälhafvare. Med på fartyget var magister Anderson, vetenskapsman. Besättningen bestod af, inberäknande befäl och musikanter, omkring 500 man. Kaptenen inbjöd alla svenskar samt andra skandinaver och finnar att aflägga besök på skeppet samt att där öfvervara en gudstjänst. Blott få af våra landsmän voro den tiden här bosatta. Jag antager, att det var omkring ett trettiotal svenskar, som bevistade gudstjänsten och åhörde predikan; och utan tvifvel var detta den *första* svenska lutherska gudstjänst, som hållits i California. Befälhafvaren såväl som officerarna och manskapet mattogo oss på ett mycket artigt sätt, och efter gudstjänstens slut inbjöd stockholmaren Richter kommendören och alla officerarna jämte några af oss till den då för tiden bästa franska restauranten." Så långt Wetterman.

Den 28 februari 1859 stiftades "Det Skandinaviska Sällskapet", och det var året därpå, som man började taga mått och steg för att stifta en svensk luthersk församling. Den första gudstjänsten hölls dock icke förr än under året 1861. De män, som togo det största intresset i grundläggandet af församlingen, voro: Kapten Charles J. Janson, C. W. Lübeck, kapten Alfred Enquist, O. W. Kling, och juveleraren och sångaren Nordgren. En ung begåfvad yngling, som gick under tillnamnet Poeten, Janne Tenngren, läste predikningar vid sammankomsterna samt ledde gudstjänsterna. Äfven höll han föreläsningar för det nybildade Skandinaviska Sällskapet, en förening stiftad för sjuk- och begrafningshjälp. Denna förening existerar ännu i dag och firade med stora högtidligheter förliden februari sin 50 års-fest. Tenngren utvecklade sig till en kraftig och eldig talare. Ifrån första början höllos gudstjänsterna i en liten kyrka på Oregon street, nära Jackson och Washington streets. Senare användes Seaman's Church, belägen då på hörnet af Drumm och Sacramento streets. Den rike köpmannen, kapten Janson, var drifkraften i församlingen och uppoffrade frikostigt för den. Å Mission street, emellan 3 och 4 streets, skänkte han en tomt för blifvande kyrka. Efter år 1862 försvinner Tenngren helt och hållet.

Ifrån denna tid tjänstgör en handlande från Göteborg, som kommit till San Francisco för att vistas en tid, såsom predikant; hans namn är Holmgren. Ibland talade han "ex tempore", men mestadels läste han sina predikningar. Det sades, att han afskref sina predikningar från kyrkoherde Hagbergs postilla. Holmgrens familj, som var bosatt i Sverige, önskade att han skulle komma hem, och år 1863 reste han tillbaka till Göteborg. Det porträtt, som visas i detta nummer af församlingens första kyrkostyrelse, togs vid afskedet, då han reste hem.

Hitintills hade församlingen icke haft någon pastor; och

DEN SVENSKA LUTHERSKA FÖRSAMLINGENS FÖRSTA KYRKORÅD.

Porträttet togs vid tillfället då predikant Holmgren 1863 återvände till Sverige.
Öfre raden: O. W. Kling, död 1878; C. W. Lybeck, död 1892; Alfred Enquist, död 1906.
Nedre raden: J. P. Sander, skjuten af en sjöman omkring 1875; Holmgren, predikant, återvände till Sverige 1863; kapten Charles J. Janson, död den 2 februari 1879.

kyrkostyrelsen insåg, att om de skulle lyckas att samla folket i en församling, så måste de kalla en pastor. Men hvarifrån? Augustana-synodens verksamhet kände de icke till. Det var ju blott *en* kyrka de hade någon kännedom om, hvarifrån de kunde få en svensk pastor: det var den svenska kyrkan. Ifrån Sverige kallades således en ung pastor, 35 år gammal, en pastor Lindgren. Hans resa bekostades af kapten Janson. Han var en kusin till musikanten August Wettermans hustru Edla, född Törngren. Han anlände år 1863 och var naturligtvis sviken i sina förhoppningar, ty han fann att arbetet med att uppbygga en församling icke var så lätt, van som han var vid svenska förhållanden, där pastorn står i statens tjänst och har sin lön tryggad, om än den icke alltid, särskildt för en komminister, är så stor. Han var ytterst nervös och fruktade jämt att han skulle bli mördad, och som en följd däraf barrikerade han hvarje natt sina fönster och dörrar. Kyrkostyrelsen ville att han skulle ut att insamla penningar för kyrkobygge, men det kunde han icke få för sig; och det säges att kapten Enquist, som, ehuru af ett ömt och känsligt hjärta, ibland dock kunde vara ganska sträf och hård i sina ord, sagt: "Pastorn har kommit hit för att arbeta. Det är icke här som i Sverige, att bonden bär rågskäppan till prästen och äter själf hafrebröd." Pastor Lindgren medförde 200 svenska psalmböcker, hvilka sedermera en lång tid användes vid gudstjänsterna. Juveleraren Nordgren, som var en särskildt god sångare, ledde sången. Lindgren kände fasa för San Franciscos jordbäfningar och var rädd att han skulle sjunka ned i hafvets djup. Han utropade ofta: "Här kan San Francisco sjunka, och tänk om jag skulle blifva ensam kvar på klippan!" "Nej, sjunka vi", hade kapten Enquist svarat, "så går nog prästen med." Janson erbjöd sig att betala Lindgrens hemresa, och inom ett år återvände han till det gamla fäderneslandet, glad att han helskinnad kom bort ifrån det "förskräckliga" San Francisco. Han återvände till sitt Örebro.

Året därpå, 1864, kallades en pastor Strömberg, äfven han från Sverige. Strömberg var en äldre prästman, och vid sidan af sitt prästämbete tog han anställning såsom sekreterare åt den svensk-norske generalkonsuln, Geo. C. Johnson, som gaf till det "Skandinaviska Sällskapet" en summa af $300 såsom en grundfond. Denne pastor började yrka på att de tre skandinaviska folken skulle förena sig uti en församling. En norrman, Chr. Christiansen, som ingått i församlingen, dref denna punkt till sin spets, och i den företagna församlingsomröstningen blef det beslutadt, att församlingens namn skulle omändras ifrån *svensk* till *skandinavisk*, med bibehållandet af det *lutherska* namnet. Kapten Janson, som under alla dessa åren arbetat för att få stadgad en svensk luthersk församling, drog nu sitt anbud om att skänka en tomt till kyrkobygge tillbaka och öfverlämnade i stället den utlofvade tomten till det Skandinaviska Sällskapet. Han började inom detta sällskap att sälja aktier för insamlandet af medel för uppbyggandet af en "hall", men eftersom företaget icke gick med framgång, återlämnades aktiepengarna till köparna, och tomten såldes. Pastorn förestod dock verksamheten i omkring tre år, eller till 1867.

Det synes som om norskarna och danskarna hade nu fått kontroll öfver församlingen, ty den pastor som näst kallas är norrman, nämligen Wistendahl. Under de senaste åren hade kapten Janson gjort stora förluster i sina affärer, och hans bidrag saknades. Under Inbördeskrigets dagar hade en del af Jansons skepp funnits föra varor och vapen till södern, de skepp som togos förlorade han, och han repade sig aldrig efteråt. Pastor Wistendahl började predika 1868

och kvarstod ända till 1875. Under dessa senare åren höllos gudstjänsterna i den tyska St. Marks-kyrkan på Mission street; kyakan kallades allmänt för "Rev. Bülers Church". År 1868 berättas om den första konfirmationsklassen; och författaren har träffat åtskilliga som konfirmerades af denna församlings pastor. Wistendahl efterträddes af pastor Carlsen, som efter fyra års tjänstetid, 1879, efterträddes af pastor Dietricksen, som kvarstod till 1884. Församlingen uppgick slutligen i de norska församlingarna, och svenskarna drogo sig tillbaka. Redan ifrån början af 70-talet taga icke svenskarna vidare del uti församlingen.

Om denna *första* svenska församling någonsin lagligt stiftades och inkorporerades under statens lagar, är oss obekant. Församlingen som sådan försvinner, den upphör att vara till; de olika medlemmarna förena sig med sina respektiva nationaliteters församlingar, som tid efter annan af de skandinaviska lutherska samfunden stiftats. Det var år 1874 som Augustana-synoden utsände pastor Jonas Auslund, som stannade blott i fyra månader och predikade. Året därpå kom pastor C. P. Rydholm, men äfven han stannade blott en kort tid. Först år 1882 upptog Augustanasynoden på allvar arbetet på västkusten, då pastor Johannes Telleen blef hitsänd; och den 10 augusti 1882 stiftades af honom den församling, hvars nuvarande pastor författaren är. Där finnes dock emellan denna församling, Ebenezer, och den första svenska församlingen *en* föreningslänk, ty åtskilliga af våra äldsta medlemmar, som ifrån början ingingo i denna församling, voro förut medlemmar af den första församlingen: Emanuel Hanson och hans maka Sabina, Olof Hawkins och hans maka Carolina, mrs Carolina Hultin, mrs Anna Arnold, Emanuel Anderson och hans maka Vendla, och möjligen flere. Om nu icke alla dessa hade ingått i den första församlingen, besökte de dock gudstjänsterna och höllo sig till den *första* församlingen.

Kapten Alfred Enquist, som vi ofta träffade under de sista åren af hans lif — ty han afled på hösten 1906, 81 år gammal — betraktade vår kyrka som sin och talade ofta om den församling, som han var med i under många år.

Om de andliga rörelserna inom den första församlingen känna vi intet. De gamla fäderna voro ett statskyrkovänligt släkte och helt naturligt barn af sin tid. De andliga rörelserna i Sverige under 60-talet berörde icke församlingen här; det äldsta släktet kom till California, innan de börjat.

På ett högst underligt sätt har Gud ledt allt. I dag hafva vi en präktig församling i San Francisco, ungdomsfrisk och verksam; en församling som älskar Augustanasynoden, och ehuru den är belägen längst bort, står den alltid villig att göra sitt i alla samfundsfrågor. Hon är i vår kyrka Californias moderförsamling. Välsigne Gud alltfort vår kristna verksamhet i San Francisco!

PASTOR PHILIP ANDREEN, D. D.

BORTOM MOLNET.

För Ungdomsvännen af Anna Hallander.

Bortom molnet gick solen nu i glans,
och vågornas dans
belystes af skimrande glitter,
då smög sig en stråle af klaraste guld
in bland träden så smeksam och huld,
visst lyss den till fåglarnas kvitter,
se'n hviskar den sakta: "Tyst, snart är det natt,
då tystnar i kojan fort barnskarans skratt,
men Näcken, han gungar på vågen."

Bortom molnet är himlen klar och blå,
och fjällarna stå
likt väldiga jättar så höga,
och suckar än vinden om kvällen ibland,
finner den ro vid den tjusande strand
och störes af älfvorna föga;
ty ännu det sägs, att med älf-drottning skön
de dansa vid månljus på ängen så grön,
och Näcken han spelar på vågen.

Bortom molnet... ack, ljusnar allt ännu en gång,
fast kvalfull och lång
mig syntes den dagen, som varit?
Och åskan, som dånat, och stormen, som hven,
blixten, som klar uppå rutorna sken,
är allt som den drömmen, som farit?
Är stjärnan däruppe på himmelen blå,
som väldig från pol och till pol synes nå,
ett tecken till fridsälla dagar?

O, hur sakta nu faller nattens flor,
och tystnaden bor
i djupaste skogen därinne,
så stilla är kvällen, högtidlig och skön;
liknar den icke en andaktsfull bön,
ett barndomens skäraste minne?
Men vågorna leka och dansa alltjämt
och stänka i glittrande skurar på skämt
det snöhvita hafsskum mot stranden.

Och i kvällen, hur minnet drages fort
till den kära ort,
till hembygdens dalar och lunder;
de susande furor, de grönskande skär,
insjön, den klara, hur vacker den är
i aftonens fridsamma stunder;
och månstrålar skimra som silfver på sjön,
och vågorna skumma därute kring ön,
där björkarna susa och buga.

Ett par kulturhistoriska bilder från Nya England.

För Ungdomsvännen af Y.

Amerika har allt ifrån dess upptäckt för tusenden och åter tusenden varit deras längtans och önskningars förnämsta mål. Hit ha stora skaror kommit, hvilka på ett mer eller mindre mödosamt sätt hafva öfverfarit den vida oceanen, och här i Amerikas skogar och på dess härliga slätter hafva de byggt sig de hem, som de sedan hafva älskat så högt och ofta med sitt blod försvarat. Mången hjältebragd har utförts under kampen, då det gällde att taga detta härliga land i besittning, och mången sådan bragd utföres ännu, ehuru ofta utan att uppmärksammas af historien. Från och med det sjuttonde århundradets början företogos utvandringar till trakterna närmast norr och söder om det nuvarande New York och då förnämligast af engelsmän, ehuru äfven delvis af holländare, svenskar och tyskar. De, som kommo hit då och blefvo "landets fäder", kommo ej heller för att röfva guld och vinna ära, utan för att bryta bygd och skapa sig nya hem samt vinna ett nytt fädernesland. Till största delen voro de sådana, som tvingats att lämna det gamla fäderneslandet på grund af förhållanden, som började att blifva olidliga där. I all synnerhet var detta fallet med engelsmännen, om hvilka det i allmänhet gäller, att de voro allvarliga och gudfruktiga män, som just för att bevara sin tros renhet uppoffrat allt och i förtröstan på Herrens hjälp vågat den vid denna tid ganska farliga färden öfver världshafvet till det obekanta landet i fjärran väster. Dessa engelsmän hafva i historien fått namnet *puritaner*, och det är ett puritanskt hem som framställes på våra tvenne bilder här. Dessa bilder tala för sig själfva och behöfva ingen text, åtminstone behöfva icke *de* någon sådan, som redan i vårt gamla fädernesland hafva sett hemmen och hemlifvet gestalta sig ungefär på samma vis. Den ena bilden ger en alldeles utmärkt föreställning om köket, och huru det tillgick där, och den andra om "hvardagsrummet" och de trefliga stunder man tillbragte i detsamma. Nog ligger det också mera poesi öfver det hela i detta hem, än hvad vi förmå framvisa i vår så bittert realistiska tid. Men vi kunde nog hafva mer, än vi nu äga, om vi bara ville.

KÖKS-IDYLL.

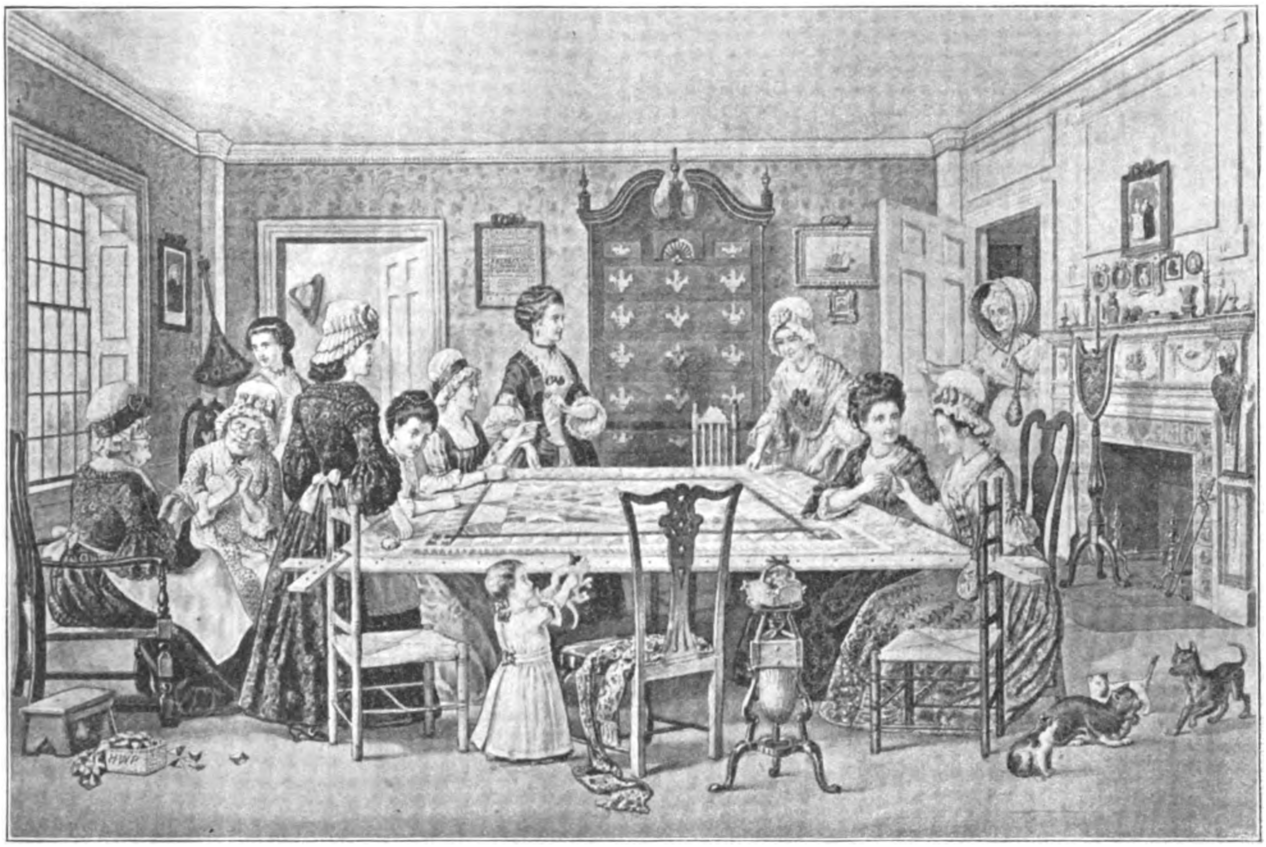
Dessa puritaner, som då i det sjuttonde århundradet kommo till Amerika, medförde en varm kärlek till friheten, en säker vana att använda den med vishet och måtta, gammal kännedom om dess välsignelser och nyligen förvärfvad erfarenhet af de faror som pläga hota den. De kommo till det nya landet frigjorda från alla de band, som hade tryckt dem i det gamla fäderneslandet, men de öfverlämnade sig dock icke åt oordningar och själfsvåld. De kände behofvet af ordnad styrelse, af lag och rätt, och de slöto sig tillsammans i samhällen, där välmåga och frihet trifdes under skydd af allvarlig gudsfruktan, där förtrycket hatades och där hvarje medborgare lärde sig att helst lita på sin Gud och på sig själf. Dessa män hade mycken nöd och många svårigheter att bekämpa, de stodo utan främmande bistånd.

så att egen företagsamhet och kraft blef dem det enda medlet till uppehälle och framgång. De förvärfvade ock därigenom den självständighetskänsla, den kraftfullhet och raska idoghet, som ännu i dag utmärka Nordamerikas innebyggare. Det var så de vunno sina hem och sina besittningar, och det är blott så som dessa skola kunna bevaras i den tid som nu är, äfven om vårt lefnadssätt i många stycken är annorlunda än deras.

En historia om bläcket och pennan.

För Ungdomsvännen af H. S.

Såg du dem någon gång, där de stodo på skaldens skrifbord, bläcket och pennan, som han arbetade med, när tankarna kommo och hans själ var ett enda lyssnande? De hade länge arbetat tillsammans, och hans böcker lästes af ung och gammal. De grepo så förunderligt om hjärtats strängar, dessa tankar, de funno genklang i tusendens bröst, funnos människor, som förstodo deras tysta språk. — Men pennan rostade, och bläcket torkade mer och mer ut. Slutligen insågo de sin egen vanmakt och ville åter tjäna hvarandra. Och skalden fattade pennan, som nu var ett lydigt redskap, och skref om huru vi alla hafva kommit till världen för att tjäna — tjäna Gud och vår nästa. Alla äro vi länkar i samma kedja, och den ene behöfver den andre.

TÄCKSTICKNINGSBJUDNING.

och skaldens lof låg snart på allas läppar. Men han böjde sitt hufvud i ödmjukhet. "Jag är blott en tjänare, som lyssnar till min herres röst."

Men bläcket och pennan, däremot, började att högmodas oc htillskrifva sig själfva all äran. "Det är jag", tänkte bläcket, "det är jag", tänkte pennan, "som skrifvit de odödliga orden!" Och så ville de ej längre tjäna hvarandra. Hvar för sig mente de sig kunna uträtta något stort. — Och skalden satt i sin kammare, och tankarna kommo. Men bläcket och pennan ville nu ej mera göra tjänst. Tankarna upphörde dock ej; de kommo allt flera och flera, de flögo åter ut i natten, de sökte sitt hem, de stego allt högre, de blefvo till klara, tindrande stjärnor, och de talade till människorna sitt höga, ovanskliga språk om Guds allmakt, som uppehåller världarna, om hans kärlek, som ej förgäter det minsta af sina skapade verk, om hans trofasthet, som är hvarje morgon ny. Och där Den unge behöfver den gamle, den fattige behöfver den rike, den svage behöfver den starke. Och han skref en sång om vågen, som behöfver vinden, regnet molnet, blomman tufvans safter. Och nya sånger flögo åter ut öfver landet. De sjöngos af de unga bakom plogen och vid spinnrocken, på de doftande ängarna om våren, då hängbjörken står fager öfver insjöns spegel. Nu hade modern nya, u derbara sagor att berätta för sina små, sagor, som kommo deras tårar att sina och kifvet att sluta upp. Och så voro där andra sånger, som sjöngos inom tempelmurarna, hvilka än gingo som ett svärd genom själen, än göto balsam i sårade bröst, ja, sånger, som hviskades svagt ännu af döende läppar.

Men bläcket och pennan tänkte nu ej mera på att tillskrifva sig själfva någon ära; de ville blott tjäna, därför kom där nu genom dem en sådan rik välsignelse, en välsignelse lik vårregnet, som gör hela landet fruktbärande.

Hur en prinsessa uppfostrades förr i världen.

För Ungdomsvännen af A. O.

Drottning Elizabet af Rumänien är en "hofprydnad" i ordets vackraste bemärkelse.

Hon föddes i Neuwied, Tyskland, den 29 december 1843. Hennes fader var prins Hermann af Wied. År 1869 blef hon gift med prins Carl af Rumänien. Sina undersåtar har hon städse omfattat med mycken kärlek och djupt intresse. Men det är ej blott som drottning hon gjort sig känd och älskad såväl i sitt eget land som i andra länder, utan äfven som författarinna.

Carmen Sylva — så ljuder hennes författarnamn — har skrifvit en mängd böcker både på vers och prosa. Hennes arbeten röja djup mottaglighet för allt det sköna, som uppenbarar sig såväl i människolifvet som i naturen. Bland dessa må nämnas följande: *Leidens Erdengang*, öfversatt till engelskan, *Pensées d'une reine*, *Handwerkerlieder*, *Es Klopft* m. m.

"CARMEN SYLVA."

Om sin barndom och tidiga ungdom berättar hon själf sålunda:

"Hvarje dag af mitt lif tackar jag min mor för den stränga uppfostran hon gaf mig. Den har varit mig till nytta hela lifvet igenom. I våra dagar är man ofta så slapp, när det gäller barnuppfostran, att många troligtvis komma att anse hvad jag har att berätta om seder och bruk i mitt barndomshem som rent af orimligt. Och likväl syntes mina föräldrar stundom frukta, att de öfvade en alltför mild disciplin gent emot oss barn. Själfva hade de nämligen blifvit behandlade ännu hårdare, än hvad vi blefvo, när turen kom till oss.

Vår mat bestod uteslutande af torrt bröd, kött, grönsaker, kokt frukt och mjölk. Efterrätter fingo vi aldrig smaka, och sötsaker — allt som hör under namn af slisk — vankades aldrig i vårt hem. Sådant skulle ha varit till skada för våra tänder. Dessa måste vi borsta tre gånger om dagen och det så hårdhändt, att de ofta blödde. Denna behandling synes dock ha haft nytta med sig, ty jag har inte en enda löstand i min mun, fastän jag är hela sextiofyra år gammal. Min mor åt själf aldrig sötsaker, och hon kände nästan förakt för de föräldrar, hvilka tilläto sina barn att göra detta. Vår kvällsvard bestod af torrt bröd, mjölk samt ett äpple. Denna måltid åto vi klockan sex.

Läxläsningen tog sin början klockan sex på morgonen, men någon frukost fingo vi ej förrän klockan half nio. Den långa fastan förorsakade mig ofta matthet, och likväl skulle min mor ha betraktat det som ett oförlåtligt själfsvåld, om vi ej väntat med frukosten, till dess min sjuke fader blef färdig att äta, hur hungriga vi än voro. Hände det att vi någon gång läto undfalla oss ett ord af klagan, så svarade hon kort och strängt:

'Man måste segra öfver dylika känslor.'

Både morgon och kväll fingo vi lof att ta ett iskallt bad, och om nätterna måste vi sofva på en hård madrass i en trång säng. Råkade någon af oss barn bli sjuk, skickades han genast i säng för att undergå en svettekur. Intill dess jag var tjugu år gammal, hade jag aldrig sökt läkare, aldrig brukat mediciner. Under en af mina svettekurer fick jag ligga stilla i sex timmars tid utan att röra på mig. Till belöning härför kom min mor in och strök mig med handen öfver kinden. Jag tycker mig ännu känna vidrörandet af hennes hand. Detta var nämligen en ovanlig händelse, ty i vårt hem slösades det aldrig med smekningar.

'Mycket kyssande är icke nödvändigt', brukade min mor säga, 'man kan hålla rätt innerligt af hvarandra utan att göra så mycket väsen af det. Sådant där är bara en ovana.'

Vi tvingades att äta hvad som sattes fram åt oss, det var inte fråga om huruvida vi tyckte om det eller ej. — vi måste helt enkelt tycka om det. Och hvad vi ej åto upp till middagen, det gömdes och sattes åter fram vid kvällsvarden på samma tallrik. Äfven om vi vämdes vid maten — sak samma, svälja den måste vi, om än det skedde under tårar. Om mjölken smakade sur, tordes vi likväl ej göra några grimaser, och inte föll det oss in att lämna något kvar i koppen, utan drickas skulle den intill sista droppen. Under vintertiden, då äggen voro mindre välsmakande, blefvo vi likväl tvingade att äta dem.

Hände det, då vi voro ute och reste, att man ej kunde anskaffa någon hufvudkudde af tagel att sofva på, så fingo vi antingen vara utan kudde eller ock ligga på bara madrassen, hvilket kändes mycket obekvämt, i synnerhet när man hade håret fullt med papiljotter.

Då jag fyllt tolf år, började min mor behandla mig, som om jag varit fullvuxen. Alla möjliga slags rätter sattes nu fram för mig på bordet med denna anmärkning: 'Du vet hvad du icke bör äta.'

Det föll sig naturligtvis ganska svårt att nödgas försaka något som man tyckte särdeles mycket om. Jag var hela sjutton år, innan jag hade smakat sötsaker af något slag, detsamma gäller om smör, salader och kryddade maträtter. Starkt kryddad mat är ju skadlig för barn, och hvad socker

angår, så innehålles ju sådant i såväl mjölk som i frukt och grönsaker.

Ofvannämnda behandling hade till följd, att jag njöt af den mest blomstrande hälsa. Och den sjukdom, af hvilken jag senare i lifvet blef angripen, var jag i stånd att uthärda med tålamod, tack vare min mor, som lärde mig att lida utan att klaga."

Och vi, som haft för oss, att en liten prinsessa fick allt hvad hon ville ha, bara hon pekade på det! Månne inte amerikanska pappor och mammor skulle kunna draga nytta af att följa den metod, som *Carmen Sylvas* mor följde? Det förhåller sig nämligen så, att amerikanska barn lära ha de "lydigaste föräldrar i världen".

DIN UNGDOMSTID.

För Ungdomsvännen af A. Hed-Larson.

Sof ej bort din ungdomstid!
Vårsol lent ditt sinne smeker,
fritt i ådror blodet leker,
dagen andas ljuflig frid.
Lyckans barn, ditt val besinna!
Vill du nöjets bägar' vinna
och till sist dess galla smaka,
eller vill du tyst försaka,
men för lifvets korta strid
viga in din ungdomstid?

Dröm ej bort din ungdomstid!
Godt att sorg och oro glömma
och sig in i friden drömma
någon gång i lifvets strid;
men mot hårda verkligheten
snart du ställas skall i teten.
Ve dig, om du endast drömde,
tills du lifvets allvar glömde!
Du skall finna drömmens frid
flyktig som din ungdomstid.

Lek ej bort din ungdomstid!
År och dagar fort försvinna;
snart du höstens dag skall hinna,
när i kvällens tysta frid
kalla handen mot din panna
bjuder svaga pulsar stanna.
Kommer så din ljufva hvila, —
då din ande snabbt skall ila
hem från vunnen, ädel strid,
kämpad från din ungdomstid?

En dubbel seger.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuch.

KAP. III.

Högt uppe i världen.

Ej sällhet beror af öden och af lycka:
att vara nöjd det är att vara säll.
Jag har sett lyckliga i tjäll,
jag har sett lyckliga på krycka.
A. G. Silfverstolpe.

Mot lifvets höjder ligger ofta vår längtans mål, och få af oss äro nog de, hvilka ej önska att de vore högt upp i världen. Huru högt, kan ju bero på tycke och smak.— Men skulle denna höjd mätas af tre trappor upp i en byggnad, som redan ligger en långtrappa högt öfver gatan, — då undrar ingen på om man valde första våningen, äfven om utsikten därstädes blefve mindre vidsträckt.

Och likväl kom Fritjof redan första dagen af sin vistelse vid skolan högt upp i världen, ty hans boningsrum låg uppe i tredje våningen af den där gamla röda byggnaden. Orsakerna till denna tidiga upphöjelse voro tvenne: För det första voro rummen i de andra våningarna upptagna — och sedan föll det sig oändligt mycket billigare att bo högre upp. Detta är nog ej alltid fallet med platserna på lifvets höjder.

Men nu en blick på den där mångomtalade röda byggnaden! Den bestod af ett fyra våningars midtelparti, var prydd med ett torn samt hade tvenne mot söder vettande flyglar. Dess omfattning och innehåll var i hög grad växlande: matsal, kök, bageri, boningsrum för hushållerska, tjänstepersonal och vaktmästare, badrum, rum för värmapparaten, kolbod, lektionssalar för handelsskolan, en våning för en af professorsfamiljerna samt en mängd boningsrum för de manliga eleverna. Mera kan man knappast begära. — — Ajo, lite till. — Den utgjorde äfven den äldsta delen af inrättningen och hade under flera år tjänat som hufvudbyggnad för både college och seminarium.

Man bör därför ej förundra sig, om den på grund af ålder och ära antagit en viss klassisk prägel — dess antika relationer behöfde visst ej bestridas, ty de syntes tydligen, både utan och innan.

Många studentgenerationer hade inom dessa murar genomlefvat både ljusa och mörka dagar. Män, numera framskjutna i kyrka och samhälle, hade här, på äkta ungkarlsvis, gått i dammrock och pröfvat sin förmåga att sopa rent i vinklar och vrår. — — — Högt uppe i tornet hängde den allt och alla manande och befallande stora ringklockan. Hon borde verkligen hafva sitt eget kapitel, den gamla kära klockan. Släkten hafva kommit och gått, men hon har lugnt stannat kvar på sin post. — Med dallrande ton ringde hon dem in och ut. — Morgon och afton ljödo hennes välkända toner öfver nejden och hon ringde lika gladt och punktligt till lektion i skolrummet som till middag i matsalen. Det hade händt någon gång, att en yngling, som kommit från långt fjärran hem, utandats sin sista suck inom skolans sköte. Då, berättar sägnen, ljödo klocktonerna likt en sörjande moders klagorop — vemodsfulla och hjärtslitande. Men det hände hundrade gånger, att unga lefnadsfriska gossar vunno lagrar och skördade triumfer vid den kära skolhärden — då var den gamla klockans röst sprittande glad och hoppfull. Hennes ljud blef slutligen så välkändt och efterlängtadt, att det nästan utgjorde en del af en studerandes skolnatur. Mången yngling har efter flera års frånvaro från sin kära Alma Mater ännu i drömmen hört den kärvordna klangen och rusat upp att skynda till lektion. — — —

"Så där ja, nu äro vi ändtligen uppe vid ert blifvande boningsrum. — Har ni nyckeln?"

"Här är den", svarade Fritjof något nervöst och insatte en nyckel, försedd med en väldig numrerad mässingsplåt, i låset.

Dörren sprang upp och ett solbelyst inbjudande rum tedde sig för deras blickar.

"Det är ej vidare stort, men ni har godt om sol."

"Stort nog för mig, — ack hvad man skall trifvas här!"

"Blott man är belåten med det lilla, så trifs man öfverallt."

"Säkert det, och synnerligen om man bär Herren i sitt hjärta", svarade Fritjof med ett djupt allvar. —

Rummet i fråga var visst ej otrefligt. Dess enda fönster erbjöd en vacker utsikt öfver den leende dalen och den glittrande ståtliga floden. Hvem kunde känna några bekymmer från en sådan höjd, och med en så förträfflig utsikt! — —

Rummets inredning för öfrigt var enkel, men kunde med litet tillhjälp blifva rätt så inbjudande. En säng med madrass, ett par stolar, en kommod, ett fristående klädskåp, utmed väggen några svarta värmeledningsrör — se där, hela bouppteckningen.

"Ni får själf anskaffa den klassiska vattenkannan och dito handfat — och för all del glöm inte den lika klassiska slabbhinken", sade vännen skrattande.

"Är det något särskildt slag af handfat eller vattenkannor, som kallas klassiska?"

"Nej, visst inte — tag de billigaste."

"Men hvarför kallas de klassiska, — det betyder ju att de tillhöra en viss klass", fortsatte Fritjof med naiv enfald.

Ett spetsigt småleende krusade ledsagarens läppar, men han fann sig strax.

"Ni förstår, att det är blott smeknamn som vi gifva dem. Vi kunde ju lika gärna kalla dem realistiska."

Fritjof hade sett småleendet och teg — sanningen att säga begrep han hvarken det ena eller andra. Å ja, tiden skulle väl komma äfven för honom, då studentlifvets mysterier skulle ligga i öppen dag.

"Låt oss nu ställa rummet i ordning", sade vännen, under det han öppnade fönstret.

"Det var ett vackert täcke ni har — det har nog en mycket god vän gifvit er?"

"Det är en gåfva från min syster."

"Och de där fina lakanen och kuddvaren med ert namnskiffer?"

"Det är äfven hennes arbete."

"Det måtte vara en präktig syster ni har?"

"Ja, hon är förträfflig."

Under muntert samspråk rengjordes nu det lilla rummet, och den gamla sängen stod snart iklädd sin nya fina dräkt. Man skulle nästan trott, att mjuka, vana flickhänder hade pyntat ungkarlsboningen, om man ej sett den snedhängda gardinen och de ut- och invända lakanen. Men hvem fäster sig vid sådana obetydligheter, då man är ung och har Parnassens höjder framför sig. Rummet såg inbjudande och hemtrefligt ut, och det var ju hufvudsaken.

Det är underligt ändå, hur jämförelsevis lite det behöfs i lifvet för att tillfredsställa våra kraf på bekvämlighet, då sinnet fylles af förhoppningens höga, ljusa tankar. Det är nog studentlifvets lycka, att dessa tankar behärska dess tillvaro, annars skulle vägen mot Parnassen för mången yngling blifva alldeles för törnbeströdd.

"Ni är verkligen snäll som uppoffrar så mycket af er tid för min skull", sade Fritjof rörd och tryckte vännens hand. "Då man bemötes med sådan vänlighet, dröjer det ej länge, innan man känner sig hemma här."

"Rätt så — utan hemtrefnad ingen glädje."

"Men — förlåt, hur var nu namnet — jag är så glömsk?"

"Oskar L." —

"Huru många år har Oskar varit här:"

"Fem år."

"Tänk, så länge! Då är Oskar i femte klassen — och ändock så ödmjuk och vänlig. Det bevisar, att det andliga lifvet ej behöfver afkylas, i den mån man stiger upp för lärdomstrappan."

"Hvem har sökt inbilla er det?" svarade Oskar med en lindrig rodnad.

"Å, just ingen — jag blott råkade säga så." —

"Vi äro alla kamrater här — åtminstone borde vi vara så — hvad jag har gjort för er, det bör ni göra för någon annan nästa gång."

Fritjof betraktade kamraten med undrande blickar. Det måtte allt ändå vara en kristlig anda, som behärskade denna inrättning, då den kunde fostra sådana präktiga gossar, som Oskar syntes vara.

Nu kom han plötsligt ihåg stud. A. — vännen från förliden sommar.

"Känner ni studerande A.?" frågade han hastigt kamraten.

"Ja, nog borde jag göra det. Vi äro klasskamrater. — Han bor blott några dörrar härifrån. Vill ni kanske, att vi skola hälsa på honom?"

"Ja, om det ej blir till för stort besvär."

Om några ögonblick stodo de vid en dörr, på hvilken ett visitkort angaf, att stud. A. bodde där.

Oskar knackade lätt på dörren.

"Stig in!" ljöd det inifrån.

Lydande uppmaningen stego de på, och Oskar skyndade sig att presentera sin nyförvärfvade vän.

"Du känner ju Fritjof X. från C.?"

Fritjof skyndade raskt fram och räckte med okonstlad vänlighet sin hand till hälsning.

"Det var verkligen trefligt att träffa en gammal bekant", ropade han med ifrig stämma.

Stud. A. fixerade den nykomne ett ögonblick och räckte sedan halft dröjande tvenne fingrar till hälsning.

"Såå, är ni här!"

"Ja, till min stora glädje, och jag har många varma hälsningar från edra vänner i C." —

"Tack!"

"De talade så vänligt om er, och alla hoppas att ni kommer tillbaka en annan sommar." —

"Jaså — hm" — —

En pinsam tystnad inträdde, och Fritjof betraktade stud. A. med förvånade blickar. I somras var han så vänlig och ödmjuk, — nu såg han ut att vara kylan själf.

"Ni skall väl börja i seminariet?", sade nu A. i försmädlig näston. "Era vänner däruppe påstodo, att ni visste mer än många studerande — jag tror visst att det var om er, de sade så?"

Fritjof blef riktigt flat öfver den bitande piken och svarade blygt och undfallande: "Nej, minsann, jag får vara glad, om jag kan börja i första klassen i preparatoriet."

"Jaså, jaha, — ni vet inte mera? — Ja, det är nog långt ned det. — Det blir åtskilligt att lära, innan ni kommit högre upp."

"Kom, så ska vi gå ut och se oss omkring", föreslog nu Oskar och förde den förbluffade Fritjof ut ur rummet.

"Stud. A. syntes inte känna mig — så underligt han talade — i somras var han så slät och smilande — i dag butter och pikfull" — — — Fritjof mumlade sakta för sig själf.

Så vände han sig plötsligt till Oskar och sade: "Tror ni, att stud. A. blifvit afkyld i hjärtat, i den mån han kommit upp på vetandets höjder?"

Oskar såg på honom skrattande och svarade: "Jag tror aldrig, att A. haft någon annan värme i hjärtat än den slipade beräkningens."

Utkomna på skolplanen började Oskar med kännareton beskrifva skolkullens sevärdheter.

"Den där byggnaden strax invid kalla vi för 'Hashemaja' ".

Fritjof vågade ej fråga om orsaken till benämningen, men Oskar förstod honom i alla fall.

"Den har fått sitt namn af teologerna i seminariet — på vanlig svenska skulle det annars betyda himmelen. Den bebos af de kvinnliga eleverna samt skolans rektor."

"Ett passande uttryck för en sådan boning", mumlade Fritjof för sig själf.

"Ni menar flickornas bostad?"

"Nej — hm", Fritjof rodnade starkt.

"Jag menar den gode presidenten."

"Samma sak, blott sedd från olika sidor", svarade Oskar lakoniskt och fortsatte vandringen.

"Kullen, som ni ser här ofvanför, kallas Sions-kullen, — där bortom ligger Grekland, och där bor professorn i grekiska. — Klassiskt skall det låta, förstår ni."

"Där borta ligger gymnastikbyggnaden", Oskar pekade mot en gammal ladulik träbyggnad, som, af skenet att döma, sett sin bästa tid.

"Man kan lätt se af denna byggnad, att våra atletiska intressen ej äro särdeles stora — men andra tider stunda nog."

"Inte skall en troende yngling bry sig om atletiska spel?" svarade Fritjof med en viss förebråede ton.

"Ni är nog ej ensam om den uppfattningen — men någon slags rörelse måste han i alla fall ha annars torkar han snart ihop." —

"Ut och gå i Guds fria natur, lek och spring af hjärtans lust — se där har ni rörelse nog."

"Ni säger så nu, om några år ändrar nog äfven ni ton. Skollifvet har sina kraf, som man ej förstår, förrän man varit med en tid."

"Hm — — ändra ton, — ändra ton — det nästan låter som måste hvar enda människa förändras, blott hon fått lite vett i skallen — nej, jag skall stå fast vid mina grundsatser — ja, säkert så." — Han mumlade orden tyst för sig själf. Det tjänade ju till intet att tala, då man blott blef missförstådd.

"Där uppe ha vi upplysningens hufvudsäte", ropade Oskar, pekande mot ett par små bodar uppe på kullen.

"Upplysningens hufvudsäte? — Är inte det i den stora skolbyggnaden tvärs emot?" — —

"Jo visst", svarade Oskar skrattande, "där hämta vi upplysning för våra andar, men däruppe i bodarna köpa vi olja för våra lampor. Ni vet nog, att nattlampan haft ej så litet att göra med andens snillefoster."

"Ni är en kostlig figur i alla fall", svarade Fritjof småleende.

"Blott lite studenthumor, förstår ni, — den lifvar upp modet." — —

Nu hade de båda vandrarna uppnått en förtjusande dalgång, som smög sig längs foten af Sionskullen och utmynnade långt bort i Grekland. En liten halft utsinad bäck letade sig fram i dalens djup — det kvarglömda minnet af en fordom mäktig å. De mångfärgade löfven, sommarvindens smekande fläktar, unga förhoppningsfulla sinnen, — sannerligen verkade inte stämningen så uppmuntrande, att Fritjof med klar röst började sjunga en gammal folksång:

> "Det hviskar i den stilla dalen.
> Hvem suckar där?
> Det är väl dufvans suck i alen,
> det bäcken är?
> Nej, dufvan lilla ej suckar så,
> och bäcken stilla, hvem suckar då?"

"Förträffligt — sången kommer oss att glömma sorgen — hvad är namnet på din vackra visa?"

"Den heter 'Vesperdalen'." —

"Det namnet passar bra på vår lilla dalgång — den är ett naturens tempel, särskildt om våraftnarna, när flyttfåglarna just återvändt."

Mer än en bokmal minnes nog lyckliga vårtider, då dalgångens botten stod full af violer och tvenne hjärtan klappade varmt, medan vårfläktar buro tankarna långt, långt bort i fjärran. Huru väl att vid skolans fot finna en sådan där liten naturens och andens fridslund. Månget studentbröst skulle andas djupare och mången kind skulle blifva rosigare, om man oftare sökte en stunds hvila i Vesperdalen.

"Men vi få nog lof att bjuda hvarandra farväl, ty det börjar blifva sent", sade Oskar med dröjande röst.

"Ett hjärtligt tack för er vänlighet! Sent skall den glömmas, det är säkert." Fritjof tryckte varmt vännens hand och begaf sig upp på sitt rum.

Länge satt han vid fönstret i sina drömmar. Denna dag hade varit så skiftesrik och framkallat så många nya obekanta syner för hans blickar, att han knappt visste hvar han skulle börja eller sluta. —

> "Men dagen skrider mer och mer,
> den går mot afton redan.
> I skyn sam molnet silfverhvitt,
> men skymning låg där nedan." —

Så kom då den gamla kära sången än en gång tillbaka, men med den äfven en maning till hvila. Sin vana trogen böjde Fritjof äfven denna afton sina knän och öppnade hjärtats fönster mot Jerusalem. Han hade så mycket att tacka för — så mycket, äfven, att bedja om. — — —

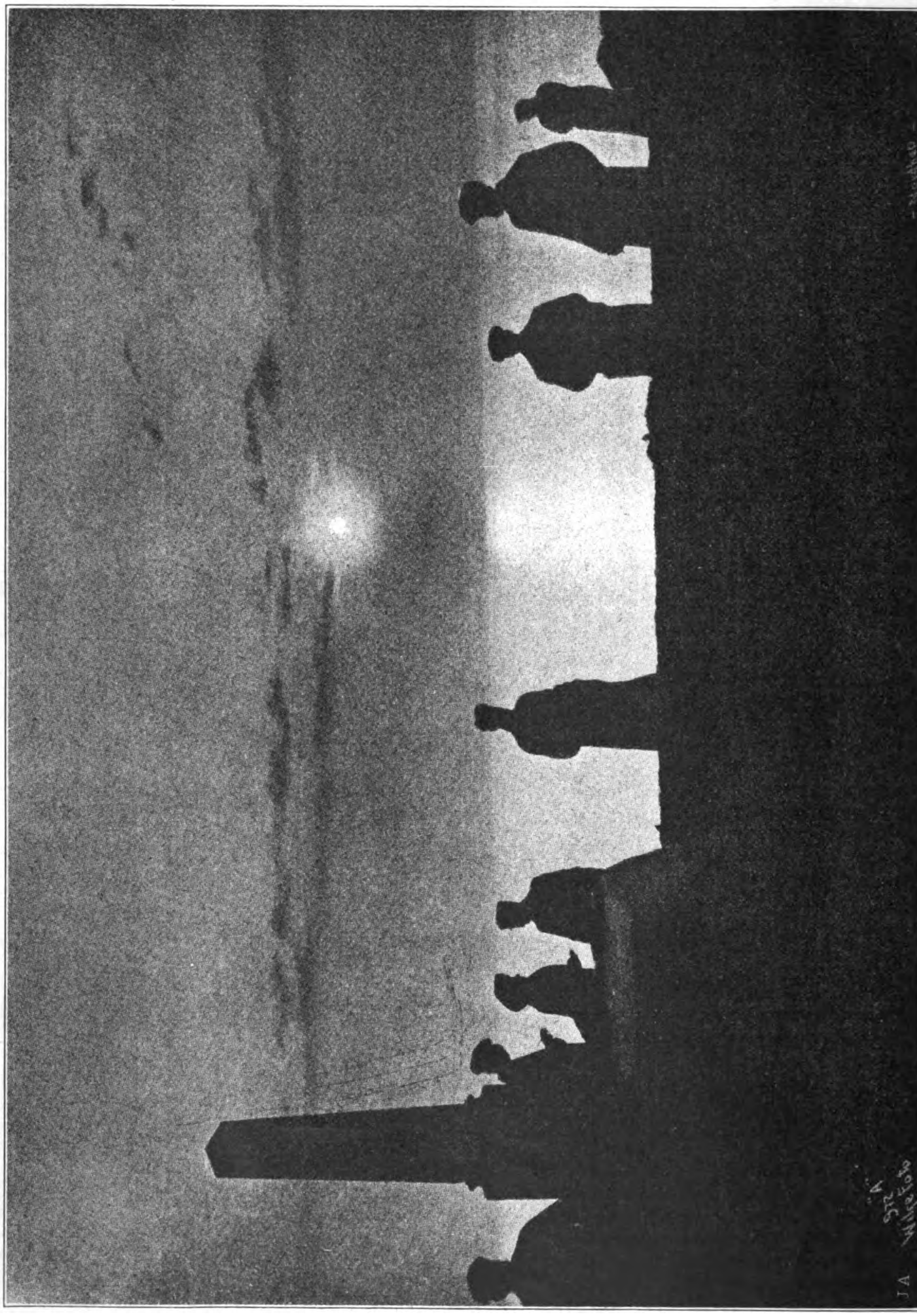
Då han uppsteg från hviloplatsen vid bädden, pärlade stora tårar ned öfver kinderna.

Och han kände, att långt fjärran böjde äfven en älskad syster sina knän och bad för hans lycka. — —

NORDKAP.

För Ungdomsvännen af Y.

Midnattssolen har undertecknad sett, men icke Nordkap, ehuru det visst skulle hafva varit mycket roligt att få företaga en resa dit. Vår illustration gifver oss emellertid en slags föreställning om huru man tar sig ut däruppe. Om man icke är stor på någon annan plats i världen, så synes det som om man blefve det, när man kommer till Nordkap. Från "den synpunkten" sedt skulle vi kanske alla önska, att det icke vore så långt dit, som det i verkligheten är. Emellertid talade min vän S. om hur det var vid Nordkap, då han var där. Han sade bland annat, att man blir riktigt hungrig, då man kommer så långt mot Norden, och att maten äfven är dyr däruppe, ja, så dyr, att man knappast kan få nog. Detta gäller ju icke amerikanerna, ty de hafva alltid godt om penningar, men alla andra människor gäller det väl. "Boarden" kostar omkring 6 kronor om dagen och litet till, men så har man icke heller tillfälle att "spänna" mycket på annat sätt, så att det blir billigt i alla fall. Han sade ock, att det icke är så dumt att förse sig med åtskilligt, innan man reser dit upp, ty det kan hända, att turisterna redan varit så många och så hungriga, att det icke är mycket kvar att sätta på bordet, då man slutligen själf kommer dit. Men Tanaälfven är

NORDKAP.

icke långt borta, och där finns fisk, och det den som är god ändå.

Det är bäst att stiga i land vid Hornviken, då man vill bestiga Nordkap, d. v. s. på östra sidan. Högsta punkten på utsprånget är 1,000 fot öfver hafvet, och då man hinner upp där, så har man en alldeles ypperlig utsikt öfver oceanen och den sköna Mageröu, som ligger på ej så långt afstånd. Nordost ligger Nordkyn, som är Europas längst i norr utskjutande udde. Hela sträckan företer vid midsommartiden den vackraste anblick, och detta synnerligen om natten, då solen glömmer att gå ned, utan i stället med sina purpurfärgade, i guld glänsande strålar belyser hela kusten och gör den till den skönaste i världen. Då är det härligt vid Nordkap. Y.

Mannen med hackan.

För Ungdomsvännen af C. G. Ericson.

Knappast har väl något poem i vår opoetiska tid väckt större uppseende och framkallat lifligare tankeutbyte än Edwin Markhams "The Man with the Hoe". Poemet offentliggjordes först i *San Francisco Examiner* den 8 januari 1901. Tankeuppslaget till detta poem hade mr Markham fått genom att betrakta Millets världsberömda målning med samma motiv och namn. I bokform har poemet utkommit under titeln "The Man with the Hoe and other Poems" och har utgått i flera upplagor. Orsaken hvarför det blifvit så väl mottaget och tilldragit sig sådan uppmärksamhet, är den, att det behandlar en af vår tids lifsviktigaste frågor, samt att det med en sådan öfverlägsen kraft och genomträngande skärpa tecknar det onaturligt afskräckande och nedslående i den bild, som framställes. Domen öfver dem, som "gjort honom till hvad han är", hänger vid poemets slut hotande öfver de skyldiges hufvud.

Är bilden sann? Vi skulle önska, att den vore blott ett tankefoster, långt afskildt från verkligheten; men den minsta beröring med det verkliga lifvet öfvertygar oss om att bilden är "lifs lefvande". Det är kanske den mörkaste tafla, som vår tids "civilisation" kan framrulla. Man kunde vänta, att vår tid med sin upplysning och sin "humanitet" skulle höja alla eller åtminstone de flesta till samma höga nivå; men i stället blir svalget mellan de "store" och de "små" allt vidare. De rike bli allt rikare, de fattige bli allt fattigare. Maskinen har beröfvat arbetaren den arbetsglädje, som det mera varierande handarbetet skänkte honom. Han blir slö, dyster och misstänksam. Han kan hata, om han icke kan något mer. Han hatar kapitalister och allt hvad arbetsgifvare heter: de äro hans plågoandar. Han hatar kyrkan, som predikar människokärlek, men icke ger honom, hvad *han* anser sig böra ha. Det gifves ju många sköna undantag. Många af våra bästa och nyttigaste män i stat och kyrka äro "vanliga arbetare". Men det kan dock icke förnekas, att kyrkan, den enda verkligt förädlande makt på jorden, har förlorat sitt inflytande öfver en stor procent af den stora arbetsklassen. De fleste synas vara oåtkomliga för kristendomens sanningar. Sådant som människokärlek och gudsfruktan finns icke till för dem. Det är en stor fråga, huruvida vi någonsin kunna nå "mannen med hackan" och få honom till att fråga efter Gud, förrän man afhjälper hans lekamliga nöd och på så sätt öfvertygar honom om att han äger mänskligt värde. Det är dock den gudomliga sanningen och den kristliga kärleken allena, som förmår omskapa och förädla honom.

Jag har försökt öfversätta omnämnda poem, men hopträngdt och idiomatiskt som det är var det svårt att få någon bukt därmed. Det är skrifvet i "blank verse", och jag har lämnat det sådant äfven i öfversättningen.

Och Gud skapade människan till sitt beläte,
till Guds beläte skapade han henne.—Genesis.

Böjd under seklers tyngd han lutad står
emot sin hacka, och hans tomma blick
är fäst vid jorden; i hans anlete
är alla tiders tomhet skrifven in,
och på hans rygg är världens börda lagd.
Hvem gjorde honom sådan: död för allt,
hänförelse, förtviflan, sorg och hopp,
trög och förslöad, oxens äldre bror?
Hvem sänkte käken ned, så hemskt brutal?
Hvems var den hand, som tryckte in hans panna?
Hvems andedräkt har utblåst hjärnans ljus?

Var det en sådan, Herren skapade
att vara herre öfver haf och land;
att tolka stjärnors gång och himlens kraft;
att känna evighetens pulsar slå?
Är det hans skapardröm, som skapte solar
och strödde öfver blåa fästet ljus?
Ej finns längs vägen ned mot afgrunds djup
en varelse mer hotande än denne,
mer väpnad till att banna Mammons släkt,
mer fylld med själens ödesdigra tecken,
mer olycksbådande för skapelsen.

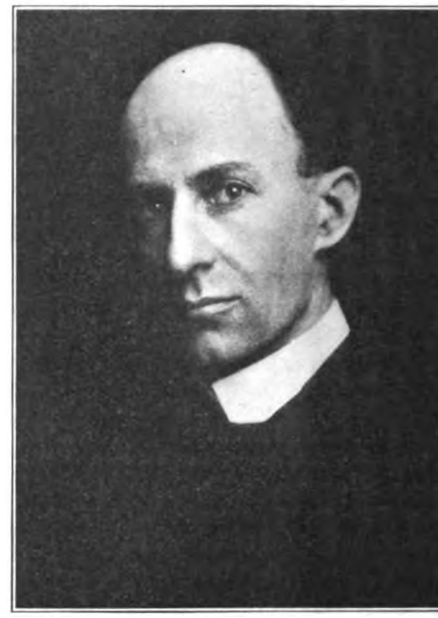
Hvad svalg mellan honom och Serafim!
Trälkvarnens slaf, hvad är för honom väl
en Platon och stjärnbildernas mystär?
Hvad är för honom sångens höga tinnar,
en morgongryning eller rosens färg?
Ur denna skepnad blickar släktets nöd,
och tidens sorgespel har här sin tolk;
ur denna skepnad ropar mänskligheten,
förnedrad, plundrad, arflös och förrådd,
till världens Domare sitt klagomål,
ett klagomål med en profetisk ton.

O världens mäktige i alla land,
är detta hvad I viljen ge åt Gud,
ett själkrympt ting, vanskapligt och förstördt?
Hur ämnen I väl räta upp en sådan:
åt honom ge odödlighet igen;
och rikta blicken uppåt emot ljuset;
ge honom åter tonerna och drömmen;
försona gångna tiders oförrätt;
all trolöshet, allt hjälplöst lidande?

O världens mäktige i alla land!
Hur skall framtiden hålla räkenskap
med denne man? Hvad viljen I väl ge
som svar uppå hans stumma fråga då,
när storm och uppror skaka jordens grund?
Hur går det då med dem, som hafva makt,
med konungar och riken på vår jord,
med dem, som gjorde honom, hvad han är,
när denna stumma skräckbild inför Gud
skall svara efter tusenårig tystnad?

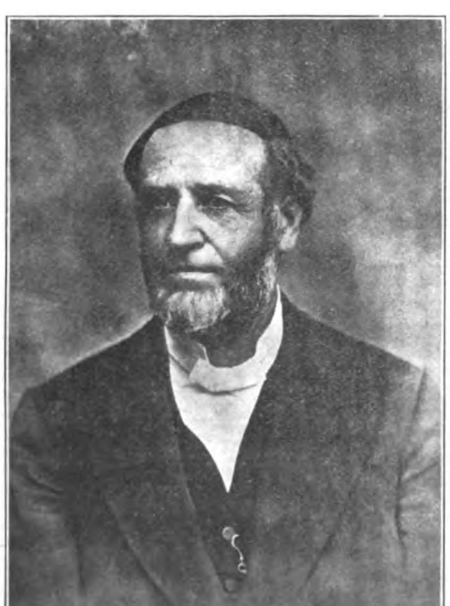
ORVILLE WRIGHT.

WILBUR WRIGHT.

WRIGHTS FAMILJEHEM, HAWTHORN ST., DAYTON, O.

BISKOP WRIGHT, FADER TILL WRIGHT-BRÖDERNA.

MISS KATHERINE WRIGHT, SYSTER TILL WRIGHT-BRÖDERNA.

Bröderna Orville och Wilbur Wright.

För Ungdomsvännen af Y.

Vi önska blott att denna gång med vårt bildergalleri införlifva porträtten af dessa personer, som under det närmast förflutna året vunnit sig själfva ett stort namn och sitt land ovanskligt ära.

Luftseglarna Wilbur och Orville Wright föddes, den förra 1867 i Millville, Ind., och den senare i Dayton, O., 1871, hvadan de båda ännu äro ganska unga män. Deras hurtiga syster är ännu yngre, men icke dess mindre intresserad i brödernas djärfva företag, hvilka hon ock modigt understödt både med arbete och uppmuntran. Syskonen Wrights föräldrar voro biskopen inom samfundet United Brethren in Christ, mr Milton Wright, och hans hustru Susanna Katherine Körner. Fadern lär ha varit en mycket spekulativt anlagd man och modern en särdeles praktisk kvinna, såsom man kunde vänta af hennes tyska härkomst. Bröderna fingo båda en mycket god uppfostran, ehuru ingendera af dem i egentlig mening gått igenom något college. De genomgingo hemortens folkskola samt sedermera högskolan, hvarpå de ägnat sig åt matematiska och mekaniska studier, hufvudsakligen utförda på egen hand. Båda bröder a äro ogifta, men däremot hvarandra mycket varmt tillgifna, och båda älskas de lika varmt af deras präktiga syster, som alltid varit redo att hjälpa dem, då det behöfts. Med sina flygmaskiner ha de under många år varit ifrigt sysselsatta, men det är under de senaste sex åren, som de utfört sina storartade luftseglingar i en s. k. "aeroplane flying machine." Sitt första egentliga försök utförde de 1903 vid Kitty Hawk, N. C., och sedan vid Dayton, O., 1905. Under det gångna året hafva de upprepade gånger företagit luftfärder, som slagit världen med förvåning, och hafva de därvid i de olika länderna inför regenter och vetenskapsmän gång på gång uppvisat både sin konst och sin skicklighet. Utom det att bröderna Wright äro samtidens mest praktiska luftseglare, äro de ock ifriga politici och till färgen republikaner. Såsom skollärarinna har systern förtjänat en del af de penningar "gossarna" behöft för konstruerandet af sina flygmaskiner, hvilket visar, att hon städse haft förtroende för deras företag och trott att de skulle lyckas. I detta har hon heller icke blifvit bedragen.

Y.

En sommarsaga.

För Ungdomsvännen af Anna Hallander.

"Se, så där", sade vinden till sparfven, i det han varsamt gungade löfven på trädet fram och tillbaka, så att de prasslade, "nu har jag nyss kommit tillbaka från min långa resa till Södern, och jag är glad att vara här igen."

"Kvi-vitt", svarade sparfven, "välkommen åter! Det är alltid roligt att träffa dig efter dina långa utrikes resor. Du har så mycket att tala om."

"Hallå, du västanvind", utropade en hurtig, ljuslockig gosse, som med sin lilla syster satt på bänken under den blommande linden, "har du nu ändtligen kommit tillbaka till oss? Då har du allt någon väldigt stilig saga att tala om för oss, eller hur?"

"Hallå själf, min käre Riddar Blå", svarade vinden. "Nej, se, hvad du har vuxit och blifvit stor och manhaftig! Nå, du har ju alltid sagt, att när du blir stor, skall du blifva en verklig riddare, som är redo att kämpa för det sanna och rätta i världen. Du kan ju börja med din lilla syster, som kanske kan behöfva en duktig beskyddare någon gång."

"Ja visst", svarade gossen käckt, "men Muriel är så liten, hon."

"Det går bort med tiden, du Riddar Blå, och hon blir nog stor, hon också, en gång, liksom du, skall du få se. När du blir några år äldre, skall du lära dig inse, att en duktig karl inte alltid behöfver draga långt ut i världen för att kämpa för det rätta. Allt efter som du själf växer och utvecklas, kommer äfven din värld att vidgas, äfven om den nu synes dig trång."

Gossen satt tyst och funderade en stund.

"Ja, det kan nog hända, det", yttrade han till slut. "Men vill du inte vara snäll och tala om någonting nu från dina resor? Du ser nog många märkliga ting på dina färder."

Det susade helt vemodigt bland träden. Det lät nästan, som om vinden suckade.

Sparfven satt tyst och lyssnade.

"Käre gosse", svarade vinden, "mycket har jag sett ibland människors barn. De växa upp likt jordens blommor, så fina och skära, och lika rena som de. Jag har sett somliga af dem växa upp i lyckans klaraste solsken, medan andra härjats i förtid af den heta ökenvind, som kallas sorgen, och som med synden kom i världen. Så där skiftar det beständigt om på jorden, ser du, mitt barn. Men det där kan du ännu inte fatta, och det är bäst att slå in på en gladare tonart. Jag undrar, hvad jag nu skall berätta för dig, min lille man?"

"Åh, hvad som helst", sade gossen lifligt, "du har i alla fall alltid något roligt att tala om."

"Nåväl", sade vinden, "då skall jag berätta dig om riddaren, som vandrade i skogen och fann dess fagraste prinsessa.

Det var just när lindarna blommade och doftade som allra skönast, och längre bort mellan träden skymtade den blåa insjön, som den unge riddaren alltid så mycket beundrat.

I den unge riddarens mörka ögon, klara och djupa som själfva insjöngs spegel, framlyste mod och hopp och ett varmt hjärtelag, och frimodigt blickade han omkring sig. Han gick långsamt framåt skogsstigen, letande efter den underbara blomma, som kallas lyckoört, och hvilken icke alla dödliga kunna finna, huru mycket de än må söka efter den hela jorden rundt.

Många sköna blommor hade riddaren sett, men inga som i fägring öfvergingo dem han nu såg i skogen, och ju längre han kom, desto vackrare blommor såg han, men lyckoörten fann han icke. Och under det han gick framåt, hörde han hela tiden en liten fågel kvittra: 'Inte här — längre bort, längre bort', och så följde han efter fågeln, ehuru han icke kunde se den.

Så befann han sig till sist långt, långt inne i skogen, och han tyckte, att det var den vackraste plats han någonsin sett. Trädens grenar voro sammanflätade till ett tätt hvalf, en klar källa porlade strax bredvid, och nu hörde han den lille fågeln kvittra: 'Sök här, sök här.'

Han gick fram till källan och blickade ner i dess klara vatten, och se, just invid vattenbrynet växte den lilla blomma, som han fåfängt sökt öfver hela världen. Hänryckt öfver dess fägring ämnade han just bryta den, då han i källans spegel fick se det allra skönaste ansikte han någonsin skådat, och tvenne sorgsna ögon mötte hans.

Han vände sig hastigt om för att se hvem som nalkats honom, utan att han märkt det. Bredvid honom stod en ung flicka, späd och fin som en älfva, ljus och fager som en vårmorgon, och nu märkte han ett småleende i de nyss så sorgsna ögonen.

'Ack', sade hon, och förtrollad lyssnade han till den ljufva stämman, 'bryt icke den sköna blomman med ovarsamma händer, min riddare. Många hafva kommit från östan och västan för att söka henne, men se, då har hon slutit sina hjärtblad till, så att ingen utom jag kunnat se henne. Men just i dag har hon öppnat sin kalk, och då visste jag, att hon väntade den rätte, som skulle vara värdig att finna henne, inandas hennes doft, fröjdas åt hennes fägring.'

Medan hon talade, drog ett rosenskimmer öfver hennes förtjusande ansikte, en solstråle bröt fram mellan det täta löfverket och glittrade i den stora diamanten, som lyste likt en daggdroppe i den sköna flickans hår, och riddaren såg och såg på henne, och hvarje tonfall i hennes röst vibrerade och fick återsvar i hans hjärta.

Med ens kände han, att här stod *hon*, som skulle blifva hans lyckas fé, och att, hade han icke funnit henne, så hade han heller aldrig funnit lyckoörten. Hon var den enda, som kunde för honom väfva hans lyckas väf så fint, så starkt och oupplösligt, att intet i världen skulle förmå att slita de sköra trådarna.

Riddaren böjde knä för henne.

'Säg mig hvem du är', sporde han ifrigt, 'du den skönaste af alla skogens blommor, ljufvare äfven än den lilla lyckoört, som jag funnit först här vid din fot.'

Då smålog hon åter, och aldrig hade riddaren förr sett ett sådant leende, så ljust, så varmt, så gladt som solen själf, aldrig hört ett sådant smekande tonfall i någon stämma, och hans hjärta slog af glädje och lycka. Hon var så frisk och täck som våren, och riddaren såg djupt, djupt in i hennes ögon, som förstående och förtroendefulla blickade in i hans.

'Åh, min riddare', svarade hon nu, 'vida har du färdats från dina fäders jord, fjärran ifrån har du kommit, men mig har du aldrig träffat förr än nu, då du funnit lyckans underbara ört. Många världens vise hafva sökt, men ändå aldrig kunnat finna henne, aldrig mig. Vet då, att jag är skogens prinsessa och *din* lyckas fé, och natt och dag har jag vakat öfver den lilla örten vid källans rand.'

'Och örten, icke sant', sporde nu riddaren ifrigt, 'örten kan jag icke få, utan att den räckes mig af din hand, prinsessa? Lyckan kan jag aldrig äga, utan att *du* vill blifva min, vill dela mitt lif, är det icke så? Kom då, min prinsessa, och skänk mig den lycka, som du allehast kan gifva mig, ditt eget rena, goda, varma hjärtas skatt!'

Han sträckte längtande ut sina armar mot henne, och hon böjde sig ner och bröt örten vid källans rand och, räckande honom den, kom hon i hans famn.

Så stodo de, lyckliga, invid källan, som dansade och porlade af glädje, medan den återspeglade bilden af dessa båda, som nyss funnit hvarandra, och frisk och doftande låg den lilla örten i riddarens hand.

Till slut sade prinsessan: 'Det är dock ett förbehåll förknippadt med örtens ägande, och det är, att vi, som hafva fått lyckan i dess djupa, fulla, rika mått, hafva icke rätt att behålla den för oss själfva, ty af det solsken, som så fullständigt fyller våra hjärtan, äro vi förpliktade att dela med oss åt andra, som icke äro så lyckligt lottade. Och när vi så göra, se, då skall örten blomstra för oss intill dagarnas slut, och i dess ställe skall en annan lyckoört åter spira upp vid källan för att i sin tur blifva funnen af någon annan dödlig, som förstår att uppskatta den. Så må vi då icke försumma vår heliga plikt att dela med oss af lyckan, för så vidt icke örten skall förtvina och dö bort för oss. Kom, min riddare, låt oss gå ut i världen och hjälpas åt att sprida glädje och tröst och lycka! Om vi blifva trötta ibland, se, då återvända vi hit till skogens slott, till källans rand.'

Och hand i hand vandrade de båda unga ut i världen, och alla som sågo dem gladdes åt deras ankomst.

Ljus och blid som en tröstens ängel gick den unga prinsessan vid sin utkrorades sida, och hvarhelst de kommo, veko sorgens skuggor undan, och glädjens skära blommor spirade upp i deras spår.

Men lyckoörten förtvinade icke, den låg frisk som förr, gömd vid riddarens varma hjärta, liksom räknande dess slag.

'De likna *godheten* och *kärleken*, dessa två', sade somliga, och aldrig glömde riddaren och hans lifs goda ängel att dela med sig af sina hjärtans rika skatter åt sina medmänniskor. Därför blef det ock så ljust och gladt omkring dem, hvarhelst de gingo fram, därför kvittrade fåglarna och doftade blommorna, då de kommo gående, och ingen vinters snö, ingen höstens storm kunde fördunkla det värmande, lifgifvande solsken, som de spredo omkring sig."

Den 31 Okt. 1517

För Ungdomsvännen af A B—n.

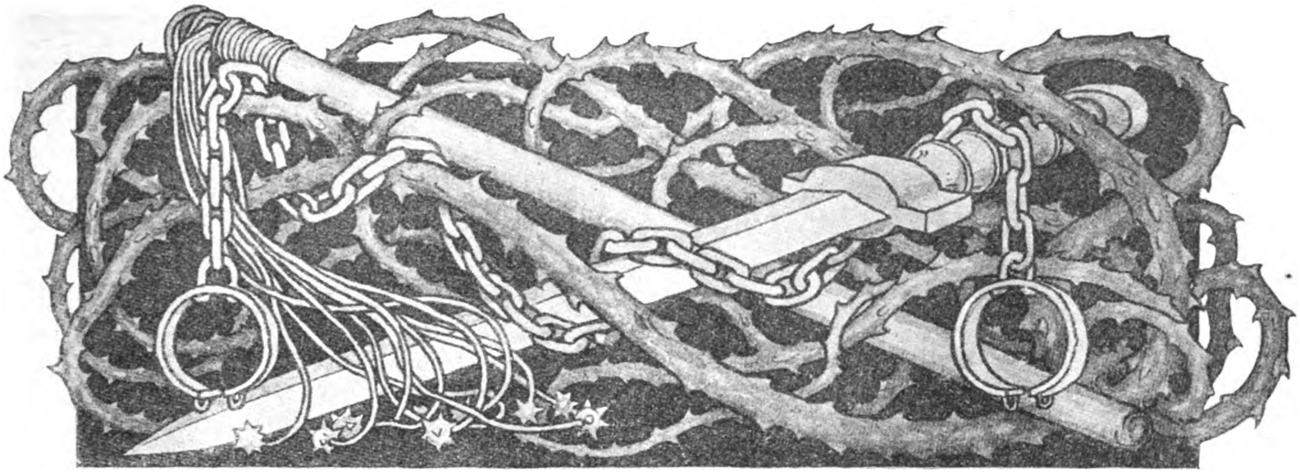
Mörkrets skuggor hölja land och vatten,
kylig höstvind omkring knutar tjuter,
då en enslig munk i stilla natten,
medan Wittenberg af sömnen njuter,
vandrar fram till slottets kyrkodörr,
där han mycket bedt och biktat förr.

Ej i helgedomen in han stiger,
syns ej tänka uppå bikt och mässa.
Hjärtat beder dock, fast munnen tiger,
och om orden hörts, de varit dessa:
"Gud, mig nådig var och dig miskunda,
du själf vet, jag kan ej annorlunda."

Tar så upp välskrifna pergamentet,
slår det fast på dörr'n och faller neder:
"Himlens Herre, ditt är regementet",
så på knä han rörd och högljudt beder,
"Gud, treenig, låt ditt helga ord
varda kändt och trodt uppå vår jord!"

Genom trånga gränden tyst och sakta
vandrar Luther åter till sin boning
för att under bön den dag invakta,
som åt världen bjuder fri försoning,
nåd och frälsning, hopp och själaro
utan gärningar åt dem som tro.

Dag har randats. Häpna skaror trängas
framför kyrkodörr'n och läsa orden,
utaf hvilka vantrons bommar sprängas,
frihet skänkes alla folk på jorden,
ty den dag som grytt ej skymning ser,
förrän domaren i skyn sig ter.

Ålebergs ryttare.

1389.

För Ungdomsvännen af J. A. Enander.

Nära Alleberg ljöd jubel uti svenska, danska leder
och bland norskar, hvilka dragit ifrån sina fjäll dit neder.
Nu kung Albrekt, mecklenburgarn, var i strid tillfångatagen
uti träsket, bottenlösa, där hans tyska här låg slagen.

Nyss den hären sågs i harnesk ut på mossens isar rida,
och från slutna hjälmar hördes: "Må blott svensken för oss
bida!"
Ej hos någon fanns det fruktan, ej en tanke fanns på fara,
och bland riddare och svenner såg man biskopen i Skara.

Se, då brast vid skarpa trafven isens tunna, blanka skifva;
uti gyttjan många tusen sågos här begrafna blifva,
och när Albrekts fotfolk sedan lyckats sig till höjden leta,
höggs det ned; och ropen ljödo: "Hell vår drottning, Margareta!"

Segern vunnits, bytet samlas, fångar in till staden sändas,
uti lägret sår man ansar, lägergillets eldar tändas.
Snart i tälten varma rätter, vin och ölkrus vänligt vinka.
Dagen flyr i fröjd och gamman, natten kommer, stjärnor
blinka.

Men, ack se! Det dagas redan uti öster och i söder.
Se, det ljusnar, lågor flamma, hela Hökensås nu glöder;
uppå Falan hastigt växer skog af idel spjut och lansar,
och i luften ryttarskaror skymta uti blanka pansar.

Fram med lösa tyglar spränga fädrens andar i skvadroner,
jorden skälfver, bergets "ände" störtar ner vid åskans toner.
Det reserven är som kommer, täta, vapenklädda leder.
Se, utöfver hela slätten andehären sig utbreder!

Örnhjälms höfding främst i hären upp mot höga berget rider,
slår med svärdet hårdt på klippvägg: som på gångjärn den
sig vrider.
Genom upplyst porthvalf tågar andehärens ryttarskara:
hofvars tramp blott dofva ekon ifrån bergets inre svara.

Tar det aldrig slut på sköldar, aldrig slut på svärd och
lansar?
Ständigt flera ryttarfanor, flera brynjor, hjälmar, pansar!
Smycken blixtra, hvilkas värde ingen dödlig man kan ana.
Under guld och äkta pärlor lastdjur digna på sin bana.

Erik Kittelson och några af hans svenska, djärfva sällar
följa tåget uppför höjden, upp till bergets branta hällar.
Med förvåning männen skåda syn, ej sedd i hembygds dalar:
Allebergets långa spiltor och dess sköna marmorsalar.

Här de skåda salar vida — ögat deras slut ej hinner —
gillesbord och höfdingssäten, långeld, som å salsgolf brinner.
Hvalfvens lampor solklart lysa, vapenklädda väggar glimma,
och till trötta kämpar räckas mjödhorn uti midnatts timma.

Skalden harpans strängar griper, sjunger fädrens stora
minnen,
kväder högt om tro och ära, kärleksglöd och ädla sinnen
och om segrar uti England samt vid Gårdarikes sjöar,
bragder uti Valland, Erin och på Greklands tusen öar.

Då han tystnar, somnar hären att om strider, segrar drömma.
Fosterlandet, bragd och ära kan den aldrig, aldrig glömma.
Handen famlar efter svärdet, sadlad häst af stridslust
brinner.
Nu de slutas bergets portar. Andesynen snabbt försvinner.

* * *

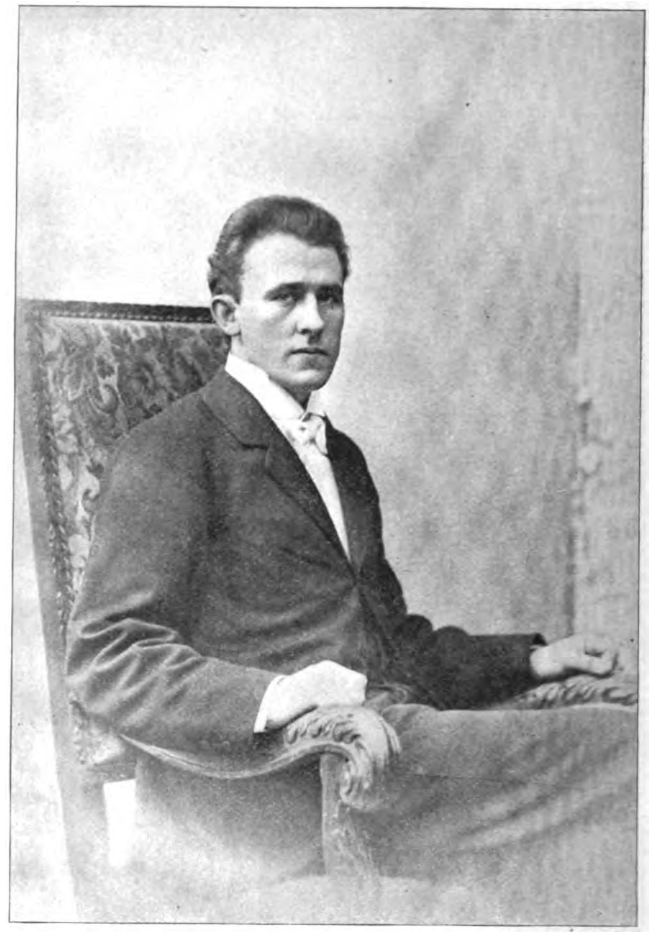
Men stundom det händer i kolsvart natt, då bonden från
Falköping far,
att plötsligt han skådar vid Allebergsbrant en låga flammande klar.
Och går han helt tyst, och förmår han att tiga,
han modigt då kan upp till bergsporten stiga.

Förvånad han blickar i klippans famn, ser ryttare sofva i ro,
ser vapen och skatter och hästar i mängd hos dem, som i
bergssalar bo.
Men bullrar han något, strax ryttarna väckas,
och slagsvärd mång tusen emot honom sträckas.

"Är tiden nu inne?" så frågas det brådt i ryttarnas nyväckta led.
"Nej, sofven!" det svaras. De yrvakna då vid stenborden
sätta sig ned
och somna ånyo, men bonden han kilar,
i språngmarsch till hästen och vagnen han ilar.

DAVID EDSTRÖM.

För Ungdomsvännen af Y.

För de flesta af UNGDOMSVÄNNENS läsare är namnet David Edström väl kändt och detta icke minst genom de bref, som UNGDOMSVÄNNENS hufvudredaktör vid några tillfällen från honom erhållit, och som delvis begagnats för artiklar i UNGDOMSVÄNNEN om den framstående artisten. Senast den 27 juli afsände han ett sådant från Crécy en Brie i Frankrike, hvarest han då uppehöll sig för en tids hvila, och hvarifrån han sänder sina vänner i Amerika en hjärtlig hälsning. Af en utförlig katalog från hans utställning i London denna sommar framgår det, att herr Edström är outtröttlig såsom konstnär, och af en hel del engelska och franska tidskrifter och tidningar ser man, att han ständigt går framåt på konstens bana och vinner nya lagrar. I en utförlig artikel, som ingick i UNGDOMSVÄNNEN för 1902, framställde vi för våra läsare det hufvudsakligaste af herr Edströms lefnadssaga, så långt han dittills hunnit genomlefva den, och af hvad han sedan utfört och upplefvat synes, att han af de bästa konstkritici såväl som af de mest uppsatta personer vunnit det amplaste erkännande för sin konst. Hans konstalster hafva också rönt så liflig åtgång, att han knappast hinner få dem färdiga, förrän de äro sålda. Flera af dessa äro införlifvade med utmärkta konstsamlingar och museer i Sverige, under det att andra hafva inköpts för sådana i England, Frankrike, Italien, Amerika o. s. v.

Herr Edström är sedan förliden juli gift med miss Cora Evelyn Dowper i London och har sitt egentliga hem i Paris. Han var förut gift med en syster till den numera aflidne litteraturkritikern och författaren, professor Oscar Levertin Stockholm.

Minnen från Lunds stifts kyrkliga ungdomsförbunds årskonferens,

Hållen i Engelholm den 1 och 2 augusti 1909.*

Konferensen började med högmässogudstjänst i Engelholms kyrka af hofpred. A. Ljunghoff. Till grund för den kraftiga och anderika förkunnelsen låg Ebr. 13: 9. "Låten eder ej förföras af mångahanda och främmande läror!" Det var ett tänkvärdt ord, synnerligen för de unga, som just stodo i begrepp att välja den väg de ville vandra, och på hela den väldiga skaran, som fyllde templet, gjorde dessa ord ett mäktigt intryck.

Efter högmässans slut hälsades konferensdeltagarna välkomna af förbundets ordförande, prof. O. Holmström, som nu förklarade mötet öppnadt. Ordföranden klargjorde därefter förbundets ändamål och uppgift, hvilken var af en stor och omfattande betydelse. För det första skulle förbundet verka för den kyrkliga ungdomsverksamhetens upptagande i de enskilda församlingarna. Af all ungdomsverksamhet är ju ingen så viktig som den, hvilken afser att föra ungdomen till Kristus, ungdomens Konung. Ungdomen måste därför väckas till insikt om sitt ansvar såväl för sig själf som för andra och manas till kraftig själfverksamhet. Förbundets uppgift vore vidare att främja och samla det kyrkliga ungdomsarbete, som nu påbörjats i stiftet. Den väckta tanken om upprättande af *en kyrklig folkhögskola* skulle möjligen kunna realiseras, då frågan vunnit fastare former. Dess uppgift skulle vara att meddela insikt i allmänt kyrklig ungdomsverksamhet i vårt land, inom ett "den svenska kyrkans ungdomsförbund". Härefter sjöngs en ungdomspsalm unisont, och så var det middagsrast.

Något före kl. 3 vandrade stora ungdomsskaror ut till det vackra Torslund, där mötet fortsattes i Guds fria natur. Vädret var härligt, och de samlade skarorna beräknades uppgå till 3 @ 4 tusen personer.

Med kraftiga stämmor sjöngs först psalmen: "Ära ske Herren", hvarefter hofpred. Böös, Lund, besteg talarestolen och höll ett högstämdt fosterländskt föredrag öfver ämnet: "Sveriges framtid." Sverige förtjänar att få en framtid, och det skall med Guds hjälp ske. Den kristna ungdomen skall skapa Sveriges framtid. "Lef enkelt, bed, arbeta, och

* Utan tvifvel skall det intressera mången att se huru ungdomsverksamheten bedrifves inom den lutherska kyrkan i vårt gamla hemland. Följande meddelande från en ung kristlig kvinna i Sverige, fröken Frida Boström från Frenninge i Skåne, skall därför utan tvifvel läsas med nöje.
RED.

du är med i väsentlig mån att skapa en god framtid åt Sverige!" Efter detta följde en del sånger ur ett för tillfället utvaldt häfte med lämpliga bitar. Därefter talade kyrkoh. A. Nordstrandh öfver ämnet: "Mera lif i våra församlingar!" Nog vore det önskvärdt, att det andliga lifvet pulserade mera kraftigt i våra församlingar, och vi böra alla hvar och en tänka efter, om ej någon skuld därför hvilar på oss. Nog finnes det lifsyttringar, starka och glädjande, såsom missions-, diakon-, ungdoms- och samaritverksamheten o. s. v., men allt flera borde och behöfde väckas för dessa stora, härliga uppgifter. Det är af nöden, att alla gå med i arbetet, och därför behöfs bättring och väckelse. Skörden är riklig, hvar och en kan få användning för sina olika gåfvor, särskildt påpekades den kyrkliga söndagsskolverksamheten, ungdoms- och sjukvård, hvilket allt erbjuder rika fält för en kärleksfull, nitälskande församling.

Efter detta föredrag, som tycktes vinna djup förståelse, vidtog en kort rast med samspråk och kaffedrickning. Nu följde i närmaste ordning föredrag af pastor G. Herrlin öfver ämnet: "Nykterhet och karaktärsdaning." Efter att hafva påvisat vikten af ett nyktert lif i ungdomsåren och den kristna ungdomens ansvar i detta fall betonade talaren kraftigt, att dock ej *allt* härmed vore väl beställdt, ty under ett utvärtes nyktert lif kan ofta döljas de gröfsta karaktärsfel. Det behöfs såväl i nykterhetsverksamheten som öfverallt annars mycket af Kristi evangeliums helgande kraft.

Efter "Bevare Gud vårt fosterland" höll prosten Hammar från Engelholm en varm tacksägelsebön.

Kl. 7 var man åter tillbaka i Engelholm, där vespergudstjänst hölls i kyrkan. Pastor Nyberg från Dalby tjänstgjorde som liturg, och betraktelse hölls af kyrkoh. Caroli från N. Vram. Det var en varm, trosstark förkunnelse, och kyrkan var till trängsel fylld.

Såväl nu som under högmässan upptogs kollekt till ungdomsverksamheten.

Måndagen den 2.

Man samlades i kyrkan kl. 9 till morgonbön, hvilken hölls af pastor Borg, Landskrona. Härefter upplästes förbundets årsberättelse. Vi vilja härur nämna några siffror. — Till förbundet, som endast verkat omkring 1 år, äro anslutna 24 ungdomskretsar med sammanlagdt 1,647 medlemmar samt dessutom 101 fristående sådana. Hvarje af dessa anslutna kretsar hade sina ombud som representanter vid mötet, och dessa hade alla med stor gästvänlighet blifvit mottagna af samhällets befolkning.

Nu följde samtal öfver ämnet: "Ungdomen och diakonien", hvilket inleddes af pastor C. Andersson. De unga behöfva inöfvas att troget och anspråkslöst besöka de sjuka och öfvergifna. De vinna därigenom i rikedom och styrka och få alltmer ett öppet öga för sina egna, af Gud gifna gåfvor. De besinna då mer och mer storheten i att kunna få användas i Guds ärende. Hufvudsaken är härvid ej den lilla tjänst, som man gör den sjuke, utan att det är Herren Jesus, som tjänas. Således, en ungdom, som vill offra sig i tjänande kärlek, bådar godt för vårt svenska folk. Härefter vidtog ett lifligt samtal.

Den andra samtalsfrågan: "Hvad kunna våra ungdomskretsar göra för beredande af rätt ungdomsglädje?" inleddes af kyrkoh. P. Östergren. Ungdom och glädje — kristendom och glädje, de höra samman. Den rätta glädjekällan är Herren Kristus. Talaren påpekade huru man bör gå till väga för att tända de ungas håg för allt som är ädelt och skönt; därjämte betonade han, att humorn har ett ganska stort värde, då man undervisar de unga. Vidare gaf talaren ett likaså glädjande som rörande exempel på huru hans ungdomsförening för att glädja en gammal man, som varit bunden vid sängen i 51 år, samlades en söndag på bestämd tid kring hans stuga i skogen. Här förrättades bön med sång. Den gamle var en ungdomens hängifne vän, men hade aldrig sett unga samlade i större mängd och ännu mindre en svensk fana. Därför stacks den vackra fanan in till honom genom fönstret; det var ju korsets bild på den blå duken, och på fanan stod: "I detta tecken skall du segra." Det var en högtidlig, minnesrik stund. — Efter den utmärkta inledningen vidtog ett kort samtal och därefter middagsrast.

Efter den gemensamma middagen skulle det bli utfärd till Skeldinge skog, och man blef förberedd på att en öfverraskning mötte där, men ej hvari den bestod. Man var i spänning. Vid framkomsten till platsen mötte Munka-Ljungby ungdomsförening och bjöd med utsökt gästvänlighet hela de stora ungdomsskarorna på kaffe. Vädret var strålande, skogen härlig och frisk efter det myckna regnandet, alla människor glada och vänliga, hela taflan återspeglade på ett sällsynt sätt Skaparens godhet. — Därefter samlades man åter kring en festsmyckad talarestol, hvarifrån pastor Eriksson från Helsingborg höll ett kraftigt, entusiastiskt ungdomsföredrag öfver ämnet: "Hänförelse." Vårt hem, vårt land och vår kyrka äro tre stora ting värda i sanning vår ungdomliga hänförelse. Talaren påpekade kraftigt det ansvar, som vi unga alla hafva till hvar och en af dessa klenoder.

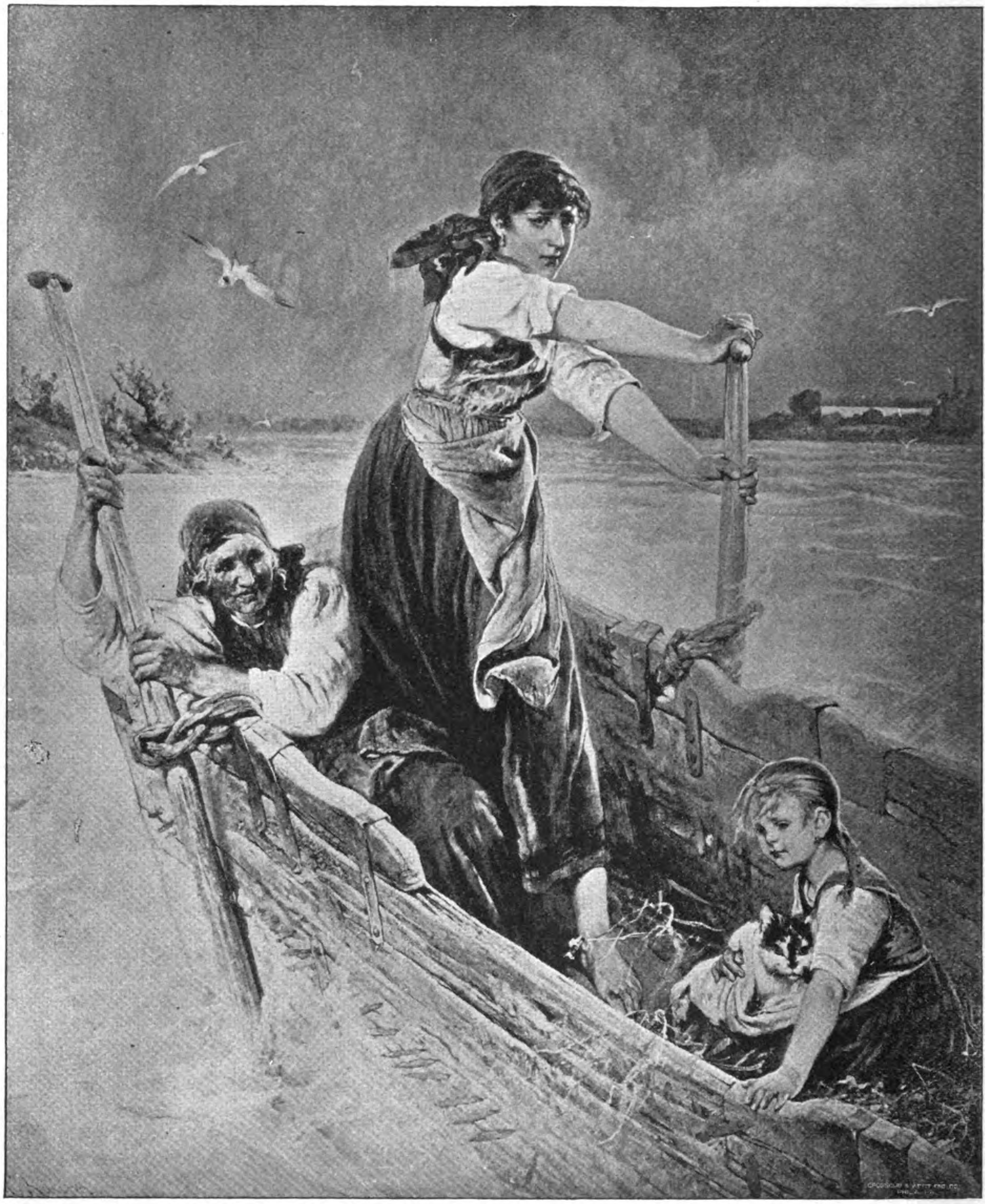
Sedan pastor Eriksson slutat, sjöngs den nya "Korsfararesången", författad i sommar af biskop Eklund:

> "Fädernas kyrka i Sveriges land,
> kärast bland samfund på jorden,
> vida hon famnar från strand till strand,
> fast är hon grundad af Herrens hand,
> byggd till hans tempel i Norden."

Den sången, med sina gedigna ord och synnerligen högstämda melodi, sjöngs af ungdomsskaran med hänförda hjärtan. Då var det nog en och annan ibland oss, som anade hvad som komma skulle. Aningen besannades, den stora öfverraskningen var besöket af en "korsfarare", kand. Sundelin från Uppsala. Eljest ha dessa på sitt "korståg" ej sträckt sig ned till Skåne och Småland, emedan de väntat, att lundensarna skulle följa deras goda exempel. Det är ju en synnerligen glädjande frukt af den Helige Andes nåd, och de unga "korsfrarna" säga själfva: "Kristi kärlek tvingar oss", tvingar dem att för de unga ute i Sveriges bygder vittna, att Kristus kan och bör vara äfven vår nutida ungdoms ideal. Den unge mannen talade med en mognad och skärpa, som tycktes ovanlig, och i hans ord: "Vi vilja blott tala om hvad vi sett och hört, nämligen Jesu Kristi härlighet", låg ett ljust framtidshopp för vår gamla, kristna kyrka. Det låg en fond af rikt bönelif i hans ord, och i hvarje öga stod tydligt att läsa djup förståelse och en glädjefull rörelse. Det *var* en öfverraskning, mäktig och glädjande som få. Mötet afslöts därpå med bön och sång, och tid för uppbrott var inne. Äfven denna dag antogs deltagarna uppgå till 3 @ 4 tusen, och på de vackra skogsvägarna rörde sig de stora människoskarorna i ständigt stigande vågrörelser.

För en fosterlands- och kyrkovän var detta möte ämne till stor tacksamhet, att trots det att den råa materialismen i dessa dagar samlar under sina fanor stora skaror, den kämpande, ofta föraktade kyrkan fick till sitt bröst sluta så mången ung, hängifven kristen. Dessutom kvarstannade, därom är jag viss, hos mången ung deltagare ett djupt intryck af ansvar inför dessa sköna uppgifter, ansvar, som skall bära frukt, långt sedan tonerna af högtidssångerna förklingat.

FRIDA BOSTRÖM.

FRISKT FOLK.

Det är just sådant folk, som vi behöfva, om det i framtiden skall blifva något med världen. Förr hade man icke på långt när reda på alla de sjukdomar, som nu ansätta oss, och såsom okända besvärade de icke heller den tidens människor. Läkare behöfdes sällan eller aldrig, och många äro de familjer i det gamla kära hemlandet, som aldrig haft besök af en sådan, och ändå äro de friska och trifvas godt. Jag minns aldrig, att någon läkare inträdde i det hem, där jag är född och uppfostrad, och likväl utgjorde vi hvad man här i Amerika kallar "en mycket stor familj". Min fader går nu på nittiotalet, men jag tror aldrig, att han någon gång för sin egen räkning rådfrågat någon doktor och väl knappast för någon annan heller. Han har, som jag vet, aldrig varit sjuk, utan möjligen litet illamående ibland såsom af en eller annan förkylning, och sådant räknar man icke på därhemma. Och som det var i mitt hem, så var det i hvarje hem och i hela bygden. Att det är annorlunda här, det veta vi nog, men detta skola vi icke beskrifva nu. Det behöfs icke heller, ty det är af alla väl kändt. Läkaren måste ju här eftersändas

för hvarje krämpa och åkomma, och den, som icke gör det, anses för "rå och obildad", ja, just det!

Vår illustration visar oss ett sätt bland andra, hur det går till att behålla god hälsa både bland kvinnor och män, gamla och unga. Det fordras *arbete* och *rörelse* ute i det fria, om man skall vara frisk, frisk luft och hurtiga tag i hvad man har för händer. Har man tillfälle att företaga båtfärder och dylikt, så är det härligt, men har man det ej, så kan man reda sig ändå, bara man gör bruk af alla de tillfällen till kroppsrörelse — arbete och lek — som landet bjuder. Men då jag nämner ordet "lek", så behöfver jag väl icke vara rädd, att man skall missförstå mig, ty de lära väl vara få nu, som tro på att det är någon särskild dygd uti att vara som en mumie, då solen skiner och vädret är vackert, eller då snön knarrar under sulorna, om man verkligen får det nöjet att vara med om något sådant. Nej, kroppsrörelse "befordrar hälsa och välstånd, hindrar många tillfällen till synd, hjälper oss att motstå onda begärelser, bidrager till tröst och sinnesstyrka under motgången", såsom gamle Lindblom lärde om arbetet. Det skadar helt säkert ej att blifva påmint om detta ännu en gång. Y.

Ungdomsmöten.

I Fort Dodge, Iowa.

Den 14 juli samlades i Ft. Dodge på inbjudan af pastor C. A. Carlson en skara Iowa-studenter och alumni. Mottagandet var i sanning hjärtligt, och ingen möda var sparad å pastor Carlsons eller församlingens sida att göra vårt besök så angenämt som möjligt.

På aftonen af samma dag höll pastor Carlson ett välkomsttal, till hvilket Bert Samuelson svarade å studenternas vägnar. Sedan utförde församlingens ungdom ett utmärkt program, som bestod hufvudsakligen af sång och musik. Efter programmets slut voro vi tillsagda att samlas i kyrkans bottenvåning, där kaffe och "ice cream" serverades. Efter allt detta skildes vi åt för att nästa dag mötas och resa ut till Oleson park kl. 2 e. m. Dagen var skön, och det behöfver icke sägas, att vi alla njöto i fulla drag och i synnerhet då, när tiden för en stor "supper" var inne. Kl. 8 e. m. samlades vi åter i kyrkan för att lyssna till följande program, utfördt af de besökande:

Piano .... *Mildred Peterson*
Duet .... *George Ryden and Carl Norrbom*
Address .... *Erik Holmer*
Vocal .... *Ruth Lindquist*
Reading .... *Thure Holmer*
Trombone .... *Carl Norrbom*
Address .... *J. A. Reinemund*
Vocal .... *George Ryden*
Piano .... *Ruth Lindquist*
College Song .... *Students*

När allt var slut, kom afskedets stund, och vi måste lämna dessa våra nya vänner i Ft. Dodge.

Studenterna och alumni önska uttrycka ett innerligt tack till pastor Carlson och hans församling för all den gästvänlighet, som ådagalades under tiden af vårt besök.

Odebolt, Iowa, den 2 aug. 1909. På uppdrag,
S. L. H.

———

I Palm Valley, Texas.

I augusti förra året stiftades af ungdomsföreningarna i de svenska lutherska församlingarna i Texas ett gemensamt Lutherförbund. Stiftelsemötet hölls i New Sweden.

Förbundets andra årsmöte hölls i Brushy-församlingen eller Palm Valley den 30 juli—1 augusti innevarande år. Denna tid lämpar sig bäst för såväl landtbor som stadsbor. Landtmannen har då en liten hvilotid, tills bomullsplockningen börjar, och stadsbon har då sina ferier. I de norra staterna föreställer man sig, att det under sommarmånaderna är så varmt i Texas, att intet lefvande kan uthärda dagens hetta och nattens kvalm. Men kom ned till Texas, och ni skall få se, att det är just under sommaren, som Texas' svenskar lefva. När vindarna under vintertiden komma från nordstaterna, då skälfva Texassvenskarna i hela sin varelse, ty nordan i vintertid genomtränger, isande märg och ben; och när vindarna under sommartiden komma från nordstaterna, då hålla Texassvenskarna på att förgås af hetta, ty het är sommarens nordan. Men som väl är, så äro de förra såväl som de senare af kort varaktighet. Det är vindarna från oceanens salta våg, från Mexikanska viken, som göra Texas så behagligt att lefva uti alla månader på året. Men det är i synnerhet under högsommaren, som det är lifligt i Texas. Då hålla svenskarna sina stormöten, då samlas de till tusental än till religiösa möten, än till "barb cues", vid hvilka det tillgår såsom vid offerfesterna i det gamla Israel. Mycket kunde skrifvas om Texas, men det var ju om ungdomsmötet i Palm Valley något skulle sägas.

På denna för Texas' svenskar historiska plats sammanträdde fredagsaftonen den 30 sistlidne juli en stor skara ungdom, representerande Brushy- och några närgränsande församlingars ungdomsföreningar; ty det var de unga, som skulle hålla möte. Men när allt är som det bör vara, finner man aldrig ungdom blott. Och så var det vid detta möte. De gamle voro också med. Bland ungdomsskaran varseblef man många af dessa svenskar, som först bröto bygd i dessa trakter och som nu vid hög ålder kunna räkna sina efterkommande till tredje och fjärde led. Alla församlingarnas pastorer inom Austin-distriktet voro närvarande under mötet: O. M. Bloom, pastor loci, dr J. A. Stamline, presidenten för Trinity College, O. H. Sylvan, A. E. Johnson, E. V. Isaacson, Theo. Seashore, teol. stud. O. Birger Nelson, A. L. Scott samt dr A. J. Engwall från Kansas City.

Under tonerna af Palm Valley musikkår samlades vi till mötets första session i det på kyrkplanen uppslagna rymliga tält, som af Lutherförbundet inköpts. Detta tält rymmer öfver tusen personer. Norr om tältet låg det vackra Herrens tempel, söder om den nya ståtliga prästgården och öster om såg man i månens belysning minnesvårdarna på hädangångna banbrytares grafvar och midt framför tältets östra sida minnesstenen på pastor Berglunds graf. Allt var högtidsstämning. Aftonvinden spelade sin

vemodiga sång i de urgamla ekarna i Brushy dal, månen lyste så klart på den stilla nejden, den högtidsklädda skaran af unga och gamla instämde i naturens vesperhymn och sjöng den första sången i Hemlandssångboken: "Upp, allt som lif och anda har, Besjung hans namn, som är och var", o. s. v. — "hans namn, som är och var", svarade naturens eko, och därmed var denna ungdomsfest helgad åt honom, som är och som var och som kommer.

Fredagskvällen utfördes ett intressant och innehållsrikt program.

Lördagsförmiddagen kl. 10 höll Lutherförbundet sitt affärsmöte. Mötet öppnades med gemensamt afsjungande af sv. ps. 204 samt morgonbön af pastor Seashore.

Sedan föregående mötes protokoll blifvit uppläst och godkändt, inlämnade kassören finansrapport, hvilken antogs. Konstitutionskommittéen, bestående af Robert Berkman och pastor Scott, framlade förslag till stadgar för förbundet, hvilket förslag med några smärre ändringar antogs. En kommitté, bestående af Esther Gustafson, Hilda Widén och Edith Nelson, valdes för att under mötet göra en insamling till förmån för tältfonden. Till verkställande kommitté valdes Carl Widén, David Ekström och Arthur Hyltin.

Förra årets tjänstemän blefvo alla enhälligt omvalda, nämligen pastor O. M. Bloom, ordförande; Robert Berkman, vice ordförande; Hilda Widén, sekreterare, och Harry Mauritz, kassör.

Dr Stamline afslutade sessionen med välsignelsen.

Kl. 3 e. m. samma dag hölls Band Concert af Lund, New Sweden, Carlson och Palm Valley musikkårer. Utmärkt musik presterades växelvis af nämnda musikkårer i två timmar, hvarefter de tillsammans med lif och värme spelade en del af våra odödliga nationalmelodier. Det är intet skryt, om vi säga, att det var den bästa Band Concert, som våra svenska musikanter i Texas någonsin hållit.

På lördagsaftonen utfördes ett Trinity College-program. Deltagarna voro lärare, elever och före detta elever vid nämnda läroverk.

Söndagen gick upp strålande och klar. Tempelklockan kallade med sin malmtunga jordens barn tillsammans från när och fjärran för att i Herrens gård fira högmässa samt blifva delaktiga af Herren Jesus i den heliga nattvarden. Såsom liturger tjänade pastorerna Seashore och Isaacson. Pastor Isaacson höll skriftetalet med ledning af Herrens ord till Elias: "Stå upp och ät, ty du har en lång resa att göra", och dr A. J. Engwall från Kansas City höll högmässopredikan öfver söndagens predikotext. Den stora kyrkan kunde ej rymma alla tillstädeskomna. Skön var dagen i Herrens hus, och man erfor sanningen af Davids ord: "En dag i dina gårdar är bättre än eljest tusende".

Men äfven våra lekamliga behof blefvo tillfredsställda, då vi — omkring ett tusental människor — inbjödos att spisa middag i tältet. Här voro långa gångbord, som dignade af allehanda rätter; här visade Brushy-församlingens kvinnor denna gästfrihet, som är så utmärkande för svenskarna i Texas. Vi åto alla och vordo mätte, och maten icke blott räckte till, utan det blef mer än tolf korgar öfver.

Söndagseftermiddag kl. 3 utfördes program. Efter programmets slut serverades lunch i tältet.

På söndagskvällen utfördes ett missionsprogram. Sedan välsignelsen nedkallats öfver detta nu afslutade ungdomsmöte, uttalade pastor Bloom sin och sin församlings tacksamhet till Gud, att han i alla afseenden välsignat detta möte, samt till den ungdom, som under dessa dagar gästat Palm Valley, och för öfrigt till alla besökare från när och fjärran, hvarefter mötet uttalade ett hjärtligt tack till pastor och fru Bloom, till ungdomsföreningen och församlingen för den gästfrihet, som de besökande fått röna under mötet.

Referenten för denna tidning har så godt han kunnat härmed sökt delgifva våra ungdomsföreningar i andra delar af vårt samfund om hvad som förehades vid vårt ungdomsmöte i Palm Valley. Det skulle taga alltför stort utrymme i tidningen att beskrifva allt i detalj. Det kräfver mycket arbete för att ett ungdomsmöte skall blifva så alltigenom lyckadt som detta var. Arbete för programkommittéen, arbete för mottagningskommittéen, arbete för dem, som hade att ombesörja hvad som på bordet komma skulle, arbete för dem, som härbärgerade gäster, arbete för församlingens prästfolk, arbete för dem, som deltogo i programmen — arbete för alla. Men hvad mer, då resultatet blir tillfredsställande.

Betydelsen af sådana möten kan ej gärna öfverskattas. Ungdomen kommer därvid till en djupare insikt uti, "att vi äro alla **ett** folk och hafva alla **en** Gud". Dessa möten blifva för de unga en sporre till en mera aktiv verklighet i ungdomsföreningen och församlingen. Herren behöfver de unga, de unga behöfva Herren. Ungdomen har framtidens nyckel i sin hand. Vår tids ungdom förfogar öfver större resurser i såväl andligt som materiellt hänseende än fäderna, och vi hafva skäl att vänta mycket af vår ungdom.

Hvad ägde de första svenskarna, som kommo hit till detta land? Hur såg det ut för ett 50-tal år sedan, där våra rika svenska samhällen nu finnas? De gamla, som voro med då, kunna svara. Åsynen af en svensk-amerikansk ungdomsskara gör en till optimist. Man ser ett folk, som bättre än vi och våra fäder är rustadt att fylla de olika värf i kyrkan, samhället och staten. Jag såg den härliga framtidssynen vid ungdomsmötet i Palm Valley. Jag såg den dag, då våra rum i samhällsbyggnaden intogos af ett yngre släkte. Och Herren, som måste infria alla sina löften, utgjöt öfver detta släkte sin Ande i dubbelt mått, så att det på ett fäderna värdigt sätt bar den fallna manteln.

X.

I Dagus Mines, Pa.

Wilcox-distriktets Luther-förbund af New York-konferensen höll sitt årsmöte i den svenska evangelisk-lutherska Maria-kyrkan, Dagus Mines, Pa., lördagen den 31 juli och söndagen den 1 augusti.

Affärsmötet hölls på lördags e. m. kl. 4:30. Det öppnades med gemensam sång, bibelläsning och bön af förbundets ordförande, pastor L. Hokenson, Port Allegany, hvarefter ordföranden i få, men väl valda ord hälsade de närvarande delegaterna välkomna. Härpå skreds till val af ämbetsmän, och blef pastor E. F. Alfson, Kane, vald till ordförande för nästkommande år. Den afgående ordföranden tackade på det hjärtligaste förbundet samt tillönskade det Guds välsignelse i kommande år. Den nyvalde ordföranden tackade på ett lika hjärtligt sätt för bevisadt förtroende samt gaf den afgående ordföranden erkännande för välsignelserikt och troget arbete. De öfriga ämbetsmännen omvaldes. Det blef beslutadt, att med undantag af $5 skulle förbundets kassa skänkas hälften till Upsala College och hälften till hemmissionen. Inbjudan från Libanon-församlingens i Du Bois' ungdomsförening att där hålla nästa årsmöte antogs med tacksamhet.

Affärsmötet, som var kort och godt, afslutades med sång och bön. Därefter samlades all den svenska ungdomen så väl som äldre, som från när och fjärran samlats i Dagus Mines, denna afskilda vrå af världen, omkring de rikt dukade borden. Dessa voro placerade i ett för tillfället uteplats på planen uppslaget stort tält. Denna anordning var mycket behaglig och därtill fördelaktig. Vid alla måltidstim-

mar hade man goda tillfällen att upplifva gamla samt göra nya bekantskaper, ja, skilda från hvardagslifvets sysslor upplifvas och uppbyggas af hvarandra. Tack till "Maria-ungdomen" för denna angenäma arrangering, så väl som för godt och vänligt mottagande i allt.

Klockan åtta samlades vi åter i kyrkan. Mötet öppnades med gemensam sång, bibelläsning och bön af ordföranden, pastor Alfson. En kort hjärtlig välkomsthälsning uttalades af församlingens lärare, hr E. Rendahl. Ordföranden besvarade hälsningen. Programmet för aftonen utfördes af ungdomen. Det var kort, men af ett gediget innehåll; okonstladt, men tilltalande. Är det icke sådana program, som göra de djupaste och varaktigaste intryck? Jo, visserligen. Sessionen afslöts med bön af ordföranden, pastor Alfson.

Söndagsmorgonens sol uppgick klar och varm. Själfva naturen hade antagit en stilla, helig prägel. Allt tydde på att det var hvilodag. Klockan tio hördes från kyrktornet klocktoner, kallande församling såväl som gäster till helgedomen att där fira gudstjänst. Högtidsklädda skaror syntes på vägar, än här och än där. Alla riktade sina steg mot Herrens tempel för att där frambära lof- och tackoffer till den allgode Guden. O, så skönt!

Från kyrkan, som är fylld till sista plats, höras toner från en gudstjänstfirande församling, uppstigande genom rymderna till honom, som sitter på härlighetens tron, omringad af heliga serafer. Pastorerna Abel Ahlquist, Wilcox, och E. F. Alfson, Kane, tjänstgöra såsom liturger. Pastor L. Hokenson, Port Allegany, predikar i högmässan öfver dagens text, Matt. 7: 22—29. Allas hjärtan äro fyllda af en helig andakt, allas ögon riktade mot Kristi församlings slutliga mål. Gudstjänsten är slut, men det intryck som den gjorde skall länge förvaras i mångas hjärtan, icke minst i de ungas.

Klockan 3 e. m. samlades vi återigen i kyrkan. Mötet började med gemensam sång samt bibelläsning och bön af pastor G. R. Peterson, Bradford. Programmet för detta möte utfördes äfven af de unga, och det var i likhet med programmet af föregående afton. Särskildt må nämnas ett tal af stud. C. O. Nelson, Ridgway, ett violinsolo af miss Housel från Augustana College, Rock Island, Ill., samt sång af den gemensamma kören. Mötet, som varade i öfver två timmar, slutades med sång af församlingen och bön af ordföranden.

Klockan åtta var kyrkan åter fylld af en uppmärksam skara, nu för att afsluta detta välsignelserika ungdomsmöte. Efter gemensam sång utfördes följande program:

Tal. Ungdomen och bibeln ....stud. Axel N. Nelson
Tal, "Loyalty to our Spiritual Home"....Rev. Abel Ahlquist
Tal, "Christ, the way, the truth, and the life" ....
.... stud. J. E. Chester
Violinsolo .... Miss Housel

Förbundets ordförande uttalade härpå ett hjärtligt tack till Maria-församlingen, dess lärare och ungdom för den gästvänlighet och det vänliga bemötande, som blifvit bevisadt de besökande. Efter några anmärkningar af hr Rendahl, hvari han uttryckte sin och ungdomsföreningens i Dagus Mines glädje öfver att så många hade infunnit sig vid mötet, samt att alla syntes vara nöjda och glada, afslutades detta uppbyggelserika möte med sång samt bön af ordföranden.

Ja, i sanning var detta ett trefligt och välsignelserikt möte. Måtte Herren rikligen välsigna dessa våra unga skaror, att de må kunna helt skiljas från världen och världslifvet och kämpa troget i den kamp, som är dem förelagd!

A. N. N.

Församlingslifvets betydelse för de unga.

[Inledningstal, hållet vid Grand Rapids-distriktets ungdoms-konvent i Bay City, Mich., den 4 juli 1909.]

Så lyder, enkelt, men rätt på sak, det ämne, som blifvit oss förelagdt till diskussion, och som jag fått i uppdrag att inleda.

Först och främst uppstår ju helt naturligt den frågan: hvad menas med församlingslifvet, hvad är det, hur visar eller bör det visa sig?

a) Med församlingslifvet menas ett lif i enlighet med Guds ord, ett lif i Kristi och hans apostlars och alla heligas efterföljd.

Den som säger sig förblifva i honom, säger aposteln, skall ock vandra såsom han vandrade.

Paulus säger. Varen mine efterföljare, såsom jag är Kristi.

b) Församlingslifvet är det lif församlingens medlemmar föra i all sin umgängelse.

Detta lif är såsom allt annat lif svagare eller starkare, renare eller orenare, sämre eller bättre, fullkomligare eller ofullkomligare, heligare eller oheligare, allt efter som man håller sig närmare eller fjärmare till honom, som är hufvudet för församlingen, Jesus Kristus, från hvilken den samma visdomen och den rätta kraften komma till alla dem, som vilja vandra i en helig umgängelse med sina trosfränder och bröder såväl som med världen.

Det finnes medlemmar, som föra ett lif Gud till behag, och andra som vandra honom till misshag.

De som lefva Gud till behag och sina medmänniskor till uppbyggelse och föresyn äro de, som med allvar gifva akt uppå hvad Gud talat till oss uti sitt ord.

De vilja gärna både höra Guds ords predikan och äfven själfva läsa och betrakta detsamma — med andra ord — de försumma hvarken gudstjänsten eller husandakten.

Af hvilken betydelse ett sådant församlingslif är för de unga, inse vi ju lätt.

Hvilken fostran är ej det för de unga i det hem där bön öfvas och Guds ord förehafves. I sådana hem äro föräldrarna särskildt angelägna om att deras barn blifva undervisade ej blott i hemmet, utan också i församlingen, d. v. s. i söndagsskolan och konfirmationsskolan.

Men ej nog därmed: de föräldrar, som äro besjälade af det rätta församlingslifvet, inse tvifvelsutan vikten af att tillhålla de unga att äfven besöka den allmänna gudstjänsten. Hvarför så många blifva borta från Guds hus, sedan de konfirmerats, beror nog ej sällan därpå, att de ej under barnaåren blifvit inöfvade att deltaga i församlingens gudstjänstfirande i sin helhet, hvartill hörer att deltaga i sång, bekännelse och bön och ej blott att gå till söndagsskolan eller endast att afhöra predikan.

Huru skönt där ungdomen ej växt ifrån den känslan att sitta vid sin faders och moders sida i kyrkbänken. Där man har sådan ungdom, behöfver man ej hysa farhågor, att det i framtiden måste predikas för tomma kyrkbänkar, eller att Guds rikes angelägenheter både nära och fjärran skola komma att lida brist vare sig på personliga krafter eller medel.

Om vi, som äro äldre, ej hade någon annan bevekelsegrund, så borde omtankan om våra barns och de ungas själar vara oss nog att lefva ett gudeligt och varsamt lif, detta lif som är så betydelsefullt både för oss själfva, våra barn och alla, som vi hafva att umgås med.

Aposteln skrifver om sådana församlingsmedlemmar, som vandra Kristi evangelium ovärdigt, att "för deras skull varder Kristi namn försmädadt ibland hedningarna." Exemplets makt är en förunderlig makt, en nästan oemotståndlig makt, vare sig vi tänka på det goda eller det onda. Det

är ju just på exemplet vår Frälsare häntyder, när han säger: "Hvilken som förargar (förleder eller förförer) en af dessa små som tro på mig, honom vore bättre, att en kvarnsten vore bunden vid hans hals och han sänktes ned i hafvets djup."

Det rätta församlingslifvet är för de unga skyddande och bevarande. Såsom varande en lem i församlingskroppen är man liksom på alla sidor skyddad och omgärdad: man ej blott står under inflytandet af den anda, som är rådande inom den kristna församlingen, ett inflytande, som hindrar mången från att dragas med ut i världen, dess lustar och nöjen, utan man känner sig förbunden och ansvarig att lefva och verka till församlingens och sina medmänniskors fromma och deras sanna bästa.

Detta har bland de unga gifvit sig uttryck på flera sätt, och ett af dessa är ju de ungas organisation i föreningar, och då ju de unga äro kyrkans och församlingens framtidshopp, så förväntas på goda grunder, att dessa kristliga föreningar skola blifva till mycken nytta och gagn för Guds rikes utbredande både nära och fjärran, hemma och borta.

Det rätta församlingslifvet vill taga de ungas krafter i sin tjänst, hvarigenom deras gåfvor uppväckas och utvecklas i det goda. — Det kristliga församlingslifvet är ett framåtskridande lif, det går framåt, ej tillbaka, står ej stilla, det vill fortplanta sig och är därför verksamt till människors frälsning, till deras förande från mörkret till ljuset, från döden till lifvet. En bland gradmätarna af kyrkans lif har i alla tider varit missionssinnet bland kyrkans medlemmar. Den kyrka eller församling, som ej i en eller annan riktning missionerar, är en döende, tillbakagående kyrka och församling. För uppväckandet af missionssinnet bland oss kunna vi ej annat än rekommendera våra kyrkliga missionstidningar, särskildt *Kina Missionären* och *Augustana*. Däri kan man få en inblick i hednavärldens sorgliga förhållanden, dess jämmer och elände, såväl som de ljusglimtar och förändringar till ett bättre, som åstadkommas genom missionsverksamheten.

Ja, det ville jag till sist säga: uppväcken bland eder, I unga, de andliga gåfvorna och verken för allt godt och ädelt; detta är det rätta församlingslifvets uppfordran på eder. Därpå igenkänner man detsamma, och det lifvet har en stor betydelse både för eder själfva och edra medmänniskor allestädes.

Säll är den, säger psalmisten, som icke vandrar i de ogudaktigas råd och icke träder in på syndares väg, ej heller sitter där de bespottore sitta, utan har sin lust i Herrens lag och tänker på hans lag både dag och natt.

Han är såsom ett träd planteradt vid vattubäckar, hvilket bär sin frukt i sin tid, och hvars löf icke vissna, och allt hvad han gör, det lyckas väl.

Den som fruktar Gud och vandrar uti Herrens bud är en framtidens människa. I skolen se, heter det, hvilken åtskillnad det är på den som Gud fruktar och den som honom icke fruktar. Fösamlingslifvet är ett lif i gudsfruktan, ett nyktert lif, ett vaksamt lif, ett nådelif, ett lif i anden.

Måtte vi alla mer och mer varda besjälade af detta lif, det rätta församlingslifvet. PAUL GULLANDER..

MOHAMMED OCH SPINDELN.

För Ungdomsvännen af O. E. L.

På flykt är stadd Abdallahs son,
förföljd af Mekkas stolta män
och koreischiters fräcka hån,
ledsagad af en enda vän.

De nå i öknens enslighet
en kula djupt bland skrefvor gömd.
Här bor i natten "Guds profet",
i häfd och saga högt berömd.

"O ve oss! vi blott äro två,
men Koreischs män en hel armé!"
Så vännen, men Mohammed då:
"Du ser ej rätt, vi äro tre!"

Och sparsamt lyst af månens sken
sig vännen häpen skådar kring,
men ser profetens bild allen'
och skönjer eljest ingenting.

"Kan kulans dunkel så bedra?"
Profeten ler: "Min vän, försann'
den tredje hos oss är Allah,
och mer än tusenden är han!"

Och se, i hast en spindels flit
för grottan bygger väf så fin.
Knappt ryttarskaran hunnit dit,
hon spränger bort med gäckad min:

"Där spindeln spänt sitt spända nät,
dit flydde ingen från i går!"
Så var Allah i spindelns fjät,
och rätt Abdallahs ättling får.

BLIF HOS MIG, JESUS.

Öfversättning från engelskan af J. E. Rosenberg.

Blif hos mig, Jesus, hvarje stund och dag
och led mig, ty jag är så arm och svag.
Då stormen gryr och molnen hopa sig,
hugsvala, trösta, hjälp och blif hos mig.

Blif när mig, Jesus, hvart min väg än går,
uppfyll ditt löfte, föd ditt klena får,
mig närmare till dig i kärlek drag;
jag dig behöfver, ty jag är så svag.

Blif hos mig, Jesus, min dödsminut
och då all tid, allt jordiskt tagit slut.
Jag då ej mera beder: blif hos mig!
För *evigt* jag *då* vara skall *hos dig.*

RÄF-FAMILJ. *Af Bruno Liljefors.*

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., NOVEMBER 1909. N:r 11

DEN LJUSA SKYN

För U. V. af Maria Olofsson

Hjärtat är som en seglande sky
vid drifvande vindars sus.
Den stiger ur morgonrodnadens ljus
och fyller med rosor himmlen
öfver sorgens sofvande by.

I guldglans högre och högre den går,
tills nattens stjärna är släckt
och solen, ur dimmornas dunkel bräckt,
ger nejden värme och fägring
under ungdomens ljusa år.

Till sist dock kanske dess höga stråt
blir tung cch kväfvande het
och mörknar af ondska och farlighet,
tills med tordön och storm den brister
i svala regnstänk af gråt.

Men när regn och stormar fått rasa ut,
så ljusnar nog skyn igen,
och regnbågens färger gifva åt den
ett skimmer af morgonens klarhet,
fast dagen går mot sitt slut.

Och är det icke osägligt stort,
då allt tyngande mörker den mist,
som på vingar af gull den flyger sist
rakt in i det eviga ljuset
genom himmelens öppna port.

NATURENS RÖST.

En hälsning från skolan af Fredrik Lundgren.

Stor och berättigad är föräldraglädjen. Men den har en tung motvikt i känslan af ansvar. Det är en tanklös far, en ytlig mor, som frossar på den förra utan att känna den senare.

Men konsten att uppfostra har aldrig varit hvar mans, och den är det icke heller nu. Sällan är rådlösheten större, och sällan känns den mera smärtsam, än när fråga är om de kära barnen.

Så har det varit förr, och så är det än i dag. När man ser fårade kinder och gamla förgråtna ögon, gissar man i många fall rätt, om man antar, att de äro spår af felslagen föräldralycka. Stackars föräldrar! Stackars barn!

Oron för barnen ger sig till känna, redan medan de äro så små, att de då och då få tillbringa en stund på fars eller mors knä. Men en pinande mara blir den aldrig då. Det dröjer ännu någon tid.

Så länge de ännu gå i skola, sörjer församlingen för att hvarje barn har sin plats, sitt bord och sin stol, samt därtill nödig ledning och vård under arbetet, men då skoltiden är slut, ter sig lifvet helt annorlunda. Då känns ofta den "vida världen" trång, och likväl måste hvarje ung människa ha en uppgift och bryta sig en bana. Hvarom icke, är hon förlorad.

Med trängseln på det stora arbetsfältet är det dock icke så farligt. Det gifves någonting, som är värre: lifvet är icke blott trångt, det är också farligt. Mången, som gick ut ur ett hem, där han växt upp i skydd af goda makter, hann icke många steg utanför barndomshemmets tröskel, innan han var, hvad han aldrig hade tänkt blifva, — en stackare. Otroligt är icke, att mer än en, i hvars händer dessa blad komma, under långa nätter begråter en vanartig son eller dotter. Är det underligt då, att modershjärtat klappar oroligt, när en älskad son eller dotter sändes ut i världen, att hulda fadersögon speja och speja för att icke släppa de kära utom synhåll?

*

Hvad det blir af ett barn, beror i betydlig mån af de förhållanden, under hvilka det växer upp. Några råd i fråga om den anpassning för lifvet, som föräldrar äro skyldiga sina barn, torde därför vara välkomna, och i syfte att på bästa sätt hugfästa dem knytas de här till vissa förhållanden i naturen.

Ordet *anpassning* är lånadt från naturvetenskapen och är icke heller där synnerligen gammalt. Med det ordet beteckna naturforskare den underbara förmåga, Gud har gifvit djuren och växterna att så väl i afseende på inre som yttre egenskaper lämpa sig efter de olika förhållanden, under hvilka de lefva.

Exempel på sådan anpassning möta oss, snart sagdt, på hvarje steg ute i naturen. Man skulle till och med kunna påstå, att växternas och djurens hela organisation utgör ett enda stort bevis för dess tillvaro. Den är ett sakförhållande, som man ser här med glädje, där med fasa. Man beundrar den vishet, som röjer sig t. ex. i blommans doft och färgprakt, hvarigenom den drager till sig insekter, hvilka föra med sig frömjöl till hennes befruktning, men man bäfvar vid åsynen af den anpassning, hvarigenom tigern och krokodilen skickliggjorts för sitt förfärliga yrke.

I djurvärlden och bland växterna saknas aldrig anpassning. Huru nedslående då att bland människorna, höga och låga, rika och fattiga, finna så stor brist! Man får se män i sin bästa ålder och kraft hellre tigga eller stjäla än arbeta, och sorgligt många äro de kvinnor, som hafva valt lasten till yrke, hellre än de anpassat sina kropps- och själskrafter till nyttig verksamhet. När man talar med dem, förefaller det ofta nog, som om de hade förlorat all förmåga till anpassning. Hvarför? Emedan de icke i tidiga år lärde den konsten.

Hvad skulle icke naturen kunna lära sådana människor! Träd och örter, fåglar och fiskar, flygande, krypande och krälande varelser skulle kunna säga dem, att de äro på villospår, och lära dem, om också sent, att anpassa sitt lif efter gifna förhållanden för att sedan lefva lyckligt. Men de vilja icke. I afseende på åtskilliga är det också redan för sent.

Men älskar du dina barn, lär dem då i tid lyssna till naturens röst, ty den är, djupare sedt, äfven Guds. Se, naturen är en stor bok, där man jämte mycket annat äfven kan studera uppfostringskonsten, en bok, som dagligen ligger öppen för allas ögon, och mången, som har liten eller ingen tid att läsa i andra böcker, kan midt under sitt arbete studera denna.

*

Ämnet är rikt, ja, så rikt, att det redan från början måste betydligt begränsas, om det skall lyckas mig att på några få blad belysa detsamma. Det är tvenne världar, naturens och andens, vi här skulle ta sikte på i syfte att se, i hvad mån den ena bör likna den andra.

Huru ofta åsågo vi icke med förnöjelse, när något af våra husdjur lekte med sina små! Men huru är det i

ditt bo? Leker du med dina? Det må väl icke vara så, att leken där har tagit slut? Tro mig, dina små behöfva se dig glad i sin lilla krets, se, att deras glädje är din glädje, din lust och fröjd. Lek med dina barn! Till och med hunden och katten leka ju med sina.

Du har väl också gifvit akt på finkar och ärlor. Har du någon gång tittat in i deras bon och sett, huru rent och snyggt de hålla, huru de vårda sina ägg, huru de mata sina ungar, huru hanne och hona hjälpas åt? Huru ser det ut i ditt bo? Håller du det lika rent? Drar du som de dit allt, hvad du med svett och möda samlar? Icke bär du väl någon del däraf till ett annat ställe, t. ex. till krogen? När såg du finkar och ärlor göra så? Aldrig.

Kommer den dag, då djurens ungar kunna försörja sig, då är det en gång för alla slut med allt kelande med dem. Inga lata morgrisar tålas i deras värld. Tackan ger lammungen en knuff, och hönan låter kycklingarna smaka näbben, om de vilja ligga föräldrarna till last, när de kommit så långt, att de kunna försörja sig själfva. Ack, alltför många ynglingar och unga kvinnor ha gått förlorade, endast därför att de icke i rätta stunden fingo en knuff och sedan hade att bero af sitt eget arbete.

"Är inte det obarmhärtigt?" torde någon fråga. Hvad hör jag? Äro djuren obarmhärtiga mot sina ungar? Bort det! Du skulle se, huru de hellre offra lifvet, än de i farans stund öfvergifva sina värnlösa. Men de ha förstånd nog att gifva sina ungar en rätt anpassning för det lif, de skola lefva. Modern visar största prof på ömhet om ungarna, och det är ju icke underligt, ty de ha ju under sin första tid legat vida närmare hennes hjärta. Men äfven hon och just hon ger dem i rätta stunden en knuff, och så få de gå. Elefanthonan springer, då hon flyr med sin unge, alltid så, att hon med sin kropp betäcker sin älskling. Huru klumpig den än är, vill hon ändå, om det så måste vara, gifva sitt lif för att skydda honom. Ugglan tycker också om sina ungar, säger ett ordspråk. Djur, som under andra förhållanden äro synnerligen skygga, blifva, som bekant, så djärfva, att de blindt rusa mot döden, när det gäller att rädda eller försvara sin afkomma. Ack, om människorna alltid tillgodosåge sina barns verkliga väl såsom de! Huru gör du? Antag, att du såge någon vilja förföra din son eller din dotter! Skulle du vedervåga hela din ekonomiska existens, ja, ditt lif för att rädda dem? Ack, att då alla vore lika dig! Då skulle icke så mycken ungdom dragas ned i fördärfvet, som nu sker.

*

Jag har tittat in i månget fågelbo, icke för att störa, vare sig stora eller små, men för att till min förnöjelse se det lif, som där lefves, och det tillstår jag, att, när jag jämför, hvad jag där har sett, d. ä. de små familjernas städade hem och bildade uppförande, deras lek och smek, med det jag har träffat på i en och annan människoboning, känner jag sannerligen ingen stolthet öfver att vara människa. Jag fruktar, att finkar och trastar, om de, osedda och utan fara för sitt lif, kunde titta in i en del människoboningar, skulle finna anledning att utbrista: Ack, de människorna! De äro lika hjärtlösa mot hvarandra som mot oss!

Hvad skulle de säga, om de finge titta in hos dig? Skulle de med kvittrande glädje återvända till de sina och berätta, huru bra dina barn ha det, huru snälla de äro och mera sådant?

Med beundran har jag mer än en gång gifvit akt på när djuren, än stora, än små, tydligen halft på lek, halft på allvar anpassat sina ungar för det yrke, som sedan skulle utgöra deras näringsfång, t. ex. när sjöfågeln lär sina ungar dyka, när hunden och katten lära sina jaga o. s. v. Där var energi, uthållig energi, en lek och dock allvar. I den skolan skolkas ingen enda dag. Det vill icke mer till, än att där skulle skolkas! Allt är till för ungarna, och ungarna äro till för att bli något i världen.

Tiggeri förekommer aldrig bland djuren. Det kan således aldrig komma i fråga, att ungarna skulle springa omkring och tigga ihop smulor åt föräldrarna. Därtill äro deras fäder alltför stolta. Icke ens det ömkligaste blötdjur skulle vilja förnedra sig därhän, att dess afkomma skulle löpa omkring och tigga. Men så har icke heller någon elak korp, uggla eller orm uppfunnit någon giftdryck, som omtöcknar djurens hjärna och gör deras hjärta obarmhärtigt. Sannolikt skulle de icke heller låta bedraga sig, såsom människan gör. Huru tror ni det skulle gå, om höken en dag komme berusad? Tror ni inte, att alla kråkor i trakten skulle samlas och hacka ut ögonen på honom? För visso skulle de göra det. Men höken aktar sig han. Huru gör du?

Ingen må invända, att djuren icke ha något annat att göra än att pyssla med sina ungar. Har du icke sett deras släp? Se blott på den lilla flugsnapparen eller på en af våra vanliga mesar, t. ex. talgoxen, eller på en liten rödstjärt, se, huru de, hanne och hona, släpa och dra dagen i ände, flyga till boet med mat och så åter ut igen för att hämta mer. Jag begriper icke, huru de små vingarna orka bära dem från tidigt på morgonen till sent på kvällen. Aldrig ta sig dessa små varelser en frimåndag. Hvad skulle då de små ungarna säga? Då blefve det allt pip af, så det hördes vida omkring. Men sådant kommer aldrig i fråga bland djuren. Till och med myrorna och biet, ja, alla, alla, både små och stora, anse det helt naturligt, att de måste lefva för sin afkomma. Hvad skulle de vara till för annars? Och hvem skulle lefva för dem, om icke de? Ack, om alla föräldrar toge det så allvarligt med sina barns inöfning i arbete, närmast deras skolarbete, men också deras anpassning för andra uppgifter, för sysslor i köket, i vedboden eller i verkstaden! Det skulle se annorlunda ut då i hemmen och i samhället än nu.

Ger man akt på huru Gud har utrustat djuren, till

och med de allra minsta bland de små, i syfte att de skola kunna taga vård om sin afkomma, intages man af beundran. Är det icke rent af rörande att se, huru t. ex. de små rödmyrorna, när stacken blir störd, ta sina puppor liksom i famn och föra dem i säkerhet? Men ingen är så rustad för detta ändamål som människan. Så mycket större är då hennes ansvar, om hon vanvårdar det uppväxande släktet, för hvilket hon må anse sig vara till.

*

Någon torde tänka så här: Hvad är det för nöd med fåglarna? De behöfva hvarken så eller skörda, och dock få de sin mat. Så få också liljorna utan all möda sina vackra kläder. Ack, de arbeta äfven de med id och röja en beundransvärd förmåga att anpassa sig efter de förhållanden, under hvilka de lefva, anpassa sig själfva och modifiera sina behof. De kunna således en konst, som alltför få bland oss hafva lärt.

Låtom oss vidare gifva akt på våra skogsträd, t. ex. på tallen! Då den står på mon, fur vid fur, värnande den ena den andra mot stormen, skjuter den sin rot djupt ned i jorden och lyfter på samma gång år efter år sin krona allt högre. Det är en fager syn att se. Helt annorlunda ter sig tallen uppe på berget, där den måste söka sin näring vida omkring, hvar någon jordsmula har fastnat i skrefvor och rämnor. Då lyfter den icke sin krona så högt. Den vågar icke, ty den har svagt fäste, och stormen regerar med makt där uppe. Närmast roten blir den med åren väldig, men tillspetsar sig mycket hastigt, så att den liknar en upp- och nedvänd morot, om den annars har tillräcklig näring. Huru ofta har jag icke funnit, att människorna handla tvärt om, att de krypa, när de skulle gå raka, och sträcka på sig, när de borde böja sig djupt. Lären edra barn den rätta anpassningen i detta afseende! Därigenom skola de undgå mycket obehag och onödiga svårigheter.

Men ännu några ord om furans anpassningsförmåga. Ofta nog är dess näring så ringa och mager, att den stackarn visst icke liknar en morot. Jag ser för mina ögon, när jag vill, en fur, som växer fram ur en rämna i klippväggen. Sannolikt stod den så där, när det nyss gångna seklet gick in, och likväl har den knappast en arms tjocklek. Till dess höga ålder sluter jag genom jämförelse. Jag såg en gång i en botanisk samling en tall, som icke hade mer än ett fingers omkrets, men likväl, enligt årsringarnas antal, var omkring 150 år gammal. Se, hvad en varelse, när så *måste* vara, behöfver litet för att lefva lyckligt och länge, blott den såsom furen i bergsskrefvan kan taga vara på det lilla, som finns.

Tron icke, att jag med dessa ord vill hafva sagdt, att den, hvars bröd är knappt, gör orätt, om han på vägar, som icke förfördela någon, söker förmera det. Det är hans rätt, det är hans plikt. Jag vill blott råda enhvar att uppfostra sina barn så, att de kunna lefva lyckligt, äfven om *deras* kaka icke blir större, än fars och mors varit. Sägen icke, att en sådan anpassning är ovärdig en människa! Ty jag känner en stor man, som därom har uttalat sig så här: Jag kan äfven finna mig i ringhet, jag kan ock finna mig i öfverflöd. I allt och i alla förhållanden är jag invigd, både att vara mätt och att hungra, både att hafva öfverflöd och att lida brist. Allt förmår jag genom den, som styrker mig.

Huru många är det väl, som gifva sina barn en sådan anpassning? Se, hur den rikes son beter sig, huru lätt han slarfvar bort sitt arf, och huru han sedan begår ytterligare dårskaper, ja, ofta brott, när penningarna tryta! Han har således icke fått den rätta anpassningen. Illa begår sig ofta äfven den, som en gång var fattig, men håller på att arbeta sig upp till välstånd. Ofta blir han dryg, ja, öfvermodig och begår dårskaper, den ena icke lik den andra. Gifven edra barn den rätta anpassningen äfven för detta fall! Jag har sett sådana människors tillgångar stiga som en vårflod, men kort därpå genom deras dårskap försvinna, alldeles som regnet silar ned genom sanden. Lären edra barn, hurudan penningen är, att den är en farlig herre, men en god dräng, lären dem ock, huru mycket ondt den kan gifva anledning till, lären dem försaka för egen del och gömma, men på samma gång sky snålhet lika mycket som slöseri.

Forts.

"OM GUD SÅ VILL."

För Ungdomsvännen af Julius Nordling.

"Om Gud så vill." Hur lätt det går att eftersäga:
"Om Gud så vill." Det gäller dock att öfverväga,
förhända egenviljan, helt förmätet,
ändå vill sätta Gud af sätet.

"Om Gud så vill." Kanske vill Gud dig riktigt pröfva.
En trogen Job kan Gud med fattigdom bedröfva,
och hälsa, vänner, *allt* han plötsligt mister,
och tålamodet nära brister.

"Om Gud så vill." Han vill, att egenviljan dödas
vid korsets träd, och sedan låter hos dig födas
en män'ska ödmjuk, nöjd att stilla bida
den dag, du slipper mera lida.

"Om Gud så vill." Gud vill, att du skall helt förlåta
din oväns skuld. Du mycket har att själf begråta.
Tänk ej på hämnd, min vän, ty Gud vill hämnas
helt visst den, som Guds barn vill nämnas.

"Om Gud så vill." O, lär dig bedja: "Ske din vilja!"
På Jesus tro! Han aldrig dig från sig vill skilja.
Sitt säkra löftesord dig Jesus gifvit,
om dig i lifvets bok han skrifvit.

Som Gud nu vill! O, lämna dig uti hans armar!
Om än det dröjer, han dock säkert sig förbarmar.
Långt mer än du kan tänka och begära
du får. Han vill dig det beskära.

DR MARTIN LUTHER

"Orden, som här stå".

För Ungdomsvännen af E. A. P.

Ren från barndom har jag lärt det:
— "orden, som här stå" — hur ofta
läste jag de enkla orden!
Hvilka ord, så himmelshöga,
likväl fromt och barnsligt enkla!
Mer och mer, då åren flyktat
och med mannens blick jag skådar
mycket i en annan dager
än i barndoms enkla enfald,
mer och mer de dyra orden
hafva klarnat för mitt öga,
och den värld i dem jag skådar.
Nu i dem jag äger nyckeln
till hans styrka, till hans trygghet,
till hans höga, ädla trosmod.

När jag läser nu de orden,
då, mig tycks, jag skådar Luther,
högrest för en samlad skara,
kraftigt, väldigt föra ordet
emot villolärors anfall.
— Med så mången högtänkt lärdom
vilja de sin sak förklara
och sin lära aktning bringa,
om ock med en mänsklig klokhet.
"Ja och amen", säger mången,
"sundt förnuft, det kan ej jäfvas."
Står han icke nu förlägen
eller vill med ohörd visdom
och med höga ord förbrylla,
lärd han är ju mer än mången?
Nej, jag ser den höjda blicken
sänkas och på bladet hvila
af den helga, dyra boken,
och rätt snart han orden funnit,
och med fingret på det ställe
ser han upp frimodigt, trosvisst,
och hans öppna blick dem möter.
"Orden, som här stå" det ljuder
i den fyllda samlingssalen,
och nu åter enkelt, kraftfullt
strömma orden från hans läppar,
nej, från hjärtats djup de strömma,
och Guds klara, helga sanning
många hjärtan mäktigt vinner.

Eller ser jag honom ensam,
kämpande mot dystra tvifvel
— ty mot den, som leder striden,
riktar mörkret sina anfall;
mot den man, som Herren korat
att till slutna led församla
och till troskamp leda Sion,
tyckas mörkrets alla makter,
hätska, hotfulla och bittra,
och med tusen skarpa pilar
ofta de hans själ förskräcka,
då anfäktad, dyster, sorgsen
i sin låga cell han våndas.
Dock, till boken går han åter,
ser igen och läser sakta,
läser hörbart helga orden.
Gång på gång han ren dem läste,
sökande för kvalfylld ande
tröst och ledning; men så slutna
tycktes orden, och hans hjärta
kunde ingen tröst där finna;
hjärtats känslor hellre stormat
mot det helga ordets sanning.
"Orden, som här stå" — — — han lade
nu igen på nötta bladet
handen, darrande och mattad,
och han läste hörbart, sakta,
och ur djupet af hans ande
steg en suckan om förlossning,
nådde till Guds tron i höjden.
Då, som om från himlen kommet,
i hans själ har ljus upprunnit
från det nötta bibelordet;
hjärtats vågor hafva stillats,
mörkrets pilar studsat åter,
och det Herrens ord, han läste,
klart och tydligt nu för hjärtat,
som med guldglans skimrat härligt.

Ack, så vill ock jag städs' blifva,
såsom han, vid Ordets sanning.
Där allen' jag trygghet finner.
Vid hvar strid, som än skall kämpas,
handen på dess blad jag lägger,
"orden, som här stå" — — och segrar.

GENSVAR.

Af Ida Granquist.

Ja, det är tid att låta muren falla,
den mur, som hjärta ifrån hjärta stänger,
de tusen hemmen, öppne de sig alla
för detta strålesken, som fram sig tränger!

Nu räcke hvar den andra handen ärligt
och säge trofast så: "Väl mött, du kära!"
Nu famne tanke allt hvad rikt och härligt
af blad och blomma, jorden kan beskära!

Ack, länge nog har kyla rådt ibland oss,
som främlingar vi gått — men nu vi bryta
med fröjd den boja, som allt hittills band oss,
och allt vårt vackraste som syskon byta!

Nyttigt för husbonden.

För Ungdomsvännen af M. F. E.

"Ett kärl till heder, helgadt och nyttigt för husbonden, beredt till allt godt verk." 2 Tim. 2: 21.

Vår kära Augustana-synod kan liknas vid "ett stort hus", där husbonden, Herren Jesus Kristus, har mycket att uträtta. Hans arbete i huset har ock blifvit vårt, vi som äro med honom i detta hus. I hans tjänst blifva vi husets "kärl", och hans vilja är, att vi skulle vara helgade och nyttiga sådana, kärl till heder, beredda till allt godt verk. Det att vara och blifva allt mer sådana kärl, är en tanke och uppgift, som kräfver vår uppmärksamhet, om vi annars fråga efter Herrens vilja med afseende på oss.

De unga sysselsätta sig ju ofta med tanken på hvad de skola blifva i lifvet. Valet af lefnadskallelse kan för de allvarligt tänkande blifva rätt bekymmersamt, ty det är ingalunda en lätt sak att göra det valet. Somliga taga det lätt och flyta helt lugnt med omständigheternas ström. Lifvets omständigheter bör man visserligen ägna uppmärksamhet, men då dessa så ofta äro växlande och peka likasom åt olika håll, kunna de ej alltid tjäna som en pålitlig vägledare. Om de härvid skola vara till någon nytta alls, så böra de skärskådas och pröfvas i Guds ords ljus. Ett sådant Guds ord till belysning och pröfning är för visso då också detta: "till heder, helgadt och nyttigt för husbonden". Det ordet är en *gudomlig grundregel* vid val af lefnadskallelse. Ett val efter denna regel leder ej i allmänhet till de lysande platserna i lifvet, ej till de timligt inkomstrika, utan oftast tvärt om. Men hvad som i dessa stycken brister, det ersätter nog husbonden "hundrafaldt" med annat af förblifvande art. En kallelse, där man kan blifva till *heder* och *nytta* för Herren och hans församling, erkännom, att det är något stort och skönt däri, något värdigt att eftersträfvas af de lärdaste och mest begåfvade ibland oss. Det är ock just i en sådan kallelse den sanna människokärleken finner sin ledning och sitt verksamhetsfält. Vår tids människor berömma sig mycket af sin människokärlek, men huru allmänt saknas icke i denna de rätta *motiven*, och den blir därför så missriktad i sin utöfning och fruktlös i sina verkningar, ja, ofta rent af skadlig i sina följder. Om vår tjänst mot våra medmänniskor skall blifva af verkligt värde, så måste det vara en tjänst åt "husbonden" på samma gång; en tjänst i hans namn och åsyfta det, som han vill ha uträttadt. Så kan hvarje tjänst blifva en Herrens tjänst. I vissa lefnadskallelser gifves dock mera än i andra tillfälle till riklig tjänst. Kanske vi kunde säga, att de, som ägna sig åt dessa, äro "kärl af guld och silfver". Tillåt mig nämna trenne lefnadskallelser, för hvilka vår synod just nu är i stort behof af helgade personer: *prästkallet* och *diakonisskallet*. Från församlingar och missionsfälten hemma och i hednavärlden komma alltjämt macedoniska rop efter "ordets tjänare", och från de fattigas, de sjukas och värnlösas boningar förnimmas hjärtslitande suckar efter sådana, som med moderliga händer och hjärtan kunna komma dem till hjälp och tröst. Sådan tjänst har evighetsvärde och medför evighetsbelöning.

I detta sammanhang erinra vi om en gammal legend från forntiden, hämtad ur W. Rudins skrifter: "Det berättas om Jesu lärjunge Tomas, att han på sina färder för att predika evangelium bland annat kom till en konung i österlanden, hvilkens förtroende han lyckades vinna. Och som aposteln dessutom var en skicklig byggmästare — han afbildas därför vanligen med en vinkelhake i handen — ville konungen äfven göra sig denna hans skicklighet till godo. Han beslöt därför att låta honom bygga sig ett präktigt palats. Han uttänkte och beskref noga för aposteln, huru han ville hafva denna byggnad, gaf honom därpå en stor summa penningar och bjöd honom hafva allt färdigt, tills han skulle återkomma från en lång resa, som han ämnade företaga. Därpå begaf han sig bort. Nu tog aposteln konungens penningar, bortgaf dem åt de fattiga i riket och använde dem till goda och välgörande ändamål, så att konungens hittills hårdt betryckta undersåtar icke kunde nog välsigna honom. Då nu konungen efter en tid var hemkommen, lät han framkalla aposteln och bjöd honom att visa sig den nya byggnaden, fröjdande sig åt den ögonfägnad, han däraf skulle få. Men när han nu fick höra, hvad aposteln hade gjort, vredgades han högeligen, lät kasta aposteln i fängelse och befallde, att han någon följande dag skulle dödas. Men innan denna dag kom, hade konungen om natten en dröm. Han tyckte, att han befann sig i den tillkommande världen. Där såg han ett slott, härligare än något, som han sett på jorden och som han kunnat föreställa sig. Då han nu beundrade denna byggnad och önskade sig äga densamma, sade en röst till honom: "Detta är det palats, som aposteln Tomas har byggt åt konungen, och hvilket denne skulle få, om han blefve det värdig." Då konungen vaknade, förstod han, att Tomas hade utfört hans uppdrag på ett högre och bättre sätt, än han själf menat, nämligen till hans eviga bästa. Därför frigaf han honom och höll honom nu i större ära än förut."

Verklighetsbilder.

För Ungdomsvännen af Natan af Korpagård.

I detta nummer skall jag teckna några verklighetsbilder från intyg, notiser och bref, och jag hoppas, att den värderade läsaren skall finna dem både lärorika och uppmuntrande.

Att skrifva intyg, notiser och bref anses ej vara någon vidare konst. Likväl fordras det ej så ringa praktik därtill. Det vill till att "lägga orden riktigt väl" och på ett sådant sätt, att innehållet blir både intressant och förståeligt. De mest förtviflade försök göras därför ofta. Och det är därpå dessa verklighetsbilder skola tjäna såsom illustrationer.

En teologie kandidat — han hade för öfrigt eröfrat den hvita studentmössan i Sverige — blef en gång ombedd att skrifva ett intyg om en kvinna, som var mindre vetande. Han skulle intyga, att kvinnan i fråga icke blott fortfarande lefde, utan att hon äfven var abnorm till sina själsgåfvor samt i behof af understöd. Vår kandidat stod naturligtvis gärna till tjänst och skref det äskade intyget.

Jag anför blott början däraf, som lydde ordagrant sålunda:

"Såsom varande mindre klok och därtill medellös, får jag härmed intyga, att jag väl känner den icke ännu aflidna jungfru Anna Stina Jönson — — —"

I en Chicago-tidning, som, om jag ej misstager mig, gör anspråk på att vara den bäst redigerade svensk-amerikanska tidning, som finnes här i landet, har jag rätt ofta läst häpnadsväckande och underbara notiser. Jag har tagit tillvara en hel del af dem. Här skall jag blott anföra en enda. För icke så särdeles länge sedan fingo vi till vår förvåning läsa följande väl ytterst sällan förekommande underbara händelse: "Fyra små flickbarn framfödde på samma gång en fru i en stad i Kentucky. Flickbarnen voro alla lefvande, och äfven frun mår bra."

I sanning duktiga flickebarn! Och så att de voro lefvande till! Hvad skulle den högt ärade redaktionssekreteraren tagit sig till, om något af de så tidigt utvecklade barnen icke varit vid lif, då den där frun föddes?!

I en svensk tidning, för öfrigt en västgötatidning, läste jag omkring ett år sedan en nära nog lika underbar historia. Underrättelsen lydde sålunda: "En tvåkrona hittade häromdagen en fru i ett köttstycke i Sköfde."

Denna märkvärdiga händelse var relaterad i en tidning från "vån sta" Falköping. I samma tidning läste jag för ett par månader sedan en på egendomlig svenska affattad uppmaning till svenskarna att ej resa till Amerika. Där stod: "Res ej till Amerika! En människa i Boston har nyligen skrifvit ett bref till en människa i Jönköping, att det är mycket dåliga tider i Amerika. Ingen bör därför resa till Amerika."

I en annan svensk-svensk tidning läste jag helt nyligen följande harang i en notis om ett brott: "Innan man i mörkret lyckades få tag i gärningsmannen, hade han försvunnit i mörkret."

Likväl kan man i samma tidningar få läsa beskärmanden öfver att svensk-amerikaner synas glömma det sköna svenska språket!

För några dagar sedan hade jag nöjet att hos en bekant läsa ett från Sverige nyligen ankommet bref. Dess innehåll syntes mig mycket värdefullt. Det borde åtminstone ställas till prof. Jules Mauritzsons förfogande för hans utlåtande. Därför bad jag att få kopiera en del af detsamma. Men ju mer jag betraktar den lilla episteln, ju mer värdefull finner jag den, och därför bör den komma till så många språkreformatorers kännedom som möjligt. För detta ändamål må den få en plats i UNGDOMSVÄNNEN och såsom afslutning på detta nummers verklighetsbilder.

Brefvet är skrifvet af en fjortonårig gosse i Göteborg och är af följande ordagranna lydelse och stafning:

"Tjäre Onkel! — Jag har dätta år avgott från högsta klassen i folkskolan ok skall till hösten börja gå för prästen. Nu arbetar jag varje dag på fabriken. Jag tykker intet om att arbeta, män jag skall hålla ut en tid. Sen reser jag kanske till Amerka. Män jag vill äj häller dät, ty av tidningarne ser jag att tiderna i Amerka äro sämre än här. Vad tykker Ni själv? Ok va tykker Ni om Taft? Är han bättre eller sämre än Rosenfält? Min skolärare, som ä hemma i ängelska, sade att rätta utalet är Rosenfält, män att inte många åtminstone svänsk-amerkaner förstå att så utala namnet. — Jag tykker mycket om sport, ok därför skulle jag fråga onkel, om han ville giva mig lite pängar till en fotboll. Jag tykker även om musik ok skulle därför gärna vilja ha ett handklaver okså. Tjäre onkel, hav mig i minne med lite pängar någon gång för dässa ändamål. Onkel kanske inte är van vid min stavning. Män dät är nystavning i Svärje i de högsta skolorna nu för tiden. Dät nya ok mera bildade Svärje har lakt bort det gamalmodiga stavsättet. Min skolärare är en riktig språktjännare, ok han säger såsom det även är att dät ike skall stanna vid dän nuvarande stavningen utan att även dän skall förbättras. Dät skall snart bliva ett särskilt tekken för tje- ok sje-juden, säger han, ok för att framtvinga dän ok andra refärmer, så har han bett oss som voro de säkraste att jälpa till därmed genom att stava såsom vi koma att jöra äfter tio års tid, ty då måste stavrefärmerna vara jenomförda säger han. — Tjäre onkel, glöm inte fotbollen ok om möjlikt äj häller handklaveret! Tjärleksfullt — — —."

RÄF-FAMILJ.

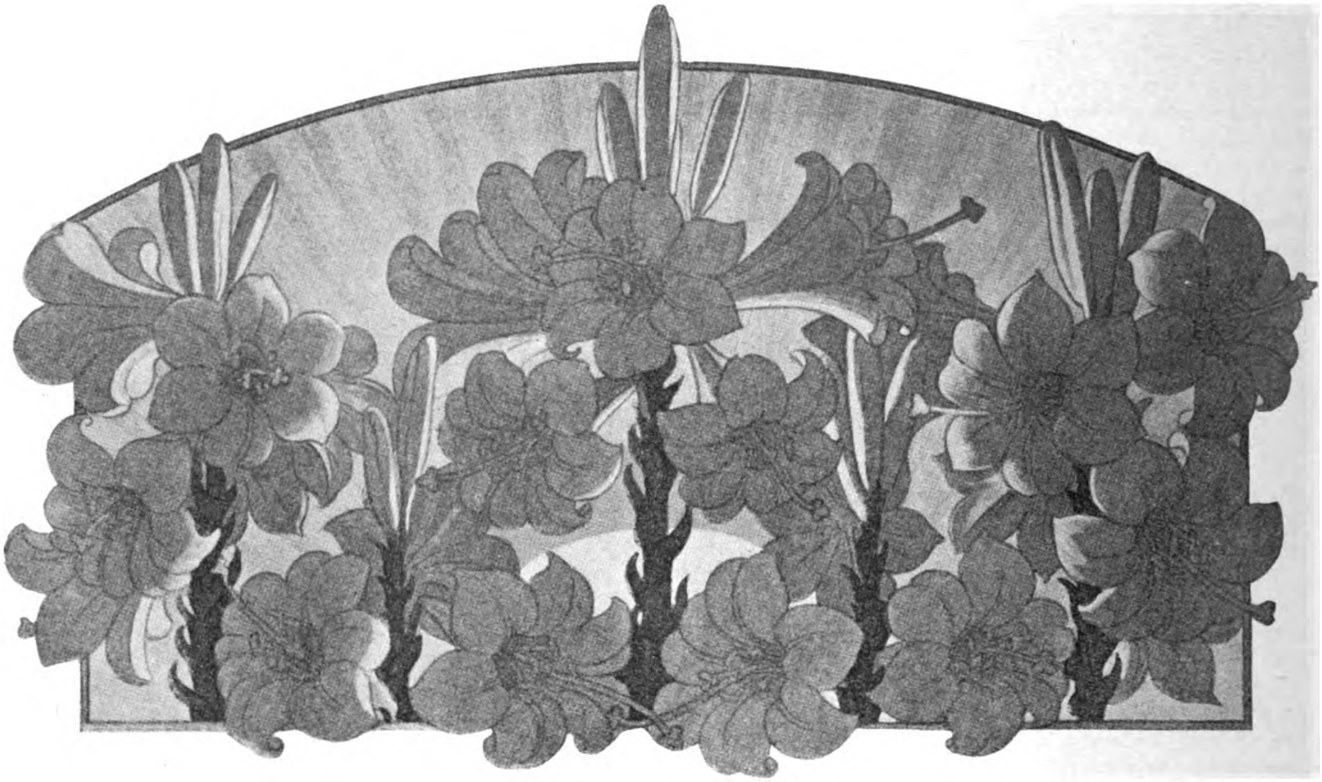
Ur en svensk tidskrift. Se titelplanschen.

Liksom i de äldre romanerna personerna voro antingen dygdemönster eller riktiga spetsbofvar, tyckas somliga anse djurvärlden delad i två afdelningar, en "nyttig" och en "skadlig": "en till mat och en till hat", som det förr hette. I verkligheten äro djuren i nu i fråga varande fall, liksom nyare romanhjältar och hjältinnor, "sammansatta" eller både det ena och det andra, både nyttiga och skadliga. Det lönar icke mödan uppräkna några exempel; den längsta lista blefve ändå ofullständig.

Mickel är tvifvelsutan en stor skälm; det vet nu hela världen och särsikldt de, som hålla sig med fjäderfän. Vildbanan gör han mången förargelse, framför allt när han skall både föda och i sina yrkesknep undervisa sin afföda. Emellertid finnas försonande drag i hans lif. Han gör oss tjänster, då han befriar oss från många gnagare af olika slag, eller då han expedierar en och annan katt, vare sig en "vildkatt" af det farliga, vidtströfvande slaget eller en skenbart menlösare miss, hvilken bara som dilettant idkar fältjakt.

Öfverhufvud bör man med stor försiktighet mottaga allt, hvad bönder och t. o. m. gamla jägare anföra om de vilda djurens skada och nytta: det är mestadels ur ett litet fåtal fall de utdraga sina teorier. Att räfven anammar både hare och fågel, är af ingen bestridt; men mycket af någotdera slaget kan det i vanliga fall näppeligen vara. Han kan icke genom — så att säga — *jakt* öfverkomma våra jaktbara djur; de harar, han tager, får han mest genom öfverrumpling och icke genom att drifva, hvilket han likväl stundom gör, till och med, när han riktigt kommer i tagen, under ett slags skall. Skogsfågeln fredar sig tämligen för honom, bland annat därigenom, att den aldrig *går* till sina bon, utan *flyger* till dem. Det vore framför allt under liggtiden, som han skulle taga hönan; men hon har, som bekant, under denna tid knappt någon vittring, och icke heller får räfven lätt se boet, som ofta är lagdt i ljungen. Kommer han det för nära, flyger hon upp och narrar honom åt annat håll med denna rörande list, som vi känna till, och med hvilken hon vedervågar sitt eget lif.

Räfven är ett godt stycke humorist, och att se honom gå och lurpassa eller hans löjliga fasoner för öfrigt, t. ex. då han blifver snopen, kan förskaffa en åskådare magskratt. Han har ock fått inträde i folksagan, och från litteraturens historia känna vi den gamle *Reinecke der Fuchs* och *Roman du Renart*. De historier om hans knep, som äro i svang, äro väl någon gång mera roliga än sanna; men så mycket framgår ur dem, att räfven är ett mycket begåfvadt djur.

I det underbara California.

För Ungdomsvännen af Y.

Alla turister äro ense därom, att California kan framvisa flera och storslagnare naturscenerier än någon annan del af världen, huru rika på omväxande taflor dessa än månde vara. I all synnerhet är det den långsträckta kusten och de härliga öarna, som ligga den nära, hvilka med fängslande makt väcka och fasthålla den resandes beundran. Denna kuststräcka, som i öster är skyddad af väldiga berg, hvilka här sträcka sig ända ut till hafvet eller där draga sig tillbaka till det inre af landet, är ett verkligt jordiskt paradis och öfvermåttan rik på allt som en frikostig natur kan erbjuda. Hela vägen från Eureka vid Humboldt Bay till Sonoma county får man se de mest underbara klippformationer bland den massa af jättelika bergfragment, som här äro öfverallt kringströdda, och i hvilka hundratusental af sjöfåglar hafva sina nästen och uppehållsorter. Hafvets brusande, stormens tjutande och fåglarnas skriande göra det ibland nästan omöjligt att höra de resandes röster, huru kraftigt dessa än må söka att uttala sin förundran öfver de storartade uppenbarelserna i denna del af naturvärlden. Härliga och fruktbara dalar framträda ej sällan mellan bergskedjorna, och till stor del äro dessa ännu obegagnade af odlaren eller endast använda till betesmarker för de väldiga boskapshjordar, som här vaktas af Californias ännu af den påträngande civilisationen oberörda "cowboys". Invånarna i dessa trakter äro merendels afkomlingar af "missourier", som för länge sedan utvandrade hit och hvilka hafva bildat sin egen folktyp, ganska olik andra, som bo längre norr i staten, och hvilka kommit dit under senare årtionden. Denna typ är dock i någon mån uppblandad af spanjorer och ryssar, hvilkas förfäder tillhörde ännu tidigare skeden i Amerikas historia.

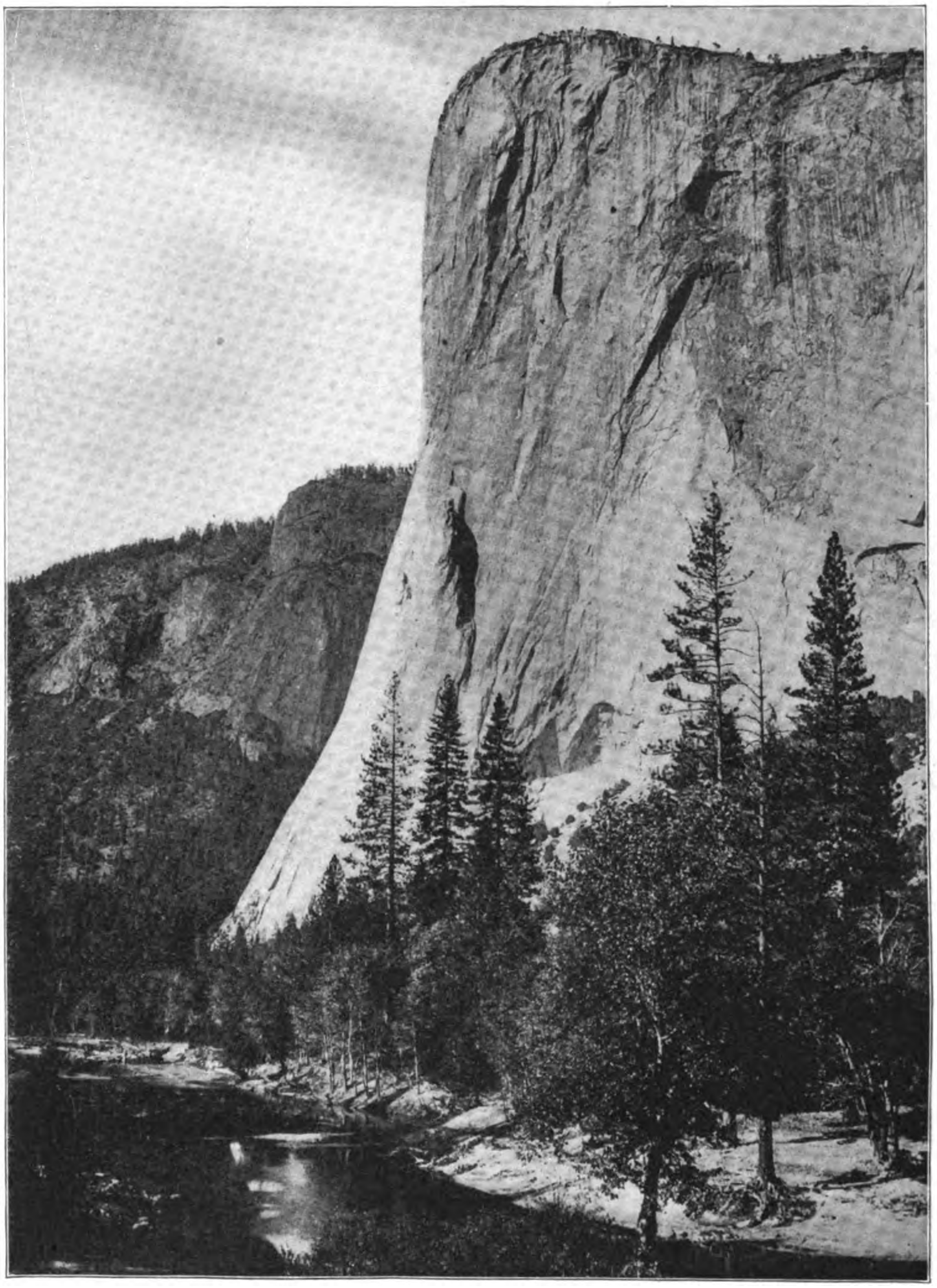
Under senare år hafva turisterna mer och mer sökt sin väg hit, och ännu flera komma i den mån resans besvärligheter blifva minskade. Ofta måste nämligen den besökande färdas till häst eller i forvagn, och båda delarna äro besvärliga nog, i all synnerhet för fruntimmer.

Underbart är det att vid hafvet gifva akt på de väldiga vågorna, då de komma in mot land från den stora Pacific Ocean. De äro mycket olika vågorna vid Atlantiska hafvets kust. Där äro de till det mesta några hundra fot långa och sällan mer än sex till åtta fot höga samt komma med tämlig stor hastighet den ena efter den andra, hvilket gör skådespelet mera omväxlande; här vid det s. k. Stilla hafvet är det icke så. Vågorna äro milslånga understundom och kunna torna upp sig till en höjd af tolf till femton fot eller ännu mer. De komma också med gravitetisk långsamhet, beroende på den stora och tunga massan, men då

SANTA CALALINA-ÖN I STILLA HAFVET UTANFÖR CALIFORNIA.

de hinna fram emot stranden, så är det med ett brusande och ett dån, hvartill man aldrig förut hört något liknande. De gamla skären och klipporna längs kusten, hvilka under århundradens lopp blifvit så besynnerligt kringskurna och urholkade, stå dock kvar och synas likasom uppmana de annalkande hafsjättarna till en ständigt fortgående envigeskamp. De äro mest basaltklippor, ehuru af mycket olika slag, så att somliga äro mindre hårda än andra, hvilket också har förorsakat större urholkningar, grottor och gångar, ofta af det mest mystiska och spöklika utseende. De få kuststäderna äro i allmänhet små och pittoreska, men mycket inbjudande och rika på den stoltaste gästfrihet. Detta gamla spanska drag börjar dock mer och mer försvinna, sedan vanliga hotell och värdshus kommit på modet. Ingen behöfver numera vara rädd för de i gamla tider så ofta omtalade röfverierna, utan kan man med allt lugn i världen ensam eller i sällskap genomresa hvilken del som helst af södra California likaväl som af det norra.

EL CAPITAN-BERGET I CALIFORNIA.

Få äro väl de turister, som nu för tiden resa till California utan att besöka Yosemite Valley, eller såsom gamla California-bor kalla den: "The valley of the grizzly bear." Denna "nationalpark" skiljer sig i betydlig grad från alla andra dylika dalformationer genom sina nästan lodräta bergväggar af ända från 3 till 5 @ 6,000 fots höjd, hvilka omgifva och skydda de här i större massa än på något annat ställe i världen förekommande naturundren. Dalens längd är omkring 7 mil och dess bredd från 1 till 2 mil. Den genomskäres af Merced River, hvilken bildar några af de vackraste vattenfall i världen, ehuru visst icke af de största. Ett par af våra bilder i sammanhang med denna artikel äro från Yosemite Valley, nämligen *El Capitan*, hvilken utgör en af de högsta isolerade klipporna i dalen, samt det vackra vattenfallet *Brudslöjan*, the Bridal Veil, som bildas af vattnet från en mindre bäck och kastar sig utför en perpendikulär klippa af öfver 900 fots höjd. Båda äro, ehuru på hvar sitt sätt, utomordentligt imponerande. Om El Capitan säger prof. Whitney, att han undrar, om det någonsin i hela världen finnes en annan klippa "so squarely cut, so lofty and so imposing" som El Capitan.

För öfrigt är hela California ett naturens under. Bergsträckorna med sina väldiga domer, klippafsatser, sjöar och dalar stå icke alls efter Alperna i kraftig skönhet. Yosemitedalen är en af de märkvärdigaste platser i världen. Californias *big trees* sakna alldeles motstycke på andra platser. Förstenade skogar och underbara hägringar förekomma där. Mt. Shasta är lika imponerande som Matterhorn eller Die Jungfrau. De halftropiska trädgårdarna och vingårdarna i sammanhang med det hälsosamma klimatet i hela staten göra California till ett af jordens mest lockande länder.

GULDKORN.

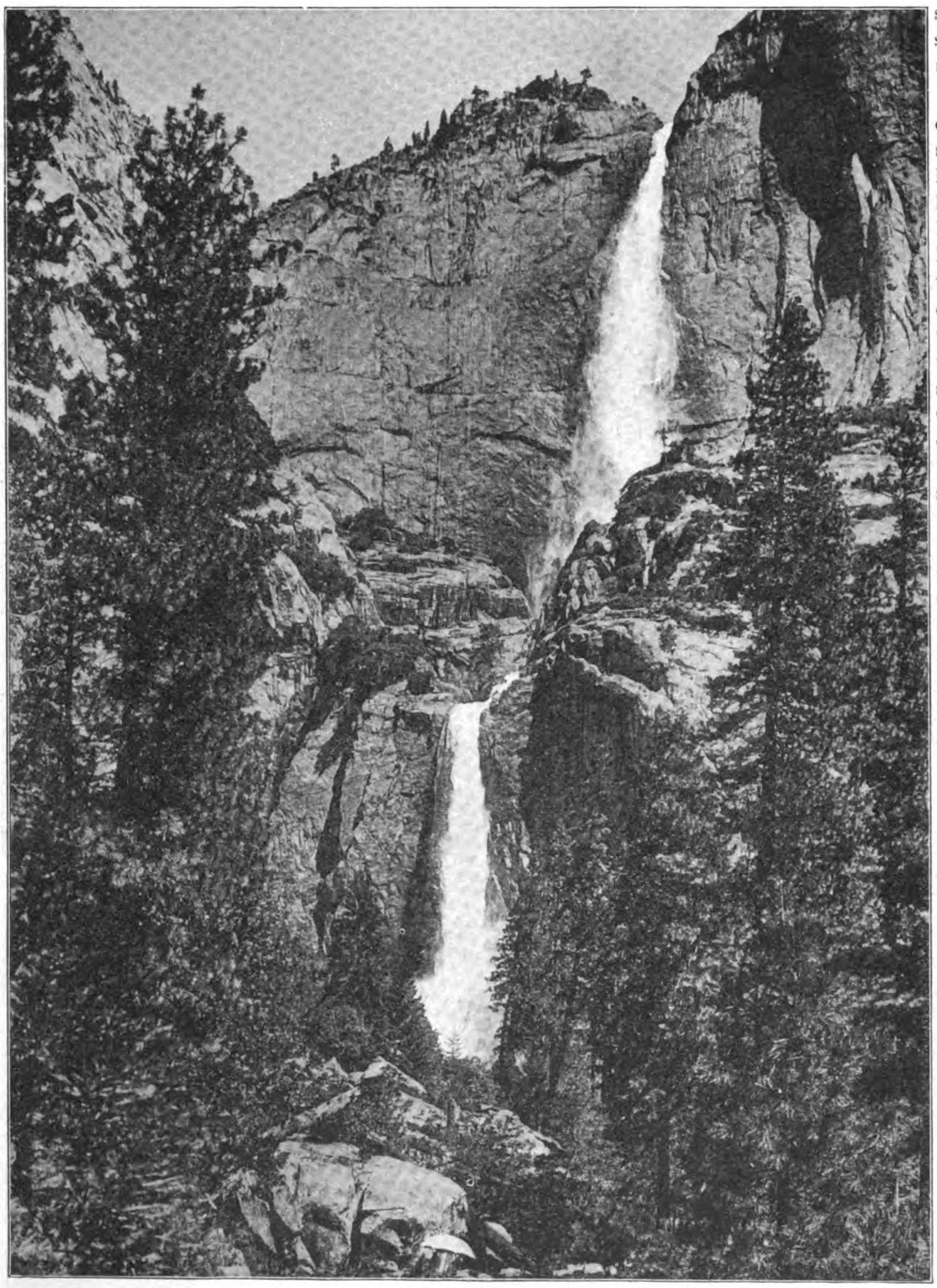
Se *med tacksamhet* tillbaka,
med *mod* framåt,
med *kärlek* åt sidan,
med *tro* uppåt!

På resan nedåt.

Ur lifvet. Af R. S—ll.

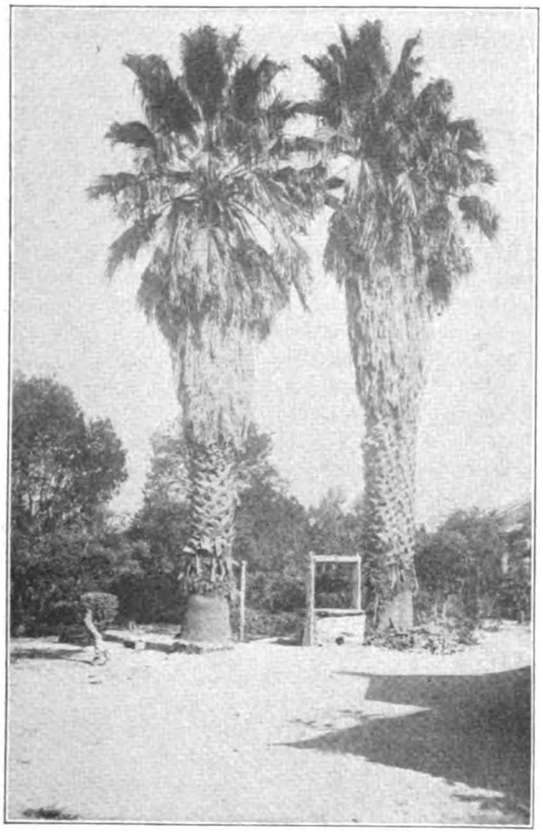
"Nedtysta aldrig samvetets röst."

Det är en dyster, men dess värre sann lefnadssaga, som jag här går att skildra till varning och eftertanke för de unga, för hvilka lifvet ofta, utan urskillning, ter sig som ett enda solglittrande haf. De se ej eller vilja ej se de många skär och undervattensklippor, som lura på deras lilla lefnadsfarkost. Kölen är så stark, mena de, segelskoten lagom halade för hvarje vind, och så styra de ut för full ungdomsbris, ut på det vådliga världshafvet, — många utan annat sjökort för lifresan än ett stort — öfvermod. Innan jag förtäljer om honom, som denna lilla skildring åsyftar, vill jag berätta om 5 unga personer, som för några år tillbaka gåfvo sig ut på seglats i Sveriges västra skärgård. Himlen var molnig; sällskapet var gladt, skämtade och skrattade och beredde sig för en treflig seglats. Först styrdes ut från land med segelskoten löst surrade, och det var förståndigt, ty himmelen bådade oväder, men som detta ej gaf båten stark fart, styrdes åter in i viken, och "skoten" (segellinorna) surrades hårdt, och så bar det af ut till hafs igen. Hunna ut ett godt stycke kom en "kastvind" och kantrade båten öfver ända. Alla 5 begrofvos i böljorna. Deras nödrop genomskar luften, liksom deras jublande ungdomsskratt förut gjort det. De skulle segla med full fart för "sträckta skot", trots molnhöljd himmel, som varnade — och det blef — undergång. — — —

BRUDSLÖJAN I YOSEMITE-DALEN I CALIFORNIA.

Nu till berättelsen. Honom, om hvilken denna skildring rör sig, såg jag första gången, då han som en liten 7 års-pilt, ljushårig och blåögd, inträdde i det hem, där han skulle fostras. Hans fader, som hade varit en utmärkt man och inspektor för ett stort gods, hade kort förut träffats af döden och lämnat en ung änka och 3 små barn efter sig i världen. En af dessa var Orvar. Jag minnes ännu så väl den oskuldsfulla barnablick, som han fästade på oss andra barn, som stodo rundt omkring honom. Men bekantskapen var snart gjord i den åldern, och snart voro vi midt uppe i lek och ras. Om hans barndom är ej mycket att säga. Han skötte väl sin skolgång, var en stilla, välartad gosse, som ofta togs till exempel för andra gossar. Få anade, "att i det lugnaste vattnet gå de största fiskarna". Vid 17 års ålder märktes för vakna fostraréögon liksom en "kris" hafva inträdt hos honom. I det hem, där han uppfostrades, brukades alltid morgon- och aftonandakt samt gemensamt bibelstudium om söndagseftermiddagarna, hvari allt husets folk deltog. Punktligt möttes alla vid dessa tillfällen, och äfven Orvar var med. Om studierna togo allt mer tiden i anspråk eller intresset slappats — alltnog — ibland saknades han, ju längre, ju oftare vid Guds ords läsning. Husmodern, som hade ett moderligt öga för Orvar, talade vid honom. Hon började ana oråd, att ovännen kommit att utså sitt ogräs i hvetet, men i det längsta ville ej kärleken tänka ondt. Emellertid

NÄRA ST. PEDRO, SÖDRA CALIFORNIA.

då behöfs det att älskande hjärtan och bedjande sinnen med kärleksfull vaksamhet följa dem. De ungas inre liknar då "öppen jord", i hvilken alla sorters frö vilja rota sig, ogräs och ädel säd. Hvilket slag, som rotar sig djupast, visar de framtida handlingarna, trädets frukter. Han gick igenom ett större institut för att utbildas till handelsman och var öfverhopad af studier. Men — besynnerligt, midt ibland kunskaperna kan "vildhafren" slå rot, och djupt under den "polerade ytan" kan döljas en kärna, som håller på att förtäras af syndens tärande mask. Så äfven här. I kamratlifvet utkastades förgiftade ord, som nådde själen i dess innersta rot. Man skrattade åt dem. Ha! det var ju bara lustigt, man gick längre och längre i sitt skämt — syndafältet är rikt och lockande — och många äro de fiskar, som nappa på dess "agn". Innan man själf vet det, är man fångad på dess krokar. Akta dig, ungdom! Lek ej med synden! Synden börjar med tankar, fortsätter i ord och handlingar, och syndens lön är döden. Omgifningen märkte en förändring, som gick "gradvis". Man skyllde så gärna på trötthet i arbetet, för hårda studier, men *Gud ser till hjärtat*, och där växte lättsinnets hjärta blommor, först små och blyga, sedan allt färgrikare och storartade. De hade god mylla att växa i på hjärtebottnen. . . .

Till en af familjens medlemmar gaf han vid denna tid en liten bok, som hette "Vise mäns ord". På första bladet hade han skrifvit: "Nedtysta aldrig samvetets röst. Tillgifvet, Orvar." Tänk, om han själf lydt maningen! Hans lif och slut skulle blifvit ett annat, än det blef. . . .

Med utmärkta betyg gick han igenom institutet. En faderlig vän skaffade honom en god plats, och framtiden låg ljus. *Men Gud utrannsakar hjärtats doldaste vrå.* Var det ljust därinne? Hade ej syndamörkret gjort sitt inträde, och höll ej här en själ på att gå vilse likt så många tusenden? Gud såg det, människorna knappt anade det. . . .

Två, tre år hade gått. Allting gick sin gilla gång — på ytan; på hjärtats djup voro krokarna utkastade till syndafångst. . . .

Den öfriga familjen var ute på ett landtställe att hvila sig under sommarmånaderna. Orvar bebodde sitt rum i våningen, och ingen tänkte vidare på det. Ibland kom han ut och hälsade på sina välgörare. Alltid gentlemannalik och stilla lefde han dock ett dubbellif, ett, som syntes fint och behagligt, och ett annat, då endast Guds öga såg, hvad han egentligen "gick för". Så göra många i våra dagar. Så sällsynt att träffa *äkta kärnmänniskor* med karaktärer af guld. Moder, gif akt på dina söners inre utveckling! Tidens syndiga och ytliga påtryckning utifrån vill röfva ifrån våra barn det bästa de äga — själens renhet, redbarhet och tro till Gud och Frälsaren. Rubbas detta senare, så är fara värdt, att hvad vi i åratal byggt upp och lagt ned hos dem, ryckes upp med rötterna, ty *otron* förhärjar allt inom oss. Vi kunna vagga in oss i alltför goda tankar om våra barn, och naturligen är det ej godt vare sig för dem eller oss, men vi få också akta oss att ej "väcka björnar, som sofva". Här gäller det vishet om någonsin, ty man kan handskas för hårdt med det finaste af allt — barnasjälen — och man kan ock blunda för smygande fiender, hvilka vilja fördärfva vår hjärteplantering hos våra barn. Man måste visa dem, att man *tror* på dem, men samtidigt undersöka, om de äro *värda* det. . . .

Orvar hade låtit syndens säde "gro" i hjärtemullen. Romaner och kamratlif verkade förstörande, ruinerande. "'Vaka, själ, och bed', är ett ord särskildt för ungdomen", sade ofta hans faderlige vän, men när synden fått gilladt insteg, så liknar den sjukdomen kräftan, den lägger sina rötter så småningom öfver hela kroppen och tär på lifsroten. . . .

Den sommaren bröt Orvar med allt, hvad han fordom ansett rätt. För att erhålla penningar, mycket penningar, — det kräfdes för det lif han nu förde — måste nya vägar uttänkas; sak samma hvilka Herrens bud, som måste trampas i stoftet. Hans faderlige vän var förmögen. Hans kassalådor måste undersökas. Nyckel anskaffades af en låssmed, och nu gick det lätt både att få penningar och att "lefva om" med dem. Någon gång talade samvetet sitt höga språk, men bullrande nöjen förstodo att tysta den där förargliga stämman. Skriften säger: "Det finns intet fördoldt, som ej skall blifva uppenbart." Så ock här. Syndens förunderliga tjusningskraft gör människan fräck, öfvermodig, ja, stundom dum i sin djärfhet. Ibland togos mindre summor, ibland större. Hans faderlige vän undrade ibland, om han, utan att veta det, lagt ut dessa summor på annat. Ej kunde han ana, att han "närde en huggorm vid sin egen barm". Hösten kom med smärtsamma upptäckter i ett hem, där plikt och ordning betecknade allt. När kassabristen en gång uppgick till några hundra, då stod saken klar för husfadern. Barnen inkallades, en och en, och förhördes. Ingen visste något härom och förvånades ej så litet öfver blotta misstanken. Något dylikt hade ej förr inträffat i familjekretsen. Orvar blef ock inkallad, men nekade. Hans faderlige vän besvor honom att säga sanningen. Han hade ock på förhand hört sig för hos skräddare och bokhandlare för att se, om hans utgifter öfverensstämde med hans inkomster. Sju kostymer hade af honom beställts på några månader. De modernaste och dyraste romaner funnos i hans bokhyllor o. s. v. Han måste vara skyldig. . . . Då han såg, att han var ertappad, föll han likt ett såradt vilddjur till sin välgörares fötter och bad om förlåtelse. Och nu började "bekännelsernas mörka lista". O, så svart! Hans faderlige vän ryste!

Hvilket rof för förförelse och skam, och detta för flera år och under en så älskvärd yta! Upptäckten verkade alldeles förkrossande på hvarje medlem af familjen, och endast en mening rådde: han måste bort ifrån det hem, där han fostrats och åtnjutit ett barns kärlek och vård. Då han stod på sitt rum och packade in sina saker, kom ett af barnen i hemmet upp till honom och sade: "Orvar, du kan blifva en lycklig och redbar yngling ännu en gång. Tänk på Luk. 15, berättelsen om den förlorade sonen, och 'stå upp och gå till din Fader', likt han gjorde." "Det ordet är ej för mig", sade han och gömde gråtande sitt ansikte i sina händer. "Jag har gått alltför långt ut i synd."

Se, huru synden ordnar sitt system! Först gillra som ett lockbete för den unga själen och måla ut de gröfsta synder i de ljusaste, mest paradisiska färger och sedan, då fallet skett, få människan ut på förtviflans branter, där endast afgrunder lura emot henne. . . .

Han måste söka sig en ny bostad. Hans umgänge kunde verka menligt på de yngre medlemmarna af den familj, där han uppvuxit, och dessutom, huru hade han ej kränkt och sårat sina uppfostrares hjärtan genom ett dåligt, föraktligt lif?

Åren gingo, och nedåt bar färden, alltjämt nedåt. Förbön och små vänlighetsbevis syntes ej hjälpa. Hans väg bar nedåt genom hvirflarna mot afgrundens djup. . . . Somliga naturer synas sålda åt olycka och fördärf. Få hade haft bättre tillfälle till en god utveckling och just under "brytningsåren" haft stöd och ledning, men när *viljan* vill nedåt och kraften från Gud försmås, är all hjälp fåfäng. En svag karaktär kan hjälpas, om den klänger sig fast vid Gud, alldeles som den veka rankan lindar sig om ekens fasta stam och får stöd. Men man måste ärligt vilja blifva fri från förnedrande bojor. Det är första steget till sann frihet. . . .

För två år sedan läste jag, att Orvar skjutit sig för pannan. Är ej syndens lön — döden? Förtviflan öfver ett dåligt lif hade bragt honom dit.

Ett rop ur gränden

(*Motiv ur "Scarlet Shadow".*)

För Ungdomsvännen af Ludvig.

Du ser det på vår panna,
i våra anletsdrag
där står förnedring tecknad
af allra värsta slag,
och barmen ofta isas
af nattens kalla vind,
men läpparna dock mysa,
och rosig är vår kind.

Vi veta hvad som stundar,
och hvad som flytt ej får
oss med förtviflan störa,
och hjärtats djupa sår
vid glasens klang vi glömma,
och väg, som nedåt bär,
är lyst af ljus, som bländar,
fast afgrundsväg det är.

Vi känna ingen ånger,
och bedja vi förglömt,
rättvisa vi ej vänta
af värld, som oss fördömt,
men opium ger drömmar,
och glömska ger morfin,
och pärlorna de gnistra
i glaset, fylldt med vin.

Men tänk, om öfver dörren,
där vi vårt tillhåll fått,
det välbekanta namnet
af rätte ägarn stått! —
Visst skulle mången häpna,
själf bor han i palats
och i ett marmortempel
hvar söndag tager plats.

Där tackar han andäktigt
sin Gud, att han ej är
en röfvare, en usling
som dessa fallna här.
Men våra syndapengar
han lägger till sin skatt
och sofver lugn och lycklig
på ejderdun hvar natt.

Välan, ur våra hjärtan,
som laster hårda gjort,
ett rop skall ändock klappa
på eder slutna port:
"O, värnen edra döttrar
mot falskhet och försåt,
att deras fötter aldrig
beträda denna stråt!"

Väl mån förakt I skänka
åt nymfers fräcka tropp,
de skämta och de yra
framåt i hejdlöst lopp,
men våra hjärtan skria:
"O, värnen edra små,
att de må trygga vara,
när natten faller på!" —

Vi äro lastens trälar,
om än vi hata allt,
som fört oss till det mörker,
där själen frös och svalt.
Vår graf är bäddad redan
så dyster, djup och kall,
och ingen där begråter
vårt fängelse och fall.

Studentens lycklige dager.

För Ungdomsvännen af Ada I.

Jaha: d'ä nog gått å väl sett ifrå söndas sia, men dä behöfs nog å ha satt sej "ett mål före" te inte gi öpp. För dä förschte så ä dä ett falitt gnoande i skoern, d'ä så mycke läjer å så mycke sôm ska plugges i huvva, att dä ska te å få ti, te hälle hjärta varme, men dä ä ju en go sak, att unge mensker merendels har varme hjärte, um en bare tar dåm rätt, å dä ä ju va våre snälle å präktie Proffessorer försöker å göre — um — nu bare di unge ä i våre kristlie skoler — där di ju bör vare.

Men när skoern ä slut, å di unge ska ut å försöke sej må å hölle skole själve, då ska tro dä gäller um di har nånting i sej som håller mod i barm, å så att di ständitt håller för sej "målet" att skaffe nog pengar te fortsätte sin egen skolgång.

För å illustrere ska vi tale um en students fôrschte erfarenhet.

Han hade fått plass te hôlle skole långt upp i Wisconsins skoger — nybörjere får ju ta va di kan få. När han kom te sagde plass, möttes han ve statioen af en gammel man.

Ä dätte studerande Pål?

Ja, dät är mitt namn.

Kom då så gir vi öss iväg, inna dä blir mört i skogen.

Gubben klef öpp i en stor lumbervagn å Pål följde exemplet.

Så bar dä å inåt skogen; Pål satt på ett bräe mä knä'a öpp emot näsa — å dä geck övver stock å sten mänge mänge mil inåt skogen. Te slut stanna gubben ve i litta stuge å sa'e: här ä vi hemme.

Pål steg ur hjärtans gla te få räte ut sinne långe ben.

Gå in, sa farsgubben.

När Pål kom in, stog där e lita gumme å pyssla ve "stoven"; Mitt namn är Pål, börja studenten; D'ä ä allright, dä ä allright, sa gumma, å dä va hela välkomsthälsninga han feck.

I flere vecker feck han gäste i den lille stuga, mäa han försökte plugge litte fölkvett i en del barn söm allri sitt anne än skogen.

Att råttera ville dele brökaka mä en, feck han inte vare så noga på, men dä va bare så där en gång i vecka han tyckte um kött, å dä va när gubben kom hem mä dä ifrå stationen, där dä fans ett litte "store", senna um en da eller två va dä så mycke "lif" i dä, att han betacka sej. När kväll kom, feck han gå te "roost", men söm han inte blitt begåfvad mä vinger så feck han klifve öpp på en stege, å dä va nätt å jämt så stort hål i take, så han kunne krype öpp, mån inte feck han vare egen herre på täppa, sen han kom öpp heller, för där va plenti fyrfotinger som "dansa på bole", mäa studenten söf, men si dä ä gött mä dä att ungdomen har lätt för å söfve. Å ifall han råka te titte öpp lite halfvaken, när han höll på å drömme um gull å gröne skoger — å feck si sjusjärnera titta in gömmen take i mella trägrenera, så ble ju drömmen nästen en vårklihet — å dä va nog så idylliskt. Dä vå e lycke för Pål att han lärt å roe sig själf mä sinne böcker, för grove "lumber-jäcks" va ungefär alle dä fanns söm va nåe så när hans ålder, å di trivdes han inte mä. Säkert ä dä, att han längta hem te mor mänge gånger.

Men "d'ä tar sej, sa' pöjken um skrikinga". Pål feck nog bätter plass näste år, å kommer di bare ut te "fölk", så ska tro att alle mensker — hällst di kvinlie — tycker um studenter. Kan fälle hände att di får ta styve nappatag mä pöjkera iblann, inna di får dåm te lyde order — å di får ju löf å plugge i döm bå "svenske å ka'kes" men i dä hele tage så går dä bra, å Pål eller Pär kommer tebake te sin "Alma Mater" mä pengar i ficka å nytänt höpp. Å så rolitt dä ä senn i glae komraters lag! I hele sitt lif senna tänker di på skoltia söm den rolieste tia i sitt lif.

Hva nytta mäför dä nu te gå i skoern i flere år?

Betaler dä sej — hällst för flecker — te studere? Kanske di gifter sej å flötter utåt västern i vildmarken, å dä kunne fälle inte behövs så mycken lärdom te dä? Di söm ska ut på utkanten å våla', behövver å ha nånting i huvve å hjärte um di inte ska bli materialister eller socialister. Å får di familj, kommer kunskapen dubbelt nytti.

Å fölk söm möter dåm i live ska si å förstå, att di har nånting inom västen söm taler bätter än gull.

Nu I unge som bo på lanne, när dän gyllne skörden ha bärgats in, be Far um slanter te gå te nöen å våre präktie Lutherske skoler för vintern — å I som bo'n i sta'n, gören sammaledes, så ska ni också i framtia få skäl te sjunge um studentens lycklige dager.

Erik Alfred Fogelström.

(1850—1909.)

En krans på grafven.

För Ungdomsvännen af G. N. S.

Jordens oro viker
för den frid, som varar,
grafven allt förlikar,
himlen allt förklarar.

Wallin.

Den fjärde oktober afled i sitt hem på västanslätt i den lilla staden Wahoo, Nebraska. en man, hvars namn endast några år tillbaka var hvad vi på vårt adoptivspråk kalla "a household word" inom den lutherska kyrkan, icke blott här i landet, utan ock i Sverige; och det var också kändt i vida kretsar äfven i andra länder och inom andra samfund. Hade han då fallit ifrån, skulle hans dödsfall väckt bestörtning och sorg landet rundt. "Hvem skall", skulle man då hafva sport, "upptaga hans mantel? Hvem kan till framgång fullfölja hans stora kärleksverk? Hvem är villig att som han uppoffra allt för det stora mål, han satt för sig, och för hvilket han verkade och sträfvade, skref, predikade och tiggde dag och natt, i tid och otid, till dess hans krafter både till själ och kropp togo slut?" Och så kom, kanske som en naturlig följd af det ansträngande och oftast bekymmersamma arbetet, bortåt fyra år sedan den skymning, som, sådana händelserna senare gestaltade sig, för all framtid gjorde honom oförmögen att återupptaga det verk, som han så högt älskade, och hvaråt han ägnat sitt lifs bästa och största krafter. Underligt syntes det då, att han i blomman af sin ålder skulle tagas ifrån arbetet. Huru mycket borde han icke ännu, mänskligt att döma och tala, kunna och böra uträtta? Men "mina tankar äro icke edra tankar, och edra vägar äro icke mina vägar, säger Herren." Under tiden sedan dess hade man emellertid så småningom vant sig att reda sig honom förutan. — Det är en förödmjukande verklighet, att huru viktiga och oersättliga vi understundom må anse oss själfva eller andra, så finns alltid någon färdig att intaga vår plats, då den blir tom. Detta förringar visserligen icke hans förtjänster, ty ett är att så, ett annat är att skörda; och banbrytarens och grundläggarens värf äga en säregen betydelse i allt arbete. — Och då han nu af ett slaganfall plötsligt kallades hädan, var han — det må ju erkännas, vi glömma alla och allting så lätt — nästan förgäten af de flesta. Och mer än en har kanske frågat sig: hvem var han och hvad stort har han uträttat? — Erik Alfred Fogelström var hans namn, och han var

PASTOR E. A. FOGELSTRÖM.

KONUNG GUSTAF V.

Efter en tafla i sju färger, som gifves med UNGDOMSVÄNNENS nya premium.

Se omslagets andra sida.

DROTTNING VICTORIA.

Efter en tafla i sju färger, som gifves med UNGDOMSVÄNNENS nya premium.

Se omslagets andra sida.

Svensk-Amerikas Fliedner och Bodelschwingh i en person; men han var ock i sin krafts dagar framstående som präst och själasörjare, som organisatör och författare, en man med okuflig energi, med brinnande nit, med barnslig, trosviss tillförsikt om bönhörelse, och med aldrig sviktande tro på framgången af det verk, han föresatt sig att utföra. Han förtröstade på Guds hjälp och på rättrådigheten af sin sak, och han skydde intet arbete, intet besvär, inga personliga uppoffringar, då det gällde att föra fram till målet de planer han utstakat. Om tvifvel och missmod någon gång skymde hans annars klara, förhoppningsfulla blick, återvann han snart genom bön och meditation hopp och mod och ägnade sig sedan med förnyade krafter åt saken. Och sedan han satt sin hand till plogen, såg han sig ej tillbaka. Det i vår brådskande tid förhärskande karaktärsdraget ytlighet var honom främmande, och då ett ämne tillvunnit sig hans intresse och uppmärksamhet, ägnade han det grundligt studium. Därom vittnar ock hans författarskap. Han hade stor makt öfver språket, hans stil var kraftig och viril, hans behandling af ämnet direkt, logisk och pregnant. Gärna underströk han hufvudorden, så i bref som manuskript, för att desto säkrare fästa i minnet det väsentliga. Den som med uppmärksamhet läser hans skrifter skönjer snart med hvilken urskillning han valde sina ord och skall i de flesta fall förgäfves söka efter ett annat, som bättre och kraftigare uttrycker hans tanke.

Pastor Fogelström ägde stor naturlig begåfning, gedigna kunskaper och en vidgad blick och var mera tolerant och frisinnad än flertalet af hans ämbetsbröder, men han var på samma gång trogen lutheran och varmt tillgifven det samfund, han tillhörde och betjänade. Sin bibel kunde han så godt som utantill, och han var ej sen att gifva skäl för det hopp, som i honom var. Men han studerade ej enbart bibeln och de teologiska frågor, som hans kall bjöd honom särskildt ägna sin uppmärksamhet; han följde med sin tid och sysslade äfven med sociala och humanitära spörsmål. I synnerhet tilltalades han en längre tid af barmhärtighets- eller kärleksverksamheten i forntid och nutid. Det var under dessa studier som han, nu öfver tjugu år sedan, kände sig manad och fattade beslutet att åtminstone för en tid upphöra med sin pastorala verksamhet inom församlingen för att ägna sig helt åt den lidande mänskligheten.

Med två tomma händer, men med fast tillförsikt, att den allgode Guden, åt hvars tjänst han vigde kropp och själ, skulle förse honom både med dagligt bröd och medel för planens realiserande, började han sin hospitalsverksamhet. Historien om dess initiativ och utveckling kan man läsa i hans utgifna skrifter och i de rapporter, som han tid efter annan meddelade Augustana-synoden, sedan han till den öfverlåtit kontroll- och äganderätten till den värdefulla egendomen i Omaha. Han var banrbytare och grundläggare hvad angår diakonissaken bland vårt folk här i landet, och då dess historia en gång skrifves, skall han, hoppas jag, erhålla ampelt och rättmätigt erkännande för sin insats i denna välsignelserika verksamhet, som särskildt afser lindrande af lekamlig och andlig nöd bland samhällets olycksbarn.

Några yttre utmärkelsetecken kommo honom icke till del, och jag tror icke, att han skulle hafva satt vidare värde därpå, ty fåfäng var han icke. Men säkert är, att få bland våra präster ha bättre förtjänt och med mera värdighet kunnat bära en teologie-doktors-hatt än just Fogelström.

Felfri var han ej, och han bekände gärna sin svaghet och sina brister. Ovänner och belackare saknade han icke, och hvem, som tagit aktiv del i ett eller annat offentligt företag, som hyser åsikter och vågar uttala dem, har icke sådana, om det annars är något bevändt med ens personlighet och verk? Rättfram var han, burdus, om man så vill. Det var hans sätt, och han menade ej illa därmed. Uppfödd i skärgården på Sveriges ostkust vardt han i yngre år sjöman och reste som sådan vida omkring och kom i beröring med olika slags folk. Det satte nog en prägel på hans karaktär för lifvet, och i hans kynne märktes stundom det trotsiga nordiska vikingalynnet. Lik Tegnérs Frithiof satte han ej sällan, bildligt taladt,

> "spetsen af sitt goda svärd
> på nornans bröst och säger: du skall vika";

men han var i själfva verket så känslig och sympatisk som trots någon. Mången stapplande broder har han bistått och uppmuntrat, och månget vänligt ord har han uttalat till sådana, som känt behof däraf.

Under trettio år hade jag förmånen att få räkna honom bland mina bästa vänner, under en följd af år brefväxlade vi flitigt, och i vissa afseenden stod jag honom då mycket nära. Jag tror mig därför bättre känna honom och hans gedigna karaktär än mången, som i hans bryska maner kanske trodde sig spåra stolthet och högmod, och som på grund af sådan uppfattning vid ett flyktigt sammanträffande dömde honom nog hårdt. Nu, då hans dag är all, får nog den Wallinska versen — "grafven allt förlikar" — sin tillämpning, och nu känner man sig kanske mera än förr benägen att skänka honom och hans lifsgärning sitt erkännande. Men, invänder kanske någon, han var ju dock blott en människa, och själf gjorde han väl ej allt. Det är sant:

> "Härförrarn ensam vinner icke slaget,
> de djupa leder vinna det åt honom",

men det är också sant, att där ingen ledare finns, som planerar attacken och med sin entusiasm eldar skarorna fram mot seger, där blir heller ingenting uträttadt. Bland de många, hvilka med råd och dåd bistodo honom under alla dessa mödofyllda år, vill jag emellertid nämna endast en, hans ädla maka, som i nöd och lust, i ondt rykte och godt ryckte, i sjukdom och hälsa troget stod vid hans sida och hjälpte honom bära den tunga bördan. En sådan hängifvenhet, parad med ödmjukhet och tillbakadragenhet, är för visso värd allt erkännande, och mycket hade kanske blifvit ogjordt, om det icke varit för det stöd, hon skänkte honom. Att han nogsamt insåg och tillbörligt uppskattade detta, tror jag mig veta. Samfund och samhälle stå i stor skuld till henne äfvenså.

Här är ej platsen för en längre ingående biografi och karakteristik, och jag vill ej ens upprepa de personalier, som varit synliga i olika tidningar. Jag lämnar åt andra att skildra hans lefnadslopp, som hospitals- och diakonissanstaltsföreståndare, som människa och medborgare. Men det har synts mig lämpligt att nu erinra om en sida af hans verksamhet, den litterära, som i det stora hela förbigåtts af dem, som ägnat den hädangångne en minnesruna. Då jag i det föregående ett par gånger häntydt på hans författarskap, har jag dock ej därmed velat säga, att han någonsin i egentlig mening idkade litterär verksamhet. Han skref ej för nöje eller för att förtjäna penningar. Men han kände och kände djupt sitt kalls allvar och vikt och det stora ansvar, som ålåg honom såsom präst gent emot sina medmänniskor. Han trodde fullt och fast, att han var kallad af Gud att för en fallen värld förkunna hans budskap om nåd och frälsning; och för att nå så många som möjligt, flera än han genom personlig beröring eller offentligt tal kunde påverka, grep han till pennan. Så började han i början eller medio af åttiotalet att skrifva traktater, och i vida kretsar, genom bokhandeln och enskilda, spredos de närmaste åren, spridas kanske ännu i dag, sådana öfver lifsviktiga frågor, såsom: "En af ungdomens farligaste fres-

telser", "Det första steget", "Dopets betydelse", "Du behöfver frälsas", "Du kan bli frälst", "Hvad gör du för Jesus?", "Hvar är du hemma?", "Kom till Jesus!", "Och dörren tillstängdes", "Striden — segern." I tidskriften UNGDOMSVÄNNEN för 1880 lät han införa ett par uppsatser rörande "Fritänkeriets orsaker" och "Fritänkeriets frukter". Och sedan lät han i tidningen *Skaffaren* (1887—88) offentliggöra en del i populär stil hållna "Föredrag i kristliga lifsfrågor", föredrag som i stilistiskt afseende äro kanske det bästa han skref, och som för öfrigt utmärka sig för djup, åskådlighet och logisk skärpa. Ämnena för de sex föredrag, som genom nämnda tidning kommo en större allmänhet till godo, voro som följer: 1. "Kärlekens makt, ett historiens under." 2. "Synd är ett folks fördärf. Några ord i frågan om kapital och arbete." 3. "En sjunkande värld. Några tankar i samtidens stora och allvarliga fråga." 4. "Hvad är Kristi kyrka?" 5. "Kristlig bildning gent emot otrons missbildning." 6. "Tvenne viktiga frågor med anledning af denna tidens tecken." En uppsats, som infördes i kalendern *Korsbaneret* för 1884, rörande "De kristnas borgerskap", är af samma kategori och hade sannolikt tidigare hållits som föredrag. Från och med 1889 började han ägna sig så godt som uteslutande åt sin egentliga lifsgärning, diakonissanstalten och det i samband därmed stående hospitalet i Omaha, och från den tiden rörde sig hans författarskap nästan helt och hållet om denna sak, som låg honom så ömt om hjärtat. Utom en mängd tidningsuppsatser, i hvilka han sökte framhålla vikten och betydelsen för samfundet och den enskilde af dylik verksamhet och uppväcka intresse för saken, utgaf han sedermera i broschyr- eller bokform följande skrifter:

"Evangelical Deaconess Work, the Great Need of America. An Appeal to Philanthropic and Patriotic Americans. By a Christian Patriot." (1889.)

"Mästaren är kommen och kallar dig, eller, Vill du bli diakonissa? En allvarlig fråga till den svensk-amerikanska qvinnan. Af E. A. Fogelström." (1891.)

"Dorkas. Kalender för qvinlig diakoni och barmhertighetsverksamhet. Utgifven af E. A. Fogelström." (1893.)

"Diakonissanstalten i Omaha, Nebr. 1891—1895." (1896.)

"Stadgar och bilagor för Svenska Ev. Lutherska Diakonissanstalten i Omaha, Nebr." (1897.)

"Tvenne Herrens Tjänarinnor. Lifbilder ur den Kvinnliga diakoniens historia, med förord af pastor E. A. Fogelström." (1897.)

"Sjuksköterska eller Diakonissa? En fråga till lutherska kristna, som nitälska för Herren och hans kyrka. Af E. A. Fogelström." (1900.)

"Herrens Sköna Gudstjänst. Försök till kort undervisning för Augustana-synodens församlingsmedlemmar. Af E. A. Fogelström." (1901.)

"Tionde Årsberättelsen för Immanuel Deaconess Institute i Omaha, Nebr." (1901.)

"The Greatest Need of America, or, Social Christianity at Work. By One of the Workers." (1902.)

"Tolfte Årsberättelsen för Immanuel Deaconess Institute i Omaha, Nebr." (1903.)

"Fjortonde Årsberättelsen för Immanuel Deaconess Institute, Omaha, Nebraska." (1905.)

Jag har nu hvarken tid eller lust att närmare redogöra för innehållet af dessa skrifter — titeln angifver det ju dessutom i de flesta fall. Men särskildt ville jag dock anbefalla den lilla präktiga boken "Herrens Sköna Gudstjänst" åt alla dem, som ej redan stiftat bekantskap därmed. Hvad man emellertid måste beundra i hans skriftställeri är, att han under sin rastlösa, ständigt mycket kräfvande och maktpåliggande praktiska verksamhet kunde få tid att alls författa något, och att han så grundligt satte sig in i och så allsidigt och objektivt kunde belysa de ämnen, han ägnade sin uppmärksamhet. Hans skrifter voro för öfrigt icke i och för sig *mål*, utan i de flesta fall *medel*, som skulle föra fram saken, de behandlade, till målet. Och som sådana äga de för visso ej liten betydelse, om de annars ej kunna hänföras till det bestående i vår litteratur.

Och nu är hans arbetsdag till ända, dagen lyktades, förrän aftonen kom. Tack, broder, för hvad du varit för andra, och tack för hvad du varit för mig! Du har ej lefvat förgäfves. Den plantering, du i skröplighet och under tårar sådde, skall växa upp till ett stort träd, och under dess grenar skola lägra sig och välsigna din gärning ännu ofödda släkten. Ditt verk förblifver, och sent skall ditt minne blekna. Tack och farväl!

"Lycksalig och ljuflig är döden:
från smärtornas törniga dalar
han oss leder mot sällare öden,
genom kvalen till stjärnornas salar.

Ty kroppen, fast blandad med jorden,
skall förnyas i skönare tider,
och, en gång förhärligad vorden,
ej mera han dör eller lider.

Göm, jord, hvad dig anförtrodt blifvit,
det bleknade gudabelätet,
af den, som det skapat och gifvit,
det icke skall varda förgätet."

När svalan for.

Af Anna Ölander.

När svalan for och trasten slog
sin sista drill i nordanskog,
och åkern låg där kal och tom,
beröfvad skördens rikedom,
då smög uti min själ en fläkt
af höstens kulna andedräkt.

Och klarblå sommarsky blef mörk,
och gulnad snart min hvita björk,
och höstens sista ros, så röd,
den fick af frostens kyss sin död —
och tyngre spordes dag från dag
förgänglighetens tunga lag.

Men åter lyste solen klar,
och guld åt töcknig värld den bar:
i höstlig prakt stod ängens björk
mot skogen — allvarsam och mörk —
och genom lätta, gula flor
så klart ett gyllne skimmer for.

Det kom och gick och kom igen
och lekte ibland löfven än,
det hviskade på luftig färd
om evig sol i ljusets värld —
då smög i hjärtats tysta vrå
en liten skymt af ljus också.

Och när det mörknar, drömmer jag
om sol och vår och böljeslag,
om rosors doft i sommarljus
och svala skogens dystra sus —
och vårens fläktar hjärtat nå,
fast vinterdag är kall och grå.

Och när det mörknar inom mig,
och trängre blir den smala stig,
då drömmer jag om evig vår,
om sol, som ej i molnen går,
om lif och kraft och kärleksglöd,
som icke nås af köld och död.

O Jesus, glädjesol så varm,
förutan dig är själen arm;
förutan dig — hur vore jag
i lifvets kalla vinterdag?
Lik vissnadt löf, som fälldes nyss
till jord af frostens kalla kyss.

KAN DU INTE STÅ STILLA?

Nej, mina gossar, det är just det han har så rysligt svårt för, den feta, präktiga kalfven, ty han tycker om att hoppa och "dansa", såsom en kalf skall göra, och hafva riktigt roligt. Det är nämligen hans natur, och finge han inte följa den, så blefve han sjuk och doge, och det vore illa både för honom och hans ägare. Således skall man icke begära mera af honom än han kan komma ut med, och det skall man icke af barnen heller, fast de just nu öfva sig i att taga det riktigt lugnt och äro bekymrade bara för det, att det icke vill lyckas dem att också lugna den kära vackra kalfven. Men annars så äro de nog lika lifvade som han och visa det också, där de springa omkring i skog och mark eller leka på gårdsplanen. Gjorde de icke det, så vore det väl ej mycket med dem och blefve det ej heller. Därför, stå inte stilla för länge, barn, ty det vore orätt både mot eder själfva och kalfven, men att hvila sig litet grand skadar icke, och då kan man ju försöka att vara så vänlig som möjligt samt söka lära fyrafotingen litet smula *mores* och visa honom all den tillgifvenhet, som man förmår. Det gör nog honom godt också lika väl som andra.

"HANNA".

För Ungdomsvännen af N. J. Forsberg.

Hanna var icke något vackert fartyg. Visserligen var det en "bark" och alltså en tremastare; men fastän riggen, med barduner och vant af stållinor, var hög och och seglen välskurna och nya, var dock alldeles visst, att så snart Hanna genom kikare betraktades från förbigående fartyg, högst fördelaktiga anmärkningar gjordes — icke för riggens skull, och icke därför att fartyget såsom bark var litet, utan därför att akter och för voro alldeles runda och så lika, att om det icke varit för bogsprötet, skulle det på längre afstånd blifvit svårt att afgöra, om fartyget seglade framåt eller "baklänges", för att nu använda landtmannens uttryckssätt. Vår Hanna var ful ända till löjlighet. Hon var emellertid hvad byggmästaren danat henne till: ett lastfartyg, som, fastän litet, kunde föra ganska stor last utan att erfordra flera än några få mans besättning. Hanna var således ingen lustjakt; det fick hennes besättning i synnerhet erfara, ty med akterlig vind rullade hon, så att männen foro såsom druckna mellan styrbord och babord och fingo blåslagna höfter och armbågar; och uppe i toppen och ute på klyfvarbommen tarfvades seniga armar och händer med grepp som tänger; med något mindre hade gossarna skakats ned och blifvit "Neptuns offer". Brassad upp, i frisk bris, låg hon öfver, så att kölen syntes till lovart. Att gå öfver däcket från lovart till lä var liktydigt med en våldsam kullerbytta eller, i bästa fall, en kälkåkning på rygg ditned, och från lä till lovart detsamma som ett språng uppför en slät vägg. Tungt lastad var Hanna lika svårstyrd som ett otamdt lejon. Vid allt detta vandes besättningen och ansåg det såsom omständigheter förenliga med Hannas natur. Men med de två pumparna, som med handkraft måste hållas i gång natt och dag, var det annorlunda. Vid dem blef ingen van. Hanna var läck, och det icke litet. Om detta lyte var medfödt från varfvet, är icke bekant, men år hade gått, och det onda aftog icke, utan blef värre. Besättningens krafter och tålamod pröfvades grundligt. Hanna fick ofta heta "holk" och "usla träsko".

I yngre dagar hade hon varit medelhafsfartyg, och hen-

nes besättning hade då för sin möda haft nöjet att se Gibraltar, Konstantinopel och Jaffa, från hvilken senare hamn åtminstone skepparen kunnat göra en afstickare till Jerusalem. Den tiden plöjde hon vågen nära de flesta af Medelhafvets historiskt ryktbaraste öar och besökte åtskilliga af deras hamnar. Hennes laster voro då merendels af sådant slag, som betingade högre pris än de hon numera förde. Hennes laddningar nu för tiden voro på våren is från Norge till någon skotsk eller engelsk hamn och stenkol i återfrakt därifrån till någon finsk eller rysk hamn, hvarest trälast sedan kunde erhållas för befordran till England eller Frankrike. Hennes första resa under år 1879 ägde rum i mars månad, då hon, lastad med is, utlopp från Dröbak och var destinerad till Glasgow. Utkommen från Kristiania-fjorden och ute på "rum sjö" seglade hon mot Pentland Firth — sundet mellan Orkney-öarna och Skotlands nordliga ända. Detta var den intressanta farled, på hvilken Fritjof med sin drake gjorde färden till Angantyr i Västervåg. "Vindkall Ham" och "snöig Hejd" sårades blott tillfälligt af Ellidas kopparköl. De vilda vidundren resa och tumla om däruppe utanför Skotlands nordliga kust lika farliga nu som på Fritjofs dagar. Hanna och hennes manskap hade därför, äfven de, rätt lifliga dagar och nätter på sin västervågsfärd. "Duken uti trasor slets af stormen", och seglen slogo, så att det dånade som kanonskott, och elden flög, likt utslungade brinnande kvastar, från de lösryckta, viftande skoten. Hvarje våg bröt öfver däck på det djupt lastade fartyget, och när de större, de så kallade "brotten", kommo, dök det under dem och var alldeles begrafvet. När det dök upp igen, kändes en darrning genomgå hela skrofvet från fören till aktern. På nio dygn kunde ingen eld hållas i kabyssen eller något kokas, utan fick hela besättningen hålla tillgodo med blott skeppsskorpor och saltadt rått kött ur ransonsfatet midskepps. I 21 dygn gingo de alla i vatten upp under armarna; och under dessa dagar var det icke att tänka på någon hvila eller ombyte af kläder. Till sist var besättningen i följd häraf så hufvudyr, att man knappast visste, då man kommenderades "till väders", om man äntrade upp med hufvud eller fötter före.

Värst af allt var den oupphörliga pumpningen; pumpstängerna måste hållas i rörelse, ty om saltvatten nådde isen i fartyget, så arbetade denna sig snart lös och "rammade" fartyget i stycken. Hvarje isblock vägde omkring 1,200 skålpund, och isen var hård och klar som kristall. Om ett helt lager, på 500 block månända, komme i rörelse, blefve det en stöt såsom af en kastad 600,000 skålpunds tyngd. Ingen pansarkoloss kunde motstå sådana stötar inifrån, utan att en finge sidorna utslagna och ginge i sank.

Hvad var det som hördes? "Något dunkar under däck!" sade skepparen och förste styrman i kör. Det dunkade igen, så att alla kunde höra det. Hvad var nu att företaga? Några isblock voro tvifvelsutan lösa — några till lösa och snart en hel "flooring" lös, om icke de första lösa blocken kunde räckas och fastkilas. Att bryta upp "skalkningen" och öppna förluckan på däck, krypa ned, tända ljus, leta upp de först lossnade isblocken och kila fast dem var lättare tänkt än gjordt; dock, antingen utföra detta eller bereda sig på nästan ögonblicklig död i djupet. Men att öppna en däckslucka, när störtsjö på störtsjö vräkte sig öfver hela fartyget, vore ett vågstycke gränsande till vanvett. På böljetoppen var fartygets däck midskepps endast *fem tum öfver vattnet* och i sättningarna, när det glidit ned i nästa bråddjup, *två fot under vattnet*. Skulle ej Hanna, redan forut så begifven på vatten, med öppen lucka taga sig en klunk så djup ur den salta vågen, att hon genast sjönke? Lyckades man i ett ögonblick, då hon vore på en större vågplatå, öppna luckan, få ett par män ned och luckan genast pålagd och "surrad" igen, då — men kvick finge den manövern lof att bli — då.... Men huru länge kunde någon hållas under däck på ett fullastadt fartyg med stängda luckar? Och — hvad hade man att kila fast de lösa isblocken med? Allt löst och mera till var spoladt öfver bord. Jo, i en hytt, eller rättare bur, bredvid "segelgattet" funnos instufvade "slabs" (brädbakar) för bränsle under resan. Dessa hade så nära glömts, enär ingen annan än kocken hade sina vägar dit, och när eldning och kokning numera icke ägde rum, tänkte icke heller han på dem. "Timmerman!" ropade skepparn. "Hämta klobar'n!" "Guttar! Lämnen pumparna och kommen *för* ut! Varen färdiga, när jag säger till. Bryt lös skalkningen på babordssidan af luckan först! Nu den på aktersid!" — — — Bom! — Dusch! — fors — blask — skur — dask! — Där lågo de alla vid skansklädningen till babord. Timmermannen kände på högra underarmen och högra knäet. "Jeg troer ikke, det lader sej gjöre, kapten!" var hans första ord. Skepparen torkade skummet ur ögonen och svarade icke. Alla togo sig en funderare. Åter en häfning och dykning, under hvilken det dundrade under däck, såsom om åskan börjat gå där. Det kändes något underligt i bröstet på enhvar.

Skulle all hittills utstånden möda vara förgäfves och sluta med en fullständig tragedi? Huru många timmar — minuter kanske — innan förstörelsens verk fullbordats? — "Hal in på babords brassar!" kommenderade skepparen. "Hissa jagaren!" "Hal ut mesån!" Till rodermannen skrek han: "Fall af ett streck!" "Halvor", sade han sedan, "lös båtsman af vid rodret och säg till honom att komma för ut!" "Andre styrman! Gå in i hytten efter tändstickor; jag fick 'lommen' full af skvalpen, så mina tändstickor äro förstörda. Kock! Skaffa 'slabs' till förluckan, ty den, du bar dit, spolades öfver bord. Alle man till luckan! Lyft upp presenningen på två sidor. Bänd upp luckan här vid hörnet!" — Hoj! Det bar nu af med lucka, män och verktyg mot relingen i lä, ty ändamålet med den sista manövern med seglen, att lägga fartyget på ena sidan, hade vunnits.

Männen arbetade sig emellertid upp till luckans öppning. Andre styrman och båtsmannen äntrade ned genom luckan och begynte med tändt ljus undersöka förhållandena. De funno platserna, där isen var lös. "Slabs" kastades ned, och alla lösa block blefvo stadigt fastkilade; men ett fasligt arbete var det, ty där nere var både kvaft och kallt och svårt att få rum med släggan, hvarmed kilarna skulle drifvas in. De som höllo vakt vid luckan och presenningen fingo den ena duschen efter den andra öfver sig; men i det läge, fartyget nu hade, kunde vattnet icke stanna på däcket. Faran hade afvändts. — — —

När mynningen af Clyde River, uppför hvilken man går in till Glasgow, ändtligen nåtts, och sedan man kommit ett stycke uppför floden, kom en bogserbåt, som förde Hanna i släptåg, men det tog, för tidvattnets skull, hela dagen att komma i hamn. Det var lördag och påskafton, och fartyget måste först säkert förtöjas vid kajen, innan besättningen fick taga någon rast. Klockan inemot nio på kvällen låg Hanna ändtligen i ro vid kajen, och de sista trossarna och tågen voro "klarade".

Nu skulle middag och den första ordentliga måltiden efter omkring nio dygns fasta beredas åt besättningen. När de första skifvorna färskt oxkött, just bringadt ombord från en slaktarbod, lades i pannan, var klockan nio, och alla gladdes åt att snart få sin hunger stillad. Men tröttheten besegrade själfva hungern; och då jungmannen, som skulle hafva den första vakten på däck den natten och därför icke fick tänka på kojen ännu på ett par timmar, inträdde i "skansen", möttes han af en syn, som före-

föll honom värd att med pensel tecknas på duk. Där satt nu närmast dörren Teodor, båtsmannen, på sin kista med hufvudet tillbakalutadt mot "skottet". På hans knän hvilade en tallrik, på tallriken en knif, i handen höll han en gaffel, i munnen en köttbit. I denna ställning hade han insomnat. Halvor, matrosen, som en stund förut "kockade" tillsamman med jungmannen, låg med öfre delen af kroppen i kojen och med den nedre utanför. Han hade somnat på väg ditin. Olaf höll i handen, hvad som återstod af hans köttbit, och sof som en sten. Timmermannen, den äldste ombord, hade lämnat sin portion orörd, haft en liten blund, vaknat, tändt sin pipa och drog nu några likgiltiga drag därur, medan han mekaniskt verkställde afklädningen. — Där voro de nu försänkta i sömn och skulle icke blifva utpurrade att fastgöra segel eller refva eller pumpa eller hållas i själsspänning. Härliga medvetande! Att med detta få sluta ögonen smakade bättre än någon kvällsvard. Hanna låg nu ock så stilla, och stormens dån och hafvets dunder hördes icke här i den stilla hamnen. Men andra skepp, stora skepp, som utlupit från samma hamn som Hanna, på samma tid och med samma slags last, lågo äfven de vid denna tid stilla; och deras besättningar sofvo icke mindre tungt och tryggt. Hannas besättning skulle purras ut nästa morgon, "Vennernes" och "Pans" besättningar icke förrän på den morgon, då hafvet skall återgifva sina döda. "Vennerne" och "Pan" sönderslogos af isen och gingo till botten med besättning och allt. De hade haft stenkol att elda med. Hanna hade haft "slab". Men han, som råder öfver land och haf och skänker de rätta ingifvelserna i rätta ögonblicken, vet bäst, hvilken äran tillkommer för räddningen ur stora faror.

Läsare, *du* befinner dig på en seglats öfver lifvets haf, där fursten, som "har makt i luften", blåser upp de farligaste af alla stormar, frestelsernas. Dessa drifva syndens vågor emot din lefnads farkost, så att "vågen ofta slår öfver skeppet", sättande ditt allra innersta i sådant uppror, att *allt* synes skola gå i kras och du försvinna i djupet.

Har du den kapten och det material ombord, som allena kunna bereda dig trygghet? Guds ord, upptaget i ditt allra innersta, är genom Andens tillämpande nåd hvad de skenbart så oansenliga och hart när onyttiga "slabs" blefvo för Hanna genom kaptenens "tillämpning". *Det* allena kan gifva den inre stadga, den verkligt helgjutna karaktär, som består i alla prof och hjälper dig lyckligt in i den sälla hamnen.

Minnesota-höfdingens eftermäle.

"Bort dör din hjord, bort dö dina fränder, men ett vet jag, som aldrig dör — dom öfver död man."—Havamal.

"Han var en förundransvärd man. Med en intagande personlighet förenade han en rättframhet och ett sundt förstånd, som gjorde honom till segervinnare öfver hans naturliga politiska motståndare. Han var en dugande, verksam och högeligen modig offentlig ämbetsman. — — — Hans plats i staten och landet var sådan, att han, om han fått lefva, säkerligen skulle ha blifvit kallad till att fylla en viktig ställning och att medverka i de framstegsrörelser, hvilka han så oafbrutet advocerade."—*William Taft.*

"— — — Med guvernörens för tidiga bortgång har icke blott samhället lidit en förlust, men också hvarje medborgare, utan afseende på vederbörandes förmögenhetsvillkor, samhällsställning eller bildningsgrad, erfar en känsla af personlig förlust. Hans gossår, ynglinga- och mannaår utgöra i lika måtto en inspiration för denna stats invånare. — — — De publika tjänster han gjort Minesota äro kända och erkända både hemma och ute. Hans enskilda och personliga lif var rent och manligt, och hans älskliga karaktär eröfrade allas hjärtan."—*Guvernör Eberhart.*

"Nu är ej rätta tiden att orda om guvernör Johnsons meriter och statsmanna-tjänster. Det, som i denna stund förnämligast fyller min håg, är mannens vinnande och geniala personlighet. I likhet med Minnesotas öfriga medborgare erfar jag en stingande känsla af personlig förlust och saknad. John Johnson var en af dessa få, som hyste verklig kärlek för sina likar, och ingen kunde komma i nära beröring med honom utan att hålla af honom."—*Exguvernör John Lind.*

Med djupaste sorg erfor jag nyheten om guvernör Johnsons död. Hans lefnadsbana belyser det amerikanska medborgarskapets utvecklingsmöjligheter, och hans död innebär en stor förlust för vårt parti och för landet. Hans borgaredygder förvärfvade åt honom en här af beundrare, och hans

GUVERNÖR JOHN A. JOHNSON

personliga egenskaper förvandlade hans fiender till vänner." —*William J. Bryan.*

"Guvernör Johnson var icke blott en stor demokrat, men en stor amerikan också. Det är under sådana enkla, redbara, storhjärtade mäns ledarskap, som rörelser till förbättrade styrelsereformer hafva de bästa utsikterna till framgång och fast bestående resultat. Hans död är därför att beklaga som en nationalförlust."—*Homer S. Cummings,* demokratisk nationalkommitterad från Connecticut.

"Minnesota och hela landet har förlorat en man, som blott illa kunde undvaras. — — — Han var ej blott en af vårt offentliga lifs mest intressanta personligheter, men också en högeligen angenäm och tilldragande människa."—*Guvernör Hadley* af Missouri.

"Vårt gemensamma fädernesland lider i guvernör Johnsons förtidiga frånfälle en stor förlust — en förlust, som skall blifva allt kännbarare i den mån vi lära inse, att han var en af sin generations verkligt store."—*Guvernör John Burke* af North Dakota.

"— — — Jag är djupt gripen af dödsbudet. Republiken har otvifvelaktigt förlorat en stor amerikan. Hade han förunnats att lefva, skulle han ha kunnat uppfyllt den stora fosterländska plikten att gå i spetsen för organiserandet af ett i alla afseenden kompetent och upplyst framstegs- och oppositionsparti, hvaraf landet är i mycket stort behof."—*Öfverste Henry Watterson,* Louisville, Kentucky.

"Med guvernör Johnsons död har det demokratiska partiet i landet tillskyndats en oersättlig förlust. Han var 'the coming man of his party', ett faktum, som han, om han förunnats att lefva, skulle ha bevisat näststundande konvention år 1912."—*Öfverste James M. Guffy,* demokratisk nationalkommitterad från Pennsylvania.

"Jag har i många år varit guvernör Johnsons intime vän, och jag såg alltid i honom den fullödige och geniale mannen. — — — Han hade en mycket klar blick på de stora, staten och nationen berörande frågorna. Han var en trofast vän, och hans död utgör en oersättlig förlust för landet.—*J. C. Haynes.*

"Jag råkade guvernören första gången år 1886, och alltsedan har han stått mitt hjärta nära. Några dagar efter hans återkomst från Seattle, medan vi voro tillsammans på en automobiltur, kom jag att yttra, att han såg mindre frisk ut än vanligt. Tårar, som han förgäfves försökte hålla tillbaka, fyllde därvid hans ögon. Från det ögonblicket förstod jag det ödesdigra i hans sjukdom, men han var alltför manlig för att klaga. Hade han fått lefva, skulle han en dag ha intagit presidentstolen och det välförtjänt. Hans död har djupt gripit mig."—*Borgmästare Daniel W. Lawler,* St. Paul.

GUVERNÖR JOHN A. JOHNSONS BEGRAFNING.
Processionen från kapitoliet i St. Paul. Musikkåren i teten.

"Guvernör Johnson var en person med en mönstergill karaktär, ett angenämt väsende och en praktisk läggning, som gjorde att han snabbt och effektivt kunde ingripa i nästan alla nya situationers kraf. Hans sätt och uppträdande var så intagande, att han tillvann sig nästan allas vänskap och beundran. Tack vare dessa egenskper, blef han så afhållen af massorna."—*Cyrus Northrop*, Minnesota universitets president.

"— — — Hvarje ställning, som han innehaft, tyckes han hafva fyllt väl. Personligen kände jag guvernör Johnson blott flyktigt, men jag vet, att han bibehållit sina vänners beundran och sina motståndares aktning"—*James J. Hill, Sr.*

"Guvernör Johnson var en fin typ för svensk-amerikanen, hvilken har gjort så mycket för den stora Nordvästerns utveckling. Minnesota har förlorat en god guvernör, landet en stor medborgare och det demokratiska partiet en framgångsrik presidentkandidat-möjlighet."—*The Boston Traveler.*

"— — — Denne intelligensstarke, karaktärsfine man hade vunnit sina medborgares tillgifvenhet, ej genom att själf efterfika den, utan i kraft af sina ämbetsmannadygder, sin högsinta karaktär och sin enastående intagande personlighet. Han ägde egenskaper för en ännu större och gagneligare lifsgärning, och det ligger ett styng i den tanken, att den ej skulle blifva förverkligad. Men fastän hans arbete afbröts, skall hans inflytande fortlefva, och tallösa skaror af unga män skola i hans lefnadsbana finna inspiration och eggelse till att blifva nyttiga samhällsmedlemmar." — *The New York Sun.*

GUVERNÖR JOHN A. JOHNSONS BEGRAFNING.
Processionen från kapitoliet till järnvägsstationen i St. Paul. Guvernörens stab närmast efter likvagnen.

"Guvernör Johnsons rekord var sådant, att det uthärdade den skarpaste granskning. Hans svaghet som politiker (kanske på samma gång hans styrka som *statsman*—S. F. T:s anmärkning) låg i det sakförhållandet, att han i intet afseende var en opportunist. Han var en demokrat af öfvertygelse, och han kunde i olikhet med den munvige Nebraska-rivalen ej dagtinga med sina principer för att rätta sig efter hvarje skiftande vindkast. Hans stora tillfälle skulle utan tvifvel ha kommit, om ej Försynen velat annorlunda."—*The Brooklyn Times.*

"— — — Under de sista dagarna ha vi hört talas om en svensk man som arbetat sig fram till att bli en af Nordamerikas allra främsta; många gånger ha vi fått vittnesbörd att svenskarna där räknas bland de bästa arbetarna. Kunna vi ej hoppas, att vi kunna få lust att arbeta så äfven här hemma i gamla Sverige?"—*Biskop G. Billing.*

Vid minnesgudstjänsten öfver guvernör Johnson i Minneapolis Auditorium upplästes ett telegram från svenske utrikesministern:

"På uppdrag af hans majestät konungen beder jag att få uttrycka hans majestäts varma deltagande i den sorg, som orsakats af vår landsman guvernör Johnsons död."

EN DUBBEL SEGER.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuch.

KAP. IV. De första stegen.

Det händer oss alla att länge få försöka,
innan vi funnit rätta tonen. TEGNÉR.

De första stegen, ack så stapplande och tafatta de voro! Vi nästan skämmas att tänka på dem. Och likväl måste de tagas, innan säkrare och kraftigare kunde följa.— Fritjofs första arbetsdag vid läroanstalten började med klockeklang.

Hoj då! — Han for upp med ett skutt ur sängen och rusade till fönstret, i tanke att elden var lös. Men han vände strax om, och ett förargligt småleende krusade hans läppar. Det var ju den vänliga och omtänksamma klockan uppe i tornet, som ringde till frukost.

Den enkla toaletten var snart färdig, och han stod om en stund vid dörren till stora matsalen. Denna sal upptog midtelpartiets första våning och utgjordes af ett stort rum, ljust och inbjudande, försedt med en tio långa bord, kring hvilka de studerande, af båda könen, sutto — flickorna, förstås, vid särskilda bord. Här var således studentmaskineriets kraftstation i fysisk bemärkelse, och hit gingo de trenne gånger hvarje dag, d. v. s. om de vaknade i tid för frukost, annars fick det blifva nog med två för att, såsom en gammal lärare sade, "fylla ut de slankiga studentvästarna". Sorgligt nog blefvo, trots ifrigt ifyllande, många studentvästar lika slankiga i alla fall. —

Vid Fritjofs inträde fann han hela salen fullsatt af ungdom, ifrigt väntande signalen att börja.

Hvad var det för en signal?

Jo, nu kom den! Någon knackade i bordet, och sorlet afstannade med ens. Sedan läste den som signalerat en kort bordsbön med hög och klar röst.

Det var vackert! —

Med ens blef det ett ofantligt slamrande med tallrikar och kannor. Glada röster och hälsningsrop blandades med skramlet, och långa rader af munnar sökte ifrigt tillgodogöra sig bordens läckerheter. Men den blyge Fritjof hade blifvit stående vid dörren. Han visste ju inte, hvart han skulle vända sig, ty han kände ingen.

Nu hade Oskar sett honom. Med några språng stod han framför den förvånade ynglingen och ledde honom bort till bordet, där han själf hade plats. En varm rodnad färgade Fritjofs kind, då han satte sig, och han välsignade i sitt inre den yngling, som så vänligt och broderligt sökt hjälpa honom till rätta.

"Jag höll nästan på att komma för sent i dag", sade han blygt till kamraten vid sidan.

"Har ingen fara; det blir ej sista gången ni gör det."

"Men man kunde ju blifva utan mat?"

"Ja, det kunde nog hända ibland. Mycket beror på anrättningarna och aptiten."

"Hur så?"

"Jo, helt enkelt därför, att smakar maten bra, så får sjusofvarna slicka tallrikarna, men gör den ej det, så räcker det nog till."

"Ja visst, hm — — —"

Sorlet i rummet fortgick emellertid en halftimmes tid utan afbrott. Det var ett oändligt knackande i kaffekannor och fat, och flinka uppasserskor sprungo fram och tillbaka, så att svetten rann, och likväl slutade icke knackningarna.

"Hvarför knacka de så där oupphörligt?" frågade slutligen Fritjof.

"Jo, det tillkännagifver, att det är tomt någonstädes", svarade vännen med ett skälmskt leende.

"Ja, naturligtvis, hm — — —."

Mången gång hade det nog händt, att några muntra kamrater knackat på narri och sedan haft ofantligt roligt åt den förbryllade uppasserskan. Pojkar ä' ju pojkar i alla fall, äfven om de studera vid en kristlig lärdomsanstalt. Detta hade emellertid föranledt, att föreståndaren för matinrättningen en gång stigit in i salen, slagit i bordet och sedan allvarligen förmanat, "att schtodentera inte finge knacka falskt på pigera!" —

Hur många studentgenerationer hade ej setat vid dessa bord! Mången präst och professor — ja, hvarför inte pastorska och professorska också — kan nog minnas sitt första blyga inträde bland matsalens studentsocietet, ett minne som man just ej räknar till de sorgligaste.

På frukosten följde den allmänna morgonbönen i skolans stora, ljusa kapell, och med den inleddes dagens mödor och arbete. Skaror af ungdom skyndade under klockringning mot den ljusa hufvudbyggnaden och uppför dess breda, bekväma trappor.

"Ni får uppsöka er klass längst fram till vänster, där solljuset är starkast", sade vännen till Fritjof vid inträdet i kapellet. "Min plats är här i midtelafdelningen. Alla nybörjare få sitta i solskenet, förstår ni. Sedan man hållit på en tid, får man vara tacksam att bli ställd i skuggan." — Vännerna skildes åt, och Fritjof uppsökte den anvisade afdelningen.

O, hvad han kände sig blyg, då han gick fram, begapad af hundratals ögon, och hur han famlade, innan han slutligen kom ned i sin stol. Men han var ej ensam om blygheten, det kändes i alla fall tröstande. En hel samling af glåmiga nybörjare sutto där och bligade omkring sig, medan den vänliga morgonsolen, som lyste in genom det mångfärgade, stora fönstret ofvan estraden, målade dem både gröna och röda.

Skolans kapell — denna andens fristad — intog tvenne våningar i den östra delen af byggnaden. Stora, höga fönster släppte in en rikedom af ljus, och de många stolraderna och den bågformiga väldiga läktaren gjorde det rymligt, ja, rent af storslaget. Tilltalande freskomålningar med vackra medaljongsporträtter prydde väggarna. Där syntes Luther samt tvenne vördnadsbjudande prästmän, hvilka räknades som skolans grundläggare och första lärare. Från sina upphöjda platser blickade de allvarligt och välmenande ned på den samlade ungdomsskaran. Uppe på läktaren, mot väster, stod den stora och dyrbara piporgeln,

och framför densamma satt en korpulent, medelålders herre, den välkände och beryktade direktör S.

Nu började morgonandakten, och ett stämningsfullt preludium lekte genom hvalfven. Han kunde spela preludier, han — mannen däruppe vid orgeln — såsom ingen annan. Sköna och medryckande dallrade de fram och grepo hjärtats innersta strängar. De ligga kvar ännu i dag i mången studentveterans innersta dessa ljufva toner från en förgången tid.

Nu började psalmen. Det var den tilltalande 420:

> "Din klara sol går åter opp:
> jag tackar dig, min Gud.
> Med kraft och mod och nyfödt hopp
> jag höjer glädjens ljud.

Ack, hvilken sång! Fem hundra unga kraftiga röster, hvilka med kristligt mod och ungdomligt hopp sågo lifvet an, — jag skall säga, att de kunde sjunga, såsom endast studenter kunna sjunga.

Efter sångens slut framträdde skolans varmhjärtade rektor, läste ett kapitel ur bibeln, talade däröfver och bad. Så följde hälsningsord till studentkåren, pålysningar, och så åter frisk psalmsång. Denna Fritjofs första morgonbön vid skolan var en af de skönaste stunder, han upplefvat. Det låg någonting så stämningsfullt däri, att han nästan kände sig, som hade han varit långt, långt fjärran från jordens sorl och strider och i en värld af idel ljus och sång. Hela förmiddagen genljödo morgonens toner i hans inre, och han kände, att med en sådan början af dagens värf skulle hvarken styrka eller välsignelse fattas.

Det egentliga skolarbetet tog nu sin början. Det blef en väldig brådska och ett sorl i korridorerna. En massa studerande samlade sig vid skolans postkontor — en väldig låda —, och postmästaren svettades och stretade för att hinna med att i tid utdela posten till kustoderna och andra.

Småningom blef det tyst och öde i de stora korridorerna. Fritjof hade efter något sökande funnit sitt klassrum. Han satte sig långt ned vid väggen, och där gafs det nu godt tillfälle att mönstra klasskamraterna, och han gjorde det grundligt.

Det var en egendomlig samling af kamrater. Medelålders män på femtiotalet sutto sida vid sida med tio års pojkar. Man skulle godt hafva trott, att både far och son fått "läro-värk" på samma gång. Men då man hörde namnen ropas, fann man snart misstaget. Alla hade de emellertid ett mål i sikte, nämligen inhämtande af kunskaper.

Redan från början blef det klart för Fritjof och hans kamrater, att lärdomens väg bestod i ett träget aktgifvande på de minsta detaljer samt ett noggrant samlande och ordnande af dessa. Utan denna metod skulle de ej hinna särdeles långt. Efter ett par timmars arbete träffades åter Fritjof och Oskar.

"Hur går det?" frågade den senare.

"Jag kan knappast säga någonting än, ty allt är så nytt och främmande, men det förstår jag redan nu, att man får nog lära sig arbeta, om man skall följa med."

"Säkert det! — Mången tror, att en studerandes lif är blott en skön sång om studentens lyckliga dagar, men de blifva allt annat än lyckliga ibland."

"Och likväl finnes det en glädje här, som man får söka efter annorstädes. Morgonbönen i dag var en af de skönast stunder, jag upplefvat."

"Ja, visserligen, morgonbönerna äro tilltalande, men då man håller på därmed år in och år ut, så blifva äfven de vanliga och mekaniska, — det skall ni nog snart få erfara."

"Möjligen, — men det gäller att bevara och behålla sin skatt ren och skön, huru hårdt man än får sträfva — — !"

Fritjof rodnade inför sin egen stämma —, så mycket hade han ej sagt på länge. Han såg, hur kamraten betraktade honom med undrande ögon.

"Kom, så skall jag visa er — — — ja, vi kunna ju lika gärna säga du — — — visa dej rummen i denna byggnad. Jordvåningen har undervisningsrum för kristendom, matematik, fysik och kemi och diverse små rum. Här nere ha vi ångpannan och därborta gossarnas klädrum."

Efter denna introduktion besågs första våningen. Denna hade stora ljusa rum. Där undervisades i tyska, svenska, grekiska, engelska, naturvetenskap och historia. En trappa högre upp ledde å ena sidan till kapellet och å andra till seminariets lärosalar. Frontpartiet upptogs af en större sal, präktigt inredd, med stora bord af ek och dito stolar. Härifrån hade man den allra charmantaste utsikt öfver den stora Mississippi-floden och städerna vid dess stränder. En marmorbyst prydde salens ena vägg.

"Detta rum kallas Cable Hall, till minne af den ädle man, hvars byst du ser."

"Var han någon slags professor?"

"Nej — hm —, men han hade ett varmt hjärta för vår skola och skänkte henne stora penningsummor."

"Det var en präktig karl, hans minnesstod manar till vördnad och eftertanke."

"Du har rätt. Gud gifve, att vi hade ett par dussin sådana utmärkta män, och vi skulle sannerligen sätta upp deras minnesstoder både utan och innan." —

De båda vännerna inträdde nu i korridoren, som ledde till seminariets lektionssalar. Med vördnad och nästan återhållen andedräkt betraktade Fritjof dessa rum. Han hade hört och läst så mycket om synodens seminarium och dess studerande, att man må ej förvåna sig öfver om det kändes så där lite underligt.

"Tänk, hvilken hög lärdom som fordras att vinna inträde här."

"Ja — både hög och låg, allt efter som man önskar."

"Men det är ju slutmålet för de studerandes önskningar?"

"Sant, men alla sätta inte slutmålet lika högt, förstår du."

"Du pratar i dunkel — hvem kan förstå dina halfkvädda visor."

"Allting tar sin tid, ser du, Fritjof."

Nu ringde klockan till middag, och båda skyndade ut.

"Vi glömde att se det stora biblioteket och skolans museum och tornet — ja, det få vi se en annan gång."

"Hvar har konservatoriet sina rum?"

"Det finnes allestädes, där du hör pianoklink eller grofva bastoner — på djup och i höjd. Kom nu, så skynda vi till middag!" —

Middagstimmen var dagens förnämsta måltidstimme. Ungdomsskaran var då frispråkig och mera hungrig än vid frukosten. Till och med det bleka, koleriska vegetarianoriginalet, som lefde på mjölk och skorpor, fick vid middagstimmen en klarare färg på de blåbleka läpparna, och skrynklorna i ansiktet bildade djupare fåror — då han log.

"Du slant i latinet, du S.!" ropade en af Fritjofs grannar till en klasskamrat tvärs öfver bordet.

"Mum — mum, jag — mum jag kunde läxan lika bra som professorn, men fick icke fram den, ser du."

"Ha ha ha", följde i korus kring bordet.

"Ja, du är dig lik, du gamle, oförbrännerlige S.!"

"Men såg ni, pojkar, att K. hade kalfven uppe på bänken, — han är oförsvarligt djärf."

"Inte tar man kalfvar med sig in i skolsalen?" hviskade Fritjof halfhögt till Oskar L.

Denne släppte med ens både knif och gaffel och brast ut i ett gapskratt, i hvilket kamraterna minsann ej försummade att instämma. Sorlet i salen tystnade ett ögonblick,

och allas ögon vändes undrande mot den glada ringen där borta vid ena bordet.

O, hvad det kändes förödmjukande för stackars Fritjof under dessa minuter! Det var ju honom hela spektaklet gällde — tänk, att bli utskrattad i själfva matsalen! Jo jo, det kännes minsann förödmjukande att bli föremål för kamraters gyckel, särskildt då man blottat sin egen okunnighet. Stackars pojke, han hade ej ännu invigts uti etikettens konvenans — den där kyliga sociella själfmedvetenheten, som äfven fanns här. Uppriktigt sagdt blef han mäkta förbittrad på sin nyförvärfvade kamrat och beslöt att hädanefter undvika hans sällskap. Beslutet sträckte sig dock endast öfver en tidrymd af några minuter, och när Oskar fattade hans arm och svängde honom rundt ett hvarf i största godmodighet, var bitterheten försvunnen.

"Du kunde ju begripa, att det var en bok, som man kallade kalf, och ingen fyrbent varelse."

"Ja visst, hm — jo då — tänk, att han inte begrep så mycke, — inte underligt, att man hade roligt."

"Kom ska' vi titta in på 'Bokbekymret' ett ögonblick. Det utgör alla studerandes vallfartsort."

Fritjof teg visligen, ty ånyo stod han i fara att blotta sin okunnighet.

Bokbekymret råkade emellertid vara synodens bokhandel, ett tre våningars trähus, litet och oansenligt för en så vidtomfattande verksamhet. Man bör dock ej alltid döma efter utseendet, ty små orsaker kunna hafva stora verkningar. Den tiden hade affären ännu ej nått sin största utveckling, men mycket gömdes här, bokstafligen, i ett nötskal.

Såsom söndagsskolsekreterare hade Fritjof ofta korresponderat med bokhandeln i fråga, och det var med ej ringa intresse han besteg dess tröskel. En flyktig blick på byggnaden visade, att jordvåningen upptogs af maskineriet och pressarna, första våningen af boklagret och den öfra af redaktionsrum och sätteri.

"Men hör du, Oskar, hvarför kallade du denna affärslokal för Bokbekymret? Förlåt, om jag åter blottar min okunnighet."

"Du har redan fått förlåtelse därför. Ingen bör undra på att du ej känner våra smeknamn eller seder, du får genomgå små förödmjukelser i början, men det är hälsosamt. Saken är den, ser du, att ganska många bekymmer äro förenade med denna bokhandel, därför kallar den sig äfven Concern, och du vet ju, hvad därmed menas. Först och främst har den sina bekymmer att få tag i böcker, sedan bekymmer att bli af med dem, och så slutligen de största bekymren att någonsin få betalning för dem."

"Det var en massa af bekymmer — —. Ja, du är då dig lik!" — Fritjof hade sett vännens skälmska blick och förstod situationen.

"Men du, Oskar, — så skämtsam din utläggning än var, så lärde den mig en sanning: för min skull skall aldrig denna bokhandel ha vare sig ett eller annat bekymmer."

Efter en stunds samtal och bokköp knogade de båda vännerna hemåt med hvar sin duktiga bokpacke under armen. Det var ej utan, att Fritjof kände sig en smula stolt vid tanken på sin nyförvärfvade egendom, hvilken blifvit hans mot kontant betalning. Hemkommen satt han större delen af eftermiddagen och såg igenom sina nya, intressanta böcker och ansträngde sig till det yttersta att skrifva sirliga namnteckningar i desamma.

"Tänk, huru mycken kunskap man ändå skall ha, då alla dessa blifvit inlärda!" Han strök med nästan öm hand på Amerikas historia, "Parser and Analyser", geografien och "Newbeginner's Latin Method", för att ej nämna de andra. Det är i alla fall med underliga känslor en studerande handterar sina första böcker. De äro nya och tillatlande samt gömma någonting hemlighetsfullt, som först småningom skall afslöjas. Senare studieårs både större och dyrbarare arbeten hafva delvis mindre värde än de första — vanan och alldagligheten har jagat nyhetsbehaget på dörren. Men det dugde inte att sitta och drömma bort tiden på detta sätt. —

Med friskt mod tog han af sig rocken för att så mycket lättare kunna röra sig och äfven spara armbågarna och grep verket an. — — — "Gallia est omnis divisa in partes tres quarum unam incolunt Belgae." — — — "Gallia, Gallia — est tres"; nej, — — — "Gallia est omnis partes"; — — nej, det duger inte, om igen! — — "Gallia est omnis divisa — — — est omnis divisa in partes tres, — så där ja! — — quarum Belgae in — — — nej, det gick på tok! — Quarum unam in — in — incolunt Belgae. Så där ja, om igen!"

"Gallia est divisa in tres par — — —Å, en sådan smörja! — Om igen! Gallia, Gallia — — — —." Så där ljöd det i enformig monologform under nybörjarens försök att utföra det omöjliga, nämligen att läsa Cæsar utantill.

Tänk, om väggarna i den gamla röda byggnaden kunde tala, hvad de skulle repetera fastväxta glosor i tusental och berätta kostliga historier om studentplugg och pedanteri!

Midt under det arbetet pågick som bäst, knackade någon på dörren. Fritjof, som trodde att det var Oskar, ropade gladt: "Kom in!"

Dörren öppnades, men ej af den väntade, utan af en annan studerande, som med myndig ton tillkännagaf, "att klockan längesedan slagit tio, och att alla lampor skulle släckas och gossarna gå till hvila!"

"Är klockan redan tio? — Kära, hvart har denna kväll tagit vägen?"

"Den har gått samma väg som alla andra kvällar", svarade den myndige kärft.

"Får man inte sitta uppe så länge man vill?"

"Nej, det får man inte. Reglerna befalla, att de studerande ska' gå till kojs klockan tio, och göra de ej det, måste jag — som är custos på den här våningen — rapportera er till rektorn, och då blir det annat af!"

Oj då! — Det var minsann mäktiga ord. — Hvem vågade att visa sig olydig inför en sådan matador! Sedermera, då Fritjof trängt djupare in i studentlifvets små knep och lärt sig hänga hatten öfver nyckelhålet och spika papp på fönstret ofvan dörren, fruktade han matadoren mindre — och lät den "snokande kusten" knacka bäst han ville.

Men denna vändning i saken var verkligen en allvarsam missräkning, ty blott hälften af läxorna voro inlärda — och minsann ej för väl.

Full af oro gick han till hvila den kvällen, och hvarken aftonbön eller hoppfulla tankar kunde drifva undan den obehagliga fruktan, som bemäktigat sig hans varelse.

Forts.

UNGDOMSMÖTEN.

I WAHOO, NEBR.

På inbjudan af Wahoo-församlingens pastor och Luther League samt på grund af pålysning af konferensens president samlades representanter af konferensens ungdomsföreningar till möte i lärdomsstaden Wahoo för att organisera ett konferens-Lutherförbund tisdagen den 31 aug. och onsdagen den 1 sept. Hvarje ungdomsförening var berättigad till tvenne delegater, och de allra flesta voro representerade. Dessutom voro åtskilliga pastorer närvarande. Mötet tog sin början på tisdagskvällen i den af Wahoo-församlingens ungdom fint prydda kyrkan. Dr J. Ekholm höll då tal på svenska och pastor C. F. Sandahl på engelska. Orgel- och vokalsolon samt välkomsttal af pastor O. J. Johnson förekommo ock. Själfva organisationsmötet hölls på onsdagsförmiddagen. En konstitution, som förut af en kommitté utarbetats, genomgicks stycke för stycke och antogs med några smärre ändringar. Som ämbetsmän för året valdes dr J. Ekholm till president, pastor C. F. Sandahl till vice president, prof. L. Bonander till sekreterare och herr J. S. Helgren till kassör. Hvarje Luther League, som står i förening med konferensens Lutherförbund, är berättigad till två delegater till årsmötet. På onsdagseftermiddagen gaf den församlade ungdomsdelegationen ett program, då sång, musik, uppsatser och en nästan ändlös rad af deklamationer presterades. Mötet afslöts på kvällen med en finfin konsert. Tid och plats för nästa möte lämnades åt verkställande kommittéen att bestämma. Bekänne nu Herren sig äfven till detta företag! S.

I CLEVELAND, OHIO.

Den 5—6 sept. höll Cleveland-distriktets ungdomsförbund sitt tredje årsmöte i Cleveland, O. Därvarande ungdomsförening hade redan förliden höst inbjudit de unga inom distriktet till sin vackra stad och väl belägna kyrka. De besökandes antal uppgick till något öfver två hundra, och tidigt på söndagsmorgonen samlades man till gudstjänst, hvarvid pastor Caleb Shaleen, Akron, höll skriftetalet och pastor G. E. Forsberg, Erie, på ett synnerligen tilltalande sätt tolkade dagens evangelium: "Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade" etc. Villiga händer togo sedan hand om de besökande, och lite hvar blef i tillfälle att göra bekantskap med äkta svensk gästfrihet. På kvällen var kyrkan till trängsel fylld med åhörare. Korta ungdomstal hölles af pastorerna Axel C. Anderson och J. A. Johansson, hvarefter en för tillfället inöfvad kantata utfördes af sångkörer från de respektiva församlingarna. Att se och lyssna till denna väldiga kör var både storslaget och upplyftande. Förbundets ordspråk: "Enighet ger styrka", tog här ut sin rätt, och näst pastor loci tillkommer körledare och körer ett tacksamt erkännande för så väl utförd sång. — Måndags f. m. användes för affärsmöte, och utom flera ärenden, som behandlades, förekom tjänstemannaval. Pastor Caleb Shaleen valdes till ordförande; G. E. Forsberg, vice ordförande; miss Jenny M. Carlson, Akron, sekreterare, samt Carl A. Gudmundson, Ashtabula, kassör. Förbundet inbjöds att hålla sitt årsmöte i Akron nästa år. Gemensam middag serverades sedan i kyrkans undervåning, hvarefter själfva festprogrammet utfördes. Hvarje nummer utfördes väl, och särskildt talen voro fulla af entusiasm för ungdomssaken. Synnerligen uppmuntrande var det att höra, hur väl de infödde begagnade "ärans och hjältarnas språk". Efter supé och några timmars samkväm skildes skaran, som vi vilja hoppas, lycklig öfver fördelen att tillhöra detta framgångsrika förbund och den svensk-lutherska kyrkan här i landet. Till pastor, ungdomsförening och församling i Cleveland ett hjärtligt tack! "Enighet ger styrka!" A. C. A.

KYRKAN I CLEVELAND, OHIO.

I CALUMET, MICH.

I svenska evangelisk-lutherska Carmel-församlingen i Calumet, Mich., rådde stor festlighet "tre dar å rad" från den 31 juli till den 2 augusti. En stor ungdomsskara från olika församlingar inom det vidsträckta Ishpeming-distriktet samlades på inbjudan af ungdomsföreningen från ofvannämnda församling till sitt årsmöte.

Redan tidigt på lördagsmorgonen den 31 juli anlände en större delegation med pastor Sandahl i spetsen från ungdomsföreningen i Marquette och under dagens lopp från andra trakter inom distriktet. De flesta pastorerna och studerande hade anländt dagen förut, emedan detta möte hölls i samband med missionsmötet. Kl. 3 på e. m. samlades alla närvarande i församlingens rymliga kyrka till det årliga affärsmötet. Pastor G. A. Ekeberg från Munising, förbundets vice ordförande, öppnade mötet med att läsa Herrens ord i Matt. 19: 16—22, och höll han med ledning af dessa ord ett skönt välkomsttal till ungdomen. Vid namnlistans uppläsande befanns hela distriktet, med blott ett par undantag, representeradt. Rapporterna, som hade insändts, lade i dagen ett stort framåtskridande under det flydda året. Allt var mycket uppmuntrande. Här och hvar kommo dessa orden: "Vi ha med Guds hjälp kunnat arbeta i enighet under detta år. Ja, vårt gemensamma arbete har fört oss närmare Herren." Programmen, som utförts vid de reguljära mötena, hade alltid burit en ren kristlig prägel, och någonting annat får ej förekomma. Pastorerna hade också alltsomoftast gifvit sina respektiva ungdomsföreningar en inblick uti kyrkans historia genom korta föreläsningar. Sedermera under affärsmötet diskuterades ganska lifligt, om det icke skulle vara nyttigt att införa ett slags föreläsningsschema, helst i kyrkohistoriska ämnen, under vintern och på så sätt föra ännu utomstående ungdom med in i ungdomsrörelsen och församlingen. Nog vore det både nyttigt och praktiskt samt skulle verka till stor välsignelse här, såväl som det gjort annorstädes i andra distrikt, där dylika föreläsningar hållits af kompetenta personer och hvarigenom en och annan fått "en stöt till den eviga rörelsen". En ny förening från sv. luth. för-

samlingen i Dollar Bay anhöll om och erhöll medlemskap uti distriktets Lutherförbund.

Vid val af ämbetsmän blef pastor N. J. Forsberg från Calumet vald till ordförande, pastor C. G. Erickson från Iron River till vice ordförande, mr Bernhard Paulson från Marquette till sekreterare och mr Georg Skogbergh från Ishpeming till kassör. Till revisorskommitté tillsattes dr G. Fletwood och mr John O. Viking från Ishpeming.

Den präktiga ungdomsföreningen i Calumet, hvars gäster vi voro, hade äfven föranstaltat, att de besökande skulle få se den stora kopparindustristaden. Ja, vi kunna äfven kalla den "Babel", ty vi blefvo upplysta om att 40 olika tungomål talas där.

På kvällen samlades folket mera mangrant i församlingens stora kyrka, och ett utmärkt musikaliskt program utfördes.

Dagen därpå, den 8 söndagen efter trefaldighet, vandrade vi åter till Herrens gårdar. Den liturgiska delen af gudstjänsten utfördes af pastorerna C. G. Erickson och G. A. Ekeberg. Pastor Sandahl från Marquette höll en allvarlig, från hjärta till hjärta gående predikan öfver dagens text, Matt. 7: 22—29, med ämne: "Den afgörande skillnaden mellan ordets åhörare på hemsökelsens och domens dag."

På eftermiddagen utfördes återigen ett program i kyrkan. Dr Fletwood från Ishpeming höll ett kraftigt ungdomstal öfver 1 Joh. 4: 4. Pastor Erickson talade öfver ämnet: "Does the Lutheran Church come to the Standard of a Church actually needed in the Twentieth Century?" Härpå framhölls rent och klart, att den förvisso gör detta. Vi hafva rent och oförfalskadt ibland oss Guds heliga ord och sakrament. Vi hafva således dyrbara skatter i vår kyrka — skatter som icke århundraden förmått ändra eller kunna förändra; ty Guds ord blifver evinnerligen.

Aftonsångsgudstjänsten förrättades på det engelska språket. Pastor Alexis från Skanee skötte altartjänsten, och pastor C. A. Rosander från Crystal Falls predikade öfver Dav. 23 ps. O, hur skönt, att Herren vill vara vår herde! Det är hans största glädje att få vara det. Förvisso är det en stor tröst i ungdomsåren, då världen ler och lockar den obetänksamme "ut i villande skog", att veta Herren uppsöker den vilsekomne och för honom "på rätta vägar för sitt namns skull". Ja, nog är det härligt i alla åldrar och i alla tider att hafva den förvissningen: "Herren är min herde, mig skall intet fattas" hvarken lekamligen eller andligen, ty gudaktigheten är nyttig till allting och hafver löfte med sig för detta lifvet och det tillkommande.

Måndagen reste vi till den natursköna Freda Park. Där sjöng manskören från Calumet under ledning af prof. Johnson sköna, upplyftande fosterländska sånger. Pastorer och studerande reste en bautasten på Superior-sjöns stränder till minne af vårt Lutherförbunds utflykt. Hoppas att den står kvar att vittna om våra bragder trost stormar, som rasa!

Vårt möte tillhör ju nu minnenas värld, men idel dyrbara minnen följa med oss från detta årsmöte. Vi böra glädja oss och tacka Gud för den ungdom, vi äga uti våra församlingar, som *har del i det bästa och vill det goda.* Bland sådan ungdom kan det aldrig slå fel, att man icke också kommer att tala om det bästa, det djupaste här i världen. Och nog kommer det att stå för deras minne som de bästa stunder, när talet efter hand kommit in på de eviga oförgängliga tingen. Må vi alltid komma ihåg att låta vår första tanke vara på Gud, den andra på vår kallelse här i lifvet och den sista på nöjet, förströelsen. Då skall en sådan ungdom alltid välja sådant som stadgar den moraliska såväl som den kristliga karaktären.

Till Carmel-församlingen och dess pastorsfamilj, ungdomsföreningen, sångkörerna med ledare och alla vänner, som härbärgerade oss under vår vistelse i Calumet, ett innerligt tack för det ypperliga mottagande, vi fingo röna, och trefnaden i alla afseenden, som kom oss till del!

Välsigne Herren af nåd våra ungdomsföreningar och Lutherförbund! CARL H. RASK.

I NAUGATUCK, CONN.

Hartford-distriktets Lutherförbund höll sitt fjortonde årsmöte i Naugatuck, Conn., "labordagen" den 6 september. Dagen ingick ovanligt vacker.

Naugatuck är en stad på, enligt folkräkningen af år 1900, 10,541 invånare, belägen 17 mil nordost om New Haven, inkorporerad 1844. Stadens läge och omgifning utgöres af en mycket storslagen natur. Den genomskäres ock af en flod, som bär samma namn som staden. Stadens förnämsta industri är tillverkandet af "india-rubber"-varor. Den äger ett prydligt bibliotek, en högskola, en annan skola med namnet Salem jämte präktiga allmänna skolor och flera ståtliga kyrkor. New York-, New Haven- och Hartford-järnvägen har äfvenså nyligen prydt staden med en ny, vacker järnvägsstation.

Svenskarnas i Naugatuck antal är mig icke bekant. Men det måste dock icke vara så ringa, ty jämte den ansenliga sv. luth. församlingen finnes en svensk kongregationalistförsamling. Å en afsats af de höjder, på och omkring hvilka staden är belägen, finner man den svenska lutherska församlingens kyrkoegendom, från hvilken man har en den mest anslående och härliga utsikt. Egendomen består af flera tomter med en prydlig kyrka, ett präktigt prästhus och ett mindre boningshus. Enligt konferensens senaste statistik är den värderad till $14,500 med en skuld af endast $750. Församlingen utgöres af 566 medlemmar, hvaraf 358 äro konfirmerade. Om man vidare genomögnar statistiken, kommer man till den slutsatsen, att församlingen är stadgad och plikttrogen. Dess herde är den nog för alla UNGDOMSVÄNNENS läsare väl bekante dr E. A. Zetterstrand, som uti icke ringa mån är orsaken till att Naugatucks svenskar äro ett kyrkligt och bildadt folk.

Uti denna omgifning höll Hartford-distriktets Lutherförbund sitt ofvannämnda möte. Omkring kl. 10 f. m. började affärsmötet med psalmsång samt bibelläsning och bön af ordföranden, dr E. A. Zetterstrand, hvarefter förlidet årsmötes protokoll upplästes och godkändes. Vid därefter vidtaget upprop af namnlistan befunnos sexton Lutherförbund representerade af sina ombud. Sedan kassörens rapport blifvit uppläst och antagen, mottogos tvenne inbjudningar, den ena från Waterbury och den andra från Bristol, för nästa årsmöte. Den förra antogs, hvarefter det beslutades, att mötet då hålles tvenne dagar, nämligen "labordagen" och den föregående söndagen. Härefter företogs val af ämbetsmän för nästkommande år, vid hvilket pastor A. J. Stenvall valdes till ordförande, dr E. A. Zetterstrand till vice ordförande, pastor N. Ebb till sekreterare, pastor P. Froeberg till vice sekreterare och mr M. A. Wickstrand från Meriden till kassör. Sedan revisorer för att granska nästa års räkenskaper blifvit valda och rapportörer för olika tidningar blifvit tillsatta, afslutades affärsmötet med bön af ordföranden.

Efter att hafva intagit förfriskningar, förnyat bekantskaper och samspråkat en stund samlades mötesdeltagarna uti kyrkan igen för att utföra och lyssna till ett innehållsrikt program, hvilket åhördes af omkring 500 personer.

Eftersom klockans timvise vid programmets slut ännu icke nått fyra, hade mötesdeltagarna god tid att njuta af förfriskningar, samtal och lekar, hvilket de ock gjorde. Först efter solnedgången gjordes uppbrott och hemfärd.

Nog voro alla ense om att mötet varit trefligt och upp-

byggligt och tacksamma till Gud för gynnsam väderlek så väl som till församlingen i Naugatuck och dess pastorsfamilj för hjärtligt mottagande och treflig gästfrihet. Må vi, yngre och äldre, vara lika mycket och ännu mer tacksamma till Gud för hans stora gåfvor till oss, gåfvorna politiska och religiös frihet, tacksamma till honom på så sätt, att vi tillgodogöra oss församlingsmedlemskapets förmåner och sedan med ord, vandel och gärning tacka honom.

"I blomman af din ungdoms dagar
hvem är du skyldig tacksamhet,
om ej din Gud, hvars milda lagar
dig styrka skänkt och munterhet
och öppnat världens fält för dig,
där all hans godhet röjer sig.

Ungdom, må du visligt nyttja tiden
till Guds namns ära och ditt väl;
må nådens ljus och samvetsfriden
beständigt vårdas i din själ,
så skall du möta oförskräckt
din framtid, fast i moln betäckt."

D. FRIDLUND.

I ELMIRA, N. Y.

Midsommardagen är för oss svenskar en skön såväl nationell som religiös högtidsdag. Särskildt är denna dag en ungdomens glädje- och festdag. I den täcka staden Elmira, N. Y., ha vi en liten, men mycket lifaktig församling, hvars ungdom inbjudit närgränsande församlingars ungdom att fira midsommardagen därstädes. Ungefär kl. ½8 på morgonen sistlidne 24 juni afgick ett exkursionståg från den lilla staden Blossburg, Pa., med Elmira som destination. På detsamma befunno sig öfver 225 ungdomar från Arnot, Morris Run och Antrim. Det var första gången, som en svensk exkursion utgått från dessa nejder, och vi kände oss nära på lite smått stolta, när vi med ilande fart drogo fram öfver bäckar och backar med Arnots präktiga "Military Band" i sällskap, till hvars lifvande och smekande toner vi gång efter annan fingo lyssna. Efter två timmars angenäm resa voro vi framme vid stationen i Elmira. Därifrån tågade nära nog alla till den sv. luth. kyrkan, hvilken var prydd som en midsommarbrud, till ära för de många ungdomliga resandena. Här vankades prima mat och dryck mot mycket moderat ersättning. Marta-bestyren voro många och omfattande, men de trefliga och vänliga värdinnorna löste sin uppgift på ett mycket tillfredsställande sätt. När vi lämnade den lilla trefliga kyrkan, sågo alla så belåtna ut. Framkomna till den vackra parken, "Rorricks Glen", kl. 2 e. m., hvarest det egentliga mötet, ungdomsmötet, skulle hållas, samlades man i den stora hörsalen, auditorium kallad. Här genomgicks ett omväxlande och väl anordnadt program af representanter från ungdomsföreningarna i Renovo, Williamsport, Antrim, Arnot och Morris Run. Först utförde musikkåren från Arnot flera goda musiknummer, sedan förrättades bibelläsning och bön af pastor Beausang, därpå välkomsthälsning af pastor Parson. Manskören från Morris Run sjöng med känsla och kläm "Krigarn"; fröken Hilma Forsberg från Elmira sjöng ett präktigt solo; hr Sven Svenson från Antrim, f. d. student vid Augustana College, deklamerade; Arnot-kören sjöng på ett förtjänstfullt sätt en sång; fröken Alma Larson från Renovo deklamerade ett stycke särdeles bra; fröken Vera Johnson från Morris Run deklamerade likaledes väl, och fröken Frida Johnson från Morris Run spelade ett pianosolo. Sedan höllos korta tal af pastorerna C. S. Larson och undertecknad; ett stycke af "Sw. Military Band" från Arnot; sång af kören från Arnot; en roande och lärorik deklamation af fröken Bertha Bengtson från Elmira; åter ett stycke af musikkåren; "My Country" unisont; välsignelsen af pastor Parson, och det underhållande programmet var slut. Med en så präktig och hygglig ungdom, som här representerade våra församlingar, kunna vi med tillförsikt och hoppfullhet gå framtiden till mötes, vetande, att Herren, som ett godt verk har begynt, skall intill sin tillkommelses dag fullborda det.

Pastor Parson och hans lilla församling i Elmira förtjäna ett hjärtligt tack af oss alla för det präktiga sätt, hvarpå de mottogo och aäärdade oss. Kl. 10 på aftonen bjödo vi vännerna i Elmira farväl och reste till vårt land igen. De som voro ifrån Williamsport, Jersey Shore och Renovo reste naturligtvis en annan väg. Pastor Larson tog vara på dem. Det är ej tråkigt att resa, t. o. m. långa distanser, när man är i ett sällskap, där alla se glada, trefliga och lefnadsfriska ut, — där den sansade och blygsamma ungdomskänslan vackert framträder i ord och åtbördor. Efter åter två timmars angenäm färd rullade vårt tåg in på bangården i den "stora staden" Blossburg. Några hurtiga "good bye" och adjön till vännerna i Arnot, och så bar det af för att söka efter någon som i arla morgonstund var en till mötes för att hjälpa en väl hem till M. R. En hjärtlig hälsning och ett varmt tack till alla, som voro med på ungdomsmötet i Elmira midsommardagen 1909.

J. A. BRODÉN.

I STANTON, IOWA.

Lutherförbundet af Iowa-konferensen höll sitt tredje möte i Stanton, Ia., den 27—29 augusti. En bättre plats för konferensens ungdom att samlas kan knappast tänkas än detta genomsvenska landtsamhälle med sin sköna och fridfulla omgifning och sin intagande stora kyrka med sittplatser för öfver ett tusen personer. Stanton-församlingen är i förbigående sagdt den största inom Iowa-konferensen. Dess centrala läge i det stora Halland-settlementet med flere blomstrande svensk-lutherska församlingar rundt omkring är ju också en faktor af icke ringa betydelse, enär alla dessa bidrogo till högtidligheternas förhöjande genom sin ungdoms närvaro vid mötet. Den ståtliga kyrkan har ett imponerande läge på den högsta punkten i staden och synes milsvidt i omnejden. Den har nyligen omändrats och förskönats både in- och utvändigt under ledningen af församlingens framstående och kraftfulle lärare, pastor C. A. Randolph.

PASTOR C. A. RANDOLPH MED FAMILJ.

Mötet öppnades fredagen den 27 kl. half elfva f. m. med högmässogudstjänst. De flesta delegaterna hade då anländt, och omkring 50 församlingar voro representerade. Predikan hölls af förbundets president, pastor F. V. Hanson, Red Oak. Han hade valt såsom text 2 Tim. 2: 1, 22, och hans ämne var: "Hvad Herren fordrar", hvilket besvarades i predikan med de tvenne stora hufvudkrafven: en *stark* ungdom och en *ren* ungdom. På eftermiddagen hölls en diskussion om "Församlingen och våra plikter gent emot densamma." Hvardera punkten var uppdelad i tre afdelningar, nämligen: 1) Hvad församlingen har utfört; 2) Hvad den utför; 3) Hvad den kommer att utföra; och senare punkten: 1) Bed för församlingen; 2) Lef för densamma; 3, Arbeta för den. Dessa ämnen voro utdelade på förhand åt olika delegater, och det hela var lärorikt och lämnade ett förblifvande intryck. Fredagskvällen gafs ett litterärt och musikaliskt program, presteradt af de enskilda församlingars delegater, efter hvilket det lokala förbundet serverade förfriskningar.

PASTOR F. V. HANSON MED FRU.

Lördagsmorgonen kl. 9 hölls affärsmöte. En uppmuntrande rapport afgafs af förbundets president, hvilken visade, att Iowa-konferensens ungdom både lefver och är i rörelse till befrämjandet af allt det som tillhör det kristliga lifvet. Såsom president återvaldes enhälligt pastor F. V. Hanson. Till sekreterare valdes miss Hattie Gabrielson från Dayton och till kassör pastor C. E. Olsson från Albert City. Såsom verkställande kommitté invaldes C. C. Olson, Boone; Alma Clay, Chariton; Mabel Kronquist, Kiron; Fritz Anderson, Albert City; Herbert Swanson, Bethesda.

En liflig diskussion utspann sig rörande ett förslag att begränsa den pastorala representationen vid konferenskonventet till två pastorer från hvarje distrikt. F. n. är hvarje pastor inom konferensen en röstägande medlem vid dessa möten. Vid omröstningen nedröstades förslaget. Några pastorer röstade för förslaget, men delegaterna från de olika församlingarna röstade mot detsamma nästan enhälligt. En annan sak af vikt, som dryftades, var planen för ett synodalförbund af alla de enskilda konferensernas Lutherförbund. Idéen hälsades med bifall, och delegater valdes från de olika distrikten för att sammanträda i syfte att stifta ett sådant synodalförbund.

Des Moines-församlingen inlämnade genom sin delegat en inbjudan att samlas där nästa gång, hvilken inbjudan med tacksamhet antogs.

På eftermiddagen företogs en utflykt till konferensens barnhem, beläget omkring en mil från staden. Ett trefligt program utfördes med flera sånger af barnen, välkomsthälsning af hemmets varmhjärtade och duglige föreståndare A. E. Liljegren och två tal, ett på svenska af pastor C. O. Morlund från Madrid och ett på engelska af pastor O. A. Elmquist, Chariton. Därefter serverades förfriskningar.

På kvällen, då man återvändt från barnhemmet, gafs åter ett blandadt program af deklamation, läsning, sång och musik. Ett utmärkt kantata utfördes af den lokala kören under professor E. J. Swansons ledning.

Söndagsmorgonen, mötets sista dag, randades skön och fridfull. Kyrkan var till trängsel fylld. Skriftetal hölls af pastor C. E. Olsson, Albert City. Enkel men hänförande var hans framställning af Mästarens ord till Petrus: "Om jag icke tvår dig, så har du ingen del med mig." Högmässopredikan hölls af pastor A. Norrbom, Sioux City, öfver dagens text, behandlad med hans kända klarhet och praktiska skärpa. Större delen af ungdomen framträdde till Herrens bord. På eftermiddagen hölls den sista diskussionen öfver ämnet: "Den lutherska högmässogudstjänsten."

På kvällen afslutades mötet med tvenne predikningar, en på svenska af pastor M. J. Lauré, Mediapolis, och en på engelska af konferensens vördade och afhållne president pastor Jos. Anderson, Boone. Den text han inskärpte såsom en grundläggande idé i vår ungdomsverksamhet var denna: "My Father's business." Träffande och genomträngande såsom alltid var hans tankedigra framställning, hvilken lämnade ett intryck, som ej förklingade med talarens stämma. Sålunda slutade detta minnesvärda möte.

Stanton-församlingen förtjänar erkännande för den rika förplägning, som kom mötesdeltagarna till del. Icke mindre än fem måltider serverades åt de besökande i kyrkans rymliga undervåning.

För mötets mönstergilla ledning hafva församlingens pastor och förbundets president mötesdeltagarnas odelade erkännande, och en tacksamhetsgärd tillkommer äfvenså församlingens skicklige organist, prof. C. E. Swanson, och hans sångkör, utan hvilkas musik och sång minnet af detta möte ej skulle varit hvad det är — ett mäktigt "framåt" i vårt Lutherförbunds verksamhet.

I SALEMSBORG, KANS.

Det sjunde årsmötet af Kansas-konferensens Lutherförbund hölls i Salemsborg, Kansas, den 24—26 sept. i förening med Salemsborg-församlingens 40 års-fest.

Mötet öppnades fredagen den 24 kl. 10:30 f. m. med högtidlig högmässogudstjänst, hvarvid Lutherförbundets ordf., pastor G. A. Dorf, predikade. Därpå följde sång af en blandad kvartett, hvarefter församlingens pastor, E. P. Karleen, hälsade delegater och besökande välkomna till "Fridsborgen" och till hemmen. Att denna välkomsthälsning bestod icke blott i ord, det erforo vi alla under vår vistelse därstädes, ty ingen möda eller kostnad sparades, när det gällde de besökandes välbefinnande. Att de, som buro Marta-bekymren därstädes dessa trenne dagar, icke precis hade festdagar, det kan man lätt förstå, då omkring ett tusen personer serverades middag och aftonvard på söndagen. Likväl syntes "inga sura miner" hos de tjänande unga damerna, ej heller togo förråden slut. All heder åt Salemsborgs Lutherförbund som ock åt församlingen i stort för denna frikostiga gästvänlighet!

Affärssessionen, som tog sin början kl. 2:30 e. m. fredag, kännetecknades af liflighet och reda. Ordförandens rapport var i allo uppmuntrande, tack vare de lokala förbundens ådagalagda nit, särskildt beträffande frikostiga bidrag till Bethany College och Porto Rico-missionen. Enligt rapporten föreligger godt hopp om att vårt Lutherförbund i en snar framtid samlat nog medel till bekostandet af en kyrka i Bayamon, Porto Rico. En liflig diskussion utspann sig i fråga om huruvida praktisk nytta af nämnvärd art skulle genom stiftandet af ett synodalt Lutherförbund komma de lokala förbunden till del. En delegation af tre invaldes att vid det tillämnade öfverläggningsmötet i denna fråga representera vår konferens' Lutherförbund, nämligen dr G. A. Brandelle, pastor C. E. Bengtson och herr Wm. Carlson. Vid val af tjänstemän för året utnämndes följande: ordf., pastor C. E. Bengtson; v. ordf., pastor V. E. Holmstedt; sekr., miss Anna Johnson, Marion Hill; och kassör, Emanuel Ekblad, Topeka.

Af muntliga rapporter, som af delegater vid en senare session afgåfvos, framgick, att ett tämligen allmänt bibelstudium pågår inom de särskilda lokala förbunden. Det betygades af flera, att intresset för sagda studium var hos flertalet unga här och där i ständig stegring, och att mötena i stort befrämjats därigenom. Så berättades, att en del förbund betjäna sig vid dessa studier af "L. L. Topics", men andra däremot använda på ett systematiskt sätt bibeln. Att dylika rapporter äro värmande och särskildt uppmuntrande för alla sant kristna och samfundsvänner, är tydligt. Kunna de unga intresseras till ett rätt forskande i och ett troget omfattande af bibelordet, då och endast då är det hopp för samfundets bestånd i en tid af fräck gudsförnekelse och så rik på försök till omstörtande af så väl goda samhälleliga som ock kyrkliga institutioner.

De rikhaltiga, omväxlande program, som vid mötet presterades af delegater från skilda lokalförbund, voro väl utförda och lifvade till kärlek för det sköna och sanna, till trohet mot Gud och fosterland. Värmande, upplifvande tal till de unga af närvarande pastorer förekommo äfven, och åhördes desamma med spänd uppmärksamhet. Det tjänar till intet att här uppräkna namnen på deltagarna, hvarför vi helt tyst gå detta förbi.

En sak, som visserligen icke uppdragits tecknaren af dessa rader att omnämna, anser jag mig dock böra påpeka — Salemsborg-församlingens 40 års-fest lördagen den 25 september. Efter psalmsång, bibelläsning och bön fingo vi först lyssna till en välskrifven historik af församlingens nuvarande pastor, E. P. Karleen, däri det tydligt redogjordes för församlingens utveckling från början intill närvarande stund, och att hon är moder för tre i grannskapet välbärgade dotterförsamlingar.

Dr A. W. Dahlsten, församlingens stiftare och förste herde, visade tillbaka på nybyggarelifvets dagar samt beskref församlingens första kyrka, hvilken, lik dåvarande bostäder, utgjordes af en täckt utgräfning i jorden, med jord till golf, läktare och väggar, de senare likväl delvis uppförda af sten. Han redogjorde för församlingens skyndsamma tillväxt, för den temporära kyrkans utbytande mot en prydligare helgedom och jordkojornas försvinnande mer och mer, allt eftersom den idoge odlarens möda af Skaparen kröntes med välsignelse.

Pastor C. Walleen, församlingens andre herde, ordade om tillståndet inom församlingen under hans tjuguåriga verksamhet därstädes, om brytningar, som gjorde sig gällande, men särskildt betonades, hurusom en kraftig andlig rörelse till nära nog allmänt uppvaknande förnams inom församlingen någon tid tillbaka, då dagliga möten höllos i kyrkan under hela tre veckor och många själar kommo till lefvande trosgemenskap med Gud.

Skön var stunden i Guds gårdar och trosstärkande; ty har Gud med ospard kärlek vårdat sig om fäderna, så skall han icke heller förgäta deras barn. Men det gäller äfven att i förtröstansfull tillit instämma i segersången: "Vår Gud är oss en väldig borg, han är vårt vapen trygga", ty då blir segern viss.

DIXI.

SKYNDA DIG!

Skynda dig att så ut kärlek,
innan lifvets sol går ner
och du står vid redda grafven,
och din broder är ej mer!

Skynda dig att räcka handen
till förlåtelse och frid,
medan ängen ännu blommar,
innan det är frostens tid!

Skynda dig att ge den arme,
som försmäktar vid din dörr!
Gif ett ord också af kärlek,
där du blott gaf brödet förr.

Skynda dig att så ut kärlek,
innan lifvets sol går ner
och du står vid redda grafven,
och din broder är ej mer!

H. S.

LITTERATUR.

Evighetsfrågor i bibelns, förnuftets och den kristliga erfarenhetens belysning. En serie predikningar öfver de gamla episteltexterna af Ulrik Ronnquist, B. D., ev. luthersk pastor i Swedona, Ill. Författarens förlag 1909. Boken försäljes hos Augustana Book Concern. Pris $2.75.

Denna bok är helt enkelt en årgång predikningar öfver de gamla episteltexterna och kommer helt osökt såsom en mycket angenäm gåfva vid det nu snart ingående nya kyrkoåret, då de gamla evangelierna och epistlarna komma att användas vid bibelförklaringen. Helt oväntadt var det att erhålla detta arbete, men också ganska uppmuntrande, i all synnerhet som det kommer från en af våra egna pastorer och därtill från en af de yngre. Pastor Ulrik Ronnquist blef prästvigd 1904 efter att hafva aflagt fullständiga examina för prästämbetet. Den här föreliggande predikosamlingen eller postillan är en volym på 552 sidor och innehållande 65 predikningar, hvardera af 8 @ 9 sidors längd. De kunna således icke sägas vara för långa, hvilket annars är ett fel med de flesta tryckta predikningar, likasom ej sällan med de muntligt talade. Vi nämna detta i synnerhet för deras skull, som möjligen skulle vilja använda en sådan bok vid gudstjänsternas ledning i sådana församlingar, som antingen äro vakanta eller där pastor åtminstone tidtals saknas.

Vi hinna nu icke att denna gång närmare ingå i någon recension af arbetet, utan vilja endast anmäla det för våra läsare, så att de som så önska kunna anskaffa det. Kanske skola vi längre fram få tillfälle att säga något mera om boken i sin helhet. För närvarande må det vara nog sagdt, att hon tilltalar oss mycket väl: ämnena äro korta, praktiska och på sak gående, och språket är enkelt och godt, ehuru icke alls så högtidligt, som det plägar vara i dylika arbeten, något som vi dock anse vara en förtjänst hos författaren.

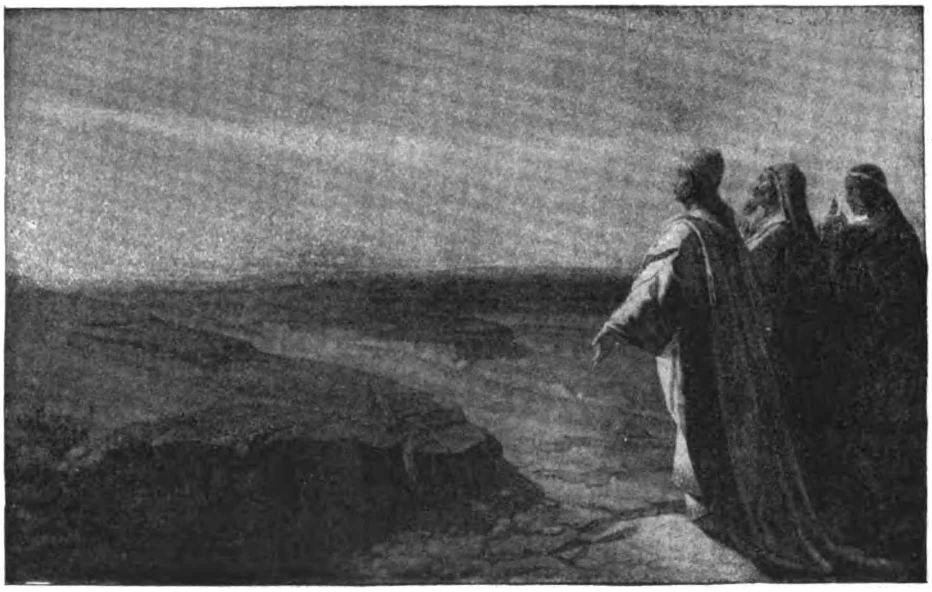
S. G. YOUNGERT.

SE, JAG BÅDAR EDER STOR GLÄDJE. *Luk. 2:10.*

Ungdomsvännen
Illustrerad Tidskrift för Hemmet

ÅRG. XIV. ROCK ISLAND, ILL., DECEMBER 1909. N:r 12

Jul-sång

För Ungdomsvännen af Otto Lundell

En stjärna sågs tindra på himmelens päll,
Ett sken spreds på österns skyar.
Där ljuder en sång öfver dal, öfver tjäll,
Ty Gud sitt förbund nu förnyar.

De vise stå upp, och de följa dess sken
Och finna den himmelska skatten
Samt vända tillbaka så fröjdfulla se'n
Från krubban den saliga natten.

Hvad Herren oss gaf var ett himmelens lån,
En gåfva af omätligt värde.
Han sände sin älskade, enfödde Son
Att lossa de bojor, oss snärde.

Så låtom oss prisa den Frälsare god,
Som änglar och helgon besjunga,
Ty blott i hans heliga, dyrbara blod
Finns frälsning för gamla och unga.

Julstämning

Hör i rymden vingars sus!
Se, med liljestängel
i sin hand, i stjärneljus
kommer julens ängel.
Under vinterhimlens rand
klockor gå i alla land:
Ära vare Gud i höjd
och åt jorden frid och fröjd!

Varm blir hvarje frusen håg,
när som jul är inne.
Stilla lägger sig hvar våg
i hvart sorgset sinne.
Portarna på gafvel stå
till hvar tillstängd hjärtevrå.
Låt oss glömma groll och strid!
Nu är julens kärlekstid.

Stjärnor tindra i det blå
öfver snön på taken.
Alla ljusen tända stå
uti grenljusstaken.
Glad i koja och i tjäll
dansen går i vinterkväll.
Gammal håg blir sällsamt vek
inför barnens julgranslek.

Nyss låg världen sorgesänkt
uti synd och plåga,
blodbegjuten, tåredränkt,
tärd af hatets låga.
Men du skänker, ljus och huld,
efter seklers brott och skuld,
smärtbetyngda mänskobröst
julefrid och juletröst.

Sakta stiger åldrig psalm.
Klara röster tona
om Guds Son, på krubbans halm
född till törnekrona,
frälserman och frälsningströst.
Sjung du med en tårdränkt röst!
I din gamla barnatro
får du frid och helgdagsro.

STEN GRANLUND.

JULHÄLSNING.

Af R. S—ll.

S*e, jag bådar eder stor glädje, hvilken allt folk vederfaras skall, ty i dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Davids stad.* Luk. 2: 10, 11.

Heliga julgäst, kom,
kom till all världen vida!
Ha vi blott hö och strå,
låt oss på dig ändå,
Jesus, vårt julbarn, bida!

Stjärna från Betlehem,
lys öfver skilda zoner,
led öfver ökensand
hemdt till löftets land,
sökande millioner!

Det ligger en förunderlig stämning öfver julhögtiden. Såväl gamla som unga gripas däraf. Äfven de, som i öfrigt äro religiöst ointresserade, kunna icke draga sig undan. Handelsmannen kläder sin bod i det bästa han har, de gamla slitna kläderna få lämna plats för nya, och i hemmen söka far och mor efter bästa förmåga genom gåfvor låta de små förnimma julens glädje och trefnad. Hvilken stor betydelse hafva icke dessa yttre anordningar för julens firande! De gamle

komma så väl ihåg julminnena från sin barndoms hembygd. Äfven om de yttre förhållandena voro knappa, var dock det renskurade golfvet med det fint doftande granriset, julbordet med den hvita duken och det tregreniga talgljuset och de små gåfvorna nog att framkalla glädjestrålande ögon samt hjärta och händer, hvilka klappade i takt öfver att julen ändtligen var kommen.

Af ålder brukade då på julaftonen julevangeliet läsas, hvarur de anförda orden äro hämtade, ängelns julhälsning till herdarna, som i Betlehems nejder vakade och höllo vård om natten öfver sin hjord. Hälsningen innesluter i sig glädje, och detta af det oförgängliga slaget. Den har sin upprinnelse och djupaste försänkning i Guds, vår Faders, hjärta och är alltså icke beroende af de många orsaker, som för jordens barn gifva så rik anledning till sorg. Den innesluter i sig hälsningen: "I dag är eder född Frälsaren". Gamla testamentets långa väntanstid var nu förgången. Vid österns synrand, åt hvilket håll de, som väntade efter Israels tröst, trosfrimodigt och hoppfullt vändt sina ögon, hade börjats sprida genom änglarnas lofsång: "Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett godt behag", morgonrodnadens strålar, att frälsningens sol med salighet under sina vingar hade uppgått. Himmelen hade ställt sig i förening med jorden såsom aldrig tillförne. Skaparen uppslog på jorden sitt tjäll. Hvilket gladt budskap! De fattiga glädjedroppar, som vi människobarn genom arbete och möda söka aftvinga denna jord, såsom rikedom, ära, namn och rykte, blifva ännu fattigare, då man tänker på att det är blott ett fåtal som kunna komma i åtnjutande häraf. Julens glädje däremot skulle vederfaras alla folk. Denna glädjefulla hälsning har Frälsaren, Herren, som föddes i Davids stad, öfverlämnat till sin församling på jorden att kungöra. Herren gifve henne nåd att känna ansvaret häraf. Må den stora julglädjen, som vi här i denna hälsning sökt att framhålla, blifva uppenbar för alla, särskildt för vårt svenska folk i detta land. Stannen i stilla betraktelse inför julens tilldragelse: "I dag är eder född Frälsaren", och besinnen, hvad det ordet innebär!

JUL.

Af R. S—n.

Julen nalkas med heliga minnen,
må den hos oss finna öppnade sinnen,
hjärtan, som dröja vid *Betlehem*,
som skåda mot stjärnan, som lyser oss *hem*,
***hem* ifrån jordlifvets dunkla stråt,**
— som växlar af glädje, af sorg och af gråt —,
***hem* genom allt, som vill locka oss bort**
från lifvets väg — tiden är ju så kort!
Låt dig ej bländas af tidens flärd,
oss väntar en lycka, som mera är värd
än jordens försvinnande irrbloss.

Är Jesus Kristus din hjärtas skatt,
den gnistrande stjärnan i lifvets natt,
din strålande fyrbåk på lifvtes haf,
så skall ej din ande gå helt i kvaf.
Fast tiden mörknar och stormarna gny,
du vet, där är *ljust* bakom svartgrå sky,
du vet, där finns bakom stjärneljusen
en *fadersboning för tusen, tusen.*
Låt stjärnan, som strålar från Betlehem,
ej leda dig bort, men säkert *hem*
från ökenfärden på jorden.

Allt med honom.

En julhälsning af Fr. Hammarsten.

Gud gifver, ty han älskar. Han gifver ut ända till och med sig själf, ty han är kärlek. Hans gåfvor nå både ond och god. Liksom solen strör sitt guld öfver ödemarken såväl som öfver den fruktbara tegen och låter sina värmefloder utan åtskillnad strömma ut öfver onda och goda, så älskar Gud. Liksom solen gifver ut oberäkneliga kraftkapital hvarje sekund utan att inhämta något motsvarande förråd af ljus och värme, emedan hon själf är en ljus- och värmekälla, så är det med vår Gud. Han älskar, ty han är kärlek. Han gifver regn och fruktbara tider, mättande våra hjärtan med mat och glädje. Han själf gifver åt alla lif, ande och allt (Apg. 14: 17). Han gifver ifrån det minsta eller mindre upp till det högre eller högsta. Det finnes ingen gräns för hans gifvande. Då han, den Oändlige, gifver sig själf, måste ock hans gifvande i öfrigt tänkas utsträckt i det oändliga. Han har gifvit oss sin ende Son. Sannerligen, ängeln bådade med all rätt "stor glädje", då han i Betlehems ängder förkunnade julens evangelium: "Se, jag bådar eder stor glädje, som skall vederfaras allt folket, ty i dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Davids stad." Däruti består kärleken — att han har älskat oss och sändt sin Son till försoning för våra synder (1 Joh. 4: 10). Gåfvan är gifven åt alla. Öfver Herren Guds tvenne stora grundläggande frälsningsgärningar, den, då Sonen gafs i barnagestalt åt världen, och den, då samme hans Son utgafs i korsgestalt för hela mänskligheten, stå de orden skrifna: åt *alla*. De stå, såsom aldrig eljest, skrifna öfver Betlehems krubba och Golgata kors. Prisadt vare hans namn!

Allt med honom! I dessa få ord står att läsa en hel historia om mänsklig fattigdom, skuld och brist, men ock ett härligt vittnesbörd om gudomlig rikedom af nåd. Då allt är bundet vid honom, som Gud sändt till oss, då är intet till finnandes hos oss, som gäller till rätt-

färdighet. Berömmelsen är utelyckt. Intet hos oss — men allt i honom! I kännen vår Herre Jesu Kristi nåd, att han, ehuru rik, vardt fattig för eder skull, på det att I genom hans fattigdom skullen varda rika (2 Kor. 8: 9). Här stå fattigdom och rikedom emot hvarandra. Hans oändliga rikedom af evighet — vår skriande fattigdom genom fallet; den förra offrad för att utfylla den senare. Vidare hans fattigdom ända till blods i förnedringen på jorden — vår rikedom i upphöjelse ända till delaktighet i hans eviga härlighet, den förra buren med lammets tålamod för att åt oss vinna den senare. Då vi i år gå till Betlehem — och du följer ju med dit, du ock, icke sant? — låtom oss då tillbedja i medvetande om vår fattigdom, samkad i synd och otro, och om hans rikedom af nåd åt de ovärdiga.

Allt hafva vi fått, och honom, Jesus, hafva vi fått, men allt *med* honom. Gåfvorna äro bundna vid honom, den enfödde Sonen. Huru? Skulle det gifvas några, som icke beaktat detta sammanhang? Och dock, det är så viktigt att aktgifva därpå; lif och död äro afhängiga däraf. Allt vill det törstande människohjärtat äga, allt njutbart, so mhimmel och jord hafva att bjuda, men honom kanske icke. Likväl, priset på allt är — han, Jesus. Då han mottages i tro, gifver Gud allt med honom. Men utan honom står människan ensam med sig själf, ensam med sitt fattiga, skuldbelastade jag. Julen blir ock därför så glädjelös och mörk för många. Den yttre glädjen blir tom och verkar tröttande. Stämningsfullheten blir endast känslosamhet och förflyktigas snart. Men än mera, julen väcker flerstädes en tärande törst, en frätande afundsjuka, en tyngande bitterhet och grämelse. Hos många ligger den tanken och gror eller träder fram i öppen dag: Jag önskade, att det aldrig vore jul! De hafva icke sett sambandet: Allt med *honom*. Andra äro så belåtna och glada både öfver sig och sitt och julens alla fröjder, men glädjen går, som sagdt, ut öfver allt annat än Jesus. De hafva icke behjärtat sambandet: med honom. Andra åter ville så gärna äga "allt" och inbegripa däri just hvad aposteln därmed åsyftar: allt det andliga och himmelska goda. Men då de nu äga intet af allt detta i sig själfva, så blir ock deras julstämning tung. De hafva icke fått ögonen öppnade öfver sambandet mellan "allt" och "honom". O, att det ginge upp ljus för dessa bundna själar i jul! Bedjen därom I, som hafven ljuset. Gud gifver i enfald och utan förebråelser. Intet å Guds sida hindrar att gifva, ty han gifver enfaldigt. Ingen synd är så stor, att den behöfver ligga i vägen för syndarens mottagande af frälsningen; ty Gud gifver utan förebråelser. Men han gifver enligt bestämda lagar, och utöfver eller utom dessa går han icke. Här är lagen enkel och klar: med Jesus. Mottag honom, den stora julgåfvan, så har du allt.

Hvad vi äro rika! Vi hafva en Gud, en Gud, som hjälper, och Herren, Herren, som frälsar från döden. Vi hafva en stor öfverstepräst, Jesus, Guds Son, som genomfarit himlarna. Vi hafva ett altare, korset. Vi hafva förlossning genom Jesu blod. Vi hafva ett fast profetiskt ord. Vi hafva en fast stad, murar och värn heta hälsa. Den, som blifvit rik, bör taga kännedom om sina rikedomar. Låtom oss känna det, som blifvit oss skänkt af Gud (1 Kor. 2: 12). Alla byggnadsämnena till vårt lifs byggnad äro oss gifna. Hans gudomliga makt har skänkt oss allt, som hör till lif och gudaktighet (2 Petr. 1: 3). Af dessa byggnadsämnen vill nu Guds Helige Ande betjäna sig för att i dem, som därtill lämna honom fria händer, uppbygga ett rikt lif i Gud. Han vädjar till vår ande och söker uppväcka vårt rena sinne, på det att vi må insätta all flit till nående af det stora målet. Stå vi till Andens förfogande? Släppa vi till hjärtats mark fritt och utan inskränkning? Alla materialier äro skänkta. Anden erbjuder sig att i hjärtats bottenväfnad insömma helighetens och rättfärdighetens trådar, att den fördolda människan må vinna den saktmodiga och stilla andens oförgängliga väsende. Mottaga vi erbjudandet? Rikedomarna äro gifna: Kristi nåds öfversvinneliga rikedom, hans härlighets rikedom. Anden vill göra oss bekanta och förtroliga med de andliga rikedomarnas mångfald och användning och uppfostra oss till goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd. Lämna vi honom fria händer? Här är nåd, och här är ansvar. Förstår du den sanna julglädjen? Dess rot är: allt af honom och med honom; dess krona är: allt genom honom och till honom. Denna enkla julhälsning har velat erinra om bådadera. Bed om den fulla, hela julfröjden!

Hvad den är rik, som fått allt! Rik!? Men den, som är rik, har ju god råd. "Till jul", så gå mångenstädes redan nu de eljest tunga tankarna något hoppfullare än vanligt, "få vi kanske någon hjälp." — Svik icke detta hopp, om det eljest beror på dig att tillmötesgå det. Den, som är rik i Guds kärlek, är rik i sitt gifvande. Kärleken vet utvägar. "Till jul; få se", så svarar mången betryckt moder de bedjande barnen. "Nu hafva vi icke råd; kanske någon tänker på oss till julen!" — Svik inte barnahjärtats hopp, när du kan undgå att göra det. "Det är kallt, vi frysa, vi hungra"; "Till jul få vi det varmt, till jul få vi bröd; då kommer nog någon ihåg oss." — Vill du? "Jag är så ensam; kanske någon i jul tittar till mig." — Vill du? "Jag plägar bli ihågkommen till jul." — Leta igenom dina anteckningar och leta i minne, hjärta och samvete, så att du ingen glömmer. "Det är så länge sedan jag fick bref; nå, när man blir gammal, är det ens lott att bli glömd." — Ett bref till jul — vill du? "Mor, få vi riktig jul i år?" — Kanske du vet svaret. Vill du hafva full julglädje, öppna då hem och hjärta för Jesusbarnet; låt Anden kläda ditt inre i juldräkt och dela i hans namn, som utgaf sin ende Son, med dig af din inre rikedom och ditt yttre öfverflöd. Allt genom honom, ty du har fått

Allt med honom.

JULOTTA.

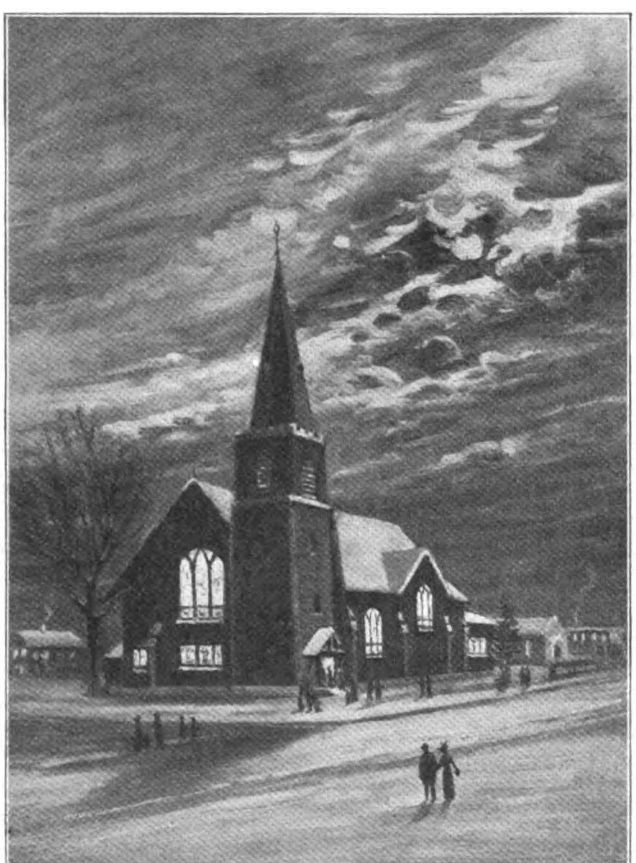
För Ungdomsvännen af Carl Kraft.

I stilla advent naturen tronat
med rimfrostglitter på gren och stam;
den hvita drifvan vår jord ombonat,
och skogen står där så allvarsam.
Men adventsstämning med liflig trängtan
har härskat äfven vid hemmets härd.
En önskan, blandad med bidan, längtan,
har sällsamt rört sig i själens värld.

Af ljuf hänryckning påverkas sinnet;
en helig känsla, en tjusning skön
intager hjärtat, omstrålar minnet
samt manar mänskan till lof och bön.
Den kära festen med rika anor
bebådar folken en himmelsk frid,
och fagra bilder i långa banor
framsväfva sakta i juletid.

Och bibelordet allvarligt talar
om vackra ängar med hjordar på,
om herdar, änglar, om himlasalar,
om Jesusbarnet på krubbans strå.
Och likt ett eko från änglasången
nu väldig stämma ur klockans malm
förkunnar undret från tid förgången
samt sjunger mäktigt sin julepsalm.

Du tempelklocka, håll på att klinga
och för ett budskap i nattens väkt,
att mänskobarnen tillsammans ringa
till helgedomen i högtidsdräkt,
där lifvets vatten ur hälsobrunnar
framflödar ymnigt på denna dag
och juletexten med kraft förkunnar
till alla folken ett godt behag.

SEGERHUFVAN

Af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

Julklappslådan hemifrån hade så godt som mistat allt intresse för Bengt Svenne — Sven Bengtssons i Torrup ende arfvinge — ; han lät stadsbuden hämta den vid stationen och tog pliktskyldigast upp den, men under de elfva år han redan hunnit ligga i Lund och läsa på medikofilen, hade han växt ifrån den bastanta skånska hemmakosten och fått hotellvanor, dyrbara nog, men det gjorde ingenting. Sven Bengtsson var en tät storbonde, och han hade mer i banken än någon af de grefliga och friherrliga grannarna på de gamla adelsgodsen.

Han skickade mustiga förmaningar och smutstummade sedlar till sonen, men aldrig kunde han förmå sig att skrifva adressen till kandidat Svenne, han plitade dit ett rikligen bläckbugnadt Svensson, som "pågen hette".

Kandidat Svenne tog alltid lika angelägen och lika generad emot dessa rek, men när han svält förargelsen öfver faderns halsstarrighet att inte vilja komma ihåg, att han bytt namn, tog han belåtet fatt på sedlarna, döpte ett par i glada kamraters sällskap, betalade några vigg, hjälpte en eller annan kamrat ur trångmålet och ansåg, att han skötte sig på bästa sätt.

Fars förmaningar lät han flyga för vinden. Han hade så trefligt i det gamla, idylliska Lund, att det skulle varit skada att raska på med studierna, och säden och betorna i det feta Skåne betalade hans vivre.

Mor skref mycket sällan och vanligen endast några rader, men Bengt visste ändå, att hon sände honom vakna nätters grubblande tankar, arbetsfyllda dagars dämpade oro, och det kunde göra honom ondt, ty han gömde i sitt sinne många vackra hågkomster om mor. De kunde dyka upp midt i kamratsorlet, och de hade lagt sourdin på mer än en orgie, de kunde kretsa omkring honom i hans få ensamma stunder som kvittrande svalor, troget återvändande till sitt gamla rede.

Bengt Svenne hade nog svärmat för många kvinnor, men han hade icke gifvit sin själ med åt någon, därför hade han ej glömt bort mor. Hon var för honom en slags relik, som han var glad att äga, och hvilkens värde han förstod, men som fick plats i ett låst gömsle.

Nu stod Bengt Svenne ånyo framför julklappslådan som han gjort ett decennium. Han behöfde inte granska dess innehåll, det var år från år sig likt, och med undantag af Stenkyrkoäpplena och klenäterna fick hans städerska hela undfägnaden.

Han öfverraskades dock denna gång af att ett litet försegladt paket, adresseradt till honom, låg öfverst i lådan.

"Mors stil!"

Skulle hon nu också komma med moralpredikningar! Han hade inte begått något brott, kunde de inte lämna honom i fred.

Halft förargad bröt han förseglingen och slet upp omslaget. I ett ljusrödt silkespapper låg en liten barnmössa, omsorgsfullt inlindad, och bredvid den ett bref — — — säkert det längsta, mor skrifvit.

Bengt Svenne stirrade några sekunder på de sneda raderna, där det ena ordet tycktes angeläget att draga det andra med sig bort mot postarkets högra kant. Stafningen var icke heller oklanderlig, men Bengt kritiserade icke; han tog med en tafatt smekande rörelse i brefvet och såg i långsamt mornade tankar mor sitta vid det omålade bordet i storstugan och plita med penna och papper, osäkert, men ihärdigt. De grofva händerna med stela fingrar och valkiga insidor. Hon hade nog hållit på länge, innan hon fick dessa två sidor färdiga. "God helg och Gud välsigne dig", brukade eljest vara hennes julhälsning.

Bengt satte sig bekvämt tillrätta i skrifstolen, hvilken oftast stod tom, då han föredrog att slöa på soffan. Nu lade han benen i kors, tände en cigarett och läste:

"Käre son!

I tolf år fick jag vänta på dig, och hvar dag bad jag till Herren, att du skulle komma. Vi äro okloka, vi människor, som vilja gå Guds ärenden, men jag längtade så efter ett barn, att jag inte visste till mig.

I tolf år väntade jag på min egen påg, men när de ändtligen lade dig i min famn, blef jag så ödmjukt lycklig, så stilla i mitt sinne, som kunde aldrig oron komma till mig mer. Ack, ack, ack!

Medan jag gick med dig, hade jag sytt en liten mössa, som du skulle ha, och du må veta, att jag sydde in tusentals tankar i den. Jag drömde så grant och hoppades så gladt den tiden. Du var pågen, vår egen påg, som skulle gå så långt i världen.

Någonstans hade jag läst om att det fanns barn, som föddes med segerhufva, och strax förstod jag inte bättre än att man kunde göra sådana, men när far fick höra, hur enfaldig jag var, skrattade han riktigt ut mig.

Nu vet jag hvad segerhufva är för slag, men din lilla barnmössa blef ändå för mig en liten helig tingest. Den skulle sitta på ditt kära lilla hufvud, och jag tyckte i min dumhet, att den skulle skydda dig för allt ondt och farligt.

När jag häromdagen i kistan hittade din första mössa, kommo alla mina tankar och önskningar för mig, och jag rår inte för att jag grät bittert. I elfva år har du varit borta från mig, och ibland är jag rädd, jag aldig får se dig mer. Du längtar inte hem, och du skickar aldrig hälsningar till oss, att du blifvit något stort, ja, jag menar bara karl för dig. Jag tyckte, där jag satt med mössan i handen, att den var det enda, jag hade kvar af min käre son.

Det är väl en skam att skrifva så här, men du får förlåta mor, som inte förstår bättre. Ser du, Sven, det var precis, som något hviskat inom mig: 'Minns du, att du kallade den mössan en segerhufva?' Det mindes jag, och så knäppte jag ihop händerna och bad så godt till Gud, att den ändå till sist skulle bli det för min gosse, och jag tänkte som så, att du kunde få skratta åt mig, det kunde inte göra ondare än att aldrig se dig, jag skulle skicka dig mössan. Du skulle titta på den och kanske förstå litet grand af gamla mors drömmar och tankar. Jag kan inte uttrycka hvad jag menar, men annars är det så, att jag lägger in mitt hjärta till dig och undrar om du skall kasta bort det.

Käre son, nu har du nog tröttnat på mig, låt mig bara till sist önska dig en lycklig och god julhelg. Gud vare med dig på alla dina vägar! Mor."

Bengts ögon voro fuktiga, när han slutat det enkla brefvet. Han satt länge orörlig, reste sig slutligen och började tumma på den lilla mössan, han strök den en sekund mot sin kind, och det var som han känt mors hand smeka sig, sträf och stark, men så innerligt välmenande.

Det knackade på dörren, och Bengt ropade: "Stig in!" När han fick se, att det var Ester Tarras, gömde han icke undan mors klenod; hon var den enda af hans kamrater, som icke skulle förlöjliga den. Hon var en äkta liten kvinna med ett stort lifsmål. Först denna termin hade hon kommit i hans väg, och hon hade någon gång lyckats draga honom till studierna.

"Jag skulle bara tacka dig för lånet för de här böckerna", sade hon och tillade barnsligt intresserad, ehuru med ett stänk af vemod:

"Har du fått en julklappslåda?"

"Ja, de skicka i tid hemifrån."

"Du är lycklig, Bengt, som har ett hem."

Han log sakta.

"Ja, det är jag visst, men det har gått många år, och jag har inte tänkt på det förrän i dag. Ser du, Ester, hvad mor skickat."

"En liten söt mössa!"

"En segerhufva!"

Han räckte henne mor Hanna Sven Bengts bref, och Ester läste det uppmärksamt, nästan andaktsfullt. När hon slutat, utbrast hon ifrigt:

"Inte kan du motstå henne!"

Han såg förbi Ester, såg en skånsk, kringbyggd gård med låga kamrar och en böjd, hvithårig kvinna, som satt vid fönstret och stirrade utåt vägen. Väntade hon någon på julkvällen? — Hon väntade alltid.

"Hvad skall jag göra, Ester?"

"Du skall fara hem och jula, och du skall komma igen och arbeta, det skall du. Å, det måste du känna själf!"

"Ja, just nu känner jag det. — Du är en af lifvets goda makter, Ester."

"Jag är din kamrat och vän. Nu vill jag helst af allt hjälpa dig att packa, och sedan, när du kommer tillbaka, ska vi studera gemensamt. Hälsa din mor, att *jag* tror på segerhufvan."

Bengt såg länge på Ester. Slutligen tog han båda hennes händer och frågade med blicken i hennes:

"Hvarför tror du mors tro?"

"Därför att jag håller af dig."

Svaret kom utan tvekan, enkelt och varmt. Bengt undrade, hvad som helt plötsligt försiggått inom honom, hvilken vek stämning hade gripit honom? Han ville ej forska, endast minnas helgorden om frid och fröjd och till människorna en god vilja.

"Ester, följ med mig hem till mor och julen", bad han. "Mor och du kunna kanske göra folk af mig. Säg inte nej."

Ester stod med mössan i handen, och tankarna arbetade inom henne. Hennes stora grå ögon sågo ömt på den lilla tingest en mor sytt. Hennes hjärta slog hårdt, och hon sade sig, att Bengts seger kunde kosta henne mycket — ty sedan skildes de väl — sedan....

"Nå, Ester, jag ber ju, jag, som aldrig annars ber fruntimmer. Du skulle passa därhemma, kom med och fira jul."

Hon nickade långsamt.

"Då ta vi böcker med oss", sade hon, "vi ska läsa."

Han skrattade uppsluppet.

"Du lilla myra — visst ska vi läsa, men först och främst ska vi ha helg."

Hon stod tyst, men det var som hörde hon klockor ringa, glada klockor med klang af goda önskningar och ljust hopp.

TRON.

Af Hugo Gyllander.

Gamla tro, som aldrig sviker!
Tro på ljus, som klara glimma,
och på mål, som ständigt viker
undan in i fjärran dimma.

Mörkrets förlåt vill ej brista.
Blott på mörker framtid sparar.
Men vi hoppas i det sista
på det ljus, som evigt varar.

Samma tro, som barnet smekte,
står oss när med modersdragen.
Hur vi gladdes, hur vi lekte
på den stora, glada dagen!

Reste så, när granen tändes,
vackra sagoslott och hjärta.
Lifvet kom, och slotten brändes.
Fullt af aska är vårt hjärta.

Men i askan än det lyser
utaf glöd, som aldrig släckas.
Medan hela landet fryser,
stundom de till låga väckas.

Och man glömmer—och man minnes—
Allt är ljus och klarhet redan.
Och man blir så vek till sinnes,
som man var för länge sedan.

Granen, så i dröm man menar,
snart en väldig jätte vorden,
breder sina starka grenar
ljusa öfver hela jorden.

Ett samtal om försynen och slumpen.

Af Oscar Bensow.

Det led mot kvällen på juldagen, och det lilla förmaket i Sven Sjöbloms lotsstuga var festligt upplyst, dels till helgens ära, dels för att fira det syskonmöte, som ägde rum.

Det var icke mindre än åtta syskon, som brukade samlas där hvarje jul, så länge de gamla föräldrarna — Svens far hade också varit kronolots — lefde. Fadern var nu död sedan tio år tillbaka, och för fyra år sedan hade man följt mor till grafven. Men då Sven, som var den äldste, efterträdt fadern, hade den gamla kära vanan att om julen träffas i lotsstugan bibehållits.

Två af syskonen hade emellertid dött, en syster var gift i Amerika, och brodern Ernst hade nyligen fått anställning som ingeniör i England. Det var därför blott tre syskon, som i år hade kommit på besök. Johan, som var handlande, bodde icke långt borta, så att han ej hade haft svårt att komma. Ester, som var sjuksköterska, och Arvid, hvilken var provisor på ett apotek, båda i Stockholm, hade skaffat sig några dagars ledighet för att komma ut till det gamla, kära hemmet. Sven var sedan några år änkling, men hans jämförelsevis unga moster hushållade för honom och hans 14-åriga fosterdotter Elsa, som just nu hjälpte henne att göra kvällsmaten i ordning.

Det var ett äkta gammalsvenskt, gudfruktigt hem, där föräldrarna hade vant sina barn att hvarje morgon läsa ett kapitel i bibeln och hvarje kväll ett bibelord för dagen i en kristlig kalender. Sven och Ester hade blifvit denna vana trogna, men Johan och Arvid däremot hade icke undgått att taga intryck af den otros-ande, som de menade höra med till en högre bildningsgrad.

Samtalet rörde sig nu om Ernst och hans framtidsutsikter i England. Han skulle hafva rest dit med ett fartyg från

Danmark, hvilket förliste på vägen, men hade kommit några minuter för sent samt måst vänta ett par dagar och taga en annan båt. På själfva julafton hade Sven fått bref, att han lyckligt kommit fram.

"Ja, det var då i sanning en lycklig slump", sade Johan, "att tåget vardt försenadt, ty annars hade han ju ofelbart gått under liksom alla de andra."

"Hur kan du kalla ett sådant försynens ingripande för en slump?"

Det var Ester, som sade detta i förebrående ton. Johan ryckte på axlarna och vände sig till Arvid med frågan: "Tror du, att det var försynen, som försenade tåget?"

"Nej, naturligtvis inte. Men det var inte heller någon slump. Den ena meningen är i grunden lika vidskeplig som den andra."

"Hvad menar du?" frågade Johan. "Du vill väl inte förneka, att mycket här i världen sker af ren slump?"

"Jo, det förnekar jag alldeles bestämdt. Det finns ingen slump, och att orda om slumpen är bara ett slags talesätt för att skyla vår okunnighet om sammanhanget mellan orsak och verkan i något visst fall."

"Det där begriper jag inte."

"Jo, om du bara tänker efter litet, så begriper du det nog. Hvad som sker af en slump, det skulle ju lika väl kunna inträffa som icke inträffa. Menar du inte så?"

"Jo visst."

"Ja, men det är ju en uppenbar orimlighet, ty allt som sker måste ju hafva en orsak och hvarje orsak hafva en bestämd verkan."

"Ja, det förstås."

"Nå, då kan du väl också förstå, att allt som verkligen sker icke lika väl hade kunnat låta bli att inträffa."

"Det där är spetsfundigheter", sade Johan otåligt. "Om jag kastar en alldeles fyrkantig sten upp i luften, så måtte det väl vara en slump, hvilken sida som kommer upp, när stenen faller till marken."

"Nej, det är det visst inte i den mening, som vi nyss voro öfverens om, att du, liksom de flesta, tar det där dumma ordet *slump*. Låter du en maskin kasta stenen, så kunde du med tillräckligt noggrann kännedom om stenens beskaffenhet och kastets styrka beräkna, huru många gånger den skulle komma att svänga rundt och sålunda också, hvilken sida som slutligen kommer upp. Därför att du nu inte kan beräkna styrkan i din hand, när du kastar stenen, med samma noggrannhet, som då det är fråga om en maskin, så kallar du resultatet för en slump, medan det i själfva verket är en nödvändig verkan af ditt kasts beskaffenhet."

"Nåja, det där kan du ju ha rätt i", sade Johan. "Men inte bevisar det, att försynen har något att skaffa med hvilken sida af stenen, som slutligen kommer upp, lika litet som med försenandet af Ernsts tåg."

"Nej, det har jag ju heller aldrig sagt. Jag påstår ju tvärtom, att allt är en nödvändig kedja af orsaker och verkningar, och att du talar om slump, då du inte klart kan öfverse eller beräkna någon del af denna kedja. Hvarför vardt nu t. ex. tåget försenadt? Ja, det vet inte jag heller. Kanske berodde det på att en oberäknadt stor mängd gods måste inlastas vid någon station, kanske berodde det på att ett hjul gått varmt, kanske på att personalen försummat att förse maskinen med tillräckligt kol eller vatten."

"Men om nu t. ex. det, som du sist sade, var anledningen", inföll Ester, som med spänd uppmärksamhet följt samtalet, "så inte berodde väl denna försumlighet på någon tvingande nödvändighet."

"Hm. Det berodde kanske på öfveransträngning, eller på en sömnlös natt, eller på någon af annan anledning förorsakad tankspriddhet."

"Hvarför kunde det inte bero på en försynens skickelse?"

"Hvarför skulle man på öfvernaturligt sätt förklara det, som kan förklaras fullt naturligt? Om det nu skulle finnas en försyn, så tycker jag för öfrigt, att du drar ner den genom att vilja inblanda den i dylika saker, som att man glömt taga in kol eller vatten. När barn draga lott om hvem som skall göra det ena eller andra i en lek, menar du, att försynen då också har sitt finger med i spelet?"

Arvid smålog åt sin, såsom han själf tyckte, dräpande fråga, men Ester svarade allvarligt:

"Jag tror inte, att någonting är för smått för Guds försyn att ingripa i, ifall det har någon betydelse för hans rike. Jag är lika viss som du, att det inte finns någon slump, och de naturliga orsaker, som du talar om, dem erkänner jag gärna, men jag tror, att Gud kan länka dessa naturliga orsaker, så att verkan blir sådan, att den främjar hans rikes sak."

"Till exempel vid lottdragning", inföll Arvid med en något försmädlig ton.

"Inte vid hvilken lottdragning som helst och på lek. Men har utgången betydelse för Guds rike, så kan jag inte inse, hvarför inte Gud skulle länkande kunna ingripa i den orsakskedja, som du talar om. Jag tänker på när aposteln Mattias utsågs genom lottdragning."

"Skulle försynen ingripa i allting, såsom du menar", sade Johan, "så borde det ju se ut på ett helt annat sätt i världen. Det skulle ju då allting gå rättfärdigt till och åtminstone ingen behöfva lida oförskylldt. Men du kan väl ändå inte vilja neka till att det sker en massa orättvisor, och att det onda ofta har framgång i världen. Allt som händer kan ju därför inte vara försynens verk."

"Nej, det har jag aldrig sagt. Hvarken det första syndafallet eller senare synder äro försynens verk. Det är också en ond andemakt verksam i världen. Men jag tror, att Gud är starkare, så att det onda till sist ändå inte afgår med segern. Tänka vi på Josefs historia, så var det inte Gud, utan en ond ande, som ingaf bröderna att sälja Josef till Egypten, och likaså var det ett ondskans verk, att Josef vardt kastad i fängelse. Men Gud länkade dessa onda handlingars verkningar så, att de måste tjäna hans syften och lända till Josefs välfärd, ja, till välfärd för hela Jakobs hus."

"Men det är inte alltid så, att det liksom i detta fall går den gode väl", invände Arvid. "Det går ofta alldeles tvärtom. Jag minnes, att jag en gång läst om en järnvägsolycka, vid hvilken många människor fingo sätta lifvet till. Då åkte i samma vagn en för sin uppoffrande människokärlek bekant diakonissa och en med rätta mycket illa beryktad ockrare. Diakonissan vardt dödad, och ockraren slapp liksom genom ett underverk alldeles oskadd undan. Om vi tro, att det finnes en Gud, så göra vi honom säkert mest ära genom att antaga, att han inte blandar sig i dylika saker. Hur vill du annars förklara något dylikt, Ester?"

"Jag menar inte, att vi kunna förklara allting. Men i det fall, som du talar om, ligger dock en möjlig förklaring nära till hands. Diakonissan var mogen för ett annat lif, men ockraren icke."

Sven, som hittills ingenting sagt, bröt nu sin tystnad.

"Ja, Ester har nog rätt. Jag har själf en gång varit nära att tvifla på försynen. Det var när vår lilla Greta dog. Anna och jag hade varit gifta i öfver tio år, innan Gud hörde vår bön att skänka oss ett barn, som kunde blifva vår glädje på gamla dar. När så bönhörelsen kom, visste vi inte, huru vi innerligt nog skulle kunna tacka Gud för hans godhet. Och så varade vår lycka bara ett år. Anna tog det undergifnare än jag, ty jag kunde då inte förstå, hvarför Herren gifvit för att åter taga. Jag grubblade dag och natt på hvad jag eller Anna kunde hafva förbrutit, för hvilket Gud skulle straffa oss så hårdt. Men så kommo vi

en morgon under vår dagliga bibelläsning till Johannes' nionde kapitel. När jag då ånyo läste om huru lärjungarna frågade Jesus, hvarför den blindfödde drabbats af denna olycka, och Jesu svar: 'Hvarken denne har syndat eller hans föräldrar, men detta har skett, på det att Guds verk skulle uppenbaras på honom', så var det som om mörkret i min själ hade skingrats. Jag lärde mig att inte söka efter en orsak i det förflutna, utan att se på det närvarande och på framtiden för att fråga, hvartill Gud med denna sorg ville fostra oss. Och *ett* funno både Anna och jag snart, nämligen att sedan vi lärt oss se saken så, hade vi kommit både Gud och hvarandra närmare än förut."

Sven torkade med afvigsidan af handen bort en tår, innan han fortsatte:

"När sedan den stora ångaren förliste här ute i bränningarna, och jag i min båt inte lyckades rädda mer än en liten flicka, hvilkens båda föräldrar uppslukats af vågorna, då trodde vi oss förstå, att det var Guds afsikt, att han ville skänka den lilla ett hem här hos oss och samtidigt i henne gifva oss en ersättning för Greta. Aldrig ett ögonblick ha vi ångrat, att vi upptogo det föräldralösa barnet, och när nu Gud kallat min kära Anna till sig, så tackar jag honom dagligen för den rika välsignelse, som han gifvit mig i Elsa."

Sven hade knappt slutat tala, innan dörren till det inre rummet öppnades. Rödkindad och med strålande ögon kom Elsa in.

"Kvällsvarden är färdig nu, far."

Lotsen reste sig och lade handen på flickans lockiga hufvud, medan nu också moster Karin kom in.

"Ja, barn. Vi ska' nog göra heder åt mosters och dina anrättningar. Men låt oss nu först få höra, hur kvällens bibelord lyder."

Elsa tog kalendern, som låg på bordet, och läste: "Rom. 11: 33: O, hvilket djup af rikedom och vishet och kunskap hos Gud! Huru outgrundliga äro icke hans domar, och huru outrannsakliga hans vägar."

Sven nickade och såg småleende på syskonen.

"Det är ju just hvad vi talat om. Låt oss nu gå ut och tända julgranen till kvällsvarden!"

MIN MODER.

Af Z. Topelius.

Hvar finns en kärlek, som intill döden
står oförändrad i alla öden,
som, lik Guds ängel, oss öfvervakar
och fordrar intet, men allt försakar?
På denna jorden finns endast en:
en moders kärlek är det allen'.

Allt band är själfviskt, som hjärtat binder:
den kyss, som bränner på brudens kinder,
den hulda famn, som en syster räcker,
den späda arm, som oss barnet sträcker;
vår bäste vän har en lön sig drömt:
en moder ensam har det förglömt.

När minnes hon i de långa åren
den tunga smärtan, den heta tåren,
sin ungdoms vår, som ej fås tillbaka,
och dagens möda och nattens vaka
för detta barn, som hon älskar mer,
ju mer hon allt för dess lycka ger?

Och hvem kan gifva hvad hon oss skänker?
Den första tanke. som barnet tänker,
den första bön, som dess läppar stamma,
den första kärlekens rena flamma,
den första maning för rätt och dygd,
för sanning, frihet och fosterbygd.

Och vi, hvad gifva vi henne åter?
Ack, mången sorg, som hon ömt förlåter,
vår svala kärlek, åt flere delad,
vår omsorg, ofta förströdd, förfelad.
Ej ens vår åsyn är hennes tröst:
hon lämnas ensam i lifvets höst.

Och dock hon följer med sina tankar
det vilsna barn, som i världen vankar,
och hennes bön, som en ängels fackla,
går klart framför oss, när stegen vackla,
och lyser vägen med Kristi tro
och banar stigen och bygger bo.

Välsignad vare en sådan moder!
O, det är sötma i tårefloder,
det är en hugnad för alla tider
att i det själfviska lifvets strider
få rota sig vid en sådan barm
och af dess kärlek få kyssas varm!

Så löna, Gud, hvad ej vi förmådde!
Det var ditt frö, hon i tiden sådde,
det är din kärlek, den evigt höga,
som speglar sig i en moders öga,
och därför käns som en sol gått ner,
när detta öga ej strålar mer.

VID KRUBBAN

»Och de kommo brådskande och funno Maria och Josef och barnet, som låg i krubban.» Luk. 2: 16.

Det är mörkt, det är kallt,
och en suckan från allt
stiger uppåt mot himmelens höjd.
En förfärande makt
nu om allt håller vakt:
ej finns hopp, ej finns frid, ej finns fröjd.

Månne allmaktens hand
ej kan lossa de band,
som i bojor ha fängslat vår jord?
Jo, den kan och den vill
fria allt, som är till,
och sin vilja bland oss hafva spord.

En orkester jag hör,
och en sväfvande kör
ifrån himlen med lofsångens ljud
nu bebådar en tid
utaf glädje och frid
ibland mänskor, som älskas af Gud.

Se, han hvilar på strå,
och dock konungar gå
att sin hyllning ge konungars Kung.
Äfven herdarnas bröst
fylls af underbar tröst,
och till krubban går gammal och ung.

Äfven vi, låt oss ge
detta barn, som vi se,
våra hjärtan, vårt lif och vår tro.
Må vår Konung han bli
och hans tjänare vi
att med honom för evigt få bo.

Det var mörkt, det var kallt,
och en suckan från allt
sändes uppåt mot himmelens höjd.
Nu är ljust, nu är gladt,
icke mer skymmer natt,
hoppet tändts med sin frid och sin fröjd.

FRANS E. W. KASTMAN.

På väg till paradiset.

En julsaga af Sndbrg.

Det var vid jultiden.

I ett litet hus, som genom en trädgårdstäppa låg afskildt från gatan, bodde en ung kvinna, nyligen blifven änka, med sitt barn, en liten gosse på ett par tre år.

Några dagar före jul insjuknade den lille i häftig feber, och när han på morgonen till julaftonen låg i sin bädd, stel och orörlig, menade den stackars modern, att döden hade tagit hennes barn.

Men... sällsamt nog hade det döda barnets kinder ännu kvar lifvets friska färg, och döden syntes mera lik en lätt slummer.

I trädgården växte under snön vintergröna och hvita eterneller. Däraf band modern en krans åt sin döda älskling och satte den på det lilla guldlockiga hufvudet.

Därpå klädde hon en liten gran med ljus och gyllene nötter och röda äpplen och blommor och stjärnor af guld- och silfverpapper och ställde den vid bädden, för att äfven det döda barnet skulle hafva sin julglädje.

Där ute sväfvade liksom hvita fjärilar i hvirflande lek, snöflinga på snöflinga, ned från den gråa himmelen, insvepande allt i sitt hvita, mjuka hölje. Och liksom flinga på flinga drömmande sjönk ned till jorden, så smög likt skimrande pärlor tårarnas flöde öfver moderns kinder:

Och modern står i julenatt
och hänger granen full
med äpplen och med nötter,
med band och glittergull.

Och ljus vid ljus hon fäster se'n
med vänlig hand så van;
då falla hennes tårar
ned på den gröna gran.

Hon tänker på sitt lilla barn,
som ligger där på bår;
ett älskligt, litet anlete
med lockigt, guldgult hår.

Det är, som om hon såge än
de kära ögon blå,
och som mot henne sträcktes
två barnahänder små.

Det är, som om hon hörde än
den lilles glada skratt;
men ack, på båren ligger
ju hennes hjärteskatt.

Invid det lilla barnets bädd
den arma modern satt,
och hennes tårar föllo
så tungt i julenatt.

* * *

Framför porten till det himmelska palatset...fadershuset med de många boningarna...hvilket brokigt och rörligt lif denna afton.

Från den stora kristallskimrande förgården böljade uppför de breda snöhvita marmortrapporna otaliga skaror... folk af alla åldrar och nationer.

Men vid dörren syntes en högrest, obeskrifligt skön gestalt, en ängel, klädd i hvit, glänsande silkesskrud, med vingar liksom af glittrande solstrålar. Han bestänkte en hvar ur ett gyllene bäcken med vatten ur glömskans flod.

Plötsligt stod där framför ängeln en liten parfvel i bara linnet och blickade på honom med sina oskyldiga barnaögon, liksom ville han fråga, om han också finge komma in.

Men ängeln log endast mot den lille och sade: "Icke ännu!"

Dock, när barnet såg på honom med bedjande, längtande blickar, öppnade han dörren på glänt, så att den lille kunde skåda in i det himmelska paradiset...

* * *

Nog finnes det äfven mycket skönt på jorden, men alltsammans är dock endast en matt återglans af det sköna i himmelen.

Hvilket skimrande färgspel! Hvilka underbara toner! Som sakta musik öfver sorlande vatten klingade det. Och från röda och hvita blomster, från rosor och liljor steg en ljuft berusande doft.

Mildt susade himmelens vindar i träden, som buro blad och blommor och glänsande frukter, och i hvilkas skugga lustvandrade, försjunkna i salig hänryckning, ljusstrålande väsen, sköna himmelska gestalter.

Nyfiket betraktade den lille all denna glans och härlighet, såg i en klarhet liksom af flytande silfver de ljusskimrande, bevingade väsen, som därinne sväfvade fram och åter, och tänkte i sin oskyldiga barnasjäl: "O, så vackra vingar, så vackra vingar!"

Men ängeln läste i barnets ögon, hvad det tänkte, och sade:

"Sådana där vackra vingar skall också du en gång få, mitt kära barn, när du fulländat din jordevandring."

Och så vinkade han till en annan ängel och bad honom bära den lille tillbaka till jorden...

* * *

Ängeln tog barnet i sin famn och flög ned från himmelen, flög genom rymdernas djup i nattens dunkelblåa ensamhet.

Han flög förbi tusentals solar och stjärnevärldar, tusentals strålande klot, hvilka på långt håll sågo ut som skimrande daggdroppar.

Där låg "Vintergatan" lik en silfverglänsande svan. Där var "Karlavagnen" med sitt frustande spann och långt upp mot zenit "Orion" med sitt flammande bälte, och därunder "Plejadernas" grupp i den ametistfärgade etern, likt ett bröstsmycke af skimrande juveler.

Och ängeln flög och flög...

Med mäktiga vingslag sväfvade han ned till jorden, där människornas boningar lågo i ett dunkelt, gråbrunt djup, och sänkte sig öfver det lilla trädgårdshuset.

Men barnet i kistan slog upp sina ögon, och jublande af fröjd och lycka tryckte modern det till sitt hjärta.

Och genom julgranen gick ett sakta susande, en drömmande aning om våren.

* * *

År hafva förflutit sedan den minnesrika julaftonen.

Af den lille gossen har blifvit en ståtlig yngling...dock alltjämt bibehållande barnets sinne.

Långa stunder kunde han med drömmande blickar betrakta den blå himmelen och de ljusa, luftiga skyarna, som seglade...hvem vet hvarthän?

Och då flög hans själ på längtans vingar långt, långt hän i fjärran.

En vacker, solklar vårmorgon trädde sonen in till sin moder. Han stod resklädd. Han ville vandra ut i världen, långt hän till det fjärran drömda landet.

Modern grät och gaf honom sin välsignelse och mången god förmaning med på vägen.

* * *

Tiden rann hän som en ilande ström; våren vissnade, sommar och höst förgingo, men ännu alltjämt vandrade han.

Vägen, som förut legat grönskande och blomstersmyckad framför honom, var nu, så långt han kunde se, betäckt med snö. Han aktade icke därpå, utan vandrade vidare. Han måste väl ändå till slut uppnå det länge efterlängtade målet.

Och när han så kom till ett högt, med snö betäckt berg, sade han för sig själf: "Där bakom ligger det", och full af glad förtröstan påskyndade han sina steg. Han vandrade hela dagen i snö och is; han var alldeles uppgifven af trötthet.

Purpurröd sjönk solen bakom isväggarna, men ännu hade han ej kunnat finna en hydda för natthärbärge.

Och i kväll var det åter julafton...

Nu först kom han ihåg det, den stackars trötte vandraren.

Han såg med sin själs ögon det kära barndomshemmet och modern, som väntade på sin son och längtade efter honom, och julgranen, som upplyste det varma rummet. Men ...hvad frågade han efter julgranen? Han sökte ju paradiset!

* * *

Plötsligt blef han varse på ett utskjutande klippstycke vid sidan af bergstigen en underlig gestalt med långt silfverhvitt skägg och en nött vandringsstaf i handen. Den gamle satt på sin ränsel och stödde sitt hufvud i handen. Hvad han såg trött ut och åldrig...

Glad öfver att träffa någon lefvande varelse hälsade ynglingen och frågade, hur långt det kunde vara till närmaste människoboning.

"I kväll hinner du ej fram till någon stuga", sade den gamle. "Hvarthän ämnar du dig?"

"Jag söker paradiset", svarade ynglingen. "Nära fem år har jag nu vandrat genom världen utan att finna det."

Då reste sig den gamle och sade: "Vänd om, yngling, vänd om till ditt hem! Jag har vandrat öfver jorden snart tjugo århundraden och sökt paradiset, men har icke kunnat finna det. Vet...jag är den gamle Ahasverus, som är dömd att vandra, ständigt vandra... Jag har vandrat under söderns glödande sol, där sommaren sitter året om på en tron af rosor, med gyllene ax i sitt hår och ströende skatter omkring sig ur sitt bräddade ymnigsetshorn. Jag har frusit bland polarnattens is och snö och förgäfves sökt värma mig vid det sprakande norrskenet. Hvarhelst jag klappar på, slutes dörren till, och ingenstädes har jag ett hem. Vänd om, o yngling, vänd om! Utan hem och kärlek finnes ingen lycka på jorden, intet paradis. Vänd om...och lämna vandringen och sökandet åt mig, den gamle, ensamme..."

Trött af den långa vandringen sjönk den paradissökande ynglingen ned på drifvans snö:

Frusna handen stoppas under rocken,
snöhvitt täcke skyler ömkyld tå,
långsamt slutas tyngda ögonlocken,
och en ljuflig dvala faller på.
Bore, bister,
åldrig furas glesa grenar rister,
och på fästet glimmar matt
månens bleka glans i julenatt.

* * *

Men ynglingen sof och glömde alla vedermödor.

Den gamle höljde sin mantel öfver honom för att skydda honom mot kölden och lyssnade till slumrarens djupa och lugna andedrag.

Hvilken kostlig sömn!

Där var en, som kunde sofva och dö och...glömma! Men han, den gamle Ahasverus, måste vaka och vandra, ständigt vandra...lefva och aldrig glömma!

På ynglingens anlete lekte en dröm, en rosig dröm midt i drifvans snö, och lockade ett lyckligt leende kring slumrarens mun.

Den gamle tog sakta manteln...han fick ej längre stanna och hvila... Ynglingen vaknade upp ur sina drömmar, men sjönk åter tillbaka.

I aftonrodnadens brand, som förgyllde de snöbetäckta bergväggarna, såg han den gamle vandra, vandra, vandra...

Och besynnerligt, ju länge han skred hän, den gamle, desto större växte han. Det var som mänsklighetens stora, djupa längtan, samlad, förkroppsligad i en gestalt....en jättepersonlighet, höjande sig från jorden till himmelen.

Men ynglingen låg på drifvans snö och drömde...drömde så skönt. Han drömde om det efterlängtade paradiset.

Och allt tätare föll den hvita snön kring drömmaren.

Sofva, drömma...
drömma bilder. oförgätligt ömma!
Sofva, drömma...
där låg vandraren i snöig gömma,
kall och stelnad i hvar lem;
men...han hade ändå kommit hem!

Augustana College and Theological Seminary 1866.

För Ungdomsvännen af H. O. L.

Hela den svenska befolkningen i Amerika känner sig mer eller mindre intresserad uti Augustana College and Theological Seminary. Augustana-synoden bereder sig på att inom kort fira ett femtioårs-jubileum, och en större fond samlas för att för all framtid betrygga svenskarnas i Amerika äldsta och förnämsta läroverk, hvilket under stor fattigdom och många svårigheter upprättades af fattiga svenska immigranter. Såsom det är ett särdeles nöje för UNGDOMSVÄNNEN, den mest lästa ungdomstidningen på svenska språket i Amerika, att genom ofvanstående porträtt gifva en historisk bild af detta läroverk, sådant det var för 43 år sedan, så bör det ock vara ett välkommet nöje för hvarje ungdomsvän att få se en verklig bild af såväl professorerna som de studerande från den tid, då synoden var endast sex år gammal.

Såsom synes af vidstående bild, utgjordes skolans personal af 2 professorer och 27 studerande, utom några som tillfälligtvis betjänade sig af undervisningen. Af dessa studerande voro 20 svenskar och 7 norskar, och alla ansågo och behandlade hvarandra som bröder uti allt. Prof. dr T. N. Hasselquist, skolans föreståndare och fader, är så väl känd för de flesta af våra läsare, att ingenting behöfver sägas om honom. Prof. W. Kopp, den andre läraren, var amerikan och således engelsk-talande (synoden var redan på den tiden mån om att dess präster skulle vara väl hemmastadda i landets språk) och därjämte en lärd, människovänlig, mycket from och uppoffrande kristlig gentleman. Liksom han var allmänt omtyckt och älskad, så sörjdes det djupt öfver hans, som man allmänt tyckte, alltför tidiga frånfälle.

Läroämnen voro både många och varierande, såsom: latin, grekiska, hebreiska, svenska, engelska, tyska samt äfven något franska, historia, teologi, kyrkohistoria, isagogik, homiletik, kateketik, etik, symbolik m. m., m. m.

En del af eleverna hade studerat i fosterlandet och en del vid andra skolor i detta land. Flera hade i Sverige genomgått pastor Ahlbergs skola, och några hade studerat vid allmänna läroverk och voro nästan färdiga att aflägga studentexamen, innan amerikafebern inställde sig och den därmed också oemotståndliga lusten att i det stora främlingslandet få tjäna Gud genom att verka bland trosbröderna där. Det synes nästan otroligt, att all undervisning kunde meddelas dessa kunskapshungrande ynglingar af endast tvenne lärare, men så var likväl förhållandet.

College och seminarium utgjorde på den tiden en enda institution och var icke såsom nu tvenne skilda afdelningar. Det är naturligt, att en blick på ofvanstående porträtt måste uppväcka många minnen, tankar och känslor hos oss, som tillhörde denna klass och som ännu lefva. De båda kärvordna professorerna, de enda på porträttet som anlagt skägg, äro döda, och så äro äfven nära hälften af de studerande. Som man icke kunde det så väl, så ville man icke heller gärna tala engelska vid skolan på den tiden, men dr H. framhöll oupphörligt huru nödvändigt detta var, och så försökte man sitt bästa. Således upprättades en inbördes lag, att man i det dagliga umgänget endast skulle bruka engelskan, och att den som bröt mot den lagen skulle plikta 10 cents åt gången. Men då man på den tiden hade mycket ondt om tiocentarna, så gjorde man allmänt sitt bästa att icke bryta mot öfverenskommelsen. En dag blef en student, som varit i staden att hämta posten, tillfrågad af en engelsktalande herre, om det var sant, att de hade "small-pox" på

skolan. Studenten, som icke kunde göra åtskillnad emellan small-pox och small box, svarade: "jäss ju brakt him där."

Strängeligen var hvarje studerande ålagd att stiga upp före klockan 6, och hvarje säng måste vara bäddad, hvarje rum sopadt och ventileradt före klockan 7. De studerande måste icke allenast såga och sönderhugga den ved, som åtgick för att hålla deras egna rum varma, utan ock turvis såga och hugga ved för köket och det gemensamma hushållet. Skolan ägde två eller tre kor; dessa måste de studerande turvis fodra, vårda och mjölka samt desslikes hålla ladugården ren. Den som icke själf kunde så göra måste hyra någon i sitt ställe, men att "hyra kogubbe" kostade två dollars i veckan, och penningarna voro som ålar svåra att få fatt uti. Dessutom måste de studerande turvis hjälpa till att diska efter hvarje måltid o. s. v. Skolan hade ock 20 acres land, som vanligen brukades för majsodling, och på höstarna skulle de studerande på lördagsförmiddagarna "harska corn." Ett år måste de ock inhägna barnhemsägorna, som utgjorde 160 acres. Detta jordområde såldes sedermera, och för penningarna köptes annat land till ett nytt barnhem i Andover. Bland de studerande utsågs en att vara paterfamilias och en annan materfamilias, men allas gemensamma älskade och högaktade fader var professorn och pastorn dr Hasselquist. Måltiderna voro rätt tarfliga och utgjordes vanligen af kaffe, smör och bröd för frukost, samt te och smör och bröd för supper. Någon gång fick man också molasses, troligen för att därmed förljufva smaken.

Understundom hände det, att en välvillig farmare insände en ost för hushållets behof, men man var strängeligen förbjuden att först lägga smör på brödet och sedan därpå placera mollasses eller ost. Ej sällan erinrades man vid morgonbönerna om att Daniel blef fet på mos, och att Johannes döparen lefde af gräshoppor och vildhonung. På söndagsmiddagen hugnades man med paj vid det då något rikare dukade bordet. Det nästan vattnas i munnen ännu i dag, när jag tänker på den goda pajen. Skolan var fattig, och när matförråden hotade att taga slut, så samlades hela skolfamiljen i matsalen att afhöra ett föredrag af prof. H., och vanligen afslutades detta med en gemensam bön, att Herren måtte sända oss hvad vi behöfde. Kött serverades mera sällan, men fläsk oftare. Hvarje studerande var strängeligen ålagd att hvarje morgon och hvarje afton enskildt läsa bibeln och öfva enskild bön. Så förrättades också allmän bön vid frukostbordet.

AUGUSTANA COLLEGE AND SEMINARY 1866.

(De med * betecknade äro norrmän.)

ÖFRE RADEN FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER:
C. J. Malmberg, pastor, död i DeKalb, Ill., 1885; *J. G. Lagerström*, f. d. pastor, Minneapolis, Minn.; *P. M. Sannquist*, pastor, död i Lindsborg, Kans., 1891; **T. H. Dahl, pastor*, Minneapolis, Minn.; *John Nilson*, pastor, död i St. Paul, Minn., 1904; *C. O. Lindell*, pastor, död i Vasa, Minn., 1905; *L. O. Lind*, pastor, Brush Prairie, Wis.; *H. O. Lindeblad*, pastor, La Grange, Ill.; *J. Magny, pastor*, Carlton, Minn.; **M. F. Gjertsen*, pastor, Minneapolis, Minn.; *Fr. Nelson; N. N. Lindström*, broder till prof. A. J. Lindström; **Ole Olsen; Victor Setterdahl*, pastor, Chesterton, Ind.; *S. P. A. Lindahl*, pastor, död i Rock Island, Ill., 1908; *C. G. Lindberg*, musiker; **N. N. Reuser; *Nels Endre Andersen; J. A. Lundin*, militär, öfverste.

NEDRE RADEN:
J. S. Benzon, pastor, död i Marathon, Iowa, 1889; *P. Ericson*, pastor, död i Chicago, Ill., 1876; *T. N. Hasselquist*, pastor, prof., död i Rock Island, Ill., 1891; **M. P. Ruh*, pastor, Elroy, Wis.; *J. P. Lundblad*, pastor, död i Parkers Prairie, Minn., 1900; **N. C. Brun*, pastor, Lake Mills, Iowa; *J. G. Princell*, pastor, afsatt, Chicago, Ill; *Wm. Kopp*, pastor, prof., död 1867; *A. G. Setterdahl*, pastor, Östra Stenby, Sverige; *C. P. Rydholm*, pastor, prof., död i New Sweden, Texas, 1902.

Strax innan de studerande utsändes att under ferierna verka här och där i landet, hölls ett gemensamt möte, då professor H. gaf faderliga råd och förmaningar om huru hvar och en på sitt arbetsfält skulle skicka sig värdigt sin kallelse. Synnerligen och ofta under tårar bad den ömsinte läraren sina elever att vara myckeet försiktiga i umgänge med och i förhållande till unga flickor samt väl akta sig att icke formera förtidiga förbindelser, ty de kunde blifva skadliga. Ofta framhölls äfven de kvinnliga egenskaper som borde finnas hos en pastorsfru. Härvid tillade vanligen dr H.: "Ännu ha ni icke tid och tillfälle att tänka på sådant."

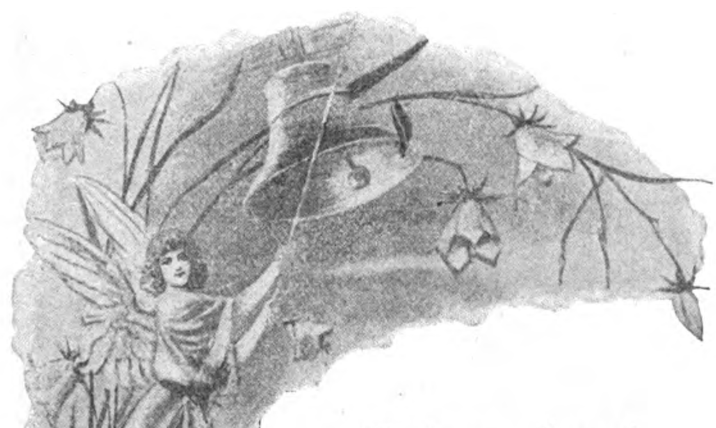
Icke obetydligt banbrytnings-, grundläggnings- och missionsarbete har utförts af dem, hvilkas bild finnes å ofvanstående illustration. En af dem tjänstgjorde i flera år såsom synodens president och såsom hufvudredaktör för *Augustana*. En af de norska bröderna har i många år varit det norska samfundets högsta man och är ännu en aktiv medlem däraf. En har i många år varit en aktad kyrkoherde i Sverige, flera hafva tjänstgjort och i många år kraftigt verkat såsom direktörer för det städse högt älskade läroverket i Rock Island. Andra hafva tjänstgjort såsom konferensordförande, såsom medlemmar af barnhemsdirektioner, af missionsstyrelser o. s. v.

Hvem erinrar sig icke t. ex. pastor Sannqvists ihärdiga och outtröttliga arbete att jämte församlingsvården göra stora insamlingar för samfundets inrättningar, insamlingar som ofta lyckades väl, och i all synnerhet för flera af våra läroverk. Hans efterlämnade maka har också med alla henne till buds stående medel sökt att tjäna Gud och samfundet, och så gör hon ännu. Barn och barnabarn har hon ock lyckats leda in uti sina egna fotspår.

Herr Lundin, medlem af klassen 1866, inträdde uti krigstjänst, där han gjort stor heder åt sig själf, sin klass och hela den svenska nationaliteten.

Pastor Erikson blef Gethsemane-församlingens i Chicago grundläggare och förste pastor. Hans verkningstid blef dock ganska kort. C. P. Rydholm tjänstgjorde i många år som en trogen och pålitlig lärare vid det allmänna läroverket.

Bland klassens öfriga medlemmar förestå och verka ännu med ungdomlig värma inom samfundet pastorerna Victor Setterdahl, H. O. Lindeblad och J. Magny.

Fridens ängel.

För Ungdomsvännen af J. H.

Fridens ängel ned mot jorden sväfvar,
han ett extra bud från höjden bär
till den arme. som i mörkret sträfvar
för att vakta sina hjordar här —
hjordar af bekymmer, nöd och smärta,
hvilka plåga månget ängsligt hjärta.

Här i tviflets mörker mången vaktar
sina tankars lättuppskrämda får,
vetande, hur afgrundsulfven traktar
att dem fånga uti ondskans snår.
Därför ofta nog här mången klagar:
"Själf jag gör hvad ej mig själf behagar."

Mörkt det är, och dagen än ej bräcker —
"Nej, hvad är det, broder, ser du där!"
(Ängelns ankomst herdarna förskräcker,
dock ett fridsbud han från höjden bär).
"Frukten ej, jag glädjebud er bringar!"
Och i strålglans ängeln ned sig svingar.

Och hvad är vår julfröjd, om ej denna,
att en Frälsare oss gifven är,
att det medför lif att honom känna,
frid, när själf han våra bördor bär.
Ljus af lif och frid i hjärtat strålar,
när Guds Ande det för själen målar.

Lämna därför dina hjordar alla,
skynda bort med herdarna och se
barnet, vid hvars krubba de nedfalla,
torka sorgens tårar bort och le!
Tag emot den frälsning Gud dig gifvit,
ty för dig har Jesus offrad blifvit!

Han är gåfvan öfver alla gåfvor,
allt i honom himlens Gud oss skänkt;
skaffaren af himmelrikets håfvor
gifver mer, än mänsklig tanke tänkt.
Öppna blott ditt tomma, kalla hjärta,
och du skall få julfröjd för din smärta.

JUL-TONER.

För Ungdomsvännen af Ludvig.

Kring nattlig azur drages gyllene päll
af milda, osynliga händer,
i flammande klarhet stå Israels fjäll,
och skimmer i dalen sig tänder,
det gnistrar så grant ibland gräs och på blad
på leende fälten vid Betlehems stad.

I brusande vågor en väldig musik
sig hvälfver från höga portalen
af öppnad Guds himmel. Ett vattenfall lik
han dånar, den nya koralen,
som sjunges af änglar, och sakta hit ned
de sväfva i jublande, glänsande led.

Det sjunger bland bergén, det gungar på våg,
det ekot af julmorgonpsalmen.
Det väcker naturen, som drömmande låg,
det susar i cedern och palmen,
det fyller med glädje de bidandes bröst
och kommer till vakande herdar med tröst.

Den sången, det ekot, de ljuda nog än
och klinga i världen så klara,
och domnande krafter de väcka igen,
och ännu en skimrande skara
sig sänker till jorden, när julen är när,
och blandar sin lofsång med saligas här.

* * *

Därborta bland drifvor vid österhafsstrand,
där växer den skönaste lager,
när skogarna sucka i blekande and,
står han lika mörkgrön och fager,
girlander och kransar af honom jag band
och fäste kring koret och altarets rand.

Där doftade skönt i det heliga hof
från granar och lagrar och liljor,
och barnskaror, lyckliga, kommo med lof
på nytt öfver glättade tiljor.
I koret de stodo och sjöngo igen
om julen och Jesus, den trofaste vän.

Och unga och starka och åldringar med,
de togo nog del i den sången,
en andaktsfull stämning till alla sig spred,
och många nog mindes den gången,
då julljus och granar som barn först de sett
i templet, för gästen af himlen beredt.

Och sedan, hur ljuft, när den hälsningen ljöd
till alla: Han kommer att frälsa,
han kommer att fria från synder och död
och gifva de lidande hälsa. —
Den döfve skall höra, den blinde skall se,
och lofsång åt honom den stumme skall ge.

Du fattiga värld, som förkastat det barn,
som en gång i krubban låg lindadt,
dig fienden bundit i snärjande garn,
ditt öga han helt har förblindat,
du har ingen jul, du förstår ej den fröjd,
som gjutes i hjärtan från salighetshöjd.

Föraktad och smädad, han kommer ändå
ånyo och famnen dig bjuder.
Den oro, dig tär, endast han kan förstå,
och ljufligt hans stämma än ljuder:
"Betungade själ, o kom åter till mig,
jag tager din börda och jämnar din stig!"

Du vise, som lärt att som amsagor blott
betrakta de heliga under,
hvad vet du, hvad har du, hvad är väl din lott?
Du famlar bland människofunder,
blif barn, slut det barnet från himlen i famn,
och visdom, den högsta, dig gifver hans namn.

Så kommen då alla från irrande färd
tillbaka till hemmet och ljuset,
sig andarne höje mot strålande värld,
och falle från vingarna gruset!
Er ottesång firen! — Se, dagen har grytt,
och natten, den långa, för evigt har flytt.

NATURENS RÖST.

En hälsning från skolan af Fredrik Lundgren.

Forts. från föreg. nr.

Sen på djuren! Hvilken anpassning finner man icke hos dem i detta afseende! De förtvifla icke, när svårigheter och brist inställa sig. Isbjörnen och fjällräfven ta på sig vantar för att kunna stanna kvar där uppe i höga Norden, när vintern kommer, d. ä. utan bild: deras fotsulor beklädas för vintertiden med hår. Likaledes blir ripans klor under vintern spadformiga, ty hon behöfver sina spadar, när hon skall krafsa undan snön för att söka sig föda. Hon får också spadar och stannar där uppe i Norden. Skogsbjörnen går och lägger sig i ide, när födan tryter, men icke så vargen. Ordspråket: hungrig som en varg — säger oss dock, att han under vintertid far mycket illa, men trots detta tar han sig fram.

Om underbar anpassning tala också sådana ord som tågångare, hälgångare, klätterfåglar, gripfötter, fallskärmar o. s. v. Men är det icke Gud, som har gifvit djuren förmåga att gå på tå eller häl, att klättra, gripa och falla? Jo, visserligen. Gud har gifvit möjligheten, och djuren hafva brukat den, alldeles som han gifver oss möjligheter, som vi kunna bruka eller försumma. Ja, nog finns det anpassning i naturen. Öfverallt, där existensmöjligheter gifvas, i haf och på land, på de höga bergen och i de djupa klyftorna, hafva djur och växter slagit sig ned. Tänk, om en sådan anpassningsförmåga vore till finnandes hos vårt folk! Då skulle man göra narr af enhvar, som påstode, att det är fullt på alla banor.

Till och med i Dalmatiens kalkgrufvor, dit aldrig en solstråle tränger, har man funnit en djurvärld. Men den utgöres af blinda varelser. Så underbart! Hvar vi finna djur och växter, alltid hafva de anpassat sig efter de förhållanden, under hvilka de lefva. Där de inga ögon behöfva, hafva de inga.

Desto mera underligt är det då, att människan, som är så rikt utrustad och verkligen kan anpassa sig i alla jordens klimat och olika förhållanden, skall röja sådan brist i detta afseende.

I somliga hem har denna förmåga dock vunnit en lycklig utveckling. Det gifves mödrar, som fostra sina döttrar så, att de taga vara äfven på de minsta smulor. En 25-öring i en så fostrad husmoders hand räcker längre än kronan i en annans. Af kvarlefvor, sådana, som mången kastar bort, lagar hon smakliga måltider, och af plagg, som hon själf eller hennes man förbrukat, syr hon snygga, varma, starka kläder åt barnen. I sådana hem lägger man mera an på att inkomsterna skola blifva dryga, än att de skola bli större.

Men tyngre, än jag kan säga, och till sist outhärdligt blir hustruns släp, om mannen icke underkastar sig en motsvarande anpassning. Om han på krogen, vid spelbordet, i nästen eller salonger förskingrar större eller mindre del af den inkomst, som, väl vårdad och använd, skulle vara lagom till husets underhåll, kan den stackars hustrun blott för en kort tid hålla sig uppe. Hon dukar under på ett eller annat sätt, lekamligen eller andligen.

Huru en man kan tillåta sig något så omoraliskt och omanligt som att rycka ifrån en stackars värnlös hustru de smulor, för hvilka hon skulle skaffa bröd och hemtrefnad åt honom och hans barn, det är rent obegripligt. Ryckte han brödet från en främmande kvinna, skulle hans kamrater i kör ropa: Niding! och lyncha honom på fläcken. Men när han rycker det från sin egen hustru, då kalla de honom "hedersbror" samt gå med honom in på krogen och supa upp det. Huru länge skall mannen vilja förnedra sig så?

Fattigdomen, med allt elände i dess spår, beror vida mindre på små inkomster och dyra tider än på bristande anpassning; jag säger "mindre", icke "helt och hållet".

*

Som bekant, får man höra den läran om anpassningen i naturen, att allt lefvande i begynnelsen endast var ett slem, att ur detta utvecklade sig blötdjur, af blötdjuren leddjur, af dessa kräldjur, af kräldjuren ryggradsdjur och till sist ur ett eller annat ryggradsdjur människan, hvilken sedan generation efter generation blifvit alltmera intelligent. Men så långt historisk forskning går tillbaka, är allt, som det var: myran fortfar att vara myra, tigern att vara tiger, myggan har icke blifvit bi, åsnan icke häst, apan icke människa, intet släkte har öfvergått till ett annat. Påståendet är således endast en gissning, som verkligt lärda numera alls icke hålla för sannolik. Dess försanthållande fordrar en fullkomligt blind tro.

Det gifves vissa djur, som ha hvad man kallar rudimentära ögon, d. v. s. de ha i ögonhålorna ämnen till ögon, som dock aldrig utvecklas till synorgan, enär ifrågavarande djur föra ett sådant lefnadssätt, att de aldrig ha bruk för några ögon. Ett sådant är mullvaden, de blinda djuren i Dalmatiens kalkgrufvor likaså. Med de sistnämnda känna vi medlidande, ty man kan föreställa sig, att de aldrig kunna komma ut ur sitt mörka fängelse där nere i jordens innandöme, men något annorlunda är det med mullvaden, som envisas att gräfva i jorden efter de läckra daggmaskarna, ändock han, såsom det tyckes, ju lätt kunde byta om lefnadssätt.

Det är ett af de många exemplen på en allt annat än tilltalande anpassning inom djurvärlden. Äfven denna har sin motsvarighet i människolifvet. Där pågår en anpassning för ett mörker, som är ännu svartare. Enhvar af oss har såsom människa förmåga att se Guds fotspår såväl i ordet som i naturen. Men tusentals tungor och hundratals pennor äro i rörelse för att förmå unga och gamla att såsom mullvaden gräfva ned sig i

jorden och söka dess skatter och läckerheter och till sist alldeles som de blinda djuren i Dalmatiens kalkgrufvor hamna i ett mörker, dit aldrig en solstråle tränger.

Här påkallas således en anpassning i motsatt riktning, en anpassning för ljuset, och denna är skolans heligaste uppgift. Ty hvad är människolifvet, om icke himmelens ljus får falla därpå? Ett mörkt, oändligt fängelse, där människorna både födas och dö, ett slughetens och den råa styrkans herradöme, där de svaga och värnlösa saklöst trampas ned, ett spel, hvari lifvets högsta värden bero af öde och slump. Är ett sådant lif värdt att lefva? Men sådant ter sig lifvet, till dess evighetens ljus faller därpå och visar ett sätt att vara lycklig till och med under lifvets bittraste erfarenheter.

Har ni sett, huru våra skogsträd bete sig, när de stå i skugga, t. ex. i täta dungar? Då ha de ingen lust att öka sin omkrets, vare sig på ett sätt eller annat, utan spira rätt upp, lyftande sin lilla krona på den resliga stammen upp mot ljuset. Björken kan till och med böja sig djupt och löpa ett långt stycke helt nära marken, tills den kommer ur skuggan. Då reser den sig, lyfter sin krona och andas luft och sol. Se där en anpassning för ljuset! En sådan behöfva de kära barnen i dubbel mening, både för tidens och evighetens ljus.

Huru skall då denna anpassning tillgå? Jo, låten edra barn taga med sig ut i världen minnet af ett hem, där barnafrom tro på en faderligt huld försyn förmildrade lifvets bitterheter, minnet af en bedjande far och mor, af vördnad för Guds ord och heliga ting, minnet af stilla stunder, då far eller mor talade om de osynliga ögonen, som städse blicka ned på både onda och goda, om hvad som är stort och hvad som är smått, om hvad som pryder en ung människa och hvad som är hennes skam, hvad som för henne närmare och hvad som fjärmar henne från Gud, minnet af söndagarna som efterlängtade familjedagar, då far, ledig från veckans mödor, lefde med de sina, då alla voro tillsammans, än hemma, än i kyrkan, än i naturen o. s. v. Där en sådan anpassning har försiggått, där får mörkret icke lätt att göra sig gällande, ty välsignelsen däraf följer med hela lifvet igenom, ja, går till kommande släkten i många led.

Må hela naturen med dess möda och id, dess lek och smek, dess fågelkvitter och klagoskri, dess vintersol och vårsus dag efter dag påminna dig, käre läsare, om de råd, som här äro gifna, ty intet bland dem alla kan saklöst slås i vädret. Glöm aldrig, att naturens röst äfven är Guds röst (Ps. 19: 1—7).

JULTANKAR AF EN NORDENS SON.

För Ungdomsvännen af —a.

Blida stjärna, du som blickar
ljuf och klar kring sjö och strand,
tag min hälsning, som jag skickar
med dig hem till Nordanland;
högt bland sjöarna och fjällen
liten ringa hydda står,
det är dit min tanke går
längtande i julekvällen.

Säkert kalla nordan ilar
hvinande kring stugans dörr,
men därinom friden hvilar
i den sköna helg som förr.
Ack, jag ser med själens öga,
hur min mor, en ängel lik,
går därinne, kärleksrik,
i mitt hem i Norden höga.

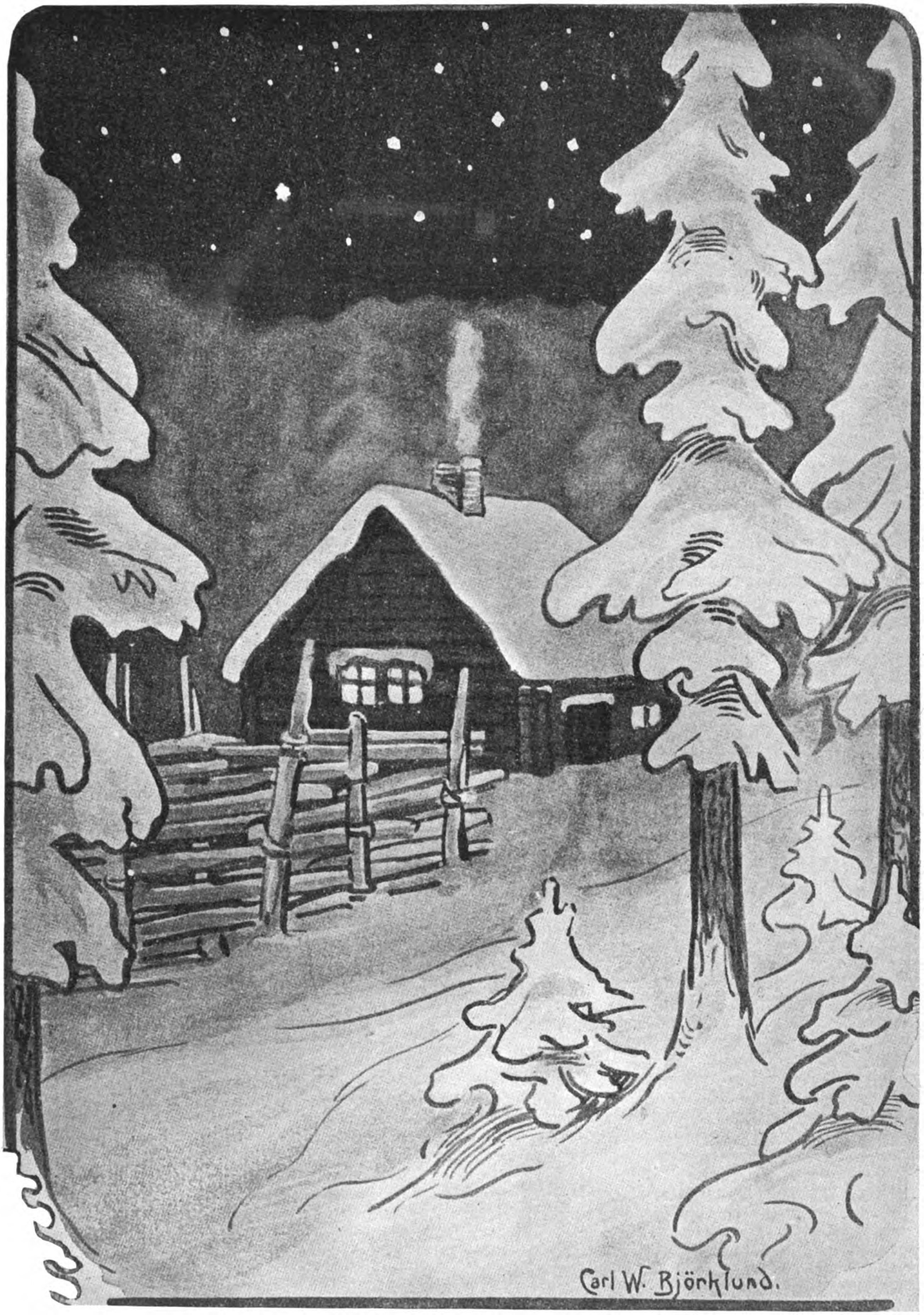
Ja, där är mitt hem, det kära,
dit jag längtar så i kväll.
Klara stjärna, vill du bära
hälsningen till detta fjäll?
Säg då, att jag aldrig glömmer
julens fröjd i hemmet där,
att dess minne äfven här
jag i tacksamt hjärta gömmer.

Hur det mörknar, hur det skymmer,
det är afton inom kort,
och den sista dagen rymmer
nu så fort och hastigt bort.
Se...min mor nu granen tänder,
hvilken glädje för de små,
som i glad förväntan stå,
klappande i sina händer.

Och min ömma mor nu beder
Kristus-barnet signa dem,
ber, att han må skåda neder
huldrik till mitt barndomshem.
Sedan kysser hon de späda,
och i tankarna jag ser,
huru hon af nöje ler,
när de små sig hjärtligt gläda.

Djupt, så djupt i hafvet vida
fann min far sin graf en dag,
in han slumrade så tida,
ut i världen måste jag;
Gud den dag nog komma låter,
därpå hoppas jag och tror,
då jag får min blida mor
och små syskon skåda åter.

Stjärna, kan du vägen hitta
till den kära fosterjord?
Vill du genom rutan titta
till mitt hem i höga Nord?
Ser du då min moders klara
ögon lyftas upp till dig,
vet du, att hon tänker bara
på sin son, på mig, på mig!

NORDISK JUL. *Tafla af Carl W. Björklund.*

EN DUBBEL SEGER.

För Ungdomsvännen af Edw. Schuch.

KAP. V.

FÖRÖDMJUKELSER OCH DERAS FÖLJDER.

Ej felet, Brutus, bor hos våra stjärnor,
men hos oss själfva, om vi duka under.
SHAKESPEARE.

Det kännes förskräckligt obehagligt att blifva förödmjukad; synnerligast om ens skröpligheter blottas i andra personers närvaro.

Och likväl äro förödmjukelser hälsosamma och fruktbringande. De rifva ned våra inbillade storhetsidéer och hånskratta åt vårt ömtåliga, lättsårade ego; vi blifva så små och odugliga, att vi nästan äro färdiga att förtvifla. Men förödmjukelsen rifver ej blott ned, den samlar äfven tillsammans våra bästa krafter, sporrar våra innerst gömda själsgåfvor, och ur spillrorna reser sig en förädlad och härdad karaktär. — — Regnig morgon och mulet sinne äro ofta tvenne trogna ledsagare, och de försummade minsann ej att inställa sig nästa dag, då Fritjof uppvaknade.

Tidigt var han uppe och repeterade om och om igen den beniga latinska läxan och något mer, som han möjligen medhann, men sinnet var ej i den rätta stämningen, och det gick snarare sämre än bättre. Lektionstimmarna voro därför ej synnerligen efterlängtade, och ej ens den stämningsfulla morgonbönen lyckades drifva orosmolnen på flykten.

"Du ser så sorgsen och grubblande ut, du Fritjof, hvad fattas dig?"

Det var Oskar som gladt hälsade kamraten utanför kapelldörren.

"Jag kan inte mina läxor och är mycket orolig däröfver."

"Och du har ingen kalf med dig heller?"

Mot sin vilja måste Fritjof draga på munnen, men det var ett sötsurt leende.

"Låt inte den saken oroa dig i dag, du har nyss börjat, och det är långt till terminens slut."

"Men jag vill börja ordentligt redan från början."

"Ja, vilja och börja äro tvenne skilda saker, förstår du väl."

"Ja, hvem begriper inte det", svarade Fritjof med eftertryck. Det sårade honom, att kamraten ej ens nu i detta allvarliga ögonblick kunde låta bli att drifva lite smått.

"Blif nu inte så butter, kära du, det kanske går bättre än du anar — möjligen slipper du undan utan att få en enda fråga. Då är du räddad."

"Möjligen, ja, och möjligen inte."

Det var nu tid att börja, och Fritjof skyndade till sitt klassrum. Hjärtat klappade häftigt, och stegen kändes osäkra, då han gick till sin plats. Egendomligt nog medför skolrummet mången gång den där obehagliga rädslan och egendomliga bäfvan i unga nerver. Mera än en studentveteran kan nog minnas en viss obehaglig och kylig känsla, som smög sig längs ryggraden och kom hela kroppen att skälfva, fast värmen i rummet var mer än normal. Den inställde sig vanligtvis fem minuter innan lektionens början och varade till en fem minuter efter, till dess läraren afgjort hvem som skulle öfversätta. Dess orsak var vanligtvis dåligt inlärda läxor. —

Mången studerande, hvars begåfning höjde honom öfver hans samtid, har måhända helt undsluppit "lektionsfrossan" och ler i mjugg åt dess beskrifning, men medelmåttorna och nådabarnen känna nog igen den. Därtill fanns det äfven lärare, grundliga och i många hänseenden utmärkta och äfven högt aktade, — men deras blotta inträde i skolrummet medförde en bäfvan och kyla, som ej ens öfvervanns af en årslång bekantskap.

Ja visst, — ni förstår, det tillhör respekten! —

Det är en gammal skolsägen, att då man är minst hemmastadd med dagens läxa, får man oftast första frågan. Huruvida det gifves någon slags psykologisk telegraf mellan lärarens tanke och den oförbereddas önskan, är nog svårt att afgöra, men nog synes det ibland, som om det funnes en obarmhärtig skvallertråd i rummet. —

Första lektionstimmen gällde Förenta staternas historia. Historia var sedan gammalt Fritjofs älsklingsämne. Han fick äfven första frågan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Läraren, hjärtegodheten själf, men äfven pedagogen, riktade sina genomträngande blickar mot den svarslöse, och på samma gång äfven en annan fråga.

Tyst som i grafven, — inte ens den minsta tillstymmelse till vetande. Aj, aj, aj, hvad det sved i Fritjofs bröst! Han satt och stirrade framför sig med lika förtviflade blickar som Napoleon I i bondestugan efter slaget vid Waterloo. —

Det mest förargliga var läkväl, att samma frågor besvarades med det sötaste småleende af en af Fritjofs sidokamrater, en präktig flicka. — —

Sakta skred emellertid den sorgliga timmen till sitt slut. Äfven våra försmädelsestunder hafva en ände. Muntra röster hördes i korridoren, och hvar och en skyndade hän till sina göromål.

Fritjof stod och hängde utmed ena väggen och tummade mekaniskt den latinska boken, rädd för både sig själf och kamraterna.

Nu ljöd klockan, och ny lektion började. Knappast hade man hunnit hämta andan, förrän en annan lärares röst ljöd genom rummet: "Fritjof X. skall läsa och öfversätta!"

"Gallia est — — —"

"Stå upp!" befallde läraren.

Fritjof reste sig förbryllad och häpen.

"Gallia est omnis par — hum — Gallia est — Gallia est tres, tres — — — orden dansade upp och ned likt små elaka tomtar, och med en förtviflans suck sjönk han ned i sin bänk.

En annan gosse gjorde ett försök — och strandade.

Fritjof var således ej ensam i olyckan — det var dock någon tröst, så ringa den än var.

En tredje påkallades och utredde den beniga läxan med säker röst och till full belåtenhet.

Fritjof kunde ej låta bli att sända den duktige öfversättaren en beundrande blick — det var han i sanning värd.

När äfven denna timme nått sitt slut, fingo de dåliga öfversättarna till sin stora häpnad befallning att sitta efter och inlära läxan. Med triumferande leenden, hvilka gingo genom märg och ben, bjödo kamraterna farväl till de tvenne "öfversittarna". Och hvilken försmädelse! Den skulle aldrig glömmas. — Hvem kunde ana, att lärdomens väg skulle vara så knagglig!

När slutligen tjugu minuter — längre än en timme — voro gångna, släpptes de tvenne latinarna lösa — mera af ren barmhärtighet, än emedan de förtjänt det.

Fritjof skyndade hem till sitt rum under de mest blandade känslor, rädd att möta någon, ty han tyckte sig blott se genomträngande ögon och sarkastiska leenden. En försmädlig röst inom honom hviskade: "Res tillbaka därifrån du kom, det blir sju gånger värre längre fram!" — —

Hemkommen kastade han sig vårdslöst på sängen och låg länge grubblande, tills han slutligen somnade från alltsammans. Flera timmar måste hafva förgått, då plötsligt någon knackade häftigt på dörren. Yrvaken skyndade Fritjof upp och öppnade. Det var ingen annan än Oskar, som gladt steg in.

"Men kära du, hur är det fatt, är du sjuk? — Du ser ut, som du fallit ned från skyarna."

"Fallit ned — Jo vackert, jag har fallit ned tvenne gånger efter hvarandra i dag på morgonen."

"Utför trapporna?" — —

"Du pratar — nej, jag föll ned i historia och latin och fick till på köpet sitta efter i tjugu minuter."

Det var omöjligt för Oskar att längre hålla sig lugn, utan han började skratta både länge och hjärtligt.

"Du har då blifvit grundligt stukad, ha, ha, ha!"

"Du borde sympatisera med en stackare och icke ständigt grina åt en!" ropade Fritjof harmsen.

"Inte skrattar jag åt dig, det förstår du väl, blott åt dina första erfarenheter."

Fritjof teg och mätte golfvet med långa steg. Han var vid retligt lynne och kände sig förtretad öfver kamratens lättsinne. Denne lät dock ej vresigheten bekomma sig det minsta, utan fortsatte lika gladt och uppmuntrande.

"Låt nu ej dessa första erfarenheter nedslå ditt mod, det går bättre i morgon, skall du få se. Vi måste smaka på de bittra frukterna ibland för att bättre kunna värdera de sötare, förstår du."

"Förstår, förstår! — det enda jag förstår är, att det måste blifva en ändring till det bättre, annars härdar jag inte ut längre."

"Har ingen fara, min vän! — Jag känner ynglingar, hvilka gått igenom både college och seminariet utan att kunna besvara knappast en fråga rätt."

"Omöjligt — du är en oförbätterlig skämtare!"

"Jag skämtar inte nu, — hvar och en har sin begåfning, förstår du. Ju större denna är, desto mindre får man in i hufvudet, ty det finns inte rum, och ju mindre den är, desto mera får man in, ty då är det godt om rum i hjärnkontoret, — ha, ha, ha."

"Sluta upp strax med ditt ständiga grin och tala allvar någon gång! Du må ej inbilla dig, att jag är så grön, som du tror."

"Du grön? — Hvem har sagt det? Du är ju alldeles röd, då du sitter i din stol under morgonbönen."

Mot sin vilja måste Fritjof i alla fall le. Var Oskar lättsinnig, så bidrog hans munterhet att lätta det tryckta sinnet i alla fall. Det är väl, att det ligger sol i unga sinnen, och det skadar oss visst inte, om löjets strålar få jaga undan mörka svårmodsmoln eller pjunkiga idéer. Tids nog skola allvarets skuggor lägra sig öfver sinnet och lifvets missräkningar fåra vår panna. Faktiskt är dock, att för en vanlig ambitiös studerande finnes knappast något så obehagligt som att förlora sina läxor under pågående lektioner. Det är ej blott hans betyg, utan äfven anseende och karaktär i skolkoloniens ögon, som sättas på spel.

När Fritjof blifvit ensam, gick han ännu en stund fram och tillbaka på golfvet.

"Detta får aldrig mera inträffa, aldrig mera", hördes han ofta mumla för sig själf.

När tio-slaget ljöd den kvällen, böjde han sina knän och gick till hvila med den förvissningen, att ingen skulle kugga honom på en enda läxa nästföljande dag.

Arbetarens ära.

För Ungdomsvännen af Carl Kraft.

Du mödans son, hur stolt du är!
Ditt värf hur fritt, hur ädelt, skönt;
du bär ej någon lagerkrans,
ditt namn är ej med anor krönt,
men skogen röja, bryta mark
och tegen odla är din lott.
Fast tungt arbetet, dagen lång,
ditt mod är friskt, din arm är stark.

Det är din konst, som tackas bör
för byggda städer, handelshus,
fabriker, grufvor, gator, torg,
för vattenverk, elektriskt ljus;
på hafvets våg du skeppet för
och ångmaskiner uppå land.
I krig och fred är du vårt skydd,
vårt land beror på hvad du gör.

Det gör detsamma hvilket kall,
som du i lifvet utvalt har;
om yxa, hammar eller slef,
som du i handen punktligt tar,
när ut i dagens id du går:
ty hvarje syssla, hög och låg,
har Gud med ära rikligt krönt,
och trogen tjänst belöning får.

Hvar droppe svett, som pressas fram
vid dagens tunga släp och slit,
är mera värd än diamant,
ty den betecknar trägen flit.
Din grofva hand af mödan fått
sin form, sitt värde äfvenså.
Det är det adelsmärke, som
din norna huld dig förespått.

Gud skydde dig, du ädle man,
som med din flit, din starka arm
gör landet rikt och framgångsfullt!
Må hjärtat glädjas i din barm!
De skördar, som du bringar fram
i kulna dagar, solklar tid,
ger folket kläder, bröd och hem.
Välsigne Gud din ädla stam!

ALLT ELLER INTET.

Svenskt original af RUNA.

I.

Flickor behöfva ej arbeta", sade alltid konsul Vester. Det hade hans dotter Ebba hört, alltsedan hon var ett litet barn. Sina läxor hade hon dock kunnat i skolan, tack vare hennes ambition, ej emedan hon tillhållits att läsa öfver dem. Sedan hon genomgått skolan, tog hon språklektioner tillsammans med en kamrat, red, åkte skridskor och roade sig med ett och annat för att fylla upp tiden. Att arbeta för sitt uppehälle behöfde hon ej tänka på. Fadern var en förmögen man och skulle säkerligen lämna efter sig alldeles tillräckligt för att bereda sina barn en i ekonomiskt afseende sorgfri ställning. Ebba ansågs af alla mycket lyckligt lottad och var det onekligen äfven. Ung, frisk, med godt utseende, en förmögen far, som skämde bort henne, en mor, som aldrig tvang henne till tråkiga hushållssysslor, tre syskon, med hvilka hon lefde på ganska vänskaplig fot, många vänner, tillfälle till förströelser, frihet att göra hvad som föll henne in, inga nödvändiga plikter som väntade henne, då hon vaknade på morgonen — hvad kunde hon väl önska mer? Och dock var Ebba vid tjuguett års ålder ej glad och lycklig öfver allt hvad hon ägde, utan var ofta ett rof för en oförklarlig melankoli, som gjorde sig mer kännbar för hvart år.

Hvad var orsaken? Ingen olycklig kärlek. Ebba hade visserligen haft sina svärmerier, men de hade varit af mycket öfvergående art, och hennes hjärta var alldeles fritt. Hon kunde ej förklara den känsla af tomhet, som stundom kom öfver henne, och den längtan, hon ibland erfor, utan att veta hvart eller hvarefter.

En kväll, det var regnigt, blåsigt och kallt, kommo Ebba och en hennes vän skyndande gatan fram, väl insvepta i sina varma ytterplagg. De språkade lifligt, de hade en treflig afton i sikte.

Bredvid en lyktstolpe stod en stackars krympling, klädd i slitna kläder, våt och frusen. Han tiggde ej, klagade ej, kastade ingen afundsjuk blick på de båda varmt klädda flickorna, blott makade sig undan för att låta dem gå förbi, alldeles som om det skulle så vara.

Det skar till i Ebbas hjärta, då hon varseblef hans trötta, frusna ansikte och vanföra kropp. Han såg ej på henne. Hon stannade och tog fram sin börs.

"Vill ni ha denna?" frågade hon nästan blygt och räckte honom en slant.

Han såg öfverraskad på henne, hela hans ansikte lyste upp. "Tack så mycket! Gud välsigne fröken", sade han, bockande sig så mycket hans vanförhet tillät.

De båda flickorna gingo vidare, tystare än nyss.

"Stackars karl, så ofärdig han var! Det var snällt af dig, Ebba, att du gaf honom, fast han ej tiggde. Roligt att se en, som var tacksam; sådana där bruka ej alltid vara det", sade Ebbas vän.

"Snällt! Det var visst ej snällt af mig", utbrast Ebba med undertryckt rörelse, "och du må tro mig eller ej, men jag riktigt skämdes, när han tackade mig! Hvad hade han att tacka för? Jag borde ha gifvit honom allt hvad jag hade i börsen, det hade ändå blott varit en bråkdel af hvad jag är skyldig honom."

"Hvad menar du? Känner du honom förut?"

"Nej. Du förstår mig ej. Hvarför skall *han* vara så fattig och sjuk och usel och *jag* hafva det så bra på alla vis? Det var ej mer än rätt, att jag gaf honom, och därför skämdes jag, när han tackade för den ynkligt lilla summan.

"Men, kära Ebba, är du socialist? Det är ju så öfverallt i världen och har alltid varit så. Gud har delat olika, och när han gjort det, kan du väl ej hafva skäl till klander."

"Nej, jag klandrar icke Gud", återtog Ebba lifligt, "men, ser du, i och med detsamma Gud har delat olika, har han ställt dem, han gifvit mera, i skuld till dem, som fått mindre. Hur betala vi i allmänhet den skulden?"

"Men, Ebba, om man drager ut konsekvensen ur den där åsikten, skulle man ju ej äga rätt att njuta af någonting. Allt, som vi ge ut för egen trefnad och behag, skulle då vara en stöld från de sämre lottade! Det vore ju fasligt!"

"Ja, men hvem vet, om det ej är så ändå", sade Ebba sakta.

Hennes vän betraktade henne oroligt.

"Hvar har du fått de där öfverspända fantasierna ifrån? Hvad säger din pappa om dem?"

"Jag vet ej. Jag har ej talat vid honom därom. Han tror, att jag är ett barn, som just aldrig reflekterar öfver någonting. Förmodligen skulle han säga detsamma som du, anse mig öfverspänd."

I detta ögonblick hade de hunnit fram till Ebbas port och gingo in.

Klara, hennes vän, skakade af sitt paraply i förstugan.

"Anser du detta nödvändiga plagg för stöld?" frågade hon.

"Hvilket?"

"Paraplyet. Borde jag ej gifva bort det nu på vägen åt någon fattig stackare och du ditt åt en annan för att sedan gå hem och få våra kläder förstörda i regnet?"

"Nej, vi skulle bytt dräkt med dem också, så hade intet blifvit förstördt", svarade Ebba med ett halft småleende.

"Ja, du måste erkänna omöjligheten af att draga upp någon gräns", sade Klara, belåten med det eftergifvande, hon ansåg ligga i vännens ord.

Men denna blef åter allvarsam och svarade: "Det hindrar ej, att gränsen dock finnes, och jag fruktar, vi hafva öfverskridit den alltför långt åt orätt håll."

De hade hunnit uppför trappan och ringt. Ebbas bror, ingeniör Valter Vester, öppnade för dem.

"Nå se, det var riktigt roligt, att Ebba lyckades få fröken med sig trots det hemska vädret", sade han gladt och bugade sig för Klara.

"Jag har gjort en mycket öfverraskande upptäckt på vägen", sade den unga damen skrattande, då ingeniören hjälpte henne af med kappan.

"Jaså! Och det skulle vara?"

"Att Ebba blifvit en fullfjädrad socialist med de mest samhällsomstörtande idéer!"

"Hvad, Ebba socialist? Hon, som har allt hvad hon kan

önska och mer till! Hvad kommer åt dig, Ebba?" sade han skrattande.

"Det är ej alla, som äro socialister af själfviska bevekelsegrunder", svarade Ebba halft på skämt, halft på allvar, "men vi skola ej stanna i tamburen; kom in, Klara", tillade hon och förde sin väninna in i salongen, där mor och syskon jämte några unga personer väntade dem kring ett inbjudande kaffebord.

"Förlåt, Klara lilla, att vi så här utan omständigheter skickade efter dig i sista stunden. Vi fingo först i middags höra, att du var hemkommen ifrån ditt besök på landet. Hade vi anat, att du skulle komma hem så snart, hade du nog blifvit ordentligt bjuden", ursäktade sig Ebbas mor, i det hon vänligt omfamnade Klara.

"Tack, snälla tant, det var så roligt att få komma", svarade Klara och slog sig ned bland de öfriga.

Sedan kaffet var drucket, lektes lekar och gjordes musik, tills supén var färdig. Stämningen var hela tiden mycket glad och munter.

"Sof nu bort dina galna idéer, Ebba. Jag har bedt din bror taga dem ur dig", sade Klara skälmskt, när hon gaf Ebba afskedskyssen.

Det dröjde länge den kvällen, innan Ebba somnade. De tankar, hon delgifvit Klara under promenaden, hade aldrig förr stått så tydliga för henne som nu. Hon hade dunkelt känt, hvad hon då sagt, men aldrig uttalat det ens för sig själf. Ebba var en tänkande flicka i långt högre grad, än någon i hennes hem hade en aning om. Hon reflekterade öfver saker och förhållanden, men blygdes att uttala sina tankar, i synnerhet i hemmet. Hennes vänner utomhus kände henne bättre.

Där hon nu låg i sin varma, mjuka bädd, i sitt lilla nätta, fint möblerade rum, där allt var så smakfullt ordnadt, att ögat med välbehag kunde hvila på hvarje föremål, kom det för henne, huru många stackare det fanns i världen, som ej ägde tak öfver hufvudet eller också kunde vara glada att få dela ett litet uselt kyffe med flera andra.

När hon jämförde sitt eget bekväma lif med deras, som fingo släpa ut sig för att få ihop en knapp brödföda, kände hon sig upprörd. Men hvad kunde väl hon göra för att utjämna all denna skiljaktighet?

Ej kunde hon sälja alla dessa vackra, men öfverflödiga ting, hvaraf deras våning var fylld, de voro ju icke hennes. Ej kunde hon kläda sig enkelt och tarfligt för att ge sina klädpengar till de fattiga, det skulle hennes familj aldrig tillåta. Ej heller kunde hon taga upp fattiga stackare i deras våning och låta dem bo och äta där, då hon ej var ensam härskarinna. Allt, hvaraf hon omgafs, lyx, bekvämlighet m. m., hade ju hennes faders pengar, ej hennes egna, förskaffat henne. Hon ägde intet själf, allt var hans. Han ville omgifva henne med allt detta, och om hon än afsade sig det, finge ingen annan nytta däraf, hon skulle blott såra sin fader.

Hvad uträttade hon för godt i världen? Hennes händer voro hvita och fina, men hvad nytta gjorde de? De kunde brodera vackert, beundras, föra hästens tyglar m. m. i samma stil, men hvartill gagnade detta?

Och den hälsa, hvaraf hon kände sig genomströmmas, hvem hade nytta af den? Föräldrarna gladdes att se henne så frisk, hon var äfven själf tacksam därför, men kunde hon ej göra någon nytta åt andra därmed?

Här hade hon kommit till det, som var hennes eget. Hon ägde sig själf, något annat ägde hon ej. Kunde hon då på något sätt använda sig själf, sin tid, sitt arbete och sin hälsa i mänsklighetens tjänst?

Hon funderade en stund. Plötsligt gick ett ljus upp för henne. Det var ju så vanligt nu för tiden, att unga flickor ur fina familjer ägnade sig åt sjukvård. Om hon skulle göra det? Hon hade hört, att de unga sköterskorna bodde i enkelt möblerade rum, stego tidigt upp, arbetade för andra hela dagen och stundom äfven om natten. Det vore ju för henne. På detta sätt skulle hon kanske få en tillfredsställande lösning af den gåta, hon grubblade på. Hennes lif skulle blifva fylldt, hon skulle känna sig vara till nytta.

Hjärtat slog af hänförelse vid denna tanke, och färgen steg på kinden. Hon kände sig lycklig. Tankarna hade nått ett resultat, som förtjuste henne. Beslutet var fattadt. Hon släckte ljuset för att gå till hvila. Visserligen hade hon en förkänsla af att det offer, som hon ville nedlägga på den lidande mänsklighetens altare, skulle blifva henne ganska dyrt, men när beräknar man väl i hänförelsens stunder, då ett beslut fattas om ett offer, allt hvad det offret skall kosta? Gjorde man det, skulle sällan något offer komma till stånd. Ebba gjorde det ej, men hon hade dock en känsla af att hinder skulle möta. Tanken härpå och på hennes egen svaghet dref henne att bedja Gud om hjälp för det nya lif, hon ämnade börja. Gud var henne ganska främmande, och hon brukade ej ofta bedja, men denna afton gjorde hon det och kände sig styrkt däraf.

II.

Ebba rönte mindre motstånd, än hon väntat, vid verkställandet af sin plan.

Fadern betraktade henne förvånad och trodde först, att det var ett skämt. När han fann det vara allvar, log han ett skeptiskt leende och sade: "Du kan ju roa dig med att försöka, det dröjer ej många dagar, innan du tröttnar och kommer hem igen."

"Men kära barn", invände modern, "du kommer att alldeles öfveranstränga dig. Tänk på all smärta, du blir utsatt för! Nej, fy, slå de där förflugna tankarna ur hågen!"

"Jo, du lär allt passa", menade syskonen. "Hur skall du bära dig åt för att kunna stiga upp om morgnarna, du, som alltid kommer för sent till frukostbordet? Hur skall du taga dig ut vid en sjukbädd, så tafatt och opraktisk som du är?"

De unga vännerna sade: "Det var en präktig idé. Jag afundas dig riktigt! Jag har just svärmat för att bli sjuksköterska. Men öfveransträng dig ej! Det blir förfärligt tomt efter dig. Jag undrar icke på att du vill få en verksamhet" o. s. v.

Tanterna beskärmade sig. "Å, den ungdomen nu för tiden! Hvad går åt flickan? Är hon förälskad? Finns det då ej arbete åt henne i hemmet, behöfver hon gå öfver ån efter vatten? Vore jag hennes mor, blefve det aldrig af. Det där är då något, man aldrig hört talas om förr i världen" o. s. v.

Somliga gillade, andra klandrade, alla kommo med råd. Ebba lät dem prata, hörde lugnt på — och skickade in sin ansökan till en utbildningsanstalt för sjuksköterskor i Stockholm, sedan hon fått föräldrarnas motvilliga samtycke.

Några veckor af oro och väntan förgingo, och så fick Ebba kallelse att infinna sig den 1 november för att genomgå profmånaden. Det var ej med alldeles oblandad glädje, hon såg sin ansökan beviljad. Med eller mot sin vilja kände hon sig kuslig till mods vid åhörandet af alla de tusen svårigheter och obehag, som välvilliga anförvanter och vänner förespådde henne. Men nu var det för sent att vända om, och Ebba ville för ingen del gifva dem rätt, som med ett tviflande småleende förklarade, att hon säkert skulle ångra sig. Hela hennes stolthet reste sig häremot, och hon beslöt att härda ut, kosta hvad det ville. I vissa stunder kände hon sig genomströmmad af hänförelse för

sitt blifvande kall liksom den kvällen, då beslutet fattades, men det var ganska sällan.

Skulle hon väl också kunna fylla de nya plikter, hon gick att ikläda sig? Det hade hon ej tänkt på i första hänförelsen. Därtill kom nu afskedet från hemmet och alla där. Ebba grät sig ibland till sömns om kvällarna vid tanken härpå. Hon hade aldrig varit hemifrån längre än under ett och annat kort besök hos någon god vän.

Afskedsstunden kom. Syskonen tröstade sig med de orden: "Du står ej länge ut, du kommer snart igen."

Mamma grät och bad: "Lofva att vara rädd om dig, och låt dem ej öfveranstränga dig!"

"Kom ihåg, att du får komma hem hvilken dag du vill", sade pappa. "Du behöfver ej känna dig det minsta bunden att stanna, om du ej trifs."

Ebba kysste dem alla, kämpade tappert med tårarna — hon afskydde att gråta, så att någon såg det — och hoppade så upp i kupéen.

Lokomotivet hvisslade och satte sig i gång. Ännu några viftningar och afskedsord — så voro de kära försvunna ur sikte och Ebba för första gången ensam på väg ut i världen mot okända öden. Hon satte sig i ett hörn af vagnen och försökte muntra upp sig med att tänka på något roligt, men då detta ej lyckades, gaf hon tårarna fritt lopp en stund och kände sig sedan lugnare till mods. Nu var det ju, som det var, och kunde ej ändras. Resignationens mod kom öfver henne.

Så började hon drömma och fantisera om hur hon skulle utmärka sig genom sinnesnärvaro och raskhet och därmed väcka läkares och sköterskors beundran, hur hon skulle vinna patienternas hjärtan genom sin ömma vård, sin lätta hand, huru "syster Ebba" skulle blifva en bland de allra bästa, de någonsin haft där på anstalten.

Men så kommo dessa bleka, lidande sjuklingar för hennes tankar, och vid deras åsyn skymdes hennes egen drömda storhet bort, och hon kände det djupaste medlidande vakna inom sig. Hon längtade att få komma i personlig beröring med dem, att få vårda och omge dem med all den ömhet, hvaraf hon kände sig mäktig.

Vid framkomsten till sjukhuset blef Ebba vänligt mottagen af fröken Stålsköld, föreståndarinnan, och förd upp till det rum i sköterskebyggningen, där hon skulle bo tillsammans med en af sina kamrater, Irene Wik. Tidigt följande morgon började arbetet. Det var mycket nytt för Ebba däri, men intet afskräckande. Hon började sin tjänstgöring på en manlig medicinsk afdelning och hade till kamrat en lång, vacker flicka, Karen Hjort, för hvilken hon från första stunden kände stor sympati. Ebba, Karen och Irene blefvo snart mycket införlifvade med hvarandra. De båda förstnämnda hade en öfversköterska, syster Elly, hvilken hade stor respekt med sig och äfven förstod konsten att tillvinna sig deras kärlek. Ebbas bref hem innehöllo beskrifningar på det nya lif hon förde och på alla hon kom i beröring med, men ej ett ord om att hon längtade hem. Tvärt om, hon trifdes förträffligt och trodde sig komma att göra så fortfarande. Forts.

Dagarna efter jul.

Ingen högtid är mera efterlängtad än julen, och ingen förmår att göra oss så barnsligt glada som den. Synnerligen har julen en underbar makt öfver barnasinnet och väntas därför på det ifrigaste af de små. Orsakerna härtill äro många. Själfva ämnet för julens firande är det allra mest tilltalande, ty det var då *han* föddes, som är människornas både Frälsare och ideal; den i kärlek och handlingskraft mäktigaste såsom ock den renaste och ömmaste af alla föddes då, allas sannaste och bäste vän, barnens så väl som de äldres. En annan orsak till julglädjen, hvilken, ehuru mera prosaisk, nog mäktigt bidrager till att göra julen till en sådan glädjefest, är själfva tidpunkten, i hvilken den infaller, nämligen efter skördetidens och höstens trägna arbete. Man längtar efter en liten hvilotid, då man mera helt och hjärtligt kan få lefva för och i skötet af ens närmaste, och en sådan tid erbjuder sig så osökt vid julen. Så hafva ock de flesta folkslag, civiliserade eller ociviliserade, vid denna tid allehanda slags fester, och i det gamla Norden firade våra förfäder vid denna tid en fest, "jôl", hvilket ord enligt Ekborn är en biform till ordet "hjul", vintersolståndets sinnebild. Andra påstå dock, att ordet härstammar från det anglosaxiska "geôl", som stundom betecknar december månad eller i allmänhet den årstiden.

Men julhögtiden försvinner så snart och synnerligen här i Amerika, där man ännu ej hunnit lära sig betydelsen af våra stora högtider. Det gäller därför att söka fasthålla den så länge man kan och att göra den så rik som möjligt. Detta göra vi genom att vara tacksamma, först mot Gud, som gifvit oss den största af alla gåfvor, sin ende Son, Jesus Kristus, julens himmelska julgåfva till jorderikets fattiga varelser, och sedan mot människor, som vid denna tid på alla sätt söka att glädja oss. Så skola vi ock se till, att vi måtte kunna glädja andra och meddela dem allt hvad vi förmå af vår kärlek och af hvad vi hafva att gifva. Men alla julgåfvor, huru ringa och oansenliga de annars må vara, måste vara inlagda i kärlekens rosenskimrande omslag, ty annars äro de blott vanliga gåfvor och hitta knappast till hjärtat. Ty just därför är julen så härlig, emedan den här ibland oss syndiga människor förmår att leta upp så mycken kärlek och vänlighet. Måtte den ock så ständigt förblifva! De små i vår illustration kanske ej förmå fatta allt detta, men de glädja sig i alla fall åt julen och julklapparna och njuta däraf, äfven då somliga af de rara julgåfvorna redan äro borta och andra möjligtvis illa medfarna; och de tycka, att deras "bunnies" dela glädjen med dem, hvilket de utan tvifvel också göra. Så försvinna dagarna efter jul, tills man återigen får börja att räkna: "I dag ha vi da'n före da'n före da'n före da'n före doppareda'n", om man annars här i landet förstår sig på den där gamla räkningen. Y.

DAGARNA EFTER JUL I ETT SVENSK-AMERIKANSKT HEM.

Ungdomsmöten.

I PAXTON, ILL.

Illinois-konferensens andra ungdomskonvent hölls i Paxton, Ill., den 16—18 september 1909.

Paxton! MINNENAS stad. Hit förlades synodens gemensamma läroverk år 1863, men förflyttades efter tolf år, 1875, till Rock Island, Ill. I juni 1863 hade konsul P. L. Hawkinson i Chicago förtjänat åt läroverket $4,000 och två år senare $5,000. Landet, som såldes för $6 @ $9 per acre, betingar nu ett pris af $200 per acre.

Det som gjorde Paxton till en centralpunkt för kyrka och stat var kristlig bildning. Paxton är nu en mycket vacker, modern landsortsstad, räknade 3,500 invånare. Tvifvelsutan skulle det vara af intresse för mer än en att läsa en teckning af Paxton i dess tidigare dagar. Jag kom dit som gosse 1863 och kunde följa med utvecklingen.

Prof. L. P. Esbjörn, som ända till 1863 förestått skolan, hade resignerat och flyttat till Sverige, till stor sorg och saknad. Hans barn intaga framskjutna rum såväl här som i Sverige. Hans son Carl, lika lärd som anspråkslös, är den i skolans tjänst nu, som räknar de flesta tjänsteåren.

Dr T. N. Hasselquist resignerade som pastor i Galesburg och kom med skolan till Paxton. Han ämnade blott tjäna för tillfället, men hans tjänstetid blef 28½ år, så fick han ingå i den eviga hvilan. Att han var rätte mannen, är ej tvifvel underkastadt. Så leder Gud sin kyrka.

Redan 1863 började svenskar inflytta till Paxton. Dr Hasselquist köpte 40 acres land med hus af herr Tanner. Här är nu Paxtons vackra grafgård.

Vår församling stiftades det året med 25 medlemmar. Den tillväxte första året 400% och det andra året 50%. Nu räknar vår församling i Paxton 740 kommunikanter, 1 007 medlemmar, 350 i söndagsskolan, och utgifterna sistlidet år voro i rundt tal $9,000. Församlingen äger en ny, finfin kyrka, som rymmer närmare 1,000 personer, men kan bereda rum för 1,300. Egendomen är värd $40,000 och är skuldfri. Pastor G. E. Hemdahl är församlingens älskade och omtyckte lärare, en evangelisk predikant. Gud gifve oss många sådana!

Musiken har alltid kommit till sin rätt i Paxton. Dr Hasselquist var känd som sångare. Hans lilla kammarorgel fick tjäna församlingen i början. Den bars till och från kyrkan för hvarje söndag. Som vädret ej alltid tillät detta, fick doktorn vara sin egen kantor. Det hände då mer än en gång, att han tog fel, men då försökte han ånyo och upphörde ej, förrän han träffat det rätta.

Nu har Paxton en präktig kör och en "Carnegie-orgel", som kostar flera tusen dollars.

Mycket har ändrats i och omkring Paxton på 46 år. "College Hill" är kvar, men husen äro borta, där vi "*lefde och lärde*", undantagande fyra. Bland dessa, dr Hasselquists, dr Cervins, det hus, där vi spisade, och Ragnarök. Och af dem som då lefde äro få kvar. De flesta hafva gått in i evigheten. Må vi få hoppas, att de gått till Guds paradis. Det var med underliga känslor jag betraktade husen, där jag så ofta sett gå ut och in doktorerna Hasselquist, Cervin, Lindström, Harkey, professor Kopp och professor Reck; bröderna Lindahl, Lindell, Rodell, Lindström, Nelson, Erickson, Auslund, Törnquist, Sweders, Skeppstedt, Brink, Dillner, Malmberg, Benzon, Rydholm, Rehnström, Sannquist, Westling, Österberg, Evald, Wikstrand m. fl. Redaktörerna C. G. Lindeborg och J. P. Sundelius samt herr L. Haldin och pastor, numera kyrkoherde F. Lagerman hörde äfven till fakulteten. Vi minnas äfven herr och fru Nicklason, som förestodo matinrättningen, herr och fru C. M. Lawson (fru L. var dr Lindströms syster och som en moder för mig, som med sin syster Inga vårdade sig om mig), Dahlgren och H. Wikstrand, som försåg oss med molasses och smör, ifall våra snälla farmare glömde oss någon gång, hvilket hände emellanåt. Utgifterna för våra måltider, enligt kostnadspris, belöpte sig till 5½ cents för oss hvar, men de fleste af oss spisade fritt. Se här vår vanliga *bill of fare* eller matsedel:

Frukost: bröd, smör, molasses, kaffe, vatten.

Middag: bröd, smör, molasses, soppa (emellanåt), kött eller fisk eller ägg, vatten.

Aftonvard: bröd, smör, molasses, te eller choklad eller mjölk, vatten.

Söndagsmiddagen företedde en extra rätt, och någon frukost bestodos pannkakor, men tog någon studerande för mycket molasses, som väl hände någon gång, följde tillrättavisning, bestraffning och förmaning. Men liksom Daniel och hans tre stallbröder i Babels land, hvilka valde att äta grönsaker och dricka vatten framför konungens läckra taffel, tillväxte i visdom och kunskap, så hafva "paxtoniterna" genom Guds nåd varit synoden och Guds rike i allmänhet till glädje och gagn såväl i andra länder som här i Amerika. Än i dag ses de som skolpresidenter, redaktörer, pastorer, missionärer, författare, poeter, läkare, lagmän, landtbrukare m. m.

Alla studerande uppmanades att följa vår vördade presidents exempel, hvars lampa tändes klockan 5 hvarje morgon och släcktes klockan 10 hvarje kväll.

I Phrenokosmiska sällskapet skulle vi lära att tänka och tala rätt. Men gymnastik bestods ej. Nära nog alla lekar misskändes. Därför återstodo endast för kroppsrörelse: såga och klyfva ved, sköta om skolans kor och vårda de skolan tillhöriga 20 acres land. Den som ville kunde äfven taga ett kallt morgonbad och en spatsertur.

Paxtoniterna räknade bland sina söner och döttrar inga sedeslösa, inga brottslingar. Penningar för Guds rike gåfvos för Herrens skull och samlades ej medelst sätt, som sedan kommit i bruk. Dr Hasselquists lön som skolpresident, pastor och redaktör för *Augustana* (*Rätta Hemlandet*) var ringa, men ändå gaf han till allt och alla, som behöfde. Hans eget bord var tarfligt, dock bjödos många dit. Hans lefnadssätt, som ock hans frus, var enkelt. Familjen stod i stor tacksamhetsskuld till trotjänarinnan Nilla, som öfverlefde sitt herrskap och vårdades af doktorns bemärkte son, herr Josua Hasselquist, och dennes förträffliga maka. Alla i sin mån inslogo guld- och silfvertrådar i vår synods historiska väfnad. Detta är ock särskildt sant om synodens erkändt störste matematiker, dr Cervin, och dennes hulda maka, som spred solsken allestädes och uppmuntrade enhvar med ord och handling. Om fru doktorinnan Hasselquist kunde mycket sägas. Hvad hon var för sin man och för samfundet, och ej blott sin familj, var mer än vi hinna nämna. Många minnas henne än och tacka Gud att hon lefvat bland oss.

Jag kan nu se doktorn hugga ved. Yxan är lyftad, den faller sakta, lägges ned; doktorn går in, ser i sitt ständigt uppslagna *novum* och nedtecknar en tanke — går så åter ut och fattar yxan. Fru doktorinnan betraktade en dag några studerande, som pröfvade på en knölig kubb. Den gaf ej med sig, och flera, som pröfvade på, kastade yxan. Så kom den yngste, en spenslig gosse, och anföll knölen, och se, den klyfdes. Då log fru H. och sade: "Den gossen kommer ej att ge tappt i lifvets kamp". Jag bodde i doktorns hus första skolåret, 1864—65, och ägde fritt tillträde

till ej blott skolans, utan äfven doktorns rika bibliotek, och kände mig öfvermåttan lycklig.

Sveriges konung erbjöd dr Hasselquist en orden: *kommendör* af Nordstjärneorden, men doktorn afböjde det, sägande: "I Amerika äro vi alla bröder", Han var Guds riddare, naturens ädling. Aldrig kunde man önska sig en bättre. en ädlare vän. Han sökte i allt. ärligt och uppriktigt, Guds ära och människors sanna väl för tid och evighet.

Men det var ju ej härom vi skulle skrifva, säger någon. Ej om de första paxtoniterna, utan om Luther League-mötet. Det har sagts om gamle professor Skarstedt, som skref många böcker, att han indrog mycket, som ej precis hörde till ämnet, men som framkallades medelst association. Detta må vara min ursäkt. Snart tillhöra paxtoniterna det släkte, som varit. Är det då ej väl, om så mycket som möjligt nedtecknas till ett yngre släktes lärdom och, om möjligt, till uppryckning och framryckning af dem, som fått så mycket mer om händer, än de gamle i Paxton hade, ty då var allt så ringa, fattigt och enkelt.

Det uppsatta programmet följdes i det närmaste såsom det var tryckt. Predikan af presidenten var skön, manande till fortsatt arbete i Herren för de ungas väl, kyrkans fromma och världens gagn. Välkomsthälsningen af församlingens pastor var varm och helgjuten, med hjärta i sig och ej blott hufvud. *"Vårt svenska folk"*, pastor C. G. Erickson, påminde om doktor Carl Swensson ej så litet. *"Swedish-Americans"*, herr John L. Anderson, framkallar för oss i bild en guvernör Johnson, och *"Svensk-amerikanska lutheraner"* påminner oss talarens, pastor Carl Johnsons, frändskap med vårt gemensamma läroverks president, den genialiske doktorn och riddaren Gustav Andreen.

Den heliga missionssaken fick sin del på fredagsaftonen, då pastor G. A. Fahlund framställde *hemmissionen*, pastor P. N. Sjögren *den inre (stads-) missionen* och undertecknad *hednamissionen*.

Bland frågor, som behandlades, må nämnas: 1) en egen sångsamling, 2) ett ingripande i hednamissionsarbetet, 3) uppbyggandet af ett "hospice" i Chicago, där isynnerhet gossar och flickor, unga män och jungfrur, men äfven äldre personer kunde finna härbärge, trygghet och hvila fritt, om så behöfdes, eller mot ringa betalning. Alla dessa tre behöfvas, särskildt de två sistnämnda, och möjligen det sista mest, nu *strax*.

"Frågor och svar" voro lärorika. Pastor August Johnson skötte detta på ett mycket förtjänstfullt sätt.

Pastor Josua Odén ledde sången med entusiasm. Kör- och solosånger voro upplyftande. Församlingen sjöng med kläm.

Söndagen, som var "den stora dagen i högtiden", fick jag ej vara med. Då var glansnumret, enligt löfte, talet af dr Foss med ämne: *Luther*.

Den präktige presidenten, pastor A. F. Bergström, blef enhälligt återvald.

Delegater och lekmän till ett antal af inemot 100 voro närvarande.

Herr och fru A. J. Laurence härbärgerade mig och min dotter Ruth och förplägade oss på bästa sätt. Ett hjärtligt tack och en vänlig hälsning till dem och alla, pastor och församling!

Gud välsigne Illinois-konferensens Luther-förbund, som nu hållit sitt första årsmöte under så lofvande förhållanden! Han, Herren vår Gud, skall låta det växa och blifva en skön plantering, för hvilken många skola tacka Gud nu och i all evighet.

JOHANNES TELLEEN.

I MEAD, NEBRASKA.

Wahoo-Stromsburg Luther-förbund af Nebraska-konferensen höll sitt fjärde årliga konvent i Mead, Nebraska, den 1—3 oktober. Mötet började på fredagskvällen. Redan vid denna första session kände vi alla, att detta konvent lofvade blifva ett enkelt, allvarligt och liffullt möte. Vi blefvo ej heller besvikna i våra förhoppningar. Herren välsignade oss mer, än de flesta af oss hade vågat hoppas. Hela mötet bar samma prägel, som det djupa, tidsenliga inledningstalet hade. Förbundets ordförande, Prof. L. Bonander från Luther College, tog såsom inledningsord Joh. 5: 7. Han framhöll, huru en Guds kraft utgick från ängelns nedstigande i vattnet. Den, som kom i beröring med detta upprörda vatten, fick erfara Guds helande kraft. Dessa ungdomsrörelser, som förnimmas både i detta och andra land, äro af Gud. Den, som kommer med i rörelsen, får erfara välsignelse från Gud. Vår ungdom bör komma med i rörelsen. Luther-förbundens möten böra vara sådana, att de bringa vår ungdom i beröring med denna Guds kraft. Det finnes så mycket i vår tid, som vill hindra ungdomen att komma med i denna goda rörelse. Dessa fiender måste bekämpas, annars draga de oss ned i otrons och materialismens framfarande ström. Församlingens kör sjöng en sång.

Verner Swanson från Luther College läste en uppsats öfver ämnet: *"Hafva vi som ungdom i vår tid några särskilda förmåner och ansvar?"* Förutom den allmänna bildningen hafva vi förmånen af kristlig undervisning både i kyrkan och i dess skolor. Vi hafva gudstjänster och Luther League-möten. Allt detta kan ej uppskattas för högt. Vi äro inför Gud ansvariga för det sätt, hvarpå vi bruka dessa förmåner. Vi böra göra det bästa bruk af dem och utbildas till det Gud vill hafva oss till samt hjälpa andra att få del af samma nåd.

Efter en sång af undertecknad fingo vi lyssna till ännu en uppsats af Selma Dahlin från Lincoln öfver ämnet: *"Hvad kunna vi göra för att vinna våra kamrater för Herren?"* Vi måste först själfva hafva funnit Jesus, innan vi såsom en Filippus kunna föra någon Natanael till Herren. Vi få ej förakta de bortkomna kamraterna, utan i stället böra vi visa dem vänlighet, kärlek och deltagande; besöka dem, då de äro sjuka; taga dem med till gudstjänsten och våra Luther League-möten, ty det är Guds ord, som måste vinna dem; tala med dem om det enda nödvändiga, då tillfälle gifves; uppmuntra dem till bön; visa dem till Jesus, som dog äfven för *deras* synder. Det är en härlig sak att vinna någon själ för Herren, men vi uraktlåta det allt för mycket.

Pastor J. J. Younggren, pastor loci, hälsade pastorer, delegater och andra besökande välkomna. Han talade något öfver konventets valspråk: *"Faithful to God, Loyal to the Church"*, och hoppades, att detta konvent måtte i någon mån bidraga, att detta valspråk blifver hvars och ens eget valspråk. Då slutligen hela samlingen instämde i vår lutherska kyrkas stridspsalm, "Vår Gud är oss en väldig borg", kände man, att den lutherska kyrkan ej alls var "en död kyrka".

Konventets löpande göromål förekommo på lördags f. m. Till ordförande valdes pastor E. G. Knock; vice ordförande för Wahoo-distriktet, Levine Trued; vice ordförande för Stromsburg-distriktet, S. P. Johnson; protokollssekreterare, Maude Holcomb, Lincoln; korresponderande sekreterare, Amalia Larson, Mead; statistisk sekreterare, Reuben Anderson, Wahoo; kassör, Andrew G. Anderson, Swedeburg; medlemmar af verkställande kommittéen: Sigrid Helsing, Malmö; Emily Bengtson, Hordville, och pastor loci, där nästa konvent hålles. Distriktets statistiker hade samlat en intressant rapport öfver de olika föreningarnas arbete inom förbundet. Rapporten visade, att alla föreningarna sträfva för ett godt mål. Ej alla hafva upptagit "topic

programs", men de flesta börja inse, att dessa äro de enda programmen, som lämna ett verkligen tillfredsställande resultat. Detta bådar godt för vår ungdomsverksamhet.

Den tredje sessionen kanske står i den lifligaste hågkomst från konventet. Det samtal, som då förekom, lämnade ett djupt intryck på alla närvarande; ämnet var: "*Ungdomens faror.*" Dr S. M. Hill inledde samtalet. Ungdomen har många faror och har svårare att bevara sig för dem än gammalt folk. Samma lag måste dock lösa frågan för alla, nämligen "när man håller sig efter Guds ord." Det finnes *inre* faror; den unge är ej lärd och erfaren; impulserna äro starkare, viljan svagare; den unge vill lita för mycket på sig själf och vill ej taga råd och lärdom från de äldre; i flesta fall är det för sent att lära af egna sorgliga erfarenheter. Det finnes *yttre* faror; omgifningen kan ofta fördärfva ett ungt lif. Många hem gifva de unga en orätt riktning, sociella och religiösa idéer besmitta många; de unga frestas ofta att skämmas för sitt fosterland och för sina "olärda föräldrar", som ej hafva mycken bokkunskap och "bildning".

Ungdomen uppmanades att deltaga i samtalet. Den var också redo. Sju unga män och en ung kvinna gjorde kraftiga inlägg i diskussionen. Det kändes varmt om hjärtat, när man hörde dessa unga vittna om de faror, som de hafva mött uti lifvet. De närvarande pastorerna utpekade yttermera andra faror, som ofta anses obetydliga. Blott några få af de många tankar, som uttalades, kunna vi anteckna. *Det dåliga sällskapet* leder många bort från kyrkan och till evigt fördärf; *den dåliga litteraturen* har ett menligt inflytande och förgiftar det unga sinnet; *dansen* är farlig, ty det går väl ej att gå dit och taga bibeln med; *många af de s. k. oskyldiga lekarna* fostra kärlek till dansen; *den öppna krogdörren* har varit vägen till fördärf för tusende; *blandade äktenskap* ha bragt många i olycka, fastän det oftast anses en trivial sak att gifta sig med en från ett annat kyrkosamfund; de svenska immigranterna bortvisas ofta från våra kyrkor genom den *liknöjdhet*, med hvilken de behandlas af vår svensk-amerikanska ungdom; *de hemliga sällskapen* uppsluka tusental af män och kvinnor, som snart fostras att anse kyrkan såsom af mindre betydelse.

Det egentliga ungdomsprogrammet utfördes på lördagskvällen. Uti detta program deltogo delegater från Swedeburg, Osceola, Stromsburg, Hordville, Swede Home, Wahoo, Lincoln, York, Malmö och Mead. Det var ett omväxlande program, som gjorde heder åt vår ungdom. De flesta hade valt utmärkt goda stycken, detta då det gäller sång, pianosolon, deklamationer och vald läsning. Programmet bestod af 22 nummer. En längre uppsats förekom: "Huru bör Luther League förhålla sig gent emot de nykonfirmerade?" Denna uppsats vänta vi få se i tryck.

Söndagen, den sista och stora dagen i högtiden, ingick solklar och härlig. Klockan tio samlades vi till högmässogudstjänst. Pastor F. W. Wyman höll skriftetal med ledning af 2 Petri 3: 18: "Växen i nåden och vår Herre och Frälsare Jesu Kristi kunskap." Skriftetalet var synnerligen passande för ett ungdomskonvent. De unga måste ju växa, om de ej skola blifva dvärgar. Vi måste draga näring från Jesus, det sanna vinträdet. Vi få näring i ordet och vid nattvardsbordet. Vi måste förblifva i detta och afstå från hvarje känd synd. — Melicent Thorstenberg från Luther College sjöng: "Kommen, tagen, äten, dricken" o. s. v. Pastor N. Gibson höll högmässopredikan öfver Mikaelis-dagens text, ämne: "De stora och de små i Guds rike." Det är ej de stora gåfvorna, som göra oss stora i Guds rike, utan det ödmjuka barnasinnet. De stora i Guds rike föraktas och anses små af världen. De flesta af oss höra nog till de små, de små stjärnorna äro de flesta. Predikan väckte självpröfning och gaf uppmuntran till ödmjuk tjänst i Guds rike. — En manskvartett från Lincoln sjöng en sång. Många af de unga trädde fram till Herrens bord.

Klockan 2:30 samlades vi åter i kyrkan. Pastor E. G. Knock höll ett tal öfver ämnet: *Ungdomen och hednamissionen*", och visade, huru dessa två stå hvarandra nära. Vi böra göra något för missionen, ty vi hafva fått kristendom, att vi skola bringa den äfven till andra. Vi kunna det, ty de flesta, som uträttat något för Guds rike, hafva blifvit vunna under unga år. De unga få själfva nytta och välsignelse från en sådan verksamhet, ty detta gifver ett högt mål att lefva för; lifvet blir allvarligt; det upplifvar offervillighet, utvecklar broderskänslan, hjälper oss uppskatta våra förmåner. — Under det en sång sjöngs af manskvartetten, upptogs en kollekt för hednamissionen. Den belöpte sig till något öfver 37 dollars. Pastor O. J. Johnson höll sedan ett tal om "*Kyrklig patriotism*". Denna patriotism består i: 1) *kärlek till Guds rike*, 2) *villighet att på ett aktivt sätt tjäna i Guds rike*, 3) *försvarandet af vår kyrka mot de fiender*, som vilja inträuga på hennes område: falska läror tränga på, vår tids ytliga välgörenhet vill förtjäna salighet utan Kristi ställföreträdande rättfärdighet, vår tids ytliga moraliska lära är farlig; 4) *upprätthållandet af Guds rikes lagar*, så att vi vandra värdigt det namn, vi bära såsom kristna lutheraner. En ung kristen kan utöfva ett stort inflytande på sin omgifning.

Den sjunde och sista sessionen hölls på söndagskvällen. Många måste nöja sig med att genom de öppna fönstren lyssna till den andliga konsert, som då utfördes. Pianosolon, vokalsolon, violin- och manskvartetter omväxlade med hvarandra. Dr C. A. Hemborg framställde "*Sångens betydelse för Guds rike.*" Vi angifva ej något ur detta ypperliga tal, ty vi hoppas, att UNGDOMSVÄNNENS läsare få se det i sin helhet i en snar framtid. En stor jubelkör sjöng Davids 150 psalm.

Så var vårt kära och efterlängtade möte slut. Dessa tre dagar hade förenat oss mer som en luthersk ungdom. Vi hade lärt att älska våra psalmer mer, ty vi hade öppnat och slutat hvarje session med sjungandet af en psalm. Hela söndagen hade tillbringats vid kyrkan. Gemensam middag och aftonvard serverades af lokal-församlingens ungdom. Vi känna oss tacksamma till församlingen, dess pastor och ungdom för gästvänlighet, men först och sist äro vi skyldiga Gud tack för sådana möten. Gud välsigne det rikliga ordets utsäde!

E. G. K.

LITTERATURANMÄLAN.

FRÅN AUGUSTANA BOOK CONCERN

hafva följande böcker mottagits, hvilka vi gärna önska rekommendera såsom mycket lämpliga julskrifter:

Lifvets bröd. Språk ur skriften jämte psalmverser för hvar dag i året. Af C. J. Bengston, pastor. Pris: klb. 40c; do. med guldsnitt 60c. Detta är en nätt liten bok, som borde finnas i hvarje hem. Utstyrseln är präktig. Genom sina kärnspråk och tilltalande psalmverser leder den direkt till källan med lefvande vatten uti sig. Den hinner gifva resekost på vägen särskildt för dem, som icke hafva tillfälle att under hvardagarna sysselsätta sig med utförligare betraktelser. Särdeles lämplig är den som en vängåfva.

Regina och andra berättelser för barn. Af Runa. Kart. 25c. Detta är en förträfflig liten berättelsebok för barn. Runa är känd för sin öfverlägsenhet i denna genre. Hennes berättelser äro fängslande, men på samma gång lärorika. Språket är vårdadt och enkelt. Boken omfattar 111 sidor, är väl tryckt och inbunden i trefligt kartongband.

Vid julctid. Vinterblommor samlade för de små af J. M—n och C. J. B. Tolfte samlingen. Pris: kart. 30c. De små barnens efterlängtade julkalender vill nu för tolfte gången hälsa på i hemmen och söndagsskolan och göra sitt till att bereda de små julglädje. Innehållet i denna årgång är omväxlande och valdt med omsorg. Berättelserna äro korta och trefliga, poemen stämningsfulla och illustrationerna tilltalande. Föreskrifter gifvas för åtskilliga trefliga experiment till tidsfördrif. Man får lära sig: att klippa glas med sax; att lyfta femton tändstickor med en; att genomborra en encentare med en synål o. s. v.

Söndagsskolans julbok. Fjortonde häftet, redigeradt af V. J. T. Pris: häftadt 15c. Söndagsskolföreståndare och lärare hafva i detta häfte en präktig samling stycken i bunden och obunden form för julfester. Styckena äro dels författade af redaktören, dels valda med omsorg från välkända författares arbeten.

At Eventide. Stories for Children. By Mathilda Roos. Translated by C. A. W. Boards 30c. Mathilda Roos' böcker äro allmänt kända och älskade af det svenska folket såväl i Amerika som i Sverige. C. A. W. har i denna bok lyckats förträffligt i att öfverföra en del af hennes kortare berättelser på landets språk.

Salems Prästgård. Ett hem, där goda andar gästa. Familjeläsning af Pilgrimen. 499 sidor. Kart. 75 cents. Denna spännande och lärorika berättelse har lästs med stegradt intresse i *Augustana*, där den varit intagen som följetong i afdelningen "Ungdomen och hemmet". I förordet säger författarinnan: "Detta arbete är beräknadt att under lediga stunder utgöra en gagnelig förströelse för i världslifvet redan utgångna unga kvinnor, hvarunder de måhända kunna väckas till åminnelse af den hjärtats ljufva rörelse och de goda tendenser, hvilka gjort sig gällande, då känslan och fantasien, orörda af lifvets sämre intryck, stodo öppna för religionens djupa, välsignelsebringande läror."

Den blinde gossen. Berättelse för barn och barnvänner af Gustaf Nieritz. Öfversättning af O. V. H. 112 sidor. Kartongband med titelpärm i färgtryck, 30 cents. Detta är en alldeles präktig liten berättelse för barn från tio till femton år. Texten är belyst af i färgtryck väl utförda planscher.

På villovägar med flera berättelser af M. Rüdiger. Öfversättning af Anna Olsson. 128 sidor. Kartongband med bild i färgtryck på titelpärmen, 30 cents. Här bjudas föräldrar och söndagsskolor på en samling kristliga berättelser i en vackert utstyrd bok, som särskildt lämpar sig som julklapp åt barn i söndagsskolans mellanafdelning. Flera i färgtryck utförda bilder belysa texten.

Bibliska bilder. Tecknade för barn. Format 7½x9¾. Omslag i guld och färger. Talrika illustrationer. 25 cents. "Bibliska bilder" bjuda på nio berättelser ur gamla testamentet och åtta ur nya testamentet. Språket är enkelt och lättfattligt för de mindre barnen. Innehållet i hvarje berättelse framställes dessutom i väl utförda bilder. Bibliska bilder blir en kärkommen julgåfva till de mindre barnen i hemmet och söndagsskolan.

Säterstugan. Af Margrethe. Bemyndigad öfversättning från norskan af H. S—g. 144 sidor. Kart. 30 cents. Denna intressanta och lärorika berättelse är väl bekant för *Ungdomsvännens* läsare, i hvilken tidskrift den varit synlig som följetong under årets lopp. De hafva läst den med nöje; så skall nu utan tvifvel en större läsekrets göra, då den blifvit tillgänglig i bokmarknaden till ett ovanligt billigt pris.

Nytt Bibliotek. För barn och ungdom. N:r 6. Kart. 20 cents. Sjätte bandet af denna populära serie berättelser för ungdomen och hemmet föreligger nu färdig. Berättelserna, 13 till antalet, äro omsorgsfullt valda och genomandas kristlig tro, hopp och kärlek. Boken omfattar 164 sidor, är väl tryckt på godt papper och snyggt inbunden.

Bilder ur Jesu lif. Med bibelspråk, psalmer och sånger. Sex häften. Dessa små häften, hvilka, såsom titeln angifver, framställa vår Frälsares lif i bilder med därtill passande bibelspråk, psalmverser och sånger, ägna sig mycket väl för utdelning såsom belöningar i söndagsskolan och vid julfester. Häftena, försedda med prydliga omslag, innehålla ovanligt täcka litografier i olika färgtryck. Hvarje häfte 15 cents.

The Good Shepherd. Narratives and poems for young people. Collected and translated by O. V. H. Beautiful chromo lithographic and other illustrations. Boards, with pretty cover designs, in colors, 35 cents. This little book contains an excellent selection of charming stoires and poems for young people, and is especially adapted as a Christmas gift to the scholars in the intermediate grades in the Sunday-school. The compiler has made his selection with care, and the stories in this collection are instructive as well as entertaining. The book is printed in large clear type on a high quality of paper, and is illuminated with numerous and appropriate illustrations, some of which are done in colors.

Stories from the Life of Dr. Martin Luther. Illustrated by F. E. Tilly. Interspersed with quotations from Dr. Luther. Bound in boards, with front cover illuminated with a beautiful colored chromo lithographic design. Price 35 cents. These excellent reproductions of Koenig's Luther Pictures and stories from the life of Luther, which are interestingly told in simple language, will prove a most instructive book to the youthful mind. The etchings of Gustav Koenig are valued for their artistic conception, and the skillful manner in which they portray the important events in the life of the Hero of the Reformation, Dr. Martin Luther.

Korsbaneret för 1910 är nu utkommet i sin trettioförsta årgång. Den välkända kalendern är denna gång redigerad af pastor Philip Thelander, som själf också ganska rikligt bidragit till innehållet. Kalendern innehåller mycket ur vår synods historia, i synnerhet om dess inre utveckling och om dess kärleksverksamhet. Den har också några särskildt tidsenliga uppbyggelseartiklar samt dessutom afdelningar för "minnesteckningar, kyrkoalbum, meditationer och berättelser", alltsammans väl ordnadt och i god framställning. I pastor Peter Carlsons så väl och sympatiskt skrifna minnesteckning märktes ett misstag å sid. 188, där det heter: "Dessutom besökte han Spokane, där han äfven stiftade församling *och byggde kyrka.*" Kyrkan i Spokane byggdes *icke* under pastor Peter Carlsons vistelse där, utan först senare, då undertecknad verkade på platsen. Men han har i alla fall byggt så många kyrkor, att få präster inom vår synod i det fallet kunna jämföras med honom, om annars någon. Denna lilla rättelse torde benäget ursäktas. Kyrkoalbumet är mycket rikhaltigt, hvilket visar, att Augustana-synoden alltfort är stadd i stadig utveckling äfven i yttre hänseende. Boken i sin helhet är vacker och väl redigerad samt i alla afseenden att rekommendera till tidigt inköp för julen. Upplagorna under de senare åren hafva sällan räckt till längre än till "dagarna efter jul". Vi göra denna påminnelse, så att de som önska erhålla *Korsbaneret för 1910* icke må komma för sent.

* * *

FRÅN KYRKOSÅNGEN PUBLISHING CO., ST. PETER, MINN., har mottagits oktober-häftet af fjärde årgången af den värdefulla *Musiktidning för församlingskörer inom ev. luth. Augustana-synoden.* Häftet innehåller 31 sångnummer samt en afhandling om den kyrkliga musikens och sångens förbättring.

FRÅN EVANGELISKA FOSTERLANDSSTIFTELSEN.

Söndagsminnen, predikningar af Jakob Pauli. Pris i klb. kr. 2.25. Samlingen utgöres af tolf goda predikningar till ledning och uppbyggelse för salighetssökande själar; mycket lämpliga för yngre läsare.

Du och din själ, af Fried. Gaedke, pastor. Öfversättning från tyskan; sju betraktelser för den personliga eftertanken. Pris kr. 1.25. Detta är en samling betraktelser synnerligen passande för vår tid. Prisvärdt är detta arbete för hvar och en som önskar ledning i själens viktigaste frågor.

Hvem är han? Af Chr. Hansen. Frågor och tankar till eftersinnande vid ett dagligt studium af Marci evangelium. Pris i klb. kr. 2. För samtal i ungdomsföreningar och bibelklasser är detta arbete godt och tjänligt.

Under det seende ögat. Berättelser af Karl Gasslander. Pris: kart. kr. 1.25. Dessa berättelser äro icke blott kristliga, utan äfven fosterländska till sin läggning.

I konungens tjänst. Berättelse från det trettioåriga kriget af D. Alcock. Bemyndigad öfversättning och historisk inledning af Henning Sjögren. Pris i klb. kr. 2.50. En utmärkt bok af känd författare och lämplig för ungdomsbilioteken.

Frihet. Berättelse af Hillis Grane. Pris i klb. kr. 2.

När de unga togo vid. Skildring ur folklifvet af samma författare. Andra delen. Pris i klb. kr. 1.75. Hillis Grane har liksom "Runa" vunnit en talrik läskrets, och hennes arbeten hälsas med nöje af alla som önska folklig och bildande läsning.

Då skeppen fara. Bilder ur sjömanslifvet af Carl F. Pettersson. Pris: kart. 85 öre. Detta är en riktigt rar liten sjömansbok, men passande äfven för folket på landet och synnerligen tilltalande vid jultiden.

På flykt, af N. P. Madsen. Pris: kart. 85 öre.

Jubalandet och *Eko från Kunamara*, utgörande nos. 32 och 33 af Missionsskrifter, utgifna af Evangeliska Fosterlandsstiftelsen. Pris per häfte 50 öre.

Vår förebild, af Chr. Hansen. Pris 40 öre. Detta är ett arbete till jämförande bibelstudium med missionshistoriska anmärkningar att begagnas vid samtal eller bibelkurser i ungdomsföreningar.

I fängelse. Maningsord af H. Heurlin. Pris 15 öre. Dessa blad utgöra några ord om den kristliga kärleksverksamheten i "den undre världen".

Tankar och samtal om lifvets högsta frågor. I, II, III, af Dr. Oscar Bensow. Pris 10 öre per nummer. Synnerligen lämpliga såsom traktater för spridning bland vårt folk.

I lifvets morgonstunder. Sånger för de små af A. S—g. Pris kr. 1.50. Häftet innehåller 24 sångnummer, som gömma i sig djupa, allvarliga toner, dock utan all surmulenhet, men äfven ljusa, friska och lekfulla toner, och barnasjälen behöfver bådadera.

Alla dessa böcker finnas till salu hos Augustana Book Concern.

* * *

Från förlagsfirman Engberg & Holmberg hafva vi mottagit följande böcker och skrifter till anmälning:

The Fortunes of Life, by Emily Nonnen, translated by E. W. Olson. Illustrated, cloth 50 cents. En mycket god bok i vacker engelsk dräkt. Namnet Emily Nonnen är väl kändt både i Sverige och här.

Merry Days. A Collection of Stories for Children. Translated from the Swedish. Price 30 cents.

Bilderböcker för kristna barn I—IV med följande titlar: *Gud med oss*, *Följen honom efter*, *I Guds vård* och *Ära vare Gud i höjden*, innehållande bilder, sånger och berättelser i godt urval. Pris för häfte 20 cents.

Bethlehemsstjärnan, Julprogram, åttonde årgången, pris 10 cents per ex.

Sacred Songs, Composed for Mixed Chorus, Soprano Solo, and Organ, by Aug. Söderman. Price 50 cents.

Gloria Dei, Sacred Anthems for Use at Divine Service, arranged by Emil Larson. Price 75 cents. Innehållet i dessa sång- och musikstycken är både godt och tilltalande. Åtskilliga af kompositionerna hafva vi hört sjungas vid Augustana College och kanske det mesta. Alla styckena i "Gloria Dei" äro redigerade af prof. Emil Larson, som själf arrangerat en del af dem.

S. G. YOUNGERT.

Nyårsanmälan.

UNGDOMSVÄNNEN beder härmed att återigen få anmäla sig hos sina vänner och läsare. Det är nu tio år, som undertecknad varit hufvudredaktör för densamma, och under hela denna tid har det varit redaktionens icke mindre än läskretsens önskan, att vår tidskrift skulle vara både till nytta och nöje. Att vi i viss mån lyckats häri, det tro vi, dels på grund af det arbete, som nedlagts för just detta måls vinnande, och dels i anledning af de många vänliga och erkänsamma skrifvelser, som vi oupphörligen från Amerika och Sverige erhållit. För dessa tacka vi hjärtligen och intyga, att det varit oss till stor uppmuntran i arbetet att veta, att vår sträfvan icke varit förgäfves. UNGDOMSVÄNNENS program är olikt våra öfriga tidskrifters inom synoden. Det område, som blifvit dessa anvisadt, få vi ej och böra vi ej öfverskrida, utan hålla oss på den mark, som är oss gifven. Detta är den kristliga bildningens i allmänhet och ej uteslutande det fält, som mera direkt tillhör den religiösa uppbyggelsen. Möjligt är ju dock, att vår ungdom behöfver mera af den kristliga berättelsen och för det kristliga lifvet mera direkt ledande artiklar. Vi vilja ock försöka att så godt vi kunna tillgodose detta behof. En ny följetong har därför ock nu påbörjats, och hoppas vi att i fråga om valet däraf hafva lyckats. "Runa" är utan gensägelse en af våra bästa ungdomsförfattare. Så hafva vi ock tänkt att från och med nyåret 1910 införa en afdelning för *Frågor och svar*, i hvilken alla de bjudas taga del, som önska framställa spörsmål af intresse för ungdomen eller som vilja bidraga med att besvara sådana. Synnerligen gäller detta sådana frågor, som tillhöra den kristna *tron* och det andliga *lifvet*. Frågor i allmännare ämnen skola ock beaktas, i den mån de det förtjäna och utrymme gifves. *Alla saker ämnade för denna afdelning böra sändas direkt till hufvudredaktören, professor S. G. Youngert, 903—44th st., Rock Island, Ill.* Underrättelser från synodens ungdomsföreningar och Luther Leagues mottagas ock med tacksamhet liksom för öfrigt alla sådana bidrag, som äro tjänliga för vår tidskrift. Kunna de användas, så införas de så snart som möjligt, och eljest skola de återsändas, om postporto därtill medskickas. Uppsatser i konst, litteratur, historia och dylikt komma att såsom hittills införas i UNGDOMSVÄNNEN, äfven om utrymmet därför blir mindre än det hittills varit.

Med dessa anmälningsord bedja vi att för det kommande året få på det benägnaste anbefalla oss hos våra läsare.

Rock Island i december 1909.

S. G. YOUNGERT.